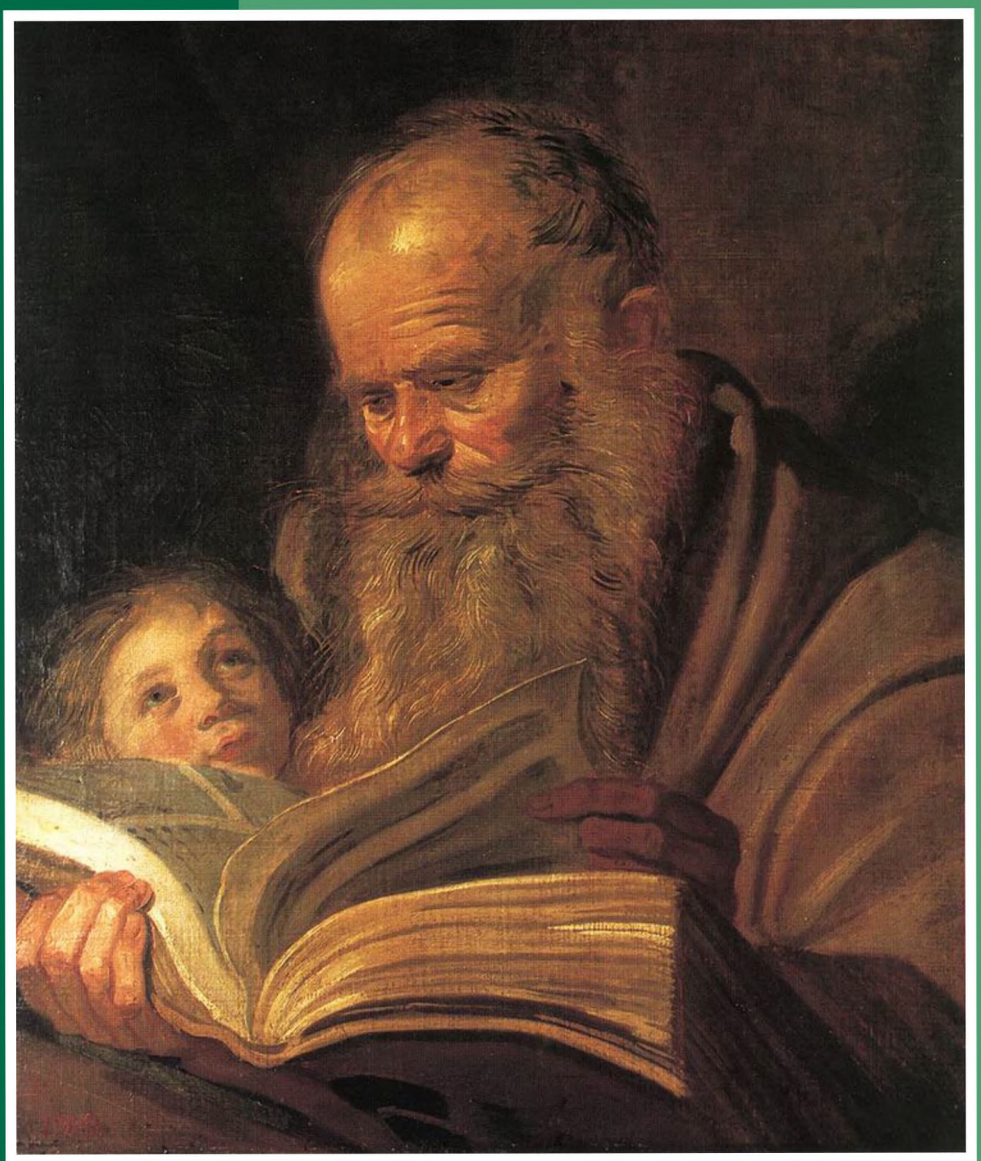
МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ 2

Серія: «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ»

Серію засновано у 2001 році

Редакційна колегія:

П.В. Пашко, д-р екон. наук (голова)
І.Г. Бережнюк, д-р екон. наук
А.І. Крисоватий, д-р екон. наук
А.А. Мазаракі, д-р екон. наук
В.В. Ченцов, д-р іст. наук, д-р наук з держ. упр.
А.Д. Войцещук, канд. екон. наук

Хмельницький
2014

У СЕРІЇ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» ВИЙШЛИ ДРУКОМ:

2002

«Основи митної справи»

«Митний контроль та митне оформлення»

2003

«Таможенное оформление морских грузов»

«Основы таможенного дела в Украине»

«Митний контроль на автомобільному транспорті»

2004

«Митний контроль на залізничному транспорті»

«Митне оформлення автотранспортних засобів»

«Основи митної справи в Україні»

«Митний кодекс України та нормативно-правові акти, що регулюють його застосування»

«Митний контроль на повітряному транспорті»

«Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні»

«Коментар до Митного кодексу України»

2005

«Порядок заповнення вантажної митної декларації»

2006

«Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей»

«Історія митної справи в Україні»

«Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні»

2008

«Основи митної справи в Україні»

2009

«Таможенный контроль: на пути к международным стандартам»

«Таможенный контроль в морских пунктах пропуска»

«Митне оформлення енергоносіїв»

«Митна безпека»

«Міжнародні перевезення товарів автомобільним транспортом: теорія і практика»

2010

«Святий Матфей. Митар. Апостол. Євангеліст»

«Історія митної діяльності: Україна в європейському контексті»

2011

«Митні інформаційні технології»

«Особливості митної класифікації товарів»

«Інфраструктура відкритих ключів: технології, архітектура, побудова та впровадження»

«Розподілені бази даних»

2012

«Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності митних органів»

«Митний кодекс України» / Коментар до ст.6»

«Митна політика та митна безпека: концептуальне визначення та шляхи забезпечення»

«Архітектура комп'ютера»»

«Комп'ютерна схемотехніка»

2013

«Актуальні питання теорії та практики митної справи»

«Історія митної діяльності»

«Механізми державного управління митною справою»

«Митна енциклопедія» (у двох томах)

«Митна політика та митна безпека України»

2014

«Формування системи митного аудиту в Україні»

ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
МИТНОЇ СПРАВИ

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

Том 2

Наукове видання

Хмельницький
2014

УДК 342.951
ББК 67.301:92
М 66

За повного або часткового відтворення матеріалів даної публікації
посилання на видання обов'язкове

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного науково-дослідного інституту митної справи
(протокол № 12 від 29.12.2014 р.)

Укладачі:
Фрадинський О.А., к.е.н., доц., Нагорічна О.С., к. пед.н., Туржанський В.А., к.е.н., доц., Медвідь Ю.О., Яковенко О.В. к.е.н., доц.

Колектив авторів другого тому:
Бережнюк І. Г., д-р екон. наук, доц.; Пашко П. В., д-р екон. наук, проф.; Архірейський Д. В. д-р іст. наук, доц.; Барановський О. І., д-р екон. наук, проф.; Батанов О. В., д-р юрид. наук, с.н.с.; Бурдін В. М., д-р юрид. наук, доц.; Вакульчик О. М., д-р екон. наук, проф.; Гальський К. Є., д-р іст. наук, доц.; Гребельник О. П., д-р екон. наук, проф.; Івашова Л. М., д-р наук з держ. упр., проф.; Калашникова О. Л., д-р філол. наук, проф.; Крисоватий А. І., д-р екон. наук, проф.; Кузьмін О. Є., д-р екон. наук, проф.; Кунєв Ю. Д., д-р юрид. наук, проф.; Мазаракі А. А., д-р екон. наук, проф.; Мартинюк В. П., д-р екон. наук, проф.; Морозов О. В., д-р іст. наук, доц.; Петруня Ю. Є., д-р екон. наук, проф.; Погорєлов Ю. С., д-р екон. наук, проф.; Ченцов В. В., д-р іст. наук, д-р наук з держ. упр., проф.; Шнирков О. І., д-р екон. наук, проф.; Арзянцева Д. А., канд. екон. наук, доц.; Бабенко Б. І., канд. техн. наук, доц.; Виноград О. В., канд. пед. наук; Гармаш Є. В., канд. юрид. наук, доц.; Єдинак В. Ю., канд. екон. наук; Колесников К. М., канд. іст. наук, доц.; Молдован Е. С., канд. наук з держ. упр.; Нагорічна О. С., канд. пед. наук; Несторишен І. В., канд. екон. наук, доц.; Олексієнко Р. Ю., канд. екон. наук; Петруня В. Ю., канд. екон. наук, доц.; Примак А. Ф., канд. іст. наук; Прус Л. Р., канд. екон. наук, доц.; Пунда О. О., канд. юрид. наук, доц.; Руда Т. В., канд. екон. наук; Рудніченко Є. М., канд. екон. наук, доц.; Сєрих О. В., канд. юрид. наук; Туржанський В. А., канд. екон. наук, доц.; Фрадинський О. А., канд. екон. наук, доц.; Хома В. О., канд. юрид. наук, доц.; Царенко В. І., канд. юрид. наук, доц.; Шуляк С. В., канд. політ. наук, доц.; Яковенко О. В., канд. екон. наук, доц.; Баязітов Л. Р.; Білак Н. І.; Булана В. В.; Долобанько В. В.; Жданова В. П.; Коновалов Ю. О.; Корнійчук О. О.; Корнійчук О. Т.; Кравчук П. С.; Медвідь Ю. О.; Мотюк К. Д.; Неліпович О. В.; Петров О. П.; Полюляк М. М.; Попель С. А.; Потушинська О. П.; Разумей М. М.; Трусов С. І.

При оформленні палітурки використано художню картину «Євангеліст Матфій», автор Франс Хальс (1623 – 1625 роки)
У якості ілюстративного матеріалу до частини наукових статей Митної енциклопедії використано фотографії з мережі Інтернет і фотоархіву С. Орлова

М 66 **Митна енциклопедія:** У трьох томах. Т.2 : Редкол.: … І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2014. – 474 с. – (Митна справа в Україні. Т. 27).

ISBN 978-966-346-853-2 (серія)
ISBN 978-617-7094-29-5

Митна енциклопедія є науковим виданням, до якого увійшли найбільш вагомі результати, отримані Державним науково-дослідним інститутом митної справи під час виконання у 2011 – 2014 роках науково-дослідної роботи «Розбудова митної справи України: витоки, реалії, перехід до сталого розвитку» (реєстраційний № 0111U006927).

До складу наукового видання включено матеріали, які всебічно характеризують багатогранність митної справи у контексті історії її становлення, формування нормативно-правового забезпечення, організації управлінської діяльності тощо.

Митна енциклопедія буде корисною для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, а також фахівців митного спрямування, які цікавляться митною проблематикою та вирішують питання нормативного, економічного, управлінського, організаційного забезпечення митної діяльності в Україні.

УДК 342.951
ББК 67.301:92

ISBN 978-966-346-853-2 (серія)
ISBN 978-617-7094-29-5

© Державний науково-дослідний
інститут митної справи, 2014

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У ТРЬОХ ТОМАХ

Редакційна рада:

БЕРЕЖНЮК І. Г. – голова редакційної ради

ПАШКО П. В. – заступник голови редакційної ради

ФРАДИНСЬКИЙ О. А. – відповідальний секретар

ВОЙЦЕЩУК А. Д.

НАГОРІЧНА О. С.

НЕЛІПОВИЧ О. В.

НЕСТОРИШЕН І. В.

ПАВЛОВ А. П.

ПРУС Л. Р.

ПУНДА О. О.

РУДА Т. В.

ТУРЖАНСЬКИЙ В. А.

ХОМА В. О.

ЦАРЕНКО В. І.

ЯКОВЕНКО О. В.

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ 2

І (Ібн Хордабех) – **О** (Очищення митне централізоване)

Редакційна колегія тому:

БЕРЕЖНЮК І. Г. – відповідальний редактор

ПАШКО П. В. – заступник відповідального редактора

ВАКУЛЬЧИК О. М.

ГАЛЬСЬКИЙ К. Є.

ГРЕБЕЛЬНИК О. П.

ІВАШОВА Л. М.

КАЛАШНИКОВА О. Л.

КРЕДІСОВ А. І.

КРИСОВАТИЙ А. І.

МАЗАРАКІ А. А.

ПЕТРУНЯ Ю. Є.

ЧЕНЦОВ В. В.

ШНИРКОВ О. І.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВАТ – відкрите акціонерне товариство
ВМО – Всесвітня митна організація
ВРУ – Верховна Рада України
ГКУ – Господарський кодекс України
Держмитком – Державний митний комітет
Держмитслужба – Державна митна служба
Держприкордонслужба – Державна прикордонна служба
ДМКУ – Державний митний комітет України
ДМСУ – Державна митна служба України (Держмитслужба України)
ДПСУ – Державна податкова служба України
ДФСУ – Державна фіскальна служба України
ЄС – Європейський Союз (Євросоюз)
ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність
ЗУ – Закон України
КАСУ – Кодекс адміністративного судочинства України
ККУ – Кримінальний кодекс України
КМУ – Кабінет Міністрів України
КПКУ – Кримінально-процесуальний кодекс України
КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення
МВСУ – Міністерство внутрішніх справ України
МВФ – Міжнародний валютний фонд
Міндоходів – Міністерство доходів і зборів України
МКУ – Митний кодекс України
МОЗУ – Міністерство охорони здоров'я України
МФУ – Міністерство фінансів України
НБУ – Національний банк України
ООН – Організація Об'єднаних Націй
ПАТ – публічне акціонерне товариство
ПДВ – податок на додану вартість
ПКУ – Податковий кодекс України
СБУ – Служба безпеки України
СНД – Співдружність Незалежних Держав
СОТ – Світова організація торгівлі
ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю
УКТ ЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
ЦКУ – Цивільний кодекс України

ІБН ХОРДАБЕХ (ІБН ХУРДАЗБІГ АБДУЛЬ-КАСІМ УБЕЙДАЛЛАГ ІБН АБДАЛАХ) (IBN KHORDABEKH) (**І.Х.** нар. прибл. 820 – 912-913) арабський географ, мандрівник, письменник. Походить з давньої Персії (Ірану). Був керівником поштової служби персидського шаха, яка на той час опікувалася митницями. Автор праці «Книга шляхів і держав» (середина IX ст.). Досліджував торговельну і митну справу Київської Русі і східноєвропейських держав, зокрема торгівлю Києва із Середньою Азією і Близьким Сходом. Окреслив маршрути торгових караванів. За його визначенням київські купці вже тоді торгували з Месопотамією, Афганістаном і Персією. Морські та річкові судна русичів плавали Дунаєм, Волгою і Руським (Чорним) та Каспійським морями. **І.Х.** дотримувався геоцентричної системи Птоломея і виклав її у своїй «Книзі».

Гальський К.Є.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МИТНИЦЯ (IVANO-FRANKIVSK CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

І-Ф.м. була заснована 08.04.1992 наказом ДМКУ № 73 «Про створення митних установ» зі штатною чисельністю 40 одиниць на базі Львівської регіональної митниці. Згідно з даним наказом Івано-Франківський митний пост було перетворено в **І-Ф.м.** Цим наказом були також створені Калуський митний пост та Коломийський митний пост із їх підпорядкуванням **І-Ф.м.**

Робота **І-Ф.м.** з митного контролю експортно-імпортних операцій розпочиналася на двох новостворених структурних підрозділах у містах Калуші та Коломиї. У той час адміністративний будинок **І-Ф.м.** був розміщений по вул. Юності, 45 в трьох невеличких приміщеннях, де проводилось оформлення зовнішньоторговельних операцій понад 100 зареєстрованих тоді учасників ЗЕД. Також розпочалося митне оформлення транспортних засобів, ввезених з-за кордону громадянами та оформлення багажу фізичних осіб.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 **І-Ф.м.** була підпорядкована Карпатській регіональній митниці. Наказом ДМСУ від 19.03.1999 № 163 **І-Ф.м.** підпорядковано Західній регіональній митниці. З 2005 р. в зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про припинення діяльності Західної регіональної митниці» безпосереднє координаційно-організаційне управління **І-Ф.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

Відповідно до постанови КМУ від 20.03.2013 № 229 «Про утворення територіальних органів

Адміністративна будівля Івано-Франківської митниці

Міністерства доходів і зборів» **І-Ф.м.** реорганізовано в **І-Ф.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **І-Ф.м.** Міндоходів реорганізовано в **І-Ф.м.** ДФС.

Останніми роками основу товарної структури імпортних **І-Ф.м.** операцій складали товари таких угрупувань: машини, устаткування та транспорт (84 – 90 групи); продукція хімічної промисловості (28 – 40 групи); деревина та целюлозно-паперові вироби (4 – 49 групи); метали та вироби з них (72 – 83 групи); текстиль, текстильні вироби, взуття (50 – 67 групи). Водночас, основу товарної структури експортних операцій складали товари таких угрупувань: деревина та целюлозно-паперові вироби (44 – 49 групи); машини, устаткування та транспорт (84 – 90 групи); продовольчі товари та продукція

Митний пост «Івано-Франківськ – центральний»

сільського господарства (01 – 24 групи); продукція хімічної промисловості (28 – 40 групи); текстиль та текстильні вироби (50 – 67 групи); шкірсировина, хутро, вироби з них (41 – 43 групи).

Зоною діяльності митниці визначено територію Івано-Франківської області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **І-Ф.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Коломия» (78200, Івано-Франківська обл., м. Коломия, вул. Горбаша, 1). Зона діяльності: Коломийський, Косівський, Снятинський, Городенківський та Верховинський райони Івано-Франківської області. Місце доставки – СТЗ ПП «Присілок»;

– митний пост «Ямниця» (77422, Івано-Франківська обл., Тисменицький р-н, с. Ямниця, вул. Назарія Яремчука, 2). Зона діяльності: Тисменицький, Галицький та Рогатинський райони Івано-Франківської області. Місце доставки – СТЗ ТОВ «Брокер-Сервіс»;

– митний пост «Івано-Франківськ – центральний» 76005, Івано-Франківська обл., м. Івано-Франківськ, вул. Польова, 6), яким здійснюється митний контроль та митне оформлення у міжнародному пункті пропуску для повітряного сполучення «Івано-Франківськ – аеропорт». Зона діяльності: м. Івано-Франківськ, Богородчанський, Надвірнянський, Тисменицький та Тлумацький райони Івано-Франківської області. Місця доставки – СТЗ ТОВ «Кобра», СТЗ ТОВ «ТЕП»;

– митний пост «Калуш» (77300, Івано-Франківська обл., м. Калуш, вул. Промислова, 4). Зона діяльності: м. Калуш та Калуський район Івано-Франківської області. Місце доставки – залізнична станція «Кропивник»;

– митний пост «Долина» (77500, Івано-Франківська обл., Долинський р-н, м. Долина, вул. Обліски, 72). Зона діяльності: Долинський, Рожнятівський райони та м. Болехів Івано-Франківської області. Місце доставки – СТЗ ТОВ «Транс-Захід».

Керівники **І-Ф.м.:**

– Єлісєєв Ю. О. (1992 р.);
– Пащенко В. Г. (1992 – 1995 рр.);
– Гуменюк В. В. (1995 – 1997 рр.);
– Живченко О. Д. (1997 – 2000 рр.);
– Цапів А. М. (2000 – 2003 рр.);
– Прохоренков В. В. (2003 – 2004 рр.);
– Сподарик Я. Л. (2004 – 2005 рр.);
– Балабанський М. Б. (2005 р.);
– Сова І. В. (2006 – 2010 рр.);
– Федькін А. В. (2010 – 2011 рр.);
– Ячкуринський О. О. (2011 – 2013 рр.);
– Семенов В. П. (2013 – 2014 рр.).

Туржанський В.А., Мельник П.М.

ІДЕНТИФІКАТОР «HAZMATID 360» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

ІДЕНТИФІКАТОР КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (IDENTIFIER OF CULTURAL VALUES) – електронна контрольно-реєстраційна система фіксації та аналізу характерних ознак різних видів культурних цінностей. Принципи, на яких побудовано програмний продукт: уніфікація способів визначення характерних ознак різних культурних цінностей; виділення двох різновидів якісних критеріїв для опису та реєстрації культурних цінностей: універсальних – характерних для будь-яких пам'яток культури, та спеціальних – які застосовуються лише в описі конкретних культурних цінностей, адже саме у розмаїтті спеціальних критеріїв розкривається видова специфіка культурних цінностей.

Головна мета інтеграції **І.к.ц.** до ЄАІС – формування єдиної бази даних Міндоходів (з травня 2014 р. – ДФСУ) про тимчасово вивезені /ввезені культурні цінності.

В основу програмного продукту покладено Реєстраційно-ідентифікаційні форми, розроблені творчим колективом науковців АМСУ. Програмно-інформаційний комплекс (ПІК) заповнення реєстраційно-ідентифікаційних форм має забезпечити постійне внесення до бази даних відомостей про зареєстровані культурні цінності, що переміщуються в режимі тимчасового вивезення/ввезення.

Особливістю ПІК є простота і швидкість реєстрації культурної цінності користувачем навіть без спеціальної мистецтвознавчої освіти. Для цього програма має інтерфейс подібний до програмного забезпечення, яке вже використовується при митному оформленні; технологію заповнення реєстраційної форми, зорієнтовану на мінімізацію введення інформації за допомогою клавіатури, тому що програма пропонує користувачеві варіанти параметрів, відповідей; програму забезпечено вбудованою системою допомоги, і користувач може отримати вичерпну інформацію по кожному пункту реєстраційної форми.

Калашникова О.Л.

ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД – див. ОГЛЯД МИТНИЙ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ.

ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ НОМЕР ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ – див. НОМЕР ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ (IDENTIFICATION) [від лат. identificare – ототожнюю] – 1) у кримінальному праві процес установлення тотожності конкретного об'єкта або особи за сукупністю загальних чи приватних ознак шляхом порівняльного їх дослідження з метою отримання судових доказів; 2) у митній справі – установлення відповідності засобів **І.** (пломб, печаток, ідентифікаційних знаків, взяття проб і зразків, опис товарів і транспортних засобів, складення креслень, виготовлення масштабних зображень, фотокарток, ілюстрацій). Засоби **І.** можуть змінюватись і знищуватись тільки митними органами або з їх дозволу, окрім тих випадків, коли існує загроза знищення, втрати чи істотного псування товарів і транспортних засобів. Митний орган у цьому разі слід сповістити про зміни: знищення, вилучення засобів **І.** – і подати докази існуючої загрози.

Петров О.П.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ КОШТОВНОГО КАМІННЯ (IDENTIFICATION OF PRECIOUS STONES) – оперативна діагностика поданих до контролю коштовного каміння з метою встановлення відповідності їх характерних ознак тим, що зазначені у товаросупровідній та нормативній документації та в інших джерелах інформації (маркуванні, етикетці, буклетах, проспектах тощо).

До засобів **І.к.к.** належать зразки-аналоги, зразки-порівняння, еталони для порівняння, інформаційні джерела, нормативна та технічна документація, систематизація та класифікація, а також різноманітні прилади, як механічні, так і електронні.

Показниками **І.к.к.** є вид каміння, розмір, вага, колір, значення показників заломлення, твердості, флюоресценції, теплопровідності, електропровідності, спектрів поглинання, плеохроїзму; форма, тип, вид огранювання (при наявності), природа походження.

Найбільш поширеними ідентифікуючими приладами та пристосуваннями є такі: детектори коштовного каміння, принцип дії яких заснований на вимірюванні теплопровідності, електропровідності та коефіцієнта відбиття зразків, що дозволяє відрізнити кольорове коштовне й напівкоштовне каміння, а також алмаз від їх найбільш поширених імітацій, включаючи синтетичний муассаніт; рефрактометри (прилади для визначення оптичних характеристик коштовного і напівкоштовного каміння для їх ідентифікації (показника заломлення RI, величини подвійного променезаломлення і оптичного знаку); полярископи (прилади для визначення оптичних характеристик та кристалічної структури коштовного і напівкоштовного каміння для їх ідентифікації (простого або подвійного променезаломлення, кількості та положення оптичних осей, полі- або мікрокристалічної структури каміння); спектроскопи (прилади, що дозволяють встановлювати довжину хвиль поглиненого світла); діхроскопи для ефективного виявлення плеохроїчних кольорів під час випробування подвійного променезаломлення кольорового дорогоцінного каміння; фільтри для кольору (частіше використо-

Гемологічна міні-лабораторія KRUSS KA41KRS

Детектор дорогоцінних каменів PRESIDIUM Duo Tester 56.721

вуються для визначення смарагдів); набори еталонів для визначення кольору діамантів; лампа ультрафіолетова довго- та короткохвильова для визначення флюоресценції в алмазах і кольоровому камінні; прилади для вимірювання внутрішніх та зовнішніх діаметрів, лінійних розмірів каміння, як одиночних, так і закріплених; товщиноміри для

Детектор дорогоцінних каменів PRESIDIUM Duo Tester 56.721

вимірювання діаметру каменів, товщини дрібних виробів; каратоміри; системи визначення та оцінки кольору коштовного камінню; папір для оцінки кольору алмазів; олівці для визначення автентичності алмазу; гемологічні лабораторії типу KRUSS KA52KRS; джерела «холодного» білого світла для гемологічного обладнання.

У випадках, коли при **І.к.к.** виникли сумніви у відповідності їх якостей визначеним властивостям або виявлена невідповідність реальних характеристик (ознак) декларованим відомостям про коштовні камені, митні органи мають право на тимчасову адміністративну затримку об'єкта. А в разі потреби для участі у здійсненні митного контролю можуть залучатися спеціалісти та експерти.

Калашникова О.Л.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ РАДІОЧАСТОТНА (RFID – RADIO FREQUENCY IDENTIFICATION) – сучасна технологія безконтактної ідентифікації об'єктів. В основі **І.р.** лежить технологія передачі за допомогою радіохвиль інформації, необхідної для розпізнавання (ідентифікації) об'єктів, на яких закріплені спеціальні мітки, що несуть ідентифікаційну інформацію та інформацію для користувача.

Базова система **І.р.** складається з: радіочастотної мітки (RFID-мітки); зчитувача інформації (рідера); комп'ютера для обробки інформації.

Ідентифікація об'єктів здійснюється за унікальним цифровим кодом, який зчитується з пам'яті електронної мітки, яка прикріплюється до об'єкта ідентифікації. Зчитувач містить у своєму складі передавач і антену, за допомогою яких випромінюється електромагнітне поле певної частоти. Потрапивши в зону дії зчитувального поля радіочастотні мітки «відповідають» власним сигналом, що містить інформацію (ідентифікаційний номер товару, призначені для користувача дані і т. п.). Сигнал вловлюється антеною зчитувача, інформація розшифровується і передається в комп'ютер для обробки.

RFID-мітки розділяють на «активні» та «пасивні». «Активні» мітки мають власне джерело живлення. Такі мітки забезпечують значний радіус дії, але вони є дорожчими, і мають обмежений термін використання. «Пасивні» мітки не мають власного джерела живлення і при зчитуванні «відповідають», використовуючи енергію електромагнітного поля, створеного зчитувальним пристроєм. Вони не вимагають технічного обслуговування і строк їх дії практично необмежений. Як правило, пасивні мітки менші за розмірами і дешевші, ніж активні. Деякі типи RFID-міток передбачають можливість неодноразового запису інформації, інші можуть бути тільки прочитані.

Основними сферами застосування технології **І.р.** є: складське господарство; логістика та управління ланцюгами поставок від виробника до споживача в режимі реального часу; ідентифікація рухомих об'єктів в реальному масштабі часу (облік автотранспорту, контейнерів, вагонів в рухомих поїздах), ідентифікація автотранспортних засобів на стоянках, парковках, автовокзалах; автоматизація ідентифікації на складальних конвеєрах в промисловому виробництві; системи контролю доступу в приміщеннях і спорудах; забезпечення пасажирів електронними квитками; експрес-доставка посилок; обробка і доставка багажу на авіалініях; автомобільні охоронні системи; перевірка транзакції платіжних систем на достовірність; запобігання підробці різних категорій товарів; маркування (ідентифікація) майна, документів, бібліотечних матеріалів; автоматизовані автомобільні заправочні станції.

Переходу **І.р.** із стадії експериментальної технології в щоденне практичне застосування сприяли окремі технологічні розробки, зокрема, розвиток «Інтелектуальних етикеток» (Smart Labels), – дешевшої та простої у застосуванні версії **І.р.**, яка дозволяє автоматизувати збір даних в процесах, в яких застосування штрихових кодів із різних причин обмежене.

У митній сфері впровадження автоматизованої системи митного контролю та оформлення на основі використання **І.р.** переміщення транспортних засобів та вантажів дозволить значно спростити процедури митного оформлення та покращити надійність митного забезпечення за рахунок включення до його складу RFID-міток; автоматизувати управління митними ліцензійними складами, контроль за доставкою та відправкою товарів, які знаходяться під митним контролем; оптимізувати вирішення завдань транспортної логістики.

Неліпович О.В.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ СУДНА (IDENTIFICATION OF A VESSEL) – встановлення відповідності об'єкта, що розпізнається (судна), своєму опису, який міститься у правовстановлюючих документах. Проведення **І.с.** є обов'язковою процедурою для реєстрації у Державному судновому реєстрі України. Українські судна, що

не підлягають реєстрації у Державному судновому реєстрі України, реєструються у Судновій книзі України.

І.с. включає: надання назви, яку судну присвоює власник, що повинна відрізнятися від назв інших зареєстрованих суден; присвоєння позивного сигналу; залежно від його технічної оснащеності присвоєння ідентифікаційного номера суднової станції супутникового зв'язку і номера вибірного виклику суднової радіостанції.

Право присвоєння судну назви, позивного сигналу, ідентифікаційного номера і номера вибірного виклику суднової станції супутникового зв'язку належить центральному органу виконавчої влади в галузі транспорту та центральному органу виконавчої влади в галузі зв'язку. Також існують допоміжні ознаки **І.с.** Допоміжними ознаками можуть бути тип і призначення судна (пасажирські, вантажні, комбіновані), район плавання, фізичні величини (довжина, ширина, висота борта).

Попель С.А.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ПРИМІЩЕНЬ ТА ІНШИХ МІСЦЬ (IDENTIFICATION OF GOODS, VEHICLES, BUILDINGS AND OTHER PLACES) здійснюється з метою відображення та закріплення митного контролю й митного оформлення шляхом накладення митних забезпечень митними органами. Порядок здійснення митними органами **І.** регламентується МКУ 2012 р.

І. передбачає накладення митних забезпечень: одноразових номерних запірно-пломбових пристроїв, печаток, голографічних міток, нанесення цифрового, літерного чи іншого маркування, ідентифікаційних знаків, проставляння штампів, взяття проб і зразків, складання опису товарів, транспортних засобів комерційного призначення, креслень, масштабних зображень, виготовлення фотографій, ілюстрацій, використання товаросупровідної документації тощо. Якщо **І.** здійснюється без проведення митного огляду товарів, що переміщуються через митний кордон України, шляхом накладення одноразових номерних запірно-пломбових пристроїв, печаток на транспортні засоби комерційного призначення, то необхідно зробити відповідну відмітку в товаросупровідних документах.

З метою забезпечення ідентифікації товарів під час поміщення у відповідний митний режим, можуть використовуватися маркування, у тому числі у вигляді мікро- або інших електронних пристроїв, або серійні номери, проставлені на товарах або їх частинах виробником, інші комерційні способи ідентифікації; експортні (імпортні) сертифікати; копії документів, на підставі яких митним органом було здійснено випуск товарів у попередній митний режим і які дають можливість однозначно ідентифікувати товари; інші подібні документи.

Митні органи визнають митні забезпечення **І.** митних служб інших держав, передбачені міжнародними договорами, якщо вони є достатньо надійними.

Засоби забезпечення **І.** можуть змінюватися чи знищуватися тільки митними органами, крім випадків, коли існує реальна загроза знищення, безповоротної втрати чи істотного псування товарів, транспортних засобів комерційного призначення. При цьому митний орган терміново сповіщається про зміну, вилучення чи знищення засобів забезпечення **І.** з наданням документальних доказів існування зазначеної загрози.

Туржанський В.А.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРУ ЕЛЕКТРОННА (ELECTRONIC IDENTIFICATION OF GOODS) – єдина автоматизована система ідентифікації товарів широкого вжитку за допомогою спеціального магнітного чи штрихового коду, що включає визначену кількість штрихів різної товщини, нанесеного на упаковку. **І.т.е.** призначена для обліку запасів товарів, аналізу динаміки реалізації продукції та досить часто використовується як засіб запобігання крадіжкам. В основу **І.т.е.** покладено ідентифікаційний номер GS1, що дає можливість безпомилково ідентифікувати товарну позицію сканованого товару. Цей номер присвоюється товару одноразово і зчитується безпомилково у будь-якій країні світу до змінення його властивостей. Також слід зазначити, що GS1 не містить безпосередньої інформації про характеристики товару. Він має чітку структуру і може складатись із 8, 12, 13 або 14 цифр.

І.т.е. виконує такі функції: показову – ототожнення представленого зразка з конкретним найменуванням, товарною маркою, товарною групою та ін.; інформаційну – доводить інформацію до споживачів та виробників продукції; підтверджувальну – визначає відповідність сканованого товару нанесеному на його упаковці маркуванню або супровідним документам; управлінська – GS1 є одним з елементів системи якості товару.

В літературі розрізняють: асортиментну **І.т.е.**, під якою розуміють встановлення відповідності між найменуванням товару і його асортиментними характеристиками; якісну (кваліметричну) **І.т.е.** – встановлення відповідності сканованого товару зазначеним якісним характеристикам; партіонна **І.т.е.** – дає можливість визначити приналежність окремої одиниці або зразка до певної партії товару.

Певні елементи **І.т.е.** впроваджуються й у здійснення митної справи. Зокрема, Державним науково-дослідним інститутом митної справи у рамках науково-прикладних досліджень розроблено програмний продукт «Ідентифікатор культурних цінностей» та створено програмно-інформаційний комплекс «Переміщення культурних цінностей», що використовуватиметься органами митного контро-

лю з метою ідентифікації та реєстрації культурних цінностей при переміщенні їх через митний кордон України, що, у свою чергу, дозволить мінімізувати незаконне ввезення, вивезення культурних цінностей, які є національними культурними надбаннями.

Руда Т.В.

ІДЕНТИЧНИЙ ТОВАР – див. ТОВАР ІДЕНТИЧНИЙ.

ІДЕОЛОГІЯ МИТНА (CUSTOMS IDEOLOGY) – складова митної політики, яка змінюється відповідно до вимог часу, суспільства та держави, і на базі якої формується державна концепція митної політики. Якщо митна політика є жорстко структурованою системою державно-правових заходів, то **І.м.** відзначається більш демократичним характером. **І.м.** формується суспільством або активною його частиною, безпосередньо пов'язаною зі створенням додаткового продукту (виробництво й торгівля).

Практична реалізація принципів **І.м.** проявляється, у першу чергу, в намаганні держави збудувати уніфіковану і централізовану митну систему.

Виділяють етапи розвитку **І.м.**: «митні органи для держави» (з метою забезпечення економічної безпеки держави); «митні органи для митних органів» (спрямований на удосконалення роботи митних органів); «митні органи для учасників ЗЕД» (найголовніше завдання – організувати митне оформлення і контроль у вигляді сервісу).

Прус Л.Р.

ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ».

ІКОНА (ICON) [гр. eikōn – зображення, образ] – зображення Ісуса Христа, Богоматері, святих, сцен зі Святого писання, предмет поклоніння у християнській релігії. **І.** – різновид живопису на дерев'яній основі.

За характером зображення **І.** поділяють на: богородичні **І.** (різні іконографічні типи Богородиці: Одігітрія, Єлеуса, Знамення тощо); христологічні **І.** (Спас Нерукотворний, Пантократор, Еманцуіл, Спас в силах тощо); **І.** із зображенням святих (Святий Миколай, Свята Ольга тощо); **І.** із сценами зі Святого Писання (святкові **І.** двунадесятих свят тощо). За функцією та формою **І.** визначають як: хатні, домашні; храмові (іконостасні); ладанки; складні (складені **І.**, які мають декілька частин, що складаються; виготовляються найчастіше з металу). **І.**, написані спеціально під оклад, називаються ікони-підокладниці. **І.** є одним з найпопулярніших й найдорожчих видів культурних цінностей, тому митний контроль за їх переміщенням через кордон має бути професійно досконалим. Посадова особа митного органу має детально розглянути кожну конструктивну частину **І.**, як виробу мистецтва, пам'ятаючи при цьому, що це предмет сакральний, отже вимагає обережного й поважного ставлення до нього.

Конструктивні частини **І.**: основа (дерев'яна дошка, яка часто складається з декількох склеєних дощок); ковчег; шпонки (шпуги); паволока; левкас; фарбовий шар зображення; оклад; кіот. Наявність ковчегу, шпонок, паволоки, левкасу, позолоти, окладу й кіота є ознакою того, що **І.**

Ікона Божої Матеріф

виготовлена за правилами в церкві або в монастирі, отже є «шкільною **І.**». Вартість такої **І.** значно вища.

Калашникова О.Л.

ІКОНОГРАФІЯ (ICONGRAPHY) [від грецького «зображення, образ» і «пишу») – чітко регламентована система зображення персонажів та сюжетних сцен. Виникнення **І.** пов'язують із релігійним культом, відповідно до якого встановлювалась обов'язковість дотримання певних правил у зображенні образів, що дало змогу уніфікувати стилі образотворчого мистецтва й полегшити їх ідентифікацію. Об'єктом дослідження **І.** є живопис, скульптура та твори прикладного мистецтва. Найдавнішими іконографічними джерелами є наскельні малюнки у печерах та гротах епохи палеоліту.

В **І.** виділяють: **І.** Богородиці, **І.** Ісуса Христа, **І.** ангелів, **І.** святих, **І.** свят в християнському мисте-

цтві та ін. З точки зору мистецтвознавства **І.** розглядають як опис і систематизацію типологічних ознак і схем, прийнятих для зображення певних образів. Методологія **І.** розпочала свій розвиток у Франції та Німеччині. В історичній науці **І.** трактують як систему прийомів і методик визначення достовірності відображення певних подій або характеристик особистості. **І.** також є системою правил щодо формування певних образів у мистецтві.

Зображення Богородиці займають особливе місце в християнській **І.** Основні образи Богородиці склались в доіконоборчому періоді, найперші з них, ті, що належать до типу «Богородиця на престолі» виявлено в розписах римських катакомб у вигляді зображення жінки, що сидить, тримаючи на руках немовля. Досить поширеним є зображення Богородиці на престолі в епізоді «Поклоніння волхвам». Другим поширеним типом зображення Пресвятої Діви є Оранта, де Богородиця постає в образі жінки із піднятими в молитві руками. Одним із найбільш поширених є образ Богородиці Одігітрії, названої так за іменем константинопольського храму, в якому знаходилась ця ікона. На іконах цього типу Богородиця тримає Младенця на лівій руці, права ж прогнута до нього у молитовному зверненні.

В період іконоборчих гонінь широкого розповсюдження набув нерукотворний образ Богородиці, який зображають за правилами Одігітрії з Младенцем на правій руці. Особливою пошаною в Константинополі користувався образ Богородиці Нікопеї, що тримає обома руками, подібно щиту, медальйон із зображенням Младенця Христа.

Для зображення Ісуса Христа використовують п'ять типів **І.** Першим із них є «Нерукотворний образ Господа Ісуса Христа» або «Спас Нерукотворний». В православній іконописній традиції виділяють два види зображення Нерукотворного образу Спасителя – Спас на обрусі (убрусі) і Спас на чрепії. На іконах типу «Спас на обрусі» зображення Лику Спасителя розміщено на фоні плата, верхні кінці якого зв'язані вузлами, підкреслені складки тканини, а по нижньому краю – кайма. Лик Спасителя – образ людини середнього віку з тонкими, художньо довершеними, натхненними рисами, з розділеною бородою, довгим хвилястим волоссям і прямим пробором. Навколо голови – золотий німб, в який вписано хрест, що складається із дев'яти ліній, які відповідають дев'яти ангельським чинам. На іконах типу «Спас на чрепії» відсутнє зображення плата, фон рівний, у деяких випадках імітує фактуру черепиці або кам'яної кладки.

Наступним іконографічним типом є Господь Вседержитель (Пантократор), для якого характерним є зображення благословляючої руки Господа і розгорнутої або закритої книги. На іконах цього типу Спаситель одягнений в хітон (одяг у вигляді сорочки) і гіматій (прямокутний відріз тканини у вигляді плаща). На правому плечі хітону зображають клавій або клав – нашивну вертикальну полоску, що символізує чистоту і досконалість людської природи Христа. Хітон має відтінок червоного кольору, а гіматій – синього. Поєднання цих кольорів уособлює земну – людську і небесну – Божественну природу Спасителя. Книга у лівій руці Пантократора (Вседержителя) зображається у вигляді згортка або кодекса. Розгорнута книга містить цитату із Святого писання.

Досить поширеним є й тип **І.** «Господь на престолі», який є дещо подібним до зображення Пантократора. Особливістю ікон цього типу є те, що Спасителя завжди зображають у повний зріст. Постать Господа може бути одиничною або ж в оточені ангелів і святих. Існує багато різновидів зображення Господа на престолі, зокрема, Христос в архієрейських ризах або Царському вбранні.

Ікона «Спас в силах» є центральним зображенням в іконостасі. Цей тип **І.** передбачає зображення Христа в хітоні і гіматії традиційних кольорів або ж в однотонному світло-жовтому одязі з підкресленими золотими штрихами складками тканини. Правою рукою Христос благословляє, а в лівій тримає книгу. Фон ікони включає червоний квадрат з подовженими кінцями, який уособлює землю. У кожному кінці квадрата розміщено символи євангелістів Матфея, Марка, Луки, Іоанна. На червоному полотні міститься синій овал, простір якого заповнений зображеннями крилатих ангелів з людськими обличчями. У центрі цієї композиції зображено постать Спасителя на престолі.

Відповідно до **І.** типу «Спас Еммануїл» Христа представляють у вигляді Младенця або Отрока. Як і на всіх іконах Спасителя присутнім є й хрестоподібний німб, скорочене найменування і традиційний одяг.

І. святих передбачає зображення праотців, пророків, мучеників, святителів, преподобних, блаженних, праведних, безсрібників, благовірних. Святі праотці на іконах постають із сувоями, що містять тексти із Святого писання. Ноя зображають із ковчегом в руках. В **І.** пророків обов'язковим є німб як символ святості, на головах – шапки пророків або корони, іноді вони є з непокритою головою. Пророки одягнені в хітон і гіматії, на плечах деяких милоть – накидка із овчини. Святих апостолів традиційно зображають із сувоями або книгою у руках з німбами навколо голови. Рівноапостольні зображуються подібно до апостолів, проте, найчастіше в їхніх руках хрест – символ хрещення і спасіння.

На іконах святих мучеників домінуючим є червоний колір, як уособлення пролитої за віру крові, обов'язковим елементом також є хрест, оскільки мученики були продовжувачами апостольського служіння. Досить значна увага в **І.** приділяється й іконам безсрібників – цілителів, які безкоштовно лікували людей, таким чином дякуючи Богу за дар зцілення. Тому обов'язковою атрибутикою таких зображень є скринька із лікувальними засобами.

На іконах святителів зображають в єпископських ризах. На голові може бути митра – особливий головний убір, прикрашений невеликими іконами та дорогоцінним камінням; сакос – верхній одяг; на плечах – омофор – довгий стрічкоподібний плат, прикрашений хрестами. Святителі зображуються у повний зріст із книгою в лівій руці; права рука – припіднята для здійснення благословення. За **І.** преподобні зображуються у повний зріст або до пояса, у чернечому одязі. Права рука здійснює благословення, у лівій – згорнутий або розгорнутий сувій. Характерною деталлю **І.** преподобних є вервиця. Фоном для ікон, як правило, є панорамне зображення обителі святих.

Особлива увага в **І.** приділяється й іконам ангелів. При цьому обов'язковими їх елементами є: крила – символ швидкості і всепроникності; посох – символ послання; зерцало (сфера в руці із зображенням хреста або абревіатури Спасителя) – символ дару передбачення; тороки (золоті стрічки у волоссі); око – символ всебачення; лик юнака – символ досконалості. Іконографічний канон передбачає зображення лише тих ангельських чинів, опис яких є у Святому писанні.

Руда Т.В.

ІЛЛІЧІВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «ІЛЛІЧІВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ».

ІЛЮСТРАЦІЯ (ILLUSTRATION) [від лат. Illustratio – освітлення, наочне зображення] – зображення, що супроводжує текст літературного твору, газетної статті тощо з метою полегшення для читача візуалізації змісту.

Призначення **І.** – допомогти усвідомити те, про що йдеться у тексті, висвітлити його зміст, зробити зрозумілим, наочним. Використовуються для передачі емоційної атмосфери художнього твору; візуалізації образів героїв оповідання; демонстрації об'єктів, що описуються у книзі (ботанічна ілюстрація); відображення покрокових інструкцій в технічній документації (технічна ілюстрація).

Термін **І.** можна розуміти і в широкому, і у вузькому сенсі цього слова. У широкому значенні – це будь-яке зображення, що пояснює текст. Відомо багато малюнків, творів живопису та скульптури, які виконувалися на літературні теми, але при цьому мали самостійне художнє значення. Наприклад, малюнки В. Сєрова до байок І. А. Крилова. У вузькому сенсі ілюстрації – це твори, призначені для сприйняття у певній єдності з текстом, тобто перебувають у книзі і беруть участь у її сприйнятті у процесі читання. **І.** до літературного твору разом з ним є єдиним цілим. **І.** у вузькому сенсі цього слова, або пояснюють текст шляхом демонстрації відповідного зорового образу, або активно тлумачать текст. Ілюстрації допомагають, ще до читання, зорієнтуватися у змісті книги.

Ілюстрація до видання «Енеїда» І. Котляревського. Художник Г.Нарбут

У даний час зростає інтерес до колекціонування оригінальних **І.**, використаних в книгах, журналах та постерах. Багато музейних виставок, журналів та галерей мистецтв виділяють місця для ілюстраторів минулого. У світі візуальних мистецтв та художньої критики ілюстраторів цінують зазвичай більше порівняно з графічними дизайнерами, але менше, ніж художників. Однак, в результаті зростання інтересу до комп'ютерних ігор та коміксів, **І.** стали досить популярним і прибутковим видом візуального мистецтва.

За наявності визначених ознак **І.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

ІМПОРТ (IMPORT) – придбання товарів за кордоном та їх подальше ввезення на територію країни з метою їх реалізації. Основними причинами виникнення імпортних операцій можуть бути такі: 1) обмеженість національної природно-ресурсної бази, насамперед такого її компонента як енергоносії; 2) об'єктивна неможливість виробництва певних товарів на території даної країни (наприклад, певні види сільськогосподарських товарів); 3) високий рівень витрат на виробництво певних товарів, що викликає економічну доцільність ввезення таких товарів з тих країн, які мають об'єктивно кращі умови для їх виробництва; 4) відсутність в країні достатніх виробничих потужностей для виробництва певних товарів відповідно до попиту на них. Взагалі без **І.** важко обійтися будь-якій країні. Питання полягає не стільки в існуванні **І.**, скільки в його структурі та обсягах. У принциповому плані будь-який **І.** – інвестування в економіку країни, яка виступає постачальником відповідних товарів, та втрата інвестиційних ресурсів для країни-імпортера. З точки зору структури **І.**, ввезення таких ресурсних товарів, як наприклад, нафта чи природний газ, виглядає цілком зрозумілим. При цьому важливим є питання обсягів, сумарних витрат країни на придбання таких товарів, рівень активності країни щодо мінімізації рівня енерговитрат. **І.** товарів, які країна може сама виробляти в необхідних обсягах, означає його негативний вплив на кількість робочих місць в країні, сукупний рівень доходів людей в країні тощо. Наявність імпортних операцій означає формування попиту всередині країни на відповідну іноземну валюту. Зростання обсягів імпортних операцій розширює базу для збору митних платежів, але одночасно посилюються загрози, за інших рівних умов, девальвації національної валюти. Тому будь-яка країна здійснює заходи державного регулювання імпортних операцій.

Петруня Ю.Є.

ІМПОРТ ПАРАЛЕЛЬНИЙ (PARALLEL IMPORT) – імпорт оригінальних товарів, що відпускаються на ринок однієї країни з їх подальшим імпортом в іншу країну без згоди власника прав інтелектуальної власності на даний продукт в цій країні.

При **І.п.** імпортер без згоди власника інтелектуальних прав, зокрема на торгову марку, ввозить товари до держав, де вони можуть продаватись за меншою ціною ніж на внутрішньому ринку.

І.п. означає імпорт товарів за межами каналів розподілу, про які є домовленість із виробником. Оскільки виробник (власник) інтелектуальної власності не має договірного зв'язку з паралельним імпортером, імпортовані товари іноді називають «товарами сірого ринку», що не зовсім правильно, оскільки товари є оригінальними і лише канали розподілу не контролюються виробником (власником) інтелектуальної власності. Якщо маркетинг продукції за кордоном власників інтелектуальної власності чи з їх згоди приводить до вичерпання внутрішнього права інтелектуальної власності, право на імпорт також вичерпується і на нього не можна більше посилатись у діях проти такого **І.п.** Ці принципи мають різні наслідки залежно від обраного варіанту концепції вичерпання: національного, регіонального, міжнародного.

І.п. у різних державах має різний правовий статус. У США **І.п.** є протиправним, але допускаються винятки за письмової згоди власника прав на торговельну марку або наявності відповідного зв'язку між імпортером і власником відповідних прав. У Південній Кореї **І.п.** є порушенням прав інтелектуальної власності. У Японії **І.п.** оригінальних товарів із торговельною маркою не розглядається як порушення відповідних виключних прав при дотриманні таких умов: джерело походження паралельно імпортованих товарів є ідентичним до джерел походження власника торгової марки; торгова марка на товари **І.п.** використовувалась належним і законним чином; **І.п.** не заподіяв шкоди власнику торговельної марки; паралельний імпортер повинен переконатись, що товари вироблені відповідно до умов ліцензії, яка є в уповноваженої власником особи на імпорт товарів. У Швейцарії **І.п.** дозволяється, якщо немає жодної ймовірності плутанини стосовно походження або якості товару, що містить товарний знак. У Китаї заборона або дозвіл **І.п.** окремих товарів визначаються згідно із торговими інтересами держави. При дозволі на **І.п.** контроль полягає у нанесенні розпізнавального маркування або реєстрації торгової марки як колективної, або ж застосуванні роздільної класифікації товарів на паралельно імпортовані чи просто імпортовані. У ЄС **І.п.** можливий у межах внутрішнього ринку. Проте часто під час укладання дилерських договорів компанії-правовласники можуть зазначати території, на яких країн має право розповсюджувати той чи інший дилер.

В українському законодавстві немає нормативного визначення **І.п.** Національним законодавством

використовується термін «контрафактні товари» для позначення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України або вивезення з цієї території є порушенням прав інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону. Виключне право власника свідоцтва забороняти іншим особам використовувати без його згоди зареєстрований знак не поширюється на використання знака для товару, введеного під цим знаком у цивільний обіг власником свідоцтва чи за його згодою, за умови, що власник свідоцтва не має вагомих підстав забороняти таке використання у зв'язку з подальшим продажем товару, зокрема у разі зміни або погіршення стану товару після введення його в цивільний обіг.

Яковенко О.В.

ІМПОРТ СУБСИДОВАНИЙ (SUBSIDIZED IMPORT) – ввезення на митну територію країни імпорту товару (товарів), що користується пільгами від субсидії, яка надається для виробництва, переробки, транспортування або експорту такого товару. Наявність нелегітимного **І.с.** є підставою для проведення антисубсидиційного розслідування.

Фрадинський О.А.

ІМПОРТЕР (IMPORTER) – суб'єкт ЗЕД, який виступає стороною зовнішньоекономічного договору, придбаває (отримує) від іноземного суб'єкта господарювання товари (послуги) та ввозить їх на митну територію своєї країни.

У міжнародній митній термінології під терміном **І.** визначають особу, що подає або від якої подається митна декларація при імпорті товару (послуги), та яка є власником даного товару (послуги) або має право розпоряджатися ним. Відповідно **І.** несе відповідальність за надання контролюючим органам необхідних документів та за своєчасність і повноту сплати митних платежів, передбачених законодавством при імпорті товарів (послуг).

І. можуть бути як фізичні особи-підприємці, так і підприємства, корпорації, організації та окремі держави. Наприклад, найбільшими країнами **І.** у 2011 р. були США, Китай, Німеччина, Японія, Франція, Великобританія, Нідерланди, Італія, Південна Корея, Канада.

Медвідь Ю.О.

ІМПОРТЕР ПРИМІРНИКІВ (IMPORTER OF COPIES) – український суб'єкт підприємницької діяльності, який здійснив купівлю (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) в іноземного суб'єкта підприємницької діяльності примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних із ввезенням або без ввезення їх на митну територію України.

Фрадинський О.А.

ІМПОРТНА (ІМПОРТОВАНА) ІНФЛЯЦІЯ – див. ІНФЛЯЦІЯ ІМПОРТНА (ІМПОРТОВАНА).

ІМПОРТНА КВОТА – див. КВОТА ІМПОРТНА.

ІМПОРТНА ЛІЦЕНЗІЯ – див. ЛІЦЕНЗІЯ ІМПОРТНА.

ІМПОРТНЕ МИТО – див. МИТО ІМПОРТНЕ.

ІМПОРТНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ (ІМПОРТНИЙ).

ІМПОРТНИЙ СЕРТИФІКАТ МІЖНАРОДНИЙ – див. СЕРТИФІКАТ ІМПОРТНИЙ МІЖНАРОДНИЙ.

ІМПОРТНІ ДЕПОЗИТИ – див. ДЕПОЗИТИ ІМПОРТНІ.

ІМПОРТНІ ПОДАТКИ – див. ПОДАТКИ ІМПОРТНІ.

ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ – див. ПОЛІТИКА ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ.

ІМУНІТЕТ (IMMUNITY) – у Стародавньому Римі звільнення від податків і мита. На території сучасної України в перших століттях нашої ери **І.** користувалася тіраська громада. Місто-держава Тіра не раніше середини I ст. н. е. мало статус автономії та привілей безмитності в торгівлі з рим-

ською провінцією Мезією.

На межі 130 – 140-х рр. рескриптами імператора Антоніна Пія (138 – 161) та легата провінції Нижня Мезія Антонія Гібера Тіра на додаток до своєї автономії отримала низку пільг щодо порядку звільнення громадян від мита. Задля підтвердження цих привілеїв громада тіритів звернулася до Риму між 198 – 201 рр. та отримала позитивну відповідь імператора. Втім, легалізація цієї пільги супроводжувалася вимогою узгоджувати з намісником провінції питання прийняття іноземців до громадянства Тіри, що було істотним обмеженням і без того формального суверенітету полісу. Привілей безмитної торгівлі з Римом був не простим звуком: по-перше, існували жорсткі обмеження в торгівлі з Імперією варварів, що не поширювалися на тіритів, по-друге, заощадження на виплаті мита були чималими. Так, розмір мита за право перевезення товару мостами, дорогами, річками в районах, що перебували під владою Риму, складав 2,5 % (quadragesima) від ціни товару; деякі товари були обкладені 8 % митом у разі, якщо вони ввозилися в Римську державу вперше; на зовнішніх кордонах імперії мито стягувалося в розмірі 12,5 % (octavae).

І. Тіри не був тотальним, а охоплював певні групи товарів. Платою за його підтвердження було реальне обмеження суверенності громад в питанні надання громадянства, а віддачею – економічний розквіт Тіри у II – першій половині III ст., чому сприяла практикована торговельна експлуатація місцевого варварського населення, пряма торгівля якого з Римом була обмежена чи зовсім заборонена імперією з причин військово-стратегічного характеру.

Колесников К.М.

ІНВЕСТИЦІЇ ІНОЗЕМНІ (FOREIGN INVESTMENTS) – майнові та немайнові цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

І.і. можуть бути: іноземна валюта, валюта України, рухоме і нерухоме майно та пов'язані з ним майнові права; цінні папери, а також корпоративні права, що виражені у конвертованій валюті; грошові вимоги та права на вимоги виконання договірних зобов'язань; права інтелектуальної власності; права на здійснення господарської діяльності та інших цінностей.

Відповідно до законодавства України **І.і.** дозволяються в будь-які об'єкти інвестування не заборонені законом, та здійснюються у наступних формах: часткова участь у підприємствах, що створюються спільно з українськими юридичними і фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств; створення підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам, філій та інших відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств повністю; придбання нерухомого чи рухомого майна шляхом прямого одержання майна або у вигляді цінних паперів; придбання майнових прав; господарська діяльність на основі угод про розподіл продукції та в інших формах.

Фіксування факту внесення **І.і.** здійснюється шляхом державної реєстрації.

Відповідно до МКУ товари, що ввозяться на митну територію України на строк не менше трьох років іноземними інвесторами з метою інвестування на підставі зареєстрованих договорів або як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства звільняються від сплати ввізного мита.

Кузьмін О.Є., Медвідь Ю.О.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ – див. ДІЯЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНА.

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЕКТ – див. ПРОЕКТ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ.

ІНВЕСТИЦІЯ (INVESTMENT) – всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Такими цінностями можуть бути: кошти, цільові банківські внески, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності.

І. у відтворення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів здійснюються у формі капітальних вкладень.

Фрадинський О.А.

ІНВЕСТИЦІЯ ІНОЗЕМНА – див. ІНВЕСТИЦІЇ ІНОЗЕМНІ.

ІНВОЙС – див. РАХУНОК-ФАКТУРА.

ІНДЕКС ВІДКРИТОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ – див. ІНДЕКС СПРИЯННЯ ТОРГІВЛІ (ІНДЕКС ВІДКРИТОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ).

ІНДЕКС ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИКИ (LOGISTICS PERFORMANCE INDEX – LPI) – індекс Світового банку, який розглядає легкість здійснення поставок товарів та стан торгової логістики на національному та міжнародному рівні, вперше був опублікований у 2007 р.

Індекс **LPI** був розроблений і впроваджений Департаментом міжнародної торгівлі і транспорту Світового банку, спільно з Turku School of Economics (TSE – Фінляндія). Крім того, індекс був схвалений і підтримується Global Facilitation Partnership for Transportation and Trade (GFP), Міжнародною федерацією експедиторських асоціацій (International Federation of Freight Forwarders Associations – FIATA) та Global Express Association (GEA).

Показник вимірює ефективність роботи ланцюгів постачань у міжнародній торгівлі і оцінюється кожні 2 роки. Індекс оцінює такі підіндикатори: 1) ефективність роботи митних органів; 2) якість інфраструктури; 3) простоту організації міжнародних постачань товарів; 4) компетенцію в логістиці; 5) можливість відстеження товару впродовж усього ланцюжка поставок; 6) дотримання термінів поставки товару.

LPI для кожної країни розраховується на основі інформації, отриманої за допомогою анкет від більше ніж 1000 найбільших міжнародних логістичних компаній. Опитування проводиться в режимі он-лайн (34 питання). Таким чином, **LPI** є середнім зваженим даних 6 підіндикаторів, що характеризують логістичну систему країни.

LPI визначає ефективність логістики у двох аспектах: міжнародному і внутрішньому. Міжнародний **LPI** забезпечує якісну оцінку країни шляхом опитування торгових партнерів – фахівців з логістики, що працюють за межами країни. Міжнародний **LPI** – це сумарний показник ефективності сектору логістики, узагальнений за шістьма основними компонентами ефективності в один агрегований показник: митниця, інфраструктура, міжнародні перевезення, компетенція в логістиці, виявлення і відстеження своєчасності доставки вантажів.

Внутрішній **LPI** надає як якісні, так і кількісні оцінки країн фахівцями з логістики, що працюють в середині країни. Цей індекс містить детальну інформацію щодо логістичного середовища, основні процеси логістики, строки виконання робіт та їх вартість.

Несторишен І.В.

ІНДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ (МИТНИЙ) – див. МИТНИЙ ІНДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ.

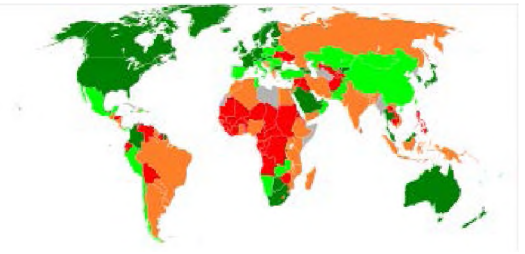
ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГЛОБАЛЬНИЙ – див. ГЛОБАЛЬНИЙ ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.

ІНДЕКС ЛЕГКОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ (EASE OF DOING BUSINESS INDEX) – індекс, який визначається під час дослідження можливої реалізації підприємницької діяльності, що узагальнюється Світовим банком на основі річних даних. Проект Doing Business дозволяє об'єктивно оцінити законодавство, пов'язане з регулюванням бізнесу, і його застосування у 183 країнах, а також в окремих містах на національному та регіональному рівнях. Країни ранжуються за сприянням ведення бізнесу з 1 до 183 місця. Висока позиція в індексі легкості ведення бізнесу означає, що регуляторний клімат сприяє веденню бізнесу.

Метою визначення індексу є дослідження впливу рівня регуляції бізнесу. Від початку проекту в листопаді 2001 р. було опубліковано понад 800 наукових досліджень, які використовують один чи декілька індикаторів запропонованих у індексі. Результати досліджень вказують на сильний взаємозв'язок між покращенням правил ведення бізнесу і зростанням економіки.

На відміну від схожих досліджень, **І.** формується лише на вивченні законів та правил, що стосуються ведення підприємницької діяльності. Натомість загальніші умови – такі як інфраструктура, інфляція та злочинність – не враховують.

Загальний індекс базується на десяти внутрішніх індикаторах: започаткування бізнесу – процедури, час, витрати та мінімальний капітал для заснування

Карта індексу легкості ведення бізнесу Темно-зеленим - найвищі показники, зеленим - середні, помаранчевим - низькі, червоним - найнижчі, сірим - немає можливості визначити

підприємства; робота з дозволами на будівництво – процедури, час та витрати на будівництво складу; підключення до системи електропостачання; реєстрація майна – процедури, час та витрати на реєстрацію комерційної нерухомості; отримання кредиту – міць юридичних прав, глибина кредитної інформації; захист прав інвесторів – відкритість фінансових показників, відповідальність керівництва та легкість судових позовів від інвесторів; сплата податків – кількість податків, час на підготовку податкових звітів, загальний податок як частка прибутку; міжнародна торгівля – кількість документів, витрати та час, необхідний для експорту та імпорту; забезпечення контрактів – процедури, час та витрати на примушення сплати боргу; закриття підприємства – відсоток відшкодувань, час та додаткові витрати на закриття неплатоспроможної фірми.

Несторишен І.В.

ІНДЕКС СПРИЯННЯ ТОРГІВЛІ (ІНДЕКС ВІДКРИТОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ) (ENABLING TRADE INDEX – ETI) – показник, який визначається під час глобального дослідження щодо рейтингу країн світу за показником їх сприяння міжнародній торгівлі за версією Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum).

Символіка Всесвітнього економічного форуму

І. публікується один раз на два роки. Індекс визначається за методикою Всесвітнього економічного форуму, заснованої на комбінації статистичних даних міжнародних і національних організацій, а також результатів глобального опитування бізнес-керівників – щорічного дослідження «Огляд думок менеджерів» (Executive Opinion Survey), яке проводиться Всесвітнім економічним форумом спільно з мережею партнерських організацій – провідних дослідницьких інститутів. Дослідження проводиться з 2008 р. в рамках «Програми сприяння міжнародній торгівлі» Всесвітнього економічного форуму та на даний момент представляє найбільш повний комплекс показників стану міжнародної торгівлі по різних країнах світу.

Індекс вимірює політику держав і ефективність роботи її установ у сфері ведення міжнародної торгівлі і розвитку економічного співробітництва. Дослідження показує, наскільки державні інститути, політика та інфраструктура сприяють вільному пересуванню товарів через кордони до місць призначення. Передбачається, що **І.** повинен використовуватися державами, які прагнуть ліквідувати перешкоди на шляху економічного розвитку і міжнародної інтеграції, в якості інструменту для аналізу проблемних моментів в їх економічній політиці і розробки заходів щодо поліпшення ситуації.

У дослідженні представлено аналіз чотирьох основних показників відкритості економік країн світу для міжнародної торгівлі: доступ до внутрішнього ринку; адміністративне управління на кордонах; діловий клімат; транспортна і комунікаційна інфраструктура.

На основі аналізу даних показників складається підсумковий рейтинг країн світу за **І.** Детальний опис методології формування Індексу і джерел даних для нього наводиться у щорічній доповіді Світового економічного форуму за результатами чергового порівняльного дослідження. Для кожної з економік, охоплених дослідженням, звіт містить опис національної економіки з підсумками загальної позиції в рейтингу і за найбільш визначними перевагами і недоліками, які були виявлені на підставі аналізу, що використовується для розрахунку Індексу. До звіту включається детальний статистичний розділ з таблицями рейтингів за різними індикаторами. У звіті міститься докладний огляд сильних і слабких сторін, що робить можливим визначення пріоритетних областей для формулювання політики в галузі розвитку міжнародної торгівлі та економічної інтеграції.

Несторишен І.В.

ІНДЕКСИ ТА РЕЙТИНГИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ МІЖНАРОДНІ (INTERNATIONAL INDICES AND RATINGS THAT CHARACTERIZE THE EFFICIENCY OF CUSTOMS AFFAIRS) – займають особливе місце в системі оцінювання ефективності здійснення митної справи. Варто зазначити, що у світі існує значна кількість різних міжнародних індексів та рейтингів: глобальних й локальних, комплексних й спеціалізованих, регулярних та тимчасових. Усі вони характеризують ефективність країни, регіону, міста, порівняно з їх конкурентами, які також змагаються за обмежені ресурси – інвестиції. Чим вища позиція країни в тому чи іншому регіоні, тим більше у неї шансів у потенційній боротьбі за залучення капіталу. Більшість індексів та рейтингів є публічними, що робить їх зручним інструментом для аналізу управлінських рішень, у тому числі й державних. Комплексне використання **І.** дозволяє оцінити реальний рівень сприятливого середовища для ведення бізнесу в країні.

Значний інтерес до міжнародних рейтингів та

позиції в них України проявляє керівництво країни, а саме Президент України, який з метою поліпшення умов для ведення бізнесу, вдосконалення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, прискорення реформування сфери надання адміністративних послуг, видав Указ від 12.06.2013 № 327/2013 «Про невідкладні заходи щодо прискорення здійснення економічних реформ», відповідно до якого доручив КМУ прискорити здійснення заходів щодо поліпшення умов ведення бізнесу та забезпечення входження України у 2013 р. до першої сотні держав за рейтингом Світового банку «Doing Business».

До найбільш відомих **І.** належать: огляд ділового клімату (BEEPS), логістичний індекс (LPI), Індекс легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business Index), Індекс сприяння торгівлі Всесвітнього економічного форуму (ETI), Митний індекс Європейської Бізнес Асоціації (EBA – European Business Association). Перераховані показники оцінюють ефективність митної діяльності та обтяжливість правових норм на основі різних визначень і методик.

Несторишен І.В.

ІНДИВІДУАЛЬНІ КВОТИ – див. КВОТИ ІНДИВІДУАЛЬНІ.

ІНДИКАТИВНІ ЦІНИ – див. КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ СУБ'ЄКТАМИ ЗЕД РІВНЯ ІНДИКАТИВНИХ ЦІН.

ІНДИКАТОРИ РИЗИКУ (RISK INDICATORS) – один із інструментів системи управління ризиками в митній справі. У цілому, **І.р.** – критерії із заданими наперед параметрами, використання яких дає можливість здійснювати вибір об'єкта контролю, що становить ризик.

У процесі здійснення митної справи **І.р.** визначаються за допомогою конкретно виражених критеріїв вибірковості, таких як конкретний код товару, країна походження, країна відправлення вантажу, вартість, торговельний суб'єкт, тип транспортного засобу, мета перебування на митній території тощо.

До найбільш вагомих **І.р.**, що стосуються товарів, належать митно-тарифне регулювання (при цьому основна увага звертається на товари, які мають значні обсяги переміщення і забезпечують надходження найбільших сум митних платежів; товари, щодо яких застосовуються високі ставки ввізних та вивізних мит; товари групи «прикриття», щодо яких застосовуються низькі ставки мита і ставки, менші від тих, що застосовуються до товарів, класифікованих у тій самій товарній позиції та/або за своїми характеристиками і зовнішнім виглядом належать до них), походження товарів (товари, які декларуються походженням з країн, з якими Україною укладені угоди про вільну торгівлю; товари, щодо яких є інформація про відсутність виробництва або товари, виробництво яких є нехарактерним для певної країни), вартість товарів (заявлена митна вартість товарів значно відрізняється від ціни ідентичних чи подібних товарів під час їх увезення на митну територію України чи значно завищена під час їх вивезення за межі митної території України).

Стосовно **І.р.**, які належать до діяльності суб'єктів ЗЕД, тут аналізуються особливості зовнішньоекономічної угоди (товари переміщуються за контрактами, іншими ніж договори купівлі-продажу, в яких не наведено суттєвих умов угоди; одна зі сторін зовнішньоекономічного договору зареєстрована в офшорній зоні; учасники зовнішньоекономічного договору (контракту) мають ознаки «фірм-одноденок»), враховуються дані про попередні порушення митних правил, інформація про протиправну діяльність цих суб'єктів, їх засновників, фактичних власників тощо, отримана від державних контролюючих органів та іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Перелік **І.р.** як документ об'єднує кілька альтернативних (тобто таких, що застосовуються не тільки при одночасному їх виконанні, а також окремо один від одного) **І.р.**, пов'язаних спільними областями ризику, заходами з мінімізації ризиків. Переліки **І.р.** розробляються структурними підрозділами та органами Міндоходів (з травня 2014 р. – ДФСУ) і підлягають погодженню із Експертною комісією із застосування системи аналізу та управління ризиками.

Несторишен І.В., Булана В.В.

ІНДОСАМЕНТ (ENDORSEMENT) [лат. in – на і dorsum – спина] – форма передачі простих і переказних векселів; передатний надпис власника на звороті векселів,чеків. **І.** має подвійне значення: засвідчує передачу права за векселем іншій особі; встановлює відповідальність індосанта (особи, яка видала вексель) за сплату за векселем перед усіма наступними власниками.

Петров О.П.

ІНДОСАНТ (ENDORSER) – фізична або юридична особа, яка є власником ордерного цінного паперу і вчиняє індосамент.

Долобанько В.В.

ІНДУКТА (INDUKTA) [лат. inducto – ввожу] – зовнішнє мито від ввезення товарів або їх транзиту територією Запорізької Січі. Слід зауважити, що в історіографії немає єдиної думки щодо змісту і правової природи **І.** Загальна **І.** становила карбованець від куфи (міра об'єму) борошна чи продуктів, а від

риби – три перші десятки на полковника, писаря та осавулу, що були при рибних заводях, та чотири інші десятки – на січову старшину тощо. 15.07.1754 царським урядом митні збори у вигляді **І.**, що збирались для потреб України (Запорізької Січі зокрема), скасовувались, що призвело до значних втрат військової казни. Цікаво, що в усіх сусідніх із Запорізькою Січчю державах шляхта звільнялася від сплати будь-яких митних зборів, але під час перетину митного кордону Запорізької Січі шляхетство позбавлялося усіх пільг. Лише козаки мали право безмитного проїзду. З відкриттям митниць у Переволочній та Кременчуці вони втратили ці пільги.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

ІНДУСТРІАЛЬНИЙ (ПРОМИСЛОВИЙ) ПАРК – див. ПАРК ІНДУСТРІАЛЬНИЙ (ПРОМИСЛОВИЙ).

ІНЖИНІРИНГ (ENGINEERING) – надання послуг (виконання робіт) із складення технічних завдань, проектних пропозицій, проведення наукових досліджень і техніко-економічних обстежень, виконання інженерно-розвідувальних робіт з будівництва об'єктів, розроблення технічної документації, проектування та конструкторського опрацювання об'єктів техніки і технології, надання консультації та авторського нагляду під час монтажних та пусконалагоджувальних робіт, а також надання консультацій, пов'язаних із такими послугами (роботами).

При оподаткуванні прибутку підприємств не включаються до складу витрат витрати, понесені (нараховані) у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з інжинірингу (крім витрат, нарахованих на користь постійних представництв нерезидентів, які підлягають оподаткуванню згідно з пунктом 160.8 ПКУ) в обсязі, що перевищує 5 відсотків митної вартості обладнання, імпортованого згідно з відповідним контрактом.

Також не включаються до складу витрат, витрати нараховані у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з інжинірингу, якщо виконується будь-яка з умов: особа, на користь якої нараховується плата за послуги інжинірингу, є нерезидентом, що має офшорний статус; особа на користь якої нараховується плата за такі послуги, не є бенефіціарним (фактичним) отримувачем (власником) такої плати за послуги.

Фрадинський О.А.

ІНІЦІАТИВА КОНТЕЙНЕРНОЇ БЕЗПЕКИ (CONTAINER SECURITY INITIATIVE – CSI) – програма уряду Сполучених Штатів Америки, яка вступила в дію в січні 2002 р. з ініціативи Бюро з митних питань та охорони кордонів США. Метою даної програми є поліпшення безпеки контейнерів, що перевозяться в США у рамках вантажних перевезень. Законами США (Закон про безпеку та відповідальності для кожного порту (SAFE) та 9/11) було встановлено нормативну вимогу про те, що 100 % контейнерів з вантажами, що прямують в США повинні скануватися до навантаження на кораблі.

ВМО підтримала розширення **ІКБ** низкою прийнятих резолюцій, що виражають підтримку заходам безпеки, що вводяться в межах **ІКБ** в портах у всьому світі. 22.04.2004 ЄС і Міністерство внутрішньої безпеки США підписали угоду, в якій обидві сторони зобов'язалися розширити співпрацю в **ІКБ** і суміжних питаннях.

ІКБ – програма, яка повністю спирається на принцип взаємності. Японські і канадські посадові особи працюють в ключових американських портах, перевіряючи контейнери, які направляються у їхні країни. **ІКБ** у даний час діє в 58 портах Північної, Центральної та Південної Америки, Карибського басейну, Європи, Африки, Близького Сходу і по всій Азії.

ІКБ ґрунтується на чотирьох ключових принципах: 1) використання розвідувальної та автоматизованої інформації для виявлення та перевірки всіх контейнерів, що створюють ризик тероризму; 2) попередня перевірка контейнерів, що створюють ризик в порту відправлення до їх прибуття в порти США; 3) використання технології виявлення для швидкого «попереднього просвічування» контейнерів, що представляють ризик; 4) використання технологічно удосконалених контейнерів, на яких сліди стороннього втручання є очевидними.

Нова технологія інспекції дозволяє перевіряти більшу частку торгового потоку за короткий час. Це дозволяє охоплювати контейнери, що представляють потенційний ризик тероризму, і в той же самий час сприяє звичайним торговим потокам. Митні чиновники використовують великомасштабні системи побудови образів з використанням гамма- та рентгенівських променів для безпечного і ефективного просвічування контейнерів з контрабандою, включаючи зброю масового ураження.

Такі установки можуть забезпечувати перегляд вмісту повномасштабного сорокафутового контейнера менш ніж за одну хвилину. У рамках **ІКБ** інспек-

тори також використовують прилади радіаційного виявлення для пошуку ознак присутності радіоактивних матеріалів. За необхідності контейнери розкриваються та їх вміст вивантажується митною службою приймаючої держави для застосування встановлених форм митного контролю. Співробітники **ІКБ** спостерігають за проведенням інспекції.

Прус Л.Р.

ІНІЦІЮЮЧІ ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ – див. РЕЧОВИНИ ВИБУХОВІ ІНІЦІЮЮЧІ.

ІНКОТЕРМС (INTERNATIONAL COMMERCE TERMS – INCOTERMS) – умови міжнародної торгівлі – офіційні правила Міжнародної торгової палати для тлумачення торговельних термінів, які дозволяють визначити відповідні обов'язки сторін та зменшують ризик юридичних ускладнень. Міжнародна торгова палата з метою уникнення суперечностей між торговими партнерами у 1936 р. розробила і вперше опублікувала збірник тлумачень найпоширеніших звичаїв, що дістав назву **І.**

І. регулює низку найбільш важливих, принципових, базових питань, пов'язаних з організацією доставки товару до місця призначення, а саме: 1) розподіл між продавцем і покупцем транспортних витрат із доставки товару, тобто визначення, які витрати, до якого моменту несе продавець, і які, починаючи з якого моменту – покупець; 2) момент переходу від продавця до покупця ризиків ушкодження, втрати або випадкової загибелі вантажу; 3) дату поставки товару, тобто визначення моменту фактичної передачі продавцем товару в розпорядження покупця або його представника. За межами **І.** залишилися правила про перехід права власності від продавця до покупця, а також наслідки невиконання сторонами зобов'язань за договором купівлі-продажу товарів, включаючи підстави звільнення сторін від відповідальності, що регламентується або нормами застосовного права, або Віденською конвенцією.

З моменту створення **І.** Міжнародною торговою палатою (МТП) у 1936 р. ці беззаперечні всесвітні стандарти договірної діяльності регулярно корегуються, щоб не відставати від розвитку міжнародної торгівлі. Виправлення і доповнення були зроблені у 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000 рр. і у 2010 р. **І.** 2000 р. враховує поширення зон, вільних від митних зборів, зростання використання електронного зв'язку в ділових угодах і зміни в практиці перевезень, що відбуваються останнім часом. **І.** 2000 р. пропонує більш простий і чіткий виклад визначень 13 термінів, з яких усі зазнали оновлення. **І.** 2010 р. – це остання редакція міжнародних стандартних правил з тлумачення найширше використовуваних торгових умов в галузі зовнішньої торгівлі, які регламентують передачу права власності на товар і всіх пов'язаних із цим ризиків. На основі **І.** визначається митна вартість товару.

І. 2010 р. – це перша редакція правил **І.**, в яких посилання на продавців і покупців зроблені гендерно нейтрально. При цьому введено в дію два нових терміна. **І.** 2010 р. оновили опис базисів поставки і зменшили їх загальну кількість з 13 до 11, а також запропонували більш просту і ясну презентацію усіх термінів. Правила **І.** 2010 р. включають: розширені рекомендації, створені для того, щоб допомогти користувачам раціонально вибрати конкретне правило для кожної угоди; нову класифікацію, яка покликана допомогти у виборі найбільш точних правил залежно від виду транспорту; рекомендації з використання електронних процедур; удосконалення вимог щодо інформації про безпеку; рекомендації з використання **І.** 2010 р. у внутрішній торгівлі. 01.01.2011 правила **І.** 2010 р. набули чинності. Сфера дії **І.** 2010 р. поширюється на права та обов'язки сторін згідно з договором купівлі-продажу в частині поставки товарів (умови поставки товарів). Кожний термін **І.** 2010 р. – абревіатура з трьох букв. Нове видання **І.** 2010 р. найбільш повно і точно відображає торгову практику останнього десятиліття і містить ряд нововведень. Ліквідовано 4 умови поставок (DAF, DES, DEQ і DDU) і вводяться дві нові (DAP – Поставка у місце призначення (Delivered at Place) та DAT – Поставка на термінал (Delivered at Terminal). Структура **І.** 2010 р. включає 2 групи термінів: терміни, що використовуються при перевезенні будь-яким видом чи видами транспорту (EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP) та терміни, що використовуються при морському та внутрішньому водному транспорті (FAS, FOB, CFR, CIF). Правила **І.** 2010 р. застосовуються як для міжнародних, так і для внутрішніх поставок. Для торгових організацій і об'єднань (наприклад ЄС), де кордони формально відсутні, нові правила і умови стали простішими для використання.

Потушинська О.П.

ІНОЗЕМНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА ІНОЗЕМНА.

ІНОЗЕМНИЙ ПЕРЕВІЗНИК – див. ПЕРЕВІЗНИК ІНОЗЕМНИЙ.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ – див. ІНВЕСТИЦІЇ ІНОЗЕМНІ.

ІНОЗЕМНІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ ІНОЗЕМНІ.

ІНСПЕКТОР (INSPECTOR) – 1) посадова особа, яка виконує функції контролю, нагляду або іншим чином провадить аналіз функціонування або статичного існування певних систем або їхньої су-

купності, як у процесі взаємодії так і без цього, й обов'язково має засоби впливу щодо зміни діяльності чи бездіяльності систем з метою приведення їх у відповідність до затверджених норм, законів тощо; 2) у митній службі України **І.** було спеціальне звання, що присвоювалося відповідно до займаних посад. Розрізняють спеціальні звання **І.** митної служби 1 рангу; **І.** митної служби 2 рангу; **І.** митної служби 3 рангу; **І.** митної служби 4 рангу; **І.** митної служби.

Спеціальне звання **І.** митної служби присвоювалось: 1 рангу особам, які займали у митному органі посади начальника сектору у складі підрозділу, головного **І.**, головного спеціаліста; 2 рангу – особам на посадах провідного **І.**, провідного спеціаліста; 3 рангу – особам на посадах старшого **І.**, спеціаліста 1 категорії; 4 рангу – особам, які займали посади **І.**, спеціаліста 2 категорії, спеціаліста; **І.** митної служби – **І.**, спеціалістам, водіям, завідуючим складом, архівом, іншим підрозділом.

Крім того, спеціальні звання **І.** митної служби 3, 4 рангів, **І.** митної служби присвоюються випускникам спеціалізованого вищого навчального закладу митної служби України керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи. Спеціальні звання **І.** митної служби 1, 2, 3, 4 рангів, **І.** митної служби та молодших **І.** митної служби присвоюються керівниками відповідних митних органів (за винятком митних постів).

Зі створенням Міндоходів України спеціальне звання **І.** митної служби було замінено на **І.** податкової та митної справи. При цьому кількість рангів із чотирьох зменшилась до трьох і стала позначатися латинськими цифрами. Зазнав змін і перелік посад, відповідно до яких присвоювались спеціальні звання. Так, спеціальне звання **І.** податкової та митної справи I рангу присвоюється працівникам органів доходів і зборів, які займають посади старшого державного ревізор-**І.**, старшого державного **І.**, провідного спеціаліста, старшого **І.** Головного управління, Міжрегіонального головного управління, митниці, спеціалізованого органу, спеціалізованого департаменту. Працівники органів доходів і зборів, які займають посади державного **І.**, **І.** Головного управління, Міжрегіонального головного управління, митниці, спеціалізованого органу, спеціалізованого департаменту мають спеціальне звання **І.** податкової та митної справи II рангу. **І.** податкової та митної справи III рангу – це працівники, які в органах доходів і зборів займають посаду державного **І.**

Спеціальні звання **І.** митної служби присвоюються довічно. Позбавлення спеціальних звань здійснюється виключно за вироком суду у випадках, визначених ККУ.

Молдован Е.С.

«ІНСПЕКТОР-2006» – див. АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ «ІНСПЕКТОР-2006».

ІНСПЕКТОР-КІНОЛОГ (INSPECTOR-DOG HANDLER) – спеціаліст з навчання собак, призначених для роботи в органах митного контролю. Назва професії виникла в результаті поєднання двох древньогрецьких слів: kynos – собака та logos – навчання. На посаду **І.-к.** призначають осіб, що мають відповідну кінологічну підготовку й практичний досвід роботи зі службовими собаками. Одним із основних обов'язків **І.-к.** є систематична робота із спеціально підготовленим собакою, що використовується для пошуку наркотичних засобів, психотропних речовин, тютюнових виробів та зброї і вибухових речовин в процесі митного контролю. Окрім того, серед професійних завдань **І.-к.** виділяють такі: підвищення рівня професійної компетентності, оволодіння новітніми методами дресирування службових собак під час митного контролю; регулярне проведення тренувальних занять. У випадку виявлення контрабандного переміщення товарів **І.-к.** зобов'язаний оформити необхідний комплект документів за фактом виявлення та вжити всіх необхідних заходів. **І.-к.** несе відповідальність за виконання професійних обов'язків, а також за бездіяльність та неприйняття рішень з питань, віднесених до його компетенції.

Руда Т.В.

ІНСПЕКЦІЙНО-ОГЛЯДОВІ КОМПЛЕКСИ – див. ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

ІНСПЕКЦІЯ ПЕРЕДВІДВАНТАЖУВАЛЬНА (PRE-SHIPMENT INSPECTION) – будь-яка діяльність, пов'язана із перевіркою якості, кількості, ціни, включаючи валютний курс і фінансові умови угоди, правильність митної класифікації товарів, що імпортуються до країни, яка використовує **І.п.**

Окремі країни звертаються до послуг незалежних компаній для підтвердження якості та кількості товарів, які вони хотіли б імпортувати. Ці перевірки проводяться зазвичай до відправлення товарів у країні-експортері та гарантують імпортеру, що товари відповідають технічній специфікації і стандартам якості, вказаним в контракті, а також, що кількість товарів, які імпортуються відповідає контракту. Послугами таких підприємств користуються приватні підприємства та підприємства, що реалізують державні закупівлі. Крім того, **І.п.** товарів може мати на меті контроль за завищенням чи заниженням цін на товари, що імпортуються, а також запобігання шахрайству. Завданнями **І.п.** є: підтвердження вартості товарів; перевірка класифікації на відповідність товарній номенклатурі країни-імпортера; гарантія того, що кількість товару відповідає умовам контракту. Контракти **І.п.** можна згрупувати на дві категорії за цілями, задля яких наймаються спеціалізовані компанії. Перша група – це контракти, основною метою яких є запобігання відтоку капіталу за кордон через завищення митної вартості товарів. Інша категорія контрактів визначає своєю метою запобігання недоплаті прибутку від митних платежів внаслідок заниження митної вартості товарів. Окремим випадком є застосування **І.п.** через різні системи стандартизації.

Яковенко О.В.

ІНСТИНКТИ (INSTINCTS) [від лат. instinctus – «спонукання», «потяг до дії»] – сукупність рухових актів і складних форм реакції поведінки ланцюгового характеру, які виникають на подразнення із зовнішнього та внутрішнього середовища організму тварини. **І.** – це природжена програма дій, у яку закладений видовий досвід тварини. **І.** формуються на фоні високої збудливості нервових центрів, які забезпечують здійснення цих рефлекторних актів і реакцій поведінки. Висока збудливість нервових центрів підтримується гормонами зі складу обміну речовин. **І.** – це форма природжених пристосувальних реакцій ланцюгового характеру, де кінець одного безумовного рефлексу служить подразником наступного безумовного рефлексу. Складність **І.** полягає в тому, що між ланками ланцюга безумовних рефлексів можуть виникати умовні рефлекси, які мають високу стійкість до гальмування. Такі умовні рефлекси іноді заважають дресируванню і службовому використанню собак, якщо вони виявляються у вигляді небажаних зв'язків.

Вивчаючи ланцюговий характер **І.** можна вміло застосовувати в дресируванні нові способи вироблення стійких умовних рефлексів, необхідних для використання собак під час пошуку та виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї, боєприпасів, тютюнових виробів, грошових знаків у вигляді банкнот.

Виноград О.В.

«ІНСТРУКЦІЯ БРИГАДИРУ ГОСПОДИНУ ВЕЛЬЯМІНОВУ» ВІД 16 ТРАВНЯ 1722 РОКУ («INSTRUCTION FOR BRIGADIER MR. VELYAMINOV ON 16 MAY 1722). Після переходу гетьмана Івана Мазепи на бік шведського короля Карла XII, а згодом і завершення російсько-шведської війни, ставлення московського уряду до України стало більш жорстким і вимогливим. А за влучним висновком Михайла Грушевського, Петро I задумав скористатися переходом Мазепи до шведів, щоб «зробити кінець Гетьманщині», а московські бояри «все вкорочували українські права і все більш мішались до українського устрою». Для подальшої централізації державної влади і посилення контролю за місцевими адміністративними установами, поліцією і військом, російський уряд протягом 1708 – 1710 рр. провів губернську реформу: вся Росія була поділена на 8 губерній. Лівобережна і Слобідська Україна, а також Запоріжжя, увійшли до Київської губернії. Таким чином, призначений імператором київський генерал-губернатор зосередив у своїх руках адміністративну, військову, судову і політичну владу на українських землях.

Прагнучи прискорити процес ліквідації самоврядування Гетьманської України, царський уряд у травні 1722 р. замість Малоросійського приказу, який, в основному, виконував інформаційні та дорадчі функції стосовно опрацювання урядової політики щодо Гетьманщини, створює спеціальну державну інституцію – Малоросійську колегію з шести офіцерів і прокурора. Колегія (її очолив бригадний генерал С. Вельямінов), мала постійно перебувати у Глухові, тобто поруч з гетьманським урядом – Генеральною військовою канцелярією (ГВК) і здійснювати жорсткий нагляд за всіма адміністративними, фінансовими та митним справами, що перебували у підпорядкуванні ГВК та інших керівних і судових органів Гетьманської України. В «Інструкції» Вельямінову, підписаній особисто Петром I, малоросійська колегія одержала право на розгляд скарг на рішення всіх установ і судів Лівобережної України. Фактично вона мала здійснювати контроль за діяльністю ГВК, полкових адміністрацій, міських магістратів і судів, на всій території України. Цією ж «Інструкцією» Вельямінову були підпорядковані фінансові, митні та податкові установи Гетьманщини. За всіма надходженнями, зборами і податками встановлювався постійний нагляд, щоб вони у повному обсязі «подлинно... поступали в казну Его Императорского Величества». З цією метою згідно з «Інструкцією» в колегії впроваджувалися «приходные и расходные» книги, які після завершення року мали подаватися російському сенату. Збирати податки і мито мали «их же люди» (тобто місцеві чиновники), а зібравши «...отдавать в Его Государеву казну темъ людям, которых Царское Величество пришлетъ». Особлива увага в «Інструкції» зверталась на необхідність

«над теми сборщиками смотреть, чтобы делали правду». Від колегії вимагалось вжити заходів до подолання «взятниковъ и великих накладовъ», які мали місце в судових інстанціях, у тому числі в Генеральському суді, на дії якого «есть многие челобитники».

Таким чином судові, господарські та фінансові справи Гетьманської України переходили відтепер у повноваження царського генерала. Під контролем Вельямінова разом з Військовим скарбом, (а ним розпоряджався особисто гетьман ще з часів керівництва країною Б.Хмельницьким), опинилися й підпорядковані Скарбові українські митниці. Отже, зі створенням наділеної широкими повноваженнями Малоросійської колегії (М.К.) московський уряд одержав можливості контролювати не лише різнопланові податки від нерухомості та господарсько-фінансової діяльності українців, але й досить солідні надходження, які формував Військовий скарб за рахунок митних платежів (евекти та індукти). Надходження з України до царської казни у зв'язку з діями М.К. зросли більш як у п'ять разів (у 1722 р. – 45.527 крб, у 1725 р. – понад 244 тис. крб). У 1727 р. М.К. була ліквідована, скасовані деякі найбільш обтяжливі податки.

Гальський К.Є.

ІНСТРУМЕНТИ МУЗИЧНІ (MUSICAL INSTRUMENTS) – інструменти, що відтворюють музичні звуки або ритмічні шуми. Застосовуються для сольного і групового виконання музики. Музичні інструменти діляться на групи, залежно від джерела звука, і на підгрупи – від засобу його добування. У зв'язку з цим розрізняють струнні: струнно-щипкові (гусла, кобза, бандура, торбан), струнно-клавішні (ліра), струнно-смичкові (гудок, скрипка, басоля, козобас); язичково-щипкові: дримба; духові інструменти: свисткові (кугікли, свиріль, сопілка), язичкові (волинка), амбушурні (ріг, трембіта, труба); шумові та ударні інструменти (брязкальця, калатальця, ложки, рубель з качалкою, бубон, бугай, тулумбаси, литаври).

«Унікальні та рідкісні музичні інструменти» зазначено у ЗУ від 21.09.1999 № 1068-XIV «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» належать до культурних цінностей. Відповідно до чинного законодавства встановлено, що музичні інструменти, виготовлені до 1950 р., охороняються законом і під час переміщення через митний кордон мають супроводжуватися дозвільними документами, виданими Міністерством культури України.

Колісна ліра (реля)

Калашникова О.Л.

ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОНОМІЧНА МІЖНАРОДНА (INTERNATIONAL ECONOMIC INTEGRATION) – об'єктивний процес економічної взаємодії країн, що приводить до зближення господарських механізмів або об'єднання держав у єдину структуру на основі спеціальних угод та шляхом формування організаційних інституцій з метою більш ефективного ведення господарської діяльності, прискорення розвитку регіональних економік та підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку країн – членів інтеграційних угруповань.

Інтеграційний рух економік країн може здійснюватися на основі торговельної або виробничої діяльності. Основними формами торговельної інтеграції є: зона преференційної торгівлі, зона вільної торгівлі, загальний ринок, митний союз. Об'єднання країн на основі виробничої співпраці може здійснюватися шляхом створення спільного ринку, економічного або політичного союзу.

Розвиток **І.е.м.** відбувається від простих до більш складних форм – від зони преференційної торгівлі до формування політичного союзу. Формування міжнародних інтеграційних угруповань, залежно від їх форм передбачає усунення внутрішніх митних тарифів та формування спільного зовнішнього тарифу, вільний рух капіталу та робочої сили в межах об'єднання, гармонізацію економічної політики. До інтеграційних процесів більш схильними є країни з вищим рівнем економічного розвитку, що зумовлюється їх більш активною участю в міжнародному поділі праці та структурною взаємодоповнюваністю. Результатом **І.е.м.** є отримання статичних (виникають одразу після створення відповідної форми об'єднання) та динамічних (виникають на пізніших стадіях функціонування об'єднання) ефектів. Основними інтеграційними угрупованнями сьогодні є ЄС (об'єднує 28 держав у формі економічного союзу), НАФТА (угода про зону вільної торгівлі між США, Канадою та Мексикою), АТЕС (Азіатсько-Тихоокеанське економічне співтовариство, що об'єднує Японію, США, Канаду, Австралію, Нову Зеландію, Китай та ін.), CARICOM (торговельно-економічний союз країн Південної Америки).

Петруня Ю.Є., Єдинак В.Ю.

ІНТЕГРОВАНИЙ МИТНИЙ ТАРИФ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ІНТЕГРОВАНИЙ.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ – див. ВЛАСНІСТЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ПІДРОБКА – див. ПІДРОБКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА.

ІНТЕРВ'Ю ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА (PSYCHOPHYSIOLOGICAL INTERVIEW WITH THE USE OF POLYGRAPH) – опитування з використанням поліграфа, під час якого здійснюється аналіз (оцінка) динаміки психофізіологічних реакцій опитуваної особи у відповідь на психологічні стимули, задані у вигляді варіантів відповідей, предметів, схем, фото тощо з дотриманням принципів добровільної згоди, правомірності, комплексності та всебічного забезпечення прав людини. При цьому результати опитування не тягнуть правових наслідків, а респондент може відмовитися від участі на будь-якому етапі інтерв'ювання без пояснення причин, що немає призвести до порушення прав людини.

Досвід Національного центру поліграфічних досліджень США та статистичні розроблення, здійснені цією установою, демонструють високий рівень використання поліграфів з подальшим підтвердженням здобутих результатів іншими матеріалами розслідування кримінальних справ. У результаті п'ятирічних дослідів правильні результати становили 96 %, непереконливі – 2 % і 1 % – маловірогідні висновки стосовно осіб, яких піддавали допиту із застосуванням цього приладу. Але свідка, обвинуваченого, підозрюваного не можна примушувати до проходження тесту на поліграфі. Однак ці особи у межах кримінального судочинства з власної волі можуть погодитись або навіть вимагати такого дослідження. Дослідження на поліграфі у досудовій стадії кримінального процесу дозволяється лише після арешту особи, але до моменту пред'явлення їй обвинувачення у злочині. У суді тестування проводять лише за рішенням суду. У кримінально-процесуальній діяльності результати таких досліджень найчастіше розглядаються як непрямі докази. Апеляційні суди США досить часто визнають проведення таких досліджень недоречними і не розглядають одержані під час застосування поліграфа дані, як докази у справі. Сьогодні поліграф застосовується не тільки у сфері розслідування злочинів, а дедалі більше використовується у сфері приватних інтересів (опитування при прийомі на роботу, діяльність приватних детективних установ).

Опитування із використанням поліграфа:

1) здійснюється у спеціально обладнаному чи пристосованому службовому приміщенні, яке відповідає встановленим вимогам;

2) не проводиться стосовно осіб віком до 18 років, а також якщо в опитуваного виявлено: гострий період захворювань; гострий больовий синдром; захворювання, що супроводжуються вираженою серцево-судинною, дихальною недостатністю; травми, анатомічні дефекти та обмороження пальців рук, ампутація верхніх кінцівок; вроджене чи набуте слабоумство середнього та важкого ступенів; регулярне вживання сильнодіючих препаратів або психотропних речовин, що впливають на функціонування центральної нервової, серцево-судинної чи дихальної системи;

3) не проводиться щодо особи у стані вагітності, а також у випадках, якщо поліграфолог безпосередньо підпорядкований особі, яка є об'єктом або вона є його близькою особою чи існує конфлікт інтересів.

Попередньо, до перевірки на поліграфі, людина повинна пройти медичний огляд і отримати схвалення лікаря на проведення такої перевірки.

У Міндоходів України (та його правонаступника ДФСУ) дане опитування здійснюється за розробленим завданням на його проведення та готується ініціатором. Спеціаліст поліграфа (поліграфолог) попередньо визначає характеристики опитування, відповідальним за їх дотримання є ініціатор. **І.** можна поділити на 3 фази: передтестова співбесіда (знайомство, документування, роз'яснювальна робота та обговорення питань), обстеження (встановлення датчиків та безпосереднє інтерв'ювання – не більше ніж 1 годину без перерви, а в цілому – не більше 7 годин протягом одного дня та заборона його проведення у нічний час) й аналіз поліграм (ознайомлення з результатами, підготовка довідки про результати проведеного опитування).

Прус Л.Р., Пунда О.О.

ІНТЕРЕСИ МИТНІ (CUSTOMS INTERESTS) – певний спектр (сукупність) національних інтересів держави, що пов'язані із забезпеченням і реалізацією виконання митної справи й задоволення яких сприяє забезпеченню ефективного функціонування, стійкого розвитку економічної системи,

зменшенню загроз національній безпеці України, стабільності суспільства у сферах, що пов'язані з митною сферою та визначається поточним станом зовнішньоекономічних відносин, повнотою задоволення матеріальних потреб громадян, ступенями реалізації визначених стратегічних орієнтирів соціально-економічного розвитку й захисту культурного та інформаційного середовища держави, станом зовнішньоекономічної та митної безпеки.

МКУ 2012 р. визначено, що **І.м.** – це національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи. Захист **І.м.** України є однією з головних функцій Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ). Метою реалізації **І.м.** є підтримання такого стану економічної сфери, який характеризується стійкістю до негативних зовнішніх загроз, здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування економіки держави й економічне зростання.

І.м. потребують спочатку визначення, а згодом – реалізації та захисту. Визначення **І.м.** ґрунтується на таких чинниках: сукупність економічних інтересів; сукупність цілей на конкретному етапі здійснення митної політики; урахування поточного стану зовнішньоекономічної та митної безпеки; сукупність існуючих на даний момент зовнішніх і внутрішніх загроз. **І.м.** не завжди є однаковими: вони змінюються зі зміною вищенаведених чинників, умов існування країни згідно з етапом її розвитку.

Виділено дві групи **І.м.**: інтереси, захист яких підвищує зовнішньоекономічну безпеку України, та інтереси, захист яких забезпечує власне митну безпеку. До **І.м.**, захист яких підвищує зовнішньоекономічну безпеку України як складову економічної безпеки, можуть належати: створення умов для активізації розвитку економічних суб'єктів, вітчизняного науково-технічного й інноваційного потенціалів, підвищення конкурентоспроможності національної економіки; впровадження дієвого механізму збереження й відтворення природних, трудових, інтелектуальних, енергетичних ресурсів і основних фондів на території держави, а також економічного стимулювання найефективнішого їх використання в межах країни; заохочення підприємств до ефективного зовнішньоекономічного співробітництва; забезпечення збалансованості структури зовнішньої торгівлі шляхом застосування прийнятих у міжнародній практиці заходів, що підвищить експортний потенціал, задовольнить потреби внутрішнього ринку, захистить вітчизняних товаровиробників та інші.

До **І.м.**, захист яких забезпечує митну безпеку України, можуть належати: створення сприятливих умов для полегшення торгівлі; сприяння транзиті: прискорення товарообігу й пасажиропотоку через митний кордон; своєчасне й повне стягнення податків і митних зборів; ефективна організація боротьби з контрабандою й порушеннями митних правил та ефективне запобігання їм (у тому числі попередження та відвернення правопорушень); наближення митного законодавства до світових вимог, розвиток міжнародного співробітництва в галузі митної справи; забезпечення конфіденційності інформації щодо суб'єктів ЗЕД; збільшення транзитної привабливості країни; недопущення ввезення на територію держави неякісних товарів, використання й споживання яких становить небезпеку для здоров'я населення; недопущення ввезення продукції низького морально-етичного змісту, зокрема такої, що пропагує міжнаціональні конфлікти, сепаратизм тощо.

Пашко П.В.

ІНТЕРЕСИ НАЦІОНАЛЬНІ УКРАЇНИ (NATIONAL INTERESTS OF UKRAINE) – життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток.

Пріоритетами **І.н.У.** є: гарантування конституційних прав та свобод людини і громадянина; розвиток громадянського суспільства, його демократичних інститутів; захист державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів, недопущення втручання у внутрішні справи України; зміцнення політичної і соціальної стабільності в суспільстві; забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, гарантування вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов національних меншин України; створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення; збереження та зміцнення науково-технологічного потенціалу, утвердження інноваційної моделі розвитку; забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства, збереження навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів; розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу українського народу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення; інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий простір; розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України.

Пашко П.В.

ІНТЕРМОДАЛЬНЕ УСТАТКУВАННЯ – див. УСТАТКУВАННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНЕ.

ІНТЕРМОДАЛЬНИЙ ВАГОВИЙ СЕРТИФІКАТ ВАНТАЖОВІДПРАВНИКА – див. СЕРТИФІКАТ ВАГОВИЙ ІНТЕРМОДАЛЬНИЙ ВАНТАЖОВІДПРАВНИКА.

ІНТЕРМОДАЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ (ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ) – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНІ (ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ).

ІНТЕРПОЛ (INTERNATIONAL CRIMINAL POLICE ORGANIZATION –INTERPOL) – організація, що займається пошуком певного об'єкта, людини, єдина міжнародна організація, яка бере безпосередню участь у боротьбі зі злочинністю. Заснована як International Criminal Police Commission у 1923 р. рішенням Міжнародного поліцейського конгресу, що проводився у м. Відень, Австрія, а з 1956 р. використовується теперішня назва. До складу входять 190 країн світу, які фінансують організацію шляхом щорічних внесків. Штаб-квартира знаходиться в Ліоні, Франція. Вона також є регіональним центром для Європи, Середземномор'я, Північної Америки та Близького Сходу. Інші центри **І.** розквартировані у Найробі (для Східної Африки), Абіджані (для Західної Африки), Буенос-Айресі (для Південної Америки), у Токіо (для Азії) та Пуерто-Рико (для країн Карибського басейну та Центральної Америки). З 1982 р. **І.** отримав в ООН статус Міжнародної міжурядової організації.

Основні цілі організації полягають у забезпеченні та розвитку широкого взаємного співробітництва всіх органів (установ) кримінальної поліції у рамках існуючого законодавства країн-учасниць та в дусі Загальної декларації прав людини; створенні та розвитку установ, які можуть успішно сприяти запобіганню та боротьбі із загальною кримінальною злочинністю. Відповідно до Статуту, **І.** не займається діяльністю політичного, військового, релігійного і расового характеру і не втручається в неї.

Основна діяльність **І.** полягає у прийнятті, оброблені, збереженні і розповсюдженні інформації про злочини і злочинців. У його системі здійснюються такі основні види міжнародного розшуку: розшук злочинців для їх арешту та видачі; розшук злочинців та підозрюваних для спостереження за їхньою поведінкою; розшук осіб, що безвісти зникли; розшук викрадених цінностей. Кожному виду розшуку відповідає свій колір циркуляра, що розсилається національними центральними бюро у випадку звичайного розшуку. Для розшуку злочинців для їх арешту і видачі передбачено можливість термінового розшуку.

На даний час пріоритетними напрямами співробітництва країн-членів **І.** з організацією і між собою є: незаконний обіг наркотиків, відмивання грошей, отриманих злочинним шляхом; міжнародний тероризм; фальшивомонетництво; крадіжка творів мистецтва та ін.

Найвищим органом **І.** є Генеральна асамблея (представники всіх країн-членів з чиновників кримінальної поліції високого рангу, службовців,

функції яких у національному масштабі пов'язані з діяльністю **І.**, а також спеціалістів з питань, що включені до порядку денного чергової сесії Генасамблеї). Сесії Генасамблеї проводяться щорічно, восени, на різних континентах та в різних країнах. Кожна делегація при голосуванні має один голос. Генасамблея визначає основні напрями співробітництва поліції різних країн у рамках **І.**; готує і проводить заходи, що полегшують таке співробітництво; приймає нових членів; розглядає та затверджує план роботи та бюджет на майбутній рік, обирає керівників організації та вирішує фінансові питання. Також тут утворюються постійні та тимчасові комісії із спеціального вивчення окремих питань боротьби із злочинністю неповнолітніх, розповсюдженням наркотиків та інші. Резолюції Генасамблеї із внутрішньоорганізаційних та процедурних питань є обов'язковими для виконання, а резолюції на адресу поліцейських органів та урядів – рекомендаційними.

У період між її сесіями вищим адміністративним органом є Виконавчий комітет на чолі з президентом. Постійно діючим робочим органом є Генеральний секретаріат, очолює який Генеральний секретар. Виконавчий комітет слідкує за здійсненням рекомендацій Генасамблеї, контролює діяльність Генерального секретаря та готує порядок денний чергової сесії. Виконавчий комітет складається із Президента (строком на 4 роки), трьох Віце-президентів (строком на 3 роки), які повинні представляти різні країни та континенти (Азію, Америку, Африку, Австралію та Європу) та дев'яти делегатів, які обираються Генасамблеєю. Президент Виконавчого комітету **І.** фактично є головою усієї організації та керує її діяльністю у період між сесіями Генасамблеї. Усе керівництво здійснюється як через Виконавчий комітет, так і безпосередньо шляхом прийняття одноосібних рішень з поточних справ. Засідання Виконавчого комітету проводиться не рідше одного разу на рік. Усі рішення приймаються більшістю голосів.

Однак Президент користується своїм правом голосу тільки у тому випадку, якщо голоси останніх членів розподілились порівну. Під час виконання своїх функцій усі члени Виконавчого комітету діють як представники **І.**, а не як представники своїх країн. Генеральний секретаріат є постійно діючою службою усієї організації, включаючи Генерального секретаря, спеціалістів та адміністративний персонал. Він виконує рішення Генасамблеї та Виконавчого комітету, діє як міжнародний центр по боротьбі із загальною злочинністю, а також як спеціалізований та інформаційний центр, забезпечує ефективне адміністративне керівництво **І.**, підтримує зв'язки з Національними центральними бюро (НЦБ) та міжнародними організаціями, готує необхідні публікації, виконує обов'язки робочого секретаріату на сесіях Генасамблеї та засіданнях Виконавчого комітету, підтримує зв'язок із Президентом тощо. Очолює секретаріат Генеральний секретар, який призначається Генасамблеєю строком на 5 років із числа осіб, не старших за 65 років. Це головна фігура **І.** у справі організації боротьби із злочинністю. Своїм рішенням він підбирає персонал Генерального секретаріату та керує усіма його службами. З 1987 р. у складі Генерального секретаріату діє Європейський секретаріат для вирішення суто регіональних проблем боротьби з незаконною торгівлею наркотиками на континенті та іншими злочинами й удосконалення поліцейського співробітництва держав у Європі.

Особливе місце в системі органів управління **І.** займають НЦБ, які діють одночасно у двох системах: окремої держави та даної організації з відповідним подвійним підпорядкуванням. НЦБ створюються у структурі поліцейської служби кожної держави-члена **І.** Вони є центрами міжнародного співробітництва держав по боротьбі із злочинністю, опорними пунктами **І.** на місцях. Подібних органів немає в жодній міжнародній організації. Як опорні пункти міжнародного поліцейського співробітництва НЦБ у своїх країнах підтримує ділові зв'язки із судом, прокуратурою, прикордонною та митною службами, а на міжнародному рівні – з ЦНБ інших країн та Генеральним секретаріатом.

Замикають систему органів управління радники, які виконують виключно консультативні функції. Радникам доручається наукова розробка окремих питань. До переліку таких питань входять проблеми боротьби з незаконним розповсюдженням наркотичних та психотропних засобів, злочинність неповнолітніх, ідентифікація та розшук вогнепальної зброї, застосування електронно-обчислювальної техніки у поліцейській роботі, передача зображень відбитків пальців за допомогою засобів зв'язку тощо. Генеральний секретар має право запрошувати спеціалістів із числа вчених та практиків, які добре зарекомендували себе у певній галузі знань, роботи або ремесла. У разі згоди такої особи провести конкретне наукове дослідження спеціаліст рішенням Генеральної Асамблеї призначається на посаду консультанта строком на три роки.

Прийняття України в **І.** відбулося 04.11.1992 на 61-й сесії Генеральної асамблеї Інтерполу (м. Дакар, Сенегал). Вже 25.03.1993, відповідно до зобов'язань, передбачених членством держави в Організації, рішенням Уряду України було створене Національне центральне бюро **І.** У цей день також було затверджене «Положення про Національне центральне бюро **І.**» Згідно із законодавством України, діяльність Укрбюро **І.** полягає в організації міжнародного співробітництва правоохоронних органів України в рамках Міжнародної організації кримінальної поліції – **І.**

Барановський О.І.

ІНТЕРПОРТ-КОВЕЛЬ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ», УКРАЇНА.

ІНФЛЯЦІЯ ІМПОРТНА (ІМПОРТОВАНА) (IMPORT INFLATION (IMPORTED)) – знецінення грошей внаслідок: 1) підвищення вартості товарів на внутрішньому ринку, що зумовлено зростанням цін на імпортні товари; 2) збільшення грошової маси, що зумовлено надмірним ввезенням в країну іноземної валюти.

Суть терміну **І.і.** полягає в тому, що країна разом з товарами імпортує рівень їх цін, тобто фактично імпортує інфляцію у випадку зростання цін на імпортовані товари, або імпортує інфляцію за рахунок надлишкового ввезення іноземної валюти, що суттєво збільшує грошову масу. Вплив **І.і.** на економіку країни прямо пропорційний рівню імпортозалежності даної країни та величини притоку іноземної валюти до неї. **І.і.** пов'язана як із зовнішніми, так і з внутрішніми факторами. Причинами виникнення **І.і.**, що зумовлена зростанням цін на імпортні товари, є підвищення закордонним виробником цін на товари, які імпортуються (зовнішній фактор), зниження курсу національної валюти (її девальвація) та підвищення ставок податків, які справляються при імпорті даних товарів (внутрішні фактори). Результатом підвищення цін на товари, які імпортуються, є можлива поява на ринку нових дешевших вітчизняних товарів-аналогів.

У ситуації, коли на ринку вже існують більш дешевші вітчизняні товари-аналоги, ймовірні два шляхи розвитку **І.і.** У першому випадку, **І.і.** буде тимчасовою в зв'язку із збільшенням попиту на дешевші товари-аналоги вітчизняних виробників, а імпортні товари через вищу ціну стануть не конкурентними та через деякий час або зникнуть з ринку, або на них зменшиться ціна. У другому випадку, **І.і.** спричинить підвищення цін вітчизняними виробниками і на свої товари-аналоги до рівня цін імпортних товарів. Причини виникнення **І.і.**, яка обумовлюється надлишковим ввезенням в країну іноземної валюти, полягають у збільшенні кредитними інститутами грошової маси,

результатом чого є формування надлишкового споживчого попиту, що призводить до зростання цін. Залежно від причин виникнення **І.і.** для її подолання використовують такі методи: розробка та виробництво з метою заміщення імпортного більш дешевого вітчизняного товару-аналога; підвищення курсу національної валюти; зменшення ставок податків на імпортні товари або звільнення їх від оподаткування; запровадження дозвільних документів і обмежень на ввезення іноземної валюти та ін.

Медвідь Ю.О.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА – див. БЕЗПЕКА ІНФОРМАЦІЙНА.

ІНФОРМАЦІЙНА КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ – див. КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ІНФОРМАЦІЙНА.

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ПОРТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА (PORT COMMUNITY INFORMATION SYSTEM) – організаційно-технічна система, запроваджена в Україні в липні 2013 р., що надає можливість за допомогою технічних і програмних засобів адміністрації порту, державним органам, уповноваженим здійснювати відповідні види контролю у пунктах пропуску через державний кордон, портовим операторам, агентським організаціям (морським агентам) та експедиторам, іншим суб'єктам господарювання, що провадять свою діяльність у морському порту щодо транспортування або обробки товарів, контейнерів і транспортних засобів, накопичувати, перевіряти, обробляти, зберігати та передавати інформацію і документи в електронній формі, необхідні для здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю та оформлення товарів і транспортних засобів, та відповідає законодавству України про електронний документообіг. Ініціаторами реалізації Єдиної **ІСПС** виступили Міністерство інфраструктури України та ДП АМПУ. Програма створена на основі рекомендацій ЄЕК ООН та доручень КМУ.

Адміністратором і координатором **ІСПС** визначено Державне підприємство «Адміністрація морських портів України». **ІСПС** дозволяє мінімізувати паперовий документообіг, скоротити час оформлення вантажів, оптимізувати процес транспортування на основі формування та реалізації електронних нарядів (технологія оформлення та контролю) та в цілому «єдиного вікна». Так, станом на березень 2014 р. впровадження системи призвело до скорочення кількості часу на обробку судна в порту в середньому на 45 хвилин і економії 4000 пачок паперу, що дозволило зберегти життя понад 170 деревам на рік.

Система «Електронний наряд» запрацювала у тестовому режимі в Одеському порту з жовтня 2012 р. Для роботи були залучені фахівці з великих експедиторських компаній: «Совмортранс», «Ламан Шиппінг», «Укрмарин», «Інтерсервіс Україна», «Дамко» та ін, а також практично усі лінійні агенти. Підключення до системи «Електронний наряд» можливе двома шляхами: створенням робочого місця або інтеграцією в систему єдиного **ІСПС**. Другий варіант більш зручний, але складніший для компанії, оскільки потрібно вносити зміни до програмного забезпечення користувача. З 01.02.2013 Одеський МТП і митниця припинили прийом нарядів на паперових носіях відповідно до рішення міжвідомчої робочої групи проекту «Єдине вікно – локальне рішення», створеної за дорученням уряду.

До приходу судна агент розміщує всі дані про нього і вантаж в інформаційній системі, завіряючи електронним цифровим підписом. Ця інформація стає доступною всім контролюючим органам. У випадку зауважень судну надається «вільна практика», і воно стає під вивантаження. Стивідорні компанії надають інформацію про фактичне вивантаження контейнерів в електронну систему Єдину **ІСПС**. Експедитор заходить в цю систему і на основі наявних даних заповнює електронний наряд, який потім надходить лінійному агенту. Лінійний агент погоджує видачу контейнера. Зі свого боку митник перевіряє електронний наряд та додані до нього документи, аналізує ризики, проставляє необхідні види контролю для даного контейнера. Інформація потрапляє до стивідорної компанії і групи обліку порту. Це є підставою для заїзду машини в порт. При цьому експедитору не потрібно буде надавати оригінали документів для отримання електронного пропуску. У групі обліку пропуск ініціалізується з даними системи. Водій отримує пропуск і заїжджає в порт. Отже, участь експедитора до в'їзду автотранспорту на територію підприємства максимально мінімізується.

У підсумку інспектор митниці завершує оформлення контейнера, використовуючи центральну базу даних свого відомства, і в системі дає дозвіл на виїзд. Автоматична система контролю доступу перевіряє наявність відміток митної та прикордонної служб, і шлагбаум автоматично відкривається.

Досвід великих портів Європи демонструє, що електронний обмін даними в системі портового співтовариства усуває суб'єктивне втручання у процес регулювання зовнішньої торгівлі, прискорює транспортний процес і усуває умови для корупції.

Дана робота з **ІСПС** виконується в рамках плану заходів щодо виконання Програми з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та його державами-членами, згідно з якою Україні необхідно до 2018 р. інтегруватися в глобальну європейську систему портових співтовариств SafeSeaNet і виконати вимоги Директиви 20/0/65/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20.10.2010.

У Західній Європі форма «Єдиного вікна» функціонує в портах Гамбурга (Німеччина), Роттердама (Нідерланди), Антверпена (Бельгія), Фелікстоу (Великобританія), Гавра, Марселя (Франція), Барселони, Більбао (Іспанія) тощо. На їх базі заснована Європейська асоціація, метою якої є розвиток електронної логістики у всіх європейських портах, підвищення ефективності морських перевезень, експедиторської та логістичної діяльності в ЄС.

Прус Л.Р.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ – див. МОДУЛЬ ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНИЙ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ».

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ СПРАВІ – див. ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ СПРАВІ ІНФОРМАЦІЙНІ.

ІНФОРМАЦІЙНО-СТАТИСТИЧНА ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ – див. ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-СТАТИСТИЧНА.

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА СИСТЕМА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. СИСТЕМА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА.

ІНФОРМАЦІЯ (INFORMATION) – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

За змістом **І.** поділяється на такі види:

– І. про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної **І.** про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної **І.** про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження;

– І. довідково-енциклопедичного характеру – систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище. Основними джерелами **І.** довідково-енциклопедичного характеру є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали, електронні бази та банки даних, архіви різноманітних довідкових інформаційних служб, мереж та систем, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційно-телекомунікаційними системами;

– І. про стан довкілля (екологічна **І.**) – відомості та/або дані про: стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими; фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми); стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля; інші відомості та/або дані. **І.** про стан довкілля, крім **І.** про місце розташування військових об'єктів, не може належати до **І.** з обмеженим доступом;

– І. про товар (роботу, послугу) – відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги). **І.** про вплив товару (роботи, послуги) на життя та здоров'я людини не може належати до **І.** з обмеженим доступом.

– науково-технічна **І.** – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані під час науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Науково-технічна **І.** є відкритою за режимом доступу, якщо інше не встановлено законами України.

– податкова **І.** – сукупність відомостей і даних,

що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому ПКУ;

– правова **І.** – будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо. З метою забезпечення доступу до законодавчих та інших нормативних актів фізичним та юридичним особам держава забезпечує офіційне видання цих актів масовими тиражами у найкоротші строки після їх прийняття.

– статистична **І.** – задокументована **І.**, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства. Офіційна державна статистична **І.** підлягає систематичному оприлюдненню.

– соціологічна **І.** – будь-які задокументовані відомості про ставлення до окремих осіб, подій, явищ, процесів, фактів тощо.

За порядком доступу **І.** поділяється на відкриту **І.** та **І.** з обмеженим доступом. Будь-яка **І.** є відкритою, крім тієї, що належить відповідно до закону до **І.** з обмеженим доступом. **І.** з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова **І.**

Конфіденційною є **І.** про фізичну особу, а також **І.**, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна **І.** може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом. Порядок визначення **І.** як таємної або службової, а також порядок доступу до неї регулюються законами. До **І.** з обмеженим доступом не можуть належати такі відомості: про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту; про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей; про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення; про факти порушення прав і свобод людини і громадянина; про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб; інші відомості, доступ до яких не може бути обмежено відповідно до законів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ.

Фрадинський О.А.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА (BINDING ORIGIN INFORMATION – BOI) – письмове рішення митного органу, що підтверджує походження конкретних товарів. **І.** обов'язкова для всіх-країн членів ЄС. При переміщенні товарів у межах ЄС завдяки **І.** зменшується ймовірність оскарження походження товарів за місцевим законодавством під час перевезення до пункту призначення.

І. дійсна протягом трьох років. При виникненні змін у законодавстві ЄС, що скасовують **І.**, вона може використовуватися ще протягом шести місяців для виконання зобов'язань за укладеними контрактами.

І. надається при експорті чи імпорті товарів. Право вільно переміщувати товари має лише власник **І.** **І.** надається безкоштовно, але витрати можуть виникнути для аналізу товарів фахівцями абр консультації експертів.

Яковенко О.В.

ІНФОРМАЦІЯ ТАРИФНА ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА (BINDING TARIFF INFORMATION – BTI) – закріплене у Митному кодексі ЄС право осіб на отримання інформації від митних органів щодо митного законодавства. Відмова у наданні такої інформації може бути застосована лише, якщо запит непов'язаний із реальними імпортними чи експортними операціями. Інформація надається безкоштовно, за винятком випадків у яких митні органи несуть додаткові витрати. Ст. 12 регламентує надання **І.** за письмовим запитом заявника. **І.** надається лише щодо митної класифікації товарів. Заявник має довести, що декларовані ним товари відповідають наведеним у запиті. **І.** дійсна 3 роки з дати видачі. Може бути скасована достроково у випадку зміни: законодавства ЄС, товарної номенклатури ЄС, обставин, за якими приймалось рішення. У випадку скасування **І.** заявник може користуватись нею протягом 6 місяців для виконання зобов'язань за укладеними контрактами. Ця можливість не застосовується, якщо відбуваються значні зміни у законодавстві ЄС, наприклад, вводяться антидемпінгові заходи.

Яковенко О.В.

ІНФОРМАЦІЯ, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ – див. ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ.

ІНФОРМУВАННЯ З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ (INFORMING ON ISSUES OF CUSTOMS AFFAIRS) – надання інформації про митні правила зацікавленим особам у встановленому законом порядку. Система інформування з питань митної справи включає:

1) WEB-сайт ДФСУ. Ключовим моментом діяльності сайту є доступ до нормативної бази, яку поступово планується перетворити у централізовану

електронну базу відомчих документів. Висвітлені на сайті новини, контактна інформація, документи для роботи, електронні звернення громадян, інформація про цільові програми та демонстрація результатів роботи покликані забезпечити доступність до інформації про діяльність усіх органів ДФСУ.

Одним із найбільш інформативних сервісів WEB-сайту є «База знань» – автоматизована база уніфікованих відповідей на запитання суб'єктів господарювання та громадян. За допомогою «Бази знань», платники податків і зборів можуть отримати відповіді з питань митного законодавства;

2) офіційне друковане видання ДФСУ – журнал «Вісник Міністерства доходів і зборів України» – єдиний офіційний інформаційно-аналітичний журнал Міндоходів (з травня 2014 р. – ДФСУ), який призначений для інформування юридичних і фізичних осіб – платників податків.

Крім того, стислі довідки щодо основних положень законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі щодо пільг, які надаються при переміщенні товарів через митний кордон України, розміщується для загального ознайомлення в місцях розташування митних органів. Довідки друкуються українською мовою, відповідними мовами суміжних країн, та/або іншими мовами міжнародного спілкування.

Попель С.А.

ІНФОРМУВАННЯ ПОПЕРЕДНЄ (PRIOR NOTIFICATION) – інформаційна взаємодія учасників ЗЕД та підрозділів митного оформлення щодо ввезення та вивезення вантажів через митний кордон країни на основі електронного документообігу. Метою створення системи **І.п.** є мінімізація загроз для національної та економічної безпеки держави, а також прискорення зовнішньоекономічного товарообігу. Основними цілями впровадження **І.п.** є: автоматизація процедур контролю та документального оформлення товарів і транспортних засобів підрозділами митного оформлення; збільшення пропускної спроможності пунктів пропуску, скорочення часу обробки вантажів, що прибувають із суміжних держав у пункти пропуску через кордон.

Основні принципи **І.п.** були закладені ще у 1999 р. в рамках Кіотської конвенції. Метою впровадження **І.п.** є прискорення митного оформлення товарів і спрощення митних формальностей. Це дозволяє учасникам ЗЕД істотно скоротити накладні витрати і збільшити обсяги товарообігу.

І.п. є основою для впровадження Рамкових стандартів безпеки і спрощення світової торгівлі ВМО (SAFE) та здійснення управління інтегрованим ланцюжком поставок в рамках проведеної роботи ВМО. Зокрема, стандартом 6 «Попередня електронна інформація» передбачено, що для забезпечення адекватної оцінки ризику, митна адміністрація повинна своєчасно вимагати попередню електронну інформацію щодо вантажів чи контейнерних відправлень.

Застосування **І.п.** дозволяє спростити і зробити більш ефективною роботу самих митниць, оскільки передбачає попереднє подання декларантом вичерпної інформації щодо вантажу. Завдяки цьому, митниці отримують можливість заздалегідь визначити перелік вантажів, які підлягають особливому контролю, а також ті вантажі, оформлення яких може бути здійснено в найкоротші терміни без застосування будь-яких додаткових заходів контролю. Це сприяє підвищенню ефективності роботи підрозділів митного оформлення, що зумовлює активне впровадження **І.п.** в практичній діяльності митниць розвинених країн світу.

Аналізуючи процедуру попереднього декларування та **І.п.**, слід зауважити, що їх необхідно розрізняти. Зокрема, на відміну від попереднього декларування, коли декларант несе повну юридичну відповідальність за заявлені відомості, під час **І.п.** повна юридична відповідальність не настає, основне завдання **І.п.** – опрацювання інформації системою управління ризиками.

В Україні, відповідно до «Концепції системи інформаційного обміну при попередньому інформуванні», **І.п.** – бізнес-процес, під час якого здійснюється передача та обробка електронної інформації про товари та транспортні засоби, які плануються до ввезення/вивезення на/з митної території України через пункти пропуску. Концепція визначає цілі та принципи побудови системи інформаційного обміну під час **І.п.** усіх учасників ЗЕД та підрозділів митного оформлення в частині **І.п.** про товари та транспортні засоби, які плануються до переміщення під митним контролем митною територією України.

Метою створення системи інформаційного обміну при **І.п.** є забезпечення процесів електронного обміну даними між учасниками ЗЕД та підрозділами митного оформлення. Функціонал системи націлений на досягнення таких пріоритетних напрямів: скорочення часу перебування вантажів у пунктах пропуску через державний кордон України; можливість здійснювати завчасне планування логістики суб'єктами ЗЕД; можливість заздалегідь, до надходження транспортного засобу з товарами в пункт пропуску через державний кордон України, визначати необхідні форми та види контролю, застосувати заборони та/або обмеження щодо переміщення товарів через митний кордон України, інформувати про зазначене суб'єкта ЗЕД.

Під час реалізації інформаційного обміну при **І.п.** між учасниками ЗЕД та підрозділами митного оформлення необхідно враховувати:

1) інформаційний обмін під час **І.п.** між підрозділами митного оформлення та учасниками ЗЕД будується за схемою централізованого обміну із забезпеченням вимог інформаційної безпеки та системи захисту інформації;

2) протокол про обмін **І.п.**, який є невід'ємною частиною Угоди про інформаційне співробітництво, укладеної між учасниками ЗЕД та структурними підрозділами Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ), передбачає визначення: формату даних; структури інформаційних повідомлень; порядку передачі даних; використання засобів захисту даних при передачі; порядку використання даних сторонами обміну;

3) сторони інформаційного обміну під час **І.п.** періодично проводять спільні засідання з метою обговорення та вирішення виявлених в процесі обміну проблем;

4) використання інформації, отриманої в процесі інформаційного обміну під час **І.п.**, визначається учасниками ЗЕД та Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ) в рамках підписаних Угод про інформаційне співробітництво та Протоколу про обмін попередньою інформацією, який є невід'ємною частиною Угоди;

5) інформаційний обмін під час **І.п.** здійснюється з використанням засобів, які забезпечують цілісність, доступність та конфіденційність, захист та аутентифікацію інформації та повинні вирішувати такі основні завдання: захист даних під час передавання каналами зв'язку; захист від несанкціонованого доступу до програмно-апаратних засобів, задіяних у інформаційному обміні при попередньому інформуванні.

Концепцією передбачена технологія побудови системи інформаційного обміну під час **І.п.** Зокрема при отриманні даних від учасника ЗЕД у формі електронного повідомлення інформація обробляється з використанням елементів форматно-логічного контролю та, в разі отримання позитивного результату проходження форматно-логічного контролю, розміщується в центральному сховищі даних. За результатами обробки електронного повідомлення для учасника ЗЕД формується протокол щодо результатів цієї обробки.

Несторишен І.В.

ІНФРАСТРУКТУРА МИТНА (CUSTOMS INFRASTRUCTURE) – комплекс об'єктів, необхідних для забезпечення безпосереднього здійснення державної митної справи, а саме:

1) матеріально-технічна база митних органів (адміністративні будівлі, автомобільні пункти пропуску, вантажний митний комплекс, склади різних типів, транспортні засоби, зони митного контролю на вокзалах, в аеропортах тощо);

2) об'єкти і засоби здійснення митних процедур і передання необхідної інформації (технічні засоби митного контролю – стаціонарні та спеціальні засоби, технічні засоби митної експертизи (митні лабораторії), інформаційні системи, інформаційно-телекомунікаційні мережі, мережі зв'язку, центри оброблення даних або обчислювальні центри митних органів тощо);

3) об'єкти соціальної інфраструктури, призначені для створення належних умов відтворення життєдіяльності посадових осіб митних органів (науково-дослідна установа, навчальні заклади і центри підвищення кваліфікації, служби охорони здоров'я тощо).

Слід відмітити, що для належного здійснення ЗЕД необхідна єдина транспортно-митна інфраструктура, в рамках якої **І.м.** повинна бути значною мірою пов'язана з інфраструктурою транспортного комплексу в цілому, так і з його окремими елементами, що належать до основних видів транспорту.

Розвиток і вдосконалення **І.м.** здійснюється шляхом: капітального будівництва нових об'єктів; удосконалення інфраструктури пунктів пропуску через державний кордон та їх технічного забезпечення; організації та забезпечення спільного митного контролю в пунктах пропуску через державний кордон

Прус Л.Р.

ІПОТЕЧНИЙ ДОГОВІР – див. ДОГОВІР ІПОТЕЧНИЙ.

ІСЛАНДСЬКА КРОНА – див. КРОНА ІСЛАНДСЬКА.

ІСПИТ У ПРЕДСТАВНИКІВ МИТНИХ БРОКЕРІВ – див. ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ ІСПИТУ У ПРЕДСТАВНИКІВ МИТНИХ БРОКЕРІВ.

ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (І ЕТАП – ПЕРІОД ДО КИЇВСЬКОЇ РУСІ (V СТ. ДО Н. Е. – VIII СТ. Н. Е.)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (I STAGE – PERIOD BEFORE KYIVAN RUS (THE V CENTURY B.C. – THE VIII CENTURY A.D.)).

Періодизацію історії митної справи в України можна поділити на 6 етапів:

І етап – період до Київської Русі в історії митної справи на українських землях (V ст. до н. е. – VIII ст. н. е.).

ІІ етап – період Київської Русі та монголо-татарського панування (IX – XV ст.).

ІІІ етап – період запорізького козацтва (Гетьманщини) (XVI ст. – перша половина XVIII ст.).

IV етап – період входження українських земель до Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.).

V етап – митна справа в Україні у радянську добу (1917 – 1991 рр.).

VI етап – період становлення та розвитку митної справи у період незалежності української держави (з 1991 р.).

Становлення митної системи в Україні починалося у IV – V ст. до н. е., коли у містах Причорномор'я почалося стягнення податків за просування че-

рез чужу територію. З появою скіфської держави на початку VII ст. до н.е. митно-тарифні відносини отримали новий імпульс розвитку в зв'язку з встановленням торговельних відносин скіфів з Ольвією, Херсонесом та іншими містами.

Рудніченко Є.М.

ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (II ЕТАП – ПЕРІОД КИЇВСЬКОЇ РУСІ ТА МОНГОЛО-ТАТАРСЬКОГО ПАНУВАННЯ (IX – XV СТ.)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (II STAGE – PERIOD OF KYIVAN RUS AND MONGOL AND TATARS DOMINATION (THE IX – XV CENTURIES))) – значний етап розвитку митної справи належить до періоду Київської Русі, коли зовнішня торгівля й митна справа розвивалися разом із державотворенням і зміцненням економічного потенціалу. Вважається, що систему мита привнесено на Русь грецькими священиками, яких запросив князь Володимир у 988 – 989 рр. Перше згадування про мито належить до 907 р. Першими у Київській Русі є митні договори князя Олега із Візантійським імператором у 907 та 911 рр., у яких регулюється питання мита й митних стосунків між двома країнами. Уже на той час у київських слов'ян як норма звичаєвого права існувало правило збирати мито, мит, тобто податок за провезення товарів не лише іноземних, але й з одного міста до іншого. Таким чином, Київська Русь уже тоді проводила власну митну політику, мала встановлені розміри митних податків (прообраз тарифів) на товари, що привозилися з різних країн, а її торгові люди (купці) сплачували митні податки в інших країнах товаром чи золотом. Тому на час написання найстарішого відомого збірника норм давньоруського права «Руська правда» Ярослава Мудрого (1016 р.) терміни «митник», «мит», «митниця» були добре відомі і слов'янам, й іншим народам, що підтримували торговельні відносини з Київською державою. Цей документ можна вважати основою вітчизняних податкових правовідносин.

Мито існувало у формі торгових, перевізних та судових зборів. Торгове мито складалося зі збору за підготовчі торгові дії, їх ще називали заставними. До збору за підготовчі торгові дії входили: «замит» – замитний платіж, що замінював мито в тому місті, де купець зупинявся для продажу (замит стягувався при в'їзді купця в місто, де він розраховував продавати товар, і фактично поєднував проїзне і торгове мито); «явка» – дрібний збір, який стягувався, коли купець заявляв у митниці про привезений ним товар; «гостинне» – збір при наймі купцем лавки для продажу товарів; «амбарне» (полавочне) – збори, які ідентичні за характером «гостиному»; «свальне» – дрібний збір, який стягувався при складуванні товарів; «вєсьче» (пудове) – збір при зважуванні товарів; «помірне» – збір при вимірі сипучих товарів; «п'ятно» – збір при клеймуванні коней, що продавалися (без «п'ятна» – спеціальної смоляної печатки на нозі коня, він до продажу не допускався); «пісчеє» – дрібний збір при записі в книгу коней, що пройшли клеймування.

Збір за право купівлі-продажу у формі тамги і осьмничого полягав у тому, що тамгу і осьмниче повинні були сплачувати як покупець, так і продавець. Тамга становила відповідний відсоток вартості товару чи заявленого покупцем капіталу, на який він хотів придбати товар. Заява і того, й іншого робилася в митниці. Збори (мито) також стягувалися за право мати склади (за збереження товару), яке ще називалося «гостинне», за право відкривати ринки – «торгове». Бралася спеціальна плата з мір і вагівниць («вісне» і «помірне») за вимір і важення краму, що на той час було досить складною справою. В історичних джерелах згадується про розвиток мита із зовнішньої торгівлі. Крім того, існувало сторожове, медове, гостинне мито та мито із соляних промислів. Наприклад, продаючи коня, митник клав на нього «п'ятно» (тавро), за що знову-таки стягувалося мито, що називалося «п'ятенка».

Проїзне мито містило своєрідну систему зборів, до яких належали: «мит» – збір за право провезення товару (збір був орієнтований на кількість транспортних засобів (човнів, возів), незалежно від цінності товару і вантажу; існували два типи цього збору, які мали свої відмінності: мит сухий (сухопутний збір з возів і візків) і мит водяний – платіж з човнів і стругів); «поголовщина» – збір з осіб, що перевозили товар, переважно поголовний з усієї кількості людей, що перебували на возах і човнах; «задні калачі» – дрібний збір з торгових людей, що поверталися з ринку після продажу товару і отримання вигоди; «мостовщина» – збір за право перевезення товарів через мости; «перевіз» – збір за право перевезення через річку товарів на поромах і човнах; збір за перевезення через гірські застави. Окрім того, існували такі види мита як «побережне» – збір з тих, що пристали до берегів суден, човнів, поромів; «костки» – збір за проїзд великими дорогами, що охоронялися, але не за сам вантаж, а за безпеку торгових людей.

Відомо, що за часів Ярослава Мудрого (1019 – 1054 рр.) основним центром збирання митних податків у Києві стали щойно побудовані Золоті ворота (як головні в'їзні ворота до «гори» – міста Ярослава). З XIII ст. на Русі виникла назва «митник». Ними називали тих, хто був головним збирачем торгових податків. Митне законодавство і перші елементи системи митних органів у Київській Русі складалися під впливом міжнародного права.

Важливим регулятором торговельних зв'язків Київської Русі із Заходом став перший фіксований торговельний акт – Рафенштетенський митний статут 906 р. (він нагадував значно старіший статут 880 р.). У 1288 р. був виданий Острогомський митний статут, у якому йшлося про купців із різних

країн: Баварії, Польщі, Чехії, Австрії та Київської Русі. Отже, руські митники керувалися у своїй роботі європейськими митними статутами, діяли в єдиному правовому полі з нашими західними сусідами. Період Київської Русі золотими літерами вписаний в історію України. Це період зростання економіки, розвитку міжнародних відносин та становлення митної системи. За часів Київської Русі закладено ті підвалини митного регулювання, які ще тривалий час були актуальними та відповідали вимогам суспільства. Ця система дозволяла не лише ефективно поповнювати скарбницю, а й стимулювала торговців працювати. Після занепаду Київської Русі її митну систему використали правонаступники (Галицько-Волинське князівство).

Свій внесок у митну справу зробила і монголо-татарська навала. Право на збирання податків ханська адміністрація надавала одноразово із спеціальним знаком – тамгою, клеймом. Це тюркське слово надовго ввійшло в нашу термінологію. Термін «тамжіння» – накладання тамги як свідоцтво факту зібраного податку – надовго витіснило поняття «збирання мита». Замість «митника» з'явився «таможник», «таможенник». Митні пільги, які надавалися монголо-татарськими ханами окремим особам, общинам, монастирям тощо, визначалися в спеціальних грамотах – «таможенних грамотах». Отже, інститут митних пільг існував і раніше.

Різні системи митних зборів існували на українських землях, які перебували під Литвою, Польщею, Австро-Угорщиною. Відомо, що на той час митниками стягувалося прикордонне мито, яке називалося «цло». Можливо, термін походив від німецького слова «Zoll» – митниця. Місця, де стягувалося цло, називалися цольними коморами. В україно-литовський і польський періоди власної державності Україна не мала. На її території відповідно до порядкування діяло законодавство Литви чи Польщі. Митне законодавство Литви характеризувалось наявністю великої кількості митних ставок, що часто змінювались, та жорсткими санкціями щодо тих, хто намагався обійти митні застави, серед яких виділялись за значимістю Київ, Чернігів, Чорнобиль. Так, якщо в Чернігові ставки мита у той період становили 2 гроші з одного в'юка товару та 3 гроші з возу, то в Києві мито було значно вищим – 30 грошів з возу. Розвитку торгових відносин перешкоджали численні внутрішні види мита: «замит» (привезення товару для продажу або грошей для закупівлі товару); «явка» (повідомлення про наміри реалізувати товар); «гостинне» (при оренді приміщень); «вагове» (при визначенні ваги товару).

У 1499 р. в Києві крім воєводи та каштеляна було введено посаду осьминника – митника, податківця і правника, який мав великі повноваження. Прикордонне мито держава стягувала безпосередньо через своїх представників (зокрема, митників) або віддаючи митні комори в оренду великим підприємцям. Зазвичай орендаторами були торговці єврейського походження. А вже вони, у свою чергу, самі призначали митників та урядників, які фактично і здійснювали митну справу.

Багатошарова та несправедлива система митних поборів сприяла тому, що вони надходили не у державну казну, а у кишені місцевих правителів. При цьому вони керувалися рішеннями Люблінського сейму 1569 р. та Литовськими статутами 1566 р. і 1588 р., згідно з якими шляхта отримала привілеї в ЗЕД – була ліквідована державна монополія на експорт окремих товарів. У XVI ст. великого розмаху набула контрабанда, що спричинило появу відповідних актів, які передбачали накладення штрафу. Утім подолати це явище не вдалося.

Рудніченко Є.М.

ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (III ЕТАП – ПЕРІОД ЗАПОРІЗЬКОГО КОЗАЦТВА (ГЕТЬМАНЩИНИ) (XVI СТ. – ПЕРША ПОЛОВИНА XVIII СТ.)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (III STAGE – ZAPORIZHIAN COSSACKS (HETMANATE) (THE XVI – THE FIRST HALF OF THE XVIII CENTURY)) – більш функціональна митна система почала діяти за часів Запорізької Січі у XVI – XVIII ст. Значну вагу у доходах бюджету козацької держави становили різні види мита. Вони поділялися на «індуки» (увізне) і «евеки» (вивізне). Їх стягували безпосередньо через військового екзектора чи через відкупників-орендаторів. У період правління Богдана Хмельницького митні відносини реформувались у державну структуру.

Б. Хмельницький намагався проводити багатовекторну політику міжнародного визнання України як держави. У липні 1648 р. він підписав договір з Цісарем Турецьким про митні пільги у торгівлі на Чорному морі і право безмитно торгувати у ту-

Митна система України за часів Б. Хмельницького

рецьких володіннях. З 1648 р. по 1654 р. Б. Хмельницький направив у Москву 10 уповноважених посольств, Москва до України – не менш 15. Одним з результатів цих регулярних дипломатичних зв'язків було і врегулювання митних питань між Росією та Україною. В Універсалі Б. Хмельницького 1654 р. установлено розміри митних оплат, так званої «індукти», з привезеного краму. За свідченням письмових документів (1654 р.), на той час митні збори на кордонах щороку приносили у державну скарбницю близько 100000 червоних золотих. Заслуговує на увагу не лише розмір мита, що збиралось, але й сам факт, що Україна у ті часи проводила митну політику, з якою змушені були рахуватися інші держави.

Митна політика Козацької держави ґрунтувалася на попередніх митних постановах, однак, не повністю скопійованих. Періодично вводилися зміни відповідно до вимог української торгівлі. Важливим було те, що мито платили лише чужоземні купці, за часів польської влади індукту та евекту сплачувати зобов'язані були також місцеві купці.

05.04.1710 у м. Бендери була підписана Конституція Пилипа Орлика, яка мала статтю 16 «Необхідність державного регулювання митної справи». З кінця XVII до початку XX ст. Україна входила до складу Російської імперії з назвою «Малоросія». Історія розвитку України тісно переплелася з історією розвитку Російської імперії. За часів панування Московського царя українські землі не мали змоги самостійно провадити зовнішню політику. При цьому зберігалися привілеї шляхти. У Московському царстві питаннями зовнішньої політики та торгівлі опікувалася Боярська дума.

У період палацових переворотів (з 1725 до 1762 рр.) економічна політика та її складовий елемент – митна політика – характеризувалися непослідовністю. Питаннями митної політики займалися часто, змінюючи один одного, вищі державні органи. Катерина I у 1724 р. видала Указ «Про Покровительський митний тариф» (товари, які ввозились іноземними купцями, обкладалися митом, руські купці могли вивозити свої товари без перешкод). Але існувала небезпека, що приплив митних доходів зменшиться. Тому було підписано російсько-англійський (1726 р.) та російсько-прусський (1728 р.) договори, які для більшості товарів встановлювали режим взаємного митного сприяння.

Митна політика регулювалася митними тарифами. Митний тариф 1731 р. повністю скасував Покровительський тариф 1724 р., тобто для товарів власного виробництва вводилося мито в розмірі 20 % від вартості товару. У феодальній Росії росли міста і збільшувалося торговельно-промислове населення. Поступово формувався капіталістичний устрій. У середині XVIII ст. в Росії стягувалося 17 різних видів митних зборів. Процедури огляду товарів і записи в книгах були дуже складними. Все це серйозно перешкоджало розширенню торгівлі, і, за ініціативою графа П. Н. Шувалова, який керував внутрішньою політикою Росії в 50-х рр. XVIII ст. і дотримувався протекціоністського зовнішньоторговельного курсу, у 1753 – 1757 рр. було проведено велику митну реформу. Указ 1753 р. з січня 1754 р. скасовував рубльове мито та всі 17 видів митних зборів з внутрішньої торгівлі. Це була радикальна міра. Щоб компенсувати доходи скарбниці, було збільшене в середньому на 13 % мито з операцій російських та іноземних купців в портових і прикордонних митницях. Внутрішні митні кордони були ліквідовані і митні операції виносились на лінію державного кордону. У 1754 р. була заснована прикордонна варта як особливий корпус військ, яка охороняла кордон України і Ліфляндії, а пізніше на додаток до неї – козача і митна варта, що складалася з митних об'їздчиків.

Рудніченко Є.М.

ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (IV ЕТАП – ПЕРІОД ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ДО РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (КІНЕЦЬ XVIII – ПОЧАТОК XX СТ.)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (IV STAGE – PERIOD OF INCLUDING OF UKRAINIAN LANDS INTO RUSSION EMPIRE (END OF THE XVIII – BEGINNING OF THE XX CENTURIES))) – лібералізація митної політики у другій половині XVIII ст. сприяла зростанню капіталістичних відносин в економіці Росії і відображала загальну скерованість дій уряду. Маніфестом 1755 р. і указом 1767 р. було скасовано промислові монополії і проголошена свобода промисловості і торгівлі. Селянству надавалася можливість займатися виготовленням та продажем промислових виробів. Швидко зростав обсяг зовнішньої торгівлі Росії. Охорона російських кордонів не була зосереджена в руках одного державного органу. У 1782 р. Катерина II заснувала митну варту на західному кордоні у вигляді «особливого митного прикордонного ланцюга і стражі для відрази таємного провезення товарів». У 1764 р. було ліквідовано митний кордон України, а вже через десять років вийшов маніфест про ліквідацію Гетьманщини. У 1811 р. у Російській імперії прийнято закон «Про встановлення митного управління по європейській торгівлі», відповідно до якого усі митні установи, у тому числі і ті, що знаходилися на території України, регіонально розподілялися на митні округи. Усього було утворено одинадцять митних округів, п'ять з яких містили митні установи на території українських земель (повністю або частково): 7-й – Радзивилівський; 8-й – Дубосарський; 9-й – Одеський; 10-й – Феодосійський; 11-й – Таганрозький. Радзивилівська, Гусятинська митниці III класу, Бердичівська, Волочиська, Київська, Ісаковецька митниці I класу, які розташовувалися на території Київської, Волинської та Подільської губерній, підпорядковувалися 7 митному округу.

Після війни 1812 р., коли виникла потреба сти-

мулювати вітчизняного товаровиробника, були підвищені ставки мита на імпортні товари та спрощений порядок вивезення спирту. Іншим прикладом протекції є прийняття у 1822 р. Закону про митний тариф (найліберальніший), який перешкоджав ввезенню іноземних товарів, проте полегшував товарообмін з Польщею. Наступні митні тарифи в Російській імперії встановлювалися у 1850, 1857 та 1868 рр. «Митний статут» 1857 р. поділив митну територію Російської імперії на 16 митних округів, 7 з яких знаходилися на території України: Радзивилівський, Скулянський, Ізмаїльський, Одеський, Феодосістський, Таганрозький та Керч-Єнікальський, до складу яких входило 23 митниці, а також Севастопольська митниця, яка мала статус митного відділу.

Згідно з «Митним статутом» 1857 р. митниці поділялись на три класи залежно від значення і обсягів операцій. Найбільші належали до першого класу, їх нараховувалось в імперії чотирнадцять. Чотири з них розташовувались на території сучасної України: Одеська, Радзивилівська, Феодосійська, Керченська.

У науковій літературі при характеристиці митних органів відповідно до «Митного статуту» 1857 р. вказується не 14, а 10 митниць першого класу, тобто наводяться не всі митниці першого класу, а лише ті, що належали до першого класу першого розряду. Згідно із статтею 11 лише чотири з митниць першого класу першого розряду мали право зберігати всі товари протягом 12 місяців: Санкт-Петербурзька, Архангельська, Одеська та Ризька.

Крім митниць, відповідно до «Митного статуту» 1857 р. створено митні застави та перехідні пункти.

Друга половина XIX ст. характеризувалася змінами організаційно-штатної структури та компетенції митних органів Російської імперії на території України. По-перше, вони мали відповідати новим економічним умовам. По-друге, ускладнив-

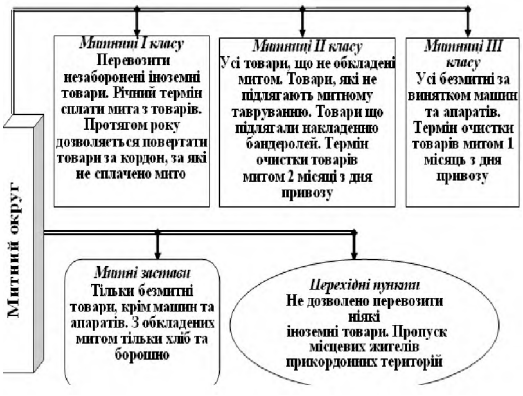
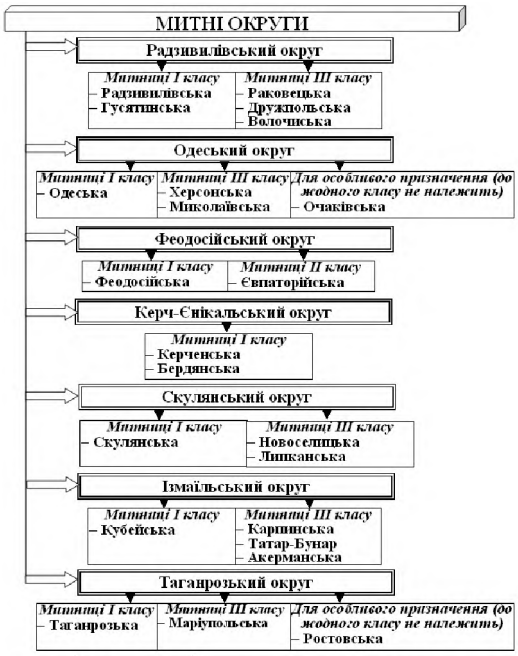

Схема митного округу

Митні округи на території України за «Митним статутом» 1857 р.

ся механізм держави, було поставлено завдання забезпечення ефективної взаємодії митних органів та інших органів місцевої адміністрації – загальної і фінансової. Послаблювався колегіальний характер управління митницями, розширювалися повноваження і посилювалася відповідальність «першої особи». Тепер вона називалась – керуючий митницею. Ще у 1854 р. у митницях «з європейської торгівлі», у тому числі розташованих на території українських губерній, стали ліквідовуватися посади екера. Уряди Олександра I та Миколи I проводили покровительську митну політику, були зорієнтовані на збільшення митних доходів скарбниці. Для цього існували підстави: розпочинався процес будівництва залізниць і парового транспорту. До 1861 р. в Росії було понад 300 парових суден.

За 50 років (1810 – 1860 рр.) зовнішньоторговий обіг збільшився майже в 3,5 рази. І у 1876 р. було вирішено, що митні платежі, які раніше надходили в паперових грошах, надалі стягувати золотом. У 1885 р. підвищено мито на 10-20 %, а в 1890 р. – ще на 20 %, що зумовило скорочення ввезення товарів з-за кордону.

З приходом у 1881 р. до влади Олександра III митно-тарифна політика Російської імперії змінилась у бік протекціонізму. У наступному десятиріччі ставки мита щорічно переглядались і кожен раз у бік збільшення. Піком протекціоністської політики стало ухвалення у 1891 р. митного тарифу. Поширення його положень на галузі, які до цього не

потрапляли під дію тарифних регуляторів, він посилив ефект захисту (а в деяких випадках це було адекватно забороні ввезення іноземних товарів) і для галузей, які були під «митною парасолькою». Митний статут 1904 р. встановив нову структуру митних органів. Тепер митна система складалася з Департаменту митних зборів, окружних і дільничних митних управлінь, митниць, застав, постів і пунктів. Кожна митниця і митна застава перебували під гласним наглядом керуючого і складалися з митних і канцелярських чиновників, а також з вільнонайманих доглядачів і служителів.

У Митному статуті 1910 р. було уточнено деякі питання боротьби з контрабандою, органам митного нагляду було надано право виявляти ініціативу у проведенні обшуків і конфіскації контрабандних товарів у межах 100-верстної смуги від лінії сухопутного кордону усередину країни і від морських берегів. Цим статутом деталізувалися також процесуальні питання розгляду, оскарження та виконання справ про контрабанду і т.д.

Рудніченко Є.М.

ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (V ЕТАП – МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ (1917 – 1991 РОКИ)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (V STAGE – CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE IN THE SOVIET PERIOD (1917 – 1991))).

Організація і робота митного контролю після Жовтневої революції 1917 р. проходила під керівництвом В. І. Леніна. Декретом Леніна від 29.12.1917 «Про дозвіл на ввезення та вивезення товарів» вперше встановлено правила провезення товарів через кордон. А вже у квітні 1918 р. зовнішня торгівля була націоналізована й монополізована державою. У травні 1918 р. митну справу оголошено функцією центральної влади й відновлено Департамент митних зборів у складі Наркомату з фінансових справ, як це було за часів царату. Структура митної системи України складалась із 49 митних установ – 21 митниці, 26 митних застав та 2 постів.

Від жовтня 1920 р. митна система РРФСР очолювалася Митно-матеріальним управлінням, яке підпорядковувалося Наркомату зовнішньої торгівлі (НКЗТ). У його складі діяв оперативно-митний відділ. В Україні ж митна справа зосереджувалась під контролем так званого уповноваженого НКЗТ РРФСР при уряді УСРР (УпНКЗТ), який реалізовував її через власне управління і Відділ митного контролю (ВМК), що був структурним підрозділом цього управління. Територію України ще у 1920 р. поділено на Київський, Одеський та Харківський митні округи, які підпорядковувалися ВМК. У свою чергу, округам підпорядковувалися митні відділення 1-го та 2-го розрядів з підлеглими їм місцевими митними установами. В Україні на той час діяло 44 прикордонні митні установи, які поділялись на три категорії: митниці, митні нагляди та митні пости. Крім прикордонних, існувало дві внутрішніх митниці – у Харкові та Києві. Прикордонні митниці підпорядковувалися губернським митним відділенням: Волинському, Одеському, Миколаївському та Приазовському. Внутрішні митниці підпорядковувались безпосередньо Відділові митного контролю УпНКЗТ, який контролював усе коло питань, пов'язаних із митною справою на теренах України.

Період 1920 – 1922 рр. відрізняється своєрідною організацією митної справи в Україні. У

Структура митної системи України у 1918 р.

1920 р. за проектом урядової комісії Директорії на чолі з Петлюрою регламентується митна справа, а у червні того ж року у Харкові створено відділ митного контролю. У 1921 р. проект Конституції С. Дністрянського містив правове закріплення митної справи як атрибут суверенітету держави.

28.12.1920 між Українською РСР і Радянською Росією підписано Союзний робітничо-селянський договір, стаття 3 якого передбачала об'єднання наявних в обох республіках народних комісаріатів зовнішньої торгівлі. Уже в жовтні 1921 р. на кордоні УРСР функціонувало 44 митні установи трьох видів: митниці, митні нагляди, митні пости. Серед митниць за обсягом товаропотоку виділялись Олевська, Ямпільська, Волочиська, Гусятинська, Могилів-Подільська, Одеська, Тернопільська, Маріупольська, Бердянська, Таганрозька. Митні нагляди існували в Очакові, Овідіополі, Геніческу. Крім митниць на кордоні було створено також дві внутрішніх митниці – у Києві та Харкові. Таким чином, до підписання у 1922 р. Договору про створення СРСР відносини між союзними республіками характеризувались як міждержавні.

Наприкінці 1921 р. зроблено наступний крок у централізації радянської митної системи: наказом НКЗТ від 24.12.1921 № 133 ТМУ реорганізовано у Митне управління, а вже у січні наступного року розроблено нове відповідне положення.

20.04.1922 РНК УРСР прийнято постанову про введення в дію на території УРСР Митного тарифу з Європейської торгівлі, а з часом – про митну охорону. Зі створенням Радянського Союзу зовнішні відносини, як і митна справа, стали прерогативою союзних митних органів. Коли у червні 1923 р. в Москві на Четвертих зборах ЦК РКП(б) представники України порушили питання про необхідність децентралізації всієї сфери зовнішніх відносин, І. Сталін, доповідаючи з даного питання, заявив: «Українці пропонують Інсправ і Зовнішторг перенести з розряду (митних) об'єднань до розряду директивних», тобто залишити комісаріати в республіках з Інсправ і Зовнішторгом Союзу, підпорядкувавши їх директивам останніх.

У 1924 р. затверджено Митний статут СРСР, що включав 283 статті в складі шести розділів. Його основою став декрет Раднаркому від 12.11.1920 «Про порядок прийняття, зберігання, відпуску імпортних та експортних товарів». З набранням чинності Митного статуту законодавчо закріпилася структура митних органів, що склалася до цього часу. У цілому Митний статут передбачав чотириланкову структуру митних органів: Наркомат зовнішньої торгівлі (НКЗТ), Головне митне управління (ГТУ); Уповноважені НКВТ при Раднаркомі союзних республік; Районні митні інспекторські управління; Митниці та митні пости.

Митна справа загалом і митний контроль зокрема перестали відігравати важливу роль у регулюванні експортно-імпортних операцій. У 1932 – 1934 рр. упорядковано прискорений пропуск через кордон вантажів громадського сектору та централізовано сплату за митні збори за ці вантажі, у зв'язку з чим скоротилося число митних службовців. Наприклад, апарат співробітників Московської, Ленінградської і Одеської митниць, що нараховував по 800 – 1000 чоловік, скорочений у кожній з них у 6 – 8 разів.

Усього за час існування СРСР прийнято п'ять митних тарифів (1922, 1926, 1930, 1961, 1991 рр.), три митних кодекси (1928, 1964, 1991 рр.) і Митний статут СРСР (1926 р.).

Митний кодекс 1964 р. затверджено Указом Президії Верховної Ради СРСР від 5.05.1964. Порівняно з Митним кодексом СРСР 1928 р. він був значно меншим за обсягом (120 статей, згрупованих у три розділи). Управлінню митною справою був присвячений перший розділ Кодексу, який містив лише сім статей. Управління митною справою на території СРСР належало до компетенції Міністерства зовнішньої торгівлі і здійснювалося Головним митним управлінням, що входило до його складу (ст. 1 Кодексу). Серед функцій митних установ виділялися контроль за дотриманням державної монополії зовнішньої торгівлі, здійснення митних операцій та боротьба з контрабандою.

Прийняті після 1964 р. нормативні акти з митної справи не внесли суттєвих змін в управління митною справою.

У період 1986 – 1991 рр. митна система виділилася в окрему галузь державного управління, але її функції практично залишилися незмінними і полягали в контролі за дотриманням монополії держави на зовнішню торгівлю. У спадок від Радянського Союзу Україна отримала 25 митниць, 49 митних постів з чисельністю особового складу в 1991 р. 2 тисяч осіб. Функціонувало 29 автомобільних пунктів пропуску, 14 залізничних, 4 авіаційних та 17 морських і річкових пунктів пропуску. Вони були зосереджені переважно на заході та півдні країни.

Рудніченко Є.М.

ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (VI ЕТАП – ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МИТНОЇ СПРАВИ У ПЕРІОД НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (З 1991 РОКУ)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE IN THE PERIOD OF INDEPENDENSE OF THE UKRAINIAN STATE (SINCE 1991)). У більшості досліджень, присвячених сучасному періоду становлення Державної митної служби України (1991 – 2012 рр.), виділяють декілька етапів:

1) становлення митної системи України (1991 – 2003 рр.);

2) період удосконалення діяльності (2004 – 2009 рр.);

3) новітня історія митної служби України (2010 – 2012 рр.);

4) здійснення митної справи органами доходів і зборів (з 2013 р.)

Перший етап становлення був пов'язаний з розробкою та впровадженням базових нормативно-правових актів, оскільки нормативна база СРСР не відповідала новим умовам існування незалежної держави – України. Разом з тим, нагальною потребою було розширення і збільшення кількості митних органів безпосередньо на митному кордоні України. Все це відбувалось у період стагнації та виникнення нових економічних явищ, які не завжди співпадали з економічними інтересами держави та її суб'єктів господарювання. Швидкий розвиток митної системи держави стримувався обмеженістю фінансових ресурсів та недостатньою кількістю кваліфікованих кадрів. Тому основний акцент ставився на законодавчому підкріпленні діяльності митної служби та її забезпеченні достатньою кількістю кваліфікованого персоналу. Тому на першому етапі (1991 – 2003 рр.) було прийнято низку базових нормативних актів.

Необхідно підкреслити, що у період становлення молодої незалежної держави кількість суб'єктів ЗЕД постійно збільшувалася. Так, тільки упродовж 1990 – 1991 рр. приблизно втричі зросла кількість суб'єктів ЗЕД і на 01.01.1992 їх нараховувалося понад 12 тисяч, що обумовлювало необхідність збільшення кількості працівників митної служби.

Відповідно, крім прийняття значної кількості нормативних актів, визначною подією для становлення митної служби було створення Академії митної служби України, що регламентувалося Указом Президента України від 11.06.1996. Дещо пізніше – 23.03.1998, відповідно до Указу Президента України № 216/98 було створено національну систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців митної справи. До цієї системи увійшли Академія митної служби України, Київський та Хмельницький центри підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Ці заходи дозволили сформувати систему підготовки висококваліфікованих кадрів у Державній митній службі України.

Зазначимо, що до 1998 р. було кардинально змінено систему організації та управління митної служби України, що призвело до якісно нового етапу її розвитку.

Основними подіями пов'язаними з формуванням митної системи зазначеного періоду були: створення 10 регіональних митниць та визначення територіальних зон їх діяльності; скорочення кількості митниць з 69 до 55 та митних постів – з 268 до 199; протягом 1996 – 1998 рр. введення в експлуатацію транспортної мережі супутникового зв'язку (ТМСЗ) у складі 246 станцій супутникового зв'язку, 6 радіорелейних станцій, комунікаційного устаткування.

У період з 1999 р. до 2003 р. активно здійснюється робота над новою редакцією МКУ, а також значно удосконалюється система міжнародної співпраці митної служби України з іноземними партнерами. Укладається низка міжнародних угод з найбільш впливовими міжнародними організаціями та союзами. У 2002 р. у Брюсселі проведено презентацію ДМСУ в європейських структурах, що викликало значний резонанс і дозволило вивести на новий якісний рівень співпрацю з Європейською комісією, ВМО та іншими впливовими міжнародними структурами.

Особливою віхою в історії розвитку ДМСУ стало набуття чинності 01.01.2004 нового МКУ. У період з 2004 – 2009 рр. відбувається наближення норм і положень, якими керується ДМСУ у своїй діяльності до міжнародних стандартів з метою вступу до СОТ та інтеграції у європейське співтовариство (наприклад, приєднання України до Програми «Митниця – 2013», ухваленої Європейським парламентом і Радою ЄС у травні 2007 р.).

Тісна співпраця з ВМО та СОТ сприяла уніфікації в діяльності ДМСУ, метою якої є максимальне сприяння зовнішній торгівлі, прискорення товарообігу при забезпеченні у повному обсязі контрольних, фіскальних та правоохоронних функцій; удосконалення механізму здійснення митних процедур, розширення співробітництва у сфері митної діяльності.

Незважаючи на позитивні наміри та тенденції розвитку ДМСУ, зі сторони суб'єктів ЗЕД періодично йшли нарікання на оперативність діяльності

Назва нормативно правового акту
- 16 квітня 1991 р. – Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»
- 25 червня 1991 р. – Закон «Про митну справу в Україні»
- 12 грудня 1991 р. – Закон «Про введення у дію Митного кодексу України»
- 12 грудня 1991 р. – Указ Президента України «Про створення Державного митного комітету України» (ДМКУ)
- 18 грудня 1991 р. – Закон України «Про державне мито»
- 5 лютого 1992 р. – Закон України «Про Єдиний митний тариф»
- 19 червня 1992 р. – Постановою Верховної Ради України прийнято рішення про приєднання до Конвенції про створення Ради митного співробітництва
- 21 січня 1993 року – Декрет Кабінету Міністрів «Про державне мито»
- 16 грудня 1993 р. – Указ Президента України Комплексну «Про комплексну програму розбудови державного кордону України»
- 21 січня 1994 р. – Закон «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України»
- лютого 1994 р. – Постановою Кабінету Міністрів України затверджено Положення про Митно-тарифну раду
- 15 липня 1994 р. – набула чинності в Україні Конвенція МДП 1975 р. згідно з Законом України «Про участь України у міжнародній Конвенції з міжнародних перевезень вантажів із застосуванням книжки МДП»
- 6 квітня 1996 р. – Указ Президента України «Про Концепцію трансформації митного тарифу України на 1996—2005 роки відповідно до системи ГАТТ/СОТ»
- 29 листопада 1996 р. – Указ Президента України «Про Державну митну службу України»
- 1 березня 1998 р. – набрала чинності Угода про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським союзом
- січень 1999 р. – Постановою Кабінету Міністрів України затверджено Український класифікатор ЗЕД
- 16 листопада 2000 р. – Указ Президента України «Про Програму дій, спрямованих на підтримання режиму державного кордону України і прикордонного режиму, розвиток Прикордонних військ України та митних органів України, на період до 2005 року»
- 5 квітня 2001 р. – Верховна Рада України прийняла Закон «Про Митний тариф України»
- 1 травня 2002 р. – Указ Президента України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів»
- 4 червня 2002 р. – Указ Президента України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах»
- 11 липня 2002 р. – Верховною Радою України прийнятий новий Митний Кодекс України
- 13 березня 2012 року Верховною Радою України прийнято нову редакцію Митного Кодексу України

Перелік деяких нормативних актів прийнятих у сфері митної справи України в 1991 – 2012 рр.

митних органів, тому керівництво Державної митної служби України запропонувало Концепцію реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей», яка мала бути реалізована у 2010 – 2015 рр.

Основні очікувані результати реалізації концепції були такими:

1) відповідність нормативно-регулятивної бази Місії митної служби України;

2) скорочення кількості державних органів та видів державного контролю на кордоні;

3) прозорість прийняття рішень в митній справі;

4) мінімізація «людського фактору» при прийнятті рішень у митній справі;

5) дієвий захист добропорядних торговців та національних виробників від нечесної конкуренції;

6) ефективний захист громадян від неякісних товарів, загроз здоров'ю та безпеці;

7) скорочення витрат часу на митний контроль та митне оформлення;

8) підвищення рівня керованості митною службою та її готовності до реформи системи державної влади в Україні;

9) збільшення транзитного потенціалу України і запобігання переорієнтуванню вантажопотоків на сусідні країни;

10) покращення міжнародного іміджу держави.

Отже, результатом цього етапу розвитку митної справи стало прийняття нового МКУ та Концепції реформування діяльності митної служби України

«Обличчям до людей». Основні положення вищезазначених документів були направлені, у першу чергу, на забезпечення міжнародної інтеграції країни та формування дієвої системи економічної безпеки. Особливий акцент було зроблено на удосконаленні взаємодії митних органів і суб'єктів підприємницької діяльності. Ефективність такої взаємодії дозволила вирішити низку найбільш проблемних питань – від наповнення державного бюджету, до зростання кількості суб'єктів ЗЕД, що належать до «уповноважених економічних операторів». Крім того, захист вітчизняних товаровиробників є запорукою економічного розвитку країни та передумовою забезпечення робочими місцями працездатного населення, тому певний рівень протекціонізму забезпечується митними органами відповідно до стратегії розвитку держави.

Таким чином, розбудова митної справи відбувалась з урахуванням основних тенденцій та вимог державотворення певного етапу і забезпечувала економічні інтереси держави. Значна кількість проблем, пов'язаних із нормативним та кадровим забезпеченням, були практично вирішені, хоча нестабільність соціально-економічних процесів вимагає постійного удосконалення та розвитку існуючої нормативно-правової та ресурсної бази.

Указом Президента України від 24.12.2012 № 726/2012 «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» реорганізовано ДПСУ та ДМСУ в Міністерство доходів і зборів України». У митній сфері Міністерство орієнтується на автоматизацію усіх процесів на митниці, підвищення ефективності системи аналізу ризиків, зниження впливу людського фактора, скорочення часу підготовки дозвільних документів.

Рудніченко Є.М.

ІСТОРІЯ ПРОФІЛЮ РИЗИКУ (HISTORY OF RISK PROFILE) – у практиці діяльності митниць України виділяють позитивну і негативну **І.п.р.** Як показник, негативна **І.п.р.** – числове значення, яке враховується при визначенні ступеня ризику в сторону його підвищення і яке характеризує наявність у минулому порушень митного законодавства, пов'язаних із ризиком, описаним у профілі ризику. Для розрахунку даного показника у формі профілю ризику передбачено відповідний параметр – максимальне значення негативної **І.п.р.**: якщо воно визначене як нульове значення, то розрахунок за відповідним профілем ризику не проводиться, оскільки за результатами розрахунку негативної **І.п.р.** її значення не може перевищувати визначеного максимуму. Також використовуються параметри, визначені у полі профілю ризику «Причини незавершення митного оформлення, які враховуються при визначенні негативної **І.п.р.**» (визначаються вид та значимість певних причин-порушень для оцінки ризику за даним профілем ризику). Розрахунок негативної **І.п.р.** має свої особливості для кожного профілю ризику і визначаються вони під час розроблення профілю. Позитивна **І.п.р.** – числове значення, яке враховується при визначенні ступеня ризику в сторону його зниження і яке характеризує наявність у минулому фактів митного оформлення, що підтвердили відсутність порушень митного законодавства, пов'язаних із ризиком, описаним у профілі. Для розрахунку даного показника у формі профілю ризику передбачено відповідний параметр – максимальне значення позитивної **І.п.р.**: якщо воно визначене як нульове значення, то розрахунок за профілем ризику не проводиться, оскільки за результатами розрахунку позитивної **І.п.р.** її значення не може перевищувати визначеного максимуму. Схема оцінки ступеня ризику за кожним профілем ризику складається з таких елементів, як ступінь ризику за результатами перевірки декларації за індикаторами ризику, а також позитивна та негативна історії.

Несторишен І.В.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE) – вищий орган системи органів виконавчої влади України. Його ще називають Урядом України. **КМУ** є формою організації керівництва виконавчою владою в умовах розподілу влади. Кабінет [франц. cabinet, від італ. gabinetto, первісно – меблі, кімната; згодом – уряд] – одна з моделей структури уряду, відомих сучасній практиці державотворення. Розвиток цієї моделі пов'язаний з британським політико-правовим досвідом, тому її іноді називають британською моделлю уряду (кабінету міністрів). **КМУ** здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує та координує роботу цих органів.

КМУ відповідальний перед Президентом України та підконтрольний і підзвітний ВРУ у межах, передбачених статтями 85, 87 Конституції України.

До основних завдань **КМУ** належать: забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції та законів України, актів Президента України; вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, створення сприятливих умов для вільного і всебічного розвитку особистості; забезпечення проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, у тому числі амортизаційної, податкової, структурно-галузевої політики; політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; розроблення і виконання загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, культурного розвитку, охорони довкілля, а також розроблення, затвердження і виконання інших державних цільових програм; забезпечення розвитку і державної підтримки науково-технічного та інноваційного потенціалу держави; забезпечення рівних умов для розвитку всіх форм власності; здійснення управління об'єктами державної власності відповідно до закону; здійснення заходів щодо забезпечення обороноздатності та національної безпеки України, громадського порядку, боротьби із злочинністю, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; організація і забезпечення провадження ЗЕД, митної справи; спрямування та координація роботи міністерств, інших органів виконавчої влади; виконання інших функцій, визначених Конституцією та законами України, актами Президента України.

Для реалізації зазначених завдань **КМУ** наділений широкою компетенцією – певними функціями і повноваженнями. Вона спрямована на організацію виконання Конституції і законів України, актів Президента, власної програми діяльності, схваленої ВРУ, постійного контролю за здійсненням виконавчої діяльності підвідомчими уряду органами, вжиття заходів з усунення недоліків у роботі цих органів. Основною формою реалізації компетенції **КМУ** є прийняття правових актів – постанов і розпоряджень, які обов'язкові до виконання на території України.

До складу **КМУ** входять Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, три віце-прем'єр-міністри та міністри України. Посадовий склад (кількість та перелік посад) новосформованого **КМУ** визначається Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України одночасно з призначенням персонального складу **КМУ**. Посади членів **КМУ** належать до політичних посад, на які не поширюється трудове законодавство та законодавство про державну службу. Членами **КМУ** можуть бути громадяни України, які мають право голосу, вищу освіту та володіють державною мовою. Не може бути призначена на посаду члена **КМУ** особа, яка має судимість, не погашену або не зняту в установленому законом порядку, або особа, на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення.

Члени **КМУ** не мають права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової та творчої у позаробочий час,

входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку. У разі виникнення обставин, що порушують вимоги щодо несумісності посади члена **КМУ** з іншими видами діяльності, такий член **КМУ** у двадцятиденний строк з дня виникнення цих обставин припиняє таку діяльність або подає особисту заяву про відставку.

Функції **КМУ** настільки важливі, що стосуються всіх без винятку сфер життєдіяльності суспільства. **КМУ** як орган виконавчої влади покликаний керувати процесом втілення в життя державної політики, приймати найважливіші рішення у сфері управління державою. Виконавча влада є однією з основних гілок влади в державі, тому адміністративна діяльність **КМУ** перебуває на державно важливому рівні.

Батанов О.В.

КАБОТАЖ (CABOTAGE) – перевезення українських та іноземних товарів шляхом завантаження їх на морське (річкове) судно в одному пункті на митній території України і транспортування в інший пункт території України, де здійснюватиметься їх вивантаження. При цьому товари, ввезені на митну територію України морським (річковим) судном, допускаються до каботажного перевезення між митними органами або в межах одного митного органу після їх перевантаження на інше морське (річкове) судно, що ходить під прапором України, або, за умови отримання на це дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, на іноземне судно.

К. розрізняють малий (без виходу з територіальних вод України) та великий (з виходом з територіальних вод). Як правило, **К.** здійснюється торговим флотом країни, в межах якої здійснюється плавання, оскільки на сьогоднішній день майже у всіх країнах **К.** є виключним правом торгового флоту цих країн, тому морехідний **К.** став рівноцінним «юридичному». Нерідко під терміном «каботажне плавання» розуміють плавання без виходу за межі країни.

Попель С.А.

КАБОТАЖНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ КАБОТАЖНІ.

КАДРОВА СТРАТЕГІЯ МІНІСТЕРСТВА ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ НА 2013 – 2018 РОКИ (PEOPLE STRATEGY OF THE MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE FOR THE PERIOD OF 2013 – 2018 YEARS) – документ, розроблений з метою формування ефективної кадрової політики, яка відповідає вимогам Стратегії державної кадрової політики на 2012 – 2020 рр., стандартам ЄС та сприятиме виконанню місії Міндоходів. **К.с.** затверджено наказом Міндоходів від 23.12.2013 № 834.

К.с. розроблена для проведення цілісної та системної реформи у сфері кадрової політики Міндоходів та визначає мету, основні цілі, напрями реалізації, пріоритетні завдання, на реалізацію яких має бути спрямована кадрова політика Міндоходів, а також етапи та механізм реалізації **К.с.**

Реалізація **К.с.** передбачає залучення висококваліфікованих фахівців, впровадження сучасних технологій управління персоналом, формування дієвого кадрового резерву, посилення вимог до морально-етичних і психологічних якостей персоналу, створення умов для розвитку людського потенціалу, підготовку та професійний розвиток керівних кадрів.

Очікуваним результатом **К.с.** є досягнення оптимального балансу процесів оновлення та збереження кількісного та якісного складу персоналу Міндоходів, забезпечення висококваліфікованими кадрами, необхідними для реалізації єдиної державної податкової та митної політики.

Невід'ємною частиною **К.с.** є глосарій із 22 термінів та понять. Наказом Міндоходів від 23.12.2013 № 834 Департамент персоналу щороку до 25 грудня зобов'язано розробляти план заходів щодо реалізації положень **К.с.**

Нагорічна О.С.

КАДРОВИЙ РЕЗЕРВ У МИТНІЙ СЛУЖБІ – див. РЕЗЕРВ У МИТНІЙ СЛУЖБІ КАДРОВИЙ.

КАДУЦЕЙ (CADUCEUS) [лат. caduceator – парламентер] – лаврова або оливкова палка обвита двома зміями. Першопочатково використовувався у Стародавньому Єгипті у якості розпізнавального знаку для глашатаїв або ж послів, які надсилалися у ворожий стан для мирних переговорів. Згодом **К.** став невід'ємним атрибутом бога-покровителя торгівлі Гермеса (у Стародавній Греції) і Меркурія (у Стародавньому Римі) та набув остаточної форми – вигляду крилатого жезла, який обвивають дві змії. За легендою, Гермес, отримавши крилатий посох, який володів здатністю примиряти супротивників, вирішив випробувати його, помістивши

його між двома зміями, які відразу обвили його в мирі між собою.

Починаючи з XIX ст. **К.** став символом мирної торгівлі, міжнародного обміну. З часом у багатьох країнах він набув символу зовнішньої торгівлі, і тому в сучасній світовій практиці дуже часто використовується як емблема податкових та митних органів, у тому числі України та Російської Федерації.

Часто використовується у геральдиці, на гербах міст (в Україні – Харкова, Балти, Бердичева, Вовчанська, Любара, Нової Водолаги, Рави-Руської, Слов'янська, Тального).

Мазаракі А.А.

КАЗАХСТАНЬСЬКИЙ ТЕНЬГЕ – див. ТЕНЬГЕ КАЗАХСТАНЬСЬКИЙ.

КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ.

КАЛЕНДАРНИЙ ШТЕМПЕЛЬ СТАНЦІЇ – див. ШТЕМПЕЛЬ СТАНЦІЇ КАЛЕНДАРНИЙ.

КАЛЕНСЬКИЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ (KALENSKYI MYKOLA MYKOLAIOVYCH) – Голова Державної митної служби України з листопада 2001 р. по лютий 2005 р., дійсний державний радник митної служби, заслужений економіст України, кандидат економічних наук.

Народився 03.11.1955 в с. Каленське Коростенського району Житомирської області. У 1974 р. закінчив Чернівецький фінансовий технікум, у 1980 р. – Тернопільський фінансово-економічний інститут.

Трудову діяльність розпочав у 1974 р. на посаді економіста Коростенського райфінвідділу. З листопада 1976 р. працював на посаді старшого контролера-ревізора апарату Головного контролера-ревізора Міністерства фінансів УРСР Малинського району Житомирської області, з вересня 1982 р. по серпень 1988 р. – заступником голови виконкому Малинської райради з дворічною перервою на навчання. Згодом працював головним контролером-ревізором апарату Головного контролера-ревізора Міністерства фінансів УРСР по Житомирській області (1988 – 1993 рр.), начальником Контрольно-ревізійного управління в Житомирській області (1993 – 1997 рр.). У жовтні 1997 р. Указом Президента України М. М. Каленського було призначено заступником міністра фінансів – начальником Головного контрольно-ревізійного управління України. У квітні 1998 р. присвоєно перший ранг державного службовця, у листопаді – звання «Заслужений економіст України». З березня 2000 р. М. М. Каленський – Голова Головного контрольно-ревізійного управління України, з липня по листопад 2001 р. – Державний секретар МФУ.

Указом Президента України від 22.11.2001 М. М. Каленський призначений на посаду Голови ДМСУ.

Перебуваючи на посаді Голови Державної митної служби, М. М. Каленський особливу увагу приділив організації боротьби з корупцією та контрабандою, проведенню кадрової та інфраструктурної оптимізації митних органів, посиленню співпраці ДМСУ з прикордонною службою, податковими та правоохоронними органами України, усуненню дублювання їхніх функцій при виконанні державних завдань, поліпшенню функціонування пунктів пропуску та забезпеченні збільшення надходжень митних платежів у державний бюджет України.

М. М. Каленський зробив вагомі кроки у напрямі поглиблення співпраці митних органів України з митними службами сусідніх держав, значно підвищив рівень співробітництва з ВМО. У 2002 – 2004 рр. за участі М. М. Каленського було підписано ряд меморандумів та протоколів щодо взаємної допомоги в митних питаннях та організації обміну зовнішньоекономічною інформацією, у тому числі інформацією про товари, транспортні засоби, які переміщуються через кордон. У травні 2002 р. відповідно до Указу Президента Україна приєдналась до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (Женевська конвенція), що сприяло спрощенню митних процедур. На початку грудня 2002 р. у Брюсселі проведено презентацію Держмитслужби України в Європейських структурах.

Окремим напрямом розвитку ДМСУ під керівництвом М. М. Каленського було удосконалення організаційно-управлінської роботи підрозділів центрального апарату ДМСУ та її територіальних органів з метою чіткого розмежування їх повноважень, розроблення й впровадження ефективних систем морального та матеріального стимулювання працівників, активізація та удосконалення аналітичної роботи митних органів.

М. М. Каленський продовжив масштабну роботу в рамках удосконалення законодавчого регулювання митної справи. Зокрема було розроблено Дисциплінарний статут митної служби України (прийнятий ВРУ 06.09.2005), 15.02.2002 затвер-

джено колегією та введено в дію наказом ДМСУ від 04.03.2002 № 117 «Основні напрями розвитку ДМСУ на 2002 – 2004 рр.», 11.07.2002 ВРУ прийнято новий МКУ (набрав чинності 01.01.2004), у 2003 р. – Постановою КМУ затверджено Положення про спеціальні звання працівників і курсантів навчальних закладів митної служби.

Вагомим досягненням соціальної політики стало суттєве збільшення заробітної плати посадовим особам митних органів. Вперше встановлювалися надбавки до окладів працівників Державної митної служби, яким присвоєно персональне звання. Оплата праці митників була збільшена майже вдвічі, що значно покращило матеріальне становище працівників галузі та сприяло підвищенню престижу митної служби. Зокрема Постановою КМУ від 24.01.2002 р. № 71 службовим особам Державної митної служби встановлювалася щомісячна надбавка в розмірі до 100 відсотків посадового окладу з урахуванням надбавок за персональне звання та вислугу років.

З метою забезпечення професійного виконання службових обов'язків працівниками митних органів значна увага керівництва Служби приділялася кадровому забезпеченню: навчанню, підготовці, перепідготовці та підвищенню кваліфікації митників. Стратегія професійного розвитку працівників Служби реалізовувалася відповідно до Програми вдосконалення кадрового забезпечення митних органів та заходів з її виконання, затвердженої наказом Держмитслужби від 11.02.2002 № 83.

У березні 2005 р. М. М. Каленський призначений на посаду першого заступника керівника Апарату ВРУ. З 2011 р. працює на керівних посадах в системі НБУ. Займається науковою діяльністю.

Нагороджений Орденом «За заслуги» III ступеня, грамотою ВРУ, Бронзовим пам'ятним знаком Національного банку України.

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

КАЛЄТНІК ІГОР ГРИГОРОВИЧ (KALIETNIK IHOR HRYHOROVYCH) – Голова Державної митної служби України з березня 2010 р. по листопад 2012 р., дійсний державний радник митної служби України, Почесний митник України, Заслужений юрист України, кандидат юридичних наук.

Народився 16.07.1972 в с. Клембівка Ямпільського району Вінницької області. У 1993 р. закінчив Вінницький сільськогосподарський інститут за спеціальністю агроном, у 1999 р. – Вінницький сільськогосподарський інститут за спеціальністю облік та аудит, у 2001 р. – Київський національний університет ім. Тараса Шевченка за спеціальністю правознавство. У 2004 р. захистив кандидатську дисертацію за юридичним напрямом на митну тематику.

Трудову діяльність розпочав у 1995 р. З березня 1995 по вересень 1998 рр. працював інспектором, заступником начальника відділу, начальником відділу Вінницької митниці, з вересня 1998 р. по травень 1999 р. – заступником начальника Подільської регіональної митниці, з травня 1999 р. по жовтень 2000 р. – начальником Херсонської митниці, з жовтня по грудень 2000 р. – начальником Рава-Руської митниці, з грудня 2000 р. по липень 2002 р. – начальником Галицької митниці, з липня по вересень 2002 р. – начальником Роздільнянської митниці, з жовтня 2002 р. по жовтень 2003 р. – заступником начальника, начальником Управління організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил ДМСУ. З жовтня 2003 р. по лютий 2005 р. – начальник Чорноморської регіональної митниці, з лютого по квітень 2005 р. – директор Департаменту боротьби з митними правопорушеннями, з серпня 2005 р. по квітень 2006 р. – суддя Дніпровського району м. Києва, з квітня 2006 р. по листопад 2007 р. – директор Департаменту організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил ДМСУ, з листопада 2007 р. по березень 2010 р. – народний депутат України шостого скликання, Голова Комітету ВРУ з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією.

Розпорядженням КМУ від 22.03.2010 І. Г. Калєтніка призначено на посаду Голови ДМСУ.

Першочерговим заходом І. Г. Калєтніка на посаді Голови Служби стало прийняття Концепції реформування митної служби України «Обличчям до людей», яка передбачала 60 пріоритетних напрямів для створення багатофункціональної та високоефективної митної галузі, серед яких оптимізація та удосконалення структури митних органів, спрощення митних процедур, удосконалення організації митного контролю в пунктах пропуску, сприяння транзиту, удосконалення митного законодавства, удосконалення системи оподаткування, розвиток електронної митниці, розвиток митної інфраструктури та матеріально-технічної бази, створення уніфікованих правил визначення митної вартості, декриміналізація товарної контрабанди.

З метою спрощення митних процедур було скорочено терміни митного оформлення товарів. Документальні функції екологічного, радіологічного, ветеринарного, санітарного, фітосанітарного контролю та контрою за культурними цінностями покладено на митні органи у формі попередньо-

го документального контролю. Вагоме значення мають заходи запроваджені І. Г. Калєтніком для розвитку електронного декларування та електронного обміну інформацією між митними органами та суб'єктами ЗЕД. У приміщеннях митниць було встановлено мережу «Інформаційних терміналів», призначених для введення декларантами в автоматизовану систему митного оформлення електронних копій митних декларацій з використанням знімних носіїв інформації та фіксування дати й часу їх подання. На законодавчому рівні затверджено низку нормативних актів, спрямованих на регулювання процесу декларування товарів з поданням митному органу електронної митної декларації. У рамках розвитку інформаційних технологій Державної митної служби впроваджувалася державна програма «Створення багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця». Під керівництвом І. Г. Калєтніка проводилася робота з удосконалення структури митних органів. У зв'язку з оптимізацією моделі митної служби України та спрощення управління митною галуззю у 2010 р. 46 функціонуючих митниць було реорганізовано у 28, а за рахунок зменшення чисельності керівного складу посилено підрозділи митного оформлення, що значно підвищило ефективність роботи митних органів. У подальшій оптимізації структури митної служби було здійснено ряд організаційних заходів: Кінологічний центр Державної митної служби (м. Одеса) приєднано до Хмельницького центру підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів ДМСУ; ліквідовано Енергетичну регіональну митницю; удосконалено розташування митних постів.

Пріоритетним напрямом Голови Служби була боротьба з контрабандою та митними правопорушеннями. Посилена увага спрямовувалася на виявлення протиправних схем, пов'язаних з незаконним переміщенням товарів, наркотичних засобів, зброї, валюти, історичних і культурних цінностей через кордон, вивчення каналів поставок, умов і засобів їх реалізації. У практиці митного контролю набуває широкого застосування автоматизована система оцінки ризиків. За ініціативи І. Г. Калєтніка посилюється міжнародне співробітництво, зокрема співпраця митних органів України з ВМО та національними митними службами країн ЄС, країнами СНД та іншими державами. Значною подією стала ратифікація ВРУ у 2011 р. Кіотської конвенції, якою передбачалося суттєве спрощення митних процедур, інформаційний обмін та проведення спільних операцій на кордонах між країнами-учасницями. Під керівництвом І. Г. Калєтніка забезпечено ефективну діяльність української митниці під час підготовки та організації проведення Україною фінальної частини чемпіонату Європи з футболу у 2012 р. З цією метою було організовано спільний міждержавний митний контроль у пунктах пропуску, затверджено спрощену форму декларації для фізичних осіб, здійснена суттєва реконструкція, облаштування та розбудова пунктів пропуску, на законодавчому рівні затверджено пільги щодо оподаткування товарів, що ввозилися на митну територію України та призначалися для будівництва і оснащення спортивних споруд – об'єктів чемпіонату Європи 2012 р. з футболу.

Особливу увагу І. Г. Калєтнік приділив приведенню митного законодавства України до світових стандартів. Вагомим досягненням стало прийняття у березні 2012 р. ВРУ нового МКУ, яким було запроваджено статус уповноваженого економічного оператора та застосування фінансових гарантій як засобу забезпечення сплати належних сум податків під час митного контролю та оформлення товарів. Важливими змінами, які сприяли імплементації національного законодавства до міжнародних норм та стандартів було прийняття змін до ККУ, якими передбачена декриміналізація товарної контрабанди. За ініціативи І. Г. Калєтніка було організовано плідну взаємодію митних органів з платниками податків. Для реагування на звернення суб'єктів господарювання щодо вирішення питань, які виникали під час перетину митного кордону України або здійснення митного оформлення товарів та транспортних засобів, розпочав свою роботу Моніторинговий центр Державної митної служби.

З грудня 2012 р. І. Г. Калєтнік – Народний депутат України, Перший заступник Голови ВРУ 7-го скликання.

Нагороджений нагрудними знаками «Почесний митник України», «За сумлінну службу в митних органах України», «Хрест Доблесті» II ступеня, Почесною відзнакою голови Одеської обласної державної адміністрації «60 років визволення Одещини від фашистських загарбників», нагрудним знаком Державної податкової адміністрації України, медаллю «За сприяння в охороні державного кордону України», відзнакою МВСУ «За безпеку народу» I ступеня, Почесною відзнакою Комітету ВРУ «За визначний вклад у розвиток і реалізацію державної фінансової і банківської діяльності, податкової та митної політики України».

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

КАЛЬКУЛЯЦІЯ (CALCULATION) [від лат. calculatio – рахунок, підрахунок] – представлений у табличній формі розрахунок витрат у грошовому вираженні на виробництво й збут одиниці продукції або партії виробів, а також на здійснення робіт і послуг. **К.** є основою для визначення собівартості одиниці продукції та її ціни.

Залежно від призначення **К.** може бути плановою, нормативною, звітною (фактичною). **К.** відрізняється від кошторису витрат. Відмінність статей **К.** від аналогічних елементів витрат кошторису полягає в тому, що **К.** враховує та виокремлює витрати тільки на певний виріб, а кошторис – усі витрати підприємства. Побудова обліку операційних

витрат підприємства за економічними елементами (кошторис) регламентується чинним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати», згідно з яким передбачено групування поточних витрат на виробництво відповідно до задіяних та витрачених ресурсів (засобів, предметів праці та трудових ресурсів), а саме – матеріальні витрати; оплата праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші операційні витрати.

Угрупування витрат за економічними елементами показує витрати підприємства без розподілу їх на окремі види продукції й інші господарські потреби. За економічними елементами не можна визначити собівартості одиниці продукції, тому поряд з угрупуванням витрат за економічними елементами витрати на виробництво плануються та обліковуються за статтями витрат (статтями **К.**), які формуються відповідно до місця їх виникнення. Державний стандарт дає таке визначення **К.** – розрахунок собівартості одиниці продукції або виконаної роботи за встановленою номенклатурою витрат з урахуванням місця їх виникнення та призначення.

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції встановлюється підприємством самостійно з урахуванням специфіки виду діяльності підприємства, а також особливостей технології й організації виробництва та реалізації продукції. Він може бути ширшим і більш деталізованим чи вужчим за типовий перелік статей **К.** у промисловому виробництві, який включає такі статті: сировина і матеріали (не враховуючи зворотних відходів); паливо і енергія на технологічні цілі; заробітна платня виробничих робітників (основна, додаткова); відрахування на соціальні заходи виробничих робітників; загальновиробничі витрати; адміністративні витрати; підготовка та освоєння виробництва; інші виробничі витрати; витрати на збут.

Поєднання системи **К.** та калькуляційного обліку здійснюється при застосуванні того чи іншого методу калькулювання. Метод калькулювання – це сукупність способів аналітичного обліку витрат на виробництво та прийомів обчислення собівартості калькуляційних об'єктів. Розрізняють простий, позамовний та попередільний методи калькулювання собівартості одиниці продукції.

Вакульчик О.М.

КАМЕЯ (CAMEO) [від італ. chama – морська раковина] – ювелірний виріб, що є різновидом геми, виконаний в стилі барельєфа на дорогоцінному, напівдорогоцінному камені або морських мушлях.

Окрім того, **К.** називають технікою різьби на камені, одним із різновидів мистецтва гліптики, особливістю якого є те, що ювелірний виріб, прикраса має випуклий (позитивний) рельєф.

Ефект **К.** досить часто використовують також при чеканці монет, коли зображення і написи є об'ємними.

Найчастіше при виготовленні **К.** використовують різноманітні матеріали, для нижнього фону, зазвичай, застосовують більш темний матеріал, на який наносять зображення із світлішого матеріалу, завдяки чому й досягається більш контрастне виділення зображення. Для виготовлення **К.** часто використовують агат, що характеризується багатоколірністю. Проте, іноді, для підсилення контрастності кольорів, користуються фарбами.

К. відомі з IV ст. до н.е., а їх батьківщиною вважається Олександрія. Одна із найбільших колекцій **К.** сьогодні розміщена в Ермітажі, де представлена експозиція гем Катерини II у кількості більше 10 000 одиниць. Найбільш унікальною та довершеною на сьогодні митці вважають **К.** Гонзага (парний портрет Птоломея Філадельфа і Арсиної II (відома ще як **К.** Мальмезон)).

Камея Гонзага

За наявності визначених ознак **К.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Руда Т.В.

КАМІННЯ ВИРОБНЕ (ORNAMENTAL STONES) – вид каменів, згідно із розподілом їх за вартістю та сферою застосування. **К.в.** – група мінералів і гірських порід, якісні показники яких визначають фізичними, фізико-хімічними властивостями та хімічним складом, що використовуються як технічний матеріал або для виготовлення художніх виробів та сувенірів.

Для **К.в.** першочерговими є такі властивості: колір, відтінки та насиченість для каміння одного кольору; поєднання кольорів, малюнок – для поліхромних. Різноманітні оптичні ефекти як іри-

зація, ефект «тигрове око» трапляються рідко і характерні тільки для окремих мінералів. Від фізико-механічних властивостей **К.в.**, наприклад твердості та в'язкості, залежить спосіб його обробки і напрям використання сировини.

Яковенко О.В.

КАМІННЯ ДЕКОРАТИВНЕ (DECORATIVE STONES) – гірські породи, що характеризуються особливими фізичними та механічними властивостями (щільністю, твердістю, монолітністю, довговічністю, морозотривкістю, декоративністю), піддаються пилянню, полірованню і мають красиве тривке забарвлення. Згідно з українським законодавством **К.д.** включає андезит, габро, граніт, дацит, кальцифір, кварцит, конгломерати, лабрадорит, мармур, сієніт, травертин, туф.

Яковенко О.В.

КАМІННЯ ДОРОГОЦІННЕ (GEMSTONES) – природні та штучні (синтетичні) мінерали в сировині, необробленому та обробленому вигляді (виробах): першого порядку – алмаз, рубін, сапфір синій, смарагд, олександрит; другого порядку – демантоїд, евклаз, жадеїт (імперіал), сапфір рожевий та жовтий, опал благородний чорний, шпінель благородна; третього порядку – аквамарин, берил, кордієрит, опал благородний білий та вогняний, танзаніт, топаз рожевий, турмалін, хризоберил, хризоліт, цаворіт, циркон, шпінель; четвертого порядку – адуляр, аксиніт, альмандин, аметист, гесоніт, гросуляр, данбурит, діоптаз, кварц димчастий, кварц рожевий, кліногуміт, кришталь гірський, кунцит, моріон, піроп, родоліт, скаполіт, спесартин, сподумен, топаз блакитний, винний та безколірний, фенакіт, фероортоклаз, хризопраз, хромдіопсид, цитрин.

Калашникова О.Л.

КАМІННЯ ДОРОГОЦІННЕ ОРГАНОГЕННОГО УТВОРЕННЯ (ORGANOGENOUS PRECIOUS STONES) – перли і бурштин в сировині, необробленому та обробленому вигляді, а також перламутр (внутрішній шар черепашок прісноводних і морських молюсків), гагат (чорний блискучий різновид викопного вугілля) та корал (матеріал скелету колонії коралових поліпів).

Калашникова О.Л.

КАМІННЯ КОЛЕКЦІЙНЕ (COLLECTORS' STONES) – взірці мінералів, мінеральних агрегатів та гірських порід, які становлять науковий або навчальний інтерес, а також мають декоративно-художню цінність. У їхньому складі виділяють такі морфологічні типи: окремі кристали, друзи, кристалічні агрегати та кристали в гірській породі.

Яковенко О.В.

КАМІННЯ КОШТОВНЕ (PRECIOUS STONES) – мінерали та гірські породи неорганічного та органічного походження, якісні показники яких визначені кристалоструктурними та фізико-механічними властивостями, які за якістю відповідають вимогам ювелірно-каменерізної промисловості та які використовують для виробництва прикрас та художніх виробів прикладного призначення. Поділяється на дорогоцінне, напівдорогоцінне, виробне та колекційне каміння.

К.к. класифікують за різними ознаками. Найчастіше групування ґрунтується на їх вартості та цінності. У XIX ст. у Саксонії використовували поділ **К.к.** на дорогоцінне; лікувальне; каміння, що використовувалось у будівництві та для виготовлення ваз, статуеток.

У середині XIX ст. в Європі ювеліри групували **К.к.** за його твердістю на дві категорії: східне та західне. У 1860 р. німецький науковець К. Клюге запропонував поділ на дві групи: дійсно дорогоцінне каміння та стандартні дорогоцінні мінерали. Г. Гюріх (1902 р.) об'єднав усі прозорі мінерали із світозаломленням, що використовуються для ювелірних виробів у дорогоцінне каміння першого порядку. В окрему групу відокремлено напівдорогоцінне каміння. Мінерали, що трапляються в аморфному стані чи у вигляді дрібнозернистих кристалічних агрегатів він відніс до групи каміння другого порядку (кольорового каміння). За цінністю дослідник виділяв 5 класів каміння.

У кінці XIX ст. була створена М. Бауером і пізніше удосконалена А. Є. Ферсманом класифікація дорогоцінного каміння, що тривалий час використовувалась мінералогами та ювелірами. **К.к.** у

ній розподілено на три групи: дорогоцінне (самоцвіти), виробне (кольорові), дорогоцінне каміння органогенне. У кожній із груп пропонувався поділ каміння на порядки. Японський дослідник Судзіку виділяв справді дорогоцінне каміння, стандартне дорогоцінне каміння, напівдорогоцінне каміння. Крім цих класифікацій за кордоном поширені групування Д. Сінканаса, Р. Вебстера та інших дослідників. Поширеною є класифікація запропонована Є. Я. Кіявленком з виділенням ювелірного (ограночного, дорогоцінного), виробного (каменерізного) та декоративно-облицювального каміння. Для художньої обробки каміння використовують класифікацію **К.к.** за твердістю згідно з шкалою Ф. Мооса. Групи, що при цьому виділяються розрізняються також за технологією їх обробки. М'які породи (твердість від 1 до 3) обробляються ріжучим інструментом з інструментальної сталі або абразивним інструментом із природних матеріалів. Середні за твердістю породи (3 – 5) обробляються твердосплавними абразивними чи алмазними інструментами. Абразивні інструменти виготовляються із штучних матеріалів. Тверді породи обробляються абразивними чи алмазними інструментами та пастами.

Яковенко О.В.

КАМІННЯ НАПІВДОРОГОЦІННЕ (SEMI-PRECIOUS STONES) – природні та синтетичні мінерали, органогенні утворення та гірські породи в сировині, в необробленому та обробленому вигляді (виробах).

Відповідно до українського законодавства **К.н.** поділяється на два порядки. До першого порядку належать бірюза, жадеїт, лазурит, малахіт, молдавіт, нефрит, тигрове та кошаче око, хауліт, хризокола, цоізит, чароїт, до другого – агат, амазоніт, гагат, гематит, дерево скам'яніле, джеспіліт, егіриніт, епідозит, кахолонг, кварцит кольоровий, кремінь кольоровий, онікс мармуровий, опал, пегматит, пірофіліт, родоніт, сердолік, серпентиніт, скарни кольорові, содаліт, халцедон, шпати іризуючі польові, яшма.

Яковенко О.В.

КАМІННЯ СИНТЕТИЧНЕ (SYNTHETIC STONES) – кристали штучного походження, отримані за допомогою фізичних чи хімічних методів та наділені властивостями їх природних аналогів (при наявності таких).

Його види: **К.с.**, що має природні аналоги, наприклад, рубін, діамант, кварц, опал тощо; **К.с.**, що немає природних аналогів: титанат стронцію – фабулит, ніобат натрію, ітрій-алюмінієвий гранат, фіаніт та ін. **К.с.** повністю або частково створене людиною.

Найперший спосіб отримання синтетичного каменя був розроблений французьким хіміком М. А. Вернейлем у 1892 р. та став використовуватись у промисловості спочатку для вирощування рубінів, а пізніше сапфірів, шпинелів, олександритоподібного корунду та ін. Перший синтетичний рубін за цим методом був виготовлений у 1910 р. в лабораторії французького хіміка А. Е. Александра. До 1940 р. цей метод був поширений лише в Європі.

Основні методи отримання **К.с.**: метод М. А. Вернейля – найперший промисловий метод створення кристалів корунду, шпінеля та ін. Щорічно так виготовлюється близько 200 т синтетичного корунду і шпинеля; метод Чохральського дозволяє вирощувати корунди будь-якої форми та активно застосовується у техніці; метод кристалізації із розчинів із застосуванням флюсів; гідротермальний метод – використовується для синтезу різновидів кварцу та корунду.

Фіаніт

Розрізнити **К.с.** від природного по зовнішньому вигляду неозброєним оком дуже складно. Походження каменя встановлюють фахівці – гемологи.

Яковенко О.В.

КАМІННЯ ЮВЕЛІРНЕ (GEMSTONES) – вид каменів, згідно із розподілом їх за вартістю та сферою застосування. Застосовується у дорогих виробах в оправі із дорогоцінних металів.

К.ю. – природне каміння, що характеризується високим рівнем чистоти, тобто прозорості, не має тріщин та вкраплень та використовується при виготовленні коштовностей (ювелірних виробів).

Ціна **К.ю.** залежить від маси в каратах (для перлів у гранах) з врахуванням таких індивідуальних особливостей як колір, чистота, огранка. Крім ключових ознак класифікацій значення мають традиції, мода, наявність каменів на ринку та поява нових родовищ. За українським законодавством **К.ю.** ототожнюється із терміном «каміння дорогоцінне».

Яковенко О.В.

КАМІННЯ ЮВЕЛІРНО-ВИРОБНЕ (JEWELLRY ORNAMENTAL STONES) – вид каменів, згідно із розподілом їх за вартістю та сферою застосування. Переважно тверді моно- та полімінеральні агрегати, породи та кристали. Мінерали, що входять до складу **К.ю.в.** формують широкий діапазон при-

родних утворень, але їх значні промислові скупчення з високими декоративними властивостями утворюються лише при винятково сприятливих геологічних факторах. Родовища **К.ю.в.** невеликі за розміром і у природі трапляються рідко. Більшість різновидів **К.ю.в.** стійкі до процесів вивітрювання.

К.ю.в. використовується для виготовлення ювелірних (плоскі вставки, кабошони), декоративно-художніх виробів та як колекційний, облицювальний і технічний матеріал. **К.ю.в.** дуже високої якості може застосовуватись як вставки у виробах із дорогоцінних металів, у тому числі у поєднанні із ювелірним камінням.

Особливістю цієї групи каміння є гарне забарвлення, химерний декоративний візерунок, здатність піддаватись дзеркальному поліруванню, висока міцність та ряд інших властивостей, що визначають сферу їх застосування. В українському законодавстві термін «**К.ю.в.**» ототожнюється із напівдорогоцінним камінням.

Яковенко О.В.

КАНАДСЬКЕ АГЕНТСТВО ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ – див. МИТНИЦЯ КАНАДИ.

КАНАДСЬКИЙ ДОЛАР – див. ДОЛАР КАНАДСЬКИЙ.

КАННАБІС (МАРИХУАНА, ГАШИШ, КОНОПЛЯ) (CANNABIS (MARIJUANA, HASHISH, HEMP)) – наркотичний засіб рослинного походження, загальна назва усіх видів наркотиків, що отримують з рослини Конопля (Cannabis sp.)

Наркотичні засоби, що отримують з конопель містять до 30 психоактивних каннабіноїдів. Окрім тетрагідроканабінола (ТГК) основними з них є: канабідіол та дельта-9-тетрагідроканабіонолова кислота.

Систематична назва ТГК – 6,6,9-триметил-2пентил-6,7,8,10-тетрагідро-6Н-бензохром-1-ол.

Молекулярна формула – $C_{21}H_{30}O_2$.

З конопель отримують три основних види наркотиків: марихуану, гашиш та гашишне масло.

Марихуана – приготовлена суміш висушених або не висушених верхівок з листям і залишками стебла будь-яких сортів конопель без основного стебла. Володіє своєрідним пряним запахом, притаманним **К.** Колір – світло-зелений, зелений, зрідка коричневий.

Гашиш – спеціально приготовлена суміш відділеної смоли і пилку рослин конопель чи суміш, приготовлена шляхом обробки верхівок конопель з різними наповнювачами. Смоляниста, однорідна, клейка пластична маса від бурого, майже чорного до темно-зеленого кольору з яскраво вираженим специфічним запахом. Також існує різновид гашишу, який отримують з марихуани шляхом просіювання через дрібнопоровий матеріал та подальшою термічною обробкою. Має вигляд тонких твердих пластинок від світло-жовтого до коричневого кольору.

Гашишне масло – наркотична речовина, яку отримують шляхом екстракції із частин будь-яких видів конопель за допомогою різноманітних розчинників та жирів. Колір та консистенція залежать від виду екстрагувальної речовини. Маслянista

речовина зеленкуватого кольору або в'язка маса з запахом органічного розчинника.

Історія застосування **К.** як знеболюючого, антиепілептичного, антисудомного і антирвотного медичного засобу починається з XVIII ст. до н.е. Перші згадки застосування **К.** в європейській медицині – у XIX ст.

К. заборонений законом майже у всьому світі, за винятком кількох країн, в яких правовий статус коливається від повної легалізації (Уругвай) до часткової легалізації (Канада, Чехія, Іспанія, Португалія, Нідерланди, штати Колорадо та Вашингтон, північна Корея), тобто дозвіл вирощувати та/або придбати визначену дозу для особистого споживання.

Вирощування рослин конопель у кількості більше 10 особин, зберігання та транспортування **К.** несе за собою кримінальну відповідальність відповідно до ККУ.

Незаконне переміщення **К.** через митний кордон України кваліфікується як контрабанда.

Мотюк К.Д.

КАНТАРЖІЙ (KANTARZHII) [турецькою кантор – вага, вимір] – податківець Запорізької Січі, належав до керівного складу козацької старшини. Підпорядковувався особисто провідникові Військового скарбу (Січової казни). Протягом XVII – XVIII ст. на Січі у різні періоди було 6 – 8 **К.**, які підпорядковувалися кошовому отаману і главі Військового скарбу Запорізької Січі – Скарбівничому. Призначав **К.** кошовий отаман (гетьман), котрий поєднував функції головнокомандуючого, вищого судді

та керівника урядової інституції (Коша).

К. контролював торговельну діяльність козацьких паланок (адміністративно-територіальна одиниця Війська Запорізького); стягував податки та збори на торгах, ярмарках, базарах; перевіряв точність різного роду вимірів і важниць на торговищах; отримував збори за офіційне зважування товарів; разом з призначеними кошовим отаманом шафарами (митниками) контролював провезення товарів і худоби через належні запорожцям мости та переправи, і забезпечував, таким чином, надходження у кошову скарбницю.

Гальський К.Є.

КАНЦЕЛЛІНГ (CANCELLING DATE) – визначений договором морського перевезення граничний календарний термін прибуття зафрахтованого судна в порт для навантаження. Після закінчення цього терміну фрахтувальник має право в односторонньому порядку розірвати (канцелювати) договір. У разі пропуску дати **К.**, вантажовласник має право розірвати чартер і вимагати відшкодування втрат, але зазвичай він просто перефрахтовує те ж судно на більш вигідних для нього умовах.

Несторишен І.В.

КАПЩИЗНА (КАПЬ) (CAP' (WEIGHT OF GRAIN)) – мито за право реалізації горілчаних виробів, меду та пива з городян, селян і козаків у державну скарбницю. Цей податок вносили раз на рік, у переддень Різдва Христового, від кожної окремої корчми. В Уставній грамоті великого князя, адресованій київському міщанству, з цього приводу зазначалося: «.а отъ капи с корчмы давати им (тобто городянам Києва) по полтрети копы грошей». Ті ж корчмарі, які ухилялися від сплати **К.** чи вносили її несвоєчасно, мусили сплачувати досить вагому пеню («децкованьє»). Гроші, що сплачували у вигляді **К.**, мали в повному обсязі надходити до державного скарбу.

Ченцов В.В.

КАРАНТИН РОСЛИН (PLANT QUARANTINE) – система заходів, спрямованих на запобігання занесенню та/або поширенню регульованих шкідливих організмів або забезпечення контролю за ними (локалізації).

Державне управління у сфері **К.р.** здійснюється КМУ, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері **К.р.** несуть особи, винні у: поширенні карантинних організмів; порушенні вимог фітосанітарних заходів; невиконанні розпорядження державного фітосанітарного інспектора щодо проведення відповідних карантинних заходів; не проведенні реєстрації відповідно до законодавства про **К.р.**; неповідомленні державного фітосанітарного інспектора про виявлення регульованих шкідливих організмів; завезенні на територію України, вивезенні з карантинних зон об'єктів регулювання, які не пройшли фітосанітарного контролю, та їх реалізації; невиконанні законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про **К.р.**

Фрадинський О.А.

КАРАНТИННИЙ ДОЗВІЛ (НА ІМПОРТ ТА ТРАНЗИТ) – див. ДОЗВІЛ КАРАНТИННИЙ (НА ІМПОРТ ТА ТРАНЗИТ).

КАРАНТИННИЙ НАГЛЯД – див. НАГЛЯД КАРАНТИННИЙ.

КАРАНТИННИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ КАРАНТИННИЙ.

КАРАТ (CARAT) – 1) одиниця вимірювання маси дорогоцінного каміння та перлів у ювелірній справі (метричний **К.**); 2) міра вмісту золота у сплавах (британський **К.**).

Найчастіше назву пов'язують із насінням ріжкового дерева (Ceratonia siliqua), що росте у Середземномор'ї. Слово «карат» утворено від грецької назви цієї рослини, що означає «маленький ріг» і пов'язане із формою її насінин.

Існувало припущення, що насінини цієї рослини мають практично незмінну масу і тому їх використовували для зважування дорогоцінного каміння. Пізніше дослідження довели помилковість такого припущення, адже вага цієї рослини зазнавала змін під впливом вологості. Науковцями було визначено цю масу на рівні: 31/6 аптекарських грана (Сер Артур Черч), тобто 0, 205 г; 0,197 г (Спенсер); від 0,120 до 0,268 г (Кост).

Плоди ріжкового дерева

Інші дослідники обумовлюють версію походження слова «карат» від «kuara» – назви корального дерева – Eryihrina corallodendron, маса насінин якого рівна середній масі насінин акації.

У різних країнах величина **К.** значно відрізнялась, наприклад у Лондоні **К.** дорівнював 205,3 мг, в Флоренції – 197,2 мг. Тому виникла потреба встановити масу **К.** У 1871 р. паризька Палата коштовностей внесла пропозицію прирівняти масу **К.** до 0,205 г. Це рішення було підтримано паризькою Палатою торговців алмазами і камінням у 1877 р., але більше ніде підтримки не отримало. У 1907 р. було запропоновано використовувати метричний **К.** на рівні 200 мг. Ця пропозиція була внесена Міжнародним комітетом мір та ваг і прийнята на 4 Генеральній конференції з мір та ваг Міжнародною метричною конвенцією в Парижі. Проте застосування на практиці метричного **К.** у Великобританії, Нідерландах, Бельгії та США (провідні торговці дорогоцінним камінням) почалось лише з 1914 р. з виданням додаткових законодавчих актів. У Великобританії використання метричного **К.** допустиме, але не обов'язкове. Офіційно **К.** був прийнятий в Іспанії, Японії, Швейцарії, Болгарії, Данії, Італії, Норвегії, Нідерландах, Португалії, Румунії, Швеції, Франції, Бельгії, США, Великобританії, Австрії, Ірландії, Мексиці, СРСР, Таїланді, Південній Африці, Чехословаччині, Польщі. У СРСР став використовуватись із 1922 р.

К. ділиться на 4 каратних грани, які застосовуються як одиниця виміру маси перлів та дрібних необроблених алмазів. Масу вимірюють до другого десяткового знаку, третя цифра відкидається незалежно від її значення. Міжнародне скорочення ct.

Насінина акації у греків слугувала гирькою, а за часів імператора Костянтина виготовлялась золота монета солідус рівна масі 24 насінин. Цим пояснюють сучасне використання **К.** як міри вмісту золота у сплавах, що дорівнює 1/24 маси сплаву. Британський **К.** використовується у Швейцарії та англомовних країнах. Чисте золото відповідно має 24 **К.** У Північній Америці прикраси розрізняють за кількістю **К.** Більшість золотих виробів у роздрібній торгівлі мають від 9 до 18 **К.** Мінімальна кількість **К.** для ювелірних виробів у США – 10 **К.**, у Великобританії – 9 **К.**

Яковенко О.В.

КАРАТНА СИСТЕМА ПРОБ – див. СИСТЕМА ПРОБ КАРАТНА.

КАРГО (CARGO) [ісп. cargo, від cargar навантажувати]: 1) корабельний вантаж; 2) накладна на товар; 3) іспанська торгова вага = 8,375 пуди. **К.** в міжнародній практиці називають вантажі або майно, що перевозяться морським судном з метою отримання фрахту. У зовнішньоторговельних операціях поняттям **К.** позначають також вантажі в тих випадках, коли не вказується їх точне найменування.

Потушинська О.П.

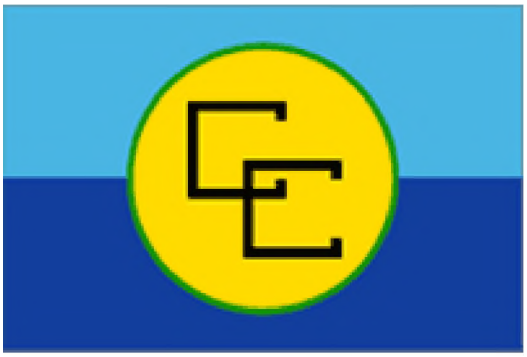
КАРГОМАНІФЕСТ (ВАНТАЖНА ВІДОМІСТЬ) (CARGO MANIFEST) – термін найчастіше застосовується в авіаційному транспорті. **К.** – документ, у якому зазначаються номери авіаційних вантажних накладних, кількість вантажних місць, вага товарів, що завантажуються на борт, вивантажуються з борту повітряного судна, що перебуває під митним контролем, та інші відомості, що використовуються під час переміщення товарів.

На підставі **К.** та інших товаросупровідних документів, з дозволу митниці та під її контролем, вивантаження товарів з борту повітряного судна (після закінчення прикордонного контролю) здійснюється уповноваженими представниками аеропорту, перевізника або власника товарів. Уповноважені представники аеропорту, перевізника та митниці заносять до **К.** відомості про вивантаження товарів, що надійшли без документів та про пошкоджені місця. У **К.** посадова особа митниці робить відповідні відмітки, якщо вивантаження з повітряного судна товарів та пошти здійснюється без розміщення на складі. Товари з накладеним митним забезпеченням, які надійшли у спеціалізованих авіаційних контейнерах з пристроями для пломбування, переміщуються на склад із занесенням до **К.** даних про їх кількість та номерів накладеного забезпечення. **К.** та інші товаросупровідні документи завіряються відбитком штампа «Під митним контролем» посадовою особою митниці, яка дала дозвіл на вивантаження товарів з борту повітряного судна і перевезення їх на склад. На підставі **К.** здійснюється контроль за переміщенням товарів з борту повітряного судна на склад.

Потушинська О.П.

КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО (CARIBBEAN COMMUNITY – CARICOM) – одне з найдавніших інтеграційних об'єднань Латинської Америки, створених на рубежі 1960 – 1970 рр., у складі 15 повноправних членів: Антигуа і Барбуда (1974 р.), Багамського співтовариства (1983 р.), Барбадосу (1973 р.), Белізу (1974 р.), Гаїті (2002 р.), Гайани (1973 р.), Гренади (1974 р.), Домініки (1974 р.), Монтсеррат (1974 р.), Сент Вінсент і Гренадін (1974 р.), Сент Кітс і Невіс (1974 р.), Сент Люсії (1974 р.), Суринаму (1995 р.), Тринідаду і Тобаго (1973 р.), Ямайки (1973 р.).

У рамках **CARICOM** застосовується класифікація країн з урахуванням рівня економічного розвитку для визначення часових рамок лібералізації торгівлі та інвестицій. Розрізняють найбільш економічно розвинені країни – Багамська спільнота, Барбадос, Суринам, Тринідад і Тобаго, Ямайка та найменш економічно розвинені країни, до яких належать інші члени.

Країни **CARICOM** мають розгалужену мережу преференційних торговельних угод та угод про зону вільної торгівлі, в тому числі угоду з ЄС про економічне партнерство (2008 р.). У 1973 р. підписано Договір Чагуарамас, в якому йшлося про перетворення зони вільної торгівлі в загальний ринок та назву інтеграційного об'єднання. У 1989 р. прийнято рішення створити єдиний ринок і єдину економіку, яке закріплено в Декларації Гранд Ансе і Робочій програмі з поглиблення інтеграційних тенденцій, прийнятих 1989 р. У 2001 р. Договір, яким передбачалось завершення створення єдиного ринку у 2008 р. і єдиної економіки у 2015 р., переглянуто.

Для формування єдиного ринку та економіки визначено такі напрями інтеграційних тенденцій у рамках **CARICOM:** вільне переміщення товарів і послуг на основі ліквідації всіх обмежень у внутрішньорегіональних рамках, гармонізації стандартів, спрощення доступу товарів і послуг на регіональний ринок; проведення загальної торговельної політики і запровадження єдиного зовнішнього тарифу в торгівлі з третіми країнами; вільне переміщення усередині **CARICOM** товарів, раніше ввезених з третіх країн, після сплати на зовнішньому кордоні митних зборів; вільний рух капіталу на основі усунення валютних обмежень і формування інтегрованого ринку капіталів, а також регіональної фондової біржі; вільне переміщення кваліфікованої робочої сили і туристів, гармонізація соціальних послуг (освіта, охорона здоров'я тощо) на основі ліквідації обмежень у внутрішньорегіональних потоках, забезпечення надання переваг соціального страхування, гармонізації загальних стандартів; координація та поступова конвергенція макроекономічної політики, гармонізація інвестиційної політики щодо третіх країн; координація заходів у сфері грошово-кредитної політики, в тому числі валютних курсів і процентних ставок, формування комерційного банківського ринку; координація податкової політики, включаючи ставки непрямих податків, спільне розв'язання проблем дефіциту національних бюджетів.

У рамках **CARICOM** проведено лібералізацію взаємної торгівлі товарами на основі ліквідації митних зборів, паратарифних і кількісних обмежень, за винятком – олії й жирів. Установлено преференційний торговельний режим для найменш розвинених країн Співтовариства з метою сприяння в отриманні великих переваг від економічної інтеграції та підвищенні рівня економічного розвитку. Єдиною торговельною політикою не передбачено введення заборонних імпортних мит і кількісних обмежень у взаємній торгівлі, але є багато винятків. Проводиться гармонізація національних стандартів і сертифікатів якості із загальнорегіональними нормами, які розробляє Карибська регіональна організація за стандартами і сертифікатами якості. Щодо третіх країн застосовується єдиний зовнішній тариф, паратарифні заходи й нетарифні обмеження (імпортні ліцензії, цінові заходи, загальний імпортний канал в рамках державної монополії).

Єдиний зовнішній тариф сформовано протягом 5-річного перехідного періоду, починаючи з 1994 р., на основі поступового скорочення ставок митних зборів з 45 до 20 %. Він чинний з січня 1998 р. в 11 з 15 країн-членів. Середньозважений рівень митного оподаткування в **CARICOM** становить 10 %, що в 2 рази нижче рівня 1990 р. Ставки митних зборів диференційовано в межах 0 – 20 %, виняток становить аграрна продукція, ставки мита на яку дорівнюють 40 %.

Країна має право тимчасово змінити ставки єдиного зовнішнього тарифу, якщо: ввезений товар не був проведений у країні **CARICOM**; обсяг виробництва товару не відповідає рівню попиту на внутрішньому ринку; якість товару нижче чинних стандартів у межах Співтовариства. На додаток до єдиного зовнішнього тарифу країни застосовують паратарифні заходи щодо імпорту товарів. Ці заходи не гармонізовані в межах Співтовариства і не регулюються в країнах-членах. Їх основні види включають митні збори, додаткові податки, внутрішні податки і збори. Автоматичні й неавтоматичні імпортні ліцензії застосовуються на основі квот і заборон. Квоти діють щодо сільськогосподарської сировини і продовольства, а заборони – щодо наркотичних і хімічних речовин, небезпечних для здоров'я людей, життя тварин і рослин.

З грудня 1990 р. введено принцип вільного переміщення туристів без пред'явлення паспорта для перетину зовнішнього кордону. У **CARICOM** розроблено єдиний паспорт, тобто національний паспорт країни походження громадянина (на обкладинці документа поміщено логотип, назву **CARICOM** та назву конкретної країни). Єдиний паспорт упроваджено з 2005 р. в 12 з 15 країн **CARICOM**, застосовується головним чином для сприяння туризму.

На розвиток **CARICOM** мають негативний вплив: невисокий рівень економічного розвитку та економічної взаємозалежності і взаємодоповнюваності; слабка диверсифікація та однотипність

структури економіки й експорту, асиметрія між країнами за макроекономічними показниками.

У 1992 р. прийнято закон Карибського Співтовариства щодо автоматичного впровадження прийнятих рішень у країнах-членах, який не було схвалено в країнах і не надано чинності. Основна причина пов'язана з необхідністю делегувати частину своїх повноважень Співтовариству, що означало б звуження національного суверенітету. Важливим елементом є гармонізація режимів у таких сферах, як конкурентна політика, захист споживачів, захисні заходи, митна політика, захист прав інтелектуальної власності, технічні стандарти й правила, санітарні та фітосанітарні заходи, комерційний арбітраж. Позначається і невиконання окремими країнами низки важливих рішень в інтеграційній сфері.

Питома вага взаємних зв'язків зберігається на низькому рівні, що свідчить про пріоритет зовнішніх зв'язків з країнами-нечленами **CARICOM**, про низький ступінь інтегрованості національних ринків товарів та інвестицій, отже, про невисоку зацікавленість країн в інтенсифікації лібералізації на регіональному рівні, в реалізації завдань щодо створення єдиної економіки. Товарна структура взаємної торгівлі відрізняється вузькою спеціалізацією і має обмежену кількість товарних позицій, що пов'язано з монокультурою економіки країн-учасниць Карибського співтовариства. Взаємні торговельні зв'язки мають різний ступінь важливості для окремих держав.

Заслуга країн **CARICOM** пов'язана з прагненням на колективній основі запобігати світовим фінансовим економічним потрясінням, сприяти зростанню рівня економічного розвитку, диверсифікації економік і експорту, що в підсумку призвело до еволюції інтеграційних тенденцій від зони вільної торгівлі до єдиного ринку й економіки, процес формування яких триває.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

КАРНЕТ АТА (ATA CARNET) – уніфікований міжнародний митний документ, прийнятий відповідно до положень Конвенції про тимчасове ввезення, укладеної у Стамбулі 26.06.1990. Скорочення «А.Т.А.» – це комбінація абревіатур французьких слів «admission temporaire» і англійських «temporary admission». Останнім часом більш вживаним є скорочення «АТА» (без крапок).

К.АТА: дозволяє звільнення від мита, митних зборів і податків при тимчасовому ввезенні товарів протягом до одного року на території країн-учасниць міжнародної системи АТА; приймається митними органами країн-учасниць замість своїх національних митних документів; є міжнародною чинною гарантією сплати країні-учасниці ввізного мита і податків згідно з її національним законодавством у разі порушення режиму тимчасового ввезення. **К.АТА**, виданий в Україні, – книжка формату А4, зброшурована з певної кількості аркушів різного призначення та кольору: верхня та нижня обкладинки зеленого кольору; відривні документи жовтого (для митних органів України як країни тимчасового вивезення товарів), білого (для митних органів країн тимчасового ввезення) і блакитного (для митних органів транзитних країн) кольорів; аркуші з корінцями для кожного відривного документа відповідно жовтого, білого і блакитного кольорів. Кількість відривних документів і аркушів з корінцями до них, з яких комплектується **К.АТА**, залежить від кількості країн тимчасового ввезення, а також кількості транзитних країн, митною територією яких прямує вантаж.

Гармаш Є.В.

КАРТА АВАРІЙНА (TRANSPORT EMERGENCY CARD) – 1) план дій екіпажу та супровідного персоналу в разі аварії повітряного судна із спеціальним або небезпечним вантажем; 2) комплексний інформаційний та організаційно-методичний документ встановленої форми, що містить інформацію про небезпечні властивості вантажу, вимоги до його безпечного транспортування та первинні оперативні заходи з ліквідації наслідків аварій, можливих при перевезенні.

Аварийная карточка системы информации об опасности

Аварийная карточка

(оборотная сторона)

К.а. повинна містити таку інформацію: номер ООН відповідно до Рекомендацій з перевезення небезпечних вантажів (Типових правил); найменування небезпечних вантажів, на які поширюється дія конкретної **К.а.** – найменування небезпечного вантажу (транспортне, технічне, комерційне); основні властивості небезпечного вантажу та види небезпеки; вказівки із застосування засобів індивідуального захисту з перерахуванням засобів індивідуального захисту, засобів нейтралізації і заходами першої допомоги; регламентація дій при виникненні аварійних ситуацій загального характеру, при протіканні, розливі і розсипанні; при пожежі; вказівки по нейтралізації, вказівки щодо заходів першої медичної допомоги.

Фрадинський О.А.

«КАРТА МИТНОЇ НАУКИ» («CARD OF CUSTOMS SCIENCE») – виявлені у межах виконання ДНДІМС НДР «Методологічні засади наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері» наукові дослідження (дисертаційні та прикладні), які є відображенням кожного завдання митної служби з одного боку, та наявною базою досліджень для подальшого удосконалення напрямів розвитку, з іншого.

Відповідно до розробленої **К.м.н.,** із 20 завдань митної служби України, визначених у МКУ 2012 р., поза увагою науковців залишилося 7 завдань (станом на 01.03.2014). Крім цього, не були предметом прикладних наукових досліджень на замовлення ДМСУ або Міндоходів ще 5 завдань.

Причиною того, що окремі завдання у сфері митної справи залишилися поза межами наукових досліджень є: по-перше, той факт, що основними завданнями ДМСУ/Міндоходів є наповнення дохідної частини держбюджету України та боротьба з контрабандою й порушеннями митних правил; по-друге, поясненням цьому, на думку науковців, можливо є обмежена інформація з окремих питань у відкритому доступі та незначна кількість фахівців, які не виявили бажання та потреби у дослідженні проблем саме у цих сегментах діяльності митної служби; по-третє, поява нових завдань митної служби, визначених в останній редакції МКУ порівняно з попередніми редакціями.

К.м.н. засвідчила недосконалість роботи у напрямі виявлення проблемних питань у сфері митної справи, що потребують наукового аналізу та прогнозування, та зумовлює необхідність формування відомчої бази наукових досліджень у податково-митній сфері та розроблення Концепції наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері.

Нагорічна О.С.

КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ІНФОРМАЦІЙНА (INFORMATION CARD OF ADMINISTRATIVE SERVICES) – картка, яка розробляється суб'єктом надання адміністративних послуг з метою забезпечення права громадян на отримання повної та достовірної інформації про порядок надання таких послуг.

У **К.** зазначається: найменування суб'єкта надання адміністративної послуги, його місцезнаходження, режим роботи, телефон, адреса електронної пошти та веб-сайту; перелік документів, необхідних для отримання адміністративної послуги; порядок та спосіб їх подання; інформація про умови чи підстави отримання адміністративної послуги; платність або безоплатність адміністративної послуги, розмір та порядок внесення плати; строк надання адміністративної послуги; результат надання адміністративної послуги; можливі способи отримання відповіді (результату); акти законодавства, що регулюють порядок та умови надання адміністративної послуги.

Суб'єктом надання адміністративних послуг на кожну адміністративну послугу, яку він надає відповідно до законодавства, затверджуються **К.**, а у разі якщо суб'єктом надання є посадова особа, – органом, якому вона підпорядковується.

К. розміщується суб'єктом надання адміністративних послуг на його офіційному веб-сайті та у місці здійснення прийому суб'єктів звернень. Міндоходів України розробило та затвердило **К.** з надання адміністративних послуг, які оприлюднюються на офіційному веб-сайті Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ), а також у приміщеннях інспекцій, митниць, центрах обслуговування платників податків.

Мінекономрозвитку України розробило типові **К.** для послуг, що надаються безпосередньо суб'єктом надання адміністративної послуги та послуг, які надаються через центр надання адміністративних послуг. Інформація щодо переліку адміністративних послуг та порядку їх надання узагальнена у Реєстрі адміністративних послуг, розміщеному за адресою www.me.gov.ua, а також на Єдиному державному порталі адміністративних послуг за адресою http://poslugi.gov.ua/.

Прус Л.Р.

КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ТЕХНОЛОГІЧНА (CARD TECHNOLOGY ADMINISTRATIVE SERVICES) – містить інформацію про порядок надання адміністративної послуги. У **К.** зазначаються: етапи опрацювання звернення про надання адміністративної послуги; відповідальна посадова особа; структурні підрозділи, відповідальні за етапи (дію, рішення); строки виконання етапів (дії, рішення). Строки виконання етапів надання адміністративної послуги (дій, рішень) встановлюються з урахуванням того, що загальний строк виконання всіх етапів не повинен перевищувати граничний строк, визначений для цієї послуги законом. **К.** затверджується суб'єктом надання для кожної адміністративної послуги, яку він надає.

К. готується з урахуванням таких критеріїв: мінімізація дій суб'єкта звернення і витрат часу та інших ресурсів суб'єкта надання адміністративної послуги; оперативність та своєчасність надання адміністративної послуги.

Положення **К.** повинні бути зрозумілими та логічними, відповідати послідовності дій під час надання адміністративної послуги і супроводжуватися в разі потреби прикладами та схемами, що пояснюють порядок надання адміністративної послуги, а також відповідати вимогам законодавства щодо захисту інформації та персональних даних. **К.** повинна передбачати максимально можливе з урахуванням ресурсного забезпечення суб'єкта

надання адміністративної послуги використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема під час взаємодії структурних підрозділів суб'єкта надання адміністративної послуги і здійснення процедур (етапів) надання адміністративної послуги.

Фрадинський О.А.

КАРТКА ВІДМОВИ (DISCLAIMER CARD) – картка відмови у прийнятті митної декларації або митному оформленні, випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

К.в. складається за допомогою автоматизованої системи митного оформлення у межах строку, відведеного ст. 255 МКУ 2012 р. для завершення митного оформлення, посадовою особою митного органу, якою прийнято рішення про відмову. У **К.в.** зазначаються причини відмови, наводяться вичерпні роз'яснення вимог, виконання яких забезпечує можливість прийняття митної декларації, митного оформлення, випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення, а також вказується інформація про порядок оскарження рішення про відмову.

За допомогою автоматизованої системи митного оформлення забезпечується автоматизована реєстрація **К.в.** в електронному журналі та внесення до нього таких відомостей: номера за порядком; дати й часу оформлення картки відмови; номера **К.в.**; реквізитів митної декларації; зазначених в митній декларації відомостей про декларанта, уповноважену ним особу та особу, якою заповнена митна декларація; причини відмови; посади, прізвища, ініціалів посадової особи митного органу, яка прийняла рішення про відмову; дати й часу вручення (направлення) **К.в.** декларанту.

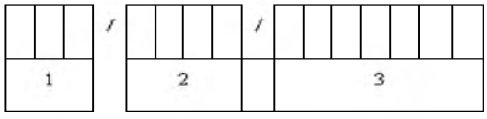
Номер **К.в.** формується за схемою 123456789/РРРР/НННННН, де: 123456789 – 9-значний код структурного підрозділу митного органу, посадовою особою якого прийнято рішення про відмову, згідно з класифікатором митних органів та їх структурних підрозділів, спеціалізованих митних установ та організацій, затвердженим в установленому порядку; РРРР – чотири цифри поточного року; НННННН – порядковий номер (у порядку зростання протягом поточного року, починаючи з одиниці).

К.в. роздруковується у двох примірниках і підписується посадовою особою митного органу, яка прийняла рішення про відмову, а в разі електронного декларування формується тільки як електронний документ. Один примірник оформленої **К.в.** на паперовому носії невідкладно вручається (надсилається) декларанту під його особистий підпис у другому примірнику. **К.в.**, оформлена як електронний документ, або електронний примірник **К.в.** на паперовому носії надсилається декларанту електронним повідомленням, засвідченим електронним цифровим підписом посадової особи митного органу, яка прийняла рішення про відмову.

Для підтвердження отримання електронного примірника **К.в.** програмним забезпеченням робочого місця декларанта в автоматизованому режимі направляється до митного органу відповідне електронне повідомлення із зазначенням дати й часу отримання **К.в.** Другий примірник **К.в.** на паперовому носії, а також копії документів, що були підставою для оформлення цієї картки, залишаються на зберіганні в підрозділі митного оформлення. Реєстраційний номер митної декларації, за якою надано **К.в.**, не може бути присвоєний іншій митній декларації.

Фрадинський О.А.

КАРТКА ОБЛІКУ ОСОБИ, ЯКА ЗДІЙСНЮЄ ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ (ДО 2012 РОКУ – ОБЛІКОВА КАРТКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ) (REGISTRATION CARD OF THE PERSON THAT PERFORMS TRANSACTIONS WITH GOODS (TILL 2012 – REGISTRATION CARD OF THE ENTITY OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY)) – документ для отримання облікового номера за встановленою формою, що містить відомості про суб'єкта ЗЕД та свідчить про постановку осіб, які здійснюють операції з товарами на облік в митних органах, що здійснюється, як правило, за місцезнаходженням особи. Подається у 2 примірниках (паперовий примірник та його електронна копія) митному органу разом із іншими визначеними документами для постановки на облік.

Структура номеру облікової картки суб'єкта ЗЕД

Номер **К.**, складається з таких елементів: 1) перші три цифри коду митного органу; 2) чотири цифри року; 3) порядковий номер реєстрації в журналі реєстрації **К.**

У разі відсутності зауважень посадова особа митного органу повертає заявнику оригінали документів та приймає **К.** до оформлення. Посадова особа митного органу завіряє примірники **К.** підписом та особистою номерною печаткою. Один примірник **К.** разом із описом поданих документів і копіями документів, поданих для оформлення **К.**, залишається у справах митного органу, другий примірник **К.** повертається заявникові. **К.** з відповідними відмітками про здійснену перевірку документів надсилається до ЄАІС Департаменту митної справи Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ).

У документі міститься інформація щодо найменування особи, її реєстрації, в т.ч. у митному орга-

ні, Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, ідентифікаційного номеру економічного оператора (код EORI), про реєстрацію представництва іноземного суб'єкта господарської діяльності, а також відомості про банківські установи, в яких особа має рахунки в національній та іноземній валютах України, наявність філій, керівника підприємства (для юридичних осіб), головного бухгалтера (для юридичних осіб) та особи, уповноваженої на роботу з митними органами.

Прус Л.Р.

КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ КОНТРОЛЬНОГО ОРГАНУ (REPRESENTATIVE CARD OF OFFICIALS OF CONTROLLING BODY) – ідентифікаційний (засвідчуючий) документ посадової особи контрольного органу, що здійснює свою діяльність у пункті пропуску через державний кордон, внутрішній митниці або іншому визначеному законодавством України місці для проведення державних видів контролю під час перетину державного кордону особами, транспортними засобами, вантажами та іншим майном.

К. видається посадовим особам контролюючих органів під час виконання ними своїх службових обов'язків.

Список посадових осіб, яким видано **К.**, із зазначенням їх серії та особистого реєстраційного номера, засвідчується підписом керівника контрольного органу, скріплюється печаткою та офіційно подається керівнику органу охорони державного кордону Державної прикордонної служби України для врахування під час здійснення контролю режиму в пункті пропуску через державний кордон.

К. містить фотокартку власника та має форму прямокутника розміром 95х66 мм з відповідними горизонтальними смугами світло-зеленого (9 мм), блакитного (24 мм), жовтого (24 мм) та червоного (9 мм) кольорів, на яких відповідно відображається: назва міністерства (іншого центрального органу виконавчої влади), у підпорядкуванні якого функціонує контролюючий орган; ім'я та українською і англійською мовами прізвище посадової особи контролюючого органу; серія належності до пункту пропуску через державний кордон, до внутрішньої митниці або до іншого місця контролю та особистий реєстраційний номер співробітника контрольного органу; номер телефону довіри відповідного контрольного органу. На зворотному боці **К.** засвідчується підписом і печаткою керівника відповідного контрольного органу. **К.** заповнюються комп'ютерним способом і після повного оформлення ламінуються.

Зразок представницької картки посадової особи контрольного органу

Посадова особа – власник **К.** несе персональну відповідальність за її збереження та використання за призначенням. У разі втрати (псування) **К.** керівник контрольного органу призначає службове розслідування, про підсумки якого письмово інформує відповідний орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України.

Після закінчення виконання посадовою особою контрольного органу своїх функціональних обов'язків **К.** зберігається у відповідному контрольному органі.

У випадку, якщо інші особи тимчасово прибувають у службових справах у пункт пропуску через державний кордон, у внутрішню митницю або в інші місця контролю, то такі особи отримують спеціальну представницьку картку для тимчасового перебування.

Медвідь Ю.О.

КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ (REPRESENTATIVE SPECIAL CARD FOR TEMPORARY STAY) – документ посадової особи контрольного органу (служби), що перебуває у службових справах у пункті пропуску через державний кордон, внутрішній митниці або іншому визначеному законодавством України місці для здійснення державних видів контролю під час перетину державного кордону особами, транспортними засобами, вантажами (товарами) та іншим майном.

Особи, які прибувають у службових справах у пункт пропуску через державний кордон, отримують **К.** у пункті пропуску через державний кордон

Зразок спеціальної представницької картки для тимчасового перебування

у відповідному підрозділі прикордонного контролю органу охорони державного кордону, а ті які прибувають у внутрішню митницю або до інших місць контролю, отримують **К.** у відповідній митниці (підрозділі митниці).

Після закінчення тимчасового перебування в пункті пропуску через державний кордон (внутрішній митниці) **К.** повертається особою до підрозділу прикордонного контролю органу охорони державного кордону (до митниці /підрозділу митниці).

Посадові особи під час виконання своїх службових обов'язків **К.** носять на верхньому одязі та несуть персональну відповідальність за її збереження та використання за призначенням.

К. має розмір 95х66 мм і містить інформацію про назву міністерства або іншого центрального органу виконавчої влади, у підпорядкуванні якого функціонує контрольний орган (служба), напис «тимчасове перебування», особистий реєстраційний номер співробітника контрольного органу (служби) та серію належності до пункту пропуску через державний кордон, внутрішньої митниці, іншого місця контролю відповідно до його розташування та адміністративно-територіального поділу, номер телефону довіри відповідного контрольного органу (служби). На зворотному боці **К.** засвідчується підписом і печаткою керівника відповідного контрольного органу (служби).

Виготовлення **К.** здійснюється відповідним контрольним органом (службою), що функціонує у пункті пропуску через державний кордон, внутрішній митниці, іншому місці контролю, за рахунок коштів Державного бюджету України на поточний рік або за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

К. осіб: у пункті пропуску через державний кордон зберігаються у відповідному підрозділі Державної прикордонної служби України; у внутрішній митниці, іншому місці контролю – у відповідній митниці (підрозділі митниці).

Туржанський В.А.

КВАЛІФІКАЦІЙНЕ ПОСВІДЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКА МИТНОГО БРОКЕРА – див. ПОСВІДЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКА МИТНОГО БРОКЕРА КВАЛІФІКАЦІЙНЕ.

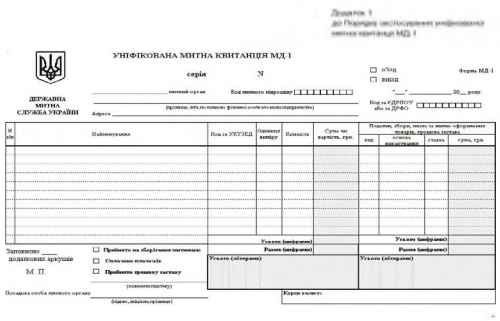
КВИТАНЦІЯ МД-1 (УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1) (CD-1 RECEIPT (CD-1 UNIFIED CUSTOMS RECEIPT)) – визначена наказом ДМСУ від 04.01.2005 № 1 (зі змінами та доповненнями). **К.** застосовується під час здійснення таких операцій:

– прийняття на зберігання органом митного контролю товарів відповідно до законодавства;

– справляння органом митного контролю з фізичних осіб та підприємств платежів, якщо законодавством не передбачено складання митної декларації на товари, що переміщуються через митний кордон України;

– справляння органом митного контролю з фізичних осіб грошової застави у випадках, установлених законодавством.

Бланк **К.** є документом суворої звітності (крім бланків додаткових аркушів). Виключно при сплаті єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон або підрозділах митного оформлення замість бланка **К.** можна застосовувати роздруковану електронну форму.

УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1

Форма бланку уніфікованої митної квитанції МД-1

Кожний бланк **К.** складається з трьох самокопіювальних аркушів, виготовлених друкарським способом, з однаковими серією й номером. Графи «Сума чи вартість, грн», «Сума, грн», «Усього (літерами)» зазначених самокопіювальних аркушів зафарбовано: першого аркуша – рожевим кольором, другого – блакитним, третього – жовтим. Бланки **К.** замовляються у вигляді квитанційних книжок, що складаються з 25 зброшурованих бланків. Бланк додаткового аркуша складається з трьох самокопіювальних аркушів, виготовлених друкарським способом.

Заповнення **К.** уповноваженими особами митного органу бланків і додаткових аркушів за наявності можливості здійснюється з використанням програмно-інформаційного комплексу «Квитанція МД-1». За відсутності належних умов – уповноваженій посадовій особі митного органу безпосередньо під час оформлення **К.** дозволяється вносити інформацію про оформлені протягом робочої зміни **К.** до бази даних органу митного контролю за допомогою ПІК «Квитанція МД-1» і передавати її до ЄАІС протягом чотирьох годин після закінчення робочої зміни.

К. і в потрібній кількості додаткові аркуші оформлюються за кожною операцією, при цьому:

1) у разі одночасного прийняття на зберігання від однієї фізичної особи або підприємства товарів – окремо на: продовольчі товари; промислові товари; дорогоцінне каміння (у тому числі дорогоцінне каміння органогенного утворення), напівдорогоцінне каміння; товари з вмістом дорогоцін-

ного каміння (у тому числі дорогоцінного каміння органогенного утворення), напівдорогоцінного каміння; товари, виготовлені з металу, який має зовнішні ознаки одного з дорогоцінних металів; товари з дорогоцінних металів з вставками дорогоцінного каміння; транспортні засоби; валюту України; іноземну валюту I, II, III груп згідно з Класифікатором іноземних валют та банківських металів; платіжні документи та інші цінні папери; банківські метали;

2) у разі одночасного прийняття від однієї фізичної особи сум належних платежів і грошової застави – окремо на: платежі; грошову заставу.

Аркуші оформлених посадовою особою органу митного контролю **К.** і додаткових аркушів (за наявності) розподіляються в такому порядку:

1) перші аркуші:

– у разі прийняття на зберігання органом митного контролю товарів (крім валютних цінностей) передаються після закінчення робочої зміни разом з останніми на склад органу митного контролю, але не пізніше наступного робочого дня;

– у разі прийняття на зберігання валютних цінностей передаються після закінчення робочої зміни разом із цінностями до каси органу митного контролю, але не пізніше наступного робочого дня;

– у разі справляння платежів і грошової застави (якщо вони не сплачені через уповноважений банк) передаються після закінчення робочої зміни разом із готівкою до каси митного органу, але не пізніше наступного робочого дня;

– у разі оформлення **К.** для справляння з підприємства платежів, кошти в рахунок яких сплачено підприємством на відповідний рахунок органу митного контролю в безготівковий спосіб, а також у разі внесення фізичними особами належних сум грошової застави або сплати належних платежів через відділення вповноваженого банку передаються до відділу фінансів та бухгалтерського обліку органу митного контролю;

2) другі аркуші видаються фізичній особі або особі, уповноваженій підприємством;

3) треті аркуші залишаються в уповноваженої особи органу митного контролю до повернення їх у встановленому порядку у відділ фінансів та бухгалтерського обліку органу митного контролю після закінчення квитанційної книжки.

Усі аркуші **К.** і додаткові аркуші до неї заповнюються уповноваженою особою органу митного контролю. Під час використання додаткових аркушів на бланку **К.** у спеціально визначеному для цього місці після слова «Заповнено» зазначається загальна кількість використаних до **К.** додаткових аркушів.

При заповненні **К.** у визначених для цього місцях бланка зазначаються:

– напрям переміщення через митний кордон України товарів шляхом проставлення позначки «Х» в одній з відповідних клітинок «в'їзд», «виїзд»;

– найменування митниці;

– код митниці;

– дата заповнення **К.**;

– прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи, з якої справляються зазначені в **К.** платежі чи грошова застава або від якої приймаються на зберігання митним органом зазначені в **К.** товари. Назва підприємства – у разі використання **К.** для справляння з підприємства належних платежів або у разі прийняття від нього на зберігання митним органом товарів;

– ідентифікаційний номер платника податку за Державним реєстром фізичних осіб-платників податків та інших обов'язкових платежів (за наявності) – для фізичних осіб, що не є суб'єктами підприємницької діяльності, при цьому у верхньому правому куті **К.** закреслюються слова «за ЄДРПОУ або». У разі використання **К.** для справляння належних платежів з підприємства-резидента або в разі прийняття на зберігання органом митного контролю товарів такого підприємства зазначається його код за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України, і відповідно, закреслюються слова «або за ДРФО». Якщо зазначені в **К.** фізична особа або підприємство не є резидентами України, то код за ДРФО чи ЄДРПОУ не проставляється;

– місце проживання фізичної особи, з якої справляються зазначені в **К.** платежі чи грошова застава або від якої приймаються на зберігання митним органом зазначені в **К.** товари. Місцезнаходження підприємства – у разі використання **К.** для справляння належних платежів з підприємства або в разі прийняття від нього на зберігання митним органом товарів;

– установлені Національним банком України, на день оформлення **К.,** курси іноземних валют у разі справляння за **К.** належних платежів чи грошової застави;

– вид операції, під час здійснення якої оформлюється **К.**, шляхом проставлення позначки «Х» в одній із клітинок перед словами «Прийнято на зберігання митницею», «Сплачено платежів», «Прийнято грошову заставу»;

– підстава оформлення **К.** відповідно до вимог законодавства;

– суми, одержані в результаті складання відповідно даних рядків у графах «Сума чи вартість, грн» і «Сума, грн» **К.**, після слів «Усього (цифрами)». Після слів «Разом (цифрами)» – суми, одержані в результаті складання відповідно даних рядків граф «Сума чи вартість, грн» і «Сума, грн» **К.** і всіх додаткових аркушів до неї. Після слів «Усього (літерами)» зазначаються літерами суми, зазначені після слів «Разом (цифрами)» відповідно під графами «Сума чи вартість, грн» і «Сума, грн».

Усі аркуші **К.** і додаткові аркуші до неї підписуються уповноваженою особою митного органу,

яка оформила **К.**, і фізичною особою або особою, уповноваженою підприємством. При цьому особа, уповноважена підприємством, підписує аркуші **К.** і додаткові аркуші до неї, виключно якщо зазначену в **К.** суму платежів сплачено готівкою. Якщо цю суму сплачено підприємством на відповідний рахунок митного органу в безготівковому порядку, то особа, уповноважена підприємством, не підписує зазначені аркуші. Підпис уповноваженої посадової особи митного органу обов'язково засвідчується відбитком її особистої номерної печатки.

У разі відмови фізичної особи або особи, уповноваженої підприємством, підписати аркуші **К.** і додаткові аркуші до неї уповноважена особа органу митного контролю, що здійснює оформлення **К.**, вчиняє напис «Від підпису відмовився».

Незаповнені графи й рядки **К.** і додаткових аркушів прокреслюються.

У разі допущення помилки при оформленні **К.** та/або додаткових аркушів неправильний запис перекреслюється й поряд учиняється новий запис. Додатково на бланку **К.** або додаткового аркуша, на якому допущено помилку, у вільному від граф місці вчиняється напис «Виправленому вірити». Напис «Виправленому вірити» на всіх аркушах **К.** і додаткових аркушах засвідчується підписом уповноваженої особи митного органу, що здійснює оформлення **К.**, відбитком її особистої номерної печатки й підписом фізичної особи або особи, уповноваженої підприємством.

У разі допущення помилки в графі «Сума чи вартість, грн» бланка **К.** або додаткового аркуша цей бланк підлягає анулюванню.

Туржанський В.А.

КВИТАНЦІЯ ПАРЦЕЛЬНА (PARCEL RECEIPT) – товаросупровідний, необіговий документ, який замінює коносамент при перевезені дрібних партій цінних (парцелярних) вантажів: рекламних матеріалів, зразків товарів, подарунків тощо. У **К.п.** зазначаються дані про вантаж, вантажовідправника, вантажоотримувача, кількість місць, вагу, порт призначення та інші реквізити. **К.п.** застосовується із вантажним ордером, в якому робиться запис «to be shipped under parcel receipt» / «відвантажується за **К.п.**».

Туржанський В.А.

КВИТАНЦІЯ СКЛАДСЬКА (WAREHOUSE RECEIPT) – документ, який засвідчує укладення договору зберігання, кількість та зовнішній стан прийнятого товару.

Особливості видачі **К.с.** встановлюються підзаконними нормативними актами. Зокрема, відповідно до пп. 3.2 – 3.5 Положення про обіг складських документів на зерно, затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 27.06.2003 № 198, підставою для видачі **К.с.** на зерно є угода про зберігання зерна, укладена між зерновим складом і поклажодавцем, та факт прийняття його на зберігання. Оригінал першого примірника **К.с.** вручається поклажодавцю, а оригінал другого – зберігається складом. При витребуванні товару, що знаходиться на зберіганні **К.с.** повертається поклажодавцем складу в обмін на документ, який посвідчує відвантаження товару складом. На повернутій **К.с.** та на її другому примірнику проставляються відмітки «Погашено», про що робиться відповідний запис у Реєстрі складських документів. Погашені оригінали **К.с.** та їх другі примірники зберігаються на складі протягом трьох років з дня їх погашення.

Туржанський В.А.

КВОТА (КОНТИНГЕНТ) (QUOTA) – встановлений фіксований обсяг, фіксована частка, що виконує роль визначення відповідної граничної величини, відповідного кількісного обмеження. Стосовно ЗЕД **К.** найчастіше розглядається як граничний обсяг імпорту або експорту певного товару за певний період часу. Зовнішньоекономічні **К.** встановлюються державою або міждержавними органами. За своєю суттю **К.** є адміністративним обмеженням зовнішньоекономічних (зовнішньоторговельних) операцій, вона виконує захисну функцію щодо національної економіки або економічного простору групи країн. За напрямом руху товарів **К.** в ЗЕД поділяються на імпортні (граничний обсяг ввезення товару) та експортні (граничний обсяг вивезення товару). Імпортні **К.** лімітують ввезення товарів, експортні – вивезення товарів. За масштабами охоплення **К.** в ЗЕД поділяються на: індивідуальні, групові та глобальні. Індивідуальна **К.** встановлюється для певного товару з визначенням країни, з якої він може імпортуватися, або з визначенням країни, куди він може експортуватися. Групова **К.** встановлюється для певного товару з визначенням групи країн, з яких він може імпортуватися, або з визначенням групи країн, в які він може експортуватися. Глобальна **К.** встановлюється для певного товару без визначення країни (групи країн), з якої він може імпортуватися, або без визначення країни (групи країн), до якої він може експортуватися.

Петруня Ю.Є.

КВОТА ЕКСПОРТНА (EXPORT QUOTA) – визначений державою або економічним союзом у натуральних чи вартісних одиницях граничний обсяг певної категорії товару (товарів), який дозволено експортувати з їх території протягом встановленого строку.

Залежно від географії експорту товару, **К.е.** поділяють на: глобальні – квоти, що встановлюються щодо товару (товарів) без зазначення конкретних країн (груп країн), в які товар (товари) експортується; групові – квоти, що встановлюються щодо това-

ру (товарів) з визначенням групи країн, в які товар (товари) експортується; індивідуальні – квоти, що встановлюються щодо товару (товарів) з визначенням конкретної країни, в яку товар (товари) може експортуватись.

Встановлення **К.е.** є заходом нетарифного регулювання, що здійснюється з метою забезпечення раціональної структури експорту, відновлення рівноваги попиту та пропозиції певних товарів на внутрішньому ринку, а також у інших випадках з метою захисту національних інтересів держави або економічного союзу.

В Україні обсяги **К.е.** затверджуються КМУ із зазначенням натуральних чи вартісних обсягів товарів. Видачу **К.е.** на підставі поданої суб'єктом господарювання заявки здійснює комісія Мінекономрозвитку України.

Підставою для відмови у видачі квоти може бути вичерпання загальної квоти на експорт відповідного товару.

З метою забезпечення контролю на Мінекономрозвитку України покладено обов'язок інформувати митницю про обсяги встановлених **К.е.** на відповідні товари, а митниця зобов'язана надавати Мінекономрозвитку України інформацію про обсяги експорту товарів, на які встановлені квоти, та здійснювати випуск таких товарів за кордон в межах **К.е.**

Медвідь Ю.О.

КВОТА ІМПОРТНА (IMPORT QUOTA) – визначений державою або економічним союзом у натуральних чи вартісних одиницях граничний обсяг певної категорії товару (товарів), який дозволено імпортувати на їх територію протягом встановленого строку.

Залежно від географії імпорту товару **К.і.** поділяють на: глобальні – квоти, що встановлюються щодо товару (товарів) без зазначення конкретних країн (груп країн), з яких товар (товари) імпортується; групові – квоти, що встановлюються щодо товару (товарів) з визначенням групи країн, з яких товар (товари) імпортується; індивідуальні – квоти, що встановлюються щодо товару (товарах) з визначенням конкретної країни, з якої товар (товари) імпортується. В окремих випадках встановлюються спеціальні квоти – граничний обсяг імпорту певного товару (товарів), що є об'єктом спеціального розслідування або спеціальних заходів, який дозволено імпортувати протягом установленого строку.

Встановлення **К.і.** є заходом нетарифного регулювання, що здійснюється з метою зменшення від'ємного сальдо платіжного балансу, відновлення рівноваги вітчизняних та імпортних товарів на внутрішньому ринку, а також в інших випадках з метою захисту національних інтересів держави або економічного союзу.

В Україні обсяги **К.і.** затверджуються КМУ із зазначенням натуральних чи вартісних обсягів товарів. Видачу **К.і.** на підставі поданої суб'єктом господарювання заявки здійснює комісія Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Підставою для відмови у видачі квоти може бути вичерпання загальної квоти на імпорт відповідного товару.

З метою забезпечення контролю на Міністерство економічного розвитку і торгівлі України покладено обов'язок інформувати митницю про обсяги встановлених **К.і.** на відповідні товари, а митниця зобов'язана надавати Міністерству економічного розвитку і торгівлі України інформацію про обсяги імпорту товарів, на які встановлені квоти, та здійснювати випуск таких товарів на територію України в межах **К.і.**

Медвідь Ю.О.

КВОТА ІНДИВІДУАЛЬНА – див. КВОТИ ІНДИВІДУАЛЬНІ.

КВОТА ТАРИФНА (TARIFF QUOTA) – різновид змінних митних ставок, які залежать від обсягу імпорту товарів: при імпорті в межах певної кількості він оподатковується за базовою внутрішньоквотною ставкою мита, тобто воно є контингентним, а при перевищенні певного обсягу імпорт оподатковується за надквотною ставкою.

Головна мета застосування **К.т.** – це сприяння ввезенню національними товаровиробниками сировини для виробництва готової продукції. Оскільки при митному оформленні продукції, яка ввозиться за квотами, сплачується мінімальна ставка ввізного мита, то це сприятливо впливає на ціну готової продукції, що робить її більш конкурентоспроможною. **К.т.** були прийняті для забезпечення мінімального/поточного доступу на ринок сільськогосподарських товарів у тих випадках, коли нетарифні заходи були перетворені в тарифні еквіваленти (процес тарифікації) відповідно до Угоди про сільське господарство СОТ. У разі застосування **К.т.** використовується два рівні тарифних ставок – основна (мінімальна) ставка мита для певного обсягу імпорту товару (квоти), і додаткова (підвищена) ставка, коли обсяг імпорту перевищує розмір квоти. Як правило, квота розраховується шляхом порівняння обсягу внутрішнього виробництва і попиту.

Механізм **К.т.** почав активно застосовуватись в Україні з 1998 р. В основному він стосувався достатньо чутливих для українського ринку позицій – деяких видів сільськогосподарської продукції (цукру-сирцю тростинного, солоду, деяких видів олії та окремих видів хмелесировини).

Гребельник О.П.

КВОТИ ІНДИВІДУАЛЬНІ (INDIVIDUAL QUOTAS) – квоти, що встановлюються щодо товару (товарів) з визначенням конкретної країни, куди товар (товари) може експортуватись або звідки він (вони) може імпортуватись; квота, що обмежує розмір поставки будь-якого товару з однієї країни в іншу; встановлюється або на основі глобальної квоти, яка розподіляється між країнами-постачальниками за часткою кожної з них в імпорті за минулий період часу (пропорційна), або на основі двосторонньої угоди (двостороння), або вибірково, тобто щодо якоїсь однієї країни або групи країн (вибіркова); в рамках глобальної квоти встановлюється квота кожної країни, що експортує або імпортує товар. Такі квоти вводяться, зазвичай, на основі двосторонніх угод, що дають основні переваги в експорті або імпорті товару тим країнам, з якими є взаємні політичні, економічні та інші інтереси. Найчастіше **К. І.** (контингенти) бувають сезонними, тобто вводяться на певний період часу, коли внутрішній ринок найбільше потребує державного захисту. Зазвичай це осінні місяці, коли відбувається реалізація сільськогосподарської продукції нового врожаю.

Шнирков О.І.

КВОТИ НА НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ І ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ (QUOTAS ON DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES). Відповідно до ЗУ «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» визначено, що квотами на наркотичні засоби і психотропні речовини є максимальна кількість наркотичних засобів і психотропних речовин, які встановлює КМУ.

Розрахунки потреб України в наркотичних засобах і психотропних речовинах, внесених до Переліку, у межах якого здійснюється їх обіг протягом визначеного періоду, готує та вносить в установленому порядку на розгляд КМУ Державна служба України з лікарських препаратів і контролю за наркотиками (ДСЛПКН України).

ДСЛПКН України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у сфері формування та забезпечення реалізації державної політики з питань обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, а також координації діяльності органів виконавчої влади з цих питань і відповідно до покладених на неї завдань щорічно готує та вносить в установленому порядку на розгляд КМУ пропозиції щодо визначення: обсягу квот, у межах яких здійснюється виробництво, виготовлення, зберігання, ввезення на територію України та вивезення з території України наркотичних засобів і психотропних речовин для медичних і наукових цілей, лікарських препаратів, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори в кількості, що перевищує гранично допустиму; обсягу квот, у межах яких здійснюється культивування рослин, що містять малу кількість наркотичних засобів.

Обсяги квот, у межах яких здійснюється культивування рослин, що містять наркотичні засоби і психотропні речовини, виробництво, виготовлення, зберігання, ввезення на територію України та вивезення з території України наркотичних засобів і психотропних речовин встановлюється Постановою КМУ на відповідний період.

Бабенко Б.І.

КВОТУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ (ALLOCATION OF QUOTAS OF FOREIGN TRANSACTIONS) – встановлення країною (групою країн) граничних обсягів щодо імпорту (ввезення) або експорту (вивезення) товарів на певний період часу. Одиницею виміру обсягів може бути фізична або грошова одиниця. Суб'єктом квотування виступає або держава, або міждержавний орган. Загальною метою **К.з.о.**, як правило, виступає захист економічних інтересів країни (групи країн). Якщо митно-тарифне регулювання нормативно не обмежує ЗЕД, то квотування є нормативним й фактичним її обмеженням. З іншого боку, на відміну від мита, квотування прямо не впливає на «внутрішню економіку» суб'єктів ЗЕД – на співвідношення їх витрат та доходів (прибутку). Квотування імпортних операцій однозначно захищає національних товаровиробників від зовнішньої конкуренції. Щодо інтересів держави, то вони реалізуються через підтримку внутрішньої зайнятості, забезпечення доходами населення, зменшення «навантаження» на курс національної валюти, можливістю впливати на збалансованість платіжного балансу. Квотування є доволі гнучким, відносно оперативним та простим щодо запровадження інструментом регулювання ЗЕД, регулювання імпортних операцій. Квотування експортних операцій теж орієнтовано на захист національної економіки – забезпечення певної товарної пропозиції на внутрішньому ринку, забезпечення певної цінової стабільності, забезпечення збереження певних видів ресурсів, насамперед природного походження тощо. Очевидно, що квотування експортних операцій може суперечити бізнес-інтересам окремо взятих компаній, обмежуючи їх можливості щодо отримання певних доходів тощо. Але такого роду обмеження є виправданими з точки зору захисту національних економічних та інших інтересів.

Петруня Ю.Є.

КЕРАМІКА (CERAMICS) [від гр. keramikē – гончарне мистецтво, від kéramos – глина] – вироби, виготовлені з глини або сумішів її з мінеральними домішками з подальшим однократним (утильний), двократним опалом (политий) або багатократним опалом (муфельний) під час надглазурного декорування. Основними технологічними видами кераміки є: теракота; майоліка; фаянс; фарфор (порцеляна).

За наявності визначених ознак **К.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Калашникова О.Л.

Теракотові вироби. Трипілля. Друга пол. IV тис. до н.е

КЕРАМІКА ТРИПІЛЬСЬКА (TRYPILLIAN CERAMICS) – вироби з гончарської глини з домішками кварцового піску і черепашок прісноводних молюсків, які виготовлялися у часи Трипільської цивілізації.

Трипільська цивілізація – умовна назва спільності племен, що проживали на території сучасної України, Молдови й частини Румунії з 5400 по 2750 р. до н.е.

Посуд виготовлявся трьох видів: кухонний, господарський та культовий. Посуд для зберігання зерна та інших продуктів вкопувався у долівку помешкань та був до півтора метра заввишки. Кухонний посуд, що використовувався для приготування їжі був різноманітним: глечики, горщики, кринки, кухлі, тарілки, миски, кубки, чаші, сковорідки.

Серед різноманіття форм переважно трапляються склянкоподібні чи горщикоподібні посудини різних розмірів. Деякі з них за пропорціями наближаються до кринок або глеків без ручки. Трапляються і амфори з широким горлом, мініатюрні посудинки з покришками, кухлики з однією ручкою.

Спостерігається більш ніж десять типів візерунку, серед яких: статичний, динамічний, однобічний, двобічний, перемінний, в основному геометричний. Найпопулярнішими елементами орнаменту були спіраль, меандр та канелюри. Також поширеним був поліхромний розпис чорною, червоною та

білою мінеральними фарбами. Часто спостерігаємо вплетення реалістичних зображень тварин, рослин, людини або частин її тіла. У ранньому періоді орнаментування здійснювали іноді і на сиру глину за допомогою керамічних штампиків.

Складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва відповідно до ЗУ «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» є культурними цінностями, переміщення яких через державний кордон України здійснюється в установленому законодавством порядку.

Корнійчук О.О.

КЕРНСЬКА ГРУПА (CAIRNS GROUP) – сільськогосподарський блок СОТ; група країн (до її складу нині входять 19 держав – Австралія, Аргентина, Болівія, Бразилія, Ґватемала, Індонезія, Канада, Колумбія, Коста-Рика, Малайзія, Нова Зеландія, Пакистан, Параґвай, Перу, Південна Африка, Таїланд, Уруґвай, Філіппіни та Чилі), в експорті яких значне місце займають сільськогосподарські продукти. Лідируючі позиції в групі займають країни, що розвиваються – постачальники сільськогосподарської сировини на світовий ринок. Великий вплив у групі має також Австралія і Нова Зеландія. На багатосторонніх торгових переговорах у рамках СОТ з питань регулювання світової торгівлі сільськогосподарською продукцією члени групи виступають,

як правило, єдиним фронтом.

Вона була створена якраз перед тим, як почався Уругвайський раунд у 1986 р. з метою сприяння лібералізації торгівлі в сільському господарстві. Ця група стала важливою третьою силою в процесі переговорів з аграрних питань та

залишається такою. Членство в ній представлено різноманітними організаціями, які, однак, мають спільну мету – лібералізацію сільського господарства – а також поділяють спільну думку стосовно того, що у них бракує ресурсів для того, щоб змагатися з більшими країнами в урегулюванні питань щодо внутрішніх та експортних субсидій. **К.г.** є однією із найбільш закритих об'єднань усередині СОТ та наполягає на відсутності державної підтримки аграрного сектору. ЄС є головним опонентом **К.г.**

Прус Л.Р.

КИЇВСЬКА МИТНИЦЯ (KYIV CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

К.м. утворена 08.06.1998 як Київська обласна митниця відповідно до наказу ДМСУ №329 «Про реорганізацію Київської регіональної митниці та створення Київської обласної митниці» з безпосереднім підпорядкуванням ДМСУ. Київській обласній митниці було підпорядковано митні пости «Біла Церква», «Бориспіль – залізничний», «Бородянка», «Бровари», «Васильків», «Обухів», «Фастів» та «Яготин». Штатна чисельність митниці становила 150 осіб.

У березні 2000 р. відповідно до наказу ДМСУ № 170 «Про ліквідацію Київської обласної митниці та створення Північної регіональної митниці» Київську обласну митницю реорганізовано у Північну регіональну митницю. Наказом ДМСУ від 15.09.2006 № 785 Північну регіональну митницю було ліквідовано, а зона її діяльності визначена для Центральної регіональної митниці. Згодом, відповідно до наказів ДМСУ у 2008 р. ліквідовано Центральну регіональну митницю та знову створено Київську обласну митницю із зоною діяльності на території Київської області за винятком аеропорту «Бориспіль», аеродрому «Гостомель», зони відчуження ЧАЕС, смт Вільча та території митних ліцензійних складів, складів тимчасового зберігання й вантажних митних комплексів, які розташовувалися в Київській області та власниками яких були суб'єкти ЗЕД, що перебували на обліку в Київській регіональній митниці.

У 2010 р. наказами ДМСУ від 05.10.2010 № 1147, від 05.10.2010 № 1148 та від 05.10.2010 № 1149 до Київської обласної митниці було приєднано Бориспільську митницю. Місцем розташування Київської обласної митниці з жовтня 2010 р. було визначено м. Бориспіль, Київської області.

Митний пост «Бориспіль – аеропорт» Київської митниці

Адміністративна будівля Київської митниці

Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 Київська обласна митниця була реорганізована у **К.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **К.м.** Міндоходів реорганізовано у **К.м.** ДФС.

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались **К.м.** були м'ясо та їстівні субпродукти свійської птиці; галька, гравій, щебінь або подрібнене каміння; нафта або нафтопродукти; деревина паливна у вигляді колод, полін, хмизу, гілок, сучків, брикетів, гранул тощо; лісоматеріали необроблені брусовані або небрусовані. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались **К.м.** були банани, включаючи план тайни, свіжі або сушені; цитрусові, свіжі або сушені; нафта або нафтопродукти; гази нафтові та інші вуглеводні в газоподібному стані; автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби.

Зоною діяльності митниці визначено територію Київської області. У структурі **К.м.** підрозділи митного оформлення (3 митних поста; 18 відділів митного оформлення; 2 сектори митного оформлення); 2 пункти пропуску для повітряного сполучення (міжнародний аеропорт «Бориспіль» і міжнародний аеропорт «Гостомель»), 16 терміналів, 30 місць доставки автотранспорту; 57 митних складів, з них 56 відкритого та 1 закритого типу; 32 склади тимчасового зберігання, з них 17 відкритого та 15 закритого типу; 4 магазини безмитної торгівлі.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **К.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Бориспіль – аеропорт» (08307, Київська обл., м. Бориспіль-7, аеропорт «Бориспіль»), в зоні діяльності якого відділи митного оформлення № 1 – 6, міжнародний пункт пропуску для повітряного сполучення «Бориспіль – аеропорт»;

– митний пост «Східний термінал»(08343, Київська обл., Бориспільський р-н., с. Мартусівка, вул. Мойсеєва, 72), в зоні діяльності якого відділ митного оформлення № 1 та сектори митного оформлення № 1 – 3, а також відділ митного оформлення автотранспортних засобів та сектори митного оформлення № 1 – 4 відділу митного оформлення автотранспортних засобів;

– митний пост «Святошин» (08130, Київська обл., с. Петропавлівська Борщагівка, вул. Антонова, 1а), в зоні діяльності якого відділи митного оформлення № 1 – 4, сектор митного оформлення № 1 відділу митного оформлення № 4, сектори митного оформлення № 1 – 2, відділ митного оформлення № 5 та сектори митного оформлення № 1 – 2 відділу митного оформлення № 5; пункт пропуску «аеропорт «Гостомель»».

Керівники **К.м.**:

– Федоров О. О. (1998 – 2000 рр.);
– Грабовський О. Б. (2000 – 2001 рр.);
– Соболь І. М. (2001 – 2005 рр.);
– Щербань В. А. (2005 – 2007 рр.);
– Дворак Ю. М. (2008 – 2009 рр.);
– Кульбако Ю. О. (2009 – 2010 рр.);
– Алєксєєв В. В. (2010 р.);
– Бойченко Т. Ю. (2010 – 2011 р.);
– Григор'єв В. А. (2011 – 2012 рр.);
– Гіла С. П. (2012 – 2014 рр.).

Яковенко О.В., Мороз-Пономарьова О.Ю.

КИЇВСЬКА МІСЬКА МИТНИЦЯ (KYIV CITY CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Історично відома як Київська митниця. Виникнення Київської митниці пов'язують з першими спробами митного регулювання у Київській Русі. Документальною датою офіційного утворення Київської митниці прийнято вважати 01.01.1820 (за старим стилем). У 1870 р. купці, які з'їхалися на Київський «Хрещенський ярмарок», заснували особливе суспільство товарних складів і склали його статут, який імператор Олександр II затвердив у тому ж році. Він же підписав і черговий указ «О создании Харьковской и Киевской таможен». Однак, не дивлячись на підписання указу про створення Київської митниці, питання початку її будівництва знаходилося «під сукном» аж до 1908 р., коли до Києва було переведено Волочиський митний округ. Вирішення цієї давньої проблеми отримало поштовх після візиту у 1909 р. до Києва директора департаменту митних зборів Міністерства фінансів Росії – таємного радника Ганна. Вже 07.12.1909 Київська міська дума відвела для потреб майбутньої митниці 4333 кв. сажені міської землі, що містилася між річкою Либідь і спроектованою Митною

Митний пост «Східний»
Київської міської митниці

Адміністративна будівля
Київської міської митниці

вулицею.

У серпні 1914 р., після проведення загальноімперської митної реформи і формування місцевих митних правлінь, роботи зі спорудження всього комплексу митниці були завершені, але почалася війна. На той час митницями І класу були складські митниці Києва та Бердичева, куди доставляли товари з Одеси, Феодосії, Таганрога тощо.

Протягом 20-х – 30-х рр. Київська митниця, як і всі нечисленні митниці України, безпосередньо підпорядковувалася Головному митному Управлінню Народного комісаріату (з 1946 р. – міністерства) зовнішньої торгівлі СРСР, а з 1986 по 1991 рр. – Головному управлінню державного митного контролю при Раді Міністрів СРСР.

Після звільнення м. Київ від німецьких військ наказом Народного Комісаріату зовнішньої торгівлі СРСР від 18.11.1944 № 231 був створений Київський митний пост з безпосереднім підпорядкуванням Головному митному Управлінню СРСР. Розташований він був по вул. Туровській, 31 (Подільський район м. Києва), а згодом у приміщенні аеропорту «Жуляни». Штат посту складався лише

з 3-х працівників. Першим його начальником був призначений Д. Сєров, а з 1946 р. – П. Андрєєв.

Наказом Міністра зовнішньої торгівлі СРСР від 16.10.1951 № 758 Київський митний пост був перейменований у митницю III-го класу. У 1953 р. митниця почала оглядати товари військового призначення і здійснювати контроль над міжнародною кореспонденцією.

З 1956 р. збільшився рух літаків на міжнародних авіалініях, і відповідно збільшилася кількість пасажирів. Штат митниці на цей час вже складався з 10 працівників.

У квітні 1958 р. у м. Київ був створений пункт міжнародного поштового обміну, і митниця почала постійно здійснювати оформлення міжнародних поштових відправлень.

14.01.1964 був відкритий Бориспільський митний пост з підпорядкуванням Київській митниці. У травні 1965 р. був зданий в експлуатацію новий Бориспільський аеровокзал. Це створило необхідні умови для здійснення митного контролю.

У роки, коли Київською митницею керував М. М. Каракулін (1975 – 1988 рр.), Київська митниця вже складалася з Бориспільського митного поста; поштового; відділу ОСБ (окремо слідуючого багажу), місце розташування – станція Київ-товарний; виставкового відділу, а також відділу автоперевезень.

У 1982 – 1983 рр. у Київській митниці працювала також група «Річпорт», яка здійснювала оформлення вантажних перевезень «річка-море».

За наступні роки Київська митниця досягла ще більших показників, а її штат на 1992 р. складався вже із 136 співробітників. Основними завданнями Київської митниці були: контроль і забезпечення виконання законодавства України про митну справу; боротьба з контрабандою і порушеннями митних правил; забезпечення нарахування і стягнення в повному обсязі мита, інших податків і зборів з товарів, що переміщаються через митний кордон України; своєчасне перерахування цих коштів у державний бюджет.

20.12.1996 відповідно до наказу ДМСУ № 564 на базі Київської митниці та Центрального територіального митного управління було утворено Київську регіональну митницю. До 1999 р. географія діяльності Київської регіональної митниці була досить широкою. У її структуру крім м. Київ, входили 10 митних постів на території Київської області, а також Житомирська, Новгород-Сіверська і Чернігівська митниці. За підтримки керівництва Держмитслужби України в лютому 1996 р. було прийнято рішення про придбання будинку одного з недобудованих цехів АТ «Меридіан» в Києві, по бульвару Івана Лепсе, і його подальшої перебудови під сучасний митний комплекс. 29.01.2000 новий комплекс столичної митниці був введений в експлуатацію.

Відповідно до наказу ДМСУ «Про припинення Енергетичної регіональної митниці» від 23.04.2011 №330 до Київської регіональної митниці було приєднано Енергетичну регіональну митницю. Спеціалізовані функції щодо митного контролю та митного оформлення енергоносіїв, виконувані до цього часу Енергетичною регіональною митницею, відносилися до компетенції Київської регіональної митниці.

Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 Київську регіональну митницю реорганізовано в Київську міжрегіональну митницю Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» Київську міжрегіональну митницю Міндоходів реорганізовано у **К.м.м.** ДФС.

Останніми роками найбільшу питому вагу у товарній структурі експорту **К.м.м.** становили товари груп 04 (молоко та молочні продукти; яйця птиці; натуральний мед; їстівні продукти тваринного походження, в іншому місці не зазначені), 27 (палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумні речовини; воски мінеральні), 28 (продукти неорганічної хімії: неорганічні або органічні сполуки дорогоцінних металів, рідкісноземельних металів, радіоактивних елементів або ізотопів), 84 (реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини), 85 (електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя) УКТ ЗЕД. При цьому, у товарній структурі імпорту найбільшу питому вагу становили товари груп 27 (палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумні речовини; воски мінеральні), 39 (пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них), 84 (реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини), 85 (електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя), 87 (засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання) УКТ ЗЕД.

Зоною діяльності митниці визначено м. Київ; митну територію України в частині митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом і лініями електропередачі та віднесені до компетенції **К.м.м.;** територію Київської області в частині митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються у міжнародних поштових та експрес-відправленнях; території митного складу та складу тимчасового зберігання ТОВ «ВІДІ Термінал», розташованих у м. Вишневе Київської області; територію митного складу та складу тимчасового зберігання ТОВ «РЛЦ», розташованих у с. Дмитрово Броварського району Київської області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **К.м.м.**

утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Західний» (03680, м. Київ, Святошинський р-н, вул. Малинська, 20);

– митний пост «Столичний» (03045, м. Київ, Голосіївський р-н, вул. Новопирогівська, 58);

– митний пост «Східний» (02092, м. Київ, Дарницький р-н, вул. Довбуша, 22);

– митний пост «Аеропорт «Київ» (Жуляни)» (03048, м. Київ, Солом'янський р-н, вул. Медова, 2);

– митний пост «Спеціалізований» (04074, м. Київ, Оболонський р-н, вул. Лугова, 9);

– митний пост «Енергетичний» (03680, м. Київ, Солом'янський р-н, бульвар І. Лепсе, 8-а).

Керівники **К.м.м.**:

– Простак Д. Ф. (1950 – 1975 рр.);
– Каракулін М. М.(1975 – 1988 рр.);
– Пилипенко А. Г. (1988 – 1990 рр.);
– Ісаков В. І. (1990 – 1992 рр.);
– Грабовський О. Б. (1992 – 1996 рр.);
– Симонов О. І. (1996 – 2002 рр.);
– Гутник А. Є. (2002 – 2005 рр.);
– Соболь І. М. (2005 р.);
– Макаренко А. В. (2005 – 2009 рр.);
– Дворак Ю. М. (2009 – 2010 рр.);
– Романенко Г. В. (2010 – 2011 рр.);
– Поліщук Д. В. (2011 – 2012 рр.);
– Романенко Г. В. (2012 – 2014 рр.);
– Дворак Ю. М. (з 2014 р.).

Яковенко О.В., Дановська І.В.

КИЇВСЬКИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ (KYIV CENTER OF TRAINING AND RETRAINING OF PERSONNEL OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – перший заклад митної освіти в Україні, спеціалізована установа ДМСУ, навчальний заклад післядипломної освіти, що входив до національної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців – фахівців митної справи. Свою діяльність здійснював у 1990 – 2008 рр.

К.ц. під назвою Київські зональні курси при Інституті підвищення кваліфікації Головного управління митного контролю при Раді Міністрів СРСР було утворено наказом Головного управління митного контролю при Раді Міністрів СРСР «О создании при ИПК ГУГТК СССР в Москве, Ленинграде, Киеве, Ташкенте, Бресте и Владивостоке зональних курсов по переподготовке сотрудников вновь принятых на работу в таможенные учреждения».

У 1991 р. Київським зональним курсам було надано статус навчального закладу, який мав забезпечувати обов'язкове спеціальне професійне навчання працівників митних установ. У травні 1992 р. Київські зональні курси перейменовано у Центральні курси підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників митних установ. У 1996 р. отримано ліцензію Міністерства освіти України на право провадження освітньої діяльності з перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митних органів. Свою останню назву «Київський центр підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби України» отримав у 1997 р.

Власну діяльність здійснював як юридична особа, на основі Статуту, виключно на умовах держзамовлення з фінансуванням за рахунок Державного бюджету. Освітню діяльність провадив на підставі ліцензії на рівні кваліфікаційних вимог до підвищення кваліфікації державних службовців працівників ДМСУ за напрямом 1501 «Державне управління» із ліцензованим обсягом 1600 слухачів на рік. Підвищення кваліфікації слухачів здійснювалося за програмами тематичних постійно діючих та

цільових короткострокових семінарів, в тому числі – міжнародних, а також за професійними програмами працівників, уперше прийнятих на державну службу в митних органах. Окрім того на **К.ц.** було покладено завдання із удосконалення змісту і форм безперервного професійного навчання митників, координації роботи з навчально-методичного забезпечення фахової підготовки, а також організації вивчення досвіду роботи митних органів України та навчальних закладів інших відомств.

Постановою КМУ від 24.09.2008 № 852 «Про утворення Державного науково-дослідного інституту митної справи» **К.ц.** було ліквідовано, а на його базі створено Державний науково-дослідний інститут митної справи.

Керівники **К.ц.**:

– Красовський М. П. (1990 – 1992 рр.)
– Звонцов А. Я. (1992 – 1993 рр.)

– Діденко С. Г. (1993 – 1994 рр.);
– Момотенко В. Я. (1994 – 1998 рр.; 2001 – 2004 рр.; 2005 р.);
– Новосад Б. М. (1998 – 1999 рр.);
– Новіков С. Г. (1999 – 2001 рр.);
– Єгоров О. Б. (2004 – 2005 рр.);
– Павлов А. П. (2005 – 2008 рр.).

Фрадинський О.А.

КІНОЛОГІЧНА КОМАНДА – див. КОМАНДА КІНОЛОГІЧНА.

КІНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ – див. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІНОЛОГІЧНЕ.

КІНОЛОГІЯ (CYNOLOGY) [від грец. κυν (кін.) – собака та λογος (логос) – слово] – наука про собак, виведення їх різних порід, дресирування, історія походження. **К.,** як наука, виникла в останній чверті XIX ст.

К. вивчає анатомію і фізіологію (у т. ч. закономірності вищої нервової діяльності та поведінки) собаки, походження та еволюцію порід собак, розведення і селекцію, годування, утримання, дресирування і використання для полювання, вартової, спеціальної, пошукової та інших видів служби, а також у декоративних цілях. Службове собаківництво – основа сучасної **К.**

Виноград О.В.

КІНОФІЛЬМ «МИТНИЦЯ» – див. «МИТНИЦЯ» КІНОФІЛЬМ.

КІОТ (ICON CASE) [від грец. kibotos – скриня] – у православ'ї – дерев'яна скриня або дерев'яна скриня зі склом, куди вставляється ікона; в інших течіях християнства – вітрина для розміщення предметів релігійного культу. **К.** може мати й інші визначення: так називають невелику нішу, на якій зображено святого. Розташовують на фасадній стіні та накривають кіот навісом кивотом – синонім слова «кіот»; завершення Царських Воріт іконостаса у вигляді моделі невеликого храму; шафа для ікон (божниця). Види **К.** подібні до видів ікон: храмові **К.;** домашні **К.;** дорожні **К.** За місцем розташування **К.** поділяються на підлогові; настінні; настільні.

За наявності визначених ознак **К.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Калашникова О.Л.

Настольний кіот

КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ.

КІРОВОГРАДСЬКА МИТНИЦЯ (KIROVOHRAD CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

К.м. була заснована 08.04.1992 наказом ДМКУ № 73 «Про створення митних установ» зі штатною чисельністю 50 осіб. Згідно з даним наказом Кіровоградський митний пост **К.м.** було перетворено у **К.м.** з підпорядкуванням Долинського митного поста, що раніше входив до складу Криворізької митниці.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 **К.м.** була підпорядкована Полтавській регіональній митниці. З лютого 2005 р. у зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про зміну підпорядкування митних органів» безпосереднє координаційно-органі-

Адміністративна будівля Кіровоградської митниці

Митний пост «Кіровоград – Центральний»

заційне управління **К.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» **К.м.** була реорганізована в **К.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **К.м.** Міндоходів реорганізовано у **К.м.** ДФС.

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались **К.м.** були насіння соняшнику; сівалки, культиватори, запасні частини до сільськогосподарської техніки; насоси аксіально-поршневі, шестеренні, запасні частини до насосів; шрот соняшниковий; ільметиновий концентрат; частини крана; гідроприводи та запасні частини до них, гідромотори, гідроциліндри, гідророзподильники; кукурудза ; халва соняшникова; щебінь гранітний. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались **К.м.** були трактори, вантажні сідельні тягачі; зернові сівалки та запасні частини до них, мульчеровники та запасні частини до них, культиватори, борони, подрібнювачі; комбайни та запасні частини до них, жниварки, косарки, прес-підбирачі, картоплекопалки; м'ясо свійських свиней; газ вуглеводний скраплений; насіння соняшнику для сівби; засоби захисту рослин; обладнання для згущення (для гірничозбагачувальної промисловості), сепаратори; олія пальмова, пальмовий олеїн, пальмовий стерин; насіння кукурудзи для сівби.

Зоною діяльності **К.м.** визначено територію Кіровоградської області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **К.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Кіровоград – центральний» (25013, м. Кіровоград, вул. Тореза, 27В). Здійснює митне оформлення товарів суб'єктів ЗЕД, супроводжуваного та несупроводжуваного багажу, вантажних, міжнародних поштових відправлень, міжнародних експрес-відправлень фізичних осіб по районах області: Кіровоградському, Новгородківському, Долинському, Устинівському, Бобринецькому, Компаніївському, Новоукраїнському, Добровеличковському, Маловисківському, Новомиргородському, Олександрівському та м. Кіровоград і транспортних засобів (номерних вузлів), що переміщуються фізичними особами. Сектор митного оформлення «Побузьке» митного поста «Кіровоград-центральний» здійснює митне оформлення товарів суб'єктів ЗЕД, супроводжуваного та несупроводжуваного багажу, вантажних, міжнародних поштових відправлень, міжнародних експрес-відправлень фізичних осіб по районах області: Гайворонському, Ульянівському, Новоархангельському, Вільшанському, Голованівському (за виключенням транспортних засобів (номерних вузлів), що переміщуються фізичними особами);

– митний пост «Олександрія» (28000, Кіровоградська обл., м. Олександрія, вул. Першотравнева, 43). Здійснює митне оформлення товарів суб'єктів ЗЕД, супроводжуваного та несупроводжуваного багажу, вантажних, міжнародних поштових відправлень, міжнародних експрес-відправлень фізичних осіб по районах області: Олександрійському, Петрівському, Знам'янському, м. Олександрія та м. Знам'янка (за виключенням транспортних засобів (номерних вузлів), що переміщуються фізичними особами).

Сектор митного оформлення «Світловодськ» митного поста «Олександрія» здійснює митне оформлення товарів суб'єктів ЗЕД, супроводжуваного та несупроводжуваного багажу, вантажних, міжнародних поштових відправлень, міжнародних експрес-відправлень фізичних осіб по районах області: Світловодському, Онуфріївському та м. Світловодськ (за виключенням транспортних засобів (номерних вузлів), що переміщуються фізичними особами).

Керівники **К.м.:**

– Пашинний О. І. (1992 – 1996 рр.);
– Солонченко О. В. (1997 – 1998 рр.);
– Седель С. Є. (1998 – 2005 рр.);
– Кравцов О. М. (2005 – 2007 рр.);
– Компанієць В. О. (2007 – 2010 рр.);
– Кодіс Є. І. (2010 р.);
– Завтур Д. О. (2010 – 2012 рр.);
– Скальський П. П. (2012 – 2014 рр.).

Туржанський В.А., Задніпряна Н.Б.

КЛАВЕСИН (HARPSICHORD) [від лат. clavis – ключ] – клавішний струнний музичний інструмент. Термін «**К.**» (арпсіхорд – в Англії; кільфлюгель – у Німеччині; клавічембало або скорочено чембало – в Італії) зберігся за великими інструментами крилоподібної форми з діапазоном до 5 октав.

Існували також менші за розмірами **К.**, зазвичай прямокутної форми, з одинарними струнами та діапазоном до 4 октав: епінет – у Франції; спінет – в Італії; верджинел – в Англії. **К.** з вертикально розташованим корпусом – клавіцітеріум. **К.** застосовувався як сольний, камерно-ансамблевий та оркестровий інструмент.

К. відомий з XIV ст.; найстаріший інструмент, що зберігся до наших днів, італійського виробництва датується 1521 р. Спочатку **К.** був чотирикутної форми і нагадував за зовнішнім виглядом клавікорд, на відміну від якого **К.** мав струни різної довжини та складніший клавішний механізм. Звук **К.** уривчастий та не піддається динамічним змінам при зміні характеру ударів по клавішах. З метою посилення звучності у **К.** застосовувалися подвоєнні, потроєнні струни (для кожного тону). З часом **К.** набуває трикутної крилоподібної форми з поздовжнім (паралельно клавішам) розташуванням струн.

Вартість **К.** залежить від матеріалу з якого виготовлений, складності декору, розпису, інкрустації тощо. Середня ціна **К.** становить від 3 – 4 тис. євро до 40-50 тис. євро за модель відповідно. Ексклюзивні моделі коштують до 200 тис. євро.

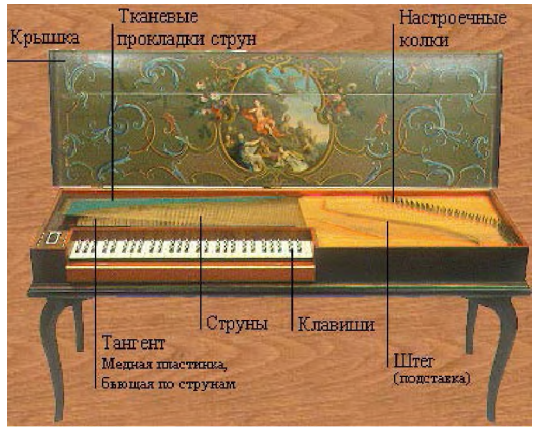
За наявності визначених ознак **К.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Туржанський В.А.

КЛАВІКОРД (CLAVICHORD) [від лат. clavis – ключ, грец. chorde – струна] – перший клавішно-струнний ударний інструмент. З'явився **К.** у пізньому Середньовіччі. За будовою **К.** дуже схожий на фортепіано. Проте звук у **К.** був тихим і дуже м'яким для того, щоб на ньому можна було грати перед великою аудиторією.

К. був поширений у всіх європейських країнах. Корпус **К.** має форму довгастої коробки; клавіатура розташована в одній з подовжніх стінок, паралельно якій натягнуті струни однакової довжини, що спрощує налаштування інструмента; задні кінці клавіш зміцнюються тонкими металевими пластинками – тангентами, що знизу б'ють по струнах. Залежно від місця торкання тангента одна і та ж струна може видавати різні за висотою звуки. **К.** був набагато менший за розміром і простішим, ніж його «родич» клавесин.

На початку XVIII ст. число октав **К.** досягло 5. Через слабість звучання **К.** був більше домашнім, ніж концертним інструментом. На початку XIX ст. на зміну **К** прийшло фортепіано.

За наявності визначених ознак **К.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Туржанський В.А.

КЛАЙПЕДА – див. ПОРТ КЛАЙПЕДА.

КЛАСИФІКАТОР ПОРТІВ ТА ІНШИХ ПУНКТІВ (ЛОКОД ООН) (CLASSIFIER OF PORTS AND OTHER LOCATIONS – LOCODE) – система кодування та класифікації важливих для міжнародної торгівлі пунктів, у тому числі портів, аеропортів та інших пунктів, де може здійснюватись митна очистка товарів.

Робота над створенням класифікатора розпочалась у 1972 р. Проект **ЛОКОД ООН** був затверджений у вересні 1980 р. Другий варіант був підготовлений і затверджений у вересні 1995 р. Метою створення **ЛОКОД ООН** стала необхідність узгодження на міжнародному рівні системи кодових позначень пунктів важливих для міжнародної торгівлі та транспорту, назви яких мають чітко зазначатись при обміні даними, розробки і встановлення правил використання кодових позначень.

Рекомендовано використовувати для позначення назв портів, аеропортів, внутрішніх товарних станцій та інших пунктів, у яких може відбуватись митна очистка товарів чи пунктів, запропонованих урядами. Списки географічних одиниць з кодовими позначеннями повинні постійно обновлюватися і передаватись у Секретаріат ООН.

Кожному пункту, включеному в **ЛОКОД ООН** присвоюється елемент кодового позначення із п'яти літер. Перші дві літери означають країну відповідно до її позначення за міжнародним стандартом ІСО 3166. Наступні три літери означають пункт країни і вони беруться зі списку пунктів ІАТА або повідомлені урядом відповідної країни чи вибрані Секретеріатом ООН після консультацій із національними чи міжнародними органами. Секретаріат ООН вибирає елементи кодового позначення використовуючи перші літери назви міста чи першу літеру і дві характерні літери із цієї назви, або ж початкові літери із складних назв. Не допускається дублювання елементів кодового позначення всередині країни. Якщо літери вибираються Секретаріатом ООН, то мають статус тимчасових і потребують підтвердження.

Список кодових позначень **ЛОКОД ООН** ведеться у вигляді комп'ютерного файлу в якому двохлітерні позначення країн та їх пунктів розміщені в алфавітному порядку.

Окремі класифікаційні ознаки, наприклад адміністративний поділ, функції, статус, географічна зона і дата затвердження, які можуть знадобитись для застосування в різних сферах, включаються в реєстр, що ведеться Секретаріатом ООН та вказуються відразу після елемента кодового позначення самого пункту.

За проханням уряду до цього переліку можуть бути включені додаткові пункти. **ЛОКОД ООН** розширено до такого рівня, щоб охопити усі пункти, які часто використовуються для перевезення вантажів у рамках міжнародних торговельних операцій.

Яковенко О.В.

КЛАСИФІКАТОРИ ІНФОРМАЦІЇ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ВІДОМЧІ (DEPARTMENTAL CLASSIFIERS OF DATA ON THE STATE CUSTOMS AFFAIRS) – класифікатори, призначенні для кодування інформації, яка використовується у процесі здійснення митних процедур, ведення митної статистики, електронного декларування та системи управління ризиками. Вони не містять правових норм та впроваджуються з метою виконання вимог МКУ 2012 р. та інших законодавчих актів з питань державної митної справи.

На практиці використовуються такі види **К.**: типів декларацій; митних режимів; особливостей переміщення товарів через митний кордон України; умов поставки; характерів угод; видів транспорту; видів упаковок; звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України; звільнень від сплати вивізного мита; документів; способів розрахунку; типів контейнерів; заходів гарантування; видів штрафних санкцій; підстав здійснення доплати (повернення) сум митних платежів; митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України; видів надходжень бюджету, що контролюються митними органами; одиниць вимірювання та обліку, що використовуються у процесі оформлення митних декларацій; інформації, необхідної для ідентифікації та класифікації товарів; торговельних марок; митних формальностей, що можуть бути визначені за результатами застосування системи управління ризиками; ініціаторів проведення митних формальностей, що можуть бути визначені за результатами застосування системи управління ризиками; результатів виконання митних формальностей, що можуть бути визначені за результатами застосування системи управління ризиками; причин незавершення митного оформлення; додаткової інформації, необхідної для ідентифікації товарів, що вноситься до електронного інвойсу, який додається до митної декларації, заповненої на бланку єдиного адміністративного документа.

К. розробляються у формі таблиць розподілу об'єктів класифікації з додержанням таких вимог: таблиці розподілу об'єктів класифікації містять такі обов'язкові графи – код об'єкта класифікації (умовне цифрове та/або буквене позначення, яке відображає систему кодування і розподілу об'єктів за класифікаційними угрупованнями); назва об'єкта класифікації з його словесним описом, що дає змогу відрізнити конкретний об'єкт класифікації від інших; у разі зміни системи кодування об'єктів класифікації **К.** підлягає перегляду.

Затвердження **К.**, внесення до них змін і доповнень, а також затвердження у разі потреби методичних рекомендацій щодо їх застосування здійснюються МФУ. Впровадження **К.** здійснюється шляхом інформування державних органів, суб'єктів ЗЕД та розробників програмного забезпечення про зміни і доповнення, внесені до відомчих класифікаторів, не пізніше ніж за 10 днів до набрання ними чинності, а також внесення не пізніше дня, що передує дню набрання ними чинності, відповідних змін у програмне забезпечення єдиної автоматизованої інформаційної системи Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ).

Фрадинський О.А.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ (CLASSIFICATION OF TAXES AND FEES) – процес їх групування, обумовлений певними цілями та завданнями. **К.п.з.** здійснюється в інтересах законодавців, митних органів, платників податків, статистичних служб. Податки класифікуються за такими ознаками:

1) за економіко-правовою сутністю обов'язкові платежі поділяються на чотири основних групи: відрахування та внески – податкові платежі, яким притаманний цільовий характер використання сплачених коштів; збори – податкові платежі, що справляються із платників зборів, з умовою отри-

мання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій; плата – обов'язковий платіж, визначальною ознакою якого є компенсаційний характер за постійне або тимчасове використання певного виду ресурсів; податки – група обов'язкових платежів, характерною ознакою яких є постійність та безповоротність сплати, односторонній рух справляння та відсутність компенсаційного характеру і цільової ознаки використання;

2) за економічним змістом доцільно виокремити три групи обов'язкових платежів: податки на доходи – платежі, об'єктом визначення яких та джерелом сплати є доходи фізичних та юридичних осіб, отриманих у вигляді заробітної плати, підприємницьких прибутків та виручки; податки на споживання – податки, справляння яких організовується завдяки витрачанню отриманих доходів завдяки механізму купівлі-продажу товарів, робіт та послуг; майнові та ресурсні податки – сплачуються при наявності, використанні певних активів, що перебувають у державній, колективній чи приватній власності або за наслідками передачі права на таку власність;

3) за формою оподаткування виокремлюють: прямі податки – податкові платежі, які мають чітко виражений об'єкт оподаткування, що зменшується у вартісному вимірнику в результаті сплати податку. Прямі податки поділяються на особисті – встановлені персонально для кожного, окремо взятого, платника податку та реальні – об'єктом оподаткування яких виступає майно або ресурси; непрямі податки – податкові платежі, сплата яких проводиться через ціновий механізм. У світовій фіскальній практиці непрямі податки отримали назву акцизів та поділяються на дві основні групи: специфічні та універсальні;

4) за рівнем внутрішньодержавного запровадження поділ податків і зборів залежить від територіального поділу країни. Розрізняють загальнодержавні податки – встановлюються вищим законодавчим органом країни та є обов'язковими для запровадження на всій території держави; місцеві податки – обов'язкові платежі, характерною ознакою яких є їх справляння на території окремих громад та формування дохідної частини виняткового місцевого бюджету; податки адміністративно-територіальних утворень формують бюджети відповідних республік, земель, штатів та належать до компетенції місцевих адміністрацій;

5) за рівнем міждержавного запровадження, залежно від покладених на них функціональних призначень обов'язкові платежі поділяється на: внутрішні податки і збори – основне їх призначення полягає у формуванні доходів бюджетної системи та позабюджетних фондів та регулюванні пропорцій економічного розвитку держави; податки на зовнішню торгівлю – виконують переважно регулюючу функцію, яка полягає у підтримці національного виробництва, формуванні оптимальної структури експорту та імпорту, захисті вітчизняних торговельних інтересів на міжнародній арені;

6) за місцем у структурі ціни товару: податки з виручки – обов'язкові платежі, джерелом сплати яких виступає виручка або валовий дохід від реалізації продукції; податки із собівартості – обов'язкові платежі, включаються до складу витрат підприємства; податки з прибутку – обов'язкові платежі, джерелом сплати яких виступає фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання;

7) за періодичністю сплати: регулярні податки – податки, які сплачуються у встановлені державою терміни та, переважно, є наслідками відносин власності чи фінансово-господарської діяльності фізичних або юридичних осіб; разові податки – обов'язкові платежі, ознакою яких є несистемний характер сплати. Їх виникнення обумовлене змінами у майновому, фінансовому чи господарському стані платника податку.

8) залежно від платника: податки і збори з юридичних осіб; податки і збори з фізичних осіб; змішані податки – платежі, платниками яких можуть бути як юридичні, так і фізичні особи;

9) залежно від податкової ставки податки доцільно поділити на дві групи – за методом розрахунку (пропорційні, прогресивні та регресивні) і за видом (адвалерні, специфічні і комбіновані): пропорційні податки – податки, величина яких змінюється пропорційно змінам вартісної або фізичної величини об'єкта оподаткування; прогресивні податки – податки, величина яких змінюється швидшими темпами ніж зміна вартісної або фізичної величини об'єкта оподаткування; регресивні податки – податки, величина яких змінюється меншими темпами ніж зміна вартісної або фізичної величини об'єкта оподаткування; адвалерні податки – виражені у відсотках до об'єкта оподаткування; специфічні податки – виражені виключно у твердих сумах (гривнях, доларах, євро) до об'єкта оподаткування; комбіновані податки – обов'язкові платежі, для яких ставка оподаткування містить як адвалерні, так і специфічні ознаки;

10) за способом сплати: кадастрові податки – податки, сплата яких проводиться на основі певних реєстрів, що містять інформацію про платника податку, або об'єкт оподаткування чи джерело сплати; податки, що сплачуються у джерела виплати – податки, сплата яких відбувається під час отримання платником податку винагороди, як у натуральному, так і грошовому виразі; податки що сплачуються під час споживання товарів і послуг – обов'язкові платежі, сплата яких обумовлена придбанням матеріальних і духовних благ, або процесами використання майна;

11) за рівнем зарахування: платежі у державний бюджет; платежі у місцевий бюджет; платежі у позабюджетні фонди; змішані податкові платежі – податки, що згідно з чинним законодавством

розподіляються або між бюджетами різних рівнів, або між бюджетною системою та позабюджетними фондами;

12) за еволюційними аспектами запровадження: звичаєві податки – податки, справляння яких базується на стійкій історичній традиції та не викликає заперечень із боку платників; консенсусні податки – запроваджені на основі взаємної згоди між державою та її громадянами; примусові податки – встановлені органами державної влади в законодавчому порядку та на основі примусу;

13) залежно від об'єкта оподаткування: податки і збори на фінансові результати діяльності (заробітну плату, дохід або прибуток); податки на майно; групу податків на реалізацію товарів формують універсальні та специфічні акцизи; основним об'єктом оподаткування податками на певні види витрат є витрати на оплату праці, від яких залежить величина нарахувань та утримань до позабюджетних соціальних фондів; об'єктом оподаткування для податків на здійснення певних операцій виступає вартість укладених угод майнового характеру або вартість позовних заяв; в основі податків та зборів на здійснення визначених видів діяльності лежить принцип дозвільного платежу, коли платник за здійснення певного виду своєї діяльності зобов'язаний сплачувати податок.

Фрадинський О.А.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКА – див. УКРАЇНСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ СТАНДАРТНА МІЖНАРОДНА ТОРГОВА – див. СТАНДАРТНА МІЖНАРОДНА ТОРГОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ООН.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ У ЗЕД (CLASSIFICATION OF GOODS IN FOREIGN TRADE ACTIVITIES) – здійснюється з метою визначення коду товару при заповненні митної декларації та систематизується в УКТ ЗЕД. Структура десятизнакового цифрового кодового позначення товарів в УКТ ЗЕД включає код групи (два перших знаки), товарної позиції (чотири перших знаки), товарної підпозиції (шість перших знаків), товарної категорії (вісім перших знаків), товарної підкатегорії (десять знаків). З метою детальної **К.т.** використовується сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду.

Система **К.т.** забезпечує високий ступінь деталізації номенклатури товарів. Це має особливе значення для її застосування в національних товарних номенклатурах, не порушуючи відповідних міжнародно-правових норм, що закріплюють основи системи кодування, а також дозволяє змінювати рівень деталізації з урахуванням національних інтересів. У разі необхідності в системі УКТ ЗЕД можна провести подальше розширення номенклатури товарів без порушення системи класифікації. Вона передбачає резерв для включення нових чи специфічних товарів.

Митні органи здійснюють контроль правильності **К.т.**, поданих до митного оформлення. На вимогу посадової особи митного органу декларант або уповноважена ним особа зобов'язані надати усі наявні відомості, необхідні для підтвердження заявлених ними кодів товарів, поданих до митного оформлення, а також зразки таких товарів та/або техніко-технологічну документацію на них.

Якщо під час митного оформлення товарів або після нього митний орган виявить порушення правил **К.т.**, то він має право самостійно класифікувати такі товари.

Під складним випадком **К.т.** розуміється випадок, коли у процесі контролю правильності заявленого декларантом або уповноваженою ним особою коду товару виникають суперечності щодо тлумачення положень УКТ ЗЕД, вирішення яких потребує додаткової інформації, спеціальних знань, проведення досліджень тощо. Штрафи та інші санкції за несплату митних платежів та за інші порушення, виявлені у зв'язку з неправильною **К.т.**, застосовуються митними органами виключно у разі, якщо прийняте митним органом рішення про класифікацію цих товарів у складному випадку було прийнято на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної інформації та/або внаслідок ненадання заявником всієї наявної у нього інформації, необхідної для прийняття зазначеного рішення, що суттєво вплинуло на характер цього рішення.

Рішення митних органів щодо **К.т.** для митних цілей є обов'язковими. Такі рішення оприлюднюються у встановленому законодавством порядку. У разі незгоди з рішенням митного органу щодо **К.т.** декларант або уповноважена ним особа має право оскаржити це рішення до органу вищого рівня або до суду. При цьому висновки інших органів, установ та організацій щодо визначення кодів товарів згідно з УКТ ЗЕД при митному оформленні мають інформаційний або довідковий характер.

Туржанський В.А.

КЛЕЙМО (MARKING) – знак посвідчення на виробах. Від початку **К.** було знаком якості, що засвідчував оригінальність речі, та слугувало торговельною маркою виробу. **К.** як характерний авторський знак проставлялося з XVI ст. на корпусі музичного інструмента. **К.** на керамічних виробах позначали гончарів-ремісників, власників майстерень, державу-виробника. На початку XVIII ст. з'являються **К.** на виробах першої в Європі порцелянової мануфактури у м. Мейсені. Європейська система клеймування виробів з дорогоцінних металів сформувалася у XVI – XVIII ст.

К. на російських виробах мало такий склад: проба (вказувала на вміст основного дорогоцінного металу у сплаві); міське клеймо (герб міста або літерний шифр); іменник пробірного майстра; іменник майстра (фірми)-виготовлювача; іменник альдермана (майстра з якості) (тільки для Москви XVIII ст.).

Сучасне державне пробірне **К.** – знак встановленого єдиного зразка, що засвідчує цінність виробів із дорогоцінних металів. Суб'єкти підприємницької діяльності, які виготовляють ювелірні та побутові вироби з дорогоцінних металів, зобов'язані мати іменник, відбиток якого проставляється виготовлювачем на всіх виробах. Відбиток іменника щорічно підлягає реєстрації в органах, які здійснюють державний пробірний контроль. Використання іменника, не зареєстрованого в органах, які здійснюють державний пробірний контроль, забороняється.

Калашникова О.Л.

КЛЕЙМО ПРОБІРНЕ (HALLMARK) [нім. probierstempel – лінія] – державний знак встановленого єдиного зразка, що засвідчує цінність виробів із дорогоцінних металів. Опис державного **К.п.** та його форма затверджуються МФУ та виготовляються за його замовленням.

Клеймування – пробірно-технологічна операція нанесення відбитку **К.п.** на ювелірні та побутові вироби з дорогоцінних металів. Не підлягають обов'язковому клеймуванню в органах, які здійснюють державний пробірний контроль напівфабрикати і зливки з дорогоцінних металів; вироби з дорогоцінних металів, які мають історичну або археологічну цінність, а також ордени, медалі і монети; дрібна насічка (інкрустація) золотом і сріблом на зброї, предметах побуту, релігійного культу тощо; сухозлітка жовта і сухозлітка срібна; прилади, лабораторний посуд та інші вироби, що виготовляються з дорогоцінних металів і призначені для наукових, виробничих, медичних та інших цілей.

Згідно з Указом Президента від 13.04.2011 № 461/2011 «Про Положення про Державну пробірну службу України» орган державного пробірного контролю в Україні була Державна пробірна служба – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовувалася і координувалася КМУ через МФУ. Пробірна служба України мала свої територіальні підрозділи у Донецьку, Львові, Одесі та Харкові.

Усі ювелірні вироби з дорогоцінних металів, які призначено для продажу, повинні мати державне **К.п.** та іменник. Для маркування компонентів золотих сплавів у відповідності ГОСТ 6835–80 «Золото и золотые сплавы. Марки.» введено літерні позначення: Зл – золото, Ср – срібло, М – мідь, Пд – паладій, Пл – платина, Н – нікель, Кд – кадмій, Ц

– цинк. Вміст компонентів визначається цифровим шифром. У сплавах золото-срібних, золото-мідних та золото-срібно-мідних вміст дорогоцінного металу в марці надається в тисячних частках. Наприклад, марка золота 750 проби ЗлСр750-250 означає двокомпонентний золото-срібний сплав із вмістом 750 часток золота, тобто 75 %, та вмістом 250 часток срібла, тобто 25 %. У марках золото-мідних сплавів цифровий шифр вказується лише для золота. Наприклад, марка золота ЗлМ583 означає двокомпонентний сплав із вмістом золота 58,3 % (583 проба), решта – мідь. У марках золото-срібно-мідних сплавів цифровий шифр ставиться лише для золота та срібла. Наприклад, марка ЗлСрМ958-20 означає трикомпонентний золотий сплав 958 проби, в якому є окрім золота 20 % срібла, решта (2,2 %) – мідь. У золотих сплавах із вмістом платини, паладію та нікелю цифровий код вказує на відсотковий вміст кожного компонента, окрім золота. Наприклад, марка ЗлМНЦ12,5 ~ 10 – 2,5 означає золотий сплав 750 проби, в якому міді – 12,5 %, нікелю – 10, цинку – 2,5. У марках золотих припаїв золото має позначення – ПЗл, а цифровий шифр вказує на відсотковий вміст (%) лігатурних

домішок та ставиться після кожного компонента, окрім останнього. Наприклад, марка золотого припаю П3л58,3Ср11М18КдЮЦ означає 5-компонентний сплав 583 проби, в якому срібла – 11 %, міді – 18, кадмію – 10, решта (2,7 %) – цинк.

К.п. поділяють на 2 групи: основні й додаткові. Основні **К.п.** мають самостійне значення і засвідчують кількість вмісту дорогоцінного металу, а додаткові використовують в поєднанні з основними для клеймування роз'ємних та додаткових частин виробу.

К.п. засвідчують, що виріб пройшов пробірний контроль та відповідає вимогам Положення про пробірний нагляд. Відбиток основного клейма має три складові:

1) знак посвідчення, який може бути різним залежно від того, в якому році цей виріб було виготовлено:

– 1908 – 1927 рр. випуску – «жінка в кокошнику»;

– 1927 – 1958 рр. випуску – «голова робітника з молотом»;

– 1958 – 1993 рр. випуску – п'ятикутна зірка з серпом та молотом всередині;

– з 1993 р. випуску українські виробники мають знак-посвідчення – тризуб;

– з 1998 р. суб'єкти підприємницької діяльності (ВАТ «Українські ювеліри», Львівський державний ювелірний завод, ЗАТ «Харківській ювелірний завод», Вінницьке державне підприємство «Кристал») – знак посвідчення – листок каштана;

2) шифри інспекції пробірного нагляду, що розташовують в нижньому лівому куті відбитка клейма;

3) тризначне цифрове позначення встановленої проби.

К.п. наноситься методом механічного штампування, лазерним та електроіскровим.

Останнім часом у світі почали широко застосовувати лазерні технології в маркуванні та клеймуванні ювелірних виробів, дорогоцінних сплавів та каміння. Лазерні технології обробки матеріалів широко застосовуються в промисловості для таких технологічних операцій, як зварювання, різання, маркування та гравірування, термообробка, свердління отворів. Частина технологічних процесів лазерної обробки повністю відпрацьована та впроваджена в ювелірній галузі, деякі процеси та технології перебувають у стадії розробки. Одним з найбільш цікавих методів обробки дорогоцінних металів є їх маркування та гравірування. Сучасні прилади, обладнані комп'ютерним управлінням, дають можливість наносити на метал методом лазерного маркування практично будь-яку графічну інформацію: малюнки, написи, вензеля, логотипи. При чому зображення можна наносити як у растровому, так й у контурному вигляді.

Туржанський В.А.

КЛЕЙОВИЙ ЖИВОПИС – див. ЖИВОПИС КЛЕЙОВИЙ.

КЛИМЕНКО ОЛЕКСАНДР ВІКТОРОВИЧ (KLYMENKO OLEKSANDR VIKTOROVYCH) – Міністр доходів і зборів України з грудня 2012 р. по лютий 2014 р., головний державний радник податкової служби України, кандидат економічних наук.

Народився 16.11.1980 у м. Макіївка Донецької області. В 2002 р. закінчив Донецький державний університет управління за спеціальністю фінанси, у 2010 р. – Дніпропетровське регіональне відділення Національної академії управління при Президентові України за спеціальністю державне управління та захистив кандидатську дисертацію на тему: «Податкова політика держави щодо великих платників податків».

Трудовий шлях розпочав у 1997 р. із підприємницької діяльності.

З 2005 р. по 2010 р. працював заступником начальника Спеціалізованої державної податкової інспекції по роботі з великими платниками податків м. Донецьк, з травня по вересень 2010 р. – першим заступником голови державної податкової адміністрації Донецької області, з вересня 2010 р. по лютий 2011 р. – головою державної податкової адміністрації Донецької області. З лютого по листопад 2011 р. – заступник Голови ДПСУ, з листопада 2011 р. по грудень 2012 р. – Голова ДПСУ.

Указом Президента України від 24.12.2012 О. В. Клименко призначений на посаду Міністра доходів і зборів України.

Очоливши Міністерство доходів і зборів – правонаступника реорганізованих Державної податкової служби України та Державної митної служби України, О. В. Клименко особливу увагу приділив формуванню організаційної структури новоствореного Міністерства, яка б забезпечила оптимальне виконання функцій, раніше покладених на податкові та митні органи України. Зокрема Указом Президента України від 18.03.2013 затверджено Положення про Міністерство доходів і зборів, а 20.03.2013 Постановою КМУ № 229 утворено територіальні органи Міністерства доходів і зборів України. Центральні апарати ДПСУ та ДМСУ були реорганізовані у центральний апарат Міністерства

доходів і зборів України. На базі територіальних органів Державної податкової служби та Держмитслужби утворювалися територіальні органи Міндоходів, зокрема на обласному рівні – Головні управління Міндоходів та митниці Міндоходів.

У липні 2013 р. Міністр презентував п'ятирічну Стратегію розвитку Міністерства доходів і зборів, основні напрями якої спрямовані на впровадження нових електронних сервісів, розвиток митної інфраструктури, підвищення рівня культури сплати податків, зборів та митних платежів, підвищення ефективності здійснення податкового та митного контролю, сприяння розвитку міжнародної торгівлі шляхом спрощення митних процедур та ефективної протидії митним правопорушенням, впровадження ефективних методів протидії корупції та ефективної системи управління персоналом.

Значні напрацювання здійснювалися у напрямі забезпечення якісної імплементації норм ПКУ, МКУ 2012 р., стандартів правових норм ЄС та ВМО.

Окремим напрямом трансформації Міністерства О. В. Клименко визначив побудову нових підходів у контрольно-перевірочній роботі, спрямованих на зменшення кількості перевірок платників податків та скороченні судових справ, пов'язаних з такими перевірками. Вагомі заходи були вжиті для удосконалення контролю за фактичним рухом товарів від кордону до покупця шляхом об'єднання податкового і митного аудиту та використання контролюючим органом єдиних інформаційних баз даних для перевірок платників податків щодо достовірності нарахування і сплати податків, зборів та митних платежів.

У рамках спрощення процедур митного контролю та сприяння міжнародній торгівлі Міністерством доходів і зборів запроваджувалася практика здійснення митного оформлення товарів без їх фізичного пред'явлення митниці призначення випуску товару у вільний обіг відразу після перетину митного кордону.

Стратегічного значення для О. В. Клименка набули організація та поглиблення співпраці з ЄС і низкою міжнародних організацій у сфері боротьби з незаконною торгівлею, податковим шахрайством, мінімізацією сплати податків та корупційних ризиків.

Медвідь Ю.О.

КНИГА ВАНТАЖНА (CARGO BOOK) – реєстраційний судновий журнал, у якому фіксується інформація про прийнятий на судно вантаж в розрізі його виду та кількості, упаковки, маркування, розміщення по вантажних приміщеннях, способу завантаження, організації вантажопереробки у портах тощо.

К.в. входить до переліку суднових документів і є обов'язковою для ведення на усіх суднах, незалежно від форми власності та району плавання. Ведеться помічником капітана, що відповідає за вантажно-розвантажувальні операції на судні та підписується капітаном і його помічником після закінчення кожного рейсу. Ведення **В.к.** починається із першого рейсу судна та закінчується останнім рейсом.

Фрадинський О.А.

КНИГА ПОШАНИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (BOOK OF HONOUR OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – прояв глибокої поваги до досягнень посадових осіб і ветеранів митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій, високої оцінки їх вагомого внеску в реалізацію державної політики у сфері митної справи, зміцнення законності та правопорядку, виявленої мужності й відваги під час виконання службових обов'язків, а також до громадян, які надавали активну допомогу митним органам України у виконанні завдань із захисту економічних інтересів держави. Було запроваджено у лютому 2006 р. Авторами макету були: Бузало В. Й., Пашко П. В., Сопов О. М, Тарасюк О. В., Шиян О. М.

Висунення кандидатур для занесення їх прізвищ до **К.** здійснювалось заступниками Голови Держмитслужби України, керівниками департаментів, управлінь Держмитслужби України, керівниками інших митних органів. Подання про занесення прізвищ осіб до **К.** розглядались Головою Держмитслужби України. Рішення про занесення прізвищ посадових осіб митної служби та інших осіб до **К.** приймалось після попереднього розгляду матеріалів комісією з розгляду та аналізу матеріалів про нагородження та заохочення працівників митної служби і затверджувалося наказом Держмитслужби України.

До **К.** заносили прізвища осіб, нагороджених заохочувальною відзнакою Держмитслужби України нагрудним знаком «Золота зірка «За заслуги». Особам, прізвища яких занесено до **К.**, видавався пам'ятний знак.

У **К.** розміщувалась кольорова фотографія особи розміром 9х12 см (для посадових осіб митних органів у парадному форменому одязі, без головного убору), під якою зазначали її прізвище, ім'я та по батькові, посаду та спеціальне звання. Також зазначали короткі біографічні відомості про особу й інформацію про конкретні досягнення, що стали підставою для прийняття рішення про занесення до **К.**

Наказ про занесення прізвища посадової особи митного органу, інших осіб до **К.** обов'язково оголошувався в урочистій обстановці. **К.** зберігалась у залі засідань колегії Держмитслужби України. Записи до неї вносилися уповноваженим працівником Департаменту кадрової роботи ДМСУ, на якого покладалися обов'язки за ведення **К.**

Наказом ДМСУ від 04.09.2008 № 963 «Про внесення до **К.** прізвищ колишніх працівників» до **К.** було внесено перші п'ять прізвищ. Це – колишній керівник Чопської, Львівської, Бориспільської митниць, Київського центру підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби України

Станіслав Діденко; колишній голова ДМКУ, голова Спілки ветеранів митної служби України Анатолій Колос; колишній керівник Донбаської регіональної митниці, заступник голови Держмитслужби України Юрій Коновченко; колишній перший заступник голови Держмитслужби України Едуард Мірошниченко; колишній керівник Чопської митниці Юрій Шляхта.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 № 365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» її було скасовано.

Прус Л.Р.

КНИГА ПОШАНИ МИТНОГО ОРГАНУ (BOOK OF HONOUR OF CUSTOMS AUTHORITY) – прояв глибокої поваги до досягнень посадових осіб і ветеранів митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій, які внесли вагомий вклад у створення та розбудову митної системи України, у реалізацію завдань, покладених на митні органи, виявили мужність і відвагу під час виконання службових обов'язків, а також до громадян, які надають активну допомогу митним органам України у виконанні завдань із захисту економічних інтересів держави. Було запроваджено у лютому 2006 р.

Подання про занесення прізвищ осіб до **К.** вносилось на ім'я начальника митного органу заступниками начальника митного органу, начальниками структурних підрозділів митного органу. У поданні зазначали конкретні результати роботи особи, що стали підставою для порушення клопотання про його заохочення; відомості про нагородження його державними нагородами та відзнаками Держмитслужби України.

Подання про занесення прізвищ до **К.** не розглядали стосовно осіб, до яких протягом останнього року роботи застосовували дисциплінарні стягнення. Про занесення прізвища посадової особи митного органу або іншої особи до **К.** видавали наказ митного органу.

У **К.** розміщували кольорову фотографію особи розміром 9х12 см (для посадових осіб митних органів у парадному форменому одязі, без головного убору), під якою зазначали її прізвище, ім'я та по батькові, посаду та спеціальне звання. Також зазначали короткі біографічні відомості про особу й інформацію про конкретні досягнення, які стали підставою для прийняття рішення про занесення до **К**. Наказ про занесення прізвища посадової особи митного органу, інших осіб до **К.** обов'язково оголошували в урочистій обстановці. Місце зберігання **К.** визначав керівник митного органу. Записи до неї вносив уповноважений працівник митного органу, на якого були покладені обов'язки за ведення **К.**

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 № 365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» її було скасовано.

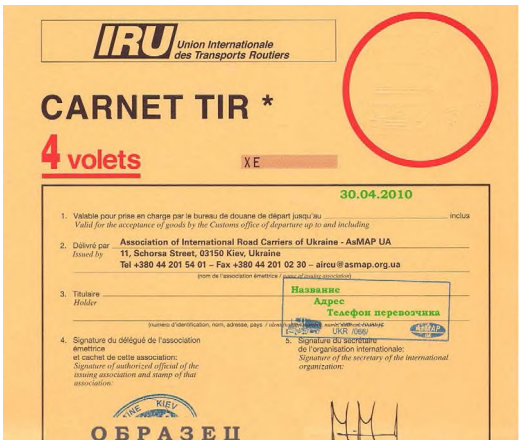
Прус Л.Р.

КНИГА СУДНОВА УКРАЇНИ – див. СУДНОВА КНИГА УКРАЇНИ.

КНИЖКА МДП (CARNET TIR) – документ митного транзиту, що використовується для підтвердження існування міжнародної гарантії сплати митних податків на товари, що переміщуються відповідно до процедури МДП, в межах сум, встановлених національним законодавством та затверджених IRU, на умовах передбачених Конвенцією МДП.

К.МДП складається з чотирьох сторінок обкладинки, невідривного листка N 1 / N 2 жовтого кольору й невідривного корінця N 1 / N 2 жовтого кольору, відривних листків N 1 білого кольору й невідривних корінців N 1 білого кольору, відривних листків N 2 зеленого кольору (включаючи їх відривні частини з графами 18 – 28) і невідривних корінців N 2 зеленого кольору, а також бланка Протоколу **К.МДП** (Proces-verbal de constat) жовтого кольору. Відривні листки N 1 і N 2 та невідривні корінці N 1 і N 2 використовуються в кожній країні (відправлення, транзиту й призначення) у різних комбінаціях. Як правило, **К.МДП** складаються з 4, 6, 14 або 20 листків і призначені для застосування при перевезенні товарів територією декількох держав.

К.МДП друкується французькою мовою, за винятком першої (титульної) сторінки обкладинки, яка друкується англійською та французькою мо-

IRU Union Internationale des Transports Routiers

CARNET TIR *

4 volets

XE

30.04.2010

1. Valable pour prise en charge par le bureau de douane de départ jusqu'au ... inclus
Valid for the acceptance of goods by the Customs office of departure up to and including

2. Délivré par / *Issued by*: Association of International Road Carriers of Ukraine - AsMAP UA
11, Schorsa Street, 03150 Kiev, Ukraine
Tel +380 44 201 54 01 – Fax +380 44 201 02 30 – aircu@asmap.org.ua

3. Titulaire / *Holder*
Название
Адрес
Телефон перевозчика

4. Signature du délégué de l'association émettrice et cachet de cette association: / *Signature of authorized official of the issuing association and stamp of that association*

5. Signature du secrétaire de l'organisation internationale: / *Signature of the secretary of the international organization:*

ОБРАЗЕЦ

6. Pays de départ / *Country/Countries of departure* (1): УКРАИНА

7. Pays de destination / *Country/Countries of destination* (1): РОССИЯ

8. No(s) d'immatriculation du (des) véhicule(s) routier(s) (1) / *Registration No(s). of road vehicle(s)* (1): АА 1111 АЕ/АА 2222 ХХ

9. Certificat(s) d'agrément du (des) véhicule(s) routier(s) (No et date) (1) / *Certificate(s) of approval of road vehicle(s) (No. and date)* (1): № 123456 до 20.07.2010

10. No(s) d'identification du (des) conteneur(s) (1) / *Identification No(s). of container(s)* (1)

вами, і невідривного листка N 1 / N 2 та Правил користування **К.МДП** на третій сторінці обкладинки, які друкуються англійською мовою, або мовою держави – учасниці Конвенції МДП. До **К.МДП** можуть бути додані додаткові аркуші з перекладом друкованого тексту мовами держав – учасниць Конвенції МДП.

Гарантійне об'єднання встановлює строк дії **К.МДП**, який не може бути продовжений. Якщо **К.МДП** була прийнята до оформлення митницею відправлення в останній день строку її дії чи до цієї дати, то вона є дійсною до завершення перевезення на умовах Конвенції МДП.

Гармаш Є.В.

КНИЖКА CPD (CPD CARNET) [Carnet de Passage en Douane – дослівно з французької означає «книжка проходження митниці»] – міжнародний митний документ, що використовується для тимчасового ввезення на митну територію транспортних засобів та приймається як митна декларація, і дозволяє ідентифікувати ввезені транспортні засоби.

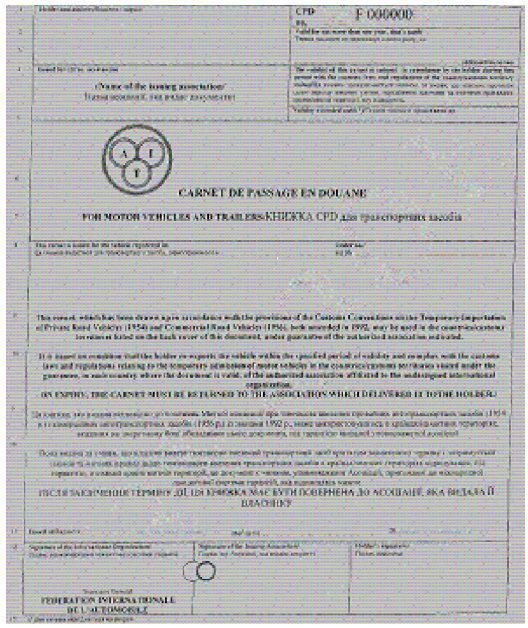
К.CPD використовується у країнах, які є учасниками Конвенції про тимчасове ввезення від 26.06.1990, та не може бути використана у країні, резидентом якої є її утримувач.

Застосування **К.CPD** передбачає умовне безмитне ввезення/вивезення транспортних засобів та гарантує сплату імпортних мита і податків, якщо тимчасово ввезений транспортний засіб не було належним чином вивезено. В окремих випадках **К.CPD** може застосовуватися для контролю за тимчасовим експортом та реімпортом транспортних засобів.

Особливими характеристиками **К.CPD** є те, що вона друкується англійською та французькою мовами, а її розміри повинні бути 297х210 мм.

Видається **К.CPD** видавничою асоціацією, яка затверджується митними органами. Книжка є власністю асоціації та в будь-якому разі повинна бути повернута до асоціації не пізніше дня закінчення терміну її чинності та належним чином заповнена. Асоціація, яка видала **К.CPD**, повинна вказати свою назву на кожному відривному талоні та перші літери міжнародної ланцюгової систем гарантій, до якої вона належить.

Термін дії **К.CPD** встановлюється до 1 року з правом одноразового продовження ще на 1 рік. Зворотне вивезення транспортного засобу повинне бути здійснене у межах терміну дії **К.CPD** з урахуванням термінів встановлених законами країни відвідування. Митні процедури відповідно **К.CPD** відбуваються за такою схемою: при в'їзді митні органи ставлять печатку на корінці талону на ввезення, вказують назву митної установи в'їзду, дату в'їзду, підпис інспектора митниці, відокремлюють та утримують талон на ввезення, одночасно, вказуючи на талоні на вивезення назву митної установи в'їзду та номер, за яким було зареєстровано книжку; при виїзді, митні органи відокремлюють та утримують талон на вивезення, вказуючи назву митної установи виїзду, дату виїзду, підпис інспектора митниці та печатку. Доказом зворотного вивезення транспортного засобу згідно з **К.CPD** є належним чином заповнений вивізний корінець

CPD F 000000

CARNET DE PASSAGE EN DOUANE

FOR MOTOR VEHICLES AND TRAILERS/КНИЖКА CPD для транспортних засобів

ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ТЕРМІНУ ДІЇ ЦІЄЇ КНИЖКИ ЇЇ МАЄ БУТИ ПОВЕРНЕНА ДО АСОЦІАЦІЇ, ЯКА ВИДАЛА ЇЇ ВЛАСНИКУ

FEDERATION INTERNATIONALE DE L'AUTOMOBILE

книжки, завірений штемпелем митного органу. На останній сторінці **К.CPD** зазначається сертифікат про розміщення транспортного засобу, в якому митний орган описує характеристики транспортного засобу, який тимчасово ввозиться. Будь-які зміни даних (ім'я, адреса власника книжки, колір транспортного засобу, двигун тощо), зазначених у **К.CPD**, можуть бути зроблені лише з дозволу видавничої асоціації, а після надання книжки митному органу – з дозволу цього митного органу.

У разі порушення суб'єктом господарювання умов тимчасового ввезення відповідно до **К.CPD**, асоціація-гарант, яка її видала, зобов'язується сплатити митним органам суму ввізного мита, податків та інших платежів, встановлених законодавством на імпорт транспортних засобів. При цьому асоціація-гарант виплачує гарантовані суми у разі звернення митного органу з повідомленням про виплати у термін не пізніше 1 року з дати втрати чинності **К.CPD**. Транспортний засіб, що тимчасово ввозиться згідно з **К.CPD**, не може позичатися, від нього не можна відмовлятися, здавати в оренду, продавати чи розпоряджатися ним будь-яким іншим чином без попередньої згоди митної адміністрації країни відвідування та асоціації, яка видала **К.CPD**.

Медвідь Ю.О.

КОБЗА (KOBZA) [від тюркського cobuxci – кобузчик, гравець на кобузі] – старовинний струнно-щипковий інструмент, корпус якого має овальну форму з грифом. **К.** має шість довгих струн над грифом і шість коротких струн над декою. Звук отримують шляхом притискування струн на грифі і щипком струн на корпусі.

Перші документальні відомості про **К.** на території України з'явилися ще у XIV ст. Найбільшого поширення інструмент набув за часів козаччини.

Виготовляються **К.** зазвичай із верби, клена, горіха або липи. Основу разом із грифом витинали із цільної колоди. Посередині верхньої деки роблять резонаторний отвір (у більшості випадків круглої форми, рідше у формі пелюсток квітки). До нижньої частини корпусу **К.** прикріплюють струнотримач, від якого через дерев'яний підструнник до грифу йшли струни. На грифі розміщують дерев'яні кілочки, призначені для натягування струн.

Розрізняють два основні види **К.**: ладкова, ресаївська. Інколи **К.** ототожнюють із бандурою, однак науковці зазначають, що це два різних інструменти.

За наявності визначених ознак **К.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Полель С.А.

КОВАЛЬ ОЛЕКСІЙ МИХАЙЛОВИЧ (KOVAL OLEKSII MYKAILOVYCH) – Голова Державного митного комітету України з грудня 1991 р. по березень 1993 р., дійсний державний радник митної служби.

Народився 29.04.1945 на Київщині. У 1967 р. закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю перекладач.

Трудову діяльність розпочав у 1967 р. на посаді інспектора Київської митниці СРСР. Пізніше працював виконуючим обов'язків начальника та начальником Бориспільського митного поста. У листопаді 1983 р. переведений у Київську митницю, де обіймав посади начальника відділу, заступника начальника Київської митниці.

Указом Президента України від 11.12.1991 О. М. Коваль призначений на посаду Голови ДМКУ.

О. М. Коваль, будучи першим, хто очолив митні органи незалежної України, чимало зробив у сфері становлення та розвитку української митниці, забезпечення територіальної цілісності, суверенітету та економічної безпеки української держави.

Основоположним кроком у формуванні нормативно-правової бази митних органів та її приведенні до світових стандартів стало прийняття ВРУ 12.12.1991 Постанови, відповідно до якої з 01.01.1992 вводився в дію МКУ. Згодом, 05.02.1992 ВРУ було прийнято ЗУ «Про єдиний митний тариф», який містив систематизований перелік ставок мита, яким обкладалися товари та інші предмети, що ввозилися на митну територію України або вивозилися за її межі.

Уже протягом перших років існування митних органів незалежної української держави було створено розвинену мережу пунктів пропуску на кордонах із сусідніми країнами та організовано десятки нових митниць у внутрішніх регіонах держави. За 1992 – 1993 рр. кількість митниць зросла у 2,5 рази, а митних постів – у 4,5 рази. Під керівництвом О. М. Коваля вдалося створити та відкрити автопереходи та підрозділи митної служби на залізничних станціях, започаткувати митний контроль у міжнародних аеропортах та удосконалити митний контроль на морських суднах, створити митні підрозділи по боротьбі з контрабандою та порушенням митних правил, налагодити концептуальні підходи з організації взаємодії митних органів з прикордонними органами, органами міністерства внутрішніх справ та служби безпеки, впровадити нові форми і засоби діяльності митної служби в умовах ринкової економіки. Були зроблені перші кроки для заснування та розвитку митного інформаційно-аналітичного центру, відомчих навчальних закладів, митних лабораторій та митних складів, закладено основи комп'ютеризації та технологічного забезпечення митних органів.

Особливу увагу О. М. Коваль приділив кадровому забезпеченню новостворених митниць, організації боротьби з контрабандою, порушенням митних правил та наповненню митними платежа-

ми Державного бюджету України.

Важливі напрацювання здійснювалися у напрямі міжнародного співробітництва, результатом чого стало встановлення ділових контактів з митними службами іноземних держав, укладання договорів про державний кордон і режим державного кордону та прийняття України у листопаді 1992 р. до Ради митного співробітництва (ВМО).

Окремим напрямом діяльності О. М. Коваля щодо розвитку митниці було її матеріальне забезпечення: придбання спеціального та форменого одягу, транспортних засобів, зброї та спеціальних засобів митного контролю (портативні радіостанції, відео- та аудіотехніка, інтроскопи, індикатори металів, пошукові дзеркала та інше обладнання), комп'ютерної та обчислювальної техніки.

Протягом 1991 – 1993 рр. проведена значна робота у сфері організації та становлення управлінської структури інформаційно-аналітичної служби, удосконалення матеріально-технічної бази, відпрацювання методик збору, обробки та аналізу митної інформації, і, головне, підготовки фахівців для митних органів: митних інспекторів, перекладачів, інженерів та аналітиків. Наказом Голови ДМКУ від 10.02.1992 р. передбачалося створення перших в історії нашої держави курсів підготовки та перепідготовки працівників митних органів.

Було налагоджено систему передачі електронних копій митних декларацій за допомогою електронної пошти, опрацьовано концепцію Єдиної автоматизованої інформаційної системи митної служби України.

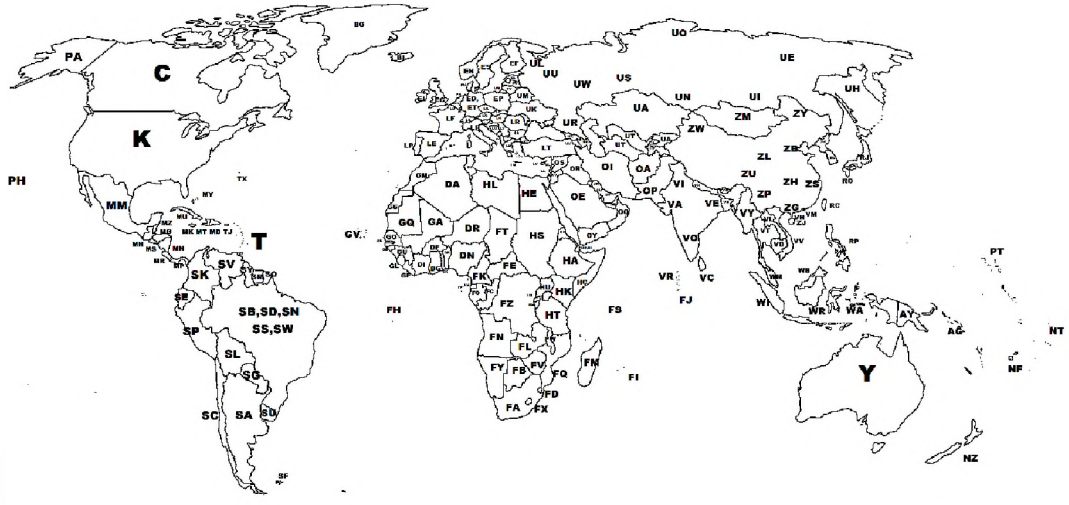
Перебуваючи на посаді Голови ДМКУ, О. М. Коваль особливу увагу приділив гарантіям соціального захисту працівників митної служби, забезпеченню їх достатніми матеріальними умовами для належного виконання службових обов'язків, проблемам підвищення заробітної плати і надання інших соціальних пільг митним працівникам. Досягненням такої соціальної політики митної служби під керівництвом О. М. Коваля стало прийняття Урядом у лютому 1993 р. Постанови «Про умови оплати праці працівників митної системи», якою посадові оклади працівників галузі були підвищені приблизно в 1,8 рази, затверджено розміри щомісячної надбавки за вислугу років (від 10 до 40 відсотків до посадового окладу і окладу за персональне звання), встановлено доплату за роботу у нічний час (35 % посадового окладу за фактично відпрацьований час). З бюджету почали надходити кошти на капітальне будівництво митних споруд і житла для співробітників галузі.

У березні 1993 р. О. М. Коваль призначений на посаду начальника Бориспільської митниці, а згодом – радником митної справи при Посольстві України у Королівстві Бельгія, до виконання обов'язків якого приступив у листопаді 1993 р. З 2001 р. по 2003 р. працював начальником Бориспільської митниці.

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

КОД АЕРОПОРТУ (AIRPORT CODE) – буває двох видів – індекси аеропорту ІКАО та ІАТА.

К.а. ІКАО (індекс аеропорту ІКАО) – унікальний індивідуальний ідентифікатор, що складається з 4 літер, який присвоюється світовим аеропортам Міжнародною організацією цивільної авіації (ІКАО, ICAO – International Civil Aviation Organization). Такі коди використовуються авіакомпаніями, органами управління повітряними переміщеннями, метеорологічними службами для передачі аеронавігаційної та метеорологічної інформації для аеропортів, планів польотів (флайт планів), позначення громадських аеродромів на радіонавігаційних картах, а також в якості адрес аеропортів в міжнародній мережі

Карта країн та територій з вказаними ІКАО префіксами аеропортів, що в них використовуються

телеграфного авіаційного зв'язку AFTN. Коди ІКАО мають регіональну структуру. Перші дві літери формують регіональний префікс. Перша літера визначає світовий регіон – частину континенту чи цілий континент («Е» – північна Європа, «L» – центральна та південна Європа, «Y» – Австралія), країну з великою територією («С» – Канада, «К» – континентальна частина США). Друга літера визначає країну регіону, що відповідає першій літері. Решта (дві або три для великих країн) коду визначають аеропорт в цій країні. На даний час усі можливі префікси на літеру «L» вже використовуються. Не використовуються в якості першої літери коду аеропорту: J,Q та X. Спеціальний код ZZZZ зарезервований для випадків, коли створюється план польоту в аеропорт, що не має коду ІКАО.

Для Радянського Союзу, як для країни з великою площею, була виділена літера «U». Та після розпаду СРСР прибалтійські держави отримали для себе префікс в зоні «Е» (Литва – EY, Латвія – EV, Естонія – EE). Молдавія отримала префікс LU. Решта країн зберегли префікси, що відповідали їхній території (так для України незмінним залишився код UK). В СРСР для зручності часто використовувались коди аеропортів, що складалися з 4 літер російського алфавіту. В більшості це є ті ж коди ІКАО, які за взаємно-однозначним принципом були замінені на російські. Код аеропорту IATA (індекс аеропорту IATA) – індивідуальний код, що складається з трьох літер, який присвоюється аеропортам Міжнародною асоціацією повітряного транспорту (IATA – International Air Transport Association). У Канаді та континентальній частині США коди IATA – це коди ІКАО без першої літери, проте для решти територій дана тенденція не зберігається. Невеликі аеропорти (особливо місцевих повітряних ліній) можуть не мати ні коду IATA, ні коду ІКАО.

Мотюк К.Д.

КОД КЛАСИФІКАТОРА МИТНИХ ОРГАНІВ, ЇХ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ, МИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ УСТАНОВИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (CODE OF CLASSIFIER OF CUSTOMS AUTHORITIES, THEIR DIVISIONS, CUSTOMS ORGANIZATIONS, SPECIALIZED EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND RESEARCH INSTITUTION OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – означення об'єкта або угруповання у вигляді знака або групи знаків за правилами, встановленими системою кодування, що складався з дев'яти знаків та формувався за такою схемою:

XXXXX XX XX

де: з першого до третього знаку – код центрального органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, митниці, спеціалізованого митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи митної служби України; з першого до п'ятого знаку – код митного поста; четвертий та п'ятий знаки коду – номер митного поста в межах однієї митниці; з першого до сьомого знаку – код пункту пропуску, пункту контролю через державний кордон України; шостий та сьомий знаки коду – номер пункту пропуску, пункту контролю в межах однієї митниці; з першого до дев'ятого знаку – код структурного підрозділу митниці. Восьмий та дев'ятий знак коду – номер структурного підрозділу митниці. У випадку класифікації підрозділу, який не входить до складу митного поста – порядковий номер цього підрозділу в межах однієї митниці. У випадку класифікації підрозділу, який входить до складу митного поста – порядковий номер підрозділу в межах цього митного поста.

Для класифікації пункту пропуску, пункту контролю через державний кордон України після дев'ятизначного коду в дужках зазначалися три знаки, із яких: перший знак – цифри 1 – 4, які визначали категорію пункту пропуску, пункту контролю, а саме: 1 – міжнародний; 2 – міждержавний; 3 – місцевий; 4 – міжнародний, місцевий. Другий знак – цифри 1 – 9, які визначали вид сполучення через пункт пропуску, пункт контролю, а саме: 1 – автомобільний; 2 – залізничний; 3 – повітряний; 4 – річковий; 5 – морський; 6 – поромний; 7 – пішохідний; 8 – трубопровідний; 9 – лінія електропередачі. Третій знак – цифри 0 – 7, які визначали суміжну країну, на кордоні з якою розташовувався пункт пропуску або відсутність такої країни, а саме: 0 – суміжна країна відсутня; 1 – Російська Федерація; 2 – Республіка Білорусь; 3 – Республіка Польща; 4 – Словацька Республіка; 5 – Угорська Республіка; 6 – Румунія; 7 – Республіка Молдова.

Фрадинський О.А.

КОД IATA (IATA (INTERNATIONAL AIR TRANSPORT ASSOCIATION) CODE) – 1-о, 2-о, 3-х, 4-х літерний унікальний індивідуальний ідентифікатор, що надається об'єктам, які мають значення для індустрії пасажирських авіаперевезень та присвоюється Міжнародною асоціацією повітряного транспорту (IATA). Дана організація контролює надання міжнародних кодів, що є уніфікованим скороченням, для аеропортів, авіакомпаній і типів літаків. Так, код KBP позначає аеропорт Бориспіль. При написанні **К. IATA** слідує зазвичай після скорочення IATA. **К. IATA** також привласнюється деяким іншим важливим транспортним вузлам, таким як вокзали або порти (ZLP для вокзалу Цюріха). Міста, що мають більше двох великих аеропортів, наприклад Берлін (BER), мають власний **К. IATA**.

Поряд з кодами аеропортів є також код типу літака IATA (3 алфавітно-цифрових знаки) і код авіакомпанії IATA (2 або 3 алфавітно-цифрових знаки).

Головною метою Міжнародної асоціації повітряного транспорту є уніфікація всіх кроків оформлення, які враховуються при доставці пасажирів та

вантажу. Приклад використання кодів аеропорту – це оформлення реєстрації багажу, який забезпечується відповідним кодом аеропорту призначення. Коди авіакомпаній використовуються авіакомпаніями, агентствами з продажу квитків, системами бронювання квитків й іншими підприємствами для передачі інформації, пов'язаної з комерційною діяльністю у сфері пасажирських авіаційних перевезень. Список кодів публікується IATA двічі в рік і доступний на офіційному сайті IATA.

Міжнародна асоціація повітряного транспорту визначила наступні коди для авіакомпаній: AA (001) – American Airlines, AB (745) – Air Berlin, AC (014) – Air Canada, AD (817) – Air Paradise International, AE (803) – Mandarin Airlines, AF (057) – Air France, AH (124) – Air Algerie, AI (098) – Air India, AK (807) – Airasia та ін. Код авіакомпанії IATA може складатися з 2 або з 3 символів. Спочатку коди складалися лише з двох букв латинського алфавіту. Проте з часом це призвело до проблеми недостатньої кількості кодів для всіх перевізників. Через це були введені у використання коди «1 цифра і 1 буква» і коди «1 буква і 1 цифра». Складатися з двох цифр код авіакомпанії не може.

Відповідно до законодавства України з метою прискорення та спрощення процедур митного та прикордонного оформлення авіаперевізник або експлуатант аеропорту, або суб'єкт наземного обслуговування надсилає до органу охорони державного кордону та митних органів України, які провадять діяльність у пунктах пропуску для повітряного сполучення, попередню інформацію про членів екіпажу, пасажирів, імпортні, експортні та транзитні вантажі, які перевозяться повітряними суднами. Інформація подається шляхом передавання стандартного повідомлення IATA з аеропорту вильоту і повинна обов'язково включати код перевізника.

Неліпович О.В.

КОД КРАЇН ISO (ISO CODE (COUNTRIES)) – кодове позначення країн для використання у міжнародній торгівлі, закріплене у міжнародному стандарті ISO 3166.

Необхідність створення системи кодування країн для міжнародної торгівлі була визнана у січні 1972 р. на першій сесії Групи експертів з автоматичної обробки даних і кодування. Проект міжнародного стандарту ISO 3166 був затверджений і опублікований у 1974 р. Після певних правок, у тому числі, які стосувались можливостей використання даного коду в міжнародній торгівлі та відсутності у переліку назв окремих країн і територій, третє видання було погоджене Робочою групою із спрощення міжнародної торгівлі у січні 1996 р.

Стандарт ISO 3166 є міжнародним стандартом на коди країн і одиниці їх адміністративно-територіального поділу. Його метою є встановлення визнаних на міжнародному рівні кодів для зазначення назв країн, територій чи міст, що становлять географічний інтерес, а також одиниць їх адміністративно-територіального поділу. Складається із трьох частин: ISO 3166-1 – коди держав і залежних територій, ISO 3166-2 – коди адміністративних утворень всередині держави, ISO 3166-3 – коди вже неіснуючих держав (об'єднання, роз'єднання, зміна назви). Найбільш поширеною є перша частина, яка у свою чергу містить: ISO 3166-1 alpha 2 – двохлітерне позначення, ISO 3166-1 alpha 3 – трьохлітерне позначення, ISO 3166-1 numeric – цифрове позначення.

Назви країн в ISO взяті із джерел ООН. Нові назви та коди додаються автоматично, після того як вони публікуються для статистичного використання у Термінологічному бюлетені найменувань країн чи в Кодах країн і регіонів, які ведуть статистичні відділи ООН. Назви для одиниць адміністративно-територіального поділу беруться із національних джерел інформації.

Яковенко О.В.

КОД ТОВАРУ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД (COMMODITY CODE UNDER UCCFEA) – десятизначковий код, який використовується для систематизованого цифрового позначення товарів у ЗЕД з метою надання про них необхідної інформації.

В структурі **К.,** що позначається виключно арабськими цифрами, перші два знаки означають групу товару, перші чотири знаки – товарну позицію, перші шість знаків – товарну підпозицію, перші вісім знаків – товарну категорію, десять знаків – товарну підкатегорію. Для детальної товарної класифікації використовується сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки **К.**

Значення **К.** вказує та деталізує приналежність товару до окремої групи (категорії), що впливає на рівень ставок мита, яке сплачується з такого товару.

Систематизований перелік **К.** та ставок мита, яке сплачується з товарів, що ввозяться на митну територію України визначено в ЗУ «Про митний тариф». Зокрема в УКТ ЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові **К.** яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів.

При декларуванні товарів відомості про **К.** є обов'язковими та зазначаються декларантом у графі 33 «Код товару» митної декларації.

Медвідь Ю.О.

Структура десятизначного кодового позначення товарів в УКТ ЗЕД

КОД ШТРИХОВИЙ (BARCODE) – послідовність чорних і білих смуг, яка представляє собою деяку інформацію у вигляді, зручному для зчитування технічними засобами.

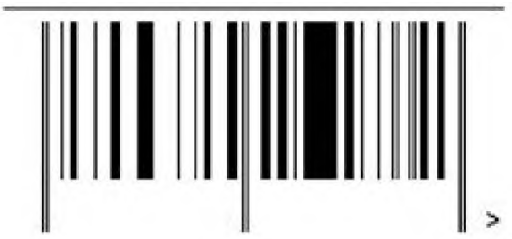
Інформація, яка міститься в коді, може бути подана у вигляді розшифровки під ним. **К.ш.** найчастіше використовуються з метою обліку товарів та їх ідентифікації. У світовій практиці прийнято використання **К.ш.** символіки EAN для маркування товарів. Відповідно до прийнятого порядку виробник товару наносить на нього **К.ш.**, сформований із використанням даних про місцезнаходження та код виробника. Код виробника привласнюється регіональним відділенням міжнародної організації EAN Internation. Такий порядок реєстрації дозволяє виключити можливість появи двох різних товарів з однаковими кодами.

Існують різні способи кодування інформації (штрих-кодове кодування) або символіками. Розрізняють лінійні та двомірні символіки **К.ш.**

Лінійними (звичайними) на відміну від двомірних називаються **К.ш.**, що читаються в одному напрямі (по горизонталі). Найбільш розповсюджені лінійні символи: EAN, UPC, Code 39, Code 128, Codabar, Interleaved 2 of 5. Лінійні символи дозволяють кодувати інформацію (до 20 – 30 символів) за допомогою нескладних **К.ш.** Двомірними називають символіки, розроблені для кодування великого обсягу інформації. Двомірний код прочитується за допомогою спеціального сканера двомірних кодів і дозволяє швидко та безпомилково вводити великий обсяг інформації. Розшифрування такого коду проводиться у двох вимірюваннях – по горизонталі та по вертикалі. Двомірними символіками є: Datamatrix, Data Glyph, Aztec.

К.ш. можна наносити при виробництві упаковки (друкарським способом) або використовувати етикетки, що самостійно клеяться та друкуються з використанням спеціальних принтерів. **К.ш.**, як правило, складається із 13 цифр, комбінація яких є індивідуальною для кожного товару.

Перші дві цифри означають країну походження (виробника або продавця) продукту, наступні чотири або п'ять, залежно від довжини коду країни, підприємство-виробник, ще п'ять – найменування товару, його споживчі властивості, розміри, масу, колір. Остання цифра є контрольною, що використовується для перевірки правильності прочитування **К.ш.** сканером. У деяких випадках, код, нанесений на етикетку, не відповідає країні-виробнику, заявленій на упаковці. Така ситуація може виникати з таких причин: фірма була зареєстрована та отримала код не у своїй країні, а в тій, куди спрямований основний експорт її продукції; товар був виготовлений на дочірньому підприємстві; товар був виготовлений в одній країні, але за ліцензією фірми з іншої країни; засновниками підприємства є декілька фірм різних держав.

Приклад штрихового коду

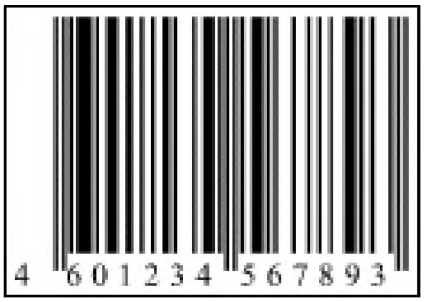
Структура штрих-коду

При реєстрації митної декларації в автоматизованій системі митного оформлення реєстраційний номер може додатково відображатись у вигляді **К.ш.** З метою перевірки законності ввезення товарів, що продаються в Україні, учасники митних формальностей разом із оформленою митною декларацією отримуватимуть спеціальні марки із **К.ш.**, які міститимуть інформацію про товар, імпортера, виробника, сплачені податки.

Руда Т.В.

КОД ШТРИХОВИЙ EAN (EAN BARCODE) – унікальний ідентифікатор товару. Більше 900 тис. підприємств у 128 країнах світу кодують свою продукцію штриховими кодами EAN.

На практиці розрізняють два різновиди EAN, а саме: EAN – 13 та EAN – 8. Код EAN – 13 є графічним зображенням унікального міжнародного номера товару EAN/UCC – 13, що придатний для автоматичного зчитування. Значення номера дублюється арабськими цифрами у нижній частині штрихового коду (13 цифр). Код EAN – 8 – найбільш поширений стандарт для маркування товарів, кодове

Зображення штрихового коду

позначення якого може виражатися 8 цифрами. Знаки штрихового коду EAN складаються із двох штрихів та двох проміжків.

В економічній літературі виділяють ще й внутрішній штриховий код EAN, який присвоюється одиницям обліку (товару) відповідно до чинних ДСТУ, нормативних документів національної нумерувальної організації. Він є унікальним і однозначним у визначеному, обмеженому середовищі та призначений для використання тільки в цьому середовищі.

Структура коду EAN-13 є такою: перші 3 цифри називаються префіксом EAN і присвоюються EAN International. Ними позначаються національні організації; наступні 9 цифр включають номер підприємства, зареєстрованого всередині національної організації, і номер товару. Структура 9 знаків, що формують номер підприємства і номер товару, визначається безпосередньо національною організацією. Остання 13 цифра є контрольною й призначена для перевірки достовірності зчитування штрихового коду.

Штрихове кодування EAN – 8 складається із таких елементів: крайній лівий знак, чотири розряди знакового набору А, центральний роздільний знак, чотири розряди знакового набору С, крайній правий знак.

Знаки набору А включають непарне число темних модулів, а наборів В і С – парну їх кількість.

Усі різновиди коду EAN мають такі спільні риси: символи наводяться у вигляді прямокутників, утворених послідовністю темних паралельних штрихів і світлих проміжків між ними, перпендикулярної умовної лінії та мають світлі поля з усіх сторін; світлі проміжки та темні штрихи складаються із темних модулів однакової довжини; знаки в штрихових кодах утворюються сімома світлими та темними модулями, згрупованими в штрихи; темні штрихи і світлий проміжок можуть містити від 1 до 4 модулів; окрім знаків, що відображають цифри, використовуються допоміжні знаки, що містять меншу кількість модулів і використовуються, як крайні і центральні знаки для позначення початку, кінця та розподілу; символ структуровано таким чином, щоб він міг зчитуватися стаціонарним скануючим приладом або ручним зчитуючим приладом в обох напрямах; розмір символу може змінюватися в певних межах з урахуванням різних методів друку; розміри визначаються тільки для одного конкретного символу «номінального розміру».

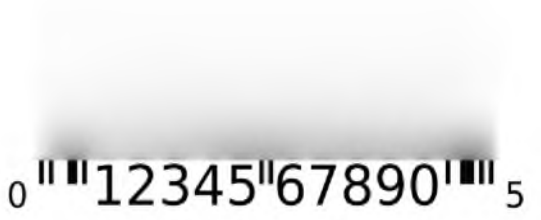
Руда Т.В.

КОД ШТРИХОВИЙ UPC (UPC (UNIVERSAL PRODUCT CODE) BARCODE) – числовий код, який представлений комбінацією послідовно розташованих паралельних штрихів та проміжків між ними, розміри і розташування яких встановлені певними правилами, і який присвоюється одиницям обліку (товару) відповідно до рекомендацій Міжнародної організації Північної Америки UCC, відповідальної за їх присвоєння.

UPC був розроблений у 1973 р. Джорджем Джосефом Лорером, який на той час працював інженером корпорації IBM. У червні 1974 р. перший UPC сканер був встановлений у супермаркеті Марш в місті Трой штату Огайо. Стандартизацією та реєстрацією кодів **UPC** займались організації UCC в США і ECCC в Канаді. У 2005 р. ці організації об'єднались із європейською асоціацією EAN й створили глобальну організацію із стандартизації GS1.

В економічній літературі виділяють такі різновиди коду: **UPC**-A (повний) – кодується 12 цифрами та **UPC**-E (скорочений) – кодується 8 цифрами. Код **UPC** складається лише із цифр, літерні та інші позначення не використовуються. **UPC**, що складається із 12 цифр, є попередником європейського удосконаленого коду EAN-13, що кодується 13 цифрами.

Код **UPC** – простий та практично симетричний лінійний штрих-код. Він складається із двох груп цифр, по 6 цифр в кожній групі – лівої та правої. Навколо груп цифр наносяться захисні штрих-шаблони, які містять штрихи одиничної ширини, що використовуються для синхронізації сканера

Зображення штрихового коду UPC

штрих-коду. Ліві і праві захисні шаблони складаються із 3 штрихів одиничної ширини – двох темних і одного світлого між ними. Середній захисний шаблон складається із 5 штрихів – трьох світлих та двох темних. Все інше – цифри.

Кожна із цифр лівої і правої групи кодується за допомогою чотирьох штрихів – двох світлих і двох темних. Загальна ширина штрихів для однієї цифри завжди становить сім одиниць. Максимальна довжина темної та світлої ділянки не може перевищувати чотирьох одиниць. Загальна ширина коду завжди дорівнює 95 одиницям. У будь-якому коді 29 світлих і 30 темних штрихів. Як правило, штрих – код складається із префікса, коду виробника та коду товару.

Префікс – перша цифра коду, яка дозволяє

розділити його за видами продукції, що виготовляється. Найчастіше використовуються цифри 0, 1, 6, 7, 8. Цифру 2 – зарезервовано для внутрішнього використання торговими підприємствами для вагових товарів. Цифра 3 – використовується для позначення медикаментів та іншої продукції фармацевтики. Цифра 4 є зарезервованою для внутрішнього використання торговими підприємствами для карт споживачів, а 5 або 9 використовують для купонів у торговельних мережах.

Код підприємства – це та частина коду, яка присвоюється підприємствам, що бажають кодувати свій товар. Він розташовується у лівій частині коду **UPC**. Код товару включає 5 перших цифр правої частини коду. Кожен вид товару підприємство повинно кодувати своїм унікальним кодом. Ширина штрих-коду повинна бути стандартною і визначається модулями, ширина кожного з яких не повинна перевищувати 0,33 мм.

Руда Т.В.

КОДЕЇН (3-МЕТИЛМОРФІН) (CODEINE (3-METYLMORFIN)) – наркотична речовина напівсинтетичного походження, що володіє слабким болезаспокійливим ефектом та має сильну здатність зменшувати збуджуваність центру кашлю, використовується як лікарський засіб. Має вигляд порошку, сиропу, таблеток.

Систематична назва – 5,6,7,8-дидегідро-4,5-епокси-3-метокси-17-метилморфінан-6-ол.

Молекулярна формула – $C_{18}H_{21}NO_3$.

Молекулярна маса – 299,364.

Вперше синтезував **К.** П'єр Рібукет, французький хімік та фармацевт у 1832 р. **К.** синтезують безпосередньо з опіатів, шляхом метилювання морфіну**.** Проте, з 1972 р. внаслідок війни з наркотиками виникла гостра нестача природних джерел опіатів, тому з 1973 р. **К.** синтезується з продуктів нафтопереробки або кам'яновугільної смоли.

К. – найбільш широко застосований опіат у світі, найефективніший пероральний опіоїдний анальгетик з високим запасом міцності.

У США, Австралії, Росії, Канаді, Швеції, Великобританії та ін. обіг **К.** регулюється різноманітними

законами з контролю над наркотиками та доступні лише за рецептом у ліцензованих фармацевтів. В Україні **К.**, його стереоізомери, ефіри та солі, якщо існування таких можливе, належать до списку № 1 Таблиці 2 Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, що є небезпечними для здоров'я в разі зловживання ними, але становлять інтерес для використання в медичних цілях.

Незаконне переміщення **К.** через митний кордон України кваліфікується як контрабанда.

Мотюк К.Д.

КОДЕКС КРИМІНАЛЬНИЙ УКРАЇНИ – див. КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ.

КОДЕКС КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ УКРАЇНИ – див. КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ.

КОДЕКС МИТНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ – див. МИТНИЙ КОДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

КОДЕКС МИТНИЙ МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІ І КАЗАХСТАНУ – див. МИТНИЙ КОДЕКС МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІ І КАЗАХСТАНУ.

КОДЕКС МИТНИЙ СРСР – див. МИТНИЙ КОДЕКС СРСР.

КОДЕКС МИТНИЙ УКРАЇНИ – див. МИТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ.

КОДЕКС ПОВІТРЯНИЙ УКРАЇНИ – див. ПОВІТРЯНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ.

КОДЕКС ПОДАТКОВИЙ УКРАЇНИ – див. ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ.

КОДЕКС ТОРГОВЕЛЬНОГО МОРЕПЛАВСТВА (MERCHANT SHIPPING CODE) – кодифікований нормативно-правовий акт, що регулює відносини з торговельного мореплавства. Під торговельним мореплавством у **КТМ** України розуміється діяльність, пов'язана з використанням суден для перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти, рибних та інших морських промислів, розвідки та видобування корисних копалин, виконання буксирних, криголамних і рятувальних операцій, прокладання кабелю, також для інших господарських, наукових і культурних цілей.

Законодавство про торговельне мореплавство пройшло багатовіковий розвиток у капіталістич-

них країнах та в Україні. Норми морського торгового права складалися спочатку у формі морських звичаїв рабовласницьких держав середземноморського басейну. З часом з'являються такі збірники морських звичаїв: Таблиці Амальфі (X – XI ст.), Морський Консулат (XIV ст.), Роль д'Олерон (XII – XIV ст.), Закони Вісбі (XIV ст.), Морське керівництво (початок XVII ст.), Ганза (початок XIV ст.), що мали вплив на подальший розвиток та становлення морського законодавства й досягли найбільшого апогею у XVIII ст.

Становлення морського законодавства на території Радянського Союзу відбувалося з урахуванням фактичних обставин, за яких працював радянський флот. У 1926 р. було прийнято Положення про морські перевезення, а в 1928 р. – Збірник законів і розпоряджень по торговому мореплавству і портам, які були основою прийняття **КТМ** СРСР 1929 р. До **КТМ** СРСР було включено норми, які враховували морські закони інших країн, міжнародні угоди і морські звичаї, що відповідали інтересам і особливостям системи радянського мореплавства. У 1968 р. було введено в дію новий **КТМ** СРСР із широким колом відносин специфічного характеру торговельного мореплавства.

Після проголошення незалежності України розпочався розвиток національного законодавства про торговельне мореплавство. Значною подією на цьому шляху стало прийняття 10.11.1994 р. ЗУ «Про транспорт» та 23.05.1995 р. **КТМ** України.

КТМ України поширюється на морські судна та судна внутрішнього плавання, крім суден, що плавають під військово-морським прапором України. За структурою **КТМ** України включає 11 розділів, що містять 393 статті. Кожен розділ **КТМ** України поділяється на декілька глав. **КТМ** України регламентує питання щодо: державного регулювання торговельного мореплавства; поняття й ідентифікації судна; реєстрації суден і права на прапор України; суднових документів; арешту судна; екіпажу судна; капітана судна; мореплавства у територіальному морі, внутрішніх водах, акваторіях морських портів; морських лоцманів; служби регулювання руху суден; морського агентування; майна, що затонуло в морі; морських перевезень; договору морського перевезення вантажу; договору морського перевезення пасажира; договору морського круїзу; договору чартеру (фрахтування) суден на певний час; договору лізингу судна; морського буксирування; портового та міжпортового буксирування; морського страхування; надзвичайних морських подій; відшкодування збитків від зіткнення суден і забруднення; відшкодування ядерної шкоди; винагороди за рятування на морі; морських протестів; обмеження відповідальності судновласника; морської іпотеки; претензій та позовів.

Окремі положення **КТМ** України не відповідають вимогам міжнародних договорів України. З огляду на це та з метою ліквідації прогалин у законодавстві необхідним є приведення **КТМ** України у відповідність до міжнародних вимог. Крім цього, на даний час на території Україні діє Статут внутрішнього водного транспорту СРСР, затверджений постановою Ради Міністрів СРСР від 15.10.1955 № 1801, який є основним документом у регулюванні правовідносин судноплавства на внутрішніх водних шляхах України і застосовується з урахуванням постанови ВРУ від 12.09.1991 № 1545-XII «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства СРСР».

Туржанський В.А.

КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ (THE CODE OF UKRAINE ABOUT ADMINISTRATIVE OFFENCES) – кодифікований, законодавчий, нормативно-правовий, акт у якому зведено, юридично та логічно систематизовано норми, що регулюють суспільні відносини щодо підстав та порядку притягненню до адміністративної відповідальності осіб.

Через реалізацію положень **КУПАП** здійснюється: охорона прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством.

КУПАП чи не єдиний кодекс у сучасному законодавстві України, який діє з часів УРСР, так як був прийнятий 07.12.1984. Бурхливий розвиток суспільних відносин у сучасній незалежній Україні випереджає регулятивну здатність **КУПАП,** тому до тексту цього кодексу інтенсивно та систематично вносяться зміни. Поряд з тим його зміст неодноразово піддавався обґрунтованій критиці з боку законодавців, практиків та науковців. Підготовлено ряд проектів кодексів які мають прийти на зміну **КУПАП, з**окрема це проект Кодексу про адміністративні проступки, Адміністративно-процесуальний кодекс, Кодекс про адміністративні процедури тощо. Проте існуючі протиріччя у поглядах нормотворців, наявність внутрішніх колізій та колізій між іншими кодексами, зокрема ККУ, на цей час унеможливлюють прийняття нового кодексу.

КУПАП у чинній редакції складається з 5 розділів, які поділяються на 33 глави. У першому розділі визначають загальні положення щодо: завдань **КУПАП;** визначення законодавства України про адміністративні правопорушення; повноважень місцевих рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність; запобігання адміністративним правопорушенням; забезпечення законності при застосуванні заходів впливу за адміністративні

правопорушення; чинності законів про відповідальність за адміністративні правопорушення. У другому розділі визначаються положення щодо адміністративного правопорушення та адміністративної відповідальності. Цей розділ за класичною схемою поділяється за змістом на загальну та особливу частину. У загальній частині визначено поняття адміністративного правопорушення, врегульовуються питання щодо форм вини порушників, віку настання адміністративної відповідальності, відповідальності різних категорій осіб, обставин що виключають або за якими звільняють від цього виду відповідальності. Також визначаються всі види адміністративних стягнень та порядок їх накладення. Особлива частина цього розділу визначає зміст кожного адміністративного правопорушення та санкцію, що застосовується до правопорушника. Третій та четвертий розділ складають процесуальну частину **КУПАП**. У статтях третього розділу визначаються органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення та підвідомчість цих справ. Четвертий розділ присвячено провадженню в справах про адміністративні правопорушення, визначаються його принципи, завдання, порядок провадження, докази та їх оцінка. Також, визначаться зміст процесуальних документів, які можуть складатись під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, учасники процесу та їх права. Подається перелік заходів забезпечення провадження, зокрема, таких вагомих як затримання особи та порядок їх застосування. Цей розділ, також, регулює порядок оскарження постанов про накладення адміністративних стягнень. П'ятий розділ **КУПАП** визначає порядок виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

КУПАП є базовим для всього українського законодавства щодо адміністративної відповідальності. Тому всі відповідні нормативно-правові акти мають узгоджуватись з положеннями **КУПАП**. І хоча у **КУПАП** зазначено, що питання щодо адміністративної відповідальності за порушення митних правил регулюються МКУ, в останньому є важливі посилання на **КУПАП**, а значна частина положень, які стосуються адміністративної відповідальності за порушення митних правил є адаптованими до митної сфери положеннями **КУПАП**.

Хома В.О.

КОДЕНТІФАЙ – див. ТЕХНОЛОГІЯ «КОДЕНТІФАЙ».

КОДИ ВАНТАЖНІ-IMP (IMP CARGO CODES) – стандартна система кодування елементів повідомлень про вантаж. В **IMP** кодах зашифровується інформація про технічні характеристики вантажу, інформація бухгалтерського обліку, інформація авіаційної накладної. Основним призначення **IMP** є скорочення часу на обмін інформацією між перевізниками і авіакомпаніями.

IMP були розроблені Міжнародною асоціацією повітряного транспорту (IATA) спільно з Асоціацією повітряного транспорту США (ATA).

Попель С.А.

КОДУВАННЯ ТОВАРУ ШТРИХОВЕ (COMMODITY BARCODING) – спосіб маркування, який дозволяє ідентифікувати товар, його виробника або дистриб'ютора, країну походження. **К.т.ш.** дозволяє автоматизувати облік товарів, касове обслуговування, і є необхідним при автоматизації процесів транспортування і продажі.

К.т.ш. підлягають усі товари, крім таких груп:

– дослідні зразки товарів;

– товари, виготовлені за індивідуальними замовленнями;

– товари народних промислів та авторські роботи;

– товари, для яких за нормативними документами не передбачено пакування або прикріплення етикетки, та на які нанесення штрихових кодів EAN неможливе з технічних причин, в тому числі в мішкотарі;

– товари в роздрібній торгівлі, які реалізуються безпосередньо покупцеві шляхом розважування або іншого вимірювання;

– одиничні зразки товарів;

– вироби, які не реалізуються через роздрібну, або через оптову торгівлю, а постачаються підприємствам та організаціям відповідно до прямих договорів для задоволення виробничих потреб;

– товари, які виготовлені за замовленням із давальницької сировини і реалізуються за межами України.

К.т.ш. в Україні здійснюється відповідно до чинних державних стандартів та інших нормативних документів, Міжнародної Асоціації GS1 та національної нумерувальної організації – Асоціації «ДжіЕс1 Україна»,

Присвоєння товарам штрихових кодів та реєстрація кодів здійснюються в Україні асоціацією «ДжіЕс1 Україна». Для одержання на товар штрихового коду суб'єкт підприємницької діяльності подає в асоціацію заяву, заповнює реєстраційну картку та заявку на присвоєння товару ідентифікаційного номера. Після отримання всіх документів асоціація в тижневий термін видає суб'єкту підприємницької діяльності свідоцтво про присвоєння товару штрихового коду.

Попель С.А.

КОКАЇН (COCAINE) – наркотичний засіб рослинного походження, порошок (кокаїн) або кристалічна речовина (крек) білого кольору без запаху, яку отримують з листя коки (Erythroxylum coca). **К.** – місцевий анестетик, при потраплянні на язик викликає його оніміння. Після розшифрування хімічної структури став основним поштовхом для синтезу таких місцевих анестетиків як новокаїн, анестезин та ін.

Систематична назва – метил 3-бензоїлокси-8-метил-8-азабіциклооктан-4-карбоксилат.

Молекулярна формула – C17H21NO4.

Молекулярна маса – 303,353 г/моль.

К. відомий як психостимулятор ще за часів стародавньої цивілізації інків Південної Америки (жуванням листя). Розроблений вперше у 1960 р. і отримав поширення, увійшовши в клас доступних та безпечних стимуляторів. **К.** використовували в медицині для місцевого знеболювання, входив до складу багатьох медичних препаратів, напоїв і тоніків (зокрема Кока-коли). Проте, протягом років сильного поширення з'явилися дані про його шкідливий вплив на організм і психіку: розлади психіки, смертельні випадки від передозування, формування стійкої наркотичної залежності. Тому, з 1914 р. конгрес США заборонив продаж **К.**, а у 1963 р. і кока та **К.** внесені до списку заборонених речовин за рішенням ООН.

При підозрі на вміст **К.** речовину обробляють розчином роданіду кобальту. Наявність встановлюють при появі синього забарвлення. Офіційною та рекомендованою методикою хімічного аналізу на наявність **К.** є реакція Еріха. Краплинний аналіз зразків проводиться криміналістами реактивом, що готують розчиненням 0,5 г n-диметиламінобензальдегіду в 50 мл суміші етанолу та сульфатної кислоти (3:2 за об'ємом). Наявність **К.** встановлюють за появою червоного забарвлення.

На теперішньому етапі **К.** включений до списку № 2 Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, що означає можливість його легального використання за певними медичними показаннями при міжнародному та внутрішньому контролі за виробництвом, вживанням та поширенням.

Незаконне переміщення **К.** через митний кордон України кваліфікується як контрабанда.

Мотюк К.Д.

КОЛАМБУС – див. ПРОГРАМА ВМО «КОЛАМБУС».

КОЛЕГІЯ ДЕВ'ЯТИ (BOARD OF NINE) [οὶ ἐννέα] – фінансова установа Ольвії, що опікувалася державним скарбом, згадана в кількох епіграфічних пам'ятках, найвідомішою з яких є так званий декрет на честь Протогена. Склад **К.Д.** на сучасному рівні джерельної бази визначити не уявляється можливим, хоча у дореволюційній історіографії висувалися необґрунтовані припущення, що до її рядів входило п'ять агораномів, по одному архонту, стратегу, астиному та верховний жрець. Поряд з нею діяла колегія Семи (οὶ ἑπτά) – фінансова установа, що завідувала священною скарбницею (θησαυρός), встановлюючи податки на жертвоприношення та опікуючись будівлею, де зберігалися речі, пожертвувані богам. Ця колегія інколи виступала як суб'єкт законодавчої ініціативи під час прийняття народними зборами почесних декретів громадянам.

Колесников К.М.

КОЛЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (BOARD OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – постійний консультативно-дорадчий орган, що утворювався для погодженого вирішення проблемних питань, які належали до компетенції ДМСУ, та обговорення найважливіших напрямів її діяльності відповідно до Регламенту Держмитслужби України (наказ Держмитслужби України від 22.10.07 №879).

До складу **К.** входили: Голова Держмитслужби України (голова колегії), перший заступник та заступники Голови, Радники Голови Держмитслужби, посадові особи Мінфіну України, а також визначені Головою Держмитслужби України посадові особи. Рішення про утворення чи ліквідацію **К.**, її кількісний та персональний склад, положення про **К.** затверджувалися Головою Держмитслужби України.

Функціями **К.** були: 1) обговорення й прийняття рішень щодо перспектив і найважливіших напрямів діяльності митної служби України; 2) розгляд пропозицій щодо: удосконалення законодавства; забезпечення співпраці з центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями, органами місцевого самоврядування під час виконання покладених на митні органи завдань; розширення міжнародного співробітництва у сфері державної митної справи; формування й реалізації державної політики

у сфері забезпечення митних інтересів держави та державної митної справи; 3) обговорення прогнозів й програм соціально-економічного розвитку у сфері державної митної справи, інших державних програм та визначення шляхів їх реалізації; 4) розгляд питань про стан дотримання фінансової, бюджетної дисципліни, збереження та використання державного майна, здійснення внутрішнього фінансового контролю й усунення виявлених недоліків; 5) розробка пропозицій щодо вдосконалення діяльності митної служби України; 6) аналіз стану роботи митної служби України з питань забезпечення прав і свобод людини й громадянина; 7) розгляд результатів роботи митної служби України; 8) аналіз стану дотримання в митній службі України законодавства з питань державної служби, організаційно-кадрової роботи й виконавської дисципліни; 9) розгляд інших питань, пов'язаних з реалізацією покладених на митну службу України завдань.

Організаційною формою роботи **К.** було засідання. Періодичність проведення засідань **К.** визначалось її Головою, але не рідше одного разу на місяць. У разі потреби могли проводитись розширені й виїзні засідання **К.**, а також спільні з колегіями інших органів виконавчої влади засідання. Робота **К.** проводилась відповідно до затвердженого її Головою плану засідань на півріччя, у якому зазначали питання для розгляду, строки подання матеріалів до засідання **К.**, осіб відповідальних за підготовку й подання цих матеріалів, орієнтовні дати проведення засідань **К.**

Рішення **К.** могли бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу Держмитслужби України. Рішення з організаційних, процедурних і контрольних питань вносили до протоколу засідання й реалізували згідно з протоколом відповідного засідання без введення в дію наказом Держмитслужби України.

Прус Л.Р.

КОЛЕГІЯ ЕКОНОМІВ (BOARD OF PURSERS) [грец. εγκυκλίων οἰκονόμοι – дослівно «економи (скарбники) відкупів»] – на Боспорі II – III ст. н. е. представники спеціальної фінансової інституції, що контролювали продаж різноманітних непрямих податків приватним особам та їх асоціаціям. Відомо, що в римський час на Боспорі широко практикувалася відкупна система збирання мита і податей. У написі релігійного союзу судновласників із боспорського міста Горгіппія згадуються троє урядовців, які одночасно займали цю посаду на межі II – III ст. н. е.: Макарій, син Афенодора, Гаган та Аспург.

У давньогрецьких написах елліністичного та римського часу економом (οἰκονόμος) називалася посадова особа в різноманітних приватних об'єднаннях, яка виконувала функції скарбника громадської каси. Саме такі обов'язки виконували економи у римській провінції Азія – вони були фінансовими уповноваженими приватних митних відкупників. У цій провінції існували економи в гаванях (οἰκονόμος λιμένων), засвідчені для Мілету й Іосу, які були рабами або вільновідпущениками, а їх завдання не йшли далі виконання простих казначейських обов'язків.

Судячи з напису КБН № 1134, горгіппійські економи були посадовими особами не приватних об'єднань, а належали до представників органів публічної влади. С. О. Жебельов, враховуючи значення делоського терміна III ст. до н. е. ἐγκύκλια τέλη – податі, які щорічно здаються на відкуп, переклав назву посади εγκυκλίων οἰκονόμος – економ відкупів або «той, хто відповідає за передачу мита на відкуп». На його думку, боспорські відкупні економи належали до верхів чиновницької ієрархії царства.

Відкупна система не була поширена на всі доходні статті Боспорського царства. Але податі, пов'язані з ввезенням і вивезенням, тобто експортно-імпортні мита, здавалися на відкуп: організація фіскальної і митної справи для держави була більш вигідною у разі передачі на відкуп тих прибуткових статей, проконтролювати виконання яких державним органам було проблематично. Це стає зрозумілим, якщо взяти до уваги кількість гаваней на Боспорі, звідки відправлялися і куди прибували торгові кораблі.

Збирання мита, віддавалося на відкуп окремим особам або групам, які мали поручителів із числа відомих громадян. Приміром, в Афінах торги на право отримати відкуп проводилися на площі, де десять виборних громадян публічно вирішували питання, яку із запропонованих сум щорічного збору обрати і затвердити. Боспорський басилевс не став би відмовлятися від такого ефективного засобу поповнення скарбниці, як щорічний конкурс грошових сум відкупників за право стягувати мито. Визначену суму мита відкупники сплачували державі, а все, що їм удавалося стягувати понад неї, було їхнім прибутком. На випадок несплати відкупниками встановленого внеску допускалася відстрочка, а в разі злісного невиконання взятого зобов'язання вони засуджувалися до тюремного ув'язнення. За процесом стягування відкупниками мита з торговців стежили в Афінах і Піреї спеціальні державні уповноважені. Суми мита на товари писалися крейдою на папірусі, кам'яних і керамічних плитках, що виставлялися на загальний огляд.

Колесников К.М.

КОЛЕГІЯ МІНДОХОДІВ (BOARD OF THE MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES) – консультативно-дорадчий орган, який було утворено для підготовки рекомендацій щодо виконання Міндоходів України своїх завдань, погодженого вирішення питань, що належали до його компетенції,

та для колективного і вільного обговорення найважливіших напрямів його діяльності.

До складу **К.** входили: Міністр доходів і зборів України (Голова Колегії), перший заступник Міністра, заступник Міністра – керівник апарату та заступник Міністра. У разі потреби до складу **К.** могли включатися керівники структурних підрозділів апарату Міндоходів України, а також у встановленому порядку інші особи, у тому числі голова Громадської ради при Міндоходів України, представники інститутів громадянського суспільства. Кількісний та персональний склад **К.** затверджував Міністр доходів і зборів України.

Організаційною формою роботи **К.** було засідання, періодичність яких визначалась її Головою. Організаційне забезпечення роботи здійснював Департамент регулювання діяльності Міністерства та його територіальних органів.

Засідання **К.** проводив її Голова, а у разі відсутності – особа, на яку покладено виконання обов'язків Міністра доходів і зборів України. Засідання **К.** проводилися у разі, коли у ньому брали участь не менше ніж дві третини загальної кількості членів **К.** Члени **К.** брали участь у засіданні **К.** особисто. Якщо член **К.** не міг бути присутнім на засіданні, він мав право попередньо подати Голові **К.** відповідні пропозиції у письмовій формі. Головуючий на засіданні **К.** міг прийняти рішення про закритий розгляд питань порядку денного. Рішення **К.** приймалися з кожного питання порядку денного відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні членів **К.** За рішенням головуючого могла застосовуватися процедура таємного голосування. Технічний запис засідань **К.** та його зберігання забезпечував Департамент інфраструктури. Матеріально-технічне забезпечення засідань **К.** здійснювався Департаментом інфраструктури та Департаментом розвитку ІТ, електронних сервісів та обліку платників Міндоходів України.

Прус Л.Р.

КОЛЕКТИВНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ КОЛЕКТИВНИЙ.

КОЛЕКЦІЙНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ КОЛЕКЦІЙНЕ.

КОЛІЗІЙНА НОРМА – див. НОРМА КОЛІЗІЙНА.

КОЛОНІЯ (COLONY) [colonia – «поселення»] – 1) поселення громадян поза межами своєї країни, населений пункт на чужих землях; давньогрецькі колонії, що виникали переважно під час так званої Великої грецької колонізації VIII – VI ст. до н. е. вздовж узбережжя багатьох середземноморських країн були юридично рівноправні зі своїми метрополіями; 2) поселення громадян якоїсь стародавньої держави на території загарбаної країни; такі поселенці були юридично рівноправні зі своїми співгромадянами із метрополії та перебували в економічно і політично привілейованому становищі щодо корінних мешканців загарбаної країни; 3) сукупність осіб певної національності, що живуть спільно в іншій країні або в іноземному місті; 4) територія або країна, що перебуває під владою іноземної держави (метрополії), позбавлена політичної та економічної незалежності; управляється на основі спеціального режиму.

Колесников К.М.

КОЛОС АНАТОЛІЙ ВІКТОРОВИЧ (KOLOS ANATOLII VIKTOROVYCH) (03.03.1942 – 17.05.2012) – Голова Державного митного комітету України з березня 1993 р. по вересень 1994 р., державний радник митної служби II рангу, Почесний митник України.

Народився 03.03.1942 у Воронезькій області. У 1980 р. закінчив Кишинівський державний університет за спеціальністю правознавство.

Трудову діяльність розпочав у 1958 р. автослюсарем Ізмаїльської автобази. З 1961 по 1964 рр. перебував у лавах Радянської Армії. Пізніше працював контролером, інспектором, старшим інспектором Ізмаїльської митниці Головного митного управління Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР, з 1977 по 1982 рр. – заступником начальника Вадул-Сіретської митниці, з 1982 по 1987 р. – начальником Айратамської митниці, з 1987 по 1988 р. – начальником Термезької митниці Головного управління Державного митного контролю при Раді Міністрів СРСР. У 1988 р. призначений на посаду начальника Львівської митниці.

Указом Президента України від 11.03.1993 А. В. Колос призначений на посаду Голови ДМКУ.

Перебуваючи на посаді Голови ДМКУ А. В. Колос продовжив подальше реформування митних органів та доклав чимало зусиль щодо вирішення як оперативних, так і стратегічних проблемних питань, які виникали при розбудові митних органів України. Значна увага приділялася

налагодженню ритмічної та ефективної діяльності митниць та митних постів, зменшенню черг на митному кордоні, які виникали у зв'язку із суттєвою активізацією ЗЕД та стрімким зростанням транспортних засобів і громадян, які переміщувалися через митний кордон, впровадження у практику митного контролю міжнародного досвіду.

Під керівництвом А. В. Колоса митні органи вели активну боротьбу з контрабандою наркотиків, зброї, вибухових і радіоактивних речовин, валюти, культурних цінностей та порушенням митних правил, створювалися та укомплектовувалися спеціалізовані підрозділи по боротьбі з контрабандою, сектори по боротьбі з наркозлочинністю, кінологічні групи, прикордонні відділення міліції. Було розгорнуто навчання митників з цільової тематики щодо виявлення та знешкодження основних каналів нелегального переміщення наркотиків.

Масштабна організаційна робота проводилася у напрямі удосконалення структури митних органів. У січні 1994 р. було створено територіальні митні управління, на які покладалася організація виконання рішень вищих органів влади, наказів і розпоряджень Державного митного комітету, здійснення контролю виконання митницями вимог митного законодавства, впровадження нових технологій для переміщення через митний кордон товарів та пасажиропотоку, введення сучасних схем митного контролю та вирішення інших митних проблем. З організацією територіальних управлінь кардинально змінилась структура управління митною справою: замість трьох структурних ланок «Державний митний комітет – митниці – митні пости», вона перетворювалась на чотириланкову «Державний митний комітет – територіальні митні управління – митниці – митні пости».

Серйозну увагу А. В. Колос приділяв принциповим проблемам кадрового забезпечення, підвищенню дисципліни та організованості в митних органах, рішучого подолання корупції, злочинності та правопорушень. Наказом Державного митного комітету від 14.12.1993 було засновано Хмельницький учбовий центр перепідготовки та підвищення кваліфікації особового складу митних органів України. В умовах створення нових підрозділів митних органів та дефіциту кваліфікованих митних кадрів, організовувалися короткотермінові курси з підготовки працівників спецпідрозділів, дізнавачів, кінологів, а також інспекторів митниць, митних постів і пунктів пропуску. Кількість працівників митних органів за 1993 р. збільшилася майже у 1,5 рази.

При вирішенні питань боротьби з корупцією А. В. Колос разом з провідними співробітниками ВМО та національних митниць брав участь в опрацюванні антикорупційного акту Всесвітньої митної організації, що отримав назву «Декларація ВМО щодо доброчинності в митниці», якою передбачалися ряд заходів, які б виключали прояви корупційних діянь в митних органах.

Окремим напрямом роботи А. В. Колоса на посаді Голови ДМКУ було регулювання митних стосунків з Російською Федерацією. З метою правового регулювання взаємовідносин між митними службами двох країн було підписано ряд договорів щодо впровадження митного та прикордонного контролю на спільному кордоні, скасування обмежень щодо переміщення кордону громадянами сусідніх держав, налагодження спільної роботи по боротьбі з контрабандою.

У вересні 1994 р. А. В. Колос призначений на посаду начальника Центрального територіального управління ДМКУ, а згодом у 2001 р. очолив Всеукраїнську громадську організацію «Спілка ветеранів митної служби України».

Нагороджений орденом Міжнародної Георгіївської академії «За розбудову України» IV ступеня, відомчими відзнаками «Отличник таможенной службы СССР», «Відмінний прикордонник» двох ступенів, «Ветеран Державної митної служби України», нагрудними знаками «За сумлінну службу в митних органах України», «За заслуги». За участь в операціях з виявлення великих партій наркотиків Указом Президії Верховної Ради СРСР був нагороджений медаллю «За трудову доблесть» та відзначений нагородами Президента Афганістану.

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

КОЛЬЄ (NECKLACE) [від франц. collier – намисто] – прикраса, виготовлена із благородних металів та оздоблена коштовним камінням. Особливістю **К.** є те, що це намисто з вираженим центральним декоративним елементом, який може складатись із намистин, або підвісок. **К.** використовували у якості прикрас із давніх часів. Досить часто археологи знаходили їх у захороненнях фараонів як невід'ємний символ влади. **К.** завжди було частиною нарядів жителів Месопотамії. Ця прикраса користувалась популярністю й серед знаті Давньої Греції та Римської імперії. Із античної історії відомо, що дружина імператора Калігули володіла однією із найбільших колекцій **К.** На той час, їх вартість складала мільйон сестерцій, що у кілька разів перевищувало виплати сенаторам. Вага таких прикрас становила приблизно 7 кг. Для їх демонстрації необхідним було використання

зрівноважуючої конструкції, яку надівали на спину. Пересічні громадяни також носили **К.**, проте, більшість із них виготовлялись із недорогих матеріалів. **К.** Древньої Греції як правило характеризується лаконічними геометричними формами.

Давній Схід був взірцем виготовлення **К.** з дорогоцінного каміння. Особливою шаною користувались індійські майстри ювелірного ремесла, що виготовляли їх із самоцвітів. У Середньовіччі **К.** належало носити лише представникам королівської родини, правителям і дворянам. Також воно було невід'ємним елементом одягу священнослужителів та монахів, іноді в них носили мощі святих та інші церковні реліквії. В епоху Відродження набули популярності широкі **К.**, які називали козирем, носити їх можна було лише із високо піднятою головою, що й стало передумовою виникнення вислову «ходити козирем». Ще одним різновидом **К.** є рів'єра – **К.**, в якому однорідні камені об'єднані в єдиний виріб і скріплялись таким чином, що місця з'єднання були практично непомітними. Сьогодні **К.** виготовляють досить рідко і відносять до групи дорогих вечірніх прикрас.

За наявності визначених ознак **К.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Руда Т.В.

КОМАНДА КІНОЛОГІЧНА (CANINE TEAM) – складається з інспектора-кінолога та закріпленого за ним службового собаки, що пройшли спеціальну підготовку у відповідному спеціалізованому органі Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ).

Спеціальна підготовка проводиться протягом всієї професійної діяльності інспектора-кінолога й містить:

– первинну підготовку кінологічних команд;

– підвищення кваліфікації кінологічних команд;

– тренування кінологічних команд.

Спеціалізована первинна підготовка здійснюється на такими напрямами: підготовка на запах наркотичних засобів рослинного походження (марихуани, макової соломи та гашишу), через 6 – 8 місяців – на запах наркотичних засобів напівсинтетичного походження (героїну, кокаїну тощо); підготовка на запах зброї, боєприпасів, тютюнових виробів або грошових знаків у вигляді банкнот.

До роботи зі службовими собаками можуть залучатись особи, які мають кінологічну підготовку або досвід роботи зі службовими собаками в інших установах, працівники митниць, які мають досвід роботи в оперативних підрозділах. Інспектори-кінологи повинні мати вищу освіту, пройти підвищення кваліфікації працівників уперше прийнятих на державну службу, знати основи ветеринарії та кінології.

Критеріями відбору собак для використання в митних органах є:

– вік – 8 – 18 місяців;

– природжене прагнення до гри з апортувальним предметом;

– схильність до пошукової роботи;

– відсутність реакції на зовнішні подразники;

– лояльне відношення до людей;

– відсутність страху перед звуковими та світловими подразниками, автотранспортом, що рухається, скупченням людей;

– вміння ходити по трапах, висоті, гладенькій підлозі;

– спокійне переміщення різними видами транспорту.

Виноград О.В.

КОМБІНОВАНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (COMBINED NOMENCLATURE OF THE EUROPEAN UNION). У ЄС використовуються такі номенклатури: комбінована номенклатура – основа Загального митного тарифу, містить восьмизначні товарні коди; номенклатура ІТС – містить 10-значні коди, що вказуються при імпорті товарів, а також в статистичних цілях; іноді містить додаткові коди для позначення особливих заходів торгової політики (сільськогосподарські мита, антидемпінгові мита, заходи з контролю за товарами подвійного призначення, експортні відшкодування).

Товарна номенклатура будується на основі Гармонізованої системи і **К.н.ЄС** Товарна номенклатура

зовнішньоекономічної діяльності (ТН ЗЕД), побудована на базі Гармонізованої системи опису та кодування товарів (ГС) та восьмизначної Комбінованої номенклатури ЄС (КН ЄС) – деталізованої номенклатури для країн ЄС. Використання кількох класифікацій має на меті досягнення порівнянності з даними інших обстежень, наприклад, статистики промисловості. Однак слід враховувати, що зіставлені таким чином дані, одержані з різних обстежень, можуть дуже суттєво різнитися методологічно (наприклад, з погляду визначення звітної території та звітного кола, обсягу вартості та моменту обліку).

В основу класифікацій, що використовуються, покладено принципи їх основного поділу. Такими принципами можуть бути: виробничо-технічні ознаки (матеріали, що використовуються); ступінь обробки, призначення товару (наприклад, сировинні матеріали, напівфабрикати та готову продукцію класифікують за ступенем обробки).

Шнирков О.І.

КОМБІНОВАНЕ МИТО – див. МИТО КОМБІНОВАНЕ.

КОМБІНОВАНІ ЛІЦЕНЗІЙНІ ПЛАТЕЖІ – див. ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ КОМБІНОВАНІ.

«КОМЕРЦІЙНА КОМІСІЯ» («COMMERCIAL COMMISSION») – об'єднання, що було створене українськими купцями за гетьманування Данила Апостола. «**К.к.**» заснована з метою боротьби проти «небывалых пошлин» застосовуваних російською владою. **«К.к.»** підготувала кілька аргументованих петицій до сенату та київської губернської канцелярії, в яких вимагала дати пояснення, чим обґрунтовуються високі ставки ввізного та вивізного мита, які практично підривають зовнішньоторговельні зв'язки купецької гільдії Гетьманщини, й на підставі яких нормативних документів та за чиєю ініціативою вони введені у дію.

Листування між **«К.к.»** і російськими урядовими структурами тягнулося близько двох років, і нарешті, у грудні 1729 р. чиновники київської губернської канцелярії спромоглися підготувати відповідь на численні запити купецтва. Основні «докази», якими вони оперували, виправдовуючи митну політику царату щодо України, зводились до наступного.

«К.к.» дуже уважно поставилась до пояснень Київської губернської канцелярії та погодилась з окремими посиланнями та застереженнями. Водночас **«К.к.»** домоглась ознайомлення із текстом указу сенату 1716 р., на підставі якого стягувались «поголовні» платежі. Це дозволило виявити приписку зроблену у автентичному тексті дяком Докудовським, яка містила посилання на наказ начальника «ближней канцеляріи» Зотова про стягнення прикордонними митними заставами під час пропуску купців за границю по 25 алтин і одному грошу від особи та всі одержані гроші пересилати в «печатный приказ» у Москву. Підтримку таких високих ставок митних платежів висловив колишній київський князь губернатор Іван Трубецькой.

Гальський К.Є.

КОМЕРЦІЙНИЙ АКТ – див. АКТ КОМЕРЦІЙНИЙ.

КОМЕРЦ-КОЛЕГІЯ (THE COLLEGIUM OF COMERCE) [ст.-нім. kommerz – торгівля] – центральна державна установа Росії, на яку було покладено відповідальність за функціонування внутрішньої та зовнішньої торгівлі, здійснення контролю за експортно–імпортними операціями, а також за повне і своєчасне находження мита та інших митних платежів у державну скарбницю. До функціональних обов'язків **К.-к.** належало керівництво митними установами і торговими консулами Росії за кордоном, розбудова та користування торговим флотом і портовими спорудами, здійснення торгівлі монопольними товарами (хутро, поташ, селітра, коні та ін.). **К.-к.** організовувала і контролювала ярмарки і торги, ініціювала створення купецьких компаній. Заснована у 1717 р. рішенням царського Сенату. Структурно поділялася на експедиції та столи. У 1731 – 1742 рр. була об'єднана з Мануфактурною (промислово-купецькою) колегією і Берг-колегією. У 1797 р. **К.-к.** було відновлено з підпорядкуванням всіх митних установ держави. У 1802 р. у зв'язку зі створенням у складі російського уряду міністерства комерції **К.-к.** увійшла до його складу, а міністр комерції безпосередньо очолив Комерц-колегію. У 1810 р. **К.-к.** була ліквідована.

Гальський К.Є.

Апраксін П.М., керівник Комерц-колегії

КОМІСІЙНА ВИНАГОРОДА – див. ВИНАГОРОДА КОМІСІЙНА.

КОМІСІЯ З МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖВІДОМЧА – див. МІЖВІДОМЧА КОМІСІЯ З МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ.

КОМІСІЯ З ТРАНСПОРТУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (TRANSPORT COMMISSION OF THE EUROPEAN UNION) – головний орган ЄС із транспорту, який розробляє й здійснює заходи, що сприяють усуненню перешкод на шляху формування спільної транспортної політики.

К. розроблено «Транспортну систему ЄС», що визначає правила автомобільних перевезень вантажів між країнами-членами ЄС без застосування CARNET TIR. У зв'язку з тим, що «Транзитна система ЄС» не розповсюджується на країни, що не входять у склад ЄС, автоперевізники цих країн користуються CARNET TIR при транзиті через країни ЄС. Перевізники країн ЄС, що здійснюють транзитні перевезення вантажів у країни і з країн, що не входять в ЄС, користуються CARNET TIR.

Оцінка джерел інформації європейських країн свідчать, що відмова від Конвенції МДП в рамка ЄС і перехід до «Транзитної системи ЄС» значною мірою полегшила взаєморозуміння автомобільних перевізників в країнах співтовариства, ще більш спростивши проходження митних і контрольно-пропускних пунктів у цих країнах, полегшує процедуру виписки документів і сприяє розвитку змішаних перевезень із залученням залізничного й морського транспорту. Координація роботи автомобільних перевезень країн-членів ЄС за «Транзитною системою ЄС» здійснюється адміністративними органами ЄС.

Пропозиції й рекомендації **К.** передаються на розгляд Ради Міністрів із транспорту, в яку входить один представник (міністр) від кожної країни-члена ЄС. Постанови і директиви, прийняті Радою, мають обов'язкову силу для всіх країн-членів ЄС.

Шнирков О.І.

КОМІСІЯ КОМЕРЦІЙНА – див. «КОМЕРЦІЙНА КОМІСІЯ».

КОМІСІЯ МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІ, КАЗАХСТАНУ (COMMISSION OF THE CUSTOMS UNION OF RUSSIA, BELARUS AND KAZAKHSTAN) – єдиний постійно діючий регулюючий орган Митного союзу. Заснована 06.10.2007, коли в Душанбе Республікою Білорусь, Республікою Казахстан і Російською Федерацією був підписаний Договір про комісію Митного Союзу. Місцем перебування **К.** є Москва. Основним завданням **К.** є забезпечення умов функціонування і розвитку Митного союзу. **К.** здійснює свою діяльність на основі таких принципів: добровільна поетапна передача **К.** частини повноважень державних органів зазначених країн; забезпечення їх взаємної вигоди і врахування національних інтересів; економічна обґрунтованість рішень, що приймаються; відкритість, гласність і об'єктивність. У **К.** входять по одному представнику від кожної країни, які є заступником глави уряду чи членом уряду, наділеними необхідними повноваженнями. Представники країн працюють у **К.** на постійній основі. Засідання **К.** проводяться не рідше одного разу на місяць. На прохання хоча б одного представника країн можуть проводитися позачергові засідання **К.** Головування у **К.** здійснюється почергово в порядку, визначеному вищим органом Митного союзу.

К. здійснює такі функції: виконує рішення, прийняті вищим органом Митного союзу; здійснює моніторинг виконання міжнародних договорів з формування Митного союзу; розробляє з участю урядів країн рекомендації для вищого органу Митного союзу з питань формування і функціонування Митного союзу; забезпечує в межах своїх повноважень реалізацію міжнародних договорів, що формують договірно-правову базу Митного союзу; сприяє країнам в урегулюванні спорів в рамках Митного союзу до звернення до Суду Євразійського економічного співтовариства; здійснює в межах своїх повноважень взаємодію з органами державної влади країн; виконує функції депозитарію міжнародних договорів з формування Митного союзу. Порядок і умови здійснення **К.** функцій в конкретних сферах її діяльності визначаються окремими міжнародними договорами між країнами. Нормативною основою діяльності **К.** Митного союзу, організації і проведення її засідань, а також процедури підготовки й прийняття рішень і рекомендацій є Рішення Міждержавної Ради ЄврАзЕС від 27.11.2009 № 15 «При питання організації діяльності Комісії Митного союзу». У наднаціональному органі – Комісії Митного союзу 57 % голосів належать Росії, а Казахстану і Білорусії – по 21,5 %. Рішення приймаються більшістю в 2/3 голосів. При цьому рішення вважається прийнятим, якщо держава-член Митного союзу, яка не згідна з таким рішенням, не заявила про необхідність розгляду даного питання на черговому засіданні Вищого органу Митного союзу. Якщо одна з держав-членів Митного союзу не згідна з рішенням, що приймається, питання вноситься **К.** на розгляд Вищого органу Митного союзу на рівні глав держав, який приймає рішення консенсусом.

К. на своїх засіданнях приймає технічні регламенти Митного союзу. Наприкінці 2011 р. було прийнято десять таких регламентів: про безпеку зерна; про безпеку апаратів, що працюють на газоподібному паливі; про безпеку продукції легкої промисловості; про безпеку колісних транспортних засобів; про безпеку засобів індивідуального захисту; техрегламент щодо електромагнітної су-

місності технічних засобів; про безпеку харчової продукції; харчова продукція в частині її маркування; техрегламент на сокову продукцію з фруктів і овочів; техрегламент на масложирову продукцію.

У повноваження **К.** входить і внесення змін до чинних документів Митного союзу, таких як: єдиний реєстр органів із сертифікації та випробувальних лабораторій (центрів) Митного союзу, єдині санітарно-епідеміологічні та гігієнічні вимоги до товарів, що підлягають санітарно-епідеміологічному контролю (нагляду), єдині ветеринарні (ветеринарно-санітарні) вимоги, які пред'являються до товарів, що підлягають ветеринарному контролю (нагляду), єдина Товарна номенклатура ЗЕД та Єдиний митний тариф Митного союзу. Рішення **К.**, що мають обов'язковий характер, набирають чинності не раніше ніж через місяць з дня їх офіційного опублікування. Фінансування діяльності **К.** здійснюється за рахунок внесків країн пропорційно кількості голосів, які вони мають в **К.**

Робочим органом **К.** є Секретаріат, який здійснює організацію роботи та інформаційно-технічне забезпечення роботи **К.** Для підготовки проектів документів Секретаріат може за необхідності: проводити робочі наради із залученням спеціалістів держав-членів Митного союзу; проводити консультації з органами виконавчої влади держав-членів Митного союзу. За рішенням **К.** для розгляду конкретного питання можуть створюватися робочі групи експертів держав-членів митного союзу.

Барановський О.І.

КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН (UNECE INLAND TRANSPORT COMMITTEE) – створено у 1948 р. як міжурядовий орган для розвитку у регіональному масштабі співпраці у галузі всіх видів внутрішньою транспорту. **К.в.т.** – форум для обміну інформацією та обговорення проблем транспорту загалом, а також орган, у рамках якого укладаються міжнародні угоди і готуються рекомендації. Членами **К.в.т.** є всі країни-члени Європейської економічної комісії, а також Сполучені Штати Америки. Інші країни можуть бути запрошені ЄЕК для участі в роботі **К.в.т.** на умовах, які встановлюються ЄЕК. Україна є дійсним членом ЄЕК ООН. У **К.в.т.** Україна представлена Міністерством інфраструктури. Сесії **К.в.т.** проводяться один раз на рік, як правило, у Женеві (Швейцарія).

Як консультативний орган, **К.в.т.**: запитує та узагальнює думки міжнародних транспортних організацій з питань, які їх стосуються, та налагоджує співпрацю з цими організаціями на узгоджених з ними умовах; вивчає координацію різних видів європейського внутрішнього транспорту та розробляє рекомендації про проведення бажаних заходів у цьому напрямі; забезпечує обмін інформацією між урядами з усіх питань, що входять до його компетенції; збирає існуючу документацію та сприяє уніфікації та розвитку статистики та документації; вивчає проблеми європейського внутрішнього транспорту та на основі результатів цього вивчення розробляє конкретні заходи, які спрямовані на вирішення цих проблем; надає рекомендації з перегляду існуючих у Європі конвенцій та угод у галузі європейського внутрішнього транспорту та укладання нових конвенцій та угод; доводить до відома ЄЕК питання, пов'язані з європейським внутрішнім транспортом, які можуть безпосередньо впливати на економіку Європи; надає ЄЕК висновки, які вона може вимагати з питань європейського внутрішнього транспорту та виконує інші завдання, які Комісія може йому доручити.

На даний момент **К.в.т.** ООН розроблено більше п'ятдесяти угод, конвенцій та протоколів до конвенцій у галузі транспорту, які становлять інтерес для країн ЄЕК та які було укладено під егідою ООН. Це документи з питань інфраструктури транспорту, дорожнього руху та дорожніх знаків і сигналів, дорожніх транспортних засобів, правових документів у галузі транспорту, полегшення умов перевезення, внутрішнього судноплавства, перевезення небезпечних вантажів і швидкопсувних харчових продуктів.

На основі нормативних документів, розроблених і прийнятих у рамках **К.в.т.**, укладаються двосторонні угоди про міжнародне автомобільне сполучення, про міжнародні перевезення вантажів і пасажирів між країнами, в яких більш детально визначаються усі питання, що належать до організації і виконання цих перевезень.

К.в.т. очолює голова та його заступник(и), які вибираються на два роки. Вони можуть бути переобрані на ту ж посаду ще на один термін, а у подальшому можуть бути вибрані після перерви в два роки. **К.в.т.** має право створювати допоміжні органи та покладати на них вивчення спеціальних проблем між сесіями **К.в.т.** Нині функціонують робочі групи з автомобільного і залізничного транспорту та внутрішнього водного транспорту. Також створена Робоча група з митних питань, що пов'язані з транспортом, в якій беруть участь представники митних органів, міністерств транспорту та асоціацій міжнародних перевізників, і яка займається питаннями супроводу Конвенції МДП (TIR). Робочі групи здійснюють керівництво та контроль за діяльністю системи допоміжних робочих органів груп експертів і груп доповідачів з окремих спеціальних питань. Є також низка груп експертів, які працюють безпосередньо під егідою комітету: зі статистики транспорту, перевезення швидкопсувних продуктів, перевезення небезпечних вантажів, комбінованих перевезень, митних питань, що пов'язані з транспортом, тенденцій та економіки транспорту. Такий статус цих груп обумовлений дослідженням загальних проблем для усіх видів транспорту.

Крім країн-членів ЄЕК у роботі **К.в.т.** і його допо-

міжних органах беруть участь багато урядових і неурядових міжнародних організацій, зокрема, Міжнародний союз автомобільного транспорту (МСАТ), Міжнародний союз громадського транспорту (МСГТ), Міжнародна автотранспортна федерація (МАФ), Всесвітня організація туризму та автомобільного спорту (ОТА), Міжнародне бюро з контейнерів (МБК), Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародний союз залізниць (МСЗ), Міжнародна торговельна палата (МТП) та багато інших. Експерти АсМАП України постійно беруть участь у роботі керівних (КВТ) та відповідних робочих органах (робочих групах та спеціальних групах) КВТ ЄЕК ООН.

Барановський О.І.

КОМІТЕТ З ДОТРИМАННЯ МИТНОГО КОДЕКСУ ЄС (COMPLIANCE COMMITTEE OF THE EU CUSTOMS CODE). Митним кодексом ЄС Розділом IX «Комітет з дотримання Митного кодексу та заключні положення» закріплено, що **К.** сприяє Європейській комісії у питаннях тісного та ефектного співробітництва між країнами-учасницями за напрямами: загальне митне законодавство; тарифи та статистична номенклатура; тарифні заходи; обов'язкові мита; країна походження товару; митна вартість; митна заборгованість та гарантії; імпорт та експорт; митні формальності, впровадження даних та гармонізація; митний статус і транзит товару; особливі умови; митний контроль та управління ризиками; захист прав інтелектуальної власності.

Діяльність **К.** здійснюється шляхом засідань, які скликаються головою **К.** на прохання більшості членів **К.** Не пізніше 5 календарних днів до дати засідання **К.**, подається інформація про: склад кожної делегації; повноваження експертів, які супроводжують делегацію та причини їх присутності. У разі відсутності делегації надаються письмові пояснення про причини її відсутності. Усі необхідні проекти нормативних актів, що подаються на розгляд **К.** узгоджуються не пізніше, ніж за 14 календарних днів до дати засідання. Строк може бути скорочений, але не менше ніж до 5 календарних днів. Для розгляду конкретних питань **К.** створюються робочі групи. Хід та результат засідання **К.** фіксується у протоколі із можливими зауваженнями державами-учасницями. Голова **К.** несе відповідальність за складання звіту, опис кожного пункту порядку денного, за результати голосування по кожному проекту. Засідання **К.** та його офіційна документація є конфіденційними. Обробка персональних даних у **К.** здійснюється під відповідальність його голови.

Жданова В.П.

КОМІТЕТ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН – див. МИТНИЦЯ КАЗАХСТАНУ.

КОМОРА ВОСКОВА (WAX KOMORA) – місце стягнення воскового мита з купців у Великому князівстві Литовському. Виникнення **К.в.** було обумовлено прагненням влади отримувати надходження у скарбницю від значних обсягів торгівлі воском. Ще однією функцією **К.в.** було здійснення контролю за торгівлею.

Згідно з торговельними умовами й статутами Новгорода, Смоленська й Полоцька віск у XIII – XIV ст. разом із хутром був найважливішим експортним товаром. Обсяги торгівлі та ціна на віск залежали від якості і вмісту домішок, тому його продаж і вивезення знаходилися під громадським контролем. З цією метою було створено громадську воскобійню у Львові, через яку мав проходити весь віск з Галичини у будь-якому вигляді (з південно-східної частини). Як знак контролю якості на воскові ставився відтиск міської печатки.

У 1496 р. король Ян-Ольбрахт створює **К.в.** у Львові. Її завданням було купувати віск від своїх купців і виробників «за справедливою ціною, без шкоди й проволоки», й продавати за кордон. У XV ст. зростання питомої ваги експорту воску через Волинь у західній торгівлі Великого князівства Литовського, стало передумовою встановлення **К.в.** у Луцьку й Володимирі. Великий князь Олександр заснував також **К.в. у** Бересті, Більську, Городні й інших містах. За документами з архіву Сангушків, відомо, що великокнязівська **К.в.** існувала у Турійську. Уже на початку XVI ст. **К.в.** була в Дорогичині.

Організація та діяльність **К.в.** повторювала організацію та діяльність митних комор. Ними застосовувалися однакові способи запобігання випадкам ухилення від сплати мита. Населення зобов'язане було будь-якими способами допомагати функціонуванню **К.в.**

Яковенко О.В.

КОМОРА МИТНА (CUSTOMS KOMORA) [від польск. – komora celna, mytna] – місце стягнення митних платежів (оплат) та контролю за провезенням товарів, також орган державної адміністрації, створений для накладення та стягнення митних оплат. На українських землях **К.м.** засновуються вже у XIV ст. До найдавніших належать львівська (1350 – 1360 рр.) та володимирська (1320 р.) **К.м.**

К.м., як правило, розташовувалися у головних осередках адміністративної влади краю, на схрещенні важливих торговельних шляхів, поблизу переправ, на кордонах держав та регіонів. До складу системи **К.м.** з XIV ст. входять головні **К.м.**, що становили центри митних округів, а також звичайні **К.м.** та їхні відділення – прикоморки, що розташовувалися на проміжних пунктах торгових шляхів. **К.м.** розташовувалися виключно у державних містах, натомість прикоморки – також і в

приватних населених пунктах. Розвинена мережа державних та приватних комор і прикомірок була основою митної системи Королівства Польського та Великого князівства Литовського, які протягом XIV – поч. XV ст., у зв'язку зі специфікацією митних оплат, розділилися на митні та головні (цельні). Штат **К.м.** та прикоморки складався з митника та писаря комори, щоправда, з 1765 р. на прикоморках штат складався з ревізора, писаря або експедитора. Також до штату **К.м.** входили загони митної варти та розгалужена сітка шпигунів.

З кінця XV ст. вироблено 2 форми адміністрування **К.м.** та прикоморками. Перша – «до вірної руки» (практикувалася в основному у Великому князівстві Литовському) – передача комор у підпорядкування довіреній особі, яка отримувала сталу платню. При цьому всі прибутки від діяльності комори належали скарбу власника комори. У кінці XV – на поч. XVI ст. комори переважно передавалися «до вірної руки» представникам єврейських торговельно-фінансових кіл, але з серед. XVI ст. ці заклади очолювали лише представники шляхти і, в окремих випадках, міщан. Друга, більш популярна, форма адміністрування – передача комор в оренду: а) за заздалегідь обумовлену грошову суму. При цьому обов'язково зазначалося, що всі надлишки від оренди митних стягнень ідуть на користь орендаря. При входженні в право оренди орендар зобов'язаний був виплатити готівкою грошову суму, передбачену контрактом; б) «до вибрання грошей» – передача в оренду певних **К.м.** кредитору князівського скарбу на часовий проміжок, окреслений не чіткими хронологічними рамками, а розмірами грошового боргу скарбу власника комори. Фактично комори віддавалися в оренду до того часу, допоки не буде погашено з їх прибутків боргу власника комори. Угоди оренди укладалися переважно на 2 – 3 роки з правом продовження даного строку. Щороку орендарі та держувці комор складали звіт-«лічбу». Прибутки з комор покривали королівські борги. Передача **К.м.** в оренду тимчасово була припинена у 2-й чверті XVI ст. в зв'язку з передачею митних округів під керівництво Королеви польської і Великої княгині Литовської Бони Сфорца Арагонської.

Наприкінці XVIII ст. **К.м.** було замінено на розгалужену систему митниць та митних постів. На українських землях у межах Великого князівства Литовського та Королівства Польського з кінця XV ст. головні **К.м.** існували у Белзі, Володимирі (нині м. Володимир-Волинський), Галичі, Києві (прикоморки – у Вишгороді, Житомирі, Звягелі (нині м. Новоград-Волинський), Тавані, Чудновi), Коломиї, Луцьку (прикоморки – в Берестечку, Брацлаві, Вінниці, Горохові, Дубно, Дубровиці, Жабчому (нині село Горохівського р-ну Волинської обл.), Заславі, Корці, Літовіжу (нині село Іваничевського р-ну Волинської обл.), Перемилі (нині село Горохівського р-ну Волин. обл.), Турійську, Львові та Теребовлі. Окремі **К.м.** фіксуються в Городку, Ковелі та Кременці. У 1578 р. засновано **К.м.** у Кам'янці (нині м. Кам'янець-Подільський) та Снятині. 1643 р. **К.м.** встановлюються в Барі, Галичі та Стрию. У тому ж році засновуються **К.м.** в Батурині, Гадячі, Конотопі, Кременчуці, Лоєві, Любечі, Ніжині, Острі, Ромнах, Чернігові та Чорнобилі. У 1765 р., у результаті створення митних провінцій, у межах Речі Посполитої створено Руську провінцію у складі 9-ти комор (Львів, Стрий з прикомірком у Сколе, Снятин з прикоморками у Надвірній та Кутах, Городенка, Заліщики, Жванець з прикоморками у Кам'янці та Ушиці (нині с. Стара Ушиця Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.), Могилів (нині м. Могилів-Подільський) та Броди) та Українську – у складі 16-ти комор (Бердичів, Цекінівка (нині село Ямпільського р-ну Вінницької обл.), Рашків, Кагарлик, Юзефпіль, Богопіль, Тарговиця, Тудия, Крилів, Секірня, Трахтемирів, Гребенне, Триліси, Ясногородка, Казаровиці, Чорнобиль).

К.м. розташовувалися також на українських землях у складі: Молдавського князівства – у Дорогої, Сереті, Хотині та Чернівцях; Османської імперії та Кримського каганату (ханату) – в Акермані (нині м. Білгород-Дністровський), Кафі (нині м. Феодосія), Кілії та Перекопі.

Крисоватий А.І.

КОМОРА СОЛЯНА (SALT KOMORA) – місце стягнення соляного мита з купців. **К.с.** засновувались на зразок звичайних митних комор, але виконували, порівняно з останніми, вужче завдання. За дорученням господарського скарбу митники-соляники ще й продавали сіль зі складів купцям і населенню із встановленою націнкою.

Існувало дві системи експлуатації **К.с.** Перша полягала в її передачі у завідування певній особі, якій доручали збирати соляне мито для господаря. У той час це називалося – дати комору «къ верной руце». Завідувач у певний термін здавав рахунки по коморі та її прибутках представникам господарського скарбу. За роботу він отримував певну частину доходу. Другою системою було здавання мита в оренду на встановлений термін за певну річну суму, яку зазначали у договорі. При виявлені порушень сіль мали вилучати у промито. У листі Жиґимонта I від 09.12.1523 названі Берестейська, Більська, Луцька і Володимирська соляні та воскові комори.

Яковенко О.В.

КОМОРА ЦЕЛЬНА (TSELNA KOMORA) [польс. – komora celna] – місце стягнення митних оплат та контролю за провезенням товарів, а також орган державної адміністрації, в обов'язки якого входило здійснення митного контролю на території Польщі.

Протягом XIV – XV ст. відбувся поділ комор на митні та цельні. **К.ц.** створювались поблизу дер-

Комора у м. Заславі (тепер м. Ізяслав Хмельницької області)

жавних кордонів або на перехресті великих торговельних шляхів, якими здійснювалася жвава міжнародна торгівля.

К.ц. розміщувались у великих польських містах. Могли бути державні та приватні «камори» (митниці), де з купців утримували митний платіж – «цло» за ввезення чи вивезення товарів з Польщі.

На землях Польської держави з XIV ст. **К.ц.** мали два способи використання цельних комор: передача в оренду (wydzierżawienie) та віддання на комісію (wypuszczenie w komis). Останній спосіб більш характерний для комор, де мав місце кращий контроль, який полягав у тому, що управитель цла (прикордонного мита) був зобов'язаний подати власникові цельної комори детальний звіт про рахунки. На комісію віддавались передусім ті комори, що знаходились у торгових центрах. Для провінційних комор більш притаманною була система їх передачі в оренду, коли її власник мав сплатити затверджену орендну суму. Надання комор в оренду було вигідне тим, що не потребувало утримання власної цельної адміністрації. Управління окремими **К.ц.** належало цельникам. Історичні джерела називають їх «theloneator» або «thelonearius». Цельник мав заступника, щодо якого вживався термін «vicethelonearius» або «conductor thelonei». Якщо цельник керував кількома митними установами, до нього застосовувалась назва curator thelonei.

На українських територіях головні прикордонні (цельні) комори існували зі сторони Корони Польської – у Львові; зі сторони ВКЛ – у Володимирі (нині м. Володимир-Волинський), Луцьку, Кременці та Києві. У 1578 р. до них додано Кам'янець (нині м. Кам'янець-Подільський) та Снятин, а з 1643 р. – Бар, Галич та Стрий.

Яковенко О.В.

КОМПЕНСАЦІЙНЕ МИТО – див. МИТО КОМПЕНСАЦІЙНЕ.

КОМПЛЕКС МИТНИЙ ВАНТАЖНИЙ (ВАНТАЖНИЙ МИТНИЙ КОМПЛЕКС – ВМК) (CUSTOMS CARGO COMPLEX) – ділянка території з комплексом будівель, споруд, інженерно-технічних засобів і комунікацій, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України.

Для функціонування **ВМК** його власник, або утримувач має забезпечити обов'язково виконання таких функцій: надання посередницьких послуг з декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України; надання послуг із зберігання товарів, що переміщуються через митний кордон України, і транспортних засобів комерційного призначення; виконання навантажувально-розвантажувальних робіт.

Також можуть бути обладнані місця для надання додаткових послуг. Вимоги до облаштування **ВМК** встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів. Утримувач вантажного митного комплексу зобов'язаний: дотримуватися положень МКУ 2012 р., виконувати умови дозволу на відкриття й експлуатацію та вимоги щодо конструкції, облаштування і функціонування комплексу; забезпечити безоплатний вхід та в'їзд на територію комплексу та безоплатне перебування на його території протягом перших чотирьох годин; виключити можливість несанкціонованого доступу на територію комплексу сторонніх осіб, а

Вантажний митний комплекс ПАТ «ЗАЗ» в Іллічівську

також вилучення з його території товарів, що перебувають під митним контролем, і транспортних засобів комерційного призначення; забезпечувати безперешкодний доступ посадових осіб митного органу до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем на території комплексу, та документів на такі товари, створювати цим особам належні умови для роботи; безкоштовно надати на договірній основі у користування облаштовані приміщення для розміщення на території комплексу посадових осіб митного органу та облаштовані робочі місця для посадових осіб всіх державних органів, які здійснюють інші види контролю; вести облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що обслуговуються комплексом, і щоквартально

подавати відповідному митному органу звіт про такі товари, транспортні засоби за формою та у порядку, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів; забезпечити наявність та функціонування електронного обліку товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються територією вантажного митного комплексу, і безперешкодний доступ до системи такого обліку посадових осіб митних органів; забезпечити наявність та функціонування контрольно-пропускної системи при в'їзді на територію вантажного митного комплексу та при виїзді з неї, обладнаної шлагбаумами, засобами автоматичної фіксації даних реєстраційних номерних знаків транспортних засобів та електронними вагами, з можливістю автоматичного внесення інформації про реєстраційний номер транспортного засобу та його загальну вагу до системи електронного обліку товарів і транспортних засобів; забезпечити наявність та функціонування системи відеоспостереження за входом (в'їздом) на територію комплексу та виходом (виїздом) з неї, процедурою здійснення митного контролю з фіксацією такого відображення для ведення відповідного архіву, а також безперешкодний доступ посадових осіб митних органів до зазначеної системи відеоспостереження.

Гармаш Є.В.

КОМПЛЕКСНЕ УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ – див. УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ КОМПЛЕКСНЕ.

КОМПЛЕКТ ЗАМІННИХ ЩУПІВ «КЩ-1» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

КОМПЛЕКТ ОГЛЯДОВИХ ДЗЕРКАЛ «ОАД-2» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

КОМПЛЕКТ ОГЛЯДОВИХ ДЗЕРКАЛ «ОАД-4» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

КОМПЛЕКТНИЙ ОБ'ЄКТ – див. ОБ'ЄКТ КОМПЛЕКТНИЙ.

КОМПЛЕКТУВАЛЬНА ВІДОМІСТЬ – див. ВІДОМІСТЬ КОМПЛЕКТУВАЛЬНА.

КОМПРОМІС У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (COMPROMISE IN THE CASE OF VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS) – згода, порозуміння між учасниками порушення митних правил, що досягнуті шляхом взаємних поступок.

Провадження у справі про порушення митних правил може бути припинено шляхом **К.** (мирової угоди) за умови відсутності у діях порушника складу злочину. Мирова угода укладається між зазначеною особою та митним органом, посадова особа якого здійснює провадження у справі. Мировою угодою визначаються обов'язки сторін, зокрема: особа, яка вчинила порушення митних правил, у визначений строк, який не може перевищувати 30 днів, зобов'язана внести у державний бюджет кошти в сумі, що дорівнює сумі штрафу, передбаченого санкцією відповідної статті МКУ 2012 р., та/або задекларувати в митний режим відмови на користь держави товари – безпосередні предмети порушення митних правил, а у відповідних випадках – також товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України. У разі, якщо за висновком митного органу реалізація зазначених товарів, транспортних засобів неможлива, а також якщо вони не можуть бути випущені у вільний обіг, їх декларують в митний режим знищення або руйнування. При цьому, митний орган повинен припинити провадження

у справі про порушення митних правил щодо цієї особи та здійснити митне оформлення задекларованих нею товарів відповідно до заявленого митного режиму. Товари, транспортні засоби можуть бути предметом мирової угоди лише за умови, що особа, яка вчинила порушення митних правил, є їх власником або ж уповноважена розпоряджатися ними.

У разі припинення справи про порушення митних правил шляхом **К.** порушник повинен із письмовою заявою, що складена у довільній формі звернутися до керівника митного органу. Факт подання такої заяви фіксується митним органом шляхом її реєстрації з використанням інформаційних

технологій або ж порушнику повинна надаватись можливість самостійного фіксування в електронній системі митного оформлення факту і часу подачі митному органу заяви, на паперовому носії, а в разі електронного оформлення – можливість одержання від митного органу повідомлення про дату і час отримання цим органом електронної заяви. У разі відсутності законних підстав для припинення справи про порушення митних правил шляхом **К.** митний орган протягом одного робочого дня, наступного за днем подання заяви, надає заявнику вмотивовану відповідь про причини незастосування процедури **К.**

Мирова угода укладається у письмовій формі. Право її підписання від імені митного органу надається їх керівникам або заступникам, а від імені центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, – посадовим особам, уповноваженим на це відповідно до посадових інструкцій. Мирова угода затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів.

У випадку невиконання порушником зобов'язань, у визначений мировою угодою строк, який не може перевищувати 30 днів, угода вважається недійсною і провадження у справі про порушення митних правил поновлюється. Мирова угода у справі про порушення митних правил оскарженню не підлягає. У разі припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу порушник, вважається таким, що не був притягнутий за нього до адміністративної відповідальності. Сутність та особливості вирішення справи про порушення митних правил шляхом компромісу наведено у спеціальному додатку Н Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур. Таким чином, висвітлення цього питання у МКУ 2012 р. створює передумови для наближення вітчизняної митної системи до світових стандартів.

Руда Т.В.

КОНВЕНЦІЙНЕ (ДОГОВІРНЕ) МИТО – див. МИТО КОНВЕНЦІЙНЕ (ДОГОВІРНЕ).

КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ) МИТНИЙ ТАРИФ – див. ТАРИФ МИТНИЙ КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ).

КОНВЕНЦІЯ ВІДНОСНО МАТЕРІАЛІВ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОРЕПЛАВЦІВ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ВІДНОСНО МАТЕРІАЛІВ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОРЕПЛАВЦІВ.

КОНВЕНЦІЯ ВСЕСВІТНЯ ПОШТОВА ВІД 14 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ – див. ВСЕСВІТНЯ ПОШТОВА КОНВЕНЦІЯ ВІД 14 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ЄВРАЗІЙСЬКА ПАТЕНТНА ВІД 9 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ – див. ЄВРАЗІЙСЬКА ПАТЕНТНА КОНВЕНЦІЯ ВІД 9 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ІТІ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ТРАНЗИТ ТОВАРІВ (КОНВЕНЦІЯ ІТІ) ВІД 1 ЧЕРВНЯ 1971 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ МДП 1975 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ МДП 1975 РОКУ (КОНВЕНЦІЯ МДП).

КОНВЕНЦІЯ МИТНА (CUSTOMS CONVENTION) [від лат. conventio – договір, угода] – багатостороння міжнародна угода, яка регулює комплекс питань у сфері митних відносин. **К.м.**, як правило, розробляються і приймаються у рамках міжнародних організацій, таких як СОТ, ВМО. **К.м.** установлює взаємні права й обов'язки держав у певній галузі митної справи.

Держава як носій суверенітету, через свої уповноважені органи, має універсальну компетенцію щодо підтримки, чи не підтримки міжнародних **К.м.** Президент, парламент та уряд кожної країни може вирішувати фактично будь-які питання, пов'язані із міжнародною безпекою та міжнародним співробітництвом, але приєднання до міжнародних **К.м.** неможливе, якщо такий крок суперечить основним принципам міжнародного права і національним економічним інтересам. Загальновизнаним є право міжнародних міжурядових організацій укладати **К.м.** При цьому у статуті організації мають бути чітко зазначені органи, уповноважені здійснювати відповідні заходи з укладення конвенції, а також його процедура. Основні **К.м.** до яких приєдналася Україна:

– Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва (м. Брюссель, 04.11.1952; дата приєднання України: 19.06.1992; дата набрання чинності для України: 26.06.1992);

– Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (м. Женева, 19.05.1956; дата приєднання України: 01.08.2006; дата набрання чинності для України: 17.05.2007);

– Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (м. Кіото, 18.05.1973; дата приєднання України: 05.10.2006; дата набрання чинності для України: 15.09.2011);

– Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (м. Женева, 14.11.1975; правонаступництво: 17.05.1994; дата набрання чинності для України: 11.10.1994);

– Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (м. Брюссель, 14.06.1983; дата приєднання України: 26.08.2002; дата набрання чинності для України: 01.01.2004);

– Конвенція про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 26.06.1990; дата приєднання України: 24.03.2004; дата набрання чинності для України: 22.09.2004).

Мартинюк В.П.

КОНВЕНЦІЯ МОРСЬКА (ЧОРНОМОРСЬКА) 1648 РОКУ (SEA (BLACK SEA) CONVENTION OF 1648) – торгово-політична угода між Османською імперією та Військом Запорізьким, укладена у липні 1648 р. Угода ввійшла до складу виданого у 1822 р. в Москві офіційного російського збірника «Собрание государственных грамот и договоров, хранящихся в Государственной коллегии иностранных дел». Угода складається із 13 пунктів та написана польською мовою.

Відповідно до тексту конвенції козаки отримали від Османської імперії максимальний режим сприяння для здійснення своєї торгової діяльності в акваторії Чорного і Середземного морів. Султан Ібрагім I звільнив українські товари на 100 років від сплати усяких мит та податків, а після закінчення сторічного терміну оподаткування українських товарів планувалося здійснювати на рівні турецьких. Купцям з України дозволялося будівництво торгових факторій на морських узбережжях. Передбачався обмін торговими представниками, причому в обов'язки турецького резидента входило видання дозволу (паспорту) на плавання корабля у Чорному або Середземному морі. За видання паспорту утримувалося мито в розмірі одного золотого гульдена, а капітан корабля додатково складав присягу, у якій обіцяв не завдавати будь-якої шкоди інтересам Османської імперії.

З метою запобігання розбійницьким набігам з українських земель на турецькі торгові комунікації та портові міста, а також організації взаємної торгівлі, передбачалося будівництво кількох портових міст нижче Дніпровських порогів аж до місця впадіння річки Південний Буг у Дніпро. У разі ж вчинення розбійницьких набігів, Військо Запорозьке зобов'язувалося виявити та карати порушників в присутності турецького представника – в такому разі ніяких утисків в турецьких землях стосовно українського козацтва та купецтва не було б. Запорізькі козаки зобов'язувалися надавати всіляку допомогу турецьким військам у їх протидії морським набігам зі сторони донських козаків.

У разі порушення законів Османської імперії покарання передбачалося лише для старшої посадової особи на кораблі, а саме судно, його екіпаж та товари і пасажири залишалися вільними. Коли козацький корабель зазнавав аварії біля берегів Османської імперії, то усі речі, що залишалися непошкодженими передавалися власникам товару, або ж їх спадкоємцям. Турецьке боргове законодавство поширювалося повною мірою і на купців з України. Турецький султан гарантував українцям

Султан Ібрагім I (1615 – 1648 рр.)

вільний прохід через протоки Босфор та Дарданелли, а також право вільного заходу суден у свої порти, а також забороняв конфіскацію козацьких суден, їх вантажів, екіпажів та зброї для власних державних потреб. У разі смерті козацьких купців на підконтрольній султану сухопутній чи морській території усе їхнє добро передавалося на користь їх прямих спадкоємців, при цьому наявність письмових заповітів на користь третіх осіб до уваги не бралася. Козаки отримали право викупу невільників та разом із турецькою владою взаємно зобов'язувалися видавати невільників-втікачів.

Текст угоди засвідчує зацікавленість Османської імперії у налагодженні сприятливих торговельних відносин із козацькими землями, підтриманні порядку на підконтрольній території та руйнує стереотип про турків, як агресивних сусідів українських земель. Через повалення у серпні 1648 р. султана Ібрагіма I угода не вступила в дію, проте для науки є важливим історичним джерелом, яке дає змогу оцінити потенційні перспективи розвитку політичних, торгово-економічних та митних відносин між Османською імперією та українським козацтвом.

Фрадинський О.А.

КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО БОРОТЬБУ ПРОТИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ І ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ВІД 20 ГРУДНЯ 1988 РОКУ (THE UNITED NATION CONVENTION AGAINST ILLICIT TRAFFIC IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES OF 20 DECEMBER 1988) прийнята на спеціальній конференції ООН у грудні 1988 р. і набула чинності в листопаді 1990 р., на даний час до неї приєднались 179 держав. **К.** ратифіковано Постановою Верховної Ради Української РСР від 25.04.1991 № 1000-XII.

К. містить преамбулу, 34 статті та додаток.

Цей документ значно посилює дієвість контрзаходів проти незаконного обігу наркотиків. Він містить розгорнуте поняття незаконного обігу наркотиків в пунктах 1 і 2 статті 3 Конвенції. Дії, передбачені в ній, можна умовно розділити на дві групи: пов'язані зі стадіями незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, і ті, які сприяють його здійсненню.

У її перших чотирьох статтях детально обговорено, що **К.** не виключає будь-якої кримінальної юрисдикції, встановленої будь-якою стороною відповідно до її національного законодавства. Особливо підкреслюється те, що при здійсненні своїх зобов'язань за цим документом сторони вживають необхідних заходів, у т. ч. організаційного та законодавчого характеру, відповідно основоположним статтям своїх внутрішніх законодавчих систем. Одним з найбільш важливих положень **К.** є встановлення контролю за речовинами, які часто використовуються при виготовленні наркотичних засобів і психотропних речовин.

Велике значення у **К.** відводиться налагодженню міждержавних зв'язків у боротьбі з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Сторони, які підписали **К.**, повинні надавати одна одній юридичну допомогу. Це, в першу чергу, стосується розслідування, кримінального переслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень. Положення цієї статті не впливають на зобов'язання, що випливають з будь-яких інших двосторонніх або багатосторонніх договорів, які регулюють надання взаємної правової допомоги у кримінальних справах.

Відповідно до **К.** сторони визначають один з одним ділові зв'язки, співпрацюють у розслідуванні правопорушень, підготовці відповідних кадрів, обмінюються інформацією про транзит, здійснюють заходи з проведення контрольованих поставок, створюють систему моніторингу міжнародної торгівлі речовинами, зазначених у таблицях № 1 і 2 додатку.

Відповідно до **К.** держави погоджуються змінити свої національні закони, щоб полегшити конфіскацію доходів від незаконного обігу наркотиків. Передбачено: дозволити судам розкривати таємницю банківських внесків під час розслідування справ, пов'язаних з наркотичними засобами; полегшувати видачу та судове переслідування обвинувачених торговців наркотиками; сприяти використанню методу «контрольованих поставок», простежувати і перехоплювати незаконні партії наркотичних засобів; запобігати незаконним пересиланням поштою; встановити систему спостереження за міжнародною торгівлею прекурсорами.

На міжнародному рівні **К.** санкціонує будь-які заходи, якщо вони допускаються національним законодавством.

Разом з цим **К.** вимагає від держав вживати відповідних заходів щодо попередження незаконного виробництва наркотичних засобів і психотропних речовин, а також їх вилучення з легального обігу. Кожна сторона вживає належних заходів для запобігання незаконному культивуванню і здійснює кроки зі знищення рослин; забезпечує невикористання транспортних засобів комерційних перевізників при здійсненні правопорушень; вимагає, щоб експортовані партії наркотичних засобів, психотропних речовин були правильно марковані; співпрацює з іншими сторонами з метою припинення незаконного обігу на морі; взаємодіє з іншими учасниками **К.** в питаннях припинення використання поштових відправлень для незаконного обігу.

К. внесла декілька принципово нових складів злочинів, а саме: виготовлення, транспортування або розповсюдження обладнання, матеріалів або речовин, зазначених у додатках до **К.**, якщо відомо, що вони призначені для використання з метою незаконного культивування, виробництва, виготовлення наркотичних засобів або психотропних речовин; організацію, керівництво або фінансування наркозлочинів; конверсію або переведення власності, якщо відомо, що така власність отримана внаслідок будь-якого правопорушення або правопорушень, визнаних такими відповідно до **К.** або в результаті участі у такому правопорушенні, або правопорушеннях з метою приховування незаконного джерела власності, або з метою надання допомоги будь-якій особі, яка бере участь у вчиненні такого правопорушення, з тим, щоб вона могла ухилитися від відповідальності за свої дії; приховування або маскування справжнього характеру, джерела, місцезнаходження, способу розпорядження, переміщення, справжніх прав щодо власності або її належності, якщо відомо, що така власність отримана в результаті наркозлочинів або в результаті участі в них.

Кожна Сторона, яка підписала **К.**, зобов'язана вжити таких заходів, які будуть потрібні для визнання кримінальними злочинами відповідно до свого внутрішнього права вище перелічені навмисні дії. З урахуванням своїх конституційних положень і основних принципів своєї правової системи, можуть визнаватися кримінально караними: придбання, володіння, використання власності, якщо в момент її отримання було відомо, що така власність отримана в результаті наркозлочинів або

в результаті участі в такому діянні; участь, причетність або вступ у злочинну змову з метою вчинення наркозлочинів, спроби вчинити наркозлочини, а також пособництво, підбурювання, сприяння або надання порад під час їх вчинення.

Бабенко Б.І.

КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО МІЖНАРОДНІ ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ, ЖЕНЕВА, 24 ТРАВНЯ 1980 РОКУ (THE UNITED NATION CONVENTION ON INTERNATIONAL MULTIMODAL TRANSPORT OF GOODS OF 24 MAY 1980, GENEVA).

Складається із преамбули, 8 частин, які містять 40 статей, має один додаток, у якому міститься Положення з митних питань, які належать до міжнародних змішаних перевезень вантажів.

К. визначила, що «міжнародні змішані перевезення» означають перевезення вантажів щонайменше двома різними видами транспорту на підставі договору змішаного перевезення з місця в одній країні, де вантажі надходять у відання оператора змішаного перевезення, до обумовленого місця доставки в іншій країні. Разом з тим операції з вивезення та доставки вантажів, які здійснюються на виконання договору перевезення лише одним видом транспорту, як визначено в такому договорі, не вважаються міжнародним змішаним перевезенням.

К. була прийнята з метою врегулювання міжнародних змішаних перевезень, як одного із засобів, що сприяють цілеспрямованому розвитку світової торгівлі; стимулювання безперешкодного розвитку раціональних і ефективних змішаних перевезень, що відповідають потребам відповідного виду торгівлі; забезпечення належного розвитку міжнародних змішаних перевезень в інтересах усіх країн і необхідність розгляду особливих проблем транзитних країн; полегшення митних процедур і належного обліку проблем транзитних країн; встановлення визначених правил, що стосуються перевезення вантажів відповідно до договорів міжнародного змішаного перевезення, включаючи справедливі положення про відповідальність операторів змішаного перевезення; забезпечення збалансованості інтересів осіб, що надають послуги у сфері змішаних перевезень та які користуються ними тощо.

У **К.** встановлено, що вона не стосується застосування жодної міжнародної конвенції чи національного закону, що належить до регулювання і контролю транспортних операцій; а також права кожної держави регулювати і контролювати на національному рівні операторів змішаного перевезення і їх операції.

К. закріпила основні принципи врегулювання та здійснення міжнародних змішаних перевезень згідно з якими: між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються повинен бути встановлений справедливий баланс інтересів і досягнуто справедливого розподілу діяльності між цими групами країн у сфері міжнародних змішаних перевезень; між оператором змішаного перевезення, відправниками вантажу, організаціями відправників вантажу і відповідними національними органами повинні проводитися консультації щодо умов надання послуг як до, так і після впровадження будь-якої нової технології змішаних перевезень вантажів; вантажовідправники можуть обирати між використанням змішаних перевезень і перевезень, що здійснюються на окремих етапах різними видами транспорту; відповідальність оператора змішаного перевезення відповідно до цієї Конвенції ґрунтується на принципі презумпції провини.

Хома В.О.

КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО МОРСЬКЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ВІД 31 БЕРЕЗНЯ 1978 РОКУ (THE UNITED NATIONS INTERNATIONAL CONVENTION ON THE CARRIAGE OF GOODS BY SEA ADOPTED OF MARCH 31, 1978) – так звані «Гамбурзькі правила»; укладена у Гамбурзі 31.03.1978 та набула чинності 11.11.1992 після її ратифікації двома десятками держав. Положення **К.** застосовують також держави, які формально ще не приєдналися до неї.

К. врегульовує питання відповідальності перевізника та встановлює період відповідальності, підстави відповідальності, межі відповідальності, застосування відповідальності щодо позадоговірних вимог, втрату права на обмеження відповідальності, відповідальність при перевезені палубного вантажу та тварин, відповідальність перевізника і фактичного перевізника, відповідальність при наскрізних перевезеннях. Зокрема, перевізник несе відповідальність за збиток, що є результатом втрати або пошкодження вантажу, а також затримки при здаванні, якщо обставини, що викликали втрату, пошкодження або затримку, мали місце в той час, коли вантаж знаходився у його відданні, як це визначено в ст. 4, якщо тільки перевізник не доведе, що він, його службовці або агенти вжили всіх заходів, які були доцільними, щоб уникнути таких обставин та їх наслідків.

К., також, врегульовує питання відповідальності вантажовідправника. Зокрема, вантажовідправник не відповідає за збиток, понесений перевізником або фактичним перевізником, або за пошкодження, отримане судном, якщо тільки така шкода чи пошкодження не сталися з вини вантажовідправника, його службовців або агентів. Службовець або агент вантажовідправника також не несе відповідальності за таку шкоду або ушкодження, якщо тільки збиток або пошкодження не були викликані його виною. **К.** встановлює вимоги при транспортуванні небезпечного вантажу. Вста-

новлює обов'язок вантажовідправника замаркувати або позначити відповідним способом небезпечний вантаж.

К. визначає форму та зміст транспортних документів під час здійснення морських транспортних перевезень, зокрема визначає порядок видачі, зміст коносамента та інших документів. Встановлює підстави для позовів, визначає розрахункову одиницю. Конвенція врегульовує ряд інших питань, пов'язаних з міжнародними морськими перевезеннями.

Хома В.О.

КОНВЕНЦІЯ ПАТЕНТНА ЄВРАЗІЙСЬКА ВІД 9 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ – див. ЄВРАЗІЙСЬКА ПАТЕНТНА КОНВЕНЦІЯ ВІД 9 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПО ВИКРАДЕНИХ АБО НЕЗАКОННО ВИВЕЗЕНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЯХ (ЮНІДРУА) – див. КОНВЕНЦІЯ ЮНІДРУА ПО ВИКРАДЕНИХ АБО НЕЗАКОННО ВИВЕЗЕНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЯХ.

КОНВЕНЦІЯ ПОШТОВА ВСЕСВІТНЯ ВІД 14 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ – див. ВСЕСВІТНЯ ПОШТОВА КОНВЕНЦІЯ ВІД 14 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО ВСЕСВІТНЯ – див. ВСЕСВІТНЯ КОНВЕНЦІЯ ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО.

КОНВЕНЦІЯ ПРО БЕЗПЕЧНІ КОНТЕЙНЕРИ 1972 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО БЕЗПЕЧНІ КОНТЕЙНЕРИ 1972 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО БОРОТЬБУ ПРОТИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ І ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ВІД 20 ГРУДНЯ 1988 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО БОРОТЬБУ ПРОТИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ І ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ВІД 20 ГРУДНЯ 1988 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ВЗАЄМНУ АДМІНІСТРАТИВНУ ДОПОМОГУ У ВІДВЕРНЕННІ, РОЗСЛІДУВАННІ ТА ПРИПИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ВЗАЄМНУ АДМІНІСТРАТИВНУ ДОПОМОГУ У ВІДВЕРНЕННІ, РОЗСЛІДУВАННІ ТА ПРИПИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ГАРМОНІЗОВАНУ СИСТЕМУ ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ГАРМОНІЗОВАНУ СИСТЕМУ ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ ВІД 18 КВІТНЯ 1961 РОКУ (ВІДЕНСЬКА) – див. ВІДЕНСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ ВІД 18 КВІТНЯ 1961 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ДОГОВІР МІЖНАРОДНОГО АВТОМОБІЛЬНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ВІД 19 ТРАВНЯ 1956 РОКУ (CONVENTION ON THE CONTRACT FOR THE INTERNATIONAL CARRIAGE OF GOODS BY ROAD OF MAY 19, 1956).

К. була прийнята у Женеві 19.05.1956 з метою уніфікації процесу міжнародного автомобільного перевезення. **К.** є безстроковою, складається із преамбули, 8 розділів, 51 статті та Протоколу про підписання; відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін. **К.** застосовується до будь-якого договору автомобільного перевезення вантажів за умови, що місце відправлення та місце доставки вантажу знаходяться у двох різних країнах, з яких щонайменше одна ратифікувала **К.** Загалом цей документ ратифікували 55 держав, серед яких усі держави-члени ЄС та СНД.

ВРУ 01.08.2006 прийняла ЗУ «Про приєднання України до Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів від 19.05.1956» із застереженням, згідно з яким Україна залишає за собою право не застосовувати положення ст. 47 **К.**, яка закріплює можливість передачі спорів держав-учасниць до Міжнародного суду ООН (набула чинності 17.05.2007). Проте, оскільки СРСР був стороною Конвенції, то її положення фактично застосовувалися в Україні ще до офіційної ратифікації. У 1978 р. Європейська економічна комісія ООН запропонувала для підписання Протокол до **К.**, який наразі ратифікували 40 держав, серед яких, на жаль, немає України. Протокол доповнив ст. 23 Конвенції, збільшивши розмір відповідальності перевізника. У 2008 р. Комісія розробила новий Додатковий протокол до Конвенції, який з метою спрощення міжнародних автомобільних перевезень запровадив форму електронної товарно-транспортної накладної (e-CMR). Вона передбачає оформлення за допомогою електронних засобів зв'язку, є рівнозначною паперовій копії CMR і містить ті самі дані. Протокол про e-CMR підписали вісім держав. Україна до Додаткового протоколу не приєдналась. Міжнародна

товарно-транспортна накладна (CMR) **К.** закріплює форму міжнародної товарно-транспортної накладної (CMR), яка підтверджує факт приймання-передачі вантажу та наявність договірних відносин між перевізником і вантажовідправником (вантажоодержувачем), а також умови перевезення вантажу на основі положень Конвенції. Відповідно до постанови КМУ від 01.02.2006 № 80 CMR належить до документів, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів. Тому при перевезенні товарів автомобільним транспортом наявність CMR є обов'язковою.

К. передбачає, що CMR має силу договору перевезення та складається на кожну партію товару. Стандартна CMR складається із 12 сторінок, містить 24 графи та заповнюється на самокопіювальних бланках.

Щодо відповідальності перевізника, то **К.** передбачає, що перевізник несе відповідальність за повну чи часткову втрату (вантаж вважається втраченим, якщо він не був доставлений протягом 30 днів після закінчення строку, зазначеного в CMR, а якщо такий строк не встановлювався – протягом 60 днів з моменту прийняття вантажу перевізником (ст. 20 **К.**) та пошкодження вантажу, а також за порушення строків доставки. Перевізник відповідає як за власні дії, так і за дії будь-яких третіх осіб, залучених ним для здійснення перевезення.

Безумовно, ратифікація Україною **К.** – основоположного правового документа у сфері автомобільних перевезень в Європі – є позитивним фактом. Проте, щоб розвивати автомобільні перевезення і повніше використовувати транзитний потенціал України, слід ратифікувати додаткові протоколи до Конвенції, які підвищують ліміти відповідальності перевізників і спрощують процедури міжнародних автомобільних перевезень вантажів. Приєднання до протоколів та імплементація їх положень збільшать привабливість послуг національних перевізників порівняно з конкурентами – у першу чергу з країн СНД – та забезпечать додаткові конкурентні переваги.

Царенко В.І.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ДОГОВОРИ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ 1980 РОКУ (ВІДЕНСЬКА) – див. ВІДЕНСЬКА КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО ДОГОВОРИ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ 1980 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ЄДИНИЙ ЗАКОН ПРО МІЖНАРОДНУ КУПІВЛЮ-ПРОДАЖ ТОВАРІВ ВІД 1 ЛИПНЯ 1964 РОКУ (CONVENTION RELATING TO A UNIFORM LAW ON THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS OF JULY 1, 1964).

К. була прийнята в Гаазі 01.07.1964, набрала чинності 23.08.1972. **К.** складається із 22 статей та двох додатків: Додаток I «Правоздатність, привілеї та імунітети Ради»; Додаток II «Про порядок укладання договорів». **К.** є безстроковою та відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Метою підписання **К.** стало розроблення єдиного закону про купівлю-продаж товарів. **К.** вперше ввела юридичне визначення поняття міжнародного комерційного контракту. Для того, щоб комерційний контракт був визнаний міжнародним, необхідна наявність в сукупності двох ознак – одного основного і одного з трьох додаткових. Основна ознака: розташування продавця і покупця на території різних держав. Додаткова ознака: на території різних держав повинні перебувати пункти: 1) відправлення та призначення товару; 2) вчинення оферта і акцепту; 3) укладення та виконання договору.

Відповідно до ст. 9 кожна договірна держава застосовує положення, введені в його законодавство на виконання цієї **К.** Додатком до **К.** передбачено, що цей Закон застосовується при укладанні договорів купівлі-продажу товарів між Сторонами, підприємства яких знаходяться на територіях різних держав, у кожному з нижченаведених випадків: 1) коли оферта або відповідь ставляться до товару, який перевозиться або буде перевозитися з території однієї держави на територію іншої держави; 2) коли дії, що утворюють оферту і акцепт, здійснюються на територіях різних держав; 3) коли здавання товару повинно бути здійснено на території держави, іншої ніж та, на території якої здійснюються дії, що утворюють оферту і акцепт договору.

Цей Закон застосовується до укладення договорів купівлі-продажу, які, якщо б вони були укладені, регулювалися б однаковим законом про міжнародну купівлю-продаж товарів.

Царенко В.І.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАСНУВАННЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІД 14 ЛИПНЯ 1967 РОКУ (CONVENTION ESTABLISHING THE WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION OF JULY 14, 1967).

К. заснована Конференцією держав-членів Паризького і Бернського союзів, проведеною в Стокгольмі у 1967 р. (вступила в дію з 1974 р.) за участю 74-х держав. Складається із 21 статті та є безстроковою.

Членом **К.** може стати будь-яка держава, що є членом Паризького або Бернського союзів, а також будь-яка інша держава за згодою Сторін.

Цілі створення **К.** були сформульовані в преамбулі до Стокгольмської конвенції (1967 р.), а саме:

– поліпшення взаєморозуміння і розвиток співпраці між державами в інтересах їх взаємної користі на основі поваги до суверенітету і рівності;

– заохочення творчої діяльності, сприяння охороні інтелектуальної власності у всьому світі;

– модернізація і підвищення ефективності адміністративної діяльності союзів договорів, створених у сфері охорони промислової власності, а також охорони літературних і художніх творів, при повній повазі до самостійності кожного із союзів.

К. координує комплекс заходів щодо міжнародної співпраці, яка також є однією з 16 спеціалізованих установ ООН. Попередником **К.** було Об'єднане міжнародне бюро з охорони інтелектуальної власності (BIRPI), створене у 1893 р. на базі об'єднання Міжнародних бюро Паризької і Бернської конвенцій. Як ці Бюро, так і BIRPI (до 1970 р.) функціонували під «високим наглядом» Уряду Швейцарської Конфедерації. Штаб-квартира BIRPI до 1960 р. розміщувалася в Берні, потім отримала постійну акредитацію в Женеві.

Згідно з положеннями ст. 1 Угоди між ООН і **К.** остання несе відповідальність за вчинення належних дій відповідно до своїх основоположних документів, а також дій, передбачених союзами і договорами, адміністративні функції яких виконує **К.** Ця організація сприяє розвитку творчої інтелектуальної діяльності і полегшенню передачі технологій у сфері промислової власності країнам, що розвиваються, для прискорення їх економічного, соціального і культурного розвитку з урахуванням компетенції ООН та її органів, а також інших установ, що входять до системи ООН.

Діяльність **К.** спрямована на сприяння охороні інтелектуальної власності у всьому світі шляхом співпраці між державами і міжнародними організаціями; забезпечення адміністративної співпраці між союзами у сфері охорони інтелектуальної власності, союзами, створеними в рамках Паризької і Бернської конвенцій, а також в рамках угод, підписаних членами Паризького союзу.

Інтелектуальна власність містить дві основні сфери прав: промислову власність, що головним чином охоплює винаходи і товарні знаки, та авторське право, що головним чином охоплює літературні, музичні, художні та аудіовізуальні твори.

Сприяння забезпеченню охорони інтелектуальної власності у всьому світі полягає в тому, що **К.** заохочує укладення нових договорів, сприяє модернізації національного законодавства в різних країнах, надає технічну допомогу країнам, що розвиваються, збирає і розповсюджує інформацію, забезпечує роботу служб, що полегшують отримання правової охорони винаходів, промислових зразків, знаків для товарів і послуг, у випадках, коли таку охорону хочуть отримати в кількох країнах, а також сприяє розвитку інших форм співпраці між державами-членами **К.**

К. зосереджує адміністративне управління союзами в Міжнародному бюро в Женеві, що є секретаріатом **К.**

Керівними органами **К.** є: Генеральна Асамблея ВОІВ, членами якої є держави-члени **К.** за умови, що вони також є членами Асамблеї Паризького і (або) Бернського союзів; Конференція, членами якої є всі держави-члени **К.**; Координаційний комітет, до якого входять держави-члени **К.**, що є членами Виконавчого комітету Паризького і (або) Бернського Союзів, а також Швейцарська Конфедерація як країна місцеперебування **К.**

Жданова В.П.

КОНВЕНЦІЯ ПРО МИТНІ ПІЛЬГИ ДЛЯ ТУРИСТІВ ВІД 4 ЧЕРВНЯ 1954 РОКУ (CONVENTION CONCERNING CUSTOMS FACILITIES FOR TOURING OF JUNE 4, 1954).

К. була підписана в Нью-Йорку та набула чинності 11.09.1957. **К.** є безстроковою, складається із 25 статей; відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Зміст **К.** розкриває основні поняття, а саме: «турист», яке трактується досить широко і охоплює осіб, які прибувають в ту або іншу країну не тільки з традиційною для туризму метою ознайомлення з її пам'ятками, природою, людьми і т.п. У ст. 1 дається таке тлумачення «турист – будь-яка особа, незалежно від раси, статі, мови та релігії, яка вступає на територію будь-якої договірної держави, крім держави, в якій ця особа звичайно проживає, і залишається там не менше 24 годин і не більше 6 місяців протягом будь-якого дванадцятимісячного періоду з дозволеною метою, крім мети іммігрувати: з метою туризму, розваги, спорту або лікування, або за сімейними обставинам, або для навчання, релігійного паломництва, або з діловою метою».

Норми, що передбачають безмитний пропуск предметів, які тимчасово ввозяться в країну туристами, викладені у ст. 3 **К.** Зокрема, у п.2 йдеться про «предмети особистого користування». У ст. 3 **К.** визначені кількісні нормативи предметів особистого вжитку туриста, встановлена вартісна межа для безмитного ввезення сувенірів (на загальну суму не більше 50 дол. США), не призначених для торговельних цілей, і не понад 100 дол. США для сувенірів, придбаних в країні відвідування, однак при умові, що вони будуть перебувати в самого туриста або ж в супроводжуваному багажі і також не призначені для торговельних цілей.

Деякі положення Конвенції 1954 р. «Про митні пільги для туристів» знайшли відображення і в ЗУ «Про туризм» від 15.09.1995. У ньому, зокрема, міститься таке визначення: «Турист (мандрівник) – особа, вчиняє поїздку по Україні або в іншу країну з різною, не забороненою законом країни перебування, метою на термін від 24 годин до 6 місяців без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності і з зобов'язанням залишити країну або місце перебування в обумовлений термін».

Хома В.О.

КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ МДП 1975 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ МДП 1975 РОКУ (КОНВЕНЦІЯ МДП).

КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ТРАНЗИТ ТОВАРІВ (КОНВЕНЦІЯ ІТІ) – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ТРАНЗИТ ТОВАРІВ (КОНВЕНЦІЯ ІТІ).

КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ВІД 28 ТРАВНЯ 1988 РОКУ (УНІДРУА) – див. КОНВЕНЦІЯ УНІДРУА ПРО МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ВІД 28 ТРАВНЯ 1988 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНІ АВТОМОБІЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ І БАГАЖУ ВІД 8 КВІТНЯ 1999 РОКУ (CONVENTION ON INTERNATIONAL CARRIAGE OF PASSENGERS AND LUGGAGE BY ROAD OF APRIL 8, 1999).

К. прийнята 08.04.1999 в рамках СНД; є безстроковою, складається із 5 глав, 23 статей; відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

К. поширюється на перевізників Сторін, які виконують перевезення пасажирів у міжнародному сполученні автобусами незалежно від країни їх реєстрації, та має для них обов'язкову силу, а також на перевезення пасажирів та їх багажу автобусами, якщо в договорі перевезення зазначено, що перевезення здійснюється територіями не менш як двох Сторін і пункт відправлення або пункт призначення знаходиться на території однієї із Сторін; регламентує умови та правила перевезень, відповідальність перевізників, порядок подання претензій та позовів.

Ст. 2 **К.** передбачені загальні умови міжнародних автомобільних перевезень пасажирів і багажу, які включають організацію перевезень і отримання права на їх здійснення, порядок страхування, прикордонного, митного, санітарного та інших видів контролю, регламентуються такими документами: багатосторонніми конвенціями та угодами; двосторонніми міжурядовими угодами про міжнародне автомобільне сполучення; національним законодавством Сторін.

Відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних перевезень, а також порядок подання претензій та позовів регламентуються **К.** (ст. 6), двосторонніми угодами про міжнародне автомобільне сполучення, а також національними законодавствами Сторін.

Також **К.** має додаток «Правила перевезення пасажирів і багажу автомобільним транспортом у міжнародному сполученні держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав» та регламентують процес перевезення пасажирів і багажу автобусами у регулярному та нерегулярному міжнародному автобусному сполученні. Правила перевезень пасажирів поширюються на пасажирів і перевізників Сторін та мають для них обов'язкову чинність. Правила перевезень передбачають систему організації та контролю за процесом перевезень, а також права та обов'язки перевізників і пасажирів.

Жданова В.П.

КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНІ ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ, ВІДЕНЬ, 24 ТРАВНЯ 1980 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО МІЖНАРОДНІ ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ, ЖЕНЕВА, 24 ТРАВНЯ 1980 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНУ ЦИВІЛЬНУ АВІАЦІЮ (ЧИКАЗЬКА КОНВЕНЦІЯ) 1944 РОКУ (CONVENTION ON INTERNATIONAL CIVIL AVIATION (CHICAGO CONVENTION), 1944).

К. укладена на конференції по повітряному праву в Чикаго у грудні 1944 р. **К.** є безстроковою, складається із 25 статей; відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін. Україна приєдналася 10.08.1992. **К.** набуття чинності в Україні – 09.09.1992.

К. складається із преамбули й чотирьох частин: I. Аеронавігація (6 глав, статті 1 – 42), II. Міжнародна організація цивільної авіації – ІКАО (7 глав, статті 43 – 66), III. Міжнародний повітряний транспорт (3 глави, статті 67 – 79), IV. Заключні положення (6 глав, статті 80 – 96). За час дії **К.** до неї було внесено 11 поправок.

У преамбулі **К.** зазначено, що розвиток міжнародної цивільної авіації може значною мірою сприяти встановленню й підтримці дружби й взаєморозуміння між націями й народами світу, однак зловживання нею може створити загрози загальній безпеці.

У частині I **К.** закріплені її загальні принципи й насамперед визнається повний і винятковий суверенітет кожної держави над своїм повітряним простором; дано визначення поняття державної території (стосовно **К.**); зазначено, що **К.** застосовується тільки до цивільних повітряних суден.

К. містить положення про визначення національної належності повітряного судна, загальні положення про застосування кожною країною свого національного законодавства при реєстрації повітряного судна, повідомлення про реєстрацію. Передбачаються заходи сприяння аеронавігації: закріплюються положення, що стосуються адміністративних формальностей, митних й імміграційних процедур, допомоги повітряним суднам, що

зазнають аварії, розслідування авіаційних подій, про неприпустимість арешту або затримання повітряного судна однієї договірної держави на території іншої договірної держави, про обов'язок держави, наскільки це можливо, надавати на своїй території аеропорти й аеронавігаційні засоби, співпрацювати з питань видання аеронавігаційних карт і схем тощо.

К. визначає перелік обов'язкової документації повітряного судна, викладає вимоги до бортових журналів, обмеження у перевезенні військових матеріалів і т.п.

К. містить 18 технічних додатків. Міжнародні авіаційні регламенти, що передбачені в додатках є юридичними актами та уніфікують правила польотів, вимоги до авіаційного персоналу, норм придатності повітряних суден, аеродромів, систем зв'язку в аеронавігації, митних й імміграційних процедур в аеропортах і т.д. За формою вони поділяються на стандарти, правила, рекомендації. За рівнем вимог регламенти можуть бути мінімальними (позитивними) і максимальними (негативними). Перші містять мінімально припустимий обсяг вимог, другі включають максимальний обсяг обмежень, передбачених при міжнародних повітряних перевезеннях. За своєю юридичною силою такі регламенти можуть бути імперативними, тобто обов'язковими для держав – членів (наприклад, правила польотів над відкритим морем), і рекомендаційними.

На сьогоднішній день учасниками **К.** є понад 200 держав.

Хома В.О.

КОНВЕНЦІЯ ПРО МОРСЬКЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ВІД 31 БЕРЕЗНЯ 1978 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО МОРСЬКЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ВІД 31 БЕРЕЗНЯ 1978 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ ВІД 30 БЕРЕЗНЯ 1961 РОКУ (ЄДИНА) – див. ЄДИНА КОНВЕНЦІЯ ПРО НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ ВІД 30 БЕРЕЗНЯ 1961 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ВИКОНАВЦІВ, ВИРОБНИКІВ ФОНОГРАМ І ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ВИКОНАВЦІВ, ВИРОБНИКІВ ФОНОГРАМ І ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ 1883 РОКУ (ПАРИЗЬКА) – див. ПАРИЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ 1883 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ОЦІНКУ ТОВАРІВ У МИТНИХ ЦІЛЯХ ВІД 15 ГРУДНЯ 1950 РОКУ (CONVENTION ON EVALUATION OF GOODS FOR CUSTOMS PURPOSES OF DECEMBER 15, 1950).

У 1948 р. у м. Брюссель за ініціативою 13 Західноєвропейських держав за допомогою Постійного бюро тарифів було організовано Економічну і Митну комісії, основні завдання яких полягали у запровадженні загальної товарної номенклатури та у розробці принципів оцінки товарів для митних цілей. Комісія також вивчала способи уніфікації митних процедур і 15.12.1950 члени робочої групи цієї комісії підписали **К.**, у якій було задекларовано про створення Ради митного співробітництва (РМС) як постійно діючого самостійного міжнародного органу. З жовтня 1994 р. РМС було перейменовано на ВМО.

К. закріпила основні правила визначення митної вартості на основі умовного поняття вартості, в рамках якого передбачається, що існує єдиний, теоретичний стандарт вартості, а саме, нормальна ціна, товар буде отриманий на ринку за певних умов. Передбачається, що ціну можна буде визначити, застосовуючи відповідні методи.

К. також відома під назвою Брюссельської митної оцінки товарів або Брюссельського визначення митної вартості – набула чинності 28.07.1953 для 11 учасників. На той час більшість країн здійснювали оцінку відповідно до Конвенції про застосування статті VII Генеральної угоди про тарифи і торгівлю (ГАТТ), на основі якої розроблено і затверджено на Токійському раунді багатосторонніх переговорів з торгівлі в 1979 р. Кодекс митної оцінки. Країни-сторони Конвенції виконують більш 70 % міжнародних торговельних операцій. ГАТТ і ВМО мають спільну відповідальність за виконання Конвенції: ГАТТ – у частині її впровадження у життя, ВМО – у частині одноманітності тлумачення положень.

З 1978 р. використовується основна номенклатура **К.**, яка стала підґрунтям побудови національних митних тарифів у сфері зовнішньоторговельних відносин близько 150 держав. Використання **К.** значно спростило і здешевило облік зовнішньоторговельних операцій на національному рівні і надало можливість зіставлення митних тарифів окремих країн.

Царенко В.І.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПОДАТКОВЕ ОБКЛАДЕННЯ ДОГОВІРНИХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО ДОРОЖНЬОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ (CONVENTION ON THE TAXATION OF ROAD VEHICLE ENGAGED IN INTERNATIONAL GOODS TRANSPORT).

К. прийнята 14.12.1956 у м. Женева, набрала

чинності 29.08.1962. Мета **К.** – спрощення процедури правового регулювання міжнародного дорожнього перевезення вантажів. **К.** складається з 14 статей: 3 основних, 11 заключних.

Ст. 1 **К.** дає визначення таких понять: перевізний засіб, міжнародне перевезення вантажів, мита та збори за перевезення.

Ст. 2 **К.** передбачає, що перевізні засоби, зареєстровані на території однієї з Договірних Сторін і тимчасово ввезені під час міжнародного перевезення вантажів на територію іншої Договірної Сторони, звільняються, на визначених умовах, від податків і зборів із пересування перевізних засобів або володіння ними, що стягуються на території цієї Договірної Сторони. Ця пільга не поширюється ні на мостові або дорожні мита, ні на податки або мита на споживання, ні на податки або мита на перевезення.

Ст. 3 **К.** визначає випадок звільнення від податків і зборів, що надається на території кожної з Договірних Сторін, оскільки виконуються умови, встановлені, з одного боку, в діючих на даній території митних правилах про допущення до тимчасового безмитного ввезення перевізних засобів, з іншого боку, в діючих правилах про видання дозволів на здійснення перевезень. Проте, кожна Договірна Сторона може не надавати пільги таким перевізним засобам, яким вона дозволяє здійснювати перевезення, при яких як пункт відправлення, так і пункт призначення знаходяться на її території.

Заключні статті **К.** (4 – 14) регулюють випадки: приєднання інших сторін до **К.**, порядок набрання та втрати чинності **К.**, денонсації та розгляду спорів.

Зокрема, **К.** втрачає чинність у разі, якщо кількість Договірних Сторін буде меншою ніж п'ять протягом будь-яких дванадцяти почергових місяців.

Будь-який спір між Договірними Сторонами щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції має, по можливості, регулюватися шляхом переговорів між Сторонами, між якими виник спір.

Всякий спір, який не буде врегульовано шляхом переговорів, повинен бути переданий на арбітраж за заявою однієї з Договірних Сторін і тому передається одному або декільком третейським суддям, обраним за спільною згодою спірних Сторін.

Якщо протягом трьох місяців із дня заяви про арбітраж спірні Сторони не дійдуть згоди щодо обрання третейського судді або третейських суддів , кожна з цих Сторін може звернутися до Генерального секретаря ООН з проханням призначити єдиного третейського суддю, якому спір передається на вирішення.

Рішення третейського судді або третейських суддів має обов'язкову силу для супротивних Сторін.

Кожна Договірна Сторона може запропонувати одну або декілька поправок до **К.** за процедурою, що зазначена у **К.**

Жданова В.П.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВО, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДО ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ ВІД 22 ГРУДНЯ 1986 РОКУ (CONVENTION ON THE LAW APPLICABLE TO CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS OF DECEMBER 22, 1986).

К. укладено у Гаазі 22.12.1986 надзвичайною сесією Гаазької конференції з міжнародного приватного права для уніфікації колізійних норм і у зв'язку з тим, що Конвенція про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р. не містила положень, які б регулювали колізійні питання. Новий акт замінив застарілу Конвенцію про право, що застосовується до міжнародної купівлі-продажу товарів, 1955 р.

К. складається з преамбули та 28 статей, об'єднаних у 4 глави, є безстроковою та відкритою для приєднання будь-якої держави.

К. визначає право, що застосовується до договорів купівлі-продажу товарів: а) між сторонами, які мають комерційні підприємства в різних державах; б) у решті випадків, коли має місце колізія законів різних держав, за винятком випадків, коли така колізія виникає виключно в результаті вибору сторонами права, що застосовується, навіть якщо такий вибір пов'язаний з визначенням суду чи арбітражу. Договір купівлі-продажу регулюється правом, яке обирають сторони договору. Угода про такий вибір має бути чітко вираженою чи прямо випливати з поведінки сторін. Останні можуть у будь-який час домовитися про підпорядкування договору в цілому або його частини будь-якому іншому праву, окрім права, яким договір регулювався раніше. У разі, коли сторони не обрали право, що застосовувалося б до їхнього договору, він регулюється правом держави, в якій на момент укладення договору продавець має комерційне підприємство. Зазначена норма діє, якщо переговори велися у цій державі і договір укладено сторонами, які перебували в ній; договір прямо передбачає, що продавець повинен виконати своє зобов'язання, доставивши товар у країну покупця; договір укладено на умовах, визначених здебільшого покупцем. **К.** передбачає винятки, коли договір може регулюватися національним правом, з яким він має тісніший зв'язок. Ця норма є відображенням однієї з основних тенденцій у колізії права країн системи загального права. **К.** не застосовується до договору купівлі-продажу між сторонами, які беруть участь в інших міжнародних угодах, що встановлюють колізійні норми для таких договорів.

Жданова В.П.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВО, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДО МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ ВІД 15 ЧЕРВНЯ 1955 РОКУ (CONVENTION ON THE LAW APPLICABLE TO INTERNATIONAL SALE OF GOODS OF JUNE 15, 1955).

К. укладена у Гаазі 15.06.1955. **К.** набрала чинності 03.05.1964, складається лише з 12 статей та є безстроковою і відкритою для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін. **К.** визначає правила міжнародної купівлі-продажу товарів, обов'язки договірних сторін. Її дія поширюється виключно на товари. Вона не застосовується до продажу цінних паперів, зареєстрованих кораблів і суден або літальних апаратів, до продажу в силу судового рішення або в порядку примусового виконання.

Згідно із **К.** до договорів купівлі-продажу прирівнюються договори поставки товарів, що підлягають виготовленню або виробництву, за умови, що Сторона, яка зобов'язується зробити поставку, повинна надати сировину, необхідну для їх виготовлення або виробництва.

За умовами **К.** Договірні сторони в угоді мають визначити державу, за внутрішнім законодавством якої регулюватиметься договір купівлі-продажу.

Продаж цінних паперів і транспортних засобів під дію даної **К.** не потрапляв. Її учасниками було 9 держав: Бельгія, Данія, Фінляндія, Франція, Італія, Норвегія, Швеція, Швейцарія і Нігер.

К. було замінено Конвенцією від 22.12.1986.

Царенко В.І.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРИПИНЕННЯ КОНТРАБАНДИ АЛКОГОЛЬНИХ ТОВАРІВ ВІД 19 СЕРПНЯ 1925 РОКУ (CONVENTION ON THE SUPPRESSION OF THE CONTRABAND TRAFFIC IN ALCOHOLIC LIQUORS, SIGNED AT HELSINGFORS, 19 AUGUST 1925).

19.08.1925 деякі країни, бажаючи запобігти контрабанді алкогольних товарів, що є небезпечною для суспільного благополуччя, вирішили, що це дає підставу боротися з нею усіма можливими засобами та уклали **К.**

К. складається із 15 статей; має Заключний протокол. **К.** є безстроковою та відкритою для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Метою **К.** є бажання припинення контрабанди алкогольних товарів, оскільки ця контрабанда становить небезпеку для суспільного благополуччя і тому з нею слід боротися всіма можливими засобами. Держави-учасниці вважали, що ця мета може бути досягнута міжнародними угодами.

К. визначено порядок, умови та обмеження щодо вивезення алкоголю з території договірної держави. **К.** визначає обов'язок сторін щодо визначення примусових заходів до порушників визначених правил та здійснювати боротьбу із контрабандою. Було вирішено здійснювати обмін інформацією між митницями щодо контрабанди та осіб, що її здійснювали.

Частина держав підписала **К.** із застереженнями. ЦВК Радянського Союзу ратифікував **К.** 10.07.1929 р. та депонував ратифікаційну грамоту Уряду Фінляндії.

Царенко В.І.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ (CONVENTION ON PSYCHOTROPIC SUBSTANCES).

К. була прийнята 21.02.1971 на спеціальній дипломатичній конференції за ініціативою ООН у м. Відень (Австрія). Учасниками **К.** були 160 держав, у тому числі і СРСР. Документ набув чинності 16.08.1976.

Дата ратифікації **К.**: 27.10.1978. Дата набуття **К.** чинності для України: 18.02.1979.

Мета **К.** – запобігти зловживанням психотропними речовинами та унеможливити їх незаконний обіг, забезпечити можливість використання таких речовин у законних (медичних та наукових) цілях.

К. складається з преамбули, 33 статей і переліку речовин, включених у Списки I, II, III і IV. До першого списку належить група галюциногенів (ЛСД, ДМТ та ін.) До другого – стимулюючі речовини, а також певні наркотичні анальгетики. До третього – інші речовини, яким властиві заспокійливі, протисудомні і наркотичні дії (барбітурати). До четвертого – снодійні, транквілізуючі та анальгізуючі речовини.

К. встановила міжнародну систему контролю (відповідно до Списків психотропних речовин) на галюциногени, стимулюючі седативно-гіпнотичні речовини, барбітурати, а також снодійні, транквілізуючі та знеболюючі засоби (анальгетики). Деякі з цих речовин взагалі заборонені до використання, інші видаються лише за рецептами. Особливо жорсткий режим запроваджено для галюциногенів (Список I): вони мають досить обмежене терапевтичне застосування, а тому визнані особливо небезпечними. Менш суворі заходи контролю передбачені для психотропних речовин (Списки II, III і IV), які не мають галюциногенних властивостей. Це медикаменти, які щодня вживають окремі особи протягом тривалого часу.

К. також передбачає заходи проти зловживання психотропними речовинами і вказує на необхідність лікування та реабілітацію наркоманів.

Контроль над психотропними засобами здійснюють Міжнародні органи – Комісія з наркотичних засобів та Міжнародний комітет з контролю над наркотиками.

Оцінку речовин і вироблення рекомендацій про заходи контролю над ними покладено на Всесвітню організацію охорони здоров'я.

Потушинська О.П.

КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ УМОВ ВВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ АБО ВИКОРИСТАННЯ НА ВИСТАВКАХ, ЯРМАРКАХ, ЗУСТРІЧАХ АБО ПОДІБНИХ ЗАХОДАХ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ УМОВ ВВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ АБО ВИКОРИСТАННЯ НА ВИСТАВКАХ, ЯРМАРКАХ, ЗУСТРІЧАХ АБО ПОДІБНИХ ЗАХОДАХ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ У ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ВІД 20 ТРАВНЯ 1987 РОКУ (CONVENTION ON THE SIMPLIFICATION OF FORMALITIES IN TRADE IN GOODS OF MAY 20, 1987).

К. укладена у Женеві (Швейцарія) між Європейським економічним співтовариством (ЄЕС) та Республікою Австрія, Республікою Фінляндія, Республікою Ісландія, Королівством Норвегія, Королівством Швеція й Швейцарською Конфедерацією (країни ЄАВТ) про спрощення формальностей у торгівлі товарами.

Підписання **К.** мало на меті уникнення перешкод з боку Швейцарії на шляху переміщення товарів з однієї країни-члена ЄЕС до іншої. Зазначена **К.** була і на сьогодні залишається інструментом регіонального співробітництва.

К. складається із 18 статей, має 3 додатки. Відповідно до **К.** будь-яка третя країна може стати Договірною стороною цієї **К.**, якщо її було запрошено з боку депозитарію Конвенції після ухвалення рішення Об'єднаним комітетом.

К. встановлює заходи зі спрощення формальностей у торгівлі товарами між сторонами **К.** і третіми країнами, зокрема шляхом введення Єдиного адміністративного документа (ЄАД). ЄАД за формою, зразок якої наведено в Конвенції, підлягає використанню при будь-якій процедурі, пов'язаній з експортом, імпортом і транзитом, незалежно від виду і походження товарів. У залежності від обставин, ЄАД виступає в якості митної декларації або податкового документа про експорт, транзит або імпорт товарів. Її прообразом був ЄАД, введений в ЄЕС й країнах Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) відповідно до підписаної ними **К.**

У митній декларації (МД) учасник ЗЕД заявляє основні відомості про товари: їх найменування, вартість, вагу, відомості про упаковку, коди за товарною номенклатурою ЗЕД (ТН ЗЕД), митний режим, в який вони поміщаються, та інші відомості. МД є документом, в якому нараховуються і за яким стягуються митні платежі. Відомості, що містяться в цьому документі, є вихідними даними для формування статистики зовнішньої торгівлі. Вони представляють інтерес не тільки для митних органів, але і для ряду державних організацій – податкової інспекції, органів внутрішніх справ та інших. Введення МД у практику митного оформлення скоротило обсяг документообігу, дозволило вести автоматизовану обробку даних.

Хома В.О.

КОНВЕНЦІЯ ПРО СТВОРЕННЯ РАДИ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ВІД 15 ГРУДНЯ 1950 РОКУ (CONVENTION ESTABLISHING A CUSTOMS CO-OPERATION COUNCIL OF DECEMBER 15, 1950).

У 1948 р. за ініціативою 13 західноєвропейських держав за допомогою Постійного бюро тарифів було організовано Економічну і Митну комісії, основні напрями діяльності яких полягали у запровадженні загальної товарної номенклатури та розробці принципів оцінки товарів для митних цілей. Комісія також вивчала способи уніфікації митних процедур. 15.12.1950 члени робочої групи комісії підписали Брюссельську конвенцію про створення Ради митного співробітництва (РМС) (Customs Cooperation Council) як постійно діючого самостійного міжнародного органу. Конвенція про створення РМС набула чинності 04.11.1952. З жовтня 1994 р. РМС було перейменовано на Всесвітню митну організацію (ВМО).

К. складається із 20 статей та додатку «Правоздатність, привілеї та імунітети Ради». **К.** є безстроковою та відкрита для підписання іншими державами за згодою Сторін.

Уряди, що підписали **К.**, проголосили своє бажання забезпечити високий рівень узгодженості і одноманітності своїх митних систем і посилити вивчення проблем, що виникають під час розвитку і вдосконалення митної техніки і митного законодавства.

Рада митного співробітництва у 1984 р. прийняла рішення щодо використання системи регіонального представництва за такою структурою регіонів: Північна Африка, Близький та Середній Схід; Південь Сахари (англомовні країни); Північ Сахари (франко-, іспано- та португаломовні країни); Далекий Схід, Південна і Південно-Східна Азія, Австралія і Тихоокеанські острови; Північна Америка, Південна Америка, Центральна Америка і Карибський басейн; Європа (40 країн).

Постановою ВРУ від 19.06.1992 № 2479-XII прийнято рішення про приєднання до Конвенції про створення РМС і після проведення процедур приєднання Україна з 10.11.1992 стала повноправним членом цієї впливової міжнародної організації.

У Стратегічному плані ВМО на 1997 – 2000 рр. зазначалося, що вона є незалежним міжурядовим органом із всесвітнім членством, який має на меті підвищення ефективності митних органів у сфері регулювання торгівлі, захисту суспільства, поповнення доходів, сприяючи у такий спосіб еконо-

мічному і соціальному добробуту народів.

Однією з головних функцій ВМО є розробка проектів і рекомендацій, орієнтованих на наближення до оптимального стандарту митних законодавств країн з різним державним устроєм і неоднаковим рівнем економічного розвитку. Ця робота полягає у підготовці проектів конвенцій та змін до них, ознайомленні з ними зацікавлених урядів; розробці рекомендацій, що забезпечують одноманітне тлумачення і застосування конвенцій; забезпеченні поширення інформації щодо митного регулювання і митних процедур; наданні заінтересованим урядам інформації та порад з митних питань. Усі рішення ВМО мають суто рекомендаційний характер.

Рада проводить засідання один раз на рік у червні в Брюсселі (Бельгія). Засідання можуть також проводитися у державах, які є членами Ради. Делегації країн-учасниць, як правило, представлені головами національних митних служб. Кожна держава-учасниця має один голос і представлена відповідно одним делегатом. Рішення Сесії приймаються 2/3 голосів присутніх членів ВМО. Щорічно на сесії вибирається президент, віце-президент і генеральний секретар. Офіційні мови – англійська, французька.

РМС 08.06.1971 було прийнято рекомендації «Про спрощення митного контролю авіапасажирів на основі двоканальної системи». Це зелені і червоні канали, які сьогодні називають зеленим і червоним митними коридорами. Відповідно до цих рекомендацій зеленим каналом (коридором) проходять без митного огляду пасажири, які не мають при собі товарів або мають лише товари, що можуть ввозитися без сплати імпортного мита і податків, і на ввезення яких не поширюються заборони й обмеження. А червоним каналом (коридором) проходять усі інші пасажири, які повинні виконати необхідні митні формальності.

Україна приєдналася до **К.** 10.11.1992, набрала чинності 10.11.1992.

Хома В.О., Жданова В.П.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ АТА ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1990 РОКУ (СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ) (CONVENTION ON TEMPORARRY ADMISSION OF JUNE 26, 1990 (ISTANBUL CONVENTION)) – міжнародна митна конвенція, яка набула чинності з 27.11.1993 і станом на 30.06.2012 нараховувала 64 країни-учасниці. Україна приєдналася до Стамбульської Конвенції 24.03.2004, а чинності для України **К.** набула 22.09.2004.

Крім преамбули та 34 статей основного тексту, **К.** містить також 13 Додатків, що становлять її невід'ємну частину. За умови приєднання до тексту **К.** та всіх її Додатків вона скасовує та змінює повністю або частково положення п'ятнадцяти міжнародних угод, пов'язаних з режимом тимчасового ввезення. Приєднавшись до цієї конвенції, Україна створила передумови для переходу на міжнародні стандарти у процедурах тимчасового ввезення товарів і транспортних засобів. **К.**, поміж зазначених угод, в першу чергу покликана у майбутньому замінити нині діючу Митну конвенцію стосовно книжок АТА на тимчасове ввезення товарів від 06.12.1961. **К.** увібрала в себе всі попередні міжнародні інструменти, які врегульовують дане питання. Головною її складовою є положення про карнет (книжку) АТА – документ, що надає можливість тимчасового ввезення товарів і транспортних засобів на територію держави без сплати відповідних митних платежів, а також гарантує сплату таких платежів у випадку, якщо зворотне вивезення таких товарів у встановлений термін не відбудеться.

Положення **К.** імплементовані у національне законодавство України. МКУ 2012 р. передбачає, що одним із способів забезпечення сплати митних платежів є гарантування на умовах **К.** із застосуванням книжки (карнету) АТА, а у ст. 317 **К.** деталізуються положення щодо гарантування на умовах конвенції із застосуванням книжки (карнету) АТА.

Важливе питання, яке до недавнього часу не було вирішене – застосування режиму тимчасового ввезення з частковим умовним звільненням від сплати мита, тобто про тимчасове ввезення товарів з подальшим їх використанням для комерційних операцій на території України. У випадку часткового умовного звільнення, ввезені товари можуть використовуватись із комерційною метою, але при цьому імпортер щомісячно сплачує частку повної суми митних платежів з таких товарів. Додаток Е **К.** містить таке: «звільнення від сплати частини суми ввізного мита й податків, які мали б бути стягнуті, якби товари пройшли процедуру митного оформлення для використання в межах території ввезення, за станом на дату, на яку на них було поширено режим тимчасового ввезення». Відповідні положення містяться в МКУ 2012 р.: ст. 106 «Товари, що можуть поміщуватися у митний режим тимчасового ввезення з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами» та ст. 285 «Умовне часткове звільнення від оподаткування ввізним митом». Також, для застосування митного режиму тимчасового ввезення було внесено зміни до ПКУ, прийнято низку необхідних підзаконних нормативних актів. Зобов'язання України, взяті у зв'язку з приєднанням до **К.**, виконано.

Разумей М.М.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ОБЛАДНАННЯ, НЕОБХІДНОГО ДЛЯ ВИКОНАННЯ

ПРОФЕСІЙНИХ ФУНКЦІЙ ВІД 8 ЧЕРВНЯ 1961 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ОБЛАДНАННЯ, НЕОБХІДНОГО ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФУНКЦІЙ ВІД 8 ЧЕРВНЯ 1961 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПАКУВАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ Й ТАРИ ВІД 6 ЖОВТНЯ 1960 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПАКУВАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ Й ТАРИ ВІД 6 ЖОВТНЯ 1960 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПРИВАТНИХ ДОРОЖНІХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ 1954 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПРИВАТНИХ ДОРОЖНІХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ 1954 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО УЗГОДЖЕННЯ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ НА КОРДОНАХ ВІД 21 ЖОВТНЯ 1982 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УЗГОДЖЕННЯ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ НА КОРДОНАХ ВІД 21 ЖОВТНЯ 1982 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ МІЖНАРОДНИХ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВІД 28 ТРАВНЯ 1999 РОКУ (МОНРЕАЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ 1999 РОКУ) (CONVENTION FOR THE UNIFICATION OF CERTAIN RULES FOR INTERNATIONAL CARRIAGE BY AIR OF MAY 28, 1999 (MONTREAL CONVENTION 1999)) – міжнародний нормативно-правовий акт, що був підписаний у Монреалі 28.05.1999 повноважними представниками 52 держав у штаб-квартирі ІКАО, для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень.

К. була підписана в шести автентичних текстах російською, англійською, арабською, іспанською, китайською та французькою мовами та надіслана всім підписантам, а також учасникам Варшавської та Гвадалахарської конвенції та Гаазького, Гватемальського й Монреальського протоколів. **К.** набула чинності 04.11.2003, коли згідно з положеннями пункту 7 статті 53, тридцята держава – США здала на зберігання в депозитарій відповідну ратифікаційну грамоту. Для України **К.** набрала чинності 06.05.2009.

К. викладена в семи розділах, які містять 57 статей. Цілі й завдання **К.** відображені в преамбулі до документа. У ній держави – учасники **К.** визнають внесок Варшавської конвенції у справу впорядкування норм міжнародних повітряних перевезень. Визнано, що є необхідність модернізації та консолідації документів Варшавської системи, передусім – на користь споживачів послуг повітряного транспорту, а також постає завдання гармонізації й кодифікування правил, які регулюють міжнародні повітряні перевезення.

К. має переважну силу перед іншими міжнародними договорами та правилами у сфері повітряних перевезень.

Примак А.Ф.

КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ ПРО КОНОСАМЕНТ ВІД 25 СЕРПНЯ 1924 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ ПРО КОНОСАМЕНТ ВІД 25 СЕРПНЯ 1924 РОКУ.

КОНВЕНЦІЯ УНІДРУА ПРО МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ВІД 28 ТРАВНЯ 1988 РОКУ (UNIDROIT CONVENTION ON INTERNATIONAL FINANCIAL LEASING OF MAY 28, 1988).

З метою уніфікації законодавства, яким регулюються лізингові операції в різних країнах, у 1974 р. в межах Міжнародного інституту з уніфікації приватного права (УНІДРУА) була створена група з розробки правил міжнародного (зовнішнього) лізингу. Ця робота завершилася 28.05.1988 на Міжнародній конференції з питань лізингу і факторингу в м. Оттава (Канада) прийняттям Конвенції про міжнародний фінансовий лізинг. У роботі конференції взяли участь представники 55 країн світу, в тому числі і Радянський Союз.

К. складається із 25 статей, 3 розділів; є безстроковою та відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

К. надає погоджене на міжнародному рівні, чітке визначення поняття «міжнародний фінансовий лізинг» – це операція, в результаті якої одна юридична особа передає у розпорядження іншій матеріальне майно, попередньо придбане нею і вибране за бажанням користувача, в обмін на виплату певних фінансованих внесків з урахуванням амортизації майна.

У **К.** зазначено, що: по-перше, лізинго-користувач згодом отримує право на придбання цього матеріального майна; по-друге, матеріальне майно загалом не повинно використовуватися в особистих цілях, або для домашніх (сімейних) потреб користувача; по-третє, приділяється особлива увага необхідності регулювання відносин між постачальником, орендодавцем і користувачем. Саме користувач повинен взяти на себе зобов'язання з догляду за предметом лізингу і використовувати його розумно, підтримуючи в робочому стані, і одночасно регулярно сплачувати внески. Третя особа – постачальник – бере на себе ті ж зобов'язання щодо орендаря, що і відносно покупця – орендо-

давця, хоч і не є стороною контракту про продаж майна. Орендодавець не несе відповідальності перед орендарем у випадку затримки або невиконання постачання об'єкта лізингу, за винятком тих випадків, коли це сталося безпосередньо з його вини.

Деякі види орендних операцій вилучені зі сфери дії **К.** Це передусім такі види оренди, за яких орендні відносини встановлюються безпосередньо між виробником (постачальником) і орендарем, тобто коли є звичайний договір оренди. **К.** не поширюється на короткострокову оренду (прокат), призначену для задоволення особистих потреб орендаря.

К. застосовується у випадках, коли орендодавець і орендар перебувають в різних країнах, за умови, що ці країни, а також держава, в якій розміщене комерційне підприємство постачальника обладнання, є учасниками **К.** Використання на практиці **К.** дає змогу забезпечити збалансованість правових позицій учасників цих операцій і створює ще більш сприятливі умови для їхньої подальшої інтенсифікації.

Окрім цього, в кожній країні є своє законодавство стосовно регулювання міжнародних лізингових операцій, де, як правило, дається визначення терміна «міжнародний лізинг».

Україна приєдналася до **К.** 11.01.2006 (ЗУ «Про приєднання до Конвенції» від 11.01.2006 № 3302-IV(3302-15)). Дата набрання чинності для України: 01.07.2007.

Хома В.О.

КОНВЕНЦІЯ, ЩО СКАСОВУЄ ВИМОГУ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ОФІЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ ВІД 5 ЖОВТНЯ 1961 РОКУ (CONVENTION ABOLISHING THE REQUIREMENT OF LEGALIZATION FOR FOREIGN PUBLIC DOCUMENTS OF OCTOBER 5, 1961).

К. була прийнята в рамках Гаазької конференції по приватному міжнародному праву, постійно діючої міжнародної організації, що займається уніфікацією міжнародного законодавства. Цю **К.** слід відрізняти від інших, прийнятих в рамках тієї ж конференції, які відповідно також називаються Гаазькими (всього 35 конвенцій починаючи з 1955 р.), причому 05.10.1961 їх було прийнято вже три. Назва **К.** не означає, що документи зовсім не треба завіряти. Скасовується саме легалізація (що розуміється як консульське або дипломатичне завірення), а натомість вводиться нова процедура запевнення, більш проста і уніфікована.

Метою укладення **К.** є бажання скасувати вимогу дипломатичної або консульської легалізації іноземних офіційних документів. **К.** поширюється на офіційні документи, які були складені на території однієї з Договірних держав і мають бути представлені на території іншої Договірної держави.

Відповідно до **К.** офіційними документами вважаються: а) документи, які виходять від органу або посадової особи, що діють у сфері судової юрисдикції держави, включаючи документи, які виходять від органів прокуратури, секретаря суду або судового виконавця; б) адміністративні документи; в) нотаріальні акти; г) офіційні свідоцтва, виконані на документах, підписаних особами у їх приватній якості, такі як офіційні свідоцтва про реєстрацію документа або факту, який існував на певну дату, та офіційні і нотаріальні засвідчення підписів.

Положення **К.** не поширюється: на документи, складені дипломатичними або консульськими агентами; на адміністративні документи, що конкретно стосуються комерційних або митних операцій. Відповідно до **К.**, угода набуває чинності тільки у відносинах з державами, які не проти приєднання країни до зазначеної **К.**

К. закріплює, що консульська легалізація офіційних документів – це багатоступенева, складна і витратна процедура підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів або засвідчення справжності підписів посадових осіб, справжності відбитків штампів, печаток на документі для використання його за кордоном.

Процедура відповідно до **К.**, полягає в тому, що в країні походження документа до нього додається спеціальний сертифікат (або ставиться штамп), який називається «Апостиль». У верхній частині сертифіката обов'язково є напис французькою мовою «APOSTILLE (Convention de la Haye du 5 octobre 1961)». Документи, завірені таким чином, приймаються без подальшого засвідчення (але, можливо, буде потрібен переклад) у всіх інших країнах – учасницях **К.** На сьогодні до **К.** також приєдналися близько 100 країн.

На території України **К.** набула чинності 22.12.2003.

Жданова В.П.

КОНВЕНЦІЯ ЩОДО ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ СПІВДРУЖНОСТІ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ ВІД 10 ЖОВТНЯ 2008 РОКУ (CONVENTION ON TRANSFRONTIER COOPERATION BETWEEN THE CIS MEMBER-STATES OF OCTOBER 10, 2008).

К. ухвалена Рішенням Ради глав держав СНД у м. Бішкек 10.10.2008 на підставі історично сформованих добросусідських відносин, а також із дотриманням принципів взаємної вигоди, вітаючи розвиток і зміцнення прямих господарських, культурних, гуманітарних зв'язків між прикордонними територіями сторін та прагнення до створення клімату довіри, взаєморозуміння між населенням прикордонних територій, спрощення взаємного спілкування зацікавлених у ньому органів влади, ділових кіл, господарюючих суб'єктів і груп населення.

К. складається із 16 статей, є безстроковою та відкрита для приєднання

будь-якої держави за погодженням Сторін.

Відповідно до змісту **К.,** транскордонне співробітництво є одним з перспективних напрямів міжнародної інтеграції. Воно передбачає планування, розробку і реалізацію спільних проектів між адміністраціями, громадськими об'єднаннями і комерційними структурами прикордонних територій країн-сусідів.

Ст. 3 **К.** передбачено, що транскордонне співробітництво здійснюється переважно на основі угод між компетентними органами, укладених в межах їх повноважень з дотриманням законодавства Сторін і норм міжнародного права.

Сфери транскордонного співробітництва охоплюють розвиток прикордонної інфраструктури, туризм і рекреацію, екологію і охорону навколишнього середовища, боротьбу зі злочинністю, культурний обмін тощо.

Питанням поглиблення співробітництва між прикордонними регіонами України і країн СНД, що є одним з факторів економічного розвитку, приділяється значна увага. Так, в Стратегії економічного розвитку СНД на період до 2020 р. зазначені наступні основні напрями взаємодії, спрямовані на регіональний розвиток прикордонних територій: поступове формування міждержавного регіонального ринку товарів, послуг, капіталу, робочої сили; встановлення прямих економічних зв'язків між регіонами; розвиток прикордонної торгівлі; сприяння створенню на прикордонних територіях особливих або спеціальних економічних зон; здійснення спільних інвестиційних проектів; розширення співробітництва в галузі сільського господарства, транспорту, інформаційних технологій і зв'язку; оптимальне економічне використання прикордонних територій, розвиток на цих територіях виробничої й соціальної інфраструктури; проведення на прикордонних територіях спільних заходів щодо моніторингу й охорони навколишнього середовища, забезпечення санітарної охорони територій; розвиток прикордонного туризму.

Нова хвиля у розвитку транскордонного співробітництва України почалася із поширенням на її територію Європейської політики сусідства (ЄПС), яка відкриває значні перспективи для економічної інтеграції, оскільки пропонує більш широкий спектр механізмів взаємодії.

Прикордонне співробітництво відіграє важливу роль у розвитку прикордонних територій, оскільки сприяє подоланню периферійності прикордонних регіонів в національних економічних системах.

Держави, з якими Україна має спільний кордон, характеризуються неоднаковими економічними і політичними умовами розвитку, різним рівнем залучення у глобальні процеси, що впливає на особливості прикордонного співробітництва. Тому, можна усі держави, з якими Україна має спільний кордон, умовно об'єднати у дві великі групи, що відповідно і свідчитиме про два основних типи прикордонного співробітництва: європейський та з країнами СНД (пострадянський).

Взаємовигідне партнерство прикордонних регіонів з країнами ЄС дозволяє адаптувати національне господарство до світових стандартів та нормативів, швидше інтегруватись у світову господарську систему. Прикордонне співробітництво з країнами СНД базується на усталених економічних зв'язках, що дозволяє зберегти кращі традиції співпраці і є частиною регіональної політики. Розвиток обох типів прикордонного співробітництва дозволить забезпечити його ефективний внесок в стимулювання процесів економічної інтеграції, яка є об'єктивною передумовою взаємодії національних економік.

Царенко В.І.

КОНВЕНЦІЯ ЮНІДРУА ПО ВИКРАДЕНИХ АБО НЕЗАКОННО ВИВЕЗЕНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЯХ (UNIDROIT CONVENTION ON STOLEN OR ILLEGALLY EXPORTED CULTURAL OBJECTS).

К. складається із преамбули, 5 глав, які містять 21 статтю та має один додаток, у якому міститься перелік категорій культурних цінностей.

К. була прийнята в Римі у червні 1995 р. Країни-учасниці заявили про свою переконаність у важливості захисту культурного надбання і культурних обмінів та про стурбованість незаконним перевезенням і торгівлею культурними цінностями і невиправними збитками, які наносяться культурним цінностям, як культурному надбанню національних співтовариств, племен, корінного населення і як загальному надбанню всіх народів, особливо при пограбуванні археологічних заповідників, що веде до невиправної втрати археологічної, історичної та наукової інформації. Країни-учасниці, також заявили про рішучість у боротьбі з незаконним перевезенням і торгівлею культурними цінностями, закріпивши **К.** мінімальну сукупність загальних юридичних правил з метою реституції або повернення культурних цінностей між Договірними Сторонами і полегшення охорони культурного надбання в загальних інтересах

Під культурними цінностями в **К.** розуміються цінності, які з релігійної або суспільної точки зору є важливими для археології, передісторії (антропології), історії, літератури, мистецтва або науки і які належать до однієї з категорій, перелічених у додатку до **К.**

К. передбачає обов'язок утримувача викраденої культурної цінності повернути її. Будь-яке прохання про реституцію повинно бути внесено в трирічний термін з моменту, коли позивачу стало відомо про місце, де знаходиться культурна цінність, і про особу її власника, та у всіх випадках в 50-річний термін, з моменту викрадення. Однак реституція культурної цінності, що є невід'ємною частиною певного пам'ятника або археологічного заповідника (ландшафту) або частиною суспільної

колекції, не підлягає жодним строкам давності, крім тирічного терміну, з моменту, коли позивачу стало відомо про місце, де знаходиться культурна цінність, і про особу її власника. Власник культурної цінності, який придбав цю цінність після її незаконного вивезення має право вимагати від держави-позивача, в момент її повернення, справедливого відшкодування збитків за умови, що він не знав або не припускав в момент придбання, що цінність могла бути викрадена. Таким чином, відповідно до **К.**, забезпечується і захист права власника викраденої цінності в разі сумлінного придбання, оскільки передбачається відшкодування збитку, понесеного таким добросовісним набувачем.

К. подає такий перелік категорій культурних цінностей: рідкісні колекції та зразки фауни, флори, мінералів і анатомії, об'єкти палеонтологічного інтересу; цінність, що належить до історії і соціальної історії, життя національних лідерів, мислителів, учених і митців, артистів і подій національного значення; предмет археологічних розкопок (регулярних або підпільних) або археологічних відкриттів; елементи художніх або історичних пам'ятників або археологічних заповідників, які були відкриті; стародавності віком понад 100 років, такі як написи, монети та гравюри; об'єкти етнографічного інтересу; цінності художнього інтересу (картини, живопис, виготовлені вручну або із застосуванням певного матеріалу (включаючи створені на виробництві або розписані вручну), оригінальні ліпні роботи та скульптури з будь-яких матеріалів, оригінальна різьба, відбитки та літографії, оригінальні художні зібрання та конструкції, рідкісні манускрипти та інкунабули, старовинні книги, документи і публікації спеціального характеру (історичні, художні, наукові, літературні і т.д.), одинарні або в колекції, поштові, витратні річні та подібні марки, одинарні або в колекції, архіви, включаючи звукозаписи, фотографії та кіноархіви, предмети меблів віком понад 100 років і старовинні музичні інструменти.

Хома В.О., Жданова В.П.

КОНВЕРТ МАРКОВАНИЙ (STAMPED ENVELOPE) – поштовий конверт, бланк поштової картки, які виготовляються за встановленим стандартом з надрукованою на них поштовою маркою.

Також існує поштовий конверт (поштова картка) з оригінальною маркою. Це конверт (картка), на якому (якій) надрукована поштова марка, що окремо не видавалася.

Конверт – плоска прямокутна оболонка з паперу або іншого подібного матеріалу, які зачиняються липким або самоклеючим клапаном, розташованим вздовж однієї з її сторін. Залежно від оформлення лицьового боку конверти поділяють на такі види: марковані прості; марковані ілюстровані; немарковані прості; немарковані ілюстровані. Крім того використовується художній **К.м.** Це поштовий конверт з малюнком у лівій частині лицьового боку та надрукованою поштовою маркою.

К.м. належить до засобів поштового зв'язку. Тому, відповідно до законодавства України, **К.м.** підлягають стандартизації та сертифікації згідно з переліком, який встановлюється уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі зв'язку.

Видання, введення в обіг та організація розповсюдження **К.м.,** а також виведення їх з обігу є виключним правом національного оператора. Національний оператор поштового зв'язку (національний оператор) – оператор, який в установленому законодавством порядку надає універсальні

послуги поштового зв'язку на всій території України і якому надаються виключні права на провадження певних видів діяльності у сфері надання послуг поштового зв'язку. Усі засоби поштового зв'язку видаються Національним оператором за тематикою і зразками, які погоджуються з Редакційно-художньою радою, склад, функції, права та обов'язки якої відповідно до Закону України «Про поштовий зв'язок» визначаються уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі зв'язку.

За наявності визначених ознак **К.м.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

КОНКУРЕНТНИЙ ЛИСТ – див. ЛИСТ КОНКУРЕНТНИЙ.

КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ – див. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ.

КОНОСАМЕНТ (BILL OF LADING) – документ, що видається перевізником або його агентом відправнику вантажу, як посвідчення прийняття вантажу для перевезення морським шляхом. **К.** є това-

ророзподільчим документом та його оформлюють в кількох примірниках, які обов'язково повинні бути оригіналами. Тому перевізник зобов'язаний видати відправнику за його бажанням кілька примірників **К.** тотожного змісту, причому в кожному з них відмічається кількість складених примірників **К.** Після видачі вантажу за одним з примірників **К.** решта примірників втрачає силу.

К. виконує три основні функції: засвідчує прийняття вантажу для перевезення; є товаросупроводжуючим документом, оскільки дає право на одержання вантажу тому, на кого він виписаний; свідчить про укладення договору перевезення вантажу морським шляхом, по якому перевізник зобов'язується доставити вантаж.

У **К.** зазначаються: найменування судна, якщо вантаж прийнято до перевезення на визначеному судні; найменування перевізника; місце приймання або навантаження вантажу; найменування відправника; місце призначення вантажу чи, при наявності чартеру, місце призначення або направлення судна; найменування одержувача вантажу (іменний **К.**) або зазначення, що **К.** видано «наказу відправника», або найменування одержувача з зазначенням, що **К.** видано «наказу одержувача» (ордерний **К.**), або визначенням, що **К.** видано на пред'явника (**К.** на пред'явника); найменування вантажу, його маркування, кількість місць чи кількість та/або міра (маса, об'єм), а в необхідних випадках – дані про зовнішній вигляд, стан і особливі властивості вантажу; для небезпечних вантажів – найменування вантажу, порядковий номер виробу або речовини відповідно до прийнятої ООН системи, клас (підклас), група сумісності для вантажів класу 1, додаткові види небезпеки та група пакування (якщо визначена), а також маса нетто вибухової речовини; фрахт та інші належні перевізнику платежі або зазначення, що фрахт повинен бути сплачений згідно з умовами, викладеними в рейсовому чартері або іншому документі, або зазначення, що фрахт повністю сплачено; час і місце видачі **К.**; кількість складених примірників **К.**; підпис капітана або іншого представника перевізника.

Дата **К.** є необхідною і суттєвою умовою цього документа. У договорі перевезення дата **К.** дозволяє встановити виконання перевізником одного з його основних обов'язків – здійснення відправлення вантажу у встановлений строк. Крім того, дата **К.** індивідуалізує перевезення вантажу на визначеному судні. **К.** має бути підписаний капітаном або іншим представником перевізника. Наявність підпису є обов'язковою за законом, відсутність його позбавляє **К.** юридичної сили, що засвідчує наявність договору морського перевезення вантажу. Підпис відправника не є обов'язковим за законом, однак, його наявність передбачена у деяких профформах **К.** У цих профформах **К.** місце для підпису відправника відведене в тій його частині, де повинні бути наведені особливі зауваження відправника.

К. можуть бути таких видів: іменний, на пред'явника, ордерний, бортовий, застрахований, індосований, наскрізний. **К.** іменний – **К.** із зазначенням імені одержувача вантажу, що перевозиться. **К.** на пред'явника – **К.**, згідно з яким вантаж видають пред'явникові **К. К.** ордерний – документ, що дає право за наказом банку одержувати вантаж його відправникові або отримувачу, а за наявності передавальних відомостей – право передавати вантаж особі, зазначеній в останній (з неперервного ряду) передавальній відомості, або пред'явникові **К.** з останнім бланковим записом. **К.** застрахований – використовується при перевезенні вантажів у контейнерах, є поєднанням транспортного документа зі страховим полісом, тому виступає доказом приймання вантажу до перевезення і водночас засвідчує його страхування. **К.** індосований – **К.** із позначкою про передавання права власності на вантаж, що перевозиться.

Існує також сервісний **К.** (Service B / L). Цей **К.** може бути використаний у різних випадках. Він не може бути предметом угоди. Брокер сам може завантажити певну партію вантажу – тоді його ім'я вказується в **К.** замість відправника вантажу, і брокер в порту призначення може виступати в ролі одержувача.

Крім цього, **К.** може бути наскрізний або прямий. Розрізняють три типи наскрізних **К.**: морський, звичайний і **К.** на змішане перевезення. Морський наскрізний **К.** є серією самостійних договорів для перевезення вантажів двома і більше подальшими перевізниками. Кожен з перевізників несе відповідальність за довірений йому вантаж на ділянці і в період часу, визначений його **К.** Звичайним наскрізним **К.** є документ, що підтверджує відповідальність особи, яка видала його за перевезення вантажів подальшими перевізниками від місця завантаження до місця призначення. Звичайний наскрізний **К.**, що охоплює щонайменше два різних види перевезення, називається **К.** на змішане перевезення вантажів.

Долобанько В.В.

КОНОСАМЕНТ ТРАНСПОРТНИЙ МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ (THE FIATA MULTIMODAL TRANSPORT BILL OF LADING – FIATA FBL) – уніфікований транспортно-експедиторський документ, що використовується експедитором, який бере на себе обов'язки й відповідальність за доставку вантажу до місця призначення.

Видаючи **FIATA FBL**, експедитор гарантує, що:

– він прийняв вказаний у **FIATA FBL** вантаж і що право розпорядження цим вантажем належить виключно йому;

– він перейняв на себе обов'язки з транспортування вантажу відповідно до отриманих інструкцій;

– вантаж знаходиться в доброму за зовнішніми ознаками стані;

– дані **FIATA FBL** відповідають отриманими експедитором інструкціям;

– відповідальність за страхування вантажу погоджено з вантажовідправником;

– чітко визначено кількість оригіналів **FIATA FBL**.

На відміну від інших документів FIATA (FCR, FCT, FWR), на бланку оригіналу **FIATA FBL** друкарським способом не надруковано «ORIGINAL». Тому при оформленні оригіналу **FIATA FBL** у верхній правій його частині (над назвою експедиторської фірми, що оформляє документ), необхідно надрукувати або проставити спеціально виготовленим штампом «ORIGINAL». На копіях **FIATA FBL** друкується або проставляється спеціально виготовленим штампом «Copy, non negotiable».

У форму та зміст **FIATA FBL** не дозволяється вносити будь-які зміни та доповнення. **FIATA FBL** – обіговий документ.

FIATA FBL можуть використовувати лише ті члени Асоціації міжнародних експедиторів України (далі – АМЕУ), які є індивідуальними членами FIATA або мають сертифікат відповідності системи якості експедиторських послуг, що відповідають вимогам Стандарту ISO 9000. АМЕУ та її члени не мають права передавати бланки **FIATA FBL** своїм філіям та представництвам в інших країнах.

Туржанський В.А.

КОНСИГНАЦІЙНА ОПЕРАЦІЯ – див. ОПЕРАЦІЯ КОНСИГНАЦІЙНА.

КОНСИГНАЦІЯ (CONSIGNMENT) – різновид агентської комісійної згоди щодо продажу експортованих товарів, згідно з якою його власник (консигнант) передає комісіонеру (консигнаторові) товар для реалізації зі складу комісіонера (агента, посередника). При цьому товар, що надійшов на склад комісіонера залишається власністю консигнанта до моменту його реалізації. За кошти консигнанта здійснюється зберігання товарів на складі та їх перепродажна підготовка. Розрахунки з консигнантом проводять лише після реалізації поставленого товару. **К.** розглядають як один із видів товарного (комерційного) кредиту, який з огляду на фінансовий ризик є для підприємства-консигнатора найнебезпечнішим.

Договори **К.** можуть застосовуватися як у ЗЕД (за участю іноземного елемента), так і в діяльності на національному ринку (за участю тільки суб'єктів господарської діяльності України). Укладення договору **К.** можливе виключно між суб'єктами підприємницької діяльності. Це істотно відрізняє договір **К.** від суміжного договору комісії, який може укладатися між юридичними і фізичними особами незалежно від наявності статусу суб'єкта підприємницької діяльності. У договорах **К.** консигнатор виступає від свого імені, проте діє за дорученням та за рахунок консигнанта. Це положення є аналогічним положенням ЦКУ щодо договору комісії, за якими комісіонер діє від свого імені, за дорученням та за рахунок комітента. Таким чином, розрахунки за реалізовану продукцію проводяться безпосередньо між консигнатором та третіми особами.

Метою договору **К.** є реалізація товару, належного консигнанту. У цьому **К.** схожа із комісією, метою якої також є вчинення угод щодо майна, належного комітенту. Проте **К.**, як правило, відрізняється від комісії за строками, оскільки спрямована на довгострокове співробітництво у сфері реалізації товару, а не на вчинення декількох угод. Зазвичай, строк **К.** складає 1-1,5 роки; комісії – 1-2 місяці.

У консигнаційній угоді сторони обов'язково мають вказати два строки: строк дії договору та строк самої **К.** У господарській практиці термін безпосередньо самої **К.** складає 1-2 роки. Термін же дії договору в цілому має бути більшим, ніж строк **К.**, щоб мати можливість здійснити всі необхідні розрахунки з консигнантом і (якщо необхідно) повернути нереалізований товар.

Важливою частиною консигнаційного договору є стаття, яка регулює операції з товаром, що не був проданий протягом строку **К.** Залежно від цього виділяють 3 види **К.**: безповоротна (після закінчення строку консигнації залишки нереалізованого товару викуповує консигнатор); частково поворотна (після закінчення строку консигнації консигнатор викуповлює визначену частину нереалізованого товару, а іншу частину повертає консигнанту); поворотна (після закінчення строку консигнації вся нереалізована продукція повертається консигнанту).

У договорі **К.** зазначається не тільки розмір винагороди, а й спосіб її виплати. У договорах **К.** сторони часто також обумовлюють територію, на якій консигнатор має право реалізовувати товар. Сторони договору **К.** можуть включити до нього, крім того, й умову про надання консигнанту банківської гарантії на повну вартість товарів, що поставляються на консигнацію. Така гарантія надається для забезпечення виконання консигнатором своїх зобов'язань і досить часто застосовується на практиці, коли ділові відносини між консигнантом і консигнатором не довготривалі.

Відповідно до положень ЦКУ договір консигнації має укладатися у письмовій формі. Недотримання цієї вимоги тягне за собою недійсність консигнаційної угоди, та як наслідок повернення сторонами всього, що кожен отримав за цим договором. Крім того, у договорі **К.** крім специфічних умов необхідно зазначити й умови, загальні для будь-яких угод, пов'язаних з поставкою товару.

Долобанько В.В.

КОНСОЛІДОВАНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ КОНСОЛІДОВАНИЙ.

КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА (CONSTITUTION BY PYLYP ORLYK) – видатний документ української правової і політичної думки. **К.П.О.** проголошена у м. Бендери 05.04.1710, відома також як «Пакти й конституції законів і вольностей Війська Запорозького». **К.П.О.** уособила передові, на той час демократичні ідеї, заклала основи державності й поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову, а також визначила основи фінансової, податкової та митної систем України. **К.П.О.** зобов'язувала гетьмана та вищу старшинську владу «...недремно пільнувати, щоб простим козакам, посполитим і міщанам не чинилося надмірних утисків, спустошливих поборів і здирств». Міста України, що мали магдебурзький статус, звільнялися від сплати митних платежів – індукти та евекти. Пилип Орлик намагався чітко регламентувати роботу митниць, не допустити хабарництва при стягненні мита та інших податків. З цього приводу у **К.П.О.** визначалося: «Орендарі і інші підлеглі нехай стягують мито до військової скарбниці з ввезення і вивезення лише певних товарів і лише в точно визначеному універсалами розмірі, не вимагаючи від купців нічого зайвого і не чинячи ані найменшого здирства вірним убогим людям».

Відповідно до **К.П.О.** 1710 державна скарбниця, яку мав очолити генеральний підскарбій, відокремлювалась від особистих прибутків і маєтків гетьмана. У той час сам гетьман мав наглядати аби «людям військовим і посполитим» не чинилося будь-яких «ускладнень і поборів», унаслідок яких вони змушені були покидати власні домівки та шукати більш спокійного, легкого та корисного життя в зарубіжних державах. Уся **К.П.О.** – зразок демократичності, гуманізму, правової виваженості, справжньої турботи про людину.

Гальський К.Є.

КОНСУЛЬСЬКА ФАКТУРА – див. ФАКТУРА КОНСУЛЬСЬКА.

КОНСУЛЬСЬКИЙ ЗБІР – див. ЗБІР КОНСУЛЬСЬКИЙ.

КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ (CONSULTING ON THE STATE CUSTOMS AFFAIRS) відповідно до МКУ 2012 р. покладено на митні органи (заінтересованих осіб). Митні органи безоплатно надають консультації з питань практичного застосування окремих норм законодавства України з питань державної митної справи. Такі консультації надаються митницями або центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної податкової і митної справи за місцем розташуванням підприємств або за місцем проживання чи тимчасового перебування громадян.

К. може здійснюватись в усній, письмовій або, за бажанням зацікавленої особи, електронній формі у строк, що не перевищує 30 календарних днів, наступних за днем отримання відповідного звернення. **К.** в письмовій формі надаються у вигляді рішень митних органів.

К. щодо питань практичного застосування окремих норм законодавства має індивідуальний характер і може використовуватися виключно особою, якій надано таку консультацію.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної податкової і митної справи, періодично проводить узагальнення **К.**, які стосуються значної кількості осіб або значних сум митних платежів, та затверджує своїми наказами узагальнені консультації, які підлягають оприлюдненню.

Якщо **К.** надані посадовими особами митних органів в письмовій або електронній формах у подальшому були змінені або скасовані, то таких посадових осіб не можна притягувати до відповідальності згідно із МКУ 2012 р.

Консультація з питань практичного застосування окремих норм законодавства України з питань державної митної справи може бути оскаржена до органу вищого рівня в порядку, визначеному МКУ 2012 р., або до суду як правовий акт індивідуальної дії, якщо вона, на думку зацікавленої особи, суперечить нормам відповідного акта законодавства. Визнання судом такої консультації недійсною є підставою для надання нової консультації з урахуванням висновків суду.

Туржанський В.А.

КОНТЕЙНЕР (CONTAINER) – предмет транспортного обладнання, що має постійний характер та придатний для багаторазового використання, спеціально сконструйований для перевезення вантажів одним, або декількома видами транспорту без проміжного перевантаження, конструкція якого передбачає наявність кутових фітингів (сукупності отворів та граней у верхній чи нижній частині, які використовуються для обробки, штабелювання та закріплення **К.**), а площа, яка знаходиться між чотирма зовнішніми нижніми кутами, складає не менше 14 м^2 (або 150 футів^2), а за умови обладнання верхніми кутовими фітингами – не менше 7 м^2 (або 75 футів^2).

На практиці **К.** класифікуються за кількома ознаками:

1) за призначенням: універсальні **К.** – призначені для перевезення переважної більшості вантажів широкого спектру призначення (тарноштучних, дрібноштучних, збільшених одиниць); спеціалізо-

вані **К.** – для перевезення вантажів обмеженої номенклатури – рідких, сипучих, небезпечних, швидкопсувних (паливо-мастильних матеріалів, кислот, харчових масел, газу, питної води тощо);

2) залежно від маси: великотоннажні **К.** – брутто-масою більше 10 000 кг; середньотоннажні **К.** – брутто-масою від 3 000 до 10 000 кг; малотоннажні **К.** – брутто-масою менше 3 000 кг;

3) залежно від габаритів: універсальні **К.**, маючи стандартну висоту і ширину, різняться між собою за довжиною та можуть бути 20 футові (6,1 м), 40 футові (12,2 м), 45 футові (13,7 м), 48 футові (14,6 м), 53 футові (16,2 м).

4) за конструктивними особливостями: **К.** поділяються на відкриті та криті, водонепроникні та герметичні, металічні та з полімерних матеріалів тощо;

5) за сферою використання: **К.**, допущені до перевезення на міжнародних та магістральних маршрутах; на різних видах транспорту.

У міжнародній практиці використовуються такі скорочення та абревіатури для позначення **К.**: DC (Dry Cube), GP (General Purpose) и DV (Dry Van) – різні позначення для стандартних суховантажних універсальних **К.**; HC (High Cube) – для **К.** із збільшеним об'ємом; PW (Pallet Wide) – для універсальних **К.** палетної ширини (2500 мм), що забезпечує розміщення поряд двох європіддонів; OT (Open Top) – спеціалізований **К.** із знімним брезентовим дахом та верхньою торцевою балкою над дверима; HT (Hard Top) – спеціалізований **К.** із знімним металічним дахом та верхньою торцевою балкою над дверима; UP (Upgraded) – **К.** із підвищеною міцністю та збільшеною вантажопідйомністю; FR (Flat Rack) і PL (Platform) – контейнер-платформа; SB (Swap Bodies) – автомобільний **К.**; Tank containers – контейнер-цистерна.

Універсальний 20 футовий ISO-контейнер

Використання **К.** дозволяє суттєво економити на витратах – пришвидшити вантажно-розвантажувальні роботи через наявність різних систем завантаження (верхню, бокову) та розміщення вантажів на піддонах, що дозволяє проводити їх обробку за допомогою навантажувача; запобігти втратам вантажу через можливі псування, крадіжки або ж підтримку необхідних параметрів навколишнього середовища (температури, тиску, герметичності); переміщувати різними видами транспорту – автомобільним, залізничним, морським, повітряним (як на кожному окремо, так і у комбінованому варіанті). Окрім того, залежно від умов використання та агресивності навколишнього природного середовища, **К.** можуть експлуатуватися тривалий час (від 5 до 20 рр.), легко ремонтуються та можуть багаторазово використовуватися.

Основним міжнародним нормативно-правовим актом, що регламентує використання **К.** є Міжнародна конвенція про безпечні контейнери від 02.12.1972.

Фрадинський О.А.

КОНТЕЙНЕРНИЙ ПУЛ – див. ПУЛ КОНТЕЙНЕРНИЙ.

КОНТЕЙНЕРНИЙ ТЕРМІНАЛ – див. ТЕРМІНАЛ КОНТЕЙНЕРНИЙ.

КОНТЕЙНЕРНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ КОНТЕЙНЕРНІ.

КОНТЕЙНЕРОВОЗ (CONTAINERSHIP) – вузькоспеціалізований високотехнологічний вид морського однопалубного вантажного судна, призначений для перевезення вантажів, розміщених у стандартизованій тарі – контейнерах. Вирізняються великою автоматизацією у зв'язку із чим їхній екіпаж може становити 15 – 25 осіб.

Конструктивно **К.** вирізняються великою площею розкриття палуби над вантажним трюмом, що дозволяє уникати горизонтального переміщення вантажу всередині корабля. Вантажні пристрої на **К.**, як правило, відсутні, а вантажно-розвантажувальні операції проводяться портовими засобами біля спеціальних причалів, які називаються контейнерними терміналами. Трюми мають вертикальні направляючі для встановлення та закріплення контейнерів. На палубі судна можуть розміщуватися контейнери у 4 – 5 ярусів, для захисту

Контейнеровоз «Mærsk Mc-Kinney Møller»

яких від морської хвилі передбачається спеціальний відбійний козирок.

Залежно від кількості контейнерів, що можуть одночасно перевозитись судном виділяють 9 поколінь **К.**: Handysize Class – місткістю 260-1000 стандартних контейнерів (TEU); Handymax Class – 1000-1700 TEU; Feeder Class – 1700-2500 TEU; Sub-Panamax Class – 2500-4000 TEU; Panamax Class – 4000-7000 TEU; Post-Panamax Class – 7000-13000 TEU; Super-Post-Panamax Class/E-Class – більше 13000 TEU; Explorer Class – більше 16600 TEU; Triple E-Class – більше 18200 TEU.

Усі **К.** можна поділити на 2 основні типи: океанські – забезпечують значні обсяги міжконтинентальних контейнерних перевезень та вирізняються значними розмірами; фідерні – невеликі за розміром судна, місткістю до 400 стандартних контейнерів, які можуть мати власні палубні крани та кормову апарель для вантажних операцій. Різновидом **К.** є ліхтеровози, призначені для перевезення плаваючих барж-ліхтерів.

Перша спроба контейнерних перевезень була здійснена у вересні 1956 р., коли першу партію із 58 контейнерів було відправлено на борту танкера «IDEAL X» із Нью-Йорка до Х'юстона. Уже через кілька місяців вартість перевезень генерального вантажу за цим маршрутом була зменшена у 40 разів за рахунок механізації вантажних процедур та відмови від ручної праці. Першим у світі **К.** спеціальної конструкції стало австралійське судно «Коорінга», побудоване у 1964 р.

На сьогодні найбільшим **К.** у світі є «Mærsk Mc-Kinney Møller», побудований у 2012 – 2013 рр. на суднобудівній верфі Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering у Південній Кореї. Його довжина становить 399 м, ширина – 59 м, осадка – 30,3 м; дедвейт – 194,15 тис. тонн; може одночасно перевозити 18,27 тис. стандартних контейнерів; вартість будівництва склала 190 млн дол. США.

Фрадинський О.А.

КОНТИНГЕНТ ТАРИФНИЙ (TARRIF QUOTA) – дозвіл на ввезення у країну певної кількості товару за зниженим митом або безмитно. Товари, що ввозяться понад **К.т.**, обкладаються звичайним митом. **К.т.** – це симбіоз кількісних обмежень і митно-тарифної політики. Він відкривається, як правило, для сировинних товарів, в імпорті яких за нижчими цінами зацікавлені національні виробники. При цьому передбачається, що товар виробляється всередині країни, але в кількості, недостатній для покриття внутрішнього попиту.

Крисоватий А.І.

КОНТИНГЕНТУВАННЯ (КВОТУВАННЯ) (QUANTITATIVE REGULATION) – обмеження владою держави обсяг ввезення або вивезення товарів через установлення визначеної кількості або граничної суми на встановлений період часу. **К.** може стосуватися імпорту (переважно воно і має місце) та експорту. Щодо **К.** імпорту, то розрізняють два його види: абсолютне квотування, згідно з яким визначається кількість продукції, яку дозволяється ввезти до країни, та тарифне **К.**, згідно з яким дозволяється ввезення на територію країни конкретного товару протягом певного періоду часу зі сплатою мита за зниженою ставкою. Організаційними засадами **К.** можуть бути двосторонні угоди, односторонні рішення країн або блокових угруповань. Контингенти можуть бути спрямованими, тобто стосуватися певних країн, та загальними, тобто які стосуються всіх країн світу. **К.** зовнішньої торгівлі – форма державного регулювання, що передбачає обмеження ввезення або вивезення певних груп товарів та видачу відповідних ліцензій на здійснення цих операцій.

К. полягає у встановленні державою централізованого контролю над зовнішньоторговельними операціями через обмеження номенклатури товарів у межах встановлених кількісних або вартісних квот на фіксований період часу. Контроль за видачею квот здійснюється через ліцензування. **К.** має значний вплив на обсяг та структуру зовнішньої торгівлі, а також на ціни, забезпечуючи їх зростання та надходження великих прибутків тим компаніям, які виробляють або продають товари, що є об'єктами обмеження. Незважаючи на заборону, встановлену ГАТТ щодо **К.**, воно продовжує використовуватися великою кількістю країн під приводом складного фінансового становища або дефіциту платіжного балансу, що дозволяється положеннями ГАТТ.

Шнирков О.І.

КОНТИНЕНТАЛЬНА БЛОКАДА (CONTINENTAL BLOCKADE) – система політичних та економічних заходів тиску на Великобританію, які застосовувалися на початку XIX ст. (1806 – 1814 рр.) французьким імператором Наполеоном I. Причиною для застосування блокади став декрет англійського короля Георга III від 18.05.1806, згідно з яким Англія запроваджувала блокаду французьких портів між портом Гавр та портом Остенде. У морські порти між вказаними пунктами заборонялося входження будь-якого нейтрального корабля. Як протидія, у листопаді 1806 р., Наполеон I видав Берлінський декрет про континентальну блокаду. Відповідно до декрету, запроваджувався контроль за усією береговою лінією імперії Наполеона; заборонялося підтримання торгових, поштових та інших відносин із Великобританією, а сама блокада розповсюджувалася на усі підвладні Франції території, залежні від неї, та союзні країни. Англійські піддані, що перебували на таких територіях, оголошувалися військовополоненими, а їх товари підлягали конфіскації. Під загрозою конфіскації заборонявся доступ у французькі порти будь яких суден, які здійснювали

Наполеон Бонапарт

торгівлю, або просто заходили порти у Англії чи її колоній. Наприкінці 1807 р., так званими, «міланськими декретами» Наполеона, блокаду було посилено – тепер будь-який корабель, який виконував розпорядження англійської влади, оголошувався ворожим та підлягав негайному захопленню, а британські товари, виявленні на суші, підлягали негайному знищенню.

У відповідь на це, Таємна Рада Великобританії запровадила механізми **К.б.**, які полягали в активному розгортанні морської торгової війни та активізації контрабандних поставок англійських товарів. Також було заборонено нейтральним державам вести морську торгівлю із Францією та її країнами-сателітами, а будь-яке нейтральне судно підлягало обов'язковому заходу у англійські порти для перевірки вантажу та сплати податків і зборів. Таким чином, обидві сторони конфлікту грубо порушили принципи міжнародного морського права та нанесли великої шкоди міжнародній морській торгівлі. У цілому ж, **К.б.** сприяла розвитку французької металургії та переробної промисловості, проте завдала величезних втрат економіці європейських країн – традиційних торгових партнерів Великобританії, у першу чергу, Нідерландам. Значно погіршилося фінансове становище Росії, оскільки тогочасна Англія була її основним торговельним партнером, на якого припадало 34 % усього зовнішньоторговельного обігу. За умовами Тільзітського миру 1807 р. Росія змушена була приєднатися до **К.б.** на стороні Франції, проте продовжила активну торгівлю із Великобританією, використовуючи торговельні судна нейтральних країн та звільнивши англійські товари від митного оподаткування. Така поведінка Росії стала однією із причин війни 1812 р. Після поразки Франції у 1813 р. від військ антифранцузької коаліції європейські держави відмовилися від дотримання **К.б.**, яку було остаточно відмінено у 1814 р.

Фрадинський О.А.

КОНТОРА АКЦЕПТНА (ACCEPTING HOUSE) – фінансова (комерційна, акціонерна (чи приватна)) установа, яка здійснює кредитування зовнішньоторговельних операцій, ведення акцептно-позичкових операцій, акцептування комерційних векселів, посередництво з реструктуризації (об'єднання, злиття) компаній, консалтингові послуги, супровід відповідних програм та надає кредити під вексельне забезпечення. Такий кредит може бути наданий і шляхом приєднання кредитора до трасату (особливо у зовнішній торгівлі). **К.а.** частіше кредитують експортерів, щоб ліквідувати розрив у часі між виробництвом товару і його реалізацією. Такий кредит оформляється траттою та іноді називається акцептним кредитом.

Позичальник надає банку (фінансовій фірмі) як гарантії у заставу товарну накладну чи відповідний товарний документ – рахунок, що підтверджує факт відправки вантажу, під який видано кредит. При цьому саме кредит, який надається векселетримачу виступає як гарантія. Кредитна угода складається з умовою використання переказного векселя, де виставник зазначає платіжника, який повинен акцептувати вексель – дати згоду провести оплату за умови, що до настання строку платежу за векселем клієнт внесе у банк суму необхідну для погашення векселя. Векселедавець може використати проакцептований вексель як платіжний засіб для сплати своїх зобов'язань.

У випадку надання кредиту банком у вигляді тратт, що виставляються банкові експортерами, акцептом тратти виступає потужний банк, який не вкладає в акцептну операцію власні кошти, але зобов'язується сплатити тратту, тобто формально кредит надається продавцем товару. Якщо позичальник не виконав своїх зобов'язань, тоді відповідно до вексельного права банк здійснює зворотну вимогу до векселедавця з примусовим стягненням відповідних грошових сум з позичальника. За надання акцептного кредиту банк стягує відповідний комісійний процент.

Акцепт банківського векселя означає, що банк на прохання імпортера або його банку бере на себе зобов'язання здійснити оплату векселя в зазначений строк за рахунок коштів, переведених йому боржником за векселем. Акцепт банківського векселя значно підвищує надійність векселя. За акцептні операції банки стягують комісію. Застосовується також акцепт банківського векселя чеків. Оплата, зазначена в акцептованому чеку, гарантована банком. Банки акцептують чеки лише в межах депозиту по поточному рахунку клієнта.

Пунда О.О.

КОНТРАБАНДА (SMUGGLING/CONTRABAND) – переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Спосіб вчинення **К.** – це детермінована система дій злочинця щодо підготовки, виконання та приховування незаконного переміщення **К.** через митний кордон України, а також щодо використання результатів контрабандної діяльності.

Найбільш типовими способами вчинення **К.** є переміщення поза митним контролем; переміщення шляхом приховування від митного контролю. Переміщення поза митним контролем передбачає ввезення або вивезення товарів й інших предметів через митний кордон України поза визначеними митними органами місцями (митниці, митні пости) або поза встановленим часом для проведення митного контролю. Переміщення товарів поза митним контролем найчастіше здійснюється шляхом об'їзду митних постів легковими та вантажними автомобілями. У таких випадках контрабандисти з метою ухилення від митного контролю, як правило, використовують не традиційно існуючі магістралі транспортного руху, а путівці (польові, степові, міжселищні), об'їзні дороги. Значно рідше переміщення **К.** здійснюється шляхом обходу місць митного контролю пішоходами. У міжнародній практиці відомі й інші способи ухилення від митного контролю, зокрема, шляхом використання тварин, спеціально виготовлених літаючих засобів, торпед, трубопроводів тощо.

Приховування від митного контролю предметів **К.** – будь-який спосіб приховування, що ускладнює їх виявлення, зокрема: із використанням тайників або інших засобів «фізичного приховування», які ускладнюють візуальне виявлення **К.**; шляхом надання одним предметам вигляду інших; шляхом подання митному органу як підстави для переміщення предметів, підроблених документів або таких, що одержані незаконним шляхом, містять неправдиві дані чи є підставою для переміщення інших предметів.

Під тайниками слід вважати спеціально виготовлені, обладнані або пристосовані сховища, а також конструктивні ємності, порожнини транспортних засобів, багажу та інші предмети, що попередньо підлягали розбиранню, демонтажу або переобладнанню. Найбільш поширеними місцями приховування контрабандних предметів в автотранспорті є: шини ходових та запасних коліс; спеціально переобладнані або виготовлені паливні та водяні баки; ящики для інструментів з подвійними стінками та днищами; простір за передньою панеллю та декоративною обшивкою кабіни; пустоти між подвійними стінками вантажного приміщення; тайники, спеціально обладнані в балках, лонжеронах і шасі автомашини та ін.

Контрабандисти. Художник А.М. Дорогов, 1845 р.

Під «фізичним» приховуванням розуміється створення умов, за яких візуальне виявлення предметів **К.** під час митного контролю ускладнене. Залежно від об'єктів митного контролю до інших засобів фізичного приховування, що утруднюють виявлення предметів **К.** можна віднести, зокрема, приховування безпосередньо на тілі контрабандиста; в організмі людини (у внутрішніх порожнинах та ковтальним способом); безпосередньо в одязі, взутті та особистих речах; в особистому багажі та ручній поклажі; у легальних товарах та вантажах; у транспортних засобах; у міжнародних поштових відправленнях та ін.

Приховування шляхом камуфлювання предметів **К.** – це спосіб маскування, що використовується з метою контрабандного переміщення і полягає у зміні зовнішнього вигляду предметів, їх зовнішніх ознак (форми, стану, упаковки, етикеток тощо). Це може бути розбирання предмета та окреме переміщення його складових частин, надання одним предметам (товарам) вигляду інших тощо. Наприклад, зброя, спеціально пристосована для стрільби, може бути закамуфльована під різноманітні предмети побуту – авторучку, запальничку, коробку сигарет. У таких випадках камуфляж є конструктивним оформленням даного виду зброї, при якому істотно змінюються її зовнішні характерні ознаки, що дозволяють кваліфікувати зброю як побутовий предмет.

Приховування від митного контролю охоплює також дії контрабандиста, що виражаються у пред'явленні митному органу, як підстави для переміщення предметів **К.**: підроблених документів; документів, отриманих незаконним шляхом; документів, що містять неправдиві дані.

Бурдін В.М.

КОНТРАКТОВИЙ ЯРМАРОК (CONTRACT FAIR) – економічний і торговий осередок Києва та Подніпров'я, під час проведення якого укладалися контракти (угоди, договори) на оптову

Контрактовий ярмарок у Києві. Фотографія 20-их рр. XX ст.

купівлю-продаж сільськогосподарських продуктів, промислових виробів, оформлялися кредитні операції на купівлю, продаж, оренду, заставу маєтків і земельних масивів. Усі угоди реєструвалися тут же, на ярмарку, у Головному цивільному суді, який на час проведення ярмарку, розміщався в одній із ярмаркових будівель на Подолі.

К.я. за рішенням Комерц-колегії переведений у Київ у 1797 р. з міста Дубно (зараз Рівненська обл.), тоді ж він був об'єднаний з Хрещенським ярмарком, який функціонував у Києві з XVI ст. **К.я.** відбувався щорічно взимку на Подолі спочатку у приміщенні магістрату, пізніше – у Контрактовому будинку на Покровській вулиці, а після нещадної пожежі 1811 р. – у новозбудованому будинку на Контрактовій площі Подолу. На ярмарок з'їжджалися сотні купців з Росії, Австрії, Прусії, Англії, Італії, Греції, інших держав. **К.я.** було ліквідовано у 1929 р.

Гальський К.Є.

КОНТРАФАКТНИЙ ПРИМІРНИК ТВОРУ, ФОНОГРАМИ, ВІДЕОГРАМИ – див. ПРИМІРНИК ТВОРУ, ФОНОГРАМИ, ВІДЕОГРАМИ КОНТРАФАКТНИЙ.

КОНТРАФАКТНІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ КОНТРАФАКТНІ.

КОНТРАФАКЦІЯ (COUNTERFEITING) [від лат. contrafactio – підробка; франц. – contrefaction – роблю підробку] – 1) незаконне використання будь-якими суб'єктами відомих на ринку фірмових товарних знаків з метою отримання доходів від виробництва і реалізації товарів, схожих з товарами відомих фірм з метою недобросовісної конкуренції та введення в оману набувача; 2) ведення справи під чужим ім'ям, незаконне використання чужого патенту при виготовленні та продажі товарів; 3) самовільне виробництво, відтворення або розповсюдження певних предметів з авторськими індивідуальними, оригінальними ознаками або інтелектуальної власності без згоди автора. Найчастіше підробляють: одяг і взуття, особливо спортивне; сумки, годинники, побутову техніку; лікарські засоби, парфуми, миючі засоби; іграшки; харчові продукти і напої, особливо дорогі; автозапчастини, наприклад, гальмівні колодки; меблі і предмети декору та інше.

Традиційно **К.** розглядалась як порушення прав інтелектуальної власності, яке передбачало цивільну, адміністративну чи кримінальну відповідальність. Способами боротьби із порушеннями прав інтелектуальної власності в Україні є: 1) звернення до митних органів із заявою про сприяння у захисті прав інтелектуальної власності на митному кордоні (з метою недопущення переміщення через митний кордон контрафактних товарів); 2) звернення до органів внутрішніх справ із заявою про вчинення злочину; 3) звернення до суду із заявою про заборону використання торговельної марки.

Потушинська О.П.

КОНТРОЛЬ АУДИТОРСЬКИЙ МИТНИЙ (POST-CLEARANCE AUDIT) – процес, що дає можливість співробітникам митниці перевіряти точність декларацій з допомогою перевірки книг, записів, бізнес-систем і всіх відповідних митних комерційних даних фізичних та юридичних осіб, безпосередньо або опосередковано задіяних у міжнародній торгівлі.

К.а.м. повинен розглядатися як варіант спрощення механізмів торгівлі, прискорення процедур митного контролю у момент переміщення товару через митний кордон, а також доставки товару в місця безпосередньої торгівлі. Для проведення **К.а.м.** можна використовувати разом із традиційними видами аудиту (камеральною перевіркою, документальним аудитом, зустрічними перевірками, одночасними перевірками) форми електронної перевірки документів (зокрема зустрічні і синхронні). Електронні процедури набувають важливості під час проведення самого аудиту та його складових: 1) збирання інформації; 2) планування аудиту; 3) аналізу можливих ризиків щодо ймовірних порушень, у результатах якого повинна відображатися природа порушень; 4) кількісного аналізу на основі листування, попередніх нарахувань і декларацій, наявної оперативної інформації; 5) перевірки методів сплати платежів; 6) оцінювання результатів митного аудиторського контролю тощо.

Багатофункціональна комплексна система «Електронна митниця», яка створювалась у митній службі України у 2012 р. мала за мету надати можливість застосовувати традиційні для аудиту методи обміну інформацією (обмін за запитом,

автоматичний обмін, спонтанний обмін) з усіма суб'єктами ЗЕД, митними органами різних країн і правоохоронними органами всередині держави. Державний **К.а.м.** – один із заходів попереджень можливих митних правопорушень, застосування якого мало надати можливість на той час митній службі своєчасно й достатньою мірою виконувати економіко-регуляторну, захисну, фіскальну та інформаційно-статистичну функції митної політики, використовуючи існуючі кадрові можливості. Впровадження **К.а.м.** мало дозволити реалізувати концепцію добровільного дотримання норм законодавства суб'єктами ЗЕД.

Пашко П.В.

КОНТРОЛЬ ВАЛЮТНИЙ (FOREIGN EXCHANGE REGULATION) – система контролю уряду за обміном іноземної валюти в країні, тобто регулювання обсягу готівки в іноземній валюті та її обмінного курсу на інші валюти. **К.в.** в Україні підлягають валютні операції за участю резидентів і нерезидентів, а також зобов'язання про декларування валютних цінностей та іншого майна резидентів, яке перебуває за межами України.

Метою **К.в.** є забезпечення додержання валютного законодавства під час здійснення валютних операцій. Для досягнення мети органи **К.в.** в межах своєї компетенції визначають відповідність валютних операцій чинному законодавству і наявність необхідних для них ліцензій та дозволів; перевіряють виконання резидентами зобов'язань в іноземній валюті перед державою, а також зобов'язань про продаж іноземної валюти на внутрішньому ринку України; обґрунтованість платежів в іноземній валюті; перевіряють повноту й об'єктивність обліку та звітності з валютних операцій, а також з операцій нерезидентів у валюті України. Органи, що здійснюють **К.в.**, наділені повноваженнями вимагати та одержувати від резидентів і нерезидентів повну інформацію про здійснення ними валютних операцій, стан банківських рахунків в іноземній валюті в межах своїх прав, а також про майно, що підлягає декларуванню.

Органами **К.в.** в Україні є КМУ, НБУ та інші органи. Головним органом, що здійснює **К.в.** на території України, є НБУ. НБУ надане право здійснювати контроль за виконанням правил регулювання валютних операцій на території України з усіх питань, не віднесених до компетенції інших державних органів та забезпечувати виконання уповноваженими банками функцій щодо здійснення валютного контролю.

Шнирков О.І.

КОНТРОЛЬ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ (VETERINARY AND SANITARY CONTROL) – комплекс заходів, що здійснюється з метою контролю виконання вимог чинного законодавства при переміщенні через державний кордон продуктів тваринного походження, готових харчових продуктів, сировини тваринного походження, кормів тваринного та рослинного походження, кормових домішок, штамів мікроорганізмів, засобів захисту тварин, засобів ветеринарної медицини, а також предметів і матеріалів, що можуть бути носіями збудників інфекційних захворювань тварин, експортних та імпортних вантажів, що здійснюється відповідно до вимог ЗУ «Про ветеринарну медицину» та МКУ 2012 р. Пропуск через митний кордон України товарів, вирішується лише після проходження обов'язкового **К.в.-с.**

К.в.-с. здійснює інспекторський склад регіональних служб державного ветеринарного контролю. **К.в.-с.** підлягають усі види тварин, продукти харчування тваринного походження харчові вироби з них, сировина тваринного походження, готові харчові продукти тваринного походження, корм тваринного і рослинного походження, інші продукти, предмети і матеріали, що можуть бути носіями збудників інфекційних захворювань, а саме: тварини – сільськогосподарські, свійські, зоопаркові, лабораторні, дикі, циркові тварини, хутрові звірі, свійська та дика птиця, бджоли, риба, жаби, молюски, раки, шовкопряди, інші представники фауни і біологічні об'єкти – ембріони, інкубаторні яйця, сперма і т. п.; продукти тваринного походження – м'ясо і м'ясопродукти, молоко і молокопродукти, яйця, яєчний порошок, меланж, рибопродукти, мед та інші продукти бджільництва і т. п.; готові харчові продукти тваринного походження – консерви м'ясні, м'ясо-рослинні і рибні, сири, масло вершкове, маргарин, жири, сухе молоко, продукти дитячого харчування, ковбасні вироби, м'ясні концентрати і т. п., сировина тваринного походження – шкіра, вовна, волосся, щетина, хутро, пух, пір'я, залози внутрішньої секреції, кишки, роги, копита, кістки, кокони шовкопряда, яєчна маса для переробки, тваринні жири, легені, печінка, інші субпродукти, жовч, кров і т. п.; корми рослинного походження – зерно фуражне, комбікорм, кормові суміші, макуха, шрот, коренеплоди, бульбоплоди, сіно, солома і т. п.; корми тваринного походження – борошно м'ясне, рибне, кров'яне і кісткове, сухі, комбіновані

УКРАЇНА
UKRAINE
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
STATE COMMITTEE FOR VETERINARY MEDICINE
МІЖНАРОДНИЙ ВЕТЕРИНАРНИЙ СЕРТИФІКАТ

N

INTERNATIONAL VETERINARY CERTIFICATE

на корми рослинного походження, які експортуються з України
for feeds of vegetal origin exported from Ukraine

Прикордонний інспекційний пункт
Frontier Inspection Post
Найменування продукції
Name of the product
Вага нетто
Net weight
1. Походження продукції/Origin of the product
Найменування місця походження виробника, назва адміністративно-територіальної одиниці
Name and address of producer, indicate the name of administrative territory
2. Напрямок продукції/Destination of the product
Країна призначення
Country of destination
Країни транзиту
Countries of transit
Пункт перетину кордону
Point of crossing the board
Найменування та місцезнаходження одержувача
Name and address of consignee
Транспорт
Means of transport
(вказати N вагона, автомашини/specify the number of the wagon, truck)

3. Я, що нижче підписався, лікар державної ветеринарної медицини, засвідчую, що посівні або харчові корми рослинного походження походять із місцевості, вільної від інфекційних хвороб тварин за списком МЕБ протягом останніх 12 місяців, а також від інших господарських інфекційних хвороб, які становлять епізоотичну загрозу, синій та птиці, протягом останніх 3 місяців не мають у собі епізоотичної мікрофлори і сальмонел та гельмінтних грибів, що підтверджується експертизою державної ветеринарної лабораторії, яка проводилася на тих дослідження. Транспорт після очищення та дезінфекції вважається таким, що придатний в Україні.
(I, the undersigned veterinarian of the Government of the Ukraine certify, that subjected to examination above mentioned feeds of vegetal origin: originate from the locality, free both from infectious disease included in the O.I.E. list during the last 12 months, and also from other infectious diseases, which are dangerous for cows, pigs and poultry, during the last 3 months: do not contain enteropathogenic strains of microbes and salmonella and toxigenic fungi what is confirmed by the examination in the State Veterinary Laboratory, approved for conducting such examinations. Means of transport have been cleaned and disinfected by the methods and means approved in Ukraine.)

Зерно через хлібоприймальне підприємство _____ року перевірено на радіоактивне забруднення і карантинній ветеринарній лабораторії, що акредитована на такі дослідження.
Експертиза N _____ на радіоактивне забруднення при досліджених зразках _____ Бекк.
The grains before shipment on _____ were tested for radioactive contamination in the State Veterinary Laboratory licensed for conducting such tests.
Analysis N _____ the level of contamination did not exceed _____ Bk/kg.
Укладено/Made on _____ 20__ року
Державний лікар ветеринарної медицини
State doctor of veterinary medicine
(посада, прізвище, ініціали/title, name)
Підпис/Signature
М.П./Stamp

Бланк міжнародного ветеринарного сертифікату

і живі корми для риб і т. п.; кормові домішки – білки, амінокислоти, вітаміни, мікро- та макроелементи, ферментні препарати, кормові дріжджі, жири і т. п.; засоби захисту тварин – імунобіологічні, біологічні, рослинні, хімічні, хіміко-фармацевтичні та інші ветеринарні препарати; засоби ветеринарної медицини – призначені для ветеринарної діяльності матеріали, устаткування, прилади, інструменти, спеціальні автомобілі і т. п.; штами мікроорганізмів – генетично однорідні популяції мікроорганізмів у межах виду з визначеними стабільними специфічними морфологічними ознаками і біологічними особливостями.

У разі імпорту, експорту та транзиту зазначені товари підконтрольні службі ветеринарної медицини, а митне оформлення вантажів зазначених митних режимів може бути завершене тільки за наявності позитивного документального висновку служби ветеринарної медицини. Оформлення перевезень вантажів тваринного походження, дозволів на ввезення чи вивезення та транзит, забезпечення транспортом покладається на власників вантажів – експортерів, імпортерів чи агентів-експедиторів у разі оформлення транзитних перевезень територією України. Дозвіл на імпорт товарів, що підконтрольні службі ветеринарного контролю, надається тільки з урахуванням епізоотичного стану країни-експортера та за наявності ветеринарного сертифіката країни-експортера.

Інспектори Держветконтролю проводять огляд підконтрольних вантажів, що переміщуються через митний кордон України, місць їх зберігання, а також транспортних засобів, на яких вони переміщуються. Пропуск вантажів через митний кордон може здійснюватись тільки за погодженням з Державною ветеринарною та фітосанітарною службою. У разі виявлення порушень ветеринарних вимог, неправильного оформлення ветеринарних документів, виявлення в них розбіжностей щодо кількості, якості, маси та упаковки дозволяється припиняти або тимчасово забороняти перевезення вантажів. У разі імпорту вантажів, підконтрольних Департаменту ветеринарної медицини, їх випуск у вільний обіг можливий тільки за умови пред'явлення митному органу ветеринарного свідоцтва або ветеринарного сертифіката.

Мотюк К.Д., Царенко В.І.

КОНТРОЛЬ ГОСПОДАРСЬКИЙ (COMMERCIAL CONTROL) – вирішальний вплив однієї чи декількох пов'язаних юридичних та/або фізичних осіб на господарську діяльність суб'єкта господарювання чи його частини, який здійснюється безпосередньо або через інших осіб, зокрема завдяки: праву володіння чи користування усіма активами чи їх значною частиною; праву, яке забезпечує вирішальний вплив на формування складу, результати голосування та рішення органів управління суб'єкта господарювання; укладенню договорів і контрактів, які дають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління суб'єкта господарювання; заміщенню посади керівника, заступника керівника спостережної ради, правління, іншого наглядового чи виконавчого органу суб'єкта господарювання особою, яка вже обіймає одну чи кілька із зазначених посад в інших суб'єктах господарювання; обійманню більше половини посад членів спостережної ради, правління, інших наглядових чи виконавчих органів суб'єкта господарювання особами, які вже обіймають одну чи кілька із зазначених посад в іншому суб'єкті господарювання.

Фрадинський О.А.

КОНТРОЛЬ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ (DOCUMENTARY CONTROL) – полягає у визначенні сутності, реальності, достовірності та повноті відображення фінансово-господарської діяльності підконтрольного об'єкта на основі вивчення даних комерційних документів, первинних документів, облікових регістрів і звітності шляхом застосування спеціальних методів документального контролю. Оскільки кожна зовнішньоекономічна операція підтверджується в обліку підприємства цілим комплексом документів (зовнішньоекономічним контрактом, митною декларацією, інвойсом, пла-

тіжними дорученням на сплату податків та зборів тощо), то завжди є великий обсяг інформації, що міститься в документах, щодо визначення митної вартості товарів, доходів від реалізації товарів, витрат на виробничі та інші потреби, бази нарахування мита, акцизного податку, ПДВ, митних зборів, стану їх сплати, розрахунків з іноземними постачальниками тощо.

Методи **К.д.** – це сукупність способів та прийомів перевірки достовірності інформації, що міститься в облікових документах та формах звітності. Їх сутність полягає в тому, що за змістом господарської операції, що відображена в документі, установлюється, чи не суперечить вона чинним законодавчим нормам, правилам, вимогам статутів та інших засновницьких документів; чи дотримується послідовність, повнота і правильність заповнення реквізитів у документах, наявність відповідних підписів, а також визначається правильність арифметичних розрахунків.

До методів **К.д.** належать такі способи та прийоми:

– читання документів, що передбачає всебічне вивчення (сканування) інформації, що міститься у документі й передбачає одночасне проведення: формальної перевірки документів – правильність оформлення (наявність всіх реквізитів) та відсутність ознак недоброякісності чи фіктивності документа (виправлення, підчистки, витравлення, підробка підписів тощо); логічної перевірки – з метою підтвердження реальності здійснення задокументованої господарської операції даним підприємством в указаний період в означених обсягах (відповідність фізичним потужностям, технічним та технологічним вимогам з урахуванням сезонності виробництва); перевірка законності операції – для підтвердження відповідності форми та змісту зовнішньоекономічної операції вимогам господарського, цивільного, фінансового, податкового та інших видів права, статутних та організаційно-управлінських документів підприємства;

– співставлення документів, що здійснюється за різними напрямами: по горизонталі – дослідження достовірності документів шляхом: порівняння даних різних примірників одного й того ж документа дає можливість установити факти порушень, які завуальовані виправленнями окремих реквізитів в документах суб'єкта ЗЕД чи складанням підставних документів, заміни ними дійсних документів; співставлення одних і тих самих відомостей про операцію у декількох різних документах підприємства; контрольного порівняння збалансованості окремих показників; по вертикалі – перевірка правильності перенесення господарських операцій з первинних документів до регістрів бухгалтерського обліку та їх відображення у різних формах звітності;

– арифметична перевірка документів – передбачає контроль проведених у документах обчислень, підрахунків при підведенні підсумків, що здійснюються при оформленні та обробці документів;

– аналітичні процедури – аналіз обґрунтованості показників бухгалтерського обліку і звітності та їх впливу на формування результатів діяльності й розмір податків та платежів. До основних прийомів аналізу в процесі митного постаудиту належать: техніко-економічні розрахунки; порівняння даних; відносні та абсолютні величини; групування даних; статистичні обстеження тощо;

– зустрічна перевірка документів – один з ефективних прийомів документального контролю достовірності відображення в документах зовнішньоекономічних операцій. Суть такої перевірки полягає в порівнянні відомостей у документах взаємопов'язаних сторін. Застосування даного прийому містить дві стадії: запит – це надсилання дебіторам, кредиторам, банкам, юристам та іншим третім особам, пов'язаним з підприємством-суб'єктом ЗЕД, офіційного листа з проханням підтвердити, надати інформацію про здійснені операції, залишки по рахунках, зобов'язаннях, претензіях та інші дані; підтвердження – це отримання письмової інформації від пов'язаних із суб'єктом ЗЕД фізичних та юридичних осіб, у тому числі персоналу підприємства.

Під час проведення перевірок для забезпечення їх ефективності здійснюється комбінування різних методів, прийомів та способів здійснення митного постаудиту. Тому розуміння їх сутності та призначення є важливою складовою засвоєння посадовими особами митних органів методики проведення митного контролю після завершення митного оформлення товарів та їх випуску у вільний обіг.

Івашова Л.М.

КОНТРОЛЬ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ПОПЕРЕДНІЙ – див. ПОПЕРЕДНІЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ.

КОНТРОЛЬ ЕКОЛОГІЧНИЙ (ECOLOGICAL CONTROL) – складова частина механізму реалізації еколого-правових норм, що полягає у перевірці дотримання вимог у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки. **К.е.** – контроль товарів, що мають вірогідність забруднення довкілля: 1) транспортних засобів, у тому числі автомобілів, літаків, суден, військових кораблів, поромів та інших плавучих засобів; 2) вантажів, що містять промислову сировину, відходи виробництва, хімічні сполуки, токсичні хімічні, радіоактивні та інші небезпечні для навколишнього природного середовища і здоров'я людей речовини; 3) засобів захисту рослин, стимуляторів їх росту, добрив; 4) усіх видів диких тварин, водних живих ресурсів і рослин, зоологічних, ботанічних, мінералогічних колекцій, мисливських трофеїв.

К.е. на державному кордоні та в зоні діяльності регіональних митниць і митниць здійснюють: 1. Відділ екологічного контролю на державному кордоні Державної екологічної інспекції Мінприроди; 2. Відділи екологічного контролю на митному кордоні Рескомресурсів Автономної Республіки Крим, державних управлінь екології та природних ресурсів в областях, містах Києві та Севастополі, держінспекцій охорони Чорного і Азовського морів; 3. Пости екологічного контролю територіальних органів Мінприроди у пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності регіональних митниць та митниць.

При **К.е.** автомобільного транспорту здійснюється перевірка: 1) наявності забруднення, підтікання паливно-мастильних матеріалів, охолоджувальних речовин тощо, які можуть спричинити забруднення навколишнього природного середовища; 2) наявності табличок системи інформування про небезпеку національного або європейського зразка, іншого додаткового обладнання транспортних засобів, що перевозять небезпечний вантаж, – згідно з вимогами Європейської угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів та ГОСТа 19433-88 «Грузы опасные. Классификация и маркировка», та додатково для вітчизняних перевізників – умов (технічних умов, правил, стандартів) безпечного перевезення небезпечного вантажу автомобільним транспортом, погоджених у встановленому порядку Управлінням ДАІ МВС України; 3) радіаційного стану; 4) вмісту оксиду вуглецю та вуглеводнів, рівня димності у відпрацьованих газах двигунів автомобілів.

Мотюк К.Д.

КОНТРОЛЬ ЕКСПОРТНИЙ ДЕРЖАВНИЙ (STATE EXPORT CONTROL) – комплекс заходів з контролю за міжнародними передачами товарів, їх використанням юридичною чи фізичною особою, що здійснюється спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань **К.** та іншими державними органами з метою забезпечення захисту інтересів національної безпеки та відповідно до міжнародних зобов'язань України.

Державна політика в галузі **К.** формується відповідно до принципів: пріоритетність національних інтересів України – політичних, економічних та військових, захист яких є необхідним для забезпечення національної безпеки; обов'язковість виконання міжнародних зобов'язань України щодо нерозповсюдження зброї масового знищення, засобів її доставки та встановлення державного контролю за здійсненням міжнародних передач товарів військового призначення і подвійного використання, а також забезпечення здійснення заходів щодо недопущення використання зазначених товарів у терористичних та інших протиправних цілях; законність; здійснення експортного контролю тільки тією мірою, що необхідна для досягнення його цілей; узгодження процедур і правил **К.** з міжнародно-правовими нормами та практикою; забезпечення взаємодії із міжнародними організаціями та іноземними державами в галузі **К.** з метою зміцнення міжнародної безпеки і стабільності, у тому числі з метою запобігання розповсюдженню зброї масового знищення та засобів її доставки.

Методами здійснення **К.** є: ідентифікація товарів, що передбачає встановлення відповідності конкретних товарів, які є об'єктами міжнародних передач, найменуванню та опису товарів, внесених до списків товарів, що підлягають **К.**; надання дозволів чи висновків на здійснення міжнародних передач товарів або проведення переговорів щодо здійснення таких передач; здійснення митного контролю та митного оформлення товарів відповідно до законодавства; застосування санкцій до суб'єктів господарювання, які порушили порядок здійснення таких передач, установлений законодавством в галузі експортного контролю.

Законодавчі основи державної політики в галузі **К.** визначає ВРУ. Загальне керівництво державною політикою в цій галузі здійснює Президент України. Рада національної безпеки і оборони України координує діяльність та здійснює контроль за діями органів виконавчої влади в галузі **К.** КМУ забезпечує здійснення державної політики в галузі **К.** Реалізацію державної політики в галузі **К.** забезпечують спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань **К.**, а також міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, уповноважені згідно із законодавством здійснювати заходи в галузі **К.**

Спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань **К.** безпосередньо або спільно з іншими центральними органами виконавчої влади сприяє здійсненню діяльності, пов'язаної з міжнародною передачею товарів, коли це відповідає національним інтересам, передусім завдяки створенню нових і збереженню існуючих робочих місць у галузі високих технологій, або обмежує чи забороняє провадження такої діяльності в разі, коли це суперечить національним інтересам України, її міжнародним зобов'язанням, цілям боротьби з тероризмом, а також у разі, коли є підстави вважати, що зазначені товари належать до зброї масового знищення чи призначені для створення такої зброї, засобів її доставки, або за відсутності належних гарантій (зобов'язань) щодо кінцевого використання товарів.

Найменування та опис товарів, міжнародні передачі яких підлягають **К.**, вносяться до списків товарів, що підлягають **К.** Списки складаються за відповідними групами товарів спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань **К.** із залученням заінтересованих центральних органів виконавчої влади. До складання списків можуть також залучатися представники підприємств, наукових установ, організацій, а також їх об'єднань. Списки затверджуються КМУ.

К. здійснюється також і стосовно експорту, імпорту або тимчасового вивезення товарів, не внесених до списків, у разі, коли: такі товари ввозяться на територію України з наданням міжнародного імпортного сертифіката на вимогу держави-експортера; експорт або тимчасове вивезення таких товарів за межі України здійснюється до держав, стосовно яких резолюціями Ради безпеки ООН, інших міжнародних організацій, членом яких є Україна, чи національним законодавством установлене повне або часткове ембарго на постачання таких товарів.

Фінансування заходів, пов'язаних із здійсненням **К.**, проводиться за рахунок і в межах коштів, передбачених державним бюджетом України на утримання відповідних державних органів.

Фрадинський О.А.

КОНТРОЛЬ ЗА ВАНТАЖАМИ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ (DOCUMENTARY CONTROL LOADS) – комплекс контрольних заходів, що здійснюються посадовими особами митних органів шляхом перевірки товаросупровідних документів з метою підтвердження достовірності інформації щодо кількісних, якісних і вартісних характеристик вантажів, що заявлені у митній декларації зовнішньоекономічної операції. За часом проведення **К.в.д.**, що здійснюється посадовими особами митних органів поділяється на попередній, поточний і наступний.

Попередній документальний контроль полягає у перевірці документів та відомостей, необхідних для здійснення санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного контролю, та здійснюються митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України щодо товарів, у тому числі продуктів та сировини тваринного походження, що переміщуються через митний кордон України. У разі наявності повного комплекту документів на вантаж, для прискореного проходження митного оформлення **К.в.д.** проводиться без залучення фахівців суміжних контролюючих органів (фітосанітарний, ветеринарний, екологічний, санітарно-епідеміологічний контроль та контроль за переміщенням культурних цінностей).

Поточний контроль – здійснюється під час митного контролю у формі перевірки документів та відомостей, які відповідно до МКУ 2012 р. подаються митним органам під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України. Митні органи мають право вимагати від осіб, які переміщують товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України чи провадять діяльність, контроль за якою покладено на митні органи, тільки ті документи та відомості (в усній, письмовій та/або електронній формі), які необхідні для здійснення митного контролю. Перевірка документів та відомостей під час поточного документального контролю здійснюється шляхом проведення формато-логічного контролю, контролю співставлення, контролю із застосуванням системи управління ризиками та в інші способи, передбачені МКУ.

Наступний документальний контроль здійснюється у формах: проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів. МКУ 2012 р. визначено, що: документальна перевірка – це сукупність заходів, за допомогою яких митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або за межі території вільної митної зони, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів; документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів, проводяться митними органами з урахуванням строків давності, ПКУ; митні органи мають право здійснювати митний контроль шляхом проведення документальних виїзних (планових або позапланових) та документальних невиїзних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи щодо: направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу. З метою здійснення митного контролю після випуску товарів митні органи мають право направляти письмові запити та отримувати документи або їх засвідчені копії, інформацію (у тому числі в електронній формі), що стосується переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, випуску товарів та їх використання на митній території України або за її межами.

Документи та відомості, у тому числі в електронній формі, що надавалися митним органам декларантами або уповноваженими ними особами для здійснення митного контролю, зберігаються митними органами не менш як протягом 1095 днів з дня завершення митних процедур.

Івашова Л.М.

КОНТРОЛЬ ЗА ДОСТАВКОЮ ТОВАРІВ (MONITORING OF GOODS DELIVERY) – заходи, які здійснюються митницею з метою забезпечення та гарантування доставки товарів, що перебувають

під митним контролем, під час їх переміщення до необхідних місць.

К.д.т. здійснюється під час переміщення товарів: від пункту пропуску, розташованого на митному кордоні, до митниці, розташованої на митній території держави; від структурного підрозділу однієї митниці до структурного підрозділу іншої митниці; між структурними підрозділами однієї митниці тощо. Наприклад, при заявлені товарів у митний режим імпорту митницею здійснюється **К.д.т.** від пункту пропуску – пункту ввезення товарів на митну територію держави, до відповідного місця призначення (зона митного контролю на території митного посту, центральна сортувальна станція, майданчик уповноваженого економічного оператора та ін.).

Після надання митницею дозволу на пропуск товарів через митний кордон їх власник або уповноважена ним особа зобов'язані доставити товари та документи на них без будь-якої зміни їх стану у визначене місце і забезпечити їх перебування у цьому місці до прибуття посадових осіб відповідного підрозділу митниці.

Відповідно до МКУ 2012 р. у місці доставки товари та документи на них пред'являються контролюючому органу у мінімально можливий строк після їх прибуття. Протягом 10 днів з дати доставлення товарів підрозділу митниці, який здійснює митне оформлення товарів, подається митна декларація та інші товаросупровідні документи. Зміна місця прибуття транспортного засобу, вивантаження, перевантаження товарів, розпакування, пакування чи перепакування товарів, зміна, вилучення чи пошкодження засобів забезпечення ідентифікації допускаються лише з дозволу митниці.

З метою забезпечення належного **К.д.т.** до місць призначення передбачено ряд заходів, серед яких:

– необхідність подання власником товарів (уповноваженою особою) попереднього повідомлення або попередньої митної декларації про намір ввезення товарів, із зазначенням місця та строків доставки. При цьому відповідно до МКУ 2012 р. встановлені граничні строки доставки залежно від виду транспортного засобу, яким перевозяться товари: для автомобільного транспорту – 10 діб (у разі переміщення в зоні діяльності однієї митниці – 5 діб); для залізничного транспорту – 28 діб; для авіаційного транспорту – 5 діб; для морського та річкового транспорту – 20 діб; для трубопровідного транспорту – 31 доба; для трубопровідного транспорту (з перевантаженням на інші види транспорту) – 90 діб;

– накладення посадовими особами митниці на транспортний засіб, що перевозить товари, митного забезпечення, в тому числі використання електронних замків з функцією GPS – GSM навігації;

– надання декларантами та уповноваженими особами фінансових гарантій щодо забезпечення сплати митних платежів та дотримання вимог митного законодавства;

– адміністративна та фінансова відповідальність за недоставлення або несвоєчасне доставлення товарів до визначеного місця призначення.

Медвідь Ю.О.

КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ СУБ`ЄКТАМИ ЗЕД РІВНЯ ІНДИКАТИВНИХ ЦІН (CONTROL OVER THE OBSERVANCE OF THE LEVEL OF INDICATIVE PRICES BY ENTITIES ENGAGED IN FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES) – заходи, які здійснюються відповідними органами державної влади з метою забезпечення реалізації суб'єктами ЗЕД товарів за цінами, що не є нижчими рівня індикативних.

К. поширюється на експортно-імпортні операції з поставки товарів, щодо яких встановлені індикативні ціни. Зокрема індикативні ціни можуть встановлюватися на товари:

– щодо яких застосовано антидемпінгові заходи або розпочато антидемпінгові розслідування;

– щодо яких встановлено режим ліцензування, квотування;

– щодо яких застосовується спеціальний режим регулювання ЗЕД;

– щодо яких застосовуються спеціальні експортно-імпортні процедури;

– щодо яких встановлено режим спеціального оподаткування експорту (імпорту) та в інших випадках.

При цьому рівень індикативних цін відповідний орган державної влади визначає на основі інформації, отриманої від митних, фінансових, статистичних державних органів, банківських та інших установ і організацій.

К. здійснюється митницею та органом, який реєструє зовнішньоекономічні контракти, якщо такі контракти підлягають державній реєстрації або ліцензуються експортно-імпортні операції.

В Україні **К.** був вагомим заходом нетарифного (адміністративного) регулювання ЗЕД у другій половині 1990-х та початку 2000-х рр.

Медвідь Ю.О.

КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТОВАРІВ НЕГЛАСНИЙ (MOVEMENT OF GOODS UNDER SECRET CONTROL) (невідомий для інших; прихований, таємний; негласний нагляд). З метою виявлення та притягнення до відповідальності осіб, причетних до вчинення контрабанди, а також з метою вилучення товарів, щодо яких є підозра в незаконному переміщенні через митний кордон України, переміщення таких товарів може здійснюватися під негласним контролем та оперативним наглядом правоохоронних органів.

Порядок проведення **К.** визначається МКУ 2012 р. і відповідним нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів, МВСУ, СБУ, центрального

органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону, погодженим з Генеральною прокуратурою України та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України.

Проведення негласного супроводження контрабандних товарів митними органами погоджується з іншими правоохоронними органами України і, в разі необхідності, за їх участю або без такої.

Переміщення під негласним контролем стосується всіх видів контрабанди.

Якщо під негласним контролем переміщуються товари, вилучені з цивільного обігу, то про прийняття рішення щодо проведення негласного контролю негайно сповіщається прокурор. Підставами для проведення конкретної негласної дії є наявність відомостей, які потребують перевірки про вчинений злочин та особу, яка його вчинила, з метою їх підтвердження або спростування, за умови, що в інший спосіб, крім проведення негласної дії, отримати інформацію неможливо.

Система негласних дій містить: аудіо-відеоконтроль особи; накладення арешту на кореспонденцію; огляд і виїмку кореспонденції; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем; обстеження публічно недоступних місць, житла; спостереження за особою, річчю або місцем; аудіо-, відеоконтроль місця; контроль за вчиненням злочину; негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження.

Негласність дій виражається в тому, що вони здійснюються приховано не лише від осіб, злочинна діяльність яких документується, але й від усіх інших суб'єктів, що не беруть безпосередньої участі в їх провадженні.

Суб'єктами організації та проведення негласних дій слід вважати службових осіб уповноважених законом органів, що приймають рішення щодо їх здійснення, організовують та виконують необхідні дії, спрямовані на отримання відомостей, що входять до предмету доказування.

Такими уповноваженими законом органами є: уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора, до проведення негласних дій можуть залучатися також інші особи.

Окремі негласні дії проводяться із використанням спеціальних технічних засобів отримання інформації (СТЗ), якими є технічні, програмні засоби, устаткування, апаратура, прилади, пристрої, препарати та інші вироби, призначені (спеціально розроблені, виготовлені, запрограмовані, пристосовані) для негласного отримання інформації. СТЗ розробляються та виготовляються виключно на підставі ліцензій, отриманих у встановленому порядку.

Для підвищення ефективності у боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, вважається за доцільне інформування окремих оперативних підрозділів митниць з боку правоохоронних органів в обсязі, що стосується їх повсякденної діяльності.

Жданова В.П.

КОНТРОЛЬ ЗА ПРАВИЛЬНІСТЮ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ (CONTROL OVER THE ACCURACY OF DETERMINING CUSTOMS VALUE) – перевірка числового значення заявленої митної вартості, що здійснюється митний органом під час проведення митного контролю і митного оформлення.

Правове регулювання **К.** здійснено МКУ 2012 р., у якому визначено: порядок прийняття рішення щодо заявленої декларантом митної вартості товару, обов'язки й права посадових осіб контролюючого органу, порядок надання обґрунтованої відмови у митному оформленні товарів за заявленою декларантом митною вартістю та умови, коли заявлена декларантом або уповноваженою ним особою митна вартість вважається визнаною автоматично.

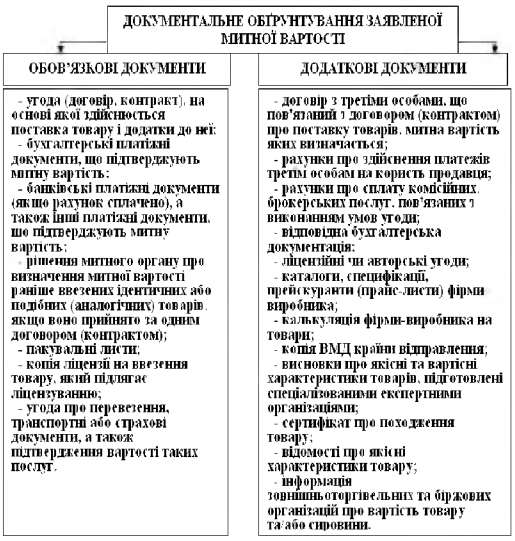
Митний орган під час здійснення **К.** товарів зобов'язаний: здійснювати контроль заявленої декларантом або уповноваженою ним особою митної вартості товарів шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості, наявності в поданих документах усіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, якао була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари; надавати декларанту або уповноваженій ним особі письмову інформацію про причини, за яких заявлена ними митна вартість не може бути визнана; надавати декларанту або уповноваженій ним особі письмову інформацію щодо порядку і методу визначення митної вартості, застосованих у разі коригування митної вартості, а також щодо підстав здійснення такого коригування; випускати у вільний обіг товари, що декларуються: у разі визнання митним органом заявленої митної вартості товарів - за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю; у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування митної вартості товарів - за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною митним органом; у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування заявленої митної вартості товарів - за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій визначених митним органом.

Митний орган при здійсненні **К.** товарів має право: впевнитися у достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості; письмово звертатись до декларанта або уповноваженої ним особи з вимогою надати додаткові документи та відомості, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості; здійснювати корегування заявленої митної вартості товарів; проводити перевірки правильності визначення митної вартості товарів після їх випуску; звертатися до митних органів інших країн із запитами щодо надання відомостей, необхідних для підтвердження достовірності заявленої митної вартості; застосовувати інші передбачені МКУ 2012 р. форми митного контролю.

Митним законодавством встановлено, що всі відомості, що надаються контролюючому органу декларантом для підтвердження митної вартості товарів, повинні ґрунтуватися на достовірній, документально підтвердженій інформації та надаватися у кількісному виразі. Митний орган може відмовити у митному оформленні товарів за заявленою митною вартістю виключно за наявності обґрунтованих підстав вважати, що надано неповні й недостовірні відомості про митну вартість товарів.

Для підтвердження заявлених відомостей про митну вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, декларант подає документи, що поділяються на обов'язкові та додаткові.

Усі документи, що підтверджують митну вартість товарів, поданих до митного оформлення, повинні піддаватися ретельному контролю з боку митних органів на предмет оригінальності та достовірності заявлених в них даних. Наприклад, можуть мати місце розбіжності у товаросупровідних документах: суперечливий опис товару у рахунку-фактурі, міжнародній транспортній накладній (CMR), книжці МДП, сертифікаті походження, пакувальних листах тощо. Наявність виправлень та підчисток може свідчити про недостовірність відомостей. Контрольними показниками, на які необхідно орієнтуватися при проведені **К.** є: загальна вартість, ціна одиниці продукції, країна-імпортер, позиція в митному тарифі, продавець, країна виробник, країна-експортер, спеціальні торгові програми та зони.

Документи, що обґрунтовують заявлену митну вартість

За результатами здійснення **К.** товарів контролюючий орган визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість або ж приймає письмове рішення щодо її коригування.

У разі, якщо під час проведення митного контролю митний орган не може аргументовано довести, що заявлено неповні або ж недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі неправильно визначено митну вартість товарів, заявлену декларантом або уповноваженою ним особою, то вона вважається визнаною автоматично.

Івашова Л.М., Руда Т.В., Рудніченко Є.М.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ (CUSTOMS CONTROL) – сукупність заходів, що здійснюють митні органи у межах своїх повноважень з метою забезпечення додержання норм митного законодавства та міжнародних договорів, укладених у встановленому законом порядку.

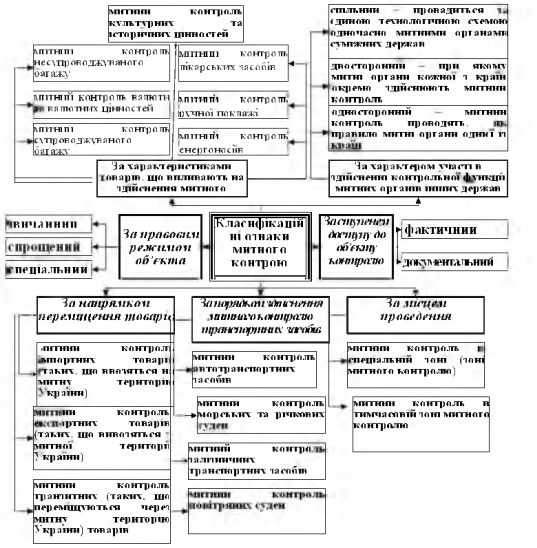
В інтерпретації оновленої Кіотської конвенції (глава 2 «Визначення понять» Генерального додатку) **К.м.** (Customs control) – це заходи, які використовують митні органи для гарантування виконання митного законодавства. Конвенцією визначено 6 форм **К.м.** Основна мета **К.м.** – перевірка та виявлення за допомогою різних форм контролю відповідності проведених митних операцій та дій митному законодавству; дотримання фізичними та юридичними особами, які беруть участь у митній діяльності, встановлених митних правил і процедур, тобто порядку переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів. В якості ознак, що застосовуються для технічного позначення та розрізнення між собою окремих форм **К.м.**, приймаються ознаки об'єкта спрямування діяльності (інформація, товари, транспортні засоби, приміщення, системи обліку тощо) та характер діяльності (пошук, перевірка, порівняння тощо).

Кіотською конвенцією застосовується також поняття, похідне від терміну «**К.м.**» – «методи контролю». Таких методів, як визнаних та рекомендованих до впровадження різновидів

світової практики здійснення **К.м.**, два: контроль за переміщеннями – заходи контролю, які застосовуються до товарів і транспортних засобів до або після їх прибуття/вибуття, або під час перебування під митним режимом, до моменту їх випуску; контроль на основі методів аудиту – сукупність заходів, за допомогою яких Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ) переконується у правильності заповнення декларацій на товари та достовірності зазначених у них даних, перевіряючи наявні у причетних до декларування осіб відповідні книги обліку рахунків, документи, облікову документацію та комерційну інформацію.

К.м. є різновидом державного контролю та здійснюється відповідно до таких принципів: законності, системності, систематичності, дієвості, гласності. **К.м.** властиві й специфічні принципи, що відрізняють його від інших видів державної контрольної діяльності, а саме принципу вибірковості, мінімізації митних процедур, безперервності. Зокрема, принцип вибірковості означає, що форми та обсяг контролю при митному оформленні, обираються на підставі результатів системи управління ризиками. Крім того, якщо за результатами застосування системи управління ризиками не визначено необхідності проведення митного огляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, митне оформлення та випуск цих товарів, транспортних засобів за рішенням митного органу можуть бути здійснені без пред'явлення зазначених товарів, транспортних засобів митному органу або з пред'явленням, але без проведення їх митного огляду. Важливою особливістю **К.м.** є те, що його проведення допускається і після випуску товарів у вільний обіг.

Слід зазначити, що при ввезенні **К.м.** починається з моменту перетину товаром і транспортним засобом митного кордону України, а при вивезенні – з моменту пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного оформлення та їх декларування в установленому порядку. Товари, транспортні засоби комерційного призначення перебувають під **К.м.** з моменту його початку і до закінчення згідно із заявленим митним режимом. Граничний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення під **К.м.** не може перевищувати 180 календарних днів, крім митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму. Товари, що переміщуються через митний кордон України, разом з їх упаковкою та маркуванням, транспортні засоби комерційного призначення, якими вони переміщуються через митний кордон України, пред'являються у незмінному стані для **К.м.**, а документи на них подаються митному органу у пунктах пропуску через державний кордон України та в інших місцях на митній території України,

Класифікаційні ознаки митного контролю

встановлених митними органами для здійснення **К.м.** та митного оформлення, не пізніше ніж через три години після прибуття зазначених товарів у пункт пропуску через державний кордон України або інше визначене митними органами місце. Товари, транспортні засоби комерційного призначення, які перебувають під **К.м.** і за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення граничного строку набувають статусу таких, що зберігаються на складі митного органу. **К.м.** закінчується: 1) у разі ввезення на митну територію України – після закінчення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму; 2) у разі вивезення за межі митної території України – після здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення та перетину ними митного кордону України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму.

К.м. здійснюється у місцях розташування митних органів, а також в інших місцях, визначених законодавством. З метою забезпечення здійснення митними органами **К.м.** товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, проведення заходів, пов'язаних з виявленням, попередженням та припиненням контрабанди і порушень митних правил, створюються зони **К.м.** у пунктах пропуску через державний кордон України, на територіях морських і річкових портів, аеропортів, на залізничних станціях та

на територіях підприємств, вільних митних зон, митних складів, складів тимчасового зберігання, а також в інших місцях, визначених законодавством

Основні функції **К.м.**: забезпечення дотримання митного законодавства; захист економічних інтересів держави на внутрішньому та на зовнішньому ринках; реалізація заходів щодо захисту прав, законних інтересів громадян, суб'єктів ЗЕД; стягнення мита, податків та інших митних платежів; запровадження ефективного механізму здійснення внутрішньо – та зовнішньоекономічної політики; сприяння прискоренню товарообігу через митний кордон держави шляхом встановлення спрощених процедур; виявлення, припинення та попередження порушень митних правил.

З метою скорочення часу проведення **К.м.** та підвищення його ефективності митні органи можуть використовувати технічні та спеціальні засоби, а також службових собак. Зокрема, до числа технічних та спеціальних засобів належать: оглядова рентгенотелевізійна техніка, інспекційно-доглядові комплекси, засоби пошуку, засоби нанесення та зчитування спеціальних міток, доглядовий інструмент, технічні засоби поверхневого зондування, технічні засоби ідентифікації, хімічні засоби ідентифікації, технічні засоби митного контролю матеріалів, що діляться, і радіоактивних матеріалів, а також низка інших технічних засобів.

На думку багатьох науковців, до пріоритетних напрямів удосконалення **К.м.** можна віднести:

– повномасштабне впровадження електронного декларування;

– впровадження ризикоорієтованої системи **К.м.**;

– використання нових інструментів **К.м.** (митний постаудит);

– широке використання інформаційних технологій.

Кунєв Ю.Д., Несторишен І.В.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ СПРОЩЕНИЙ (SIMPLIFIED CUSTOM CONTROL) – сукупність заходів, які здійснюються митними органами в межах своїх повноважень у спрощеному порядку з метою додержання законів та нормативно-правових актів з питань митної справи.

К. може здійснюватися щодо фізичних осіб (громадян) та юридичних осіб (підприємства, організації) як при їх в'їзді на митну територію, так і при виїзді з неї.

Відповідно до МКУ 2012 р. щодо громадян, які переміщують через митний кордон товари та транспортні засоби, **К.** здійснюється за двоканальною системою. Зокрема, громадяни, які переміщують через митний кордон товари, що не підлягають письмовому декларуванню, оподаткуванню митними платежами, не підпадають під встановлені законодавством заборони або обмеження з ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території можуть пройти **К.**, обравши прохід (проїзд) через «зелений коридор».

Щодо юридичних осіб, то до 2012 р. **К.** могли проходити підприємства, які вносилися ДМСУ (за результатами аналізу діяльності підприємства) до «білого» або «зеленого» списків реєстру підприємств, на товари і транспортні засоби яких поширювався спрощений порядок застосування процедур митного контролю та митного оформлення. У 2012 р. в МКУ з метою спрощення процедур митного контролю було запроваджено поняття уповноваженого економічного оператора. Відповідно спеціальні спрощення можуть застосовуватися до підприємств, які отримали статус уповноваженого економічного оператора. Серед таких спрощень: здійснення митного контролю в першочерговому порядку; розміщення товарів на складі тимчасового зберігання закритого типу без отримання дозволу контролюючого органу; звільнення від надання гарантії під час здійснення внутрішнього митного транзиту товарів (крім підакцизних); митне оформлення товарів на об'єктах уповноваженого оператора економічної діяльності; подання однієї митної декларації, якщо протягом певного часу, погодженого з контролюючим органом, товари неодноразово ввозяться на митну територію України або вивозяться за її межі однією особою за одним зовнішньоекономічним договором.

Медвідь Ю.О.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ (CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE OF MOVING OF SUPPLIES) – заходи, які здійснюються з метою виконання митних формальностей та забезпечення додержання норм законодавства з митної справи при переміщенні через митний кордон припасів.

К. здійснюється у пункті пропуску через державний кордон, де перебуває транспортний засіб комерційного призначення. З метою забезпечення схоронності припасів на них може накладатися митне забезпечення.

Під час переміщення транспортних засобів через митний кордон декларант разом з іншими необхідними документами надає митному органу документ, що засвідчує наявність припасів, їх рух у вагонах-ресторанах, кафе-барах, або декларацію про припаси, яка містить відомості про їх найменування, наявність, кількість завантажених та вивантажених припасів. Для пропуску припасів на транспортний засіб комерційного призначення подається документ, що визначає їх вартість, найменування та кількість.

При здійсненні **К.** перевіряються дані у наданих декларантом документах про припаси із фактичними даними. Після завершення митного контролю припасів посадова особа митного органу проставляє відбиток номерної печатки на відповідних документах.

Операції з припасами, ввезених на митну територію, щодо їх видачі, випуску для вільного обігу на митній території або поміщення в інший митний режим, навантаження та перевантаження здійснюються виключно з дозволу митного органу. Кількість припасів, які дозволяється видавати, визначається з урахуванням чисельності пасажирів, членів екіпажу, а також тривалості перебування транспортного засобу на митній території.

Переміщення припасів через митний кордон України здійснюється із звільненням від оподаткування митними платежами при дотримані умов, що: припаси, які ввозяться на митну територію України морськими, річковими, повітряними суднами, залишаються на борту цих суден; припаси для споживання, які ввозяться залізничним та автомобільним транспортом, придбані в країнах, територію яких перетинав відповідний транспортний засіб зі сплатою належних митних платежів; припаси для експлуатації і технічного обслуговування транспортних засобів залишаються на борту цих транспортних засобів.

Кунєв Ю.Д.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ (CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS WHICH ARE TRANSPORTED IN INTERNATIONAL EXPRESS MAIL) – заходи, які здійснюються з метою виконання митних формальностей та забезпечення додержання норм законодавства з митної справи при переміщенні через митний кордон міжнародних експрес-відправлень.

При переміщенні міжнародних експрес-відправлень через митний кордон України їх пропуск здійснюється в найкоротший строк. Окрім митного контролю, товари, що переміщуються у міжнародних експрес-відправленнях, можуть підлягати санітарному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному та іншим видам контролю.

Митний орган, у зоні діяльності якого розташований пункт пропуску через державний кордон України, здійснює пропуск вантажу експрес-перевізника на митну територію України на підставі поданого експрес-перевізником єдиного транспортного документа, який одночасно є документом контролю доставки з пункту пропуску до центральної (регіональної) сортувальної станції. Вантаж експрес-перевізника переміщується з пункту пропуску через державний кордон України у митницю, у зоні діяльності якої розташована центральна (регіональна) сортувальна станція, і в зворотному напряму під митним забезпеченням з використанням програмно-інформаційного комплексу. При надходженні міжнародного експрес-відправлення у митницю призначення посадова особа цієї митниці здійснює підтвердження шляхом проставляння відмітки на супровідних документах, що експрес-перевізник виконав узяті на себе зобов'язання щодо доставки та пред'явлення міжнародного експрес-відправлення.

Обов'язок декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях, покладений на експрес-перевізника чи уповноважену ним особу. При цьому товари, які не є об'єктом оподаткування митними платежами, а також міжнародні експрес-відправлення документарного характеру декларуються в усній формі на підставі товаросупровідних документів. Інші товари, що переміщуються через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях, підлягають письмовому декларуванню.

Посадові особи підрозділу митного оформлення, у зоні діяльності якого розташована центральна (регіональна) сортувальна станція, розпочинають **К.** після їх декларування та подання митному органу всіх документів, необхідних для здійснення **К.**

Місцем здійснення **К.** через митний кордон України, є центральні (регіональні) сортувальні станції або місце розташування (проживання) відповідного одержувача (відправника).

Операції з міжнародними експрес-відправленнями (розпакування, перепакування, пред'явлення для огляду тощо) та їх зберігання до випуску у вільний обіг чи повернення відправникам здійснюються під митним контролем. При проведенні митного огляду товарів, що переміщуються у міжнародних експрес-відправленнях, як правило, використовуються технічні засоби митного контролю. Сортування та оброблення міжнародних експрес-відравлень проводяться в зонах митного контролю на центральних (регіональних) сортувальних станціях працівниками цих станцій. При цьому процедура розпакування й огляду міжнародних експрес-відправлень здійснюються у присутності посадової особи підрозділу митного оформлення.

Кунєв Ю.Д.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ (CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS WHICH ARE TRANSPORTED IN INTERNATIONAL MAIL) – заходи, які здійснюються з метою виконання митних формальностей та забезпечення додержання норм законодавства з митної справи при переміщенні через митний кордон міжнародних поштових відправлень.

При переміщенні міжнародних поштових відправлень через митний кордон України їх пропуск здійснюється в найкоротший строк. Окрім митного контролю, товари, які переміщуються в міжнарод-

них поштових відправленнях, можуть підлягати санітарному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному та іншим видам контролю. Митне оформлення товарів, які переміщуються в міжнародних поштових відправленнях, може бути завершене тільки після закінчення необхідних видів контролю.

Декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях, здійснюється оператором поштового зв'язку або декларантом чи уповноваженою ним особою. Товари, які не є об'єктом оподаткування митними платежами, а також кореспонденція, поштові листи та листівки, література для сліпих, друковані матеріали, відправлення документарного характеру декларуються в усній формі на підставі товаросупровідних документів. Інші товари, що переміщуються через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях підлягають письмовому декларуванню шляхом використання уніфікованих міжнародних бланків встановлених форм згідно з положеннями Актів ВПС: митної декларації CN 23 (при пересиланні посилок, дрібних пакетів, бандеролей); ярликів «Митниця CN 22» (при пересиланні дрібних пакетів та бандеролей). У разі недекларування відправником товарів, що переміщуються у міжнародних поштових відправленнях, або відсутності митної декларації CN 23 складається відповідний акт за встановленим зразком.

Операції з міжнародними поштовими відправленнями (розпакування, перепакування, пред'явлення для огляду тощо) та їх зберігання до випуску у вільний обіг чи повернення відправникам здійснюються під митним контролем.

Місцями здійснення **К.** через митний кордон України, є виробничі відділення оператора поштового зв'язку або місця розташування (проживання) одержувача чи відправника.

Митний контроль товарів, які переміщуються у міжнародних поштових відправленнях, здійснюється посадовими особами митних органів шляхом перевірки документів, необхідних для такого контролю, митного огляду, переогляду, обліку предметів у міжнародних поштових відправленнях, а також іншими способами, що не суперечать законодавству. При цьому підрозділи митних органів та оператора поштового зв'язку попередньо узгоджують технологічну схему оброблення та проведення митного контролю вхідних, вихідних та транзитних депеш.

Розпакування, зважування та упакування міжнародних поштових відправлень здійснюються працівниками виробничих підрозділів оператора поштового зв'язку в присутності посадової особи підрозділу митного органу. При проведенні митного огляду товарів, що переміщуються в міжнародних поштових відправленнях, як правило, використовуються технічні засоби митного контролю.

Кунєв Ю.Д.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА ПРОПУСК ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – див. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ ТА РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ.

КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ (CUSTOMS CONTROL OF GOODS WHICH ARE TRANSPORTED BY PIPELINE TRANSPORT AND POWER LINES) – сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання митного законодавства при переміщенні через митний кордон товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередач.

К. через митний кордон України здійснюється у спеціально визначених місцях митного контролю. При цьому з використанням відповідних приладів здійснюється облік товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі.

Посадовими особами митних органів, в зоні діяльності яких знаходяться місця **К.**, здійснюється фактичний контроль шляхом: перевірки показників приладів обліку і даних документів обліку електроенергії, газу, нафти, нафтопродуктів тощо; проведення контрольних вимірювань; визначення фізичного обсягу та фізико-хімічних показників товарів.

За результатами проведеного фактичного контролю складаються та реєструються відпо-

відні акти. Показники приладів обліку, дані про обсяг переміщених через кордон трубопровідним транспортом та лініями електропередач товарів, документи про фізико-хімічні показники таких товарів та інша інформація передається митним органом, в зоні діяльності якого знаходяться місця **К.**, до відповідного митного органу, уповноваженого здійснювати митне оформлення.

Кунєв Ю.Д.

КОНТРОЛЬ НЕХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРИ ЇЇ ВВЕЗЕННІ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ (CONTROL OF NONFOOD PRODUCTS AT THEIR IMPORTATION INTO THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE) – забезпечення відповідності продукції, що ввозиться на митну територію України для вільного обігу, встановленим вимогам, а також забезпечення відсутності загроз від такої продукції суспільним інтересам.

К.н.п. не поширюється на послуги та роботи; харчові продукти, харчові домішки, ароматизатори, дієтичні домішки та допоміжні матеріали для переробки харчових продуктів; продукти тваринного походження; корми, кормові домішки та премікси; живі рослини і тварини; продукцію людського, рослинного і тваринного походження, що безпосередньо використовується як репродуктивний матеріал, призначений для відтворення; спирт, алкогольні напої та тютюнові вироби; лікарські засоби та ветеринарні препарати; наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори; ядерні матеріали, спеціальні матеріали, що розщеплюються, іншу продукцію у сфері використання ядерної енергії; вироби військового призначення; об'єкти містобудування; об'єкти авіаційної діяльності.

К.н.п. здійснюється щодо продукції, заявленої у режим імпорту, реімпорту або будь-який інший митний режим, що передбачає вільний обіг цієї продукції на митній території України. Під час **К.н.п.** митні органи проводять документальні перевірки та вибіркові обстеження зразків продукції на таких підставах: згідно із секторальними планами ринкового нагляду; у разі одержання за допомогою системи оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик, інформації про таку продукцію; за повідомленнями органів ринкового нагляду про продукцію, що не відповідає встановленим вимогам.

Митний орган призупиняє митне оформлення продукції, пред'явленої для митного контролю та митного оформлення, у разі якщо за результатами документальної перевірки та/або вибіркового обстеження зразків продукції, проведених цим органом, виявлено: що характеристики продукції дають підстави вважати, що ця продукція за умови її належного встановлення, технічного обслуговування та використання становить серйозний ризик суспільним інтересам; відсутність документації в паперовій або електронній формі, яка має супроводжувати продукцію при пропозиції її на ринку, маркування продукції Національним знаком відповідності, якщо його нанесення на продукцію передбачено технічним регламентом на відповідний вид продукції; неналежне застосування Національного знака відповідності.

Рішення про призупинення митного оформлення продукції приймає керівник митного органу або його заступник. У рішенні про призупинення митного оформлення зазначаються конкретні партії продукції певної марки (моделі, артикулу, модифікації) або окремі вироби, митне оформлення яких призупиняється. Рішення митного органу про призупинення митного оформлення продукції за результатами контролю продукції може бути оскаржено до адміністративного суду. Митний орган повідомляє орган ринкового нагляду про призупинення митного оформлення такої продукції. У повідомленні митного органу зазначаються: назва продукції, причини та строк, на який призупинено митне оформлення, найменування і місцезнаходження виробника, уповноваженого представника (за наявності) та імпортера продукції, інша необхідна інформація, яка засвідчує факт порушення.

Продукція, що становить серйозний ризик та перебуває під митним контролем, з письмового дозволу митного органу, що надається у встановленому порядку, за умови наявності дозволу відповідного органу ринкового нагляду може бути поміщена у митний режим знищення або руйнування, якщо відповідні органи вважають це необхідним та доцільним.

Фрадинський О.А.

КОНТРОЛЬ ПОДАТКОВИЙ (TAX CONTROL) – система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових і касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Відповідно до ПКУ **К.п.** здійснюється шляхом: ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірок та звірок. **К.п.** у частині здійснення заходів, що вживаються митними органами з метою перевірки правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, є складовою частиною митного контролю.

Івашова Л.М.

КОНТРОЛЬ ПРИКОРДОННИЙ (BORDER CONTROL) – державний контроль, що здійснюється Державною прикордонною службою України, який включає комплекс дій і систему заходів, спрямованих на встановлення законних підстав для перетину державного кордону особами, транспортними засобами і переміщення через нього вантажів. **К.п.** здійснюється з метою протидії незаконному переміщенню осіб через державний кордон, незаконній міграції, торгівлі людьми, а також незаконному переміщенню зброї, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, боєприпасів, вибухових речовин, матеріалів і предметів, заборонених до переміщення через державний кордон.

К.п. підлягають особи, які перетинають державний кордон, транспортні засоби, що перевозять через державний кордон людей та вантажі, а також вантажі, що переміщуються через державний кордон.

До **К.п.** включають: перевірку документів; огляд осіб, транспортних засобів, вантажів; виконання доручень правоохоронних органів України; перевірку виконання іноземцями, особами без громадянства умов перетину державного кордону у разі в'їзду в Україну, виїзду з України та транзитного проїзду територією України; реєстрацію іноземців, осіб без громадянства та їх паспортних документів у пунктах пропуску через державний кордон; перевірку автомобільних транспортних засобів з метою виявлення викрадених.

Забезпечується **К.п.** шляхом реалізації таких заходів: установлення режиму в пунктах пропуску через державний кордон та здійснення контролю за його додержанням; застосування технічних засобів **К.п.**, використання службових собак та інших тварин; створення і використання баз даних про осіб, які перетнули державний кордон, вчинили правопорушення, яким не дозволяється в'їзд в Україну або яким тимчасово обмежено право виїзду з України, про недійсні, викрадені і втрачені паспортні документи, а також інших передбачених законом баз даних; спостереження за транспортними засобами і в разі потреби їх супроводження; здійснення адміністративно-правових, кримінально-процесуальних, а також оперативно-розшукових заходів; організації і забезпечення взаємодії з підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких пов'язана з міжнародним сполученням; координації дій контрольних органів і служб.

Місце здійснення **К.п.** залежить від його виду. Зокрема **К.п.** і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів та вантажів здійснюються: у пунктах пропуску через державний кордон (пішохідних, автомобільних, залізничних, морських та інших); поза пунктами пропуску через державний кордон або в пунктах пропуску в неробочий час у разі: прибуття яхти до порту чи відходу яхти з порту, прибережного рибальства, плавання річкових і морських суден внутрішніми водними шляхами, сходження на берег екіпажу судна для перебування на території населеного пункту, в якому розташований порт, виникнення особливих потреб гуманітарного характеру особи або групи осіб за умови відсутності загроз національній безпеці України, виникнення невідкладних обставин, пов'язаних з ліквідацією надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та їх наслідків, загрози для життя, за умови відсутності загроз національній безпеці України; на території суміжних держав у порядку, передбаченому міжнародними договорами.

Царенко В.І.

КОНТРОЛЬ РАДІОЛОГІЧНИЙ (RADIOLOGICAL CONTROL) – комплекс заходів, що здійснюється з метою контролю виконання вимог чинного законодавства при переміщенні через державний кордон радіоактивних речовин і ядерних матеріалів. **К.р.** всіх вантажів, що перетинають державний кордон України, у тому числі й транзитних, є обов'язковим.

В Україні не створена окрема служба з **К.р.** Зазначений вид контролю здійснюється контролю-

ючими службами відносно до підконтрольних їм об'єктів. Основна відповідальність за проведення радіологічного контролю покладена на органи Міністерства екології та природних ресурсів. Проставлення у товаро-супровідних документах відбитків дозвільних штампів цих органів щодо здійснення екологічного контролю свідчить про позитивні результати **К.р.** Відповідно до Положення про екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності митниць, **К.р.** здійснюють органи Міністерства екології та природних ресурсів.

Основними завданнями **К.р.** є виявлення фактів випадкового або навмисного несанкціонованого ввезення, вивезення чи транзитного перевезення територією України джерел іонізуючого випромінювання у вигляді радіоактивних речовин та ядерних матеріалів; контроль за виконанням вимог, норм і правил при санкціонованому транспортуванні радіоактивних речовин та ядерних матеріалів через державний кордон; контроль за забезпеченням радіаційної безпеки персоналу, який здійснює перевезення радіоактивних речовин та ядерних матеріалів, персоналу в пунктах пропуску через державний кордон та пасажирів.

У разі виявлення спроби несанкціонованого ввезення радіаційно-небезпечного об'єкта, його переміщення через державний кордон України забороняється. Після складання акта про виявлене порушення об'єкт повертається вантажовідправнику. У разі спроби несанкціонованого вивезення радіаційно небезпечного об'єкта він до митного огляду не допускається і його переміщення через державний кордон України забороняється. Об'єкт затримується у пункті пропуску на спеціально обладнаному майданчику до визначення подальших дій.

Під час санкціонованого перевезення радіаційно-небезпечних об'єктів у разі виявлення порушень норм і правил радіаційної безпеки при транспортуванні радіоактивних речовин та ядерних матеріалів об'єкт до митного огляду не допускається і його подальший рух через державний кордон України забороняється. Об'єкт затримується в пункті пропуску до усунення порушень. При ввезенні об'єкта на територію України усунення порушень норм і правил радіаційної безпеки повинно проводитися на території держави-відправника.

Мотюк К.Д.

КОНТРОЛЬ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ (SANITARY-EPIDEMIOLOGICAL CONTROL) – контроль товарів, що мають вірогідність нанесення шкоди для здоров'я людини: продуктів харчування; лікарських препаратів; сировини для медичної промисловості; медичного устаткування; одягу; взуття; засобів гігієни.

Відповідно до вітчизняного законодавства підприємства, установи, організації та громадяни можуть ввозити з-за кордону сировину, продукцію (вироби, обладнання, технологічні лінії тощо) і реалізовувати чи використовувати їх в Україні лише за наявності даних щодо безпеки для здоров'я населення.

На митні органи покладено повноваження зі здійснення у пунктах пропуску через державний кордон України державного **К.с.-е.** окремих товарів, що ввозяться на митну територію України, у формі попереднього документального контролю. Для здійснення **К.с.-е.** харчових продуктів (під час ввезення товарів на митну територію України, крім транзиту) перевізник або експедитор чи уповноважена особа надає посадовій особі митного органу міжнародний санітарний сертифікат, що видається країною-експортером (оригінал документа), якщо такий сертифікат вимагається санітарними заходами.

К.с.-е. підлягають товари, зазначені у переліку товарів, що підлягають державному контролю (у тому числі у формі попереднього документального контролю), у разі переміщення їх через митний кордон України, що вивозяться за межі митної території України, у разі, коли цього вимагає країна-імпортер.

К.с.-е. (у тому числі в формі попереднього документального контролю) не підлягають товари, зазначені в переліку: пестициди і агрохімікати, дезінфекційні засоби, готові лікарські засоби, вироби медичного призначення, медичні імунобіологічні препарати, які зареєстровано в Україні; як зразки для наукових, лабораторних досліджень, проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, тестування; транспортні засоби в кількості однієї одиниці, що надходять на адресу управлінь соціального захисту населення обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; транспортні засоби в кількості однієї одиниці, що отримуються фізичними особами; що переміщуються через митний кордон України в режимі тимчасового ввезення (вивезення); як інвестиції до статутного фонду суб'єктів господарювання або на підставі договорів про спільну інвестиційну діяльність; що ввозяться як комплектний об'єкт (при наявності договору між власником товару та установою Державної санітарно-епідеміологічної служби України); як міжнародна технічна допомога; призначені для демонстрації або використання на виставках; що переміщуються через митний кордон України у режимі реімпорту, реекспорту; як матеріали для реклами; як реквізити для зйомок кінофільмів, проведення театральних вистав та аналогічних заходів; як товари, призначені для користування дипломатичними представництвами; переміщуються через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях або міжнародних поштових відправленнях; як давальницька сировина для використання у виробленні готової продукції

– одягу, додаткових речей до одягу (товарні групи 61, 62, товарні позиції 6301 – 6307 УКТ ЗЕД); взуття, гетрів та аналогічних виробів, їх частин (товарна група 64 УКТ ЗЕД); головних уборів та їх частин (товарна група 65 УКТ ЗЕД); як частини та приладдя; як насіннєвий, розсадковий матеріал, квіти, декоративні рослини за наявності сертифікатів з країни виробника про відсутність обробки їх пестицидами та іншими хімічними речовинами.

К.с.-е. у формі попереднього документального контролю може бути припинено, якщо під час проведення митного огляду товарів і транспортних засобів виявлено: пошкодження упаковки, яка безпосередньо контактує з товаром; закінчення строку придатності товару; ознаки псування товару (наявність в транспортному засобі комах, невластивого для товару запаху тощо).

Мотюк К.Д.

КОНТРОЛЬ СПІВСТАВЛЕННЯ (COMPARATIVE CHECK) – автоматизоване порівняння даних, які містяться в митних деклараціях або інших документах, поданих для митного контролю або митного оформлення, з даними, які містяться в електронних копіях митних декларацій та інших документах, що надходять з митних та правоохоронних органів суміжних держав; в уніфікованих електронних дозвільних документах, що надходять з інших державних органів, інших електронних документах, пов'язаних з перевіркою достовірності даних, що перевіряються. Застосовується при перевірці документів та відомостей, які подаються митним органам під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України.

Фрадинський О.А.

КОНТРОЛЬ СПІЛЬНИЙ (JOINT CONTROL) – здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю в пунктах пропуску через державний кордон України на підставі міжнародних договорів України відповідними контрольними органами договірних сторін (наприклад. України і Республіки Молдова) спільно на території України і/або суміжної країни без розриву в часі між їхніми діями, до його закінчення. **К.с.** на кордоні України ефективно працював під час Чемпіонату Європи з футболу-2012.

Проведення спільного митного контролю у пунктах пропуску на спільному кордоні митними службами суміжних держав передбачено Стандартними правилами 3.3 – 3.5 Загального додатка Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 (Кіотською конвенцією).

Кіотською конвенцією також передбачено, що при створенні нового митного органу або реорганізації існуючого на пункті пропуску на спільному кордоні, одна митна служба взаємодіє із суміжною митною службою з метою створення спільного пункту пропуску для спрощення спільного контролю. Радою Європи були затверджені зміни до Митного кодексу ЄС щодо введення спільного контролю на кордонах з третіми державами, які передбачають не просто можливість спільного контролю, а й спільне місце його проведення, отже це стане можливим і на українському боці кордону.

Усі види контролю здійснюються за принципом «єдиного вікна» та «однієї зупинки», вибіркового огляду товарів та транспортних засобів і для виключення дублювання функцій. **К.с.** передбачає делегування окремих функцій контрольних органів країни-виїзду контрольним органам країни-в'їзду (в основному на «зеленому коридорі»); взаємне внесення інформації про товари і транспортні

Міжнародний пункт пропуску «Грушів-Будомєж»

засоби до програмно-інформаційних комплексів сусідньої сторони та спільне використання окремих результатів контролю, а також удосконалення обміну інформацією та безпосередньої взаємодії контрольних служб обох сторін під час контролю тощо.

Спільний митний контроль дозволяє удосконалити митний контроль за транспортними засобами і вантажами, прискорити їх переміщення через митний кордон (за рахунок скорочення часу митного оформлення і спрощення митних процедур), не допустити контрабанду, а також запобігти випадкам порушень митних правил (наприклад, підробки чи фальсифікації документів, що містять відомості про товари, після проходження митного контролю однієї із сторін), уникнення черг на кордоні.

Спільний митний контроль разом з митними органами сусідніх держав здійснюється у рамках участі України у міжнародному співробітництві з питань державної митної справи, форми яко-

го врегульовані положеннями МКУ 2012 р. Такий контроль проводиться, як правило у пунктах пропуску на митному кордоні України, але з цією метою можуть створюватись й спеціальні спільні пункти пропуску на митному кордоні України. Сторони дипломатичними каналами інформують одна одну про органи, уповноважені виконувати положення цієї Угоди, у тому числі спільно розробляти технологічні схеми спільного контролю.

Наприклад, схвалення на Урядовому засіданні 28.08.2013 протокольного рішення КМУ «Про погодження переліку органів, уповноважених виконувати положення Угоди між КМУ та Урядом Російської Федерації про співробітництво під час здійснення спільного контролю осіб, транспортних засобів і товарів на українсько-російському державному кордоні від 18.10.2011», дозволило вже 04.12.2013 визначити для здійснення спільного контролю пункт пропуску через українсько-російський державний кордон «Куйбишево».

Спільний митний контроль на митному кордоні України здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів сусідніх держав. Найбільш поширеними його формами є перевірка документів та відомостей, необхідних для такого контролю, митний огляд товарів і транспортних засобів, їх облік.

Спільний митний контроль може бути організовано по-різному: у приміщеннях митниць, розміщених у будівлі, яка розташована посередині спільного кордону; загальна зона контролю, розташована посередині спільного кордону; об'єкти, розташовані в одній державі (стороні), де співробітники проводять спільний митний контроль, розподіл об'єктів з обміном співробітниками; розподіл об'єктів, обмін співробітниками і коли кожна держава відповідає за певний вид транспорту (наприклад, вантажний/пасажирський) або напрямок (в'їзд/виїзд).

Спільний митний контроль здійснюється, як правило, протягом визначеного терміну, що обумовлений строком дії відповідного міжнародного договору.

Прус Л.Р.

КОНТРОЛЬ ФАКТИЧНИЙ (WORKING CONTROL) – контроль, суть якого полягає у встановленні реальних кількісних та якісних показників щодо стану об'єкта на момент здійснення такого контролю шляхом застосування спеціальних методів. Об'єктами **К.ф.** є готівка в касі, основні засоби, нематеріальні активи, запаси, готова продукція, товари тощо. До методів **К.ф.** належать такі прийоми:

– інвентаризація – перевірка фактичної наявності і стану збереження товарно-матеріальних цінностей. За допомогою інвентаризації можна проконтролювати кількісні та вартісні показники щодо ввезених підприємством товарів, сировини (у тому числі давальницької), стану розрахунків по зовнішньоекономічних операціях та їх відповідність даним бухгалтерського обліку;

– лабораторний аналіз – прийом **К.ф.**, який дозволяє визначити якісні, фізичні та хімічні характеристики сировини, матеріалів, готової продукції;

– спостереження – прийом контролю стану об'єктів, їх якісних характеристик. Використовується, наприклад, при контролі дотримання умов зберігання товарно-матеріальних цінностей на митних складах або складах підприємства, порядку їх видачі, реалізації тощо. За допомогою цього методу можна оцінити ступінь оснащеності структурних підрозділів суб'єкта ЗЕД, підраховувати устаткування, що дасть змогу визначити виробничі потужності і орієнтовно обсяги продукції, яка випускається, експортується, а також доходи від її реалізації;

– огляд товарів, що поділяється на два види: фактичний огляд товарів (здійснюється з метою встановлення законності їх переміщення на митну територію України, а також їх відповідності даним у товаросупровідних, комерційних, митних та інших документах) та ідентифікаційний огляд (проводиться з метою встановлення фактичної відповідності товарів, що знаходяться під митним контролем, їх опису та кількості, заявленої у документах, визначенню країни походження, якості тощо);

– експертиза, яка здійснюється фахівцем-експертом на предмет дотримання вимог технології виробництва, технічних характеристик тощо;

– опитування дозволяє отримати в усній або ж письмовій формі докази від працівників та управлінського персоналу суб'єкта ЗЕД, а також від контрагентів підприємства та третіх осіб;

– контрольний запуск сировини і матеріалів у виробництво – застосовується для перевірки обсягів виходу готової продукції в переробній промисловості. За допомогою такої процедури можна перевірити весь технологічний процес, починаючи зі зважування сировини і допоміжних матеріалів, їх обробки і закінчуючи виходом готової продукції. Це дає можливість перевірити фактичний вихід продукції та обсяги витрат сировини і допоміжних матеріалів, порівняти з даними обліку до контрольного запуску, установити необліковані надлишки матеріальних цінностей і пов'язані з цим зловживання, що можуть виникнути в подальшому. Такий прийом особливо актуальний під час **К.ф.** операцій з давальницькою сировиною.

Івашова Л.М.

КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИЙ (FINANCIAL CONTROL) – 1) одна з форм управління фінансами, особлива сфера контролю, зумовлена формуванням і використанням фінансових ресурсів у всіх структурних частинах економіки держави; 2) система контрольних заходів, що спрямовані на

перевірку законності, доцільності й повноти відображення у фінансовій звітності процесів створення, розподілу і споживання фінансових ресурсів суб'єктами господарювання з метою забезпечення їх цільового й ефективного використання.

Сферою **К.ф.** є господарські операції, що здійснюються з використанням готівкових і безготівкових грошей, а в окремих випадках і без них (наприклад, бартерні угоди), він охоплює такі показники: виторг від реалізації продукції та інші надходження, основні види витрат, стан обігових коштів, активів і пасивів балансу, рентабельність, фінансовий стан і платоспроможність підприємства, розрахунки за податками та платежами з бюджетом та кредитними установами. За часом проведення **К.ф.** буває попереднім, поточним (оперативним) і подальшим. За видами **К.ф.** поділяється на бюджетний, податковий, валютний і митний (в частині правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати митних податків і зборів).

Основними елементами системи **К.ф.** є: суб'єкти **К.ф.** – органи державної влади, незалежні контролюючі структури чи власники, які відповідно до чинного законодавства мають повноваження здійснювати контрольні заходи щодо об'єктів **К.ф.**; об'єкти **К.ф.** – суб'єкти господарювання (юридичні або фізичні особи) та їх фінансово-господарська діяльність, що відображена в бухгалтерському обліку та узагальненні у системі фінансової та іншої звітності; предмет **К.ф.** – це конкретний вид фінансової діяльності (окремі фінансово-господарські операції) об'єкта фінансового контролю, на які спрямовуються контрольні дії контролюючого суб'єкта; контрольні заходи – комплекс різних контрольних дій, що здійснюється суб'єктом фінансового контролю з метою попередження, виявлення, блокування та виправлення помилок та порушень у фінансовій сфері об'єкта **К.ф.**; контрольні дії – це окремі контрольні операції, що базуються на використанні різних методів фактичного та документального контролю та спрямовані на виявлення відхилень та порушень у сфері фінансової діяльності об'єктів контролю від установлених норм.

У чинному законодавстві України на сьогодні виокремлюється й досить часто вживається поняття «державний **К.ф.**». У спеціальній літературі існує досить чітке розмежування сутності понять «**К.ф.**» і «державний **К.ф.**», де наголошується, що державний **К.ф.** є однією з найбільш важливих функцій державного управління, яка полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави і є лише різновидом **К.ф.**, що здійснюється відповідними органами державного **К.ф.**

Івашова Л.М.

КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ (STATE FINANCIAL CONTROL) – невід'ємна частина державного устрою, одна з найважливіших функцій управління країною, обов'язкова умова ефективного функціонування фінансово-кредитної системи. Основна його мета – контроль за виконанням державного бюджету і позабюджетних фондів, організацією грошового обігу, використанням кредитних ресурсів, станом державного внутрішнього і зовнішнього боргу, державних резервів, наданням фінансових і податкових пільг.

Роль функції контролю у державному управлінні чітко визначена у ст. 1 Лімської декларації керівних принципів контролю, прийнятій на IX Конгресі Міжнародної організації найвищих контрольних органів (INTOSAL), де наголошується, що «...контроль – не самоціль, а невід'ємна частина системи регулювання, метою якої є виявлення відхилень від прийнятих стандартів і порушень принципів, законності, ефективності та економії витрачання матеріальних ресурсів на ранній стадії з тим, аби мати можливість вжити відповідних заходів, в окремих випадках притягнути винних до відповідальності, отримати компенсацію за заподіяні ушкодження або здійснити заходи щодо запобігання або скорочення таких порушень у майбутньому».

К. – особлива управлінська функція держави, реалізація якої передбачає встановлення правових норм, що визначають порядок використання суб'єктами господарювання фінансових ресурсів, проведення моніторингу чи інших контрольних дій за дотриманням цих норм, виявлення правопорушень у частині використання фінансових ресурсів, їх усунення, блокування незаконних фінансових операцій і здійснення заходів щодо компенсації збитків, завданих державі, суб'єктам господарювання та громадянам.

Відповідно до законодавства України здійснення **К.** забезпечує центральний орган виконавчої влади, уповноважений Президентом України на реалізацію державної політики у сфері **К.** Орган **К.** у своїй діяльності керується Конституцією України, законами, іншими законодавчими актами, актами Президента України та КМУ.

Головними завданнями органу **К.** є здійснення **К.** за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необігових та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності у міністерствах та інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах і суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують (отримували у періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або використовують (використовували

у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно, за дотриманням законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу щодо державного і місцевих бюджетів, дотриманням законодавства про державні закупівлі, діяльністю суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності, які не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за рішенням суду, винесеним на підставі подання прокурора або слідчого для забезпечення розслідування кримінальної справи.

К. забезпечується органом **К.** через проведення державного фінансового аудиту, перевірки державних закупівель та інспектування.

Івашова Л.М.

КОНТРОЛЬ ФІТОСАНІТАРНИЙ (PHYTOSANITARY CONTROL) – комплекс заходів, що застосовується до товарів рослинного походження та полягає у застосуванні системи заходів, спрямованих на охорону території України від проникнення з-за кордону карантинних та інших небезпечних шкідників, хвороб рослин і бур'янів, що можуть завдавати значних збитків народному господарству України. **К.ф.** в Україні здійснюється відповідно до вимог державних актів, які надають певних повноважень інспекторському складу фітосанітарної служби. Усі імпортні товари рослинного походження діляться на три категорії:

1) підконтрольні об'єкти – об'єкти, які входять до категорії підкарантинних матеріалів та об'єктів і контролюються спеціалістами Державної ветеринарної та фітосанітарної служби. До підконтрольних об'єктів належать: транспортні засоби, що надходять в Україну з інших країн; приміщення, де зберігаються імпортні підконтрольні та підкарантинні матеріали;

2) підконтрольні матеріали – матеріали, які входять до категорії підкарантинних матеріалів та об'єктів і підлягають карантинному догляду без супроводження фітосанітарними документами. До підконтрольних матеріалів належать: тара, контейнери, промислові товари, вироби з шкіри, вовни, деревини, гофрокартону, пакувальні матеріали, вироби з рослинних матеріалів, що можуть бути носіями карантинних і небезпечних шкідників, хвороб рослин і бур'янів, продукти рослинного походження, які пройшли відповідну промислову переробку, а також цукор, багаж та промислові відправлення;

3) підкарантинні матеріали – об'єкти та матеріали, які входять до категорії підкарантинних матеріалів та об'єктів, підлягають **К.ф.** на державному кордоні та супроводжуються фітосанітарними документами. До них належать: насіння та садивний матеріал, рослини та їхні частини, овочі, фрукти, бахчеві, продовольче, фуражне та технічне зерно, товари зі вмістом зерна, копра, тютюн, волокна бавовни та льону, лікарські рослини, сировина рослинного походження, крупи, борошно та вироби з них, какао-зерно та какао-боби, прянощі, сушені овочі та фрукти, культури живих грибів, бактерій, вірусів, колекції комах та рослин, деревина та вироби з неї, фураж, живі квіти.

Вантажі, що належать до категорії підконтрольних, фітосанітарній сертифікації не підлягають, але повинні проходити огляд фахівців фітосанітарної служби в пунктах пропуску через державний кордон України. У випадку відсутності зараження карантинними об'єктами вантажі безперешкодно пропускаються до місця призначення; а усі підконтрольні і підкарантинні товари, що надходять з-за кордону і пройшли **К.ф.** на прикордонно-пропускному пункті, підлягають повторному карантинному огляду, а за необхідності – лабораторній експертизі в місці призначення. Усі перелічені об'єкти та матеріали підлягають обов'язковому знезараженню шляхом фумігації фахівцями Державної ветеринарної та фітосанітарної служби відповідно до правил спеціальних методик.

Мотюк К.Д.

КОНТРОЛЬ ФОРМАТО-ЛОГІЧНИЙ (FORMAT AND LOGIC CHECK) – автоматизована перевірка правильності заповнення даних митних декларацій та повернення результатів перевірки; перевірка митних декларацій та інших документів на достовірність та законність; здійснення статистичного, валютного контролю, контролю нарахованих митних платежів, контролю правильності застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Система **К.ф-л.** забезпечує здійснення контролю за правильністю заповнення граф митних декларацій відповідно до митних режимів, класифікаторів, що використовуються під час заповнення митних декларацій, та інших нормативно-правових актів шляхом аналізу відомостей, зазначених у митних деклараціях і поданих документах, а також відповідність поданої до оформлення митної декларації вимогам, установленим Специфікацією форматів електронних повідомлень програмно-інформаційного комплексу на рівні суб'єкт – митний орган.

Прус Л.Р.

КОНТРОЛЬНИЙ ПАВІЛЬЙОН – див. ПАВІЛЬЙОН КОНТРОЛЬНИЙ.

КОНТРОЛЬНІ ПОМІТКИ – див. ПОМІТКИ КОНТРОЛЬНІ.

КОНТРОЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ – див. ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОНТРОЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА.

КОНТРОЛЬОВАНА ПОСТАВКА – див. ПОСТАВКА КОНТРОЛЬОВАНА.

КОНТРОЛЬОВАНІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ КОНТРОЛЬОВАНІ.

КОНТРСТАЛІЙНИЙ ЧАС –див. ЧАС КОНТРСТАЛІЙНИЙ.

КОНТРСТАЛІЯ – див. ЧАС КОНТРСТАЛІЙНИЙ.

КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ (UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT) – постійний орган Генеральної асамблеї ООН, основною метою якого є інтеграція до світової економіки країн, що розвиваються, а також сприяння використанню можливостей у сфері торгівлі та розвитку, що виникли внаслідок глобалізаційних процесів. До компетенції **К.ООН** належать питання торгівлі, фінансів, технологій, інвестицій та сталого розвитку. Створена 30.12.1964 і нараховує 194 країн-членів, серед яких і Україна.

Спочатку основними завданнями **К.ООН** було сприяння розвиткові міжнародної торгівлі; встановлення, узгодження й запровадження відповідних принципів та політики; координація діяльності міждержавних утворень та регіональних економічних угрупувань у сфері міжнародної торгівлі; розширення інвестицій та можливостей розвитку країн, що розвиваються, надання останнім допомоги з метою їхньої інтеграції у світову економіку тощо. З 1970-х рр. коло діяльності **К.ООН** починає суттєво розширюватися за рахунок ускладнення завдань та функцій організації. Крім регулювання торговельних відносин, **К.ООН** сприяє розвитку рівноправного взаємовигідного співробітництва між державами, розробляє різноманітні рекомендації з питань економічного розвитку, інвестицій, зменшення обмежувальної практики, політики конкуренції, надає технічну допомогу країнам, що розвиваються, та державам з перехідною економікою тощо.

К.ООН є універсальним форумом, призначеним для обговорення різних проблем міжнародних економічних відносин. Як відмічається в документах **К.ООН**, сьогодні її основними напрямами діяльності є: міжнародна торгівля; інвестиції, підприємництво та технології; глобалізація, взаємозалежність та розвиток; інфраструктура для розвитку, ефективність торгівлі, розвиток трудових ресурсів; найменш розвинуті країни та острівні держави, що розвиваються; технічна кооперація. Резолюції, заяви **К.ООН** мають характер рекомендацій. Під егідою **К.ООН** розробляються багатосторонні угоди і конвенції. Серед них, зокрема: угода про глобальну систему торговельних преференцій серед країн, що розвиваються (1989 р.); угода щодо комплексу принципів та правил для контролю за обмежувальною діловою практикою (1980 р.); Спільний фонд для сировинних товарів (1989 р.), покликаний сприяти фінансуванню створення міжнародних торговельних запасів та підтримувати проведення досліджень та розробок з окремих сировинних товарів; пом'якшення умов погашення заборгованості країн, що розвиваються з низьким доходом; керівні принципи міжнародних дій у сфері перегляду термінів платежів із заборгованості (1980 р.); конвенції ООН у галузі морського транспорту: про кодекс поведінки у лінійному судноплавстві (1974 р.), про міжнародні морські товарні перевезення вантажів (1978 р.), про змішані міжнародні перевезення вантажів (1980 р.), про умови реєстрації суден (1986 р.) і щодо морського права утримання та іпотечну заставу (1993 р.).

Найвищим органом **К.ООН** є Конференція, яка визначає політичний курс і проводиться на рівні міністрів та глав урядів один раз на чотири роки. Серед функцій Конференції – політичний аналіз; проведення обговорень на міжурядовому рівні, досягнення консенсусу та проведення переговорів; здійснення поточного контролю, виконання рішень та прийняття подальших заходів; технічне співробітництво. Конференція набула багатого досвіду в розробленні багатосторонніх механізмів стимулювання торгівлі, зокрема в таких галузях, як надання торговельних пільг і преференцій, торгівля сировинними товарами, послугами, програми управління зовнішньою заборгованістю, взаємозв'язок між іноземними інвестиціями і передачею технологій, а також у здійсненні програм технічної допомоги, перш за все країнам, що розвиваються, у розробленні національної політики і створенні відповідних інституційних структур з метою сприяння розвиткові зовнішньої торгівлі шляхом оптимізації експортного виробництва, удосконалення податкової системи тощо.

Виконавчий орган – Рада з торгівлі та розвитку, в рамках якої працює шість комітетів. Протягом кожного року Рада збирається один раз на регулярне засідання та до трьох разів на виконавчі се-

сії, здійснює керівництво у перервах між сесіями, підготовку чергових сесій, забезпечує реалізацію рекомендацій, ухвалених на конференції. Допоміжними органами Ради є: Комісія з інвестицій, технологій та інших фінансових питань; Комісія з торгівлі товарами та послугами; Комісія з підприємництва, сприяння бізнесу та розвитку. Робота комісій підтримується залученням спеціалізованих технічних експертів з певних галузей. Щорічно відбувається до десяти експертних засідань.

Серед допоміжних органів провідну роль відіграє Центр з міжнародної торгівлі, основною метою якого є надання допомоги в збільшенні експорту країнам, що розвиваються. З 1994 р. організація активно працює над створенням та підтримкою роботи всесвітньої мережі Центрів з питань торгівлі, яка об'єднує через Інтернет торгові центри світу. Для обслуговування Конференції та Ради у межах Секретаріату ООН створений секретаріат **К.ООН** у м. Женева (Швейцарія), який включає дві служби (координації, політики) та дев'ять відділів (сировинних товарів, міжнародної торгівлі, послуг, економічного співробітництва між країнами, що розвиваються; глобальної взаємозалежності ТНК та інвестицій; науки і техніки; управління програмами). Генеральним секретарем **К.ООН** є доктор Супачай Паничпакди (Supachai Panitchpakdi).

Відмітною рисою **К.ООН** є те, що вся діяльність проводиться у межах певних регіональних груп, а її бюджет є складовою частиною бюджету ООН. Держави-члени поділені на 4 головні групи з урахуванням їх географічного розташування та рівня соціально-економічного розвитку.

Діяльність **К.ООН** базується на таких принципах: рівноправність держав у міжнародних торговельних відносинах; неприпустимість дискримінації й економічного тиску; поширення режиму найбільшого сприяння у міжнародній торгівлі; надання пільг країнам, що розвиваються, на основі «невзаємності»; скасування преференцій, якими користуються розвинені країни на ринках менш розвинених країн; сприяння розширенню експорту з країн, що розвиваються. Ці й деякі інші принципи задекларовані в документі під назвою «Принципи міжнародних торговельних відносин і торговельної політики».

Аналітична діяльність **К.ООН** охоплює такі сфери: тенденції світової економіки та їхній вплив на процес розвитку; макроекономічна політика; конкретні проблеми розвитку, використання успішного досвіду розвитку країнами, що розвиваються, й країнами з перехідною економікою; питання, пов'язані з фінансовими потоками й заборгованостями. За результатами досліджень складається банк інформації, яка надається країнам-членам.

Барановський О.І.

КОНФІСКАЦІЯ (CONFISCATION) [лат. confiscatio, від confisco – вилучаю у власність держави] – примусове, безоплатне вилучення у власність держави всього або частини майна, що є особистою власністю особи, яка притягується до кримінальної або адміністративної відповідальності.

К. як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів (комерційного призначення – безпосередніх предметів порушення митних правил; транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу) і безоплатній передачі їх у власність держави. При цьому моторні транспортні засоби та несамохідні транспортні засоби, що буксируються ними, розглядаються як самостійні об'єкти **К.** може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, що визначаються МКУ 2012 р. та іншими законами України. **К.** товарів, транспортних засобів як адміністративне стягнення за порушення митних правил застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення. **К.** товарів, транспортних засобів, зазначених у МКУ 2012 р., може застосовуватися як основний і як додатковий вид адміністративного стягнення. **К.** як вид покарання не застосовується до неповнолітніх.

Відповідно до ККУ не підлягають **К.** певні види майна та предмети, що належать засудженому на правах особистої власності чи є його часткою у спільній власності, необхідні для засудженого та осіб, які перебувають на його утриманні, а саме: 1) житловий будинок з господарськими будівлями в сільській місцевості, якщо засуджений та його сім'я постійно в ньому проживають; 2) вживані речі та предмети домашнього вжитку, необхідні засудженому і особам, які перебувають на його утриманні: а) одяг – на кожну особу; б) взуття в кількості однієї пари шкіряної, однієї пари гумової і пари валянок на кожну особу; в) білизна у кількості двох змін на кожну особу; г) постіль; д) необхідний кухонний посуд; е) меблі – по одному ліжку та стільцю (або табуретці) на кожну особу, один стіл, одна шафа і одна скриня на сім'ю; ж) всі дитячі речі; 3) продукти харчування,

потрібні для особистого споживання засудженому, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, – на три місяці, а для осіб, які займаються сільським господарством, – до нового врожаю. 4) паливо, потрібне засудженому, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, для готування їжі та обігріву приміщення протягом шести місяців; 5) одна корова, а при відсутності корови – одна телиця; коли немає ні корови, ні телиці – одна коза, вівця чи свиня – в осіб, які займаються сільським господарством; 6) корм для худоби – в кількості, потрібній до вигону худоби на пасовище або до збору нових кормів; 7) насіння, потрібне для чергових посівів (осіннього і весняного), та не зібраний урожай – в осіб, які займаються сільським господарством; 8) сільськогосподарський інвентар – в осіб, які займаються сільським господарством; 9) знаряддя особистої кустарної і ремісничої праці, а також потрібні для особистих професійних занять засудженого інструменти, приладдя і книги, за винятком випадків, коли суд позбавив засудженого права займатися даною діяльністю; 10) пайові внески до кооперативних організацій (крім дачно-будівних кооперативів) та колгоспів.

Потушинська О.П.

КОНФЛІКТ (CONFLICT) [від лат. conflictus – зіткнення, сутичка або боротьба, ворожі стосунки] – зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями. **К.** виникає на підставі щоденних розбіжностей у поглядах, протиборстві різних суджень, потреб, бажань, стилів життя, надій, інтересів та особистісних особливостей. **К.** невід'ємна особливість будь-якого процесу соціального розвитку. Для всіх видів **К.** характерним є: 1) наявність не менше двох сторін, які контактують між собою; 2) взаємонесумісність цінностей і намірів сторін; 3) протиставлення діянь однієї сторони іншій і навпаки; 4) поведінка, направлена на ліквідацію планів і руйнування намірів іншої сторони, щоб придбати, здобути щось за рахунок неї; 5) застосування сили і примусу з метою вплинути на поведінку іншої сторони у бажаному напрямку; 6) наявність емоційної напруги у стосунках між партнерами.

К. поділяються на: внутрішньоособисті; міжособисті; міжгрупові, які також можна поділити на внутрішньогрупові та між особою і групою.

Потушинська О.П.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ (CONFLICT OF INTERESTS) – суперечність між особистими інтересами особи та її службовими повноваженнями, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи не вчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень. Для запобігання виникненню та усунення **К.і.** посадова особа митного органу зобов'язана: 1) чітко розмежовувати службу і приватне життя; 2) заявляти про наявність у неї **К.і.**; 3) вживати заходів для запобігання виникненню та усунення **К.і**. При прийнятті на службу в митні органи, призначенні на посаду, просуванні по службі та безпосередньому виконанні своїх службових обов'язків, посадова особа митного органу зобов'язана письмово повідомити свого керівника про обставини, які можуть призвести до виникнення **К.і**. Такими обставинами є приватний інтерес, тобто переваги для посадової особи митного органу або її родини, близьких родичів, друзів чи осіб та організацій, з якими вона має або мала спільні ділові чи політичні інтереси, що впливає або може впливати на неупереджене та об'єктивне виконання службових обов'язків. Обставини, які можуть призвести до виникнення **К.і**., повинні бути усунені до прийняття на службу чи призначення на нову посаду. Неможливість усунення таких обставин є підставою для відмови посадовій особі митного органу у призначенні на посаду або просуванні по службі. Якщо обставини, що можуть призвести до виникнення **К.і**., виникають після призначення на посаду, посадова особа митного органу зобов'язана негайно у письмовій формі повідомити про це свого керівника та вжити термінових заходів щодо усунення таких обставин.

Для урегулювання **К.і**. особи митного органу зобов'язані: 1) вживати заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення **К.і**.; 2) повідомляти невідкладно безпосереднього керівника про наявність **К.і**.

Потушинська О.П.

КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ (CONCEPTION OF THE INTEGRATED BORDER MANAGEMENT) – документ, розроблений з метою визначення основних засад і напрямів державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами, що був схвалений розпорядженням КМУ від 27.10.2010 № 2031-р. План заходів щодо її виконання до 2015 р. затверджено розпорядженням КМУ від 05.01.2011.

Основними суб'єктами інтегрованого управління кордонами визначені адміністрація Державної прикордонної служби, Державна митна служба (зараз – ДФСУ), МВСУ, Міністерство закордонних справ та інші органи державної влади в межах компетенції.

К. спрямована на розв'язання проблем, пов'язаних із неналежною координацією діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами; необхідністю у розробленні стандартів і нових підходів до інтегрованого управління кор-

донами; відсутністю концептуальних засад стратегічного планування розвитку інтегрованого управління кордонами; потребою у визначенні основних принципів інтегрованого управління кордонами.

К. також передбачає удосконалення системи пропуску осіб, транспортних засобів і товарів через державний кордон. Це буде здійснюватися за рахунок впровадження новітніх технологій, розширення мережі пунктів пропуску, дотримання принципу вибірковості при перевірках у пунктах пропуску, посилення митного контролю після випуску товарів у вільний обіг та спрощення митних процедур в результаті впровадження електронного декларування товарів.

Серед основних кроків, передбачених **К.**, є також формування державної міграційної політики з урахуванням стандартів ЄС, у тому числі створення сучасної системи контролю над в'їздом та перебуванням іноземців, яка буде мати 4 рівні й передбачає контроль в країнах відправлення, сусідніх країнах, на державному кордоні та безпосередньо на території України.

Важливим аспектом є співпраця з країнами-сусідами аж до введення спільного прикордонного та митного контролю, створення спільних контактних (консультаційних) пунктів. У цьому контексті передбачається внесення змін до міжурядових угод для оптимізації мережі пунктів пропуску, а також вирішення питань договірно-правового оформлення кордону, зокрема завершення його демаркації.

Реалізація відповідних заходів дозволить привести управління кордонами у відповідність до європейських стандартів, сприяти ЗЕД, розвитку міжнародної торгівлі, підвищенню рівня транзитної здатності держави.

К. була розроблена міжвідомчою групою на виконання рішень президента та уряду України. Крім державних органів України, активну участь в її розробці брали представники Місії ЄС, Міжнародної організації з міграції та Федеральної поліції Німеччини.

Виконання робіт, спрямованих на забезпечення виконання міжнародних домовленостей, передбачених і, в основному, спрямованих на реалізацію **К.** здійснюється за допомогою Угоди про фінансування програми «Підтримка секторальної політики управління кордоном в Україні» від 31.10.2011. Також здійснюється низка консультацій з європейськими експертами з питань співучасті у проекті ЄС TWINNING задля сприяння реалізації **К.**

Прус Л.Р.

КОНЦЕПЦІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (CONCEPTION OF MODERNIZATION OF ACTIVITIES OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – система передумов, правовою основою яких є норми законодавства України та міжнародних правових актів з питань митної справи. **К.** була затверджена наказом ДМСУ від 17.10.2006 № 895 з метою реалізації програмно-цільового підходу до модернізації діяльності Держмитслужби та на виконання рішення колегії ДМСУ від 08.09.2006.

Основною метою **К.** було надання теоретичного підґрунтя переходу митної служби України на якісно новий етап розвитку та чіткого визначення передумов, які необхідно створити за всіма напрямами діяльності митної служби. Передумови, що закладаються в зміст **К.**, дають можливість приймати оптимальні рішення при опрацюванні проблемних питань, які виникають при виконанні основних завдань, поставлених перед ДМСУ, шляхом розкладання їх на складові, які відповідають основним напрямам діяльності митної системи.

До таких передумов віднесено наявність: нормативно-правової бази з усіх напрямів діяльності митної служби України; ефективного механізму управління діяльністю митної служби; простих та ефективних митних процедур і технологій контролю на кордоні та всередині держави; досконалої митної інфраструктури; дієвих механізмів сприяння ЗЕД; ефективної системи протидії контрабанді та порушенням митних правил; ефективної системи роботи з персоналом митної служби; надійної ефективної системи інформаційно-телекомунікаційного забезпечення усіх напрямів діяльності митної служби; розвиненої системи наукових досліджень.

Усі зазначені передумови містять якісні характеристики свого змісту, які чітко орієнтуються на міжнародний досвід та кращі світові стандарти здійснення митної справи щодо спрощення та удосконалення митних процедур, впровадження у діяльність митної служби новітніх досягнень науки й техніки, прогресивних інформаційних технологій тощо.

Передбачалося, що послідовна реалізація **К.** дозволить ДМСУ максимально наблизити діяльність до міжнародних стандартів шляхом спрощення та уніфікації митних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України, а також сприятиме впровадженню в дію сучасних світових технологій та методів запобігання порушенням у сфері ЗЕД, які є основною складовою економічної, соціальної, екологічної та технічної безпеки для держави та світового співтовариства.

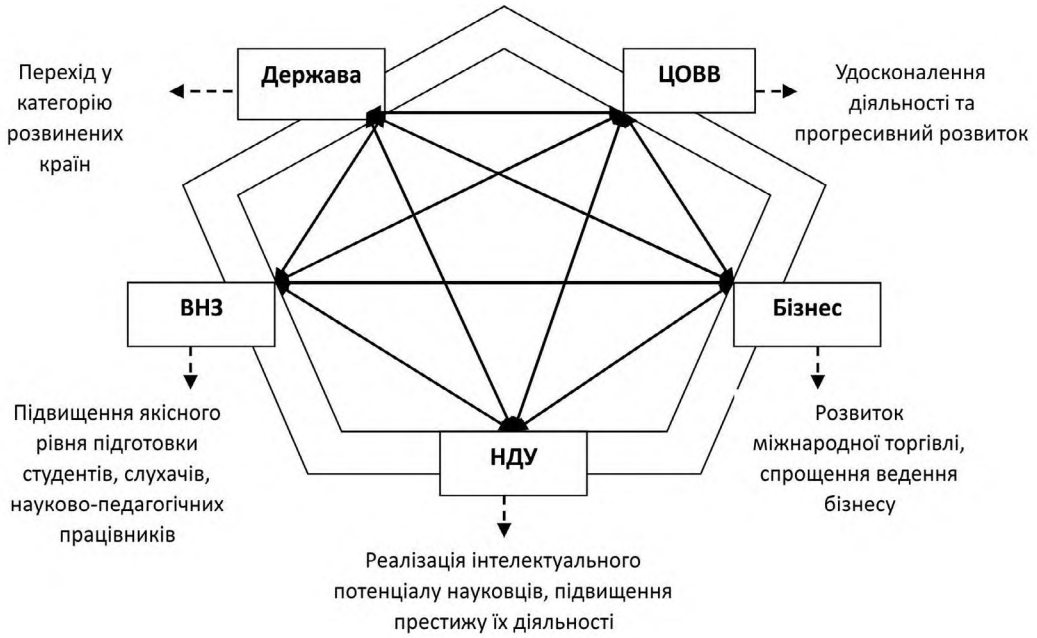
Як теоретичне підґрунтя **К.** повинна була використовуватися керівним складом митної служби під час здійснення поточної діяльності, розроблення проектів нормативно-правових актів, програм розвитку та стратегічних документів, спрямованих на виконання основних завдань, поставлених перед ДМСУ державою та обумовлених міжнародними організаціями.

К. створила передумови для подальшого розвитку та модернізації митної служби. ДМСУ також було підготовлено проект Постанови КМУ «Про Концепцію модернізації діяльності митної служби України на період до 2008 р.» від 2006 р. Постановою мав бути затверджений план заходів щодо реалізації **К.**, розроблений ДМСУ разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади, та поданий КМУ. Але відповідну постанову так і не було прийнято.

Разумей М.М.

КОНЦЕПЦІЯ НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ (CONCEPTION OF SCIENTIFIC SUPPORT OF PUBLIC MANAGEMENT IN TAX AND CUSTOMS SPHERE) – система вихідних теоретичних положень, яка є основою для удосконалення діяльності центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, шляхом визначення концептуальних засад формування ефективного та дієвого механізму наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері.

Неофіційна назва «Концепція п'яти веж» сформувалась з ідеї, що цінність науки для суспільства підвищиться у випадку дотримання своїх зобов'язань один перед одним учасниками наукової діяльності: 1 – держава, 2 – центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ), 3 – бізнес, 4 – науково-дослідні установи (НДУ), 5 – вищі навчальні заклади (ВНЗ). Якщо зобразити схематично ці зв'язки/обов'язки (рисунок), то отримаємо взаємоочікувані ідеальні результати.

Структурно **К.** має такі складові: 1) проблема, що потребує розв'язання; 2) мета концепції; 3) удосконалення інструментів управління системою наукового забезпечення у податково-митній сфері: пріоритетні напрями наукових досліджень; організаційний механізм наукового забезпечення; кадровий потенціал наукових установ; фінансове забезпечення наукових досліджень; матеріально-технічне та інформаційне забезпечення; міжнародне наукове і науково-технічне співробітництво; 4) очікувані результати реалізації **К.**; 5) джерела фінансування, необхідні для реалізації **К.**

Очікуваний результат реалізації **К.** – збільшення внеску науки в удосконалення діяльності центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, та формування ефективного і дієвого механізму наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері.

К. може бути використана в інших центральних органах виконавчої влади, як основа для розроблення відповідних концепцій.

Нагорічна О.С.

КОНЦЕПЦІЯ РЕФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ «ОБЛИЧЧЯМ ДО ЛЮДЕЙ» (CONCEPTION OF REFORMING OF ACTIVITIES OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE «FACE THE PEOPLE») – концептуальний документ, проект якого було схвалено рішенням колегії Дер-

жавної митної служби України від 29.10.2010, введеного у дію наказом ДМСУ від 30.10.2010 № 1311. **К.** розроблено відповідно до завдань, поставлених Президентом України щодо забезпечення прискореного розвитку національної економіки, необхідності впровадження реформ, орієнтованих на покращення добробуту для людей.

Головна мета **К.** – визначення оптимальної організації митної служби України, спрямованої на підвищення ефективності, надійності та усталеності її діяльності; визначення основних завдань з реформування та модернізації, окреслення орієнтирів і засобів для досягнення стратегічних цілей та очікуваних результатів.

Відповідно до **К.** митні процедури мають реалізовуватися: законно, просто, прозоро, однаково, безпечно, чесно та швидко. Проведення реформ розраховано на 2010 – 2015 рр. Здійснення реформування відбувається за такими основними напрямами: оптимізація та удосконалення структури митних органів; спрощення митних процедур; удосконалення організації митного контролю в пунктах пропуску, сприяння транзиту; удосконалення законодавства, що регламентує митну справу; удосконалення системи оподаткування; міжнародна діяльність; електронна митниця; розвиток інфраструктури.

К. передбачає досягнення таких цілей: повне дотримання правових норм у митній справі; мінімальний адміністративний тягар на законослухняних суб'єктів; прозорість та доброчесність прийняття рішень у митній справі; однаковість вимог та ставлення до всіх споживачів митних послуг; дієвий захист суспільства від нечесної та нелегальної торгівлі, загроз для здоров'я та моралі громадян, ризиків тероризму, в співпраці з іншими державними органами; мінімальні фінансові та часові витрати на проходження митних процедур. Ключова умова досягнення зазначених цілей – підтримка балансу між митним контролем та сприянням бізнесу.

К. визначає 22 завдання Митної служби, серед яких: розвиток застосування принципу «єдиного вікна» та єдиного державного контрольного органу в пункті пропуску; створення уніфікованих та прозорих правил визначення митної вартості товарів та їх класифікації; декриміналізація контрабанди з одночасним посиленням відповідальності за порушення митних правил тощо.

Реалізація визначених **К.** заходів передбачала досягнення таких результатів: актуалізацію нормативно-регуляторної бази; скорочення кількості державних органів та видів державного контролю на кордоні; прозорість прийняття рішень в митній справі; мінімізацію «людського фактору» при прийнятті рішень; дієвий захист добропорядних торговців та національних виробників від нечесної конкуренції; ефективний захист громадян від неякісних товарів, загроз для здоров'я та безпеки; скорочення витрат часу на митний контроль та митне оформлення; підвищення рівня керованості митної служби та її готовності до реформи системи державної влади в Україні; збільшення транзитного потенціалу України і запобігання переорієнтуванню вантажопотоків на сусідні країни; покращення міжнародного іміджу держави. **К.** також декларувала стабільність, ефективність, гнучкість і компетентність митної служби України та чесне, неупереджене, справедливе, надійне, люб'язне й професійне служіння митників народу України.

Разумей М.М.

КОНЦЕПЦІЯ «ЧИСТИЙ БІЗНЕС – ЧЕСНІ ПОДАТКИ» («LEGAL BUSINESS – FAIR TAXES» CONCEPTION) – концепція розвитку ДМСУ, яка планувалась на 2013 р. і була спрямована на досягнення такого рівня митного адміністрування, яке передбачає його високу ефективність при зовнішній простоті та швидкості оформлення.

Передбачалося, що важливим завданням мав стати перехід на повноцінне електронне декларування. Для цього ДМСУ мала розробити пакет організаційно-нормативних заходів для здійснення стовідсоткового декларування в електронному вигляді та зміни законодавства, які усунуть будь-які перешкоди для цього. Також очікувалося впровадження принципу єдиного вікна (документи мали подаватися лише митниці і в електронному вигляді).

З метою усунення людського фактору в роботі митних органів ДМСУ хотіла запровадити спеціальну автоматизовану систему, яка б здійснювала правильне оподаткування товарів, унеможливлення ввезення товарів без митного контролю, недопущення випадків декларування не своїм найменуванням, маніпуляцій з кодами, вартістю, країною походження, іншими показниками, які впливають на повноту оподаткування, чітку регламентацію дій інспектора митниці тощо.

Основне гасло: «З боку бізнесу – чесне декларування і сплата платежів у повному обсязі, з боку митниці – довіра, відсутність упередженості, стягнення платежів виключно в обсягах, передбачених законом».

Основна філософія цієї концепції полягає у тому, що митниця зобов'язувалася на доброчесність суб'єкта відповідати довірою. І ця довіра мала б надати сумлінному суб'єкту певні переваги: прискорення проходження через митницю товарів, зменшення кількості митних перевірок. Максимальною формою довіри повинне було стати подання митниці документів про товари без їх фізичного пред'явлення митникам.

Із створенням у 2013 р. Міндоходів України дана концепція так і не була практично реалізована.

Прус Л.Р.

КОРДОН МИТНИЙ УКРАЇНИ (CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – межі митної території України. **К.м.У.** збігається з державним кордоном України, крім меж штучних островів, установок і

споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі території зазначених островів, установок і споруд становлять **К.м.У.**

Виділяють зовнішній і внутрішній кордони. Зовнішній митний кордон розмежовує митний кордон суміжних держав і переважно збігається з державним кордоном. Виняток складає периметр спеціальних митних зон. Охорона зовнішнього кордону здійснюється підрозділами Державної прикордонної служби України спільно з митними органами. Внутрішній митний кордон складають периметри спеціальних митних зон. Внутрішній митний кордон, як правило, знаходиться усередині держави (митні пости в аеропортах).

К.м.У. можна визначити як кордон території, на яку поширюється єдине митне законодавство. **К.м.У.** – це межа, що відокремлює митну територію від навколишніх територій і акваторій морів. Імпортні й експортні товари пропускаються через **К.м.У.** лише при дотриманні положень митного законодавства, зокрема при сплаті мита.

Відповідно до ЗУ «Про державний кордон України» державний кордон України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, встановлюється: 1) на суші – по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах; 2) на морі – по зовнішній межі територіального моря України; 3) на судноплавних річках – по середині головного фарватеру або тальвегу річки; на несудноплавних річках (струмках) – по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах – по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми. Державний кордон України, що проходить по річці (струмках), озеру чи іншій водоймі, не переміщується як при зміні обрису їх берегів або рівня води, так і при відхиленні русла річки (струмках) в той чи інший бік; 4) на водосховищах гідровузлів та інших штучних водоймах – відповідно до лінії державного кордону України, яка проходила на місцевості до їх заповнення; 5) на залізничних і автодорожніх мостах, греблях та інших спорудах, що проходять через прикордонні ділянки судноплавних і несудноплавних річок (струмках), – по середині цих споруд або по їх технологічній осі, незалежно від проходження державного кордону України на воді.

Корнійчук О.О.

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ ОФІЦІЙНА (OFFICIAL CORRESPONDENCE) – термін, який використовувався ДМСУ до 2012 р. та під яким розуміли вхідну і вихідну кореспонденцію, що стосувалася Представництв та їх функцій. **К.о.**, як правило, переміщувалась звичайною, дипломатичною поштою, поштою представництв міжнародних організацій, консульською валізою. До **К.о.**, що переміщувалась звичайними поштовими каналами належали листи, вага яких становила не більше 2 кг, дрібні пакети вагою до 2 кг та бандеролі – до 5 кг, в яких містились листи, книги, друковані матеріали, проспекти, лазерні диски, брошури. Основна ознака **К.о.** – її чітке адресування дипломатичному представництву, консульській установі, міжнародній організації (представництву) або їх працівникам. Уся **К.о.** є недоторканою. У випадку, коли в митних органів виникали сумніви стосовно вмісту таких відправлень, вони могли відкриватись за згодою та в присутності уповноважених осіб. Повідомлення про необхідність присутності одержувача під час митного контролю **К.о.** направлялась одержувачу після надходження такої пошти з-за кордону. Переміщення **К.о.** здійснювалось за наявності кур'єрського листа, який подавався митному органу дипломатичним, консульським кур'єром чи командиром судна, які згідно з чинним законодавством могли супроводжувати такі поштові відправлення. Митне оформлення **К.о.** здійснювалось митницею, у зоні діяльності якої розташовувався адресат, а тієї, що надходила з-за кордону – прикордонною митницею, через яку вона переміщувалась.

Руда Т.В.

КОРИДОР ЗЕЛЕНИЙ – див. ЗЕЛЕНИЙ КОРИДОР.

КОРИДОР ЧЕРВОНИЙ – див. ЧЕРВОНИЙ КОРИДОР.

КОРК – див. ПОРТ КОРК.

КОРМ (KORM) – одним із видів обов'язкових платежів в епоху Київської Русі. Про **К.** йшлося і в Договорі Русі з Візантією (911 р.), укладеному між київським князем Олегом й імператором Левом VI та його співправителем Александром. У договорі уміщені статті констатували про сплату одноразової данини імперією русичам та їх право на безмитну торгівлю у Візантії. Для Русі головною метою було добитися привілеїв для купців: до середини XI ст. руська торгівля орієнтувалася на візантійські ринки, де князь, бояри й дружинники збували данину, зібрану під час полюддя, й воєнну здобич, натомість, купуючи зброю, вино й предмети розкоші. У Константинополі торговий сезон тривав 6 місяців, але ніхто не мав права залишатися на зиму. Договір 911 р. створював режим найбільшого сприяння русичам на ринках імперії (відповідне – візантійським купцям на Русі): вони мали бути забезпечені **К.** – житлом, харчами й припасами на зворотний шлях. Таких вигод не мали купці жодної іншої країни. Зі

свого боку, греки зобов'язувалися надавати **К.** – посли отримували посольське жалування, купці – «місячину», тобто місячне утримання за старшинством: спочатку **К.** надавався київським купцям, потім чернігівським, переяславським; користувалися вони від місцевого уряду і безоплатною лазнею. Для прибулих купців було встановлено місце та помешкання – поблизу монастиря святого Маманта. Київська Русь добивалася у такий спосіб визнання на міжнародній арені. Метою візантійського уряду під час укладання договору з Олегом було убезпечення північних кордонів і володінь імперії в Криму, а також одержання військової допомоги від Київської Русі, за що імперія зобов'язалася їй сплачувати щорічну данину. Цей договір вписано до «Повісті временних літ».

У Київській державі часів Ярослава Мудрого **К.** тісно пов'язаний з платежем – покон (поклон, поклоне), який сплачувався місцевим населенням князю або його представникам (наприклад, вирникам) грошима і натурою під час проїзду або тимчасового перебування їх у місті чи на території волості. Зокрема, існував «покон вирний», яке сплачувало натурою (**К.**) або грошима населення території чи громада, куди приїжджав вирник, для утримання його та супроводжуючих осіб з числа князівської адміністрації.

Примак А.Ф.

КОРПОРАТИВНІ ПРАВА – див. ПРАВА КОРПОРАТИВНІ.

КОРУПЦІЙНЕ ДІЯННЯ – див. ДІЯННЯ КОРУПЦІЙНЕ.

КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – див. ПРАВОПОРУШЕННЯ КОРУПЦІЙНЕ.

КОРУПЦІЯ (CORRUPTION) – використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей.

К. – це багатоаспектне соціальне явище, а не конкретне суспільно небезпечне діяння, що є своєрідним відображенням політичних, економічних, ідеологічних, інших соціальних явищ та процесів, які мають місце у суспільстві та державі, і є результатом недосконалого функціонування державних та суспільних інститутів, закономірною реакцією членів суспільства на вади суспільного розвитку. За умов незапобігання та протидії **К.**, вона, як явище, набуває характеристик системи, перетворюється на особливу інфраструктуру повсякденних взаємовідносин між представниками всіх органів влади, правоохоронних і контролюючих органів, політичними діячами, керівниками підприємств, установ, організацій і споживачами управлінських послуг. Системний характер **К.** та щоденне послуговування нею обумовлює метаморфозу даного соціального явища у психологічне: внутрішній світ і чиновників, і споживачів управлінських послуг, які переходять межу моральності на деякий час або залишаються за цією межею назавжди, деформується під впливом низки факторів. Ці фактори можна представити у трьох класифікаційних групах: 1) за характером детермінуючого впливу (соціальні передумови; причини та умови корупційних діянь); 2) за притаманністю державам (притаманні усім державам; притаманні державам за рівнем їх розвитку); 3) за сферами поширення та змістом (політичні, економічні, організаційно-управлінські, правові, ідеологічні, морально-психологічні). Явище **К.** надзвичайно негативно впливає на розвиток держави та суспільства. Її руйнівні наслідки – девальвація цінностей соціально-економічної формації та деформація політичної системи, зростання рівня криміналізації суспільства, розширення сектору «тіньової» економіки, часто недоцільне нагромадження антикорупційного законодавства, що дестабілізує суспільні сфери, які безпосередньо керуються нормативно-правовими актами досліджуваної проблематики, підривання авторитету правоохоронної системи та ослаблення незалежності судової влади, гальмування розвитку демократичних інститутів суспільства, формування неприйнятних, антигуманних цінностей суспільства, за наявності яких корупція та її окремі прояви стають нормами суспільної моралі, ослаблення політичної волі щодо запобігання і протидії корупції та корумпування власне суб'єктів такої волі – відчуваються у соціальній, економічній, політичній тощо сферах. **К.** може існувати у різних модифікаціях: хабарництва, непотизму, корупційного лобізму тощо.

Молдован Е.С.

КОРЧЕМНА ВАРТА – див. ВАРТА КОРЧЕМНА.

КОРЧЕМСТВО (KORCHEMSTVO) – діяльність, пов'язана із незаконним виготовленням, таємним перевезенням та протиправним продажем товарів, які підлягали оподаткуванню акцизом, або ж право на торгівлю якими мала виключно держава (алкоголь, тютюн, сіль). Сьогодні такі товари називають підакцизними. Найчастіше поняття **К.** вживалося для позначення контрабанди алкоголь-

них напоїв. Розвитку **К.** в Московії сприяв звичай розраховуватися за виконану роботу горілкою, причому **К.** вважалася оплата, яка перевищувала одне відро алкоголю. Вирізнялися наступні види **К.**: нелегальне виробництво у приватному секторі; необліковуване виробництво на державних заводах та ґуральнях; таємне ввезення із регіонів, що користувалися пільгами у виробництві алкоголю, у тому числі – Малоросія та Слобідська Україна, як для подальшого продажу, так і для особистого споживання.

К. займалися усі верстви населення – від звичайних селян до царських воєвод та осіб духовного сану (митрополитів та архієреїв). Незаконний продаж вимірювався бочками, відрами, глеками, ковшами. З метою запобігання **К.** в містах, на початку кожного торгового дня, представниками влади робилися спеціальні оголошення, у яких попереджалося про незаконність такого діяння та карну відповідальність. Осіб, що займалися **К.**, карали биттям батогами, тортурами, штрафами, конфіскацією майна, виселенням до Сибіру та Уралу.

При Петрі I обов'язок запобігання **К.** було покладено на комерц-колегію, у складі якої діяла корчемна канцелярія, якій підпорядковувалися корчемні контори у найбільших містах держа-

Біля трактиру
Художник Л. Соломаткін, 1865 р.

ви, створювалися спеціальні військові застави (у тому числі на кордонах з Малоросією). Для перешкоджання таємному провезення алкоголю до Москви периметр міста було облаштовано дерев'яними надовбами, коли ж і цей засіб не допоміг – місто обкопали ровом, охорону якого здійснювали солдати.

Фрадинський О.А.

КОТИРУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ (FOREIGN CURRENCY QUOTATION) – визначення курсу обміну валют (валютного курсу) з урахуванням наявних економічних умов та тенденцій, а також нормативних обмежень. Валютний курс – це пропорція, у якій валюта однієї країни обмінюється на даному валютному ринку на валюту іншої, тобто, ціна однієї одиниці валюти, яка виражена в іншій валюті.

Існує пряме та опосередковане **К.і.в.** При прямому котируванні курс одиниці іноземної валюти (базової) розраховується в одиницях національної валюти (котируваної). Наприклад, 1 долар США = 8,1 гривня. При опосередкованому котируванні курс одиниці національної валюти (базової) розраховується в одиницях іноземної валюти (котируваної). Наприклад 1 гривня = 0,122 долара США. Історично за одиницю береться більш дорога валюта, а котирування розраховується для більш дешевої, тобто при котируванні виражається ціна одного долара, євро, фунта стерлінгів в кількості одиниць інших валют. Для окремих іноземних валют при прямому та опосередкованому котируванні у зв'язку невеликою цінністю одиниці валюти при котируванні береться 100 або 1000 одиниць (наприклад, японська йєна). Котирування долара та євро, зазвичай, є прямим (виключення – при встановленні котирувань із фунтом стерлінгів). Кількісне вираження прямого та опосередкованого котирування для двох валют є зворотним – перемноження курсів прямого та опосередкованого котирування дає одиницю, тому практичне вико-

ристання виду котирування пояснюється, здебільшого, прийнятими традиціями (наприклад, в США для котирування євро та мексиканського песо використовується пряме котирування, але для фунту стерлінгів, канадського та австралійського доларів, індійської рупії, сингапурського долара та пакистанської рупії використовується зворотне котирування).

Котирування може бути безпосереднім та за крос-курсом. Безпосереднє котирування – це встановлення вартості валюти у порівнянні із іншою валютою. Крос-курс – встановлення вартості валюти у порівнянні із іншою валютою через третю валюту. Крос-курс розраховується шляхом поділу курсів двох валют до третьої. При цьому обидва курси валют мають бути встановлені або у прямому, або у опосередкованому котируванні. Наприклад, якщо на валютному ринку 1 долар США коштує 8 гривень, а один польський злотий коштує 2 гривні, то

один долар США коштує 4 польських злотих. Крос-курс використовується у ситуації, коли кількість угод між представниками двох країн є відсутньою або незначною, тому напряму визначити цінність однієї валюти у порівнянні із іншою складно. Тоді для котирування береться третя – зазвичай, широко використовувана валюта, й на її основі розраховується крос-курс. Безпосередній курс валюти та крос-курс через вплив різних факторів можуть не співпадати, що створює можливість валютних спекуляцій – отримання економічної вигоди на основі різниці в курсах різних валют за результатами котирування. При котируванні встановлюється курс продавця (так званий «аск»), за яким учасник ринку, яким, зазвичай, виступає банк, продає валюту, та курс покупця (так званий «бід»), за яким учасник ринку купує валюту. Різниця між курсами продавця та покупця формує для банка (або іншого учасника валютного ринку) так званий «спред» – джерело формування доходу від валютних операцій на банківському ринку.

Погорєлов Ю.С.

КОШТОВНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ КОШТОВНЕ.

КОШТОВНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ КОШТОВНИЙ.

КРАВЧЕНКО ЮРІЙ ФЕДОРОВИЧ (KRAVCHENKO YURII FEDOROVYCH) (05.03.1951 – 04.03.2005) – Голова Державного митного комітету України з грудня 1994 р. по липень 1995 р., державний радник митної служби II рангу, кандидат юридичних наук, Заслужений юрист України.

Народився 05.03.1951 у м. Олександрії Кіровоградської області. У 1970 р. закінчив Олександрійський індустріальний технікум. Трудову діяльність розпочав у 1970 р. електрослюсарем Олександрійської шахти в Кіровоградській області.

У 1970 – 1972 рр. служив у лавах Радянської Армії, а пізніше працював електриком на Кіровоградському заводі друкарських машин.

Після закінчення у 1978 р. Горьківської вищої школи МВС СРСР за спеціальністю правознавство працював у правоохоронних органах на посадах інспектора, старшого інспектора Світловодського ВВС (1980 – 1981 рр.), начальника відділу карного розшуку, заступника начальника та начальника відділу внутрішніх справ Олександрійського міськвиконкому (1981 – 1986 рр.), начальника відділу боротьби з наркоманією Управління карного розшуку МВС УРСР (1986 – 1988 рр.), начальника УВС Кіровоградської області (1989 – 1992 рр.), заступника міністра-начальника кримінальної міліції МВС України (1992 – 1994 рр.).

Указом Президента України від 22.12.1994 Ю.Ф. Кравченко призначений на посаду Голови ДМКУ.

Перебуваючи на посаді Голови ДМКУ Ю. Ф. Кравченко особливу увагу приділив боротьбі з контрабандою та організованою злочинністю; прискоренню створення нормативно-правової бази, яка б надала митникам правоохоронного статусу та дозволяла б займатися оперативно-розшуковою діяльністю; питанням кадрового забезпечення митних органів, їх професійному та моральному навчанні; формуванню кадрового резерву митниць; налагодженню інформаційних зв'язків митниці з громадськістю щодо підтримки митної галузі у виконанні покладених на неї завдань. Окремою проблемою, яка поступово вирішувалася, було удосконалення та спрощення форм митного контролю, удосконалення митно-тарифного регулювання, основним результатом вирішення якої стало зменшення ставок ввізного мита.

Під керівництвом Ю. Ф. Кравченка митники провадили активну протидію незаконному переміщенню через митний кордон України наркотиків, зброї, історичних культурних цінностей, іноземної валюти, дорогоцінних металів; викривали різноманітні схеми ухиляння від сплати митних платежів, незаконні операції з давальницькою сировиною; протидіяли використанню фіктивних фірм.

Для покращення матеріально-технічної бази та митної інфраструктури були здійсненні трудомісткі заходи з будівництва нових та реконструкції існуючих пунктів пропуску, закуплено нове обладнання, продовжувалася автоматизація митних органів.

Налагоджувалася співпраця щодо підтримки в підготовці та навчанні українських митників фахівцями США та ЄС.

З метою удосконалення подальшого реформування митної системи, набуття міжнародного досвіду, розвитку співробітництва митних органів України з іншими країнами світу з ініціативи Ю. Ф. Кравченка у 1995 р. було організовано проведення першої в умовах незалежності України науково-практичної конференції на тему: «Митна система України в умовах формування ринкової економіки і стабілізації зовнішньоекономічних зв'язків», на яку були запрошені представники ВМО, Ради керівників митних служб країн СНД,

керівники митних органів держав-сусідів України, представники НАН України, профільних науково-дослідних інститутів і вищих навчальних закладів, а також провідні спеціалісти міністерств, відомств, правоохоронних органів і митної служби України.

Значні заходи були вжиті Ю. Ф. Кравченком для поліпшення умов праці та матеріального становища митників, підвищено розмір премій інспекторському та керівному складу галузі, встановлено щомісячні надбавки до персональних звань службових осіб митних органів, прийнято постанову КМУ про надання митникам права на отримання службових житлових приміщень.

У липні 1995 р. Ю. Ф. Кравченко очолив МВСУ.

З 2001 по 2002 р. Ю. Ф Кравченко працював директором Інституту права ім. Князя Володимира Великого при Міжрегіональній академії управління персоналом та головою Херсонської обласної державної адміністрації. З 2002 по 2004 р. очолював Державну податкову адміністрацію України.

Нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня, орденом Святого Дмитрія Солунського III ступеня, орденом Святого князя Володимира Великого I ступеня.

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ (COUNTRY OF ORIGIN OF GOODS) – країна, у якій товар було цілком вироблено чи піддано достатній обробці (переробці) відповідно до критеріїв, встановлених МКУ 2012 р. Під **К.п.т**. можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіони чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

К.п.т визначається з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Для цілей визначення **К.п.т** не враховується походження енергії, машин та інструментів, що використовуються для його виробництва або переробки.

Приладдя, запасні частини та інструменти, що використовуються у машинах, пристроях, агрегатах або транспортних засобах, вважаються такими, що походять з тієї самої країни, що і ці машини, пристрої, агрегати або транспортні засоби, за умови їх ввезення та продажу разом із зазначеними машинами, пристроями, агрегатами або транспортними засобами і відповідності їх комплектації та кількості звичайно використовуваному приладдю, запасним частинам та інструментам.

Положення МКУ 2012 р. застосовуються для визначення походження товарів, на які при ввезенні їх на митну територію України поширюється режим найбільшого сприяння (непреференційне походження), з метою застосування до таких товарів передбачених законом заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД. Повністю вироблені або піддані достатній переробці товари преференційного походження визначаються на основі законів України, а також міжнародних договорів України, згоду на обов'язковість яких надано ВРУ.

Країна походження упаковки, в якій товар ввозиться на митну територію України, вважається тією ж, що і країна походження самого товару, крім випадків, коли законодавство України передбачає її окреме декларування для тарифних цілей. У таких випадках країна походження упаковки визначається окремо від **К.п.т**.

Для цілей визначення **К.п.т**, у тому числі при застосуванні правила адвалорної частки, у тих випадках, коли упаковка, в якій товар ввозиться на митну територію України, вважається походженням з тієї ж країни, що й сам товар, враховується лише та упаковка, в якій товар звичайно реалізується у роздрібній торгівлі.

Відповідно до МКУ 2012 р. товарами, повністю виробленими у даній країні, вважаються: 1) корисні копалини, добуті з надр цієї країни, в її територіальних водах або на її морському дні; 2) продукція рослинного походження, вирощена або зібрана в цій країні; 3) живі тварини, що народилися та вирощені в цій країні; 4) продукція, одержана від живих тварин у цій країні; 5) продукція, одержана в результаті мисливського або рибальського промислу в цій країні; 6) продукція морського рибальського промислу та інша продукція морського промислу, одержана судном цієї країни або судном, що орендоване (зафрахтоване) цією країною; 7) продукція, одержана на борту переробного судна цієї країни виключно з продукції, зазначеної у пункті 6; 8) продукція, одержана з морського дна або з морських надр за межами територіальних вод цієї країни, за умови, що ця країна має виключне право на розробку цього морського дна або цих морських надр; 9) брухт та відходи, одержані в результаті виробничих або інших операцій з переробки в цій країні, а також вироби, що були у вжитку, зібрані в цій країні та придатні лише для переробки на сировину (утилізації); 10) електроенергія, вироблена в цій країні. Ті самі вимоги розповсюджуються при визначенні походження товарів повністю вироблених у вільних митних зонах на території України, під час випуску їх для вільного обігу на митній території України.

Потушинська О.П.

КРАНОВІ ВАГИ TIGRIP TKA/TWF – див. ВАГИ КРАНОВІ TIGRIP TKA/TWF.

КРЕДИТ АКЦЕПТНИЙ (ACCEPTANCE CREDIT) [від лат. acceptus – прийнятий] – кредит, який на-

дається векселедержателю і виступає як гарантія. Векселедавець, виставляючи вексель, вказує платника, який повинен акцептувати його. Клієнт виставляє тратту на банк, котрий її акцептує за умови, що до настання строку платежу по векселю клієнт внесе в банк необхідну для погашення векселя суму. Позичальник (векселедавець) може використати акцептований банком вексель як платіжний засіб для купівлі товарів або облікувати його в іншому банку. Облік векселя може бути здійснено в банку, який його акцептував. У цьому випадку банк стає не тільки гарантом, але й безпосереднім кредитором клієнта. За здійснення акцептної операції банк стягує комісію.

Через свою високу ліквідність та надійність банківські акцепти виступають як міжнародний платіжний засіб, адже завдяки наявності подвійної гарантії оплати і імпортера, який надає кошти на оплату векселя, і банку, котрий гарантує та здійснює безпосередній платіж, – їх охоче приймають в оплату експортери продукції; крім цього, під банківський акцепт легко рефінансуватись, бо на грошовому ринку існує попит на дані інструменти. Особливо розвиненим ринок банківських акцептів у США та Великобританії, де акцептні операції банків набули найбільшого поширення. На відміну від облікового кредиту, який надається векселедержателю, **К.а.** видається векселедавцю (боржнику за векселем). Клієнт банку (імпортер) укладає зовнішньоекономічну угоду з іноземним контрагентом (експортером) на купівлю продукції, умовою якої є оплата контракту за допомогою банківського акцепту.

Імпортер (сам або через посередника) домовляється з банком про можливість останнім акцептувати тратту і очікує поставку. Експортер відвантажує продукцію, виписує тратту на банк імпортера і передає її разом з комерційними документами (безпосередньо або через інший банк) банкові, котрий погодився акцептувати тратту. Банк імпортера акцептує вексель і повертає його експортеру (або його банкові). Експортер може дочекатись строку оплати й отримати платіж за векселем або переврахувати акцептований вексель на грошовому ринку. Більш поширеною є саме реалізація банківського акцепту. Напередодні терміну оплати векселя імпортер надає у свій банк відповідну суму платежу і після пред'явлення власником банківського акцепту оплачує його, отримуючи при цьому товарні документи.

Для того, аби експортер мав упевненість у тому, що банк імпортера акцептує тратту, звичайно контрактом передбачається відкриття імпортером безвідзивного акредитива на користь постачальника. Банк імпортера в акредитивному листі зобов'язується акцептувати тратту після її пред'явлення. Отже, ризики експортера, який формально надає комерційний кредит імпортеру, перекладаються на банк-акцептант. У ряді випадків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій з використанням банківського акцепту експортер може, не відсилаючи тратту для акцептування, відразу врахувати її у своєму банку, а вже останній передає вексель у банк-акцептант. Витрати експортера на врахування звичайно компенсуються імпортером.

Для зниження ризику акцептної операції банки надають перевагу акцептуванню товарних векселів, намагаються дотримуватись відповідності термінів погашення векселя строкам виконання контракту, здійснювати контроль за товарно-грошовими потоками. Знижує ризик банку і поєднання акцепту з рамбурсуваням – відшкодуванням клієнтом суми платежу до настання строку платежу за банківським акцептом (звичайно за один – три дні залежно від репутації клієнта). Для отримання такого відшкодування банки, як правило, утримують товарні документи до внесення клієнтом суми покриття. З цією ж метою банк перевіряє платоспроможність клієнта, оформлення угоди строковим зобов'язанням (простим векселем) і навіть може вимагатися ліквідне забезпечення у формі цінних паперів, банківської гарантії тощо.

Пунда О.О.

КРЕДИТ ЕКСПОРТНИЙ (EXPORT CREDIT) – кредит, пов'язаний з обслуговуванням та заохоченням експорту, сутність якого полягає у відстроченні платежу, що полегшує покупцеві придбання товару. **К.е.** став торговим звичаєм і фактично необхідний при вивезенні продукції. **К.е.** надають фірми-експортери, банки або уряди іноземним фірмам, урядам для оплати закуплених у країні кредитора товарів і послуг. Вони, як правило, «зв'язані», тобто можуть бути використані лише для придбання товарів певної фірми або вироблених у певній країні. **К.е.** надається як покупцеві, так і продавцеві. Найпоширеніший **К.е.** покупцеві. Це переважно короткотерміновий кредит з відстроченням платежу на 2-6 міс., рідше – до 1 року. Практикується в торгівлі споживчими та сировинними товарами. Середньотермінові (до 5 років) і довготермінові (понад 5 років) кредити надають для фінансування експорту машин і устаткування. **К.е.** продавцю надається переважно виробникам устаткування впродовж періоду виробництва замовленої іноземним партнером продукції. Це кредити попереднього фінансування за фіксованою відсотковою ставкою, що дають можливість самим експортерам відстрочувати платежі.

К.е. належить до спеціальних і має значну державну підтримку, головною формою якої є надання державних гарантій, покликаних усунути експортний ризик, не охоплений комерційним страхуванням. Державні гарантії **К.е.** виникли на початку XX ст.: в Англії – у 1919 р., у Франції – у 1923 р., у Німеччині – у 1926 р. Нині їх практикує більшість країн, створено спеціальні органи для їх надання (в Англії – Департамент гарантій екс-

портних кредитів). Держава гарантує експортеру повернення грошей не лише у разі банкрутства боржника, а й коли існують неплатежі внаслідок воєнних дій, революцій, оголошення мораторію. Політичні ризики покриває держава на 90-100 %, економічні – на 80-85 % вартості контракту. Вигода державних гарантій виявляється ще й у тому, що за їх наявності банки надають **К.е.** за нижчою відсотковою ставкою. Держава є не лише гарантом **К.е.**, а й може брати участь у кредитуванні угоди, покривати за рахунок бюджету різницю між ринковими відсотковими ставками і пільговими на **К.е.** Щодо позичкового відсотка по середньо- і довготермінових **К.е.** країнами ОЕСР на початку 80-х досягнуто консенсусної угоди, якою встановлено його нижню межу залежно від рівня розвитку країни-імпортера і терміну кредиту.

Шнирков О.І.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ – див. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КРИМІНАЛЬНА.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – див. ПРАВОПОРУШЕННЯ КРИМІНАЛЬНЕ.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ – див. ПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНЕ.

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (CRIMINAL CODE OF UKRAINE) – кодифікований нормативно-правовий акт, побудований за пандектною системою, основне завдання якого – правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам. **ККУ** прийнятий ВРУ 05.04.2001 та набрав чинності з 01.09.2001.

У Загальній частині представлено норми загального значення, які визначають основи кримінальної відповідальності, дають поняття злочину, називають види покарання за злочини та ін. Загальна частина **ККУ** складається із 15 розділів: «Загальні положення», «Закон про кримінальну відповідальність», «Злочин, його види та стадії», «Особа, яка підлягає кримінальній відповідальності (суб'єкт злочину)», «Вина та її форми», «Співучасть у злочині», «Повторність, сукупність та рецидив злочинів», «Обставини, що виключають злочинність діяння», «Звільнення від кримінальної відповідальності», «Покарання та його види», «Призначення покарання», «Звільнення від покарання та його відбування», «Судимість», «Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування», «Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх». В Особливій частині **ККУ** визначається кримінальна відповідальність за окремі злочини. Особлива частина включає 20 розділів, систематизованих за групами однорідних суспільних відносин, на які посягають відповідні злочини.

Норми Загальної частини можна застосовувати лише на базі Особливої частини. Загальна та Особлива частини – це дві тісно пов'язані, взаємозумовлені підсистеми права, що взаємодіють. Вони складаються з глав і статей. Статті Загальної частини – це нормативні приписи, що визначають загальні положення та категорії кримінального законодавства. Вони здебільшого є єдиним цілим і не поділяються на структурні елементи. Статті Особливої частини складаються з двох елементів: диспозиції та санкції. Диспозиція дає ознаки забороненої поведінки. Санкція визначає вид і міру покарання, що застосовується в разі, якщо вчиняються діяння, визначені диспозицією.

ККУ є частиною ЗУ про кримінальну відповідальність (разом із ЗУ «Про кримінальні проступки», прийняття якого передбачено Кримінальним процесуальним кодексом України від 13.04.2012).

Бурдін В.М.

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE) – кодифікований нормативно-правовий акт, побудований за пандектною системою, що регулює порядок провадження у кримінальних справах. Прийнятий 28.12.1960, набрав чинності з 01.04.1961. 13.04.2012 прийнято нову редакцію **КПКУ.** Відповідно до статей 1 та 2 **КПКУ**, призначенням **КПКУ** є визначення порядку провадження у кримінальних справах. Завданням кримінального судочинства є охорона прав та інтересів юридичних та фізичних осіб-учасників справи, повне розкриття злочинів, викриття винних та забезпечення того, щоб були покарані саме винні, і ніхто інший, і щоб винні отримали належне покарання.

Новий **КПКУ** складається з 11 розділів, які містять 46 глав. Цей **КПКУ** суттєво змінив процедуру провадження в кримінальних справах, зокрема, порядок проведення досудового розслідування у частині системи процесуальних відносин – дізнання-досудове слідство. Такі новели вплинули на організацію діяльності структурних підрозділів митних органів України, на які покладено обов'язок захисту митної безпеки та інтересів України від проявів контрабанди та інших порушень митних правил.

Бурдін В.М.

КРИМСЬКА МИТНИЦЯ (CRIMEAN CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України до червня 2014 р.

Історія **К.м.** пов'язана із створенням: Сімфе-

ропільської митниці відповідно до наказу Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР від 25.06.1985 № 309; Кримського територіального митного управління відповідно до постанови КМУ від 08.07.1994 № 465 та Красноперекопської митниці відповідно до наказу ДМКУ від 20.10.1994 № 319.

Наказом ДМСУ від 20.12.1996 № 564 на базі ліквідованих Кримського територіального митного управління, Сімферопольської та Красноперекопської митниць було створено Кримську регіональну митницю. Наказом ДМСУ від 22.03.2005 № 194 діяльність Кримської регіональної митниці припинено шляхом перетворення її на **К.м.** Згодом у 2006 р. на базі **К.м.** знову була створена Кримська регіональна митниця, яку у 2008 р. реорганізовано у **К.м.** 01.05.2008 вважається датою заснування **К.м.**

Згідно із постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» **К.м.** була реорганізована у **К.м.** Міндоходів. Розпорядженням КМУ від 04.06.14 № 535-р «Про реорганізацію деяких територіальних органів Міністерства доходів і зборів» **К.м.** Міндоходів реорганізовано шляхом їх приєднання до Херсонської митниці Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» скасовано розпорядження КМУ від 04.06.2014 № 535-р та **К.м.** Міндоходів приєднано Херсонської митниці Міндоходів (з серпня 2014 р. – Херсонська митниця ДФС).

У квітні 2013 р. до складу **К.м.** входило 7 митних постів та 13 пунктів пропуску, в тому числі:

– митний пост «Сімферополь – центральний». Зона діяльності – м. Сімферополь, Сімферопольський район, м. Алушта та території підпорядковані Алуштинському міськвиконкому, м. Білогірськ, Білогірський район, м. Бахчисарай, Бахчисарайський район АР Крим, а також територія АР Крим;

– митний пост «Красноперекопськ». Зона діяльності – м. Красноперекопськ, м. Армянськ, Красноперекопський, Джанкойський, Первомайський, Раздольненський і Красногвардійський райони АР Крим;

Митний пост «Ялта» Кримської митниці

Митний пост «Сімферополь – центральний»

– митний пост «Ялта», пункт пропуску для міжнародного морського сполучення «Ялтинський морський торговельний порт». Зона діяльності – м. Ялта та територія, підпорядкована Ялтинському міськвиконкому;

– митний пост «Сімферополь – аеропорт», пункти пропуску для повітряного сполучення «Аеропорт-Сімферополь», «Аеродром «Гвардійське»», «Аеродром «Джанкой»», «Аеродром «Саки»»;

– митний пост «Євпаторія», пункт пропуску для міжнародного морського сполучення «Євпаторійський морський порт». Зона діяльності – м. Євпаторія, територія, яка підпорядкована Євпаторійському міськвиконкому, м. Саки, Сакський і Чорноморський райони АР Крим;

– митний пост «Феодосія», пункт пропуску для міжнародного морського сполучення «Феодосійський морський торговий порт». Зона діяльності – м. Феодосія та території підпорядковані Феодосійському міськвиконкому, м. Судак та території підпорядковані Судакському міськвиконкому, Нижньогірський, Советський, Кіровський райони АР Крим;

– митний пост «Керч», пункти пропуску «Аеропорт «Керч»», «Крим», «Керченський морський торговельний порт», «Керченський рибний порт», Керченський морський порт «Камиш-Бурун», «Акваторія ВАТ «Суднобудівний завод «Залив»». Зона діяльності – м. Керч та Ленінський район АР Крим.

Керівники **К.м.:**

– Ілюнин В. В. (1990 – 1994 рр.);
– Коновченко Ю. М. (1994 – 1996 рр.);
– Прядко А. Т. (1994 – 1997 рр.);
– Тютюник О. О. (1996 – 1999 рр.);
– Сасунов В. В. (1999 – 2005 рр.);
– Гаврилюк А. М. (2005 р.);
– Штанько А. І. (2008 р.)
– Самсонов Є. Б. (2006 – 2008 рр., 2009 – 2010 рр.);
– Лук'янов С. В. (2011 р.);
– Тимошенко В. А. (2011 – 2012 рр.);
– Набока В. Г. (2012 р.);
– Пудрик Д. В. (2010 – 2011 рр., з 2012 р.).

Котєлєва Л.І., Туржанський В.А.

КРИТЕРІЇ ДОСТАТНЬОЇ ПЕРЕРОБКИ ТОВАРУ (CRITERIA OF SUFFICIENT PROCESSING OF GOODS) – критерій, що використовується при визначенні країни походження товару, якщо у його виробництві брали участь дві або більше країни.

Відповідно до ст. 40 МКУ 2012 р., якщо у виробництві товару беруть участь дві або більше країн, країною походження товару вважається країна, в якій були здійснені останні операції з переробки, достатні для того, щоб товар отримав основні характерні риси повністю виготовленого товару, що відповідають **К.д.п. К.д.п.** є: виконання виробничих або технологічних операцій, за результатами яких змінюється класифікаційний код товару згідно з УКТ ЗЕД на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків; зміна вартості товару в результаті його переробки, коли відсоткова частка вартості використаних матеріалів або доданої вартості досягає фіксованої частки у вартості кінцевого товару (правило адвалорної частки); виконання виробничих та/або технологічних операцій, які в результаті переробки товару не ведуть до зміни його класифікаційного коду згідно з УКТ ЗЕД або вартості згідно з правилом адвалорної частки, але з дотриманням певних умов вважаються достатніми для визнання товару походженням із тієї країни, де такі операції мали місце.

Якщо щодо конкретного товару такі **К.д.п.**, як правило адвалорної частки та виконання виробничих і технологічних операцій, не встановлено, то застосовується правило, згідно з яким товар вважається підданим достатній переробці, якщо в результаті його переробки змінено класифікаційний код товару згідно з УКТ ЗЕД на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків. У разі застосування правила адвалорної частки вартість товару, одержаного в результаті переробки в цій країні, визначається на базі ціни франко-завод виробника товару. Вартість складових цього товару, що походять з інших країн, визначається за їх митною вартістю, а тих складових, походження яких не визначено, – за встановленою ціною першого їх продажу в цій країні.

Не відповідають **К.д.п.**: операції, пов'язані із забезпеченням збереження товарів під час зберігання чи транспортування; операції щодо підготовки товарів до продажу та транспортування (роздрібнення партії, формування відправлень, сортування, перепакування); прості складальні операції – операції, які здійснюються шляхом складання виробів за допомогою простого кріпильного матеріалу (гвинтів, гайок, болтів тощо) чи клепання, склеювання або монтажу готових вузлів за допомогою зварювання (за винятком виготовлення складних виробів шляхом зварювання), а також інші операції (регулювання, контроль, заправка робочою рідиною тощо), необхідні у процесі складання і не пов'язані з переробкою (обробкою) товарів, незалежно від кількості та складності таких операцій; змішування товарів, які походять із різних країн, якщо характеристики кінцевої продукції суттєво не відрізняються від характеристик товарів, що змішуються; забій тварин; комбінація двох чи більше вищезазначених операцій.

Мартинюк В.П.

КРИШТАЛЬ ГІРСЬКИЙ (CLEAR QUARTZ) [від грец. krystallos – лід] – різновид кварцу (двоокис кремнію). Є найбільш поширеним мікроелементом Землі. Ювеліри різних народів здавна надавали назву **К.г.** «алмаз» з прикметником, що вказує на місце видобутку або виготовлення прикраси: алмаз – богемський, арабський, бристольский, корнуельський і т. п.

Існують такі різновиди **К.г.**: цитрин – жовтий кришталь, раухтопаз – димчастий кришталь, аметист – рожевий кварц, моріон – чорні кристали, які просвічуються. «Волосатики» – так називають прозорі різновиди мінералу з непрозорими включеннями. Якщо в кристалі є голчасті включення, то їх називають «стрілами Амура», а якщо включення волокнисті тоді «волосся Венери».

Твердість **К.г.** дає можливість включити камінь у групу дорогоцінного каміння, однак його вартість відносно невелика, і залежить, звичайно, від рівня його прозорості й природної цілісності кристала. У природі є кристали від кількох сантиметрів до кількох метрів у довжину. Родовища **К.г.** трапляються часто у Карпатах, Криму, на острові Мадагаскар, Китаї, Бразилії, в Швейцарських і Французьких Альпах, на Памірі, Уралі, Південній Якутії.

Із **К.г.** вирізали чаші, посудини, кубки. А для виготовлення ювелірних виробів і прикрас бралися прозорі відшліфовані камені. У стародавніх народів Середземноморського басейну **К.г.** цінувався дуже високо. Кубки зі «скам'янілого льоду» прикрашали столи імператорів і султанів; їх передавали у спадок з покоління в покоління. Цей камінь оправляли в золото, ним інкрустували вінці і корони. За легендою, у римського імператора Нерона було два кубки, виточених із цільних кристалів без найменшої вади. У Середньовіччі **К.г.** вже не вважали таким дорогоцінним, як, наприклад, рубін або алмаз. Проте цінували за твердість: хоч він і м'якший топазу або

рубіна, але ріже залізо. **К.г.** вважався в ті часи каменем перемоги: шарики з нього підвішували на військові прапори, ними інкрустували зброю. У 1676 р. в Англії вперше було отримано кришталеве скло і натуральний камінь став використовуватися в якості прикраси значно рідше.

Відповідно до вітчизняного законодавства **К.г.** належить до дорогоцінного каміння четвертого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Корнійчук О.О.

КРОНА ДАНСЬКА (DANISH KRONE) – національна валюта Данії. **К.д.** складається з 100 ере. **К.д.** перебуває також в обігу в Гренландії і на Фарерських островах, код ISO 4217 – DKK. Іноді використовуються варіанти DKR або Dkr, але вони не є офіційними. Емітентом виступає Національний банк Данії. У готівковому обігу країни знаходяться банкноти номіналом 50, 100, 200, 500 і 1000 крон, а також монети номіналом 50 ере, 1, 2, 5, 10 і 20 крон. Протягом 2002 – 2005 рр. банк Данії випустив модифіковані грошові знаки у 100, 200, 500 і 1000 **К.д.** В період 2009 – 2012 рр. Національний банк Данії проводив заміну банкнот зразка 1997 р. Основна тема на нових банкнотах – мости Данії та їхні околиці. Першою банкнотою нового зразка є банкнота номіналом у 50 крон, яка введена в обіг 11.08.2009. Банкнота номіналом 100 крон випущена наступною у травні 2010 р.

До кінця XVIII ст. **К.д.** за номіналом дорівнювала 8 маркам. Нова крона з'явилася у Данії в 1873 р. Вона замінила дауський рікталер. Дві крони становили один рікталер. Крона з'явилася у результаті утворення Скандинавського монетного союзу, який існував до Першої світової війни. Учасниками монетного союзу були Швеція і Данія, до яких пізніше приєдналася Норвегія. Крона забезпечувалася золотом: 2480 крон складали 1 кг чистого золота. У Данії і Норвегії валюта називалася «krone», а у Швеції – «krona» (обидва ці слова перекладаються як «корона»). Після розпаду монетного союзу Данія, Норвегія і Швеція вирішили не змінювати назви своєї валюти.

Скандинавський монетний союз розпався у 1914 р, коли був скасований золотий стандарт. Данія повернулася до золотого стандарту в 1924 р., але повторно відмовилася від нього в 1931 р. У

Купюра номіналом в 1000 DKR, аверс.

період світової економічної кризи 1929 – 1933 рр. данська економіка зазнала особливо значних потрясінь. Аграрна економіка країни була поставлена на межу виживання. У цих умовах данський уряд зробив ставку на хімічну та фармацевтичну промисловість, почали розвиватися приладо- і машинобудування. У 1940 – 1945 рр. крона була прив'язана до німецької рейсмарки. Після закінчення німецької окупації 24 крони були рівні 1 англійському фунту, але в серпні того ж року це співвідношення впало до 19,34 (4,8 крони = 1 долар США). У рамках Бреттонвудської системи Данія у 1949 р. девальвувала свою валюту – 6,91 крони склали один долар. Подальша девальвація у 1967 р. призвела до співвідношення 7,5 крон / долар, 18 крон / фунт.

За результатами референдуму, проведеного у 2000 р., країна відмовилася від введення євро, не дивлячись на членство в ЄС. Ліберально-консервативний уряд Андерса Фога Расмуссена планув провести ще один референдум у 2004 р., але план не був виконаним, оскільки результати опитувань не показували підтримку євро. Співвідношення **К.д.** і євро підтримується європейським механізмом регулювання валютних курсів.

Неліпович О.В.

КРОНА ІСЛАНДСЬКА (ICELANDIC KRONA) [ісл. Íslensk króna] – грошова одиниця Ісландії. Міжнародне позначення **І.к.** – ISK. На підставі закону від 18.09.1885 був створений Національний банк Ісландії та випущені перші банкноти в кронах. Перший випуск банкнот складався з трьох номіналів – 5, 10 і 50 крон Національного казначейства зразка 1886 р. У 1904 р. почав випуск банкнот приватний Банк Ісландії, а в 1907 р. – державний Національний банк Ісландії. У 1927 р. Національний банк Ісландії отримав виняткове право випуску банкнот. Емісія обмежувалася за законом сумою 750 тис. крон. Понад цю суму емісію в невеликих розмірах здійснював з 1904 р. по 1927 р. приватний Ісландський банк. З 01.12.1918 Ісландія отримала часткову державну самостійність: у сфері зовнішніх зносин Ісландію до 1944 р. представляла Данія. Спочатку крона складалася з 100 ейрі (eyrir), але з 01.01.1995 ейрі не застосовується в готівковому обігу. З 01.01.1999 відповідно до Закону від 27.04.1998 № 36 при розрахунках суми повинні

Купюра номіналом в 5000 ISK, аверс.

округлятися до 50 ейрі. У вересні 2002 р. прийнятий закон про скасування поділу крони на розмінні одиниці з 01.10.2003. У даний час розмінної грошової одиниці в Ісландії офіційно не існує.

Перше офіційне котирування **К.і.** в Рейк'явіку належить до середини червня 1922 р. Карбування монет в кронах розпочато у 1925 р. Спочатку на всіх монетах містився вензель короля Крістіана X. У 1944 р. Ісландія проголошена республікою, у 1946 р. розпочато карбування монет без королівської символіки.

01.01.1981 проведена деномінація **К.і.** 100:1 і випущені монети нового зразка.

У 1947 р. випущені банкноти нового зразка, які в період з 31.12.1947 по 09.01.1948 були обмінені банкноти попередніх випусків 1:1.

У 1961 р. створений Центральний банк Ісландії. У 1963 р. банк почав випуск банкнот, які поступово замінювали в обігу банкноти Національного банку. 01.01.1981 проведена деномінація **К.і.** 100:1, обмін проводився до 30.06.1981. Випущені банкноти зразка 1981 р. в 10, 50, 100 і 500 крон. У 1984 р. випущена купюра в 1000 крон, в 1986 р. – 5000 крон, у 1995 р. – 2000 крон. Офіційно в обігу знаходяться купюри номіналом 500, 1000, 2000, 5000, а також монети номіналом 1, 5, 10, 50 і 100 крон. Банкноти номіналом в 10, 50 і 100 крон в даний час не випускаються.

Переважні кольори, в яких оформлені **К.і.**: червоно-коричневий і бежевий. Економічна криза 2008 р. призвела до різкого падіння курсу **К.і.** по відношенню до долара США. Уряд Ісландії, вирішуючи економічні проблеми, веде переговори з ЄС про вступ і введення євро, як валюти.

Неліпович О.В.

КРОНА НОРВЕЗЬКА (NORWEGIAN KRONE) – національна валюта Норвегії. Міжнародне позначення – NOK. Одна **К.н.** дорівнює 100 ері. **К.н.** – вільно конвертована валюта. Починаючи з кінця XIX ст. і по теперішній час **К.н.** має репутацію однієї із найстабільніших європейських валют.

Купюра номіналом в 5000 NOK, аверс.

Емісію **К.н.** здійснює центральний банк Норвегії – Норвезький банк, який контролюється Комітетом грошової політики, що обирається стортингом (парламентом). Монети чеканить Норвезький монетний двір. В обігу знаходяться банкноти номіналом 50, 100, 200, 500 і 1000 крон, монети номіналом 1, 5, 10 і 20 крон.

К.н. була введена в обіг законом від 17.04.1875 у зв'язку із вступом Норвегії до Скандинавського монетного союзу. Метою грошової реформи було створення більш сприятливих умов для розвитку економіки країни завдяки приєднанню до Скандинавського валютного союзу, укладеного між Швецією і Данією у 1873 р. Країни-учасниці привели вартість своєї валюти до одного золотого еквівалента і єдиної назви, було встановлено фіксований курс обміну валюти. При цьому кожна країна зберегла незалежність в питаннях грошової емісії. До 1917 р. на території Норвегії в обігу перебувала також шведська і данська крони.

Під час Першої світової війни країни-учасниці Скандинавського валютного союзу були змушені відмовитися від золотого забезпечення своєї валюти. У результаті виникла істотна різниця у вартості валют країн-учасниць, паритет був порушений і Скандинавський валютний союз де-факто припинив своє існування, хоча ніякого офіційного рішення з цього приводу не приймалося.

З 1917 по 1933 р. Норвегія то вводила, то скасовувала золотий стандарт для **К.н.**, а з 1931 р. «прив'язала» курс **К.н.** до фунта стерлінгів.

Під час Другої світової війни, починаючи з 1940 р., Норвезький банк був евакуйований у Лондон у зв'язку з окупацією Норвегії німецькими військами. На території Норвегії відділення Норвезького банку, що працювали під контролем окупаційної влади, були змушені обмінювати німецькі рейхсмарки на крони за невигідним курсом, що провокувало форсовану емісію **К.н.** і призвело до зростання інфляції.

У рамках Бреттон-Вудської угоди, з 1946 до 1971 р. діяв твердий обмінний курс **К.н.** по відношенню до ключової валюти, забезпеченої золотом – долару США. З 1972 до 1978 р. Норвегія підтримувала курс **К.н.** в рамках Європейської угоди про єдині межі взаємних коливань курсів валют країн, укладеної членами Європейського економічного співтовариства (ЄЕС), що отримала назву «Європейська валютна змія».

З 1979 р. курс **К.н.** був прив'язаний до кошика валют. У 1993 р. було вирішено ввести плаваючий курс обміну **К.н.** На курс **К.н.** найбільший вплив спричиняє динаміка цін на нафту, оскільки економіка Норвегії, як одного з найбільших експортерів нафти у Західній Європі, відчуває сильну залежність від ситуації на ринку енергоносіїв. **К.н.** входить в список CLS – міжнародної системи для здійснення розрахунків за конверсійними операціями, діюча для країн-членів МВФ.

Неліпович О.В.

КРОНА ЧЕСЬКА (CZECH KRONA) [чеш. Koruna česká] – грошова одиниця Чехії. Офіційна назва в Чехії – koruna česká. Код стандарту ISO 4217 – CZK. **К.ч.** складається зі 100 геллерів (чеш. haléř), однак зараз в обігу вони не перебувають.

01.01.1993 Чехословаччина мирно розділила-

ся на Чехію і Словаччину. На території нової держави чехословацьку крону замінила **К.ч.** Одночасно у Словаччині з'явилася словацька крона. З лютого 1993 р. в обігу перебували монети номіналом 10, 20 і 50 геллерів, 1, 2, 5, 10, 20 і 50 крон, а також банкноти номіналом 20, 50, 100, 200, 500, 1000, 2000 і 5000 крон. З 01.09.2008 Національний банк Чехії вивів з обігу всі монети-геллери. Ці монети були на території Чехії в обігу 116 років. Відтоді в обігу перебувають лише монети-крони. Після 01.09.2008 з обігу були виведені монети номіналом в 50 геллерів і банкноти номіналом 20 **К.ч.** Таким чином, в обігу перебувають монети номіналом 1, 2, 5, 10, 20 і 50 **К.ч.**, а також банкноти номіналом 50, 100, 200, 500, 1000, 2000 і 5000 **К.ч.**

К.ч. – одна з найдавніших європейських грошових одиниць, яка бере свій початок у XII ст., коли було засновано Чеське королівство. У чеській мові слово «коруна», як його вимовляють самі чехи, досі означає не тільки національну валюту, але й корону – символ королівської влади і стабільності. Саме корона зображена на всіх банкнотах і монетах Чехії.

З 01.04.2011 з обігу були вилучені банкноти номіналом в 50 **К.ч.** Національний банк Чехії мотивував даний захід тим, що монети у 50 **К.ч.** більш зносостійкі, ніж банкноти і таким чином вони зменшують витрати, пов'язані з обігом грошових знаків. Серія банкнот 20, 50, 100, 200, 500, 1000 і 5000 крон з новим дизайном була введена в кінці

Купюра номіналом в 5000 CZK, аверс.

1993 р. і до сьогодні використовується в обігу, за винятком перших версій купюр 1000 і 5000 крон, у яких в подальших випусках були оновлені функції захисту від підробки. На лицьовій стороні всіх банкнот зображено відомих чехів, на зворотному боці – абстрактні композиції. Сучасні захисні елементи присутні на всіх банкнотах. Усі монети в Чехії мають різну форму і розмір. Монети виготовляються здебільшого із сталі або суміші сталі з нікелем. «Сріблястий» колір монетам надається за допомогою гальванізації нікелем, «золотий» і «мідний» – міддю або сумішшю міді з цинком.

Курс **К.ч.** досить стабільний і Чехія не поспішає переходити на євро. Тим не менш, світова фінансово-економічна криза 2008 – 2009 рр. все ж таки позначилася на курсі **К.ч.** до євро (падіння становило близько 6 %).

Неліпович О.В.

КУКСХАФЕН – див. ПОРТ КУКСХАФЕН.

КУЛІШЕР ЙОСИП МИХАЙЛОВИЧ (KULISHER YOSYP MYKAILOVYCH) (1878 – 1933) – російський та радянський вчений у сфері історії, економіки, фінансів, статистики і права. Професор Петроградського університету. Представник російської історичної школи політичної економії. Фахівець з питань оподаткування та митної політики, міжнародної торгівлі, економічної історії.

Народився 01.08.1878 в м. Київ у родині етнографа, історика, публіциста, адвоката, одного із вагомих представників Єврейської історико-етнографічної спілки та автора наукової праці «Очерки сравнительной этнографии и культуры» М. Г. Кулішера. У 1896 р. із золотою медаллю закінчив німецьку гімназію у м. Санкт-Петербург та був зарахований на навчання до юридичного факультету Санкт-Петербурзького університету, де, ще студентом, почав займатися науковою роботою. У 1900 р. після закінчення університету продовжив навчання за кордоном, де у німецьких економічних журналах почав друкувати результати своїх наукових досліджень. Вільно володіючи німецькою, французькою, англійською мовами і дещо гірше – італійською та іспанською, **К.** завжди міг самостійно працювати із зарубіжними першоджерелами.

Після повернення з-за кордону успішно склав магістерський іспит та був зарахований у липні 1905 р. на посаду приват-доцента кафедри по-

літичної економії Санкт-Петербурзького університету, тоді ж отримав чин колезького секретаря по Міністерству фінансів, а у 1907 р. переведений

на службу чиновником з особливих доручень VII класу зазначеного міністерства «с оставлением в должности приват-доцента».

У 1908 р. **К.** захистив магістерську дисертацію із політичної економії та статистики «Нариси з історії форм промисловості в Західній Європі з XIII по XVIII ст.». Докторську дисертацію було захищено у 1915 р. в Імператорському Московському університеті на основі наукової праці «Комунальне оподаткування в Німеччині у його історичному розвитку». У березні 1918 р. **К.** було обрано на посаду доцента кафедри політичної економії та статистики Петроградського університету, а у листопаді цього ж року – присвоєно звання професора.

У грудні 1919 р. **К.** було заарештовано Надзвичайною комісією, проте, після клопотання університетської спільноти, було звільнено з-під варти. Він продовжив працювати на економічному відділенні факультету суспільних наук Петроградського університету, в Інституті народного господарства, викладає у військовій школі. У 1921-24 рр. очолював Економічний науково-дослідний інститут, у якості голови податкової комісії працював у Петроградському відділенні інституту економічних досліджень, був консультантом Північно-Західної обласної торговельної палати. Протягом 20-их років XX ст. **К.** працював професором Військово-господарської академії, Сільськогосподарського інституту, Лісотехнічної академії, Політехнічного інституту. Після створення Ленінградського фінансово-економічного інституту очолював у ньому, протягом 1930-31 рр. кафедру прикладної економіки.

Серед найбільш вагомих наукових доробків **К.** також варто виокремити: «Очерки по истории таможенной политики» (1903 р.); «Эволюция прибыли с капитала в связи с развитием промышленности и торговли в Западной Европе» (1906 р. – перший том; 1908 р. – другий том); «Хлебные пошлины и их влияние на народное хозяйство» (1904 р.); «Местное обложение в иностранных государствах» (1911 р.); «Спорные вопросы организации статистики внешней торговли» (1916 р.); «Будущее нашей внешней торговли» (1917 р.); «Основные вопросы международной торговой политики» (1917 р.); «Очерки финансовой науки» (1917 – 1918 рр. – в двох частинах); «Международные торговые договоры» (1920 р. – в двох частинах); «Очерк истории русской торговли» (1923 р.); «Истории русского народного хозяйства с древнейших времен до XVII века» (1925 р. – перший том; 1926 р. – другий том); «Очерк экономической истории Древней Греции» (1925 р.).

Вершиною наукового таланту **К.** справедливо вважається «История экономического быта Западной Европы», яка в період 1909 – 1931 рр. витримала 8 видань в Росії, була переведена на німецьку, англійську, італійську та польську мови, тричі видавалася у Німеччині (у 1928 – 29, 1958 та 1965 рр.). за визнанням сучасних дослідників вона і зараз вважається найкращою хрестоматією з економічної історії Західної Європи.

Особливу увагу **К.** у своїх дослідженнях приділяв вивченню економічної активності в умовах різних історичних епох, виступав проти марксистської теорії трудової вартості, теорії доданої вартості, вказуючи що вартість кінцевого продукту формується не лише за рахунок фізичної праці робітників, але й завдяки інтелекту – новим відкриттям у сфері науки та техніки. Вчений заперечував невідворотну загибель капіталізму та масове збіднінння робітників в умовах капіталістичного способу виробництва. У зв'язку із тим, що **К.** не розділяв основних постулатів марксистської теорії, в СРСР його було віднесено до категорії «буржуазних» вчених, а економічні погляди вченого зазнавали звинувачень, у тому що він не є справжній марксист, не користується поняттями марксистської економічної теорії та не часто цитує праці К. Маркса і Ф. Енгельса у своїх дослідженнях.

Такий психологічний прес, що відбувався на фоні важкої хвороби вченого призвів до його передчасної смерті 17.11.1933 на 56 році життя. **К.** похоронено на Єврейському кладовищі міста Санкт-Петербурга.

Фрадинський О.А.

КУЛЬТУРА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ МИТНИХ ОРГАНІВ ПРОФЕСІЙНА (PROFESSIONAL CULTURE OF CUSTOMS OFFICIALS) – сукупність морально-правових норм, професійних та суспільних (загальнолюдських) знань, навичок й умінь, що регулюють поведінку митника у професійній діяльності.

К. є складовою загальної культури поведінки, що включає дотримання норм професійної етики, етикету, культури спілкування, культури побуту та взаємовідносин у позаслужбовий час, організація робочого та позаробочого часу. Виділяють такі компоненти **К.**: розширення наукового світогляду; оволодіння складними прийомами роботи з будь-якою інформацією, у тому числі з тією, яка надходить у митні органи; розвиток і професіоналізація мислення; становлення певної структури характеру; формування індивідуального стилю службової діяльності у митних органах; оптимізація індивідуальної системи життєвих цінностей; оптимізація індивідуальної системи професійних цінностей; засвоєння творчого підходу до вирішення пізнавальних і практичних завдань; формування стійкої професійної позиції.

Компоненти **К.** нерозривно пов'язані із виконанням на високому професійному рівні службових обов'язків. **К.** прогнозує рівень та якість виконання працівником своїх службових обов'язків, які у свою чергу залежать від багатьох чинників: сімейного виховання у дитячому та підлітковому віці, правил поведінки у суспільстві, психічних процесів, культури побуту, організації вільного

від роботи часу, культури спілкування, естетичних смаків, здатності до навчання, до самовдосконалення, а також глибини засвоєння спеціальних знань, умінь, навичок.

Вихованість, такт, ввічливість, повага до інших, гуманність, почуття міри, достоїнство, гідність, інтелігентність – якості, які є основою **К.**

Нагорічна О.С.

КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ – див. ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНІ.

КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ, НА ЯКІ ВСТАНОВЛЕНО ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНІ, НА ЯКІ ВСТАНОВЛЕНО ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.

КУНА (KUNA) – грошова одиниця Стародавньої Русі. Назва походить від шкурки куниці, тому прихильники теорії «шкіряних грошей» помилково бачили в куні виняткове хутра, що виконували на Русі функції монети. Сучасна наука припускає можливість локального використання шкурок хутрових звірів замість грошей, однак **К.**, як свідчать письмові джерела, була переважно металевою монетою. **К.** називали і диргеми, і західноєвропейські динарії, і руські срібники. Перелічені монети часто знаходять у скарбах, знайдених на території України.

У грошовій системі Русі **К.** були поширені разом з ногатами, різанами і віверицями. **К.** рахували на лічильні гривні; в XI ст. на таку гривню йшло 25 **К.**, а у XII ст. – 50. Вагова гривня срібла (бл. 200 г) у XII ст. за цінністю металу дорівнювала 4 гривням кун. На початку XII ст. з грошового обігу Давньої Русі майже повністю зникла карбована монета. Термін «**К.**» до середини XIII ст. часто вживався і для означення слова «гроші», замінюючи термін «сребро» (срібло). Але лічильна система кун проіснувала аж до початку карбування монет у Північно-Східній Русі в кінці XIV – початку XV ст.

Сьогодні **К.** (kuna) – це валюта Хорватії, літерний код HRK. Назва походить від назви куниці і не має жодного відношення до крони. Одна **К.** дорівнює 100 ліпам (lipa). Назва «ліпа» походить від назви липового дерева.

Ідея випустити власну валюту з назвою **К.** виникла у 1939 р., коли Хорватія отримала автономію у складі Югославії. Під час Другої Світової Війни, після проголошення незалежності, випала така нагода і була випущена в обіг **К.** з курсом обміну один до одного з югославським динаром, та 20 **К.** за 1 рейхсмарку. **К.** було замінено у червні 1994 р. хорватський динар (перед ним був югославський динар), який був знецінений внаслідок гіперінфляції (1500 %) під час війни.

Мартинюк В.П.

КУР'ЄР ДИПЛОМАТИЧНИЙ (DIPLOMATIC COURIER) – уповноважена офіційна особа, якій доручається доставка дипломатичної пошти. Уповноважена офіційна особа забезпечена офіційним документом із зазначенням його статусу та кількості місць, які складають дипломатичну пошту, користується при виконанні своїх обов'язків захистом держави перебування. **К.д.** користується особистою недоторканністю і не підлягає арешту або затриманню, у жодній формі. Державна фельд'єгерська служба України за погодженням з Міністерством закордонних справ України призначає **К.д.**, розробляє розклад і маршрути доставки дипломатичної пошти. Міністерство закордонних справ України за поданням Державної фельд'єгерської служби України оформляє **К.д.** дипломатичні паспорти з відповідними візами та веде облік кур'єрських листів.

Коновалов Ю.О.

КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ».

КУРС ВАЛЮТИ УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ ОФІЦІЙНИЙ (OFFICIAL EXCHANGE RATE OF UKRAINIAN CURRENCY AGAINST FOREIGN ONE) – співвідношення, за яким національна валюта України обмінюється на іноземну, або «ціна» грошової одиниці України, що визначена в грошовій одиниці іншої країни та офіційно встановлюється НБУ: щоденно – для вільно конвертованих валют та іноземних валют інших країн, які є головними зовнішньоекономічними партнерами України; один раз на місяць – для інших іноземних валют; один раз на місяць повторно – для спеціальних прав запозичення.

Офіційний курс гривні до долара США розраховується за курсом, який визначається, як середньозважений курс продавців і покупців на міжбанківському валютному ринку України, що склався за попередній робочий день, з можливим відхиленням ±2 %. Офіційний курс гривні до долара США є основним для визначення вартості інших іноземних валют, крім цього залежно від іноземної валюти, при визначенні курсу щодо гривні, враховуються такі дані як: щоденний фіксинг курсів валют до євро Європейського центрального банку; курси національних валют до долара США, установлені відповідними центральними (національними) банками держав; поточні крос-курси відповідних валют до долара США на міжнародних валютних ринках, у тому числі тих, що публікує газета «Financial Times»; курс спеціальних прав

запозичень до долара США, установлений Казначейським управлінням МВФ. Для розрахунку курсу гривні до іноземної валюти використовується інформація про котирування іноземних валют за станом на останню дату.

К. починає діяти наступного дня після затвердження, в разі встановлення на останній робочий день тижня або на передсвятковий день, курс діє протягом наступних вихідних чи святкових днів, а також на перший робочий день наступного тижня чи в перший післясвятковий день. **К.**, який встановлюється один раз на місяць, затверджується в передостанній робочий день місяця із строком дії цього курсу із першого числа наступного календарного місяця і до його кінця. **К.** розраховується Департаментом валютного регулювання та затверджується першим заступником Голови НБУ. Інформація про встановлені офіційні курси гривні до іноземних валют розміщується в міжнародній комп'ютерній мережі Інтернет, надсилається територіальним управлінням НБУ та банкам згідно з Тимчасовою схемою розсилання організаційно-розпорядчих і нормативно-правових актів НБУ, центральним органам виконавчої влади згідно з переліком, установленим НБУ. НБУ у межах своїх повноважень щодо забезпечення стабільності гривні може впливати на формування офіційного валютного курсу в результаті купівлі-продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України.

Мартинюк В.П.

КУРС ВАЛЮТНИЙ (RATE OF EXCHANGE) – ціна однієї офіційної грошової одиниці, що виражена в іншій офіційній грошовій одиниці. Враховуючи те, що в світі дуже багато офіційних грошових одиниць (валют), кожна конкретно взята валюта може мати багато курсових виразів. Зовнішньоекономічні операції, й насамперед зовнішня торгівля, викликають необхідність встановлення **К.в.**, тобто пропорцій обміну однієї валюти на інші. Ці пропорції змінюються в часі. Девальвація певної валюти означає зниження її ціни, що виражена в іншій валюті. Ревальвація означає підвищення ціни певної валюти, що виражена в іншій валюті. В умовах сучасної економіки **К.в.** дуже сильно впливає на ЗЕД – торговельні операції, фінансові операції та інші. Так, зростання **К.в.** гривні, наприклад, щодо долара (ревальвація гривні), за незмінності інших умов, є невигідною українським експортерам – їх валютна виручка переводиться в національну валюту з нижчим коефіцієнтом. За незмінності інших умов цей процес є достатньо привабливим для імпортерів – їх валютні витрати на одиницю імпортованої продукції зменшуються. Ревальвація гривні, таким чином, може певною мірою стимулювати зростання імпорту та негативно вплинути на обсяги експорту. Зменшення курсу гривні (девальвація гривні) має потенційно протилежні наслідки – стимулювати експорт та дестимулювати імпорт. Регулювання **К.в.** здійснюється ринком валют та центральним банком (в Україні – НБУ). Ринковий вплив – це вплив певного співвідношення між попитом та пропозицією певної валюти. Це співвідношення вирішальним чином залежить від співвідношення між експортом та імпортом товарів та послуг, співвідношення потоків фінансових інвестицій – вхідних та вихідних для конкретної країни, курсових очікувань суб'єктів валютного ринку. Регулювання **К.в.** з боку центрального банку може мати різні форми – здійснення інтервенцій на валютному ринку, застосування різних обмежень щодо використання певної валюти тощо.

Петруня Ю.Є.

ЛАБОРАТОРІЯ ВИПРОБУВАЛЬНА (TESTING LABORATORY) – лабораторія, яка проводить технічні операції, що полягають у визначенні однієї чи декількох характеристик даної продукції згідно з встановленою процедурою.

Вимоги до **Л.в.** регламентуються ДСТУ 3412. Згідно з цим нормативним документом випробувальною лабораторією може бути будь-яка лабораторія, що виявила таке бажання, незалежно від її галузевої підпорядкованості і форм власності. **Л.в.** повинна мати юридичний статус, організаційну структуру, адміністративну підпорядкованість, фінансовий стан та систему оплати праці співробітників, що забезпечують необхідну впевненість у тому, що вона визнається об´єктивною і незалежною від розробників, виробників та споживачів з усіх питань оцінювання показників, що підтверджується під час сертифікації конкретної продукції.

Технічну компетентність **Л.в.** характеризують: організація та управління лабораторією; персонал лабораторії; приміщення та робоче середовище; випробувальне обладнання та засоби вимірювань, випробувань і процедури; система управління якістю; організація роботи з виробами та продукцією, що випробовується.

Організація та управління **Л.в.** мають відповідати таким вимогам: **Л.в.** повинна мати керівника, який несе відповідальність за її діяльність та результати роботи, призначення та звільнення якого мають проводитися за згодою з національним органом із сертифікації; якщо **Л.в.** сама не є юридичною особою, а входить до складу іншої організації, яка є юридичною особою, то вона має бути структурним підрозділом цієї організації; кожний співробітник **Л.в.** має бути компетентним щодо закріпленої сфери діяльності, а також знати свої права й обов´язки; організаційна структура має виключати можливість вчинення на співробітників **Л.в.** тиску, який спроможний вплинути на результати

їх роботи з випробувань продукції; у **Л.в.** має бути система перевірки компетентними особами ходу та результатів, а також кваліфікації персоналу **Л.в.**

Л.в. повинна мати актуалізовану документацію, що включає: документи, які встановлюють технічні вимоги до продукції, що випробовується, та методи її випробувань – стандарти і технічні умови, в т. ч. міжнародні стандарти (правила, технічні рекомендації тощо); документи, які встановлюють програми та методи випробувань продукції, що закріплена за лабораторією. Нестандартизовані методики випробувань мають бути атестовані у встановленому порядку; документи, що стосуються підтримання в належному стані випробувального обладнання та засобів вимірювання: графіки повірки засобів вимірювань і атестації випробувального обладнання, що застосовується; паспорти на них; методики атестації випробувального обладнання та методики нестандартизованих засобів вимірювання; експлуатаційну документацію на засоби вимірювання, що застосовуються; документи, що визначають систему зберігання інформації та результатів випробувань (протоколи, робочі журнали, звіти тощо).

Мотюк К.Д.

ЛАБРАДОР РЕТРІВЕР (LABRADOR RETRIEVER) – порода мисливських собак, яка найчастіше використовується в митницях під час здійснення митного контролю.

За класифікацією Міжнародної Кінологічної Федерації належить до групи 8 FCI («Ретривери, «водяні» собаки»). Секція 1. «Ретривери».

Точне походження цієї породи не встановлено, але відомо, що предками **Л.р.** були собаки північноамериканських індіанців. Вперше собак невідомої породи європейці побачили на острові Ньюфаундленд (Канада) на початку XIX ст. і назвали їх ньюфаундлендами (водолазами). Пізніше їх почали називати лабрадорськими собаками чи лабрадорами, тому що перші представники цієї породи були виключно чорного кольору, нагадуючи

камінь лабрадоріт. За іншою версією, португальці, які були вражені працелюбністю представників цієї породи назвали їх лабрадорами, що в перекладі з португальської – «працелюбний». У середині XIX ст. лабрадори з'явились в Британії, англійці високо оцінили їх здібності до апортування, плавання та гострий нюх. Саме здібність до апортування визначила другу частину назви цієї породи – «ретривер» (англ. «retrieve» – знаходити та подавати дичину).

Л.р. – одна з найбільш слухняних і надійних собак. Дуже розумний, контактний, активний, доброзичливий, працьовитий легко піддається дресируванню. У всьому світі вважається однією з найбільш інтелігентних і обдарованих собак. Завдяки надзвичайно гострому чуттю і пристрасті до апортування **Л.р.** використовуються як службові собаки. У них безліч професій: їх використовують на полюванні, в митницях (під час в оглядової роботи з метою виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї, боєприпасів, тютюнових виробів, грошових знаків у вигляді банкнот), у гірських, водних, рятувальних, сейсмічних службах. Врівноважений характер і вроджена передбачливість **Л.р.** найбільш підходить для роботи поводирем сліпих – у світі 80 % собак-поводирів складають **Л.р**. Вони здатні запам'ятовувати до 50 маршрутів.

Зріст близько 60 см, вага – до 40 кг, тривалість життя – 12 – 13 рр. За забарвленням бувають суцільного чорного, шоколадного (від світлого очерету) і жовтого (від червоного лисячого до яскраво-кремового, з більш насиченим тоном на вухах, нижній частині корпусу і під хвостом) кольору. Допускається невелика біла проточина або зірочка на грудях.

Виноград О.В.

ЛАДАНКА (LADANKA) – бавовняний мішечок або місткість для натільного носіння ладану чи інших оберегів. **Л.** походить від слова ладан, під яким розуміють пахощі (висушений сік чи смолу кількох рослин), що використовують при богослужіннях. Окрім того, **Л.** використовується й у церковному побуті, а саме як місткість для пахощів та ладану перед іконами. На сьогодні досить часто **Л.** виготовляють із дорогоцінних металів та відносять до ювелірних виробів.

За наявності певних ознак **Л.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Руда Т.В.

ЛАЗУРИТ (LAZURITE) [від араб. Ozul – небо, синявий, від перс. lazurite – синій] – мінерал класу силікатів, алюмосилікат каркасної будови, має небесно-блакитний колір. Цей камінь дуже шанується на Сході. Його використовують для виготовлення шпильок, намист, брошок та інших прикрас.

На Русі цей камінь ласкаво прозвали «Лазуриком». На Близькому Сході **Л.** іноді йменували сапфіром. Гірська порода, що складається майже на 40 % з **Л.**, називається ляпіс-лазур'ю. Найбільші поклади каменю знайдено в Афганістані, де серед **Л.** розрізняють такі сорти: коштовний ниили (індигово-синій), менш коштовні асмани (небесно-синій) і дешевий – суфси (зеленувато-синій). З **Л.** робили барвники і фарбували одяг великих жерців. **Л.** роз-

Вироби з лазуриту

тирали і додавали в особливі ліки, застосовували як визначник отрут: єгиптяни вважали, що блакитний колір виводить отрути і нечистоти.

Родовища **Л.** дуже рідкісні. Відомі лише чотири великих родовища, де видобувають ювелірний камінь. Окремі кристали **Л.** трапляються дуже рідко, їхній розмір не перевищує горошини. Добре відомими є родовища **Л.** у Китаї, Тибеті, на Памірі, в Індії, Бірмі, на території Африки, Канади й США. Таджикистан і Афганістан володіють найбагатшими родовищами цього мінералу. Самим древніми з діючих рудників вважаються лазуритові родовища у Бадахшані.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Л.** належить до напівдорогоцінного каміння першого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Долобанько В.В.

ЛАТЕНТНА (ПРИХОВАНА) МИТНА ДЕЛІКТНІСТЬ – див. ДЕЛІКТНІСТЬ МИТНА ЛАТЕНТНА (ПРИХОВАНА).

ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ (LATIN AMERICAN INTEGRATION ASSOCIATION – ALADI) – об'єднання економічного співробітництва 11 держав Латинської Америки. Мета організації – розвиток регіонального економічного співробітництва і торгівлі; створення спільного ринку. Юридична основа **ALADI** – Договір Монтевідео, підписаний 12.08.1980. Штабквартира **ALADI** розміщується у Монтевідео (Уругвай).

Країни-члени розділено на три групи: більш розвинені (Аргентина, Бразилія, Мексика), середнього рівня (Венесуела, Колумбія, Перу, Уругвай, Чилі), менш розвинені (Болівія, Парагвай, Еквадор). Договір про створення, підписаний у 1980 р., набув чинності у 1981 р. **ALADI** замінила Латиноамериканську асоціацію вільної торгівлі (ЛАВТ), що існувала з 1960 р.

Нині **ALADI** переважно розглядається в регіоні виключно як консультативний механізм для контролю за виконанням двосторонніх і багатосторонніх торгово-економічних угод, вироблення рекомендацій щодо врегулювання пов'язаних з ними проблем, обліку та узагальнення статистичних даних.

Вищий орган – Рада міністрів закордонних справ, до компетенції якої входить визначення основних напрямів інтеграційного процесу. Постійний політичний орган – Комітет представників держав-членів **ALADI**, що розглядає питання, пов'язані з реалізацією Договору Монтевідео.

У рамках **ALADI** укладено двосторонні угоди про економічну взаємодоповнюваність, що передбачають взаємне зниження і скасування митних тарифів, співробітництво в галузі фінансів, оподаткування, митної та санітарної політики, в на-

уково-технічній сфері тощо. Передбачено систему преференцій для держав із відносно меншим економічним розвитком. На певному етапі **ALADI** зробила суттєвий внесок у становлення процесів економічної інтеграції в Латинській Америці, створивши міжнародно-правові передумови виникнення та еволюції найбільших субрегіональних об'єднань – Андського співтовариства і МЕРКОСУР, а також сприяла висновкам та уніфікації двосторонніх економічних угод.

Разом із тим ряд базисних положень Договору Монтевідео, кінцевою метою якого є створення спільного ринку, фактично не діє.

Керівництво **ALADI** йде шляхом активізації її участі в розвитку інтеграційних процесів у регіоні, шукає можливості повнішого використання потенціалу Асоціації як допоміжного механізму, способу обговорення стану й перспектив інтеграції на континенті.

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

ЛЕГКОВАГОВИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ЛЕГКОВАГОВИЙ.

ЛЕЙ МОЛДОВСЬКИЙ (MOLDOVAN LEU) – грошова одиниця Молдови. **Л.м.** введений у готівковий обіг 29.11.1993. Міжнародний код в системі ISO 4217 – MDL. 1 лей становить 100 банів (молд. Bani). Номінальний ряд національної валюти Молдови представлений банкнотами номіналом 1, 5, 10, 20, 100, 200, 500, 1000 **Л.м.** і монетами номіналом 1 (вже не використовується), 5, 10, 25 і 50 банів. У різних джерелах російською мовою використовуються слова «бан» та «бань».

Купюра номіналом в 500 MDL, аверс.

Основну роль на внутрішньому і зовнішньому ринку Молдавського князівства грали іноземні срібні і золоті монети: дукати, флорини, злоти та інші. У XVII ст. на Балкани і в Молдову проникла і нідерландська монета «leeuwendaalder», на якій був зображений лев. Жителі Молдови називали ці монети леями. У 1867 р. цю назву отримала валюта Румунії, а після розпаду СРСР і грошова одиниця Молдови. Отже, назва походить від слова «левендалер» («leeuwendaalder»), тобто від найменування популярної свого часу в Європі старої нідерландської монети із зображенням лева.

Л.м. прийшов на зміну купонам («Cupon moldovenesc») 29.11.1993 – тимчасовим грошовим знакам держави, що діяли з 10.06.1992. Обмін проводився за курсом «1 лей = 1000 купонів».

Найперша сучасна монета Молдови – 1 лей – датована 1992 р. (на сьогоднішній день у нумізматів трапляється досить рідко); також у 1993 р. випущено обігову монету в 5 леїв (станом на 2012 р. обидві вилучені з обігу, використовуються виключно бані). Карбуються також ювілейні/пам'ятні монети зі срібла та золота.

На початок 2014 р. у Молдові використовувався режим плаваючого валютного курсу. Критерієм ефективності курсової політики виступали показники інфляції.

Неліпович О.В.

ЛЕЙДЕЙС (LAY DAYS) – визначений договором морського перевезення граничний календарний термін прибуття зафрахтованого судна в порт для навантаження. У нерегулярному судноплавстві час подання судна встановлюється в чартері. Це так звана позиція судна – обов'язок судновласника подати судно під завантаження у певний проміжок часу. Зазвичай позиція судна обмежується датою **Л**. і датою канцеллінга. Час прибуття судна фіксується у вигляді часового інтервалу у 10-15 днів. Фрахтувальники зазвичай зацікавлені в більш короткій позиції судна. Дата **Л**. – найбільш ранній термін подачі судна, дата канцелінга – найбільш пізній. Судно вважається таким, що прибуло для навантаження тільки після виконання всіх портових формальностей і фактичного прибуття до причалу та повної готовності до навантаження. Фрахтувальник не зобов'язаний приймати судно для навантаження до **Л**. і після канцеллінга.

Несторишен І.В.

ЛЕНД-ЛІЗ (LEND-LEASE) [від lend – надавати позику і lease – здавати в оренду] – система військової допомоги США країнам антигітлерівської коаліції, що діяла у 1939 – 1945 рр. Полягала у наданні країнам-союзникам військової техніки, озброєння, стратегічної сировини, продовольства на умовах оренди. Ленд-ліз регламентувався законом США «An Act to Promote the Defense of the United States» («Закон про забезпечення захисту Сполучених Штатів»), прийнятий Конгресом США 11.03.1941. За своєю економічною сутністю **Л.-л.** був симбіозом допомоги на безоплатній основі та різновидом довгострокової оренди, оскільки відповідно до умов його реалізації передбачалося: знищені, втрачені, використані за період військових дій оборонні матеріали не підлягали оплаті; майно, що залишалося після закінчення війни та було придатне для використання у мирних цілях, оплачувалося повністю або частково на умовах довгострокового кредиту; за урядом США залишалося право вилучати у країн-отримувачів оборонні матеріали, які залишилися після закінчення бойових дій; оборонні матеріали, що зберігалися на військових складах США на кінець війни могли купуватися союзниками на умовах довгострокового кредитування.

«Студебекери» транспортного резерву командування Радянської Армії

У вартісному виразі витрати на **Л.-л.** за період його дії склали близько 46 млрд. дол. США, що становило 13 % усіх військових витрат США та перевищило 50 % експорту країни. Основними отримувачами військової допомоги стали Великобританія – на суму 30,3 млрд дол. США (69,9 % від загального обсягу), Радянський Союз – 10,8 млрд дол. США (25 %), Франція – 1,4 млрд дол. США (3 %), інші країни – 1,47 млрд дол. США (4,3 %). У рахунок оплати поставлених товарів та послуг США за роки війни отримало від союзників близько 7,3 млрд. дол. США.

Країни-отримувачі **Л.-л.** повинні були подавати заявки на необхідні поставки з подальшим узгодженням їх з представниками Державного департаменту та спеціально створеного управління по **Л.-л.**, які визначали розмір та напрями допомоги. Після цього укладалась двостороння угода-протокол «Розрахунок по взаємній допомозі». Перший (Московський) протокол, який регламентував поставки по **Л.-л.** за період 01.10.1941 по 30.06.1942 було підписано 01.10.1941; поставки за період з 01.07.1942 по 30.06.1943 були врегульовані Вашингтонським протоколом від 06.10.1942;

19.10.1943 було підписано Лондонський протокол, що врегулював поставки по **Л.-л.** за період 01.07.1943 по 30.06.1944; Оттавський протокол від 17.04.1944 передбачав здійснення поставок з 01.07.1944 по 12.05.1945 (формально), а реально діяв до 20.09.1945. До 30.09.1941 поставки військової допомоги в Радянський Союз здійснювалися за принципом «cash and carry» («плати та вези»), що передбачав їх оплату готівкою та подальше самовивезення.

Доставка військових товарів по **Л.-л.** здійснювалась за п'ятьма основними маршрутами:

– Тихоокеанський (перевезено 8,244 млн тонн, або 47,1 % від загального обсягу). Доставку військового спорядження Тихоокеанським маршрутом можна поділити на 2 основні потоки: морське постачання – транспортування вантажів відбувалося через Тихий океан із Західного узбережжя США у далекосхідні порти СРСР (Владивосток, Петропавловськ-Камчатський, Ніколаєвськ-на-Амурі, Находка), а далі – Транссибірською залізницею у європейську частину Росії; повітряне постачання – 09.10.1941 урядом СРСР було прийнято рішення про організацію повітряного перегону літаків із Аляски в Сибір. Цей шлях, протяжністю у 6500 км увійшов в історію **Л.-л.** під назвою Алсибу. Він розпочинався у місті Фербенкс (Аляска), продовжувався територією Чукотки, Якутії та закінчувався у Красноярську. Для організації перегону за маршрутом було створено 17 аеродромів на території СРСР та 15 аеродромів на території Аляски, а також сформовано Першу авіаційну перегону дивізію під командуванням полярного льотчика Іллі Мазурука у складі 5 полків.

– Трансіранський (перевезено 4,16 млн тонн, або 23,8 % від загального обсягу). Формування передумов для організації військових поставок у СРСР через Іран було здійснено 25.08.1941, коли радянські та британські війська окупували північні та південні райони країни. Тим самим виключивши можливість вступу Ірану у війну на боці Німеччини та взявши під контроль багаті нафтою райони Близького Сходу. Для організації поставок через Трансіранський (Перський) коридор було побудовано автомагістраль, реконструйовано іранську залізницю, що з'єднувала узбережжя Каспійського моря та Персидської затоки. На території СРСР перевезення вантажів здійснювали тилові підрозділи Закавказького, Північнокавказького і Туркестанського військових округів, Каспійське пароплавство та Каспійська військова флотилія, порти Баку, Красноводська, Махачкали, Закавказька та Ашхабадська залізниці. Вантажі із США прямували в порти Перської затоки (Басру, Хоремшехр, Абадан) кількома шляхами: Панамський канал – Тихий океан – Нову Зеландію – Австралію – Індійський океан – Іран; Атлантичний океан – мис Доброї Надії – східне узбережжя Африки – Іран. Починаючи із кінця 1943 р., коли закінчилися бойові дії в Північній Африці та союзники висадилися в Італії, з'явилася можливість зменшити шлях транспортування завдяки маршруту Атлантичний океан – Гібралтар – Середземне море – Суецький канал – Червоне море – Іран. Тривалість перевезення вантажів до Ірану, залежно від обраного маршруту, складала від 50 до 110 днів.

– Арктичні конвої (перевезено 3,964 млн тонн, або 22,6 % від загального обсягу). Стали найбільш відомим, швидким (час у дорозі складав 13 – 16 діб) та небезпечним шляхом доставки військових вантажів за місцем призначення. Завантажені кораблі починали свій шлях на Східному узбережжі США, потім робили проміжну зупинку в Ісландії або Великобританії. Сформовані у конвої американські, британські, радянські судна оминали острів Ведмежий, в районі 20 меридіану східної довготи переходили під охорону військових кораблів, підводних човнів та літаків Північного флоту СРСР, які в подальшому конвоювали їх до портів Мурманська, Архангельська та Молотовська. Найбільш важливу роль арктичні конвої відіграли у 1941 – 1942 рр., коли Тихоокеанський та Трансіранський маршрути лише розвивались.

– Чорноморський (перевезено 0,681 млн тонн, або 3,9 % від загального обсягу). Починаючи із середини 1944 р., після висадки союзників у Нормандії, перенесенням бойових дій у Центральну та Східну Європу значення Перського коридору значно знизилося, оскільки з'явилася можливість транспортування військових вантажів у Чорноморські порти СРСР через протоки Дарданелли та Босфор.

– Північний морський шлях (перевезено 0,452 млн тон, або 2,6 % від загального обсягу). Через обмеження терміну навігацій у Північному Льодовитому океані, складність кліматичних умов, необхідність використання для проведення конвоїв спеціальних суден (криголамів та гідрографів) він відіграв найменшу роль.

За різними підрахунками питома вага **Л.-л.** в загальному обсязі поставок склала (без врахування якісних характеристик): по бронетанковій техніці – від 12,3 до 16 %; по літаках – від 13 до 15,3 %; по зенітній артилерії – від 18,4 до 21 %; по вантажних і легкових автомобілях – від 64 до 66,1 %; по бойових кораблях – 32,4 %; по тракторах – 20,6 %; по металорізальних верстатах – 23,1 %; по паротягах – 42,1 %; по радіолокаційній апаратурі – більше 80 %. Поставки союзників забезпечили 40 % військової потреби в авіаційному бензині; 36 % – у залізничних рейках; 36,6 % – у вибухових речовинах; 55 % – в алюмінії; 45 % – у міді; 30 % – в автопокришках; 29,5 % – у цукрі; 6 % – у бавовні.

Після закінчення II Світової війни постала проблема оплати поставок по **Л.-л.** У рахунок оплати СРСР експортував на умовах зворотного **Л.-л.** хромовану та марганцеву руду, деревину, повернув частину отриманих бойових кораблів та торговельних суден,

автотранспорту і бронетехніки та односторонньо оцінив свою заборгованість перед США у 170 млн дол. США. У свою чергу США визначили вартість військових поставок, які могли б використовуватися в подальшому у промисловості та сільському господарстві СРСР у 2600 млн дол. США, причому із врахуванням зносу вартість склала 1300 млн дол. США. У 1948 р. ця сума американською стороною була зменшена до 1000 млн дол. США, а у 1951 р. – до 800 млн дол. США. Відповідно до двосторонньої угоди від 18.10.1972 боргові зобов'язання по **Л.-л.** СРСР було знижено до 722 млн дол. США, а термін погашення продовжено до 2001 р. Радянський Союз здійснив виплату 2 траншів по 48 млн дол. США, але із запровадженням у 1974 р. в США поправки Джексона-Веніка погашення боргу припинилося. Після переговорів президентів США та СРСР у червні 1990 р. сума до погашення була визначена у 674 млн дол. США, а термін її погашення – до 2030 р.

Фрадинський О.А.

ЛИСТ ВАНТАЖНОГО АВТОМОБІЛЯ ПОДОРОЖНІЙ (TRUCK WAYBILL) – первинний документ про облік вантажних автомобільних перевезень, що всебічно характеризує роботу автомобіля і водія з моменту їх виїзду з автотранспортного підприємства і до повернення на підприємство.

Відповідно до законодавства затверджено три типові форми **Л.**: типова форма N 1 (міжнародна) – подорожній лист вантажного автомобіля у міжнародному сполученні; типова форма N 2 (що діє у межах України) – **Л.**; типова форма N 3 – подорожній лист службового легкового автомобіля.

Залежно від діяльності, яка провадиться підприємством чи установою, виду автомобіля (вантажний чи легковий), його підпорядкованості, застосовується одна з трьох вищеназваних типових форм подорожнього листа. Застосування **Л.** обов'язкове всіма суб'єктами підприємницької діяльності, установами і організаціями незалежно від відомчого підпорядкування та форми власності, які експлуатують вантажні автомобілі або для яких за їх замовленням здійснюється транспортне обслуговування такими автомобілями.

Перевізники, які експлуатують вантажні автомобілі, як власні, так і орендовані (без водія) зобов'язані під час випуску автомобіля на лінію видавати водієві оформлений **Л.** відповідної типової форми. Експлуатація вантажного або службового автомобіля без **Л.** затвердженої типової форми забороняється.

Л. типових форм, оформлені належним чином, видаються водію під розписку: – N 1 (міжнародна) – видається на строк відрядження автомобіля і водія для перевезення вантажу у міжнародному сполученні, визначений відповідно до наказу чи розпорядження перевізника; N 2 – тільки на один робочий день (зміну), за умови здачі водієм подорожнього листа за минулий день роботи.

На довший строк подорожні листи типової форми N 2 видаються у тих випадках, коли водій виконує перевезення вантажів у міжміському сполученні понад одну добу відповідно до наказу чи розпорядження перевізника або керівника підприємства; N 3 – оформлюється тільки на один робочий день (зміну) і видається за умови здачі водієм **Л.** за попередній день роботи. Перед видачею водієві **Л.** його заповнює диспетчер автотранспортного підприємства, при цьому на лицьовому боці у лівому верхньому куті ставиться штамп перевізника або підприємства, під назвою документа записується дата його видачі (число, місяць, рік). Ці дати повинні відповідати даті реєстрації **Л.** у реєстраційному журналі.

При погодинній оплаті транспортної роботи на лицьовому боці **Л.** у верхньому правому куті проставляється штамп «погодинна». До погодинного **Л.** додаються два примірники талона замовника для кожного замовника. Вони є підставою для розрахунків перевізника та замовника автотранспорту при погодинній формі оплаті транспортних послуг. При поверненні в гараж водій здає **Л.** диспетчеру, який перевіряє повноту і правильність заповнення реквізитів.

Л. виписується на 1 день (зміну) при роботі автомобіля поблизу місця базування автомобіля. На довший строк **Л.** видається у разі транспортного обслуговування у міжміському сполученні понад одну добу відповідно до наказу чи розпорядження перевізника. Відповідно до вимог безпеки, кожен водій перед виїздом в рейс повинен пройти передрейсовий медичний огляд. Доказом проходження передрейсового медичного огляду служить штамп і підпис медичного працівника. Також перед виїздом автотранспорту на лінію механік підприємства повинен поставити свій підпис про справність автотранспорту.

Тривалість маршруту визначають працівники служби експлуатації автотранспорту спільно з працівниками служби безпеки руху або за затвердженими картами маршрутів руху. Дата **Л.** і дата виїзду автотранспорту повинні бути однаковими. Якщо **Л.** з певної причини не був використаний, його повинні знищити. Номер **Л.** є унікальним, тобто не допускається повторення номерів **Л.** за однаковим видом техніки впродовж одного року. Допускається застосування наскрізної нумерації подорожніх листів у межах року, а також окреме ведення нумерації подорожніх листів за видами техніки.

Після того, як водій здав **Л.** диспетчеру, останній здійснює його обробку:

1) розраховує нормовану витрату палива;

2) звіряє нормовану витрату палива з фактичною і робить відмітку в журналі або іншому документі, якщо фактична витрата палива не відповідає нормованій;

3) розраховує відпрацьований час водієм;

4) розраховує виконані водієм тонно-кілометри;

5) робить додаткові розрахунки, встановлені на підприємстві.

Після того, як **Л.** буде оброблений, його підшивають у відповідну теку. Дані теки заводяться на кожен автомобіль. Після закінчення місяця ця тека з **Л.** передається в бухгалтерію для подальшої обробки (розрахунок заробітної плати водіїв, виставлення рахунків замовникам, формування податкових документів та ін.)

Неліпович О.В.

ЛИСТ ВІДКРИТИЙ (OPEN LETTER) – документ, що видається відомством іноземних справ чи дипломатичним представництвом іноземцю, який користується дипломатичними привілеями й імунітетами, чи особі, яка є гостем країни. Містить прохання до митних і прикордонних органів влади своєї країни надавати власнику **Л.в.** всілякого сприяння під час перетину кордону. Особа, якій видано **Л.в.**, звільняється від митного огляду. Але передбачені **Л.в.** привілеї забезпечуються тільки при наявності дипломатичного паспорта з дипломатичною візою відповідної держави, і тому багато країн відмовляються видавати **Л.в.**

Петров О.П.

ЛИСТ ГАРАНТІЙНИЙ (LETTER OF GUARANTEE) – 1) гарантія, що оформлена належним чином на паперовому носії. Це такі службові листи, в яких гарантується виконання чогось, наприклад, оплати за послуги чи товари, забезпечення проведення дослідів, надання робочого місця тощо. Якщо **Л.г.** містить відомості фінансового або матеріального характеру, то, незважаючи на те, що банківські візити адресанта є на фірмовому бланкові, необхідно продублювати їх у тексті. **Л.г.** підписують керівник і головний бухгалтер підприємства (установи, організації, фірми). 2) **Л.г.** – письмовий документ, згідно з яким гарант (поручитель) бере на себе певні зобов'язання. Ці зобов'язання можуть бути реалізовані за настання умов, що визначені у листі.

Потушинська О.П.

ЛИСТ КОНКУРЕНТНИЙ (COMPETITIVE LETTER) – стандартний документ, що складається покупцем або продавцем та узагальнює основні техніко-економічні показники товару. Інформація наводиться у табличній формі в розрізі кількох контрагентів та містить дані про ціну товару, його фізичні та хімічні властивості, якість, умови поставки і платежу тощо. На основі аналізу зазначених даних визначається доцільність укладення угод та їх потенційна рентабельність.

Л.к. використовується з метою реклами товару, його просування на ринку, при укладанні угод, в тому числі – зовнішньоекономічних. У ЗЕД за допомогою **Л.к.** проводиться розрахунок та корегування цін із врахуванням відмінностей у техніко-економічних показниках і якості товару, а також облік відмінностей в комерційних умовах поставки і комплектації продукції при обґрунтуванні цін. Принцип **Л.к.** використовується у Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ) при визначенні митної вартості товарів.

Фрадинський О.А.

ЛИСТ ПАКУВАЛЬНИЙ (PACKING LIST) – супровідний документ до вантажу, у якому міститься перелік усіх видів і сортів товарів, що перебувають у кожному товарному місці. У **Л.п.** є потреба, коли в одній упаковці містяться різні за асортиментом товари.

Л.п. розміщується в упаковці так, щоб покупець зміг його легко знайти, або кладеться у спеціальну кишеню із зовнішнього боку упаковки. **Л.п.** містить такі дані: кількість кожного сорту (кількість штук в упаковці); номер упаковки (місця). **Л.п.** використовується як доповнення до рахунку-фактури тоді, коли направляється значна кількість назв товарів або коли кількість, вага чи вміст кожного індивідуального місця різні. **Л.п.** та рахунок-фактура мають практично однаковий зміст, відмінність полягає лише в тому, що в **Л.п.** не зазначені ціни. **Л.п.** слід відрізняти від контейнерного вантажного сертифіката, який використовується для інших потреб. **Л.п.** може мати форму комплектувальної відомості.

Туржанський В.А.

ЛИСТ-ЗОБОВ'ЯЗАННЯ (COMMITMENT LETTER) – угода між аудиторською фірмою і клієнтом про проведення аудиту та надання взаємопов'язаних з ним послуг. **Л.з.** підтверджує згоду аудитора з умовами, запропонованими клієнтом, розуміння поставленого завдання на проведення аудиту та рівень відповідальності перед клієнтом. **Л.з.**, надісланий аудиторською фірмою своєму клієнтові до початку перевірки, допомагає уникнути різних конфліктів на завершальній стадії аудиту під час формування думки аудитора про достовірність звітності і складання звіту незалежного аудитора. Основний зміст **Л.з.** охоплює: опис об'єктів аудиту бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю, фінансової звітності.

У **Л.з.** мають бути визначені межі аудиту, включаючи джерела інформації з чинних законодавчих і нормативних документів, перелік видів звітів незалежного аудитора, оцінка і визначення ризику не виявлення існуючих помилок в обліку, зобов'язання аудитора про дотримання комерційної таємниці тощо.

У **Л.з.** можна за бажанням аудитора включити короткий план проведення аудиту, прохання про надання матеріалів перевірки, які раніше проводились.

Туржанський В.А.

ЛИСТІВКА (POSTCARD) – яскрава, мальовнича картинка, зображена на цупкому прямокутному аркуші паперу (картону) за розміром звичайного конверту.

На лицьовій стороні **Л**. знаходиться будь-яке повноформатне зображення, а її зворотна частина призначена для написання повідомлення і адреси отримувача та відправника, а також для наклеювання поштової марки. Часто марка друкується на **Л.**

Ілюстровані **Л.** діляться на художні (репродукційні та оригінальні) та документальні (фотолистівки).

Л., що випускаються поштовими відомствами, як правило, мають друкований знак поштової оплати і називаються маркованими поштовими **Л.**; на художніх немаркованих **Л.** передбачені місця для наклеювання марки. Зазвичай **Л.** використовуються для привітання з днем народження або іншими пам'ятними датами.

Точна дата появи на світ першої **Л.** донині невідома. Найбільш рання вітальна картка, якою славиться Британський музей у Лондоні, датована XV ст., тобто часом початку друкарства у Європі. Вона присвячена святу св. Валентина. Її створення приписують герцогу Орлеанському. Сидячи у в'язниці, він складав любовні послання дружині. На початку XIX ст. в Англії набули поширення вітальні картки, присвячені Великодню, Різдву, Дню св. Патріка. Не усі вони пересилалися поштою, та все ж це вже **Л.**, коли під ними розуміти саме «відкриті листи».

За наявності визначених ознак **Л.,** може бути

віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

ЛИТ ЛИТОВСЬКИЙ (LITHUANIAN LITAS) – грошова одиниця Литовської Республіки. Складається зі 100 центів. Міжнародний код в системі ISO 4217 – LTL. У готівковому обігу перебувають купюри номіналом 200, 100, 50, 20, 10, 5, 2 і 1 лит. В обігу знаходяться банкноти двох серій: перша серія грошових знаків випускалася з 1993 р., наступна (має посилені засоби захисту) з 1997 р.

Після Першої світової війни офіційною валютою в країні були остмарки, які називалися «ауксінас» (литовською мовою – злотий). У Литви не було власного емісійного банку і остмарки надавалися Східною німецькою кредитною касою (DarlehnskasseOst). У 1922 р. було прийнято рішення про введення власної валюти – **Л.л.** і заснування Банку Литви. Причиною цього були численні порушення діяльності державної торгівлі і фінансів через гіперінфляцію марки. Грошові знаки друкувалися в Англії, Німеччині та Чехословаччині. Курс обміну, по якому перерахунку підлягали всі податки, тарифи, ощадні внески, встановлювався з урахуванням співвідношення марки до долара.

У 1940 р., коли Литву приєднали до Радянського Союзу, основним засобом платежу став радянський рубль. Після розпаду СРСР і повернення Литві незалежності у 1991 р. знову постало питання про власну національну валюту. В обіг увійшли тимчасові грошові одиниці («загальні талони»), так звані «вагнорки». Таку назву вони отримали за прізвищем Гедімінаса Вагнорюса (прем'єр-міністр Литви). Деякий час «вангорки» знаходилися в обігу паралельно з рублями.

Купюра номіналом в 100 LTL, аверс.

25.06.1993 в обіг був випущений **Л.л.**. «Вангорки» обмінювалися на лити за курсом 100:1. Спочатку курс лита був прив'язаний до долара, але з 2002 р. «прив'язка» здійснюється до євро. Спершу валюта виготовлялася в «Бенкноут Корпорейшн» (Америка) – (UnitedStatesBanknoteCorporation). Однак банкноти були низької якості: не було захисної нитки і були погані водяні знаки. У зв'язку

з цим вирішили викарбувати монети номіналом 1, 2, 5 лит, поки не передрукують нові купюри. Згодом друкувати купюри почали в DeLaRue (Британія) і Giesecke & DevrientGmbH (Німеччина).

Найновіші **Л.л.** мають досконалі засоби захисту купюр від підробки. На банкнотах зображені видатні діячі Литовської держави, герої та культурні діячі. До знаменних дат випускаються ювілейні монети номіналом в 1, 10, 500 **Л.л.**

Неліпович О.В.

ЛИТОВСЬКИЙ ЛИТ – див. ЛИТ ЛИТОВСЬКИЙ.

ЛИТОВСЬКІ СТАТУТИ (1529, 1566, 1588 РОКІВ) (LITHUANIAN STATUTES (1529, 1566, 1588)) – зібрання законів, розпоряджень Великого князя, що діяли в Литві у XVI – XVII ст. На кінець XIV ст. князівство Литовське стало однією з наймогутніших держав Східної Європи. Оволодівши Києвом (1362 р.), Великий князь Альгердас (Ольгерд) захопив Переяславщину, Поділля, Чернігово-Сіверську землі, а далі – Брянськ і Стародуб. Незабаром під владою Литви опинилося Смоленське князівство й уся Волинь з Луцьком і Володимиром. Більша частина давньоруських земель опинилась, таким чином, у межах однієї Русько-Литовської держави. До цього ж територія українських уділів у кілька разів перевищувала обсяги земель, на яких оселилися литовці (акштайти, желайти). Треба визнати: входження до складу Литви давньоруських князівств, багатовіковий досвід державотворення Київської Русі, християнські засади, якими керувалася владна верхівка Наддніпрянських земель спричинили великий вплив на подальший соціально-економічний розвиток та правове становище Литви, у тому числі й на підготовку основоположних правових актів.

Стрімке розширення меж молодої держави, відсутність ефективної правової та охоронної системи сприяли швидкому зростанню злочинності, найбільш поширеними видами якої були вбивства, грабіжництво, а також здирство й хабарництво з боку різного роду чиновників і «княжих людей». На шляхах до Києва, Вільнюса, Луцька справжній розбій чинили банди, які часом одержували підтримку княжих службовців («державців», «земян»). Ширилася контрабанда. Купці шукали можливостей уникати «битих» шляхів, обминали великі міста, застави і княжі комори таємними дорогами із Перекопу до витоків річки Коломак і далі – повз Київ, Путивль, Новгород-Сіверський із Криму на Москву проходив один із перших в Україні контрабандних каналів, яким «в обидва боки» користувалися кримські, московські та київські купці для нелегального переміщення товарів.

В умовах зростання злочинності особливого значення набирало правове регулювання діяльності державного апарату та судової системи. Принципові аспекти цих життєво важливих для князівства правових засад були сформульовані у Першому Литовському статуті 1529 р. Документ охоплював основні положення цивільного, кримінального, адміністративного і митного права. Провідним принципом цього законодавчого акта був курс на стабільність і непохитність прав і привілеїв шляхти, католицького та православного духовенства, наданих феодальній верхівці та церквам ще у XIV – XV ст. Принциповим положенням Статуту стало урівнення прав української і білоруської шляхти з підданими корінних польських і литовських земель (п. 25, розд. 1). Важливе місце у Статуті надавалося врегулюванню митної справи. Так, у п. 21 розд. 1 ім'ям монарха встановлювалась непорушність митних правил: «...аби жаден чловек в панстве нашем великом князстве Литовском не смел новых мит вымишляти ани уставляти ани на дорогах, и на местах, ани на мостах, и на греблях, и на водах, ани на торгах в имениях своих, кроме которые были з стародана установленные, а мели бы на то листы предков наших великих князей або наши». За незаконне «уставлення нових мит» шляхтича чи чиновника чекало покарання з конфіскацією його маєтку на користь Великого князя. Іншою нормою (п. 22, розд. 1) стало визнання за шляхтою і міщанством звільнення від «плаченья и податку серебщизною званого».

1566 р. у Вільнюсі було оприлюднено Другий Литовський статут, котрий, в основному, закріпив привілейоване становище впливових станів литовського суспільства – бояр, земян і шляхти. Статутом було встановлено окрему норму – «О неданье мыта шляхте», якою князям, духовенству, шляхті, а також «радцям светським» (члени міських магістратів, які виконували адміністративні та судові функції, протидіяли шахрайству у торгівлі й земельних справах) надавалась «вольность на дорогах і водах». Гостро каралися за Другим статутом випадки підроблення документів, печаток, золотих і срібних монет. За їх фальшування винні мали бути «...огнем карані без милосердя». Така доля чекала й на золотарів, які б зважились на підробку золотих і срібних монет «шляхом домішування

міді, цинку або олова». Майно таких злочинців мало вилучатися на користь тих, «кому шкоду учинили» (розд. 1, пп. 12, 13). У законодавчому акті (1566 р.) регламентувався порядок стягнення мита з шляхти та інших привілейованих верств населення. Вони звільнилися від сплати податків і зборів лише за умови продажу зерна та інших товарів, вироблених «з их власних гумен». Тобто за ввезену/вивезену для реалізації продукцію та зерно мито не сплачувалося у випадку, якщо вони «ест правдивое работы его домовое» і коли на підтвердження цього слуги або «справцы» (довірені особи шляхтича) прийняли присягу. Більш того, митниця пропускала згадані товари за умови подання відповідних документів, завірених печатками.

Третій Литовський статут 1588 р. було прийнято після завершення Лівонської війни (1558 – 1583 рр.), що почалася між Литвою, Польщею, Швецією і Данією, з одного боку, та царською Росією, з другого. У зв'язку зі значними фінансово-економічними втратами у війні, литовський уряд був змушений значно посилити податковий прес на населення, що й було відображено у статуті. Особливо обтяжливими були податки і мито на алкогольні напої й на «помол» зерна. Введений у дію під час війни додатковий десятивідсотковий податок на продаж зерна, а також золота і срібла, залишався у силі. Акциз на «помол» стягувався у млинах спеціально призначеними князем службовцями, від чого особливо страждали селяни і бідніше населення. Більш жорсткі санкції були введені за вчинення навмисних злочинів (вбивства, пограбування, підпалу). Третій Литовський статут, виданий вже після Люблінської унії 1569 р., згідно з якою Польща і Велике князівство Литовське об'єдналися в одну державу, було у значній мірі погоджено з правовими нормами, що діяли в Польщі. Чинність 3-го Статуту було припинено у 1840 р., однак окремі його положення зберегли законодавчий статус на території сучасної Білорусі та північно-західних регіонів України аж до 1917 р.

Гальський К.Є.

ЛІБЕРІЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА ЛІБЕРІЯ.

ЛІВЕРПУЛЬ – див. ПОРТ ЛІВЕРПУЛЬ.

ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ (LEAGUE OF ARAB STATES) – міжурядова організація, створена в Каїрі 22.03.1945 Єдине загальнорегіональне інтеграційне об'єднання на Близькому Сході. Крім 18 арабських держав, до **ЛАД** входять Сомалі, Джибуті, Коморські острови, Палестинська національна адміністрація.

Держави-члени Ліги одночасно є членами спеціалізованих агентств при **ЛАД**, таких як: Арабська організація промислового розвитку і видобувних галузей економіки, Арабська організація сільськогосподарського розвитку, Арабська організація з атомної енергії, Арабська організація праці, Арабський поштовий союз, Арабська організація супутникового зв'язку, Організація Ліги арабських держав з питань освіти, науки і культури та ін. Координацією інтеграційного процесу займається створена 1953 р. Економічна і соціальна рада.

У 1964 р. підписано угоду про створення Спільного ринку в обхід двох форм інтеграції більш низького рівня (зона вільної торгівлі і митний союз). Таке форсування економічного зближення не дало результатів – угоду так і не було реалізовано. Після тривалого застою у формуванні будь-яких інтеграційних об'єднань ЕСР у 1995 р. ужив заходів для створення Арабської зони вільної торгівлі (Great Arab Free Trade Area, GAFTA).

Згідно із затвердженим планом передбачалося здійснення даного проекту упродовж 10 років, починаючи з 01.01.1998. Головним пунктом програми GAFTA стала відміна митних зборів і податків на продукцію арабського походження, яка перебувала у торговельному обігу між країнами регіону. Для цього пропонувалося їх щорічне зниження

Прапор Ліги арабських держав

на 10 %. Програма також передбачала ліквідацію нетарифних і адміністративних бар'єрів, надання преференційного режиму найменш розвиненим арабським країнам.

Як проміжний етап створення GAFTA слід виділити підписання низки двосторонніх угод про зони вільної торгівлі. На Амманському саміті **ЛАД** у січні 2005 р. ліквідовано решту 20 % мит, що стягуються з товарів, які імпортуються з країн-членів GAFTA. З цього часу майже вся торгівля між учасниками цієї зони (18 держав регіону) здійснювалася безмитно. Скасовувалися так звані списки вилучень, крім товарів, які не підпадали під угоду про GAFTA через те, що вони або не відповідали нормам ісламу (свинина, алкогольні напої), або розглядалися, як загроза для навколишнього середовища, безпеки чи здоров'я людей.

У 2005 р. керівники **ЛАД** заявили про плани створення до 2010 р. митного союзу, а до 2020 р. – Арабського спільного ринку. На сьогодні все ще не

завершено реалізацію проекту ЗВТ і не вирішено в зв'язку з цим деякі проблеми. Багато країн, що ввійшли до GAFTA, ще застосовують нетарифні бар'єри в міжарабській торгівлі. Крім того, виникла проблема певної несумісності GAFTA та СОТ. Арабські країни, що вже вступили до СОТ (12 держав), не мають права вводити нетарифні бар'єри між собою, але можуть використовувати їх у торгівлі з іншими державами регіону, які ще не стали членами СОТ .

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

ЛІГАТУРА (LIGATURE) [від лат. ligatura – зв'язка] – у нумізматиці **Л.** називають вміст кольорових металів (найчастіше міді) у дорогоцінних монетах; у ювелірному мистецтві **Л.** – недорогоцінні метали (найчастіше мідь або олово), що додаються до золота, срібла чи платини з метою їхнього здешевлення чи надання їм більшої твердості; у металургії **Л.** – допоміжні сплави, які додаються до рідкого металу з метою надання йому певних фізико-хімічних властивостей (пластичності, твердості, пружності, стійкості до корозії, зниження температури плавки). За часів Античності для отримання бронзи до міді додавали не тільки олово, але й золото та срібло; у декоративному мистецтві **Л.** – декоративний мотив із зібраних та зв'язаних разом частин зброї та військового спорядження; у медицині **Л.** – нитка, яка використовується для перев'язки кровоносних, лімфатичних судин або інших трубчастих органів чи для з'єднання органів та тканин; в орфографії **Л.** – написання двох або кількох букв

Лігатура для срібла

одним письмовим знаком; у поліграфії **Л.** – дві пов'язані між собою букви відлиті однією літерою.

Фрадинський О.А.

ЛІЗИНГ (LEASING) – підприємницька діяльність, в процесі якої одна сторона (лізингодавець) передає іншій стороні (лізингоотримувачу) на визначений період і за встановлену плату в користування предмет **Л.**, що належить лізингодавцю на правах власності. Для **Л.** характерні фінансово-комерційні, правові та технічні аспекти. Як показує світова практика, **Л.** можна розглядати як форму забезпечення вкладень, як прогресивний метод матеріально-технічного забезпечення, як активний інструмент маркетингу, як одну із форм кредитних надходжень, альтернативну банківському кредиту, особливий вид інвестиційної діяльності.

Термін «**Л.**» походить від англійського дієслова «to lease» – брати, наймати майно у тимчасове користування. У міжнародній практиці є багато визначень категорії **Л.**, але єдиного поняття не існує. Поняття **Л.** сягає своїм корінням ще в давні часи до нашої ери, а як термін у широкий вжиток увійшло з кінця XIX ст.

З огляду на відмінності в законодавстві різних країн, системах звітності та оподаткування, а також через надзвичайно складний зміст **Л.** існує багато визначень цього терміна. Так, у Великобританії під **Л.** розуміють всі види оренди; у Німеччині його розглядають як форму довгострокового фінансування за рахунок залучених зі сторони коштів; у Франції **Л.** розглядається як банківська операція, і ці операції дозволено здійснювати лише банкам або їхнім спеціалізованим філіям; угорські економісти визначають **Л.** як угоду, згідно з якою, одна зі сторін наділяє іншу правом використання обладнання на певний час за разову чи систематичну платню. Та найближче до самої суті **Л.** підходять американські та японські економісти, які характеризують **Л.** як придбання лізинговими компаніями машин та обладнання, які будь-яка корпорація хоче отримати від них в оренду.

У класичній формі лізингові відносини мають тристоронній характер, тобто в угоді беруть участь, як правило, три сторони:

– лізингодавець – власник майна, ним може бути будь-який суб'єкт підприємницької діяльності, котрий здійснює лізингову діяльність, тобто передає в користування майно за договором **Л.** Лізингодавцем можуть бути банки та їхні філії, фінансові компанії, кредитні установи, в яких передбачений цей вид діяльності; фінансові лізингові компанії, що утворюються спеціально для здійснення лізингових операцій, основною функцією яких є фінансування угоди; спеціалізовані лізингові компанії, які крім фінансового забезпечення угоди беруть на себе ще низку послуг нефінансового характеру (утримання і ремонт майна, заміну зношених запасних частин, консультації з експлуатації тощо); брокерські лізингові фірми; страхові та пенсійні фонди; будь-які виробничі або торговельні фірми, для яких лізингова діяльність передбачена в установчих документах і які мають достатню кількість фінансових коштів;

– лізингоодержувач – користувач майна, котрим може бути будь-який суб'єкт підприємницької діяльності (юридична особа в будь-якій організаційно-правовій формі, що здійснює підприємницьку діяльність, або громадянин, котрий займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи і зареєстрований як індивідуальний підприємець);

– постачальник (продавець) – будь-яка юридична особа, що продає майно, яке передається згідно з лізинговою угодою (виробник майна, постачальницько-збутова чи торговельна організація тощо).

Об'єктом (предметом) **Л.** може бути будь-яке майно, що належить до основних засобів і яке не заборонене до вільного обігу на ринку, а також нематеріальні активи. Залежно від характеру об'єкта **Л.** розрізняють дві його групи:

– рухоме майно (машинно-технічний **Л.**), що включає обладнання промислового призначення (верстати, устаткування, технологічні лінії, енергетичне обладнання, складське обладнання і майно тощо); транспортне обладнання: повітряні, наземні та водні транспортні засоби, обладнання для їх експлуатації (судна, літаки, вертольоти, автомобілі, у тому числі спеціальні, залізничні вагони, контейнери тощо); будівельна техніка; засоби телевізійного і дистанційного зв'язку; оргтехніка, конторське обладнання; ліцензії, ноу-хау, комп'ютерні програми і т.ін.;

– нерухоме майно, що включає будівельні, складські, виробничі споруди, споруди торговельного або комунально-побутового призначення; нафтові та газові свердловини, гідротехнічні та транспортні споруди і т.п.

Види **Л.**:

– фінансовий **Л.** – вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового **Л.** За договором фінансового **Л.** лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачеві на визначений строк, не менший ніж один рік, за встановлену плату (лізингові платежі);

– оперативний **Л.** – форма угоди, згідно з якою не відбувається повної окупності майна, що лізингується за термін однієї угоди;

– експортний **Л.**, коли виробник майна або посередницька фірма продає його лізинговій компанії, а та, в свою чергу, укладає угоду з лізингоодержувачем майна, що знаходиться за кордоном. Тобто при експортному **Л.** лізингоодержувач є зарубіжною стороною;

– імпортний **Л.** – це угоди, в яких лізингодавець купує об'єкт **Л.** в зарубіжної фірми, а потім надає його вітчизняному лізингоодержувачу. Тобто, при імпортному **Л.** зарубіжною стороною є лізингодавець;

– транзитний **Л.**, при якому майно продається лізинговій компанії із іншої країни, а вона, в свою чергу, укладає угоду з орендарем, що знаходиться в третій країні. Тобто всі три сторони лізингової угоди знаходяться в різних країнах;

– міжнародний **Л**. – регулюється Конвенцією Міжнародного інституту з уніфікації приватного права з міжнародного фінансового лізингу майна, яка прийнята 1988 р. в Оттаві (Канада), так звана «Оттавська конвенція». Зазвичай лізингова компанія, яка займається міжнародним **Л.**, розміщується в країні, законодавство якої сприяє проведенню таких угод. За умовами міжнародного **Л.** мають значення митні правила, якими користуються в країні орендаря. За правилами Міжнародного валютного фонду, зобов'язання, що випливають з оренди, не включаються в обсяг зовнішньої заборгованості держави, тому міжнародний **Л.** має державну підтримку в багатьох країнах.

– залежно від тривалості розрізняють короткостроковий (1 – 2 рр.), середньостроковий (3 – 7 рр.) та довгостроковий (10 – 15 рр.) **Л.**

В економічній літературі часто трапляються протилежні думки стосовно ототожнення **Л.** залежно від строків оренди та альтернативних форм фінансування капіталовкладень:

– рентинг (renting) чи чартер (charter) – при короткостроковій оренді – форма короткострокової оренди майна без права його подальшого придбання;

– хайринг (hiring) – при оренді на середньостроковий період – особливий вид купівлі на виплату і займає проміжне місце між звичайним **Л.** і рентингом. Останнім часом в економічній літературі його строковість ніхто не визначає.

Туржанський В.А.

ЛІЗИНГ ЕКСПОРТНИЙ (EXPORT LEASING) – зовнішньоторговельна угода, при якій постачальник і лізингова компанія знаходяться в одній країні, а орендар – зарубіжна компанія. Така угода називається **Л.е.**, оскільки по відношенню до свого одноціонального учасника угоди (у даному випадку постачальника) лізингова фірма виконує функцію стимулювання збуту. **Л.е.** належить до альтернативних форм кредитування міжнародної торгівлі.

Шнирков О.І.

ЛІКАРСЬКИЙ ЗАСІБ ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ – див. ЗАСІБ ЛІКАРСЬКИЙ ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ.

ЛІНІЙНЕ СУДНО – див. СУДНО ЛІНІЙНЕ.

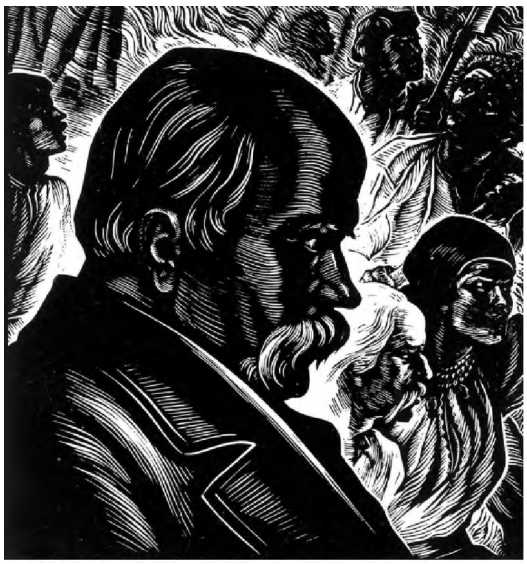
ЛІНІЯ ТАРИФНА (TARIF LINE) – за термінологією СОТ, вважається окремий код товару (код товарного угрупування), який зазначається в переліку кодів товарів та відповідних тарифних ставок, які встановлені на ці коди. У МКУ прикладом **Л.т.** є 10-значний цифровий код, що встановлюється для товарів згідно з УКТ ЗЕД. Структура десятизначкового цифрового кодового позначення товарів в УКТ ЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної під позиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної під категорії (десять знаків).

Прус Л.Р.

ЛІНОГРАВЮРА (LINOCUT) – різновид гравюри, який виконується на лінолеумі або подібних йому матеріалах, за виконанням подібна до гравюри на дереві (ксилографія).

Л. створюється за допомогою спеціальних різців (штихель) різного профілю і розміру. Спочатку малюнок наноситься (вирізається) на пробковому лінолеумі товщиною 2,5 – 3 мм, після чого на отримане зображення за допомогою валика наноситься фарба. Далі малюнок переносять на папір шляхом перебивання.

Л. є однією із наймолодших графічних технік, яка отримала за останній час широке поширення. Виникла **Л.** на початку XX ст. До середини XX ст. склалося кілька шкіл. Особливий розвиток мистецтво отримало в країнах Латинської Америки – у творчості граверів «Майстерні народної графіки» у Мексиці (Л. Мендеса, А. Бельтрана, А. Гарсії) і «Клубу друзів гравюри» у Бразилії (Р. Кац, В. Праду), А. Р. Віго і Н. Онофріо в Аргентині, К. Ермосільо Альвареса у Чилі. До **Л.** часто зверталися А. Матісс і П. Пікассо у Франції, Е. Паккард і Б. Рендолл в США, П. Нільсен в Данії. Розквіт української **Л.** приходиться на середину XX ст., серед найбільш відомих митців – О. Кульчицька, О. Пащенко, В. Литвиненко, В. Левицький, І. Селіванов, О. Фіщенко, Г. Якутович та ін. У наш час **Л.** часто використовується на плакатах, в книжках і у прикладній графіці.

«Т. Г. Шевченко». В. І. Касіян, 1960 р.

За наявності визначених ознак **Л.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Попель С.А.

ЛІРА (РИЛЯ, РЕЛЯ) (BELL LYRE) – струнний музичний інструмент, інша назва – колісна **Л.**, у якому роль смичка виконує колесо, а звук виникає завдяки тертю об струну чи струни натертого каніфоллю колеса.

Під назвою **Л.** існує декілька струнних інструментів, які різняться за принципами звукоутворення, структурою, тембром тощо. Найбільш відомі серед них чотири типи **Л.**

Перший – це старогрецька **Л.**, яка за зовнішнім виглядом нагадувала кіфару. На відміну від інших типів **Л.** вона є струнним щипковим інструментом, який колись був розповсюджений на Близькому Сході, в Греції та Римі. Другий тип **Л.** – однострунний смичковий інструмент грушоподібної форми, дещо нагадує древньослов'янський гудок. Досить довгий час він був розповсюджений серед народів Західної Європи. Третій тип **Л.** – також струнний смичковий інструмент, який своєю формою подібний до скрипки. На відміну від другого типу цей інструмент багатострунний. Розповсюджений серед європейських народів у XV – XVIII ст. Четвертий тип – колісна **Л.**, поширена в багатьох народів світу. На Україні її ще називають риля або реля. Поряд із сопілкою, кобзою й бандурою **Л.** можна вважати народним українським інструментом, хоч поширення його сягає поза межі України. Походження колісної **Л.** сягає ще середньовіччя Західної Європи.

Після XV ст. колісна **Л.** занепадає разом з мистецтвом лірників, власне, витісняється грою на досконаліших інструментах, переважно смичкових

Л., але зберігалася серед народу. У руках народних виконавців вона не лише продовжувала своє існування, а й удосконалювалась. Основна суть цього удосконалення зводилась до збільшення кількості клавіш.

На сьогодні інструмент успішно розробляється музичними майстрами. В Україні одну з найдосконаліших сучасних **Л.** запропонував миргородський майстер Іван Скляр, який створив удосконалений зразок дев'ятиструнної **Л.**, змінив конструкцію так, що в кожної струни за допомогою клавіш звучать, крім її основного звуку, два наступних звуки хроматичного звукоряду.

За визначених ознак **Л.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

ЛІСТ ДАНІЕЛЬ ФРІДРІХ (DANIEL FRIEDRICH LIST) (1789 – 1846 рр.) – німецький вчений-економіст, публіцист і політик, суспільний діяч і підприємець, американський дипломат, один із засновників німецької історичної школи політичної економії. Народився 06.08.1789 у місті Ройтлінген, швабського герцогства Вюртемберг (сучасна Німеччина) у заможній родині, яка змогла дати йому належну освіту. У 17 років пішов на державну службу, після заснування в місті Тюбінгені факультету політичних наук у віці 28 років очолив кафедру практики державного управління та розпочав видавничу діяльність, започаткувавши журнал «Друг швабського народу». У 1819 р. очолив загальнонімецький Торгово-промисловий союз – основного двигуна економічних реформ на тогочасному німецькому просторі, який за мету ставив економічне та політичне об'єднання Німеччини, що на той час була поділена на 38 карликових держав. Двічі від свого рідного міста Ройтлінгена обирався до Вюртемберзької палати депутатів. У перші ж дні свого депутатства вніс пропозиції щодо відміни внутрішніх мит між німецькими землями та створення єдиного торгового німецького союзу; опікувався питаннями справедливого розподілу податкового навантаження та формування щорічних фінансових планів.

За свою активну суспільно-політичну діяльність отримав репутацію «революціонера», за що зазнав кримінальних переслідувань, зокрема, був позбавлений депутатства та засуджений до 10 місячного ув'язнення. Переховувався у Франції та Швейцарії, у 1825 р. – емігрував до США, де прожив 7 років та активно почав займатися науковою та підприємницькою діяльностями (вуглевидобуванням та будівництвом залізниць). У 1830 р. федеральний уряд США призначив **Л.** на посаду консула США у Гамбурзі, а у 1832 р. – консула США у Лейпцигу. Активно пропагував будівництво залізниць, за його планом було побудовано залізничне сполучення між містами Лейпцигом та Дрезденом. Взяв участь у конкурсі Паризької академії наук на підготовку мемуару з питань розвитку зовнішньоторговельних відносин. У 1841 р. була опублікована головна наукова праця **Л.** – «Національна система політичної економії: міжнародна торгівля, торговельна політика і німецький митний союз», в якій виклав економічну концепцію розвитку Німеччини та за яку йому було присвоєно звання доктора права Єнського університету.

У своїй науковій діяльності **Л.** активно використовував історичні аналіз та порівняння як основу історичного методу пізнання. На його думку, суспільства у своєму розвитку послідовно проходять 5 стадій – варварство, скотарську, аграрну, аграрно-мануфактурну та аграрно-мануфактурно-комерційну. Для досягнення останньої стадії необхідні особливі умови: здатність суспільства до створення спільного багатства; велика територія

із значними запасами природних ресурсів та виходом до морського узбережжя. Як позитивний приклад наводив Великобританію – острівну державу із консолідованим суспільством, відсутністю військових дій на своїй території та потреби у постійній армії, ранній розвиток митної системи та наявність сильного флоту. Як антиприклад, Польщу – аграрну державу без потужного середнього класу, яка постійно воювала зі своїми сусідами та втратила спочатку контроль над своєю зовнішньою торгівлею, а згодом – свою територіальну цілісність та суверенітет.

Особливу роль держава відіграє на фазі переходу до вищої стадії суспільного розвитку здійснюючи функції організації, об'єднання та захисту. В економічному середовищі найкращим захистом є використання національного протекційного митного тарифу, який дозволяє слабким вітчизняним товаровиробникам конкурувати із зарубіжними промисловцями. Таким чином, **Л.** критикував представників класичної політичної економії А. Сміта, Д. Рікардо, Ж. Сея, стверджуючи що політику вільної торгівлі доцільно застосовувати у стосунках із країнами, які перебувають на однаковій стадії свого розвитку. У своїх наукових пошуках **Л.** стверджував, що активне використання політики протекціонізму між країнами, що перебувають на різних стадіях свого розвитку, створює передумови для економічного процвітання промислово-розвинених та консервації відсталості аграрних держав. У зв'язку із цим, вперше в економічній науці, було запропоновано розглядати економічну ефективність у 2 площинах – миттєвій (теперішній) та тривалій (майбутній).

Серед основних постулатів протекціонізму **Л.**

виокремив такі: протекціонізм виправданий лише в якості інструмента досягнення належного рівня економічного розвитку країни; держава, яка досягла за рахунок протекціонізму аграрно-мануфактурно-комерційного рівня, повинна перейти до політики вільної торгівлі; індустріалізація промислового виробництва не повинна проходити за рахунок землеробства; митний захист не застосовується щодо сільського господарства, оскільки його продукція завжди конкурентоспроможна та користується попитом.

Економічні ідеї **Л.** почали реалізовуватися в життя у 1833 р., коли 18 німецьких держав із населенням у 23 млн осіб об'єдналися в єдиний митний союз, який запровадив протекціоністські митні тарифи щодо іноземних, у першу чергу – англійських, товарів. Економічний митний союз німецьких держав заклав підвалини до створення під егідою Прусії політичного союзу, що трансформувався у 1871 р. у Німецьку імперію, імператором якої був проголошений король Вільгельм I.

Життєві труднощі, проблеми у бізнесі та підірване здоров'я призвели до того, що **Л.** 30.11.1846 покінчив життя самогубством у готелі міста Куфштайн, Тіроль (сучасна Австрія), де перебував на відпочинку та лікуванні.

У 1850 р. на батьківщині **Л.**, у місті Ройтлінген, вченому було відкрито пам'ятник, а в місті Штутгарті було видано збірку наукових праць. Своє визнання ідеї **Л.** отримали після об'єднання Німеччини «залізним канцлером» Отто Бісмарком, коли митний протекціонізм та стрімке нарощування промислового потенціалу дозволило відтіснити Великобританію з позицій світового лідера. У Російській імперії погляди **Л.** розділяли міністр фінансів С. Вітте та вчений-енциклопедист Д.Менделєєв – розробники російського протекціоністського «заборонного» митного тарифу 1891 р.

Фрадинський О.А.

ЛІТЕРНИЙ РЕЙС – див. РЕЙС ЛІТЕРНИЙ.

ЛІТОГРАФІЯ (LITHOGRAPHY) [від грец. lithos – камінь і grapho – пишу, креслю] – різновид друкованої графіки, заснована на техніці плоского друку.

Техніку **Л.** винайдено в 1796 р. німецьким літератором-любителем Йоханном Зенефельдером. Її засновано на тому, що жир і вода не змішуються. **Л.** дозволяє швидко робити багато копій одного і того ж зображення та задовольняти попит на художню продукцію. У традиційній **Л.** малюнок наноситься на підготовлену плиту або камінь жирним олівцем, крейдою або рідкою фарбою. Вода, нанесена зверху, поглинається в тих місцях, де немає малюнка. Масляна емульсія для друкування, нанесена на поверхню, приклеюється до малюнка в тих місцях, де відсутня волога. Відбиток отримують шляхом виготовлення відбитків з поверхні на аркушах паперу. Відбитки друкують на спеціальному літографському верстаті.

Різновидом **Л.** є хромолітографія [від гр. chromos – колір і lithos – камінь, grapho – пишу] – кольоровий друк з декількох дощок. Кольорове зображення отримують, використовуючи окрему для кожного кольору плиту або камінь. Гравюра на камені – різновид літографської техніки, що полягає у тому, що рисунок виконується на протравленому камені спеціальною літографською

Митниця часів Петра I. Літографічне зображення

голкою. Сьогодні багато журналів, книг та газет випускають за допомогою сучасної форми **Л.** – офсетного друкування.

За наявності визначених ознак **Л.**, може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

ЛІТУРГІЯ (LITURGY) [грец. leiturgía – суспільний обов'язок] державна повинність у давньогрецьких полісах. **Л.** поширювалась на заможних громадян та метеків, до яких відносили іноземців та звільнених рабів, майно яких перевищувало три таланти. **Л.** стягувалась із метою фінансування значних державних видатків.

Л. поділялись на звичайні та надзвичайні. До звичайної **Л.** належали: хорегія (оплата виступів хорів, що брали участь у драматичних та музичних змаганнях), архіфеорія (утримання посланців, що відправлялись на релігійні святкування), гімнасіархія (підбір та утримання учасників гімнастичних змагань) та ін. Серед надзвичайних **Л.** найбільшою була трієрархія, що була введена у 483 (482) р. до н.е. Передбачала утримання та спорядження державних військових кораблів (трієр) за власні кошти. Трієрархи обирались на рік. У випадку введення надзвичайного стану, вони були зобов'язані прийняти командування кораблем. До надзвичай-

них **Л.** належала також проейсфора.

Широко використовувалась у Афінах в V – IV ст. до н.е. Стягнення **Л.** мало на меті зменшення соціального розриву між верствами та зміцнення воєнної міцності полісів.

Колесников К.М.

ЛІХТАР ГАЛОГЕННИЙ «MAG-LITE» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

ЛІХТАР ГАЛОГЕННИЙ «RANGERSUN-500» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

ЛІХТЕР (LIGHTER SHIP) [від нідерланд. lichter – портова баржа] – несамохідне, плоскодонне, безекіпажне, суховантажне судно, призначене для перевезення вантажів на невеликі відстані – між судном та причалом (при морських перевезеннях) або ж між портовим причалом та складами (при річкових перевезеннях). Інколи, його ще називають «плаваючий контейнер». Використовуються переважно для вантажно-розвантажувальних операцій великих морських суден, які не можуть зайти в порт через його мілководність. Пересування **Л.** по воді здійснюється за допомогою буксира. Можливі морські ліхтерні перевезення на невеликі відстані за умови сприятливих погодних умов, або ж на борту спеціальних транспортних суден – ліхтеровозів.

Використовується для перевезення генеральних та масових вантажів, контейнерів, транспортних засобів. За своєю конструкцією – однотрюмне судно, із можливістю герметизації вантажного відсіку. Можливе розміщення вантажу і на палубі. Окремі **Л.** можуть бути обладнані власними вантажно-розвантажувальними пристроями. Стандартна вантажопідйомність **Л.** становить 370 тонн.

Перевезення вантажу ліхтером

Оплата за транспортування вантажів за допомогою **Л.** називається ліхтерним збором.

Фрадинський О.А.

ЛІХТЕРОВОЗ (LIGHTER-CARRIER SHIP) – вузькоспеціалізований високотехнологічний вид морського вантажного судна призначений для перевезення навантажених ліхтерів або барж. Вперше принцип **Л.** було використано військово-морським флотом США під час II Світової війни для проведення морських десантних операцій. Ідея використання ліхтеровозних перевезень із комерційною метою реалізувалася у 60-х рр. XX ст. в порту Нового Орлеану. Перший **Л.** – «Аркадія Форест» дедвейтом 43 тис. т та розраховане на завантаження 73 ліхтерами було побудоване в Японії за американським проектом у 1968 р.

Сучасні **Л.** за своїм призначенням поділяються на 2 основні групи: магістральні (океанські) **Л.** – призначені для перевезення вантажів між великими портами різних держав і континентів та фідерні **Л.** – здійснюють перевезення в межах певного регіону між мілководними портами без потужної портової інфраструктури.

Залежно від типу **Л.** вантажно-розвантажувальні роботи проводяться шляхом: підйому ліхтера із води за допомогою козлового крана та встановлення його у відповідне місце на **Л.**; підйому ліхтера із води за допомогою синхроліфта-підйомника із подальшим горизонтальним пересуванням до місця розміщення на судні; притоплення **Л.** із метою заведення ліхтерів та барж у док-камеру судна та подальшим осушуванням судна шляхом відкачки баластної води.

На сьогодні використовують **Л.** 5 основних типів:

– тип ЛЕШ (lighter aboard ship) – трюм судна має секційну конструкцію, машинне відділення розміщено в кормі судна. На верхній палубі встановлено козловий кран вантажопідйомністю 500 тонн, яким із корми піднімають ліхтери та встановлюють на судні;

– тип Сі-Бі (Sea Bee) – у якості вантажного пристрою на судні використовується ліфт-підйомник вантажопідйомністю у 2000 тонн, яким ліхтери піднімаються до визначеної палуби, а потім транспортером пересуваються до місця свого розташування;

– тип Баколайнер (barge conteiner) – призначений для комбінованого перевезення 12 ліхтерів типу

Ліхтеровоз «Севморпуть» із ядерною силовою установкою

Бако та 500 контейнерів 20 футового еквіваленту. Ліхтери через систему докування розміщуються в трюмі судна, а контейнери – на верхній палубі у 3 яруси;

– тип Бакат (barge aboard catamaran) – судно катамаранного типу, призначене для фідерного обслуговування вантажопотоку між європейськими портами Північного моря та портами Великобританії. Розраховане на перевезення невеликих ліхтерів, вантажно-розвантажувальні роботи можуть проводитися або методом докування, або із використанням 400 тонного підйомника;

– фідерні **Л.** типу ФЛЕШ (fider lash) – несамохідні судна-баржі, розраховані на перевезення 8 ліхтерів методом докування, або ж самохідні **Л.**, розраховані на перевезення 12 ліхтерів.

Фрадинський О.А.

ЛІЦЕНЗІЙНА ТОРГІВЛЯ – див. ТОРГІВЛЯ ЛІЦЕНЗІЙНА.

ЛІЦЕНЗІЙНА УГОДА – див. УГОДА ЛІЦЕНЗІЙНА.

ЛІЦЕНЗІЙНИЙ ДОГОВІР ПРО ВИКОРИСТАННЯ ВИКЛЮЧНИХ АБО АНАЛОГІЧНИХ ПРАВ – див. ДОГОВІР ЛІЦЕНЗІЙНИЙ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ВИКЛЮЧНИХ АБО АНАЛОГІЧНИХ ПРАВ.

ЛІЦЕНЗІЙНИЙ ЗБІР – див. ЗБІР ЛІЦЕНЗІЙНИЙ.

ЛІЦЕНЗІЙНІ ПЛАТЕЖІ – див. ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ.

ЛІЦЕНЗІЙНІ ПЛАТЕЖІ КОМБІНОВАНІ – див. ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ КОМБІНОВАНІ.

ЛІЦЕНЗІЙНІ УМОВИ – див. УМОВИ ЛІЦЕНЗІЙНІ.

ЛІЦЕНЗІЯ (LICENCE) – документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку у разі його встановлення КМУ за умови виконання ліцензійних умов.

Відповідно до спеціальних законів ліцензуванню підлягають такі види господарської діяльності: банківська діяльність; професійна діяльність на ринку цінних паперів; із надання фінансових послуг; ЗЕД; діяльність у галузі телебачення і радіомовлення; діяльність у сфері електроенергетики та використання ядерної енергії; діяльність у сфері освіти; виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами; діяльність у сфері телекомунікацій; будівельна діяльність; надання послуг з перевезення пасажирів, вантажу повітряним транспортом.

Згідно із законодавством України при здійсненні ЗЕД можуть надаватися такі види **Л.**:

– **Л.** спеціальна – належним чином оформлене право на імпорт в Україну протягом установленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом спеціального розслідування та/або спеціальних заходів;

– **Л.** відкрита (індивідуальна) – дозвіл на експорт (імпорт) товару протягом певного періоду часу (але не менше одного місяця) з визначенням його загального обсягу;

– **Л.** разова (індивідуальна) – разовий дозвіл, що має іменний характер і видається для здійснення кожної окремої операції конкретним суб'єктом ЗЕД на період не менший, ніж той, що є необхідним для здійснення експортної (імпортної) операції.

– **Л.** антидемпінгова – належним чином оформлене право на імпорт в Україну протягом установленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом антидемпінгового розслідування та/або антидемпінгових заходів;

– **Л.** компенсаційна – належним чином оформлене право на імпорт в Україну протягом установленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом антисубсидиційного розслідування та/або компенсаційних заходів.

Суб'єкт господарювання, який має намір провадити певний вид господарської діяльності, що ліцензується, особисто або через уповноважений ним орган чи особу звертається до відповідного органу ліцензування із заявою встановленого зразка про видачу **Л.**

У заяві про видачу **Л.** повинні міститися такі дані: відомості про суб'єкта господарювання – заявника: найменування, місцезнаходження, банківські реквізити, ідентифікаційний код – для юридичної особи; прізвище, ім'я, по батькові, паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання), ідентифікаційний номер фізичної особи – платника податків та інших обов'язкових платежів – для фізичної особи; вид господарської діяльності, на провадження якого заявник має намір одержати **Л.**

У разі наявності у заявника – юридичної особи філій, інших відокремлених підрозділів, за місцем яких буде провадитися заявлена діяльність, а у заявника – фізичної особи – підприємця місць провадження заявленої діяльності у заяві зазначається їх місцезнаходження.

Для окремих видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, до заяви про видачу **Л.** також додаються документи, вичерпний перелік

яких встановлюється КМУ за поданням спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування.

На території України органи ліцензування використовують бланки **Л.** єдиного зразка, які затверджуються КМУ. Бланки **Л.** є документами суворої звітності, мають облікову серію і номер.

У **Л.** зазначаються: найменування органу ліцензування, що видав **Л.**; вид господарської діяльності; найменування юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи – підприємця; ідентифікаційний код юридичної особи або ідентифікаційний номер фізичної особи – платника податків та інших обов'язкових платежів; місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи – підприємця; дата прийняття та номер рішення про видачу **Л.**; строк дії **Л.** у разі його встановлення КМУ; посада, прізвище та ініціали особи, яка підписала **Л.**; дата видачі **Л.**; наявність додатку (із зазначенням кількості сторінок).

Л. підписується керівником органу ліцензування або його заступником та засвідчується печаткою цього органу.

Л. на провадження певного виду господарської діяльності видається на необмежений строк. КМУ за поданням спеціально повноваженого органу з питань ліцензування може обмежити строк дії **Л.** на провадження певного виду господарської діяльності, але цей строк не може бути меншим, ніж п'ять років.

Долобанько В.В.

ЛІЦЕНЗІЯ ЕКСПОРТНА (EXPORT LICENCE) – належним чином оформлений документ, який надає право на здійснення протягом встановленого строку експорту певних товарів або інвестування валютних коштів.

У міжнародній практиці **Л.е.** є документом, що містить тимчасовий дозвіл на експорт визначених товарів протягом встановленого періоду часу.

Видача **Л.е.** є заходом нетарифного регулювання, що здійснюється з метою забезпечення контролю за експортом товарів згідно із затвердженим переліком в межах національних інтересів держави або економічного союзу.

В Україні **Л.е.** видається центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики (Мінекономрозвитку України), а також у межах наданих ним повноважень – відповідним республіканським органом Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій на підставі визначених документів та заявок, що надаються суб'єктами ЗЕД за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики (Мінекономрозвитку України) на строк дії, передбачений законодавством України та умовами зовнішньоекономічного договору. У разі встановлення кількісних обмежень на експорт товарів строк дії ліцензії не повинен перевищувати строку дії кількісних обмежень, якщо інше не передбачено законодавством України. Вивезення товару за ліцензією може здійснюватись окремими партіями.

За видачу **Л.е.** справляється збір, розмір якого встановлюється КМУ з урахуванням фактичних витрат, пов'язаних із застосуванням процедури ліцензування.

Митне оформлення товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню, здійснюється тільки за наявності відповідної ліцензії.

У митному оформленні товарів, що ліцензуються та навантажуються навалом, не може бути відмовлено у разі, коли вартість, кількість або вага таких товарів незначною мірою відрізняються від тих, що зазначені у ліцензії. Гранична різниця таких значень встановлюється КМУ за поданням Мінекономрозвитку України.

З метою забезпечення контролю на Мінекономрозвитку України покладено обов'язок інформувати контролюючий орган (митницю) про видані ліцензії на експорт товарів, що підлягають ліцензуванню, а контролюючий орган зобов'язаний надавати Мінекономрозвитку України інформацію про обсяги експорту товарів за виданими ліцензіями.

Перелік товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню, інформація про строк дії ліцензій та внесення будь-яких змін до них, а також порядок подання та розгляду заявок публікується в офіційних друкованих виданнях України з повідомленням відповідного комітету СОТ.

Медвідь Ю.О.

ЛІЦЕНЗІЯ ІМПОРТНА (IMPORT LICENCE) – належним чином оформлений документ, який надає право на здійснення протягом встановленого строку імпорту певних товарів або валютних коштів з метою інвестицій.

У міжнародній практиці **Л.і.** є документом, що містить тимчасовий дозвіл на імпорт визначених товарів протягом встановленого періоду часу.

Видача **Л.і.** є заходом нетарифного регулювання, що здійснюється з метою забезпечення контролю за імпортом товарів згідно із затвердженим переліком у межах національних інтересів держави або економічного союзу.

В Україні **Л.і.** видається центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики (Міністерством економічного розвитку та торгівлі України), а також у межах наданих ним повноважень – відповідним республіканським органом Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій на підставі визначених документів та заявок, що надаються суб'єктами ЗЕД за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади з питань

економічної політики (Міністерством економічного розвитку та торгівлі України) на строк дії, передбачений законодавством України та умовами зовнішньоекономічного договору. У разі встановлення кількісних обмежень на імпорт товарів строк дії ліцензії не повинен перевищувати строку дії кількісних обмежень, якщо інше не передбачено законодавством України. Увезення товару за ліцензією може здійснюватись окремими партіями.

За видачу **Л.і.** справляється збір, розмір якого встановлюється КМУ з урахуванням фактичних витрат, пов'язаних із застосуванням процедури ліцензування.

Митне оформлення товарів, імпорт яких підлягає ліцензуванню, здійснюється тільки за наявності відповідної ліцензії.

У митному оформленні товарів, що ліцензуються та навантажуються навалом, не може бути відмовлено у разі, коли вартість, кількість або вага таких товарів незначною мірою відрізняються від тих, що зазначені у ліцензії. Гранична різниця таких значень встановлюється КМУ за поданням Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

З метою забезпечення контролю на Міністерство економічного розвитку і торгівлі України покладено обов'язок інформувати контролюючий орган (митницю) про видані ліцензії на імпорт товарів, що підлягають ліцензуванню, а контролюючий орган зобов'язаний надавати Міністерству економічного розвитку і торгівлі України інформацію про обсяги імпорту товарів за виданими ліцензіями.

Перелік товарів, імпорт яких підлягає ліцензуванню, інформація про строк дії ліцензій та внесення будь-яких змін до них, а також порядок подання та розгляду заявок публікується в офіційних друкованих виданнях України з повідомленням відповідного комітету СОТ.

Медвідь Ю.О.

ЛІЦЕНЗІЯ НА ЗДІЙСНЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ ГЕНЕРАЛЬНА (GENERAL LICENCE FOR CURRENCY TRANSACTIONS) – документ, що видається на весь період дії валютного регулювання комерційним банкам, небанківським фінансовим установам, національному оператору поштового зв'язку та дозволяє здійснювати валютні операції, які не потребують індивідуальної ліцензії. В Україні органом, уповноваженим на видачу **Л.** є НБУ.

Отримання суб'єктом господарювання **Л.** дає йому право на торгівлю іноземною валютою та чеками; ведення рахунків клієнтів (резидентів та нерезидентів) в іноземній валюті; відкриття кореспондентських рахунків в іноземній валюті у банках України та банках-нерезидентах; залучення та розміщення валюти і банківських металів на валютному ринку України та міжнародних ринках; відкриття на території України пунктів обміну іноземних валют, у тому числі на підставі агентських угод з іншими юридичними особами-резидентами та інші валютні операції.

Для отримання **Л.** суб'єкт господарювання повинен відповідати встановленими законодавством вимогам.

Генеральна ліцензія на здійснення валютних операцій
від _____ N ____

Видана
(повне найменування банку, код за ЄДРПОУ, місцезнаходження)

на право здійснення валютних операцій згідно з додатком.

Виконання цієї генеральної ліцензії зобов'язаний дотримуватися встановлених законодавством України і Національним банком України вимог щодо проведення зазначених у ній валютних операцій.

Генеральна ліцензія не дійсна без додатка

Голова Національного банку України або уповноважена ним посадова особа Національного банку України, яка за розподілом функціональних обов'язків здійснює загальне керівництво Департаментом контролю, методології та ліцензування валютних операцій	_____ (підпис, ініціали, прізвище) М. П.

При здійсненні операцій з ввезення та вивезення за межі України іноземної валюти та банківських металів у митних режимах імпорту, реімпорту, експорту, реекспорту, тимчасового ввезення, тимчасового вивезення **Л.** надається митниці для проведення митного контролю та митного оформлення. Перевірка наявності документа у пункті пропуску через державний кордон України не здійснюється.

Медвідь Ю.О.

ЛІЦЕНЗІЯ НА ЗДІЙСНЕННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ГЕНЕРАЛЬНА (GENERAL LICENCE FOR EXPORT-IMPORT TRANSACTIONS) – відкритий дозвіл на експорт (імпорт) певного товару (товарів) до певної країни (групи країн) протягом періоду дії режиму ліцензування такого товару (товарів).

Л. є заходом нетарифного регулювання та надає право суб'єктам господарювання без вартісних або кількісних обмежень експортувати або імпортувати зазначені в ліцензії товари. В окремих випадках в ліцензії може зазначатися також інформація про те, в які країни або з яких країн визначені товари можна експортувати або імпортувати.

У міжнародній практиці **Л.** оформляється на кожний вид експортного чи імпортного товару із зазначенням його кількості і вартості та без визначення країни експорту або імпорту даного товару.

В Україні **Л.** видається центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики, а також у межах наданих ним повноважень – відповідним республіканським органом Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій на підставі заявок суб'єктів ЗЕД, що подаються за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики.

У випадку ухвалення рішення про видачу ліцензії на бланку заяви ставиться номер і вид ліцензії, підпис службової особи, що видала ліцензію, і печатка відповідної установи. Бланк заяви, на яко-

му проставлені зазначені вище реквізити, є документом, що підтверджує наявність ліцензії.

Митне оформлення товарів, експорт (імпорт) яких підлягає ліцензуванню, здійснюється тільки за наявності відповідної ліцензії. У митному оформленні товарів, що ліцензуються та навантажуються навалом, не може бути відмовлено у разі, коли вартість, кількість або вага таких товарів незначною мірою відрізняються від тих, що зазначені у ліцензії. Гранична різниця таких значень встановлюється КМУ за поданням центрального органу виконавчої влади з питань економічної політики (Міністерством економічного розвитку і торгівлі України).

З метою забезпечення контролю на орган виконавчої влади з питань економічної політики покладено обов'язок інформувати контролюючі органи (митницю) про видані ліцензії на експорт (імпорт) товарів, що підлягають ліцензуванню, а контролюючі органи зобов'язані надавати Міністерству економічного розвитку і торгівлі інформацію про обсяги експорту (імпорту) товарів за виданими ліцензіями.

Медвідь Ю.О.

ЛІЦЕНЗІЯ НА ПРАВО ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОГО ПЕРЕВІЗНИКА (LICENCE FOR THE RIGHT TO PERFORM CUSTOMS CARRIER ACTIVITIES) [від лат. licentia – дозвіл] – у загальному значенні – це документ, що демонструє певний дозвіл. **Л. –** документ державного зразка, що засвідчує право ліцензіата на провадження діяльності митного перевізника протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов.

Л. мала право видавати виключно ДМСУ. Для отримання ліцензії суб'єкт підприємницької діяльності повинен був надати заяву до Центрального апарату ДМСУ про намір здійснення діяльності «митного перевізника». До заяви також додавалися документи, перелік яких установлювався Постановою КМУ від 04.07.2001 № 756 «Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності». До переліку передбаченого постановою потрібно було додати: ліцензії на право здійснення перевізної, транспортно-експедиційної діяльності звичайного перевізника; свідоцтво про допущення транспортних засобів (як правило автомобілів) окремо на кожний, для перевезення товарів під митним контролем за митним забезпеченням; страхове свідоцтво (поліс); документи, що підтверджуються право власності або оренди транспортних засобів; затверджений податковою адміністрацією документ аудитора або майновий документ органа державної виконавчої влади, що підтверджує наявність у підприємства основних фондів відповідних категорій та їх розмірів; інші необхідні документи.

На кожному окремому транспортному засобі поряд з іншими документами у водія повинна була знаходитися завірена нотаріусом копія **Л.м.п.** на право здійснення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності митного перевізника.

Крім того, ст. 161 МКУ було визначено, що перевезення товарів митним перевізником могло застосовуватися як один із заходів гарантування доставки цих товарів до митного органу призначення.

Однак, на сьогодні в Україні згідно із ЗУ від 19.10.2010 № 2608-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності» та введенням в дію МКУ 2012 р. не передбачається ліцензування діяльності митного перевізника.

Крисоватий А.І.

ЛІЦЕНЗІЯ НА ПРАВО ПРОВЕДЕННЯ МИТНО-БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (LICENCE FOR THE RIGHT OF CUSTOMS-BROKERAGE) [лат. licentia – дозвіл] у загальному значенні – документ, що демонструє певний дозвіл. **Л.** – документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку в разі його встановлення КМУ за умови виконання ліцензійних умов (митно-брокерської діяльності).

Ліцензування діяльності митного брокера на території України здійснюється відповідно до ЗУ «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Відповідно до законодавства митний брокер (посередник) – це суб'єкт господарювання, який здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має **Л.**, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері митної справи.

Відповідно до ліцензійних умов суб'єктом ліцензування (одержувачем **Л.**) є зареєстрований у встановленому законодавством порядку суб'єкт господарювання (юридична особа, фізична особа підприємець) незалежно від його організаційно-правової форми і форми власності, який здійснює господарську діяльність (окрім органів державної влади і органів місцевого самоврядування).

Від імені суб'єкта ліцензування (одержувача **Л.**) декларування товарів і транспортних засобів, які перетинають митний кордон України, може здійснювати його відокремлений структурний підрозділ (філія, представництво і так далі). Для кожної філії або відокремленого підрозділу суб'єкта ліцензування (одержувача **Л.**) необхідно в обов'язковому порядку оформити копію **Л.**

Відповідно до пункту 34 «Перелік документів, які приєднують до заяви про видачу ліцензії на здійснення діяльності «Митного брокера», затвердженого постановою КМУ від 04.07.2001 № 756, суб'єкт ліцензування, що виявив бажання оформити ліцензію на здійснення діяльності митного брокера

відповідно до ліцензійних умов в обов'язковому порядку повинен відповідати певним кваліфікаційно-організаційним, технологічним і спеціальним вимогам: суб'єкт ліцензування при оформленні **Л.** повинен мати угоду із страховою компанією на предмет страхування власної діяльності на суму не менше як 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Представник митного брокера повинен відповідати таким кваліфікаційним вимогам: володіти або на момент подачі документів для оформлення **Л.** отримувати вищу освіту або мати неповну вищу освіту, або базову вищу освіту; володіти спеціальними знаннями, уміннями і навиками у галузі митної справи. Відповідність певним кваліфікаційним вимогам представник митного брокера підтверджує шляхом складання іспиту в регіональних митницях, митницях.

Крисоватий А.І.

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ (LICENSING FOREIGN ECONOMIC OPERATIONS) – видача державними органами спеціальних дозволів суб'єктам ЗЕД на проведення експортних або імпортних операцій з певними товарами. Ліцензія – це дозвіл на вивезення чи ввезення певного товару. У таких дозволах фіксується кількість товару, що дозволяється до ввезення або вивезення на певний період часу. **Л.з.о.** є за своїм характером адміністративним інструментом впливу на ЗЕД суб'єктів. **Л.з.о.** досить часто виступає як певний інструмент забезпечення (доповнення) квотування експорту чи імпорту. Серед основних причин, які можуть обумовлювати введення **Л.з.о.** є такі: рух товарів оборонного та іншого важливого державного призначення; особливості економічних та інших взаємовідносин з певною країною або групою країн; наявність передумов для виникнення недобросовісної підприємницької діяльності та недобросовісної конкуренції; значимість певного товару для інтересів держави на певний період часу. До основних видів ліцензій можна віднести генеральну, разову (індивідуальну) та відкриту (індивідуальну) ліцензії. Генеральна ліцензія передбачає надання дозволу на здійснення імпортних або експортних операцій з певним товаром або з певною країною (групою країн) протягом всього періоду застосування режиму ліцензування. Разова (індивідуальна) ліцензія передбачає надання разового дозволу на виконання конкретної зовнішньоторговельної операції конкретним суб'єктом ЗЕД. Відкрита (індивідуальна) ліцензія передбачає надання дозволу на здійснення зовнішньоторговельних операцій з певним товаром протягом певного часу із зазначенням його загального обсягу.

Петруня Ю.Є.

ЛОГІСТИКА МИТНА (CUSTOMS LOGISTICS) – галузь теорії логістики, що вивчає закономірності та особливості впровадження логістичних концепцій при здійсненні державної митної справи, що включає: логістику митних правил, інформаційну логістику державної митної справи, фінансову логістику митних платежів, транспортно-митну логістику, логістику складування, логістику матеріально-технічного забезпечення, логістику надання адміністративних послуг, логістику надання транспортно-експедиційних послуг та логістичний менеджмент здійснення митної справи України.

Основою **Л.м.** є логістична організація переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, яка реалізується у використанні митних режимів суб'єктами ЗЕД. **Л.м.** повинна забезпечити узгодженість матеріальних (товарних), інформаційних і фінансових потоків, оптимальну технологію забезпечення переміщення товарів через митний кордон України з метою прискорення, здешевлення цього процесу, а також відпрацювання стандартних логістичних вимог як щодо митних режимів (тобто митних органів), так і до учасників зовнішньоторговельних операцій (експортерів, імпортерів, перевізників). При цьому митно-логістичні потоки, товарно-інформаційно-фінансові потоки пов'язані з переміщенням і пропуском через митний кордон України товарів та транспортних засобів комерційного призначення та справлянням відповідних митних платежів. Митно-логістичні потоки включають вхідні (імпорт, транзит) та вихідні (експорт, транзит) види матеріальних потоків. Їх супроводжують інформаційні потоки: вихідні (від митних органів до центрального органу), вхідні (навпаки), супроводжувальні (документи на товар). Фінансові потоки, в свою чергу, бувають вихідні (перерахування митних платежів у держбюджет) та вхідні (державне фінансування митних органів).

Виділяють компонентну, функціональну та регіональну структуру **Л.м.** Компонентна структура охоплює митні режими; функціональна показує логістику митного контролю на залізничному, повітряному, автомобільному та інших видах тран-

спорту; регіональна структура відображає інституційне забезпечення здійснення державної митної справи, яке можна декомпонувати на 5 просторових рівнях: локальному (митний пост, пункт пропуску); мікро- (митний орган); макро- (ДФСУ); мега – (митний союз, асоціація Україна-ЄС); мета- (глобальний митний простір).

Зокрема, на локальному рівні державна митна справа здійснюється на митних постах, пунктах пропуску, які класифікуються за категоріями (міжнародні, міждержавні, місцеві); за видами (автомобільні, залізничні, морські, пішохідні, повітряні, поромні, річкові); за характером транспортних перевезень (пасажирські, вантажні, вантажно – пасажирські); за характером функціонування (постійні, тимчасові); за часом роботи (цілодобові, у визначений час). Мікрорівень митно-логістичних систем представлений митницями – базовими підрозділами системи митних органів. Залежно від розміщення регіону діяльності митні органи поділяються на зовнішні (прикордонні), внутрішні, на кордонах і територіях вільних митних зон. На мезорівні митно-логістична діяльність зосереджується в регіональних (обласних) митних органах. Макрорівень митно-логістичних систем – рівень національної митної системи, що визначається як сукупність форм, засобів і методів реалізації державної політики у сфері державної митної справи. В Україні ці функції здійснює Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ). Мезорівень митно-логістичних систем – рівень інтеграційних угруповань країн, тобто митних союзів. Як приклад, можна навести ЄС, який створив єдину митну систему співдружності та прийняв Митний кодекс ЄС. На метарівні митно-логістичних систем – у загальносвітовому митному просторі – відбувається координація таких взаємопов'язаних сфер, як зовнішньоторговельна, митна, транспортно-логістична. Так, з 1953 р. діє ВМО, до якої приєдналась Україна. Міжнародне співробітництво з митних питань тісно пов'язане з глобальними проблемами розвитку світової торгівлі товарами та послугами. Так, у 1950 р. прийнято «Брюссельську митну номенклатуру», на основі якої пізніше були розроблені основні міжнародні системи класифікації товарів – Гармонізована система опису та кодування товарів (ГС) – використовує СОТ, Стандартна міжнародна товарна класифікація (СМТК – використовує ООН). На ГС базується і єдиний митний тариф України. Глобальною за своїм масштабом багатосторонньою угодою в галузі митних тарифів є ГАТТ (Генеральна угода з тарифів та торгівлі), тепер – СОТ, яка зіграла основну роль у лібералізації світової митної політики шляхом досягнення домовленостей про «митне роззброєння», тобто про консолідацію та зниження мита. Водночас відбувається уніфікація митної політики держав світу.

Прус Л. Р.

ЛОГІСТИКА МИТНА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (CUSTOMS LOGISTICS OF ENTITY OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY) – теорія і практика управління матеріальними, а також супутніми інформаційними, фінансовими, сервісними та іншими потоками, які пов'язані з необхідністю дотримання вимог державної митної справи при здійсненні зовнішньоекономічних операцій підприємствами задля забезпечення їх конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Л. актуальна за таких умов: у процесі виробництва чи надання послуг використовуються підприємством імпортні товари, сировина (імпортні операції); суб'єкт здійснює торгово-посередницькі та інші зовнішньоекономічні операції з нерезидентом-юридичною особою (лізингові, інвестиційні та ін.); підприємство виходить на зовнішні ринки (експортні операції). Конкретні умови здійснення ЗЕД суб'єктами господарювання впливають на вибір оптимальної технології переміщення товарів, транспортних засобів, сировини через митний кордон України.

Основною метою застосування **Л.** є вирішення питань, пов'язаних із здійсненням державної митної справи митними органами при переміщенні товарів через митний кордон України за зовнішньоекономічними операціями підприємств з метою їх прискорення та здешевлення здійснення.

При здійсненні митних процедур у суб'єктів ЗЕД найбільш часто виникають такі основні проблеми: потрапляння суб'єкта ЗЕД під профілі ризику в автоматизованій системі аналізу і управління ризиками ПІК «Інспектор-2006», з подальшим здійсненням митними органами заходів з мінімізації ризиків; потрапляння контракту або конкретної поставки товарів за контрактом під профілі ризику в автоматизованій системі аналізу і управління ризиками ПІК «Інспектор-2006», з подальшим прийняттям митними органами заходів для мінімізації ризиків; відмова митного органу від прийняття контракту та (або) документів для митного оформлення; заборона митним органом ввезення товарів, транспортних засобів в Україну або вивезення товарів, транспортних засобів з України; затримка митного оформлення з додатковими витратами на зберігання товарів на складах тимчасового зберігання, переоформлення документів, поділ товарної партії на окремі товари за їх видами та (або) найменуваннями тощо; огляд товарів, транспортних засобів, пред'явлених митному органу з додатковими витратами на навантаження-вивантаження товарів, відновлення товарного виду розкритих упаковок тощо; зміна митним органом заявленого суб'єктом ЗЕД коду товарів, транспортних засобів за УКТ ЗЕД зі збільшенням нарахованих митних платежів; корегування заявленої митної вартості товарів, транспортних засобів зі збільшенням

нарахованих митних платежів; вимога митного органу про надання суб'єктом ЗЕД додаткових документів; відмова митного органу від надання суб'єкту учаснику ЗЕД тарифних пільг (преференцій); відмова митного органу від надання учаснику ЗЕД пільг з ПДВ; призупинення випуску товарів при їх імпорті в Україну без дозволу правовласника товарних знаків на товарах; конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушень митних правил; штраф за порушення митних правил; документальні перевірки дотримання законодавства, які здійснюють митні органи після випуску товарів, із донарахуванням митних платежів.

Із метою своєчасного виявлення існуючих і потенційних митних ризиків підприємства, розробки більш ефективних рішень при здійсненні експортно-імпортних операцій, суб'єкту ЗЕД необхідно застосовувати такі складові **Л.**: вибір митного органу для митного оформлення; зниження витрат на адміністрування митних операцій; поліпшення процедур декларування товарів; оцінка ризиків у момент виходу на ринок; проведення митної діагностики; актуалізація знань з питань митного регулювання, у т. ч., шляхом прийняття участі у спеціалізованих семінарах та тренінгах.

Відповідно до МКУ 2012 р. скасовано прив'язку місця декларування вантажу до місця державної реєстрації суб'єкта господарювання. Однак, слід врахувати, що митне оформлення підакцизних товарів, природного газу, товарів, які відповідно до законодавства підлягають клеймуванню державним пробірним клеймом, а також лікарських засобів, може здійснюватися у спеціально визначених для цього контролюючих органах. МКУ 2012 р. передбачено безоплатне консультування митними органами за місцем розташування підприємств з практичного застосування норм законодавства України з питань державної митної справи. Однак механізм дій при цьому чітко не визначено. Отже, вибір митного органу повинен базуватись на чітко визначеному нормативно-правовому та методичному забезпеченні.

Зниження витрат на адміністрування митних операцій передбачає: розробку підходів до визначення та підтвердження митної вартості товарів (в тому числі з питань включення роялті та ліцензійних платежів); визначення рівня готовності підприємства до проведення перевірок митними органами з питань сплати митних платежів, а також пошук суб'єктів господарювання, що можуть надати підтримку з цих питань; підготовка та підписання Меморандуму з питань надання цінової інформації у митні органи; застосування встановлених пільг і преференцій; підготовка документів, необхідних для повернення надмірно сплачених митних платежів; оцінка можливості застосування окремих митних режимів (процедур), у т. ч. з метою зменшення податкового навантаження при імпорті товарів; підготовка запитів у митні органи та інші державні органи для вирішення спірних питань, пов'язаних із оподаткуванням товарів.

Робота за цим напрямом **Л.** дозволить підприємству зменшити розмір митних платежів, а також ризики висунення претензій митними та правоохоронними органами завдяки застосуванню законних й ефективних підходів до сплати митних платежів.

Поліпшення процедур декларування товарів спрямоване на дослідження митних режимів задля вибору та застосування найбільш сприятливих, а також відповідну підготовку документів, необхідних для подання заявки на застосування спрощених процедур, у т. ч. при дотриманні відповідних умов електронного декларування; для забезпечення переміщення комплектних об'єктів; ефективну співпрацю з митними ліцензійними складами, складами тимчасового зберігання, митними брокерами, а також використання інституту уповноваженого економічного оператора та підготовку запитів до митних органів щодо поліпшення процедури митного оформлення товарів. Результатом реалізації цієї складової митної логістики є економія коштів та часу завдяки застосуванню більш ефективних підходів до процедури декларування товарів, технологічних схем митного контролю і митного оформлення.

Оцінку ризиків при виході на ринок як напряму **Л.** доцільно здійснювати у такій послідовності: аналіз номенклатури товарів на предмет можливості їх переміщення через митний кордон України з урахуванням діючих обмежень; опис необхідних митних процедур при переміщенні товарів через кордон; опис необхідних погоджень з державними органами (сертифікація, санітарний, фітосанітарний та інші види попереднього документального контролю) при переміщенні товарів через кордон; виявлення і оцінка основних митних ризиків; попередня оцінка витрат на митне оформлення; підготовка рекомендацій з питань застосування найбільш сприятливих митних процедур; комплексний аналіз і підготовка зовнішньоекономічного договору.

Це дозволить своєчасно отримувати об'єктивну інформацію про основні процедури і діючі правила переміщення товарів через митний кордон та потенційні митні ризики, а також зекономити кошти та не допускати помилок при ввезенні (вивезенні) товарів до (з) України.

Іншим, не менш важливим, питанням є проведення митної діагностики суб'єкта ЗЕД, зміст якої полягає у розгляді зовнішньоекономічних договорів (контрактів), змісту експортно-імпортних операцій, опрацювання прийнятих підходів до процедури декларування товарів, аналіз митних режимів, що застосовуються підприємством, у т. ч. підходів до визначення митної вартості, вибору пільг та преференцій; оцінка фактичних та

потенційних митних ризиків підприємства; загальна оцінка ефективності процедур декларування товарів; аналіз чинного законодавства з найбільш суттєвих торгових операцій; оцінка правильності визначення митної вартості в межах найбільш суттєвих торгових імпортних операцій.

Проведення митної діагностики підприємства також включає: оцінку правомірності застосування пільг і преференцій; виявлення переплат по митних платежах та розробка рекомендацій стосовно їх повернення; виявлення існуючих та потенційних митних ризиків, їх оцінку; розробку рекомендацій стосовно зниження виявлених ризиків; розробку рекомендацій для застосування в майбутньому більш ефективних з точки зору оподаткування підходів.

Такі дії мотивовані рядом потреб суб'єкта ЗЕД: необхідність у незалежній діагностиці діяльності підприємства у сфері митного регулювання для керівництва підприємства, акціонерів, інвесторів (потенційних покупців бізнесу), стратегічних партнерів (у тому числі банків тощо); своєчасне виявлення існуючих і потенційних ризиків (ризики донарахування митних платежів, включаючи штрафні санкції за несвоєчасну сплату, ризики адміністративних санкцій за порушення митних правил або конфіскації товарів тощо); зниження ризиків висунення претензій митними, податковими і правоохоронними органами; отримання рекомендацій для підвищення конкурентоспроможності підприємства; оцінка ефективності роботи персоналу у сфері організації переміщення товарів через митний кордон України.

Актуалізація знань з питань митного регулювання дозволить отримати повну, достовірну і об'єктивну інформацію у сфері митного регулювання, а її систематизація призведе до можливості отримання готових рішень з питань здійснення ЗЕД та декларування товарів, розроблених із урахуванням передового досвіду та ефективно реагувати на зміни у законодавстві України з питань державної митної справи.

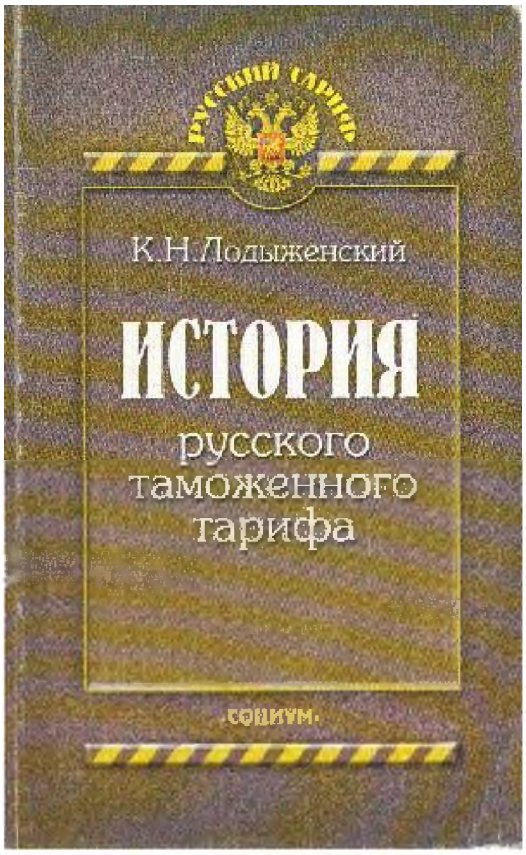
Л. допомагає вирішити одночасно два завдання: ефективний контроль над витратами, пов'язаними з митним оформленням з метою їх зменшення і досягнення високої якості забезпечення процесів постачання, виробництва, збуту та післяпродажного обслуговування задля досягнення рівня конкурентоспроможності суб'єкта ЗЕД.

Прус Л. Р.

ЛОДИЖЕНСЬКИЙ КОСТЯНТИН МИКОЛАЙОВИЧ (LODYZHENSKYI KOSTIANTYN MYKOLAIOVYCH) (1858 – після 1903) – російський економіст та науковець у сфері державних фінансів та митної справи. Народився у 1858 р. Закінчив курс юридичного факультету Московського університету. Трудову діяльність розпочав у Департаменті митних зборів Міністерства фінансів. Брав участь у роботі зі створення митних тарифів 1881, 1891 і 1903 рр.

Найголовніші праці: «О взысканиях за нарушение таможенных постановлений», «О предположениях касательно монополии водочной торговли», «О мерах к упорядочению нашего денежного и торгового обращения», «О влиянии таможенных тарифов в России на ход внешней торговли и промышленности», «Монополия внешней торговли»; «О необходимости изменения денежной единицы и об установлении более мелкой единицы», «Об историческом развитии нашей отпускной торговли», «О взыскании за нарушение таможенных постановлений». Працював над створенням статей для Енциклопедичного словника Брокгауза і Ефрона щодо митної тематики.

Найбільш вагомою науковою працею **Л.** стала «История русского таможенного тарифа» (1886 р.), яка вважається першим систематизованим та повним дослідженням формування та розвитку митної системи Росії від Новоторгового статуту царя Олексія Михайловича (1667 р.) до Митного тарифу 1868 р. імператора Олександра II. В основу праці було покладено архівний матеріал Комерц-колегії. Між різними поглядами

на зовнішньоекономічну торгівлю у Російський імперії (протекціонізм, фредредерство), автор зберігає повний нейтралітет. Для з'ясування економічних переконань, під впливом яких складалися наші митні тарифи, **Л.** користувався творами осіб, що мали вплив на видання тарифів або брали участь в їх розробці.

Полюляк М.М.

ЛОКОД ООН – див. КЛАСИФІКАТОР ПОРТІВ ТА ІНШИХ ПУНКТІВ (ЛОКОД ООН).

ЛОТОВА СИСТЕМА ПРОБ – див. СИСТЕМА ПРОБ ЛОТОВА.

ЛСД (LSD) – наркотична речовина напівсинтетичного походження, галюциноген психоделічного типу, існує у вигляді прозорого розчину, порошку і у вигляді різноколірних марок, які нагадують поштові (їх основа просякнута розчином наркотика).

Систематична назва – (6aR,9R)-N,N-Диетил-7-метил-4,6,6a,7,8,9-гексагідроіндоло-[4,3]хінолін-9-карбоксамід.

Молекулярна формула – C20H25N3O.

Молекулярна маса – 323,43 г/моль.

Порогова доза для людини – від 20 до 30 мікрограмів.

ЛСД синтезують з лізергинової кислоти, яку добувають зі спорангіїв мікроскопічного грибка, що паразитує на злакових рослинах. Вперше синтезовано в 1938 р. швейцарським хіміком Альбертом Гофманом в Sandoz Laboratories у Базелі, під час дослідження похідних від алкалоїдів. До 1966 р. Sandoz Laboratories безкоштовно постачали **ЛСД** та псилоцибін зацікавленим вченим. Sandoz зареєстрував для **ЛСД** торгову марку «Delysid». Стало поширеною практикою вживання цих речовин психіатрами для кращого суб'єктивного усвідомлення шизофренічного стану. Здійснено спроби використання **ЛСД** у психоделічній психотерапії. Відповідно до конвенції ООН «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» 1971 р. належить до заборонених наркотичних речовин.

Незаконне переміщення **ЛСД** через митний кордон України кваліфікується як контрабанда.

Мотюк К.Д.

ЛУБОК (LUBOK) – різновид художнього мистецтва, для якого притаманна ємність образу. Досить часто **Л.** називають народною (фольклорною) картинкою. Він напряму пов'язаний із розфарбованим графічним зображенням, розтиражованим друкованим способом. **Л.** мав також декоративне призначення і довгий час вважався видом народної творчості, але сьогодні роботи виконані у цьому стилі відносять до творів мистецтва. Для **Л.** характерним є простота техніки, лаконізм зображувальних засобів. Його рисами є грубі штрихи та барвистість. Дуже часто картини, виконані у цьому стилі містять розгорнуту повість із пояснювальними написами і додаткові зображення пояснюючого, доповнюючого характеру.

Найдавніші **Л.** виготовлені у Китаї вручну датуються VIII ст. Пізніше вони виконувались в гравюрі на дереві. У Європі **Л.** з'явився у XV ст.; для нього характерною була техніка ксилографії. Пізніше з'являються гравюри на міді та літографія. Завдяки доступності й орієнтованості на широкі кола, **Л.** використовувався у якості засобів агітації під час Реформації у Німеччині та Великої французької революції.

Для виготовлення **Л.** художник наносив олівцем малюнок на липову дошку, після чого на місцях, які повинні були залишитись без кольору робив заглиблення. Основна частина картини покривалась фарбою, після чого її ставили на папір

під прес. Віддруковані у такий спосіб картини називали «ростовками». У XIX ст. у підмосковних та володимирських селах існували спеціальні артілі, що займались розфарбовуванням **Л.** Такі роботи виконували жінки та діти. Пізніше виник більш досконалий спосіб виготовлення **Л.** картин – з'явились художники-гравери. Тонким різцем на мідних пластинах вони виконували штриховий малюнок з усіма найдрібнішими деталями, чого не можливо було зробити на липовій дошці. Спосіб фарбування картин залишався тим самим. Лише

у другій половині XIX ст. розпочинається промислове виготовлення **Л.** картин. Найдешевші з них коштували 0,5 копійок, а найдорожчі – 25 копійок.

За наявності визначених ознак **Л.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Руда Т.В.

ЛУГАНСЬКА МИТНИЦЯ (LUHANSK CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Л.м. заснована 08.04.1992 наказом ДМКУ № 73. Згідно з даним наказом Луганський митний пост було перетворено у **Л.м.** з підпорядкуванням новостворених Сєвєродонецького, Лисичанського, Алчевського митних постів. Штатна чисельність митниці становила 50 осіб.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 №564 Луганська та Свердловська митниці були реорганізовані у **Л.м.**

Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 **Л.м.** реорганізовано у **Л.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Л.м.** Міндоходів реорганізовано у **Л.м.** ДФС.

Зоною діяльності митниці визначено територію Луганської області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Л.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Луганськ – центральний» (91047, м. Луганськ, Ленінський р-н, вул. Гастелло, 38), пункт пропуску для повітряного сполучення «Луганськ»;

– митний пост «Свердловськ» (94800, Луганська обл., м. Свердловськ, вул. Інтернаціональна, 8);

– митний пост «Красний Луч» (94500, Луганська обл., м. Красний Луч, вул. Луганське шосе, 1);

– митний пост «Алчевськ» (94223, Луганська обл, м. Алчевськ, просп. Карла Маркса, 9);

– митний пост «Сєвєродонецьк» (93403, Луганська обл., м. Сєвєродонецьк, вул. Пивоварова, 2);

– митний пост «Лисичанськ» (93120, Луганська обл., м. Лисичанськ, вул. Карла Маркса, 151);

– митний пост «Старобільськ» (92700, Луганська обл., м. Старобільськ, вул. Рози Люксембург, 76);

Митний пост «Новобіла» Луганської митниці

Адміністративна будівля Луганської митниці

– митний пост «Ізварине» (94443, Луганська обл., м. Краснодон, смт Ізварине, вул. 8 Марта, 13а), в зоні діяльності якого пункт пропуску для автомобільного сполучення «Ізварине – Донецьк»;

– митний пост «Красна Талівка» (93621, Луганська обл., Станично-Луганський р-н, с. Красна Талівка), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Красна Талівка – Волошине»;

– митний пост «Червона Могила» (94830, Луганська обл., Свердловський р-н, м. Червонопартизанськ, вул. Залізнична, 75б), в зоні діяльності якого пункт пропуску для залізничного сполучення «Червона Могила – Гуково»;

– митний пост «Червонопартизанськ» (94830, Луганська обл., Свердловський р-н, м. Червонопартизанськ), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Червонопартизанськ – Гуково»;

– митний пост «Довжанський» (94865, Луганська обл., Свердловський р-н, смт Довжанське), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Довжанський – Новошахтинськ»;

– митний пост «Мілове» (92500, Луганська обл., Міловський р-н, смт Мілове, вул. Дружби Народів, 185), в зоні діяльності якого пункт пропуску для автомобільного сполучення «Мілове – Чертково»;

– митний пост «Просяне» (92400, Луганська обл., Марківський р-н, с. Просяне), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Просяне – Бугайовка»;

– митний пост «Дьоміно – Олександрівка» (92110, Луганська обл., Троїцький р-н, с. Дьоміно-Олександрівка), в зоні діяльності якого міждержавний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Дьоміно – Олександрівка – Валуйки», пункт пропуску для залізничного сполучення «Лантратівка – роз'їзд Постріл»;

– митний пост «Новобіла» (92310, Луганська обл., Новопсковський р-н, с. Новобіла), в зоні ді-

яльності якого міждержавний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Новобіла – Новобіла»;

– митний пост «Танюшівка» (92312, Луганська обл., Новопсковський р-н, с. Танюшівка), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Танюшівка – Ровеньки».

Керівники **Л.м.**:

– Помикалов О. М. (1992 – 1993 рр.)
– Григоренко В. М. (1993 – 1995 рр.)
– Вологдін В. Д. (1995 – 2000 рр.)
– Смажник М. Ф. (2000 – 2003 рр.)
– Ралік С. К. (2003 – 2005 рр.)
– Либань М. П. (2005 р.)
– Бєлах В. Ф. (2005 – 2006 рр.)
– Лебедєв О. І. (2006 – 2010 рр.)
– Севастьянов Ю. В. (2010 – 2011 рр.)
– Ярмольський С. І. (2011 р.)
– Романенко Г. В. (2011 – 2012 рр.)
– Попазогло С. М. (2010 – 2011 рр.)
– Пудрик Д. В. (2012 р.)
– Орлов В. В. (з 2012 р.)

Ковалікова Л.І., Яковенко О.В.

ЛУСПЄКАЄВ ПАВЛО БОРИСОВИЧ (LUSPEKAIEV PAVLO BORYSOVYCH) (1927 – 1970) – радянський актор театру і кіно. Заслужений артист РСФСР (1965 р.). Народився 20.04.1927 у м. Луганську (за іншими даними – у с. Великі Сали Ростовської області, Росія) у сім'ї вірменина та донської козачки. Навчався у Луганському фабрично-заводському училищі. Під час ІІ Світової війни брав участь в бойових діях у партизанському загоні, був поранений. Після лікування – продовжив військову службу у штабі партизанського руху при 3-му Українському фронті.

У 1944 р. після демобілізації з лав армії почав працювати у Ворошиловградському драматичному театрі. У 1946 р. вступив до Театрального училища ім. М. С. Щепкіна. Після закінчення училища, за розподілом працював у Тбіліському державному російському драматичному театрі. У 1957 р. переїздить у Київ та працює в Театрі російської драми ім. Лесі Українки, а у 1959 р. його прийнято до Ленінградського Великого драматичного театру.

На театральній сцені зіграв ролі Хлестакова у «Ревізорі», Олексія в «Оптимістичній трагедії», Тригоріна у «Чайці», Нагульнова у «Піднятій цілині», Кожемячніна у «Житті Матвія Кожемякіна», Ноздрьова у «Мертвих душах». Серед кращих кінематографічних ролей актора варто відмітити ролі Косовського у «Світанку над морем», Гайдая в «Загибелі ескадри», Карцева в «Таємниці двох океанів», Кузнєцова у «Балтійському небі», генерала Караска у «Трьох товстунах».

Актор багато грає на сцені та знімається у десятках кінофільмів, проте його зоряний час та лебедина пісня – роль митника Павла Верещагіна, яка принесла актору всенародне визнання та любов. Ролей могло б бути набагато більше, якби не хвороба – у 1962 р. актору ампутували частину стопи на одній нозі, а у 1967 р. – частину стопи на іншій. Проте, не дивлячись на інвалідність, усі зйомки в «Білому сонці пустелі», в тому числі сцени на баркасі, актор провів без дублерів, знімаючись у спеціально пошитому взутті з ортопедичними вставками.

Павло Луспєкаєв помер через 18 днів після прем'єрного показу стрічки «Біле сонце пустелі» – 17.04.1970. У 1997 р. указом Президента Росії Бориса Єльцина творців кінофільму було нагороджено Державною премією Російської федерації (у тому числі Павла Луспєкаєва – посмертно).

Актор похований на Північному кладовищі Санкт-Петербурга. На могилі російськими митниками встановлено пам'ятник з написом «С поклоном от таможенников Северо-Запада». Митники взяли шефство і над могилою актора та щорічно відвідують її у день свого професійного свята – 25 жовтня.

Фрадинський О.А.

ЛЬВІВСЬКА МИТНИЦЯ (LVIV CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

25.05.1946 наказом Народного комісаріату зовнішньої торгівлі СРСР № 199 при Львівському аеропорту відкрито митний пост зі штатом дев'ять

Адміністративна будівля Львівської митниці

працівників. У червні 1951 р. його було реформовано у **Л.м.**

15.07.1988 згідно з наказом Головного управління Держмитконтролю при Раді Міністрів СРСР № 141 **Л.м.** набула статусу регіональної, а у її підпорядкування перейшли митниці та митні пости Закарпатської, Чернівецької, Івано-Франківської, Рівненської, Хмельницької та Тернопільської областей.

У листопаді 1996 р. з реорганізацією системи митних органів (створено ДМСУ та її органи: регіональні митниці, митниці, спеціалізовані митні установи та організації) на базі **Л.м.** і Західного територіального митного управління запрацювала Західна регіональна митниця, якій підпорядковувалися митниці Львівської, Волинської, Рівненської, Тернопільської областей. З метою оптимізації діяльності митних органів впродовж наступних років **Л.м.** зазнала ще кілька реорганізацій.

Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» **Л.м.** було реорганізовано у **Л.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Л.м.** Міндоходів реорганізовано у **Л.м.** ДФС.

Останніми роками основними групами товарів, що експортували у зоні діяльності **Л.м.,** були: електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя; продукти переробки овочів, плодів, горіхів або інших частин рослин; деревина або вироби з деревини; деревне вугілля; меблі; постільні речі, матраци, матрацні основи, диванні подушки та аналогічні набивні речі меблів; одяг та додаткові речі до одягу, текстильні, крім трикотажних; папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону; одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні; жири та олії тваринного або рослинного походження; вироби з чорних металів; реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої, їх частини. При цьому основними групами товарів, що імпортували у зоні діяльності **Л.м.,** були палива мінеральні: нафта і продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні; папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону; електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя; пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них; реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої, їх частини; чорні метали; м'ясо та їстівні продукти; їстівні продукти та горіхи; шкірки цитрусових або динь; вироби з чорних металів; засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання.

Зоною діяльності митниці визначено територію Львівської області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Л.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Львів – аеропорт» (79040, м. Львів, Залізничний р-н, вул. Любінська, 168), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Львів – аеропорт»;

– митний пост «Дрогобич» (82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Володимира Великого, 66, корпус 6);

– митний пост «Стрий» (82400, Львівська обл., м. Стрий, вул. Сидора, 4);

– митний пост «Броди» (80600, Львівська обл., Бродівський р-н, м. Броди, вул. Богуна, 1А);

Митний пост «Краковець» Львівської митниці

Митний пост «Рава-Руська»

– митний пост «Сокаль» (80100, Львівська обл., м. Червоноград, вул. Львівська, 50);

– митний пост «Краковець» (81033, Львівська обл., Яворівський р-н, смт Краковець, вул. М. Грушевського, 54), в зоні діяльності якого пункт пропуску для автомобільного сполучення «Краківець – Корчова»;

– митний пост «Мостиська» (81320, Львівська обл., Мостиський р-н, с. Мостиська Друга, вул. Південна, 2А), в зоні діяльності якого пункт пропуску для автомобільного сполучення «Шегині – Медика», пункт пропуску для залізничного сполучення «Мостиська – Перемишль»;

– митний пост «Рава-Руська» (80316, Львівська обл., Жовківський р-н, с. Рата, вул. Гребінського, 28), в зоні діяльності якого пункт пропуску для автомобільного сполучення «Рава-Руська – Гребенне», пункт пропуску для залізничного сполучення «Рава-Руська – Гребенне, Верхрата»;

– митний пост «Смільниця» (82069, Львівська обл., Старосамбірський р-н, с. Терло, корпус 8-9), в зоні діяльності якого пункт пропуску для автомобільного сполучення «Смільниця – Кросценко», пункт пропуску для залізничного сполучення «Хирів – Кросценко» *(тимчасово не діє)*;

– митний пост «Городок» (81500, Львівська обл., Городоцький р-н, м. Городок, вул. Львівська, 659 А/Б);

– митний пост «Львів-поштовий» (79999, м. Львів, Залізничний р-н, вул. Вокзальна, 1);

– митний пост «Малехів» (80383, Львівська обл., Жовківський р-н, с. Малехів, вул. Нова, 20А);

– митний пост «Скнилів» (81500, Львівська обл., Городоцький р-н, м. Городок, вул. Львівська, 659 А/Б);

– митний пост «Запитів» (80461, Львівська обл., Кам'янко-Бузький р-н, смт Запитів, вул. Київська, 236);

– митний пост «Грушів» (81016, Львівська обл., Яворівський р-н, с. Грушів), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Грушів – Будомєж»;

– митний пост «Угринів» (80012, Львівська обл., Сокальський р-н, с. Угринів), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Угринів – Долгобичув».

Керівники **Л.м.**:

– Колос А. В. (1988 – 1993 рр.);
– Меньшиков А. Г. (1993 – 1994 рр.);
– Крет С. О. (1994 р.; 1997 – 2000 рр.);
– Онишкевич В. А. (1994 – 1997 рр.; 2000 – 2001 рр.);
– Горинь М. М. (2001 – 2002 рр.);
– Іванюк М. М. (2003 р.);
– Козак Т. Р. (2003 – 2005 рр.);
– Буричко З. О. (2005 р.);
– Самойлюк В. О. (2005 – 2006 рр.);
– Моргун О. А. (2006 – 2007 рр.);
– Товт М. Й. (2007 – 2008 рр.);
– Гоя О. В. (2008 р.);
– Ярмольський С. І. (2009 – 2010 рр.);
– Тимошенко В. А. (2010 р.);
– Микитюк Р. В. (2010 – 2011 рр.);
– Харкавий М. О.(2011 р.);
– Пудрик Д. В. (2011 – 2012 рр.);
– Попазогло С. М. (2012 – 2014 рр.).

Туржанський В.А., Бас Н.М.

ЛЮТНЯ (LUTE) [від араб. العود – аль-'уд – дерево] – 1) родина різноманітних старовинних музичних інструментів, поширених у різних народів Європи, Азії та Африки зі стародавніх часів. У Західній Європі з'являється у пізньому середньовіччі. 2) загальна назва групи струнних інструментів, які мають як обов'язкові резонансний корпус і струноносій.

Європейська **Л.** – щипковий струнний музичний інструмент з ладами на грифі й овальним корпусом. Виконавець на лютні називається лютністом, а майстер, який виготовляє – лютнярем або лютьє.

Має опуклий овальний корпус (склеєний з окремих сегментів), коротку широку шийку з відігнутою назад під прямим кутом головкою. Верхня дека плоска, з великим круглим резонаторним отвором, в який зазвичай вставлена ажурна розетка з дерева або пап'є-маше. Струни жильні, кріпляться внизу до приклеєної на деці підставки, вгорі намотуються на поперечні колки, вставлені в головку. Кількість струн (в різний час і у різних виробах) – 6 – 16; 1-ша струна одинарна, решта – парні (іноді число струн доходило до 24). Найбільшим поширенням користувалися 6 – 8-струнні **Л.**

Л. веде своє походження від уда – одного з найдавніших і головних струнних інструментів арабсько-іранської музичної культури. У кінці середніх століть уд був занесений маврами і сарацинами в Іспанію і Сицилію, звідки у XIV ст. під назвою **Л.** і з деякими змінами в конструкції поширився в країнах Західної, а пізніше і Східної Європи, включаючи Польщу, Україну і частково Росію. У 2-й пол. XVIII ст. **Л.** була витіснена гітарою і струнними клавішними інструментами (клавікорд, клавесин, пізніше – фортепіано). Зберегла своє значення лише в країнах Сходу. Для **Л.** була створена велика музична література. В XVI ст. були створені різновиди

Л. – більш висока по строю, дискантова пандурина і низькі, басові – теорба і китаррон (архілютня). У XVI – XVIII ст. працювали видатні майстри з виготовлення **Л.** – П. Габбоні, І. Вайс, І. Тільке, І. Гофман та ін.

За наявності визначених ознак **Л.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

МАГАЗИН БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ (DUTY-FREE SHOP) – спеціалізований торговельний заклад, розташований у пункті пропуску через державний кордон України, відкритому для міжнародного сполучення, а також на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародні рейси, та призначений для реалізації товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі.

М.б.т. здійснюють продаж товарів громадянам, які виїжджають за межі митної території України, а також пасажирам міжнародних рейсів, які виконуються повітряними та водними транспортними засобами комерційного призначення, що експлуатуються резидентами. Реалізація **М.б.т.** товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі, підприємствам забороняється. **М.б.т.** в установленому порядку здійснюють торгівлю всіма видами продовольчих і непродовольчих товарів, крім товарів, які відповідно до закону заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту територією України, та товарів, зазначених у товарних позиціях 2701 2716 згідно з УКТ ЗЕД. Правила продажу товарів **М.б.т.** громадянам затверджуються КМУ.

Приміщення **М.б.т.** може включати: 1) торговельний зал (зали), у тому числі бари та пункти громадського харчування; 2) допоміжні приміщення; 3) склади магазину, у тому числі склади для товарів, що реалізуються в торговельних залах, розташованих у різних пунктах пропуску, та переміщуються між ними виключно під митним контролем, та для майна, яке використовується у таких залах для реалізації зазначених товарів. Вимоги до територій, приміщень, резервуарів, холодильних чи морозильних камер, критих чи відкритих майданчиків, які можуть використовуватися при провадженні діяльності, встановлюються МКУ 2012 р. та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Розташування **М.б.т.** та умови реалізації в них товарів повинні виключати можливість безпосереднього ввезення цих товарів для споживання на митній території України. У приміщенні **М.б.т.** створюється зона митного контролю. Відкриття та експлуатація **М.б.т.** передбачає надання дозволу на розташування відповідного спеціалізованого торговельного закладу у пункті пропуску через

державний кордон України, в інших зонах митного контролю, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, спільно із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону. Дозвіл на відкриття та експлуатацію **М.б.т.** діє безстроково.

Підприємства, які отримали такі дозволи, включаються до відповідних реєстрів, які ведуться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, відповідно до МКУ 2012 р. Таким підприємствам видаються витяги із зазначених реєстрів.

Утримувач **М.б.т.** зобов'язаний: 1) своєчасно декларувати контролюючому органу, в зоні діяльності якого знаходиться магазин, товари, що надходять до магазину чи вибувають з магазину, у тому числі товарні нестачі, що виникли не внаслідок умисних дій утримувача магазину, та подавати всі документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення цих товарів; 2) виключити можливість надходження товарів до магазину та вживати всіх можливих заходів щодо запобігання вилученню товарів з магазину поза митним контролем, у тому числі виникненню товарних нестач; 3) дотримуватися положень МКУ 2012 р. та інших законодавчих актів України щодо умов діяльності магазинів безмитної торгівлі; 4) вести облік товарів, що надходять до магазину безмитної торгівлі та реалізуються ним, і щоквартально подавати контролюючому органу, в зоні діяльності якого знаходиться магазин, звіт про рух товарів у магазині за

формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Утримувачі **М.б.т.** можуть у порядку, передбаченому МКУ 2012 р., отримати дозвіл на відкриття та експлуатацію митного складу або складу тимчасового зберігання закритого типу для зберігання та наступного постачання в ці магазини всіх видів товарів, у тому числі підакцизних, крім товарів, ввезення яких на митну територію України, вивезення за межі митної території України та/або переміщення митною територією України транзитом заборонено законом.

Передбачену МКУ 2012 р. адміністративну відповідальність за порушення порядку та строків розпорядження товарами, розміщеними у магазині безмитної торгівлі, у разі зупинення дії або анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію **М.б.т.**, несе утримувач цього магазину.

Корнійчук О.О.

МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО (MAGDEBURG RIGHT (LAW)) [старослов'янська назва «Магдебурія»] – середньовічне міське право, відповідно до якого міста частково звільнялися від влади центральної державної адміністрації й створювали власні органи місцевого самоврядування й суду. Походило від королівських привілеїв, наданих місту Магдебург (Німеччина) 1188 р. **М.п.** надавалося столичним і торговим містам, встановлювало порядок виборів і функцій війта та магістрату в управлінні містом і здійсненні судової справи. Починаючи з XIII ст. **М.п.** поширювалося на міста Східної Європи.

IVS MVNICI
PALE.
To iest/
Prawo Mieyskie
Magdeburskie / nowo z Łacińskiego przez Niemieckiego na Polskie/ z pilnością przełożone.
Cum Gratia & Priuilegio S. R. M.
Drukowano
M. D. LXXXI

На українських землях першими «магдебурію» набули Володимир-Волинський (1324 р.), Львів (1352 р.), Кам'янець (1374 р.), Київ (1494 р.), Станіслав (1663 р.) та ін. **М.п.** жителі «стольного града» одержали рескриптом Великого князя Литовського Олександра, згідно з яким міщани звільнялися від повинності «рубить город» (будувати міське укріплення), стерегти скарб воєводи й захоплених литовським військом полонених. Кияни надалі вже не платили штрафів і податків, які призначали посаджені Великим князем чиновники. Воєводам було заборонено втручатися у господарську та торговельну діяльність міста. 12.01.1516 Великий князь Литовський Сигизмунд I (1506 – 1548 рр.) остаточно відмінив «права полскія, литовскія і рускія», які суперечили «праву німецькому, майдебурскому». У своїй «Подтвердітельній грамоті» він підтвердив права і привілеї, надані Києву Великим князем Олександром і оголосив, аби кияни «...во всех речах обходилися и справлялися так як полномошная установа и звычай права, именуемое Майдебурское, означает». Далі в «Грамоті» регламентуються права магістрату та війта Києва. Останньому, зокрема, надавалася «власть зуполная судити проступних, карати, получ заслуги каждого – мечем стинати, топити, огнем палити, як право Майдебурское во всех своих артикулахъ, пунктахъ и параграфах описуетъ». У «Подтвердітельній грамоті» Сигизмунда I була чітко сформульована митна політика князя. Києву та іноземним купцям надавалися значні пільги та привілеї. Всі вони були звільнені «від мита нашого надлежащего» на всій території Великого князівства, в усіх панствахъ нашихъ дедізних, коронних,от митъ и целъ (податків, зборів) всякихъ сухимъ путемъ и водного...». Сигизмунд I та його наступник Сигизмунд II Август (1548 – 1572 рр.) – король Польщі і Великий князь Литовський дотримувались наданих українському купецтву прав і привілеїв і не дозволяли місцевим воєводам і чиновникам порушувати право вільної торгівлі. На підставі **М.п.** у Києві протягом з XVI – XVII ст. діяло право складу, відповідно до якого іноземні купці, які транспортували товари через місто (Дніпром або сушею), зобов'язувалися зупинятися у стольному граді і протягом 10 – 20 діб реалізовувати тут частину своїх товарів. Це давало солідні прибутки магістратові і місцевим купцям, які скуповували оптом значні партії транзитних товарів, а потім реалізовували їх на ринках. Складське право мали також Луцьк, Кам'янець, Львів.

Гальський К.Є.

МАЙНО ВИСТАВКОВЕ (EXHIBITION PROPERTY) – сукупність речей та інших цінностей, які мають вартісне визначення і призначені для експозиції на ярмарках, конференціях або виставках. За кордоном при переміщенні **М.в.** достатньо мати Карнет АТА, що дає змогу переміщувати його без сплати митних податків та зборів. В Україні, незважаючи на приєднання до Конвенції про тимчасове ввe-

зення (Стамбул, 1990 р.), процедура декларування **М.в.** є складнішою. При цьому обов'язковим є подання митної декларації.

Митне оформлення **М.в.** розпочинається з подання письмової заяви з боку організатора або учасника виставкових заходів. Обов'язковими реквізитами в поданій заяві є: дата, місце, час проведення виставки, юридична адреса організатора (учасника), реквізити банківських рахунків та інша інформація (за вимогами митниці). До заяви додається договір та заявка на участь, а також рахунок-проформа із вказаним видом вантажу, що підлягає митному оформленню. З метою транспортування **М.в.** до місця його складування та у зворотному напрямі до органу митного контролю подається провізна відомість або, за наявності, Карнет АТА. Додатково надається комплект документів, що включає: банківські документи, ліцензії, бухгалтерську документацію та інші документи, що підтверджують задекларовану митну вартість **М.в.** Лише після цього розпочинається процедура митного оформлення, що передбачає: надання до митниці документів, які засвідчують сплату усіх передбачених законодавством платежів за цією операцією; оформлення митної декларації на кожен вид вантажу (експонати, стендове обладнання, рекламні матеріали, представницьке майно (подарунки); подання зобов'язання з боку учасника або організатора виставкових заходів про цільове призначення вантажів, що переміщуються, тобто воно не буде реалізоване без спеціального дозволу митниці та інших дозвільних документів, передбачених чинним законодавством. Як правило, **М.в.** переміщують у митному режимі «Тимчасове ввезення».

Відповідно до Додатка В.1 Конвенції про тимчасове ввезення **М.в.** повинно бути вивезеним протягом шести місяців, проте, дозволу митниці термін його перебування, в окремих випадках, може бути подовжений до 1 року, починаючи з дати ввезення. Окрім того, Конвенцією передбачено звільнення **М.в.** від ввізного мита та податків й відсутність заборон і обмежень щодо ввезення товарів для внутрішнього використання, а саме: невеликих зразків товарів, які експонуються і призначені виключно для безкоштовного розповсюдження або індивідуального використання, носять рекламний характер, упаковані таким чином, що їх кількість є меншою, ніж у тих упаковках, які призначені для продажу в роздріб. До цієї категорії також належать: товари, ввезенні виключно з метою демонстрації (техніка), ті, що мають низьку вартість і призначені для облаштування виставкових стендів, друкована продукція, архіви, документи для участі у конференціях, семінарах, конгресах. Проте, зазначені митні пільги не поширюються на алкогольні та тютюнові вироби, а також пальне.

Руда Т.В.

МАЙНО РУХОМЕ (MOVABLES) – матеріальний об'єкт, який може бути переміщений без заподіяння шкоди. До **М.р.** належить майно у матеріальній формі, яке не є нерухомістю. **М.р.** – рухомі речі, які можна вільно пересувати в просторі. Фактично – це всі речі, які не належать до нерухомих, включаючи гроші, цінні папери та права вимоги. **М.р.** – окрема рухома річ, сукупність рухомих речей, гроші, валютні цінності, цінні папери, а також майнові права та обов'язки. Слід зазначити, що деякі дуже важливі види **М.р.** визначені родовими ознаками (зерно, готівка) або є скороминучими чи замінними (товарні запаси, рахунки, виручка) і не можуть бути визначені однозначно. Розташування рухомої власності, як видно з назви, є ефемерним і змінним, і, відтак, таке майно не може бути визначене за місцезнаходженням. Чіткою відмінністю між нерухомим майном і **М.р.** є те, що перше визначене однозначно щодо його місцезнаходження, а друге – ні.

Через невизначене місцезнаходження **М.р.**, права на цю власність реєструються та закріплюються за особою (фізичною або юридичною), якій надаються ці права. Ні саме майно, ні ім'я власника не реєструються. Реєструються лише обтяження на власність. Власність рухомого майна визначається без посилання на реєстр, а реєстр слугує лише засобом з'ясування, чи дійсно певна особа відчужила права на майно. Пошуки в реєстрі здійснюються за іменем боржника, що дає змогу з'ясувати, чи дана особа передала права на майно. У практичній діяльності проводять оцінку вартості **М.р.**, яка включає такі етапи: ідентифікація об'єкта оцінювання; визначення мети та очікуваного способу використання оцінки, а також умов, що обмежують її використання; збір, перевірка й узгодження всіх доступних даних, що можуть бути корисними для визначення вартості; визначення вартості об'єкта й умов фінансування, за яких оцінювання є ефективним.

Вартість **М.р.** оцінюють такими методами: ринкової вартості (ринку капіталу, операцій, галузевих коефіцієнтів) та балансової вартості.

Мартинюк В.П.

МАКАРЕНКО АНАТОЛІЙ ВІКТОРОВИЧ (MAKARENKO ANATOLII VIKTOROVYCH) – Голова Державної митної служби України з січня 2009 р. по березень 2010 р., державний радник митної служби II рангу, капітан 1-го рангу запасу, Почесний митник України, Заслужений економіст України.

Народився 23.10.1964 в с. Тарасівка Пологівського району Запорізької області. У 1986 р. закінчив Київське вище військово-морське політичне училище за військово-політичною спеціальністю, після чого по 1998 р. проходив службу в Збройних силах. З січня 1999 р. працював інспектором, заступником начальника підрозділу боротьби з контрабандою, начальником відділу тарифів та митної справи Київської регіональної митниці. У 2000 р. закінчив Харківську державну академію міського господарства за спеціальністю облік і аудит. З грудня 2002 р. – заступник начальника, перший заступник начальника Київської регіональної митниці, начальник Управління інформаційного забезпечення та митної статистики ДМСУ, з жовтня 2005 р. по січень 2009 р. – начальник Київської регіональної митниці.

Розпорядженням КМУ від 28.01.2009 А. В. Макаренко призначений на посаду Голови ДМСУ. Очолюючи митну службу України, А. В. Макаренко особливу увагу приділив організації постійного та багатоступеневого контролю за митним оформленням товарів, удосконаленню нормативно-правової бази та співпраці з суб'єктами ЗЕД. З цією метою було затверджено порядок роботи посадових осіб митних органів при здійсненні контролю за правильністю визначення митної вартості товарів під час митного оформлення та прийнято положення про відділ митних платежів у структурі митниць. Суттєві заходи вжито для реалізації принципів Кіотської конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур і Рамкових стандартів безпеки та полегшення світової торгівлі. У практику митних органів активно впроваджувалася система заходів по здійсненню митного контролю за вже оформленими товарами і послугами.

Під керівництвом А. В. Макаренка митні органи здійснювали ефективну протидію контрабанді, порушенням митних правил та прав інтелектуальної власності. Організаційні та оперативні заходи у цій сфері проводилися з ВМО, Радою керівників митних служб СНД, Міжнародною організацією Інтерпол, Держприкордонслужбою, СБУ, Генеральною прокуратурою.

За ініціативи А. В. Макаренка було затверджено нову структуру митниць та встановлено граничне співвідношення чисельності керівників митниць, керівників відділів та працівників підрозділів митного оформлення. Особлива увага Голови ДМСУ була приділена розвитку інформаційно-технологічних засобів митниць. У жовтні 2009 р. розпочато реалізацію пілотного проекту щодо взаємодії Єдиної автоматизованої інформаційної системи Державної митної служби України та Нової комп'ютеризованої транзитної системи ЄС (NCTS) під час митного оформлення товарів у режимі «Транзит». У рамках міжнародного співробітництва А. В. Макаренко сприяв розвитку митних зв'язків із ВМО, Економічною та соціальною радою ООН, митними адміністраціями держав світу.

У 2009 р. ДМСУ активно реалізовувала процес планування та підготовки до Євро-2012 з футболу. Значні заходи були вжиті з розбудови і реконструкції пунктів пропуску та затверджено галузеву цільову програму ДМСУ з підготовки та проведення в Україні фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу у 2012 р. Пріоритетним напрямом діяльності керівника митної служби була боротьба з корупцією: здійснювалися активні заходи з профілактики правопорушень серед працівників митних органів, проводилися перевірки результатів митного оформлення, поглиблений контроль роботи пунктів пропуску, митного огляду та переогляду окремих груп товарів. Було затверджено правила етики поведінки посадових осіб митної служби України та програму формування професійного світогляду працівників митної служби на 2009 – 2011 рр. У напрямі зміцнення законності, дисципліни, організованості; підвищення правового, професійного та культурного рівня працівників організовано виховну роботу.

Розпорядженням КМУ від 06.06.2014 А. В. Макаренка призначено заступником Голови Державної фіскальної служби України. З метою забезпечення ефективної роботи підрозділів Державної фіскальної служби до компетенції А. В. Макаренка було віднесено керівництво: Департаментом митної справи (на базі якого, згодом, було утворено 4 спеціалізовані департаменти: Департамент організації митного контролю та оформлення; Департамент адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання; Департамент аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням; Департамент розвитку митної справи), Департаментом міжнародних зв'язків, Департаментом спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення ДФС, Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС, Державним науково-дослідним інститутом митної справи.

А. В. Макаренко нагороджений пам'ятними нагрудними знаками «За сумлінну службу в митних органах України», «15 років митній службі України», нагрудними знаками «За сприяння органам внутрішніх справ», «Почесний знак Міністерства внутрішніх справ України», медаллю «За укрепление таможеного содружества».

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

МАЛАХІТ (MALACHITE) [від грец. malache – мальва] – мінерал яскраво-зеленого кольору з металевим відблиском, що використовується як цінний камінь для художньо-декоративних виробів, як сировина для одержання міді тощо. Інші назви мінералу і його різновидів: плисовий **М.**, атласна руда, мідна зелень, павине око.

Колір **М.** варіює від соковитого темно-зеленого до світлого бірюзово-зеленого. Непрозорий, у дрібних кристалах просвічує. Блиск матовий, бархатистий, у плисового – шовковистий. Зміна кольору по різних зонах і шарах **М.** створює на зрізах і полірованій площині красивий, химерний малюнок. Великі скупчення щільного **М.** дуже рідкі і утворюються шляхом заміщення вапняків сульфатними розчинами міді в зоні окислення крупних родовищ міді. Такі скупчення (до 50 т) розроблялися в XVIII і XIX ст. в родовищах Уралу (у районі Нижнього Тагілу). Головні родовища **М.** перебувають зараз у Замбії, Намібії, Франції, Угорщині, Австралії, США, Казахстані, Чилі тощо. Нині основним постачальником **М.** на світовий ринок є Заїр (Колвезі).

М. – коштовний камінь, що використовується для ювелірних і декоративно-художніх виробів (намиста, попільнички, стільниці, вази, шкатулки, підставки для свічників, годинників, облицювання колон та ін.). Великі вироби фанеровані тонкими підібраними по малюнку пластинками, наклеєними спеціальною мастикою на матриці з металу або іншого матеріалу (так звана «російська мозаїка»). Світлі зразки цінуються дорожче. Для виготовлення скриньок часто **М.** розпилюють на тонкі пластинки (2-3 мм), якими й обклеюють скриньки (рукоятки ножів, вази й т.д.). Особливо цінується «ситцевий **М.**» з малюнками, утвореними дуже дрібними кільцями із вкрапленнями променистого **М.** Широко використовується і як декоративний колекційний матеріал. Унікальними за багатством **М.** прикрас є Ермітаж та Ісааківский собор в м. Санкт-Петербург. У Малахітовому залі Ермітажу зберігається понад 200 виробів з **М.**

Відповідно до вітчизняного законодавства **М.** належить до напівдорогоцінного каміння першого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Корнійчук О.О.

МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА – див. ЗОНА ОФШОРНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА.

МАЛЮНОК (DRAWING) – зображення на площині, зроблене олівцем, пером, фарбами тощо. **М.** – вид графіки і разом з цим основа всіх видів образотворчого мистецтва. **М.** може виконуватися як самостійний за значенням твір графіки або слугувати допоміжним етапом для створення графічних, живописних, також скульптурних або архітектурних робіт.

М. створюються художниками в процесі вивчення натури у вигляді начерків, при розмітці картини (підготовчий малюнок під живопис), при пошуку композиційних рішень графічних, живописних і скульптурних творів (ескізи, картони). **М.** як попередні ескізи чи начерки для створення більш масштабних живописних творів часто мають видатну та самодостатню художню цінність.

М. як самостійний твір (станковий **М.**) – утворює в мистецтві окремий вид графіки. З живописом **М.** зближує його унікальність, натомість такі твори друкованої графіки як гравюри і літографії можуть поширюватися у великій кількості примірників.

Виконуються **М.** в переважній більшості випадків на папері. У станковому **М.** використовується весь спектр графічних матеріалів: «м'які матеріали» (сангина, вугілля, соус, техніка суха кисть), фарби, що наносяться пензлем та пером (туш, чорнило, бістро), олівці, капілярні та інші друкарські засоби. У навчальному **М.** в даний час найбільше використовуються графітний олівець та вугілля.

Під категорію станкового **М.** підпадають також історично відомі **М.** значної естетичної цінності, незалежно від первинного призначення.

За наявності визначених ознак **М.,** як оригінальний художній твір живопису, може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому порядку.

Корнійчук О.О.

МАНАМА – див. ПОРТ МАНАМА.

МАНАТ ТУРКМЕНСЬКИЙ (TURKMENISTAN MANAT) – національна валюта Туркменістану. 1 манат = 100 тенге. Міжнародний код в системі ISO 4217 – TMT. Назва національної грошової одиниці Туркменістану походить від російського і латинського слова moneta («монета»).

М.т. був введений в обіг з 01.11.1993. У 2009 р. у відповідності до рішення Уряду Туркменістану була проведена деномінація: 5000 старих манатів (код ISO 4217 – TMM) були замінені на 1 новий (TMT). Обмін грошових знаків здійснювався протягом 2009 – 2010 рр. без обмеження суми. Старі грошові знаки використовувалися в обігу до 31.12.2009.

На початок 2014 р. в обігу знаходилися монети, номінал яких складав 1, 2 і 5 тенге (виконані з нікелю або сталі), 10, 20, 50 тенге (виготовлені з латуні), а також 1 і 2 маната (виготовлені зі сплаву латуні, міді та нікелю). На аверсах тих з них, що були випущені до 2005 р., розміщений портрет Сапармурата Ніязова. Те ж саме стосується і банкнот, за винятком одного і п'яти манатів. Валюта Туркменістану нового зразка відрізняється тим, що на її аверсах на тлі зображення кордонів держави знаходиться Монумент Незалежності. Слід зазначити, що монети карбуються британським королівським монетним двором.

На сучасних **М.т.** знаходяться зображення представників країни, що внесли вагомий внесок у її розвиток, а також архітектурних пам'яток. Зокрема, на аверсі купюри в один **М.т.** розміщено портрет правителя Тогрула, а на реверсі – Національний центр культури. На 5 **М.т.** з одного боку зображений Ахмад Санджар (султан), а з іншого – Арка нейтралітету. На лицьовій стороні десяти **М.т.** можна побачити поета Махтумкулі, а на тильній – туркменський Центробанк. 20 **М.т.** відрізняються зображенням епічного героя Горогли та Палацу Рухийет. На п'ятдесяти **М.т.** зображений Горкут Ата на аверсі і туркменський меджліс на реверсі. 100 **М.т.** в лицьовій частині прикрашає портрет прабатька всього місцевого народу Огуз-хана і президентського палацу. На аверсі 500 **М.т.** розміщений портрет Сапармурата Ніязова, на реверсі знаходиться зображення мечеті Туркменбаші Рухи.

Купюра номіналом в 500 TMT, аверс.

Станом на початок 2014 р. валюта Туркменії не входила до переліку вільно конвертованих. Основний фактор, що впливає на котирування маната – світова ціна на енергоносії, оскільки головною статтею туркменського експорту є природний газ.

Неліпович О.В.

МАНДОЛІНА (MANDOLIN) – струнний щипковий інструмент, що є прародичем лютні. **М.** має чашоподібний корпус, гриф з ладами і чотири пари струн, які налаштовуються по квінтах, як струни скрипки.

Грають на **М.** завдяки використанню плектра (медіатора), хоча гра пальцями не виключається. Металеві струни мандоліни видають короткий звук, тому протяжні ноти досягаються швидким повторенням одного і того ж звуку (тремоло).

Існують кілька типів **М.,** що розрізняються за строєм, формою корпуса і шийки, числом струн: звичайна неаполітанська – чотири пари струн; міланська – п'ять пар струн і стрій на октаву вище гітарного; сицилійська (мадріоліна, трихордія) – чотири ряди по три струни і плоска нижня дека; флорентійська – п'ять пар струн; генуезька – п'ять-шість пар струн; падуанська – п'ять пар струн.

Найбільш популярною є неаполітанська мандоліна. Її корпус опуклий, овальний, клеєний з

окремих сегментів, шийка коротка, гриф з металевими врізними ладами, головка плоска з механічними колками.

Перші згадки про **М.** датуються XVII ст. Вважається, що батьківщиною інструменту є Італія. Остаточного вигляду **М.** набула у XVIII ст., а вже в наступному столітті **М.** стає найбільш розповсюдженим народним музичним інструментом пів-

денної частини Європи. Але вона не залишилася лише народним інструментом, її часто використовують в опері, зокрема Моцарт у своїй опері «Дон-Жуан» використовував **М.** як основний інструмент для виконання серенади. Музику для неї писали також Гендель, Бетховен і Верді. У наш час **М.** має величезну популярність у фолк-музиці і в американському блюграссі, де використовується нарівні з банджо.

За наявності визначених ознак **М.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Попель С.А.

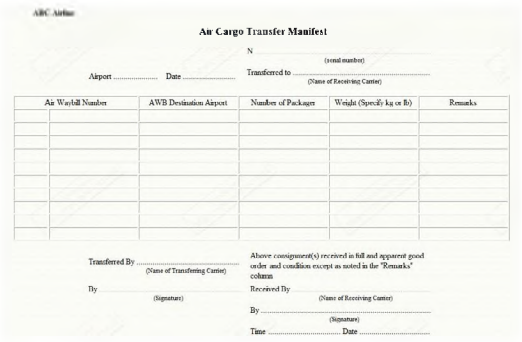
МАНІФЕСТ (MANIFEST) – 1) (мор.) перелік коносаментів. Документ, який подається до митниці з переліком вантажу, що його перевозять на суднах. Складається за даними виписаних коносаментів і містить: найменування судна, порт завантаження, номери коносаментів, найменування, масу, об'єм і кількість вантажу по кожному коносаменту, імена відправників та одержувачів вантажу, маркування вантажу, ставку та суму фрахту; 2) (пошт.) перелік міжнародних експрес-відправлень недокументального характеру та/або відомості про міжнародні експрес-відправлення документального характеру (кількість місць та їх загальна вага), що містяться у вантажі. **М.** може використовуватися під час митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон у міжнародних експрес-відправленнях, а також як єдиний транспортний документ під час переміщення (пересилання) вантажів у разі перебування товарів та інших предметів під митним контролем. Виділяють вантажний **М.**, фрахтовий **М.**, контейнерний **М.**, каргоманіфест.

Потушинська О.П.

МАНІФЕСТ ВАНТАЖНИЙ (CARGO MANIFEST) – 1) перелік коносаментів, які пред'являються митним органам, а також агентам стивідорних компаній у портах призначення; 2) документ, в якому зведені всі основні дані про вантаж, що перевозиться транспортним засобом або транспортною одиницею. **М.в.,** в якому наводяться комерційні відомості про товари, такі як номери транспортного документа, вантажовідправники, вантажоодержувачі, маркування (знаки і номери), кількість і вид упакувань, опису та кількість товарів, може використовуватися замість вантажної декларації. Прикладами **М.в.** є повітряний вантажний маніфест, корабельний маніфест, товарний маніфест та «опис» (дорожній рух). Кількість примірників **М.в.,** строки і порядок їх пред'явлення визначаються звичаями країни-прибуття та місцевим законодавством.

Потушинська О.П.

МАНІФЕСТ ВАНТАЖНИЙ ТРАНСФЕРНИЙ (AIR CARGO TRANSFER MANIFEST – ACTM, TRM; TRANSFER MANIFEST – TFM) – документ на вантаж, що перевозиться різними перевізниками, оформлений перевізником, що здійснює трансфер, і підписаний перевізником, що приймає. Підпис перевізника, що приймає (перевізника стикувального), розглядається як розписка за переданий вантаж, так і передання відповідальності за вантаж. **М.в.т.** застосовується щодо вантажів, доставлених в аеропорт трансферу одним рейсом і транспортованих на іншому рейсі того самого або іншого перевізника.

AirC Airline

Air Cargo Transfer Manifest

N
(serial number)

Airport ..... Date .....

Transferred to .....
(Name of Receiving Carrier)

Air Waybill Number	AWB Destination Airport	Number of Packages	Weight (Specify kg or lb)	Remarks

Transferred By .....
(Name of Transferring Carrier)

By .....
(Signature)

Above consignment(s) received in full and apparent good order and condition except as noted in the "Remarks" column

Received By .....
(Name of Receiving Carrier)

By .....
(Signature)

Time ..... Date .....

М.в.т. (разом з авіаційною вантажною накладною) використовується для взаєморозрахунків між авіакомпаніями за виконані перевезення вантажів. **М.в.т.** складається передавальним перевізником у чотирьох примірниках (якщо інше не визначено в угоді між перевізниками), що розподіляються таким чином:

– оригінал – для служби взаєморозрахунків перевізника, що передає;

– копія 2 – для служби перевезень (представництва) перевізника, що передає (укладається в конверт з документами на рейс);

– копія 3 – для служби взаєморозрахунків перевізника, що приймає;

– копія 4 – для служби перевезень (представництва) перевізника, що приймає (вкладається в конверт з документами на рейс).

При перевезенні трансферного вантажу перевізник, що передає вантаж, повинен відправляти з вантажем принаймні дві копії підписаного **М.в.т.**

У **М.в.т.** необхідно заповнити такі графи:

– «No» («Serial number») («Серійний номер») – вказується реєстраційний номер **М.в.т.**, що складається з шести цифр;

– «Airport» («Аеропорт відправлення») – зазначається аеропорт відправлення;

– «Date» («Дата») – відображається дата оформлення **М.в.т.**;

– «Transferred to...» (Name of Receiving Carrier) («Передано до..») – зазначається найменування

перевізника, що приймає;

– «Air Waybill Number» («Номер авіаційної вантажної накладної») – вказується номер авіаційної вантажної накладної, що супроводжує вантаж;

– «Air Waybill Destination Airport» («Аеропорт призначення, зазначений в авіаційній вантажній накладній») – зазначається аеропорт призначення, відображений в авіаційній вантажній накладній;

– «Number of Packages» («Кількість упакувань») – вказується кількість упакувань;

– «Weight» (Specify kg or lb) («Вага в кг або фунтах») – відображається вага;

– «Remarks» («Примітки);

– «Transferred by..» (Name of Transferring Carrier) («Передане ким ..») – зазначається найменування перевізника, що передає. Перевізник, що передає, або його агент з оформлення вантажу повинен підписати **М.в.т.**;

– «Received by..» (Name of receiving Carrier) («Отримане ким..») – вказується найменування перевізника, що приймає. Перевізник, що приймає, або його агент з оформлення вантажу повинен підписати **М.в.т.**, указати час і дату приймання вантажу.

Туржанський В.А.

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ».

МАРКА АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ (EXCISE TAX STAMP) – спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, належить до документів суворого обліку, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів.

Наявність наклеєної в установленому порядку **М.а.п.** встановленого зразка на пляшці (упаковці) алкогольного напою та пачці (упаковці) тютюнового виробу є однією з умов для ввезення на митну територію України і продажу таких товарів споживачам, а також підтвердженням сплати податку та легальності ввезення товарів. У разі ввезення алкогольних напоїв і тютюнових виробів на митну територію України платники акцизного податку зобов'язані забезпечити їх маркування марками встановленого зразка у такий спосіб, щоб **М.а.п.** розривалася під час відкупорювання (розкривання) товару.

М.а.п. для вироблених в Україні алкогольних напоїв і тютюнових виробів відрізняються від марок для ввезених на митну територію України алкогольних напоїв і тютюнових виробів дизайном та кольором. Маркування здійснюється **М.а.п.**, зразки яких затверджуються КМУ. Кожна **М.а.п.** на алкогольні напої повинна мати окремий номер та позначення про суму сплаченого акцизного податку за одиницю маркованої продукції, місяць і рік випуску марки. Кожна **М.а.п.** на тютюнові вироби повинна мати окремий номер та позначення про квартал і рік випуску марки.

Маркуванню підлягають усі алкогольні напої з вмістом спирту етилового понад 8,5 об'ємних одиниць. Маркування вироблених в Україні алкогольних напоїв із вмістом спирту етилового від 1,2 до 8,5 % об'ємних одиниць не здійснюється. Виробники та імпортери тютюнових виробів ведуть облік та звітують про використання **М.а.п.** за видами марок (ТІ – «тютюн імпортний», ТВ – «тютюн вітчизняний») у кількісному виразі.

Продаж **М.а.п.** вітчизняним виробникам алкогольних напоїв і тютюнових виробів провадиться на підставі: довідок про сплату суми податку, яка

розрахована за ставками на готову продукцію (для алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий неденатурований); заявки-розрахунку кількості **М.а.п.**; звіту про використання марок, придбаних у попередньому місяці, за встановленою формою у двох примірниках, один з яких залишається у продавця марок, другий (з відміткою продавця) – у виробника; платіжного документа на перерахування плати за марки з відміткою банку про дату виконання платіжного доручення.

Для одержання **М.а.п.** імпортер повинен подати продавцю таких марок заявку-розрахунок у трьох примірниках за встановленою продавцем марок формою, платіжні документи, що підтверджують внесення плати за марки та сплату податку до відповідного бюджету. Один примірник заявки-розрахунку залишається у продавця **М.а.п.**, другий – з відміткою продавця марок про сплату податку повертається імпортеру для передачі контролюючому органу, третій – з відміткою продавця марок залишається у покупця (імпортера). Контролюючому органу забороняється вимагати від імпортерів додаткові документи для видачі **М.а.п.**, якщо вони не передбачені законодавчо.

М.а.п., не використані для маркування товарів через їх пошкодження, приймаються від покупців марок для утилізації з відшкодуванням фактично сплачених сум податку. Плата за марки поверненню не підлягає.

Фрадинський О.А.

МАРКА ВАНТАЖНА (LOAD MARK) – знак (ряд горизонтальних ліній), який наноситься на обидва борти морського судна; визначає мінімальну висоту надводного борту, яку може мати дане судно за різних умов плавання.

Петров О.П.

МАРКА ПОШТОВА (POSTAGE STAMP) – державний знак, виготовлений у встановленому законодавством порядку із зазначенням його номінальної вартості та держави, який є засобом оплати послуг поштового зв'язку, що надаються національним оператором.

М.п. (в тому числі надруковані на поштових конвертах і поштових картках) є засобом оплати послуг поштового зв'язку з пересилання письмової кореспонденції, що надаються національним оператором.

М.п. мають такі характерні ознаки: наклеюються на поштові відправлення, бланки і т. п.; на них зазначений номінал, що визначає франкувальних силу знака поштової оплати (або вказано інше, наприклад, звільнення від оплати); на них має бути позначена (у вигляді тексту, іноді – зображення) назву емітентів держави (поштової адміністрації); для недопущення їх повторного використання вони повинні передбачати гасіння; законодавчо має бути передбачено покарання за їх фальсифікацію, підробку або незаконне використання; їх емітент повинен бути членом Всесвітнього поштового союзу (ВПС) або брати участь у міжнародному поштовому обігу через іншого члена ВПС і представляти у ВПС зразки **М.п.,** що емітуються; їх емітент повинен мати в межах своєї території необмежений поштовий суверенітет; їх емітент повинен бути забезпечений своїми власними поштовими установами і необхідними засобами перевезення пошти.

Крім поштових знаків, в деяких країнах існували ще телеграфні, податкові, штемпельні марки, але для цих цілей часто вживали і **М.п.** Так, в Англії двоїста мета марки позначалася написом «Postage and Revenue» («Поштовий збір і податкове управління»), в Іспанії – «Correos y Telegrafos» і т. д.

У даний час відомі марки таких форм: прямокутник; квадрат; трикутник; ромб; трапеція; коло; овал; вільна форма (форма марок може повторювати контур карти країни (Сьєрра-Леоне, 1964 р.), кокосового горіха (Тонга), банана (Тонга), обрисів Гібралтарської скелі (Гібралтар) і т. д.). Є також п'ятикутні, шестикутні (гексагональні) і восьмикутні (октагональні) марки.

За наявності визначених ознак **М.п.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Коновалов Ю.О.

МАРКА ТОРГОВЕЛЬНА (TRADEMARK) – будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами. Такими позначеннями можуть бути, зокрема слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів.

Суб'єктами права інтелектуальної власності на **М.т.** є фізичні та юридичні особи. Право інтелектуальної власності на певну **М.т.** може належати одночасно кільком фізичним та (або) юридичним особам. Набуття права інтелектуальної власності на **М.т.** засвідчується свідоцтвом. Обсяг правової охорони визначається наведеними у свідоцтві її зображенням та переліком товарів і послуг, якщо інше не встановлено законом. Набуття права інтелектуальної власності на **М.т.**, яка має міжнародну реєстрацію або визнана в установленому законом порядку добре відомою, не вимагає засвідчення свідоцтвом.

Майновими правами інтелектуальної власності на **М.т.** є: право на її використання; виключне право дозволяти використання **М.т.**; виключне право перешкоджати неправомірному її використанню, в тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності,

встановлені законом. Майнові права інтелектуальної власності на **М.т.** належать володільцю відповідного свідоцтва, володільцю міжнародної реєстрації, особі, **М.т.** якої визнано в установленому законом порядку добре відомою, якщо інше не встановлено договором.

Майнові права інтелектуальної власності на **М.т.** є чинними протягом 10 років з дати, наступної за датою подання заявки на **М.т.**, якщо інше не встановлено законом. Зазначений строк може бути продовженим щоразу на 10 років у законодавчо встановленому порядку.

Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на **М.т.** або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала **М.т.** в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача). Право попереднього користувача може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано **М.т.** або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.

Фрадинський О.А.

МАРКЕТИНГ МІЖНАРОДНИЙ (INTERNATIONAL MARKETING) – маркетингова діяльність організацій на зовнішніх ринках. Підприємства – суб'єкти ЗЕД є основними дієвими особами **М.м.** Ефективний **М.м.** є однією з передумов успішності ЗЕД підприємств. Експортний маркетинг – це маркетинг просування, маркетинг збуту на зовнішніх ринках. Імпортний маркетинг – це маркетинг закупівлі товарів на зовнішніх ринках з метою їх подальшої реалізації на внутрішньому ринку. **М.м.** передбачає діяльність щодо вивчення основних факторів зовнішнього ринку та побудови відповідної системи маркетингових заходів організації, спрямований на найкращу реалізацію її цілей. Основні фактори зовнішнього ринку для експортерів – споживачі, конкуренти, торговельні посередники, державне регулювання (митно-тарифні бар'єри, технічні та інші вимоги), валютний курс. Основні фактори зовнішнього ринку для імпортерів – постачальники, посередники, державне регулювання (митно-тарифні бар'єри, технічні та інші вимоги), валютний курс. **М.м.** передбачає вирішення стратегічних та операційних питань. До основних складових стратегії **М.м.** належать вибір зовнішнього ринку, його сегментування та вибір сегментів, позиціювання продукції компанії. Комплекс операційних інструментів **М.м.** включає: маркетингову товарну, маркетингову цінову, маркетингову збутову та маркетингову комунікаційну політику. Маркетингова товарна політика передбачає вирішення таких питань: розробка нового товару, модифікація існуючого товару, припинення виробництва товару, управління торговельною маркою. Маркетингова цінова політика – це насамперед визначення цінової стратегії та конкретного рівня ціни на товар. Маркетингова політика розподілу (збуту) передбачає вирішення таких основних питань: розробка системи дистрибуції товарів у цілому, вибір торговельних посередників та визначення умов роботи з ними. Маркетингова комунікаційна політика (політика просування) передбачає використання таких інструментів як реклама, PR, стимулювання збуту, персональний продаж та інших.

Петруня Ю.Є., Петруня В.Ю.

МАРКЕТИНГ У МИТНІЙ СПРАВІ (MARKETING IN CUSTOMS AFFAIRS) – діяльність митних органів, яка пов'язана із вивченням споживачів митних послуг, а також розробкою та реалізацією відповідних заходів, що сприяють найкращому досягненню суспільних цілей. Одержувачами митних послуг виступають громадяни, організації (насамперед, бізнес-сектор), держава. Митні послуги для громадян та організацій – це послуги з митного оформлення товарів та інших цінностей. У сегменті організацій насамперед треба виділити імпортерів, експортерів, митних брокерів. До переліку ключових послуг, які надають митні органи державі, належать: забезпечення економічної безпеки держави, конкурентоспроможність національної економіки, фінансове забезпечення функціонування держави. До основного набору митних послуг, що надаються суб'єктам ЗЕД, можна віднести: сприяння відбору та розвитку кваліфікованих посередників у взаємодії між суб'єктами ЗЕД та митними органами; надання консультацій і інформації суб'єктам ЗЕД; виявлення і відповідне донесення думок представників суб'єктів ЗЕД щодо шляхів вдосконалення нормативно-правової бази здійснення цієї діяльності; залучення представників суб'єктів ЗЕД до розроблення шляхів удосконалення технологій митного контролю та оформлення; створення спеціальних схем оформлення товарів, які спрощують та прискорюють митні процедури. Маркетингове наповнення митних процедур у кінцевому рахунку може бути визначено як митний контроль і митне оформлення у вигляді митного сервісу.

Петруня Ю.Є., Петруня В.Ю.

МАРКОВАНИЙ КОНВЕРТ – див. КОНВЕРТ МАРКОВАНИЙ.

МАРКУВАННЯ (MARKING) [від нім. markieren, від фр. marquer, англ. marking – відмічати, ставити знак] – процес нанесення умовних позначень і даних, що наносяться на упаковку (тару) та (чи)

продукцію у вигляді тексту, умовних позначень та малюнків для ідентифікації товару або окремих його властивостей, доведення інформації до споживача про виготовлювачів (виконавців), кількісні і якісні характеристики товару. **М.** наноситься безпосередньо на виріб, упаковку (тару), ярлик, етикетку чи в супровідну документацію залежно від конкретних умов. **М.** виконує такі функції: інформаційну, ідентифікаційну, мотиваційну, емоційну.

М. буває товарним, вантажним, транспортним і спеціальним. При товарному **М.** вказують найменування товару, заводську марку, сорт, вид вантажу і найменування підприємства-виготовлювача. **М.** ставить завод-виготовлювач, який вказує на назву, порядковий номер у партії і номер замовлення.

Вантажне **М.** вказує найменування пунктів відправки і призначення, вантажовідправника і вантажоотримувача. При транспортному **М.** вказують кількість місць у даній партії вантажу і номер товарно-транспортного документа, згідно з яким вантаж прийнято до перевезення. Спеціальне **М.** наносять на вантаж, перевезення і зберігання якого потребує особливих умов. Це **М.** виконується у вигляді умовних знаків. **М.** імпортних вантажів повинно містити такі дані: номер транспортного доручення, номер місця, вага нетто і брутто, пункт призначення, найменування одержувача. Вантажне і спеціальне **М.** наносить вантажовідправник, а транспортне **М.** – транспортне підприємство, яке прийняло вантаж до перевезення.

М. здійснюється нанесенням знаків і написів безпосередньо на вантажі (на тарі, упаковці) або за допомогою ярликів.

Знаки і написи наносять на поверхню світлою і вологостійкою фарбою, яка не стирається. Маркувальні ярлики виготовляють з паперу, картону, металу, фанери, пластмаси; їхня поверхня має бути стійкою до температури і вологи.

Потушинська О.П.

МАРКУВАННЯ КОНТРОЛЬНИМИ МАРКАМИ (MARKING WITH CONTROL MARKS) – позначення шляхом наклеювання контрольних марок на упаковку примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних.

Розповсюдження на території України примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм та баз даних, а також їх прокат дозволяються лише за умови їх **М.к.м.** Маркування примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних контрольними марками здійснюють імпортери, експортери та відтворювачі цих примірників перед їх розповсюдженням. Імпортовані примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних маркуються після митного оформлення на території України. Примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, що експортуються, маркуються перед їх митним оформленням для перевезення через митний кордон України чи передачі іноземному контрагенту на митній території України.

Кожна упаковка примірника аудіовізуального твору, фонограми, відеограми, комп'ютерної програми, бази даних маркується однією контрольною маркою. Упаковка, яка є невід'ємною частиною декількох різних за змістом примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних або розміщених на декількох носіях частин одного аудіовізуального твору, фонограми, відеограми, комп'ютерної програми, бази даних, маркується однією контрольною маркою.

Придбання примірника аудіовізуального твору, фонограми, відеограми, комп'ютерної програми, бази даних, **М.к.м.**, не є набуттям прав на публічне виконання, публічний показ, публічну демонстрацію, публічне сповіщення, майновий найм, побутовий чи комерційний прокат записаного на цьому примірнику аудіовізуального твору, фонограми, відеограми, комп'ютерної програми, бази даних.

М.к.м. не підлягають: 1) примірники, на яких здійснено запис уривків аудіовізуального твору, фонограми, відеограми, демонстраційні версії комп'ютерних програм та баз даних або уривків кількох аудіовізуальних творів, фонограм та відеограм, якщо такий запис зроблено з метою реклами цих аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм та баз даних, які розповсюджуються на безоплатній основі; 2) твори із звуко- або відеозаписом подій, що мають особистий характер (сімейних свят тощо), якщо таке відтворення здійснено з метою їх розповсюдження серед учасників цих подій; 3) примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, що перевозяться транзитом через митну територію України; 4) примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, якщо їх виготовлено на замовлення юридичної чи фізичної особи суб'єктом підприємницької діяльності, який самостійно здійснює процес відтворення на обладнанні, що є його власністю або перебуває в його володінні чи користуванні, і передача виготовлених виробником цих примірників замовнику відбувається лише з додержанням таких умов:

– замовлення виконується на підставі договору підряду з первинних матеріалів, їх компонентів або сировини, що належать замовнику або повністю оплачені замовником;

– матриці та інші первинні матеріали, у тому числі ті, що передаються електронним способом,

які використовуються для виготовлення примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, є власністю замовника незалежно від того, передано такі матриці або інші первинні матеріали замовником чи виготовлено виробником у межах замовлення;

– виготовлені на замовлення примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних передаються виробником замовнику в повному обсязі і не використовуються виробником для продажу як продукція його власного виробництва;

– майнові права суб'єктів авторського права та суміжних прав на аудіовізуальні твори, фонограми, відеограми, комп'ютерні програми, бази даних належать замовнику і не переходять до виробника;

– право власності на примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм та баз даних належить замовнику, який несе відповідальність за дотримання авторського права і суміжних прав на зазначені об'єкти права власності;

– виготовлені на замовлення примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних за наявності законних підстав (зовнішньоекономічних договорів, контрактів тощо) вивозяться за межі митної території України і без їх розповсюдження в Україні;

– вивезення з митної території України примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, виготовлених згідно з договором підряду, здійснюється безпосередньо виробником без передачі прав володіння, користування цими примірниками третім особам (крім тимчасової передачі таких прав транспортно-експедиторським організаціям для перевезення);

5) примірники комп'ютерних програм та баз даних, що є невід'ємною частиною періодичних друкованих видань, які містять демонстраційні версії цих програм та баз даних, за умови обов'язкового посилання на право власника; 6) примірники комп'ютерних програм та баз даних, що є невід'ємною частиною обладнання, яке виготовлене або ввозиться на митну територію України.

Фрадинський О.А.

МАРМУР (MARBLE) [від старогрец. marmor – блискучий камінь] – кристалічна різнокольорова гірська порода, що виникає внаслідок перекристалізації вапняку та доломіту, має середню твердість та легко піддається поліруванню. Майже завжди **М.** містить домішки інших мінералів та органічних сполук, що визначають його якість, колір та декоративність. Камінь змінює свій неповторний малюнок залежно від напряму розпилу блоку. Загалом, **М.** характеризується високою піддатливістю в обробці.

Найбільші запаси **М.** на землі, близько 80 %, знаходяться на території Туреччини. На території України його видобувають в трьох місцях: у Карпатах, у Криму і на Донбасі. Відмінності цієї породи від інших, полягають, найперше у таких її перевагах: зручність і легкість обробки (**М.** можна не лише облицьовувати певні приміщення, а також створювати такі твори мистецтва як скульптури. Ця його властивість допомагає втілити його в будь-яку дизайнерську форму, розмір і вигляд); морозостійкість (ця риса дозволяє використовувати його в облицюванні балконів і терас); водонепроникність (є щільним і не пропускає рідину, а таке явище, як мікротріщини на його поверхні, взагалі виключене); печі дозволяють зберігати чудову термостійкість в камінах); бактерицидність (містить пори, що сприяє хорошому мікроклімату і меншому розвитку бактерій і грибків). Поєднання **М.** з багатьма іншими будівельними матеріалами – деревом, металом, виробами з ліпнини, керамікою, пластиком, гіпсокартоном і т.п. надає нам прекрасні вироби: сходи і підлоги з **М.**, стіни, облицьовані **М.**, підвіконня, розкішні каміни, колони, балясини, арки, статуї, бюсти, частини карнизів, поручнів й інші елементи декору.

Лаура.
Скульптор В. Бродський,
остання чверть XIX ст.

Складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва відповідно до ЗУ «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» є культурними цінностями, переміщення яких через державний кордон України здійснюється в установленому законодавством порядку.

Корнійчук О.О.

МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

МАТЕРІАЛИ ПІДКАРАНТИННІ (REGULATED ARTICLES) – насіння і садивний матеріал, сільськогосподарські, лісові і декоративні культури, рослини та їх частини (живці, цибулини, бульби, плоди тощо), а також інша продукція рослинного походження, яка може переносити шкідників, хвороби рослин і бур'яни, культури живих грибів, бактерії, віруси, а також нематоди, кліщі і комахи, які можуть завдати шкоди рослинним ресурсам, колекціям комах, збудникам хвороб рослин і зразкам пошкоджень, що наносяться ними, а також гербаріям і колекціям насіння.

Відповідно до фітосанітарних правил ввезення з-за кордону, перевезення в межах країни, транзиту, експорту, порядку переробки та реалізації підкарантинних матеріалів транзитні **М.п.** перевозяться територією України під пломбою тільки у критих або ізотермічних, технічно справних вагонах, автофургонах, авторефрижераторах чи контейнерах, крім лісоматеріалів та пиломатеріалів, що можуть перевозитись у відкритих транспортних засобах. **М.п.**, що перевозяться в герметичних, ізотермічних і технічно справних транспортних засобах, під пломбою без перевантаження на митній території України, карантинним дозволом не супроводжуються. При транзиті **М.п.** без перевантаження на митній території України на провізних документах інспектором з карантину рослин проставляється штамп «Транзит по Україні дозволено».

Несторишен І.В.

МДА (3,4-МЕТИЛЕНДІОКСИАМФЕТАМІН, ТЕНАМФЕТАМІН) (MDA (3,4-METYLENDIOKSYAMFETAMIN, TENAMFETAMIN)) – наркотичний засіб напівсинтетичного походження, психоактивна речовина, що входить до групи фенілетиламінів амфетамінного ряду. За хімічною структурою, видом та впливом на організм дуже схожий до Метилендіоксиметамфетаміну, проте має вищу психоделічну активність та більшу токсичність.

Систематична назва – 1-бензол-1,3-діоксил-5-пропан-2-амін.

Молекулярна формула – $C_{10}H_{13}NO_2$.

Молекулярна маса – 179,22.

Уперше синтезований у 1910 р. Г. Маннішом та В. Якобсоном. У літературі описано 20 шляхів синтезу **МДА**. З 1939 р. використовують для експериментів над тваринами, з 1941 р. – над людьми. Дослідження проводили з метою лікування хвороби Паркінсона. У 1958 р. використовувався як засіб від кашлю компанією HD Brown, у 1960 р. – **МДА** зареєстрований як транквілізатор компанією Smith, Kline & French та у 1961 р. запатентований під назвою «Амфодексамін» як засіб для лікування анорексії. Також проводилися дослідження **МДА** в сфері психотерапії.

У відповідності до конвенції ООН «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» **МДА** належить до Списку № 3 заборонених речовин. В Україні включений до списку № 2 таблиці 1 Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів як особливо небезпечна психотропна речовина, обіг якої заборонено.

Незаконне переміщення **МДА** через митний кордон України кваліфікують як контрабанду.

Мотюк К.Д.

МДМА (МЕТИЛЕНДІОКСИМЕТАМФЕТАМІН) (MDMA (METYLENDIOKSYMETAMFETAMIN)) – наркотичний засіб напівсинтетичного походження, психоактивна речовина, що входить до групи фенілетиламінів амфетамінного ряду. У чистому виді має вигляд білого кристалічного порошку, при нелегальній реалізації – різноманітних кольорових таблеток та носить назву «екстазі».

Систематична назва – 3,4-метилендіокси-N-метамфетамін. Молекулярна формула – $C_{11}H_{15}NO_2$.

Вперше синтезував **МДМА** Антон Келіш у 1912 р., у 1967 р. **МДМА** повторно синтезований Олександром Шульгіним, після чого здобув широке поширення та застосування в психіатрич-

ній практиці як допоміжний засіб. У психотерапії **МДМА** використовували для вирішення сімейних конфліктів. У 1985 р. обіг **МДМА** визнаний незаконним. З 2008 р. повертається в офіційну медицину США, Великобританії, Ізраїлю, Швейцарії як ліки проти раку крові та лікування посттравматичних розладів психіки.

МДМА включений до списку № 2 таблиці 1 Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів як особливо небезпечна психотропна речовина, обіг якої заборонено.

Незаконне переміщення **МДМА** через митний кордон України кваліфікують як контрабанду.

Мотюк К.Д.

МЕГАТАРИФИ (MEGA-TARIFFS) – за термінологією СОТ вкрай високі тарифи (ставки яких перевищують 100 %), які скорочують імпорт більше, ніж мінімальний доступ до ринку, наданий в рамках угоди. Деякі добре відомі приклади мега-тарифів в результаті проведення тарифікації включають базові тарифи, розраховані для тарифів ЄС на зерно, цукор та молочну продукцію; тарифів США на цукор, арахіс та молочну продукцію; тарифи Канади на молочну продукцію та м'ясо птиці; а також тарифи Японії на пшеницю, арахіс та молочну продукцію.

Так, у митному тарифі США кількість мегатарифів, які використовуються на агропродовольчому ринку дорівнює 19, що становить приблизно 2 % від загальної кількості митно-тарифних позицій для сільськогосподарських товарів. Імпорт сільськогосподарської продукції ЄС обмежується 141 мегатарифом, Японії – 142. Слід зазначити, що в ЄС більшість мегатарифів належить до сільськогосподарських товарів. Аналіз показує, що в ЄС високі середні ставки мита характерні для таких груп сільськогосподарських товарів, як цукрові буряки, цукрова тростина, замінники цукру (підсолоджувачі), зернові культури, борошномельно-круп'яна продукція, тваринні корми. Мегатарифи на дані групи товарів високі через те, що більша частина ставок товарних позицій, що входять до них, встановлена на високому рівні. Максимальна ставка митного тарифу ЄС у розмірі 540 % стягується з ввезення подрібнених або сухих цукрових буряків. У ЄС дуже високі ставки митних зборів встановлені також на виноградний сік, банани, готові або консервовані гриби. У Японії з 142 застосовуваних мегатарифів 49 є найвищими в порівнянні з тарифами ЄС. Найвище середнє мито припадає на молочну групу і становить 322 %. Мегатарифи застосовуються майже до 2/3 товарних позицій цієї групи, причому для 20 з них ставки мита перевищують 500 %.

Прус Л.Р.

МЕДАЛЬЙОН (MEDALLION) [від франц. medaglione – медаль] – ювелірний виріб або ж нашийна прикраса круглої чи овальної форми. Окрім того, в архітектурі – це різьблений або ліпний рельєф в овальному, круглому обрамлені. Досить часто використовується при декоруванні меблів. **М.** дуже схожий із кулоном, проте, його структура є складнішою. Він складається із двох частин, що мають шарнірне з'єднання та замок.

Виникнення **М.** пов'язують із Стародавнім Римом, в якому воєначальникам у разі перемог вручали круглий диск, який був схожий на золоту монету і кріпився на ланцюжок або стрічку. Найбільшої популярності вони набули у Вікторіанську епоху. Традиційно **М.** використовували для зберігання портретів, реліквій, картин-мініатюр, ініціалів власника, талісманів, послань. Серед різновидів **М.** цієї епохи найбільшою популярністю користувались «сердечні» (для зберігання приватних записок) та парфумерні **М.** (містили бавовняну кульку скроплену улюбленими парфумами). В історії відомими є **М.** у вигляді капсул, які видавали військовим на період воєнних дій. У ній поміщалась записка із особистими даними на випадок загибелі чи важкого поранення власника. Також досить цінними були бонетти – маленькі **М.**, прикрашені емаллю або гравіровкою. У Західній Європі їх носили на передній частині головних уборів у вигляді прикрас. Окрім того, **М.** були невід'ємною прикрасою паломників. Як правило, вони були двосторонніми і містили зображення святих. Найчастіше на них зображали Діву Марію, або так звану «чорну мадонну» феномен якої й до сьогодні залишається недостатньо дослідженим у науці.

Залежно від написів, які зустрічаються на **М.** їх поділяють на ювілейні, захисні або обереги, ті, що виготовлялись при епідеміях хвороб або воєнній небезпеці, обранні римських пап, а також присвячені їх діяльності. Одна із найбільших колекцій **М.** у Східній Європі знаходиться у Національному музей історії України. Колекція налічує 900 експонатів у межах 200 типів.

За наявності визначених ознак **М.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Руда Т.В.

МЕДИМН (MEDIMNUS) [μέδιμνος] – основна одиниця міри сипучих речовин у Стародавній Греції, 1 медимн ≈ 52,53 л, 1 медимн пшениці ≈ 40,955 кг. Найдавніший, так званий егінський, **М.** запозичений разом з усією системою мір і вагів із Вавилонії через фінікійське посередництво. Дорівнював двом вавилоно-фінікійським ефам, тобто 72,74 л; вага ½ **М.** води складає талант, найвищу одиницю ваги. **М.** поділявся на гектеї, хойники, котили і кіафоси (ἑκτεύς = $^1/_6$ м, χοινιξ = $^1/_6$ гектея, κοτύλη = $^1/_4$ хойника, κυαθος = $^1/_6$ котили ≈ $^1/_{20}$ л).

Для власне рідких тіл греками була створена інша міра у 12×12 котил (κοτύλη – 1/18 м): 12 котил – χους, 12 χοες – амфора (αμφορεύς), що дорівнювало $^3/_4$ м, тобто 54,56 л, або 4,44 відра та амфора за легендою були створені Солоном, який, з метою зменшення заборгованості сільського населення Аттики, зменшив усі міри, вагу і монету егінської системи на 27 %. Аттичний **М.**, отже, рівнявся 52,53 л, а амфора – 39,39 л (3,2 відра). Аттична система згодом була запозичена Римом, де аттичний гектей отримав назву модія (modius = 8,75 л).

Колесников К.М.

МЕДОВЕ МИТО (БРАЖНЕ МИТО) – див. МИТО МЕДОВЕ (БРАЖНЕ МИТО).

МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ (MEMORANDUM OF UNDERSTANDING) – попередній письмовий договір, що відображає позиції сторін з певних питань. Як правило, не може бути звернений до примусового виконання.

Митні органи встановлюють та підтримують офіційні відносини консультативного характеру із суб'єктами господарювання. Ці відносини включають в себе укладення **М.п.р.** з метою розвитку співробітництва, забезпечення участі зазначених осіб в удосконаленні митного контролю та оптимізації методів роботи митних органів.

На макроекономічному рівні **М.п.р.** дозволяє встановити взаємовідносини між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику та національними, міжнародними інституціями, митними адміністраціями тощо.

У 2005 р. було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України, Урядом Республіки Молдова та Європейською Комісією щодо місії Європейської Комісії з надання допомоги в питаннях кордону в Україні та Республіці Молдова (EUBAM). Відповідно до цього EUBAM надаватиме сприяння Урядам України і Республіки Молдова у здійсненні координованих заходів у прикордонній, митній та податковій сферах.

Так, у вересні 2008 р. підписано Меморандум про взаєморозуміння між ДМСУ, АСМАП та МСАТ, що дає змогу налагодити ефективну співпрацю у зборі, передачі, обробці та обміні даними про припинення операцій з використанням книжок МДП в митницях призначення.

Під час 115/116 сесій Ради ВМО, які були проведені 24 – 26.06.2010 у штаб-квартирі організації у Брюсселі було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Державною митною службою України і Всесвітньою митною організацією про створення Регіонального навчального центру Всесвітньої митної організації на базі Академії митної служби України (м. Дніпропетровськ).

Згідно з підписаним у 2012 р. протоколом № 10 Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом США щодо допомоги з правоохоронних питань ДМСУ отримала від Уряду США технічну допомогу (консультації, обладнання, програмне забезпечення) у розмірі 2 млн 896 тис. дол. США в рамках кількох магістральних для відомства проектів.

Наприклад, 15.04.2014 відбулось підписання Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством доходів і зборів України, Європейською Бізнес Асоціацією та Американською торговою палатою. Меморандум передбачає низку заходів, реалізація яких дозволить ефективно враховувати думку бізнес-спільноти та громадськості під час реалізації державної політики у сфері митної справи, що зрештою має забезпечити розвиток економіки України, створити належні умови для ведення бізнесу в нашій державі та покращити її інвестиційну привабливість. Зокрема, сторони домовилися співпрацювати з організаційних та кадрових питань, протидії корупційним проявам, спрощення процедур та автоматизації митної справи.

Прус Л.Р.

МЕНДЕЛЄЄВ ДМИТРО ІВАНОВИЧ (MENDELIEIEV DMYTRO IVANOVYCH) (1834 – 1907) – російський вчений світового рівня відомий своїми працями у галузі хімії, фізики, геології, географії, політекономії, агрономії, демографії, соціології, педагогіки. Державний чиновник Російської імперії 3 рангу (співставно цивільному чину таємного радника, або ж військовому званню генерал-лейтенанта (віце-адмірала)). Кавалер орденів Святого Володимира (1 та 2 ступенів), Святого Олександра Невського, Святої Анни (1 та 2 ступенів), Святого Станіслава (1 та 2 ступенів), Почесного легіону (Франція). Нагороджений медаллю Академії Метеорологічної аеростатики (Франція), медалями Деві та Коплі Лондонської королівської спілки, Фарадеєвською медаллю Англійського хімічного товариства. Повний перелік почесних звань та нагород перевищує 100 найменувань. Його іменем названо один із фундаментальних законів світобудови – періодичний закон хімічних елементів (знаменита «таблиця Менделєєва») та рівняння стану ідеального газу (закон Менделєєва-Клапейрона), 101-ий хімічний елемент періодичної системи отримав назву «менделевій».

Народився 27.01.1834 (08.02.1834 – за новим стилем) у м. Тобольськ в сім'ї Івана Павловича та Марії Дмитрівни Менделєєвих та був останньою, сімнадцятою дитиною в родині. Батько вченого був директором Тобольської гімназії та мав чин надворного радника. Через катаракту батька, яка призвела до втрати зору, сім'я була змушена залишити Тобольськ та переїхати в село Аремзянське, де знаходилася невелика фабрика із виробництва скла, яка належала Василю Корнільєву – рідному брату матері вченого. На той час В. Корнільєв мешкав у Москві та передав право на управління фабрикою своїй сестрі, сім'я якої залишилася без засобів для існування. **М.** був двічі одружений. Першою його дружиною стала Феозва Микитівна Лєщова, прийомна дочка П. П. Єршова, автора казки «Конек-горбунок» із якою у нього було троє дітей. Вдруге вчений одружився із Ганною Іванівною Поповою у шлюбі з якою у нього народилося четверо дітей. Старша дочка від цього шлюбу – Любов стала дружиною російського поета О. Блока.

У 1841 р. був зарахований на навчання до тобольської гімназії, де його вчителем російської мови та літератури став П. П. Єршов. У 1849 р. і після закінчення гімназії разом з матір'ю та сестрою Лізою переїхав до Москви, де намагався вступити до Московського університету, у чому йому було відмовлено, оскільки він, як уродженець Сибіру мав право на вступ до Казанського університету. У наступному році безуспішно вступав до Медико-хірургічної академії і лише за протекцією батькового товариша був зарахований на навчання за казенний кошт до Головного педагогічного інституту в м. Петербург на фізико-математичний факультет. Після закінчення інституту в 1855 р. працював вчителем у гімназіях Сімферополя та Одеси. За шість місяців життя в Одесі підготував магістерську дисертацію «Про питомі об'єми», яку захистив у 1856 р. в Петербурзі та був зарахований у січні 1857 р. приват-доцентом на кафедру хімії Петербурзького університету. В 1859 – 1861 рр. був у науковому відрядженні за кордоном у містах Парижі, Гейдельберзі, Карлсруе, де зустрічався з провідними світовими хіміками.

Портрет Д.І. Менделєєва. Художник І.М. Крамської, 1878 р.

За написання у 1861 р. першого в Росії підручника з органічної хімії отримав Демидівську премію 1862 р. У 1863 р. став професором Петербурзького університету, у 1865 р. захистив докторську дисертацію «Про сполуки спирту з водою». У лютому 1869 р. сформулював свій знаменитий періодичний закон хімічних елементів. У 1892 – 1907 рр. **М.** займав посаду хранителя, а згодом управляючого Головної палати мір та ваг.

В історію російської економічної науки **М.** ввійшов як радник-економіст імператора Олександра III та трьох міністрів фінансів Росії (М. Х. Бунге, І. О. Вишнеградського, С. Ю. Вітте), ідеолог і розробник митного тарифу 1891 р., його наукові праці з політекономії залишаються актуальними і донині. Вперше у якості економіста молодий **М.** проявив себе у 29 років, коли у 1863 р. на прохання нафтопромисловця В. Кокорєва дослідив причини економічної кризи, у яку потрапили каспійські нафтові промисли. Розуміючи важливість індустріалізації, вчений вказував на неприпустимість залежності тогочасної Росії від експорту зерна.

А економічну безпеку Росії прямо пов'язував із розвитком її промисловості, вказуючи при цьому на необхідність застосування протекціоністських заходів, необхідність інвестицій та розумне залучення іноземного капіталу. Свої економічні погляди **М.** виклав у доповіді «Об условиях развития заводского дела в России» (1882 р.), яку було зачитано на відкритті Торгово-промислового з'їзду у Москві. Вказана доповідь, а також статті «О возбуждении промышленного развития России» (1883 – 1884 рр.) та «Письма о заводах» (1885 – 1886 рр.) засвідчують, що економічні погляди вченого сформувалися у 80-их роках XIX ст.

Розуміючи слабкість позицій російських промисловців навіть на внутрішньому ринку, вчений вказував на необхідність їх державної підтримки, головним інструментом якої виступав митний тариф. У застосуванні протекціоністських заходів **М.** вбачав тимчасовий, але необхідний захід на етапі початкової індустріалізації країни, допоки економіка країни не стане у достатній мірі конкурентоспроможною. Вчений поділяв наукові погляди німецького економіста Фрідріха Ліста та висловлював думку, що протекціонізм на початковій стадії формування національних економік є необхідним інструментом регулювання. Саме завдяки початковому протекціонізму передові західні економіки вийшли на перші місця у світовому рейтингу, а тепер, шукаючи ринки збуту для своїх товарів, пропагують фрітрейдерство – політику вільної торгівлі. Як приклад країни із найбільш вдалим застосуванням протекціонізму наводилася Німеччина, де економічні успіхи канцлера Бісмарка прямо пов'язувалися із цілеспрямованим протекціонізмом галузей промисловості, так і населенню, задіяному у промисловому виробництві.

У 1889 р. у **М.** з'явилася можливість безпосередньо вплинути на рівень тарифного захисту російської економіки шляхом залучення до розробки нового митного тарифу. Заїхавши в гості до свого давнього товариша по навчанню у Педагогічному інституті, а тепер – міністра фінансів Івана Вишнеградського, він отримав пропозицію до січня 1890 р. розробити свої пропозиції по тарифних ставках для хімічної продукції, що випускалася на російських заводах. З ентузіазмом включившись у роботу та опрацювавши матеріали, вчений зрозумів, що проблема потребувала комплексного підходу – усунення недоліків окремо взятої галузі не вирішувало проблему економіки в цілому. Необхідно було зібрати та опрацювати статистичні матеріали, розробити принципи нової митної політики, яка би враховувала взаємозв'язок між окремими сегментами економіки. Результати цієї праці було викладено у доповіді на ім'я міністра фінансів І. Вишнеградського «Связь частей общего таможенного тарифа. Ввоз товаров» (грудень 1889 р.). У жовтні 1890 р. світ побачило «Добавление к докладной записке, относящейся к связи частей таможенного тарифа», метою якого був більш детальний розгляд тарифів по деяких групах товарів та з'ясування впливу мита на стан розвитку промисловості; у лютому 1891 р. – «О таможенной пошлине на серу и серный колчедан». Проект митного тарифу було розглянуто на засіданні Державної ради, де у гострих дискусіях Вишнеградському та **М.** вдалося відстояти основні принципи свого проекту. 27.05.1891 Державна рада схвалила новий митний тариф, а уже 11.06.1891 він був затверджений імператором Олександром III та набрав чинності з 01.07.1891. У російській економічній історії він отримав назву «менделєєвського». Основною його рисою стало обґрунтування протегування усього, що вироблялося російською промисловістю. Безмитними залишалося лише 14 товарних позицій. Підвищення тарифу відбулося за 293 позиціями (51,8 % від загальної кількості), у 14 випадках (2,5 %) мито було запроваджено на товари, що до цього часу не оподатковувалися взагалі, а на 42 товарні позиції (7,5 %) мито було знижено (сільськогосподарські машини, коси, серпи). У порівнянні із тарифом 1868 р. мито на керосин виросло у 3 рази, на нафту – у 2 рази, на залізо – у 4 рази; на мідь – у 7 разів, на чавун – у 12 разів. Тариф 1891 р. став кульмінацією протекціоністської політики Росії та у відносному значенні склав 33 % від вартості тогочасного російського імпорту. Він проіснував до 1894 р., коли в результаті митної війни із Німеччиною Росія була змушена знизити рівень митного захисту своєї економіки.

Результатом роботи над новим митним тарифом стала головна наукова праця **М.** з питань митно-тарифного регулювання – «Толковый тариф, или исследование о развитии промышленности России в связи с ее общим таможенным тарифом 1891 года» (1891 – 1892 рр.), у якій він виклав свої економічні погляди, проаналізував стан розвитку промисловості і торгівлі, проаналізував застосування митного тарифу та окреслив можливі вектори його застосування.

Економічна політика російського уряду, який намагався за рахунок аграрного сектору економіки вирішити проблему розвитку промислового виробництва, отримала назву «менделєєвщини», а сам вчений був звинувачений у тому, що його економічні погляди оплачуються російськими промисловцями. Незадовго до смерті **М.** у своєму щоденнику написав: «Нехай мене судять хто і як захоче – мені немає у чому каятись, оскільки ні капіталу, ні грубій силі, ні своєму достатку я ні на йоту при цьому не служив, а лише старався, і, допоки зможу, буду старатись дати плідну, промислово-реальну справу своїй країні».

Помер вчений 20.01.1907 (02.02.1907) у м. Санкт-Петербург, похований на Волковському кладовищі.

Фрадинський О.А.

МЕРКАНТИЛІЗМ (MERCANTILISM) [від англ. – mercantilism, фр. – mercantilisme, італ. – mercante – купець, торговець] як явище виник наприкінці XV ст. і є напрямом у політичній економії, історії та теорії економічних вчень, становленні та розвитку державного управління країн світу, що узагальнює та деталізує в основному інтереси торговельної буржуазії епохи первинного накопичення капіталу. Ключовими моментами розвитку концепцій **М.**, що поступово віддзеркалювалися в державних політиках багатьох країн, є: ототожнення багатства з грошима (держава визначалася тим багатшою, чим більше дорогоцінних металів (золота й срібла), грошей було в її розпорядженні); накопичення багатства за допомогою держави. **М.** розвивався від раннього, чи початкового (до великих географ. відкриттів – середина XVI ст.; представники – І. Стаффорд (Великобританія), Г. Скаруффі (Італія), ін.) до пізнього (др. пол. XVI ст. – XVII ст., коли внаслідок великих географ. відкриттів активізувалася роль міжнародної торгівлі, фактично завершився процес утворення абсолютистських держав; представники-головні теоретики – Т. Ман (Великобританія), А. Серра (Італія), А. Монкретьєн (Франція) тощо).

М. модифікувався із «теорії грошового балансу» (ранній період), якою обґрунтовувалась державна політика збільшення грошової маси в країні шляхом: заборони на вивезення грошей за кордон, перетворення торгівлі іноземними грошима на держмонополію, примусового зобов'язання іноземців, що продають свої товари, витратити всі одержані від торгівлі гроші на придбання товарів місцевого виробництва) у систему «активного торговельного балансу» (пізній меркантилізм). При цьому система «активного торговельного балансу» будувалась на таких засадах: багатство держави вимірювалось різницею між вартістю вивезених та ввезених товарів, а ця різниця мала бути забезпеченою активізацією вивезення виключно готових виробів, забороною на ввезення предметів розкоші, і, найголовніше, торговельним посередництвом за принципом «купувати дешевше в одній країні і продавати дорожче в іншій» (згідно із цим дозволявся вивезення національних грошей за кордон). Пізній **М.** безпосередньо був спрямований на: забезпечення активного торговельного балансу країн, освоєння і захоплення зовнішніх ринків, активізацію діяльності урядів щодо регулювання ввезення шляхом обкладання зростаючим митом іноземних товарів та стимулювання вивезення вітчизняних товарів, що передбачало й премії для організації підприємств, що вироблятимуть товари підвищеного попиту в зарубіжних країнах.

Фактично меркантилісти здійснили чи не першу спробу створити своєрідну теорію міжнародної торгівлі, описати те, що в сучасній економічній діяльності є платіжним балансом. **М.** у контексті часу сприяв зосередженню уваги урядів, підприємців, посередницьких структур на проблемах саме активізації комерційної діяльності з головним акцентом на досягненні прибутку через нееквівалентний обмін на зовнішніх ринках. При цьому, меркантилісти, розуміючи вартість у вигляді грошей, вважали, що прибуток всередині країни може бути тільки відносним й знаходить своє відображення у торговельному балансі, який сальдується грошима. Ототожнюючи багатство з грошима, вони наголошували, що товар має вартість лише тому, що він купується за певну кількість грошей, отже вартістю товару визнавалась кількість грошей, які дають за певний товар. Визнавши гроші як товар, пізні меркантилісти робили спроби з'ясувати: як, чому і за яких умов певний товар перетворюється на гроші, вартість самих грошей, формування вартості товару тощо. Не знайшовши відповіді на ці ключові питання меркантилісти так і не дійшли до осмислення численних проблем щодо можливості розвитку однієї країни не тільки через зубожіння іншої шляхом нав'язування нееквівалентного обміну на зовнішніх ринках, а через нарощування національного багатства тощо.

Панування **М.** як школи, зумовило активізацію уваги урядів, підприємців до проблем, що викладені вище, але переважна орієнтація на активний протекціонізм не супроводжувалась окресленням меж державного втручання у внутрішню та ЗЕД. Відповідно, торговельна діяльність, особливо міжнародна, виявилась занадто субординованою численними, часто неоднозначними обмеженнями, а наявні правила і процедури торгівлі вже не відповідали потребам і можливостям товаровиробника, починаючи з початку й до останньої чверті XVIII ст. Основні положення **М.** фактично вичерпали себе, дедалі гостріше сприймались потреби збільшення свободи торгівлі та підприємництва, настав час фритредерства.

Івашова Л.М.

МЕРКОСУР (MERCOSUR) [ісп. Mercado Común del Sur – MERCOSUR] – найбільший інтеграційний союз країн Латинської Америки і Карибського басейну (ЛАКБ) з населенням 250 млн чол., територією 12 млн км^2, сумарним ВВП близько 2 трлн дол., експортом більше 270 млрд. дол. За своїм економічним потенціалом і значенням у світовій економіці він поступається тільки ЄС, НАФТА і ASEAN.

Процес інтеграції в **MERCOSUR** охоплює три етапи. Перший розпочався у березні 1991 р., коли президенти чотирьох країн Південної Америки – Аргентини, Бразилії, Парагваю, Уругваю – підписали Асунсьйонський договір про створення зазначеного об'єднання, назва якого перекладається як «Загальний ринок Півдня». Договір передбачав скасування всіх мит і нетарифних обмежень у взаємній торгівлі між країнами-членами, тобто створення зони вільної торгівлі (ЗВТ), запровадження єдиного зовніш-

нього тарифу (ЄЗТ) і митного союзу (МС) у субрегіоні до 31.12.1994, вільний рух капіталів, координацію політики в галузі промисловості, сільського господарства, транспорту і зв'язку, у валютно-фінансовій сфері. Основними завданнями об'єднання були: проведення єдиної політики щодо третіх країн та об'єднань, координація позицій країн-членів на міжнародних і регіональних торговельних та економічних форумах. Стратегічною метою нового об'єднання було визначено створення спільного ринку чотирьох країн, до яких згодом могли приєднатися інші держави Південної Америки.

Модель інтеграції у **MERCOSUR**, заснованого в період панування у світі й на континенті неолібералізму, переходу держав регіону до «відкритої ринкової економіки», було створено на пріоритеті вимог вільного ринку, лібералізації торгівлі як засобу здійснення структурних реформ і модернізації національних економік. Вона не передбачала провідної ролі однієї держави, проведення нею активної соціальної, промислової та сільськогосподарської політики. За дуже короткий час, до 01.01.1995, майже повністю реалізовано програму лібералізації взаємної торгівлі, яка передбачала автоматичне й загальне зниження митних зборів на 7 % щороку, з моменту підписання Асунсьйонського договору. У результаті було повністю звільнено від тарифних та інших бар'єрів торгівлю 90 % товарів. Внутрішньозональний експорт зріс у 1990 – 1994 рр. з 4,1 до 12 млрд. дол., а щодо загального експорту країн членів – з 8,8 до 19,3 %.

До кінця 1994 р. країнам-членам вдалося виробити й затвердити єдину митну номенклатуру, єдиний зовнішній тариф, правила походження товарів, спростити митні процедури, усунути перешкоди вільної торгівлі сільськогосподарськими товарами. У прийнятому 17.12.1994 протоколі Оуру-Прету проголошувалося створення першого у Південній Америці митного союзу й уведення ЄЗТ з численними винятками, які передбачалося скасувати до кінця 2005 р. Протокол Оуру-Прету визначив також постійну структуру органів об'єднання, що складається з трьох головних інститутів і приймає основні політичні рішення (Рада спільного ринку – вищий орган у складі міністрів закордонних справ, група загального ринку з 10 технічними комісіями, виконавчий орган, комісія з торгівлі), і трьох допоміжних – спільна парламентська комісія, соціально-економічний форум, адміністративний секретаріат. Усі ці органи – міжурядові, які не мають наддержавного характеру. До їх складу входять міністри та інші державні чиновники країн-членів, які поєднують роботу в них зі своїми повсякденними обов'язками в національних адміністраціях.

Успіхи **MERCOSUR** привернули до нього увагу інших країн та економічних союзів як у Латиноамериканському регіоні, так і за його межами. Одночасно в об'єднанні посилилися тенденції до зовнішньої експансії, розширення спільного ринку «четвірки» з метою зміцнення її економічного потенціалу і політичного впливу. У 1996 р. до **MERCOSUR** приєдналися Болівія й Чилі на правах асоційованих членів, підписавши угоду про вільну торгівлю й таким чином підключившись до ЗВТ даного союзу. Вони не були зацікавлені у вступі в митний союз **MERCOSUR**, де рівень ЄЗТ значно вищий, ніж їхні національні тарифи і не відповідає їхній зовнішньоторговельній стратегії.

У 1991 – 1998 рр. помітно інтенсифікувалися не тільки торговельні, але й взаємні інвестиційні потоки. Частка внутрішньозонального експорту країн «четвірки» зросла за цей період з 8,9 до 25,3 % від їх глобального експорту. Дуже важливо, що розширення взаємної торгівлі відбувалося, в першу чергу, за рахунок обміну промисловими товарами (продукцією автомобільної, хімічної, металургійної, фармацевтичної, харчової галузей). Швидко розвивалася й торгівля з країнами інших частин світу. Питома вага **MERCOSUR** у світовій торгівлі дещо зросла – з 1,4 до 1,5 %. Різко зросли іноземні інвестиції в країни союзу. У 1999 р. вони становили 55,8 млрд дол. або майже чверть усіх іноземних інвестицій у країни, що розвиваються. Порівняно з 1991 р. це було більш ніж десятикратне зростання. Після періоду швидкого розвитку в 1991 – 1998 рр. процес інтеграції в **MERCOSUR** уповільнився. Період 1999 – 2002 рр. став часом глибокої кризи об'єднання, зниження взаємної торгівлі, відходу від багатьох спільних домовленостей.

Криза з усією очевидністю продемонструвала багато структурних, концептуальних та організаційних слабкостей **MERCOSUR**, що привело країни-члени до рішення про необхідність реформування моделі інтеграції з метою зміцнення союзу. У січні 2002 р. Рада спільного ринку ухвалила план дій під назвою «Стратегія перезапуску **MERCOSUR**». Процес інтеграції став знову набирати обертів у 2003 р. у зв'язку з поліпшенням кон'юнктури світового ринку, відновленням і піднесенням економіки в країнах **MERCOSUR**. З цього часу почався новий, сучасний етап розвитку союзу, який характеризується суперечливими тенденціями. З одного боку, спостерігаються зусилля задля виявлення недоліків моделі інтеграції та їх подолання, удосконален-

ня інституціональної структури союзу, зміцнення співпраці у соціальній та фінансовій сферах, підвищення авторитету і значення **MERCOSUR** у світі, збільшення кількості його членів, з іншого – посилення розбіжностей у подальшому розвитку інтеграційного процесу, занадто повільне просування до завершення створення Митного союзу й ЗВТ.

Зростання впливу **MERCOSUR** у Західній півкулі і в світі приводить до об'єднання інших країн. В останні роки намітилася тенденція до збільшення кількості повноправних членів об'єднання. У 2003 р. між **MERCOSUR** і Андським співтовариством націй (АСН), куди на той момент входило п'ять країн – Болівія, Венесуела, Колумбія, Перу, Еквадор, укладено угоду про спільну Південноамериканську зону вільної торгівлі і взаємне асоційоване членство. Асоційованими членами **MERCOSUR** стали, крім Болівії й Чилі, ще чотири країни. Венесуела в 2005 р. вийшла з АСН на знак протесту проти підписання Колумбією і Перу угоди про вільну торгівлю з США й подала заяву про вступ до **MERCOSUR** як повноправного члена, що означало введення ЄЗТ, приєднання до Митного союзу та всіх угод **MERCOSUR** з міжнародними організаціями і третіми країнами. Рішення про приєднання Венесуели до Митного союзу було прийнято членами **MERCOSUR** дуже швидко в липні 2006 р.

На сучасному етапі **MERCOSUR** на чолі з Бразилією проводить активну політику розширення економічних зв'язків із країнами різних континентів, що також сприяє зростанню впливу об'єднання у світі. Значна увага приділяється відносинам із найбільшими країнами світу, що розвиваються, – Китаєм, Індією, ПАР. У 2004 – 2009 рр. підписано торгові угоди з Індією, Південноафриканським митним союзом, Єгиптом, Марокко, Радою співробітництва арабських держав Перської затоки, Йорданією, Кубою, Малайзією. У грудні 2007 р. угоду про вільну торгівлю укладено з Ізраїлем, угода набула чинності 2010 р. Із 1995 р. ведуться переговори з ЄС щодо укладення угоди про економічне й політичне співробітництво, на заваді стають протиріччя щодо субсидій сільському господарству у співтоваристві.

У рамках **MERCOSUR** створено Гарантійний фонд для дрібних і середніх підприємств, який почав функціонувати у 2010 р. За період економічного піднесення 2003 – 2008 рр. частка населення, що живе за межею бідності, знизилася в країнах союзу з 40 до 26 % від загальної кількості населення.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

МЕРТВИЙ ФРАХТ – див. ФРАХТ МЕРТВИЙ.

МЕТАЛИ БАНКІВСЬКІ (PRECIOUS METALS) – золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів у зливках та порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, що вироблені з дорогоцінних металів з пробами: для вітчизняних монет не нижче ніж для золота – 995, для срібла – 999, для платини і паладію – 999,5 і в іноземних монетах з дорогоцінних металів з пробами не нижче ніж для золота – 900, для срібла – 925, для платини та паладію – 999. **М.б.** вагою, що перевищує 500 г, мають право ввозити в Україну виключно уповноважені банки.

Фізична особа має право ввозити в Україну і вивозити за межі України **М.б.** вагою, що не перевищує 500 г, у вигляді зливків і монет на умовах письмового декларування митному органу в повному обсязі. Фізична особа має право вивозити за межі України **М.б.** вагою, що перевищує 500 г, у вигляді зливків і монет на підставі індивідуальної ліцензії на вивезення за межі України **М.б.** та за умови письмового декларування митному органу в повному обсязі.

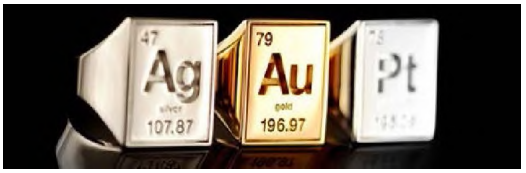
Юридичні особи (крім уповноважених банків) не мають права ввозити в Україну і вивозити за межі України **М.б.**, за винятком увезення в Україну юридичною особою-резидентом **М.б.**, що виготовлені нерезидентом за договором про перероблення (афінаж) давальницької сировини, якщо ці **М.б.** в повному обсязі продаються Національному банку України (Державній скарбниці України). Підставою для ввезення в Україну цих **М.б.** є спеціальний дозвіл Національного банку України. Підставою для надання юридичній особі-резиденту спеціального дозволу є такі документи: заява; копія договору з нерезидентом про перероблення (афінаж) банківських металів давальницької сировини; копія договору про продаж **М.б.** Національному банку України. Юридична особа-резидент подає до Національного банку України в строк не більше ніж 10 робочих днів з дати оформлення митної декларації на ввезення **М.б.** копію митної декларації та опис увезених **М.б.** з розподілом за вагою зливків, за номіналом монет, засвідчені підписом керівника або заступника керівника юридичної особи-резидента та відбитком печатки цієї юридичної особи.

Митна декларація є підставою для вивезення (увезення) **М.б.** і здійснення операцій за дорученням резидента або нерезидента протягом одного року з часу оформлення декларації.

Долобанько В.В.

МЕТАЛИ ДОРОГОЦІННІ (PRECIOUS METALS) – золото, срібло, платина і метали платинової групи (паладій, іридій, родій, осмій, рутеній) у будь-якому вигляді та стані (сировина, сплави, напівфабрикати, промислові продукти, хімічні сполуки, вироби, відходи, брухт тощо).

Ввезення в Україну ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів суб'єктами підприємницької діяльності провадиться за умови їх наступного обов'язкового клеймування в органах, які здійснюють державний пробірний контроль. Клеймування провадиться за наявності митної декларації та документа про сплату ввізного мита і

акцизного податку. Вивезення з України ювелірних виробів з дорогоцінних металів суб'єктами підприємницької діяльності може провадитися без клеймування пробірним клеймом за наявності такої умови у договорі (контракті) про виготовлення та (або) поставку зазначених ювелірних виробів.

Калашникова О.Л.

МЕТАЛОШУКАЧІ – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (МЕТАЛОШУКАЧІ).

МЕТАМФЕТАМІН (ПЕРВІТИН) (METHAMPHETAMIN (PERVITYN)) – наркотичний засіб штучного походження, психоактивна речовина, похідна амфетаміну, буває у вигляді білого кристалічного порошку (гідрохлорид) або з різними відтінками від жовтого до коричневого (залежно від способу одержання та наявних домішок).

Систематична назва – N-метил-1-фенілпропан-2-амін. Молекулярна формула – C10H15N. Молекулярна маса – 149,2328.

Вперше синтезований з ефедрину у 1893 р. японським хіміком Нагаї Нагайосі, а у кристалічній формі виділений Акірою Огатою у 1919 р. Як нейростимулюючий засіб **М.** «Первітин» випускався у Німеччині компанією Temmler Werke. З 1938 р. **М.** використовували регулярно і в великих дозуваннях в армії та оборонній промисловості. Пізніше **М.** застосовувався в психіатричній практиці як засіб для лікування депресії різного походження, нарколепсії, алкогольного депресивного психозу та інших захворювань, що супроводжуються астенією, сонливістю, байдужістю, для тимчасового усунення відчуття втоми, підвищен-

ня фізичної та розумової працездатності.

М. досі застосовується в медичній практиці США під назвою Desoxyn, застосовується як медикамент другого ряду при неефективності амфетамін-місних ліків першого ряду. В Україні **М.** включений до списку № 2 таблиці 1 Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів як особливо небезпечна психотропна речовина, обіг якої заборонено.

Незаконне переміщення **М.** через митний кордон України кваліфікують як контрабанду.

Мотюк К.Д.

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ (METHODS OF DETERMINING CUSTOMS VALUE). МКУ 2012 р. визначено, що визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за шістьма методами, кожен з яких має свою основу. Україна застосовує методи визначення митної вартості, передбачені міжнародною угодою щодо застосування ст. VII ГАТТ «Оцінка товарів для митних цілей». Цю багатосторонню торговельну угоду було сформовано під час Токійського (1973 –1979 рр.) та Уругвайського (1994 р.) раундів міжнародних переговорів, що відбувалися під егідою ГАТТ.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції). Кожен наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шля-

Назва методу	Сутність методу
1. Основний	
за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції)	ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за товари, якщо вони продаються на експорт в Україну, скоригована в разі потреби з урахуванням положень МКУ
2. Другорядні	
за ціною договору щодо ідентичних товарів	вартість операції з ідентичними товарами, що продаються на експорт в Україну з тієї ж країни і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього
за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів	вартість операції з подібними (аналогічними) товарами, які продано на експорт в Україну і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього
на основі віднімання вартості	ціна одиниці товару, за якою оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) імпортовані товари продаються на території України у найбільших загальних кількостях покупцю, який не є пов'язаною з продавцем особою, одночасно або у час, наближений до дати ввезення оцінюваних товарів, за умови вирахування, якщо вони можуть бути виділені, визначених компонентів
на основі додавання вартості (обчислена вартість)	надана виробником товарів, що оцінюються, або від його імені інформація про їх вартість
резервний	митна вартість оцінюваних товарів визначається з використанням способів, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (GATT)

хом застосування попереднього методу відповідно до норм МКУ 2012 р. Методи на основі віднімання та додавання вартості (обчислена вартість) можуть застосовуватися у будь-якій послідовності на прохання декларанта або уповноваженої ним особи.

Гармаш Є.В.

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (METHODS OF STATE REGULATION OF FOREIGN TRADE ACTIVITIES) – цільове використання різноманітних способів та прийомів з метою державного регулювання ЗЕД. У науковій та фаховій літературі **М.** розглядаються достатньо широко. Незважаючи на те, що майже всі автори погоджуються щодо думки про наявність двох груп **М.**, вони по-різному визначають ці групи, характеризують їх та класифікують способи й прийоми в межах кожної з вищеназваних груп. За різними класифікаційними ознаками **М.** поділяються на: за формою – прямі й непрямі; за характером – адміністративні й економічні; за терміном дії – короткострокові й довгострокові; за призначенням – обмежувальні й стимулюючі; за способом застосування – тарифні й нетарифні. У практичній діяльності митні органи, які є основним суб'єктом регулювання зовнішньоторговельних відносин **М.** поділяють за способом застосування на дві групи: методи митно-тарифного регулювання і методи нетарифного регулювання.

Регулювання ЗЕД здійснюється шляхом використання певного набору інструментів, таких як: митний тариф, ПДВ, акцизний податок, зміна курсу валюти, коди товарної номенклатури, кількісні обмеження, побічний протекціонізм, стимулювання експорту, технічні стандарти тощо. Залежно від класифікації та **М.** застосовуються різні інструменти, які використовуються комплексно і в різноманітних поєднаннях.

У світовій і вітчизняній практиці **М.** поділяються в основному на дві великі групи: адміністративні методи (є короткотерміновими, мають обмежувальний або фіскальний характер та використовуються державою для здійснення «ручного» управління у сфері ЗЕД з метою термінового впливу на прискорення чи гальмування тих чи інших процесів відповідно до державних потреб); економічні методи (є довготривалими, характеризуються як регулюючі та використовуються з метою сприяння розвиткові національної економіки та забезпечення стабільних надходжень до бюджету від ЗЕД держави).

Ознака	Методи	Інструменти державного регулювання ЗЕД									
		Митний тариф	Митний збір	ПДВ	Акцизний збір	Зміна курсу	Кодифікація товару	Кількісні обмеження	Протекціонізм	Стимулювання експорту	Технічні стандарти
За формою	Прямі	+	+				+	+	+	+	+
	Непрямі			+	+	+					
За характером	Економічні	+	+	+	+	+					
	Адміністративні						+	+	+	+	+
За терміном дії	Короткострокові					+		+	+	+	
	Довгострокові	+	+	+	+		+				+
За призначенням	Обмежувальні	+		+	+	+	+	+			+
	Стимулюючі	+	+			+	+		+	+	+
За способом застосування	Тарифні	+	+				+				
	Нетарифні			+	+	+		+	+	+	+

Співставно-порівняльний аналіз змісту методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Івашова Л.М.

МЕТОДИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (METHODS OF CUSTOMS CONTROL) – набір способів і прийомів, що застосовуються посадовими особами митних органів під час здійснення митного контролю. Залежно від періоду і форми здійснення митного контролю **М.м.к.** поділяються на: 1) методи документального контролю, що застосовуються під час перевірки документів та відомостей, які надаються під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України (формано-логічний контроль, контроль співставлення, контроль із застосуванням системи управління ризиками ст. 337 МКУ 2012 р.); проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів (читання документів, співставлення документів, арифметична перевірка, аналітичні процедури, зустрічна перевірка документів); направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, наданих митному органу (запит, підтвердження); 2) методи фактичного контролю, що використовуються при інших формах митного контролю: митного огляду, обліку товарів та транспортних засобів, усного опитування громадян та посадових осіб підприємств, огляду територій, перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України або перебувають під митним контролем (інвентаризація, лабораторний аналіз, експертиза, огляд, опитування, контрольні заміри тощо).

Івашова Л.М.

МЕТОДИКА ДРЕСИРУВАННЯ СОБАК (METHODS OF DOG TRAINING) – науково-обґрунтована система вироблення у собак комплексу навичок, необхідних для використання їх під час огляду громадян, товарів, транспортних засобів, приміщень. **М.д.с.** визначає кількість загальнодисциплінарних і спеціальних навичок, необхідних для пошукової роботи собак, тривалість курсу дресирування, нормативи підготовки собак за періодами, а також процес вироблення навичок з

урахуванням індивідуальних особливостей собак, вплив конкретної обстановки та інших зовнішніх чинників на їх роботу, можливі помилки дресирувальників, які призводять до вироблення у собак небажаних умовних рефлексів, а також способи запобігання їм.

М.д.с. незалежно від її спеціального призначення побудована на єдиній теорії, загальних принципах та правилах вироблення умовних рефлексів.

Виноград О.В.

МЕТРИЧНА СИСТЕМА ПРОБ – див. СИСТЕМА ПРОБ МЕТРИЧНА.

МЕТРОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ (METROLOGICAL SERVICE OF UKRAINE) – система спеціально уповноважених органів, діяльність яких спрямовується на забезпечення єдності вимірювань.

МСУ є одним з елементів державного управління, основними завданнями якого є здійснення комплексу заходів з метрологічного забезпечення діяльності підприємств та організацій, з забезпечення єдності і метрологічної точності вимірів, підвищення ефективності виробництва і якості виготовленої продукції. **МСУ** складається з Державної метрологічної служби і метрологічних служб центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій.

Мотюк К.Д.

МЕТРОЛОГІЧНІ СЛУЖБИ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ (METROLOGICAL SERVICES OF CENTRAL EXECUTIVE BODIES, ENTERPRISES AND ORGANIZATIONS) – метрологічні служби або особи, відповідальні за забезпечення єдності вимірювань, що обов'язково створюються або призначаються на підприємствах і в організаціях, які виконують роботи у сфері поширення державного метрологічного нагляду.

М.с. організовують та виконують роботи, пов'язані із забезпеченням єдності вимірювань, основними з яких є: 1) організація і здійснення метрологічного контролю і нагляду; 2) розроблення методик виконання вимірювань, методик метрологічної атестації, повірки та калібрування засобів вимірювальної техніки; 3) організація подання на державні випробування і повірку, а також організація проведення ремонту засобів вимірювальної техніки.

Положення про **М.с.** розробляються згідно з типовим положенням про ці служби, яке затверджується Центральним органом виконавчої влади у сфері метрології (далі – ЦОВМ).

М.с. можуть створюватися: 1) у центральних органах виконавчої влади (у тому числі в їх центральних апаратах) – для координації робіт, пов'язаних із забезпеченням єдності вимірювань і здійсненням метрологічного контролю і нагляду; 2) в органах управління об'єднань підприємств – для виконання делегованих підприємствами, що входять до складу об'єднань, функцій щодо забезпечення єдності вимірювань; 3) на підприємствах і в організаціях – для забезпечення єдності вимірювань та здійснення метрологічного контролю і нагляду.

Положення про **М.с.** погоджуються з ЦОВМ, про головні та базові організації цих служб – з національним науковим метрологічним центром, про метрологічні служби підприємств і організацій – з територіальними органами за місцезнаходженням цих підприємств і організацій, про метрологічні служби органів управління об'єднань підприємств – з ЦОВМ або, за його дорученням, з територіальними органами за місцезнаходженням цих служб.

Головні та базові організації **М.с.** повинні бути атестовані відповідним центральним органом виконавчої влади за участю національного наукового метрологічного центру в порядку, встановленому нормативно-правовим актом ЦОВМ.

Мотюк К.Д.

МЕТЦЛЕРА ПАРАДОКС – див. ПАРАДОКС МЕТЦЛЕРА.

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ (ORGANIZATIONAL AND FUNCTIONAL MECHANISM OF STATE ADMINISTRATION IN THE FIELD OF CUSTOMS AFFAIRS) – сукупність організаційних структур, конкретних форм та методів управління, а також інструментів, за допомогою яких реалізується державне управління в галузі митної справи. Він поєднує в собі організаційний та функціональний механізми. В основу **М.** покладено організаційну структуру органів державного управління митною справою. Зазначимо одразу, коли йдеться про реалізацію державного управління, ми застосовуємо визначення «державне управління в галузі митної справи», а коли про систему державного управління, то як її підсистему ми розглядаємо «систему державного управління митною справою».

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ (ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF PROVIDING CUSTOMS SECURITY) – органічне поєднання структури, функцій, форм, методів та економічних відносин, які в сукупності є регулятором митної діяльності, з метою усталеного функціонування митної служби з визначеним ступенем надійності та ефективності.

М. утілює провідні ідеї і дослідження та передбачає: багаторівневість (макро-, мезо- і мікрорівні); спрямованість на досягнення цілей (зокрема, на забезпечення високого рівня митної конкурентоспроможності); державне (правове, адміністративне тощо) і договірне (погоджувальне) регулювання; відповідність митної безпеки вимогам до безпеки країни у зовнішньоекономічній діяльності; процес забезпечення митної безпеки як об'єкт управління; реальність розроблення й реалізації організаційно-економічного механізму досягнення високого рівня безпекоспроможності митної справи.

Пашко П.В.

МЕШКАНЦІ ПРИКОРДОННОЇ ЗОНИ – особи, які зареєстровані чи постійно проживають у прикордонній зоні.

Туржанський В.А.

МИКОЛАЇВ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «МИКОЛАЇВ», УКРАЇНА.

МИКОЛАЇВСЬКА МИТНИЦЯ (MYKOLAIV CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Історія митної служби на території сучасної Миколаївської області іде всередину століть, у той час, коли в XV ст. литовський князь Вітовт після переможних боїв з татарами облаштував митні застави на берегах Південного Бугу. У листопаді 1793 р. у Миколаєві створюється митна застава, що входить в Одеський митний округ і підпорядковується Комерц-колегії.

Місто Миколаїв було засновано як верф і військовий порт на приєднаних до Росії землях. Місця ці швидко стали жвавими у торгово-економічному відношенні. Тому Миколаївська митна застава стояла на сторожі політико-економічних інтересів держави та відповідала за велику ділянку зовнішнього кордону, а також за охорону внутрішніх митних бар'єрів, якими в той час була розділена Росія. Наприклад, безмитне переміщення будь-якого товару з Криму чи Бессарабії у внутрішні губернії країни розглядалося як контрабанда.

01.06.1862 у зв'язку з відкриттям у Миколаєві морського комерційного порту, Миколаївська митна застава перетворена в **М.м.** 1-го класу 2-го розряду. Штат митниці складав 8 чоловік. Існували такі посади як: пакгаузний наглядач, корабельний доглядач, вахтстемпельмейстер, доглядачі і т.д.

У 1893 р. в митниці відбувається часткова реорганізація – прикордонна варта виділена в окремий Корпус з підпорядкуванням Міністерству фінансів Росії. Доходи від діяльності **М.м.** у 1898 р. становили 612 тисяч 94 карбованця 72 копійки золотом.

Нова історія для **М.м.** почалася з проголошення незалежності України. Як українська митниця **М.м.** почала свою історію у червні 1991 р. Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 «Про створення регіональних митниць та митниць Державної митної служби України» **М.м.** була підпорядкована Чорноморській регіональній митниці. Відповідно до наказу ДМСУ від 25.06.2003 № 417 **М.м.** підпорядковано ДМСУ.

Адміністративна будівля Миколаївської митниці

Постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 **М.м.** було реорганізовано у **М.м.** Міндоходів як юридичну особу публічного права та територіальний орган Міністерства доходів та зборів України. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **М.м.** Міндоходів реорганізовано у **М.м.** ДФС.

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались **М.м.** були сталь та прокат; кукурудза; олія соняшникова; гідроксид алюмінію; пшениця; насіння свиріпи; вугілля кам'яне, кокс; соєві боби; добрива мінеральні; макуха та інші тверді відходи і залишки; сорго зернове; патока (меляса) ; галька, гравій, щебінь. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались **М.м.** були боксити; твели, елементи фотогальванічні; трактори; риба; вироби нікелеві; сода каустична; Машини с/г; соки; м'ясо; трансформатори електричні; вугілля кам'яне, кокс; плавучі крани; сталь; скло; машини для підіймання; бочки; двигуни внутрішнього згорання; машини та механічні пристрої спецпризначення; вітряні турбіни.

Зоною діяльності митниці визначено територію Миколаївської області.

Пункт пропуску «ТОВ СП «Нібулон»» Миколаївської митниці

Митний пост «Дніпро-Бузький» Миколаївської митниці

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **М.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Варварівка» (54036, Миколаївська обл., м. Миколаїв, вул. Одеське шосе, 69/1);

– митний пост «Миколаїв – морський» (54002, Миколаївська обл., м. Миколаїв, вул. Заводська, 13), в зоні діяльності якого пункти пропуску «Миколаївський морський торговельний порт», «Миколаївський річковий порт», «Порт «Очаків», «ТОВ СП «Нібулон»» та пункти контролю «Миколаївське морське агентство», «Чорноморський суднобудівний завод».

– митний пост «Первомайськ» (55214, Миколаївська обл., м. Первомайськ, вул. Кам'яномостовська, 3);

– митний пост «Октябрський» (54052, Миколаївська обл., м. Миколаїв, а/с 170), в зоні діяльності якого Спеціалізований морський порт, пункти пропуску «Спеціальний морський порт Октябрськ», «ЗАТ «Миколаївський калійний термінал»», пункт контролю «Суднобудівний завод «Океан»»;

– митний пост «Дніпро-Бузький» (54051, Миколаївська обл., м. Миколаїв, пр-т Жовтневий, 471), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Дніпро-Бузький морський торговельний порт»;

– митний пост «Костянтинівка» (56664, Миколаївська обл., Новоодеський р-н, с. Костянтинівка, вул. Миколаївська, 4), в зоні діяльності якого пункти пропуску «Миколаїв – аеропорт», «Аеропорт «Кульбакіне»»;

Керівники **М.м.:**

– Крот О. Ф. (1986 – 1994 рр.);

– Чувахін В. О. (1994 – 2000 рр.);

– Ковальський В. К. (2000 – 2010 рр.);

– Поляков А. А. (2010 – 2014 рр.).

Фрадинський О.А., Якимчук О.А.

МИКОЛАЇВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «МИКОЛАЇВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ».

МИСЛИВСЬКА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ МИСЛИВСЬКА.

МИСТЕЦТВОЗНАВЕЦЬ (FINE ART EXPERT) – посадова особа, призначена Міністерством культури Автономної Республіки Крим, управлінням культури обласної (міської) держадміністрації за погодженням з Мінкультури для проведення попередньої експертизи та оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей або для здійснення контролю за вивезенням, тимчасовим вивезенням культурних цінностей та їх поверненням в Україну в пункті пропуску через митний кордон України.

Під час здійснення контролю **М.** та посадова особа митного органу звіряє подані культурні цінності з інформацією, що міститься у свідоцтві на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України та доданих до нього переліку і фотографіях, оформлених відповідно до чинних вимог.

У разі, коли подані власником під час здійснення митного контролю культурні цінності не відповідають інформації, що міститься у свідоцтві та/або доданих до нього переліку і фотографіях, **М.** на зворотному боці свідоцтва робить запис «Заявлені до вивезення культурні цінності не відповідають тим, що подані для контролю», проставляє відтиск особистої номерної печатки, дату, у відтиску печатки – підпис і вилучає це свідоцтво. При вилученні свідоцтва **М.** складає акт про вилучення свідоцтва (у двох примірниках), який підписує власник культурних цінностей, **М.** та посадова особа митного органу.

Корнійчук О.О.

МИТ (МУТ) – давній торговий збір Київської Русі, що утримувався за перевезення товарів або проїзд людей через певну територію, яка контролювалася першими протодержавними утвореннями. У його основу покладено принцип винагороди за надані послуги та захист. Згодом **М.** став збірним родовим поняттям для усіх видів торгових податків. Він утримувався при використанні купцями або подорожніми сухопутних та водних шляхів, використання земельних ділянок для здійснення торговельного обміну, нагляду за дотриманням порядку. Осіб, що контролювали сплату мита, називали митниками.

Дослідники вважають, що **М.** походить від давньонімецьких слів Mauth чи mûta, або ж готського mota. К. Лодиженський стверджує, що перші згадки про **М.** є у договорі князя Олега із Візантією 907 р. – «Да творятъ куплю ино же имъ надобъ не платя мыта ни въ чемъ же». Якщо на той час **М.** збирався лише у великих торгових містах – Києві, Смоленську, Новгороді, то починаючи із XIII ст. його справляння поширилось і на низовий рівень.

Зазвичай, **М.** встановлювався органами державної влади, хоча завжди існувала можливість отримання права контролювати сплату **М.** приватними особами та духовенством, які отримували його у відкуп або винагороду. Існували різні види **М.** – сухе, водяне, побережне, подужне, полозове, посажне, носове, рогове, приводне, вузлове, п'ятно, писче, поводне, гостинне, амбарне, полавочне, мостовщина, перевіз, кантарне, помірне тощо. У Московії **М.** було скасовано Торговим статутом 1653 р., хоча до середини XVII ст. **М.** називалося 5 % мито, яке утримувалося із товарів (окрім хліба) на митних дворах у Москві та Нижньому Новгороді.

Від **М.** походить назва міста Митищі у Московській області, що знаходиться на давньому шляху із Чернігівського князівства до Ростово-Суздальської землі та на сучасній території якого, у XII – XV ст. утримувалися податки із купців, які волоком перетягували свої товари із річки Яузи у річку Клязьму. У західній частині Москви знаходиться Митна вулиця, на якій у XVIII ст. розміщувався Митний двір, на якому сплачувалося мито за худобу, яку переганяли для продажу на московських ринках, а у Нижньому Новгороді по сьогоднішній день працює Митний ринок.

Фрадинський О.А.

МИТАР (PUBLICAN) – узагальнена назва римських збирачів податків в Іудеї, яка активно використовується у церковнослов'янських релігійних текстах. Враховуючи специфіку діяльності **М.**, що була пов'язана із примусовим вилученням частини доходу або майна залежного населення, а також із численними корупційними зловживаннями, професія належала до категорії найбільш презирливих. Стало синонімом слів «злодій», «грішник», «гнобитель». Від слова **М.** походить «митарство» у значенні «зазнавати утисків, нещасть, страждань, мук».

М. був один із апостолів Ісуса Христа – Матвій, автор одного із чотирьох канонічних Євангелій, який зараз вважається небесним покровителем українських митників та податківців. У сучасній українській розмовній, болгарській, білоруській, словенській, чеській мовах **М.** використовується у якості позначення професії осіб, в коло посадових обов'язків яких входить збір різного роду обов'язкових платежів.

Митар і фарисей. Художник Д. Бренан, 1858 р.

Ченцов В.В.

МИТНА АВТОНОМІЯ – див. АВТОНОМІЯ МИТНА.

МИТНА АГЕНЦІЯ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ – див. МИТНИЦЯ БОЛГАРІЇ.

МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ – див. АДМІНІСТРАЦІЯ МИТНА.

МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВАЧЧИНА – див. МИТНИЦЯ СЛОВАЧЧИНИ.

МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ – див. МИТНИЦЯ ХОРВАТІЇ.

МИТНА БЕЗПЕКА – див. БЕЗПЕКА МИТНА.

МИТНА БЕЗПЕКОСПРОМОЖНІСТЬ – див. БЕЗПЕКОСПРОМОЖНІСТЬ МИТНА.

МИТНА БЛОКАДА – див. БЛОКАДА МИТНА.

МИТНА БРОКЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – див. ДІЯЛЬНІСТЬ БРОКЕРСЬКА МИТНА.

МИТНА ВАРТА – див. ВАРТА МИТНА.

МИТНА ВАРТІСТЬ – див. ВАРТІСТЬ МИТНА.

МИТНА ВІЙНА – див. ВІЙНА МИТНА.

МИТНА ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (1893 – 1894 РОКИ) – див. ВІЙНА МИТНА НІМЕЧЧИНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (1893 – 1894 РОКИ).

МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА.

МИТНА ДЕЛІКТНІСТЬ – див. ДЕЛІКТНІСТЬ МИТНА.

МИТНА ЕКСПЕРТИЗА – див. ЕКСПЕРТИЗА МИТНА.

МИТНА ЗАБОРГОВАНІСТЬ – див. ЗАБОРГОВАНІСТЬ МИТНА.

МИТНА ЗАГРОЗА – див. ЗАГРОЗА МИТНА.

МИТНА ЗЛОЧИННІСТЬ – див. ЗЛОЧИННІСТЬ МИТНА.

МИТНА ІДЕОЛОГІЯ – див. ІДЕОЛОГІЯ МИТНА.

МИТНА ІНФРАСТРУКТУРА – див. ІНФРАСТРУКТУРА МИТНА.

МИТНА КОМОРА – див. КОМОРА МИТНА.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ – див. КОНВЕНЦІЯ МИТНА.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ВІДНОСНО МАТЕРІАЛІВ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОРЕПЛАВЦІВ (CUSTOMS CONVENTION CONCERNING WELFARE MATERIALS FOR SEAFARERS).

М.к. була підписана 01.12.1964 у Брюсселі під егідою Ради Митного Співробітництва та Міжнародної Організації Праці. Мета **М.к.** – сприяння забезпеченню добробуту мореплавців на суднах, які здійснюють міжнародні морські перевезення.

М.к. складається із п'яти глав та дев'ятнадцяти статей. **М.к.** застосовується до імпорту матеріалів життєзабезпечення – матеріали для досягнення культурних, освітніх, рекреаційних, релігійних або спортивних заходів, включаючи матеріали для читання, аудіовізуальні матеріали, спортивне спорядження, матеріали для різних хобі та обладнання для релігійної діяльності – на територію однієї з договірних сторін для їх використання моряками на іноземних судах, що здійснюють міжнародні морські перевезення. Відповідно до **М.к.** договірні сторони умовно звільняють від мита, податків дані матеріали, а також заборон на ввезення, крім тих, які загрожують життю, здоров'ю людей, суспільним інтересам і не відповідають суспільній моралі. Подання неправдивих відомостей, їх підміна або підробка документа з метою скористатися пільгами, встановленими **М.к.,** може спричинити застосування до винного покарань, які передбачені законодавством країни, на території якої було здійснено правопорушення, і тягне за собою сплату мита і податків у повному обсязі.

Молдован Е.С.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ МДП 1975 РОКУ (КОНВЕНЦІЯ МДП) (CUSTOMS CONVENTION ON THE INTERNATIONAL TRANSPORT OF GOODS UNDER COVER OF TIR CARNETS (TIR CONVENTION 1975)) – одна із найбільш діючих міжнародних транспортних конвенцій та фактично єдина глобальна система митного транзиту. Робота по створенню транзитної системи МДП розпочалась після Другої світової війни. У 1949 р. декілька європейських країн підписали першу Угоду МДП, а сама **М.к.** прийнята на кон-

ференції під егідою Європейської економічної комісії ООН у листопаді 1975 р. та набула чинності в 1978 р. **М.к.** сприяла спрощенню міжнародних автомобільних перевезень не лише в Європі та на близькому Сході, а також в Африці та Латинській Америці (станом на 2010 р. – 68 Договірних Сторін).

М.к. стосується перевезення вантажів, що здійснюється без їхнього проміжного перевантаження, в дорожніх транспортних засобах, составах транспортних засобів або контейнерах, з перетином одного або декількох кордонів від митниці місця відправлення однієї з Договірних Сторін до митниці місця призначення іншої Договірної Сторони або тієї ж Договірної Сторони за умови, що деяка частина операції МДП між її початком і кінцем провадиться автомобільним транспортом.

З 1975 р. в **М.к.** двадцять вісім разів вносилися зміни і доповнення з метою вдосконалення митних процедур автомобільного транзиту. Сьогодні **М.к.** включає 7 Глав (64 статті) та додатки. Структура **М.к.**: Глава I «Загальні положення» – основні терміни, сфера застосування, основні положення; Глава II «Видача Книжок МДП» – відповідальність гарантійних об'єднань; Глава III «Перевезення вантажів із застосуванням Книжки МДП» – допущення до перевезення транспортних засобів і контейнерів; процедура перевезення із застосуванням книжки МДП; положення, щодо перевезення великовагових або громіздких вантажів; Глава IV «Порушення положень конвенції»; Глава V «Пояснювальні записки»; Глава VI «Різні постанови»; Глава VII «заключні положення» – підписання, ратифікація, прийняття, затвердження та приєднання; набуття чинності; денонсація; припинення дії; припинення дії **М.к.** 1959 р.; вирішення спорів; застереження; процедура внесення виправлень у дійсну **М.к.** особлива процедура внесення поправок до додатків 1, 2, 3, 4, 5, 6 і 7; пропозиції, повідомлення і заперечення; конференція по перегляду; повідомлення; автентичний текст. У додатках до **М.к.** наводяться: зразок книжки МДП; правила користування книжкою МДП; правила, що стосуються технічних умов, що застосовуються до дорожніх транспортних засобів, які можуть допускатися до міжнародних перевезень під митними печатками і пломбами; процедура допущення дорожньо-транспортних засобів, що відповідають технічним вимогам, передбаченим правилами, наведеними в додатку 2; зразок свідоцтва про допуск дорожнього транспортного засобу; таблички TIR; пояснювальні записки; додаток щодо допущення контейнерів.

З метою забезпечення безперервного транспортування вантажів із мінімальними затримками на шляху слідування та забезпеченням митної безпеки, у **М.к.** визначено п'ять основоположних принципів:

1) вантажі повинні транспортуватись у безпечних (з точки зору митниці) транспортних засобах або контейнерах;

2) сплата митних платежів і податків, щодо яких існує ризик несплати, повинна бути забезпечена міжнародною гарантією;

3) вантажі повинні супроводжуватись визнаним усіма країнами-учасниками **М.к.** митним документом (книжкою МДП), яка оформляється у країні відправлення та є документом контролю у країнах відправлення, контролю та призначення;

4) заходи митного контролю, прийнятті в країні відправлення, повинні визнаватися усіма країнами транзиту та призначення;

5) доступ до процедури МДП повинен контролюватися уповноваженими національними органами.

Коли операція МДП провадиться дорожнім транспортним засобом або составом транспортних засобів, на них мають бути прикріплені прямокутні таблички з написом «TIR». Одна табличка поміщається спереду, а інша така ж табличка ззаду дорожнього транспортного засобу або состава транспортних засобів. Ці таблички повинні бути поміщені таким чином, щоб їх було добре видно, і мають бути знімними.

Згідно з **М.к.** при транспортуванні товарів, на кожен дорожній транспортний засіб або контейнер складається одна книжка МДП. Проте єдина книжка МДП може складатися на состав транспортних засобів або на декілька контейнерів, навантажених на один дорожній транспортний засіб або состав транспортних засобів. У цьому випадку у вантажному маніфесті книжки МДП має зазначатися окремо вміст кожного транспортного засобу, що складає частину состава транспортних засобів, або кожного контейнера.

Україна погодилась з пропозицією Президента України про участь в **М.к.** з 15.07.1994, а дата набрання чинності **М.к.** для України – 11.10.1994.

Туржанський В.А.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ТРАНЗИТ ТОВАРІВ (КОНВЕНЦІЯ ІТІ) ВІД 7 ЧЕРВНЯ 1971 РОКУ (CUSTOMS CONVENTION ON THE INTERNATIONAL TRANSIT OF GOODS (ITI CONVENTION)).

М.к. підписана 07.06.1971 у Відні. Досі не на-

була чинності. **М.к.** розглядається як невід'ємна частина міжнародних угод, пов'язаних із митним регулюванням транзиту товарів.

М.к. декларує систему міжнародних гарантій, дійсних протягом певного періоду часу, для здійснення транзиту товарів. Загальним свідченням таких гарантій є гарантійний талон, але деталі гарантії можуть бути закріплені у формі декларації, як заходи щодо спрощення митних процедур. У такому разі необхідність гарантійного талона, який супроводжує вантаж, відпадає, декларація перевіряється митними органами країни, територією якої здійснюється транзит.

М.к. рекомендує проводити митний контроль тільки у місцях відправлення та призначення, оскільки це практично раціонально. Щоб запобігти порушенням, які пов'язані зі сплатою ввізних мита і податків у бюджет країн, територією яких здійснюється транзит товарів, **М.к.** встановлює ряд правил, як діяти, якщо порушення мало місце або вважається, що мало.

Молдован Е.С.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ УМОВ ВВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ АБО ВИКОРИСТАННЯ НА ВИСТАВКАХ, ЯРМАРКАХ, ЗУСТРІЧАХ АБО ПОДІБНИХ ЗАХОДАХ (CUSTOMS CONVENTION CONCERNING FACILITIES FOR THE IMPORTATION OF GOODS FOR DISPLAY OR USE AT EXHIBITIONS, FAIRS, MEETINGS OR SIMILAR EVENTS).

М.к. була підписана в Брюсселі 08.06.1961 та набула чинності 13.07.1962. **М.к.** розроблена із врахуванням пропозицій представників міжнародної торгівлі з метою полегшення представлення товарів на виставках, ярмарках, конференціях або подібних заходах комерційного, технічного, релігійного, освітнього, наукового, культурного чи благодійного характеру.

М.к. складається із шести глав та двадцяти п'яти статей.

М.к. зобов'язує кожну із договірних сторін звести до мінімуму митні формальності у зв'язку із пільгами, встановленими нею, та негайно опубліковувати усі правила, які стосуються таких формальностей. **М.к.** визначає перелік товарів, які можуть бути тимчасово ввезені в одну із країн-учасниць для демонстрації на вище перерахованих заходах, за умов, що такі товари можуть бути ідентифіковані при їх вивезенні із країни, їх кількість є розумною, а також, якщо вимоги **М.к.** задовольняють митні органи країни, у якій відбуватиметься захід. Оренда, використання третіми особами та вилучення з місця проведення визначених у переліку товарів здійснюється згідно із законодавством країни, у якій відбувається захід.

Дані товари повинні бути вивезені із країни, де відбувається захід, не пізніше, ніж через шість місяців, за винятком окремих випадків, коли вивезення має відбуватися через сім-дванадцять місяців від початку заходу.

М.к. регламентує умови звільнення окремих товарів від імпортних мит та скасування щодо них імпортних заборон та обмежень, а також встановлює порядок відповідальності за підробку документів та неправдиві відомості щодо товарів з метою отримати преференції, встановлених **М.к.**

Молдован Е.С.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ (CUSTOMS CONVENTION ON THE TEMPORARY IMPORTATION OF SCIENTIFIC EQUIPMENT).

М.к. підписана у Брюсселі 11.06.1968. Мета **М.к.** – забезпечити безмитне тимчасове ввезення наукового обладнання на території країн-учасниць. **М.к.** може застосовуватись до аудіовізуальних матеріалів, наукового обладнання (інструментів, апаратів, машин чи аксесуарів до них), що імпортуються в країну задля цілей виключного використання в освітньому процесі чи у процесі наукового дослідження. Положення **М.к.** так само чинні й для тимчасового ввезення окремих частин та інструментів, спеціально розроблених для обслуговування, оцінки, вимірювання чи ремонту наукового обладнання. У ввезені такого наукового обладнання може бути відмовлено, якщо його еквівалент виробляється та доступний у країні-імпортері. Імпортери повинні отримати дозвіл від влади країни-імпортера. Вимоги до сертифікації наукового обладнання передбачають, що заявниками повинні бути наукові чи освітні заклади, або навчальні заклади чи інститути професійної підготовки усіх форм власності, забезпечені таким обладнанням і апріорі створені не для прибуткових цілей.

М.к. передбачає, що матеріали, окремі частини та інструменти, якими супроводжується наукове обладнання, повинні використовуватися під контролем та відповідальністю цих інститутів (закладів) для некомерційних цілей. Ці матеріали, окремі частини та інструменти повинні бути імпортовані у розумних кількостях відповідно до цілей ввезення, залишатися придатними для ідентифікації при вивезенні, а також під час перебування в країні ввезення вони повинні залишатися у власності фізичної особи-резидента за кордоном або юридичної особи, заснованої закордоном.

Молдован Е.С.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ОБЛАДНАННЯ, НЕОБХІДНОГО ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФУНКЦІЙ ВІД 8 ЧЕРВНЯ 1961 РОКУ (CUSTOMS CONVENTION ON THE TEMPORARY IMPORTATION OF PROFESSIONAL EQUIPMENT OF JUNE 8, 1961).

М.к. була прийнята 08.06.1961 у Брюсселі державами, які є учасниками Генеральної угоди з

тарифів і торгівлі та є Додатком В.2 до Конвенції про тимчасове ввезення товарів, яка складається з преамбули; п'яти Глав, містить 34 статті; додатка А «Щодо документів на тимчасове ввезення (книжки АТА, книжки CPD)», що складається з шести Глав, містить 19 статей та Додатків І та ІІ до нього, в яких наведено зразки книжок АТА і CPD та інструкції щодо їх користування; додатків В.1-В.9 «Щодо категорій товарів, які є предметом Конвенції»; додатка С «Щодо транспортних засобів», який складається з 3-х Глав, містить 11 статей; додатка D «Щодо тварин», що складається з 3-х Глав, містить 7 статей та Додатка до нього; додатка Е «Щодо товарів, які ввозяться з частковим звільненням від ввізного мита та податків», який складається з 3-х Глав, містить 9 статей.

Додаток В.2 щодо професійного обладнання складається з трьох глав та трьох доповнень.

Главою 1 наведено визначення терміну «професіональне устаткування», яке означає: 1) Устаткування для преси, радіо- і телепередач, необхідне представникам преси, радіо і телебачення, які прибувають на територію іншої країни з метою репортажів, запису чи передачі в рамках визначених програм. Ілюстративний перелік такого устаткування наведено у Додатку І до Додатка В.2; 2) «Кінематографічне устаткування» – необхідне устаткування для особи, яка прибуває на територію іншої країни з метою зняти один чи кілька визначених фільмів. Ілюстративний перелік такого устаткування наведено у Додатку ІІ до Додатка В.2; 3) Будь-яке інше устаткування, необхідне для виконання роботи чи професійних обов'язків особою, яка прибуває на територію іншої країни з метою виконання там визначеної роботи. Сюди не включається устаткування, яке має використовуватися для виготовлення або упаковки товарів у промисловому масштабі, або (за винятком інструментів для ручної роботи) для розробки природних ресурсів, будівництва, ремонту або технічного обслуговування будинків, для виконання земляних робіт чи подібних робіт. Ілюстративний перелік такого устаткування наведено у Додатку ІІІ до Додатка В.2; 4) Допоміжні пристрої для устаткування, зазначеного у пунктах 1, 2 і 3 першої статті, та допоміжні пристрої, пов'язані з ними.

Глава ІІ передбачає що, правом на тимчасове ввезення користуються такі товари: професійне устаткування; запасні частини, що ввозяться для ремонту професійного устаткування, яке тимчасово ввезене.

Відповідно до Глави ІІІ, для того, щоб можна було скористатись правами на пільги, які надаються Додатком В.2, професійне устаткування повинно: належати особі, яка зареєстрована чи проживає за межами території тимчасового ввезення; бути ввезеним особою, яка зареєстрована чи проживає за межами території тимчасового ввезення; використовуватись виключно особою, яка прибуває на територію тимчасового ввезення, або під її особистим наглядом. Водночас, такі умови не поширюється на устаткування, ввезене для зйомок фільму, телевізійної програми чи аудіо-, відеотвору у рамках виконання договору про спільне виробництво, стороною якого є особа, зареєстрована на території тимчасового ввезення та який затверджено компетентними органами влади такої території відповідно до міжурядової угоди про спільне виробництво.

Право на тимчасове ввезення устаткування для підготовки радіо- чи телепередач і репортажів, та транспортних засобів, спеціально пристосованих для використання для цілей радіо- чи телепередач, і їхня апаратура, ввезена державними чи приватними організаціями, які отримали дозвіл на це від митних органів території тимчасового ввезення, надається без вимог щодо митного документа або гарантій.

Митні органи можуть вимагати пред'явлення детального списку або інвентарну відомість устаткування та письмового зобов'язання подальшого його вивезення. Термін вивезення професійного устаткування становить не менше дванадцяти місяців, починаючи з дати тимчасового ввезення. Однак для транспортних засобів термін вивезення може встановлюватись з урахуванням мети та запланованої тривалості перебування на території тимчасового ввезення.

Кожна Договірна Сторона має право відмовити чи скасувати право на тимчасове ввезення транспортних засобів, зазначених у Додатках І-ІІІ до Додатка В.2, які, навіть нерегулярно, за плату беруть пасажирів або завантажують товари на її території для того, щоб висадити чи вивантажити їх у місці, розташованому на тій самій території.

Царенко В.І.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПАКУВАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ Й ТАРИ ВІД 6 ЖОВТНЯ 1960 РОКУ (CUSTOMS CONVENTION ON THE TEMPORARY IMPORTATION OF PACKINGS OF OCTOBER 6, 1960).

М.к. була прийнята 06.10.1960 у Брюсселі державами, які є учасниками Генеральної угоди з тарифів і торгівлі та є Додатком В.3 до Конвенції про тимчасове ввезення товарів.

Відповідно до Додатку В.3. **М.к.** щодо контейнерів, піддонів, упаковки, зразків та інших товарів, що ввозяться в рамках торгової операції, термін «упаковка» поширюється на усі вироби та матеріали, які служать або призначені служити у тому стані, в якому вони ввозяться, для упаковування, захисту, розміщення і кріплення або розділення товарів, за винятком пакувальних матеріалів, таких як солома, папір, скловолокно, стружка тощо, у разі, якщо товари ввозяться навалом. Виключаються також контейнери і піддони, які визначені відповідно у пунктах c і d Додатку В.3.

Правом на тимчасове ввезення відповідно до

М.к. користуються такі товари, ввезені в рамках торгової операції: упаковки, ввезені наповненими з метою зворотного вивезення порожніми або наповненими, або ввезені порожніми з метою зворотного вивезення наповненими.

Положення Додатка В.3. не є перешкодою для застосування митного законодавства Договірних Сторін, що застосовується при ввезенні товарів в упаковці.

Для того, щоб можна було скористатись правами на пільги, що надаються Додатком В.3. упаковка може вивозитись після ввезення лише користувачем права на тимчасове ввезення. Вона не може, навіть випадково, використовуватись для внутрішніх перевезень.

Кожна Договірна Сторона має право відмовити у тимчасовому ввезенні упаковки, яка стала предметом купівлі, договору про довготермінову оренду з подальшим викупом, оренди чи подібного договору, укладеного особою, яка офіційно зареєстрована або постійно проживає на її території.

Право на тимчасове ввезення упаковки надається без вимагання митного документа або гарантії. Замість митного документа та гарантій на упаковку від користувача права на тимчасове ввезення може вимагатися подання митним органам письмового зобов'язання щодо подальшого її вивезення.

Термін подальшого вивезення товарів, ввезених у рамках торгової операції, становить принаймні шість місяців від дати тимчасового ввезення.

Царенко В.І.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПРИВАТНИХ ДОРОЖНІХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ 1954 РОКУ (CUSTOMS CONVENTION ON THE TEMPORARY IMPORTATION OF PRIVATE ROAD VEHICLES (1954)).

М.к. набула чинності 11.09.1957. Україна приєдналась до **М.к.** – ЗУ від 24.03.2004 № 1661-IV. **М.к.** безстрокова та відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін; складається із 9 глав, 44 статей. Метою підписання **М.к.** є полегшення розвитку міжнародного туризму.

М.к. передбачає, що кожна Договірна Держава дозволяє тимчасове ввезення без оплати ввізного мита та податків та без застосування заборон і обмежень ввезення під умовою зворотного вивезення таких перевізних засобів, що належать особам, які проживають за межами її території, які ввозяться та використовуються у приватному порядку.

М.к. визначає порядок надання документів на тимчасове ввезення. Такі документи є дійсними для території всіх або декількох Договірних Держав, мають назву carnets de passages en douane, що відповідає зразку, закріпленому у **М.к.**

Відомості, які повинні бути відображені у ввізних документах: вага нетто вантажу; цінність вантажу у грошовому еквіваленті держави-ввезення.

Перевізні засоби, що вказані у ввізних документах, повинні бути вивезені у тому ж стані, у якому вони були ввезені, крім нормального зносу. Строк дії документів не повинен перевищувати один рік. Доказом зворотного вивезення є документальне підтвердження митних органів держави тимчасового ввезення.

У **М.к.** містяться обмеження щодо використання таких перевізних засобів, випадки продовження строку тимчасового ввезення та випадки, коли вивезення не доцільне.

М.к. розкриває основні терміни, а саме: «ввізне мито та податки» означають не тільки митні збори, але також усі мита і податки, що стягуються у зв'язку із ввезенням; «перевізні засоби» означають, якщо з контексту не випливає інше, всі дорожні моторні перевізні засоби (включаючи забезпечені двигунами велосипеди) і трейлери (ввозяться разом з цими перевізними засобами або окремо), а також запасні частини для них і звичайні речі та спорядження, коли такі ввозяться разом із відповідним перевізним засобом; слова «приватне використання» виключають перевезення осіб за винагороду, нагороду чи інше зустрічне задоволення і перевезення товарів з промисловими або торговими цілями за винагороду або без винагороди; слова «тимчасові документи на ввезення» включають митний документ, що засвідчує гарантію або депозит ввізних мит та податків; слово «особи» означає як фізичні, так і юридичні особи, якщо з контексту не випливає інше.

Будь-який спір між двома або кількома Договірними Державами про тлумачення або застосування положень **М.к.** вирішується, якщо це можливо за допомогою переговорів між ними. Будь-який спір, який не вирішено за допомогою переговорів, передається до арбітражу, якщо будь-яка із Договірних Держав, яка бере участь у цьому спорі, того вимагає, і, відповідно, передається одному або декільком арбітрам, обраним за згодою таких Держав. Рішення арбітра або арбітрів є обов'язковим для відповідних Договірних Держав.

Царенко В.І.

МИТНА ЛАТЕНТНА (ПРИХОВАНА) ДЕЛІКТНІСТЬ – див. ДЕЛІКТНІСТЬ МИТНА ЛАТЕНТНА (ПРИХОВАНА).

МИТНА ЛОГІСТИКА – див. ЛОГІСТИКА МИТНА.

МИТНА ЛОГІСТИКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – див. ЛОГІСТИКА МИТНА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

МИТНА НАУКА – див. НАУКА МИТНА.

МИТНА ОРЕНДА – див. ОРЕНДА МИТНА.

МИТНА ПОЛІТИКА – див. ПОЛІТИКА МИТНА.

МИТНА ПОЛІТИКА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО – див. ПОЛІТИКА МИТНА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО.

МИТНА ПОЛІТИКА ЗОЛОТОЇ ОРДИ В ДАВНЬОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ – див. ПОЛІТИКА МИТНА ЗОЛОТОЇ ОРДИ В ДАВНЬОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

МИТНА ПОЛІТИКА КИЇВСЬКОЇ РУСІ – див. ПОЛІТИКА МИТНА КИЇВСЬКОЇ РУСІ.

МИТНА ПРОЦЕДУРА – див. ПРОЦЕДУРИ МИТНІ.

МИТНА СИСТЕМА – див. СИСТЕМА МИТНА.

МИТНА СИСТЕМА АВСТРІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ АВСТРІЇ.

МИТНА СЛУЖБА ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ (CUSTOMS SERVICE OF ZAPORIZHIAN SICH). Поступово, впродовж еволюції структурної організації Запорозького Війська, набувала організації й митна система війська. Ресурси Запорізької Січі формувалися з комбінації податків, натуральних і особистих повинностей, оренд, регалій. Регалії як спосіб одержання доходів базувалися лише на монопольному праві коша розподіляти між куренями господарчі території. Тобто кіш, за прикладом європейських монархів, зосереджував у своїх руках найбільш дохідні статті господарювання.

Тривалий час фіскальна система Запорожжя об'єктивно могла спиратися лише на зовнішні джерела – військову здобич, «жалування» царське (королі, потім царі й гетьмани надсилали на Січ гроші, провіант, різне спорядження). Але найважливішим елементом фіскальної системи Запорізької Січі було мито, як узагальнення всіх послуг за перетин кордонів територій, за користування шляхами, мостами, торговими і ринковими спорудами. Спочатку мито було, головним чином, джерелом прибутків Січі, а в новітні часи – здебільшого засобом меркантилістської політики.

З розвитком торгівлі на митну службу покладаються ще декілька завдань: проведення політики меркантилізму для накопичення дорогоцінних металів на потреби стратегічних закупівель (зброя, бойові припаси тощо); боротьба з контрабандою; облік пасажиропотоків через митний кордон та кордони Війська Запорізького.

Характерно, що митний та державний кордони не збігалися. Державний кордон (кордони війська) визначався за охоронними ланками, які називалися «козацькі лінії» – військові застави, що більше контролювали пасажирські, а не товарні потоки. Митний кордон проходив по митних коморах, що облаштовувались біля перевозів, мостів та інших стратегічно важливих для торгівлі місць, незалежно від близькості до кордону; був навіть торговий

Запорізька Січ у XVI – XVII ст.

порт «отступ», де бралися податки з суден. Іноді козаки влаштовували перевози і поза державним кордоном у володіннях кримського хана. Очевидно, такі відносини здійснювалися за певним договором і були вигідні для обох сторін.

Існувала величезна кількість різних видів митних зборів, що вміщували не тільки мито в сучасному розумінні, а й різноманітні торгові податі. Можна виділити такі дві основні групи митних зборів: проїзне (зовнішньоторговельна діяльність) і торгове (безпосередньо внутрішня торгівля). Структура митних податків спиралась на традиції у цій сфері державної діяльності, які були закладені ще в XIII – XIV ст.

Безпосереднім збором мита займалися кантаржії, кількість яких визначалася масштабністю торгівлі. У межах цього відомства існувала окрема торговельна зона – Гассан-Баші, розташована біля Січі. Очолював її базарний отаман, а військовий

кантаржій мав лише контрольно-ревізійні функції. Найбільш вагомим і тому найбільш розгалуженим було відомство з питань зовнішньоторговельної діяльності. Це відомство займалося стягненням проїзного мита. Воно мало найбільш різноманітний штат. Очолював його генеральний підскарбій або дозорець, як його стали називати за часів Гетьманщини. Він визначав не тільки діяльність підвладного відомства, але й значно впливав на функціонування двох інших: відав розподілом податків, а також установлював розмір митних зборів; опікувався фінансами та скарбовою канцелярією козацького війська. Підскарбію допомагали чиновники, що називалися факторами. Вони виконували майже ті самі функції, що й канцеляристи.

Безпосередньо на постах (на перевозах) діяла група осіб, очолювана шафарієм (від магдебурзького права – ключник, домоправитель). Шафаріїв на Запорізькій Січі було четверо. Вони збирали мито, вели книги прибутків та видатків, іноді їм були підзвітні загони митної варти (якщо перевіз збігався із форпостом). Шафаріям допомагали підшафарії і штат писарів, що здійснювали контроль за рахунками прибутків та витрат, які складалися з митних зборів. На кожному перевозі існувала посада товмача – особи, що знала іноземні мови. Це допомагало знаходити спільну мову з іноземцями, що певною мірою позитивно впливало на надходження до Військового скарбу. Безпосередніми збирачами мита були індуктори та евектори. До речі, дуже цікаво поділити компетенцію цих службовців саме за характером мита, що збиралося. Усі митники отримували певну матеріальну підтримку з Військового скарбу. Проте основним джерелом збагачення було затримання контрабанди, що сприяло зниженню рівня злочинності на Запорожжі. Але митники не могли користуватися багатьма перевагами, що давав устрій Січі: постійно перебуваючи на кордонах і перевозах, вони фактично позбавлялися можливості брати участь у виборах старшини.

Не слід вважати, що Військо Запорізьке в митній діяльності обмежувалося лише паланковими територіями. З початком війни з Польщею 1648 – 1667 рр. територія Війська залишилась майже єдиним прямим торговим «вікном» для гетьманського уряду Богдана Хмельницького. Активна торговельна політика Запорожжя в Криму та басейні Чорного моря у цей період давала змогу гетьманському уряду проводити закупівлю матеріальних ресурсів для війни, здійснювати реекспорт російського зерна до володінь Османської імперії, що давало кошти на продовження війни. Ця активна дипломатична і торговельна діяльність стала підґрунтям для укладення угоди, яка увійшла в історію під назвою Чорноморської конвенції.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

МИТНА СЛУЖБА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ КИТАЮ.

МИТНА СЛУЖБА КОРЕЇ – див. МИТНИЦЯ КОРЕЇ.

МИТНА СЛУЖБА КОРОЛІВСТВА БЕЛЬГІЯ – див. МИТНИЦЯ БЕЛЬГІЇ.

МИТНА СЛУЖБА ЛІВАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ ЛІВАНУ.

МИТНА СЛУЖБА НІГЕРІЇ – див. МИТНИЦЯ НІГЕРІЇ.

МИТНА СЛУЖБА НІМЕЧЧИНИ – див. МИТНИЦЯ НІМЕЧЧИНИ.

МИТНА СЛУЖБА НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ – див. МИТНИЦЯ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ.

МИТНА СЛУЖБА ПАНАМИ – див. МИТНИЦЯ ПАНАМИ.

МИТНА СЛУЖБА ПОЛЬЩІ – див. МИТНИЦЯ ПОЛЬЩІ.

МИТНА СЛУЖБА ПРИ УРЯДІ РЕСПУБЛІКИ ТАДЖИКИСТАН – див. МИТНИЦЯ ТАДЖИКИСТАНУ.

МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ – див. МИТНИЦЯ ВІРМЕНІЇ.

МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА – див. МИТНИЦЯ ЛИТВИ.

МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА – див. МИТНИЦЯ МОЛДОВИ.

МИТНА СЛУЖБА СИНГАПУРУ – див. МИТНИЦЯ СИНГАПУРУ.

МИТНА СЛУЖБА ТУРЕЧЧИНИ – див. МИТНИЦЯ ТУРЕЧЧИНИ.

МИТНА СЛУЖБА ФРАНЦІЇ – див. МИТНИЦЯ ФРАНЦІЇ.

МИТНА СЛУЖБА ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ ЧЕХІЇ.

МИТНА СЛУЖБА ЯПОНІЇ – див. МИТНИЦЯ ЯПОНІЇ.

МИТНА СПРАВА – див. СПРАВА МИТНА.

«МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» СЕРІЯ ВИДАНЬ – див. СЕРІЯ ВИДАНЬ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ».

МИТНА СТАТИСТИКА – див. СТАТИСТИКА МИТНА.

МИТНА СТАТИСТИКА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ – див. СТАТИСТИКА МИТНА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ.

МИТНА СТАТИСТИКА СПЕЦІАЛЬНА – див. СТАТИСТИКА МИТНА СПЕЦІАЛЬНА.

МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ГОНКОНГУ – див. МИТНИЦЯ ГОНКОНГУ.

МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ – див. МИТНИЦЯ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ.

МИТНА ТА ПРИКОРДОННА ОХОРОНА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ – див. МИТНИЦЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ.

МИТНА ТАРИФНА ПРЕФЕРЕНЦІЯ – див. ПРЕФЕРЕНЦІЯ МИТНА ТАРИФНА.

МИТНА ТЕРИТОРІЯ – див. ТЕРИТОРІЯ МИТНА.

МИТНА ТЕРИТОРІЯ ЄС – див. ТЕРИТОРІЯ МИТНА ЄС.

МИТНА ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ – див. ТЕРИТОРІЯ МИТНА УКРАЇНИ.

МИТНА ТЕРМІНОЛОГІЯ – див. ТЕРМІНОЛОГІЯ МИТНА.

МИТНА ТІНЬОВА СХЕМА – див. СХЕМА ТІНЬОВА МИТНА.

МИТНА ШКОДА – див. ШКОДА МИТНА.

МИТНЕ БЮРО РЕСПУБЛІКИ СЕРБІЯ – див. МИТНИЦЯ СЕРБІЇ.

МИТНЕ БЮРО ФІЛІППІН – див. МИТНИЦЯ ФІЛІППІН.

МИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ – див. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНЕ.

МИТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО – див. ЗАКОНОДАВСТВО МИТНЕ.

МИТНЕ ОБСТЕЖЕННЯ – див. ОБСТЕЖЕННЯ МИТНЕ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ – див. ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – див. ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ І РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ – див. ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ.

МИТНЕ ОЧИЩЕННЯ – див. ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ.

МИТНЕ ОЧИЩЕННЯ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ – див. ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ.

МИТНЕ ПРАВО – див. ПРАВО МИТНЕ.

МИТНЕ ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКЕ – див. ПРАВО МИТНЕ ЄВРОПЕЙСЬКЕ.

МИТНЕ ПРАВО МІЖНАРОДНЕ – див. ПРАВО МИТНЕ МІЖНАРОДНЕ.

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ – див. РЕГУЛЮВАННЯ МИТНЕ.

МИТНЕ УПРАВЛІННЯ АЛБАНІЇ – див. МИТНИЦЯ АЛБАНІЇ.

МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ІСЛАМСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ІРАН – див. МИТНИЦЯ ІРАНУ.

МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ МАКЕДОНІЯ – див. МИТНИЦЯ МАКЕДОНІЇ.

МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВЕНІЯ – див. МИТНИЦЯ СЛОВЕНІЇ.

МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ ЧОРНОГОРІЯ – див. МИТНИЦЯ ЧОРНОГОРІЇ.

МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ШВЕЦІЇ – див. МИТНИЦЯ ШВЕЦІЇ.

МИТНЕ ШАХРАЙСТВО – див. ШАХРАЙСТВО МИТНЕ.

МИТНИЙ АНКЛАВ – див. АНКЛАВ МИТНИЙ.

МИТНИЙ АТАШЕ – див. АТАШЕ МИТНИЙ.

МИТНИЙ АУДИТ – див. АУДИТ МИТНИЙ.

МИТНИЙ АУДИТОРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ АУДИТОРСЬКИЙ МИТНИЙ.

МИТНИЙ АУКЦІОН – див. АУКЦІОН МИТНИЙ.

МИТНИЙ БАР'ЄР – див. БАР'ЄР МИТНИЙ.

МИТНИЙ БОРГ – див. БОРГ МИТНИЙ.

МИТНИЙ БРОКЕР – див. БРОКЕР МИТНИЙ.

МИТНИЙ ВИКЛИК – див. ВИКЛИК МИТНИЙ.

МИТНИЙ ВІДКУП – див. ВІДКУП МИТНИЙ.

МИТНИЙ ГОЛОВА – див. ГОЛОВА МИТНИЙ.

МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МАЛЬТИ – див. МИТНИЦЯ МАЛЬТИ.

МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ КОРОЛІВСТВА САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ – див. МИТНИЦЯ САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ.

МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ СЛУЖБИ ДОХОДІВ ГРУЗІЇ – див. МИТНИЦЯ ГРУЗІЇ.

МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЯМАЙКИ – див. МИТНИЦЯ ЯМАЙКИ.

МИТНИЙ ДИРЕКТОРАТ МІНІСТЕРСТВА ОПОДАТКУВАННЯ ДАНІЇ – див. МИТНИЦЯ ДАНІЇ.

МИТНИЙ ЕКСКЛАВ – див. ЕКСКЛАВ МИТНИЙ.

МИТНИЙ ЗБІР – див. ЗБОРИ МИТНІ.

МИТНИЙ ІНДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ (CUSTOMS INDEX OF EUROPEAN BUSINESS ASSOCIATION – EBA) – один з чотирьох індексів, які визначаються представниками ЕВА.

ЕВА – неприбуткова організація, що об'єднує понад 900 іноземних та вітчизняних компаній, які працюють в Україні. Сьогодні Асоціація є провідною організацією міжнародного бізнесу в Україні. Європейська Бізнес Асоціація була створена у 1999 р. Ініціатором створення ЕВА була Європейська Комісія, яка зацікавлена в підтримці європейського бізнесу в Україні та налагодженні двосторонніх зв'язків Україна – ЄС.

Беручи до уваги пріоритети України щодо інтеграції в ЄС, основною метою діяльності Асоціації є налагодження стосунків європейського бізнесу з представниками влади в Україні для співпраці щодо створення сприятливих умов ведення бізнесу та залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.

Оцінка **M.i.** Асоціації проводиться Європейською Бізнес Асоціацією за підтримки дослідницької компанії InMind. Індекс розраховується на основі регулярного моніторингу оцінок ефективності роботи митної служби України першими особами компаній-членів Митного Комітету Асоціації. **M.i.** – це набір із таких 4-х показників оцінки митних процедур серед компаній, які взаємодіяли з митною системою:

– середнє число днів, що були витрачені на митне оформлення однієї партії товару;

– відсоток фізичних перевірок товарів;

– загальна кількість відмов щодо застосовування першого методу визначення митної вартості (частка від загального числа митних декларацій, %);

– середня кількість документів на одну партію.

Результати представлені по кожному з 4-х показників окремо, у такому вигляді: середнє значення по кожному показнику (середнє арифметичне) відображене в графіку і таблиці; числове значення, що розділяє наполовину вищу та нижчу частини вибірки (медіана).

Символіка ЄБА

Результати також розділяються за такими показниками:

1) тип компанії: лише імпорт/експорт виробленої продукції; компанії, що мають також місцеве виробництво; компанії, які надають послуги та імпортують/експортують товари для власних потреб;

2) типи товарів/послуг, що пропонує компанія: споживчі товари; промислові товари; послуги.

Нововведенням, використаним при аналізі результатів у 2012 р. **M.i.**, стало виведення інтегрального індексу та додаткове дослідження таких факторів, як практичне використання системи електронного декларування, оцінка рівня корумпованості та бюрократизації митних органів, а також діагностика застосування МКУ 2012 р.

Несторишен І.В.

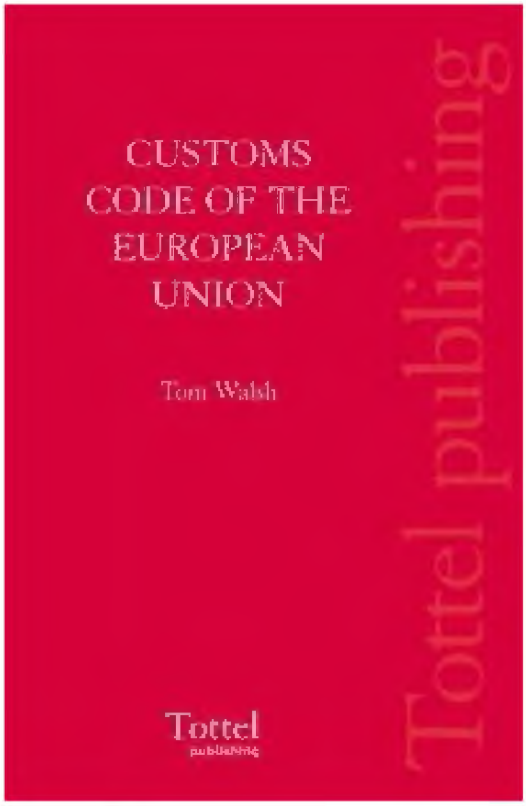
МИТНИЙ КОДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (CUSTOMS CODE OF THE EUROPEAN UNION) – основний нормативний акт ЄС, що базується на Договорі про заснування ЄС та в якому встановлено загальні митні правила і процедури, які регламентують торгівлю з третіми країнами.

У відповідності до міжнародних законів, конвенцій і законодавства ЄС в інших сферах **М.к.** застосовується на всій митній території ЄС. При цьому деякі положення **М.к.** можуть бути застосовані за межами митної території відповідно до законодавства, що регулює певні сфери діяльності, або відповідно до міжнародних конвенцій.

Основні положення **М.к.** було визначено регламентом Європейської Ради 2913/92 від 12.10.1992, який вступив у дію 01.01.1994. **М.к.** (1992 р.) виконав важливу роль щодо консолідації актів вторинного законодавства ЄС у митній сфері, оскільки об'єднав положення 75 регламентів, прийнятих протягом 1968 – 1992 рр. **М.к.** базувався на концепції внутрішнього ринку і регулював заходи спільної сільськогосподарської та торговельної політики. Містив основи митного законодавства; правила, пов'язані із митними напрямами діяльності, що мають економічний ефект (митні режими, митні процедури, підстави зміни, знищення товарів); правила, пов'язані із питаннями митного боргу та скасуванням рішень, пов'язаних із митними питаннями.

З метою забезпечення умов для застосування **М.к.** було прийнято спеціальний регламент Європейської Ради 2454/93 (02.07.1993) – Імплементаційний кодекс (складається більш ніж з 700 статей і 100 окремих додатків). Головною метою цього Кодексу є усунення перешкод для торгівлі між державами-членами ЄС, проведення єдиної зовнішньої митної політики щодо третіх країн. В Імплементаційному кодексі конкретизуються правила і положення **М.к.** та наведено форми уніфікованих документів, які використовуються митними службами країн ЄС.

У 2008 р. видано модернізований Митний кодекс ЄС відповідно до регламенту Європейської Ради 450/2008 від 23.04.2008, який вступив у дію 24.06.2008, а початок застосовування у повному обсязі не пізніше 24.06.2013. Він був спрямований, у першу чергу, на модернізацію митної справи в межах ЄС, зокрема в рамках виконання програм ЄС щодо розбудови інформаційного суспільства – «i2010», створення Електронного Уряду «i2010 eGovernment Action Plan» та розбудови системи «Електронна Митниця» – «Customs 2013». Зокрема багато з норм модернізованого **М.к.** спрямовані на запровадження нових митних процедур, які б відповідали стандартам, необхідним для запровадження систем електронного декларування, управління ризиками, безпаперового документообігу в митних органах тощо. Отже, передбачалось значно ширше використання в митних операціях

інформаційних технологій, тому він мав впроваджуватись поступово – у міру того, як почнуть діяти правила його застосування. Визначення точної дати, з якої модернізований кодекс мав почати застосовуватися у повному обсязі, на момент його прийняття, було ускладнено через необхідність розробки і впровадження комп'ютерних систем для нових автоматизованих митних процедур. У той же час, **М.к.** 1992 р. (з подальшими редакціями) та Правила його застосування не скасовані і залишались чинними.

Якщо **М.к.** 1992 р. складався з 9 розділів, 253 статей, то у модернізованому **М.к.** 2008 р. було 9 частин, 38 розділів, 28 глав, загальним обсягом 188 статей.

09.10.2013 була оприлюднена нова редакція **М.к.** (Unions – Zollkodex, UZK, постанова № 952/2013). Регламент набув чинності на двадцятий день після його опублікування (30.10.2013), однак більшість статей буде застосовуватися з 01.06.2016, оскільки повинні бути видані імплементаційні положення. До того часу продовжуватиме діяти Митний Кодекс Співтовариства від 1992 р. (Регламент № 2913/92) й імплементаційні положення до нього (Регламент Комісії № 2454/93).

Опублікований в 2008 р. оновлений **М.к.** (Modernisierte Zollkodex) повинен був замінити Кодекс від 1992 р. Спочатку він мав застосовуватися з

24.06.2013. Однак імплементаційні положення для нього так і не були підготовлені, незважаючи на перенесення крайнього терміну з червня на листопад 2013 р. З 01.12.2009 в силу вступив лісабонський договір, який містить нові вимоги до видання імплементаційних положень. Дані вимоги повинні враховуватися у всіх базових правових актах, що приймаються Європарламентом або Радою ЄС. Згідно з новими вимогами, підготовлені положення повинні були бути розділені, принаймні, на 2 окремі постанови. Крім того, мали бути прийняті в розрахунок зміни практики, які відбулися з 2008 р. Особливо необхідно відзначити затримки в розробці єдиної загальноєвропейської інформаційної системи, так що замість остаточного програмного рішення для об'єднання національних систем і створення централізованих баз даних, повинні були бути створені рамки для перехідних рішень. Однією з причин, чому програмне забезпечення не було підготовлено своєчасно, є боргова криза в Єврозоні. Крім того, вже до 2013 р. кодекс 2008 р. в деяких пунктах застарів. Практика обігнала деякі його положення, що вимагало їх перегляду. З урахуванням цього Комісією був запропонований Парламенту та Раді ЄС проект переробленого кодексу, який у 2013 р. був схвалений усіма трьома інститутами. За своєю суттю прийнятий у 2013 р. **М.к.** є переглянутим варіантом Оновленого Митного кодексу 2008 р., що не набув чинності.

Найважливіші зміни:

– електронний обмін даними та зберігання даних стають обов'язковими у митному праві та практиці (крайній термін – кінець 2020 р.). На перехідний період створюються тимчасові правила;

– зміна балансу в поділі правил між базовим правовим актом та імплементаційними положеннями (хоча для цього і потрібно видання більшого числа правових актів);

– усі рішення прописуються для застосування на наддержавному, загальноєвропейському рівнях. Національні правила скасовуються;

– введення нових преференцій (самостійне обчислення зобов'язань/самоконтроль, зниження рівня необхідних гарантій при відстрочці платежу) для АЕО. Дане обмеження діє згодом також при проведенні централізованого митного очищення. АЕО також звільняються від пред'явлення вантажів для митного огляду за певних умов;

– митне право в частині виникнення митних заборгованостей організовується на користь більшої зручності для учасників ЗЕД (більше можливостей щодо виправлення помилок при ненавмисному порушенні митних приписів, зниження рівня необхідних гарантій при відстрочці платежу для АЕО);

– полегшення централізованого митного очищення для АЕО за умови виконання необхідних заходів;

– розширені можливості з використання тимчасового зберігання (збільшено терміни зберігання на складі, можливість надання документів в митних пунктах, інших ніж місця зберігання), що створює нові можливості для надання заяв і як наслідок скорочує терміни;

– переробка товару на митній території, переробка під митним контролем і знищення товару об'єднані в один процес, так що власник дозволу самостійно і в будь-який момент зможе прийняти рішення, чи здійснювати експорт або випуск у вільний обіг ввезених або перероблених товарів;

– при переробці поза митною територією усувається диференційоване обкладання митом. Створюється можливість обкладання митом тільки доданої вартості. Умовне звільнення від сплати мита в рамках переробки на митній території ЄС скасовується;

– у Німеччині вводиться можливість відмови від товару на користь держави.

Прус Л. Р.

МИТНИЙ КОДЕКС МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІ І КАЗАХСТАНУ (CUSTOMS CODE OF THE CUSTOMS UNION OF RUSSIA BELORUS AND KAZAKHSTAN) – кодифікований нормативно-правовий акт, який регулює економічні відносини між країнами-учасницями Митного союзу, контролює діяльність митних органів і дозволяє вирішувати питання судового характеру. Замінив собою митні кодекси країн-учасниць митного союзу. **М.к.** був підписаний главами всіх трьох держав 27.11.2009 у Мінську з метою формування правової бази Митного союзу в рамках Євразійського економічного співтовариства, який формально почав діяти з 01.01.2010.

За своєю правовою силою цей кодекс розглядається як наднаціональний правовий акт безпосередньо прямої дії, що забезпечує правове регулювання зовнішньої торгівлі та інших форм ЗЕД країн – учасниць Митного союзу. Пер-

шою, 21.05.2010, ратифікувала **М.к.** Митного союзу Російська Федерація, республіка Казахстан – 25.06.2010, республіка Білорусь – 02.07.2010.

Документ визначає компетенцію, права та обов'язки членів організації, включаючи правоохоронну діяльність, а також права та обов'язки суб'єктів ЗЕД, передбачає формування єдиної товарної номенклатури ЗЕД, визначення країни походження товарів та їх митної вартості, видів митних платежів і порядок їх застосування та стягнення, застосування єдиних ставок мита, загальних принципів нетарифного регулювання та відсутність торгових бар'єрів і митного огляду, а також більш тісне економічне співробітництво країн-учасниць. **М.к.** складається з 2 частин, 8 розділів, 50 глав, загальним обсягом 372 статті.

Прус Л.Р.

МИТНИЙ КОДЕКС СРСР (CUSTOMS CODE OF THE USSR) – систематизований законодавчий акт, який регулював організацію митної справи та діяльність органів митного контролю на території СРСР протягом 1929 – 1991 рр. Існував у трьох редакціях – 1928 р., 1964 р. та 1991 р.

М.к. у редакції 1928 р. був прийнятий Центральним Виконавчим Комітетом СРСР (ЦВК СРСР) 19.12.1928 та підписаний Головою ЦВК СРСР М. Калініним, заступником Голови Ради Народних комісарів СРСР В. Шмідтом та А. Толоконцевим (за Секретаря ЦВК СРСР). Складався із 4 відділів, 18 глав та 188 статей.

Відділ I «Організація митного управління» (4 глави, 24 статті) – регулював організаційно-правові засади діяльності митних органів; спростив їх структуру, ліквідувавши районні митні управління; деталізував повноваження митної служби. Відділ II «Про митні операції» (14 глав, 139 статті) – регламентував перевезення вантажів різними видами транспорту між митними установами та у прикордонних районах; митний догляд вантажів та їх оподаткування митними зборами; пересилання міжнародних поштових відправлень; пропуск через митний кордон осіб та їх речей; застосування пільг для фізичних і юридичних осіб; встановив види порушень митних правил (окрім контрабанди) та покарання за їх вчинення. Відділ III «Про контрабанду, стягнення та провадження справ за контрабандою» (22 статті) – дав визначення контрабанди та її видів; встановлював розмір штрафних санкцій за вчинення контрабанди (базовий штраф становив визначену митним органом вартісну величину предмета контрабанди); за контрабанду вчинену повторно протягом трьох років передбачалося застосування у якості каральної санкції адміністративної висилки. При виявленні фактів кваліфікованої контрабанди – передбачалася передача справи до суду для притягнення до кримінальної відповідальності. Відділ IV «Про порядок утримання мита та митних зборів, а також штрафів за порушення митних постанов» (3 статті) – врегульовував зазначені питання. **М.к.** в редакції 1928 р. втратив чинність із набранням чинності **М.к.** 1964 р.

М.к. у редакції 1964 р. був прийнятий Верховною Радою СРСР 05.05.1964 та набув чинності 01.07.1964. Систематизував вимоги щодо здійснення митної справи відповідно до тогочасних реалій. Надав право Міністру зовнішньої торгівлі розробляти і видавати інструкції та накази на виконання положень **М.к.** На відміну від попередньої редакції був більш компактним і лаконічним, складався із 3 розділів, 10 глав, 120 статей та 1 додатку.

Розділ I «Організація митного управління» складався із 7 статей та регламентував питання організації митної справи на території СРСР. Розділ II «Митні операції» поділявся на 10 глав та 88 статей. Встановлював порядок переміщення вантажів різними видами транспорту, міжнародними поштовими відправленнями; огляд, зберігання та випуск вантажів; сплату митних зборів та інше. Розділ III «Відповідальність за порушення митних правил і за контрабанду» складався із 25 глав та передбачав систему штрафів; віднесення права на застосування штрафних санкцій до компетенції начальників митниць та їх заступників; визначив, що гранична величина адміністративної відповідальності громадян за вчинення контрабанди не могла

Митний кодекс союзу СРСР, редакція 1928 р. (видання 1945 р.)

перевищувати 50 карбованців, а для посадових осіб – 100 карбованців. у кримінальному порядку каралася контрабанда вибухових, наркотичних сильнодіючих і отруйних речовин, зброї та військового спорядження, а також контрабанда товарів та інших цінностей з використанням спеціальних сховищ, наданням неправдивої інформації, за попередньою домовленістю осіб чи із використанням службового становища. Додатком до **М.к.** був «Опис прапора митних установ СРСР та перебуваючих у їх розпорядженні суден» – це Державний прапор СРСР, у правому нижньому куті якого на відстані однієї восьмої від нижнього краю та однієї шостої від зовнішнього краю розміщувалися два перехрещених жезли Меркурія зеленого кольору розміром в одну третину ширини прапора. **М.к.** в редакції 1964 р. втратив чинність із набранням чинності **М.к.** 1991 р.

М.к. в редакції 1991 р. був прийнятий Верховною Радою СРСР 26.03.1991 та набув чинності 01.07.1991. Складався із 9 розділів («Загальні положення», «Переміщення і пропуск через митний кордон СРСР товарів та інших предметів», «Митний контроль», «Мито і митні збори», «Митне оформлення», «Порядок переміщення через митний кордон СРСР предметів міжнародних та іноземних організацій, представництв та осіб, що користуються на території СРСР митними пільгами», «Контрабанда і порушення митних правил, провадження у справах про контрабанду і порушення митних правил», «Розпорядження товарами та іншими предметами», «Міжнародні договори СРСР»), 17 глав, 138 статей та 2 додатків («Опис прапору митних органів СРСР та перебуваючих у їх розпорядженні морських і річкових суден», «Опис розпізнавального знака автотранспортних засобів і повітряних суден, що знаходяться у розпорядженні митних органів СРСР»). **М.к.** в редакції 1991 р. запровадив принципи здійснення митної справи на основі єдності митної території, митного законодавства, справляння мита і митних зборів; відповідав тогочасним реаліям та був направлений на лібералізацію і розвиток зовнішньої торгівлі.

Після розпаду СРСР **М.к.** 1991 р. продовжив діяти у більшості союзних республік до створення і прийняття ними власних кодифікованих нормативно-правових актів митного спрямування.

Фрадинський О.А.

МИТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (CUSTOMS CODE OF UKRAINE) – кодифікований нормативно-правовий акт, що визначає засади організації та здійснення державної митної справи в Україні, регулює економічні, організаційні, правові, кадрові та соціальні аспекти діяльності митних органів. **МКУ** спрямований на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету, а також забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи.

Перша редакція **МКУ** була прийнята 12.12.1991 № 1970-XII, набрала чинності 01.01.1992. **МКУ** 1992 р. містив 11 розділів, 24 глави, 164 статті: загальні положення; митний контроль; митне оформлення; переміщення та пропуск через митний кордон України товарів та інших предметів; мито та митні збори; перевезення, зберігання і розпорядження товарами та іншими предметами, що знаходяться під митним контролем; контрабанда; порушення митних правил, провадження у справах про порушення митних правил; відповідальність митних органів та їх службових осіб; службові особи митних органів, правовий і соціальний захист працівників митних органів; міжнародні договори.

Підготовка другої редакції **МКУ** та її розгляд була викликана необхідністю приведення митного законодавства у відповідність до Конституції України, гармонізації та уніфікації із загальноприйнятими в європейській та світовій практиці нормами і

стандартами, а також приведення **МКУ** у відповідність до вимог ринкової економіки. ВРУ четвертого скликання 11.07.2002 було прийнято другу редакцію **МКУ** № 92-IV, яка набула чинності 01.01.2004. **МКУ** 2002 р. включав 21 розділ, 67 глав, 432 статті і містив чимало норм-відсилок, прямих приписів на прийняття підзаконних актів. Друга редакція **МКУ** втратила чинність у зв'язку із прийняттям третьої

редакції **МКУ.** Вона була прийнята 13.03.2012 за № 4495-VI та набула чинності 01.06.2012. **МКУ** 2012 р. містить 20 розділів (загальні положення; країна походження товару; митна вартість товарів та методи її визначення; УКТ ЗЕД; митні режими; переміщення і пропуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України; митні формальності при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту; зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення на складах митних органів та розпорядження ними; митне оформлення; митні платежі; гарантії забезпечення виконання зобов'язань перед митними органами; митний контроль; особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами; особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України представництвами іноземних держав, міжнародними організаціями та офіційними особами, а також дипломатичними представництвами України, що знаходяться за кордоном; сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України; здійснення митними органами контролю за окремими видами діяльності підприємств; митна статистика; запобігання та протидія контрабанді; порушення митних правил та відповідальність за них; провадження у справах про порушення митних правил; митна служба України), а також окремий розділ 21 «Прикінцеві та перехідні положення» загальним обсягом 590 статей.

Прус Л.Р.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТРАНЗИТНИХ ТОВАРІВ – див. ПОРЯДОК МИТНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТРАНЗИТНИХ ТОВАРІВ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ – див. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ЕКСПОРТНОМУ КОНТРОЛЮ – див. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ЕКСПОРТНОМУ КОНТРОЛЮ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА ПРОПУСК ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – див. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ ТА РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ.

МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. КОРДОН МИТНИЙ УКРАЇНИ.

МИТНИЙ ОГЛЯД – див. ОГЛЯД МИТНИЙ.

МИТНИЙ ОГЛЯД ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ – див. ОГЛЯД МИТНИЙ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ.

МИТНИЙ ОГЛЯД МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ – див. ОГЛЯД МИТНИЙ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ.

МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ПОГЛИБЛЕНИЙ – див. ОГЛЯД МИТНИЙ ПОВНИЙ (ПОГЛИБЛЕНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ).

МИТНИЙ ОКРУГ – див. ОКРУГ МИТНИЙ.

МИТНИЙ ПЕРЕВІЗНИК – див. ПЕРЕВІЗНИК МИТНИЙ.

МИТНИЙ ПЛАТІЖ – див. ПЛАТЕЖІ МИТНІ.

МИТНИЙ ПОСТ – див. ПОСТ МИТНИЙ.

МИТНИЙ ПОСТАУДИТ – див. ПОСТАУДИТ МИТНИЙ.

МИТНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ МИТНИЙ.

МИТНИЙ РЕЄСТР ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (CUSTOMS INTELLECTUAL PROPERTY REGISTER) – реєстр об'єктів права інтелектуальної власності (ПІВ), які охороняються відповідно до закону, який ведеться з метою сприяння захисту майнових прав на об'єкти ПІВ під час митного контролю та митного оформлення товарів, що містять такі об'єкти, на підставі заяв правовласників і містить інформацію, яка використовується з метою запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушенням ПІВ.

Інформація, що міститься у **М.р.**, є складовою частиною єдиної автоматизованої інформаційної системи Міндоходів України (ЄАІС Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ)).

Митниці після реєстрації об'єктів ПІВ у **М.р.** та на підставі даних, що містяться у ньому, вживають заходів із запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушенням ПІВ; мають право з власної ініціативи призупиняти митне оформлення товарів, щодо яких правовласником не подано заяву про сприяння захисту належних йому майнових прав на об'єкт ПІВ, але є достатні підстави вважати, що внаслідок переміщення через митний кордон України зазначених товарів, такі майнові права можуть бути порушені.

Ведення **М.р.** здійснює структурний підрозділ Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ), до функцій якого належить сприяння захисту ПІВ (спеціалізований підрозділ).

Ведення **М.р.** передбачає: розгляд заяв про сприяння захисту майнових ПІВ (заяви), внесення відомостей з таких заяв та доданих до них матеріалів до **М.р.**; перевірку відповідності заяв та доданих до них матеріалів їх електронним версіям; перевірку поданих відомостей з використанням міжнародних та національних відкритих баз даних об'єктів ПІВ щодо обсягу правової охорони окремих об'єктів ПІВ; надання відмов до поданих заяв; розгляд звернень правовласників щодо внесення змін до інформації митного реєстру; здійснення реєстрації об'єктів ПІВ у **М.р.** та виключення об'єктів ПІВ з **М.р.**; внесення змін до **М.р.**; оприлюднення переліку об'єктів ПІВ, включених до **М.р.**, тощо.

Для включення об'єкта ПІВ у **М.р.** правовласник подає у центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, заяву за встановленою формою. До заяви додаються:

– виписка з відповідного реєстру Державної служби інтелектуальної власності України (ДСІВ) про реєстрацію в Україні ПІВ, яка засвідчує дійсність акта про таку реєстрацію на дату подання заяви із зазначенням терміну дії правової охорони або повідомлення ДСІВ про дію в Україні правової охорони прав інтелектуальної власності на об'єкти, які мають міжнародну реєстрацію, або копія документа, що засвідчує майнові права інтелектуальної власності на сорти рослин у Державному реєстрі прав інтелектуальної власності на сорти рослин;

– для об'єктів авторського права і суміжних прав – документи та відомості, що засвідчують наявність зазначених прав;

– докладний опис об'єкта ПІВ і товарів, що його містять, який дає змогу митниці ідентифікувати такий об'єкт ПІВ і товари та визначити код товарів згідно з УКТ ЗЕД. При реєстрації запатентованих винаходів (корисних моделей) – опис способів та методів їх ідентифікації у конкретних товарах;

– у разі подання заяви особою, яка діє від імені власника майнових прав на об'єкт ПІВ у межах наданих повноважень, – належним чином оформлена довіреність або її завірена копія;

– зразки товарів, що містять об'єкт ПІВ, або їх фотографічне зображення.

Заява та додані до неї матеріали розглядаються спеціалізованим підрозділом у строк не більше 30 робочих днів з дати подання заяви та у разі відповідності реєструють відповідний об'єкт ПІВ у **М.р.** шляхом внесення інформації в електронному вигляді до ЄАІС Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ).

Про здійснення реєстрації об'єкта ПІВ спеціалізований підрозділ не пізніше наступного дня письмово повідомляє правовласника, зазначивши при цьому дату реєстрації об'єкта ПІВ, його порядковий номер у **М.р.** та строк, на який здійснено реєстрацію об'єкта ПІВ.

У включенні об'єкта ПІВ до **М.р.** може бути відмовлено у разі:

– неподання документів (матеріалів), які передбачені;

– відсутності характерних ознак, які можуть бути проконтрольовані митними органами під час ідентифікації товарів, що містять об'єкти ПІВ, під час їх переміщення через митний кордон України або неможливості їх ідентифікації методами, запропонованими правовласником (неможливості ідентифікації об'єкта у конкретному товарі);

– невідповідності даних, наведених у поданих заяві й матеріалах, що до неї додаються;

– відсутності у заявника правових підстав для звернення із заявою у центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та необхідного обсягу прав для здійснення дій, пов'язаних із захистом ПІВ.

Про таку відмову спеціалізований підрозділ письмово інформує заявника із зазначенням підстав.

Заявник може повторно подати заяву та матеріали, що додаються до неї, за умови повного усунення причин, які були підставами для відмови у включенні об'єкта ПІВ у **М.р.**

Об'єкт ПІВ виключається: центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, з **М.р.** у разі закінчення строку реєстрації об'єкта ПІВ; за заявою правовласника; за рішенням суду; у разі закінчення строку правової охорони об'єкта ПІВ чи її дострокового припинення; у разі відмови правовласника відшкодовувати витрати за зберігання товарів, митне оформлення яких призупинено на підставі даних **М.р.** або з власної ініціативи митниці, на складах митниці; у разі відмови правовласника відшкодовувати за власний рахунок витрати за знищення товарів; у разі виявлення недостовірності відомостей, наведених правовласником у заяві та доданих до неї матеріалах.

Реєстрація об'єктів ПІВ у **М.р.** проводиться на строк шість місяців або один рік. Початком строку реєстрації вважається день включення об'єкта ПІВ у **М.р.**

Строк реєстрації об'єкта ПІВ може бути продовжений на шість місяців або на один рік на підставі письмового звернення, поданого правовласником у Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ) не пізніше ніж за 10 робочих днів до закінчення її строку.

Правовласник повинен у триденний строк поінформувати центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, про зміни у відомостях про об'єкт ПІВ. Внесення змін до інформації **М.р.** щодо зареєстрованого об'єкта ПІВ здійснюється шляхом подання правовласником письмового звернення у Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ). Спеціалізований підрозділ у строк не більш ніж 10 робочих днів з дня надходження такого звернення вносить відповідні зміни до інформації **М.р.** У внесенні змін до **М.р.** може бути відмовлено, про що спеціалізований підрозділ інформує правовласника із зазначенням встановлених підстав.

Прус Л.Р.

МИТНИЙ РЕЖИМ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ.

МИТНИЙ РЕЖИМ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ВІДМОВИ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ВІДМОВИ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ЕКСПОРТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ЕКСПОРТУ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ЗНИЩЕННЯ АБО РУЙНУВАННЯ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ЗНИЩЕННЯ АБО РУЙНУВАННЯ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ІМПОРТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ІМПОРТУ (ВИПУСК ДЛЯ ВІЛЬНОГО ОБІГУ).

МИТНИЙ РЕЖИМ МИТНОГО СКЛАДУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ МИТНОГО СКЛАДУ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ПЕРЕРОБКИ ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ПЕРЕРОБКИ ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ПЕРЕРОБКИ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ПЕРЕРОБКИ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ.

МИТНИЙ РЕЖИМ РЕЕКСПОРТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ РЕЕКСПОРТУ.

МИТНИЙ РЕЖИМ РЕІМПОРТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ РЕІМПОРТУ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ.

МИТНИЙ РЕЖИМ ТРАНЗИТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ТРАНЗИТУ.

МИТНИЙ СЕРВІТУТ – див. СЕРВІТУТ МИТНИЙ.

МИТНИЙ СКЛАД – див. СКЛАД МИТНИЙ.

МИТНИЙ СОЮЗ – див. СОЮЗ МИТНИЙ.

МИТНИЙ СОЮЗ ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ – див. ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ.

МИТНИЙ СТАТУС ТОВАРІВ – див. СТАТУС ТОВАРІВ МИТНИЙ.

МИТНИЙ СТАТУТ ПО АЗІЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ ВІД 30 ТРАВНЯ 1817 РОКУ (CUSTOMS STATUTE IN ASIAN TRADE OF MAY 30, 1817) – законодавчий акт Російської імперії, запроваджений Маніфестом імператора Олександра I 30.05.1817. Став логічним продовженням розбудови митної справи у Російській імперії в контексті прийнятого 24.06.1811 «Установлення митного управління з європейської торгівлі» та врегулював питання організації торговельних відносин із південними та східними країнами-сусідами. Набув чинності 01.01.1818.

М.с. визначив організацію митного управління у південних та східних районах Російської імперії, розділивши їх на три митних округи: Астраханський (губернії Астраханська та Кавказька); Оренбурзький (губернії Оренбурзька, Тобольська, Томська включно до Бухари); Грузинський (Грузія та провінції на кордонах з Персією). Митні округи очолювали їх начальники, під керівництвом яких перебував необхідний штат митних чиновників та службовців. **М.с.** визначив посадові обов'язки посадових осіб митної служби, їх права, заохочення та пенсійне забезпечення. До його складу ввійшли Правила утримання мита з ціни товару, а також Загальні правила дії митного тарифу у зазначених митних округах.

Структурно **М.с.** складався із 6 відділів, 9 глав та 83 параграфів і 2 додатків.

Відділ I. «Про прихід кораблів, вступ їх у відання карантину або застави, про прийом у відання митниці товарів та про очищення їх митом» – складався із 2 глав та 33 параграфів, регламентував дотримання митних формальностей при здійсненні імпортних операцій з використанням морського транспорту.

Відділ II. «Про відпуск товарів» – складався із 3 глав та 23 параграфів і встановлював митні формальності на морському транспорті при здійсненні експортних операцій, проведення митної очистки товару та його навантаження на торгові судна і відпуск їх у море.

Відділ III. «Про прихід караванів із-за кордону до митниць і застав та про очистку товарів митом» – встановлював порядок проведення митних процедур при перевезенні товарів сушею та складався із 2 глав і 6 параграфів.

Відділ IV. «Про відпускні через прикордонні митниці і застави товари» складався із 6 параграфів та врегульовував питання організації митного контролю, митного декларування та митної очистки при здійсненні експортних операцій із використанням наземних перевезень.

Караван в пустелі. Художник Альберто Пасіні, 1867 р.

Відділ V. «Про міновий обряд» – 7 параграфів відділу передбачали застосування митних процедур при здійсненні торговельних операцій, у тому числі мінових (бартерних) з місцевим населенням Середньої Азії (казахами, киргизами).

Відділ VI. «Про утримання за таємний провіз та про товари, ціна яких буде меншою встановленого для них мита» – складався із 2 глав та 6 параграфів, які встановлювали порядок застосування штрафних та каральних санкцій під час перевезення через сухопутний та митний кордон товарів в розрізі експорту та імпорту, дозволених для перевезення та заборонених, а також порядок конфіскації на користь державної скарбниці з подальшим продажем товарів, ціна на яких була нижчою за встановлене мито.

М.с. містив два додатки: для імпорту – додаток А «Форма оголошення привізних товарів»; для експорту – додаток Б «Форма оголошення відпускних товарів».

Фрадинський О.А.

МИТНИЙ СТАТУТ РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ – див. РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ СТАТУТ.

МИТНИЙ СТАТУТ СРСР 1924 РОКУ (CUSTOMS STATUTE OF THE USSR (1924)) – перший нормативно-правовий акт СРСР з митної справи, затверджений 12.12.1924 вищим органом виконавчої влади Радянського Союзу (у період 1922 – 1938 рр.) – Центральним виконавчим комітетом (ЦВК) СРСР та підписаний його Головою М. Калініним та Секретарем А. Єнукідзе. **М.с. СРСР** було розроблено на основі Декрету Ради народних комісарів СРСР від 12.11.1920 «Про порядок прийому, збереження, відпуску імпортних та експортних товарів». **М.с. СРСР** складався із 6 розділів, 29 глав та 283 статей.

Перший розділ «Установи митного управління» містив 2 глави та 28 статей. Розділ врегульовував питання організації та підпорядкування митних установ і передбачав, що управління митною справою в СРСР покладалося на Народний Комісаріат Зовнішньої Торгівлі, у якому створювалося Головне Митне Управління (ГМУ) та Митно-Тарифний комітет (МТК). На ГМУ покладалося розробка загальних заходів, інструкцій та роз'яснень до них, а також організацій та керівництво боротьби з контрабандою через митні установи, розташовані на території СРСР. Для керівництва на місцях передбачалося створення відділень ГМУ у союзних республіках, межі діяльності таких відділень співпадали із територією республік. МТК встановлював правила застосування діючих митних тарифів, розробляв законодавчі пропозиції щодо встановлення нових та зміни існуючих ставок мита і митних зборів та ін. Для виконання повноважень на місцях створювалися районні митні інспекторські управління, до складу яких входили митниці та митні пости. Також регламентувалася діяльність митних службовців.

Другий розділ «Про ввезення та вивезення вантажів» містив 19 глав та 179 статей. Передбачалося, що переміщення вантажів через кордон здійснювалося винятково через митні установи. Встановлювався порядок здійснення митних формальностей при перевезенні вантажів морським, річковим, залізничним видами транспортів, ґрунтовими дорогами та повітряними шляхами; перевезення вантажів між митницями та із прикордонних районів в інші місцевості; регламентував митний огляд вантажів та визначення їх ваги; розрахунок та сплату мита та інших зборів збереження вантажів та їх випуск у вільний обіг.

Третім розділом **М.с. СРСР** «Про пропуск поштових відправлень» (3 глави та 22 статті) встановлювалися: порядок пересилання через митний кордон поштових відправлень та організація їх митного огляду і оподаткування.

Четвертий розділ «Про пропуск пасажирів та про пільги, що надаються установам і особам», складався із 2 глав та 16 статей. Врегульовував питання пропуску через митний кордон пасажирів та належних їм речей, а також надання митних пільг фізичним та юридичним особам (у тому числі дипломатичним установам).

У 10 статтях п'ятого розділу «Про митний нагляд за каботажним та прибережним перевезенням вантажів» законодавчо регламентувалися митні питання організації морських перевезень в СРСР.

Шостий розділ **М.с. СРСР** «Про утримання за порушення монополії зовнішньої торгівлі та митних правил і про порядок діловодства за цими порушеннями» (5 глав та 27 статей) класифікував види порушень у сфері митної торгівлі, їх ознаки, відповідальність за вчинення та порядок провадження. Контрабанду було віднесено до адміністративних порушень, визначалось покарання, за яке передбачався штраф: при контрабанді товарів, що оподатковуються митом – у 5 кратному розмірі від величини мита; при контрабанді товарів, що не оподатковуються митом – 25 % від визначеної митниками вартості товарів; за товари, заборонені для експортно-імпортних операцій, – у двократному розмірі від визначеної митниками вартості товарів.

М.с. СРСР втратив чинність через 4 роки у зв'язку із набранням чинності у грудні 1928 р. Митного кодексу СРСР.

Фрадинський О.А.

МИТНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ – див. СУВЕРЕНІТЕТ МИТНИЙ.

МИТНИЙ ТАРИФ – див. ТАРИФ МИТНИЙ.

МИТНИЙ ТАРИФ АВТОНОМНИЙ – див. ТАРИФ МИТНИЙ АВТОНОМНИЙ.

МИТНИЙ ТАРИФ АМСТЕРДАМСЬКИЙ – див. ТОРГ АМСТЕРДАМСЬКИЙ.

МИТНИЙ ТАРИФ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1654 РОКУ) – див. ТАРИФ МИТНИЙ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1654 РОКУ).

МИТНИЙ ТАРИФ ГЕТЬМАНА ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО – див. ТАРИФ МИТНИЙ ГЕТЬМАНА ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО.

МИТНИЙ ТАРИФ ЗАБОРОННИЙ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ЗАБОРОННИЙ.

МИТНИЙ ТАРИФ ЗАГАЛЬНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА – див. ТАРИФ МИТНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА.

МИТНИЙ ТАРИФ ІНТЕГРОВАНИЙ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ІНТЕГРОВАНИЙ.

МИТНИЙ ТАРИФ КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ) – див. ТАРИФ МИТНИЙ КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ).

МИТНИЙ ТАРИФ МИТНОГО СОЮЗУ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ, РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ – див. ТАРИФ МИТНИЙ МИТНОГО СОЮЗУ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ, РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ.

МИТНИЙ ТАРИФ ПОДВІЙНИЙ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ПОДВІЙНИЙ.

МИТНИЙ ТАРИФ УКРАЇНИ – див. ТАРИФ МИТНИЙ УКРАЇНИ.

МИТНИЙ ТЕРМІНАЛ – див. ТЕРМІНАЛ МИТНИЙ.

МИТНИЙ ЯРЛИК – див. ЯРЛИК МИТНИЙ.

МИТНИК (CUSTOMS OFFICER) – назва професії особи, в посадові обов'язки якої входить контроль за переміщенням товарів при експортно-імпортних операціях та нарахування і утримання при цьому різного роду обов'язкових платежів.

У Київській Русі термін **М.** вперше використовується у розширеній редакції Руської Правди (XI ст.), де двічі згадується у статті «Про татьбу» – «якщо ж хто купив на торзі що-небудь крадене, а саме коня, одежу, або худобу, то нехай виставить двох вільних людей або митника...» та у статті «Про звід» – «А із свого міста в чужі землі зводу немає, але також належить йому (відповідачу) виставити свідків або митника, перед ким здійснював купівлю...». Із тексту Руської Правди можна зробити висновок, що на початках під визначенням **М.** розуміли посадовця князівської адміністрації, в обов'язки якого входив контроль за здійсненням торговельного обміну. Причому свідчення одного митника прирівнювалося до свідчень 2 вільних осіб, що свідчить про довіру до представників цієї професії.

Читання народу Руської Правди в присутності великого князя Ярослава Мудрого. Художник А. Д. Ківшенко, 1880 р.

Із поділом Київської Русі на дрібні князівства та появою нових кордонів професія **М.** набула додаткових функцій, серед яких почала превалювати фіскальна, що полягала в утриманні різних видів податків, у першу чергу, мита. Найчастіше **М.** можна було зустріти на перехресті жвавих торговельних шляхів, біля міських воріт, мостів та бродів, річкових та морських пристаней, на базарах та ярмарках. Професія **М.** у її сучасному розумінні, відома серед адміністративних посад Великого князівства Литовського.

Після завоювання Русі татаро-монголами у XIII ст. термін «**М.**» почав замінюватись терміном «таможеннік», який практично витіснив його із російської мови. У сучасній розмовній українській мові термін **М.** використовується для позначення осіб, що працюють у митниці.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦІ 1 КЛАСУ (1ST CLASS CUSTOMS HOUSES) – складські митниці, через які дозволялося переміщення морем або від інших сухопутних чи портових митниць незаборонених іноземних товарів для сплати мита. На території **М.1к.** існували митні склади, у яких купці могли зберігати свій товар без сплати мита терміном: до 6 місяців – звичайні купці; до 8 місяців – купці, що володіли складським правом.

Згідно із Митним статутом 1819 р. до **М.1к.** належали: Санкт-Петербурзька, Архангельська, Ризька, Одеська, Феодосійська, Таганрозька, Московська, Віленська, Київська, Бердичівська, Варшавська.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦІ 2 КЛАСУ (2ND CLASS CUSTOMS HOUSES) – головні портові та сухопутні митниці, через які дозволялося переміщення незаборонених товарів як для їх митного очищення (сплати мита), так і для відправлення до будь-якої складської митниці (митниці 1 класу). Для виконання усіх митних формальностей у **М.2к.** було встановлено граничний термін у 2 місяці. Для окремих товарів (полотно для клеймування, цукор-пісок) цей термін з дозволу Міністра фінансів міг збільшуватися до 6 місяців.

При ввезенні товарів через Ревельську та Лібавську **М.2к.** заборонялося здійснювати їх митне очищення, за умови що місцем призначення зазначених товарів є міста, де діють складські митниці. У такому випадку товар декларувався, на нього накладалося митне забезпечення, після чого він перевозився до митниці 1 класу, де здійснювалася сплата мита.

Згідно із Митним статутом 1819 р. до **М.2к.** належали: Ревельська, Лібавська, Ровенська, Гродненська, Могилевська на Дністрі, Дубосарська, Євпаторійська, Люблінська, Новодворська.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦІ 3 КЛАСУ (3RD CLASS CUSTOMS HOUSES) – декларaційні портові та сухопутні митниці, через які дозволялося переміщення незаборонених товарів. При цьому зазначені товари поділялися на 2 групи: 1) митну очистку яких дозволялося здійснювати **М.3к.**; 2) митну очистку яких дозволялося здійснювати лише складськими митницями (1 класу). Для товарів другої групи встановлювався граничний термін відправки за місцем сплати мита – 1 місяць від дня їх ввезення до **М.3к.**

Для **М.3к.**, які були утворені у Царстві Польському, заборонялося проведення митного очищення привезених товарів. Такі товари підлягали відправленню до головних митниць (2 класу), де і здійснювалося їх розмитнення.

Згідно із Митним статутом 1819 р. до **М.3к.** належали: Полангенська, Юрбурзька, Радивилівська, Гусятинська, Віндавська, Перновська, Аренсбурзька, Гапсальська, Нарвська. У Царстві Польському – Вірбаленська, Рачковська, Щучинська, Кольнська, Хоржельська, Нешавська, Слупцька, Каліфська, Прашська, Челядзька, Красеницька, Завихвостська та Долгобичевська.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦІ 4 КЛАСУ (4TH CLASS CUSTOMS HOUSES) – портові та сухопутні митниці та застави, через які дозволялося провозити визначений перелік товарів. Термін розмитнення таких товарів у **М.4к.** становив один місяць від дня їх ввезення. Усі інші товари через зазначені митниці перевозити заборонялося.

Згідно із Митним статутом 1819 р. до **М.4к.** належали: Онежська, Кольська, Мезенська, Горождовська, Дружкопольська, Волочиська, Ісаковецька, Маякська, Миколаївська, Херсонська, Овідіопольська, Балаклавська, Керченська, Єнікальська, Бугазька, Маріупольська.

На кордоні між Російською імперією та Царством Польським діяли контрольні **М.4к.**: Гоціондська, Хорощенська, Цехановська, Турецька, Преборовська, Брест-Литовська, Устилужзька. Через перших 5 контрольних **М.4к.** пропускалися товари визначеного переліку, що пройшли митне очищення винятково у Варшавській, Люблінській та Новодворській митницях. Для експортних товарів ніяких обмежень щодо переміщення через **М.4к.** не існувало.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ (CUSTOMS HOUSE) – митний орган, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митні органи, а саме: забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань державної митної справи; забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної митної справи, укладеними відповідно до закону; створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України, здійснення разом з митними органами інших держав заходів щодо удосконалення процедури пропуску товарів, транспортних засобів через митний кордон України, їх митного контролю та митного оформлення; здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, у т. ч. на підставі електронних документів (електронне декларування), за допомогою технічних засобів контролю тощо; аналіз та управління ри-

зиками з метою визначення форм та обсягів митного контролю; забезпечення справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти їх сплати, застосування заходів щодо їх примусового стягнення у межах повноважень, визначених МКУ, ПКУ та іншими актами законодавства України, організація застосування гарантій забезпечення сплати митних платежів, взаємодія з банківськими установами та незалежними фінансовими посередниками, що надають такі гарантії; застосування передбачених законом заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД, здійснення контролю за дотриманням усіма суб'єктами ЗЕД та громадянами встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення окремих видів товарів через митний кордон України; здійснення заходів щодо недопущення переміщення через митний кордон України товарів, на які встановлені заборони та/або обмеження щодо переміщення через митний кордон України, а також товарів, які не відповідають вимогам якості та безпеки; здійснення державного експортного контролю в межах повноважень, покладених на митні органи відповідно до МКУ. та інших законів України; здійснення контролю за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України; сприяння захисту прав інтелектуальної власності, вжиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів; запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил на всій митній території України; здійснення в межах повноважень, визначених МКУ, контролю за діяльністю підприємств, які надають послуги з декларування товарів, перевезення та зберігання товарів, що переміщуються через митний кордон України чи перебувають під митним контролем, та здійснюють інші операції з такими товарами, надання дозволів та видача ліцензій на здійснення зазначених видів діяльності; видача сертифікатів уповноваженого економічного оператора; ведення Української класифікації товарів ЗЕД; ведення митної статистики та обмін даними митної статистики з митними органами інших країн; проведення верифікації (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України та видача у випадках, встановлених чинними міжнародними договорами, сертифікатів походження; здійснення обміну документами та інформацією (у тому числі електронною) з іншими державними органами України, митними, правоохоронними та іншими органами іноземних держав; впровадження, розвиток та технічне супроводження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій в державній митній справі, автоматизація митних процедур, надання підприємствам послуг електронного цифрового підпису.

М. є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням і діє відповідно до Конституції України, МКУ, інших нормативно-правових актів та на підставі положення, яке затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

М. є територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, і підпорядковується йому. Не допускається втручання у діяльність митниць інших територіальних органів центрального органу виконавчої влади.

М. здійснює свою діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (Автономна Республіка Крим; область; міста Київ, Севастополь). Окремі митниці можуть здійснювати свою діяльність на територіях двох чи більше адміністративно-територіальних одиниць або на всій території України.

Створення, реорганізація та ліквідація митниць здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, в порядку, визначеному законом.

У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створюються її відокремлені структурні підрозділи (митні пости).

Корнійчук О.О.

МИТНИЦЯ АБХАЗІЇ (CUSTOMS OF ABKHAZIA) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ РЕСПУБЛІКИ АБХАЗІЯ (ДМКРА) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE REPUBLIC OF ABKHAZIA). Перші згадки про діяльність митних органів на території республіки датуються серединою XV ст. та обумовлені розвитком торгівлі князівства Абхазії з Генуезькою республікою. У статуті генуезьких купців, виданому у 1449 р., знаходяться свідчення про справляння у столиці князівства – місті Сухумі, мита на експортно-імпортні операції в розмірі од-

ного відсотка від вартості товарів. Після входження Абхазії до складу Російської імперії у 1811 р. імператор Олександр I видав Указ «Правила для товаров, ввозимых морем из Абхазии с полным торговым карантином и таможней», у 1832 р. в Сухумі було створено митну заставу, а у 1848 р. було прийнято рішення про створення митних постів в торгових містах Гудка, Очамчіра, Келасур, Гудаута.

27.09.1991 було утворено Абхазьку республіканську митницю, яку в 1994 р. перетворено на Державний митний комітет Республіки Абхазія. Було створено правову базу діяльності митниці, прийнято Митний кодекс республіки, закони «Про митний тариф», «Про службу в митних органах Республіки Абхазія», які визначили митну службу як правоохоронний орган та суб'єкт оперативно-розшукової діяльності. Загальне керівництво митною справою у державі покладено на Кабінет Міністрів Республіки Абхазія. Систему митних органів республіки формують Державний митний комітет Республіки Абхазія; митні управління; митні пости. Для проведення з митною метою експертиз та досліджень товарів **ДМКРА** може створювати митні лабораторії. З метою проведення науково-дослідної роботи у сфері митної справи, підготовки кадрів та підвищення кваліфікації в системі **ДМКРА** можуть створюватися науково-дослідні установи та навчальні заклади професійної та додаткової освіти.

На митні органи покладено виконання таких функцій: участь у розробці та реалізації митної політики держави; забезпечення дотримання законодавства, контроль за виконанням якого покладено на митні органи, застосування заходів із захисту прав та інтересів громадян, підприємств і установ під час здійснення митної справи; забезпечення в межах своєї компетенції економічної безпеки держави та захист її економічних інтересів; застосування засобів митного регулювання торговельно-економічних відносин; утримання мита, податків та інших митних платежів; участь у розробці та подальшій реалізації заходів економічної політики щодо товарів, які переміщуються через митний кордон Абхазії; забезпечення дотримання дозвільного порядку переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон; боротьба з контрабандою, порушеннями митних правил та податкового законодавства щодо товарів, які переміщуються через митний кордон, запобігання незаконному переміщенню через митний кордон наркотичних засобів, зброї, предметів художнього, історичного та археологічного надбання, об'єктів інтелектуальної власності, видів тварин та рослин, що знаходяться під загрозою знищення, їх частин та дериватів, а також сприяння боротьбі з міжнародним тероризмом та припинення незаконного втручання в аеропортах республіки в діяльність міжнародної цивільної авіації; здійснення та удосконалення митного контролю та митного оформлення, створення умов, які б сприяли пришвидшенню товарообігу через митний кордон; ведення Товарної номенклатури ЗЕД, митної статистики зовнішньої торгівлі та спеціальної митної статистики; сприяння розвитку зовнішньоекономічних відносин фізичних та юридичних осіб, заходам із захисту державної безпеки, суспільного порядку, моралі населення, життя і здоров'я людини, інтересів споживачів імпортованої продукції; здійснення валютного контролю та контролю за вивезенням стратегічних та інших життєво важливих для республіки матеріалів; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань Абхазії у частині митної справи, участь у розробці міжнародних договорів країни, співробітництво з митними та іншими компетентними органами зарубіжних держав і міжнародними організаціями; проведення науково-дослідних робіт та консультування, здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері митної справи для державних органів, установ і організацій.

При переміщенні товарів через митний кордон Абхазії митні органи контролюють сплату таких обов'язкових платежів: мита; ПДВ; акцизів; збору за видачу ліцензії митними органами Республіки Абхазія та за відновлення дії ліцензії; зборів за митне оформлення; митних зборів за збереження товарів; митних зборів за митне супроводження товарів; плати за інформування та консультування; плати за прийняття попереднього рішення; плати за участь у митних аукціонах; зборів за видачу кваліфікаційного атестата спеціаліста з митного оформлення та за відновлення дії атестата.

Служба у митних органах є особливим видом державної служби громадян республіки, які здійснюють професійну діяльність з реалізації функцій, прав та обов'язків митних органів. Співробітниками митних органів можуть бути громадяни, які досягли 18-річного віку та здатні за своїми особистими та діловими якостями, рівнем освіти та станом здоров'я забезпечувати виконання функцій, покладених на митні органи. Вступ на службу в митні органи громадян здійснюється на добровільній основі та на умовах укладення службового контракту терміном на один, три, п'ять та десять років або до досягнення громадянином граничного віку перебування на службі.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ АВСТРАЛІЇ (CUSTOMS OF AUSTRALIA) – АВСТРАЛІЙСЬКА МИТНА ТА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА (АМПС) (THE AUSTRALIAN CUSTOMS AND BORDER PROTECTION SERVICE) – входить у систему державних органів влади, на які покладено обов'язок виявлення і запобігання незаконному переміщенню товарів та людей через кордон країни. При виконанні своїх завдань активно співпрацює із Федеральною поліцією, Службою карантину та

інспектування, Міністерством імміграції та громадянства, Міністерством оборони. Окрім того, до першочергових завдань **АМПС** належать: формування державних доходів за рахунок адміністрування податків на зовнішню торгівлю; сприяння законній торгівлі та туризму; реалізація торговельної та промислової політики Австралії через застосування мита, митних пільг; ведення митної статистики; розслідування порушень законодавства Австралії у сфері прикордонного контролю.

Особлива увага в діяльності **АМПС** приділяється запобіганню нелегальній доставці на територію Австралії наркотиків та зброї. Для організації протидії, у розпорядженні **АМПС** є власні морські судна, а також укладені договори про повітряне патрулювання кордонів із приватними структурами.

Центральний офіс **АМПС** знаходиться у столиці – м. Канберра, штатна кількість службовців становить близько 5000 осіб, а річний бюджет – 1,15 млрд. австралійських доларів.

Планується, що з 01.07.2015 **АМПС** буде об'єднано із Департаментом імміграції в єдиний Департамент імміграції та прикордонної охорони.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ АВСТРІЇ (CUSTOMS OF AUSTRIA) – ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ УПРАВЛІННЯ АВСТРІЇ (ПМУА) (THE AUSTRIAN TAX AND CUSTOMS ADMINISTRATION). Австрія поділена на 9 федеральних земель: (Бургенланд, Карінтія, Нижня Австрія, Верхня Австрія, Зальцбург, Штірія, Тіроль, Форарльберг, Відень).

Функції щодо адміністрування і контролю за сплатою податків та митних платежів покладені на **ПМУА**, яка діє у складі Міністерства фінансів Австрії. Відповідно **ПМУА** підпорядковуються митні підрозділи (митниці) та податкові підрозділи (податкові інспекції). Структура митної системи є відповідною до адміністративно-територіального поділу країни. Кожна земля має центральну митницю, якій підпорядковуються відповідні відділи та митні пости. Зона діяльності такої митниці також співпадає з кордонами відповідної землі. Види мита, які встановлюються на зовнішніх кордонах Австрії, митні збори, які справляються, мають, здебільшого, протекціоністську функцію і виражаються у двох формах: антидемпінгове та компенсаційні мита, які є захистом від демпінгу та субсидійованого імпорту. Антидемпінгове мито застосовується до кожного товару, випуск якого у вільний обіг завдає шкоди. Особливим видом мита в Австрії, як і в ЄС в цілому, є сільськогосподарські мита. Їх мета – реалізація вимог загальної сільськогосподарської політики Співтовариства. До другої половини 90-х років Спільнота використовувала особливу систему компенсаційних сільськогосподарських зборів, принцип яких – підвищення вартості ввезених продуктів до рівня вартості аналогічних продуктів всередині Співтовариства. Сільськогосподарські мита відрізняються досить високими ставками – до 200 %. Різновид сільськогосподарських мит – сезонні мита, які застосовуються для деякої сільськогосподарської продукції з метою захисту сільгоспвиробників Співтовариства у період продажу їх продукції. Наразі основна маса митних зборів, що справляються в ЄС, належить до адвалерних. Подібний спосіб встановлення розмірів імпортних і експортних мит пов'язаний із підвищенням ролі регулятивної (захисної) функції мита: він дозволяє більш справедливо регулювати зовнішній товарообіг в умовах формування спільного ринку. Перехід на адвалерний спосіб стягнення мит підтримується також міжнародними торговельними організаціями та угодами (зокрема, правилами СОТ). Ставка специфічних мит встановлюється залежно від будь-яких специфічних якостей товару (ваги, обсягу, потужності та ін.), але не від ціни цього товару (приклади: сіль – 2,6 євро/1000 кг; шампанські вина – 32 євро/літр; винний оцет – 6,4 євро/літр). Подібний спосіб оподаткування товарів дозволяє уникнути коливань у надходженні коштів до скарбниці при значних змінах ринкової вартості товарів, а також ухилення від сплати мит шляхом штучного заниження фактурної ціни товару при його імпорті або експорті.

Змішані (альтернативні) мита поєднують у собі способи обчислення ставки, що застосовуються для специфічних і адвалерних мит. Найчастіше використовуються у випадках недостатньої ефективності адвалерних мит з метою запобігання можливості штучного заниження ціни оподатковуваного товару.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ АЗЕРБАЙДЖАНУ (CUSTOMS OF AZERBAIJAN) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ДМКАР) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE RE-

PUBLIC OF AZERBAIJAN) – центральний орган виконавчої влади, підпорядкований Кабінету Міністрів Азербайджанської Республіки, на який покладено реалізацію державної політики у сфері митної справи. **ДМКАР** був створений Указом Президента у січні 1992 р. після відновлення незалежності Азербайджанської Республіки. До складу **ДМКАР** входить Державний митний комітет Нахічеванської Автономної Республіки.

Відповідно до ст. 4 Указу Президента Азербайджанської Республіки «Про затвердження структури та Положення Державного митного комітету Азербайджанської Республіки» основними функціями **ДМКАР** є: організація і вдосконалення митної справи в Азербайджанській Республіці; реалізація митної політики Азербайджанської Республіки; охорона в межах своїх повноважень економічних інтересів та безпеки Азербайджанської Республіки; забезпечення в межах своїх повноважень єдності митної території Азербайджанської Республіки; організація застосування в Азербайджанській Республіці передових засобів митного регулювання; забезпечення додержання законодавства у сфері митної справи та іншого законодавства, контроль над виконанням якого покладено на митні органи.

Права та обов'язки **ДМКАР** регламентуються ст. 6. Положення, а саме: підготовка пропозицій щодо вдосконалення митної політики Азербайджанської Республіки; підготовка проектів законодавчих актів та інших нормативно-правових актів в галузі митної справи; участь у підготовці пропозицій щодо вдосконалення механізму регулювання взаємовідносин Азербайджанської Республіки зі світовим співтовариством у сфері економіки, включаючи залучення іноземних інвестицій та стимулювання експорту; забезпечення участі митних органів Азербайджанської Республіки у здійсненні заходів щодо охорони державної безпеки, громадського порядку, добробуту населення, життя і здоров'я людей, охорони тварин і рослин, навколишнього середовища, охорони внутрішнього

ринку та інтересів азербайджанських споживачів; внесення пропозицій щодо удосконалення ставок і механізмів застосування митних зборів, податків, а також інших платежів щодо товарів, які переміщуються через митний кордон; організація роботи з ведення відповідної товарної номенклатури ЗЕД, а також контроль за її змінами та доповненнями; визначення особливостей правового регулювання митних режимів; обмеження або заборона розміщення окремих категорій товарів у вільних економічних зонах і на вільних складах; визначення спрощених, пільгових правил переміщення фізичними особами товарів, передбачених не для комерційних цілей; визначення особливостей правового регулювання діяльності митних брокерів та фахівців з митного оформлення; організація координаційних та експертних рад, робочих груп з питань митної справи з метою вирішення проблем митної справи і митної політики, залучення на підставі договору спеціалістів і вчених, у тому числі фахівців і вчених зарубіжних країн.

Несторишен І.В.

МИТНИЦЯ АЛБАНІЇ (CUSTOMS OF ALBANIA) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ АЛБАНІЇ (МУА) (THE GENERAL DIRECTORATE OF CUSTOMS (GDC) OF ALBANIA) – відокремлений орган державного управління у складі Міністерства фінансів Албанії, що має статус юридичної особи. Метою діяльності **МУА** є: захист фінансових та економічних інтересів Албанії; гарантування безпеки та захист суспільства і ділових партнерів країни на основі дієвої системи управління ризиками; сприяння розвитку торгівлі шляхом впровадження сучасних технологій і методів роботи; співпраця на національному та міжнародному рівні з усіма зацікавленими сторонами.

При цьому митні органи Албанії функціонують професійно, неупереджено, чесно, надійно і не-

підкупно в гармонії зі стандартами ЄС.

У структурі **МУА** визначено головне митне управління та митні пости.

Головне **МУА** складається з чотирьох структурних підрозділів: адміністративного департаменту, технічного департаменту, виконавчого департаменту, акцизного департаменту. Кожен структур-

ний підрозділ очолює заступник керівника Головного **МУА.**

Адміністративний департамент **МУА** складається з управління персоналом, управління допоміжних послуг та управління інформаційних технологій.

Технічний департамент включає управління процедур та гарантій, управління тарифів та походження товарів, юридичне управління, управління митної лабораторії та управління оцінки.

Найбільш розгалужену структуру має оперативний департамент (виконавча дирекція; управління по боротьбі з торгівлею людьми; слідче управління; управління контролю після митного оформлення; інформаційне управління; управління аналізу ризиків; управління інтелектуальної власності).

Акцизний департамент **МУА** включає технічне управління та управління методології й контролю.

Безпосередньо керівнику **МУА** підпорядковується радник, управління внутрішнього аудиту, антикорупційне управління, управління міжнародних відносин, управління бюджету і фінансів та митні пости.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ АРГЕНТИНИ (CUSTOMS OF ARGENTINA) – ГЕНЕРАЛЬНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ФЕДЕРАЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ АРГЕНТИНИ (ГМУФАДДА) (CUSTOMS GENERAL DIRECTORATE OF THE FEDERAL ADMINISTRATION OF PUBLIC REVENUE OF THE ARGENTINE REPUBLIC) – контролює застосування законодавства, пов'язаного із імпортом та експортом товарів, а також переміщення майна на або із митної території Аргентини. Головна мета діяльності **ГМУФАДДА** полягає в оцінці, класифікації, контролі за ввезенням та вивезенням товарів і транспортних засобів, на яких вони перевозяться, а також захист інтересів держави у сфері національної безпеки, економіки, охорони здоров'я і навколишнього середовища шляхом заборони переміщення незаконних або небезпечних товарів.

Вважається, що датою утворення митної служби Аргентини є 19.07.1534, коли іспанський імператор Карлос V надав право дону Педро де Мендозі завоювати і заселити землі та провінції уздовж річки Ла-Плати, при цьому звільнивши від сплати мита товари, що завозилися для забезпечення особистих потреб перших аргентинських колоністів. Товари ж які завозились із комерційною метою, підлягали митному оподаткуванню, яке здійснював дон Родріго де Вілалобус – перший митник Аргентини. Перший документально засвідчений факт митного оформлення вантажу припадає на 01.06.1586, коли в Буенос-Айрес прибув «Нуестро Сеньйора дель-Росаріо» – торговий корабель із Бразилії.

У сучасному вигляді митна служба існує із 1997 р., коли було створено Федеральну адміністрацію державних доходів, до складу якої увійшли Генеральне податкове управління, **ГМУФАДДА** та Генеральне управління з питань соціального забезпечення. Структурно **ГМУФАДДА** складається із 4 митних підуправлінь – митного контролю; митно-юридичних питань; міських митних операцій; регіональних митних операцій.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ БЕЛЬГІЇ (CUSTOMS OF BELGIUM) – МИТНА СЛУЖБА КОРОЛІВСТВА БЕЛЬГІЯ (МСКБ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE KINGDOM OF BELGIUM). Головними завданнями **МСКБ** є: місія забезпечення ланцюжка поставок (митні органи повинні рухатись у напрямі створення мереж з метою контролю усього ланцюжка поставок від виробника до споживача і мати можливість у будь-який момент втрутитися, щоб попередити порушення законодавства); місія по боротьбі з шахрайством (митниця відіграє ключову роль у боротьбі з торгівлею людьми, а також боротьбі з економічними та торговими правопорушеннями); місія дипломатії та економічної ролі митниці (митниця повинна розвивати міжнародне співробітництво, а також забезпечувати економічні інтереси Бельгійського Королівства).

Митниця несе відповідальність за захист суспільства, сприяє міжнародній торгівлі, беручи на себе управління зовнішніми кордонами і безпекою поставок. Митниця зобов'язується: гарантувати безпеку громадян; захищати фінансові інтереси Європейського Співтовариства та його держав-членів; захищати суспільство від незаконної і несправедливої торгівлі, сприяти законній економічній діяльності.

Для виконання цих завдань **МСКБ** працює на національному та міжнародному рівні з іншими митними службами та правоохоронними органами, перш за все у боротьбі з шахрайством, організованою злочинністю та тероризмом. Для суб'єктів ЗЕД, які сумлінно здійснюють свою діяльність, створено спеціальні пільгові умови та можливість надання статусу уповноваженого економічного оператора (УЕО). УЕО – статус, який надається будь-якому економічному оператору, який відповідає загальним критеріям, які стосуються системи управління, фі-

нансової спроможності, а в деяких випадках, відповідним стандартам надійності та безпеки. Визнання статусу УЕО підтверджується видачею сертифіката суб'єкта економічної діяльності.

Структура митного регулювання у цій країні має 2 рівні: загальноєвропейський та державний. На загальноєвропейському рівні на Бельгію, як і на інших членів ЄС, поширюється європейське законодавство, в тому числі Митний кодекс ЄС та інші нормативно-правові акти Європейського Співтовариства. Також, як і в більшості країн ЄС, митна служба Бельгії входить до складу Міністерства фінансів та підпорядкована йому. На державному рівні Бельгія має також національні нормативно-правові акти, що регулюють митну справу та регламентують дещо інші митні правила.

У Бельгії немає жодних обмежень на імпорт та експорт місцевої або іноземної валюти. Заборонено ввезення неконсервованого м'яса, наркотичних речовин, зброї та боєприпасів.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ БІЛОРУСІ (CUSTOMS OF BELARUS) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ (ДМКРБ) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE REPUBLIC OF BELARUS). Митні органи входять у систему правоохоронних органів країни та історично беруть свій початок з 1991 р., коли постановою Верховної Ради Республіки Білорусь № 1101-XII «Про митну службу Республіки Білорусь» Білоруське управління Державного митного контролю СРСР було перетворено у **ДМКРБ** із підпорядкуванням йому митних органів СРСР, що діяли на території республіки. До 1991 р. на території республіки діяло 4 митниці, штатна чисельність працівників яких налічувала близько 1500 осіб.

У 1992 р. прийнято Закон «Про основи організації митної служби Республіки Білорусь», у якому визначалися основні правові та організаційні аспекти митної справи у державі, окреслювалися завдання митної служби, спрямовані на захист економічних інтересів республіки. У 1993 р. введено у дію Митний кодекс, який оновлювався у 1998 р. та 2007 р. В останній редакції Митного кодексу враховувалися принципи регулювання ЗЕД Всесвітньої митної організації та механізми митного регулювання, передбачені Кіотською конвенцією про спрощення та гармонізацію митних процедур. У цьому ж 1993 р. прийнято Закон «Про митний тариф». З 01.07.2002 введено у дію Товарну номенклатуру ЗЕД, яку розроблено на основі нової редакції Гармонізованої системи опису та кодування товарів.

Основними завданнями, що ставляться перед **ДМКРБ** є: проведення державної митної політики, здійснення регулювання та управління у сфері митної справи та координація у цій сфері діяльності інших республіканських органів державного управління та інших організацій; забезпечення в межах своєї компетенції економічної безпеки Республіки Білорусь, захист її економічних інтересів; розробка та застосування засобів митного регулювання торгово-економічних відносин держави; організація та удосконалення митного контролю та митного оформлення, створення умов, що сприяють прискоренню товарообігу, розвитку ЗЕД організацій та громадян, забезпечення реалізації цих заходів; попередження та запобігання контрабанді, іншим злочинам та адміністративним правопорушенням у сфері митної справи; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань держави у сфері митної справи.

Митні органи країни формують – **ДМКРБ**, одна центральна митниця (Мінська), дві регіональних митниці (Мінська та Гродненська) та шість митниць (Брестська, Вітебська, Гомельська, Могилевська, Ошмянська та «Мінськ-2»). Митниці безпосередньо здійснюють державний митний контроль на території закріплених за ними зон оперативної відповідальності.

До основних функцій митних органів Республіки Білорусь належать: здійснення митного оформлення та митного контролю, створення умов, сприятливих для пришвидшення товарообігу через митний кордон; утримання митних платежів, контроль правильності їх нарахування та своєчасність сплати, застосування заходів примусового стягнення митних платежів; забезпечення дотримання порядку переміщення товарів через митний кордон; здійснення контролю за дотриманням заборон та обмежень, на ввезення товарів у Республіку та їх вивезення із республіки,

встановлених законодавством чи міжнародними договорами Республіки Білорусь за умовами економічного чи неекономічного характеру; забезпечення захисту прав інтелектуальної власності; боротьба з контрабандою та іншими злочинами, адміністративними правопорушеннями, провадження за якими віднесено до компетенції митних органів, перешкоджання незаконному обігу через митний кордон наркотичних засобів, зброї, культурних цінностей, радіоактивних речовин, тварин та рослин, що знаходяться під загрозою знищення, об'єктів інтелектуальної власності, інших товарів, а також сприяння боротьбі із міжнародним тероризмом; в межах своєї компетенції здійснення податкового, валютного, експортного та іншого видів контролю, право на здійснення яких або участь у здійсненні надано митним органам законодавчо; ведення митної статистики зовнішньої торгівлі Республіки Білорусь та спеціальної митної статистики; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань держави в частині митної справи, здійснення співробітництва з митними та компетентними органами іноземних держав, міжнародними організаціями, що займаються питаннями митної справи; інформування та консультування з питань митного регулювання та інших питань, що входять до компетенції митних органів, надання у встановленому порядку інформацію з митних питанньі; здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації посадових осіб митних органів; проведення науково-дослідних робіт у сфері митної справи.

У структуру **ДМКРБ** входять 11 управлінь, 1 самостійний відділ та 1 група: управління організації митного контролю; управління організації боротьби з контрабандою та адміністративними митними правопорушеннями; управління розвитку митної інфраструктури; управління інформаційних технологій, митної статистики та аналізу; управління організаційно-кадрової та ідеологічної роботи; фінансово-економічне управління; управління тарифного регулювання та митних платежів; правове управління; управління власної безпеки; управління організації пост-митного контролю; контрольно-ревізійний відділ; організаційно-аналітичне управління; група по захисту державних секретів.

ДМКРБ адмініструє митні платежі, до яких належать ввізне мито, вивізне мито, спеціальне мито, антидемпінгове мито, компенсаційне мито; ПДВ, що утримується при ввезенні товарів на митну територію; акцизи, що утримуються при ввезенні товарів на митну територію; митні збори. Відповідно до білоруського законодавства **ДМКРБ** є органом влади, що відповідає за організацію боротьби із контрабандою та адміністративними митними правопорушеннями. До компетенції митних органів належить проведення дізнання у справах про контрабанду, ухилення від сплати митних платежів. Митні органи Білорусі здійснюють оперативно-розшукову діяльність з метою виявлення осіб, які готують, здійснюють або вже здійснили злочини, провадження за якими віднесено до компетенції митної служби.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ БОЛГАРІЇ (CUSTOMS OF BULGARIA) – МИТНА АГЕНЦІЯ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ (МАРБ) (CUSTOMS AGENCY OF THE REPUBLIC OF BULGARIA). Із дати приєднання Болгарії до ЄС її митні органи безпосередньо застосовують законодавство ЄС, яким регламентуються загальні процедури, тарифні й нетарифні заходи (заборони й обмеження) при експорті та імпорті товарів щодо «третіх» для ЄС країн. Митні органи Болгарії з 01.01.2007 застосовують такі ж інструменти для здійснення митного контролю, які існують в інших країнах ЄС.

Болгарія застосовує ліберальний режим зовнішньої торгівлі, який відповідає вимогам СОТ. Лише обмежена кількість товарів є об'єктом адміністративного контролю. Болгарське митне управління є централізованою адміністративною структурою, організованою в рамках Національного митного агентства (NCA) під керівництвом міністра фінансів. NCA є юридичною особою, фінансується з державного бюджету. Управління NCA здійснюється генеральним директором та його чотирма заступниками. Загальна функція NCA – здійснення митного контролю та контролю митної території Болгарії. Структура NCA складається з центрального митного управління (CCD), розташованого в Софії, 5 регіональних митних управлінь (RCD),

розташованих у головних містах країни, 17 митних будинків (CH). Митних органів та прикордонних пунктів – 102. Митні органи та прикордонні пункти діють спільно для проведення митного нагляду й контролю. Функції митного агенства: керування діяльністю митного управління; планування, призначення й контроль за використанням виділених бюджетних коштів і власних доходів агентства; укладання та припинення трудових договорів з особами, які працюють в агентстві; регламентування правил щодо організації діяльності, внутрішніх справ, заробітної плати й винагород в агентстві; затвердження офіційних планів агентства; співпраця з іншими органами у формуванні, реалізації заходів, пов'язаних із митними питаннями.

Основні нормативно-правові акти митного законодавства Болгарії, чинні на території Болгарії після приєднання Болгарії до ЄС: Регламент (ЄІО) №2913/92 Ради ЄС від 12.10.1992 «Про введення в дію Митного кодексу Співтовариства» (ОВ L 302, 19.10.1992 р.), Регламент (ЄІО) №2454/93 Євро-

пейської комісії від 02.07.1993 «Положення із застосування регламенту (ЄІО) №2913/92 ради ЄС про набрання чинності Митним кодексом спільноти» (OB L 253, 11.10.1993) з останніми змінами й доповненнями.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ БОСНІЇ І ГЕРЦЕГОВИНИ (CUSTOMS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA) – УПРАВЛІННЯ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ БОСНІЇ ТА ГЕРЦЕГОВИНИ (УНОБГ) (INDIRECT TAXATION AUTHORITY OF BOSNIA AND GERZEGOVINA) – орган державного управління Республіки Боснії та Герцеговини, до компетенції якого входить реалізація митної політики держави. **УНОБГ** створене відповідно до закону «Про непряме оподаткування» від 29.12.2003.

УНОБГ є єдиним органом у Боснії і Герцеговині, який відповідальний за реалізацію законодавства та політики непрямого оподаткування та збору і розподілу доходів від непрямих податків. До компетенції **УНОБГ** входить збір та адміністрування податку на додану вартість, митні збори, мито та акцизи.

Керівництво **УНОБГ** здійснює директор та Керівний комітет. Головний офіс **УНОБГ** знаходиться у м. Баня Лука. Регіональні управління розташовані у містах Сараєво, Баня Лука, Мостар, Тузла.

Ключові закони, що регламентують діяльність **УНОБГ:** про систему непрямого оподаткування в Боснії та Герцеговині, про непрямі податки, про порядок непрямого оподаткування, про примусову процедуру збору, про ПДВ, про акцизний податок, про митну політику, про митні правопорушення, про митний тариф.

До складу **УНОБГ** входить митний департамент, що практично є митним органом держави. Він є найбільшим структурним підрозділом **УНОБГ** за чисельністю працівників. До складу митного сектору входять підрозділи: тарифів і вартості, процедур, управління. Підпорядковується 40 пунктів пропуску прикордонних, 30 митних постів, чотири пункти пропуску в аеропортах, 3 поштових та 8 залізничних пунктів пропуску. Митні процедури

здійснюються у чотирьох вільних зонах. Очолює митний сектор помічник директора **УНОБГ.**

До пріоритетних завдань, що стоять перед **УНОБГ** у контексті приєднання до ЄС належать: прискорення потоку товарів і людей при одночасному посиленні контролю, підвищення рівня безпеки громадян, а також розвиток співпраці з іншими національними та міжнародними установами з метою узгодження процедур та гармонізації законодавства до вимог ЄС, поліпшення обміну інформацією з іншими установами та ефективна боротьба з незаконним обігом та будь-якою формою митних та податкових махінацій.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ БРАЗИЛІЇ (CUSTOMS OF BRAZIL) – СЕКРЕТАРІАТ ФЕДЕРАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ БРАЗИЛІЇ (СФУДДБ) (THE SECRETARIAT OF THE FEDERAL REVENUE OF BRAZIL) – орган державного управління, який підпорядкований Міністерству фінансів та виконує функції адміністрування податків, що стягуються на федеральному рівні. У складі **СФУДДБ** є податкова поліція, до завдань якої належить боротьба із контрабандою, ухиленням від сплати податків, незаконною торгівлею.

Управління митною сферою здійснює Департамент внутрішніх доходів. Департамент митних доходів був ліквідований у 1968 р. і його функції були передані податковій службі. Головним завданням **СФУДДБ** є податкове адміністрування і митний контроль, при цьому поважати громадян і інтереси

усього суспільства. До обов'язків **СФУДДБ** належать: митне адміністрування; внесення пропозицій щодо удосконалення федерального податкового та митного законодавства; реалізація господарсько-фінансової інформаційної політики; сприяння інтеграції державних та приватних структур за допомогою обміну інформацією; участь у міжнародному співробітництві та переговорах та виконання міжнародних угод у податковій та митній сфері. **СФУДДБ** ще у 1996 р. створив сайт відомства та надав можливість сплати платежів через Інтернет з 2005 р.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ (CUSTOMS OF UK) – МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ (МАСВ) (HER MAJESTY'S REVENUE AND CUSTOMS – HMRC). Митні збори у Великобританії було започатковано з англосаксонських часів, коли король мав прерогативу щодо збору імпортованих товарів для власного використання та оподатковував товари різними видами зборів. Державну митну службу у Великобританії було організовано 1203 р., а вже 1275 р. у кожному великому порту країни було організовано для збору коштів у державну скарбницю пункти збору податків. 1507 р. з'явилася перша Книга тарифів. У 1671 р. було створено Митну раду Великобританії. 1823 р. відбулася масштабна реорганізація з метою об'єднання митниць англійської, шотландської та ірландської митних служб у Лондоні та створено Комітет із внутрішніх прибутків.

Пізніше функції Комітету зазнали суттєвих змін, наслідком яких стало злиття Митного комітету та Акцизного комітету. Новий орган мав назву Majesty's Customs and Excise (Митні та акцизні платежі її Величності). Протягом століття він здійснював функції збирання податків, був відповідальним за попередження та вилучення контрабанди. У 2004 р. було прийнято рішення про злиття HM Customs and Execise та раніше існуючого Комітету з внутрішніх прибутків. Повноваження органу було закріплено у 2005 р. Податковим та Митним законом. Орган почав офіційно функціонувати з 18.04.2005 та вважається «неміністерським» відділом британського уряду, головним завданням якого є збір податків різних видів, у т.ч. – митних зборів. Функції Департаменту митниць та акцизів Великобританії можна класифікувати за такими групами: фіскальні, правоохоронні, контрольно-організаційні та міжнародно-комунікативні. Отже, до завдань Управління митниць та акцизів Великобританії належать: збір податків; збір митних платежів; упровадження обмежень та заборон на імпорт та експорт товарів; боротьба з незаконним обігом наркотиків; вирішення завдань, пов'язаних із міжнародною торгівлею; ведення торговельної статистики.

Головним органом управління, який відповідає за переміщення потоків людей та товарів через державний кордон Великої Британії, є Управління митних та акцизних зборів її Величності (HR Revenue and Customs) та Прикордонний Департамент (UK Border Agency), який входить до структури Міністерства внутрішніх справ. Департамент митних та акцизних зборів Великобританії є одним із різновидів неурядових установ – центральних відомств, глави яких не входять до складу уряду, а є професійними урядовцями вищого рангу. Хоча такі відомства і не очолюються безпосередньо міністрами, на одного з членів уряду покладається загальне керівництво кожним із них. Таке керівництво щодо митних органів здійснює міністр фінансів. Безпосереднє керівництво Департаменту здійснює голова, якого призначає на цю посаду Королева Великобританії. HMRC має у своєму складі 4 оперативні групи, які очолює генеральний директор. Це групи: сплати податків фізичних осіб, прибутку та кредиту, бізнесу та податків і введення законів у дію та контролю за їх дотриманням. Прикордонний департамент (UK Border Agency) має у своєму складі 3 структурні підрозділи: міжнародна група, прикордонна служба та імміграційна служба. Кожен із них має власну структуру та повноваження.

Як і багато інших острівних держав, Великобританія приділяє особливу увагу ветеринарному та фітосанітарному контролю. Тому до цієї країни заборонено ввезення м'яса, молока та інших продуктів тваринного походження (риба, яйця, мед). Виняток становить лише порошкове молоко для дитячого харчування, а також м'ясо, молоко, риба, мед для власного споживання з Андорри, Норвегії, Сан-Марино, Канарських та Нормандських островів і низки інших «екологічних» країн.

У всіх портах і аеропортах Великобританії існує система трьох коридорів. «Зелений коридор» призначений для пасажирів із країн, що не входять до ЄС, які не мають що декларувати і не ввозять заборонених або обмежених до ввезення предметів. «Червоним коридором» мають пройти ті пасажири, які мають із собою предмети, що підлягають декларуванню, товари для комерційного використання, тютюнові вироби з країн ЄС у кількостях, що перевищують ліміти, встановле-

ні для конкретної країни. І, нарешті, «Блакитний коридор» призначений для громадян, які прибувають із країн ЄС, якщо у них відсутні заборонені або обмежені до ввезення предмети і тютюнові вироби понад встановлені норми.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ВЕНЕСУЕЛИ (CUSTOMS OF VENEZUELA) – НАЦІОНАЛЬНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ БОЛІВАРИАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ВЕНЕСУЕЛА (НМУБРВ) (NATIONAL CUSTOMS AND TAX ADMINISTRATION OF THE BOLIVIAN REPUBLIC OF VENEZUELA) – разом із податковими органами інтегроване в одному міністерстві з 10.08.1994.

Завданнями **НМУБРВ** є здійснення національної митної політики, контроль за дотриманням митного законодавства, поліпшення митного оформлення, вирішення ряду проблем сформульованих як завдання у сфері стягування податків (перешкоджання ухиленню від сплати податків, захист промисловості, усунення перепон у торгівлі).

Складається із Головного митного управління та Центральної адміністрації. Головному митному управлінню підпорядковується сімнадцять митниць із відповідними офісами. Вони відповідають за організацію контролю торгівлі, декларування товарів, а також за правильність сплати платежів. Центральна адміністрація об'єднує такі підрозділи: управління тарифу (мита), управління митних режимів, управління вартості та управління митного контролю й два допоміжних підрозділи – управління інновацій і розвитку митниці та управління імпорту.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ВІДПРАВЛЕННЯ (CUSTOMS OFFICE OF DEPARTURE) – митний орган, з якого починається переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів або їх частини під митним контролем в митницю призначення шляхом перевезення їх залізничним, автомобільним, повітряним, річковим, морським видами транспорту.

М.в. дає дозвіл на доставку товарів у митницю призначення за умови відсутності у неї претензій до пред'явлених для митного контролю документів, товарів та транспортних засобів, що перевозять ці товари. Товари перевозяться між митницями під митним забезпеченням в упаковці, транспортних засобах чи контейнерах, виготовлених та обладнаних таким чином, щоб товари не могли бути вилученими з опечатаного вантажного місця, транспортного засобу чи контейнера або поміщатись у такі місця без залишення видимих слідів розпечатання чи пошкодження митного забезпечення.

М.в. вказує граничний термін доставки товарів у митницю призначення. Цей термін є або законодавчо обумовлений, або встановлюється самою митницею згідно з нормативами на перевезення товарів з урахуванням виду транспортного засобу, маршруту перевезення, властивостей товарів та інших умов.

Корнійчук О.О.

МИТНИЦЯ ВІННИЦЬКА – див. ВІННИЦЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ВІРМЕНІЇ (CUSTOMS OF ARMENIA) – МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ (МСРВ) (CUSTOMS SERVICE OF THE REPUBLIC OF ARMENIA) – була створена 04.01.1992 згідно із Указом Президента Республіки Вірменія (РВ). У перші роки свого існування вона діяла в якості митної адміністрації. 3 липня 1999 р. вона увійшла до складу Міністерства державних доходів РВ. Державний митний комітет при уряді РВ був створений у 2001 р. згідно із постановою уряду РВ «Про створення Державного митного комітету при уряді РВ». Відповідно до цієї ж постанови була затверджена структура центрального апарату Державного митного комітету при уряді РВ. Згідно з указом президента РВ 2008 р., Державна податкова служба при уряді РВ та Митна служба при уряді РВ, внаслідок

злиття, реорганізувалися в Комітет державних доходів при уряді РВ.

Реформи у податковій та митній системі РВ розпочались у квітні 2008 р. з метою спрощення митних процедур та сприяння діяльності підприємців. Були запроваджені міжнародні норми щодо якості процедур митного оформлення та впровадження системи самодекларування та функціонування інституту митних брокерів із метою зниження корупційних ризиків. Митні брокери займаються не лише митним оформленням, але й транспортуванням, складуванням товарів (логістичними послугами). Запроваджена система електронного декларування.

У структурі Комітету державних доходів РВ визначено Вищий орган (18 департаментів й управлінь та 114 відділів) і Територіальні органи (7 податкових інспекцій, 21 територіальна податкова інспекція, 9 митниць та 6 митних постів).

Очолює Комітет державних доходів РВ Голова, якому підпорядковані два перших заступники, три заступники та начальник апарату. До складу Департаменту входять: Департамент з управління персоналом; Відділ з ведення справ; Управління внутрішнього аудиту; Управління подвійного митного контролю та боротьби з контрабандою; Управління інформаційних технологій; Управління оперативного розшуку; Управління з обслуговування платників податків і податкових процедур; Управління з організації та контролю; Управління з організації і моніторингу перевірок; Управління правового регулювання; Управління розслідувань; Управління стратегічного програмування; Управління митного контролю; Управління митного пост-контролю; Управління митного попереднього контролю; Управління статистики, аналізу та управління ризиками; Фінансово-розрахункове управління; Юридичне управління та секретаріат.

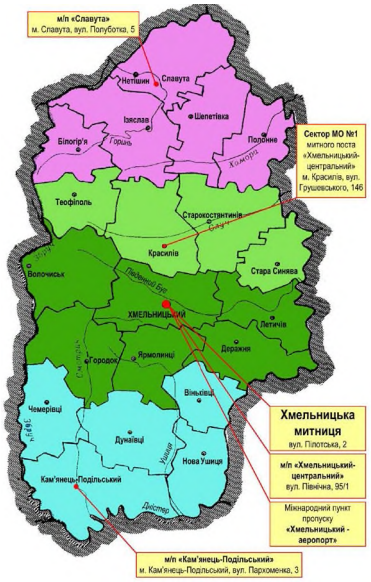
У територіальній структурі **МСРВ** визначено дев'ять митниць (Араратська регіональна митниця, Гугаркська регіональна митниця, Регіональна митниця міжнародних дорожніх перевезень, Спеціалізована митниця для митного оформлення товарів, із яких сплачується акцизний податок, Спеціалізована митниця з міжнародною поштою і кур'єрським перевезенням товарів, Спеціалізована митниця з оформлення митних документів автотранспортних засобів, Сюнікська регіональна митниця, Митниця «Звартноц», Ширакська регіональна митниця) та шість митних постів (Бавринський митний пост, Багараташевський митний пост, Мегринський митний пост, Митний пост Айрум-Джіліза, Митний пост аеропорту «Ширак», Митний пост Гогаван-Привольне).

МСРВ – це структура, яка має ключове значення для економічного розвитку та управління зовнішньою торгівлею. Основною місією **МСРВ** є захист економіки та суспільства в рамках найбільш важливих завдань і, зокрема, боротьба з митними злочинами та порушеннями митних правил, боротьба з тероризмом, постійно зростаючими темпами контрабанди наркотиків, зброї, культурних цінностей. Крім цих функцій, **МСРВ** повинна забезпечити стягування митних зборів.

Основними завданнями **МСРВ** є: забезпечення економічного суверенітету РВ, економічної безпеки, захисту економічних інтересів і внутрішнього ринку; забезпечення виконання митного законодавства та контроль за виконанням митного законодавства, виявлення правопорушень і запобігання їм, реалізація робіт із стягнення боргів у державний бюджет РВ, які виникли внаслідок невиконання зобов'язань, передбачених митним законодавством; застосування заходів, передбачених митним законодавством РВ із регулювання торгово-економічних відносин, застосування нетарифних заходів регулювання, передбачених митним законодавством РВ, при перевезенні товарів і транспортних засобів з митної території РВ, збір і подальший переказ у державний бюджет РВ митних зборів; виконання митного нагляду та митних формальностей, створення сприятливих умов для пасажиропотоку; боротьба з контрабандою, а також з порушеннями перевезень товарів і транспортних засобів відповідно до інших пунктів законодавства РВ, запобігання спробам нелегального перевезення митною територією РВ наркотичних засобів, зброї, предметів, що мають культурне, історичне або археологічне значення, об'єктів інтелектуальної власності, видів тварин і рослин, що перебувають під загрозою зникнення, їх частин та інших товарів, а також сприяння боротьбі з міжнародним тероризмом; сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків РВ; сприяння заходам щодо забезпечення якості імпортованих товарів з метою захисту прав споживачів; виконання зобов'язань за митною частиною РВ, передбачених міжнародними угодами, співробітництво з митними та іншими компетентними органами інших країн, з міжнародними компаніями, що займаються митними питаннями; ведення митної статистики РВ; аналіз і дослідження митних справ, а також надання консультацій з митних справ.

Туржанський В.А.

МИТНИЦЯ ВНУТРІШНЯ (INLAND CUSTOMS) – митниця, в зоні діяльності якої відсутня територія, прилегла до державного кордону, та у складі якої відсутні пункти пропуску для пере-

Зона діяльності Хмельницької митниці у 2012 р. на митній карті Хмельницької області

міщення окремих видів товарів через державний кордон.

Поділ митниць на прикордонні та внутрішні здійснюється залежно від їх місцезнаходження. Зокрема територія зони діяльності **М.в.** віддалена від державного кордону, а митниця не має у своєму складі зон митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон. Фактично при експортно-імпортних операціях **М.в.** здійснює митне оформлення товарів, які переміщуються через державний кордон у пунктах пропуску, підпорядкованих прикордонним митницям.

У 2013 р. в Україні **М.в.** були: Дніпропетровська, Київська міжрегіональна, Кіровоградська, Полтавська, Тернопільська, Хмельницька, Черкаська.

Ще дві митниці (Івано-Франківська та Київська (обласна)) мали в зоні своєї діяльності територію, прилеглу до державного кордону, проте пункти пропуску для переміщення окремих видів товарів через держаний кордон на даних ділянках не розміщувалися.

Медвідь Ю.О.

МИТНИЦЯ ВОЛИНСЬКА – див. ВОЛИНСЬКА МИТНИЦЯ

МИТНИЦЯ ГОНКОНГУ (CUSTOMS OF HONG KONG) – МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ГОНКОНГУ (МАСГ) (HONG KONG CUSTOMS AND EXCISE SERVICE). Функції та цілі **МАСГ**: захищати спеціальний адміністративний регіон Гонконг від контрабанди та боротися з нею; захищати і збирати доходи від сплати мита на товари, що обкладаються митом; виявляти і припиняти незаконний обіг наркотиків, боротися зі зловживанням наркотичних засобів; захищати права інтелектуальної власності; захищати інтереси споживачів; захищати і сприяти законній торгівлі й виробництву, а також підтримувати торговий імідж Гонконгу.

Відповідно до законодавства Гонконгу в цьому адміністративному окрузі відсутнє будь-яке мито на товари, що переміщуються в режимі імпорту до Гонконгу, за винятком акцизних зборів. Акциз нараховується на чотири групи товарів незалежно від того, імпортовані вони до Гонконгу чи вироблені на території Гонконгу для місцевого споживання. До таких товарів належать вуглеводневі паливні та мастильні матеріали (бензин для наземних транспортних засобів, авіаційне паливо, дизельне паливо), лікеро-горілчані вироби міцністю більше ніж 30 градусів, метиловий спирт та тютюнові вироби, окрім, так званого бездимного тютюну.

Відповідно до порядку сплати зборів з товарів, **МАСГ** контролює підприємства, що є виробниками тютюнових виробів, алкогольних напоїв, нафтобази, промислові й комерційні установи, що займаються

брокерською діяльністю, а також здійснює нагляд за видачею та порядком користування ліцензіями, здійснює нагляд за діяльністю митних складів. Поставки та зберігання товарів в магазинах безмитної торгівлі також перебувають під контролем **МАСГ.** Ліцензії видаються тим, хто імпортує, експортує або ж виробляє товари, що підлягають обкладанню акцизними зборами. **МАСГ** також займається збо-

ром платежів, що підлягають сплаті при первинній реєстрації транспортних засобів відповідно до встановленого порядку реєстрації транспортних засобів (першого податкового обліку) в адміністративному

окрузі Гонконг. У складі **МАСГ** існує також спеціальний слідчий підрозділ по боротьбі з незаконним обігом тютюнових виробів.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ГРЕЦІЇ (CUSTOMS OF GREECE) – ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ПО МИТНИЦІ ТА АКЦИЗАХ ГРЕЦІЇ (ГУМАГ) (GENERAL SECRETARIAT OF CUSTOMS AND EXCISE OF GREECE). Поряд із формуванням сучасної грецької держави, її оборонних механізмів, створених для захисту своєї територіальної цілісності та для забезпечення збору необхідних ресурсів для функціонування держави 25.03.1833 була створена Грецька армія і Грецька митна адміністрація. Грецька митниця була підпорядкована Міністерству економіки і фінансів.

У 1961 р. Греція підписала Угоду про асоціацію з Європейським Економічним Співтовариством, а 28.05.1979 було підписано договір про приєднання Грецької Республіки до Європейського Економічного Співтовариства, що набув чинності з 01.01.1981.

При цьому також реорганізовувалась і митна служба. Так, у 1977 р. створюється Головне митне управління. У його функції входять обов'язки нарахування та стягнення акцизів, а також обов'язок контролю за переміщенням товарів, оподаткування акцизами (алкогольної продукції, тютюнових виробів та нафтопродуктів). Це призвело до перейменування Головного митного управління на Головне управління по митниці та акцизах. **ГУМАГ** очолює Генеральний директор та підпорядковується Міністерству економіки і фінансів Греції.

Головними функціями **ГУМАГ** є захист національних фінансових інтересів та ЄС, безпека громадян; захист від незаконної торгівлі з одночасною підтримкою законної підприємницької діяльності; зміцнення конкурентоспроможності підприємств шляхом застосування електронних митних систем; охорона культурної спадщини; боротьба з контрабандою наркотиків, зброї, вибухових речовин та інших заборонених для переміщення через кордон товарів.

ГУМАГ інтенсивно працює над адаптацією та автоматизацією митних процедур з метою полегшення торговельних операцій. Процедури автома-

тизації дозволили з липня 2009 р. подавати митні декларації та документи в електронному вигляді. Метою єдиного вікна є можливість економічним операторам одноразово подати в електронному вигляді інформацію згідно із митним та іншим законодавством ЄС під час транскордонного переміщення товарів.

Митна діяльність Греції сильно залежить від якості людських ресурсів. Тому **ГУМАГ** інвестує в підготовку кадрів для митної служби. При цьому, **ГУМАГ:** проводить освітню і професійну підготовку персоналу; робить акцент на змішане навчання; професійне та регулярне навчання для всіх співробітників; організовує спеціалізовані семінари з митних питань; створює систему стимулів у вигляді моральної та фінансової винагороди.

Туржанський В.А.

МИТНИЦЯ ГРУЗІЇ (CUSTOMS OF GEORGIA) – МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ СЛУЖБИ ДОХОДІВ ГРУЗІЇ (МДСДГ) (CUSTOMS DEPARTMENT OF GEORGIA REVENUE SERVICE) – структурний підрозділ Служби доходів Грузії (Revenue service (RS), яка підпорядкована Міністерству фінансів. Генеральний директор RS здійснює нагляд за діяльністю **МДСДГ.** У своїй діяльності Департамент керується Конституцією Грузії, міжнародними угодами, Податковим кодексом Грузії, іншими нормативними актами Грузії. **МДСДГ** є юридичною особою. **МДСДГ** очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з неї Міністром фінансів Грузії

за поданням Генерального директора RS. Голова має заступників, які призначаються і звільняються з посади Генеральним директором RS Грузії. Голова **МДСДГ** в межах його компетенції: представляє **МДСДГ** у відносинах з іншими органами держав-

ної влади; забезпечує дотримання законодавчих і підзаконних актів Грузії; забезпечує управління, координацію і нагляд за діяльністю структурних підрозділів **МДСДГ**; вносить пропозиції щодо заохочення або накладання дисциплінарних стягнень на працівників; підзвітний Генеральному директору RS Грузії; надає дозвіл щодо доступу до автоматизованої системи баз даних RS Грузії.

Відповідно до Статуту **МДСДГ** забезпечує: державний нагляд за товарами та реєстрацією транспортних засобів під час переміщення через митний кордон; реалізацію торгової політики і заходів державного контролю в пунктах пропуску через державний кордон; внесення відповідних записів до проїзних документів та реєстрацію інформації, що стосується осіб, транспортних засобів та/або товарів в автоматизованій базі даних Міністерства внутрішніх справ при перетині державного кордону Грузії; у межах компетенції – захист прав інтелектуальної власності; санітарно-карантинний контроль, державний ветеринарний, прикордонний карантинний, фітосанітарний контроль; у межах компетенції RS – видачу, внесення змін і скасування дозволів на експорт, імпорт, реекспорт або транзит продукції, що підлягають ветеринарному контролю, імпорту товарів рослинного походження, що підлягають фітосанітарному контролю товарів подвійного призначення, імпорт та експорт ліків, які підлягають особливому контролю; співробітництво з правоохоронними органами щодо поставок, які підлягають державному контролю; координацію електронного документообігу між органами державної влади щодо видачі дозволів на вивезення та ввезення продукції, що підлягає експортному контролю за допомогою автоматизованої системи «Відстеження 7», яка функціонує в рамках експортного контролю та безпеки кордонів; видача дозволів у відповідності до принципу єдиного вікна; обробка інформації, пов'язаної з порушенням законодавства, виявлених у зоні контролю з метою його розміщення в інформаційній системі; проведення постійного моніторингу поточної діяльності податкової служби; аналіз результатів моніторингу та при необхідності надання інформації до відповідних органів з метою ліквідації черг та поліпшення якості обслуговування.

Крім **МДСДГ** структурним підрозділом RS Грузії є Відділ митного оформлення (В.м.о.), який також має статус юридичної особи. До основних функцій В.м.о. належать: моніторинг, контроль та аналіз товарних операцій; моніторинг процесу виконання прийнятих рішень, пов'язаних з виконанням товарних операцій; здійснення державного контролю за товарами, що перебувають під державним контролем та/або на транспортних засобах за допомогою рентгенівських сканерів; аналіз та обробка інформації, отриманої в результаті сканування; видача сертифікатів про походження товарів для експорту.

Несторишен І.В.

МИТНИЦЯ ДАНІЇ (CUSTOMS OF DENMARK) – МИТНИЙ ДИРЕКТОРАТ МІНІСТЕРСТВА ОПОДАТКУВАННЯ ДАНІЇ (МДМОД) (CUSTOMS DIRECTORATE OF THE MINISTRY OF TAXATION OF DENMARK). **МДМОД** було створено у 1975 р., як самостійне міністерство. У 1990 р. відбулася реорганізація, під час якої було об'єднано податковий директорат Данії та Директорат з мита і акцизів.

На сьогоднішній день **МДМОД** складається із: 1) Податкового Департаменту (Skatteministeriets departement); 2) Національного трибуналу з податкових питань (Landsskatteretten); 3) Державного органу нагляду за азартними іграми (Spillemyndigheden); 4) Центрального органу митного і податкового адміністрування.

МДМОД є державним органом, відповідальним за адміністрування митних, прямих і непрямих податків, здійснює функції управління, планування і розвитку митної справи в Королівстві Данія.

У структурі **МДМОД** функціонують три спеціальні підрозділи: адміністративний, фінансовий і управління людськими ресурсами. У регіональну структуру **МДМОД** входять 30 митних і податкових регіонів, сім з яких мають власні митні центри, які є окремими підрозділами. У **МДМОД** на кінець 2012 р. працювало близько 5200 співробітників, з яких 800 – у центральному апараті.

Центральним органом **МДМОД** є Адміністрація, яка здійснює керівництво органом, на чолі якого стоїть директор. Адміністрація здійснює свою діяльність у співпраці з 98 муніципалітетами.

МДМОД безпосередньо підпорядковується відповідним службам комісії ЄС. Підставою для класифікації товарів, які переміщуються через кордон Данії, та визначення розмірів мита, що підлягає сплаті з цих товарів, є «Митний тариф Данії», уведений в дію з 01.01.1988. У його основу покладено «Гармонізовану систему опису й кодування товарів» Ради з митної співпраці, «Єдину номенклатуру ЄЕС» та «Єдиний тариф ЄЕС».

Данія дотримується єдиних для ЄС вимог щодо маркування продукції та тарифів для товарів, що постачаються ззовні ЄС. Мита на такі товари, як насіння злаків, рис, молоко і молочну продукцію, яловичину і телятину, оливкову олію та цукор встановлюються за допомогою системи різних ставок, яка використовується для того, щоб зрівняти ціни на імпортовану продукцію з внутрішніми цінами ЄС. Митні процедури, зокрема класифікація та оцінка вартості товарів, проводяться відповідно до правил ЄС. На більшість товарів не потрібно

ліцензій на імпорт. Виняток становлять алкогольні напої, зброя, деякі види ліків, продуктів харчування та хімічні речовини. Членство Данії в НАТО обумовлює участь країни в особливому режимі регулювання експорту та реекспорту стратегічних товарів. На низку продуктів харчування Данія має свої власні стандарти, що обумовлено більш високими санітарними та екологічними вимогами, ніж встановлено в ЄС. У той час як стандарти всередині спільного ринку ЄС гармонізуються, в окремих країнах присутні нові нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі, у зв'язку з цим фірми Данії відчувають певні труднощі. Цими проблемами займаються відповідні відомства – Міністерство економіки і підприємництва Данії, Агентство із забезпечення добросовісної конкуренції Данії.

Нетарифні бар'єри, тобто заходи щодо захисту внутрішнього ринку країни від іноземної конкуренції методами, іншими ніж митно-тарифні, застосовуються Данією в контексті загальної торговельної політики ЄС в основному щодо товарів з країн, що не входять до ЄС. Певну роль в Данії відіграють такі види торговельних бар'єрів, як безпосередні кількісні обмеження імпорту та ліцензування імпорту.

Ченцов В.В., Попель С.А.

МИТНИЦЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКА – див. ДНІПРОПЕТРОВСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ДОНЕЦЬКА – див. ДОНЕЦЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЕЛЕКТРОННА (ELECTRONIC CUSTOMS) – багатофункціональна комплексна система, яка поєднує інформаційно-комунікативні технології та сукупність механізмів їх застосування і дає можливість підвищити якість митного регулювання та удосконалити митне адміністрування з метою забезпечення митної безпеки України, шляхом: технологічного забезпечення безперервного потоку, накопичення та обробки електронної інформації між митними адміністраціями держав, органами державної влади України і суб'єктами ЗЕД; впровадження новітніх сучасних електронних процедур митного контролю і оформлення та їх супроводження; створення та технічної підтримки організаційно-технічних систем для функціонування всеохоплюючих автоматизованих процедур оцінки якості виконання митної справи; інформаційного забезпечення правоохоронної діяльності та контролю за переміщенням товарів.

М.е. поєднує інформаційно-телекомунікаційні технології та сукупність механізмів їх застосування. Принципами побудови **М.е.** є: законність; достовірність, цілісність та доступність інформації; єдність форматів даних, технічних і технологічних параметрів; уніфікованість документів; багаторівневість зберігання та доступу до інформації.

М.е. повинна функціонувати в єдиному інформаційному середовищі зі ступеневою системою обробки інформації та доступу до неї. За основу створення **М.е.** слід брати структурний принцип побудови, що забезпечує модульну організацію і поетапне нарощування її функціональних можливостей. Це допоможе сконцентрувати технічні та фінансові ресурси ЄАІС на розв'язанні завдань поетапного переходу від діючого механізму подання документів (митної декларації) до митного оформлення до механізму електронного декларування і одночасно започаткувати проектування, створення і впровадження програмно-технічних комплексів для автоматизації обробки всіх типів документів, які повинні надаватися як суб'єктом ЗЕД, так і іншими органами виконавчої влади виключно в

електронному вигляді.

Основою **М.е.** є інтегрована база даних та телекомунікаційне середовище. Інтегрована база даних **М.е.** формується на базі центральної бази даних Міндоходів (з травня 2014 р. – ДФСУ), центрів обробки даних митниць. Передбачається функціонування резервного комплексу збереження та обробки даних, який з міркувань безпеки повинен бути територіально віддаленим від інтегрованої бази даних.

Відповідно до організаційних та економічних умов створення, а також враховуючи необхідність гарантування безпеки інформації, **М.е.** повинна формуватися відповідно до таких засад:

– забезпечення повного циклу збирання, обробки, відображення, реєстрації, зберігання та розподілу інформації;

– використання обладнання з високою надійністю, реалізація принципу розподілених обчислень для підвищення надійності **М.е.**;

– оперативність забезпечення зовнішніх користувачів **М.е.** необхідною інформацією, надання її в зручному для сприйняття вигляді, надання допомоги у проведенні аналізу та виробленні можливих варіантів рішень з використанням сучасних інтерфейсів і процедур прийняття рішень;

– відповідність технологічного обладнання, що використовується в **М.е.**, державним та міжнародним стандартам;

– єдність загальнодержавного і відомчих інформаційних просторів, захист національного інформаційного ресурсу під час забезпечення взаємодії із зовнішніми інформаційно-аналітичними системами.

Програмно-технічний комплекс **М.е.** повинен базуватися на проектних рішеннях, які опрацьовано під час створення ЄАІС: робота з великими обсягами даних; підвищена стійкість до відмов, резервування даних, відновлення даних у разі їх руйнування; підтримання гетерогенного середовища даних; захист інформації як на рівні доступу до баз даних, так і під час її циркуляції в мережах; підтримання одночасної роботи з інформацією різних категорій; підтримання цілісності баз даних; спільна обробка та зберігання різних типів даних; формування інформації державною мовою, латинськими літерами для транслітерації українського алфавіту, відповідних форматів дат.

М.е. є базою для створення «єдиного вікна» та повинна включати такі підсистеми: електронне декларування; електронний документообіг; аналіз ризиків і керування ними; контроль за транзитом; єдина міжвідомча автоматизована система збору, збереження й обробки інформації, у тому числі від різних відомств; уніфікована база нормативних і довідкових документів, які використовуються в митних цілях; інформаційне забезпечення постаудиту та правоохоронної діяльності. Отже, замість додатка до митних процедур вона повинна стати ядром, стрижнем не тільки митних технологій, а ще й інструментом керування та контролю митної діяльності, тобто головним механізмом забезпечення митної справи.

Сьогодні вже функціонує портал Електронного урядування в Україні (е-урядування http://egovua.wordpress.com), у якому визначено розділ для **М.е.** Введення в дію **М.е.** повинне передбачати максимальне використання програмно-апаратних комплексів вузлів ЄАІС. Це суттєво зменшить витрати та прискорить процес уведення в дію **М.е.**, дасть змогу поетапно оптимізувати програмно-апаратний комплекс як за продуктивністю обладнання, так і за його вартістю.

Туржанський В.А.

МИТНИЦЯ ЕНЕРГЕТИЧНА – див. ЕНЕРГЕТИЧНА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЕСТОНІЇ (CUSTOMS OF ESTONIA) – ПОДАТКОВО-МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЕСТОНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ПМДЕР) (ESTONIAN TAX AND CUSTOMS BOARD) – урядова установа, що належить до управління Міністерства фінансів, наділена управлінською функцією та здійснює державний нагляд, а також застосовує державний примус на передбачених законом підставах. Департамент у своїй діяльності підзвітний міністру фінансів, який направляє та координує його діяльність і здійснює відносно нього службовий нагляд.

Департамент займається забезпеченням надходжень доходів у державний бюджет в частині державних податків та митних доходів, захистом суспільства та законної економічної діяльності, реалізацією державної податкової та митної політики, контролем дотримання податкового законодавства, митних правил та інших нормативних актів, видачею дозволів на діяльність та на організацію азартних ігор, наглядовою діяльністю у сфері азартних ігор, а також обслуговуванням клієнтів під час виконання податкових зобов'язань і митних формальностей.

Згідно із покладеними на департамент завданнями основними його функціями є: спрощення ведення законної торговельної діяльності між Естонією та країнами, що не входять до складу ЄС; запобігання незаконному товарообігу; впровадження митних правил та забезпечення їх виконання; ведення обліку державних податків, що підлягають надходженню в бюджет, або уже надійшли; ведення реєстру податкозобов'язаних осіб; ведення податкових справ, нарахування та контроль за правильністю сплати державних податків, а також нагляд за сплатою податків у встановленому

розмірі та порядку, використанням податкових пільг, обліком та визначенням сум податків, що підлягають сплаті; боргова вимога за податками, відстроченні платежів, списанні та анулюванні податкового боргу; повернення та взаємозалік зайво сплачених сум податків; захист суспільства та економіки шляхом попередження, запобігання і виявлення податкових та митних порушень; застосування державного примусу до порушників митних правил і податкового законодавства; розгляд спорів, скарг та їх вирішення; інформування осіб з питань оподаткування та митної справи; представлення держави у судах в межах своєї компетенції; організація міжнародного обміну інформацією в сфері оподаткування і митної діяльності; збір та обробка даних, необхідних для ведення зовнішньоторговельної статистики; забезпечення взятих за міжнародними договорами податкових та митних зобов'язань; співробітництво з іншими установами, відповідними установами іноземних держав та міжнародними організаціями; видача дозволів на організацію та ведення азартних ігор і наглядова діяльність у цій сфері.

Департаментом управляє генеральний директор, якого призначає та звільняє міністр фінансів за погодженням з канцлером. Генеральний директор має двох заступників: заступника з основних процесів (координує діяльність у сфері оподаткування та здійснення митних процедур) та заступника з обслуговуючих процесів, зокрема, таких, як розвиток департаменту, кадрова робота, інформаційно-аналітичне та правове забезпе-

чення. Структурно департамент ділиться на такі відділи: розвитку, адміністративний, юридичний, контролю, податковий, кадровий, внутрішнього контролю, інформаційно-аналітичний, організації обслуговування, доходів, слідчий, митного управління.

Відділ митного управління складається із служб та митних пунктів: служби із застосування митної політики, митної служби, служби контролю за легальною торгівлею, Пих'яського митного пункту, Лиунаського митного пункту, Ідаського митного пункту, Пих'яської служби мобільного контролю, Лиунаської служби мобільного контролю. Основними завданнями відділу є: застосування митних правил та пов'язаних із ними нормативних актів, а також попередження митних порушень, їх запобігання, розкриття та провадження; захист суспільства та законної економічної діяльності; обслуговування клієнтів та їх інструктування під час здійсненні митних формальностей; опрацювання проектів нормативних актів з питань митної справи; співробітництво у митній сфері з різними установами та міжнародними організаціями.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ ЖИТОМИРСЬКА – див. ЖИТОМИРСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЗАКАРПАТСЬКА – див. ЗАКАРПАТСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЗАПОРІЗЬКА – див. ЗАПОРІЗЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА – див. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ІНДІЇ (CUSTOMS OF INDIA) – ЦЕНТРАЛЬНА РАДА АКЦИЗІВ І МИТНИЦІ ІНДІЇ (ЦРАМІ) (CENTRAL BOARD OF EXCISE AND CUSTOMS OF INDIA) – структурна одиниця Департаменту доходів при Міністерстві фінансів Індії, основними завданнями якої є справляння митних зборів і сприяння транскордонному переміщенню товарів і послуг.

Місія **ЦРАМІ**, спрямована на справляння митних податків і платежів в справедливий, рівноправний, прозорий та ефективний спосіб; сприяння торгівлі за рахунок оптимізації і спрощення митних правил; забезпечення контролю за транскордонним переміщенням товарів, послуг та інтелектуальної власності; створення умов для добровільного дотримання митного законодавства; боротьба з ухиленням від сплати податків, комерційними махінаціями та соціальними загрозами; забезпечення національної безпеки.

До функцій **ЦРАМІ** належать: збір митних податків; реєстрація і моніторинг підакцизних товарів і їх постачальників; прийом і розгляд заяв та декларацій; запобігання контрабанді та боротьба з ухиленням від сплати митних платежів; прикордонний контроль щодо товарів і транспортних засобів; оцінка, експертиза та оформлення імпортних та експортних товарів; реалізація заходів щодо заохочення експорту; вирішення адміністративних

спорів правовими шляхами; поширення інформації про законодавство і митні процедури, за допомогою електронних та друкованих ЗМІ; надання допомоги правовласникам у захисті своєї інтелектуальної власності; надання митних послуг.

Очолює **ЦРАМІ** – Голова, якому підпорядковуються 5 відділів, а саме: відділ управління персоналом, відділ інформаційних технологій, відділ акцизу, відділ митного та експортного контролю, відділ боротьби з контрабандою.

Попель С.А.

МИТНИЦЯ ІНДОНЕЗІЇ (CUSTOMS OF INDONESIA) – ГЕНЕРАЛЬНИЙ МИТНИЙ ДИРЕКТОРАТ ІНДОНЕЗІЇ (ГМДІ) (DIRECTORATE GENERAL OF CUSTOMS AND EXCISE (INDONESIA)) входить до складу Генерального митного та акцизного директорату Індонезії та підпорядкований Міністерству фінансів Індонезії.

Місією **ГМДІ** є забезпечення фінансових прав держави, сприяння торгівлі, підтримка митної галузі та захист населення.

Основні обов'язки і функції **ГМДІ:** формування державної політики щодо митних та акцизних зборів; планування, реалізація, контроль, оцінка і технічна безпека державної політики, що стосуються моніторингу руху товарів на митній території Індонезії; планування, контроль, оцінка і технічна безпека стягнення митних платежів, акцизів та інших зборів; планування, навчання і керівництво в сферах надання послуг, ліцензування, управління і нагляду у сфері митної справи на основі чинного законодавства.

Туржанський В.А.

МИТНИЦЯ ІРАНУ (CUSTOMS OF IRAN) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ІСЛАМСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ІРАН (МУІРІ) (THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN CUSTOMS ADMINISTRATION) – державна організація, що підпорядкована Міністерству фінансів та економіки Ісламської Республіки Іран та відіграє важливу роль із захисту економічних кордонів, експорту, імпорту, транзиту, збору митних платежів і розвитку світової торгівлі.

Історія **МУІРІ** сягає глибокої давнини. У III ст. до н.е., в період династії Аршакидів, **МУІРІ** було у вигляді звичайної митної організації із філіями на кордонах, які вели статистику імпорту в спеціальній книзі. У цей період експорт був звільнений від митних платежів. У період Сасанідів (IV ст. н.е.) митні платежі становили десяту частину від вартості або кількості імпорту. Пізніше базою розрахунку митних платежів стала митна вартість товару. У 1957 р. створюється **МУІРІ**.

Основні функції **МУІРІ**: реалізація державної політики щодо імпорту, експорту та транзиту товарів; визначення та збір імпортних митних платежів та інших зборів; виконання правових процедур оформлення та доставки товару вантажоотримувачу або його представнику; реалізація митних правил щодо пільг, певних обмежень щодо експорту, тимчасового вивезення, каботажу, транзиту, діяльності магазинів безмитної торгівлі; прогнозування та формування інфраструктури необхідної для здійснення ефективної митної діяльності тощо.

У структурі **МУІРІ** визначено центральний штаб та вісім галузей нагляду. Центральний штаб розташований у Тегерані та контролює філіали **МУІРІ** у різних частинах країни. Очолює центральний штаб **МУІРІ** митний Президент, який одночасно є заступником Міністра фінансів та економіки, і має чотирьох заступників:

– Віце-президента з технічної та митної справи, якому підпорядковані департамент з імпорту, департамент у справах вільних зон, експортний відділ, відділ визначення митної вартості та департамент формування тарифів;

– Віце-президента з правових питань та нагляду, якому підпорядковані департамент транзитного нагляду, контролю та ревізійного управління, департамент по боротьбі з організованою злочинністю, департамент з правових питань;

– Віце-президента з управління і розвитку людських ресурсів, якому підпорядковані департамент інфраструктури та адміністративних реформ, департамент з адміністративних реформ, департамент добробуту, департамент з фінансових справ та аудиту, департамент розвитку;

– Віце-президента з планування та з міжнародних справ, якому підпорядковані департамент з планування та вдосконалення митних процедур, департамент досліджень, розробок і формування потенціалу, відділ міжнародного співробітництва та департамент управління митною інформацією.

До складу **МУІРІ** входить 144 митниці.

Найбільш важливі заходи, що здійснюються **МУІРІ** з метою підвищення ефективності діяльності:

1) сприяння процедурам, пов'язаним із процесом просування несировинного експорту;

2) кооперація з метою забезпечення та покращення можливостей для розвитку транзиту;

3) спрощення митних формальностей шляхом впровадження автоматизованої системи митних даних;

4) науково-дослідні та навчальні заходи (короткострокові навчальні курси, підготовка кадрів, проведення наукових досліджень у митній справі);

5) підвищення культури і цілісності **МУІРІ;**

6) створення нових митних пунктів;

7) реалізація методу селективності та підходу до управління ризиками.

Туржанський В.А.

МИТНИЦЯ ІРЛАНДІЇ (CUSTOMS OF IRELAND) – ВІДОМСТВО ДОХОДІВ ІРЛАНДІЇ (ВДІ) (THE REVENUE COMMISSIONERS OF IRELAND) – державний орган Ірландії, на який покладено обов'язки адміністрування та контролю за сплатою податкових платежів, акцизних платежів, митних платежів та платежів з обов'язкового соціального страхування. **ВДІ** було створене у 1923 р. шляхом реорганізації та об'єднання функцій, які окремо виконували Відомство доходів (податків) та Відомство мита і акцизів Ірландії.

У складі **ВДІ** функціонують такі управління (підрозділи):

– підрозділ корпоративного обслуговування (виконує функції управління та підготовки персоналу, кадрової роботи, фінансові та бухгалтерські функції, функції внутрішнього аудиту);

– підрозділ з корпоративних відносин та митної справи (виконує функції щодо розробки стратегії, законодавчих змін, оцінки реалізації стратегічної та оперативної політики **ВДІ**);

– підрозділ інформаційних технологій та матеріально-технічного забезпечення (виконує функції інформаційного та матеріального забезпечення), підрозділ планування (виконує функції аналізу та оцінки оперативних показників, а також прогнозування);

– підрозділ з кримінальних та судових розслідувань (виконує функції управління та координування діяльності **ВДІ**, спрямованої на виявлення та запобігання випадків шахрайства та ухилення від сплати податків);

– підрозділ адміністрування основних податків (виконує функції з адміністрування та контролю за сплатою основних бюджетонаповнюючих податків);

– правовий підрозділ (виконує функції з надання комплексної правової підтримки представникам **ВДІ** під час апеляційних, судових та кримінальних процедур);

– підрозділ особистих податків (виконує функції щодо розроблення політики та законодавства з питань особистих податків);

– підрозділ корпоративних прибуткових податків та міжнародного оподаткування (виконує функції щодо розроблення політики та законодавства з питань корпоративних податків та міжнародного оподаткування), підрозділ непрямих податків (виконує функції щодо розроблення політики та законодавства з питань непрямих податків);

– підрозділ роботи з великими платниками податків (виконує функції щодо митного та податкового обслуговування великих платників податків, контролю за сплатою великими платниками податків, здійснення аудиту діяльності великих платників податків);

– митний підрозділ (здійснює функції щодо контролю за достовірністю декларування митної вартості; визначення країни походження та класифікації товарів; нарахування митних платежів; проведення митного аудиту; контролю за поміщенням товарів у різні митні режими та дотримання декларантами умов відповідних митних режимів; контролю за переміщенням через митний кордон товарів та контролю за перетином митного кордону громадянами; проведення митного оформлення товарів; надання підприємствам статусу авторизованого економічного оператора та застосування процедур спрощеного митного контролю; розвитку електронного митного декларування; розвитку митної інфраструктури; співробітництва з міжнародними митними організаціями та митними адміністраціями інших держав; застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД; визначення пріоритетів митної політики Ірландії та стратегічного розвитку митниці);

– чотири підрозділи у регіонах: Прикордонному західному регіоні, Східному та Південно-Східному регіоні, Південно-Західному регіоні, Південному регіоні (виконують функції щодо митного та податкового обслуговування платників податків відповідних регіонів, контролю за сплатою податків, проведення аудиту діяльності платників податків, які зареєстровані у відповідному регіоні).

ВДІ підпорядковане Міністерству фінансів Ірландії, загальна кількість працівників у 2012 році становила понад 5700 осіб.

Медвідь Ю.О.

МИТНИЦЯ ІСЛАНДІЇ (CUSTOMS OF ICELAND) – СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ІСЛАНДІЇ (СМКІ) (THE DIRECTORATE OF CUSTOMS OF ICELAND) – утворена у 1929 р. **СМКІ** координує роботу 27 митних районів, які збігаються з адміністративно-територіальним поділом країни на «округи». Представник державної влади в «окрузі» (шериф) одночасно є начальником місцевої митниці. Основними містами, де здійснюється митний контроль, є: Рейк'явік, Ганнафйордур, Акурейри, Сейдісфьордюр, Кефлавік, Аеропорт Кефлавік, Вестманнаейяр, Олафсвік, Акранес, Ісафьордюр, Саударкрокур, Сіглафьор-Дур, Хусавік, Нескейпстадур, Ескіфьордур, Дью-Півогур.

Митний контроль в Ісландії здійснюється на підставі «Закону про митний контроль» від 30.03.1987 № 55, що визначає організацію митної служби, основні положення її діяльності, а також на підставі нормативних документів, інструкцій і розпоряджень, що видаються Міністерством фінансів і Міністерством юстиції. Окрім митних

TOLLSTJÓRINN Í REYKJAVÍK

органів, у морських портах і аеропортах митний контроль можуть здійснювати екіпажі кораблів і гелікоптерів Служби берегової охорони Ісландії. **СМКІ** підпорядковано Міністерству фінансів, яке складається із 7 департаментів. Штат центрального апарату налічує близько 250 осіб.

Найбільш важливими функціями **СМКІ** є: контроль за справлянням та збір імпортного мита відповідно до встановленої товарної позиції, походження товару та митної вартості; нагляд за складами для не розмитнених товарів; нагляд за торгово-економічними факторами і збір інформації для

статистики Ісландії; спостереження за факторами реалізації різних заходів безпеки та громадських інтересів; контроль за імпортом тварин, їх дезінфекція та забезпечення здоров'я оточуючих; розвиток, раціоналізація і спрощення митних процедур; запобігання й припинення незаконного ввезення наркотиків та інших заборонених речовин.

СМКІ також займається аудитом і несе відповідальність за правильність, своєчасність та ефективність митних процедур. Іноземні громадяни при в'їзді до Ісландії не заповнюють будь-яких митних декларацій та інших документів, що вказують на вміст їх багажу. Для зручності обслуговування пасажирів митна зона в міжнародному аеропорту Кефлавік розділена на «зелений» і «червоний» коридори. Особи з дипломатичним паспортом від перевірки не звільняються. У разі відмови пасажира пройти процедуру огляду, авіакомпанія залишає за собою право не допустити його до польоту. Митний огляд у морських портах здійснюється на борту судна. В Ісландії діють правила безмитного ввезення товарів до країни, які поширюються на всіх без виключення іноземних громадян. Ніяких обмежень на ввезення і вивезення місцевої та зарубіжної валюти не існує.

Іноземні громадяни можуть повернути частину податку на придбані в країні товари, якщо їхня вартість становить не менше 4 тис. ісландських крон, включаючи податок. Для цього необхідно пред'явити чек з магазину і придбаний товар у вільній митній зоні аеропорту при від'їзді з країни не пізніше, ніж через 3 місяці після здійснення покупки. Такі митні пільги поширюється тільки на товари, призначені для особистого користування або в якості подарунка та не застосовуються щодо товарів, призначених для продажу або іншого комерційного використання. Загальні митні правила й вимоги повідомляються іноземним громадянам при в'їзді до Ісландії.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ІСПАНІЇ (CUSTOMS OF SPAIN) – УПРАВЛІННЯ МИТНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ПОДАТКІВ КОРОЛІВСТВА ІСПАНІЯ (УМСПКІ) (DIRECTORATE OF CUSTOMS AND SPECIAL TAXES OF THE KINGDOM OF SPAIN) – входить до організаційної структури податкової адміністрації, яке підпорядковується Міністерству фінансів Іспанії. Загальна кількість персоналу Податкової адміністрації Іспанії становить 27 504 чол., на регіональному та місцевому рівні – 87 %, на центральному рівні – 12 % від загальної кількості її персоналу. При цьому більша кількість персоналу в регіоні (інспекції) свідчить про важливість регіону (інспекції). На центральному рівні найбільш чисельними є Департамент аудиту та Департамент інформаційних технологій. Питання, пов'язані з митним регулюванням, перебувають у компетенції митних офісів Податкової адміністрації Іспанії. Наразі налічується 37 митних офісів. Митні офіси розміщуються біля кордонів Іспанії.

Податкова адміністрація була створена 1992 р. Основними її функціями стали: організація та планування діяльності податкових органів; контроль за виконанням податкового законодавства; матеріально-технічне забезпечення регіональних, провінційних та муніципальних податкових управлінь, а також сфера митниць та особистих податків. Митниці в Іспанії розташовано відповідно до адміністративного устрою: Андалусія, Арагон, Кантабрія, Кастилія та Леон, Кастилья Ла Манча, Каталонія, Наварра, Мадрид, Валенсія, Естремадура, Галіція, Балеарські острови, Канарські острови, Ріоха, Країна Басків, Астурія.

Основні законодавчі акти, які регулюють ЗЕД та діяльність митної служби: Митний кодекс ЄС (OJEU, 19.03.1992), Інструкція щодо подання єдиного адміністративного документа (ЄАД) (ВОЕ, 30.12.2009), Постанова (ЄЕС) від 23.07.1987 № 2658/87 «Про тарифну та статистичну номенклатури та спільний митний тариф» (OJEU, 07.09.1987), Регламент (ЄС) від 05.05.2009 № 428/2009 «Про створення спільної системи експортного контролю та транзиту товарів подвійного призначення» (OJEU, 29.05.2009). Іспанська митниця працює в різних програмах розвитку та модернізації митної служби. Іспанія є членом у ВМО, СОТ, ООН, Ради Європи.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ІТАЛІЇ (CUSTOMS OF ITALY) – ДЕПАРТАМЕНТ МИТНИЦЬ І НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ ІТАЛІЇ (ДМНПІ) (DEPARTMENT OF CUSTOMS AND INDIRECT TAXES OF ITALY) – входить до складу Міністерства фінансів та складається з трьох центральних управлінь: центрального управління із загальних питань, персоналу, інформації та технічних служб, центрального управління митної служби, центрального управління непрямих податків на продукцію і споживання. **ДМНПІ** створений у січні 1991 р. Департамент очолюється

генеральним директором, який одночасно є директором Центрального управління митної служби.

Служби центральних управлінь розділені на адміністративні й технічні інспекції, кількість яких має бути не більше п'ятнадцяти. Генеральний директор **ДМНПІ** керує підпорядкованими службами і забезпечує виконання директив Міністерства фінансів і рішень адміністративної ради. Центральні директори здійснюють оперативне управління підпорядкованими службами, координують діяльність інспекцій, керують діяльністю регіональних відділень для забезпечення уніфікованого управління, проводять аналіз діяльності підпорядкованих служб з метою підвищення ефективності їх діяльності, гармонізації та спрощення митних процедур.

Управління митною службою на місцях в Італії здійснюють регіональні митні управління. При управліннях діють митні лабораторії, окружні управління і, так звані, міжнародні митниці. Окружне управління в Італії – керівний орган на рівні митного округу. Очолює окружне управління директор однієї з митниць, що входять до зони діяльності окружного управління. В Італії митниця збирає митні платежі, а також інші збори (за митні операції, збори, аналогічні внутрішнім податкам, спеціальні збори, компенсаційні збори для забезпечення функціонування митниці).

Дозволено безмитне ввезення до Італії: сигарет – 200 шт. або 50 сигар, або 250 г тютюну, алкогольних напоїв – 2 л, міцних алкогольних напоїв (більше 22 %) – 0,75 л. Дозволено вивезення з Італії предметів особистого споживання і сувенірів. Для аудіо- й відеоапаратури потрібне пред'явлення товарного чека.

Кількісних обмежень на ввезення до Італії іноземної валюти немає, проте при ввезенні суми більше 12 500 євро потрібно її письмово задекларувати, інакше 40 % від суми, що перевищує 12 500 євро, буде вилучено й повернено тільки після сплати штрафу. Алкоголь, тютюнові вироби, парфумерію, каву, чай можна ввозити до Італії безмитно для власного користування (не для продажу та інших форм відчуження). Особа може безмитно ввезти до Італії товари при одночасному дотриманні двох умов: товари не мають бути призначені для продажу, загальна вартість товарів має становити не більше 175 євро (для осіб до 15 років – 90 євро). Ця умова не розповсюджується на особисті речі повсякденного вжитку. Усі питання наразі контролюються Головним митним управлінням Міністерства фінансів, у тому числі ті, що регламентуються договорами ЄС або іншими міжнародними документами. Нормативними документами, що регулюють діяльність митних органів Італії є Закон «Про митну службу Республіки Італія», Митний кодекс, Декрет «Про організацію центральних і периферійних органів Адміністрації митниць і непрямих податків», інші державні й міжнародні договори, акти.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ КАЗАХСТАНУ (CUSTOMS OF KAZAKHSTAN) – КОМІТЕТ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН (CUSTOMS CONTROL COMMITTEE OF THE MINISTRY OF FINANCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN). Архівні документи свідчать про існування митних органів на території Республіки Казахстан (РК) починаючи із XVIII ст., коли територія республіки ввійшла до складу Російської імперії. Розвиток торгівлі обумовив необхідність створення прикордонних митниць, у тому числі, на території сучасного Казахстану – Оренбурзької, Троїцької, Петропавловської, Семипалатинської та Бухтарминської. У 1891 р. на півдні було утворено Жаркентську митницю із штатом у 17 осіб та підпорядкуванням Туркестанському митному відділу; на сході – Зайсанську митницю.

У Радянські часи із 1979 р. на території республіки діяв Алма-Атинський митний пост Ташкентської митниці Головного митного управління Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР. У 1982 р. було прийнято рішення у зв'язку із активізацією ЗЕД Алма-Атинський пост виокремити у самостійний підрозділ із підпорядкуванням Головному митному управлінню СРСР. Через рік пост було перетворено в Алма-Атинську митницю.

Митна служба сучасної РК бере свій початок

12.12.1991, коли указом Президента № 539 було створено Митний комітет Республіки Казахстан при Президентові республіки. 12.11.1992 його було реорганізовано у Головне митне управління Міністерства фінансів РК, а начальник отримав посаду першого заступника Міністерства фінансів. У квітні 1995 р. на його базі створено Митний комі-

тет при Кабінеті Міністрів РК, який у жовтні 1995 р. було реорганізовано у Митний комітет РК. У січні 1997 Митний комітет РК перетворено у Державний митний комітет РК. 10.10.1997 Державний митний комітет РК ліквідовано з передачею його функцій Міністерству фінансів республіки, при якому створено Митний комітет Міністерства фінансів РК. У жовтні 1998 р. указом Президента створено Міністерство державних доходів РК та реорганізовано Міністерство фінансів шляхом передачі функцій та повноважень по управлінню майном та справами Митного комітету утвореному Міністерству державних доходів. 28.08.2002 Міністерство державних доходів реорганізовано та утворено Агентство митного контролю РК, яке указом Президента було реорганізовано у Комітет митного контролю та передано у підпорядкування Міністерства фінансів РК. Згідно із п. 2 Постанови Уряду РК від 14.08.2014 № 933 реорганізовано Податковий комітет Міністерства фінансів РК і Комітет митного контролю РК шляхом об'єднання у Комітет державних доходів Міністерства фінансів РК.

Митні органи РК – органи державної влади, які в межах своєї компетенції здійснюють реалізацію митної справи у республіці, а також виконують інші повноваження, передбачені законодавством країни. Систему митних органів республіки формують: уповноважений орган у сфері митної справи; територіальні підрозділи (по областях, містах республіканського підпорядкування, столиці) уповноваженого органу у сфері митної справи; митниці; митні пости; контрольно-пропускні пункти на митному кордоні митного союзу; спеціалізовані митні установи. Згідно із урядовим рішенням можуть утворюватися митний інформаційно-обчислювальний центр, митні лабораторії, кінологічні, навчально-методичні, науково-дослідні та інші спеціалізовані митні установи, освітні установи вищої професійної та додаткової освіти, а також державні підприємства, діяльність яких сприяє вирішенню завдань, покладених на митні органи.

На митні органи РК покладено виконання таких основних завдань: сприяння реалізації єдиної торговельної політики митного союзу; забезпечення виконання митного законодавства митного союзу, митного законодавства РК та іншого законодавства РК, контроль за виконанням якого покладено на митні органи; здійснення митних операцій та проведення митного контролю; утримання митних платежів та податків, а також спеціальних, антидемпінгових та компенсаційних мит, контроль правильності їх розрахунку та своєчасності сплати, а також застосування заходів із примусового їх стягнення в межах компетенції; забезпечення дотримання заходів митно-тарифного регулювання, заборон та обмежень щодо товарів, які переміщуються через митний кордон митного союзу; забезпечення дотримання прав і законних інтересів осіб у сфері митного регулювання і створення умов для прискорення товарообігу; забезпечення заходів із захисту національної безпеки держав-членів митного союзу, життя та здоров'я людини, тваринного і рослинного світу, навколишнього природного середовища, протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та фінансуванню тероризму при здійсненні контролю за переміщенням через митний кордон цінних паперів, валютних цінностей, дорожніх чеків; виявлення, попередження та запобігання злочинам і адміністративним правопорушенням; забезпечення захисту прав інтелектуальної власності на митній території митного союзу; ведення митної статистики; участь у розробці та реалізації митного регулювання в РК; забезпечення у межах своєї компетенції суверенітету та економічної безпеки РК; здійснення та вдосконалення митного декларування, митного контролю, а також створення умов, які б сприяли спрощенню здійснення митних операцій щодо товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон; проведення митного контролю після випуску товарів, а також застосування заходів із утримання заборгованості; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань РК та участь в розробці міжнародних договорів РК у сфері митної справи; участь у розробці єдиної бюджетної політики, розвитку матеріально-технічної і соціальної бази митних органів; проведення радіаційного контролю у пунктах пропуску через митний кордон; проведення транспортного і санітарно-карантинного контролю в автомобільних пунктах пропуску через митний кордон; координація діяльності органів ветеринарно-санітарного контролю і контролю за карантином рослин в автомобільних пунктах пропуску через митний кордон; співробітництво з митними органами та іншими органами іноземних держав і міжнародних організацій у відповідності до міжнародних договорів РК; виконання інших завдань, передбачених Митним кодексом.

Служба в митних органах РК є спеціальним видом державної служби громадян держави, які здійснюють професійну діяльність з реалізації завдань, прав та обов'язків митних органів, а також які виконують правоохоронну функцію у межах своєї компетенції та у відповідності до чинного законодавства РК. На службу в митні органи приймаються дієздатні громадяни РК, які здатні за своїми особистими, моральними, діловими, професійними якостями, станом здоров'я, фізичним розвитком та освітнім рівнем виконувати покладені на них обов'язки. Для прийому на роботу необхідним є: наявність медичного висновку військово-лікарської комісії органів внутрішніх справ про придатність до служби; наявність обов'язкової спеціальної перевірки; відповідність кваліфікаційним вимогам, встановленим законодавством РК про державну службу. При прийомі на службу може встановлюватися випробувальний термін до трьох

місяців без присвоєння спеціального звання. Військовозобов'язані, прийняті на службу у митні органи, знімаються у встановленому порядку з військового обліку та перебувають на спеціальному обліку в митних органах.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ КАНАДИ (CUSTOMS OF CANADA) – КАНАДСЬКЕ АГЕНСТВО ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ (КАПС) (CANADA BORDER SERVICE AGENCY) – невід'ємна частина міністерства Громадської Безпеки (Public Safety Canada), яка була створена у 2003 р. шляхом об'єднанням федеральних міністерств і відомств (Канадське агентство прикордонної служби (CBSA), Канадська служба безпеки і розвідки (CSIS), Канадська виправна служба (CSC), Канадська рада з умовно-дострокового звільнення (PBC), Канадська королівська кінна поліція (RCMP)), які відповідають за національну безпеку канадських громадян.

На сьогодні **КАПС** виконує свої обов'язки із штатом близько 13000 співробітників, у тому числі більше 7200 з них є офіцерами. Співробітники агенції надають свої послуги в 1200 пунктах по всій Канаді, до яких входять також пункти у 39 країнах світу, де має свої представництва **КАПС.** Агенція здійснює свою діяльність у 119 наземних пунктах перетину кордону, 19 міжнародних аеропортах, 27 залізничних станціях, а також на численних морських і річкових причалах і портах, серед яких найбільшими є Галіфакс, Монреаль, Ванкувер. Крім того одним із завдань **КАПС** є обробка та аналіз міжнародної пошти, який вони здійснюють у трьох центрах обробки пошти. Досить важливим напрямом діяльності агенції є виявлення і попередження незаконної міграції та захист біженців.

Основними завданнями **КАПС** є нагляд за дотриманням норм законодавства особами, які перетинають кордони Канади; адміністрування мита і податків з імпортних товарів; контроль безпечності харчових продуктів, рослин, тварин та ін. товарів, що переміщуються через кордон; контроль за переміщення через кордон культурних цінностей, інтелектуальної власності, зброї та боєприпасів.

КАПС підпорядковується безпосередньо міністру Громадської Безпеки Канади.

Попель С.А.

МИТНИЦЯ КИЇВСЬКА – див. КИЇВСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ КИЇВСЬКА МІСЬКА – див. КИЇВСЬКА МІСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ КИРГИЗІЇ (CUSTOMS OF KYRGYZSTAN) – ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА ПРИ УРЯДІ КИРГИЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ДМСУКР) (THE STATE CUSTOMS SERVICE UNDER THE GOVERNMENT OF THE KYRGYZ REPUBLIC) – державний орган виконавчої влади, який здійснює безпосереднє керівництво митною справою у Киргизькій Республіці та має статус озброєного правоохоронного органу. **ДМСУКР** було утворено відповідно до Указу Президента від 31.12.1991 «Про утворення державної митної інспекції Республіки Киргизстан».

Основними завданнями Служби є: створення сприятливих умов для суб'єктів ЗЕД під час переміщення товарів і транспортних засобів через пункти пропуску на державному кордоні; підвищення якості митного регулювання, яке сприятиме

залученню інвестицій в економіку; розробка пропозицій із вдосконалення митного законодавства та забезпечення їх реалізації; сприяння державній безпеці, охорона життя та здоров'я громадян, захист тварин і рослин, охорона навколишнього природного середовища, захист інтересів вітчизняних споживачів при імпорті продукції; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань держави в частині, що стосується митної справи.

Для виконання покладених завдань **ДМСУКР** наділена такими функціями: забезпечує застосування митних процедур, митних платежів та митного контролю щодо товарів та транспортних засобів, які переміщуються через пункти пропуску на митному кордоні республіки; координує функції державних контролюючих органів у пунктах пропуску та місцях митного оформлення; розробляє заходи та створює умови для розвитку митної інфраструктури; регулює діяльність осіб у сфері навколомитних послуг; розробляє та вносить у встановленому порядку пропозиції із вдосконалення та спрощення митних процедур щодо переміщення товарів та транспортних засобів; здійснює контроль за однаковим застосуванням митного законодавства по відношенню до учасників ЗЕД; здійснює співробітництво та взаємодію з митними та іншими органами іноземних держав у сфері уніфікації та гармонізації митного законодавства; забезпечує виконання міжнародних зобов'язань країни у сфері митної справи; здійснює збір, обробку та аналіз статистичних даних у сфері митної справи, веде митну статистику, зовнішню торгівлю та спеціальну митну статистику, здійснює офіційну публікацію даних митної статистики зовнішньої торгівлі; здійснює ведення товарної номенклатури ЗЕД; здійснює запобігання правопорушенням у сфері митної справи, у тому числі разом з іншими правоохоронними органами; проводить збір та аналіз інформації по митних правопорушеннях та злочинах з метою попередження нанесення збитків інтересам держави, а також захисту прав та інтересів осіб; веде методологію провадження справ у сфері митних правопорушень та злочинів; забезпечує створення, функціонування та удосконалення єдиної автоматизованої системи митних органів країни; створює та розвиває матеріально-технічну та соціальну базу митних органів; проводить оцінку ефективності системи внутрішнього контролю та результативності фінансово-господарської діяльності, розробляє рекомендації за результатами такої оцінки; здійснює радіаційний контроль у пунктах пропуску на державному кордоні республіки; забезпечує участь митних органів у здійсненні заходів із захисту здоров'я і життя громадян, навколишнього природного середовища, захисту інтересів вітчизняних товаровиробників при ввезенні товарів на територію республіки.

Структурно Служба складається з Центрального апарату та регіональних митних органів, до яких належать Центральна митниця, залізнична митниця «Північна», митниця «Манас», Східна митниця, Західна митниця, Північна оперативна митниця, Південна оперативна митниця, Джалал-Абадська митниця, Ошська митниця, Баткенська митниця, Центр професійної та кінологічної підготовки, Центр забезпечення, Представництво митної служби Киргизької республіки при митній службі Російської Федерації.

На службу в митні органи приймаються громадяни Киргизької Республіки, які не мають громадянства інших держав, закінчили вищі навчальні заклади, не старші 35 років та які за діловими і особистими якостями відповідають вимогам, визначеним митним законодавством республіки. Обмеження за віком не застосовуються до осіб, які призначаються на керівні та професорсько-викладацькі посади. На посади рядового та молодшого командного складу приймаються особи, які не старше 30 років, пройшли дійсну військову службу або мають трудовий стаж не менше 2 років.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ КИТАЮ (CUSTOMS OF CHINA) – МИТНА СЛУЖБА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (МСКНР) (GENERAL ADMINISTRATION OF CUSTOMS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA). У XI ст. до нашої ери в Китаї з'явилися сухопутні переходи через кордон, які можна назвати формою, що стала поштовхом до зародження митниці. У 714 р. було створено важливе відомство, призначене для здійснення управління морською торгівлею – Управління морської торгівлі. У 1685 р. в Китаї виникли відомства, відповідальні за управління морською зовнішньою торгівлею. Новим етапом розвитку митниці Китаю стало створення 25.10.1949 у Пекіні Генеральної адміністрації митниці, яка оголосила про руйнування напівколоніальної митниці та народження соціалістичної митниці.

Система **МСКНР** складається з трьох рівнів: Головна митна адміністрація (також містить підлеглі підрозділи: митну адміністрацію Гуандонг, відділ митної адміністрації в Тьянджіне, відділ митної адміністрації в Шанхаї); 41 регіональне митне управління; 313 митниць. Додатково митна служба Китаю має 2 митні школи, розташовані в Шанхаї і Куінхуандао. Митниця Китаю має міжнародні офіси в Брюсселі, Москві, Вашингтоні. Митна служба Китаю, маючи штат співробітників понад 48 000 осіб, забезпечує ефективний митний контроль у 247 портах.

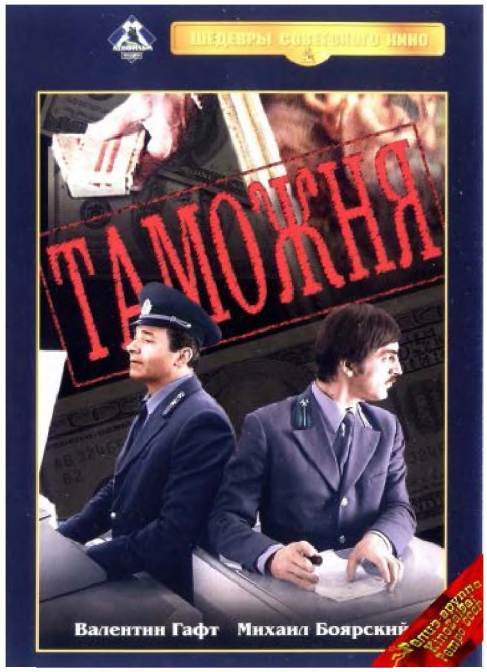
Управління **МСКНР** підпорядковане жорсткій вертикальній структурі. Головна митна адміністрація є вищим органом управління китайської митниці і має в Уряді Китаю рівень міністерства. Головна митна адміністрація складається з 15 департаментів, 10 інститутів, 1 акредитованого та 3 міжнародних представництв. Керує Головною митною адміністрацією міністр.

МСКНР здійснює свою діяльність відповідно до принципів гарантування безпеки держави, збереження національної економіки та управління соціальним розвитком на основі професійної підготовки. До законодавчих актів, що регламентують митну справу в Китаї належать: Кримінальний кодекс Народної Республіки Китай (Положення інтелектуальної власності); Положення, що регулюють митний штраф у Народній Республіці Китай; Правила митної служби Народної Республіки Китай щодо запровадження положень з митного захисту прав інтелектуальної власності; Положення Народної Республіки Китай щодо митного захисту прав інтелектуальної власності.

Товари, що можуть бути імпортовані до Китаю при відвідинах менш, ніж на 6 місяців без сплати мита: сигарети – 400 шт., алкогольні напої – 2 пляшки, розумна кількість парфумів. Кількість сигарет збільшується до 600 шт. при відвідинах більш, ніж на 6 місяців. Алкогольний ліміт подвоюється до 4 пляшок при відвідинах більш, ніж на 6 місяців. Забороняються ввезення зброї та боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, радіоприймачів/передавачів, ножів та аналогічної небезпечної різальної зброї, дорогоцінних металів і коштовних каменів, порнографічних матеріалів, яловичини, баранини, фруктів, помідорів і червоного перцю, рідкісних видів тварин, рослин і насіння, будь-які написані від руки або записані матеріали, які можуть загрожувати китайській національній безпеці.

Ченцов В.В.

«МИТНИЦЯ» КІНОФІЛЬМ (FILM «CUSTOMS») [у російському оригіналі – «Таможня»] – радянський повнометражний пригодницький фільм-детектив, знятий кінорежисером О. Муратовим на Першому творчому об'єднанні кіностудії Ленфільм у 1982 р. Тривалість фільму – 78 хвилин.

В основу сценарію фільму покладено контрабанду золотих монет судновим механіком радянського теплоходу «Амур», який не зупиняється перед вбивствами заради приховування своїх протиправних дій. Завдяки діяльності радянського митника-стажера Ю. Хоружева, контрабанду було виявлено, а контрабандист-вбивця поніс заслужену кару.

У ролях митників знялися популярні артисти радянського театру і кіно М. Боярський (митник-стажер Ю. Хорунжев) та В. Гафт (керівник групи митного огляду В. Нікітін).

У кінопрокаті 1982 р. фільм зайняв 22 місце, його переглянуло 20,8 млн глядачів. Проте перевершити успіх «Білого сонця пустелі» та, тим більше, стати культовим для митників Радянського Союзу, в силу слабкої режисерської та операторської роботи, кінофільм не зміг.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ КІПРУ (CUSTOMS OF CYPRUS) – ДЕПАРТАМЕНТ МИТНИХ ТА АКЦИЗНИХ ЗБОРІВ РЕСПУБЛІКИ КІПР (ДМАЗРК) (CUSTOMS AND EXCISE DEPARTMENT OF THE REPUBLIC OF CYPRUS) – перебуває у структурі Міністерства фінансів Республіки Кіпр, несе відповідальність за

ефективне здійснення митного законодавства та управління акцизами. Збір податків і зборів на Кіпрі має дуже давню історію. Митна справа сягає 1878 р., коли Османська імперія орендувала острів у Великобританії після Берлінського трактату. У 1960 р. Кіпр став незалежною державою. 19.12.1972 було підписано Угоду про асоціацію між Республікою Кіпр і Європейським Економічним Співтовариством, яка передбачала створення митного союзу у два етапи.

Діяльність кіпрської митниці передбачає: захист суспільства й довкілля, створення умов для поліпшення рівня життя через запобігання ввезення наркотиків та інших заборонених товарів, збір мита, що встановлюється **ДМАЗРК**, підтримка законної торгівлі й бізнесу, збір та аналіз відповідних статистичних даних, що належать до компетенції служби.

Місією **ДМАЗРК** є захист суспільства та навколишнього середовища, полегшення і поліпшення якості життя шляхом запобігання незаконному обігу наркотиків та інших предметів, що підпадають під заборони та обмеження; збір митних платежів; сприяння законній торгівлі та ведення бізнесу; збір та аналіз статистичних даних, що стосуються торговельної діяльності **ДМАЗРК.**

ДМАЗРК виконує такі функції: запровадження і стягнення імпортних мита, акцизів і ПДВ на імпортовані товари; контроль за рухом товарів з інших держав-членів на Кіпр і навпаки, а також стягнення митних зборів і ПДВ на зазначені товари; управління потоком товарів з районів Кіпру, які не знаходяться під контролем уряду Республіки Кіпр в райони, які знаходяться під контролем уряду республіки в рамках нинішньої системи ЄС; активна участь у роботі комітетів і органів ЄС; забезпечення безпеки переміщення товарів, заборон й обмежень на імпорт, експорт і транзит певних товарів (наркотики, прекурсори, зброя) та застосування відповідних санкцій (ембарго); застосування заборон та обмежень на імпорт, експорт і транзит флори й фауни, яка знаходиться під загрозою зникнення, видів спадщини, авторського права; авторизація та контроль за спрощенням митних процедур і процесів, відповідно до митного законодавства ЄС; активна участь у транзиті вантажів; збір та аналіз статистичної митної інформації; співпраця з міжнародними митними органами та організаціями.

На Кіпрі існують регіональні митні органи в Нікосії, Лімассолі і Ларнаці. Митний підрозділ Пафос функціонує як підрозділ митного органу Лімассол. Головне управління розташовано в Нікосії. До його складу входять директор **ДМАЗРК**, три головних митних і акцизних чиновники, старші митні й акцизні чиновники, збиральники мита, митні й акцизні співробітники.

Для підтримання митних процедур на Кіпрі функціонує така інфраструктура: ASET (боротьба з контрабандою), мобільна група, національний розвідувальний підрозділ, THESEAS (комп'ютеризовані системи). Нормативно-правова база Кіпру складається з міжнародних договорів та зобов'язань щодо ядерної, хімічної та біологічної зброї; міжнародних документів, що стосуються нерозповсюдження та роззброєння; національних законів і положень, що передбачають застосування заборон та обмежень на імпорт і експорт різних груп товарів.

Особи мають право ввозити зі звільненням від сплати митних зборів і податків: тютюнову, алкогольну продукцію, предмети одягу та інше особисте майно, особисті ювелірні прикраси, відео- й фотокамери, яхти, прогулянкові катери й човни. При в'їзді на Кіпр і при виїзді з території країни необхідно декларувати суму ввезеної або вивезеної кіпрської або іноземної валюти та вартість золота, яке переміщується, якщо вони перевищують ліміт у 7300 кіпрських фунтів.

Ченцов В.В., Туржанський В.А.

МИТНИЦЯ КІРОВОГРАДСЬКА – див. КІРОВОГРАДСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ КОРЕЇ (CUSTOMS OF KOREA) – МИТНА СЛУЖБА КОРЕЇ (МСК) (KOREA CUSTOMS SERVICE) – підконтрольна Міністерству стратегії та фінансів, що утворене у 1994 р. шляхом злиття Бюро з економічного планування та Міністерства фінансів.

Виникнення митниць на території Республіки Корея датують початком XV ст. У цей період правління короля Се Корея організувала митну адміністрацію шляхом відкриття трьох портів для заходу іноземних суден, що зумовило утворення перших митниць у Думоджині, Бусані у 1878 р. Розвиток митної адміністрації Кореї був призупинений воєнною та політичною інтервенцією іноземних держав між 1910 р. та 1948 р. З початком незалежності Уряду Республіки Корея 15.08.1948 Митне бюро було створено на базі Міністерства фінансів Респу-

бліки Корея. У 1970 р. була створена **МСК**, що має забезпечити ефективна митне оформлення зростаючих обсягів торгівлі і кількості пасажирів. Очолює **МСК** комісар. Основні структурні підрозділи в **МСК**: управління планування та координації, бюро зі сприяння оформленню, бюро митного аудиту, бюро розслідувань та нагляду, бюро з управління інформацією та міжнародних зв'язків, головних митниць (6 територіальних управлінь), навчальний центр митного та прикордонного контролю, центральна митна лабораторія, інститут митної перевірки та класифікації, закордонні митні аташе (США, Китай, Японія, ЄС, Таїланд, Гонконг, В'єтнам, Індонезія), відділення, що відповідає за негайні замовлення.

З 1992 р. корейська митниця автоматизувала процес митного оформлення вантажів завдяки електронній системі обробки даних. З цією метою були прийняті середньострокові та довгострокові плани. Виконавши їх у 1998 р. митниця Кореї створила систему, яка дозволяє опрацьовувати документи і заявки в електронному вигляді. До неї входять документи, які пов'язані із митним оформленням, дозволи на ввезення – вивезення предметів особистого вжитку, документація пов'язана із митними складами і поверненням мита. Послугами цієї системи користуються імпортери, експортери, підприємства зі сфери логістики, митні агенти та банки. З 2004 р. для пришвидшення операцій використовується Інтернет – портал. Митний тариф Республіки Корея побудований відповідно до Брюссельської митної номенклатури.

Республіка Корея має міжнародне визнання, як одна із провідних країн у митному адмініструванні. **МСК** постійно реструктурує логістику експорту та імпорту з допомогою таких процесів, як комп'ютеризація, спрощення митних процедур з метою посилення національної конкурентоспроможності.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ КОСТА-РІКИ (CUSTOMS OF COSTA RICA) – СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ КОСТА-РІКИ (СМККР) (CUSTOMS DEPARTMENT OF COSTA RICA). **СМККР** було створено 1780 р. Наразі Служба митного контролю Коста-Ріки має у своєму розпорядженні штат у 642 особи, її розташовано в Сан-Хосе. 75,23 % митних службовців (483 особи) працюють на митниці і митних постах, інші – 25,07 % (161 особа) в центральному офісі. Служба складається з головного митного управління, митниці, її установ та інших митних органів, співробітники яких мають професійний статус. Організація й регулювання структури митної служби надані Міністерству фінансів відповідно до законодавства (Закон № 7557) та Уніфікованих правил Кодексу Центральної Америки.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ КРИМСЬКА – див. КРИМСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ КУБИ (CUSTOMS OF CUBA) – ГОЛОВНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ КУБА (ГМУРК) (GENERAL CUSTOMS OF THE REPUBLIC OF CUBA) – є органом державного управління, що очолює організаційно-управлінську структуру митної служби Республіки Куба, яку визначено у Законодавчому декреті «Митниця Республіки Куба». Система митних органів має вертикальну структуру, не залежить від місцевих органів влади та складається з **ГМУРК**, територіальних (регіональних) відділень митниць та митниць. Рівні системи митних органів: перший рівень – це начальник **ГМУРК**; другий рівень – це територіальні делегати, начальники регіональних відділень митниці; третій рівень – це керівники митниць і глави департаментів місцевих відділень.

Основними завданнями **ГМУРК** є безпека й захист соціалістичного суспільства та національної економіки, а також збирання податків, ведення статистики зовнішньої торгівлі, реалізація державної політики у сфері митних формальностей, контроль за переміщенням пасажирів та товарів. **ГМУРК** відповідає за виявлення й боротьбу з незаконним обігом наркотиків, тероризмом і контрабандою, а також за захист населення, національної промисловості й довкілля.

Основними законодавчими актами, що регулюють ЗЕД та діяльність митної служби, є: за-

конодавчий декрет від 1996 р. № 162 «Митниця Республіки Куба» («Customs of the Republic of Cuba», Law-Decree No. 162, (1996), Указ від 1996 р. № 207 «Митні адміністративні правопорушення», Закон від 1995 р. № 77 «Про іноземні інвестиції», Законодавчий декрет від 1979 р. № 22 «Митний тариф Республіки Куба для некомерційного імпорту» (Decreto Ley No. 22 «Arancel de Aduanas de la Republica de Cuba par las importaciones sin character commercial»). Республіка Куба є учасницею Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотська Конвенція) з 1995 р., а 2009 р. держава ратифікувала зміни до цієї Конвенції.

Особливості здійснення митних процедур такі: звільняються від сплати митних платежів: особисті речі, до 10 кг медикаментів, фармацевтика, крісла-каталки для інвалідів, наукові, технічні й художні книги, записи, стрічки, слайди й фільми для освітніх цілей, протези для заміни органу або його частини, а також обладнання, книги й матеріали для сліпих, памперси для дорослих, предмети домашнього вжитку та особисті речі осіб, які прибувають до Куби на постійне місце проживання в порядку, передбаченому чинними нормами, товари для особистого користування іноземних учених та студентів, які проживають на Кубі, та матеріали, необхідні для їх досліджень. Під час свого перебування в країні вони також можуть імпортувати один комп'ютер та його периферійні компоненти, медалі й нагороди, а також предмети, одержані як подарунки або нагороди кубинським громадянам, якщо їх походження може бути доведено відповідними документами. Продукти на загальну суму в розмірі до п'ятдесяти доларів дев'яноста дев'яти центів у кожній поїздці звільняються від сплати мита. Імпорт предметів домашнього вжитку заборонено. Імпортувати товари можуть особи, які досягли 10-річного віку.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ЛАТВІЇ (CUSTOMS OF LATVIA) – СЛУЖБА ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ РЕСПУБЛІКИ ЛАТВІЯ (СДДРЛ) (THE STATE REVENUE SERVICE OF THE REPUBLIC OF LATVIA) – підпорядкований Міністерству фінансів Латвії фіскальний орган, що контролює надходження до бюджету податкових та митних платежів. **СДДРЛ** утворено в листопаді 1993 р. шляхом об'єднання Митного департаменту Міністерства фінансів та Державної фінансової інспекції. Основними цілями створення **СДДРЛ** стали: розробка більш справедливої системи оподаткування; підвищення ефективності співпраці з платниками податків; просвітницька робота у суспільстві про необхідність сплати податків; підвищення рівня обслуговування платників, зменшення рівня бюрократизації та адміністративних видатків.

Відповідно до законодавства **СДДРЛ** – державна установа прямого підпорядкування Міністру фінансів, яка здійснює облік податкових платежів та платників податків, утримання державних податків, мита та інших встановлених державою обов'язкових платежів, здійснює митну політику та реалізацію митної справи у державі.

Завдання **СДДРЛ** по реалізації митної політики: митний контроль товарів та інших предметів, нарахування та утримання митного податку і митних зборів, здійснення митного контролю та захист економічного кордону держави; контроль за дотриманням нормативних актів у сфері митної справи; застосування митних тарифів, контроль за дотриманням системи дозволів на ввезення і вивезення товарів та інших предметів, утримання загальнодержавних податків, митного податку та митних зборів, які відповідно до нормативних актів сплачуються на кордоні; співробітництво з митними установами інших країн; затримання контрабандних вантажів та предметів; надання звітів про

роботу митних установ та статистичних даних; надання митної інформації державним інстанціям, підприємствам, організаціям та фізичним особам відповідно до їх компетенції; проведення підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері митної справи; співробітництво з правоохоронними органами, установами державного контролю та управління, а також іншими інстанціями у питаннях дотримання нормативних актів у митній сфері; виконання міжнародних зобов'язань у сфері митної справи, облаштовування прикордонних пунктів та здійснення їх будівництва; здійснення розшуку у справах по контрабанді.

СДДРЛ очолює Генеральний директор, який має 4 заступників (з митних питань; з податкових питань; з питань боротьби із злочинністю; з адміністративних питань) та 2 радники. Структурно до складу **СДДРЛ** входить 13 управлінь та департаментів – Адміністративне управління, Департамент інформатизації, Податкове управління, Митне управління, Управління акцизних товарів, Управління фінансової поліції, Управління внутрішнього аудиту, Управління великих платників подат-

ків, Управління митних розслідувань, Управління податкового контролю, Управління з юридичних справ та розгляду досудових спорів; Управління з примусового утримання податкової заборгованості; Фінансове управління і 5 відділів – Відділ міжнародних відносин, Відділ стратегічного управління, Відділ забезпечення режиму таємності, Відділ відносин з громадськістю, Відділ з управління справами керівництва.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ ЛИТВИ (CUSTOMS OF LITHUANIA) – МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА (МСРЛ) (CUSTOMS SERVICE OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA) – складається із Митного департаменту при Міністерстві фінансів Литовської Республіки, Митної кримінальної служби, Митного навчального центру, Митної лабораторії, Митної інформаційної системи та трьох територіальних митниць – Вільнюської, Каунаської та Клайпедської.

Місія Литовської митниці полягає у захисті суспільства, ринку, навколишнього середовища та фінансових інтересів Литви від шкоди, яка може бути нанесена незаконною міжнародною торгівлею, шляхом створення сприятливих умов для законної торгівлі.

До основних завдань, що ставляться перед **МСРЛ** належать: реалізація торговельної та митної політики держав; розвиток співпраці з митними економічними операторами, створення сприятливих умов для розвитку бізнес-середовища, поліпшення послуг, що надаються митними органами; підвищення ефективності діяльності, поліпшення управління в митній сфері, розвиток знань та можливостей, відповідальності та взаємної довіри і чесності між митницею та учасниками ЗЕД; контроль за сплатою мита та інших обов'язкових платежів, що стягуються при переміщенні небезпечних вантажів.

На теренах Литви **МСРЛ** почала розвиватися у XI – XIII ст. Із утворенням Великого князівства Литовського виникли передумови для формування на кордонах держави спеціальних установ, які здійснювали контроль та оподаткування зовнішньої торгівлі. На початок XVI ст. Литва мала повністю сформовану та ефективну **МСРЛ**, яка проіснувала до 1795 р. – року приєднання Литви до Російської імперії.

Із проголошенням у березні 1990 р. суверенітету Литви особливої актуальності набули питання забезпечення економічної безпеки держави та охорони її митного кордону. У 1990 р. Сейм Литви прийняв тимчасовий закон про митницю, а за кілька днів постановою уряду було утворено Митний департамент, до штату якого увійшли 30 співробітників. До кінця року було сформовано перші сім митниць. У цей час основними завданнями для митників Литви стало дотримання законодавства у сфері митної політики, справляння митних платежів, боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил. Для підвищення кваліфікації персоналу у 1992 р. створено Митну школу, яка у 2001 р. була перетворена у Митний навчальний центр. У 1993 р. прийнято закон про митний тариф. У своїй роботі литовська митниця стала використовувати положення міжнародних конвенцій, договорів, почали працювати перші митні склади та брокери, прийнято Службовий статут (нова його редакція набула чинності у 2003 р.), Митний департамент переведено у підпорядкування Міністерства фінансів. У 1996 р. внаслідок реорганізації митної служби республіки було утворено 10 територіальних митниць, 74 митних пости та визначено зони їх діяльності. У 2002 р. у складі **МСРЛ** було сформовано Митну кримінальну службу, основним призначенням якої стала боротьба з контрабандою та захист внутрішнього ринку Литви та ЄС. Після вступу Литви до ЄС кількість митниць було зменшено до 5 – у містах Вільнюсі, Каунасі, Клайпеді, Шяуляї та Паневежисі.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ ЛІВАНУ (CUSTOMS OF LEBANON) – МИТНА СЛУЖБА ЛІВАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (МСЛР) (LEBANESE CUSTOMS ADMINISTRATION) несе відповідальність за переміщення через митний кордон осіб та товарів відповідно до чинних законів та правил. **МСЛР** визначає свою місію як сприяння добровільному дотриманню законів і правил за допомогою комунікації, якісного сервісу і відповідального виконання. Основні функції

МСЛР: адміністрування митних зборів, акцизів і ПДВ за об'єктивним та точним розрахунком; запобігання контрабанді та виявлення порушень митних правил та інших законів; митне оформлення осіб, їх багажу, вантажів та пошти; захист державних інтересів Ліванської республіки шляхом дотримання імпортних та експортних обмежень та заборон; ведення міжнародної статистики торгівлі. Для поліпшення своєї діяльності **МСЛР** активно використовує для митного оформлення автоматизовану інформаційну систему, що почала формуватися з 1993 р. Сайт **МСЛР** був створений у 2000 р.

Яковенко О.В.

МИТНИЦЯ ЛУГАНСЬКА – див. ЛУГАНСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЛЬВІВСЬКА – див. ЛЬВІВСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ МАКЕДОНІЇ (CUSTOMS OF MACEDONIA) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ МАКЕДОНІЯ (МУРМ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA) – відокремлений орган державного управління у складі Міністерства фінансів, що має статус юридичної особи. До 1991 р. митні органи діяли у складі колишньої Югославії, а з отриманням незалежності сформувались в окрему службу. 14.04.1992 було прийнято закон «Про Митне управління Республіки Македонія» і цей день відзначається як День митної служби.

МУРМ складається із Головного митного управління та п'яти регіональних митних управлінь. Керівництво **МУРМ** здійснює директор, що має заступника та помічників, які відповідають за окремі функціональні напрями роботи та очолюють відповідні департаменти: Головне митне управління знаходиться у м. Скоп'є і координує та управляє митними органами на усій території держави. До складу Головного митного управління належать такі департаменти: митної справи; контролю та досліджень; управління людськими ресурсами; бухгалтерського обліку та фінансів; адміністративних та технічних питань; інформаційно-комунікаційних технологій. Окрім зазначених департаментів до складу головного митного управління входять відділи внутрішнього аудиту, співпраці з директором, міжнародного співробітництва та європейських інтеграційних проектів, митних адміністративних процедур та судових оскаржень, корегування законів, управління по зв'язках з громадськістю, служби перекладів та канцелярія. Регіональні митні управління розташовані у містах Бітова, Гевгелія, Скоп'є, Штоп, Куманово.

Діяльність митних органів Республіка Македонія регламентується Митним кодексом, законом «Про митну службу», «Про митний тариф», «Про митні заходи щодо захисту прав інтелектуальної власності» та іншими законами, що регулюють переміщення товарів і належать до компетенції **МУРМ.**

Основними завданнями **МУРМ** визначено митний контроль, здійснення митного оформлення, слідчі та розвідувальні дії щодо запобігання, виявлення та розслідування митних правопорушень, стягування штрафів, адміністрування мита та інших визначених законодавством функцій.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ МАЛЬТИ (CUSTOMS OF MALTA) – МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МАЛЬТИ (МДМ) (MALTA CUSTOMS DEPARTMENT). Митний Департамент був офіційно відкритий французьким гросмейстером Франсуа Еммануелем Марія де Роан 27.07.1776. Основну будівлю **МДМ** було закладено безпосередньо на узбережжі Великої Бухти, якраз під бастіонами Ласкаріс 1774 р.

МДМ входить до складу Міністерства фінансів і виконує покладені на нього функції щодо реалізації митної політики держави. Основними функціями **МДМ** є: участь у бізнес-плануванні та оцінці процесу розробки відомчих планів; співпраця з державними відомствами та установами центрального апарату уряду у питаннях, що стосуються діяльності митниці; проведення нарад у Міністерстві фінансів з питань оподаткування та внесення законодавчих пропозицій для забезпечення правильної інтерпретації та підвищення інформативності чинного законодавства; забезпечення ефективного та результативного обслуговування клієнтів; поліпшення управління людськими ресурсами; уведення в дію ефективних заходів контролю з фінансових питань.

Загальними цілями **МДМ** є збір відповідних доходів за рахунок мінімізації навантажень на трейдерів. **МДМ** несе відповідальність за здійснення контролю імпорту та експорту товарів, за застосування спрощених процедур, чітку інформацію. Мальта має у своєму розпорядженні систему угод про запобігання подвійного оподатковування з 35 країнами. Законодавство Мальти пропонує пільговий режим оподатковування, наприклад, для судновласницьких компаній, а також для операторів тоталізаторів, що працюють через Інтернет, онлайнових казино. Основними податками Мальти є: прибутковий податок, трасти, податок на прибуток, валютні обмеження, забезпечувана законодавством конфіденційність, екологічний податок (з 01.09.2004). Увезення іноземної валюти, дорожніх і платіжних чеків не обмежене за умови їх декларування. Можна ввозити до 1000 мальтійських лір на людину. Вивезення іноземних валютних коштів дозволено не більше суми, оголошеної в декларації при в'їзді. Можна вивезти не більше 1000 мальтійських лір на людину в купюрах або монетах.

Безмитно ввозяться до 200 сигарет, 100 маленьких сигар, 50 сигар, 250 г тютюну, до 1 л столового вина, 1 л алкогольних напоїв міцністю понад 22 %, до 125 мл туалетної води та 10 мл парфумів, а також іншої парфумерії в кількості, необхідної для особистого використання. Дозволено ввезення комп'ютера, телевізора, відеомагнітофона або камери з обов'язковим декларуванням. Заборонено ввезення зброї, вибухових речовин, наркотиків, а також будь-яких рослин, ґрунту, тварин і птахів (в т. ч. їх опудал і домашніх тварин), продуктів харчування і напівфабрикатів із м'яса та птиці.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ МЕКСИКИ (CUSTOMS OF MEXICO) – ГОЛОВНЕ МИНЕ УПРАВЛІННЯ МЕКСИКИ (ГМУМ) (GENERAL CUSTOMS ADMINISTRATION OF MEXICO) – орган федерального уряду, підпорядкований Департаменту податкової адміністрації (ДПА – орган непрямого підпорядкування Міністерству фінансів та кредиту). Основними завданнями є: управління процесом збору федеральних податків, контроль за ввезенням/вивезенням товарів через кордон, контроль за дотриманням законодавства, управління ризиками.

Митні функції податкової адміністрації Мексики: застосування законодавства, що регулює роботу митниці та визначає митні методи і процедури; внесення корегувань під час розгляду правильності нарахування мита, компенсаторних квот та інших засобів регулювання й контролю ЗЕД; перевірка об'єктів ЗЕД, що транспортуються; перевірка транзитних транспортних засобів іноземного походження; визначення податків на ЗЕД та інших податків, згідно із Законом про загальний податок на імпорт, Законом про податок на додану вартість та іншими постановами, такими як митна оцінка товарів на базі митного законодавства; встановлення походження і стану товарів згідно з чинною класифікацією.

ГМУМ очолює керівник Генеральної Адміністрації, який призначається на посаду Президентом. Керівник **ГМУМ** є сполучною ланкою між установою та іншими державними установами, приватним сектором у питаннях, вирішення яких покладено на митне управління.

Попель С.А.

МИТНИЦЯ МИКОЛАЇВСЬКА – див. МИКОЛАЇВСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ МОЛДОВИ (CUSTOMS OF MOLDOVA) – МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА (МСРМ) (CUSTOMS SERVICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA) – адміністративний правоохоронний орган, що підпорядкований Міністерству фінансів та забезпечує економічну безпеку країни, здійснення митної політики і безпосередньо управляє митною діяльністю в державі, наділений статусом юридичної особи, має печатку із зображенням Державного герба Республіки Молдова, діє за принципом бюджетної установи із фінансуванням з державного бюджету, має спеціальні фонди, а також засоби, які надходять від діяльності підвідомчих установ, що діють на умовах самофінансування. Місія **МСРМ** полягає в реалізації митної політики з метою забезпечення економічної безпеки держави шляхом спрощення процедур торгівлі, безпечності міжнародного товарообігу, забезпечення дотримання митних правил, нарахування та сплати імпортних та експортних мит, боротьба з митними правопорушеннями, розвитку професійної та транспарентної адміністрації, яка впроваджує міжнародні стандарти для спрощення митних процедур та захисту суспільства.

Митну справу безпосередньо здійснюють мит-

ні органи, які є правоохоронними органами та складають єдину систему, до якої входять **МСРМ**, митниці (Белтц, Бендер, Бричень, Кахул, Кишинеу, Леушень, Унгень, Центр) та митні пости. Для проведення експертиз та досліджень товарів з митною метою **МСРМ** створюються митні лабораторії, з метою підготовки кадрів для митних органів і підвищення їх кваліфікації діють відповідні навчальні заклади. Служба може створювати обчислювальні центри, поліграфічні та будівельно-експлуатаційні підприємства, діяльність яких сприятиме вирішенню завдань, покладених на митні органи.

МСРМ очолює Генеральний директор, якому прямо підпорядковуються 2 Департаменти (Правоохоронний і Доходів та інформаційних технологій), а також 6 Управлінь (Управління фінансів та бухгалтерського обліку, Юридичне управління, Управління стратегічного менеджменту та міжнародних відносин, Управління внутрішньої безпеки, Управління менеджменту персоналу, Управління внутрішнього аудиту). У свою чергу, Правоохоронному департаменту підпорядковано 5 управлінь – Управління оперативних служб, Управління спеціальних місій, Управління прикордонних злочинів, Управління аналізу ризиків, Управління пост-контролю. Департаменту доходів та інформаційних технологій також підпорядковується 5 управлінь: Управління контролю та митних призначень, Управління тарифного та нетарифного регулювання, Управління досліджень та експертизи товарів (Митна лабораторія), Управління інформаційних технологій та митної статистики, Управління інфраструктури та матеріально-технічного забезпечення.

Митні органи виконують такі основні функції: участь у розробці митної політики держави та її реалізація; дотримання митного законодавства, застосування заходів із захисту прав та законних інтересів осіб під час здійснення митної справи; забезпечення у межах компетенції економічної безпеки держави; застосування засобів митного регулювання торгово-економічних відносин; утримання мита, податків та інших митних платежів; участь у розробці заходів економічної політики щодо товарів, які перетинають митний кордон, та реалізація цих заходів; боротьба з контрабандою, порушеннями митних правил та податкового законодавства щодо товарів, які переміщуються через митний кордон; мінімізація незаконного обігу через митний кордон наркотичних засобів, зброї, предметів, які мають художню, історичну та археологічну цінність, об'єктів інтелектуальної власності, видів тварин та рослин, що знаходяться під загрозою знищення, інших товарів; сприяння боротьбі із відмиванням грошей та міжнародним тероризмом; здійснення та удосконалення митного контролю та митного оформлення, створення умов, які сприяють прискоренню товарообігу через митний кордон; ведення та участь у веденні митної статистики зовнішньої торгівлі та спеціальної митної

статистики; сприяння реалізації заходів із захисту національної безпеки, суспільного порядку, життя і здоров'я людини, захисту тварин і рослин, охорони навколишнього природного середовища, внутрішнього ринку країни; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань Республіки Молдова в частині, яка стосується митної справи, участь в розробці міжнародних угод у сфері митної справи, співпраця з митними та іншими компетентними органами іноземних держав, міжнародними організаціями, які займаються питаннями митної справи; проведення науково-дослідних робіт та консультування у сфері митної справи, підготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів митної служби.

Служба в митних органах – це особливий вид державної служби, завдяки якій здійснюються функції, права та обов'язки митних органів, що входять у систему правоохоронних органів держави. Посадовими особами митних органів є громадяни Республіки Молдова, які займають посади в митних органах та мають спеціальні звання. Співробітниками **МСРМ** можуть бути громадяни Республіки Молдова, які досягли 18 річного віку, здатні за своїми особистими та діловими якостями, рівнем знань і станом здоров'я забезпечувати виконання функцій, покладених на митні органи. При вступі на службу в митні органи подаються: заява; документ, що підтверджує особу, трудова книжка, документ про освіту, медичний висновок про стан здоров'я, довідка про відсутність судимості, особиста справа. Вказані документи підлягають перевірці. Зарахування на службу в митні органи є добровільним та здійснюється на підставі індивідуального трудового договору. Індивідуальний трудовий договір укладається в письмовій формі

між особою та **МСРМ** терміном на 1 р., на 3 рр., на 5 рр. Особі, прийнятій на службу, після укладання договору, після закінчення випробувального терміну (до 6 місяців) присвоюється спеціальне звання та особистий номер. Співробітникам митних органів видаються службові посвідчення та номерні жетони спеціального зразка. При вступі на службу усі співробітники митних органів підлягають обов'язковій дактилоскопічній реєстрації.

Посади в митних органах та відповідні цим посадам спеціальні звання поділяються на групи: молодший склад: прапорщик **МСРМ**, старший прапорщик **МСРМ**; середній керівний склад: молодший лейтенант **МСРМ**, лейтенант **МСРМ**, старший лейтенант **МСРМ**, капітан **МСРМ**; старший керівний склад: майор **МСРМ**, підполковник **МСРМ**, полковник **МСРМ**; вищий керівний склад: генерал-майор **МСРМ**, генерал-лейтенант **МСРМ**, генерал-полковник **МСРМ**.

Співробітникам митних органів заборонено брати участь у здійсненні незаконних операцій; робити публічні коментарі, що стосуються політики, програм та стратегій митних органів; вживати алкогольні напої та наркотичні засоби під час роботи; курити у заборонених місцях або ж під час роботи у громадських місцях; використовувати своє службове становище в особистих інтересах; схиляти осіб до винагородження за виконання будь-якого посадового обов'язку; вимагати, отримувати або погоджуватись на подарунки, позики або інші вигоди чи послуги за виконання посадових обов'язків; особисто або через членів сім'ї, брати участь в діях та угодах, які можуть призвести до конфлікту інтересів; використовувати майно установ для вирішення власних особистих інтересів; приймати заяви, вирішення яких не входить до їх компетенції.

З метою підвищення рівня професійної підготовки працівників **МСРМ** у 2007 р. було створено Центр професійної підготовки співробітників митниці, основним завданням якого визначено забезпечення розвитку потенціалу співробітників митних органів з метою підвищення рівня їх професійної підготовки, ділових якостей, досягнення усіх цілей та обов'язків, покладених на офіцерів митниці. Професійна підготовка здійснюється у формі початкової підготовки новоприйнятих на службу працівників та підвищення кваліфікації співробітників митних органів. **МСРМ** видає власне періодичне видання – журнал VAMA, в якому аналізуються законодавчі та інші нормативні акти митного, економічного, податкового характеру, митна практика, надаються консультації та рекомендації у сфері митної справи, друкуються інтерв'ю з підприємцями, задіяними у ЗЕД, інформація про діяльність митних органів.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ НІГЕРІЇ (CUSTOMS OF NIGERIA) – МИТНА СЛУЖБА НІГЕРІЇ (МСН) (NIGERIA CUSTOMS SERVICE) – воєнізований державний орган, який знаходиться у підпорядкуванні Міністерства фінансів Нігерії. **МСН** була створена у 1891 р. з ініціативи британської колоніальної адміністрації для захисту кордонів. За більш ніж столітню історію митна служба Нігерії пройшла довгий шлях реорганізацій і розвитку, в наслідок останньої реорганізації, яка відбулася у 1992 р. **МСН** набула сучасного вигляду і отримала статус воєнізованого державного органу.

Основними функціями **МСН** є: адміністрування імпортних мита та акцизних зборів і їх облік; попередження і боротьба з контрабандою; реалізація фіскальних заходів; генерування статистичної інформації для цілей планування; спрощення процедур торгівлі; реалізація двосторонніх і багатосторонніх угод, укладених урядом; спільна діяльність з іншими державними органами; здійснення боротьби з незаконною комерційною діяльністю

FEDERAL GOVERNMENT OF NIGERIA
FEDERAL MINISTRY OF FINANCE
NIGERIA CUSTOMS SERVICE (NCS)

та незаконною торгівлею (наприклад, імпорт підроблених товарів), порушенням прав інтелектуальної власності, незаконною торгівлею зброєю і боєприпасами, відмиванням грошей, незаконним обігом наркотиків, торгівлею культурними цінностями, ввезенням порнографічних матеріалів, переміщенням заборонених токсичних і небезпечних речовин.

МСН очолює Генеральний контролер, якому підпорядковуються п'ять заступників, кожен з яких відповідає за діяльність певного департаменту: Департамент технічної підтримки, Департамент тарифів і торгівлі, Департамент розслідувань та інспекції, Департамент стратегічних досліджень і політики, Департамент розвитку людських ресурсів.

Попель С.А.

МИТНИЦЯ НІДЕРЛАНДІВ (CUSTOMS OF THE NETHERLANDS) – ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ НІДЕРЛАНДІВ (ПМАН) (TAX AND CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE NETHERLANDS). Основним завданням **ПМАН** (Belastingdienst) є акумулювання податків і митних зборів. Адміністрація здійснює нагляд за імпортом, експортом та транзитом товарів, виявленням

економічного і фінансового шахрайства, справлянням податків.

Митна служба є частиною податкового департаменту Нідерландів. Митниця є частиною **ПМАН.** Митна адміністрація виконує такі функції: забезпечення правильного визначення митної вартості; збір митних платежів; боротьба з митними правопорушеннями та економічною злочинністю; боротьба з контрабандою та організованою злочинністю; контроль за переміщенням піратської продукції; системний аналіз ризиків; сприяння міжнародному співробітництву.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ НІМЕЧЧИНИ (CUSTOMS OF GERMANY) – МИТНА СЛУЖБА НІМЕЧЧИНИ (МСН) (FEDERAL CUSTOMS SERVICE OF GERMANY). **МСН** – трирівнева система, яку очолює Федеральне міністерство фінансів. У міністерстві десять департаментів (митна служба, податкова служба, департамент європейської політики тощо), керівництво яких, безпосередньо підпорядковується міністру фінансів. Центральний апарат митної служби розташовується в Бонні.

Середній рівень складається з восьми Головних фінансових дирекцій (митні та податкові підрозділи, а також у Кельні базується підрозділ, який бореться з використанням незаконної робочої сили у всіх федеральних землях) і Оперативно-розшукового відомства. 43 митниці разом з 288 митними постами і 28 митними комісаріатами, а також 8 оперативними митницями складають третій структурний рівень.

Для прийому та здійснення платежів створено чотири федеральні каси. Для проведення різного роду експертиз товарів у **МСН** є п'ять добре оснащених лабораторій і підготовчих установ. Центр навчання у сфері фінансів зосереджено у Вищій федеральній школі з двома філіями. Вищезгадані установи, а також 11 митних навчальних центрів забезпечують навчання й перепідготовку кадрів. Підготовка та перепідготовка кінологів і службових собак здійснюється у двох спеціалізованих школах. Забезпеченням необхідною екіпіровкою, інвентарем та обладнанням займається тилове відомство митної служби.

Відповідно до Закону ФРН «Про управління фінансами» від 30.08.1971 система управління митною справою є складовою системи управління фінансами. Головними відомствами цієї системи виступають: Управління федеральними боргами, Управління федеральною спиртовою монополією, Федеральне міністерство фінансів, Відомство з митно-кримінальних справ (управління митної поліції), Федеральне відомство з регулювання невирішених майнових питань, Федеральне відомство з нагляду за кредитним господарством, Федеральне відомство з нагляду за страховою діяльністю.

Унаслідок змін, що відбулися у Німеччині та Європі, змінилася діяльність **МСН.** На кордонах з державами ЄС спрощено контроль за обігом товарів і переміщенням пасажирів: тепер тут проводяться тільки вибіркові мобільні перевірки. Це наступний крок на шляху до єдиної Європи. Класична функція митної служби, а саме митне оформлення вантажів, що ввозяться з «третіх» країн, виконується спільно з прикордонними головними митницями, розміщеними на кордоні з «третіми» країнами, і внутрішніми головними митницями. Це можливо завдяки тому, що товари з кордону до головної митниці, розміщеної всередині країни, перевозяться в рамках так званого внутрішньомитного транзиту і подаються до митного оформлення лише внутрішній митниці.

Увезення й вивезення національної та іноземної валюти необмежене. Готівкові суми більше 15 тис. євро обов'язково декларуються.

Для громадян ЄС, які подорожують в межах ЄС, митні обмеження відсутні.

Персонал митних органів Німеччини – це державні службовці. Зайняті на державній службі Німеччини поділяються на три групи: чиновники, службовці та робітники. Причому з 6,5 млн зайнятих на державній службі питома вага службовців становить 3 млн осіб, чиновників – більше 2 млн осіб, а робітників – близько 1,5 млн осіб. У митній системі Німеччини така пропорційність між категоріями зайнятих: із 40 тис. митних працівників чиновники становлять 87 %, службовці – 9 %, а робітники – лише 4 %.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ (CUSTOMS OF NEW ZEALAND) – МИТНА СЛУЖБА НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ (МСНЗ) (NEW ZEALAND CUSTOMS SERVICE) – входить у систему державних служб Нової Зеландії, на які покладено забезпечення безпеки на кордонах країни. При цьому, основними завданнями **МСНЗ** є формування дохідної частини бюджету держави та боротьба з контрабандою. **МСНЗ** виконує такі функції: збір мита, акцизів та податків на зовнішню торгівлю, запо-

бігання контрабанді, у тому числі наркотичних препаратів; митне обслуговування осіб, їх багажу, вантажів і пошти; виявлення та затримання осіб, діяльність яких пов'язана із порушеннями митного законодавства; захист місцевого бізнесу та прав інтелектуальної власності шляхом контролю за дотриманням законодавства і запобігання незаконній торговельній діяльності; контроль за дотриманням існуючих заборон та обмежень при здійсненні експортно-імпортних операцій; збір інформації про ЗЕД Нової Зеландії для формування її торговельної та митної статистики.

МСНЗ є найстарішим органом державної влади в країні. **МСНЗ** створено 05.01.1840, коли з Австралії прибув Джордж Купер – перший керівник служби, який підпорядковувався комісару з фінансових питань казначейства Великобританії. У цей період митні доходи були основним джерелом фінансових ресурсів уряду. Починаючи із 1881 р. на митницю було покладено функцію імміграційного контролю. Характерною особливістю **МСНЗ** стала тісна співпраця з іншими органами державної влади – прикордонною та податковою службами, Міністерствами сільського і лісового господарства, економічного розвитку, іноземних справ і торгівлі, охорони здоров'я, туризму, Департаментом праці та імміграції. Як правоохоронний орган активно бореться із організованою та фінансовою злочинністю.

За час існування служби пріоритети в її роботі постійно змінювалися, якщо на початку її створення превалювала фіскальна складова діяльності, то на кінець XX ст. акцент змістився на сприяння розвитку зовнішньої торгівлі, а після подій 11.09.2001 – надзвичайно вагому роль у діяльності **МСНЗ** почав відігравати безпековий чинник.

Головний офіс **МСНЗ**, яка налічує близько 1500 співробітників, розташований у столиці – м. Веллінгтоні. Враховуючи острівне розташування країни, левова частина персоналу служби розміщена у морських портах та аеропортах.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ НОРВЕГІЇ (CUSTOMS OF NORWAY) – ДЕПАРТАМЕНТ МИТНИЦІ ТА АКЦИЗІВ НОРВЕГІЇ (ДМАН) (DIRECTORATE OF CUSTOMS AND EXCISE OF NORWAY) підпорядковується Міністерству фінансів.

Головні завдання **ДМАН**: запобігання незаконному імпорту та експорту товарів; контроль за правильністю нарахування акцизів та мита; забезпечення своєчасної сплати акцизів і мита; дотримання гідного рівня обслуговування для учасників ЗЕД.

Організаційна структура **ДМАН** складається із Головного управління та шести митних регіональних управлінь.

ДМАН очолює генеральний директор, який має помічників, відповідальних за комунікації, внутрішній аудит, безпеку, міжнародне співробітництво.

Головне управління включає адміністративну службу, виконавчу службу, відділ збирання та обліку, відділ ПДВ та руху товарів; відділ інформаційних технологій; відділ акцизів.

На початок 2014 р. чисельність **ДМАН** складала 1974 осіб.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ОДЕСЬКА – див. ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ПАКИСТАНУ (CUSTOMS OF PAKISTAN) – ФЕДЕРАЛЬНА РАДА ДОХОДІВ ПАКИСТАНУ (ФРДП) (FEDERAL BOARD OF REVENUE OF PAKISTAN) – напівавтономний федеральний орган Ісламської республіки Пакистан, що реалізує політику держави у податковій та митній сферах.

ФРДП була створена 01.04.1924 після прийняття Закону «Про доходи» як Центральна рада доходів. У 1944 р. при Міністерстві фінансів утворено Відділ доходів. 31.08.1960 було реорганізовано **ФРДП** як відділ при Міністерстві фінансів. Найсуттєвіші організаційні зміни, пов'язані

із **ФРДП** відбувались у 1974, 1991, 1995, 1998, 2007 рр. З 2007 р. передбачено трансформацію Центральної ради доходів у **ФРДП.** До функцій віднесено формування податково-бюджетної політики; адміністрування федеральних податків; слухання апеляцій. Очолює **ФРДП** секретар (голова). До структури **ФРДП** належить митниця Пакистану, основним завданням якої зазначено охорону кордону від перевезень контрабандних товарів і посередництво при легальній торгівлі. До функцій цього підрозділу належать збір податків із товарів, що переміщуються через кордон, захист вітчизняного ринку, перешкоджання споживанню товарів розкоші і сприяння розвитку слаборозвинених районів.

Яковенко О.В.

МИТНИЦЯ ПАНАМИ (CUSTOMS OF PANAMA) – МИТНА СЛУЖБА ПАНАМИ (МСП) (PANAMA CUSTOMS SERVICE) – реалізує такі функції, як: виконання правил, необхідних для ефективного контролю, управління ризиками, збирання іноземних торгових податків та інших зборів; виконання адміністративних вимог щодо сплати податків; управління, посилення й зміцнення митної політики на засадах модернізації;. надання допомоги на прохання агентств відповідно до угод про співробітництво й взаємну допомогу між митницею та Республіканською партією Панами; митний контроль та моніторинг операцій щодо потоку товарів, остаточне або тимчасове складування; забезпечення правильного застосування митної вартості; відкрите аукціонування товарів, заявлених до відмови, або конфіскованих через митні правопорушення відповідно до місцевих правил; спостерігання за вчиненням митних правопорушень і застосовування покарань; перевірка та виконання процедури сертифікації, перевірка походження товарів; визначення необхідних для сплати податків, мита, зборів та інших платежів; захист прав інтелектуальної власності відповідно до національного законодавства, міжнародних договорів та угод.

Податок на посадку в аеропорту стягується з усіх пасажирів, що вилітають з Панами, у розмірі 40 дол. США. Ввезення і вивезення національної та іноземної валюти необмежене. Ввозити готівкою, дорожніми чеками і розрахунковими картками можна будь-які суми. Декларувати потрібно лише суми більше $ 10000. При ввезенні золота і золотих виробів декларація обов'язкова. Особам, старшим 18 років, дозволено безмитне ввезення до 500 сигарет або 50 сигар або 500 г тютюну, до трьох пляшок алкогольних напоїв, парфумів – в обмеженій кількості для особистого використання (флакони мають бути відкритими), а також подарунків загальною вартістю до 50 дол. США. Заборонено ввезення плодів, овочів та виробів тваринного походження (включаючи креветок), продуктів, що швидко псуються, зброї та боєприпасів, а також наркотиків і нарковмісних речовин. Заборонено вивезення рідкісних видів рослин і представників фауни.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ПЕРУ (CUSTOMS OF PERU) – НАЦІОНАЛЬНА МИТНА ТА ПОДАТКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ ПЕРУ (НМПАП) (THE NATIONAL CUSTOMS AND TAX ADMINISTRATION OF PERU) [icп. La Superintendencia Nacional de Aduanas y de Administración Tributaria – SUNAT] – спеціалізована установа, що підпорядкована Міністерству економіки та фінансів Республіки Перу.

У 1990 р. уряд Перу розпочав модернізацію податкової та митної системи з метою перетворити їх на дієвий інструмент реалізації державної програми економічного відновлення і розвитку.

На початку 90-х рр. митна служба Перу була бюрократизованою, корумпованою організацією, що мала погано підготовлений, непрофесійний персонал з низькою зарплатою. Велика кількість суперечливих нормативних документів, відсутність систематичності, упередженість офіційних осіб щодо застосування митних правил і процедур – усе це робило митну службу неефективною. Високі митні тарифи (від 10 до 84 %), численні нетарифні бар'єри, відсутність необхідної інфраструктури не забезпечували розвиток зовнішньої торгівлі.

Основною метою модернізації стало перетворення митниці на ефективну структуру зі стягування платежів і сприяння міжнародній торгівлі. Виданий у 1991 р. декрет про реорганізацію митної служби передбачав: організаційне й функціональне реструктурування митної служби; перегляд кадрової політики; професійну підготовку посадових осіб митних органів; систематизацію діяльності митних процедур; спрощення адміністрування й чіткий розподіл функцій; забезпечення адміністративної, економічної, фінансової, технічної незалежності служби.

Проведення модернізації митної служби Перу відбувалося завдяки сприянню та з допомогою Міжамериканського банку розвитку, Програми розвитку ООН та Організації американських держав. Було укладено угоди про технічну допомогу у сфері організації, адміністрування, митних правил, автоматизації процедур і підготовки персоналу.

Прийняті закони узгоджено з вимогами міжнародних конвенцій з торгівлі та митної справи. У двадцять разів скоротилася кількість ставок митних платежів. Для спрощення й упорядкування процедур митного контролю реалізовано: режим автоматизованого оформлення імпорту; систему контролю імпорту з оформленням та оглядом вантажів у країні походження; режим контролю й прискореного оформлення імпортованих товарів, що відправляються з митних складів; режим подвійного коридору (червоний і зелений) під час контролю багажу.

Протягом року створено та впроваджено сучасні автоматизовані інформаційні системи й засоби комунікації. Інтегрована система менеджменту митниці забезпечила автоматизацію всіх сфер її діяльності: оформлення імпорту та експорту, тимчасові режими, правоохоронні заходи, реєстрацію, контроль декларацій, складування. Вона охопила всі 17 оперативних підрозділів митної служби Перу.

Електронними засобами було забезпечено телеоформлення і телеманіфест. Ними могли користуватися митні агенти, працівники портів і складських терміналів. У розпорядження митної служби передали більше 1400 комп'ютерів і 30 серверів, що обслуговували банки даних, об'єднані у загальну мережу.

Ефективність контролю підтримувалась інтегрованою системою митного контролю, реалізацією програми боротьби з контрабандою спільно з приватними підприємствами і нормативною базою, що регулює діяльність компаній з перевірки імпорту й агентів з іноземної торгівлі.

Повнота збору платежів почала залежати від залучення для цих цілей банків, автоматизованої системи реєстрації і контролю, ефективного контролю впроваджених державою гарантій, системи розстрочок виплати боргів.

Наступний етап модернізації митної служби Перу розпочався на початку XXI ст. об'єднанням митників і податківців у **НМПАП**.

НМПАП має юридичний статус, власний бюджет, користується фінансовими й адміністративними правами відповідно до Положення, затвердженого президентським декретом від 28.10.2002.

Штаб-квартира розташована у місті Ліма, але **НМПАП** має право здійснювати митний контроль на всій території країни. Діяльність **НМПАП** регулюється правовими актами Республіки Перу, а саме: Закон про створення; Закон про національне митне управління; Закон про право стягувати податки; Указ про злиття Національного податкового і митного управління; Закон про розширення повноважень **НМПАП**; Закон про зміцнення правового статусу **НМПАП**.

Функції **НМПАП** визначено таким чином: керування, реалізація, моніторинг і стягування внутрішніх податків, крім податків на соціальне страхування здоров'я та пенсію; здійснення, інспектування і контроль митної політики, застосування, моніторинг, санкціонування податків і тарифів центрального уряду; сприяння діяльності митниці, зовнішній торгівлі; запобігання торгівлі людьми; контроль за переміщенням транспортних засобів; розробка дій, необхідних для запобігання митним правопорушенням і контрабанді товарів; укладання міжнародних договорів і конвенцій, які стосуються податкових і митних питань; надання послуг для платників податків; систематизування статистичної інформації зовнішньої торгівлі; сприяння, координація і впровадження діяльності для співробітництва, організація навчання й досліджень; контроль за переміщенням товарів, незалежно від їх походження; розробка і впровадження системи перевірки та контролю якості, кількості, виду, класу й вартості товару; розробка і застосування системного аналізу та нових управлінських рішень в митних органах; зберігання конфіскованих товарів.

Аналіз організаційної структури **НМПАП** дозволяє зробити висновок, що в основі модернізації лежить розподіл підрозділів (за зразком європейських служб) на ті, що безпосередньо виконують функції й ті, що контролюють відповідність діяльності оперативних підрозділів вимогам законодавства.

Організаційна структура **НМПАП** має три рівні управління:

1) центральний апарат, що об'єднує служби й відділи загальнонаціональної компетенції, які виконують фіскальні, правоохоронні, допоміжні функції;

2) головні, регіональні управління;

3) митниці, загальні офіси.

Існують також спеціалізовані управління, які контролюють діяльність митниць на окремих логістичних напрямах: морському, повітряному, поштовому. Значна увага приділяється кадровій політиці. У штаті **НМПАП** близько 3 тисяч посадових осіб. У структурі **НМПАП** особливе місце належить Інституту податкової та митної служби, Управлінню культури в митній та податковій службі.

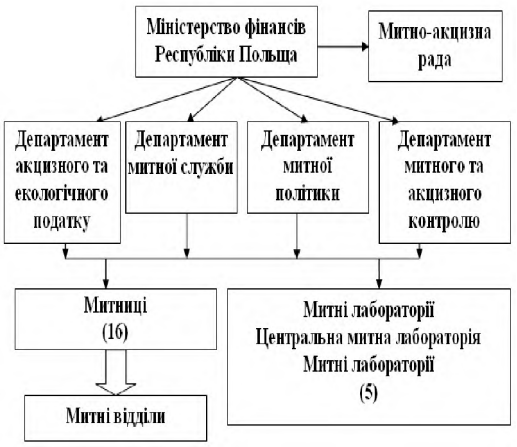
Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ПІВДЕННА – див. ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ПОЛТАВСЬКА – див. ПОЛТАВСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ПОЛЬЩІ (CUSTOMS OF POLAND) – МИТНА СЛУЖБА ПОЛЬЩІ (МСП) (CUSTOMS SERVICE OF POLAND). Головним державним виконавчим органом у Польщі,

Організаційна структура митної системи Польщі

який реалізує митну політику, є **МСП.** Після Другої світової війни спеціальним урядовим указом було створено Міністерство фінансів, а в його складі – митне управління. Згодом відкрилися окремі митні відділи в містах Гдині, Гливиці, Кракові, Познані та Варшаві. Як і більшість митних адміністрацій світу, **МСП** складається з центрального апарату і регіональних митниць. Після вступу Польщі до ЄС в межах **МСП** функціонують 14 митниць, 52 митних управління і 175 митних відділів (з них 55 прикордонних). До того моменту діяли 14 митниць, 67 митних управлінь і 277 митних відділи (із них 135 – прикордонні). Отже, після вступу до ЄС ліквідовано 12 митних управлінь і 102 митних відділи (із них 80 – прикордонні). Кількість митниць не змінилась.

Головні завдання **МСП** полягають у здійсненні митного контролю, визначенні і збиранні мита й податків на державному кордоні, боротьбі з контрабандою і протидії митному шахрайству.

Основна функція **МСП** – фіскальна. З 01.05.2004 (після вступу в ЄС) **МСП** отримала нові завдання. До них належать: охорона зовнішніх кордонів ЄС на східному й північному кордоні, а також у морських та аеропортах, завдання, пов'язані із впровадженням інформаційної бази даних зовнішньоторговельного обігу, включаючи товарообіг з країнами ЄС (INTRASAT), співпраця з реалізації спільної земельної політики, що стосується вивезення сільськогосподарської продукції.

Старовинні прикраси і книги, видані до 1945 р., необхідно задекларувати при ввезенні. Для вивезення з Польщі предметів, вироблених до 09.05.1945, необхідно отримати дозвіл реставратора пам'яток старовини.

Особливі правила діють щодо осіб, які проживають у прикордонних з Польщею країнах, що не є членами ЄС (у 15-кілометровій зоні уздовж кордону). Таким особам безмитно дозволяється ввезти: до 0,5 л міцних спиртних напоїв, 1 л столового вина, до 20 сигарет, 15 сигарілл, 5 сигар або 20 г курильного тютюну, 25 мл парфумів або 100 мл туалетної води.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ПОРТУГАЛІЇ (CUSTOMS OF PORTUGAL) – ГЕНЕРАЛЬНА ДИРЕКЦІЯ МИТНОЇ СЛУЖБИ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ ПОРТУГАЛІЇ (ГДМСМФП) (THE DIRECTORATE GENERAL FOR CUSTOMS OF THE MINISTRY OF FINANCE OF PORTUGAL). Митна служба Португалії, як і в більшості країн ЄС, входить до складу Міністерства фінансів Португалії. Діяльність **ГДМСМФП** регулюється такими основними законодавчими актами: Митним кодексом Співтовариства від 12.10.1992 № 2913/92, Положенням про запровадження Митного кодексу Співтовариства від 02.07.1993 № 2454/93. **ГДМСМФП** очолює генеральний ди-

ректор, який здійснює керівництво, координує та контролює очолювану ним державну інституцію.

Основними обов'язками керівника **ГДМСМФП** є співпраця у розробці державної політики у галузі митних і податкових питань; сприяння належному здійсненню політики у галузі митних і податкових питань, а також сприяння у дотриманні податкового й митного законодавства; презентування **ГДМСМФП** у взаємовідносинах із національними та міжнародними організаціями в галузі митної справи.

Генеральний директор має чотирьох заступників. Один із заступників може бути призначений для надання допомоги останньому в координуванні діяльності **ГДМСМФП**, а також виконання обов'язків у разі його відсутності. Кожному із заступників відповідно до розподілу повноважень підпорядковуються від 2 до 3 управлінь **ГДМСМФП.** Також при генеральному директорові **ГДМСМФП** діють два допоміжні органи: рада митного управління, яку очолює генеральний директор; технічний митний департамент, який приймає рішення про усунення технічних проблем, що виникають під час огляду товару або під час та після митного оформлення. Також у структурі **ГДМСМФП** є низка управлінь, а саме: управління митного оподаткування, управління митного регулювання, управління з ліцензування, управління спеціальних податків на споживання, управління податкової служби, управління по боротьбі із шахрайством, управління внутрішнього аудиту, управління людськими ресурсами, управління фінансовими ресурсами, управління національних доходів і власних ресурсів спільноти, директорат із правових аспектів та судової роботи, управління з планування та організації, управління митного співробітництва й документації, лабораторію.

Основною місією **ГДМСМФП** є адміністрування митних та інших зборів, а також економічний захист населення у відповідності до політики, встановленої урядом країни та ЄС. Функції **ГДМСМФП:** забезпечення оцінки мита та інших зборів, їх адміністрування та збір згідно з вимогами законодавства; виконання функцій інспектування та застосування стандартів до товарів, які переміщуються всередені країни та ввозяться на територію ЄС із метою попередження та боротьби з шахрайством, ухиленням від сплати митних платежів, їх незаконним обігом; забезпечення переговорів та виконання угод і міжнародних конвенцій з митних питань; сприяння правильному застосуванню митного законодавства, формування пропозицій щодо його удосконалення; формування та управління інфраструктурою, обладнанням, інформаційними технологіями, необхідними для виконання своїх функцій; проведення наукових досліджень й сприяння науково-технічному співробітництву в митних органах; інформування операторів про митні зобов'язання суб'єктів господарювання.

Оскільки Португалія є членом ЄС, то на кордоні з Іспанією митних установ немає. Окрім керівництва та управлінь, у Португалії існують ще й митні служби на місцях. Португалія поділяється на 2 автономні регіони: Азорські острови та Архіпелаг Мадейра. 18 адміністративних округів Португалії поділяються на райони, а ті, у свою чергу, – на парафії.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ПРИДНІСТРОВ'Я (CUSTOMS OF PRIDNESTROVIE) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ ПРИДНІСТРОВСЬКОЇ МОЛДАВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ДМКПМР) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE TRANSNISTRIAN MOLDOVAN REPUBLIC) – центральний орган в системі митних органів Придністровської Молдавської Республіки (ПМР). Митні органи ПМР утворено 08.09.1992, відповідно до постанови Верховної Ради ПМР № 221 «Про удосконалення структури органів державного управління ПМР». На митні органи було покладено функції із захисту економічних інтересів республіки, з нарахування та утримання митних платежів, з боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил. Діяльність митних органів ПМР було сконцентровано на таких напрямах: формування дохідної частини державного бюджету; удосконалення роботи із запобігання та виявлення митних правопорушень; впровадження сучасних технологій митного оформлення та контролю; оснащення митних органів сучасними технічними засобами; сприяння розвитку співробітництва з митними органами інших держав.

У 1993 р. Урядом республіки було прийнято

необхідні для функціонування митної служби документи – «Положення про Державний митний комітет, митниці та митні пости», «Положення про проходження служби в митних органах», у яких визначався статус митних органів як правоохоронних та окреслювалося коло завдань, обов'язків та функцій. Було затверджено Дисциплінарний статут, введено персональні звання в митних органах ПМР. Починаючи із 1995 р. Республіканське митне управління було перетворено у **ДМКПМР**, змінилася його структура та сформувалася концепція нормативно-правової бази. 18.08.1997 було встановлено День утворення митних органів ПМР – 1 жовтня, затверджено їх прапор та емблему. З 2002 р. **ДМКПМР** увійшов в структуру центральних органів виконавчої влади на правах самостійного відомства зі статусом міністерства, якому було передано питання обліку ЗЕД та реалізації державної політики у цій сфері. Починаючи із 2005 р. на митницю було покладено обов'язок по здійсненню на кордоні контролю у сфері забезпечення радіаційної безпеки.

Структурно митні органи республіки складаються із: Апарату управління **ДМКПМР**; п'яти митниць (Тираспольської, Бендерської, Дубоссарської, Рибницької та Енергетичної); 1 митного поста (Кам'янського); 30 митних пунктів пропуску. До складу Апарату управління **ДМКПМР** входять: 3 відділи (правовий, кадровий, митного співробітництва); 6 управлінь (організації митного контролю, інформації та технічного обслуговування, боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, власної безпеки, фінансово-економічне, матеріально-технічного постачання); секретаріат та оперативно-чергова служба.

На митні органи республіки покладено виконання таких функцій: участь у розробці митної політики ПМР та безпосередня її реалізація; участь у розробці спільно з Міністерством економіки ПМР економічної політики та її реалізація у межах компетенції; захист економічних інтересів республіки; контроль за дотриманням законодавства у сфері митної справи; застосування заходів із захисту прав та інтересів громадян, підприємств, установ і організацій під час здійснення митної справи; застосування заходів митного регулювання торгово-економічних відносин; утримання митних платежів; забезпечення дотримання дозвільного порядку переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон держави; ведення боротьби з контрабандою, порушеннями митних правил та податкового законодавства, запобігання незаконному обігу наркотичних засобів, зброї, предметів, художнього, історичного та археологічного значення, об'єктів інтелектуальної власності, видів тварин і рослин, які знаходяться під загрозою вимирання, а також сприяння боротьбі з міжнародним тероризмом; здійснення та удосконалення митного контролю та оформлення, створення умов для прискорення товарообігу; ведення номенклатури ЗЕД, митної статистики зовнішньої торгівлі та спеціальної митної статистики; здійснення валютного контролю у межах своєї компетенції; сприяння заходам із захисту національної безпеки, суспільного порядку, життя і здоров'я людини, інтересам вітчизняних споживачів імпортних товарів; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань ПМР у частині митної справи, участь в розробці міжнародних договорів республіки; здійснення співпраці з митними та іншими компетентними органами зарубіжних держав, міжнародними організаціями, що займаються питаннями митної справи; надання консультації у сфері митної справи, забезпечення в установленому порядку юридичних та фізичних осіб митною інформацією; здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері митної справи для державних органів, підприємств, установ та організацій.

У складі митних органів ПМР може створюватися мобільна група – спеціальний оперативний підрозділ **ДМКПМР**, який забезпечує дотримання митного законодавства республіки. Мобільна група забезпечується вогнепальною зброєю та спеціальними засобами, транспортом, радіо та телефонними засобами зв'язку, а також іншим службовим спорядженням. Основними завданнями мобільної групи є: виявлення, попередження та запобігання контрабандній та іншій злочинній діяльності, порушенням митних правил особами поза межами митних пунктів пропуску; охорона зони митного контролю від будь-яких протиправних посягань фізичними особами; захист співробітників митних органів та товарів, що знаходяться у зоні митного контролю від направлених проти них незаконних дій; локалізація конфліктних ситуацій у зоні митного контролю; участь у ліквідації наслідків катастроф, аварій, стихійних лих та екологічного забруднення у зоні митного контролю.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ (CUSTOMS OFFICE OF DESTINATION) – митний орган, у якому закінчується переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів. **М.п.** складає документ контролю доставки на підставі даних, зазначених у товаросупровідних, транспортних документах (у тому числі у подорожньому листі), посвідченні особи перевізника та проводить огляд самих товарів.

Корнійчук О.О.

МИТНИЦЯ ПРИКОРДОННА (BORDER CUSTOMS HOUSE) – митниця, у зоні діяльності якої розташований пункт пропуску, через який здійснюється переміщення окремих видів товарів через державний кордон.

Для **М.п.** характерними ознаками є наявність

Пункти пропуску «Майдан Копищанський» та «Вільча» через державний кордон з Республікою Білорусь в зоні діяльності Житомирської митниці

у зоні її діяльності ділянки державного кордону та пунктів пропуску для переміщення вантажів через державний кордон. Фактично у зоні діяльності **М.п.** під час імпорту розпочинається переміщення товарів на митну територію, а під час експорту закінчується їх переміщення з митної території.

В Україні у 2013 р. функціонувало 18 **М.п.,** у зоні діяльності яких на державному кордоні розташовувалися пункти пропуску: Вінницька (пункти пропуску на державному кордоні з Республікою Молдова), Житомирська (пункти пропуску на державному кордоні з Республікою Білорусь), Запорізька (пункти пропуску на морському державному кордоні), Кримська (пункти пропуску на морському державному кордоні), Луганська (пункти пропуску на державному кордоні з Російською Федерацією), Львівська (пункти пропуску на державному кордоні з Республікою Польща), Миколаївська (пункти пропуску на морському державному кордоні), Південна (пункти пропуску на державному кордоні з Республікою Молдова та на державному морському кордоні), Рівненська (пункти пропуску на державному кордоні з Республікою Білорусь), Севастопольська (пункти пропуску на морському державному кордоні), Сумська (пункти пропуску на державному кордоні з Російською Федерацією), Східна (пункти пропуску на державному кордоні з Російською Федерацією та на морському державному кордоні), Харківська (пункти пропуску на державному кордоні з Російською Федерацією), Херсонська (пункти пропуску на морському державному кордоні), Чернівецька (пункти пропуску на кордоні з Республіками Молдова та Румунія), Чернігівська (пункти пропуску на державному кордоні з Республікою Білорусь та Російською Федерацією), Чопська митниця (пункти пропуску на державному кордоні з Угорською Республікою, Румунією, Словаччиною), Ягодинська (пункти пропуску на державному кордоні з Республіками Польща та Білорусія). Ще дві митниці (Івано-Франківська та Київська (обласна) мали в зоні своєї діяльності територію, прилеглу до державного кордону, проте пункти пропуску для переміщення окремих видів товарів через держаний кордон на даних ділянках не розміщувалися.

Медвідь Ю.О.

МИТНИЦЯ РІВНЕНСЬКА – див. РІВНЕНСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ РОСІЇ (CUSTOMS OF RUSSIA) – ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ (ФМСРФ) (FEDERAL CUSTOMS SERVICE OF THE RUSSIAN FEDERATION). Історія російської митниці починається з кінця X ст., з перших згадок про торговельні податки, якими були обкладені в давньоруській державі предмети споживання на шляху їх проходження від виробника до споживача. Найдавніша з них – мит чи мито, що згадуються у Руській правді Ярослава Мудрого (XI ст.).

25.10.1991 Указом Президента РФ утворено Державний митний комітет Російської Федерації, який є федеральним органом виконавчої влади та здійснює безпосереднє керівництво митною справою, а з 2004 р. – **ФМСРФ.**

Відповідно до Положення про Федеральну митну службу, затвердженого Постановою Уряду РФ від 16.09.2013 № 809, **ФМСРФ** здійснює такі повноваження: вносить в Уряд РФ проекти федеральних законів, актів Президента РФ та Уряду РФ та інші документи, за якими потрібно рішення Президента РФ та Уряду РФ, з питань, що належать

до сфери діяльності **ФМСРФ,** а також проект плану роботи та прогнозні показники діяльності **ФМСРФ**; на підставі та на виконання Конституції РФ, федеральних конституційних законів, федеральних законів, актів Президента РФ та Уряду РФ, міжнародних договорів РФ, митного законодавства Митного союзу приймає нормативні правові акти з питань митної справи; здійснює контроль і нагляд у встановленій сфері діяльності; забезпечує дотримання заборон і обмежень щодо товарів, які ввозяться в РФ і вивозяться з РФ; забезпечує на території РФ дотримання порядку переміщення товарів і транспортних засобів міжнародного перевезення через митний кордон Митного союзу; здійснює бюджетні повноваження головного адміністратора доходів федерального бюджету; здійснює стягнення митних зборів, податків, антидемпінгового,

спеціального і компенсаційного мита, попередніх антидемпінгового, спеціального і компенсаційного мита, митних зборів, пені, відсотків, вживає заходів щодо їх примусового стягнення; здійснює контроль митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон Митного союзу; здійснює проведення митного контролю після випуску товарів; контролює правильність розрахунку і своєчасність сплати митних зборів; визначає стратегію і тактику застосування системи управління ризиками, порядок збору та обробки інформації, проведення аналізу та оцінки ризиків, розробки та реалізації заходів з управління ризиками, а також порядок використання митними органами інформації, що міститься у встановлених профілях ризику; здійснює ведення товарних номенклатур ЗЕД, а також технічне ведення єдиної Товарної номенклатури ЗЕД Митного союзу; забезпечує проведення митного контролю, вдосконалення методів здійснення митних операцій та проведення митного контролю, створення умов, що сприяють прискоренню товарообігу при ввезенні товарів у РФ і вивезенні товарів з РФ та інші повноваження **ФМСРФ.**

Основні елементи структури **ФМСРФ**:

– керівник **ФМСРФ**;

– заступники керівника **ФМСРФ** (Перший заступник керівника **ФМСРФ**; Статс-секретар – заступник керівника **ФМСРФ**; 3 заступників керівника **ФМСРФ**);

– центральний апарат **ФМСРФ** (Головне організаційно-інспекторське управління; Головне управління інформаційних технологій; Головне управління організації митного оформлення і митного контролю; Головне управління по боротьбі з контрабандою; Головне управління матеріально-технічного забезпечення; Головне управління Федеральних митних доходів та тарифного регулювання; Головне фінансово-економічне управління; Головне управління митного контролю після випуску товарів; Управління митних розслідувань та дізнання; Правове управління; Управління торговельних обмежень, валютного та експортного контролю; Управління справами; Управління державної служби і кадрів; Управління по зв'язках з громадськістю; Управління з протидії корупції; Управління митного співробітництва; Управління митної статистики та аналізу; Контрольно-ревізійне управління; Управління товарної номенклатури; Аналітичне управління; Управління ризиків і оперативного контролю).

ФМСРФ очолює керівник, який призначається на посаду та звільняється з посади Урядом РФ. Керівник **ФМСРФ** несе персональну відповідальність за здійснення покладених на Службу повноважень у встановленій сфері діяльності.

Заступники керівника **ФМСРФ** призначаються на посаду та звільняються з посади Урядом РФ за поданням керівника **ФМСРФ.** Заступник керівника Федеральної митної служби, який координує оперативно-розшукову роботу митних органів, з питань фінансово-господарської діяльності підзвітний керівникові **ФМСРФ**, а з питань оперативно-службової діяльності наділяється правом прийняття самостійних рішень.

ФМСРФ є уповноваженим федеральним органом виконавчої влади, що здійснює відповідно до законодавства РФ функції з вироблення державної політики та нормативно-правового регулювання, контролю і нагляду в галузі митної справи, а також функції агента валютного контролю, функції з проведення транспортного контролю у пунктах пропуску через державний кордон РФ і санітарно-карантинного, карантинного, фітосанітарного та ветеринарного контролю в частині проведення перевірки документів у спеціально обладнаних і призначених для цих цілей пунктах пропуску через державний кордон РФ (спеціалізовані пункти пропуску) та спеціальні функції із боротьби з контрабандою, іншими злочинами та адміністративними правопорушеннями.

Туржанський В.А.

МИТНИЦЯ РУМУНІЇ (CUSTOMS OF ROMANIA) – НАЦІОНАЛЬНИЙ МИТНИЙ ОРГАН РУМУНІЇ (НМОР) (NATIONAL CUSTOMS AUTHORITY OF ROMANIA). Перший закон румунського митного законодавства було складено 01.07.1875. Після Другої світової війни румунське митне управління увійшло в комплексну реорганізацію. У 1973 р. було створено Головне митне управління. 15.12.1950 Румунія приєдналася до Конвенції про створення Ради митного співробітництва, а пізніше стала членом ВМО (1969 р.). Національний митний орган діє в якості спеціалізованого органу центрального публічного управління, підпорядкований Міністерству фінансів. Організаційна структура центрального апарату **НМОР**: дирекція з управління підакцизним товарообігом, дирекція з управління податками, дирекція з технічного за-

безпечення, дирекція з контролю за інвестиціями, дирекція митної статистики та комунікацій. У структурі **НМОР:** пунктів пропуску – 44; митних постів – 42.

Основним завданням митної служби є захист кордонів. Також митна служба Румунії виконує такі функції: боротьба з незаконною торгівлею різними видами дикої флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення; боротьба з незаконним обігом наркотиків; боротьба з незаконним використанням прав інтелектуальної власності. Митні

органи можуть створювати профспілки. Профспілки вільно визначають свою мету, організаційну структуру, органи управління, права та обов'язки членів. Головні споживачі румунського експорту – Німеччина, Італія, Франція, Туреччина і США. Італія, Росія і Франція – основні країни-імпортери.

Дозволено безмитне ввезення предметів і речей в межах особистих потреб. Тимчасово та для особистих потреб дозволено безмитно ввозити фото-, аудіо- та відеотехніку по 1 предмету кожного найменування, до 4 л вина, до 1 л міцних алкогольних напоїв, до 200 шт. сигарет або до 200 г інших тютюнових виробів, до 200 г кави або какао для особистого вживання. Увезення місцевої валюти не обмежене, але потрібно ліцензування. Вивезення місцевої валюти заборонено. Імпорт іноземної валюти не обмежений (сума понад $ 1 тис. підлягає декларуванню), експорт дозволений в межах тієї суми, яка була задекларована при в'їзді до країни.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ (CUSTOMS OF SAUDI ARABIA) – МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ КОРОЛІВСТВА САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ (CUSTOMS DEPARTMENT OF THE MINISTRY OF FINANCE OF THE KINGDOM OF SAUDI ARABIA) – відокремлений орган державного управління у складі Міністерства фінансів, що має статус юридичної особи.

Інституційні зміни у Королівстві, затверджені Королівським указом 30.06.1926, передбачали реалізацію ідеї створення митного управління, спільно з організацією фінансової справи, у тому числі джерел різних доходів, а також витрат.

Перші кроки з митного регулювання у Королівстві Саудівська Аравія були зроблені в Указі від 30.06.1930 № 326. 17.11.1952 та листі № 29/2/1/331 Його Королівської Високості кронпринца, в якому визначалося створення Головного митного управління. Його директор повинен призначатись міністром фінансів та національної економіки і нести відповідальність перед ним за цю організацію. Відразу після цього на рівні міністрів було опубліковано постанову від 25.11.1952 № 5497, щоб створити Головне митне управління.

На сьогодні митниця країни розробила і спростила митні процедури задля прискорення випуску у вільний обіг імпортних, експортних і транзитних вантажів. Комп'ютеризація митних операцій почалася з впровадження систем автоматизації та передових технологій в митних установах та усіх портах (9 морських, 11 аеропортів та 15 пунктів пропуску). Митні процедури випуску товарів стали здійснюватися в електронному вигляді для всіх операцій митної служби. В одній формі митної декларації було реалізовано усі митні операції (імпорт, експорт, транзит, реекспорт і митні склади) замість окремих форм декларації на кожну угоду. Митницею було досягнуто значних успіхів, після реалізації технології сканування контейнерів X-Ray у морських портах, міжнародних аеропортах та пунктах пропуску. Кожен блок пристрою X-Ray може сканувати близько 40 контейнерів на годину. Застосовується й автоматизована система реєстрації транспортних засобів входу / виходу з використанням відбитків пальців водія і номера автомобіля. Митниця також використовує автоматизовану систему для зчитування контейнерів та вантажівок у морському порту. У митниці була впроваджена система Interactive Voice Response (IVR). Вона дозволяє користувачу висловити свої пропозиції та скарги через єдиний телефонний номер.

Королівство Саудівська Аравія приєдналася до Ради митного співробітництва (в даний час ВМО) у Брюсселі відповідно до Королівського указу від 03.02.1973 № M/68. Приєднання до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування відбулася 02.01.1991 Королівство Саудівська Аравія приєдналася до Кіотської конвенції, СОТ (11.12.2005) і стала 149-тим членом.

Прус Л.Р.

МИТНИЦЯ СЕВАСТОПОЛЬСЬКА – див. СЕВАСТОПОЛЬСЬКА МИТНИЦЯ.

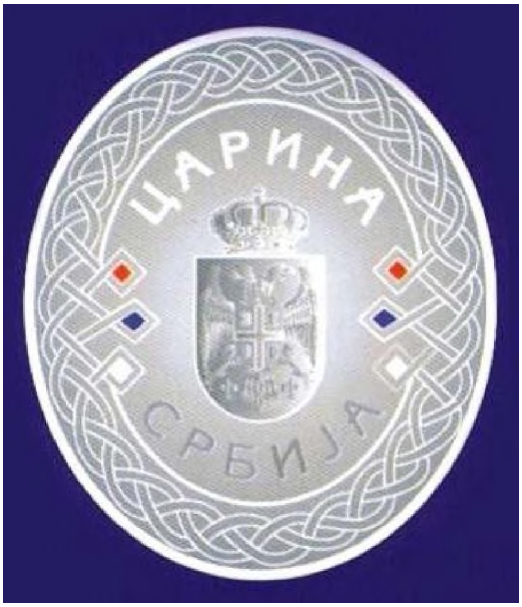
МИТНИЦЯ СЕРБІЇ (CUSTOMS OF SERBIA) – МИТНЕ БЮРО РЕСПУБЛІКИ СЕРБІЯ (МБРС) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF SERBIA). Після Першої світової війни спочатку у Королівстві сербів, хорватів і словенців, а потім у Королівстві Югославії, через внутрішні конфлікти, кризи і напруженості в міжнародних відносинах, митна служба не відігравала важливої ролі. Повоєнна Югославська митна служба почала свою діяльність 15.11.1944 у митницях, розташованих на звільненій території. Сьогодні митна адміністрація є складовою частиною Міністерства фінансів. Наразі митна служба стежить за 2114 км сухопутного кордону та 700 км річкового кордону. У ній зпрацюють 2542 співробітника у 14 митницях, 92 митних постах, 26 митних органах для оформлен-

ня товарів, 76 прикордонних переходах і 9 пунктах митного контролю.

Міністерство фінансів встановлює форму, зміст і порядок подання декларації та інші форми митних процедур. За цим стежить Бюро митного комітету Республіки Сербії. Сільськогосподарські та харчові продукти повинні супроводжуватися відповідними ліцензіями та дозволами, необхідними для митного оформлення, у разі потреби. **МБРС** перевіряє всі вхідні поставки та документацію.

Закон «Про митницю» регулює загальні правила та процедури, що застосовуються до товарів, які ввозяться у країну або з митної території Республіки Сербія. Мета Закону «Про митницю»: захист економічних, податкових і фінансових інтересів, захист від недобросовісної і незаконної торгівлі, підтримка законної підприємницької діяльності, гарантування безпеки людей та безпеки довкілля, сприяння міжнародній торгівлі.

У цілому, Сербія зберігає прихильність реформам у галузі митної справи. Адміністративний потенціал сербської митної служби був додатково посилений шляхом активізації навчальної діяльності. Програму електронного навчання ВМО було включено до регулярної програми підготовки співробітників митних служб. У результаті заходи постмитного контролю було посилено. Запровадження Кодексу поведінки призвело до початку великої кількості дисциплінарних процедур на основі внутрішнього контролю (27 справ, що стосуються 73 співробітників митних органів). Стратегія управління ризиками здійснюється на основі поліпшення

ІТ-системи шляхом збільшення параметрів ризику.

Безмитний імпорт: 1 л міцного алкоголю, 200 сигарет і розумна кількість тютюнових виробів (для особистого користування), 1 флакон парфумів, 1 флакон туалетної води. Забороняються до ввезення: наркотики, порнографія, зброя та боєприпаси (окрім мисливської зброї за спеціальними дозволами), пестициди, токсичні й шкідливі матеріали.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ СИНГАПУРУ (SINGAPORE CUSTOMS) – МИТНА СЛУЖБА СИНГАПУРУ (МСС) (SINGAPORE CUSTOMS SERVICE) є окремим департаментом при Міністерстві фінансів. **МСС** була заснована у 1910 р. під назвою Центральний Державний митний Департамент. Основним завданням новоствореного органу був збір імпортного мита зі спиртних напоїв. За останні 90 років відбулися значні зміни у функціях, які виконує митна служба, викликаних глобалізацією та змінами в законах, тарифах і торгівлі. **МСС** реорганізована у 2003 р. шляхом об'єднання таких державних органів, як департамент мита і акцизу (CED), відділ сприяння торгівлі (TFD), відділ статистики і аудиту. При цьому функції прикордонного контролю в пунктах пропуску були передані відділу імміграції і прикордонного контролю (ICA) при Міністерстві внутрішніх справ Сингапуру.

МСС відграє важливу роль у зборі митних платежів та спрощенні митних процедур. Вона відповідає за виконання митних і торговельних угод, у тому числі угод про вільну торгівлю, укладених з іншими країнами. Основні функції **МСС**: 1) спрощення митних процедур. **МСС** надає консультаційні послуги і співпрацює з підприємствами різних галузей промисловості, щоб зрозуміти потреби клієнтів і запропонувати індивідуальні рішення для бізнес-спільноти;

2) регулювання торгівлі. Забезпечує конкурентоспроможність та рівні умови для всіх підприємств, а також застосовує систему заходів, спрямовану на мінімізацію ухилення від сплати митних зборів і податків за рахунок ввезення контрабандних товарів та підробки митних декларацій; 3) забезпечення безпеки торгівлі. **МСС** є провідною установою в галузі

безпеки торгівлі, яка займається введенням в дію програми добровільної сертифікації для компаній, які прагнуть здійснити надійні заходи безпеки в своїх торгових операціях, які б сприяли підвищенню безпеки глобального ланцюга поставок.

МСС очолює генеральний директор. У структуру митної служби також входять такі органи: відділ торгівлі, відділ управління людськими ресурсами, відділ планування, відділ корпоративних послуг, відділ інформаційних технологій, відділ статистики та аудиту, відділ розвідки і слідчий відділ.

Попель С.А.

МИТНИЦЯ СЛОВАЧЧИНИ (CUSTOMS OF SLOVAKIA) – МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВАЧЧИНА (МАРС) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE SLOVAK REPUBLIC) На сторожі економічних інтересів Республіки Словаччина стоїть **МАРС**, яка виконує такі завдання: захист економічних інтересів держави у міжнародних відносинах; захист економічних інтересів у межах ЄС; захист безпеки та здоров'я людини; протидія правопорушенням у зовнішньоекономічних операціях.

У середньовіччі на території Словаччини вже функціонував інститут збору мита. У певному фіксованому місці з великим потоком товарів (гавані, вулиці, дороги) справлялись збори або з товарів, або за користування шляхами. Територія сучасної Словаччини з давніх часів була перетином важливих торговельних маршрутів. Історія митної служби Словаччини більшою мірою пов'язана з історією митної справи в колишній Чехословаччині.

МАРС було сформовано 30.12.1992. Організація, повноваження та компетенція органів державного управління у сфері митної справи, обов'язки й повноваження митника визначаються в акті № 652/2004 органу державного управління у сфері митної справи. Управління **МАРС** здійснює генеральний директор. Дирекція складається з дев'яти підрозділів, які контролюють і підтримують роботу всієї служби. Десять митних управлінь здійснюють свою діяльність на регіональному рівні. У цілому функціонує 27 митниць.

МАРС співпрацює з поліцією, іншими державними органами, корпораціями та фізичними особами, також з міжнародними організаціями (ВМО, СОТ), митними адміністраціями інших країн.

Увезення і вивезення валюти необмежене. При в'їзді з території країн, що не входять до ЄС, суми понад 10 000 EUR підлягають обов'язковому декларуванню.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ СЛОВЕНІЇ (CUSTOMS OF SLOVENIA) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВЕНІЯ (МУРС) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA) – підпорядковується Міністерству фінансів. Метою діяльності **МУРС** є сприяння легальним переміщенням товарів території ЄС та захист життя і здоров'я громадян шляхом запобігання незаконному імпорту продукції та речовин.

На словенських землях найперші митні інститути з'явились із приходом римлян у I – II ст. н.е. і розвивались у межах тих державних утворень, у яких вони перебували, зокрема Іллірійських провінцій, Австро-Угорщини, Королівства Югославії, СФРЮ. Сучасне **МУРС** було створено 25.06.1991, саме тоді було видано перший словенський закон «Про митну службу». Проте День митної служби відзначається 8 жовтня, оскільки саме у цей день 1991 р. було взято під контроль ділянку кордону із Хорватією. На початку 1992 р. запроваджено символіку митної служби нової держави. У червні 1992 р. Словенія вступила до ВМО. З наступного року митні органи стали використовувати ЄАД та 05.04.1993 було під-

Символіка Митного управління республіки Словенія з 1992 по 2010 рр.

писано Угоду з ЄС про співпрацю, зокрема у митній сфері. 3 грудня 1993 р. митники отримали повноваження розглядати правопорушення, пов'язані із перетином кордону з Австрією та Італією. У червні 1996 р. було підписано Угоду про асоціацію між Республікою Словенія та ЄС. 01.05.2004 Республіка Словенія вступила до ЄС, що зумовило загальну підпорядкованість стратегічних пріоритетів розвитку **МУРС** 3 січня 2006 р. до повноважень **МУРС** входить адміністрування екологічного податку, а з 2007 р. – акцизу на електроенергію.

Завдання **МУРС**: митний і податковий контроль та оформлення товарів; адміністрування імпортного та експортного мита, акцизу та інших податків; митний аудит; запобігання та протидія митним правопорушенням та іншим протиправним діям; контроль за переміщенням товарів, що вимагають особливих заходів безпеки і пов'язані із здоров'ям людей, охороною навколишнього середовища, культурної спадщини та інтелектуальної власності; контроль декларування при в'їзді та виїзді у національній та іноземній валюті; збір статистичної інформації про торгівлю товарами у межах ЄС; забезпечення дотримання митного законодавства ЄС та міжнародних митних угод. Електронні засоби обробки інформації на митниці Словенії використовуються із 1994 р., збільшення питомої ваги автоматичної обробки інформації належать до пріоритетних напрямів у сучасній стратегії розвитку відомства.

До структури **МУРС** входить Головне митне управління та 10 регіональних митних управлінь. Відомство очолює генеральний директор. Головне митне управління знаходиться у м. Любляна та складається із 9 структурних підрозділів, що відповідають за окремі функціональні напрями роботи всього відомства.

Керівництво регіональними митними управліннями здійснюють директори, завданням яких є реалізація митної політики, інструкцій та процедур у сфері їх компетенції, а також керівництво митницями, що знаходяться в зоні їх діяльності. Найменшою організаційною одиницею є митний пост, чисельність їх на початок 2014 р. становила 27 одиниць. Суттєві перетворення у структурі **МУРС** відбулись після вступу Хорватії до ЄС, що зумовило зміну статусу окремих митниць на внутрішні.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ (UNITED STATES CUSTOMS) – МИТНА ТА ПРИКОРДОННА ОХОРОНА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ (МПО США) (U.S. CUSTOMS AND BORDER PROTECTION) 31.07.1789 П'ятий акт першого Конгресу США встановив 59 митних округів в 11 штатах, які ратифікували нову конституцію. Прикордонні пункти, що знаходились під юрисдикцією фіскального митного департаменту, були визначені цим актом і згодом стали відомі як Митна служба США. Митно-прикордонна служба США – єдиний орган у структурі Міністерства національної безпеки США. Митно-прикордонна служба поєднує функції низки інших агентств та інститутів, таких як: служба імміграції, служба контролю здоров'я тварин і рослин та прикордонні війська.

Однією з найважливіших функцій є охорона кордонів США, що передбачає припинення спроб незаконного в'їзду на територію країни, незаконного ввезення наркотиків, зброї та контрабанди, охорону сільськогосподарських та економічних інтересів США від небезпечних шкідників і хвороб, захист американського бізнесу у питаннях прав інтелектуальної власності. У структурах митної та прикордонної служби США працює більше 56 000 співробітників, у тому числі: більше 20 000 із них здійснюють огляд пасажирів у більш ніж 300 портах в'їзду до США, більше 19 000 співробітників здійснюють патрулювання кордонів США з Мексикою та Канадою, більше 2200 співробітників є фахівцями в галузі сільського господарства й обмежують потрапляння до країни шкідників і хвороб, які можуть завдати шкоди економіці США. Щоденно співробітники митної служби контролюють понад 1,1 млн іноземних туристів, які в'їжджають до США через повітряні, наземні й морські порти прибуття. США є членом ВМО.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ СУМСЬКА – див. СУМСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ СХІДНА – див. ДОНЕЦЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ТАДЖИКИСТАНУ (TAJIKISTAN CUSTOMS) – МИТНА СЛУЖБА ПРИ УРЯДІ РЕСПУБЛІКИ ТАДЖИКИСТАН (МСУРТ) (CUSTOMS SERVICE UNDER THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN) правоохоронний виконавчий орган державної влади, що забезпечує безпосередню реалізацію у митних цілях завдань у сфері митної справи відповідно до законодавства республіки. Загальне керівництво діяльністю **МСУРТ** покладено на Уряд Республіки Таджикистан (РТ).

У часи Радянського Союзу на території республіки функціонував Термезький митний пост, що контролював переміщення товарів через митний кордон СРСР. У квітні 1987 р. був створений Нижньо-Пянджський оперативний відділ митного кордону, що підпорядковувався Термезькій митниці. Формування республіканської митниці зі штатом із 41 особи було здійснено у травні 1988 р. згідно із рішенням Уряду Таджикської ССР. Митниця перебувала у подвійному підпорядкуванні: з однієї сторони – Головному управлінню митного контролю СРСР, а з іншої – Раді Міністрів Таджикської ССР. Після розпаду Союзу, 22.01.1992 постановою Кабінету РТ створено Головне управління митного контролю при Кабінеті Міністрів РТ, яке у червні 1993 р. перетворено у Державний митний комітет РТ. Постановою Ради Міністрів 1994 р. Державний митний комітет РТ перетворено в Митний комітет при Уряді РТ.

Характерною ознакою митних органів республіки стало їх становлення в умовах громадянської війни, яка тривала 5 років (з травня 1992 р. по червень 1997 р.), коли внутрішньополітичні негаразди сприяли безконтрольному переміщенню матеріальних цінностей через митний кордон та підривали економічну безпеку країни. Не дивлячись на надзвичайно важкі умови діяльності, громадянську війну, у 1992 р. в країні було прийнято Митний кодекс та закон «Про митний тариф». У 1997 р. країна вступила до ВМО та приєдналася до ряду Міжнародних конвенцій у сфері митної справи. У 2004 р. прийнято нову редакцію Митного кодексу РТ, який враховував міжнародні загальноприйняті норми та передовий світовий досвід.

Сьогодні **МСУРТ** відіграє вагому роль у формуванні дохідної частини державного бюджету РТ та забезпечує економічну безпеку шляхом виконання правоохоронної функції, яка полягає у боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, незаконним обігом наркотичних засобів, вогнепальної зброї, боєприпасів, вивезенням предметів історичної та культурної спадщини, здійсненні контролю над вивезенням стратегічно важливих товарів.

До митних органів РТ належать: уповноважений орган з питань митної справи; регіональні митні управління; митниці; митні пости. До системи митних органів входять установи, які не є

Організаційна структура Митної служби при Урядові Республіки Таджикистан

правоохоронними органами, а основна функція яких полягає у забезпеченні діяльності митних органів. Компетенція конкретних митних органів із здійснення їх функцій, здійснення обумовлених митних операцій, а також регіон діяльності визначаються уповноваженим органом з питань митної справи.

На митні органи РТ покладено такі функції: участь у розробці та реалізації державної митної політики; забезпечення захисту суверенітету та економічної безпеки республіки; забезпечення дотримання митного та іншого законодавства РТ, контроль за виконанням якого покладено на митні органи; захист прав та інтересів держави і учасників ЗЕД у сфері митної справи; розвиток матеріально-технічної та соціальної бази; забезпечення дотримання встановлених у відповідності до нормативно-правових актів РТ та міжнародних

угод заборон і обмежень щодо товарів, які переміщуються через митний кордон; здійснення митного оформлення та митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон; повне і своєчасне внесення у державний бюджет податків та зборів, утримання яких покладено на митні органи; контроль за порядком переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон держави, захист права інтелектуальної власності; здійснення боротьби з контрабандою та іншими порушеннями у сфері митної справи, розробка та реалізація системи заходів із запобігання незаконному обігу через митний кордон наркотичних засобів і психотропних речовин, зброї, предметів художнього, історичного та археологічного надбання, різних видів тварин та рослин, що знаходяться під загрозою знищення, розгляд справи про адміністративні правопорушення у сфері митної справи та притягнення до адміністративної відповідальності; ведення митної статистики зовнішньої торгівлі та товарної номенклатури ЗЕД; здійснення інформаційно-роз'яснювальної та консультаційної роботи у сфері митної справи; проведення науково-дослідних робіт у сфері митної справи; інші відповідно до законодавства.

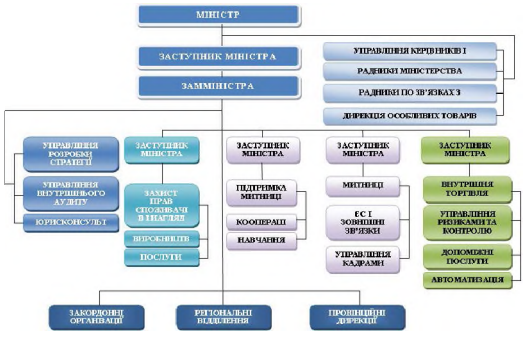
Служба у митних органах є спеціальним видом служби громадян РТ, які здійснюють свою професійну діяльність з реалізації завдань, прав та обов'язків митних органів відповідно до законодавства країни. Співробітниками митних органів можуть бути дієздатні громадяни РТ у віці від 20 до 35 років із середньою спеціальною або вищою освітою, здатні за своїми особистими, моральними, діловими, професійними якостями та станом здоров'я виконувати покладені на них обов'язки. Вимоги до стану здоров'я громадян, що вступають на службу до митних органів, визначаються у відповідності до критеріїв, встановлених для військовослужбовців. Військовозобов'язані громадяни, прийняті на службу в митні органи, знімаються з військового обліку у встановленому порядку та ставляться на спеціальний облік в митні органи. Для новоприйнятих працівників встановлюється випробувальний термін до шести місяців без присвоєння спеціального звання. Для випускників вищих освітніх закладів, що навчалися за направленням митного органу або ж перейшли на **МСУРТ** шляхом перевезення із інших правоохоронних органів чи воєнізованих структур, випробувальний термін не встановлюється. З метою технічного забезпечення діяльності митних органів у їх штатних розписах передбачаються відповідні посади вільнонайманих працівників та службовців.

При прийомі на роботу та проходженні служби в митних органах кожен громадян повинен пройти державну дактилоскопічну реєстрацію. Співробітники митних органів, відповідно до законодавства РТ, зобов'язані щорічно подавати у податкові органи відомості про отримані ними доходи та майно, що належить їм на праві власності, у т.ч., про належні їм акції, частки статутного капіталу юридичних осіб, які виступають об'єктами оподаткування.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКА – див. ТЕРНОПІЛЬСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ТУРЕЧЧИНИ (CUSTOMS OF TURKEY) – МИТНА СЛУЖБА ТУРЕЧЧИНИ (МСТ) (TURKISH CUSTOMS SERVICE) – підпорядкована Міністерству фінансів Республіки Туреччина та функціонує з метою стимулювання підприємництва, конкуренції та економічного зростання; зміцнення інституційної структури учасників ринку; захисту товаровиробників та споживачів; надання якісних послуг населенню.

Організаційна структура митної служби Туреччини.

Історія створення та діяльності **МСТ** сягає Османської імперії. Сьогодні функціями **МСТ** є: формування митного тарифу, митної вартості, митного режиму та формальностей з організації й забезпечення виконання договорів у відповідності до міжнародної практики; митні збори та інші платежі, які стягуються під час митного оформлення; контроль за здійсненням експорту, реекспорту, імпорту; вжиття заходів щодо реалізації спрощених процедур при проведенні митних процедур; здійснення операцій по безмитній торгівлі; забезпечення виконання рішень повернутих товарів у режимі експорту, контролю над експортом товарів подвійного призначення, зовнішньоторговельного законодавства та інших відповідних положень митного законодавства, процедур та принципів для їх здійснення; регулювання процедури транзитного режиму; сприяння законодавчого забезпечення відповідних положень митних процедур.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ТУРКМЕНІСТАНУ (CUSTOMS OF TURKMENISTAN) – ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА ТУРКМЕНІСТАНУ (ДМСТ) (THE STATE CUSTOMS SERVICE OF TURKMENISTAN) – орган управління, який реалізує на практиці державну політику у сфері регулювання діяльності митної системи Туркменістану, забезпечує дотримання митних міжнародних зобов'язань держави, а також веде боротьбу проти контрабанди, інших злочинів, адміністративних правопорушень у сфері своєї діяльності.

До складу **ДМСТ** входять: Центральний апарат; Навчальний центр при **ДМСТ;** митниці в адміністративно-територіальних одиницях (велаятах); митниці у містах з правами велаята; митні пости на території Туркменістану та контрольно-пропускні пункти на державному кордоні; допоміжні органи **ДМСТ.** Керівництво службою здійснює її Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Президентом Туркменістану.

Основними завданнями, що покладені на **ДМСТ** є: захист у межах компетенції економічної безпеки держави; надання підтримки у розвитку зовнішньої торгівлі та національної економіки в цілому; створення сприятливих умов для пришвидшення товарообігу через митний кордон держави; охорона митного кордону Туркменістану в межах компетенції та дотримання правил митного контролю; здійснення контролю за дотриманням положень про ліцензування та видачу дозволів під час пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон держави; утримання мита, зборів (за митне оформлення, за митний супровід, збір за збереження), податків у відповідності до нормативно-правових актів Туркменістану, які визначають їх розміри та регулюють порядок їх сплати; збір та аналіз інформації про правопорушення у сфері митної діяльності; застосування передбачених законодавством заходів до осіб, що здійснили контрабанду чи інші порушення митних правил; ведення митної статистики зовнішньої торгівлі, підготовка звітів про митну діяльність та надання у встановленому порядку такої інформації зацікавленим особам; забезпечення дотримання законодавчих актів держави з митної діяльності; підготовка та перепідготовка фахівців з митної діяльності, забезпечення підвищення їх кваліфікації; забезпечення дотримання міжнародних зобов'язань Туркменістану, пов'язаних із митною діяльністю.

ДМСТ взаємодіє з правоохоронними та військовими органами Туркменістану під час проведення оперативно-розшукових, пізнавальних, профілактичних та інших заходів з метою реалізації митної політики, запобігання порушенням митних правил і здійснення аналітичної роботи.

Служба в митних органах Туркменістану належить до категорії військової. Основними критеріями відбору претендентів для служби є: туркменське громадянство та знання державної мови; служба в лавах Збройних сил за призовом; здатність виконувати завдання, покладені на митну службу за працездатністю, особистими рисами характеру, моральними і фізичними якостями, освітньому рівні та станом здоров'я; проживання та території держави. Призначення на посади військовослужбовців митної служби, переведення їх на інші посади та звільнення із займаних посад, присвоєння та позбавлення військових звань здійснюється в порядку, встановленому Законом Туркменістану «Про військовий обов'язок і військову службу». Військовослужбовці **ДМСТ** користуються пільгами та перевагами законодавчо встановленими для військовослужбовців Збройних сил Туркменістану та забезпечуються грошовим, продовольчим та майновим утриманням. Співробітникам **ДМСТ** забороняється займатися будь-якою оплатною діяльністю, окрім викладацької, наукової та творчої.

Контроль за діяльністю **ДМСТ** покладено на Кабінет Міністрів Туркменістану, а нагляд за дотриманням законності – на Генерального прокурора та підлеглих йому прокурорів. Співробітники **ДМСТ** залежно від характеру та важкості здійснених ними правопорушень, притягуються до дисциплінарної, матеріальної, адміністративної та кримінальної відповідальності.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ УГОРЩИНИ (CUSTOMS OF HUNGARY) – НАЦІОНАЛЬНА ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ УГОРЩИНИ (НПМАУ) (NATIONAL TAX AND CUSTOMS ADMINISTRATION OF HUNGARY). Зважаючи на географічне розташування країни та проходження її територією основних

транзитних шляхів, Угорщина протягом багатьох століть була воротами до Західної Європи. Зростають обсяги вантажообігу майже за всіма видами транспорту і ця тенденція не припиняється з початку 90-х рр.

Угорщина стала членом ЄС з 01.05.2004, що призвело до реорганізації органів та діяльності адміністрації митного та прикордонного контролю. Відповідно до шенгенських норм митний контроль на зовнішніх кордонах тепер посилений, а контроль територій уздовж внутрішніх з ЄС кордонів здійснюється мобільними групами контролю. Генеральну програму розвитку переміщення через митний кордон упроваджено з 1995 р. Її мета – забезпечення відповідності митного та прикордонного контролю вимогам Шенгенської угоди.

З 30.06.2009 запроваджено в дію систему електронних митних процедур. Це призвело до зниження адміністративних бар'єрів, пов'язаних із митним оформленням. Ця система забезпечує можливість подання митних декларацій в електронному вигляді. Митна та фінансова служба Угорщини зв'язується особисто із заявником лише в тому випадку, якщо існує необхідність в огляді самого товару, що проходить митне оформлення, або для отримання оригіналів документів у друкованому вигляді, необхідних для митного оформлення.

Структура митної системи Угорщини значно відрізняється від української тим, що в ній митне управління – не відокремлений централізований орган, а лише структурний підрозділ Головного управління угорської митної та фінансової охорони, що так само поєднує в собі багато інших підрозділів, головна мета яких – гарантування економічної безпеки не лише Угорської Республіки, а й усього ЄС.

Митні органи, які мають офіційну юрисдикцію, включають: органи низового (місцевого) рівня – митниця, слідчий відділ, митні склади; органи середнього рівня – регіональні адміністративні органи, центральне управління аеропортів, центральне управління правоохоронної діяльності, центральне контрольне управління, центральну патрульну службу, центр адміністративного управління та ІКТ, митну лабораторію; органи вищого рівня – головне управління економіки й комісаріат.

Митні органи без офіційної юрисдикції є органами, створеними для надання різним мит-

ним відомствам матеріально-технічних засобів, фінансових, інформаційно-технічних і господарських послуг, забезпечення базової та поглибленої підготовки співробітників й організації медичних, соціальних та культурних послуг.

Митно-фінансова служба здійснює виконавчі функції в межах повноважень митного відомства, яке є частиною фінансової адміністрації, що функціонує під контролем і наглядом Міністерства фінансів. Щоб захистити економіку Угорщини і, відповідно, ЄС, угорська митна та фінансова охорона піддає імпортні підакцизні товари з несоюзних країн посиленому контролю. Митна адміністрація запровадила контроль за експортом і нерозповсюдженням ядерної зброї відповідно до законних положень. Для предметів військового призначення передбачено трирівневе ліцензування. Після видачі загальної ліцензії на цю діяльність суб'єкт повинен у кожному конкретному випадку проводити окремі переговори, у результаті яких йому може бути видано торгову ліцензію, необхідну для експорту або імпорту підконтрольних предметів. Наразі в Україні діє 474 підприємства за участю угорського капіталу, з яких 281 – спільні.

Повернення податку на додану вартість (по-угорськи: AFA) можна вимагати протягом 90 днів з дня купівлі товарів, придбаних в Угорщині на суму 50 тис. форинтів і вище. При виїзді товар в оригінальній упаковці подається до митного огляду, в результаті чого ставиться штамп на оригінал рахунку і бланк повернення ПДВ. Часовий інтервал з моменту придбання товару до вимоги повернення – максимум 183 дні. ПДВ не повертається у випадках вивезення творів мистецтва, колекцій та антикваріату. Повернення здійснюється у форинтах, при купівлі на кредитну картку повернення проводиться банківським переказом.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ УЗБЕКИСТАНУ (CUSTOMS OF UZBEKISTAN) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ РЕСПУБЛІКИ УЗБЕКИСТАН (ДМКРУ) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN) – правоохоронний орган державної влади, створений для реалізації єдиної митної політики та захисту економічної безпеки Республіки Узбекистан. **ДМКРУ** утворено Указом Президента Республіки Узбекистан від 10.08.1992 «Про утворення Державного Митного комітету Республіки Узбекистан». Систему митних органів формують Державний митний комітет Республіки Узбекистан, управління **ДМКРУ** по Республіці Каракалпакстан, областях, місті Ташкенту, митні комплекси та митні пости. **ДМКРУ** проводить свою діяльність незалежно від органів місцевої влади, а його рішення, у межах компетенції, обов'язкові для виконання усіма фізичними та юридичними особами.

До основних завдань **ДМКРУ** належать: захист прав та інтересів фізичних і юридичних осіб; захист

економічних інтересів та забезпечення у межах своєї компетенції економічної безпеки держави; участь в розробці та реалізації митної політики; здійснення контролю за дотриманням митного законодавства; утримання митних платежів; забезпечення митного контролю за товарами і транспортними засобами, які підлягають такому виду контролю; запобігання, виявлення та присікання порушень митного законодавства, у тому числі контрабанди; ведення митної статистики та товарної номенклатури ЗЕД; забезпечення виконання зобов'язань в частині митної справи, прийнятих Республікою Узбекистан у межах укладених міжнародних договорів.

ДМКРУ очолює Голова, якого як і його заступників, начальників територіальних управлінь, спеціалізованих митних комплексів призначає на посаду та звільняє з посади Президент. Посадовим особам митних органів у відповідності до їх посад та вислуги років можуть присвоюватися спеціальні звання: молодший склад – молодший сержант, сержант, старший сержант митної служби; середній керівний склад – лейтенант, старший лейтенант, капітан митної служби; старший керівний склад – майор, підполковник, полковник митної служби; вищий керівний склад – генерал-майор, генерал-лейтенант, генерал-полковник митної служби.

Втручання у законну діяльність осіб митних органів заборонено. Невиконання законних вимог посадових осіб митних органів, перешкоджання виконанню ними службових обов'язків, образа честі та гідності, вчинення спротиву, насилля та

посягання на життя, здоров'я і майно під час здійснення ними своєї професійної діяльності караються відповідно до законодавства. Посадові особи митних органів мають право під час виконання своїх службових обов'язків зберігати, носити та застосовувати вогнепальну зброю та спеціальні засоби.

Фрадинський О.А.

МИТНИЦЯ УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ; див. МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ; див. ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

МИТНИЦЯ ФІЛІППІН (CUSTOMS OF PHILIPPINES) – МИТНЕ БЮРО ФІЛІППІН (МБФ) (BUREAU OF CUSTOMS OF THE REPUBLIC OF PHILIPPINES) – відомчий орган Міністерства фінансів Філіппін, який був створений у 1902 р. Історичні джерела свідчать, що митна адміністрація на території Філіппін була створена ще задовго до виникнення самої країни.

Усю історію **МБФ** можна розділити на декілька етапів:

1) Іспанська експансія (1582 – 1898 рр.) – створена тарифна рада, основним завданням якої був збір імпортного мита (на всі товари встановлено ставка 10 %);

2) Американська експансія (1898 – 1946 рр.) – створено **МБФ** (1902 р.) і прийнято ряд законодавчих актів, у яких переглянуто митні тарифи на імпортні товари;

3) незалежність (із 1946 р.) – виокремлення з **МБФ** бюро з питань імміграції (1946 р.), прийняття закону про митний кодекс Філіппін (1957 р.), проведення реорганізацій 1965 р.

Остання велика реорганізація **МБФ** відбулася у 1986 р., в результаті якої було значно розширено

повноваження центрального апарату, збільшено кількість представницьких органів у середині краї-

ни. У 1998 р. почалася реалізація програми направленої на загальну комп'ютеризацію митної служби в країні; наказом № 463 комісара **МБФ** було створено робочу групу для впровадження цієї програми. Основними завданнями **МБФ** є: ефективне збирання митних зборів; якісне надання митних послуг; боротьба з контрабандою; сприяння розвитку міжнародної торгівлі; впровадження міжнародних стандартів в діяльності митних органів.

Станом на 01.01.2013 у **МБФ** працює близько 5,5 тис. працівників. Очолює **МБФ** комісар, якому допомагають 5 заступників і один помічник. Кожен заступник відповідає за певний напрямок діяльності: внутрішня адміністрація, адміністрування митних зборів, координування діяльності бюро, управління інформаційними технологіями, нагляд і контроль. Помічник комісара **МБФ** займається питаннями постаудиту. Штаб-квартира відомства знаходиться у місті Манілі.

Попель С.А.

МИТНИЦЯ ФІНЛЯНДІЇ (CUSTOMS OF FINLAND) – ГОЛОВНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНЛЯНДІЇ (ГМУФ) (THE NATIONAL BOARD OF CUSTOMS OF FINLAND) (з 01.01.2013 – Митниця Фінляндії). 12.02.1812 російським імператором Олександром I було схвалено створення Загального митного управління Фінського Великого Герцогства, пізніше цю назву було змінено на Митне управління. Загальне управління митницею покладалося на уряд Фінського Великого Герцогства, тоді як Загальне митне управління відповідало за адміністрацію та виконання інструкцій. Перехід від російського Великого Герцогства до незалежної держави був порівняно легким. У 1990 р. відбулося приєднання фінської митниці до митної системи ЄС. Митниця Фінляндії підпорядкована Міністерству фінансів.

Декілька інших міністерств також мають вплив на діяльність Митниці. Для виконання основних функцій в Митниці Фінляндії створені: департамент зовнішньої торгівлі і податків, контрольно-правоохоронний департамент, адміністративний департамент, департамент функціональних підрозділів.

Основні завдання Митниці Фінляндії: стягування мита, акцизів та податку з автомобілів, митний контроль за переміщенням товарів, ведення статистики зовнішньої торгівлі, розслідування злочинів у митній сфері.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ФРАНЦІЇ (CUSTOMS OF FRANCE) – МИТНА СЛУЖБА ФРАНЦІЇ (МСФ) (CUSTOMS SERVICE OF FRANCE). Колегіальним органом управління **МСФ** є адміністративна рада, що складається з генерального директора, шефа кабінету, начальників підуправлінь і шефа інспекції регіональних служб. Безпосередньо генеральному директору підпорядковано дві служби: інспекція регіональних служб і французький комітет зі спрощення процедур у зовнішній торгівлі. Інспекція регіональних служб контролює діяльність митних служб на місцях. На практиці цей орган є лише дорадчим при генеральному директорові. Як правило, інспекції проводяться центральним апаратом, або рахунковою палатою Міністерства фінансів. Кабінет складається з двох відділів: інформації та зв'язку; технічного співробітництва. Шеф кабінету є заступником генерального директора і заміщає його у разі відсутності або хвороби. Відділ інформації та зв'язку займається розробкою нормативних документів та інформуванням митних служб на місцях про введення нових законів та підзаконних актів. Відділ технічного співробітництва відповідає за взаємодію з митними органами інших держав. Крім зазначених органів, у центральному апараті є шість функціональних підуправлінь: кадрів і бюджету, організації та адміністративного управління службами, статистики та інформації, юридичний, регламентації товаропотоку, податковий, нафтопродуктів та транспорту. Митні служби, що знаходяться поза центральним апаратом, поділяються на дві категорії: зовнішні органи регіональної компетенції, зовнішні органи національної компетенції. Останні підпорядковані безпосередньо генеральному директорові і створені для виконання низки функцій. Організаційна структура цих служб така: а) національна дирекція статистики зовнішньої торгівлі; б) національні дирекції розслідування і дізнання; в) служба фінансового контролю розрахунків з іноземними учасниками ЗЕД.

МСФ виконує три основні функції: фіскальну, економічну та захисну. Щороку митна система поповнює державну скарбницю Франції на 70 млрд євро, а це 15 % бюджету країни. Одночасно французька митниця вважається однією з найжорсткіших серед митниць ЄС. Виконання функцій, спрямованих на захист як економічних, так і інших життєвоважливих функцій держави, ставить митну систему Франції в один ряд з такими правоохоронними структурами, як прокуратура та поліція.

МСФ виконує такі місії: податкова – митні органи Франції стягують податки з нафти, продукти її переробки, спеціальний морський акциз для захисту промислового виробництва місцевих поселень в заморських департаментах; спеціальний податок на транспортні засоби – «податок з коліс»; податки на засоби повітряного транспорту; портові збори; спеціальний податок на предмети розкоші. Основними нормативними актами, що регулюють діяльність митників є: Конституція Франції, Митний кодекс Франції, Митний кодекс ЄС. На сьогодні у французькій митниці працює понад 18000 осіб, департаменти розбиті на 2 гілки – комерційна (54 % штату, оформлюють товари і справляють прямі й непрямі податки), а також гілка спостереження, в якій зайнято 46 % штату, і завдання якої – моніторинг громадян, транзитних вантажів і транспорту.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ХАРКІВСЬКА – див. ХАРКІВСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ХЕРСОНСЬКА – див. ХЕРСОНСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ХМЕЛЬНИЦЬКА – див. ХМЕЛЬНИЦЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ХОРВАТІЇ (CUSTOMS OF CROATIA) – МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ (МАРХ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF CROATIA). Хорватська митна служба має давню, восьмивікову історію, про що свідчить один із найдавніших оригінальних митних статутів Європи – Митний статут м. Дубровнік 1272 р. До 1991 р. Хорватія перебувала у складі Югославії, тому тільки наприкінці XX ст. митна система Хорватської Республіки стала незалежною.

Для гарантування економічної безпеки держави у зовнішній торгівлі, контролю за обігом товарів через митний кордон Хорватії створено Митну адміністрацію, що здійснює свої повноваження у складі Міністерства фінансів республіки. Зокрема Міністерство фінансів несе відповідальність за підготовку та реалізацію фінансової політики уряду. До організаційної структури **МАРХ** входять: департамент адміністративних процедур, департамент у справах про проступки, служби контролю (інспекція; відділ перевірки, дослідження управління ризиками), департамент акцизів та акцизного збору (акцизний відділ), департамент спеціальних податків, департамент кадрів та фінансів (відділ кадрів; відділ зборів; відділ бухгалтерського обліку). Загальна кількість працівників – 8102 цивільних службовців та працівників, зайнятих у Міністерстві фінансів, у тому числі митній адміністрації, податковій службі та фінансовій поліції.

Для виконання всіх обов'язків, що входять до компетенції митних органів, у складі **МАРХ** створено центральний офіс, якому підпорядковано митниці. Для здійснення кваліфікованого навчання у країні створено спеціальний навчальний центр, що підпорядковується **МАРХ.** Число посадових осіб митних органів наразі становить 3139 осіб. Кількість контрольно-пропускних пунктів – 80, із них 54 – прикордонні. 21 вересня святкують День хорватської митниці. Центральний офіс митного управління розташовано у місті Загребі. На нього безпосередньо або через підрозділи (митниці) покладається виконання таких завдань: перевірка належного виконання митних процедур і використання товарів відповідно до обраного митного режиму; збір митних платежів, ПДВ, акцизу та інших зборів, що справляються при імпорті, експорті, транзиті товарів, а також інших загальних зборів; моніторинг та перевірка використання товарів, звільнених від сплати митних податків та зборів, ПДВ та акцизу; застосування аудиту та контролю щодо перевірки рішень про звільнення від сплати митних податків та зборів, ПДВ та акцизу; перевірка поданих до митного оформлення документів; запобігання здійсненню митних правопорушень та інших злочинів, пов'язаних із безпосередньою діяльністю Митної адміністрації та ін.

Основними законодавчим актами, які регулюють ЗЕД та діяльність митної служби, є Конституція

Республіки Хорватія та прийнятий на її основі Закон «Про митну службу» від 03.07.2009 Законом «Про митну службу» встановлено, що уповноважені працівники митниці, відповідно до їх кваліфікації, знань та вмінь, підлягають періодичній горизонтальній ротації в тих чи інших структурних підрозділах митного управління. Зміна робочих місць здійснюється згідно з періодичними змінами в програмі роботи посадових осіб митних органів.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ЧЕРКАСЬКА – див. ЧЕРКАСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЧЕРНІВЕЦЬКА – див. ЧЕРНІВЕЦЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЧЕРНІГІВСЬКА – див. ЧЕРНІГІВСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЧЕХІЇ (CUSTOMS OF CZECH REPUBLIC) – МИТНА СЛУЖБА ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (МСЧР) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE CZECH REPUBLIC) – входить до системи Міністерства фінансів. Після вступу Чеської республіки до ЄС **МСЧР** була суттєво модернізована відповідно до стандартів ЄС. Завдання **МСЧР** полягають у захисті внутрішнього ринку, стягуванні мита на імпортні товари та контроль за цими товарами; запобігання загрозам життю і здоров'ю людей, тварин та рослин.

До структури митних органів Чехії входить Головне митне управління, якому підпорядковуються вісім регіональних митних управлінь, та 54 митниці. Очолює **МСЧР** Генеральний директор, який призначається на посаду та звільняється Міністром фінансів, має двох заступників. Головне митне управління складається із 13 відділів та 3 окремих департаментів (інспекції, внутрішнього аудиту, технічної лабораторії). Відділи групуються у три секції: економіки та інформатики, зборів та податків, розслідувань та наглядів.

Територіальні митні управління розташовані у містах Брно, Чеська Будейовіце, Градец Кралове, Оломуц, Острава, Плзень, Прага, Усті над Лабем. Їх структура ідентична структурі Генерального митного управління і вони виконують відповідні функції на своїй території.

МСЧР має статус правоохоронного органу, зокрема для припинення кримінальних дій у сфері митного, податкового, законодавства, контрабанди, а також незаконної утилізації небезпечних відходів, радіоактивних матеріалів. До повноважень **МСЧР** входить контроль за працевлаштуванням іноземців згідно із законодавством ЄС. Крім того **МСЧР** належать виключні функції щодо адміністрування акцизів для іноземних та вітчизняних товарів.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ЧИЛІ (CUSTOMS OF CHILE) – НАЦІОНАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА ЧИЛІ (НМСЧ) (NATIONAL CUSTOMS SERVICE OF CHILE) – самостійний орган державної влади, що підпорядковується Міністерству фінансів. Ключовим завданням **НМСЧ** є полегшення і прискорення імпорту та експорту шляхом спрощення митних процедур і формальностей з одночасним захистом інтересів держави. До функцій служби належить також ведення митної статистики.

НМСЧ має визначальну роль у регулюванні ЗЕД держави. Головними напрямами митної справи є допомога у зовнішній торгівлі в контексті глобалізації; точне та своєчасне застосування прав або заходів примусу; модернізація служби в рамках реформування усієї держави. Метою **НМСЧ** також визначено покращення надання послуг, у тому числі надання публічної інформації, впровадження нових та більш сучасних процедур і прискорення митних формальностей відповідно до торгових угод.

Діяльність **НМСЧ** реалізується через 9 регіональних офісів, 7 митних адміністрацій 39 пунктів пропуску. Чисельність працівників на початок 2014 р. становила 1420 осіб.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ЧОПСЬКА – див. ЗАКАРПАТСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЧОРНОГОРІЇ (MONTENEGRO CUSTOMS) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ ЧОРНОГОРІЯ (МУРЧ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF MONTENEGRO) – митний орган у складі Міністерства фінансів, який реалізує митну політику держави. Створений після відокремлення Республіки Чорногорія. День митної служби відзначається 18 жовтня. Закон «Про митну службу» був прийнятий 07.07.2002 та редагований у 2005 р.

Основними завданнями **МУРЧ** визначено: здійснення митного контролю, надання митних дозволів на постачання чи споживання товарів; проведення митних перевірок; виявлення та попередження злочинів, пов'язаних з товарами, що ввозяться чи вивозяться на митну територію країни; контроль за переміщенням іноземної та національної валюти; контроль за імпортом, експортом і транзитом товарів, що потребують особливих заходів із метою забезпечення безпеки, захисту здоров'я та життя людей, тварин і рослин, збереження навколишнього середовища, культурних цінностей, інтелектуальної власності; контроль за переміщенням осіб, які перетинають державний кордон у пунктах пропуску відповідно до вимог законодавства.

МУРЧ очолює директор, який має трьох помічників, що відповідають за митну справу, людські ресурси та інформаційні системи і збір платежів. **МУРЧ** складається з департаменту митної справи, митної інформаційної системи та збору доходів; планування та управління людськими ресурсами, митної безпеки та контролю, відділення міжнародного митного співробітництва та європейської інтеграції, відділення розвитку, відділення митного аудиту, внутрішнього контролю. Регіональні одиниці розміщені у населених пунктах Подгориця, Бар, Котор, Бієле Полє.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ШВЕЙЦАРІЇ (SWISS CUSTOMS) – ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ (ФМАШК) (FEDERAL CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE SWISS CONFEDERATION). Федеральна Конституція Швейцарії встановлює, що на законодавчі органи Конфедерації покладається обов'язок ведення законодавства про справляння податків та інших зборів з товарів, що переміщуються через кордон.

Одним із таких законів є Митний закон Швейцарії від 18.03.2005. Цей нормативно-правовий акт, що визначає засади організації та здійснення митної справи в Швейцарії, регулює економічні, організаційні, правові, кадрові та соціальні аспекти діяльності митної служби Швейцарії.

Одним з органів виконавчої влади є **ФМАШК,** до складу якої входить митна та прикордонна служби держави. Прикордонний корпус – лише структурний підрозділ митниці, на якого покладено «міліцейські» функції (функції контролю). У межах її компетенції було видано такі правові акти, що регулюють деякі аспекти здійснення митної справи у Швейцарії: митна постанова від 01.11.2006 (останні зміни – 06.05.2011), постанова **ФМАШК** від 09.05.2011, наказ **ФМАШК** від 06.05.2011, наказ від 23.11.2011 «Про контроль за

транскордонним переміщенням грошових засобів», наказ від 23.11.2011 «Про співпрацю в охороні кордонів Шенгенського простору» тощо.

ФМАШК є спеціально уповноваженим органом федеральної влади Швейцарії у питаннях переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон. **ФМАШК** є підрозділом Федерального фінансового департаменту. Федеральний фінансовий департамент спрямовує та координує діяльність **ФМАШК**, але не в оперативному порядку, а шляхом видання нормативно-правових актів. Центральнім органом, що здійснює митну справу, є Головне управління **ФМАШК**. До його складу входять такі підрозділи: підрозділ з кадрової роботи, оперативний підрозділ, прикордонний корпус, підрозділ митних платежів та статистики, юридичний підрозділ.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ШВЕЦІЇ (CUSTOMS OF SWEDEN) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ШВЕЦІЇ (МУШ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF SWEDEN). Митне управління є представництвом шведського парламенту та уряду. Митна система налічує близько 2200 співробітників. До **МУШ** входять: генеральний директор митниці, начальник управління персоналом, керівник правоохоронного відділу, керівник відділу ефективної торгівлі, директор з комунікацій, ІТ-менеджер, глава адміністрації та головний юрисконсульт.

Основна мета митних органів Швеції полягає у контролі руху товарів, забезпеченні конкурентного торгового нейтралітету та сприянні безпечному суспільству. Уряд Швеції сформулював три основні завдання **МУШ:** правильність та простий порядок встановлення митних зборів; боротьба з контрабандою (митні органи повинні приділяти пріоритетну увагу боротьбі з організованою та масштабною злочинністю); довіра громадян та організацій до митної служби. Митна служба повинна виконувати свої обов'язки так, щоб громадяни та організації могли довіряти митним органам.

Митний тариф (Тарік) містить більше 11 000 товарних кодів (відповідно до тарифу 2010), у яких пряма ставка мита застосовується для різних видів товарів. Тарік дуже часто змінюється, тому для того, щоб отримати актуальну та правильну інформацію, необхідно мати доступ до останньої версії Таріка. За допомогою системи запитів будь-який суб'єкт має безкоштовний доступ до митного тарифу через мережу Інтернет. Там міститься поточна інформація про ставки мита, товарні коди, імпорт та експорт, валютні курси і т.д. Тарік оновлюється щоночі, інформація передається безпосередньо від Європейської комісії.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ЯГОДИНСЬКА – див. ВОЛИНСЬКА МИТНИЦЯ.

МИТНИЦЯ ЯМАЙКИ (CUSTOMS OF JAMAICA) – МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЯМАЙКИ (МДЯ) (JAMAICA CUSTOMS DEPARTMENT). У 1985 р. при Уряді Ямайки був створений Податковий департамент для удосконалення звітності та збільшення збору податків, який з часом було розділено на митний і акцизний департаменти та департамент внутрішніх доходів. У жовтні 1991 р. уряд Ямайки разом зі Всесвітнім банком реорганізували податкову службу за функціональним принципом. Одним з елементів реорганізації є подальше підпорядкування підрозділів митного та акцизного управління Ямайському митному департаменту й Головному управлінню податкового споживання (GCT).

Головними завданнями **МДЯ** є: збір коштів у державний бюджет та забезпечення захисту від незаконного імпорту; оцінка та справляння митних зборів, платежів і штрафних санкцій на товари, що імпортуються; виявлення та припинення контрабанди, у тому числі наркотиків і нелегальних лікарських засобів та препаратів; пропуск пасажирів, багажу, вантажів і поштових відправлень; виявлення та затримання осіб, які займаються незаконною діяльністю, спрямованою на порушення митного законодавства.

МДЯ входить до структури податкових органів і підпорядковується управлінню податкової адміністрації, яке, у свою чергу, підпорядковується Міністерству фінансів. Міністерство фінансів несе

загальну відповідальність за розробку фінансових та економічних основ політики уряду, збір і розподіл державних доходів. Відповідно до реформи 1994 р. голова **МДЯ** підпорядковується голові Податкової адміністрації. З метою координації та узгодження митної та податкової політики він подає голові Податкової адміністрації відповідну доповідь. Діяльність **МДЯ** регулюється Законом про митницю. Додатково до своїх власних законів митні органи видали більше 125 законів для інших державних установ. Основним законодавчим актом, що регулює ЗЕД Ямайки є Митний акт (The Customs Act) від 21.07.1941 зі змінами.

Зазначені положення деталізуються у спеціальних нормативно-правових актах. Їх можна систематизувати в такі групи: акти, що визначають порядок переміщення товарів, предметів і громадян різними видами транспорту (акт про водний транспорт, акт про повітряний транспорт, акт про цивільну авіацію, Токійська, Монреальська та Гаагська конвенції про цивільну авіацію); акти, що визначають порядок переміщення товарів, транспортних засобів (акт про ввезення тварин, акт про небезпечні наркотичні засоби, акт про вогнепальну зброю, акт про лікарські засоби); акти, що визначають порядок нарахування та справляння митних платежів (акт про ввізне мито, акт про митні платежі (демпінг та субсидії); акти, що визначають порядок переміщення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності (акт про авторське право, акт про комерційні найменування).

Товари випускаються у вільний обіг за умови, якщо назва та найменування товару відповідають митному тарифу; заявлена митна вартість відповідає дійсній; задекларовані дані щодо ваги відповідають дійсним. Товари, конфісковані у процесі розвантаження та контролю, поміщуються на Королівський склад для подальшого відчуження або знищення. Мито, податки і збори на імпортовані товари такі: увізне мито, гербове мито, додаткове гербове мито, генеральний податок на споживання (GCT), спеціальний податок на споживання (SCT), стандартна плата відповідності (SCF), митна плата за користування (CUF), комісійна плата за оформлення, екологічне мито.

Ченцов В.В.

МИТНИЦЯ ЯПОНІЇ (CUSTOMS OF JAPAN) – МИТНА СЛУЖБА ЯПОНІЇ (МСЯ) (CUSTOMS SERVICE OF JAPAN) – підпорядкована Міністерству фінансів Японії, та складається з Центральної митної адміністрації – Митне і тарифне бюро (реорганізовано з митного відділу податкового бюро в листопаді 1961 р. – Customs and Tariff Bureau), Центральної митної лабораторії (Central Customs Laboratory (CCL)), Інституту митної підготовки (Customs Training Institute), регіональних митниць (8: Хакодате, Токіо, Йокогама, Нагоя, Осака, Кобе, Моxі, Нагасакі і окремо регіональна митниця Окінави, які, в свою чергу, включають митниці, митні підрозділи та охоронні митні пости). Охоронні митні пости утворені з метою охорони кораблів, які прибувають у порти доставки та отримання, завантаження й розвантаження вантажів у закритих портах. Усі регіональні митниці, крім регіональної митниці Окінави, мають лише 4 відділи: координації, правоохоронний, митного очищення, постмитного аудиту, розслідувань та розвідки.

МСЯ призначена для забезпечення захисту та безпеки населення країни від проникнення на територію Японії заборонених товарів, таких як зброя, наркотики, речовини для їх приготування тощо; організації належного адміністрування митних платежів; сприяння розвитку міжнародної торгівлі.

Розвиток **МСЯ** пов'язаний з відмовою від національної ізоляції (з 1633 р. до середини XIX ст.) та активізацією світогосподарських зв'язків країни. Першим кроком у цьому стало укладення «Договору торгівлі і навігації» зі США у 1894 р., у 1897 р. переглянуто Митний закон та Митний тарифний закон, які удосконалили митну систему, а вже у 1911 р. відновлено автономію японського уряду щодо митних питань, що призвело до консолідації митниць та їх підпорядкуванню Міністерству фінансів.

Подальша трансформація митної системи та митної діяльності, зокрема включали: у 1924 р. – управлінську реорганізацію, вироблену Кабінетом Като, яка передбачала підпорядкованість всіх адміністрацій портів митницям; з 1943 р. по 1946 р. у зв'язку зі спалахом військових дій в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, Європі та зміною зовнішньоекономічної політики, митниці припинили функціонування, а їх персонал та технічні засоби були передані Бюро морських перевезень. Після закінчення війни

у 1946 р., відповідно до «Меморандуму про Митну систему Японії», Міністерство фінансів знову почало регулювати здійснення митної справи.

Японія відновила економічне зростання та повернулась у міжнародне економічне співтовариство. Приєднання Японії до ГАТТ у 1955 р. стало додатковим імпульсом зовнішній торгівлі та дозволило виявити потребу в модернізації митної системи: у 1961 –1972 рр. повністю змінено систему тарифів у відповідності до Конвенції Номенклатури Ради митного співробітництва; у 1983 р. – приєднання до Міжнародної конвенції Гармонізованої системи опису та кодування товарів (набула чинності в січні 1988 р.).

З метою формування бази даних щодо процедур посадки на транспортні засоби та висадки з них впроваджено систему попереднього інформування про пасажирів APIS (Advance Passenger Information System), яка дозволяє здійснювати митне інспектування і попереджувати контрабанду заборонених товарів, з метою забезпечення відповідного митного очищення – NACCS (Nippon Automated Cargo and Port Consolidated System) – Єдина інформаційно-технічна мережа митної служби. Вона об'єднує бази даних практично всіх державних контролюючих органів, бази даних власників складів зберігання митних вантажів, бази даних перевізників, бази даних митних брокерів, бази даних банків, бази даних правоохоронних служб тощо та дозволяє реалізувати концепцію управління ризиками в митній справі.

У вересні 2002 р. Міністерство фінансів Японії та Митно-прикордонна служба США домовились щодо здійснення Ініціативи з безпеки контейнерів, а вже у 2003 р. уряд Японії запровадив систему єдиного вікна (SWS).

У роботі митної служби Японії передбачена процедура ротації співробітників в межах митної служби в цілому. Ротація здійснюється з інтервалом у 2 роки – несуттєва і кожні 3 роки – глобальна, до 68 % штату.

Прус Л.Р.

МИТНІ ВІДНОСИНИ – див. ВІДНОСИНИ МИТНІ.

МИТНІ ДОКУМЕНТИ – див. ДОКУМЕНТИ МИТНІ.

МИТНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ – див. ВІДНОСИНИ МИТНІ ЕКОНОМІЧНІ.

МИТНІ ЗБОРИ – див. ЗБОРИ МИТНІ.

МИТНІ ЗБОРИ ПРОЇЗНІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ – див. ЗБОРИ МИТНІ ПРОЇЗНІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ.

МИТНІ ІНТЕРЕСИ – див. ІНТЕРЕСИ МИТНІ.

МИТНІ ОБМЕЖЕННЯ – див. ОБМЕЖЕННЯ МИТНІ.

МИТНІ ОРГАНИ (CUSTOMS AUTHORITIES/ CUSTOMS BODIES) – до внесення змін у зв'язку з проведенням адміністративної реформи у 2013 р до них належали: центральний орган виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спрямовував, координував та контролював діяльність митниць, митних постів, спеціалізованих митних органів та митних організацій спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України, в межах своїх повноважень видавав накази, організовував та контролював їх виконання. Структуру центрального органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, складали департаменти, управління та відділи. ДМСУ очолював Голова, якого призначав на посаду та звільняв з посади згідно з Конституцією України, Президент України за поданням Прем'єр-Міністра України.

Митниця була **М.о.,** який у зоні своєї діяльності забезпечував виконання завдань, покладених на митну службу України. Митниця підпорядковувалася центральному органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, та здійснювала свою діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (Автономна Республіка Крим; область; міста Київ, Севастополь). Окремі митниці могли здійснювати свою діяльність на територіях двох чи більше адміністративно-територіальних одиниць або на всій території України.

У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створювались її відокремлені структурні підрозділи (митні пости). Митний пост був митним органом, який входив до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечував виконання завдань, покладених на митну службу України.

Створення, реорганізація та ліквідація мит-

ниць, митних постів (за поданням керівника відповідної митниці) та призначення і звільнення їх керівників здійснювалось центральним органом виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Для виконання окремих завдань, а також сукупності декількох завдань, покладених на митну службу України, в ній створювалися відповідні спеціалізовані митні органи, які виконували свої функції на всій митній території України. У місцях розташування митниць, митних постів в міру необхідності могли створюватися відокремлені підрозділи та окремі робочі місця спеціалізованих митних органів.

Корнійчук О.О.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1917 – 1922 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1917 – 1922). Становлення радянської митної системи в Україні мало низку особливостей. По-перше, необхідно було враховувати чинники революції, національно-визвольної боротьби та громадянської війни, коли у 1917 – 1920 рр. на території України з'являлись і зникали різні національно-політичні режими, уряди тощо. Фактично жодна з політичних сил не відмовилась від митної служби як невід'ємної складової свого державного апарату. По-друге, організацію і діяльність радянських митних установ на теренах України обов'язково слід розглядати як невід'ємну складову загальної радянської митної системи. По-третє, зародження радянської митної служби відбувалось на певному сформованому досвіді. Радянська держава повною мірою скористалася досвідом та напрацюваннями у митній справі як царського режиму, так і Тимчасового уряду.

Трансформація царської митної системи розпочалась у часи діяльності Тимчасового уряду. Згідно з постановою від 28.02.1917 усі митні установи підпорядковувались Департаменту митних зборів Міністерства фінансів і керувалися нормами Митного статуту 1910 р. 14.07.1917 Тимчасовим урядом було прийнято постанову «Про утворення Митно-тарифного комітету», а при Міністерстві торгівлі та промисловості було створено Митно-тарифний комітет та особливу митно-тарифну комісію. До цього 20.05.1917 у Петрограді для скликання з'їзду митних службовців було створено оргбюро, головою якого став А. Феденьов. На початку вересня 1917 р. з'їзд розпочав свою роботу, результатом якої стало обрання Центрального комітету Всеросійської профспілки митних службовців, який до більшовицького державного перевороту у жовтні 1917 р. фактично керував діяльністю митників. У цей час в Україні нараховувалось 19 митниць зі штатом чисельністю 750 осіб.

Перші кроки в розбудові нової, вже радянської митної системи були здійснені в грудні 1917 р., коли з'явились постанова наркоматів внутрішніх справ і закордонних справ РСФРР «Про правила в'їзду та виїзду з Росії» і декрет РНК РСФРР «Про дозвіл на ввезення та вивезення товарів». Згідно з цими директивами, експортно-імпортна діяльність у межах зовнішньої торгівлі входила до компетенції Наркомату торгівлі і промисловості (НКТіП), будь-які товари без ліцензії цього наркомату вважалися контрабандними; митним органам надавалось право огляду багажу та особистих речей усіх осіб, що перетинали кордон Країни Рад, окрім дипломатів. 22.04.1918 було видано декрет РНК РСФРР «Про націоналізацію зовнішньої торгівлі», яким увесь контроль за зовнішньоекономічними операціями покладався на НКТіП. Через місяць, 29.05.1918, РНК РСФРР видала декрет «Про митні збори та установи» (інша його назва – «Про розмежування прав центральних і місцевих радянських влад щодо збирання мита і про регулювання діяльності місцевих митних установ»), згідно з яким митні установи оголошувалися підконтрольними тільки центральній владі. Радянські органи влади на місцях мали максимально допомагати митникам у їхній діяльності, не втручаючись у неї. Щоправда, місцеві ради депутатів отримали право призначати у митниці комісарів, які б наглядали за виконанням митниками розпоряджень вищої влади.

Декретом РНК РСФРР «Про організацію прикордонної охорони» закладалися основи охорони кордонів, боротьби з контрабандою та співпраці митниць з органами прикордонної охорони.

На початку 1918 р. відновив свою діяльність Департамент митних зборів при Наркоматі фінансів на чолі з наркомом В. Менжинським, перебравши управління митною справою від ЦК Всеросійської спілки митних службовців. Декретом РНК РСФРР від 29.06.1918 Департамент був перейменований у Головне управління митного контролю, яке підпорядковувалось НКТіП. Протягом 1919 р. з'явився лише один декрет РНК РСФРР, який прямо стосувався митної справи, – «Про порядок укладення угод на ввезення та вивезення товарів з іноземних держав». Цей декрет чітко окреслив коло учасників зовнішньоторговельних відносин. Суб'єктом відповідно виступав НКТіП від Країни Рад, а контрагентами – представництва іноземних держав та іноземні фірми. Декретом також встановлювався порядок укладання зовнішньоторговельних угод.

21.01.1919 РНК УСРР продублювала декрет РНК РСФРР від 29.05.1918, заклавши тим самим початки української радянської митної системи. Цим актом митні установи оголошувались органами центральної влади і мали керуватись у своїй практичній діяльності принципом націоналізації зовнішньої торгівлі. 09.03.1919 РНК УСРР прийняла декрет «Про перехід митних установ та прикор-

донної охорони у підпорядкування Ради народного господарства України», а через два дні – декрет «Про в'їзд та виїзд з України».

14.05.1920 з'явилась постанова РПО «Про боротьбу з контрабандною торгівлею», якою визначались обставини торгівлі контрабандним товаром і особи, що могли притягуватись до відповідальності за вчинення такої торгівлі. 08.06.1920 РНК РСФРР затвердила положення «Про Раду зовнішньої торгівлі», згідно з яким на створювану Раду зовнішньої торгівлі, що підпорядковувалась НКЗТ, покладалися функції організаційно-координаційного органу у сфері зовнішньої торгівлі. Декретом РНК РСФРР від 29.06.1920 Головне управління митного контролю перепідпорядковувалося Наркомату зовнішньої торгівлі (НКЗТ) РСФРР, що мав реалізовувати принцип державної монополії зовнішньої торгівлі. Митна діяльність в Україні покладалася на створене Управління уповноваженого НКЗТ РСФРР при Раднаркомі УСРР, у структурі якого були відділи митного контролю і прикордонної охорони, статистично-економічний та експортний.

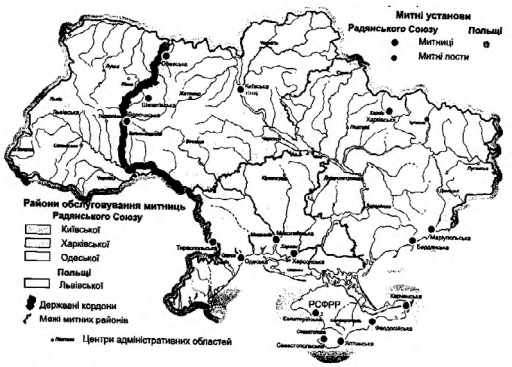
23.02.1922 декретом РНК РСФРР було затверджено Митно-тарифний комітет, до компетенції якого входили: складання нових і зміна застарілих списків заборонених товарів, вирішення питань, пов'язаних із застосуванням тарифу, розгляд скарг щодо рішень Митного управління у питаннях тарифу, висновки з усіх проектів законів, торговельних угод, конвенцій тощо, які стосувалися митно-тарифної справи. 09.03.1922 постановою ВЦВК та РНК РСФРР у результаті діяльності Митно-тарифного комітету було затверджено перший радянський митний тариф з європейської ввізної торгівлі, а 13 червня того ж року – з вивізної. Відповідно відреагував і уряд України – 20.04.1922 прийнято постанову РНК УСРР «Про введення в дію на території УСРР Митного тарифу з європейської торгівлі».

Ченцов В.В., Архірейський Д.В.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1923 – 1929 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1923 – 1929). Діяльність митного відомства у 1923 – 1929 рр. відбувалась в істотно новій історичній ситуації, характерними особливостями якої були перебудова та централізація всього державного апарату у зв'язку зі створенням СРСР. Ще однією характерною особливістю діяльності митних органів на території України було те, що з цього періоду їх робота виходила з-під контролю республіканського керівництва і контролювалася виключно урядом СРСР. Такий стан речей крім договору про створення СРСР був підтверджений і першою Конституцією СРСР, прийнятою 31.01.1924. Основний закон держави визначав однією із компетенцій вищої влади СРСР представництво Союзу в міжнародних відносинах, у тому числі й управління зовнішньою торгівлею.

12.12.1924 Президія Центрального виконавчого комітету СРСР затвердила Митний статут СРСР, який слід вважати першим кодифікованим союзним актом з митної справи. Статут законодавчо зафіксував систему митного управління, що сформувалася на той час. Керівництво митними установами на місцях здійснювали створені митні інспекторські управління, які очолювали районні інспектори. Межі діяльності цих управлінь встановлювались безпосередньо НКЗТ за домовленістю з урядом союзної республіки.

У 1925 р. відбувалася планова реорганізація всього союзного митного апарату. За ініціативою НКЗТ створювались і ліквідовувались окремі митні установи, змінювалась їх дислокація, здійснювалась класифікація. Митниці першого розряду діяли на залізничних станціях і в портах зі значним товарообігом, другого – у невеликих портах і на шосейних шляхах, третього розряду – на ґрунтових шляхах. Усі митні установи очолювали керуючі, а робочими органами митниць, за наказом НКЗТ від 05.05.1925, були технічні наради у складі керуючого, його помічників та інспекторів. Наради виконували консультативні функції. На залізницях утворювались митні станції.

Елементи митної системи на території України у 1925 р.

Митний статут 1924 р. визначав порядок приймання на службу в митні установи, а також види діяльності, займатися якими митникам заборонялось. У цілому по території СРСР Митний статут 1924 р. фіксував чотирирівневу систему управління митною справою: вищий рівень – НКЗТ та ГМУ, нижчий – уповноважені НКЗТ у союзних республіках (відділення ГМУ у республіках та районні митні інспекторські управління), найнижчий рівень – митниці всіх розрядів та митні пости.

У підпорядкуванні Українського відділення ГМУ у 1925 р. перебували такі митні установи: Київська, Шепетівська, Волочиська, Кам'янець-Подільська, Харківська, Одеська, Миколаївська митниці першого розряду, Маріупольська митни-

ця другого розряду, Олевська, Пищевська, Слобідська, Ямпіль-Волинська, Гусятинська, Гуківська, Могилів-Подільська, Тираспольська, Херсонська, Бердянська митниці третього розряду; Городницький, Аннопольський, Купевський, Шибенівський, Сатанівський, Збризький, Ісаковецький, Кам'янецький, Рибницький, Орловський митні пости. У підпорядкуванні районного митного інспекторського управління перебували Севастопольська та Феодосійська митниці першого розряду, Керченська митниця третього розряду, Євпаторійський та Ялтинський митні пости.

08.04.1925 для централізації відповідної діяльності на території України наказом ГМУ НКЗТ СРСР було створено об'єднаний відділ боротьби з контрабандою. Постановою РНК СРСР від 17.10.1925 збільшувався ступінь самостійності діяльності Митно-тарифного комітету. Водночас, відомства, що не погоджувались з рішеннями МТК, отримали право опротестовувати ці рішення в адміністративно-фінансовій комісії уряду СРСР.

18.11.1925 згідно із постановою ЦВК та РНК СРСР, НКЗТ було об'єднано з Наркоматом внутрішньої торгівлі в єдиний Наркомат зовнішньої та внутрішньої торгівлі (Наркомторг). Усі функції обох наркоматів автоматично успадковувало новоутворене відомство. Загальне ж керівництво митними органами здійснювало Головне митне управління. Подібна реорганізація відбулась і в Україні. Постановою ВУЦВК та РНК УСРР від 28.04.1926 Наркомат внутрішньої торгівлі та Управління УпНКЗТ СРСР при РНК УСРР об'єднувались у єдиний Наркомат зовнішньої та внутрішньої торгівлі УСРР. Наказом по Наркомторгу СРСР від 18.01.1927 було затверджено Положення про Українське відділення Головного митного Управління. Положення підтверджувало всі попередні функції відділення в Україні.

Упродовж 1927 р. у межах України відбулась поступова реорганізація митних структур, пов'язана зі зміною їх статусу. Певна структурна перебудова відбувалась і безпосередньо в самому ГМУ. Так, на основі злиття кошторисно-розрахункового та адміністративно-господарчого відділів було утворено адміністративно-фінансовий. Інспекція ГМУ як самостійна частина ліквідувалась.

12.10.1927 на другій сесії ВУЦВК десятого скликання розглядалось питання «Про раціоналізацію, здешевлення та поліпшення радапарату». У зв'язку з тим, що справу боротьби з контрабандою перебирали на себе органи ОДПУ, митниці України переходили виключно до своїх оперативних функцій: пропуску та огляду вантажів, пасажирів, їхнього багажу, поштових посилок, стягнення митних зборів, упровадження судово-конфіскаційного діловодства у справах контрабанди тощо. Унаслідок реалізації рішень сесії ВУЦВК митний апарат України було істотно скорочено: ліквідовано Пищевську, Тираспольську та Гусятинську митниці, і таким чином число митних установ, включно із самим відділенням, на 01.10.1927 було зменшено з 19 до 16 одиниць.

Протягом 1928 р. в Українському відділенні відбулися подальші структурно-штатні зміни. З 1 лютого наказом ГМУ Наркомторгу СРСР у митних установах було введено нові штати. Ліквідовано Київську митницю, а апарат Українського відділення об'єднано з Харківською митницею. Ліквідовано деякі інші митниці та митні пости. На початку літа 1928 р. на території України продовжували свою діяльність такі митні установи: відділення ГМУ, Харківська, Одеська, Шепетівська, Волочиська, Кам'янець-Подільська, Миколаївська, Маріупольська, Херсонська, Бердянська митниці та Очаківський митний пост. Важливою подією для подальшої діяльності митних органів СРСР стало затвердження 19.12.1928 постановою ЦВК та РНК СРСР Митного кодексу СРСР. Кодекс закріплював управління митною системою за Наркомторгом СРСР, що здійснював це керівництво, як і раніше, через ГМУ.

Ченцов В.В., Архірейський Д.В.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1929 – 1953 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1929 – 1953). У 1929 р. уряд СРСР фактично відмовився від нової економічної політики, оголосивши курс на прискорену індустріалізацію промисловості та колективізацію сільського господарства. Уже в 1930-х рр. стала очевидною тенденція «відмови від економічної моделі управління й домінування адміністративно-командних методів регулювання суспільних відносин». Не була винятком і зовнішньоекономічна сфера, включно з митною справою. СРСР впроваджував політику «зачинених дверей», намагаючись не допустити власних громадян до широкого спілкування з представниками капіталістичного світу, що призвело до значного скорочення обсягів міжнародного пасажирського сполучення. Різко й відчутно зменшилася кількість учасників зовнішньоторговельних відносин.

Період історії митних органів під час правління Й. Сталіна датують відповідно 1929 – 1953 рр. Цей період ділять на три окремі підперіоди, які збігаються з довоєнним часом (1929 – 1941 рр.), воєнним (1941 – 1944 або 1945 рр.) та післявоєнним (1945 – 1953 рр.).

У 1930-х рр. жорсткішим став ідеологічний та політичний контроль за ввезенням у країну друкованої продукції, яка обов'язково перевірялася Головним управлінням у справах літератури та книговидання СРСР. Було посилено контроль Головного митного управління Наркомторгу за митними органами на місцях, особливо за кадровою роботою. У рамках політики спрощення системи управління митними структурами в лютому

Начальник Головного митного управління СРСР у 1945 – 1951 рр. Д. О. Александров

1934 р. було ліквідовано Українське відділення, а нечисленні українські митниці підпорядковано безпосередньо Головному митному управлінню. Конституція СРСР 1936 р. підтвердила, що союзні республіки позбавлені права займатися ЗЕД.

У 1941 р. система митних установ України у зв'язку з початком війни була фактично знищена, частину митників мобілізовано до діючої армії, інших – переведено у митниці в неохоплені воєнними діями регіони. Зі збільшенням перевезень техніки, військового спорядження, зброї, продовольства тощо за системою ленд-лізу обсяги роботи радянських митників значно зросли, але це стосувалося, звичайно, не території України, яка довгий час була або зоною бойових дій, або окупована німецькими загарбниками. Тільки з 1944 р. в контексті загальнодержавної відбудовчої політики починається відбудова й митної системи України. Відновлюють свою діяльність Одеська і Миколаївська митниці, створюються нові – Львівська, Чопська, Ренійська, Вадул-Сіретська тощо. У цілому структура радянської митної системи того часу залишилася незмінною, лише наркомати перетворювалися (1946 р.) у міністерства, а Головне митне управління відтепер діяло у складі Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР.

Ченцов В.В., Архірейський Д.В.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1953 – 1985 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1953 – 1985). Післясталінський період характеризується небажанням тодішніх керівників держави відмовлятися від традиційних методів управління економікою та суспільством. В умовах розгортання так званої холодної війни, тобто політичного, культурного та економічного протистояння двох систем, одну з яких очолював СРСР, а іншу становили держави західного капіталістичного світу, радянсько-партійне керівництво не наважилось наділити своїх громадян повноцінними громадянськими правами. У галузі економіки настала ера консервації, що запрограмувала хронічне відставання СРСР від країн Заходу в майбутньому.

Водночас консервація економіки змушувала радянське керівництво йти на ширші контакти із західними державами, що лише зміцнювало економічну залежність від них СРСР. У 1960 – 1980-х рр. експорт Радянського Союзу фактично становили сировина та військова продукція, а СРСР потребував від Заходу як технологій, так і значного спектру товарів широкого призначення. Обсяги міжнародної торгівлі відчутно зростали, що відповідно позначалось і на роботі митників.

У 1953 р. були затверджені Правила митного огляду, пропуску ручного та несупроводжуваного багажу осіб, які прямували через державний кордон СРСР. 05.05.1964 Президія Верховної Ради СРСР затвердила новий Митний кодекс. Управління митною справою в межах усього СРСР було залишено за Міністерством зовнішньої торгівлі і здійснювалося Головним митним управлінням. Основними функціями митних установ визначались контроль за дотриманням державної монополії зовнішньої торгівлі, здійснення суто митних операцій і боротьба з контрабандою. ГМУ складалося з відділів: оперативно-інспекторського, боротьби з контрабандою, митного права і міжнародних зв'язків, кадрів, фінансування, бухгалтерського обліку і контролю. У системі ГМУ більше не було підрозділу, який би займався питаннями тарифно-митного регулювання. Значно спростилася система керування, вона стала дворівневою: митниці й митні пости безпосередньо підпорядковувалися ГМУ. Усі структурні трансформації здійснювалися лише Мінзовнішторгом. Новий Митний кодекс фактично закріплював командно-адміністративні методи керівництва митним відомством. Таке формування міжнародної, зовнішньоекономічної та митної політики закріплювалось і Конституцією СРСР 1977 р.

Ченцов В.В., Архірейський Д.В.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1985 – 1991 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1985 – 1991). Останній період діяльності радянських митних установ у часи так званої перебудови (1985 – 1991 рр.) закінчився остаточним розпадом Радянського Союзу. Б. Габричидзе назвав «найбільш радикальним етапом реформи системи митних органів» початок

Радянські митні установи УРСР в 1989 р.

Організаційна структура митної системи СРСР (1990 р.)

1986 р., коли Головне митне управління було перетворено у Головне управління державного митного контролю при Раді Міністрів СРСР (ГУДМК) – самостійний державний орган зі статусом союзного відомства.

Функціонально митна система у 1986 – 1989 рр. не змінилася. Основною функцією залишався контроль за дотриманням державної монополії зовнішньої торгівлі. Однак змін зазнавали організаційно-правові підвалини митної системи, що було пов'язано із загальною ситуацією в країні. На державному рівні було прийнято низку нормативних актів, які визначали правовий статус та порядок функціонування митних структур.

Так, усі відділи, що входили до складу Головного митного управління, тепер перетворювались на управління ГУДМК, значно розширювалась мережа місцевих митних установ.

На початок 1991 р. на території України діяло 25 зі 118 митниць, які функціонували в СРСР. Організаційною структурою тодішньої радянської митної служби передбачалася управлінська вертикаль до складу якої входили Головне управління державного митного контролю при Раді Міністрів СРСР, республіканські, регіональні митниці та митниці.

24.05.1991 постановою Кабінету Міністрів УРСР Управління державного митного контролю при Раді Міністрів УРСР було реорганізовано у Державний комітет митного контролю України. На той час уже функціонував Закон УРСР «Про зовнішньоекономічну діяльність», що передбачав положення самостійного здійснення Українською РСР митного регулювання ЗЕД на своїй території та визначення митної політики Верховною Радою Української РСР. Згодом 01.06.1991 було введено у дію Митний кодекс СРСР, який надав право митним органами здійснювати дізнання у справах з контрабандою та передбачив створення центрального митного органу СРСР – Митного комітету, з підпорядкуванням йому регіональних митниць та митниць.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В., Шуляк С.В.

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1991 – 1993 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 1991 – 1993). Історія митної служби української держави бере початок із прийняттям Закону Української РСР «Про митну справу в Українській РСР» від 25.06.1991, яким було започатковано процес формування єдиної системи митних органів України, що включала Державний комітет митного контролю та митниці. Загальне керівництво митною справою в Україні здійснювала Верховна Рада УРСР та Кабінет Міністрів УРСР, а митна служба була виведена з підпорядкування союзних органів. Досить символічним є ще один історичний факт – утворення 11.12.1991 Державного митного комітету України відповідно до Указу № 1 першого Президента України та затвердження 12.12.1991 постановою ВРУ МКУ.

Одним з головних завдань митних органів визначався захист економічних інтересів України. Однак виконання цього завдання неможливе було без створення необхідної кількості митних установ.

Після проголошення незалежності Україні залишилося «у спадщину» 1402 км кордону, забезпеченого пунктами митного контролю та оформлення, пропускна спроможність яких розраховувалася на монополію держави у ЗЕД й тотальну заборону закордонних поїздок. 4650 км кордону з Росією, Білоруссю та Молдовою залишались відкритими з погляду митного контролю. Окрему проблему того часу становила відсутність мережі внутрішніх

Підпорядкування митниць та митних постів України (1991 – 1993 рр.)

митниць, що значною мірою стримувало процес пожвавлення зовнішньої торгівлі. Як результат – за рік (з 01.01.1992 до 01.01.1993) кількість митниць зросла з 26 до 52, митних постів – зі 111 до 225, а чисельність працівників митних органів – з 3 997 до 6 131 осіб.

За 1993 р. створюються 13 нових митниць і 20 митних постів, а чисельність штатних працівників митної служби зростає до 13 126 осіб. Того ж року Указом Президента України затверджується «Комплексна програма розбудови державного кордону України», яка передбачала комплекс організаційних, правових і матеріально-технічних заходів з розвитку мережі пунктів перепуску через державний кордон.

Бережнюк І.Г.

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1994 – 1996 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 1994 – 1996). В 1994 р. у системі управління митною справою відбулися суттєві зміни: постановою КМУ створено 8 територіальних митних управлінь, кожному з яких підпорядковувалися від 5 до 15 митниць. Система управління митними органами через територіальні митні управління мала своєрідну особливість: відсутність у територіальних митних управлінь права на здійснення безпосереднього митного оформлення. Окремі митниці залишалися митницями прямого підпорядкування та підпорядковувалися не територіальним митним управлінням, а безпосередньо Державному митному комітету України.

Така чотирьохланкова структура управління митною справою в Україні проіснувала трохи більше 2 років. За цей час кількість митниць зросла до 71, митних постів – до 269, збільшилася чисельність працівників у митній системі і на початок 1996 р. становила 17 256 осіб.

Значними темпами зростали основні показники діяльності митної системи: сума сплаченого до бюджету мита та ПДВ, кількість оформлених вантажних митних декларацій, кількість пропущених через кордон транспортних засобів (у 1995 р. їх число становило 15,5 млн), у тому числі тих, що ввозилися громадянами на територію України. Успішно велася боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил.

Чотирьохланкова структура управління митною справою України (1994 – 1996 рр.)

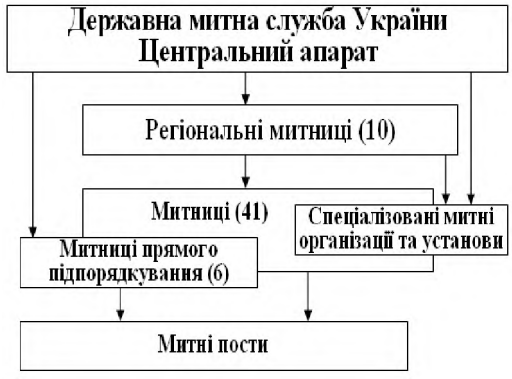
Бережнюк І.Г.

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1996 – 2005 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 1996 – 2005). 1996 р. ознаменувався вагомою подією в історії митних органів України – Указом Президента України від 29.11.1996 ДМКУ було реформовано у ДМСУ, а територіальні митні управління – у регіональні митниці, водночас створювалися спеціалізовані митні установи та організації. Найважливішою відмінністю регіональної митниці від територіального митного управління стало те, що вона, як і підпорядковані їй митниці, у встановленому порядку отримала функцію безпосереднього здійснення митного контролю та митного оформлення у відповідній зоні діяльності.

Структура ДМСУ передбачала у своєму складі 10 регіональних митниць, 41 підпорядковану їм митницю та 6 митниць прямого підпорядкування. У подальшому кількість митниць та їх підпорядкованість досить часто змінювалися, а управлінська вертикаль «центральний апарат – регіональна митниця – митниця» проіснувала до 2005 р.

У 2005 р. всі митниці виведено з підпорядкування регіональних митниць (у зв'язку з припиненням діяльності регіональних митниць) та безпосередньо підпорядковано центральному апарату ДМСУ, що сприяло керованості митними органами за рахунок перерозподілу працівників на більш важливі ділянки роботи та поліпшення якості виконання завдань, поставлених перед митною службою, яка на той час керувалася положеннями прийнятого ВРУ 11.07.2002 нового МКУ. На кінець 2005 р. усі 49 митниць стали митницями прямого підпорядкування, хоча в назвах Київської та Енергетичної залишилося слово «регіональна».

Бережнюк І.Г

Організаційна структура митної системи України (1996 – 2005 рр.)

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2006 – 2008 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 2006 – 2008). У 2006 р. в структурі митних органів України відновлено функціонування регіональних митниць. Наказом ДМСУ від 15.09.2006 № 785 «Про створення регіональних митниць та ліквідацію деяких митниць» створювалася Західна, Кримська, Південна, Східна, Центральна регіональні митниці. Разом з Київською, Енергетичною та Інформаційною регіональних митниць стало 8. Бориспільська та Севастопольська митниці залишилися митницями прямого підпорядкування. Інші 39 митниць підпорядковувалися регіональним. Створена вертикальна організаційно-управлінська структура «Державна митна служба – регіональні митниці – митниці» функціонувала за територіальним принципом з урахуванням адміністративно-територіального устрою держави. Ключовим елементом такої організаційно-управлінської структури було визначено регіональні митниці, а в регіональних митницях – служби координації та контролю діяльності підпорядкованих митних органів.

Початок 2008 р. – новий виток реформування структури митної системи із урахуванням розподілу та інтенсивності пасажиро- й товаропотоків. У результаті відтворення механізму управління за

Організаційна структура митної системи України (2008 р.)

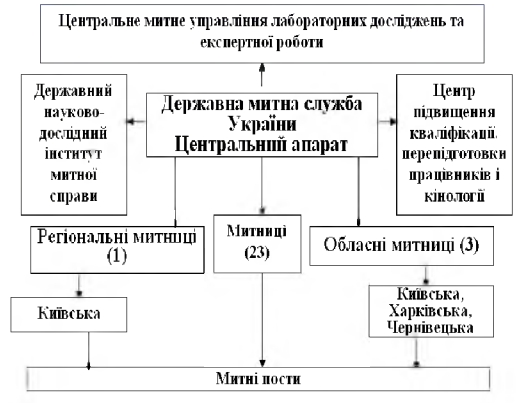
схемою «центральний апарат ДМСУ – митний орган» було ліквідовано Західну, Кримську, Південну, Східну, Центральну регіональні, Магістральну, Приморську, Керченську, Кучурганську і Вадул-Сіретську митниці та створено Східну, Київську обласну, Київську центральну спеціалізовану, Кримську, Львівську, Південну, Харківську, Ізмаїльську, Дністровську, Чернівецьку митниці з визначенням зон їх діяльності. Київська, Енергетична та Інформаційна митниці вважалися регіональними.

Бережнюк І.Г.

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2009 – 2012 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 2009 – 2012). У період 2009 – 2012 рр. продовжувалося реформування системи митних органів України на принципах дотримання балансу між ефективністю митного контролю та сприяння зовнішній торгівлі. В основу змін було покладено Концепцію реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей».

Протягом 2010 р. структуру митних органів України було приведено у відповідність до адміністративно-територіального устрою держави та побудовано ефективну і просту модель діяльності митної служби по лінії «Державна митна служба України (центральний апарат) – митниці (регіональна митниця, обласні митниці, митниці)». Так у Закарпатській області до реформування діяло 3 самостійні митниці – Ужгородська, Чопська, Виноградівська, а після – залишилася одна – Чопська. Аналогічна ситуація склалася і в Одеській області, де із чотирьох митниць, які діяли до реформування – Південної, Дністровської, Ізмаїльської та Ягорлицької почала діяти одна – Південна. В цілому ж кількість митниць було скорочено із 46 до 27. Водночас було суттєво посилено підрозділи митного оформлення, що сприяло пришвидшенню здійснення митних процедур.

Вагомим кроком на шляху до удосконалення діяльності митної служби України стало прийняття у березні 2012 р. нової редакції МКУ, розробленого відповідно до вимог міжнародних стандартів та

Організаційна структура митної системи України (2012 р.)

конвенцій. Серед новацій стало: запровадження інституту уповноважених економічних операторів; спрощення митних процедур; скорочення часу митного оформлення із 24 до 4 годин; введення поняття «компромісу у митній справі». Діяльність митних органів орієнтувалася на повноцінне застосування системи аналізу ризиків та використані методів митного аудиту. Суб'єкти ЗЕД отримали право здійснювати митне оформлення товарів у будь-якому митному органі із розширеними можливостями електронного декларування.

Фрадинський О.А.

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2013 – 2014 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 2013 – 2014). Суттєві зміни в організаційній структурі митних органів України відбулися у грудні 2012 р: Указом Президента України шляхом реорганізації Державної митної служби та Державної податкової служби було утворено Міністерство доходів і зборів України. Функції формування та реалізації єдиної державної митної політики покладалися на Міністерство доходів і зборів України.

До складу новоствореного центрального апарату міністерства доходів і зборів України увійшов центральний апарат ДМСУ, на базі якого було створено Департамент митної справи у складі 5 управлінь: Управління організації митного контролю та оформлення; Управління митної вартості, класифікації товарів та заходів регулювання ЗЕД; Управління боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями; Управління кадрової роботи; Управління аналізу ризиків та аналітичної роботи.

Частину структурних підрозділів ДМСУ було об'єднано із підрозділами центрального апарату колишньої Державної податкової служби за принципом виконання подібних завдань та функцій. Так було створено департамент податкових та митних платежів, Департамент податкового і митного аудиту, Департамент розвитку інформаційних технологій, електронних сервісів та обліку платників, Департамент методології та формування податкової і митної політики, Координаційно-моніторинговий департамент.

Митниці були реорганізовані у 27 митниць Міндоходів (з серпня 2014 р. – 26 митниць ДФСУ) з відповідним підпорядкуванням центральному апарату. Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи було перейменовано у Спеціалізовану лабораторію з питань експертизи та досліджень Міндоходів (з серпня 2014 р. – Спеціалізована лабораторія з питань експертизи та досліджень ДФСУ), а Центр підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників і кінології – у Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів (з серпня 2014 р. – Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення ДФСУ).

Організаційна структура митної системи України (2013 р.)

У травні 2014 р. КМУ шляхом реорганізації Міністерства доходів і зборів у формі перетворення створив Державну фіскальну службу як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. Відповідна постанова КМУ від 21.05.2014 № 160 «Про утворення Державної фіскальної служби» набула чинності 06.06.2014.

Фрадинський О.А.

МИТНІ ПІЛЬГИ – див. ПІЛЬГИ МИТНІ.

МИТНІ ПЛАТЕЖІ – див. ПЛАТЕЖІ МИТНІ.

МИТНІ ПРАВИЛА – див. ПРАВИЛА МИТНІ.

МИТНІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ – див. ПРЕФЕРЕНЦІЇ МИТНІ.

МИТНІ ПРОЦЕДУРИ – див. ПРОЦЕДУРИ МИТНІ.

МИТНІ РЕЖИМИ ЄС – див. РЕЖИМИ МИТНІ ЄС.

МИТНІ СКЛАДНІ ТАРИФИ – див. ТАРИФИ МИТНІ СКЛАДНІ.

МИТНІ СПИСКИ – див. СПИСКИ МИТНІ.

МИТНІ ТІНЬОВІ СХЕМИ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ – див. СХЕМИ ТІНЬОВІ МИТНІ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ МИТНОЮ ДЕКЛАРАЦІЄЮ ТИПУ «ЕА» - див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПОПЕРЕДНЯ ТИПУ «ЕА».

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАТРАНСПОРТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ МИТНОГО ОРГАНУ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ МИТНОГО ОРГАНУ.

МИТНІ ЧИННИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ – див. ЧИННИКИ МИТНІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.

МИТНО-ПРАВОВА НОРМА – див. НОРМА МИТНО-ПРАВОВА.

МИТНО-ТАРИФНА РАДА УКРАЇНИ (CUSTOMS-TARIFF COUNCIL OF UKRAINE) – колегіальний орган, що створений у лютому 1993 р. та діяв при КМУ для реалізації принципів проведення єдиної митно-тарифної політики в державі. Головними завданнями **М.т.р.** були: розроблення пропозицій про основні напрями і засоби реалізації митно-тарифної політики України; розроблення проектів актів законодавства України та міжнародних договорів України щодо митно-тарифного регулювання; підготовка пропозицій про встановлення, скасування або зміну ставок ввізного та вивізного мита; підготовка і розгляд пропозицій про внесення змін до Української класифікації товарів ЗЕД; розроблення правил визначення митної вартості товарів та країн їх походження; розроблення та розгляд пропозицій про надання тарифних пільг і преференцій, а також заходів, спрямованих на захист внутрішнього ринку.

Діяльність **М.т.р.** ґрунтувалась на принципах проведення єдиної митно-тарифної політики на основі врахування інтересів країни і суб'єктів ЗЕД, захисту внутрішнього ринку, обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції під час здійснення експортно-імпортних операцій, протидії дискримінаційним заходам окремих іноземних держав та їх союзів. У своїй діяльності **М.т.р.** керувалась Конституцією і законами України ВРУ, указами та розпорядженнями Президента України, декретами, постановами і розпорядженнями КМУ.

М.т.р. узагальнювала практику застосування законодавства з питань митно-тарифного регулювання. Для здійснення покладених на неї завдань мала право: одержувати від міністерств, відомств та інших органів державної виконавчої влади необхідну інформацію і статистичні дані в установленому порядку; залучати на договірних засадах фахівців органів державної виконавчої влади та наукових установ, створювати з їх числа тимчасові комісії.

М.т.р. самостійно визначала порядок і регламент своєї роботи. Її склад затверджувався КМУ. Головою **М.т.р.** був перший віце-прем'єр-міністр України, який мав право вносити у разі потреби зміни до її складу. До складу **М.т.р.** входили представники КМУ; заступники міністрів фінансів, економічного розвитку та торгівлі, аграрної політики та продовольства, енергетики та вугільної промисловості; заступники голів ДМСУ та ДПСУ; представники Антимонопольного комітету та депутатського корпусу України; урядові уповноважені з питань європейської інтеграції та співробітництва з Російською Федерацією.

Рішення **М.т.р.** приймалися простою більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні **М.т.р.**, і оформлялися протоколом, який підписував голова **М.т.р.** Матеріально-технічне забезпечення діяльності **М.т.р.** здійснювала ДМСУ. Функції робочого апарату **М.т.р.** виконував центральний апарат ДМСУ.

М.т.р. ліквідована Постановою КМУ від 13.03.2013 № 180 «Про ліквідацію деяких консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених КМУ».

Гребельник О.П.

МИТНО-ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ – див. РЕГУЛЮВАННЯ МИТНО-ТАРИФНЕ.

МИТНО-ТАРИФНИЙ КОМІТЕТ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ (CUSTOMS-TARIFF COMMITTEE OF THE NATIONAL COMMISSARIAT OF FOREIGN TRADE) – спеціальний державний дорадчо-координаційний орган у складі Народного Комісаріату Зовнішньої Торгівлі, утворений декретом Ради Народних Комісарів (РНК) РРФСР 23.02.1922. До компетенції **М.-т.к.**

входили питання використання Митного тарифу, розгляд скарг та рішень Транспортно-матеріального (митного) управління з питань його застосування, формування переліку заборонених до переміщення через митний кордон товарів, надання експертних висновків щодо проектів нормативно-правових актів, міжнародних договорів, конвенцій з питань митно-тарифної справи. Окрім того, **М.-т.к.** координував діяльність митних установ у союзних республіках та впливав на формування митної політики.

До складу **М.-т.к.** входили його Голова та два заступники, один представник державної загальнопалатної комісії при Раді Праці та оборони Союзу, по два представники від Народних Комісаріатів Зовнішньої Торгівлі, Фінансів та Вищої Ради Народного Господарства СРСР; по одному представнику від Народних Комісаріатів Іноземних Справ, Сільського Господарства; кооперативні об'єднання союзних республік делегували по одному представнику із правом дорадчого голосу. По одному представнику із правом вирішального голосу могли делегувати РНК союзних республік. Усі члени **М.-т.к.** та його постанови підлягали обов'язковому затвердженню РНК СРСР. На засіданнях комітету обов'язковою була присутність не менше третини від його складу.

Ченцов В.В.

МИТО (DUTY) – вид державного непрямого податку, який справляється з імпорту, експорту і транзиту товарів, торговельно-промислового прибутку, майна, цінностей і предметів, що перетинають кордон у визначених державою пунктах під контролем митниць. В Україні застосовуються такі види **М.**: ввізне мито; вивізне мито; сезонне мито; особливі види мита (спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне).

За основними функціональними ознаками **М.** – це регулювання зовнішньоторговельного обігу з іноземними державами; джерело поповнення державного бюджету; захист національного товаровиробника.

М. завжди є тарифним бар'єром на шляху товаропотоку з однієї країни до іншої, навіть, якщо розмір ставки незначний, а торговельні перешкоди ніколи не сприяють переміщенню товарів. Під час транзиту, якщо ставки значні, вони змінюють напрям товаропотоку, при експорті знижують обсяги вивезення товарів, а при запровадженні імпортного **М.** спонукає інші країни до створення відповідних перешкод на шляху ввезення товарів з країни-ініціатора застосування митного тарифу.

При застосуванні **М.** завжди реалізується фіскальна функція, оскільки воно в будь-якій ситуації є податком, що наповнює державну скарбницю і покривається за рахунок кінцевого споживача. Фіскальний ефект прямо залежить від митної ставки – якщо вона незначна, то й ефект від даного податку невеликий, а якщо розмір ставки підвищується, то й посилюється податковий тягар.

М. також забезпечує ефект захисту, оскільки воно знижує, насамперед, цінову конкурентоспроможність товару, відносно якого застосовується. Зі збільшенням ставки **М.** зростає його протекціоністська спрямованість як інструменту зовнішньоторговельної політики. За своєю суттю воно виконує захисну функцію навіть тоді, коли вітчизняна продукція не вступає в пряму конкуренцію з іноземними товарами. Наприклад, коли країна хоче знизити валютні витрати своїх громадян у зв'язку з проблемами платіжного балансу, влада йде на підвищення ціни на деякі іноземні товари, хоча аналогічні імпортозамінні вітчизняні товари відсутні, з метою тимчасового скорочення споживання.

Механізм застосування **М.** складається з декількох елементів: товарна класифікація об'єкта оподаткування, методи оцінки вартості товарів, що підлягають оподаткуванню, методи визначення країни походження товарів, процедура застосування митних ставок. Тому ефективне застосування **М.** не обмежується простою зміною рівнів митних ставок. Досягнення певних цілей: протекціоністських чи фіскальних, можливе за умови маніпуляції всіма елементами даного податку.

Гребельник О.П.

МИТО АВТОНОМНЕ (AUTONOMOUS DUTY) – мито або ставка мита, яка встановлюється державою самостійно в односторонньому порядку, тобто без будь-яких обов'язків перед іншою країною, і застосовується до товарів незалежно від їх походження. Величина мита може бути змінена відповідно до інтересів країни без узгодження з країнами-партнерами. **М.а.** досягає значних розмірів і є об'єктом дискусій на дво- або багатосторонніх переговорах для отримання поступок в обмін на зниження ставок даного мита. Предметом таких переговорів є перелік товарів, до яких застосовуються митні тарифи, їх структура, розмір митних ставок, порядок їх застосування. Як результат виникає конвенційне або договірне мито.

На ранніх етапах формування митно-тарифної політики, як правило, митний тариф є автономним. Це пов'язане з тим, що: по-перше, через відсутність концепції реалізації зовнішньоекономічної стратегії країна не може визначити пріоритетність застосування тих чи інших регуляторів зовнішньоекономічних відносин; по-друге, основи регулятивності формуються, передусім, на національному рівні, а потім у міру інтегрування на базі міжнародного законодавства; по-третє, першочерговими завданнями стають проблеми пошуку джерел формування бюджету та захисту національного ринку, тобто **М.а.** виконує фіскальну та протекціоністську функції, а вже потім регулятивну; по-четверте, **М.а.** встанов-

люється з метою максимізації митних ставок не стільки з фіскальної причини, скільки створення сприятливих умов для проведення майбутніх торгів у сфері регулювання торгових бар'єрів у вигляді митних тарифів.

На перших етапах формування митно-тарифної політики України (1991 – 1993 рр. та 1994 – 1996 рр.) митний тариф мав автономний характер, а в подальшому, у міру запровадження двосторонніх та багатосторонніх договорів, мито набуло конвенційної спрямованості.

Гребельник О.П.

МИТО АДВАЛОРНЕ (AD VALOREM DUTY) – різновид мита, при якому митна ставка нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладаються митом. Воно аналогічне пропорційному податку і використовується, як правило, при оподаткуванні товарів, які мають різні якісні характеристики в межах однієї товарної групи, тобто **М.а.** оподатковуються диференційовані промислові товари. Його величина прямо пропорційна до ціни.

Наприклад, якщо ставка митного тарифу на імпортний товар становить 10 %, а вартість партії імпортних товарів складає 2000 дол. США, то мито буде дорівнювати 200 дол. США. Або, якщо вартість імпортного товару становить 600 дол. США за одну тонну, то митний тариф у такому випадку буде дорівнювати 60 дол. США за тонну імпортованого товару. Отже, ціна товару в країні імпорту складе 660 дол. США за одну тонну. Якщо товар оподатковується за адвалорними ставками, то підставою для нарахування величини мита завжди є митна вартість товару. Величина адвалорного мита визначається за формулою:

$$Ма = (МВ \times См) : 100,$$

де Ма – величина мита, яка нараховується за адвалорною ставкою; МВ – митна вартість товару; См – адвалорна ставка мита (у відсотках до митної вартості товару).

Одним із факторів поширення **М.а.** стало те, що його можна використовувати як засіб захисту надходжень у державний бюджет за умов інфляції, тобто незалежно від темпів інфляції рівень митних надходжень у державну скарбницю залишається незмінним. Так, наприклад, якщо мито складатиме 10 % ціни товару, то при ціні товару 100 дол. США доходи бюджету становитимуть 10 дол. США. При збільшенні ціни товару до 200 дол. США доходи бюджету зростуть до 20 дол. США. При падінні ціни товару до 50 дол. США – скоротяться до 5 дол. США. Але незалежно від ціни рівень оподаткування адвалорним митом залишається незмінним – 10 %. Тому за умов довгострокової тенденції до зростання цін, як правило, спостерігається намагання збільшити в митних тарифах частку **М.а.** Ця тенденція – характерна для сучасної митної політики більшості економічно розвинених країн.

Іншим фактором, який стимулював застосування **М.а.,** стало підвищення ролі зовнішньої торгівлі. Збільшення обсягів товаропотоку, розширення товарної номенклатури торгівлі зумовило необхідність вироблення простого і разом з тим ефективного способу нарахування митних платежів. Крім того, застосування адвалорного мита спрощує систему тарифної класифікації товарів, робить її не такою громіздкою і подрібненою. За допомогою адвалорного способу нарахування мита досягається як фіскальний ефект, так і ефект захисту. При цьому простежується певна закономірність, чим вища ставка мита, тим більша вірогідність застосування **М.а.** як засобу захисту національного ринку.

Недолік **М.а.** полягає в тому, що йому передує митна оцінка вартості товару. Оскільки ціна товару може коливатися під дією багатьох економічних (обмінний курс, процентна ставка) та адміністративних (митне регулювання, індикативні ціни, поняття мінімальних цін) факторів, то використання **М.а.** є суб'єктивним, і може стати джерелом зловживань. При цьому зловживання можуть бути як з боку суб'єктів ЗЕД, так і з боку адміністративних органів. Імпортер завжди зацікавлений у заниженні вартості товару, оскільки зменшення об'єкта оподаткування мінімізує витрати на митниці, а митні органи завжди мають можливість завищити вартість імпорту, тому що в цьому випадку збільшуються доходи держави. Дана суперечність має об'єктивний характер, оскільки її підґрунтям є реалізація економічних інтересів різних суб'єктів митних відносин. Розв'язання даної проблеми полягає в обґрунтуванні та конкретизації такої економічної категорії, як митна вартість.

Гребельник О.П.

МИТО АНТИДЕМПІНГОВЕ (ANTI-DUMPING DUTY) – додатковий податок на товари, що переміщуються через митний кордон країни, у випадках коли їх ціна нижча, ніж середньосвітові ціни. Використовується для захисту внутрішнього ринку від коливань цін і для підтримки національного виробника. Механізм використання **М.а.** – це система заходів, пов'язаних з використанням митного тарифу з метою блокування потоку товарів, реалізація яких відбувається за демпінговими цінами. При цьому, під демпінгом розуміється продаж значних за обсягами партій товару за цінами, які суттєво нижчі, ніж при звичайних комерційних операціях на внутрішньому ринку (або в країні походження даного товару) і наносять або можуть нанести економічний збиток національній промисловості або суттєво затримати її розвиток.

Для констатації факту демпінгу потрібна наявність двох критеріїв – цінового або вартісного та критерію економічного збитку. Тому при здійсненні антидемпінгових процедур, насамперед, визначаються поняття «нормальна ціна» і «нормальна

вартість». Під «нормальною ціною товару» розуміють ціну, за якою аналогічний товар реалізується на внутрішньому ринку країни-експорту або походження. Якщо продаж аналогічних товарів на ринку країни-експорту або походження відсутній чи неможливо зробити правильне порівняння, то «нормальною» ціною вважається ціна аналогічних товарів, відповідно до якої товари експортуються до інших країн. Якщо і таким шляхом неможливо встановити нормальну ціну, то нею вважається «нормальна вартість», яка отримується шляхом додавання «фактичних» витрат виробництва і помірного обсягу прибутку. Ціни кваліфікуються як демпінгові, якщо різниця між «нормальною» продажною ціною і ціною угоди перевищує встановлений процент, як правило, це 20 %.

При визначенні економічного збитку виходять з трьох груп показників: динаміки імпорту і динаміки частки ринку, що належить постачальникам демпінгового товару; співвідношення імпортних цін на демпінговий товар і внутрішніх цін на аналогічний товар; вплив імпорту «демпінгового» товару на економічні показники національних підприємств.

Перша група показників є основою кваліфікації (визнання факту й оцінки) матеріального збитку. Ці показники вираховуються і враховуються практично в усіх випадках антидемпінгових суперечок, які мають місце, наприклад, у країнах ЄС. При цьому провадження антидемпінгових процедур відбувається при різних кількісних оцінках цих показників. Цінові показники можуть розраховуватись за співвідношенням імпортних цін до оптових. Ці показники, як додатковий до демпінгової маржі вартісний орієнтир, можуть кількісно відрізнятися від показника цінового критерію демпінгу. При розрахунку показників третьої групи береться до уваги вплив імпортного «демпінгового» товару на випуск і реалізацію аналогічної національної продукції, використання виробничих потужностей, запаси продукції, прибуток, доходи від інвестицій, на зайнятість, рух ліквідних засобів та ін. При цьому для врегулювання антидемпінгових суперечностей повинно бути констатовано зниження ефективності роботи національних підприємств (зменшення доходів, скорочення зайнятості).

Констатація національними органами окремих країн або наднаціональними органами країн ЄС демпінгової маржі та економічного збитку, здійснена після аналізу наявних дат і консультацій із зацікавленими сторонами, дає змогу приймати економічні санкції проти експортерів. Ці санкції можуть мати різнобічний характер (зниження квоти реалізації на даному ринку, зниження обсягів поставок, добровільне підвищення цін), але одним із найбільш ефективних є оподаткування демпінгового товару **М.а.**

М.а. нараховується в сукупності із звичайним митом. Воно сплачується в розмірі різниці між демпінговою ціною товару і ціною на аналогічний товар на світовому ринку. Такий вид мита нараховується країною незалежно від того, оподатковується даний товар митом відповідно до законодавства країни чи знаходиться у переліку безмитних. В Україні **М.а.** застосовується відповідно ЗУ «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту»: у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу і при цьому заподіюється шкода національному товаровиробникові; у разі вивезення за межі митної території України товарів за ціною, істотно нижчою за ціни інших експортерів подібних або безпосередньо конкуруючих товарів на момент цього вивезення, якщо таке вивезення заподіює шкоду.

Ставка **М.а.** не може перевищувати різниці між конкурентною оптовою ціною об'єкта демпінгу в країні експорту на момент цього експорту і заявленою ціною при його ввезенні на митну територію України або різниці між ціною об'єкта демпінгу з України і середньою ціною українського експорту подібних чи безпосередньо конкуруючих товарів на той самий період часу.

Гребельник О.П.

МИТО БЕРЕЖНЕ (COASTAL TAX). З появою «Руської правди», складеної в Київській державі у XI – XII ст. на основі звичаєвого права, було законодавчо закріплено збір непрямих податків, що зводилися до сплати різного мита, і часто становили головне джерело поповнення князівських прибутків. Серед форм податків існував перевізний збір.

За причалювання до берега із чужоземних суден справлялося особливе мито – «бережне» (побережне), а в свою чергу із кожного човна-ком'яги (судна) залежно від його габаритів і маси товарів – водяне мито. Його брали з усіх товарів, живих тварин, риби, які перевозили суднами, човнами або сплавляли плотами. Порожні судна, котрі не мали товару, жодних платежів не сплачували. За іншими джерелами згадується «побережне мито» – збір з тих, що пристали до берегів суден, човнів, поромів. Збір «бережного» мита відбувався переважно грішми.

Примак А.Ф.

МИТО БРАЖНЕ – див. МИТО МЕДОВЕ (БРАЖНЕ МИТО).

МИТО ВАГОВЕ (WEIGHT DUTY) – різновид митного збору, що сплачувався залежно від ваги товару. В українсько-литовську добу і польський період на території України у відповідності до підпорядкування діяло митне законодавство Литви чи Польщі. На заваді розвитку торгових відносин були чисельні внутрішні мита, зокрема **М.в.** Ускладнювала торгівлю і різноманітність одиниць

міри й ваги, характерних на той час (львівські, теребовлянські, галицькі та інші). Польський уряд, починаючи із XVII ст., приділяв належну увагу встановленню єдиної метрологічної системи, адже у багатьох містах України існували власні міри на зерно (колоди, корці, маці), які суттєво відрізнялися від інших мір. Заборонялося використовувати власні ваги та міри, вони були державною або феодальною власністю і повсюдно передавалися в оренду, а за порушення магістрат карав того купця, який важив своїми вагами. **М.в.** сплачувалося в митній коморі. Торгівля регламентувалася численними правилами, які захищали інтереси невеликих торговців. Торгувати дозволялося тільки місцевим купцям у відведеному місці, у визначені дні та години. Міська адміністрація була зацікавлена у збереженні таких порядків, тому що це полегшувало збирання **М.в.**

М.в. було джерелом прибутків Війська Запорозького, отриманим під час операцій при здійсненні торгівлі: зовнішньої та внутрішньої. Усі торговці, купці й промисловці, що вивозили й привозили товари у Січ, торгували у слободах, селах і зимівниках, а щоб брати мито з них, на всіх запорізьких базарах був військовий (кошовий) кантаржій, який збирав на користь кошової скарбниці **М.в.** Військовий кантаржій стежив за правильністю мір і ваг, призначав ціну на привезений товар і збирав **М.в.**, він був охоронцем військових мір і ваг, еталонів під час торговельних операцій, єдиних для всієї Запорізької Січі. Міщани платили **М.в.**, що йшло на утримання міських урядів і канцелярій.

Примак А.Ф

МИТО ВИВІЗНЕ (EXPORT DUTY) – мито, що нараховується на товари та інші предмети під час їх вивезення за межі митної території України. **М.в.** нараховується за ставками, передбаченими Єдиним митним тарифом України. Відповідно, зазначені ставки вивізного (експортного) мита єдині для всіх осіб, які перемішують товари через митний кордон України, незалежно від видів зовнішньоторговельних угод, за винятком випадків, передбачених законодавством України про оподаткування та міжнародними договорами України. **М.в.** нараховується на товари та інші предмети при їх вивезенні за межі митної території України відповідно до таких ЗУ: «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» від 10.09.1999 № 1033-XIV; «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину» від 07.05.1996 № 180/96-ВР; «Про вивізне (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів» від 24.10.2002 № 216-IV; «Про ставки вивізного (експортного) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням» від 13.12.2006 № 441-V; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 03.06.2008 № 309-VI (експортне мито на гази, Пункт 9 Прикінцевих положень (розділ II) зазначеного Закону). ЗУ від 19.02.2009 № 1019-VI «Про внесення змін до деяких законів України» зазначеним у ЗУ від 03.06.2008 № 309-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» вилучені з переліку газів, які оподатковуються експортним митом, скраплені гази (крім природного).

Шнирков О.І.

МИТО ВОДЯНЕ (WATER DUTY) – група митних платежів у давньоруській державі, що стягувалось з усіх предметів, товарів, живих тварин, які привозили суднами або сплавляли плотами. **М.в.** стягували з кожної «ком'яги» (судна) залежно від його габаритів і ваги товарів. «Ком'яги» одного розміру сплачували, як правило, однакове мито. Мито, яке сплачували залежно від довжини судна, називали «посажене»; за причалювання до берега стягували «бережне» мито. Порожні судна, які не мали жодного товару, звичайно митних платежів не сплачували.

Ченцов В.В.

МИТО ГОЛОВНЕ (GENERAL DUTY) – платіж, який стягували на кордоні за переміщення товарів і речей через державні кордони Великого князівства Литовського. Товари, що ввозили з-за кордону або вивозили за межі держави, називали «гостинними», або «крамними». **М.г.** було найбільш дохідним видом податків. Іноді **М.г.** монарх встановлював не лише на кордонах держави, а й всередині країни, насамперед у великих містах, що були центрами митних округів. До таких міст належав і Київ.

Ченцов В.В.

МИТО ЕКСПОРТНЕ (EXPORT DUTY) – непрямий податок, що нараховується на товари, які реалізуються іноземним суб'єктам господарської діяльності і вивозяться за межі митної території країни.

При цьому експортне мито може виконувати декілька функцій: протекціоністську, фіскальну, регулятивну, торговельно-політичну.

Оскільки **М.е.** – вартісна категорія, то при його аналізі критерієм домінування певної функції є співвідношення між національними та світовими цінами на конкретний товар. Товари експортуються, коли співвідношення між цінами сприятливі на користь ціни національного виробника. Якщо ставка **М.е.** більша за різницю між цінами, то мито виконує протекціоністську функцію. Якщо рівень **М.е.** базується на різниці між національними цінами та світовими, то домінантним є фіскальний ефект. У разі ж, коли ставка вивізного мита є незначною порівняно з наявною різницею між цінами, то використовується даний захід як регулятор експортних операцій.

Існує декілька причин застосування **М.е.** з метою захисту національного ринку. Введення митного тарифу на експорт вважають доцільним у тому разі, коли ціна на певний товар перебуває під адміністративним контролем держави і утримується на рівні нижче світового шляхом виплати субсидій виробникам. У даному разі обмеження експорту розглядається державою як необхідний захід для підтримання достатньої пропозиції на внутрішньому ринку і запобігання надлишковому експорту товарів, які субсидуються.

У деяких країнах **М.е.** встановлюється на певний строк, як правило, при дефіциті сировини в країні. У такий спосіб створюється перешкода для вивезення сировини на зовнішній ринок, оскільки при експорті висока ціна сировини впливає на її конкурентоспроможність. Таким чином, внутрішній переробник отримує додатковий виграш не тільки за рахунок збільшення можливостей отримання сировини, але й за рахунок певної стабілізації цін на внутрішньому ринку через неможливість здійснення експортних операцій. Якщо країна, що експортує товар, має на світовому ринку монопольне право на встановлення цін на даний товар, то вона може використовувати вивізне мито у своїх інтересах. При цьому, розмір оптимального **М.е.** буде прямо пропорційний до кількості країн-імпортерів, які залежні від імпортних поставок даного товару на національний ринок. Оподаткування експорту часто залежить від монопольного становища країни з певного товару, що змушує інші країни переплачувати за імпортні товари.

Ступінь ефективності застосування такої моделі зовнішньоторговельної політики залежить від обґрунтування оптимального рівня **М.е.** Дохід від зростання світових цін на експортні товари в даному разі має перекривати чисті внутрішні втрати, які виникають внаслідок введення **М.е.** Для виконання вивізним митом функції регулятивності можливо запроваджувати мито на експорт з метою поліпшення умов торгівлі країни. Це відбувається за умови, коли ціни на імпортні товари залишаються без змін, а експортні ціни зростають через використання вивізного мита. Торговельно-політична роль **М.е.** виявляється у тому, що за його допомогою країна може впливати не тільки на економічні відносини, але й на політичну ситуацію.

Чим вищий митний бар'єр на шляху експортного товару, тим складніше виробникам забезпечити відповідний рівень прибутків від експортної операції. Ставка мита, яка перевищує розмір прибутку від майбутньої операції, може взагалі гальмувати експорт товарів. Тому при оцінці рівня **М.е.** його ставка обов'язково має порівнюватись з оцінкою прибутків, які можна отримати від зовнішньоторговельних операцій. Таке зіставлення є об'єктивним критерієм для відповіді на запитання: високою чи низькою є ставка **М.е.**

Вперше в Україні **М.е.** почало використовуватись з 1992 р. і нараховувалось на всі потенційно експортні товари (близько 124 товарних груп). У 1993 р. вийшов Декрет КМУ «Про вивізне «експортне» мито у 1993 р.» Декларативними причинами застосування **М.е.** стали встановлення раціональної структури експорту і скорочення переліку товарів, експорт яких підлягає нетарифному регулюванню. Значно скоротилась кількість товарних груп порівняно з 1992 р., що підпали під дію експортного мита (43 товарні позиції). Але було розширено діапазон ставки мита від 10 % до 30 % митної вартості товару. Не обкладалися **М.е.** товари, які вивозились у межах отриманих суб'єктами підприємницької діяльності експортних квот, а також товари, що вироблені повністю з давальницької сировини, яка була попередньо імпортована.

Починаючи з 1996 р. основною метою введення **М.е.** стає виконання функції регулювання. Це пов'язано з необхідністю заблокувати експортний потік важливої для національної економіки сировини з України. Головним аргументом при цьому є завантаження національних підприємств роботою. Вивізне мито стало використовуватись з таких товарних позицій, як металобрухт, жива худоба та шкіряна сировина, насіння деяких видів олійних культур.

Але слід зауважити, що збільшення ціни експортного товару за рахунок застосування вивізного мита приводить до пошуку потенційними експортерами шляхів мінімізації митних платежів. Такими шляхами стають толлінгові схеми, навіть офіційна робота трейдерів у формі давальницьких схем дозволяє мінімізувати митні платежі, тому що **М.е.** при вивезенні насіння за давальницькою схемою не сплачується, не кажучи про те, коли готова продукція не повертається або використовується режим вільної торгівлі.

Гребельник О.П.

МИТО ІМПОРТНЕ (IMPORT DUTY) – нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію країни. Основні цілі застосування **М.і.** – це створення сприятливих умов для

розвитку національного виробництва; регулювання конкурентного впливу іноземних товарів на ринок України з метою встановлення добросовісної конкуренції; вплив на господарську діяльність і соціальну обстановку як складової механізму ціноутворення; формування раціональної структури споживчого ринку, яка ґрунтується на збалансованій пропозиції внутрішніх та зовнішніх ресурсів, а також на ескалації митного тарифу; захист окремих галузей економіки від можливого заподіяння їм суттєвих збитків від іноземних виробників; збільшення доходної частини державного бюджету; сприяння структурній перебудові економіки України; сприяння оптимізації співвідношення експорту та імпорту держави, валютних витрат і надходжень, досягненню оптимального торговельного балансу; вирішення торговельно-політичних цілей у взаємовідносинах з іноземними державами, їхніми союзами та групами, тобто використання митного тарифу з метою поступок на міжнародних переговорах.

За економічним змістом і характером дії **М.і.** належить до вартісних ринкових регуляторів зовнішньоторговельного обігу, тобто як будь-який податок мито збільшує ціну товару і знижує його конкурентоспроможність.

Хоча **М.і.** – найпопулярніший захід системи економічного інструментарію регулювання ЗЕД, але часто його доля в структурі митних платежів не сама суттєва, так нарахування з ПДВ значно перевищують надходження з мита при ввезенні товарів. Визначити вплив мита на загальний рівень товарних цін у країні значно важче, ніж розрахувати підвищення цін на імпортні товари. Проте деякі автори, здійснивши такі розрахунки, доводять, що втрати споживачів від загального підвищення внутрішніх цін, яке було результатом застосування **М.і.** в економічно розвинених країнах, у 4-5 разів перевищували суму стягнутого мита.

Механізм нарахування і сплати ввізного мита включає декілька етапів, а саме: порядок визначення контрактної вартості товару; порядок визначення товарної групи імпортованого товару; порядок визначення країни походження товару; порядок використання пільг, якщо такі передбачені для даного товару; порядок нарахування і сплати мита.

Гребельник О.П.

МИТО КОМБІНОВАНЕ (COMBINED DUTY) поєднує нарахування мита за адвалорними та специфічними ставками, але при цьому мито сплачується за більшою сумою нарахування. Тобто **М.к.** швидше альтернативне, а не комбіноване, в силу специфіки механізму його нарахування.

Нарахування величини **М.к.** за товарами, що оподатковуються за комбінованими ставками, здійснюється в три етапи. На першому етапі здійснюється розрахунок величини мита за адвалорною ставкою. На другому етапі величина мита нараховується за специфічною ставкою. Слід зауважити, що послідовність може бути й іншою, тобто спочатку нараховується **М.к.** за специфічною ставкою, а потім за адвалорною. У даному разі, послідовність не має принципового значення. На третьому етапі зіставляються результати нарахування мита і найбільша з них приймається як **М.к.,** що має бути сплачене. Тобто застосовуються не обидва види мита, а альтернативний варіант за більшою сумою нарахування.

Сума мита по комбінованій ставці визначається за формулою:

$$С_{мк} = С_{ма}, \text{ якщо } С_{ма} \geq С_{мс}$$
$$С_{мк} = С_{мс}, \text{ якщо } С_{мс} \geq С_{ма}$$

де $С_{мк}$ – сума ввізного (вивізного) мита за комбінованими ставками, $С_{ма}$ – сума ввізного (вивізного) мита, розрахована по ставках у відсотках до митної вартості, $С_{м}$ – сума ввізного (вивізного) мита, розрахована по ставках у євро за одиницю товару.

Наприклад, якщо ставка митного тарифу на імпортний товар становить 30 %, але не менше 12 євро за штуку, а вартість партії імпортних товарів складає 2000 євро при їх загальній кількості 500 штук, то імпортне мито буде становити 1800 євро. Це зв'язано з тим, що задекларована ціна 4 євро за штуку менша ніж ціна розрахунку митної ставки при імпорті товарів по даній товарній позиції. Отже, ціна товару в країні імпорту складе 7,6 євро за одиницю ввезеного товару. Таким чином, адвалорний еквівалент комбінованого митного тарифу на імпортний товар становитиме у даному випадку 90 %.

Практика застосування даного виду мита свідчить, що метою його використання є як фіскальна, так і захисна функції, але домінуючим є ефект захисту національного виробника від конкуренції іноземних товарів. Застосування комбінованого ввізного мита усуває неможливість заниження митної вартості товарів і відповідно неможливість ухилення від сплати обов'язкових митних платежів суб'єктами ЗЕД шляхом використання такого інструменту, як ціна товару. За оцінками деяких митних служб Європи та країн СНД, дані методи ухилення від сплати податків традиційні практично для всіх країн світу і становлять 80 % усіх порушень митного законодавства і конфліктних ситуацій із перевізниками вантажів під час здійснення митного оформлення товарів.

При цьому, чим більша різниця між мінімальною ціною, яку встановлюють митні органи, і фактурною ціною, за якою імпортує товар суб'єкт ЗЕД, тим менша зацікавленість суб'єктів ЗЕД в легальному отриманні митного вантажу. Тобто застосування **М.к.** може практично блокувати потік товару з конкретної товарної позиції, що, на нашу думку, пов'язане не стільки з бажанням чи

небажанням суб'єктів ЗЕД легально сплачувати митні платежі, скільки з рентабельністю операцій з даного товару. Тобто при легальному отриманні вантажу суб'єкт ЗЕД практично не витримує цінової конкуренції. Тому товари, що оподатковуються **М.к.,** посідають друге місце після підакцизних товарів, які, як правило, є завжди об'єктом контрабандних операцій.

Після запровадження комбінованого мита споживачі будуть сплачувати більшу ціну за імпортні товари, тоді як національні виробники за свої товари будуть отримувати більші прибутки. Величина доходу держави залежатиме від митної вартості товару і збільшуватиметься у міру розширення об'єкта оподаткування. Чим більша ціна товару, тим більший дохід отримує держава при певному обсязі імпорту. За своїми джерелами цей дохід складається з двох частин: частина сплачується споживачами, а решта – закордонними підприємствами-виробниками.

Є ще один, з нашої точки зору, суттєвий недолік застосування **М.к.** Розповсюдження такого мита на все більшу кількість товарних позицій зумовлює негативну реакцію імпортерів: до країни ввозяться в основному товари дешеві та низькоякісні, тобто такі, які мають низьку митну вартість, що, у свою чергу, дає змогу мінімізувати митні платежі та тримати норму прибутковості за даними товарами на певному рівні. У даній ситуації, у першу чергу, втрачає споживач. Тому при застосуванні **М.к.** у державі має бути чітко відпрацьована система регуляторів якісних показників імпортованих товарів. Це можуть бути державні структури, які входять до системи нетарифного регулювання (карантин рослин, ветеринарна інспекція, екологічна інспекція, система стандартизації, санітарно-епідеміологічна служба) і через систему видачі документів-дозволів контролюють даний процес.

В Україні комбіновані ставки мита почали застосовуватись з другої половини 1995 р. Так, з 19 прийнятих у 1996 р. постанов, якими вносились зміни до Єдиного митного тарифу, в 13 запроваджувалися комбіновані ставки ввізного мита. В основному вони встановлені на сільськогосподарську і харчову продукцію, лікеро-горілчані та тютюнові вироби, продукцію легкої промисловості, автомобілі, відеотехніку та інші види високоліквідних товарів, які, як правило, є традиційними об'єктами заниження митної вартості.

Гребельник О.П.

МИТО КОМПЕНСАЦІЙНЕ (COUNTERVAILING DUTY) – нараховується у випадку переміщення через митний кордон тих товарів, при виробництві яких прямо чи опосередковано використовувались субсидії або якщо їх імпорт наносить шкоду національному виробництву аналогічних товарів. Стаття VI ГАТТ визначає **М.к.** як особливе мито, яке встановлюється з тим, щоб нейтралізувати дію субсидій або пільг, які застосовуються прямо або опосередковано стосовно експорту або виробництва якого-небудь товару, і рекомендує країні, що ввела субсидію, провести консультацію з іншими учасниками СОТ, а у тих випадках, коли це субсидування стосується інтересів інших країн, обмежити його розміри.

У випадках явного застосування експортних субсидій Угода надає право застосовувати відносно таких товарів **М.к.** без доказу наявності матеріального збитку. В інших випадках обкладання **М.к.** здійснюється на підставі правил процедури встановлення нанесеного збитку від використання експортних субсидій.

Результатом Уругвайського раунду стала Нова редакція Кодексу щодо субсидій і **М.к.,** в якому регулюється дві групи питань: правила застосування **М.к.** і правила використання субсидій. Щодо застосування **М.к.,** то Кодекс значно розширив статтю VI ГАТТ і доповнив положенням щодо субсидій. У Новій редакції Кодексу розмежовуються експортні субсидії і субсидії, які використовуються в країні як інструмент економічної і соціальної політики.

Відповідно до законодавства України **М.к.** застосовується у випадках: ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктами субсидованого імпорту, якщо при цьому заподіюється шкода національному виробникові; вивезення за межі митної території України товарів, для виробництва, переробки, продажу, транспортування, експорту або споживання яких безпосередньо або опосередковано надавалася субсидія, якщо таке вивезення заподіює шкоду. Цей вид мита нараховується за ставкою і на умовах, що встановлюються згідно з рішеннями Комісії про вжиття компенсаційних заходів, але ставка **М.к.** не може перевищувати виявленого розміру субсидій. **М.к.** сплачується незалежно від сплати інших податків і зборів, у тому числі мита та митних зборів, що нараховуються при переміщенні товарів через митний кордон. Відносно імпорту товару одним постачальником не може одночасно використовуватись компенсаційне і антидемпінгове мито. При використанні різниці між мінімальною ціною та митною вартістю товару, що є об'єктом антисубсидиційного розслідування мито нараховується за формулою:

$$Смк = (Ц+Ке \times Н) – В) \times 100,$$

де, Смк – сума **М.к.,** Ц – мінімальна ціна на імпорт в Україні товару відповідно до рішення Міжвідомчої комісії по міжнародній торгівлі про використання компенсаційних заходів, Ке – курс євро, встановлений НБУ на день подання митної декларації, В – митна вартість товару, Н – кількісна чи фізична характеристика товару.

Гребельник О.П.

МИТО КОНВЕНЦІЙНЕ (ДОГОВІРНЕ) (CONVENTIONAL DUTY) встановлюється на базі двосторонньої або багатосторонньої угоди з іншими державами, або угоди про створення митного союзу, і тому воно не може бути змінене державною владою в односторонньому порядку.

З розвитком інтернаціоналізації господарського життя, механізм застосування митного тарифу набуває договірного характеру. Цьому передують такі тенденції: знижується роль національного законодавства, зростає роль міжнародного, і, у першу чергу, тих законодавчих актів, які спрямовані на зняття торговельних обмежень; реалізація експортного потенціалу країни на світовому ринку нерідко залежить від рівня протекціонізму відносно товарів даної країни, а пониження даного рівня можливе тільки за умови певних поступок країни у напрямі лібералізації умов здійснення ЗЕД.

М.к. не змінюється впродовж тривалого часу, що має велике значення для аналізу тих митних бар'єрів, з якими експортер має справу на ринку інших країн. Воно вилучається з митного тарифу, коли угоди, за якими воно було представлене, призупиняють свою дію.

Гребельник О.П.

МИТО «КОСТКИ» (THE SO-CALLED «KOSTKY» TAX). Мито брали за кожну особу, яка супроводжувала товар, іноді збиралося **М.«к».** – по 1 грошві з душі. Практично **М.«к».** за своєю економічного суттю виконувало функції не стільки податку, скільки побору, так як сплачувалось не з товару, а з людей за право в'їзду на певну територію. Збільшення кількості **М.«к».** у другій половині XI ст. пов'язано з роздрібненням удільних князівств, спричиненого міжнародними війнами, які привели до занепаду Київської Русі. У результаті розпорошення князівств став домінувати принцип, започаткований на Любичському з'їзді князів у 1097 р: «каждьій да держит вотчину свою» – проведення індивідуальної митної політики, спрямованої на особисте збагачення. Основним видом проїзного мита стало нарахування та сплата податку за проїзд купцем та провезення товару через певну територію. Із того, що знаходилось на возі чи човні, стягувалася голошапна («головщина») – мито із кожного проїжджаючого на ладі (човні), яка у різних місцевостях різнилася – від 0,5 до 6 грошей за кожну особу, яка супроводжувала товар. При поверненні купця з його людьми після розпродажу товарів, коли вони покидали місто, із них подекуди стягувався ще різновид «головщини» – задні колачі – по 0,5 гроша з людини.

М.«к». бралося із проїжджих купців, торговців і чумаків та виступало одним із джерел забезпечення добробуту й у Війська запорозького Низового. Напряму плата залежала і від окремого воза і часу доби, що суттєво різнилися між собою. Митниці ставили на межі з Гетьманщиною, на кордонах із Річчю Посполитою та Кримським ханством. Окремим пунктом виступала також певна плата за надання безпеки в дорозі, тобто за конвоювання (супровід) з метою охорони товару. Іноді сплата **М.«к».** бралася за охорону (супровід) купця до місця збуту його товару. **М.«к».** значно перевищувало плату за перевіз, яке митні чиновники аргументували збільшенням економічних витрат на таку послугу, пов'язували і з певним фізичним та економічним ризиком не тільки для покупця, а й для самих охоронців. Для стягнення митних зборів на переправах існувала окрема старшина військових чиновників, що складалася з шафарів, підшафарів, писарів, підписарів.

Примак А.Ф.

МИТО МЕДОВЕ (БРАЖНЕ МИТО) (HONEY DUTY (BREW DUTY)) – різновид обов'язкового платежу, що сплачувався до княжої скарбниці у період Київської Русі. Встановлювався центральною владою за право займатися збором та торгівлею медом, а також ввезенням його із-за кордону і виготовленням алкогольних напоїв на основі меду. Сплачувалося в натуральному вигляді.

Відомі 2 основні форми сплати **М.м.**: медовий оброк (оброчний мед) – платниками було населення, що визнавало князівську владу та медова данина, платниками якої виступали підкорені народи. Так, за літописними даними у 946 р. древляни сплачували медову данину Києву, а у 1289 р. луцький князь Мстислав Данилович (син Данила Галицького) наклав на жителів Берестя (сучасне м. Брест) оброк «со ста по две лукне меду», тобто по дві діжки меду із ста зібраних.

Князь Ігор збирає данину із древлян. Ілюстрація з Радзивіллівського літопису

М.м. несло в собі ознаки як непрямого (акцизного) оподаткування, так і державної монополії на право виробництва, продажу і споживання алкогольних напоїв.

Фрадинський О.А.

МИТО МОСТОВЕ (МОСТОВЩИНА) (BRIDGE DUTY (MOSTOVSHCHYNA)) тлумачиться у четвертій частині Короткої Руської правди – «Урок мостикам». За часів Київської Русі було засвідчено право, яке ре-

гулювало питання платежів та винагородження окремих верств населення, яких долучали до прокладання доріг та охорони мостів. Джерела, опрацьовані істориком М. Грушевським стали доказовою базою про твердження щодо наявності митників серед посадовців – «на мостах і торговельних шляхах та на торгах, де водночас виконували маклерську функцію – санкціонували купно-продаж як урядові свідки», «то був урядник важний, бо приймав у себе самого князя». **М.м.** стягувалася при проїзді по мосту, але вже не митниками, а мостовщиками. Під приводом покращення мостів, брали за прохід людей через мости і греблі по 0,5 гроша, з кінного по 1 грошу, з воза – від 2 до 4 грошей, а на зворотному шляху – по 2 гроші. На думку М. Довнар-Запольського, **М.м.** має характер податку, бо оплата послуг незрівняно вища їх вартості. Згідно з посадовими обов'язками митники входили до категорії «мостників», так як їх функції зводилися до стягнення з купців **М.м.** за проїзд через мости. Важливими були і переходи «на зводнім мості в Білгороді та в селі Городлі – на мості або на перевозі через Буг».

М.м. виступало одним із джерел забезпечення добробуту й у Війська запорозького Низового (80-ті рр. XVI ст. – 1775 р.). Свої митниці вони ставили на межі з Гетьманщиною, на кордонах із Річчю Посполитою та Кримським ханством. Внески запорожців до Військової скарбниці та покращення життєдіяльності забезпечувалися за рахунок стягненням із купців **М.м.** На переправі через Дніпро в селі Переволочній щороку прибутки сягали понад 13 тисяч рублів **М.м.** У запорізьких козаків **М.м.** виступало одним із основних джерел прибутку, який брався із проїжджих купців, торговців і чумаків за перевезення мостами через річки. Напряму плата залежала від окремого воза і часу доби, що суттєво різнилися між собою. Для стягнення **М.м.** на переправах існувала окрема старшина військових чиновників, що складалася з шафарів, підшафарів, писарів, підписарів.

Примак А.Ф.

МИТО ПЕРЕВІЗНЕ (SHIPPING DUTY). У Запорізькій Січі (XVI – XVIII ст.) збирали внутрішнє мито – «перевізне» – за перевезення на поромних і човнових переправах людей та товарів, яке йшло у Військову скарбницю. Ці функції належали службовій особі – військовому шафарю; у помічниках були – підшафарі, писар і підписар, козацькі команди. До їх функцій належало слідкувати за порядком при переміщенні товарів через переправи, при цьому вони вели прибутково-видаткові книги. На думку М. Довнар-Запольського, **М.п.** має характер податку, бо оплата послуг незрівняно вища їх вартості. **М.п.** стягувалося при користуванні перевозами, але вже не митниками, а перевізниками під приводом поліпшення перевозів. Пункти були розташовані на переправах через річки Дніпро, Південний Буг, Самара; на Кодацькому, Микитинському, Бугогардівському, Самарському перевозі. За одиницю оподаткування при стягненні мита, зокрема, з перевозів, із проїжджих купців за основу брався віз та голова товару (мова йде про худобу), насамперед, бралася до уваги вага воза – легкий чи важкий, його походження – іноземний чи тутешній. **М.п.** мало відмінності щодо його стягнення і в полках. Так, у Миргородському полку стягували **М.п.** з легкого воза в розмірі 15 коп., із воза з рибою – 25 коп., з тютюном – 39 коп., із сіллю – 40 коп., з яйцями – 20 коп., з голови товару (худоби) – 2 коп.; у Чернігівському полку – по 1, 2, 3, 4 та 6 коп. із воза; у Переяславському полку – по 1, 2, 4 та 8 коп.; в Ніжинському полку «с коломойцев» (волових важких возів) – по 8 коп., з інших важких та легких возів – по 2 коп. Брали **М.п.** за проїзд територією Гетьманщини.

За царювання імператриці Російської імперії Єлизавети (1741 – 1762 рр.) було перенесено митні кордони Російської імперії до польського та турецького кордонів, а визначені гетьманською адміністрацією види мита скасовано (1754 р.).

Примак А.Ф.

МИТО ПОДУЖНЕ (ПОДУЖЧИНА) (PODUZHNE DUTY (PODUZHCHYNA)) – платіж у Великому князівстві Литовському, який знімали за ввезення та продаж зерна, борошна, солі. У Києві **М.п.** становило півтора гроша за віз. **М.п.** йшло в дохід магістрату.

Ченцов В.В.

МИТО ПОМІРНЕ (МІРНЕ) (MEASURE DUTY) сплачувалося з певної міри привезеного товару, а також при його перепродажу. Використання **М.п.** в Україні сягає XII ст., воно було розповсюджено в Литві, Московії та Польщі. З наданням більшості міст України Магдебурзького права (протягом XV – XVII ст.) **М.п.** набуло більш широкого запровадження. Розмір **М.п.** був сталим і протягом декількох століть не змінювався – 2 гроші за одну одиницю товару. Міський голова чи бургомістр згідно з Магдебурзьким правом був найвищою виконавчою та судовою особою в місті, мав право встановлювати розміри податків та мита, відміняти їх чи звільняти від них окремих громадян, розглядав усі майново-боргові спори і виносив по них рішення, окремими вимогами корегували і **М.п.**

У другій половині XVII ст. у Гетьманщині **М.п.** замінили московським податком, який становив 5 % від ціни продажу товару.

Примак А.Ф.

МИТО ПОСАЖЕНЕ (FATHOM DUTY (VEHICLE LENGTH DUTY)) – митний платіж, що стягувався з кожного судна (воза). Особливістю справляння **М.п.** було те, що воно визначалось залежно від довжини транспортного засобу у сажнях.

Ченцов В.В.

МИТО ПРОЇЗНЕ (TRANSIT DUTY) – основний податок за провезення товарів через кордони певних територій. Історія стягнення **М.п.** в Україні сягає IV – V ст. Київська Русь (IX – XIII ст.) як транзитна держава мала вигідне територіальне розташування на одному із найбільших світових торговельних векторів «із варяг у греки» – по Дніпру, далі через Чорне море та сягав Константинополя. **М.п.** виступало одним із чинників забезпечення економічної безпеки Русі, збагачувало окремі міста за рахунок жвавої торгівлі, як з прикордонними так із віддаленими. Створила сприятливі умови купцям з Русі і угода укладена князем Олегом з Візантією (911): «...и да творять куплю, яко же им надобе, не платяче мыта ни в чём же». **М.п.** при перевезенні товарів: «сухе» – при сухопутному і «водяне» – по воді. В епоху Київської Русі (XI – XIII ст.) збір **М.п.** здійснювався під час переміщення людей і товарів через установлені кордони міста або окремо кожним князівством. У період занепаду Київської Русі та зростання могутності феодалів (друга половина XI ст.), став домінувати принцип «каждый да держит вотчину свою», започаткований на Любицькому з'їзді князів у 1097 р. Помісні князі відмовлялися підкорятися київському князю і в питанні податкової і митної систем: створювали свої власні митні застави на кордонах князівських вотчин, на яких купці повинні були сплачувати відповідні податки, насамперед **М.п.** Практично **М.п.** за своєю економічною суттю виконувало функції не стільки податку, скільки побору, так як сплачувалось не з товару, а з людей за право в'їзду на дану територію.

Аналогічні процеси відбувалися і в Західній Європі, де роздроблення феодальних монархій призвело до створення великої кількості митних застав, які стали на заваді розвитку зовнішньоекономічних відносин. **М.п.** збереглося і в митних порядках, встановлених на Запорізькій Січі, яка вела активну торгівлю з Туреччиною, Кримом, Литвою, Польщею і Росією та контролювала економічно вигідну частину відомого водного торговельного шляху «з варяг у греки».

Примак А.Ф.

МИТО ПРОСТЕ (SIMPLE DUTY) – вид мита за способом застосування митних ставок. Він базується на одній ставці митного оподаткування, тобто передбачає одну ставку мита для кожного товару незалежно від країни походження. Такий тариф є універсальним, але він не забезпечує достатньої маневреності у митній політиці, не передбачає пільгового або дискримінаційного мита і порівняно мало розповсюджений (Мексика, Болівія, Панама). Простий митний тариф за походженням завжди є автономним, тобто приймається країною без домовленостей з іншими державами у сфері митного регулювання ЗЕД. Слід зазначити, що при застосуванні експортного мита, як правило, діє простий митний тариф, тоді як механізм дії імпортного мита передбачає використання декількох видів митних ставок. Це свідчить про різну функціональну мету використання даного заходу митно-тарифної політики. Якщо у першому випадку – це виконання митним тарифом протекціоністських функцій, то у другому – це регулювання товаропотоків з певних країн.

Гребельник О.П.

МИТО РИБНЕ (FISHING DUTY). Ставки та види митних зборів у давньоруські часи не були стабільними, але всі вони поділялися на дві великі групи: сухе мито і водяне мито. Чималі податки й мито сплачували рибалки – за рибу платили **М.р.**, а також за її перевезення суднами, човнами або сплавлення плотами. Згідно із Статутною грамотою Великого князя Олександра (1494 р.). **М.р.** (митними зборами) обкладали рибу, яку відвозили човнами «з Черкас водою». Право стягувати **М.р.** мав призначений магістратом осьмник (від слова «вісім», «осім»), він мав утримувати в скарбницю восьму частину ввезеного до міста товару. Щодо риби, ввезеної на продаж з боку Черкас за документом «... осьмник має обмитити рибу на березі і своє десятоє має взятии». Стосовно ж соленої риби, то з кожної бочки у міську скарбницю стягувалися **М.р. –** два литовських гроші. Окремо регламентувалося стягнення податку від вилову осетрів, яких на той час, за спогадами сучасників, у Дніпрі було чимало. «От десяти осетров», на підставі тієї самої грамоти, осьмник «мав взяти кожного десятого». Від риби, впійманої у Бузі, три перші десятки «паколі» – на полковника, писаря й осавула, які були при рибних заводах, та чотири інші десятки – на січову старшину. Якщо ж рибу продали чи втратили, не віддавши від неї частку на військові чини, то рибалка сплачував її вартість грошима.

Згідно із «Кодексами османських законів» Селіма II (1569) за провезення риби підводами або чайками стягували натуральний податок.

За царського уряду належить освоєння запорожцями Північного Приазов'я та рибних промислів не лише на північному узбережжі Азовського моря, але й на Єйській косі. Вони вели широку торгівлю рибою, сіллю з Правобережної України й Галичини, а відповідно до свого промислу з них утримувалося **М.р.** В Архіві Запорозького коша зафіксовано, що на початку 40-х рр. XVIII ст. за часів кальміуського полковника Кішенського, було чимало інцидентів за рибний промисел запорожців. Здебільшого приводом до них служили напади донських козаків на захід від Міуського лиману до Бердянської коси та соляні озера на ній. Рибні та соляні промисли приносили чималі прибутки паланковій адміністрації, якій промисловці та приїжджі купці сплачували певні суми, відповідне **М.р.** Паралельно йшла доставка в Приазов'я потрібних місцевому населенню різних товарів, у тому числі й продуктів, яких тут бракувало.

Примак А.Ф.

МИТО РУБЛЕВЕ (ROUBLE DUTY) визначено Новоторговим статутом 1667 р. Відповідно до Новоторгового статуту зовнішні митні збори поділялися на ввізні та вивізні, внутрішні – на **М.р.** (проїжджe, торгове), перекупне та збори приватноправового характеру (амбарне, аршинне). **М.р.** істотно відрізнялося від зовнішніх видів мита тим, що воно стягувалося за умови, по-перше, коли товари призначались на продаж, по-друге, коли вони привозилися з міста, де існували митниці. Тому купець міг проїхати через усю Росію і везти із собою різні припаси для власного споживання. З іншого боку, в місцях, де не було митниць, місцеві виробники продавали свої товари вільно, і місцеві купці, купуючи товар у своєму місті, не платили жодного мита. Основна маса дрібних купців і виробників, які купували сировину та продавали готову продукцію у своєму місті, була вільна від сплати мита. Але якщо вони везли свій товар в інше місто для продажу, то цей товар ставав об'єктом торгівлі і підлягав сплаті мита у місці майбутнього продажу.

М.р. стягувалось у вигляді певного процента з ціни продажу товару. Розмір **М.р.** становив 10 % із солі, 2,5 % із сибірських соболів, що привозились до Москви, і 5 % – від усіх інших товарів. За загальним правилом **М.р.** стягувалося під час продажу

Срібний рубль XVII ст.

товарів. Проте й покупець міг «явити» в митниці кошти, що призначалися для закупівлі товарів, і сплатити **М.р.** в розмірі 2,5 % з цих коштів. Покупцеві видавався випис із митниці, після отримання якого під час купівлі товарів на заявлені кошти продавець звільнявся від сплати тієї частини **М.р.**, яка була сплачена при оголошенні коштів: при п'ятивідсотковому миту з нього добиралось 2,5 %, при десятивідсотковому – 7,5 %

Ченцов В.В.

МИТО СОЛЯНЕ (SALT DUTY). Одним з найдавніших і найвагоміших допоміжних занять українців було чумацтво, яке сягає доби Київської Русі. Так, у «Літописі Руському» згадуються прасоли, що займалися транспортуванням солі з Прикарпаття. Одним із видів митних зборів було проїзне, а особливим видом проїжджого мита було **М.с.,** яке стягувалося від солі, що перевозилася, та мито з соляних промислів. Сіль привозили в місто по Дніпру, у великих човнах-дубах (ком'ягах) з Чорноморського узбережжя, з Галича, Дрогобича, Коломиї. «Кгды соль, – говорилось в описі київської фортеці 1552 р., – идет с низу, дают с каждого челна мыта на замок по каменю соли, а белой соли, которая через Подолье приходит, з воза великого и малого по триста головешек». У феодальній Україні сіль обкладалася додатковим митом – домитницею.

Право на збирання **М.с.** великі князі досить рідко надавали приватним особам та місцевому уряду. З'явилась окрема категорія торговців сіллю, яких називали солениками, а пізніше – чумаками і коломийцями. Багатші з них в окремих містах монополізували торгівлю сіллю. На той час у Луцьку існувала розвинена система повинностей. Луцькі міщани, «згідно своїх давніх вольностей», купували сіль оптом у продавців, що приїжджали. Ці торговці (прасоли) мали право торгувати сіллю у місті, в яке приїжджали, але з цього вони платили **М.с.** до скарбу і ніяких інших повинностей не виконували. Мито або так зване «побаришне», яке луцькі міщани сплачували, залишалося у місті і в майбутньому.

На основних соляних шляхах, що пролягали з

України до Криму, Дону, Волощини та Галичини, чумаки платили транзитне мито від маж (возів спеціальної конструкції), залежно від їхньої ваги: по карбованцю за 60-пудову мажу, по два за 90-пудову і по три – за 120-пудову. З мита, яке отримували на різних митницях, видавались одноразові виплати (винагороди) на службу певним особам як в грошовій, так і в натуральній (сіллю) формі.

З 1569 р. **М.с.** надавали в оренду. Орендарі довільно збільшували повинності, в результаті чого багато селян розорялися і тікали з насиджених місць. Частина селян, що займалася солеварінням для продажу, змушена була платити велике мито старостам.

Примак А.Ф.

МИТО СПЕЦИФІЧНЕ (SPECIFIC DUTY) нараховується в установленому грошовому розмірі на кількісну одиницю товару та інших предметів, що обкладаються митом: обсяг, маса, метр, штука або інше. Наприклад, ставка митного тарифу на товар складає 50 євро за одну тонну. Якщо митна вартість товару дорівнює 1000 євро за одну тонну, то ціна цього товару в країні імпорту буде складати 1050 євро за одну тонну. Можна легко встановити, що адвалорний еквівалент специфічного тарифу на цей товар складе у даному випадку 5 %. Якщо товар оподатковується за специфічними ставками, то на відміну від адвалорного мита підставою для його нарахування є не митна вартість товару, а кількість товару. Ставка фіксується у стабільній валюті.

М.с. нараховується за формулою:

$$Мс = КТ \times СМс \times Окє$$

де Мс – величина мита, яке нараховується за специфічною ставкою; КТ – кількість товару (у тоннах, літрах, кубометрах, штуках тощо); СМс – специфічна ставка мита (в євро за одиницю товару); Окє – офіційний курс євро до гривні, який встановлюється НБУ на дату подання митної декларації.

М.с., як правило, застосовується на стандартизовані товари і має перевагу перед адвалорним з точки зору адміністрування, оскільки усуває можливість зловживань. Водночас технічні відмінності при застосуванні адвалорного і **М.с.** є не основними, тому що за організаційно-технічними відмінностями стоять торговельно-політичні й економічні цілі. Зокрема, рівень митного захисту за допомогою **М.с.** дуже залежить від коливань цін на товари. Так, **М.с.** у 100 дол. за один імпортний музичний центр значно обмежує імпорт музичних центрів ціною 800 дол., (тому що адвалорний еквівалент специфічного мита складає 12,5 % його ціни), ніж музичного центру ціною 1200 дол., що складає тільки 8,3 % його ціни. Внаслідок підвищення імпортних цін, рівень захисту внутрішнього ринку за допомогою специфічного тарифу знижується.

Отже, за умов коливання цін наслідки застосування мита різні: при збільшенні ціни сума, яка сплачується як адвалорне мито, збільшується пропорційно до зростання вартості товару, в той час як **М.с.** залишається незмінним. І навпаки, при падінні цін сума, яка сплачується як адвалорне мито, зменшується, а як **М.с.** залишається незмінною, тобто при падінні цін більш ефективним є використання **М.с.**, а при підвищенні – адвалорного. Незалежність **М.с.** від ціни товару позбавляє його певної еластичності і знижує ефективність його застосування для реалізації торговельно-політичних цілей.

Крім цього, за умов активізації інтеграційних процесів є необхідність порівняння рівня митного оподаткування, а при порівнянні специфічних ставок є певні складнощі, тому що застосовується вартісний показник (ставка **М.с.** виражається у грошових одиницях).

Дохід від введення **М.с.** отримає держава. Однак необхідно зауважити, що цей дохід ніякою мірою не буде залежати від ціни товару. І держава програє, коли збільшується ціна товару, тому що ставка залишається фіксованою і не змінюється сума мита при збільшенні ціни товару, оскільки частину доходу сплатять споживачі, а решту – імпортери-виробники. Безумовно, як і при застосуванні адвалорного мита, функціональність **М.с.** залежить від величини митної ставки. Зі збільшенням ставки **М.с.** послаблюється фіскальний ефект і посилюється захисний.

В Україні специфічні митні ставки почали застосовуватись з 1995 р. Це було обумовлено, у першу чергу, тим фактором, що через застосування адвалорних ставок почало відбуватися масове заниження митної вартості товарів суб'єктами ЗЕД з метою мінімізації митних платежів, особливо в частині сплати імпортного мита. Оскільки специфічні ставки не залежать від методики визначення митної вартості, то застосування даного інструменту тарифного регулювання частково розв'язало проблему. В основному об'єктом оподаткування **М.с.** стала сільськогосподарська продукція, мінеральна сировина, товари широкого вжитку (одяг із натуральної шкіри, хутрові вироби, побутова радіоелектроніка) та транспортні засоби.

Гребельник О.П.

МИТО СПЕЦІАЛЬНЕ (SPECIAL DUTY) – особливий вид мита, який додатково застосовується при захисті національного ринку. При цьому ставки спеціального митного тарифу встановлюються на більш високому рівні у порівнянні з постійно діючими. В залежності від функціональної направленості **М.с.** може використовуватись як захисний захід, міра попередження та захід у відповідь. Як захисний захід, **М.с.** запроваджується, якщо товари ввозяться на митну територію України у таких кількостях або на таких умовах, які загрожують чи завдають шкоди вітчизняним виробникам подібних або безпосередньо конкуруючих товарів.

Запобіжним заходом даний вид тарифного регулювання стає відносно суб'єктів ЗЕД, які порушують загальнодержавні інтереси у сфері міжнародних економічних відносин, а також як захід для припинення недобросовісної конкуренції у випадках, що визначаються законами України.

У відповідь на дискримінаційні дії та (чи) недружні дії з боку іноземних держав проти України або у відповідь на дії окремих країн та їх союзів, які обмежують здійснення законних прав та інтересів суб'єктів ЗЕД України, держава також може запроваджувати **М.с.**

Слід зауважити, що ставка **М.с.** встановлюється в кожному окремому випадку залежно від конкретної ситуації та мотивації застосування.

Останнім часом досить інтенсивно даний інструмент регулювання почали використовувати не тільки країни з напрацьованим антидемпінговим законодавством, але й країни, які тільки починають відпрацьовувати механізм жорсткого протекціоністського регулювання імпорту – Російська Федерація та країни СНД. Так, відносно українських товарів з вересня 2000 р. було введено спеціальне 30 % імпортне мито на вивезення з України картопляного крохмалю, що зробило практично нерентабельним експорт даного товару у Росію. Наслідком даного процесу стало значне падіння обсягів продажу крохмалю (оскільки виробляти його в обсягах, необхідних для внутрішнього споживання, нерентабельно). Ініціатором проведення спеціального розслідування та введення **М.с.** став основний конкурент українських підприємств на даному сегменті ринку Росії – Група промислових підприємств «Російський крохмалепродукт».

Гребельник О.П.

МИТО СУХЕ (DRY DUTY (DRYLAND DUTY)) – група митних платежів у давньоруській державі, що стягувались із возів, саней та різних товарів, які перевозили або переносили сушею. До **М.с.** належало: «подужне» (із воза), «полозове» (зі саней), «верхове» (із вершника, який перевозив товар). Від **М.с.** звільняли купців, що поверталися додому тим самим шляхом, яким везли товар на продаж, але тільки за умови, що кількість возів залишилась тією самою. Із зайвих возів, придбаних у дорозі, **М.с.** треба було сплачувати повністю.

Ченцов В.В.

МИТО ТОРГОВЕ (TRADE DUTY) – платіж у Великому Князівстві Литовському, який необхідно було сплачувати за надання послуг у сфері реалізації товарів (місцях на ринках, торгах, ярмарках; розміщення товарів на спеціальних торгових складах; проживання та утримання коней, волів на готельних дворах та ін.). **М.т.** в Києві стягували призначені великокняжим урядом осьмник та його помічники. Серед товарів, які обкладалися **М.т.**, були риба «солоное, живое або тежь вялое» (рибне мито); дрова, ліс та вироби з дерева (дров'яне мито); м'ясо, шкури та хутра (скопне мито або «цло отъ зверу косматого»).

Ченцов В.В.

МИТО ТРАНЗИТНЕ (TRANSIT DUTY) – встановлюється для товарів, які переміщуються через митну територію країни до інших держав. **М.т.** застосовується тільки у деяких країнах світу. Основні причини застосування **М.т.**: регулювання (стримання) потоків певних груп товарів територією країни; поповнення державного бюджету; покриття витрат, пов'язаних з транзитом іноземних товарів митною територією країни.

Певний час **М.т.** було досить популярним заходом фіскального характеру і застосовувалось багатьма країнами світу. Але з часом, враховуючи той факт, що всі держави, як правило, зацікавлені у збільшенні транзиту їх територією, оскільки це приносить чималі дивіденди, **М.т.** стало об'єктом міжнародних переговорів, і у більшості країн припинило своє існування (перша половина XX ст.). У 1921 р. результатом проведення Барселонської конференції стало прийняття узгодженого документа відповідно до якого представники 34 країн-учасниць взяли зобов'язання про не запровадження **М.т.** та вільне переміщення транзитних товарів їхніми територіями.

У подальшому дана практика було розповсюджена й на інші території. Так, відповідно до статті V ГАТТ країни-учасниці даної угоди взяли на себе обов'язок щодо свободи транзиту територією кожної з країн-учасниць, тобто звільнення транзитних товарів від митних та транзитних зборів. Тому даний вид мита сьогодні використовується дуже рідко, як правило, як інструмент «торговельної війни». Більшість країн віддають перевагу при оподаткуванні транзиту нарахуванню різного виду зборів: дозвільні, гербові, статистичні і, як правило, нарахування плати за переміщення вантажів митною територією даної держави.

Гребельник О.П.

МИТО У ВЕЛИКОМУ КНЯЗІВСТВІ ЛИТОВСЬКОМУ (DUTY OF GRAND DUCHY OF LITHUNIA). Чіткої межі між митом та податками в сучасному розумінні не існувало. Виділяють внутрішні види мита, державні та приватні, і зовнішні (цло), що сплачували на кордоні. Цло бралося від торговельно-комунікаційних засобів (возів, коней, ком'яг, шкут), незалежно від товару, що ними перевозився. Тобто цло – це індуктивно-евективна (імпортно-експортна) система оплат від засобів перевезення. А мито – усі інші види оплат від роду та виду товару. До початку XVI ст. поділ на «цло» і «мито» був майже відсутнім і почав викристалізовуватись лише у середині цього століття.

Внутрішні мита стягувались при пересуванні товарів у країні, наприклад, на мостах, греблях тощо, або ввезенні їх до міста, чи перевезенні через нього, чи взагалі через заставу; торгові мита стягувались при переході предмета споживання від продавця до покупця, причому найчастіше у той момент, коли урядова влада або влада громади закликалась до засвідчення правильності ваги та міри продукту, що продавався. Торгові мита стягувались лише з товарів, а мита на заставах і переїздах поширювалися інколи на товари, а інколи на осіб, які прямували з товаром або без нього. Серед останнього виду мита слід розрізняти мито провізне та ввізне, проїзне та в'їзне.

Найбільш поширеним в'їзним та виїзним митом була обістка, або явка. У широкому значенні цей термін вживався як сповіщення урядових органів міста про прибуття до нього тих чи інших осіб, яке оплачувалось. Але переважно його вживали у вузькому значенні виду митного збору, який сплачувався завжди, незалежно від торгового і провізного мита, бо його головне значення полягало у повідомленні про прибуття товарів. Інший вид особистого мита, головщина, стягувався досить рідко.

Серед мита, яким обкладались товари при їх пересуванні, виділяють дві групи. Першу становило мито, що стягувалось державою, громадами або приватними землевласниками як плата за якусь реальну послугу проїжджим особам. Воно мало характер податків, бо оплата послуг була значно вища їх вартості. Цю групу становили мостове, гребельне, мито на перевозах і мито, яке сплачували при переході річкових суден через язи й під мостами. Вони різнилися способами стягнення та розміром. Іншу групу становило мито, яке було податком у повному значенні, воно мало суто фіскальні цілі і стягувалося за найрізноманітніших умов. Деякі види були узаконені великокнязівською владою. Інколи такі види мита отримували спеціальні назви. Зокрема, у Києві на пристані з жита, яке міряли на колоди, стягували поколодне мито на костьол св. Миколая. А з ком'яг (вид річкового судна), що йшли вниз по Дніпру, брали корчовщину (різновид митних зборів за перевезення і продаж збіжжя). Особливим видом проїжджого мита було соляне, яке стягували від солі, що перевозилась (переважно у замках на Волині), та від караванів (тільки у південних замках). Право на збирання соляного мита великі князі досить рідко надавали приватним особам та місцевому уряду.

Ввізне **М.** встановлювалося з урахуванням суспільних потреб на товари. Зокрема, на більш потрібні недорогі тканини тариф був значно нижчим, ніж на дорогі. Також при визначенні тарифів враховувалася загальнополітична ситуація.

Ченцов В.В.

МИТО У КИЇВСЬКІЙ РУСІ (DUTY OF KYIVAN RUS'). З XI ст. починається процес виділення мита як окремого виду зборів. У XI – XIV ст. в давньоруській державі існували види мита, які поділялися на проїзне, вивізне та торгове мита. До проїзного належало мито за товар, який перевозився возом і, що залежало від довжини воза в саженях (посажене), мито з купця та його робітників як з фізичних осіб (головщина) та штраф за несплату мита (промит). Вивізне передбачало мито за право повернутися з торгу (задні колачі) та за проїзд мостами (мостове). Торгове включало мито за місце у торговому ряду (явка), за право зберігати товар у складських коморах (коморне), за право купців наймати житло (гостинне).

Ченцов В.В., Морозов О.В.

МІЖВІДОМЧА КОМІСІЯ З МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ (INTERDEPARTAMENTAL COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE) – орган державного оперативного регулювання ЗЕД в Україні. У відповідності до чинного законодавства **М.к.** належить до органів проведення антидемпінгових, антисубсидиційних та спеціальних розслідувань в Україні.

Порядок створення, склад та діяльність **М.к.** регламентується ЗУ «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», «Про зовнішньоекономічну діяльність», постановою КМУ від 18.04.2012 № 310 «Про затвердження складу Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі», а також рядом міжнародних угод, ратифікованих Україною.

Порядок створення **М.к.** визначено ст. 5 ЗУ «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту». **М.к.** очолює Голова, яким за посадою є Міністр економіки та з питань європейської інтеграції України. Членами **М.к.** є Голова **М.к.**, його перший заступник, заступники та посадові особи органів виконавчої влади.

Персональний склад **М.к.** затверджується КМУ за поданням Голови **М.к.** Відповідно до постанови КМУ від 18.04.2012 № 310 «Про затвердження складу Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі» до складу **М.к.** входять: Міністр економічного розвитку і торгівлі – Голова **М.к.**; перший заступник Міністра економічного розвитку і торгівлі – перший заступник Голови **М.к.**; Керівник Головного управління з питань економічної політики та впровадження економічних реформ Адміністрації Президента України – заступник Голови **М.к.**; заступник Міністра енергетики та вугільної промисловості – керівник апарату; заступник директора Департаменту митної справи Міністерства доходів і зборів (з травня 2014 р. – ДФСУ); директор Департаменту економічного співробітництва Міністерства закордонних справ; заступник Міністра інфраструктури; заступник Міністра промислової політики; директор Департаменту зовнішньоекономічних зв'язків Мінагрополітики; державний уповноважений Антимонопольного комітету; заступник Голови СБУ; директор Департаменту податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку Мінфіну; заступник директора Департаменту цивільного, фінансового законодавства та законодавства з питань земельних відносин – начальник управління фінансового законодавства Міністерства юстиції. Зміни до складу **М.к.** вносяться у такий самий спосіб, як і затвердження нового складу **М.к.**, проте процедура внесення таких змін на даний час законодавством не регламентована. Не визначено

також і термін повноваження членів **М.к.,** порядок їх заміщення, введення у склад **М.к.** Формою роботи **М.к.** є засідання. Засідання **М.к.** проводяться на вимогу Голови **М.к.,** на письмову обґрунтовану вимогу члена **М.к.,** яка подається Голові **М.к.,** та в інших випадках з дотриманням строків відповідно до законодавства.

Засідання скликаються Головою **М.к.,** а у разі його відсутності – першим заступником або заступником Голови **М.к.** і повинні проводитися не раніше ніж на п'ятий день і не пізніше ніж на десятий день після направлення відповідного повідомлення. Разом з повідомленням про засідання членам **М.к.** надсилається вся необхідна інформація щодо питань, які виносяться на відповідне засідання **М.к.** У разі необхідності на засідання **М.к.** можуть запрошуватися експерти державних та недержавних установ, а також іноземні експерти.

Засідання **М.к.** є правомочним, якщо на ньому присутні не менше половини членів **М.к. М.к.** у межах своєї компетенції приймає рішення, організовує та контролює їх виконання. У голосуванні за прийняття відповідного рішення можуть брати участь тільки члени **М.к.**

Акти **М.к.,** зокрема щодо проведення антидемпінгового розслідування та застосування антидемпінгових заходів, є обов'язковими для виконання.

На засіданнях **М.к.** приймаються рішення: про порушення антидемпінгового розслідування; про позитивні або негативні висновки щодо наявності демпінгу та методи, що дають можливість визначити демпінгову маржу; про позитивні або негативні висновки щодо наявності шкоди та її розміру; щодо визначення причинно-наслідкового зв'язку між демпінговим імпортом та шкодою; про застосування антидемпінгових заходів; з інших питань в межах повноважень, передбачених законодавством.

До повноважень **М.к.** належить прийняття усіх попередніх та остаточних рішень щодо наявності (відсутності) факту демпінгового (субсидованого чи масованого) імпорту, факту заподіяння шкоди або загрози заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Ченцов В.В.

МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ (INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION – IDA) була створена як філія МБРР у 1960 р., входить до групи Світового банку. Метою **МАР** є підтримка економічного розвитку, збільшення продуктивності і життєвих стандартів у найменш розвинених країнах світу, які є членами **МАР**, шляхом запровадження фінансування для задоволення важливих потреб їх розвитку на сприятливіших умовах для балансу платежів, ніж надаються звичайними кредитами, і таким чином продовження завдання розвитку МБРР та підтримки його діяльності.

Для досягнення поставленої мети **МАР** надає безпроцентні кредити на 20, 35 або 40 рр. Погашення кредитів починається з 11-го р. після початку їх використання. **МАР** стягує 0,75 % комісійних. Оскільки **МАР** отримує основну частину ресурсів у вигляді внесків держав-членів, сума коштів, які можуть надаватися в кредит, фактично обмежена розміром обіцяних відрахувань. Відтак, **МАР** має розподіляти ресурси між країнами-позичальниками, що відповідають установленим критеріям:

1) критерії прийнятності. Для того, щоб визначити, які країни мають право позичати у **МАР**, використовуються три критерії: відносний показник бідності, що вимірюється як ВНП у розрахунку на душу населення нижче певного порогового значення, яке переглядається час від часу; недостатня кредитоспроможність для позичання коштів на ринкових умовах, внаслідок чого виникає потреба в отриманні ресурсів на пільгових умовах; висока ефективність реалізації політики, що сприяє економічному зростанню і скороченню бідності;

2) критерії розподілу. Основним чинником, що визначає порядок розподілу ресурсів **МАР** між країнами, які відповідають установленим критеріям, є те, наскільки ефективно реалізується в країні політика, що сприяє економічному зростанню і скороченню бідності. Ще одним визначальним чинником є рівень доходів на душу населення: найбідніші країни, що відповідають критеріям **МАР**, отримують більше коштів, ніж інші країни, за однакових показників ефективності політики;

3) рейтинг ефективності. Кожний рік **МАР** оцінює якість реалізації позичальниками політики. Критерії і методологія цих оцінок з часом змінювались. Так, оцінці підлягає не лише політика уряду, але й установи, що втілюють цю політику в життя. При проведенні оцінки також враховується ефективність портфеля проектів, що реалізуються в країні. 20 критеріїв реалізації поділені на чотири

категорії: управління економікою; структурна політика; заходи політики, метою яких є залучення різних верств населення в процес розвитку/забезпечення соціальної справедливості; управління державним сектором і відповідні установи.

Обсяг ресурсів, що виділяються **МАР** країні, залежить, насамперед, від рейтингу, що присвоюється позичальнику на основі результатів щорічної оцінки ефективності реалізації в країні політики і її інституціональної системи. При виділенні коштів позичальникам, що мають право на отримання кредитних ресурсів як від **МАР**, так і від МБРР («змішаним» позичальникам), необхідно враховувати кредитоспроможність цих країн, від якої залежать їх можливості отримувати ресурси з інших джерел, а також здатність цих країн ефективно використовувати ресурси **МАР** для вирішення проблеми бідності.

Кошти виділяються з достатньою гнучкістю, таким чином, щоб можна було своєчасно реагувати на важливі зміни в показниках ефективності діяльності. Як результат, фактичний обсяг кредитування тісно пов'язаний з показниками ефективності, що дозволяє поступово збільшувати обсяг кредитних ресурсів, що виділяються тим країнам, де реалізація політики найбільшою мірою сприяє ефективному використанню ресурсів.

Джерела фонду **МАР**: внески за підпискою; додаткові внески країн-членів (переважно розвинених); повернення кредитів; відрахування із прибутків МБРР.

Основними елементами стратегії **МАР** є: прискорення економічного зростання шляхом вжиття продуманих заходів макроекономічної галузевої політики, що, насамперед, сприяє розвиткові сільських районів і приватного сектора; інвестування в людський капітал шляхом сприяння розвитку і зміцненню соціальної сфери, у тому числі вирішенню гендерних проблем, запровадженню заходів з боротьби з інфекційними захворюваннями, такими як ВІЛ/СНІД, та пом'якшення соціальних наслідків цих захворювань; розширення організаційно-технічних можливостей для підвищення ефективності управління, у тому числі управління державними видатками, і для боротьби з корупцією; охорона довкілля в цілях стійкого розвитку; сприяння подоланню наслідків збройних конфліктів; сприяння торгівлі та регіональній інтеграції.

МАР нараховує 171 країну-учасницю. Членами **МАР** можуть бути лише члени МБРР. **МАР** за організаційною структурою та методами управління побудована аналогічно до МБРР. **МАР** має Раду керуючих, виконавчих директорів, президента і персонал, необхідний для виконання визначених зобов'язань. Місце розташування органів **МАР** – Вашингтон. Сьогодні **МАР** є найбільшим джерелом фінансування основних соціальних послуг у найбідніших країнах світу. Інвестиції в медичне обслуговування, початкову освіту і забезпечення чистою водою здійснюються, насамперед, в інтересах дітей.

Барановський О.І.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ – див. ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОНОМІЧНА МІЖНАРОДНА.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО БЕЗПЕЧНІ КОНТЕЙНЕРИ 1972 РОКУ (INTERNATIONAL CONVENTION FOR SAFE CONTAINERS).

М.к. прийнята ООН у Женеві 05.12.1972, є безстроковою, складається із преамбули, 16 статей, 2 додатків, відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Метою підписання **М.к.** було: підтримання високого рівня безпеки людського життя під час обробки, штабелювання та перевезення контейнерів під час звичайної експлуатації; полегшення міжнародних контейнерних перевезень; розроблення загальних міжнародних вимог у сфері безпеки.

М.к. поширюється на нові й існуючі контейнери, які використовуються в міжнародних перевезеннях, за винятком контейнерів, спеціально призначених для повітряних перевезень. Кожний існуючий контейнер повинен пройти процедуру допуску згідно з відповідними положеннями про допуск існуючих контейнерів, викладеними в додатку I, протягом 5 років з моменту набрання чинності **М.к.**

Кожний контейнер, допущений згідно зі статтею 3 **М.к.,** підлягає на території Договірних Сторін контролю з боку посадових осіб, належним чином уповноважених цими Договірними Сторонами. Цей контроль обмежується перевіркою наявності на контейнері таблички про допуск за умовами безпеки, як цього вимагає **М.к.,** якщо немає серйозних підстав для припущення, що стан контейнера є таким, що виникає очевидна загроза безпеці. У такому разі посадова особа, яка здійснює контроль, здійснює його лише настільки, наскільки це необхідно для забезпечення того, щоб до продовження експлуатації контейнер було відновлено до стану, що відповідає вимогам безпеки.

Стаття 9 **М.к.** передбачає можливість вносити поправки за пропозицією будь-якої Договірної Сторони відповідно до кожної з процедур, зазначених у цій статті.

Будь-який спір між двома чи більше Договірними Сторонами стосовно тлумачення або застосування **М.к.,** який не може бути вирішено шляхом переговорів або інших засобів урегулювання, передається на прохання однієї з них до арбітражного суду, створеного в такий спосіб: кожний учасник спору призначає арбітра, і ці два арбітри призначають третього арбітра, який є головою. Якщо після закінчення трьох місяців з дня одержання прохання один з учасників не може призначити арбітра або арбітри не можуть обрати голову, будь-який з учасників може звернутися до Генерального секретаря з проханням призначити арбітра або голову арбітражного суду.

Примак А.Ф.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ВЗАЄМНУ АДМІНІСТРАТИВНУ ДОПОМОГУ У ВІДВЕРНЕННІ, РОЗСЛІДУВАННІ ТА ПРИПИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (INTERNATIONAL CONVENTION ON MUTUAL ADMINISTRATIVE ASSISTANCE FOR THE PREVENTION, INVESTIGATION AND REPRESSION OF CUSTOMS OFFENCES).

М.к. прийнята 09.06.1977 під егідою Ради митного співробітництва у Найробі; є безстроковою, складається із преамбули, 6 глав, 23 статей, 11 додатків; відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

У преамбулі **М.к.** зазначено, що порушення митного законодавства становить загрозу економічним, соціальним та фіскальним інтересам держав та законним інтересам торгівлі; протидія порушенням митного законодавства може бути ефективнішою за умови співробітництва між митними адміністраціями; таке співробітництво є однією з цілей Конвенції про створення Ради митного співробітництва

Статтею 1 передбачено, що Договірні Сторони, які прийняли один або більше Додатків до **М.к.,** погоджуються, що їх митні адміністрації надаватимуть одна одній взаємну допомогу з метою відвернення, розслідування та припинення порушень митного законодавства згідно з положеннями цієї Конвенції.

Будь-які дані, документи чи інша інформація, що надаються або отримуються згідно з **М.к.**: використовуються лише для цілей, визначених **М.к.,** включаючи використання під час судового або адміністративного розгляду, і за умови дотримання заборон, які можуть бути встановлені митною адміністрацією, що їх надає; користуються в отримуючій державі таким самим захистом щодо конфіденційності та офіційної секретності, який застосовується в цій державі у відношенні до подібних даних, документів та інформації, отриманих на її власній території.

Обмін інформацією між Договірними Сторонами згідно з **М.к.** здійснюється безпосередньо через їх митні адміністрації. Митні адміністрації Договірних Сторін визначають підрозділи або осіб, відповідальних за обмін інформацією, і повідомляють Генеральному Секретарю Ради назви/імена та адреси таких підрозділів або осіб. Генеральний Секретар надає цю інформацію іншим Договірним Сторонам. Митна адміністрація запитуваної Договірної Сторони, дотримуючись положень законодавства та правил, чинних на її території, вживає необхідних заходів для виконання запиту про допомогу.

З метою виконання основних цілей **М.к.,** Рада та митні адміністрації Договірних Сторін забезпечують підтримання особистих та безпосередніх зв'язків між підрозділами, відповідальними за відвернення, розслідування та припинення порушень митного законодавства.

Відповідно до положень **М.к.,** взаємна адміністративна допомога може бути таких видів: допомога, що надається митною адміністрацією з власної ініціативи; допомога за запитом у стягненні ввізного та вивізного мита й податків; допомога за запитом щодо контролю; допомога за запитом щодо нагляду; розслідування та повідомлення за запитами на користь іншої Договірної Сторони; участь представників митних адміністрацій при розгляді справ у суді або трибуналі; присутність представників митних адміністрацій однієї Договірної Сторони на території іншої Договірної Сторони; участь у розслідуваннях, що проводяться за кордоном; збір інформації; надання допомоги у боротьбі з контрабандою наркотиків та психотропних речовин; надання допомоги у протидії контрабанді творів мистецтва, антикваріату та інших культурних цінностей.

З метою розвитку міжнародного співробітництва в галузі митної справи та підвищення рівня ефективності боротьби з порушеннями митного законодавства, 23.05.2000 на основі Указу Президента України № 699/2000 Україна також приєдналася до **М.к.**

Примак А.Ф.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ГАРМОНІЗОВАНУ СИСТЕМУ ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ (INTERNATIONAL CONVENTION ON THE HARMONIZED COMMODITY DESCRIPTION AND CODING SYSTEM) складається із преамбули, 20 статей та Протоколу, який був прийнятий у 1986 р. та відстрочив дату вступу **М.к.** у силу. **М.к.** була прийнята у Брюсселі 14.06.1983. Україна приєдналась до **М.к.** у травні 2002 р.

М.к. була розроблена та прийнята з метою сприяння міжнародній торгівлі, спрощення збору, співставлення та аналізу статистичних даних, особливо тих, що належать до міжнародної торгівлі, для зменшення витрат, які викликані повторним описом, класифікацією і кодуванням товарів при їх переході з однієї системи класифікацій в іншу в процесі міжнародної торгівлі. **М.к.** покликана сприяти стандартизації зовнішньоторговельної документації та передачі статистичних даних.

У **М.к.** розроблено систему єдиних термінів. Зокрема, під «Гармонізованою системою опису та кодування товарів» розуміється номенклатура, що містить товарні позиції, підпозиції і належні до них цифрові коди, примітки до розділів, груп і підпозицій, а також основні правила класифікації для тлумачення Гармонізованої системи. Під «номенклатурою митних тарифів» розуміється номенклатура, розроблена відповідно до законодавства Договірної Сторони для справляння митних зборів при імпорті товарів. Під «статистичними номенклатурами» розуміються номенклатури товарів, розроблені Договірною Стороною для збору статистичних даних з експорту та імпорту товарів. Під «єдиною митно-статистичною номенклатурою» розуміється

номенклатура, яка об'єднує номенклатуру митних тарифів і статистичну номенклатуру, яку за законодавством Договірна Сторона вимагає використовувати під час декларування товарів при імпорті.

М.к. зобов'язала Договірні Сторони привести у відповідність до Гармонізованої системи національні митно-статистичні номенклатури. Також учасники взяли на себе зобов'язання використовувати всі товарні позиції і підпозиції Гармонізованої системи, також належні до них цифрові коди, без будь-яких доповнень або змін, і застосовувати основні правила класифікації для тлумачення Гармонізованої системи, а також всі примітки до розділів, груп і підпозицій та не змінювати обсяг розділів, груп, товарних позицій і підпозицій Гармонізованої системи. Сторони домовились дотримуватися порядку кодування, прийнятому у Гармонізованій системі. Кожна Договірна Сторона **М.к.** також зобов'язалась опубліковувати свої статистичні дані з імпорту та експорту товарів у відповідності до шестизначного коду Гармонізованої системи. **М.к.** передбачає можливість більш детальної класифікації та створення у своїй номенклатурі митних тарифів або у статистичній номенклатурі підрозділів для класифікації товарів по більшій кількості знаків, ніж у Гармонізованій системі, при умові, що ці підрозділи будуть додані і кодовані понад шестизначний цифровий код, який наведено у додатку до **М.к.**

Хома В.О.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ВИКОНАВЦІВ, ВИРОБНИКІВ ФОНОГРАМ І ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ (INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE PROTECTION OF PERFORMERS, PRODUCERS OF PHONOGRAMS AND BROADCASTING ORGANIZATIONS) прийнята державами-учасницями Дипломатичної конференції, скликаної Міжнародним союзом з охорони літературних і художніх творів, МОП та ЮНЕСКО 26.10.1961 у м. Рим (Італія); є безстроковою; складається із 34 статей; відкрита для держав-членів ООН, учасників Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів або Всесвітньої конвенції про авторське право. Учасницями **М.к.** є понад 60 держав.

Метою підписання **М.к.** є: захист права виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення.

Охорона, що надається **М.к.,** не зачіпає і ніяким чином не впливає на захист авторських прав на твори літератури і мистецтва, тому жодне з положень **М.к.** не може розглядатися як таке, що завдає шкоди цій охороні.

Для цілей **М.к.** національний режим охорони означає правовий режим, який встановлюється національним законодавством Договірної Держави, в якій запитується охорона: виконавців, які є її громадянами, щодо виконань, здійснених, переданих в ефір або вперше записаних на її території; виробників фонограм, які є її громадянами, щодо фонограм, вперше записаних або вперше опублікованих на її території; організацій мовлення, штаб-квартири яких розташовані на її території, щодо телерадіомовлення, здійснюваного за допомогою передавачів, розташованих на її території.

Охорона, яка надається виконавцям відповідно до **М.к.,** включає можливість запобігати: здійсненню без їхньої згоди телерадіопередачі або публічного сповіщення їхнього виконання за винятком випадків, коли використовуване для телерадіопередачі або для публічного сповіщення виконання вже було передане в ефір або здійснюється з використанням запису; здійсненню без їхньої згоди запису виконання, яке не було предметом запису; відтворенню без їхньої згоди запису їхнього виконання: якщо первинний звуковий запис був здійснений без їхньої згоди; якщо відтворення здійснюється з іншою метою, ніж та, на яку виконавці дали свою згоду; якщо первинний звуковий запис здійснений відповідно до положень статті 15, а відтворення здійснюється з іншою метою, ніж та, яка зазначена в цих положеннях.

Будь-яка держава, яка стала учасницею **М.к.,** бере на себе всі зобов'язання і користується всіма перевагами, що випливають з неї. Кожна Договірна Держава зобов'язується вжити відповідно до своєї Конституції заходів, необхідних для забезпечення застосування **М.к.**

Будь-який спір між двома або більше Договірними Державами, що стосується тлумачення або застосування **М.к.,** якщо він не врегульований шляхом переговорів на вимогу будь-якої із сторін у спорі, передається на розгляд до Міжнародного Суду, якщо тільки сторони не домовляться про інший порядок його врегулювання.

Примак А.Ф.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ (INTERNATIONAL CONVENTION ON THE SIMPLIFICATION AND HARMONIZATION OF CUSTOMS PROCEDURES (DONE AT KYOTO ON 19 MAY 1973) – міжнародна митна конвенція, яка набула чинності з 25.09.1974. У зв'язку із прийняттям 26.06.1999 оновленої **М.к.** (відповідно до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур), яка набула чинності з 03.02.2006, **М.к.** від 1973 р. втратила свою актуальність. Станом на 30.06.2012 **М.к.** нараховувала 81 країну-учасницю.

Україна приєдналась до **М.к.** 05.10.2006, але фактичне приєднання нашої держави відбулося лише у 2011 р. після прийняття ЗУ від 15.02.2011 № 3018-IV «Про внесення змін до Закону України

«Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур». Конвенція набула чинності в Україні з 15.09.2011.

М.к. розроблена та прийнята з метою гармонізації та спрощення митних процедур, сприяння розвитку міжнародної торгівлі, впровадження митних принципів, сформованих у ГАТТ (1994 р.) та угодах СОТ, які стосуються митної справи.

Метою **М.к.** є спрощення та гармонізація митних процедур і правил. **М.к.** з одного боку спрямована на стимулювання ЗЕД шляхом спрощення та прискорення процедур митного оформлення та митного контролю, а з іншого боку – на те, щоб це прискорення та спрощення не заподіяло шкоди інтересам держави та суспільства в частині наповнення дохідної частини державного бюджету, захисту внутрішнього ринку тощо. **М.к.** передбачає, що одним із напрямів, у якому мають рухатися митні адміністрації у сучасних умовах, є перехід на методи митного контролю, які засновані на принципах постаудиту та управління ризиками.

Відповідно до статті 4 оновленої **М.к.,** вона має таку структуру: Основна частина, Загальний додаток і Спеціальні додатки (A, B, C, D, E, F, G, H, J, K). Загальний додаток і кожний із Спеціальних додатків до **М.к.** складається, як правило, із розділів, на які поділяється відповідний додаток. У кожному Спеціальному додатку містяться також Рекомендовані правила. **М.к.** не містить норм прямої дії. Положення **М.к.,** наведені у формі стандартів і правил, охоплюють практично весь спектр питань митного регулювання. Державам-учасницям **М.к.** надається можливість самостійно відображати у національних законодавчих та підзаконних актах відповідні правила, залежно від стану економічних відносин у країні, її рівня розвитку і т.д.

В Україні розпочато наближення національного митного законодавства до всіх без винятку положень оновленої **М.к.** МКУ 2012 р. розроблено на основі **М.к.** ДМСУ та Міндоходів України (з травня 2014 р. – ДФСУ) прийнято низку наказів, направлених на відображення положень **М.к.** в практиці роботи митних органів. Найголовніше, що було зроблено для імплементації її положень, – це запровадження митного контролю, заснованого на аналізі та управлінні ризиками, запроваджено контроль після завершення митного оформлення, створено умови для розвитку електронного декларування.

При приєднанні до **М.к.** для України передбачено перехідний період (від 3 до 5 рр.) для приведення положень митного законодавства у відповідність до її положень, але основні вимоги **М.к.** вже виконано.

Разумей М.М.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УЗГОДЖЕННЯ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ НА КОРДОНАХ ВІД 21 ЖОВТНЯ 1982 РОКУ (INTERNATIONAL CONVENTION ON THE HARMONIZATION OF FRONTIER CONTROLS OF GOODS) – підписана 21.10.1982 під егідою ООН та набула чинності 15.10.1985 і складається з основного тексту (Преамбула і чотири глави, які містять 26 статей) і восьми додатків, які є її невід'ємною частиною. **М.к.** є безстроковою та відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Мета **М.к.** – полегшення міжнародного перевезення всіх видів вантажів, що перетинають при ввезенні, вивезенні, транзиті один або більше морських, повітряних чи сухопутних кордонів, шляхом скорочення вимог стосовно дотримання формальностей, а також видів і тривалості контролю, зокрема через національну й міжнародну координацію процедур контролю і методів їх застосування. Положення **М.к.** не впливають на права й обов'язки, що витікають з договорів, які її Договірні Сторони (держави) уклали до приєднання до неї.

На міжнародному рівні держави зобов'язуються співпрацювати одна з одною та з компетентними міжнародними органами, обмінюватися на підставі попереднього запиту інформацією, потрібною для застосування **М.к.** відповідно до умов, зазначених у її додатках, а також укладати, в окремих випадках, нові багатосторонні або двосторонні договори чи угоди. У відносинах між собою та з компетентними міжнародними органами держави прагнутимуть широко використовувати документи, складені відповідно до зразка-формуляра ООН.

З урахуванням цього, держави зобов'язуються: приймати документи, виготовлені з використанням певного технічного процесу, за умови, що вони відповідають офіційним правилам стосовно їх форми, автентичності та засвідчення, а також легко читаються і зрозумілі; забезпечити підготовку і засвідчення необхідних документів, що повністю відповідають вимогам законодавства.

Розглядаючи загальні положення основного тексту **М.к.,** що спрямовані на полегшення процедур перетину кордонів під час міжнародних автомобільних перевезень у цілому, не можна не згадати про спеціальні положення, визначені у восьми її додатках. Їх зміст присвячено вирішенню таких питань: узгодження митного контролю з іншими видами контролю; медико-санітарного контролю; ветеринарного контролю; фітосанітарного контролю; контролю відповідності технічним стандартам; контролю якості; діяльності адміністративного комітету; полегшення процедур перетину кордонів під час міжнародних автомобільних перевезень.

Пропонується звернути основну увагу на перший і восьмий Додатки. Зокрема, у змісті Додатка 1 зазначено, що з урахуванням існування митниць

на всіх кордонах і загального характеру їх роботи організація інших видів контролю за можливістю координується з митним контролем. На виконання цього принципу в разі потреби допускається проведення всіх або окремих видів контролю не на кордоні, за умови, що процедури, які використовуються, сприяють полегшенню міжнародних перевезень вантажів.

З усіх питань, що охоплює **М.к.,** служби контролю й митниці негайно обмінюються всією відповідною інформацією для забезпечення ефективності певних видів контролю. На підставі результатів проведеного контролю компетентна служба приймає рішення про те, як надалі вчинити з цим вантажем, і в разі потреби інформує про це компетентні служби, які проводять інші види контролю. На основі цього рішення митниця визначає для такого вантажу відповідний митний режим.

Щодо Додатка 8, то його зміст присвячено таким питанням: полегшення процедур видачі віз професійним водіям; організації міжнародних автотранспортних операцій; огляду транспортних засобів; застосування міжнародного вагового сертифіката транспортного засобу; функціонування пунктів перетину кордонів; здійснення контролю над реалізацією положень цього Додатка.

Окрему змістовну його частину утворюють два доповнення: Доповнення 1 «Міжнародний сертифікат технічного огляду»; Доповнення 2 «Міжнародний ваговий сертифікат транспортного засобу».

Міжнародний сертифікат технічного огляду – це буклет формату А6 (148х105 мм) з обкладинкою зеленого кольору і білими внутрішніми сторінками або аркуш паперу зеленого чи білого кольору формату А4 (210х197 мм), складений до формату А6 таким чином, щоб розділ, який містить розпізнавальний знак держави або ООН, розташовувався з лицьового боку складеного Сертифіката.

Пункти сертифіката і текст, який міститься у них, друкуються національною мовою Договірної Сторони, що видає Сертифікат, зберігаючи нумерацію позицій. Останні заповнюються від руки, за допомогою друкарської машинки або комп'ютера латинськими буквами тільки компетентними органами.

У свою чергу, досягнути полегшення процедур перетину кордонів під час міжнародних автомобільних перевезень на умовах, запропонованих Доповненням 2 Додатка 8 до Конвенції, можна шляхом прийняття і взаємного визнання нового уніфікованого документа – Міжнародного вагового сертифіката транспортного засобу, розробленого для уникнення повторних процедур зважування транспортних засобів у пунктах перетину кордонів.

На сьогоднішній день **М.к.** нараховує понад 55 держав-учасниць.

Хома В.О.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ ПРО КОНОСАМЕНТ ВІД 25 СЕРПНЯ 1924 РОКУ (INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE UNIFICATION OF CERTAIN RULES OF LAW RELATING TO BILLS OF LADING) – прийнята у Брюсселі 25.08.1924, яка набула чинності 02.06.1931; є безстроковою; складається з 16 статей та протоколу підписання; відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Метою підписання **М.к.** було встановлення за допомогою угоди деяких однакових правил, що стосуються коносамента. Термін «коносамент» походить від французького слова «connaissement» і є документом, який вантажоперевізник надає власникові вантажу.

Положення **М.к.** застосовуються до коносаменту, що належить до перевезення вантажів між портами двох різних держав, якщо: коносамент видано у Договірній Державі; перевезення здійснюється з порту, що знаходиться у Договірній Державі; договір, що міститься в коносаменті або посвідчений ним, передбачає, що правила **М.к.** або що вводить їх в дію законодавства будь-якої держави застосовуються до даного договору, яка б не була національність судна, перевізника, відправника, одержувача чи іншої заінтересованої особи, за винятком живих тварин і вантажу, що перевозиться на палубі судна.

М.к. майже дослівно відтворила Гаазькі правила і має вплив на законодавство багатьох країн.

У 1968 р. був прийнятий Протокол змін і доповнень до **М.к.** (що одержав найменування Правил Вісбі), який набув чинності 23.06.1977.

Основні положення Протоколу зводяться до такого: встановлено, що перевізник не може спростовувати дані коносамента, якщо коносамент переданий третьому добросовісному утримувачу; передбачена можливість продовження терміну позовної давності; встановлений термін для пред'явлення регресних позовів. Змінене правило про обмеження відповідальності перевізника: введена так звана «дуалістична система» – 10 тис. франків Пуанкаре за місце або одиницю, або 30 франків за 1 кг ваги брутто втраченого або пошкодженого вантажу, залежно від того, яка сума вища. Вирішене питання і про порядок обмеження відповідальності при перевезенні вантажів у контейнері: коли використовується контейнер, піддон або подібне транспортне пристосування, кількість місць, перерахована в коносаменті як упаковане в такому пристосуванні, вважається кількістю місць для цілей обмеження відповідальності. У решті випадків таке транспортне пристосування разом із завантаженим у нього вантажем повинно розглядатися як одне місце. У Протоколі уточнено, що перевізник не

має права скористатися обмеженням відповідальності, якщо збиток виявився результатом дії або упущення перевізника, вчинених з наміром заподіяти збиток або по самовпевненості і з усвідомленням можливості спричинення збитку.

Примак А.Ф.

МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ (INTERNATIONAL NETWORK OF CUSTOMS UNIVERSITIES – INCU) – міжнародна некомерційна організація, створена для: сприяння академічної успішності митної професії; сприяння в навчанні; ініціювання наукових досліджень з митних питань та привернення уваги громадкості; забезпечення ВМО та інших організацій з університетами та науково-дослідними інститутами, що діють в галузі митних досліджень, освіти та підготовки кадрів; забезпечення урядових установ та приватного сектора освітньою інформацією в галузі митної справи, міжнародної торгівлі та логістики.

Визнаючи важливість знань і освіти у сфері митної справи та брак інформації про митні події на міжнародному рівні, ВМО ініціювала ряд зустрічей з навчальними й академічними закладами у 2005 р. Перша неформальна зустріч між Секретаріатом ВМО та університетськими науково-дослідними інститутами відбулася в штаб-квартирі ВМО у травні 2005 р. Представники університетів зустрілися, щоб обговорити можливості співробітництва між

академічним світом та митними адміністраціями. На нараді оголосили про створення **INCU**.

INCU було створено для координації діяльності ВМО та інших митних інституцій з університетами і науково-дослідними інститутами, що діють у сфері митних досліджень, освіти й підготовки кадрів.

INCU забезпечує механізм для поступового створення бази знань із митної справи, що буде не лише допомагати країнам, які проводять реформи, але також сприятиме створенню більш тісних зв'язків між урядом, науковими колами та приватним сектором.

Програма PICARD є одним з основних напрямів співпраці між **INCU** і СОТ.

Ченцов В.В.

МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ (INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATION – IMO) – спеціалізована установа ООН, що відповідає за охорону та безпеку судноплавства і запобігання забрудненню морського середовища суднами. З метою підвищення безпеки на морі та розробки міжнародних правил для морського судноплавства, низкою країн в середині XIX ст. було укладено ряд міжнародних договорів і лише 06.03.1948 на міжнародній конференції ООН в Женеві прийнято Конвенцію про Міжурядову морську консультативну організацію (Inter-Governmental Maritime Consultative Organization, IMCO). 17.03.1958 розпочата практична діяльність Міжурядової морської консультативної організації, яка у 1982 р. – змінила назву на **IMO**.

IMO здійснює консультативну та дорадчу діяльність; відповідає за організацію забезпечення безпеки на морі та захисту довкілля, а також вирішення юридичних питань, пов'язаних із міжнародним судноплавством; сприяє полегшенню взаємодії урядів держав з технічних питань для досягнення найвищих стандартів у сфері безпеки на морі та запобігання його забрудненню; приймає та удосконалює обов'язкові до виконання рекомендаційні міжнародні конвенції, кодекси, резолюції, протоколи, циркуляри та рекомендації.

До складу **IMO** входять 170 держав-членів (у тому числі Україна) та три асоційованих члена. **IMO** складається з Асамблеї, Ради та п'яти основних комітетів: Комітету з безпеки на морі (Maritime Safety Committee, MSC); Комітету із захисту морського середовища (Marine Environment Protection Committee, MEPC); Комітету юридичного (LEG); Комітету з технічної співпраці (КТС); Комітету з полегшення формальностей судноплавства (FAL), а також ряду підкомітетів, що забезпечують діяльність комітетів.

Асамблея – керівний орган **IMO**, що включає представників усіх держав-членів та скликається один раз на два роки. Асамблея відповідає за затвердження програми роботи, бюджету та фінансових заходів **IMO.** Перша сесія Асамблеї відбулася у січні 1959 р.

Асамблея **IMO** обирає Раду на дворічний термін, яка є виконавчим органом, що включає 40 членів та збирається двічі на рік. Рада виконує всі функції Асамблеї, за винятком функції винесення рекомендацій урядам з морської безпеки та запобігання забрудненню. Також функціями Ради є: координація діяльності органів **IMO**; розгляд

проектів програми роботи та бюджетного кошторису **ІМО** з метою представлення їх Асамблеї; отримання звітів та пропозицій Комітетів та інших органів **ІМО** з метою представлення їх Асамблеї з коментарями та рекомендаціями за необхідності; здійснює призначення Генерального секретаря, за умови схвалення Асамблеєю; укладення угод або домовленостей щодо взаємодії **ІМО** з іншими організаціями, при схваленні їх Асамблеєю.

У складі Ради **ІМО** держави-члени розділені на три великі категорії: А – 10 провідних морських держав; В – 10 інших держав, значних з точки зору міжнародної морської торгівлі; С – 20 морських держав, обраних в Раду з метою забезпечення географічного представництва різних регіонів світу. Членами Ради **ІМО** у 2014 – 2015 рр. є:

– категорія А: Китай, Греція, Італія, Японія, Норвегія, Панама, Республіка Корея, Росія, Великобританія та США;

– категорія В: Аргентина, Бангладеш, Бразилія, Канада, Франція, Німеччина, Індія, Нідерланди, Іспанія, Швеція;

– категорія С: Австралія, Багамські Острови, Бельгія, Чилі, Кіпр, Данія, Індонезія, Ямайка, Кенія, Ліберія, Малайзія, Мальта, Марокко, Мексика, Перу, Філіппіни, Сингапур, Південна Африка, Таїланд, Туреччина.

Секретаріат **ІМО** складається з Генерального секретаря та близько 300 міжнародних співробітників, що базуються в штаб-квартирі **ІМО** в Лондоні. Сьогодні **ІМО** має п'ять регіональних координаторів/консультантів щодо технічного співробітництва в Кот-д'Івуарі, Гані, Кенії, Філіппінах та Тринідаду і Тобаго.

Рішення **ІМО** оголошуються у формі Резолюцій, до яких при необхідності можуть додаватися знову прийняті документи (кодекси, циркулярні листи, поправки до діючих документів – конвенції, кодексу тощо). Рішення Асамблеї **ІМО**, які не змінюють або доповнюють прийняті конвенції, носять рекомендаційний характер і можуть виконуватися національними морськими адміністраціями шляхом включення рішень (чи створення на їх основі власних рішень) в національне законодавство.

Веб-сайт **ІМО**: www.imo.org.

Ченцов В.В.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ – див. ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АНДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. АНДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АРАБСЬКА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. АРАБСЬКА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АСОЦІАЦЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ» – див. АСОЦІАЦІЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АФРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ» – див. АФРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БЕНІЛЮКС» – див. БЕНІЛЮКС.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БРІК/БРІКС» – див. БРІК/БРІКС.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕСВІТНІЙ ПОШТОВИЙ СОЮЗ» – див. ВСЕСВІТНІЙ ПОШТОВИЙ СОЮЗ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕСВІТНЯ МИТНА ОРГАНІЗАЦІЯ» – див. ВСЕСВІТНЯ МИТНА ОРГАНІЗАЦІЯ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ» – див. ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ГУАМ» – див. ГУАМ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН» – див. ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ» – див. ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКА АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО («СПІЛЬНИЙ РИНОК»).

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ІНТЕРПОЛ» – див. ІНТЕРПОЛ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН» – див. КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ» – див. КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ» – див. ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ» – див. ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МЕРКОСУР» – див. МЕРКОСУР.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ» – див. МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ» – див. МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ» – див. МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ» – див. МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ» – див. МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ» – див. МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ» – див. МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ» – див. ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ» – див. ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ» – див. ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД» – див. РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ» – див. РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ» – див. СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ» – див. СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ» – див. СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК» – див. ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА.

МІЖНАРОДНА СТАНДАРТНА ТОРГОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ООН – див. СТАНДАРТНА МІЖНАРОДНА ТОРГОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ООН.

МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА – див. ДОПОМОГА ТЕХНІЧНА МІЖНАРОДНА.

МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ (INTERNATIONAL FEDERATION OF FREIGHT FORWARDERS ASSOCIATIONS) [франц. Federation Internationale des Associations de Transitaires et Assimiles – FIATA; нім. Internationale Federation der Spedit eurorganisationen; рос. Международная федерация ассоциаций экспедиторов] – заснована у Відні (Австрія) 31.05.1926.

МФАЕ – міжнародна організація, в яку входить приблизно 40 000 експедиторських організацій в яких працює приблизно 8-10 млн чол. у 150 країнах. Сьогодні **МФАЕ** – найбільша, найвпливовіша і найфаховіша в сфері транспорту недержавна установа у світі, яка об'єднує 93 національні асоціації з 85 країн і біля 2700 індивідуальних членів зі 140 країн світу.

Основні цілі **МФАЕ**: об'єднати сферу вантажного експедування у загальносвітовому масштабі; представляти, просувати і захищати інтереси галузі шляхом участі в якості референтів або експертів у засіданнях міжнародних органів, які займаються транспортом; інформувати сфери торгівлі і промисловості, а також громадськість в цілому з послугами, що надаються вантажними експедиторами, шляхом розповсюдження інформації, розсилки публікації тощо; поліпшити якість послуг, що надаються вантажними експедиторами, шляхом розробки і просування уніфікованих перевізних документів, стандартизованих торгових умов тощо; сприяти професійному навчанню вантажних експедиторів, включаючи вирішення проблем страхування відповідальності, засоби для електронної комерції, у тому числі електронний обмін даними і штрих-кодування.

Шнирков О.І.

МІЖНАРОДНЕ ЗАЛІЗНИЧНЕ СПОЛУЧЕННЯ – див. СПОЛУЧЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНЕ МІЖНАРОДНЕ.

МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО – див. ПРАВО МИТНЕ МІЖНАРОДНЕ.

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО – див. ПРАВО ПРИВАТНЕ МІЖНАРОДНЕ.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – див. СПІВРОБІТНИЦТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ МІЖНАРОДНЕ.

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «БОРИСПІЛЬ» – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «БОРИСПІЛЬ»».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ГОНКОНГУ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ГОНКОНГУ».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ДАЛЛАС/ФОРТ-УЕРТ» – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ДАЛЛАС/ФОРТ-УЕРТ»».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ДУБАЇ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ДУБАЇ».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ ГАРТСФІЛД-ДЖЕКСОНА В АТЛАНТІ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ ГАРТСФІЛД-ДЖЕКСОНА В АТЛАНТІ».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ» (АЕРОПОРТ ФЬЮМІЧІНО).

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЛОС-АНДЖЕЛЕС – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЛОС-АНДЖЕЛЕС».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ЛЬВІВ» ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ЛЬВІВ» ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО» (АЕРОПОРТ «СКНИЛІВ»).

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ МАДРИД-БАРАХАС – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ МАДРИД-БАРАХАС».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ СІДНЕЙ ІМЕНІ КІНГСФОРДА СМІТА – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ СІДНЕЙ ІМЕНІ КІНГСФОРДА СМІТА».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ СУКАРНО-ХАТТА – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ СУКАРНО-ХАТТА».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ТОКІО – див. АЕРОПОРТ «ХЕНЕДА» (МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ТОКІО)

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНІ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНІ».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ХІТРОУ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ХІТРОУ».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЧАНГИ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЧАНГИ».

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ШОУДУ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ШОУДУ» (БЕЙЖІН КЕПІТАЛ АЕРОПОРТ).

МІЖНАРОДНИЙ ВЕТЕРИНАРНИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ ВЕТЕРИНАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ.

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ МИТНИЦІ – див. ДЕНЬ МИТНИЦІ МІЖНАРОДНИЙ.

МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР – див. ДОГОВІР МІЖНАРОДНИЙ.

МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ДОГОВІР МІЖНАРОДНИЙ З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ.

МІЖНАРОДНИЙ ІМПОРТНИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ ІМПОТНИЙ МІЖНАРОДНИЙ.

МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ – див. МАРКЕТИНГ МІЖНАРОДНИЙ.

МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ (INTERNATIONAL ROAD TRANSPORT UNION – IRU) був заснований 23.03.1948 за ініціативою автодорожніх і автотранспортних асоціацій Бельгії, Данії, Франції, Великобританії, Норвегії, Нідерландів, Швеції і Швейцарії у Женеві. **МСАТ** є міжнародною неурядовою організацією, яка об'єднує національні асоціації та союзи міжнародних автомобільних перевізників.

Головна мета **МСАТ**, як зазначено в Статуті, – захист інтересів галузі вантажного та пасажирського автомобільного транспорту, організація та сприяння міжнародному співробітництву в інтересах гармонійного та сталого розвитку світової економіки в цілому. Штаб-квартира **МСАТ** розміщена у Женеві (Швейцарія). Є три постійних представництва – у Брюсселі, Москві та Стамбулі, які провадять і координують політику **МСАТ** відповідно в країнах ЄС, СНД, на Середньому Сході. Згідно зі Статутом установлені дві категорії членства: дійсні (активні) члени та асоційовані.

Дійсні члени – це національні асоціації автомобільного транспорту, які представляють у своїй країні три види професійного автомобільного транспорту: пасажирський комерційний транспорт, включаючи таксі, вантажний комерційний транспорт і транспорт для власних потреб.

Асоційованими членами можуть бути національні та міжнародні організації, виробники автомобілів, транспортні компанії з комбінованих перевезень, а також промислові та наукові підприємства, які прямо або опосередковано пов'язані з діяльністю автомобільного транспорту; вони не мають права голосу та прав дійсних членів, але можуть отримати інформацію, яка призначена для усіх членів **МСАТ**. На засіданнях Ради Дирекції асоційовані члени мають право дорадчого голосу та право участі у роботі комісій та робочих груп. Асоційовані члени від виробників автомобілів – є повноправними членами Міжнародної технічної комісії **МСАТ**.

Важливе місце у діяльності **МСАТ** займає розробка резолюцій у галузі міжнародного перевезення автомобільним транспортом з метою гармонізації правил і приписів, які існують в окремих країнах. Вони стосуються загальної транспортної політики, професійної підготовки водіїв автотранспортних засобів, Конвенції МДП, міжнародного перевезення пасажирів, обмеження вагових норм і розмірів автотранспортних засобів, міжнародного перевезення у контейнерах, перевезення швидкопсувних вантажів, безпеки дорожнього руху тощо.

На конгресах **МСАТ**, як правило, приймаються рішення загального програмного характеру у формі резолюцій і звернень до урядів. Тут розглядаються питання з експлуатації автомобільного транспорту, які становлять спільний інтерес для членів Союзу на основі спільної політики у галузі міжнародних автомобільних перевезень, виробляються єдині, прийнятні для усіх членів Союзу концепції з використання пасажирського і вантажного автотранспорту, розробляються рекомендації з найму, умов і раціоналізації праці транспортних працівників, застосування на автотранспорті останніх досягнень науки і техніки. Діяльність **МСАТ** у галузі нормування направлена, у першу чергу, на вироблення угод і єдиних документів з метою спрощення митних формальностей і прискорення доставки вантажів. Одним з таких документів є розроблена під керівництвом **МСАТ** книжка МДП у рамках Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП

1959 р. 14.11.1975 було підписано нову Митну конвенцію МДП (набрала чинності 20.03.1978), в якій враховані пропозиції, що сприяють зменшенню формальностей при міжнародних автомобільних перевезеннях, прискоренню руху та підвищенню його безпеки. За дорученням Комітету з внутрішнього транспорту ЄЕК ООН **МСАТ** є органом, який відповідає за функціонування системи МДП на міжнародному транспорті у рамках, що встановлені цими конвенціями. **МСАТ** також займається питаннями застосування на практиці Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ), бере активну участь у розробці конвенцій та угод, що стосуються питань автомобільного транспорту, у робочих органах КВТ ЄЕК ООН. **МСАТ** постійно розглядає питання безпеки, ефективності та економічності транспортних засобів; зокрема передбачена система жорсткого контролю за технічним станом транспортних засобів, що беруть участь в міжнародних перевезеннях за процедурою МДП.

МСАТ здійснює ряд заходів з розширення практики видачі міжнародних водійських прав у країнах-членах. Для розгляду окремих питань створюються групи експертів, наприклад, з комбінованих перевезень, митних правил, правових питань, ціноутворення, інфраструктури автомобільних доріг тощо. **МСАТ** має консультативний статус при Економічній та соціальній раді ООН, який дозволяє йому брати активну участь у нарадах регіональних економічних і соціальних комісій для Африки, Азії та басейну Тихого океану, Європи і Латинської Америки. **МСАТ** підтримує постійні контакти з ЄЕК ООН, Радою Європи, ЄС.

Органами **МСАТ є:** Генеральна асамблея **МСАТ**; Рада з питань пасажирського транспорту; Рада з питань вантажного транспорту; Президія – Президентська виконавча рада **МСАТ**. Допоміжними органами є: комісії, робочі групи **МСАТ** та оперативні групи, Генеральний секретаріат **МСАТ**. Генеральна Асамблея – вищий орган **МСАТ**, що складається з усіх дійсних та асоційованих членів. До її компетенції входять визначення стратегічних питань, внесення змін і доповнень до Статуту, вибори Президії та прийняття нових членів, вироблення рішень з основоположних напрямів діяльності **МСАТ**. Згідно зі Статутом Генеральна асамблея засідає не менше одного разу на рік. Кожні два роки проводяться конгреси **МСАТ**. До складу **МСАТ** входять дві Ради з питань транспорту: Рада з питань пасажирського транспорту, яка складається з дійсних членів, що виконують професійні перевезення пасажирів, включаючи таксі і оренду автомобілів з водієм; Ради з питань вантажного транспорту, яка складається з дійсних членів, що виконують професійні перевезення вантажів і перевезення вантажів за власний рахунок автомобільним транспортом.

Кожна національна організація, що визнана дійсним членом **МСАТ**, має бути членом хоча б однієї Ради з питань транспорту. Ради з питань транспорту забезпечують досягнення мети транспортної політики **МСАТ** відповідно до діяльності цієї Ради. До Президії – Президентської виконавчої Ради **МСАТ** входять Президент, який очолює Раду, і 9 членів (три від Ради з питань пасажирського транспорту, 6 членів від Ради з питань вантажного транспорту). Президенти Рад з питань транспорту є Віце-президентами **МСАТ**. Президія на практиці реалізує рішення Генеральної Асамблеї, контролює роботу комісій і груп експертів **МСАТ**, вносить до Генеральної Асамблеї пропозиції з ключових питань діяльності **МСАТ**, зміни до Статуту, утворення комітетів зв'язку, керує роботою Генерального секретаріату. Президія обирається на сесіях **МСАТ** терміном на 2 роки. Президент **МСАТ** обирається на пленарному засіданні Генеральної асамблеї на такий самий термін.

Генеральний секретаріат **МСАТ** виконує рішення Президії та усі інші адміністративні функції, які випливають із завдань і цілей Союзу: забезпечує зв'язки між робочими органами Союзу та його членами, підтримує відносини з різними міжнародними організаціями. Генеральний секретаріат розміщено у Женеві. У складі **МСАТ** працюють також міжнародні комісії та групи експертів, яким доручено проводити дослідницьку роботу та готувати пропозиції зі спеціальних напрямів.

Барановський О.І.

МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ (INTERNATIONAL UNION FOR THE PUBLICATION OF CUSTOMS TARIFFS) **–** розпочав свою діяльність з 01.04.1891 як інформаційно-технічна організація, що систематизує, видає та розповсюджує матеріали про митні тарифи й митне законодавство різних держав світу. Відтак, **М.с.** можна вважати першою міжнародною митною організацією. З цією структурою вчені-міжнародники пов'язували виникнення співробітництва держав у митних справах, а отже, і початок його правового регулювання. Однак, **М.с.** виконував, радше, інформаційні, ніж організаційні функції.

М.с., як видно з його назви, не наділений повноваженнями, пов'язаними з розробкою проектів міжнародних конвенцій, внесення змін до конвенцій або рекомендацій, що забезпечують однакове тлумачення і застосування конвенцій тощо. Водночас, здійснення під його контролем систематизації нормативно-правових актів з питань митного регулювання та розповсюдження інформації, що стосується митного регулювання і процедур сприяли подальшому прогресивному розвитку норм міжнародного митного права на багатосторонній колективній основі, шляхом розробки проектів міжнародних митних конвенцій з питань, які ще не врегульовані міжнародним правом та в яких право було ще не досить розвиненим в практиці держав.

Конвенція про створення **М.с.** була прийнята в Брюсселі 05.07.1890. Метою **М.с.** є публікація і

оголошення митних тарифів різних держав земної кулі і тих змін, яким ці тарифи будуть піддаватися в майбутньому. З цією метою у Брюсселі було створено Міжнародне бюро, якому доручені переклад і публікація цих тарифів у Міжнародному митному бюлетені, а також законодавчих чи адміністративних постанов, які вноситимуть до них зміни.

Конвенція визначала, що персонал Міжнародного бюро призначатиметься Міністерством закордонних справ Бельгії, яке фінансуватиме і спостерігатиме за правильною роботою установи. Кожна з держав Союзу отримала право відтворювати як в місцевому офіційному органі, так і в своїх парламентських документах, прості витяги з тарифів чи, в порядку виключення, частини бюлетеня.

Барановський О.І.

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ДОКУМЕНТ – див. ДОКУМЕНТ ТРАНСПОРТНИЙ МІЖНАРОДНИЙ.

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР (INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDOR) – комплекс наземних та водних транспортних магістралей з відповідною інфраструктурою на визначеному напряму, включаючи допоміжні споруди, під'їзні шляхи, прикордонні переходи, сервісні пункти, вантажні та пасажирські термінали, устаткування для управління рухом, організаційно-технічних заходів, законодавчих та нормативних актів, які забезпечують перевезення вантажів та пасажирів на рівні, що відповідає вимогам ЄС.

Міжнародна мережа транспортних коридорів визначена Деклараціями Першої (31.10.1991 р., Прага), Другої (14 – 16.03.1994 р., Крит) та Третьої (23 – 25.06.1997 р., Гельсінкі) Пан'європейських конференцій з питань транспорту. Затверджені десять Пан'європейських **М.т.к.**, які отримали назву «критські»:

Коридор № 1. Гельсінкі – Таллінн – Рига – Каунас і Клайпеда – Варшава і Гданськ.

Коридор № 2. Берлін – Познань – Варшава – Брест – Мінськ – Смоленськ – Москва – Нижній Новгород.

Коридор № 3. Брюссель – Ахен – Кельн – Дрезден – Вроцлав – Катовіце – Краків – Львів – Київ.

Коридор № 4. Дрезден/Нюрнберг – Прага – Відень – Братислава – Дєр – Будапешт – Арад – Бухарест – Констанца/Крайова – Софія – Салоніки – Пловдив – Стамбул.

Коридор № 5. Венеція – Трієст/Копер – Любляна – Марибор – Будапешт – Ужгород – Львів – Київ.

Коридор № 6. Гданськ – Катовіце – Жиліна, західна гілка: Катовіце – Брно.

Коридор № 7. Дунайський (водний) (Австрія, Угорщина, Югославія, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна).

Коридор № 8. Дуррес – Тірана – Скоп'є – Бітола – Софія – Димітровград – Бургас – Варна.

Коридор № 9. Гельсінкі – Виборг – Санкт-Петербург – Псков – Москва – Калінінград – Київ – Любашівка/Роздільна – Кишинів – Бухарест – Димітровград – Александруполіс.

Коридор № 10. Зальцбург – Любляна – Загреб – Белград – Ніш – Скоп'є – Велес – Салоніки.

Територією України проходять такі **М.т.к.**:

– Пан'європейський № 3 Берлін (Дрезден) – Вроцлав – Львів – Київ (Німеччина, Польща, Україна). Загальна протяжність – 1640 км, у тому числі

Пан'європейський міжнародний транспортний коридор № 3

Пан'європейський міжнародний транспортний коридор № 5

Пан'європейський міжнародний транспортний коридор № 7

Міжнародний транспортний коридор Європа – Кавказ – Азія

Україною: залізничний – 694 км, автодорожній – 611,7 км;

– Пан'європейський № 5 Трієст – Любляна – Будапешт – Братислава – Ужгород – Львів (Італія, Словенія, Угорщина, Словаччина, Україна) Загальна протяжність – 1595 км, у тому числі Україною: залізничний – 266 км, автодорожній – 338,7 км;

– Пан'європейський № 7 Дунайський (водний) (Австрія, Угорщина, Югославія, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна). Загальна протяжність – 1600 км, у тому числі територією України – 70 км;

– Пан'європейський № 9 Гельсінкі – Санкт-Петербург – Вітебськ – Київ (Москва – Одеса (Кишинів)) – Бухарест – Александруполіс (Фінляндія, Росія, Україна, Білорусь, Молдова, Румунія, Греція). Загальна протяжність 3400 км, у тому числі Україною: залізничний – 1496 км, автодорожній – 996,1 км;

– **М.т.к.** Гданськ-Одеса (Балтійське море – Чорне море). Загальна протяжність 1816 км, в тому числі по Україні: залізничний – 918 км, автодорожній – 1208,4 км;

– **М.т.к.** Європа – Кавказ – Азія (ТРАСЕКА);

– **М.т.к.** Європа – Азія (Азербайджан, Болгарія, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизія, Молдова, Румунія, Туреччина, Туркменістан, Узбекистан, Україна).

Мотюк К.Д.

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ГДАНСЬК – ОДЕСА» (БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ – ЧОРНЕ МОРЕ) (INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDOR «GDANSK – ODESSA» (BALTIC SEA – BLACK SEA)) – транспортний коридор, визначений в рамках двосторонніх відносин України та Польщі.

Протяжність транспортного коридору становить 1816 км, у тому числі Україною (Ягодин – Одеса): залізничний – 918 км, автодорожній – 1208,4 км (у тому числі відгалуження – 247,1 км).

У межах України довжина коридору Балтійське море – Чорне море (Ягодин – Ковель – Здолбунів – Козятин – Жмеринка – Одеса) становить 917 км, 85,3 % якого – двоколійна залізниця. Одноколійною є ділянка державний кордон – Ягодин – Ковель – Ківерці (від кордону з Польщею до Ковеля прокладена друга колія, шириною 1435 мм). На ділянках Здолбунів – Ковель – Ягодин використовуються тепловози 2М62 як для вантажного, так і для пасажирського руху. На окремих перегонах (Підгородне – Мацеїв, Обарів – Клевань, Ківерці – Іврожище) є круті підйоми, що ускладнюють рух вантажних поїздів: швидкість руху на них – 20 – 30 км/год.

Від Ківерців до Жмеринки ділянка електрифікована змінним струмом; для пасажирського руху тут використовуються локомотиви ЧС4, ВЛ60ПК. Розміри вантажонапруженості коливаються у великому діапазоні, кількість пасажирських поїздів до 10 пар на добу, максимальна швидкість руху пасажирських поїздів в основному 100 км/год. Частка схилів, крутіших за 10 %, більша на ділянках у межах Львівської залізниці. Значно більша також питома вага кривих радіусом до 700 м, що стримує підвищення швидкості руху.

Значення цього шляху полягає у тому, що значно скорочується транспортування вантажів із країн Північної і Західної Європи до Ближнього Сходу та Північної Африки і навпаки. Скорочення відстані і перевезень порівняно з морським маршрутом навколо європейського континенту становить від 2000 до 3500 км. Разом з Європейським транспортним коридором, до складу якого входять поромні переправи через Чорне і Каспійське моря, залізниці Закавказзя і Туркменістану, новий коридор забезпечить мінімальну відстань перевезень з країн Балтійського басейну до Кавказького регіону і Центральної Азії. У сполученні Гданськ – Одеса першочергового значення набуватимуть комбіновані перевезення цінних вантажів, тому найголовнішими критеріями для коридору стануть їхні строки і збереженість.

Прус Л.Р.

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – АЗІЯ» (INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDOR «EUROPE – ASIA») – міжнародний транспортний коридор, що проходить територією України з використанням коридорів № 5 і № 3, і далі від Фастова за маршрутом МТК ОСЗ (Організація співробітництва залізниць) № 8 (українська частина – держкордон з Польщею, Угорщиною, Словаччиною – Львів – Фастів – Знаменка – Нижньодніпровськ – Вузол – Красна Могила – Гукове) проходить по Південно-Західній, Одеській, Придніпровській і Донецькій залізницях. Далі маршрут пролягає через Волгоград, Астрахань, Макат, Бейнеу на Туркме-

ністан та Іран, що скоротить відстань перевезень вантажів з Європи в ці країни на 700 – 1300 км у порівнянні з північним напрямком коридору через Оренбург.

Країни-учасниці: Німеччина, Італія, Австрія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Україна, Росія, Казахстан, країни Середньої Азії та Китай.

Основна частина вантажів із Донбасу на Захід, а також у промислові центри Придніпров'я перевозяться на ділянці Чаплине – Синельникове – Нижньодніпровськ –П'ятихатки. Напрямок є двоколійною електрифікованою ділянкою: у межах Донецької і Придніпровської залізниць – постійний струм, від П'ятихаток до Фастова – змінний. Розміри руху в межах Придніпровської залізниці досягають 60 – 70 млн т-км/км в одному напрямку, що негативно впливає на рух пасажирських поїздів. Тут не можна забезпечити швидкість руху більше 120 км/год.

Прус Л.Р.

Міжнародний транспортний коридор Європа – Азія в межах України

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА) (INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDOR «EUROPE – CAUCASUS – ASIA» (TRACECA)) – транспортний коридор, який утворено відповідно до програми міжнародного співробітництва в галузі транспорту між ЄС та країнами-партнерами у Східній Європі, на Південному Кавказі і в Центральній Азії. **ТРАСЕКА** називають іноді «Великим Шовковим шляхом XXI сторіччя», оскільки його архітектура призначена для перевезення нафти і бавовнику. Країни-учасники: Україна, Молдова, Болгарія, Румунія, Туреччина, Грузія, Вірменія, Азербайджан, Туркменістан, Узбекистан, Казахстан, Киргизстан і Таджикистан.

Програма TRACECA (англійська абревіатура «транспортний коридор Європа-Кавказ-Азія») була розроблена як один із компонентів міждержавної програми Tacis, а в 1996 р. на конференції в Афінах до цієї програми було залучено Україну. Активна робота з реалізації Програми розпочалася з вересня 1998 р., коли в Баку Президенти 12 країн: України, Молдови, Болгарії, Румунії, Туреччини, Грузії, Вірменії, Азербайджану, Киргизстану, Таджикистану, Казахстану та Узбекистану підписали Основну багатосторонню угоду про міжнародний транспорт в частині розвитку коридору Європа – Кавказ – Азія.

Однією із важливих ланок коридору Європа – Кавказ – Азія є чорноморська траса, що з'єднує Україну і Грузію. З 1996 р. тут діє автомобільна, а з 1999 р. залізнично-поромна переправа Іллічівськ – Поті (Батумі), створена за ініціативою України. Це дало можливість після підписання тристоронньої угоди між Грузією, Україною і Болгарією відкрити регулярне залізничне поромне сполучення на лінії Поті – Іллічівськ – Варна. У 2004 р. почала діяти залізнично-поромна переправа Іллічівськ – Деренжі (Туреччина).

Міжнародний транспортний коридор ТРАСЕКА в межах України

07.09.1998 – 08.09.1998 у Баку відбулася міжнародна конференція «Відновлення історичного Шовкового шляху». Дванадцятьма країнами, в тому числі і Україною, підписана «Основна багатостороння угода про міжнародний транспорт щодо розвитку коридору Європа – Кавказ – Азія» та Технічні додатки до неї. Ці документи – важливий

інституційний механізм для сприяння розвитку та регулювання міжнародних вантажних і пасажирських перевезень, включаючи транзитні перевезення, координацію і гармонізацію транспортної політики.

На координаційному засіданні TRACECA у Тбілісі у грудні 2001 р. були остаточно затверджені погоджені з ЄС маршрути проходження цього транспортного коридору. На території України – це маршрут Одеса/Іллічівськ – Вінниця – Ягодин – Гданськ, що відповідає національному коридору Одеса – Гданськ, і дає можливість поєднати Чорне та Балтійське моря.

Коридор **ТРАСЕКА** – це сполучення залізничних ліній і морських, поромних, залізничних переправ. Загальна довжина залізниць основного напрямку – 4745 кілометрів. Морські поромні переправи включають поромні комплекси Іллічівськ (Україна), Варна (Болгарія), Поті (Грузія) на Чорному морі та поромну переправу Баку (Азербайджан) – Туркменбаши (Туркменістан) – на Каспійському морі. У рамках проекту створюються поромні переправи у портах Констанца (Румунія) та Самсун (Туреччина).

Сухопутним аналогом коридору Європа – Кавказ – Азія є міжнародний транспортний коридор Європа – Азія (Німеччина, Італія, Австрія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Україна, Росія, Казахстан, країни Середньої Азії та Китай). Коридор утворено в рамках розвитку економічних зв'язків між країнами Європи і Азії як автомобільний, так і залізничний.

На Конференції Міжурядової Комісії TRACECA в грудні 2001 р. було прийнято рішення щодо продовження коридору **ТРАСЕКА** сухопутною територією України від Іллічівська до пункту прикордонного переходу Ягодин маршрутом МТК Гданськ – Одеса.

Проекти, спрямовані на покращення функціонування коридору **ТРАСЕКА**: безпека цивільної авіації; міжнародні логістичні центри; безпека наземного транспорту; логістичні процеси і морські магістралі (LOGMOS); морські магістралі – Чорне і Каспійське моря; безпека на морі – Чорне і Каспійське моря; зміцнення потенціалу з підготовки транспорту; транспортний діалог і взаємодія мереж.

ТРАСЕКА відіграє важливу роль у розвитку міжнародного транспортного сполучення України, а саме: є платформою для проведення транспортної політики, узгодженої з ЄС і країнами **ТРАСЕКА**; отримання технічної допомоги ЄС в рамках програми **ТРАСЕКА** для вирішення проблем розвитку інфраструктури, гармонізації законодавчої та нормативної бази транспорту, підвищення кваліфікації персоналу; продовження загальноєвропейських транспортних коридорів 3, 5, 9 і 7, які закінчуються на території України, на Кавказ, Туреччину і Центральну Азію; забезпечення транспортного сполучення України по Чорному морю з країнами **ТРАСЕКА** – Туреччиною, Грузією, Болгарією та Румунією; залізничне і автомобільне транспортне сполучення з країнами **ТРАСЕКА** Молдовою та Румунією, а також країнами-сусідами членами ЄС; розвиток транспортного сполучення Чорне море – Балтійське море.

Прус Л.Р.

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ».

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ».

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ) – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ).

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА – ОДЕСА (КИШИНІВ)) – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРУПОЛІС» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА – ОДЕСА (КИШИНІВ)) – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРУПОЛІС».

МІЖНАРОДНИЙ ФІТОСАНІТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ.

МІЖНАРОДНІ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯ – див. ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯ МІЖНАРОДНІ.

МІЖНАРОДНІ ІНДЕКСИ ТА РЕЙТИНГИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ІНДЕКСИ ТА РЕЙТИНГИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ МІЖНАРОДНІ.

МІЖНАРОДНІ МИТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ – див. ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ МИТНІ.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ – див. ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ.

МІЖНАРОДНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ МІЖНАРОДНІ.

МІЖНАРОДНІ ПОШТОВІ ВІДПРАВЛЕННЯ – див. ВІДПРАВЛЕННЯ ПОШТОВІ МІЖНАРОДНІ.

МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ – див. ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА.

МІЖУРЯДОВІ ТОРГОВІ УГОДИ – див. УГОДИ ТОРГОВІ МІЖУРЯДОВІ.

МІНІАТЮРА (MINIATURE) [від італ. miniatura, від лат. minium – кіновар, сурик – червоні фарби, якими у давнину виділяли ініціали, заставки у рукописних книжках] – невеликий за розмірами твір живопису, що потребує витонченої техніки виконання та відрізняється багатством і декоративністю форм, фактури, орнаментальністю.

М. у першу чергу називається мистецтво прикрашення та ілюстрування рукописних книжок (книжкова **М.**), що набуло розквіту в епоху Середньовіччя. Особливим різновидом **М.** є портретна **М.** – вид живописного (іноді різьбленого) портрета невеличкого формату (від 1,5 до 20 см), який з'являється у Європі у XVI ст. Портретні **М.** виконувалися технікою акварелі або гуаші на пергаменті, папері, тонкому картоні, на слоновій кістці, олійними фарбами на міді, керамічними фарбами на порцеляні, емаллю на металах. Портретні **М.** використовували традиції медальйонного мистецтва (розташування у колі, овалі; функції пам'ятного знака, сувеніра), тому могли існувати в інтер'єрі самостійно, включатися у медальйони, кришки табакерок, годинників, вставлятися замість каміння у персні. Різновидом **М.** є живопис на невеличких лакових виробах майстрів Палеха, Мстьори.

За наявності визначених ознак **М.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення

яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

МІНІВОЙСИНГ (MINIVOICING) – підроблення митних декларацій та інших документів з метою приховування незаконних операцій при перетині кордону та при ввезенні товарів на митну територію.

Барановський О.І.

МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ (MINIMAL LIST OF INTERNATIONAL TRADE GOODS) – товарна номенклатура, розроблена на основі Женевської товарної номенклатури і видана у 1937 р.

М.с. був товарною класифікацією вертикального типу у якій всі товари були розподілені на 17 розділів. В основі розподілу була запропонована класифікація товарів залежно від виду матеріалу, з якого виготовлений товар. Класифікація товарів за принципом їх використання застосовувалась лише у виняткових випадках. Розділи поділялись на 50 груп і 456 базисних товарних позицій. **М.с.** містив так розділи: Розділ I «Продовольчі товари, напої, тютюн» (13 товарних груп); Розділ II «Жири та масла, віск тваринного та рослинного походження» (2 товарні групи); Розділ III «Хімічні продукти та подібні до них» (4 товарні групи); Розділ IV «Каучук» (1 товарна група); Розділ V «Лісоматеріали, пробка» (1 товарна група); Розділ VI «Папір» (1 товарна група); Розділ VII «Шкіри і вироби із них» (3 товарні групи); Розділ VIII «Текстильні матеріали» (4 товарні групи); Розділ IX «Одяг та білизна» (4 товарні групи); Розділ X «Паливно-мастильні матеріали і подібні їм продукти» (1 товарна група); Розділ XI «Неметалеві мінерали та вироби з них» (4 товарні групи); Розділ XII «Дорогоцінні метали та каміння, перли та вироби із них» (1 товарна група); Розділ XIII «Чорні і кольорові метали та вироби із них» (4 товарні групи); Розділ XIV «Машини, апарати і

деталі до них, транспортні засоби» (3 товарні групи); Розділ XV «Інші товари, що окремо не поіменовані» (2 товарні групи); Розділ XVI «Реімпортні товари і товари, які є об'єктами спеціальних операцій» (1 товарна група); Розділ XVII «Золото необроблене і монети» (1 товарна група).

М.с. неодноразово доопрацьовувався, але незважаючи на більший рівень деталізації у порівнянні із Брюссельською товарною номенклатурою мав у подальшому менший вплив на формування міжнародних товарних номенклатур.

Яковенко О.В.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ (MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ.

Основним завданням **МВСУ** є формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина, власності, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань, боротьби зі злочинністю, розкриття та розслідування злочинів, охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, безпеки дорожнього руху, а також формування державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

МВСУ входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, власності, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань, боротьби зі злочинністю, розкриття та розслідування злочинів, охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, безпеки дорожнього руху, а також з питань формування державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Історія становлення та діяльності **МВСУ** значною мірою була визначена шляхом прийняття 20.12.1990 ЗУ «Про міліцію». З плином часу під час становлення України як незалежної суверенної держави відповідні зміни відбулися і в структурі та правовому статусі **МВСУ**. Окремо слід вказати на зміни, обумовлені прийняттям Конституції України.

МВСУ очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Президентом України. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції **МВСУ**, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у **МВСУ** утворюється колегія у складі Міністра внутрішніх справ України (голова колегії), першого заступника та заступників Міністра за посадою. У разі потреби до складу колегії Міністерства можуть включатися керівники структурних підрозділів апарату **МВСУ**, а також інші особи в установленому порядку.

Основне місце в структурі **МВСУ** займає міліція. Міліція в Україні – державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань.

Основними завданнями міліції є: забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона і забезпечення громадського порядку; виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили; забезпечення безпеки дорожнього руху; захист власності від злочинних посягань; виконання кримінальних покарань і адміністративних стягнень; участь у наданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків. Діяльність міліції будується на принципах законності, гуманізму, поваги до особи, соціальної справедливості, взаємодії з трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням.

Діяльність міліції є гласною. Вона інформує органи влади і управління, трудові колективи, громадські організації, населення і засоби масової інформації про свою діяльність, стан громадського порядку та заходи щодо його зміцнення. За погодженням з міліцією засоби масової інформації можуть акредитувати своїх журналістів при її органах. Не підлягають розголошенню відомості, що становлять державну або службову таємницю.

Міліція є єдиною системою органів, яка входить до структури **МВСУ**, виконує адміністративну, профілактичну, оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну, виконавчу та охоронну (на

договірних засадах) функції. Вона складається з підрозділів: кримінальної міліції; міліції громадської безпеки; транспортної міліції; державної автомобільної інспекції; міліції охорони; судової міліції; спеціальної міліції; внутрішньої безпеки.

Батанов О.В.

МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ (MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE) – центральний орган виконавчої влади, який було утворено відповідно до Указу Президента України від 24.12.2012 № 726/2012 «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» шляхом реорганізації ДМСУ та ДПСУ. Президент України Указом від 18.03.2013 № 141 «Про Міністерство доходів і зборів України» затвердив Положення про Міністерство доходів і зборів, діяльність якого спрямовувалася і координувалася КМУ.

Основною метою створення **Міндоходів** України було адміністрування податків, зборів, митних платежів та єдиного соціального внеску, надання послуг громадянам і бізнесу та, як наслідок, забезпечення наповнення доходної частини бюджету, створення умов для розвитку підприємництва та міжнародної торгівлі.

Міндоходів України було визначено головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення: формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики; формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (єдиний внесок); формування та реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями при застосуванні податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Міндоходів України керував Міністр доходів і зборів України, який мав 3 заступників. Указом Президента України від 24.12.2012 № 739/2012 Міністром доходів і зборів України призначено Клименка Олександра Вікторовича. До структури **Міндоходів** України входили центральний апарат, територіальні органи доходів і зборів. У складі **Міндоходів** України та його територіальних органів були утворені та діяли підрозділи податкової міліції.

Спеціалізованими департаментами та органами **Міндоходів** України було визначено Спеціалізовану лабораторію з питань експертизи та досліджень Міндоходів, Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів, Інформаційно-довідковий департамент Міндоходів. Територіальними органами **Міндоходів** України були головні управління, митниці, державні податкові інспекції, об'єднані державні податкові інспекції у відповідних областях та Автономній Республіці Крим, Міжрегіональне головне управління (Центральний офіс з обслуговування

великих платників) та спеціалізовані державні податкові інспекції (з обслуговування великих платників у Дніпропетровську, Донецьку, Запоріжжі, Луганську, Львові, Одесі та Харкові).

При **Міндоходів** України було створено консультативно-дорадчі органи – Раду з питань стимулювання інвестицій та підприємницької діяльності, що забезпечує взаємодію з вітчизняними та іноземними інвесторами з питань розвитку податкової та митної політики у державі та її впливу на залучення інвестицій до України; Громадську раду – для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійсненні громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, налагодженні ефективної взаємодії і врахуванні громадської думки під час формування та реалізації державної політики; Колегію з метою підготовки рекомендацій щодо виконання **Міндоходів** України своїх завдань, погодженого вирішення питань, що належали до його компетенції, та для колективного і вільного обговорення найважливіших напрямів його діяльності; Науково-технічну раду – для розгляду наукових рекомендацій та пропозицій щодо розробки та реалізації стратегії розвитку податкової та митної сфери, визначення основних напрямів науково-технічної діяльності, сприяння підвищенню результативності наукових досліджень.

У травні 2014 р. КМУ шляхом реорганізації **Міндоходів** України у формі перетворення створено Державну фіскальну службу як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. Відповідна постанова КМУ від 21.05.2014 № 160 «Про утворення Державної фіскальної служби» набула чинності 06.06.2014.

Прус Л.Р.

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ (MINISTRY OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND TRADE OF UKRAINE) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ.

Мінекономрозвитку України входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики економічного і соціального розвитку, цінової, промислової, інвестиційної, зовнішньоекономічної політики, державної політики у сфері торгівлі, державної регіональної політики, державної політики з питань розвитку підприємництва, технічного регулювання та захисту прав споживачів, а також міжвідомчої координації з питань економічного і соціального співробітництва України з ЄС. **Мінекономрозвитку** України є спеціально уповноваженим органом у сфері державних закупівель, метрології, з питань державно-приватного партнерства, оборонного замовлення.

Основними завданнями **Мінекономрозвитку** України є: формування та забезпечення реалізації: державної політики економічного і соціального розвитку; державної цінової політики; державної промислової політики, науково-технічної політики в промисловості; державної політики у сфері торгівлі; державної регіональної політики; державної політики у сфері технічного регулювання (стандартизації, метрології, сертифікації, оцінки (підтвердження) відповідності, акредитації органів з оцінки відповідності, управління якістю); державної політики у сфері державних закупівель, державного замовлення; політики у сфері державно-приватного партнерства; державної політики у сфері державного ринкового нагляду; державної політики у сфері торгівлі та побутових послуг; державної політики з питань економічного і соціального співробітництва України з ЄС; єдиної зовнішньоекономічної політики, політики інтеграції економіки України у світову економіку, співробітництва із СОТ; державної політики у сфері співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та з питань залучення міжнародної технічної допомоги; формування державної політики: у сфері захисту прав споживачів; у сфері статистики, керуючись засадами професійної незалежності та самостійності органів державної статистики в частині розроблення і затвердження нормативно-правових актів у галузі статистики; з питань розвитку підприємництва, державної регуляторної політики, ліцензування, дозвільної системи, нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; з питань державного експортного контролю; у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами (стратегічно важливими проектами, що забезпечують технологічне оновлення та розвиток базових галузей реального сектору економіки України); з питань ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива; у сфері державного матеріального резерву; у сфері управління об'єктами державної власності, в тому числі корпоративними правами держави; забезпечення нормативно-правового регулювання у вищезазначених сферах; забезпечення реалізації в межах своїх повноважень державної економічної політики у сфері оборони та безпеки; удосконалення в межах своїх повноважень інструментів, процедур та стандартів діяльності органів виконавчої влади.

Мінекономрозвитку України очолює Міністр, якого призначає на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняє з посади Президент України. Міністр має першого заступника та заступника Міністра – керівника апарату. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції **Мінекономрозвитку** України, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у **Мінекономрозвитку** України утворюється колегія у складі Міністра (голова колегії), першого заступника Міністра, заступника Міністра (у разі введення) та заступника Міністра-керівника апарату за посадою. У разі потреби до складу колегії **Мінекономрозвитку** України можуть включатися керівники структурних підрозділів апарату **Мінекономрозвитку** України, а також у встановленому порядку інші особи.

Мінекономрозвитку було утворено у грудні 2010 р. на основі Міністерства економіки України, яке в свою чергу є наступником Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України.

Батанов О.В.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ (MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. **МЗСУ** є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері зовнішніх зносин України.

Основними завданнями **МЗСУ** є: формування та реалізація державної політики у сфері зовнішніх зносин України; забезпечення провадження зовнішньополітичної діяльності держави; забезпечення проведення зовнішньополітичного курсу України, спрямованого на розвиток політичних, економічних, гуманітарних, правових, наукових та інших зв'язків з іноземними державами, міжнародними організаціями, та здійснення аналізу відповідних тенденцій у цих сферах; забезпечення дипломатичними засобами захисту та зміцнення незалежності, державного суверенітету, безпеки, територіальної цілісності та непорушності кордонів України, її національних інтересів; участь у забезпеченні у межах повноважень реалізації державної зовнішньоекономічної політики, політики інтеграції економіки України у світову економічну систему; сприяння входженню України до світового інформаційного простору, піднесенню її міжнародного авторитету, формуванню позитивного іміджу держави як надійного і передбачуваного партнера; участь у формуванні та реалізації державної політики, спрямованої на інтеграцію України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС, продовження конструктивного партнерства з НАТО; забезпечення розвитку зв'язків із закордонними українцями та їхніми громадськими організаціями, координація заходів, які здійснюються органами виконавчої влади у цій сфері; участь у забезпеченні розвитку міжнародно-правової бази співробітництва України з членами міжнародного співтовариства; внесення на розгляд Президента України, ВРУ, КМУ та інших органів України пропозицій щодо реагування на найбільш важливі та резонансні події у світі, що безпосередньо стосуються інтересів України, та забезпечення їх інформацією, необхідною для здійснення ефективної зовнішньої та внутрішньої політики; формування і реалізація державної політики у сфері розвитку дипломатичної служби та здійснення функцій дипломатичного протоколу у сфері здійснення зовнішніх зносин з іншими державами та міжнародними організаціями; координація заходів, які здійснюються органами виконавчої влади щодо проведення єдиного зовнішньополітичного курсу України; організація та здійснення в Україні та за кордоном консульської роботи.

МЗСУ відповідно до покладених на нього завдань: розробляє проекти нормативно-правових актів з питань зовнішньої політики і дипломатичної служби України; бере участь у приведенні законодавства України у відповідність із її міжнародними зобов'язаннями та міжнародно-правовими нормами, погоджує проекти законів, інших нормативно-правових актів з питань зовнішньополітичної діяльності, міжнародних відносин, які надходять на погодження від інших органів; аналізує стан дотримання нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів виконавчої влади у сфері зовнішніх зносин; забезпечує підтримання дипломатичних зносин України з іноземними державами, представництво України у міжнародних організаціях, органах та спеціальних місіях; вносить пропозиції щодо визнання Україною іноземних держав, встановлення з ними дипломатичних зносин; виступає із заявами і роз'ясненнями щодо питань зовнішньої політики України, опубліковує повідомлення та розповсюджує прес-релізи з міжнародних питань; вносить пропозиції щодо ініціатив міжнародного характеру, здійснення заходів, спрямованих на підвищення ефективності співпраці України з іноземними державами і міжнародними організаціями; здійснює функції Національного органу України з виконання Конвенції про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення; готує пропозиції щодо покращення інвестиційного клімату, створення позитивного інвестиційного іміджу держави, сприяє залученню іноземних інвестицій в Україну; здійснює аналіз тенденцій політичного та соціально-економічного розвитку іноземних держав, їх можливого впливу на інтереси України; здійснює аналіз економічних процесів, які відбуваються в державах – основних партнерах України, та їхнього впливу на розвиток двостороннього торговельного та інвестиційного співробітництва, забезпечує моніторинг світових економічних процесів, основних тенденцій на світовому ринку, а також міжнародної практики регулювання ЗЕД; забезпечує, організовує та координує діяльність економічних відділів закордонних дипломатичних установ України тощо.

МЗСУ очолює Міністр, якого призначає на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняє з посади Президент України. Міністр має першого заступника та заступника Міністра-керівника апарату. У разі необхідності для забезпечення здійснення міністерством окремих завдань за рішенням Президента України у міністерстві вводиться посада заступника Міністра. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції **МЗСУ**, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у **МЗСУ** утворюється колегія.

МЗСУ здійснює свої повноваження як без-

посередню, так і через дипломатичні представництва та консульські установи України за кордоном, представництва України при міжнародних організаціях, представництва **МЗСУ** на території України, а також організації та установи, що належать до сфери його управління. При **МЗСУ** діє Дипломатична академія України для підготовки спеціалістів у сфері міжнародних відносин.

Батанов О.В.

МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ (THE MINISTRY OF INFRASTRUCTURE OF UKRAINE) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. **МІУ** є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сферах авіаційного, автомобільного, залізничного, морського і річкового, міського електричного транспорту та у сферах використання повітряного простору України, туризму, діяльності курортів, метрополітенів, дорожнього господарства, надання послуг поштового зв'язку, забезпечення підготовки та реалізації в Україні інфраструктурних проектів для виконання завдань і заходів з підготовки та проведення в Україні міжнародних спортивних подій, забезпечення безпеки руху, навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства, торговельного мореплавства (центральний орган виконавчої влади у сфері транспорту, дорожнього господарства, туризму та інфраструктури).

МІУ було утворено 09.12.2010 з метою оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, шляхом реорганізації Міністерства транспорту та зв'язку України, а також поклавши на Міністерство, що утворюється, функції з реалізації державної політики у сфері туризму.

Основними завданнями **МІУ** є: формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах транспорту, використання повітряного простору України, туризму, діяльності курортів, дорожнього господарства, надання послуг поштового зв'язку; формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері підготовки та реалізації в Україні інфраструктурних проектів для виконання завдань і заходів з підготовки та проведення в Україні міжнародних спортивних подій; формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері безпеки руху, навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства, торговельного мореплавства; участь у межах своїх повноважень у формуванні та забезпеченні реалізації державної тарифної політики та політики державних закупівель у сфері надання послуг поштового зв'язку.

МІУ в межах своєї компетенції регулює окремі питання переміщення вантажів, транспортних засобів, тощо через митний кордон України за наявності згоди на це митних органів.

МІУ є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, самостійний баланс, рахунки в органах Державної казначейської служби України.

Потушинська О.П.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ (MINISTRY OF CULTURE OF UKRAINE) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. **Мінкультури** України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади щодо формування державної політики у сфері кінематографії, формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, а також спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України.

Основними завданнями **Мінкультури** України є: формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах культури, мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, міжнаціональних відносин, релігії та за-

хисту прав національних меншин України; формування державної політики у сфері кінематографії; участь у формуванні та реалізація державної політики в галузі спеціальної освіти у сфері культури і мистецтв.

Мінкультури України відповідно до покладених на нього завдань: визначає пріоритетні напрями розвитку у сферах кінематографії, культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України і забезпечує нормативно-правове регулювання у цих сферах; узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Мінкультури України, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, КМУ та в установленому порядку вносить їх на розгляд Президентові України, КМУ; бере відповідно до законодавства участь у підготовці проектів міжнародних договорів України, готує пропозиції щодо укладення і денонсації таких договорів, укладає міжнародні договори, забезпечує виконання зобов'язань України за міжнародними договорами з питань, що належать до компетенції Мінкультури України; розробляє і здійснює заходи щодо створення умов для відродження та розвитку культури української нації, культурної самобутності корінного народу і національних меншин України, всіх видів мистецтв, аматорської творчості, осередків традиційної культури, народних художніх промислів та нематеріальної культурної спадщини; здійснює заходи щодо підтримки видань аудіовізуальної, відеопродукції з творами національного мистецтва; вживає заходів щодо соціального захисту професійних творчих працівників і працівників культури.

Мінкультури України очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Президентом України. Міністр має першого заступника та заступника Міністра – керівника апарату, які призначаються на посади за поданням Прем'єр-міністра України і звільняються з посади Президентом України. У разі необхідності для забезпечення здійснення **Мінкультури** України окремих завдань за рішенням Президента України у Міністерстві вводиться посада заступника Міністра.

Батанов О.В.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ (THE MINISTRY OF HEALTHCARE OF UKRAINE) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. **МОЗУ** є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, формуванні державної політики у сферах санітарного та епідемічного благополуччя населення, створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів і медичних виробів, протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та іншим соціально небезпечним захворюванням.

МОЗУ виконує такі основні завдання: формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я; формування державної політики у сферах санітарного та епідемічного благополуччя населення, створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів і медичних виробів, протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та іншим соціально небезпечним захворюванням.

МОЗУ в межах своєї компетенції регулює окремі питання переміщення через митний кордон України лікарських засобів, медичної техніки, виробів медичного призначення тощо.

МОЗУ є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах Державної казначейської служби України, печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням.

Потушинська О.П.

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (MINISTRY OF FINANCE OF UKRAINE) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ.

МФУ є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та

забезпечення реалізації державної фінансової, бюджетної, податкової, митної політики, політики у сфері державного фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, бухгалтерського обліку, випуску і проведення лотерей, організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності, видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку, у сфері запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Основними завданнями **МФУ** є: забезпечення формування та реалізація державної фінансової та бюджетної політики, державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності, бухгалтерського обліку, випуску та проведення лотерей; забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму; забезпечує формування єдиної державної податкової і митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку; забезпечення концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних напрямах соціально-економічного розвитку України.

МФУ відповідно до покладених на нього завдань здійснює інші повноваження, визначені постановою КМУ від 20.08.2014 № 375 «Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України».

МФУ очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і

звільняється з посади ВРУ. Міністр має першого заступника, заступників та заступника Міністра – керівника апарату, які призначаються на посаду та звільняються з посади КМУ за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій Міністра.

Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції **МФУ**, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у **МФУ** може утворюватися колегія. Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу **МФУ**.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності у **МФУ** можуть утворюватися інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, їх кількісний та персональний склад, положення про них затверджуються Міністром.

Гранична чисельність державних службовців та працівників **МФУ** затверджується КМУ. Структура апарату **МФУ** затверджується Міністром фінансів. Штатний розпис і кошторис **МФУ** затверджуються заступником Міністра – керівником апарату.

МФУ є юридичною особою публічного права, має самостійний баланс, печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Казначейства і банках.

Батанов О.В.

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ (MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE) – головний орган у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної правової політики, політики з питань банкрутства та використання електронного цифрового підпису, з формування та забезпечення реалізації політики у сфері архівної справи, діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації, у сфері виконання кримінальних покарань, у сфері захисту пер-

сональних даних, у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), з питань державної реєстрації актів цивільного стану, з питань державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, з питань державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, з питань реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, статутів, друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності. **МЮУ** є державним органом з питань банкрутства, а також спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Основними завданнями **МЮУ** є: формування і забезпечення реалізації державної правової політики, політики у сфері адаптації законодавства України до законодавства ЄС, політики з питань банкрутства; формування і забезпечення реалізації політики у сфері архівної справи, діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації, у сфері виконання кримінальних покарань, у сфері захисту персональних даних, у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), з питань державної реєстрації актів цивільного стану, з питань державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, з питань державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, статутів, друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності; здійснення загального управління у сфері надання безоплатної первинної правової допомоги та безоплатної вторинної правової допомоги; забезпечення представництва інтересів держави у судах України, здійснення захисту інтересів України у Європейському суді з прав людини, під час урегулювання спорів і розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземних суб'єктів та України; експертне забезпечення правосуддя; організація роботи нотаріату; виконання функцій центрального засвідчувального органу шляхом забезпечення створення умов для функціонування засвідчувальних центрів органів виконавчої влади або інших державних органів та центрів сертифікації ключів; протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму (щодо нотаріусів, адвокатів та інших осіб, які надають юридичні послуги); здійснення міжнародно-правового співробітництва, забезпечення дотримання і виконання зобов'язань, узятих за міжнародними договорами України з правових питань.

Через **МЮУ** координується діяльність Державної архівної служби України, Державної виконавчої служби України, Державної пенітенціарної служби України, Державної реєстраційної служби України; Державної служби України з питань захисту персональних даних.

МЮУ очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Президентом України. Міністр має першого заступника та заступника Міністра-керівника апарату, які призначаються на посади за поданням Прем'єр-міністра України і звільняються з посад Президентом України.

Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції **МЮУ**, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у **МЮУ** може утворюватися колегія. Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання наказу **МЮУ**. Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих органів, їх кількісний та персональний склад, положення про них затверджуються Міністром.

Фрадинський О.А.

МІРНЕ МИТО – див. МИТО ПОМІРНЕ (МІРНЕ).

МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ (THE EUROPEAN UNION BORDER ASSISTANCE MISSION TO MOLDOVA AND UKRAINE – EUBAM). Розпочала свою діяльність 30.11.2005 у відповідь на спільне звернення Президентів Республіки Молдови та України до Європейської Комісії. На молдовсько-українському кордоні завдовжки 1222 км мали місце чисельні протизаконні транскордонні дії, такі як торгівля людьми, контрабанда та інші форми незаконного переміщення товарів. Ситуація ще більше ускладнювалась існуванням в Республіці Молдова сепаратистського Придністровського регіону, який примикає до того ж кордону упродовж 454 км і який не контролюється урядом Молдови.

Основне завдання місії полягає у раціональному внеску в розвиток таких процедур управління кордоном, які відповідали б стандартам ЄС і задовольняли б законні потреби громадян Молдови та України, осіб, що перетинають кордон, а також ділових кіл, що в свою чергу зміцнює регіональну безпеку і сприяє економічному розвитку.

Місія **EUBAM** – це консультативно-технічний орган, який повністю фінансується ЄС у межах Європейського інструменту добросусідства та партнерства, мандат якого передбачає нарощування можливостей наших партнерів, в першу чергу прикордонних та митних відомств, а також інших правоохоронних та державних органів Молдови і України у галузі управління кордонами. При цьому партнером з реалізації виступає Програма розвитку ООН. Шляхом надання всебічної

підтримки у впровадженні передового досвіду ЄС через свою штаб-квартиру в Одесі та шість польових офісів з обох сторін молдовсько-українського кордону **EUBAM** прагне до того, щоб прикордонні та митні процедури і норми в Молдові та Україні нарешті дзеркально відображали аналогічні процедури, які переважають в ЄС. У більш широкому контексті і в рамках Європейської політики добросусідства **EUBAM** є інструментом, за допомогою якого ЄС намагається, з одного боку, сприяти розвиткові законної торгівлі та пересуванню осіб, а з іншого боку, гарантувати безпеку своїх громадян і боротися зі злочинністю.

Місію очолює Голова, який має одного заступника. Структурно місія складається із 7 відділів (організаційно-правового; зв'язків з громадськістю; з питань стратегії, планування й управління якістю; безпеки та охорони; аналітичної та оперативної підтримки; інституційного розвитку; адміністративного) та 6 польових офісів (три – на території Молдови (Отач, Кишиневу, Басарабяска) та три на території України (Котовськ, Кучурган, Одеський морський порт).

Бюджет **EUBAM** на 2011 – 2013 рр. становив 21 млн євро, а її персонал складається з близько 100 експертів з країн-членів ЄС, які відряджені або працюють за контрактом, та 126 місцевих спеціалістів з Молдови та України. Правовою базою **EUBAM** є Меморандум про Взаєморозуміння, підписаний в кінці 2005 р. Європейською Комісією, Урядом Республіки Молдова та Урядом України, а керівним органом Місії є Консультативна Рада, яка збирається два рази на рік. Нейтралітет, партнерство, надійність, результативність, орієнтація на надання послуг та прозорість – ось шість ключових цінностей Місії. Мандат Місії продовжувався вже тричі (в 2007, 2009 та 2011 рр.), при цьому діючий нині мандат завершується 30.11.2015.

Фрадинський О.А.

МІСІЯ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (MISSION OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – інструмент стратегічного управління, основна мета діяльності (призначення) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, яка визначалась на довгостроковий період з урахуванням потенційних ризиків трансформації, що впливають на соціально-економічну ситуацію в державі. Вона встановлювала основні орієнтири, визначала основне призначення ДМСУ як суб'єкта державного управління та її роль у забезпеченні національних інтересів і безпеки держави при переміщеннях через митний кордон України товарів і транспортних засобів.

Формування **М.м.с.** базувалось на моделі діяльності, яку було окреслено в Концепції модернізації діяльності митної служби України, що затверджена наказом ДМСУ від 17.10.06 № 895. Концепція визначала основні напрями модернізації: удосконалення нормативно-правової бази з усіх напрямів діяльності митної служби України; створення ефективного механізму управління діяльністю митної служби; спрощення та ефективність митних процедур і технологій контролю на кордоні та всередині держави; удосконалення митної інфраструктури.

М.м.с. була сформульована у Концепції реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей», яка схвалена рішенням колегії ДМСУ від 29.10.2010 та у МКУ: створення і забезпечення сприятливих умов для розвитку ЗЕД, гарантування безпеки зовнішньої торгівлі та суспільства, захист митних інтересів України.

Відповідно до **М.м.с.** ДМСУ визначала стратегічні цілі, враховуючи при цьому стратегічні цілі та пріоритети економічного розвитку України та державної політики у сфері державної митної справи, визначені стратегічними і програмними документами, міжнародними договорами України з питань співробітництва у митній сфері; результати проведеного аналізу поточної ситуації та оцінки факторів впливу й основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на визначений період, прогнози розвитку галузей народного господарства тощо.

Відповідно до Концепції реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей» стратегічними цілями були: повне дотримання правових норм в митній справі; мінімальний адміністративний тягар на законослухняних суб'єктів; прозоре прийняття рішень у митній справі; однаковість вимог та ставлень до всіх споживачів митних послуг; дієвий захист суспільства від нечесної та нелегальної торгівлі, загроз здоров'ю та моралі громадян, ризиків тероризму, в співпраці з іншими державними органами; доброчесність прийняття рішень у митній справі; мінімальні фінансові та часові витрати на проходження митних процедур. Ключовою умовою досягнення стратегічних цілей митної служби України була підтримка балансу між митним контролем та сприянням бізнесу.

Прус Л.Р.

МІСІЯ МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ (MISSION OF THE MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE) – адміністрування податків, зборів, митних платежів та єдиного соціального внеску, надання послуг громадянам і бізнесу та, як наслідок, забезпечення наповнення дохідної частини бюджету, створення умов для розвитку підприємництва та міжнародної торгівлі. Реалізовувалась **М.М.У.** шляхом розробки та виконання стратегічного плану розвитку, який визначав комплекс стратегічних напрямів розвитку Міндоходів України, що деталізовані за конкретними стратегічними цілями, алгоритмами та строками їх виконання. Зокрема, було передбачено вдоско-

налення податкових і митних сервісів, розвиток партнерських стосунків з громадянами та бізнесом, активізацію міжнародної торгівлі за рахунок оптимізації митного регулювання, боротьбу з корупцією та «тіньовим» сектором економіки, запровадження сучасної ІТ-функції у роботу органів доходів і зборів.

Прус Л. Р.

МІСТКІСТЬ СУДНА ВАЛОВА (GROSS REGISTERED TONNAGE) – об'єм приміщень судна, як інженерної споруди без врахування площі рульової рубки, камбузів, туалетів, світлових люків та східних мілких рубок. **М.с.в.** визначається шляхом обміру судна відповідно до правил класифікаційних товариств, наведених у додатку І Міжнародної конвенції про обмірювання суден 1969 р. чи в будь-якій конвенції, яка її замінює. **М.с.в.** визначається в умовних одиницях – реєстрових тоннах (**М.с.в.** в кубічних метрах поділена на 2,83). За результатами обміру видається мірильне свідоцтво, дані якого використовуються для визначення розмірів зборів.

Руда Т. В.

МІСЦЕ ДЕКЛАРУВАННЯ (PLACE OF DECLARATION) – митний орган, який здійснює митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також транспортних засобів, що використовуються для їх переміщення та декларуються одночасно з цими товарами; митний орган в порту чи аеропорту прибуття на митну територію України або в порту чи аеропорту відправлення з митної території України – при декларуванні морських, річкових та повітряних суден; місце перетину митного кордону України – при декларуванні порожніх транспортних засобів і транспортних засобів, що перевозять пасажирів.

Прус Л. Р.

МІСЦЕ ДОСТАВКИ (PLACE OF DELIVERY DESTINATION) – територія (або її частина) пункту пропуску (пункту контролю) через державний кордон України, морського чи річкового порту, аеропорту, залізничної станції, вільної митної зони, підрозділу митниці призначення, у якому безпосередньо проводиться митне оформлення, підприємства з безперервним циклом виробництва, вантажного митного комплексу, територія, що прилягає до центральної сортувальної станції, регіональної сортувальної станції, місця міжнародного поштового обміну, складу тимчасового зберігання або митного складу, що може бути визначена митницею призначення.

Державною митною службою України (у 2013 – 2014 рр. – Міндоходів України; з травня 2014 р. – ДФСУ) за поданням митниці призначення здійснюється ведення Класифікатора місць доставки та внесення до нього змін в ЄАІС Держмитслужби за встановленою формою.

За рішенням керівника (уповноваженої ним особи) митниці призначення в інше місце, ніж зазначене в Класифікаторі місць доставки, можуть бути доставлені автомобільним транспортом товари: які можна віднести до категорії небезпечних вантажів відповідно до законодавства України; що потребують особливих умов зберігання, унаслідок чого вони не можуть протягом тривалого часу зберігатися в автотранспортних засобах; валютні цінності, що ввозяться банками; що ввозяться на адресу підприємств з безперервним циклом виробництва та призначені для використання в процесі виробництва; що за своїми габаритами або особливостями транспортування не можуть бути ввезені в місце доставки.

На території **М.д.** створюється зона митного контролю в порядку, передбаченому законодавством України. Територія **М.д.** товарів: для автомобільного транспорту повинна бути забезпечена: освітленням та огородженням за периметром території **М.д.**; цілодобовою охороною та наявністю засобів пожежогасіння; наявністю рампи, естакади, оглядового майданчика; наявністю у достатній кількості, а також функціонуванням навантажувально-розвантажувальної техніки і механізмів для здійснення необхідних операцій на території **М.д.**; наявністю каналів і засобів зв'язку, у тому числі з ЄАІС Держмитслужби України (Міндоходів), для виконання посадовими особами митних органів своїх повноважень.

У разі визначення **М.д.** території (її частини) вантажного митного комплексу, території, прилеглої до складу тимчасового зберігання чи митного складу, до облаштування місць доставки застосовуються вимоги, встановлені законодавством України до функціонування вказаних об'єктів; для авіаційного, водного та залізничного транспорту повинна бути забезпечена аналогічно до вимог, встановлених законодавством України до зон митного контролю.

Прус Л. Р.

МІСЦЕ МІЖНАРОДНОГО ПОШТОВОГО ОБМІНУ (PLACE OF INTERNATIONAL MAIL EXCHANGE) – виробничий підрозділ підприємства поштового зв'язку, який здійснює: оброблення міжнародних поштових відправлень; пред'явлення їх митному органу для здійснення митного контролю та митного оформлення; відправлення за призначенням.

М.м.п. організовуються на базі виробничих підрозділів підприємств поштового зв'язку за умови погодження з митним органом, у зоні якого передбачається відкриття **М.м.п.**, Міндоходів (з травня 2014 р. – ДФСУ) та Держкомзв'язком. Поділяються на **М.м.п.** з повною обробкою пошти (письмової кореспонденції, періодичних друкованих видань, посилок) та спеціалізовані **М.м.п.**,

які обробляють та відправляють за призначенням один із видів МПВ (письмову кореспонденцію чи посилки).

У **М.м.п.** організовуються робочі місця окремо для розкриття мішків з письмовою кореспонденцією і підготовки її для сортування та обробки, обробки та сортування рекомендованої кореспонденції, відправлень з оголошеною цінністю, дрібних пакетів, посилок, періодичних друкованих видань, обліку, контролю та повернення порожніх мішків. Робочі місця устатковуються засобами поштової механізації, оргтехніки, виробничими меблями, інвентарем, забезпечуються експлуатаційними матеріалами, порожніми мішками та електронними вагами. На робочих місцях для сортування письмової кореспонденції, дрібних пакетів та відправлень з оголошеною цінністю встановлюються спеціальні шафи, а для посилок – стелажі. Під кожною клітинкою шафи (стелажу) для вихідних поштових відправлень закріплюються пластини (ярлики) з чітким зазначенням найменування латинськими літерами зарубіжних **М.м.п.**, до яких направляються поштові відправлення. Перелік таких клітинок у відповідності до планів направлення міжнародної пошти визначає керівник **М.м.п.** Під клітинками для вхідних поштових відправлень закріплюються пластинки (ярлики) з найменуванням обласних центрів та центру Автономної Республіки Крим.

Матеріальну відповідальність за збереження товарів (предметів) у міжнародних поштових відправленнях і правильність їх обробки як до проведення митного контролю, так і після нього несуть працівники підприємства поштового зв'язку. Проте підприємство поштового зв'язку не несе відповідальності за рішення, які приймаються митницями під час митного контролю міжнародних поштових відправлень.

Фрадинський О.А.

МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ ПОСТІЙНЕ (PERMANENT RESIDENCE) – місце проживання на території будь-якої держави не менше одного року фізичної особи, яка не має постійного місця проживання на території інших держав і має намір проживати на території цієї держави протягом необмеженого строку, не обмежуючи таке проживання певною метою, і за умови, що таке проживання не є наслідком виконання цією особою службових обов'язків або зобов'язань за договором (контрактом).

Корнійчук О.О.

МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ (МІСЦЕПЕРЕБУВАННЯ) ПОСТІЙНЕ (PERMANENT LOCATION) – місцезнаходження офіційно зареєстрованого головного органу управління (контори) суб'єкта господарської (зовнішньоекономічної) діяльності.

Корнійчук О.О.

МІТАТА (MITATA) [μιτάτα, від μίτος – «нитка, основа тканини»] – спочатку митні застави або підконтрольні чиновникам емпорії на східному кордоні Візантії, поява яких не в останню чергу була пов'язана із запровадженням шовкової монополії. Від середини VIII ст., з пом'якшенням державної монополії на завезення і продаж шовку, **М.**– спеціально відведені та обладнані складами і гостинними дворами місця, де під контролем комерк іаріїв асоціації іноземних купців реалізували переважно оптові партії ввезених товарів.

Колесников К.М.

МІФОЛОГІЧНИЙ ЖАНР – див. ЖАНР МІФОЛОГІЧНИЙ.

МОВА ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДО МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ (LANGUAGE OF DOCUMENTS SUBMITTED TO CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE) – українська мова, офіційна мова митних союзів, членом яких є Україна, або інша іноземна мова міжнародного спілкування. Митні органи вимагають переклад українською мовою документів, складених іншою мовою, ніж офіційна мова митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою міжнародного спілкування, тільки у разі, якщо дані, які містяться в них, є необхідними для перевірки або підтвердження відомостей, зазначених у митній декларації. У такому разі декларант забезпечує переклад зазначених документів за власний рахунок. Переклади здійснюються фахівцями, які мають відповідний статус та повноваження відповідно до чинного законодавства. Ідентичність перекладу засвідчується печаткою відповідальної особи або підприємства перекладача.

Прус Л.Р.

МОВНИЙ ЕТИКЕТ МИТНИКА – див. ЕТИКЕТ МИТНИКА МОВНИЙ.

МОДУЛЬ ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНИЙ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ» (SOFTWARE AND TECHNOLOGY MODULE «INFORMATION TERMINAL») – використовується для введення в автоматизовану систему митного оформлення електронних копій митних декларацій на паперовому носії (ЕК МД) з використанням змінних носіїв інформації.

Для функціонування **М.** використовується програмне забезпечення, за допомогою якого здійсню-

ються такі основні функції: перевірка змінного носія інформації на наявність вірусів; вибір необхідного файла з ЕК МД та електронною копією декларації митної вартості (ЕК ДМВ), у разі її подання, зі змінного носія; формато-логічний контроль ЕК МД та ЕК ДМВ з можливістю відображення списку помилок на екрані монітору; формування списку ЕК МД, уведених до програмно-інформаційного комплексу протягом поточної робочої зміни; відображення на екрані монітору поточних дати і часу; запису на змінний носій інформації про дату та час; передання ЕК МД та ЕК ДМВ до програмно-інформаційного комплексу «Інспектор 2006» для здійснення в установленому порядку митних процедур; отримання посадовими особами електронних копій документів для подальшого опрацювання в порядку черговості їх подання; зберігання в окремій локальній базі підрозділів митного оформлення усіх ЕК МД та ЕК ДМВ, введених за допомогою **М.** та відомості про видані квитанції і передання зазначеної інформації до ЄАІС Держмитслужби в установленому порядку; друк квитанції про прийняття в роботу поданої ЕК МД із зазначенням дати і часу друку, захисного коду, довідкового номера, прізвища та ініціалів декларанта, порядкового номера (за списком) поданої ЕК МД, та, у випадку виявлення помилок у заповненні ЕК МД та/або ЕК ДМВ за результатами формато-логічного контролю, номери граф МД та/або ДМВ, у заповненні яких виявлено такі помилки; формування звітів за заданий період часу у розрізах ЕК МД, уведених до **М.** та ЕК МД, в результаті здійснення формато-логічного контролю яких виявлені помилки, що є підставою для надання відмови в прийнятті митної декларації для оформлення; виведення довідкової інформації.

ЕК МД (разом з ЕК ДМВ у разі її наявності), за результатами здійснення формато-логічного контролю яких не виявлено помилок, що є підставою для надання відмови у прийнятті митної декларації для оформлення, переводяться в чергу для розподілу уповноваженою посадовою особою підрозділу митного оформлення.

У разі виявлення за результатами здійснення формато-логічного контролю помилок у заповненні ЕК МД та/або ЕК ДМВ (у разі її наявності), що є підставою для надання відмови у прийнятті митної декларації для оформлення, передбачено можливість відмови від переведення цієї ЕК МД для розподілу уповноваженою посадовою особою підрозділу митного оформлення шляхом вибору відповідного вікна на сенсорному екрані.

Після введення ЕК МД в базу даних за допомогою вбудованого принтеру інформаційного терміналу здійснюється друк квитанції про прийняття в роботу ЕК МД із зазначенням дати і часу друку, довідкового номера, прізвища та ініціалів декларанта, порядкового номера поданої ЕК МД, та, у випадку виявлення помилок у заповненні ЕК МД та/або ЕК ДМВ за результатами формато-логічного контролю, номери граф МД та/або ДМВ, у заповненні яких виявлено такі помилки.

Фрадинський О.А.

МОЛДОВСЬКИЙ ЛЕЙ – див. ЛЕЙ МОЛДОВСЬКИЙ.

МОЛІВДУЛ (MOLIVDUL) [від грец. моліводус – свинець] – підвісна свинцева печатка, що використовувалася в епоху Середньовіччя у Візантії, Західній Європі та Київській Русі для опечатування офіційної кореспонденції та в якості елементу митного забезпечення товарів, що пройшли митний огляд. Використовувався правителями, військовими, державними службовцями, представниками духовенства та заможними особами.

М., що знаходять на території сучасної України свідчать про активну ЗЕД із торговими центрами Балкан та Малої Азії – Константинополем, Хрисополісом, Фессалоніками, Фвами, Нікелю, Мітіленами тощо.

Особливо часто у південному Причорномор'ї трапляються **М.** керівників візантійських митниць Іерона, що контролювала прохід із протоки Босфор у Чорне море та Авідоса, яка слідкувала за дотриманням митного законодавства при проходженні суден із Егейського моря до Дарданелл.

Відомі також **М.** візантійських чиновників податково-фінансового відомства, які відповідали за сплату податків та виконували інші ревізійно-контрольні функції.

Ченцов В.В.

Моліводул візантійського імператора Фоки (602 – 610 рр.)

МОЛОДІЖНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІЛКА МОЛОДИХ МИТНИКІВ» (YOUTH PUBLIC ORGANIZATION «UNION OF YOUNG CUSTOMS OFFICERS») – незалежне, некомерційне, громадське об'єднання студентів і молодих працівників митниць. Створена у лютому 2007 р. на базі Академії митної служби України м. Дніпропетровськ. Головною метою організації є реалізація та захист соціальних, економічних, наукових, творчих та інших інтересів її членів.

Спілка ставить перед собою завдання сприяння науковому, творчому та інтелектуальному розвитку своїх членів, виховання патріотизму, духовності молодих митників, організація їх змістовного дозвілля, формування у молодих митників поваги до закону і громадської активності, сприяння розширенню міжнародних контактів молоді України та їх об'єднань. Статутними органами Спілки молодих митників є конференція, правління та Голова **МГО СММ**. Членство в Спілці є індивідуальним. Членами **МГО СММ** можуть бути громадяни України чи іноземці, що перебувають в Україні на законних підставах, віком від 14 до 35 років, які й працюють у митницях або навчаються в закладах освіти за митним спрямуванням. **МГО СММ** активно співпрацює з іншими громадськими утвореннями, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. Зокрема інтереси Спілки представлені у Дніпропетровській молодіжній раді при міському голові, Дніпропетровській обласній молодіжній раді. Спілка є засновником та видавцем газети «Молодіжна митна служба» і часопису молодих вчених «Митна політика України».

Трусов С.І.

МОНАКО – див. ЗОНА ОФШОРНА МОНАКО.

МОНЕТА (COIN) [від лат. moneta – один з епітетів богині Юнони (Juno Moneta)], при храмі якої в III ст. до н.е. знаходився монетний двір. **М.** – грошовий знак виготовлений з металу (золота, срібла, міді, мідних сплавів, сплавів нікелю та алюмінію). Платіжний засіб. Панівні форми – кругла та овальна, винятки поодинокі. У **М.** виділяють три складові: аверс – лицевий бік; реверс – зворотній бік; гурт – ребро. На кожній монеті є зображення (герб, ім'я, титул, зображення правителя) та легенда, яка містить назву міста, держави, рік карбування, назву монети.

Перші **М.** були виготовлені в державі Лідія (Мала Азія) у VIII – VII ст. до н.е. та на острові Егіна в Стародавній Греції у VII ст. до н.е. У середньовічній Європі карбування **М.** розпочали у X ст. н.е., після чого національні **М.** достатньо швидко витіснили з обігу римські, візантійські та арабські. **М.** – це універсальний платіжний засіб, тому що якість та вага металу підтверджена державою (державним штемпелем).

Ольвійські монети (дельфінчик). V ст. до н.е. Бронза

Монета з Лідії – VI ст. до н.е.

Випускати **М.** може тільки суверенна держава або згідно з чинним законодавством її автономія (наприклад, **М.** Великого Князівства Фінляндія у складі Російської Імперії). Хоча в історії відомі випадки, коли власні **М.** карбували під час громадянських війн регіони, які прагли побудувати незалежну державу (Астурія – провінція Іспанії в 1939 р. карбувала свої **М.**, хоча і недовго).

З появою паперових грошей роль **М.**, як основного платіжного засобу, знижується, а в XX ст. припиняється. **М.** з дорогоцінних металів в наш час випускаються рідко (пам'ятні або ювілейні **М.**) і не мають суттєвого економічного значення. На території сучасної України перші **М.** з'явились ще в античні часи (монети Стародавніх Греції, Риму, їх колоній у Північному Причорномор'ї, монети Боспорського Царства).

Культурною цінністю вважаються **М.**, які не є платіжним засобом, виготовлені до 1960 р. включно.

Калашникова О.Л.

МОНЕТА ДОНАТИВНА (DONAT COIN) [від лат. dono – дарую] – подарункова монета, що випускалась не для регулярного використання в обігу, а з метою дарування, виявлення прихильності або відзначення певних подій. **М.д.** відрізняються від настільних медалей чеканкою на монетній стопі та позначенням номіналу. Найбільшу цінність сьогодні мають **М.д.** Російської імперії, які чеканили із золота номіналом 10 рублів у 1836 р. з нагоди десятиріччя правління Миколи I; номіналом 25 ру-

блів – у 1876, 1896 та 1908 рр. та золоті монети з подвійним номіналом 37 рублів 50 копійок – у 1902 р. Це найбільш рідкісні монети, які виготовлялись в обмеженій кількості й призначались лише для вручення членам імператорської родини і придворним у якості подарунків приурочених до пам'ятних дат.

За наявності визначених ознак **М.д.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Руда Т.В.

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВИЙ (FINANCIAL MONITORING) – відповідно до ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» – це сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Такі заходи передбачають проведення первинного **М.ф.** та державного **М.ф.** і включають:

– для суб'єктів первинного **М.ф.:** здійснення ідентифікації особи, яка проводить фінансову операцію; виявлення і реєстрація фінансових операцій, що відповідно до закону підлягають **М.ф.**; аналіз фінансових операцій, які відповідно до закону підлягають **М.ф.**; надання необхідної інформації про фінансові операції суб'єктам державного **М.ф.;** вживання заходів щодо запобігання розголошенню інформації з питань **М.ф.** та ін.;

– для суб'єктів державного **М.ф.:** здійснення державного нагляду за діяльністю відповідних суб'єктів первинного **М.ф.**, зокрема шляхом проведення планових та позапланових перевірок; надання методологічної, методичної та іншої допомоги суб'єктам первинного **М.ф.**; проведення перевірки організації професійної підготовки працівників та керівників підрозділів, відповідальних за проведення **М.ф.**; зберігання інформації, що надійшла від суб'єктів первинного та державного **М.ф.** і правоохоронних органів та ін.

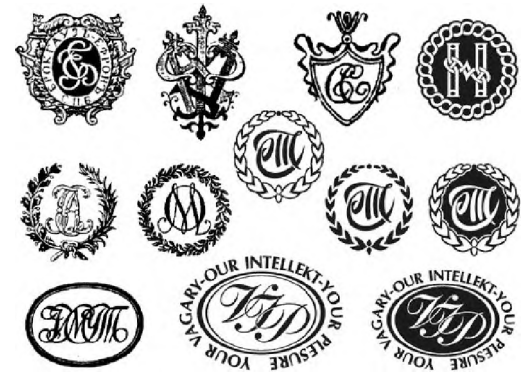
До суб'єктів первинного **М.ф.** належать суб'єкти господарювання-надавачі фінансових послуг (банки та інші фінансові установи, біржі, ломбарди, гральні заклади, організації, що проводять лотереї, благодійні організації, підприємства зв'язку, інші юридичні особи, які відповідно до законодавства надають послуги з виплати, передачі, переказу, пересилання, обміну, зберігання коштів і реєстрації прав на майно, одержують декларації про доходи та наявність майна та ін.)

Суб'єктами державного **М.ф.** є державні органи, які відповідно до законодавства уповноважені забезпечувати регулювання та нагляд за діяльністю організацій, що здійснюють фінансові операції (Національний банк України, Державна служба фінансового моніторингу України, Міністерство юстиції України, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах надання послуг поштового зв'язку та економічного розвитку, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг).

Барановський О.І.

МОНОГРАМА (MONOGRAM) [від грец. μόνος – один, γραμμα – буква] – особливе переплетення літер, які зазвичай бувають великими літерами імені та прізвища особи, якій належить річ з **М.** Роблять **М.** у вигляді переплетених вензелів [від пол. Węzeł – вузол] ініціалів. Фактично, вензель – це ускладнена **М.** з більш хитромудрим переплетенням ініціалів і додаванням до них різних прикрас, візерунків. Якщо літери належать одній особі, то вензель вважається простим, якщо кільком – то складним. Він може бути прикрашений короною, вінком і т. п.

М. були свого роду тим атрибутом, за яким можна було судити про смак, аристократизм і акуратність. За допомогою **М.** у вигляді вензелів і марок, починаючи з VII ст., папи, королі і поважні особи скріплювали свої грамоти. **М.** вирізали на печатках, містилися на монетах, а також скорочені написи здавна поміщаються на іконах і деяких

предметах церковного начиння. З XVI ст. **М.** використовуються для торгових, фабричних і видавничих марок. Іноді **М.** застосовувалися для відзнак, на військовій та придворній формах. Великого по-

ширення **М.** отримали в приватному побуті як мітка власника на ювелірних виробах, білизні, посуді та ін. Крім білизни, хусточок і сорочок, **М.** у формі кованих вензелів сьогодні можна побачити на дорогих портсигарах, а також на коробках іменних цукерок від приватних виробників солодощів.

Трапляються **М.** і в мистецтві. Багато художників, переважно живописці і гравери, виставляють їх на своїх роботах замість підпису. Іноді для підтвердження виконаної художником роботи робились позначення **М.** на видному місці у вигляді зображення крилатої змійки (Лукас Кранах Старший), квітки гвоздики (Бенвенуто Тізі Гарофало), окулярів (П. Бриль), комахи іхневмонів (Чима так Конельяно), сови (Херри мет де Блес). Крім того, **М.** називається креслення будь-якого імені в скороченому вигляді.

За наявності визначених ознак **М.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Туржанський В.А.

МОНРЕАЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ 1999 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ МІЖНАРОДНИХ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВІД 28 ТРАВНЯ 1999 РОКУ (МОНРЕАЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ 1999 РОКУ).

МОНРОВІЯ – див. ПОРТ МОНРОВІЯ.

МОНТСЕРРАТ – див. ЗОНА ОФШОРНА МОНТСЕРРАТ.

МОНУМЕНТАЛЬНИЙ ЖИВОПИС – див. ЖИВОПИС МОНУМЕНТАЛЬНИЙ.

МОРАЛЬНА ШКОДА – див. ШКОДА МОРАЛЬНА.

МОРЕПЛАВАННЯ ТОРГОВЕ (TRADE NAVIGATION) – діяльність, що пов'язана з використанням суден для перевезень пасажирів, вантажів, багажу і пошти, рибних та інших морських промислів; розвідки та видобування корисних копалин; здійснення буксирних, криголамних та рятувальних операцій; прокладки кабелю, а також для інших господарських, наукових і культурних цілей. **М.т.** можуть здійснювати суб'єкти підприємницької діяльності, у власності, користуванні та розпорядженні яких знаходяться судна, за наявності у них спеціальних дозволів (ліцензій), виданих у відповідності до чинного законодавства. Держава здійснює регулювання **М.т.** через Міністерство інфраструктури і відповідні центральні органи державної виконавчої влади. Відповідно до Кодексу торгового мореплавання, інших актів чинного законодавства та міжнародних договорів Міністерство інфраструктури в межах своєї компетенції затверджує правила, інструкції та інші нормативні документи з питань **М.т.**, що є обов'язковими для всіх юридичних та фізичних осіб.

Петров О.П.

МОРСЬКА МИТНА ВАРТА – див. ВАРТА МИТНА МОРСЬКА.

МОРСЬКА НАКЛАДНА – див. НАКЛАДНА МОРСЬКА.

МОРСЬКА ТА РІЧКОВА ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ – див. ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ МОРСЬКА ТА РІЧКОВА.

МОРСЬКА (ЧОРНОМОРСЬКА) КОНВЕНЦІЯ 1648 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ МОРСЬКА (ЧОРНОМОРСЬКА) 1648 РОКУ.

МОРСЬКИЙ АГЕНТ – див. АГЕНТ МОРСЬКИЙ.

МОРСЬКИЙ ПРОТЕСТ – див. ПРОТЕСТ МОРСЬКИЙ.

МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ «ЮЖНИЙ» – див. ПОРТ «МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ «ЮЖНИЙ»».

МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ МОРСЬКИЙ.

МОРФІН (MORPHINE) – наркотична речовина, похідне фенантрену, що належить до групи ізохінолових алкалоїдів, лікарський засіб, головний алкалоїд опіуму, що міститься в опійному маці (Papaver somniferum). Має вигляд білих голчастих кристалів або білого кристалічного порошку, що внаслідок тривалого зберігання жовтіє або сіріє, гіркий на смак.

Існує один стереоізомер **М.**, що був штучно синтезований та не володіє тими ж фармакологічними властивостями. Розчинний у воді, етанолі, диетиловому ефірі, бензолі та хлороформі.

Систематична назва – (5α,6α)-дидегідро-4,5-епокси-17-метилморфінан-3,6-діо. Молекулярна формула – C17H19NO3. Молекулярна маса – 285,34.

М. вперше виділив з опіуму у 1804 р. німецький хімік і фармаколог Фрідріх Сертюнер. Це перший алкалоїд, що отримали в очищеному вигляді. Широке поширення **М.** отримав після відкриття ін'єкційної голки у 1853 р. Використовувався та продовжує використовуватись (під суворим контролем) як сильне знеболювальне. Повний синтез **М.** здійснив у 1952 р. Роберт Вудворт, проте його складність та затратність робить недоцільною його комерційну реалізацію. На сучасному етапі відомо декілька різних методів штучного синтезу **М.**, проте отримання з опіуму залишається найдешевшим.

М. його ефіри та солі належать до списку № 1 таблиці 2 наркотичних засобів та психотропних речовин, що є небезпечними для здоров'я в разі зловживання ними, але становлять інтерес для використання в медичних цілях Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Незаконне переміщення **М.** через митний кордон України кваліфікують як контрабанду.

Мотюк К.Д.

МОСТОВЕ МИТО – див. МИТО МОСТОВЕ (МОСТОВЩИНА).

МОТОРНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ МОТОРНИЙ.

МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ – див. ІНСТРУМЕНТИ МУЗИЧНІ.

МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ.

МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОНОСАМЕНТ – див. КОНОСАМЕНТ ТРАНСПОРТНИЙ МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ.

МУРМАНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ – див. ПОРТ МОРСЬКИЙ МУРМАНСЬКИЙ.

НАБІР СПЕЦІАЛЬНОГО ОГЛЯДУ «ДІ-1» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

НАБІР ТЕСТІВ ДЛЯ ПОПЕРЕДНЬОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН І ПСИХОТРОПНИХ СУБСТАНЦІЙ В ПОЛЬОВИХ УМОВАХ «ВЕРТЕКС» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

«НАВІГАЦІЙНИЙ АКТ» (NAVIGATION ACT) – система протекціоністських заходів Англії, що мала на меті стимулювання розвитку торгівлі та зміцнення могутності флоту, запроваджена англійським парламентом у 1651 р. за поданням Олівера Кромвеля.

Законодавчо передбачалося, що товари із Азії, Африки, Америки у Великобританію могли завозитись лише на торговельних кораблях, які належали підданим Британії, а їх екіпаж на 75 % складався із британських підданих; із Європейських країн товари могли завозитись на британських кораблях, або ж на кораблях країни-місця їх виробництва; ввезення риби в Англію та її колонії дозволявся за умови, що вона спіймана британськими кораблями; каботажне плавання дозволялося виключно британським кораблям. Дотримання **Н.а.** покладалося на капітанів англійських військових кораблів, які отримали право на проведення догляду усіх морських суден, що викликали підозру у контрабанді. Наслідками запровадження **Н.а.** стали чотири англо-голландські війни (1652 – 1654 рр.; 1665 – 1667 рр.; 1672 – 1674 рр. та 1780 – 1684 рр.), які закінчилися не на користь Англії, але підірвали могутність Голландії на морях. Адам Сміт, визнаючи економічну недоцільність **Н.а.**, вважав його одним із наймудріших державних документів з політичної точки зору.

Олівер Кромвель

Остаточно **Н.а.** було скасовано у 1854 р.

Фрадинський О.А.

НАВІГАЦІЙНИЙ ПЕРІОД – див. ПЕРІОД НАВІГАЦІЙНИЙ.

НАВЧАННЯ ТВАРИН ПЕВНИМ ДІЯМ (TRAINING ANIMALS TO PERFORM CERTAIN ACTIONS) називається дресируванням. Сутність навчання полягає у виробленні умовних рефлексів і доведення їх до навичок (автоматичного виконання).

Серед форм навчання розрізняють:

– неасоціативне навчання (простіші форми навчання): звикання, сенситизація;

– асоціативне навчання: класичні умовні рефлекси, інструментальні умовні рефлекси;

– когнітивні процеси: латентне навчання, вибір за зразком; навчання, яке базується на уявленнях.

Звикання, як форма неасоціативного навчання

– це послаблення або зникнення реакції нервової системи при багатократних повторних проявах подразника, що не супроводжується біологічно значимим впливом на тварину.

Сенситизація – це явище посилення відповіді на слабкий специфічний стимул у тому випадку, якщо він поєднується в часі з неприємним впливом.

Асоціативне навчання (навчання з підкріпленням) – це процес формування у центральній нервовій системі тимчасового зв'язку між двома стимулами, до одного з яких собака був спочатку байдужим, а інший виконував роль винагороди або покарання.

Залежно від структури умовні рефлекси поділяються на класичні (набута реакція на раніше байдужий подразник) та інструментальні (методом проб і помилок, коли собака запам'ятовує те, що випадково привело до успіху, а все інше поступово відсіюється, відбір і закріплення вдалих рухів приводить до формування рухових навичок).

При виробленні класичного умовного рефлексу типовий досвід починається зі стимулу (безумовного), який викликає певну відповідь (безумовний рефлекс). Потім майже одночасно з безумовним стимулом дають другий стимул, який, як правило, не викликає безумовний рефлекс (потенційний умовний стимул). У результаті поєднання умовного стимулу і безумовного рефлексу, яке повторюється, з'являється умовний рефлекс, який викликається умовним стимулом.

Інструментальне навчання відрізняється від класичного тим, що послідовність дій у досліді залежить від поведінки собаки. Зазвичай використовується різноманітні методики, але всі вони відповідають загальній схемі вироблення інструментальної реакції.

Недоліком класичного умовного рефлексу є те, що він може бути вироблений лише при наявності внутрішньої готовності собаки, тобто відповідної потреби.

Недолік інструментального умовного рефлексу полягає в тому, що його формування охоплює лише завершальну фазу інстинктивної поведінки, а фаза орієнтації та пошуку собаки в часі, просторі залишається без уваги.

Когнітивні (пізнавальні) процеси – види поведінки собаки, в основі яких лежить не умовнорефлекторна відповідь на вплив зовнішніх стимулів, а формування внутрішніх уявлень про події та зв'язки між ними.

Виноград О.В.

НАГАСАКІ – див. ПОРТ НАГАСАКІ.

НАГЛЯД КАРАНТИННИЙ (QUARANTINE INSPECTION) – нагляд за імпортованим вантажем після завершення митного оформлення та/або вивезеним з карантинної зони до місця призначення. **Н.к.** підлягають імпортні об'єкти регулювання з метою моніторингу та перевірки фітосанітарного стану, якщо це передбачено у карантинному дозволі. Тривалість **Н.к.** та методи моніторингу і перевірки фітосанітарного стану рослин визначаються відповідно до існуючих фітосанітарних правил, які затверджуються Державною ветеринарною та фітосанітарною службою.

Місце проведення **Н.к.** визначається Державною ветеринарною та фітосанітарною службою та контролюється державними фітосанітарними інспекторами. **Н.к.** здійснює державний фітосанітарний інспектор з метою забезпечення відповідності фітосанітарних заходів під час зберігання, пакування, розпакування, перепакування, переробки та обробки об'єктів регулювання у митницях призначення та митних складах.

Несторишен І.В.

НАГЛЯД ПРОБІРНИЙ (ASSAY SUPERVISION) – здійснення державного контролю за відповідністю ювелірно-побутових виробів з дорогоцінних металів встановленим пробам, з метою недопущення продажу виробів із неблагородних або низькопробних металів під виглядом благородних і повнопробних, а також уникнення фальсифікації пробірних клейм на виробах.

Н.п. в Україні здійснює державна пробірна служба України, яка пройшла нелегкий шлях становлення та розвитку. Вперше в історії **Н.п.** було здійснено за допомогою методу опробування, який винайшов Архімед при аналізі чистоти золота корони Сіракузького царя. Російський вчений Д. І. Менделєєв також займався питаннями пробірного аналізу та в 1893 р. був головним наглядачем Депо мір і ваг. У 1901 р. було створено Харківську пробірну установу Повірочної Палатки для

мір і ваг, яка у 1922 р. стала основою Української головної Палати мір і ваг. Перші письмові згадки про майстрів-ювелірів української держави містяться у судовій книзі Львівського магістрату (1382 – 1389 рр.), а про київський золотарський цех – на початку 1500 р.

04.01.1827 відкривається пробірна палатка у Києві, яка визначила день народження державної пробірної служби в Україні. 27.11.1840 імператор Микола I своїм указом затверджує «Положення про пробірні палатки для випробування і клеймування золота та срібла в злитках і виробах», а Олександр II 13.06.1861 затверджує перший Пробірний Статут, який визначав проби для золотих і срібних виробів, накладного (плакованого) срібла, а також для золотого та срібного припоїв та регулював діяльність пробірних установ у губерніях і містах при казенних палатах, а в повітах – при повітових казначействах.

До 1990 р. на території УРСР функціонувало 4 державні інспекції пробірного нагляду – Південно-Західна (м. Київ), Прикарпатська (м. Львів), Південна (м. Одеса) та Південно-Східна (м. Харків).

Після здобуття Україною незалежності, з метою встановлення правових основ державного **Н.п.** за видобуванням, виробництвом, використанням, обігом, обліком і зберіганням дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, виконанням операцій із зазначеними цінностями було створено 4 державних управління **Н.п.** (Центральне (м. Київ), Східне (м. Харків), Західне (м. Львів) та Південне (м. Одеса)) та запроваджено державні пробірні клейма нового зразка із зображенням суцільного тризуба, цифр проби та шифрів державних управлінь **Н.п.**

Основними завданнями Пробірної служби України (Указ Президента України від 13.04.2011 № 461/2011) є реалізація державної політики у сфері державного **Н.п.** та внесення пропозицій щодо його формування. Пріоритетними напрямами діяльності Пробірної служби України є: 1) виконання Програми економічних реформ на 2010 – 2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»; 2) забезпечення належного рівня державного пробірного контролю за якістю виробів із дорогоцінних металів; 3) захист прав споживачів ювелірних та побутових виробів із дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, захист державних інтересів, пов'язаних з діяльністю суб'єктів господарювання у сфері виробництва, виготовлення, використання та обігу дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння; 4) приєднання України до Конвенції про випробування та клеймування виробів з дорогоцінних металів.

Структура державної пробірної служби України: керівництво; відділ бухгалтерсько-економічного та організаційного забезпечення; департамент експертної діяльності; департамент пробірного контролю та контрольно-наглядової роботи; сектор правового забезпечення; навчально-методичний сектор. Пробірна служба України може мати свої територіальні підрозділи у містах Донецьку, Львові, Одесі та Харкові.

Туржанський В.А.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ВЕТЕРАН МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ВЕТЕРАН МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ».

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ВІДМІННИЙ МИТНИК» 1, 2 СТУПЕНІВ – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ВІДМІННИЙ МИТНИК» 1, 2 СТУПЕНІВ.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА БОРОТЬБУ З КОНТРАБАНДОЮ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА БОРОТЬБУ З КОНТРАБАНДОЮ».

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ДОСЯГНЕННЯ В МИТНІЙ СПРАВІ» I, II СТУПЕНІВ – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА ДОСЯГНЕННЯ В МИТНІЙ СПРАВІ» I, II СТУПЕНІВ.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ЗАСЛУГИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА ЗАСЛУГИ».

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ЗВИТЯГУ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА ЗВИТЯГУ».

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА МИТНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ» I, II СТУПЕНІВ – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА МИТНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ» I, II СТУПЕНІВ.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ».

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СПРИЯННЯ МИТНИМ ОРГАНАМ УКРАЇНИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА СПРИЯННЯ МИТНИМ ОРГАНАМ УКРАЇНИ».

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СУМЛІННУ СЛУЖБУ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА СУМЛІННУ СЛУЖБУ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ».

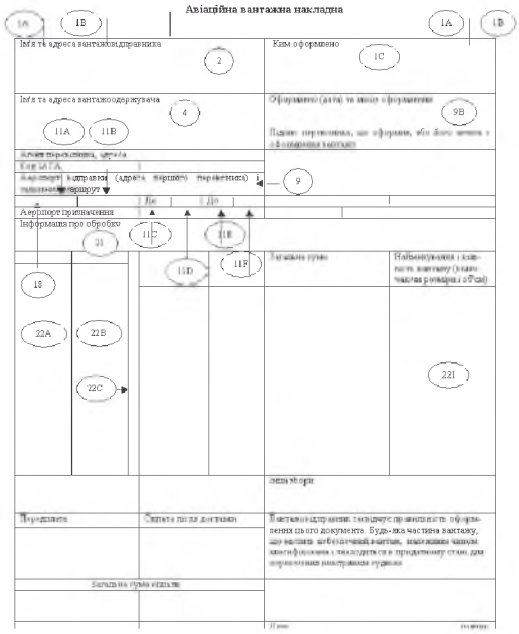
НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗОЛОТА ЗІРКА «ЗА ЗАСЛУГИ»» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗОЛОТА ЗІРКА «ЗА ЗАСЛУГИ»».

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ПОЧЕСНИЙ МИТНИК УКРАЇНИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ПОЧЕСНИЙ МИТНИК УКРАЇНИ».

НАКЛАДНА (WAYBILL) – основний перевізний документ встановленої форми, оформлений відповідно до законодавства і наданий відправником разом з вантажем. Вона є обов'язковою двосторонньою письмовою формою угоди на перевезення вантажу, яка укладається між відправником та перевізником на користь третьої сторони – одержувача вантажу. **Н.** одночасно є договором на заставу вантажу для забезпечення гарантії внесення належної провізної плати та інших платежів за перевезення. **Н.** супроводжує вантаж на всьому шляху перевезення до місця призначення.

Фрадинський О.А.

НАКЛАДНА АВІАЦІЙНА ВАНТАЖНА (AIR WAYBILL) – документ, що використовується під час перевезень на авіаційному транспорті, виступає як доказ того, що договір повітряного перевезення вантажу укладений. Складається у трьох оригінальних примірниках. Перший призначений для перевізника й підписується вантажовідправником, другий призначений для вантажоодержувача підписується вантажовідправником і супроводжує вантаж, третій підписується перевізником і видається вантажовідправникові після прийняття вантажу до перевезення. Вантажовідправник зобов'язаний надати додаткову інформацію та документи, що необхідні для проведення митного та інших видів контролю, до того як вантаж доставляється одержувачу, відправник несе відповідальність перед відправником за будь-яку шкоду, що виникла у зв'язку з відсутністю або помилками в наданій інформації або заповнених документах. Це зобов'язання відправника вантажу поширюється також на заяви, внесені ним в авіатранспортний документ. Відповідно до Варшавської конвенції 1929 р. перевізник не може бути звільнений повністю або частково від відповідальності, якщо відсутнє будь-яке з таких даних: 1) місце й дата складання документа; 2) місце відправлення й доставки; 3) погоджені місця зупинки (які перевізник може змінити за необхідності); 4) прізвище (найменування) і адреса відправника вантажу; 5) прізвище (найменування) і адреса першого перевізника; 6) прізвище (найменування) і адреса вантажоодержувача, якщо цього вимагають обставини справи; 7) характер вантажу; 8) кількість місць, метод упакування, особливості маркування або номерів на місцях; 9) вага, кількість, обсяг і розміри товарів; 10) заява про те, що перевезення здійснюється за правилами, установленими Варшавською конвенцією.

Н.а.в. і зазначені в ній дані є достатнім доказом того, що договір укладений, вантаж прийнятий, враховані умови перевезення, вага, розміри, упакування й кількість вантажу. Дані щодо кількості, обсягу або умов, не є доказом проти перевізника, якщо тільки в авіадокументі прямо не зазначено, що вони були перевірені в присутності відправника вантажу або є очевидними. Єдиний бланк **Н.а.в.,** на звороті якої надруковані умови договору авіаперевезення, більше сорока років використовують члени Міжнародної авіаційної транспортної асоціації (IATA). **Н.а.в.** не є титульним документом, тобто документом, що підтверджує право власності на вантаж.

Гармаш Є.В.

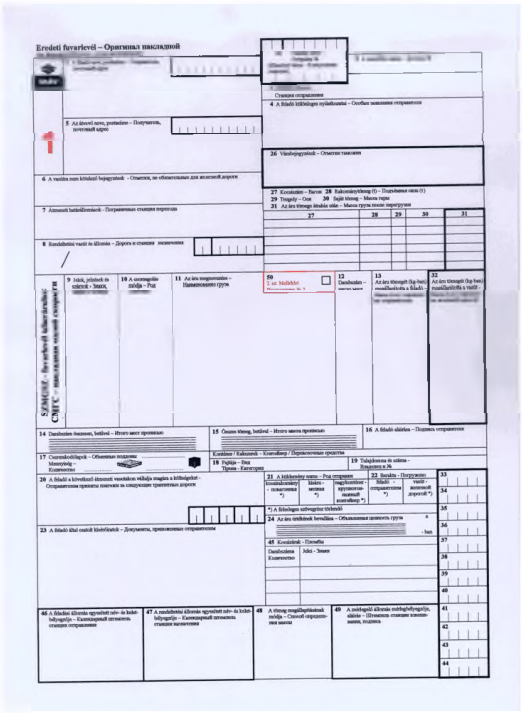
НАКЛАДНА ЗАЛІЗНИЧНА (RAIL WAYBILL) – основний перевізний документ установленої форми, відповідно оформлений та наданий залізниці відправником разом з вантажем. **Н.з.** виконує функції договору про перевезення і товаророзпорядчого документа та підтвердження про прийняття вантажу до перевезення. Оскільки у світі є кілька систем залізничного сполучення, що відрізняються один від одного шириною колії, габаритами локомотивів і вагонів, умовами перевезення тощо, регулювання міжнародних залізничних перевезень здійснюється кількома незалежними одна від одної міжнародними конвенціями, кожна з яких застосовується конкретно до якоїсь із систем і регламентує форму **Н.з.**

Найбільш важливими міжнародними угодами у сфері міжнародних залізничних перевезень тривалий час були Бернські міжнародні конвенції

про залізничні перевезення вантажів та про залізничні перевезення пасажирів і багажу (МВК та МПК). У вказаних угодах, укладених відповідно у 1890 та 1923 рр., брали участь більшість держав Європи, країни Азії (Іран, Сирія та ін.) і Північної Африки (Алжир, Марокко, Туніс) – загалом 33 держави. Колишній СРСР участі у зазначених конвенціях не брав. У 1966 р. укладається Додаткова угода до МПК про відповідальність залізниць при перевезеннях пасажирів. Після чергового перегляду Бернських конвенцій та Додаткової угоди 09.05.1980 приймається Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ). Сьогодні нею керуються майже 40 держав, більшість з яких європейські. Україна й інші держави СНД не беруть участі у цій Угоді. Проте, її норми, а також службові інструкції та інші документи, що ґрунтуються на засадах КОТІФ, застосовуються в окремих державах, незважаючи на те, що вони не підписали цієї Угоди. Єдині правила МВК діють тільки на певних залізницях, визначених учасниками Угоди. В Угоді встановлено форму **Н.з.** Ставки провізних платежів можуть визначатися міжнародними чи національними актами. Передбачено різні швидкості перевезень та максимальні строки доставки вантажів. Розмежовано доставку вантажів з великою швидкістю – 400 км на добу, та малою – 300 км на добу.

Оскільки існує дві форми **Н.з.** КОТІФ та УМВС, при оформленні вантажів з країн СНД, які переміщуються територією інших європейських країн, **Н.з.** УМВС оформляється до прикордонної станції залізниці країни, що межує з СНД. На цій станції вона переоформляється у **Н.з.** КОТІФ. Переоформлення КОТІФ у **Н.з.** УМВС відбувається й на прикордонних станціях при відправленні товарів у країни СНД.

Н.з. УМВС складається з таких аркушів: 1 – оригінал накладної; 2 – дорожня відомість; 3 – дублікат накладної; 4 – аркуш видачі вантажу; 5 – аркуш повідомлення про надходження вантажу, а також необхідної кількості додаткових примірників дорожньої відомості. Примірники 1, 2, 4, 5 **Н.з.** УМВС супроводжують вантаж до станції призначення. Примірник 3 **Н.з.** залишається відправнику після складання договору перевезення, і він не має сили оригіналу накладної. На станції призначення залишаються 2 та 4 примірники **Н.з.** Одержувачу вантажу видаються 1 та 5 примірники **Н.з.**

Крисоватий А.І., Туржанський В.А.

НАКЛАДНА ЗАЛІЗНИЧНА ЕЛЕКТРОННА (ELECTRONIC RAIL WAYBILL) – електронний перевізний документ, який оформлюється залежно від виду сполучення відповідно до вимог УМВС або КОТІФ та використовується як документ для контролю за переміщенням товарів. **Н.з.е.** призначена для використання перевізниками (залізницями, підприємствами і організаціями залізничного транспорту) й митними органами та може бути створена, передана, збережена, перетворена у візуальну форму за допомогою електронних засобів. Графи **Н.з.е.** заповнюються російською або англійською мовами.

У **Н.з.е.** відображають такі основні відомості, що необхідні для виконання митних формальностей:

– код країни, з якої відправлені товари, відповідно до Класифікації країн світу;

– дев'ятизначний код пункту пропуску, через який передбачається вивезення товарів за межі митної території України, або митному органу, у якому закінчується переміщення товарів;

– код країни, в яку направляються товари, відповідно до Класифікації країн світу;

– код товару згідно з УКТ ЗЕД (зазначаються перші чотири цифри без пропусків і розділових знаків).

Додаткові відомості зазначаються в накладних:

– УМВС – у графі 6 «Отметки, не обязательные для железной дороги»;

– ЦІМ/УМВС – у графі 15 «Отметки, не обязательные для перевозчика/железной дороги»;

– ЦІМ – у графі 15 «Информация для грузополучателя».

Інформаційна взаємодія між автоматизованими системами залізничного транспорту та митного органу здійснюється за допомогою засобів електронного зв'язку шляхом надсилання у формалізованому вигляді **Н.з.е.** та авторизованих повідомлень в електронній формі, засвідчених електронним цифровим підписом (ЕЦП) декларанта

або уповноваженої ним особи та посадової особи митного органу. Передача відбувається засобами електронного зв'язку із застосуванням погодженого сторонами формату повідомлень.

Створення та обробка **Н.з.е.** автоматизованими системами залізничного транспорту і митного органу супроводжується накладанням ЕЦП із застосуванням надійних засобів електронного цифрового підпису. Перевірка цілісності **Н.з.е.** та ідентифікація особи, що наклала ЕЦП, здійснюється із застосуванням посилених сертифікатів відкритих ключів ЕЦП.

Н.з.е. повинні оброблятися в автоматизованих системах з побудованими комплексними системами захисту інформації відповідно до вимог чинного законодавства.

Н.з.е. формується автоматизованою системою залізничного транспорту після отримання від залізничної адміністрації країни, з якою Україна має спільний кордон, електронного перевізного документа при ввезенні товарів на митну територію України на кожну накладну УМВС, або накладну ЦІМ/УМВС, або накладну ЦІМ.

Митне оформлення товарів, що перевозяться за декількома накладними УМВС, ЦІМ/УМВС або ЦІМ і прямують від одного відправника на адресу одного одержувача, проводиться згідно з Порядком виконання митних формальностей при здійсненні транзитних переміщень.

Н.з.е. зберігаються в архіві електронних документів митного органу й залізничного транспорту з дотриманням вимог законодавства щодо захисту інформації та підлягають знищенню після закінчення строку їх зберігання відповідно до Порядку зберігання електронних документів в архівних установах та інших нормативно-правових актів з питань архівної справи.

Туржанський В.А.

НАКЛАДНА ЗАЛІЗНИЧНА ЦІМ/УМВС (CIM/SMGS WAYBILL) – документ, що супроводжує переміщення вантажу залізничним транспортом протягом усього шляху слідування та складений у відповідності до Угоди про міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС) або Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ). **Н.** використовується під час транзиту товарів, які:

– ввозяться на митну територію України залізничним транспортом та переміщуються територією України прохідним транзитом або в межах одного пункту пропуску (пункту контролю) через державний кордон України та вивозяться за її межі залізничним транспортом;

– ввозяться на митну територію України залізничним транспортом та переміщуються територією України прохідним транзитом з перевалкою у морських (річкових) портах України і подальшим їх вивезенням за межі митної території України водним транспортом;

– ввозяться на митну територію України морським (річковим) транспортом з перевалкою у морських (річкових) портах України та подальшим їх вивезенням за межі митної території України залізничним транспортом;

– ввозяться на митну територію України залізничним транспортом та переміщуються цією територією внутрішнім транзитом з метою подальшого їх поміщення у відповідний митний режим.

Н. не застосовується для транзиту підакцизних товарів та товарів, що підлягають експортному контролю.

Туржанський В.А.

НАКЛАДНА МОРСЬКА (SEA WAYBILL) – транспортний необіговий документ, що підтверджує наявність контракту на перевезення вантажу морським шляхом. **Н.м.** є аналогом коносаменту, що використовують у деяких країнах, зокрема в Канаді та США.

Перевагою використання **Н.м.** над коносаментом є те, що вона дозволяє уникнути затримок у порту призначення при передачі товарів вантажоодержувачу та застосовується при перевезені вантажів різними видами транспорту. Тому **Н.м.** може використовуватися із метою економії часу: якщо експортер відправляє за кордон товари у свою філію; якщо експортер готовий передати право власності на товари та довіряє іноземному покупцю як звичайному кредитору, тобто продає товари на умовах відкритого рахунка.

Н.м. застосовується у міжнародній торгівлі разом із коносаментом тоді, коли такий спосіб оформлення перевезення вантажу задовольняє обидві сторони торгової угоди. При цьому **Н.м.** не є цінним папером, який надає її власникові

право на товар, а лише документом, що підтверджує наявність контракту на перевезення вантажу.

Міжнародний морський комітет у 1990 р. схвалив «Уніфіковані правила морських накладних». У відповідності до них **Н.м.** не вважається товаророзпорядчим документом, а лише свідчить про прийом вантажу та наявність укладеного контракту на перевезення. З 1993 р. **Н.м.** фігурує в «Уніфікованих правилах і звичаях для документарних акредитивів» (публікація МТП № 500). В останній редакції Уніфікованих правил (публікація МТП № 600) вимогам до змісту морської накладної присвячена ст. 21 «Необігова морська накладна» (Non- Negotiable Sea Waybill – накладна без права передачі за індосаментом).

Різновидом **Н.м.** є рейсова транспортна накладна, що використовується під час транспортування товарів на судні, що здійснює регулярні рейси згідно з розкладом та має зарезервований причал в порту призначення. Також розрізняють океанські накладні (Ocean Waybills), фрахтові розписки (Data Freight Receipts) або лінійні накладні (Liner Waybills).

Туржанський В.А.

НАКЛАДНА РІЧКОВА (RIVER BILL OF LADING) – необіговий транспортний документ, що регулює правовідносини між відправником, перевізником та одержувачем товарів, що перевозяться річкою. **Н.р.** підтверджує прийняття вантажу до перевезення та зобов'язує перевізника передати вантаж в порту призначення вантажоодержувачу. До **Н.р.** додаються необхідні товаросупровідні документи. **Н.р.** на річковому транспорті складається у 4 – 5 примірниках. Під час здійснення перевезень внутрішніми водними шляхами замість **Н.р.** використовується коносамент.

У **Н.р.** зазначаються основні відомості, такі як у накладній залізничній, та додаткові – спосіб визначення маси вантажу (за стандартом, трафаретом, масою, чи умовною величиною занурення судна), стан вантажу та упакування, наявність пломб відправника (пристані відправлення).

Туржанський В.А.

НАКЛАДНА ТОВАРНА (CONSIGNMENT NOTE) – первинний бухгалтерський документ для обліку надходження чи відпуску товарно-матеріальних цінностей. У **Н.т.** зазначають вид товару, його кількість, ціну, загальну вартість тощо. Цей документ є документом суворої звітності і його обов'язково скріплюють своїми підписами та особа, яка передає товар, і та, яка його одержує. **Н.т.** є одним з основних документів у товарообігу між підприємствами і підприємцями. **Н.т.** – це і документ, що супроводжує вантаж від Виконавця до Замовника, а також і документ, згідно з яким відбувається приймання товарних позицій за описом.

Коновалов Ю.О.

НАКЛАДНА ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА МІЖНАРОДНА (INTERNATIONAL CONSIGNMENT NOTE – CMR) – документ, що підтверджує укладання договору міжнародного автомобільного перевезення вантажу. Порядок застосування **CMR** регламентується Конвенцією про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів. Заповнюється **CMR** в трьох примірниках відправником вантажу: перший примірник (червоний) передається відправнику; другий примірник (блакитний) супроводжує вантаж; третій примірник (зелений) залишається у перевізника.

У **CMR** зазначаються такі відомості (п. 1 ст. 6 Конвенції КДПВ): місце і дата її складання; ім'я та адреса відправника; ім'я та адреса транспортного агента; місце і дата прийняття вантажу до перевезення та місце його доставки; ім'я та адреса одержувача; прийняте позначення характеру вантажу і тип його упаковки та, у разі перевезення небезпечних вантажів, їх загальноприйняте позначення; кількість вантажних місць, їх особлива розмітка та номери; вага вантажу брутто або виражена в інших одиницях виміру кількість вантажу; пов'язані з перевезенням витрати (вартість перевезення, додаткові витрати, мито та митні збори, а також інші витрати з моменту укладення договору до здавання вантажу); інструкції, необхідні для проходження митного контролю, та інші; вказівка, що перевезення незалежно від будь-якого застереження провадиться згідно з вимогами, установленими цією Конвенцією. У разі потреби накладна повинна також містити такі дані (п. 2 ст. 6 Конвенції КДПВ): заборону перевантаження вантажу; витрати, які відправник приймає на свій рахунок; суму накладеного на вантаж платежу, що підлягає відшкодуванню при здаванні вантажу; заявлену вартість вантажу та суму додаткової цінності його при доставці; інструкцію відправника перевізнику щодо страхування вантажу; додатковий термін виконання перевезення; перелік документів, переданих перевізнику.

Відправник зобов'язаний до початку перевезення долучити до **CMR** або надати в розпорядження перевізника всі необхідні документи та потрібну інформацію для виконання митних та інших формальностей.

Перевізник стає відповідальним за вантаж з моменту підписання **CMR** та до моменту його передачі вантажоодержувачу.

Туржанський В.А.

НАКЛАДНА ТРАНСПОРТНА НЕОБІГОВА МУЛЬТИМОДАЛЬНА (NON-NEGOTIABLE FIATA MULTIMODAL TRANSPORT WAY BILL – FIATA-FWB) – уніфікований транспортно-експедиторський документ, що видається експедитором, який бере на себе обов'язки перевізника. **FIATA FWB** – необіговий документ, який не потрібно подавати вантажоодержувачу для видачі вантажу у пункті призначення.

Виписуючи **FIATA FWB**, експедитор повинен гарантувати, що він прийняв вказаний у **FIATA FWB** вантаж і що право розпорядження цим вантажем належить виключно йому; вантаж знаходиться у доброму за зовнішніми ознаками стані; детальні умови **FIATA FWB** відповідають інструкціям, які отримані експедитором; відповідальність за страхування партії вантажу погоджена з вантажовідправником.

FIATA FWB можуть використовувати лише ті члени Асоціації міжнародних експедиторів України (далі – АМЕУ), які є індивідуальними членами FIATA або мають сертифікат відповідності системи якості експедиторських послуг, що відповідають вимогам Стандарту ISO 9000. АМЕУ та її члени не мають права передавати бланки **FIATA FWB** своїм філіям та представництвам в інших країнах.

Туржанський В.А.

НАМИСТО (NECKLACE) – одна із найдавніших та найпоширеніших нашийних жіночих прикрас. У розмовній мові використовувались й такі назви, як монисто, коралі та ін. Перші знахідки **Н.**, яке в Україні було відоме під назвою «бисъръ» або «бисръ» датуються X ст. Найбільше цінилося **Н.**, виготовлене із дорогих матеріалів: бурштину, коралу, перлів, смальти, яке називали кровавницями, блискавками, перлами. Дуже дорогими були й прикраси із венеціанського скла, яке завозилось з Італії. Проте, найчастіше українки носили **Н.** із плодів – клокічку, яке виготовляли власноруч.

З прадавніх часів **Н.** було ознакою достатку, добробуту, пошани жінки у сім'ї та оберегом. У святкові дні **Н.** було червоним, зеленим, блакитним, а у дні скорботи або посту – білим чи прозорим (скляним). Коралове **Н.** було найбільш поширеним в Україні, проте, залишалося малодоступним для незаможних прошарків населення. Його ще називали добрим **Н.**, справжнім, мудрим, щирими коралями. Найдешевшим було **Н.** у вигляді трубочок або маленьких циліндрів невеликою довжини – «колюче». Дороге червоне **Н.**, як правило, виготовлялось у вигляді овалів або барилець. Носіння коралового **Н.** було ознакою достатку родини. Деякі жінки прикрашали себе й 25 разками одночасно.

Серед **Н.** на окремих шнурівках чи ланцюжках або нитках носили хрестик і дукачі. Окрім того, досить поширеним в Україні є такий різновид **Н.** як згарда – прикраса з литих хрестиків, нанизаних на ремінчик, шнурок або дріт. До наших часів згарди збереглись на Гуцульщині. Ще одним різновидом **Н.** є дробинка (лучка, голочка, ланка, силянка) –

виплетене у вигляді стрічки **Н.** з дрібних кольорових намистинок – «пацьорок». Як правило, **Н.** виконувалось в орнаменті, що символізувало етнічну вишивку краю, де воно було виготовлене.

За наявності визначених ознак **Н.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Руда Т.В.

НАПІВВАГОН (LOW-SIDED CAR) – вантажний відкритий залізничний вагон із високими бортами, призначений для перевезення сипучих, дрібно шматкових, а також штучних або штабельних вантажів, які не вимагають спеціального захисту від агресивного впливу навколишнього природного середовища (руди, вугілля, лісоматеріалів, металопрокату, контейнерів, автомобілів).

Конструкційною особливістю **Н.** є відсутність даху (або ж обладнання дахом, який легко знімається), що забезпечує зручну організацію

навантажувально-розвантажувальних робіт за допомогою мостових або козлових кранів чи вагоноперекидачів. **Н.** поділяються на 2 основні групи: універсальні (люкові) – в конструкції яких передбачено розвантажувальні люки у їх бортовій або нижній частинах та спеціалізовані (глуходонні) – із «глухим» кузовом, призначеним для перевезення вантажів замкнутими маршрутами та розвантаженням за допомогою вагоноперекидача. Залежно від кількості осей розрізняють чотири-, шести-, восьмиосні **Н;** конструкційно поділяються на цільнометалічні, контейнерні, спеціалізовані **Н.** і хоппери.

Фрадинський О.А.

НАПІВДОРОГОЦІННЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ НАПІВДОРОГОЦІННЕ.

НАПОЇ АЛКОГОЛЬНІ (ALCOHOLIC BEVERAGES) – продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукровмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць, які належать до товарних груп Гармонізованої системи опису і кодування товарів під кодами 22 04, 22 05, 22 06, 22 08.

Ввезення на митну територію України **Н.а.** громадянами, які не досягли 18-річного віку, не допускається. Громадяни, які досягли 18-річного віку, можуть ввозити **Н.а.** на митну територію України в ручній поклажі або супроводжуваному багажі без сплати митних платежів та без письмового декларування у таких кількостях із розрахунку на одну особу: 5 л пива, 2 л вина, 1 л міцних (із вмістом спирту більш як 22 %) **Н.а.**

Н.а. незалежно від їх кількості не звільняються від оподаткування митними платежами, якщо особа, яка ввозить їх на митну територію України, була відсутня в Україні менш ніж 24 години.

Суб'єкти господарювання – юридичні та фізичні особи, які уклали з іноземними виробниками контракт (договір) про постачання в Україну **Н.а.**, мають право ввозити на митну територію України імпортні **Н.а.**, якщо: 1) ввезення їх на митну територію України здійснюється виключно через визначені КМУ пункти пропуску через державний кордон, які зазначені покупцями марок (імпортерами) у заявці-розрахунку; 2) маркування **Н.а.** в установленому порядку марками акцизного податку встановленого зразка; 3) **Н.а.** в автомобільних і залізничних цистернах, а також у баках, бачках та інших ємностях місткістю більш як 5 літрів ввозяться в Україну з метою продажу або обміну на митній території України та не підлягають маркуванню. У такому разі податок сплачується до або

під час митного оформлення. Контроль за його сплатою здійснюється митними органами.

У разі ввезення покупцем марок (імпортером) на територію України за контрактом (договором) про постачання **Н.а.** кількома партіями у такому контракті (договорі) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, роблять відмітки про кількість виданих марок акцизного податку із зазначенням дати їх видачі.

Придбані марки акцизного податку передаються покупцями марок (імпортерами) іноземним виробникам для маркування імпортованих **Н.а.** у процесі їх виробництва.

Транзитні перевезення **Н.а.** через митну територію України здійснюються з додержанням вимог, установлених ПКУ.

У разі порушення порядку маркування ввезених **Н.а.** та/або неповної сплати податку товар не допускається до митного оформлення і ввезення його на митну територію України забороняється.

Потушинська О.П.

НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНУ – див. ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНУ.

НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПЛАТИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ АБО ЧАСОМ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПЛАТИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ АБО ЧАСОМ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ.

НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ.

НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ – див. ЗАСОБИ НАРКОТИЧНІ.

НАРОДНИЙ КОМІСАРІАТ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ СРСР (NATIONAL COMMISSARIAT OF FOREIGN TRADE OF THE USSR) – орган державної влади у РРФСР та СРСР, до компетенції якого у 1920 – 1925 рр. та 1930 – 1946 рр. належали питання організації та здійснення митної справи у державі. Аналог сучасного міністерства.

Створений 26.10.1917 (08.11.1917) під назвою Народного комісаріату торгівлі та промисловості Російської Радянської Республіки. У січні 1918 р. перейменований у Народний комісаріат торгівлі та промисловості РРФСР, у січні 1920 р. перетворений на Народний комісаріат зовнішньої торгівлі РСФСР, а після утворення СРСР у 1923 р., отримав всесоюзний статут та став Народним комісаріатом зовнішньої торгівлі СРСР.

Основними завданнями **НКЗТ** були: розробка та здійснення загальних заходів, спрямованих на розвиток торговельних відносин СРСР з іноземними країнами; складання експортного та імпортного плану СРСР; реалізація експортно-імпортних планів та керівництво операціями, пов'язаних із зовнішньою торгівлею; розробка питань митної політики, а також здійснення митної справи в СРСР; участь у роботі делегацій СРСР на міжнародних з'їздах та конференціях, при укладанні торговельних договорів і угод; опрацювання питань із концесіювання та акціонування окремих сфер зовнішньої торгівлі та створення змішаних товариств та установ з її здійснення; надання висновків Головному Концесійному Комітету з питань реєстрації та допуску іноземних структур на території СРСР; регулювання, контроль та нагляд за експортно-імпортною діяльністю усіх установ, організацій та осіб, що її здійснюють; нагляд за дотриманням законодавчих норм у сфері монополії зовнішньої торгівлі; розробка питань про усі необхідні для забезпечення інтересів зовнішньої торгівлі заходи у сфері морського, річкового, залізничного та повітряного транспорту, страхування, складських та варіантних операцій (за узгодженням із компетентними органами); керівництво діяльністю торгових портів, що перебували у підпорядкуванні **НКЗТ.**

У підпорядкуванні **НКЗТ** в різний час перебували органи митного контролю – Головне митне управління, Митно-тарифний комітет, Центральна комісія по боротьбі з контрабандою. У сфері митної справи його компетенція поширювалася на питання організації та управління митними установами; розробки Митного тарифу; боротьби з контрабандою; ведення митної статистики; нагляду за дотриманням законодавства у митній сфері.

Ногін В. П.,
перший керівник Наркомату у 1917 р.

У 1946 р. **НКЗТ** було реорганізовано у Міністерство зовнішньої торгівлі СРСР.

Керівниками **НКЗТ** були:
– Ногін В. П. (1917 р.);
– Смірнов В. М. (1917 – 1918 рр.);
– Бронський М. Г. (1918 р.);
– Красін Л. Б. (1919 – 1925 рр. р.);
– Цюрупа А. Д. (1925 – 1926 рр.);
– Каменєв Л. Б. (1926 р.);
– Мікоян А. І. (1926 – 1930 рр., 1938 – 1946 рр.);
– Розенгольц А. П. (1930 – 1937 рр.).

Ченцов В.В.

НАСТАВНИЦТВО У МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ (GUIDANCE IN THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – складова частина професійної підготовки особового складу митного органу, спеціалізованої митної установи, організації, одна із форм підвищення професійної майстерності кадрів, здобуття достатніх професійних знань, умінь, практичного досвіду для виконання завдань, поставлених перед митною службою України.

Мета **Н.** – забезпечення оптимальної адаптації працівника як фахівця до умов служби, цілеспрямоване формування та розвиток його професійних і особистісних якостей, необхідних для виконання функціональних обов'язків, підняття авторитету митної служби України, запобігання корупції.

Основні завдання **Н.**: формування у працівників митної служби України високої професійної компетентності, ділових і морально-психологічних

якостей, необхідних для виконання службових обов'язків, дисциплінованості та відповідальності; виховання у працівників митних органів громадянської свідомості, відданості народу України, вірності Присязі державного службовця та урочистому зобов'язанню посадових осіб митної служби України, поваги до традицій та історії митної служби України, митного органу, до обраної професії; набуття працівниками митних органів практичних знань, умінь, навичок, необхідних для самостійного виконання службових обов'язків; навчання працівника самостійно вирішувати виробничі питання різних рівнів складності, виховання впевненості у власних силах для вирішення нових завдань митних органів; забезпечення адаптації молодих працівників до умов та особливостей митної служби.

У положенні про **Н.** (наказ ДМСУ від 01.03.2011 № 144) визначались також: порядок організації **Н.**, вимоги до наставників, порядок їх призначення та припинення **Н.**, права та обов'язки наставників,

а також критерії оцінки ефективності їх роботи, окремо виписано права та обов'язки працівника, стосовно якого здійснюється **Н.**, стимулювання **Н.** в митних органах, керівництво **Н.** Необхідно зазначити, що інститут **Н.** був дієвим та сприяв досягненню поставленої мети.

Нагорічна О.С.

НАТЮРМОРТ (STILL LIFE) [від франц. nature morte – мертва природа] – жанр образотворчого мистецтва, що зображує групу неживих предметів, які композиційно організовані в єдину групу. На картині чи фотографії можуть бути квіти, фрукти, посуд та інші предмети, розташовані в гармонійній композиції. Доповнюючи основний мотив, в **Н.** може входити зображення людей, птахів, тварин, комах. У порівнянні з іншими жанрами в **Н.** підвищується значущість малих предметів, виділених з контексту побуту, приділяється підвищена увага до структури та деталей об'єктів, фактурі поверхні. Традиційний **Н.** малюють в реалістичному стилі з натури (дивлячись на оригінал).

Зображення речей в **Н.** має самостійне художнє значення, хоча в процесі розвитку він нерідко служив вираженню символічного змісту, вирішенню декоративних завдань тощо. Разом з тим **Н.** може характеризувати не тільки речі самі по собі, а й соціальний стан, зміст і спосіб життя їх власника, породжувати численні асоціації та соціальні аналогії. Картина, присвячена світу речей, розповідає про основні властивості, притаманні предметам, що оточують людину, розкриває ставлення художника до того, що зображено, висловлює характер і повноту пізнання дійсності. Живописець передає матеріальне буття речей, їх обсяг, вагу, фактуру, колір, функціональну цінність предметів ужитку, їх живий зв'язок з діяльністю людини.

Н., включені в сюжетні композиції, вже є у живописі Стародавнього світу (настінні розписи у Помпеях).

Як самостійний жанр **Н.** поширився у XVII ст. і тоді ж пережив свій яскравий розквіт у творчості голландських, фламандських, італійських та іспанських майстрів. Відтоді використовується багатьма художниками для передачі безпосереднього зв'язку мистецтва з життям і побутом людей. Це час художників, які

Натюрморт з корзиною яблук
Художник Поль Сезан, 1890 – 1894 рр.

прославили себе у жанрі **Н.**, П. Класа, В. Хеди, А. Бейерена і В. Кальфа , Снейдерса тощо.

Н. – найбільш улюблений жанр і в мистецтві багатьох сучасних художників. **Н.** пишуть на пленері, в інтер'єрі, прості і складні постановки, традиційні й сучасно аранжовані набори предметів з повсякденного побуту людини.

Існує кілька видів **Н.** Один з найбільш ранніх і поширених – квітковий **Н.**, наступний за популярністю – **Н.** сервірованого столу. Продовжує існувати і символічний **Н.** Ще один вид, який з'явився відносно недавно – абстрактний **Н.**, в цьому стилі предмети зображуються не реалістично, форми схематичні, а кольори позбавлені плавних переходів. Також **Н.** розрізняють: за колоритом (теплий, холодний); за кольором (нюансний, контрастний); за освітленням (пряме освітлення, бокове освітлення, проти світла); за місцем розташування (натюрморт в інтер'єрі, в пейзажі); за часом виконання (короткостроковий та довготривалий

– багатогодинні постановки); за постановкою навчального завдання (реалістичний, декоративний тощо). Цілі створення **Н.** можуть бути абсолютно різні. Одні вважають, що картини такого роду призначені лише для декорації, інші, що **Н.** – це тонкий асоціативний вид передачі натури.

За наявності визначених ознак **Н.,** як оригінальний художній твір живопису, може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому порядку.

Корнійчук О.О.

НАУКА МИТНА (CUSTOMS SCIENCE) – спеціально організована систематична діяльність, спрямована на одержання та використання теоретично систематизованих об'єктивних нових знань у сфері митної справи.

Нагорічна О.С.

НАУКОВА РАДА ДМСУ (RESEARCH COUNCIL OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – створена відповідно до пункту 11 Положення про ДМСУ, затвердженого постановою КМУ від 18.07.2007 № 940 «Про затвердження Положення про ДМСУ», з метою проведення єдиної політики ДМСУ в організації і здійсненні наукових досліджень і наукового забезпечення навчально-методичної роботи, сприяння об'єктивності та відповідності наукових досліджень завданням, покладеним на митні органи, державним вимогам та стандартам, а також підвищення ролі наукового забезпечення митної справи.

У 2012 р. наказом ДМСУ внесено зміни у положення про **Н.р.,** зокрема підставою створення визначено пункт 12 Положення про ДМСУ, затвердженого Указом Президента України від 12.05.2011 № 582, а метою – розгляд наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності ДМСУ.

Н.р. – постійно діючий колегіальний дорадчий орган управління науковою та науково-технічною діяльністю ДМСУ, утворений із числа учених та висококваліфікованих спеціалістів. Основними завданнями **Н.р.** були: координація наукової і науково-технічної діяльності, а також науково-методичної роботи митних закладів освіти та науково-дослідних установ ДМСУ; визначення пріоритетних напрямів фундаментальних, прикладних наукових досліджень з питань митної політики та складових частин митної справи; наукове супроводження впровадження результатів наукових досліджень у практичну діяльність митних органів і навчальний процес; сприяння вирішенню проблем підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів для митних закладів освіти та науково-дослідних установ ДМСУ; організація взаємодії і співробітництва з іншими органами державної влади, митними організаціями зарубіжних країн з питань наукового забезпечення митної справи; виявлення, узагальнення і апробація в практичній і науковій діяльності ДМСУ позитивного досвіду та інновацій; обговорення та рекомендація фундаментальних і прикладних наукових розробок для подання їх на здобуття державних премій у галузі науки і техніки.

До складу **Н.р.** входили керівники і спеціалісти структурних підрозділів ДМСУ, митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій, провідні вчені, наукові працівники науково-дослідних установ ДМСУ та науково-педагогічні працівники митних закладів освіти.

До березня 2012 р. у складі **Н.р.** із її членів працювали дві секції: секція 1 «Наукове та науково-методичне забезпечення митної справи»; секція 2 «Науково-методичне забезпечення професійної підготовки працівників митної служби (підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації)». Секцію очолював голова, який організовував роботу секції, проведення її засідань, контроль за виконанням покладених на неї завдань. За рішенням секції обирався секретар, який вів протоколи засідань.

Основною формою роботи **Н.р.** були засідання, які проводилися відповідно до планів роботи (річні, квартальні). Засідання **Н.р.** проводив Голова або за його дорученням заступник Голови. Головою **Н.р.** незмінно був Пашко П. В., доктор економічних наук, професор. Секретарями були: Андрійків А. І. з 2009 р., Омельченко О. Л. у 2011 р., Нагорічна О. С. – з 2012 р.

Н.р. для реалізації покладених на неї завдань мала право: вносити на розгляд керівництва ДМСУ наукові рекомендації та інші пропозиції з актуальних питань діяльності митної служби та удосконалення галузевої науки; вносити на обговорення колегії ДМСУ актуальні та перспективні питання, пов'язані з науковим забезпеченням діяльності митної служби та галузевою науковою діяльністю; вносити на розгляд керівництва ДМСУ пропозиції щодо затвердження відповідних рішень **Н.р.** наказами ДМСУ, спільними рішеннями з іншими центральними органами виконавчої влади та зацікавленими організаціями; отримувати необхідну інформацію і документи з питань наукового характеру та розвитку митної служби, від структурних підрозділів митної служби, митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій; у разі необхідності залучати до участі в роботі **Н.р.** посадових осіб митної служби, які не входять до складу цієї ради, а також фахівців міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, науково-дослідних установ та організацій; в установленому порядку залучати до підготовки і розгляду актуальних питань відповідних експертів та інших фахівців.

З 2013 р. **Н.р.** припинила свою діяльність у зв'язку з утворенням Міністерства доходів і зборів України шляхом реорганізації ДПСУ та ДМСУ відповідно до Указу Президента України від 24.12.2012 № 726/2012.

Нагорічна О.С.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ – див. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ НАУКОВЕ.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ НАУКОВЕ.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНА.

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ МИТНОЇ СПРАВИ.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА РАДА МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ (SCIENTIFIC AND TECHNICAL COUNCIL OF THE MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE) – колегіальний дорадчий орган, який створено для розгляду наукових рекомендацій та пропозицій щодо розробки та реалізації стратегії розвитку податкової та митної сфери, визначення основних напрямів науково-технічної діяльності, сприяння підвищенню результативності наукових досліджень, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів.

До складу **НТР** входять Міністр, перший заступник Міністра, заступник Міністра-керівник апарату, заступник Міністра, керівники структурних підрозділів Міндоходів, Інформаційно-довідкового департаменту Міндоходів, а також проректори з наукової роботи вищих навчальних закладів, керівники науково-дослідних установ, що належать до сфери управління Міндоходів. За згодою можуть залучатись провідні вчені.

Головою **НТР** є Міністр. Заступниками голови **НТР** – перший заступник Міністра, заступник Міністра – керівник апарату, заступник Міністра.

Організаційною формою роботи **НТР** є засідання, які проводяться за потреби. Засідання **НТР** є правомочним, якщо на ньому присутні більшість запрошених членів **НТР**. Засідання **НТР** проводить голова або за його дорученням один із заступників голови ради. Організовує роботу **НТР** підрозділ, відповідальний за організацію наукової та науково-технічної діяльності у Міндоходів України.

На засідання **НТР** запрошуються її члени, працівники Міндоходів та науковці, до компетенції яких належать питання, що мають розглядатися на засіданні ради. Рішення з обговорюваних питань приймається шляхом голосування і вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість членів **НТР**, присутніх на засіданні.

Процес проведення засідання **НТР** фіксується у протоколі. Його підписують всі запрошені члени ради. У разі узгодження членами **НТР** рішення з питань, що виносяться на її розгляд, може бути визнано правомочним без фізичного зібрання, за умови дотримання встановлених вимог.

Прус Л.Р.

НАУРУ – див. ЗОНА ОФШОРНА НАУРУ.

НАФТА – див. ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ.

НАХОДКА – див. ПОРТ НАХОДКА.

НАЦІОНАЛІЗМ ЕКОНОМІЧНИЙ (ПАТРІОТИЗМ ЕКОНОМІЧНИЙ) (ECONOMIC NATIONALISM (ECONOMIC PATRIOTISM)) – національна політика економічної самодостатності, доктрина, яка прагне зробити націю більш вільною, забезпечити не стільки матеріальне процвітання, скільки незалежність нації по відношенню до впливу інших країн. **Н.е.** є економічними підвалинами національної ідеї, який в різні часи, в різних умовах виконував і виконує одну функцію – захист економічних інтересів нації.

Вперше сформульовано ідеї **Н.е.** Ф. Лістом, німецьким економістом і підприємцем, пізніше – американським емігрантом і дипломатом, який здобув собі безсмертну славу фундаментальною працею «Національна система політичної економіки», у якій визначив: «Вся моя концепція ґрунтується на нації як опосередкованій ланці між особистістю та людством» – відображає сутність ідеології економічного націоналізму. Сьогодні надзвичайно актуальним є правило Ліста: «Нація тим більше багатша, чим більше вона експортує промислових виробів з відповідним імпортом сировини».

Цілі **Н.е.**: обмеження споживання нації тих продуктів і товарів, які виробляються в державі; розвиток внутрішнього виробництва тих товарів і продуктів, які життєво необхідні для нації; включення до зони свого впливу якомога більшого простору, сусідніх територій, колоній тощо; отримання

вигідного торговельного балансу країни.

Н.е. характеризується відмовою від глобалізації в багатьох випадках, або, принаймні, ставить під питання переваги необмеженої вільної торгівлі. **Н.е.** може включати в себе такі доктрини як протекціонізм та імпортозаміщення. До **Н.е.** зазвичай вдаються під час світових фінансово-економічних криз.

Стратегія **Н.е.** є актуальною для країн, що намагаються подолати економічні труднощі та лише за 10 років вивела всі посткомуністичні країни Центральної Європи на європейський шлях розвитку, дозволила їм стати повноправними членами ЄС. Прикладом ефективної політики впровадження **Н.е.** є моноетнічна японська нація.

Прус Л.Р.

НАЦІОНАЛЬНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА НАЦІОНАЛЬНА.

НАЦІОНАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА ЧИЛІ – див. МИТНИЦЯ ЧИЛІ.

НАЦІОНАЛЬНА МИТНА ТА ПОДАТКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ ПЕРУ – див. МИТНИЦЯ ПЕРУ.

НАЦІОНАЛЬНА НУМЕРУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ – див. ОРГАНІЗАЦІЯ НУМЕРУВАЛЬНА НАЦІОНАЛЬНА.

НАЦІОНАЛЬНА ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ УГОРЩИНИ – див. МИТНИЦЯ УГОРЩИНИ.

НАЦІОНАЛЬНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ БОЛІВАРИАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ВЕНЕСУЕЛА – див. МИТНИЦЯ ВЕНЕСУЕЛИ.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МИТНИЙ ОРГАН РУМУНІЇ – див. МИТНИЦЯ РУМУНІЇ.

НАЦІОНАЛЬНИЙ РЕЖИМ – див. РЕЖИМ НАЦІОНАЛЬНИЙ.

НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ – див. ІНТЕРЕСИ НАЦІОНАЛЬНІ УКРАЇНИ.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ НЕБЕЗПЕЧНИЙ.

НЕБЕЗПЕЧНІ ВІДХОДИ – див. ВІДХОДИ НЕБЕЗПЕЧНІ.

НЕГАБАРИТНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ НЕГАБАРИТНИЙ.

НЕГЛАСНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТОВАРІВ – див. КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТОВАРІВ НЕГЛАСНИЙ.

НЕДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (FAILURE TO DECLARE GOODS, MEANS OF TRANSPORT FOR COMMERCIAL USE) – вид порушень митних правил в Україні.

Н., що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних та достовірних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби комерційного призначення, які підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України, – тягне за собою накладення штрафу в розмірі 100 % вартості цих товарів, транспортних засобів з конфіскацією зазначених товарів, транспортних засобів.

Гармаш Є.В.

НЕДОСТАВЛЕННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ДОКУМЕНТІВ ДО МИТНИЦІ ПРИЗНАЧЕННЯ, ВИДАЧА ЇХ БЕЗ ДОЗВОЛУ МИТНИЦІ АБО ВТРАТА (NON-DELIVERY OF GOODS, MEANS OF TRANSPORT FOR COMMERCIAL USE AND DOCUMENTS TO THE CUSTOMS OF DESTINATION, THEIR RELEASE WITHOUT THE CUSTOMS PERMIT OR THEIR LOSS) – вид порушень митних правил в Україні.

Перевищення строку доставки товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, до митного органу (для автомобільного транспорту – 10 діб (у разі переміщення в зоні діяльності однієї митниці – 5 діб); для залізничного транспорту – 28 діб; для авіаційного транспорту – 5 діб; для морського та річкового транспорту – 20 діб; для трубопровідного транспорту – 31 доба; для трубопровідного транспорту (з перевантаженням на інші види транспорту) – 90 діб), а при переміщенні в межах зони діяльності одного митного органу – від одного підрозділу цього органу до іншого, митних або інших документів на ці товари, транспортні засоби не більше ніж на одну добу – тягне за собою попередження або накладення штрафу в розмірі десяти

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення вищезазначеного правопорушення, особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення такого правопорушення, а так само перевищення вищезазначеного строку доставки товарів, транспортних засобів комерційного призначення, митних або інших документів на ці товари, транспортні засоби більше ніж на одну добу, але не більше ніж на десять діб – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Перевищення вищезазначеного строку доставки товарів, транспортних засобів комерційного призначення, митних або інших документів на ці товари більше ніж на десять діб, а так само втрата цих товарів, транспортних засобів, документів чи видача їх без дозволу митного органу – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

НЕКОНВЕРТОВАНА (ЗАМКНУТА) ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА НЕКОНВЕРТОВАНА (ЗАМКНУТА).

НЕМАЙНОВІ ОСОБИСТІ БЛАГА – див. БЛАГА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ.

НЕОБІГОВА МУЛЬТИМОДАЛЬНА ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА – див. НАКЛАДНА ТРАНСПОРТНА НЕОБІГОВА МУЛЬТИМОДАЛЬНА.

НЕОСУДНІСТЬ (LEGAL INSANITY) – ст. 19 ККУ визначає, що це такий стан особи (під час вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого ККУ), коли вона не могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними внаслідок хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства або іншого хворобливого стану психіки.

Сукупність ознак, що містить законодавче визначення **Н.** дали змогу науковцям виокремити медичний та юридичний критерій **Н.** Ці критерії мають велике значення при кваліфікації діяння, а їх сукупність у науці називають формулою **Н.** Вважають, що поєднавши в цій формулі медичні та юридичні ознаки, законодавець у такий спосіб увів поняття **Н.** в чіткі, суворо окреслені законом рамки.

Медичний критерій охоплює всі можливі варіанти психічних захворювань особи, що впливають на свідомість і волю людини настільки, що вона втрачає можливість або усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними. У ч. 2 ст. 19 ККУ законодавець зазначив чотири види психічних захворювань: 1) хронічна психічна хвороба; 2) тимчасовий розлад психічної діяльності; 3) недоумство; 4) інший хворобливий стан психіки. Вважають, що хронічна психічна хвороба – досить поширений вид захворювання психіки. До цих захворювань належать: шизофренія, епілепсія, параноя, прогресивний параліч, маніакально-депресивний психоз та ін. Усі ці хвороби є прогресуючими, важковиліковними чи взагалі невиліковними. Однак, навіть за наявності таких хвороб можливі так звані «світлі проміжки». У медичній науці розрізняють випадки тимчасових психічних розладів. Це гостре, нетривале психічне захворювання, що відбувається періодично у вигляді нападів. Це захворювання раптово виникає (часто як наслідок тяжких душевних травм) і за сприятливих обставин раптово минає. До таких захворювань належать різного роду патологічні афекти, алкогольні психози, біла гарячка та ін. Щодо таких випадків законодавець застосовує поняття обмеженої осудності.

Юридичний критерій (психологічний) **Н.** має дві ознаки: 1) інтелектуальна ознака **Н.** передбачає відсутність в особи здатності усвідомлювати як фактичну сторону діяння, так і його соціальний сенс (суспільну небезпечність); 2) вольова ознака **Н.** передбачає нездатність особи керувати своїми діями (бездіяльністю). Зазначені ознаки тісно пов'язані між собою, оскільки і свідомість, і воля – це вияв психічної діяльності людини. При цьому функція вольової діяльності людини завжди здійснюється під контролем її свідомості. Суттєві порушення свідомості, як правило, призводять до ураження вольової діяльності. Тому ознаки юридичного критерію **Н.** в реальному житті переважно збігаються і, як наслідок – особа не усвідомлює своїх дій, вона не може і керувати ними. Проте, є виключення, коли особа усвідомлює свої дії (бездіяльність), але не може керувати ними (піроман не може утриматись від підпалювання, клептоман – від крадіжок і т.п.). Відтак за законом достатньо однієї інтелектуальної чи вольової ознаки для наявності юридичного (психологічного) критерію **Н.**

На думку окремих науковців список ознак, що характеризують юридичний та медичний критерій **Н.** у законі варто викласти так: 1) психічні та соматичні розлади; 2) відставання у психічному розвитку; 3) невідповідність психофізіологічних можливостей особи вимогам кримінально-значимої ситуації; 4) непереборна сила – явища непередбачуваного чи невідворотного для особи характеру, впливу яких особа не могла уникнути або яким не могла запобігти; 5) непереборний фізичний вплив; 6) рефлекси.

До особи, що перебувала в стані **Н.** на момент вчинення правопорушення за рішенням суду можуть бути застосовані примусові заходи медичного характеру.

Відповідно до ч. 2 ст. 19 ККУ не підлягає покаранню особа, яка вчинила злочин у стані осудності, але до постановлення вироку захворіла на психічну хворобу, що позбавляє її можливості усвідом-

лювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними. До такої особи за рішенням суду можуть застосовуватися примусові заходи медичного характеру, а після одужання така особа може підлягати покаранню.

Бурдін В.М., Царенко В.І.

НЕПЕРЕБОРНА СИЛА – див. СИЛА НЕПЕРЕБОРНА (ФОРС-МАЖОР).

НЕПОДАННЯ МИТНОМУ ОРГАНУ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ТОВАРІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (FAILURE TO REPORT TO THE CUSTOMS BODY ON GOODS PLACED UNDER CUSTOMS CONTROL) – вид порушень митних правил в Україні.

Неподання утримувачем магазину безмитної торгівлі, складу тимчасового зберігання, митного складу, вантажного митного комплексу, особою, відповідальною за експлуатацію складу організації – отримувача гуманітарної допомоги, митному органу звіту про рух товарів, а також порушення порядку ведення обліку таких товарів – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

НЕПРАВОМІРНІ ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ, МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЯКИХ НЕ ЗАКІНЧЕНО, АБО З ТОВАРАМИ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ТИМЧАСОВОМУ ЗБЕРІГАННІ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (UNAUTHORIZED TRANSACTIONS INVOLVING GOODS CUSTOMS CLEARANCE OF WHICH IS INCOMPLETE OR GOODS PLACED FOR TEMPORARY STORAGE UNDER CUSTOMS CONTROL) – вид порушень митних правил в Україні.

Проведення з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, операцій, не передбачених для операції з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем або ж операцій з товарами, транспортними засобами комерційного призначення, митне оформлення яких не закінчено, або проведення операцій, передбачених зазначеними статтями, без дозволу органу доходів і зборів, – тягнуть за собою попередження або накладення штрафу в розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Зміна стану товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, користування та розпорядження ними без дозволу митного органу, а так само невжиття передбачених заходів щодо товарів, строк тимчасового зберігання яких під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі закінчився, – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Видача без дозволу митного органу або втрата товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

НЕРЕЗИДЕНТ (NON-RESIDENT) – юридичні особи, утворені відповідно до законодавства інших держав, які здійснюють свою діяльність за межами України, а також їх відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України, які не здійснюють господарську діяльність відповідно до законодавства України; розташовані на території України дипломатичні представництва, консульські установи, інші офіційні представництва іноземних держав та міжнародних організацій, які мають дипломатичні привілеї та імунітет; фізичні особи: іноземці та особи без громадянства, громадяни України, які мають постійне місце проживання за межами України, у тому числі ті, які тимчасово перебувають на території України.

Основним критерієм визначення статусу **Н.** є постійне місце його знаходження – місцезнаходження офіційно зареєстрованого головного органу управління (контори) суб'єкта господарської (зовнішньоекономічної) діяльності, або проживання – місце проживання на території будь-якої держави не менше одного року фізичної особи, яка не має постійного місця проживання на території інших держав і має намір проживати на території цієї держави протягом необмеженого строку, не обмежуючи таке проживання певною метою, і за умови, що таке проживання не є наслідком виконання цією особою службових обов'язків або зобов'язань за договором (контрактом). Це означає, що будь-який громадянин, який проживає за кордоном, крім випадків, коли він працює там за контрактом, навіть багаторічним, вважається в Україні **Н.** Українці, які переїхали на постійне місце проживання за кордон, мають у закордонному паспорті відмітки про такий переїзд і про те, що вони стоять на обліку в консульській установі України в країні проживання. Ці відмітки пред'являються митникам як доказ того, що особа є **Н.** Для того, щоб ввезти на територію України автомобіль, **Н.** необхідно показати техпаспорт, зареєстрований на ім'я **Н.** за кордоном.

Молдован Е.С.

НЕСУПРОВОДЖУВАНИЙ БАГАЖ – див. БАГАЖ НЕСУПРОВОДЖУВАНИЙ.

НЕТАРИФНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ НЕТАРИФНИЙ.

НЕТИПОВИЙ ЕКСПОРТ – див. ЕКСПОРТ НЕТИПОВИЙ.

НЕТОРГОВИЙ ОБІГ – див. ОБІГ НЕТОРГОВИЙ.

НЕТТО-БАЛАНС (NET BALANCE) – співвідношення між вартістю експорту й імпорту протягом календарного року (або іншого обраного періоду) незалежно від термінів їх оплати, при якому спостерігається збіг вартості експорту та імпорту.

Івашова Л.М.

НЕТТО ВАГА – див. ВАГА НЕТТО.

НЕТТО-РЕЄСТРОВИЙ ТОННАЖ – див. ТОННАЖ НЕТТО-РЕЄСТРОВИЙ.

НЕФРИТ (NEPHRITE) [від грец. nephros – нирка] – камінь зеленого кольору, з різними відтінками. Свою назву камінь отримав за зовнішню схожість з ниркою людини – саме таку форму має галька нефриту.

Н. має безліч різновидів – він буває і оранжево-червоним, і чорним, і сірим, і фіалковим, і «медовим» – жовтувато-коричневим. У Китаї та Монголії найбільше цінується білий **Н.** Найбільш цінними вважаються непрозорі білосніжні самородки, відтінок яких нагадує квітку лотоса. На другому місці сірувато-білий камінь, менше за інших цінуються **Н.** кольору слонової кістки. Блакитний **Н.** – найрідкісніший і не ввійшов поки в моду, але відрізняється прекрасним темно-блакитним відтінком та отримав назву Діана. А зелений **Н.**, який припав до душі європейцям, теж буває різного кольору: смарагдовий, схожий на зелене яблуко, темно-зелений з чорними плямами, біло-зелений, поетично названий «мох, що пробивається крізь сніг...».

Найбільші сучасні родовища **Н.** зосереджені на території Китаю. Значними запасами мінералу володіють Канада, Нова Зеландія, Австралія, Тайвань, європейські країни. У Росії гірські розробки **Н.** ведуться в Східному Сибіру. Взагалі вартість **Н.** визначається його кольором і здатністю пропускати світло. Чим темніший зелений тон, чим більше чорних включень і чим більше камінь просвічується, тим вища його ціна. Найдорожчим різновидом мінералу вважається **Н.**-імперіал смарагдово-зеленого кольору. Залежно від якості мінералу ціни на оброблені камені можуть коливатися від 3 до 50 доларів за одиницю.

У ювелірній справі **Н.** застосовується в якості вставок в прикраси. Камені зазвичай гранують у вигляді пластин або кабошоном. Особливою популярністю користуються вироби з срібла з **Н.** і нефритові намиста. Широко застосовується мінерал і в якості виробничого матеріалу – з нього виточують різного роду скульптури, вази, чарки, шахи та іншу сувенірну продукцію.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Н.** належить до напівдорогоцінного каміння першого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Долобанько В.В.

НЕЯКІСНА ТА НЕБЕЗПЕЧНА ПРОДУКЦІЯ – див. ПРОДУКЦІЯ НЕЯКІСНА ТА НЕБЕЗПЕЧНА.

НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

НІМЕЦЬКА ВІВЧАРКА – див. ВІВЧАРКА НІМЕЦЬКА.

НІНГБО – див. ПОРТ НІНГБО.

НОВА КОМП'ЮТЕРИЗОВАНА ТРАНЗИТНА СИСТЕМА (NEW COMPUTERIZED TRANSIT SYSTEM – NCTS) – інструмент для управління та контролю транзитної системи. **NCTS** заснована на використанні передових комп'ютерних систем та електронній обробці даних. Сьогодні **NCTS** застосовують усі країни-члени ЄС та Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ), вона є умовою прискореного приєднання країн-претендентів. Служба **NCTS** кожної країни з'єднується через центральний сервер у Брюсселі із системами всіх країн-членів **NCTS**, що забезпечує зв'язок між понад 3000 європейськими митними пунктами та в майбутньому замінить систему паперового документообігу. **NCTS** гарантує більш сучасне та ефективне управління, ніж паперова система із її добре відомими недоліками.

Основними цілями **NCTS** є: підвищення ефективності та дієвості процедур транзиту; удосконалення шляхів запобігання та виявлення шахрайства; пришвидшення та забезпечення безпечності транзакцій, що виконуються в рамках процедури транзиту.

NCTS використовується як для зовнішнього і внутрішнього транзиту ЄС, так і для загального транзиту з використанням єдиного адміністративного документа. При цьому **NCTS** передбачає два види процедур митного оформлення: звичайні та спрощені.

Звичайні процедури митного оформлення передбачають:

– надсилання повідомлення вантажовідправником у митницю відправлення у вигляді даних декларації;

– присвоєння митницею відправлення документального номеру перевезення для ідентифікації транзитних операцій. Цей номер передається суб'єктові ЗЕД за допомогою повідомлення про прийняття декларації. Після прийняття декларації митниця відправлення посилає повідомлення «дозвіл на транзит», після чого суб'єкт ЗЕД може перевозити товари в пункт призначення;

– щоб повідомити митницю призначення про це, митниця відправлення в той момент, коли повідомляє суб'єкта ЗЕД про дозвіл транзиту, також посилає повідомлення в митницю транзиту, через яку, як передбачається, вантаж перетне зовнішній кордон транзитних зон;

– коли вантаж перетинає такий кордон, митниця транзиту повідомляє про це митницю відправлення шляхом надсилання повідомлення;

– після прибуття товарів вантажоодержувач повідомляє митницю призначення, відправляючи повідомлення про прибуття. Коли митниця призначення приймає прибуття, вона повідомляє митницю відправлення про це за допомогою повідомлення про прибуття;

– після фази контролю (перевірка товарів), митниця призначення випускає товари з транзиту і повідомляє про це шляхом надсилання повідомлення про випуск товарів і відправлення результатів контролю в митниці відправлення за допомогою «результатів контролю в пункті призначення». Слід зазначити, що митниця призначення може випустити товари тільки за умови задовільних результатів контролю;

– на завершальному етапі митниця відправлення повідомляє вантажовідправника про те, що його перевезення списане, надсилаючи йому повідомлення про списання. Можливі деякі відхилення від цього сценарію (у пункті відправлення або після прибуття).

У разі застосування спрощеної процедури **NCTS** єдиною відмінністю від звичайної є те, що посадова особа митниці призначення може прийняти рішення не перевіряти вантаж. **NCTS** повідомляє вантажоодержувача про те, що розвантаження товарів може починатися, відправляючи йому дозвіл на розвантаження. Після розвантаження вантажоодержувач відправляє зауваження щодо розвантаження в митницю призначення.

Система **NCTS** є веб-системою, тобто нею можна користуватися з будь-якого комп'ютера, який має доступ до Інтернету. У кожній країні власна система обробки даних **NCTS** підключена через центральний домен в Брюсселі до всіх систем інших країн. З моменту набрання чинності 01.07.2005 приписи по **NCTS**, транзитні документи у паперовій формі приймаються тільки від туристів (при перевищенні норми багажу) і під час резервної процедури **NCTS**. Багато країн використовують програмне забезпечення MCC (Minimal Common Core – мінімальна загальна база даних), розроблене Європейською Комісією, яке забезпечує збір всіх основних даних та обмін повідомленнями для ефективного підключення до європейської мережі.

При транзиті до митних органів країн ЄС необхідно подавати декларацію тільки в електронному вигляді, використовуючи «систему контролю імпорту» чи «систему контролю транзиту». Систему контролю транзиту можна використовувати у випадку, якщо дані будуть подаватися разом із транзитною декларацією або електронною книжкою МДП. Час подачі декларації залежить від виду транспорту, в якому переміщаються товари. Так, у разі перевезення вантажу автомобільним транспортом, декларація має бути подана не менш ніж за 1 годину до його фактичного прибуття на територію ЄС; залізничним транспортом – за 2 години, під час авіаперевезеннях – до фактичного відправлення повітряного судна, а у випадку тривалих рейсів – як мінімум за 4 години до прибуття повітряного судна в ЄС.

NCTS сертифікована в більшості європейських країн для використання уповноваженими вантажовідправниками та уповноваженими одержувачами.

Основними елементами та повідомленнями при експлуатації **NCTS** є:

– транзитна декларація, яку подають у паперовому або електронному вигляді;

– номер руху товару (HPT (MRN)), який є унікальним реєстраційним номером, що присвоюється декларації системою, для ідентифікації руху;

– супровідний транзитний документ (СТД (TAD)), який супроводжує товари від пункту відправлення до пункту призначення;

– повідомлення «запис про очікуване прибуття» (AAR), яке надсилається митним органом відбуття до заявленого митного органу призначення, зазначеного у декларації;

– повідомлення «запис про очікуваний транзит» (ATR), яке надсилається митним органом відправлення до заявленого митного органу (органів) транзиту для сповіщення про очікуване проходження кордону партією вантажу;

– повідомлення «сповіщення про перетин кордону» (NCF), яке надсилається фактичним митним органом транзиту, що задіяний, після перевірки ним партії вантажу;

– повідомлення «оповіщення про прибуття», яке надсилається фактичним митним органом призначення до митного органу відправлення, коли товари прибувають;

– повідомлення «результати контролю», яке надсилається фактичним митним органом призначення до митного органу відправлення (після перевірки товарів за необхідності).

Крім того, **NCTS** охоплює всі можливі комбінації звичайних та спрощених процедур як у пункті відправлення, так і в пункті призначення.

Використання спрощених процедур уповноваженого вантажовідправника і уповноваженого вантажоодержувача є результатом оптимального використання ресурсів в межах **NCTS**. Можливість проведення всіх процедур у власних приміщеннях та обміну інформацією з митними органами в електронному форматі, безперечно, є найбільш швидким, зручним, безпечним і економічним способом ведення діяльності.

Туржанський В.А., Прус Л.Р.

НОВОРОСІЙСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ – див. ПОРТ МОРСЬКИЙ НОВОРОСІЙСЬКИЙ.

НОВОТОРГОВИЙ СТАТУТ 1667 РОКУ (NEW TRADE STATUTE OF 1667) [рос. назва «Новоторговый уставъ 1667 года»] – нормативно-правовий акт Московської держави, який розширив положення Торгового статуту 1653 р., регламентувавши зовнішній та внутрішній торговельний обіг та права іноземних купців, що торгували з Московією. **Н.с.** було розроблено чиновниками Посольського наказу під керівництвом відомого російського дипломата і державного діяча А.Л. Ордіна-Нащокіна. Прийнятий царем Олексієм Михайловичем та підтриманий Боярською думою 22.04.1667. Складався із преамбули, 94 статей та 7 статей-додатків.

А. Л. Ордін-Нащокін (1605 – 1680 рр.)
Невідомий російський художник, кінець XVII ст.

У сфері внутрішньої торгівлі статут деталізував правила внутрішньої торгівлі, ліквідував існуючі дрібні податки – «Подужное, мыты, и сотое, и тритцатое, и десятое, свальное, и складки, и повороты, и статейные, и мостовое, и гостиное, и иные всякие мелкие статьи отставлены и положены в рублевую пошлину». Деталізовано розмір внутрішніх податків та порядок їх сплати. Представникам місцевої влади заборонялося перешкоджати веденню торгових операцій.

У сфері зовнішньої торгівлі **Н.с.** носив протекціоністський характер та відстоював інтереси московського торгового капіталу – іноземним купцям заборонялася роздрібна торгівля, свої операції вони могли здійснювати в прикордонних містах – Архангельську, Новгороді, Пскові, Казані, Астрахані, Путивлі та Смоленську. Проте для окремих купців – власників царських торгових грамот із червоною печаткою, торгівля могла здійснюватися і у внутрішніх містах, для чого необхідно було окрім рублового мита сплатити проїждже мито. Значно підвищувався рівень митного захисту, були запроваджені надвисокі мита на алкоголь і цукор; введено часові обмеження на торгові операції. Так

для Архангельська іноземна торгівля дозволялася до Семенового дня (1 вересня за старим стилем) – «...и исторговався от города за море пошли до Семеня дни, а после б Семеня дни никакого торгу не было...». Встановлювався механізм детального обліку привозних товарів, які заборонялося продавати чи обмінювати між іноземними купцями під загрозою конфіскації таких товарів. Запроваджувався валютний курс рубля до основних європейських грошових одиниць – «доброй Угорской золотой по рублю, а ефимок Любской по полтине». З метою збільшення в обігу золота та срібла передбачалося безмитне вивезення товарів, придбаних за монети із дорогоцінних металів. Сплата мита іноземними купцями передбачалася золотою та срібною монетою, а для московських торгових людей – російською срібною монетою невеликих номіналів.

Н.с. разом із Торговим статутом 1653 р. діяв до середини XVIII ст. та був замінений Митним статутом 1755 р.

Фрадинський О.А.

НОГАТА (NOGATA) [за однією версією від араб. «накада», «накд» – повноцінна, відбірна монета; за другою версією від ест. nahat – хутро] – дрібна грошова одиниця стародавньої Русі у X – XV ст.

За однією із версій **Н.** одна з назв високопробної срібної монети (арабський куфічний дірхем ранніх емісій), що була в обігу, починаючи з IX ст. Упродовж X ст. монети постійно псувалися (стиралися, обрізувалися та ін.), в результаті чого їх почали приймати на вагу, враховуючи вміст в них чистого срібла. Саме тоді з'явився запозичений від арабських купців термін **Н.** (добра, повновартісна монета), який вживався для позначення високопробних дірхемів попереднього карбування. За Короткою редакцією Руської правди (XI ст.) **Н.** дорівнювала 1/20 гривні і 1,25 куни, а вже у Широкій Редакції (XII ст.) – 1/20 гривні і 2,5 куни. Перші **Н.** важили близько 3,41 грамів. У середині X ст., коли замість єдиної вагової системи створилось дві, південна й північна. **Н.** одержала у південній системі вагу 4,09 грамів, а в північній – 2,56 грамів.

Інші дослідники, прихильники «хутряної теорії», вбачають у розмінних номіналах лічбу хутра куниць і білок (куна, вивериця). Термін **Н.** пов'язують з фінським «ногать» (нохат), що означало шкіра, хутро, пов'язують і **Н.** або ж від слова «нога», тобто соболина шкурка з чотирма ногами.

Яковенко О.В.

НОМЕНКЛАТУРА ПРОДУКЦІЇ (PRODUCT NOMENCLATURE) [від лат. nomenklatura – список] – систематизований за певними ознаками перелік матеріальних цінностей, що виготовляються підприємствами всіх галузей економіки країни; згрупований перелік товарів, за якими ведеться статистичний облік виробництва. Залежно від застосування розрізняють товари промислово-технічного призначення і товари народного споживання. За ступенем деталізації **Н.п.** буває розгорнута, групова та зведена. Розгорнута **Н.п.** – це докладний перелік усіх видів продукції за типами, марками, профілями та ін.; групова – це однорідні групи з єдиною назвою (наприклад: чорні метали, тверде паливо, будівельні матеріали, товари культурно-побутового та господарського призначення тощо); зведена – найбільший перелік продукції, за яким визначаються основні напрями розвитку економіки, тобто її макроструктура.

Н.п. промисловості (НПП), яка охоплює секції C, D, E Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД), розроблена Держкомстатом в рамках переходу на міжнародні статистичні стандарти. Номенклатура містить групування продукції, що необхідні перш за все для потреб органів статистики, і по суті є статистичною класифікацією продукції промисловості. Номенклатура передбачається для використання при зборі, обробці та для міждержавного обміну статистичною інформацією і може бути корисною при вирішенні завдань каталогізації продукції та для здійснення економіко-статистичного аналізу виробництва, реалізації і використання продукції на макроекономічному, регіональному і галузевому рівнях, а також для структурування інформації за видами виробленої продукції з метою проведення маркетингових обстежень і здійснення постачально-збутових операцій.

При розробці **Н.п.** було використано: ДКПП – Державний класифікатор продукції та послуг, який, в свою чергу, базується на CPA – Статистична класифікація продукції за видами діяльності в Європейській економічній спільноті; PRODCOM – Перелік продуктів для європейської статистики виробництва (2000 р.) та Проект модельного класифікатора продукції (товарів, послуг) з поясненнями до нього Статкомітету СНД.

Н.п. є систематизованим зведенням найменувань групувань продукції, кодування яких побудовано на ієрархічній системі класифікації. Використання при розробці НПП методологічного принципу побудови зазначених вище класифікацій дозволяє об'єднати в єдиному складовому коді коди різних, але взаємопов'язаних класифікацій – видів економічної діяльності (КВЕД, побудованої на базі NACE – 4 знаки) і продукції (додається ще 2 знаки, тобто всього 6 знаків, що відповідає коду CPA). У відповідності до цього принципу продукція класифікується за тим видом діяльності (в рамках одного класу NACE), який є характерним для виробництва цього виду продукції. Наступні 7-й, 8-й, 9-й знаки використовуються для подальшої класифікації продукції. У НПП вироблена продукція та надані послуги згруповані в блоки (три секції та 16

підсекцій), які позначаються великими літерами латинської абетки та відповідають секціям та підсекціям міжнародних, європейських та національних класифікацій видів діяльності та продукції. Ці літери не використовуються безпосередньо для ідентифікації продукції, а введені лише для зручності користувача.

Вакульчик О.М.

НОМЕНКЛАТУРА РАДИ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (NOMENCLATURE OF THE CUSTOMS COOPERATION COUNCIL) – міжнародна товарна номенклатура розроблена Радою митного співробітництва для митних та статистичних цілей. З юридичної точки зору **НРМС** є редакцією Брюссельської митної номенклатури (БТН), а за змістовними характеристиками абсолютно новою номенклатурою.

У першій редакції БТН основною класифікаційною ознакою виступав матеріал, із якого був виготовлений товар. Для формування статистичної звітності дані потрібно було перегруповувати у відповідності до узагальнених економіко-статистичних критеріїв, за якими товари потрібно було групувати за ступенем обробки товару і за галузевим походженням. Подальші корегування БТН відбувались з метою її зближення із Міжнародною стандартною торговою класифікацією ООН, що виконувала у той період функції статистично-товарної номенклатури. Як наслідок, у 1978 р. було створено **НРМС**, що передбачала групування товарів за ступенем їх обробки, за походженням, призначенням і хімічним складом.

Остання редакція **НРМС** передбачала поділ на 21 розділ, 99 груп та 1011 товарних позицій. Поділ на групи здійснювався за ступенем обробки товарів. При формуванні товарних позицій у різних групах застосовувався відмінний порядок трьох ключових ознак: ступінь обробки, призначення та матеріал, із якого виготовлений товар. Розділи товарних кодів **НРМС** не мають нумерації. Номенклатура побудована на чотирьохрозрядному позначенні товарів, при якому всі товари незалежно від їх належності до певного розділу нумеруються у порядку зростання від 01 до 99. Всередині групи товари пронумеровано у порядку зростання двома знаками.

Станом на 1985 р. близько 150 держав, інтеграційних об'єднань застосовували **НРМС** для побудови своїх митних тарифів та зовнішньоторговельних статистичних класифікаторів. Не використовували **НРМС** 14 країн, у тому числі СРСР, США, Китай, Канада. Основним завданням у процесі застосування **НРМС** була робота з удосконалення класифікаційних критеріїв й забезпечення переходу більшості країн на нову номенклатуру.

НРМС у подальшому була в основі Комбінованої номенклатури Європейської економічної співдружності та Гармонізованої системи опису та кодування товарів.

Яковенко О.В.

НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА БРЮССЕЛЬСЬКА – див. БРЮССЕЛЬСЬКА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА.

НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ КОМБІНОВАНА – див. КОМБІНОВАНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА ЖЕНЕВСЬКА – див. ЖЕНЕВСЬКА НОМЕНКЛАТУРА (ЖЕНЕВСЬКА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА).

НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА ЗЕД (FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY COMMODITY CLASSIFICATION) – 1) класифікатор товарів, що застосовується митними органами і учасниками ЗЕД з метою здійснення зовнішньоекономічних операцій. Містить перелік найменувань, описів та присвоєних кодів товарів, що використовуються для цілей митного регулювання та ведення міжнародної статистики; 2) назва українського класифікатора товарів, що застосовувався до 2004 р. – введення в дію УКТ ЗЕД. Був сформований на базі Гармонізованої системи кодування та опису товарів (ГС) та Комбінованої номенклатура Європейського Співтовариства (КН ЄС). Ґрунтувався на 9-значному коді: розряди 1-6 відповідали кодовому позначенню, прийнятому в номенклатурі ГС, розряди 7-8 відповідали кодам КН ЄС, а 9-й розряд був призначений для виділення в номенклатурі традиційних товарів (пізніше прирівнювався до нуля). З 1995 р. по 1999 р. в Україні діяв міждержавний класифікатор ТН ЗЕД СНД.

Яковенко О.В.

НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇН – ЧЛЕНІВ РАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ ЄДИНА – див. ЄДИНА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇН – ЧЛЕНІВ РАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ (ЄТН ЗТ РЕВ).

НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА МИТНА БРЮССЕЛЬСЬКА – див. БРЮСЕЛЬСЬКА МИТНА НОМЕНКЛАТУРА.

НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА «МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ.

НОМЕР ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ (VEHICLE IDENTIFICATION NUMBER – VIN), або VIN-код – унікальний серійний номер, що є структурованим поєднанням буквено-цифрових символів, який застосовується в автомобільній промисловості для індивідуального розпізнавання кожного транспортного засобу з метою ідентифікації останнього та наноситься на деталі кузова, шасі (рами).

Міжнародною організацією стандартизації (ISO) в 1976 р. запроваджено міжнародний стандарт ідентифікаційних позначень автомобіля – ISO 3779-1983, гармонізований з державним стандартом України ДСТУ 3525-97 «Засоби транспортні дорожні. Маркування». **Н.** є індивідуальним для кожного конкретного транспортного засобу. Він має 17 символів, які умовно поділені на три частини: перша частина складається з трьох символів і є міжнародним кодом виробника (World Manufacturer Identifier – WMI); друга частина складається з шести символів, і є описовою частиною **Н.** (Vehicle Description Section – VDS); третя частина складається з восьми символів, і є розпізнавальною частиною **Н.** (Vehicle Indicator Section – VIS).

Деякі виробники, яким присвоєно не один, а декілька символів на третій позиції **Н.** (як правило, це виробники-гіганти), можуть застосовувати їх на власний розсуд, позначаючи ними транспортні засоби різного призначення, різних категорій тощо.

Виробники, які виробляють менше, ніж 500 транспортних засобів за рік, застосовують на третій позиції **Н.** цифру 9, а присвоєні їм міжнародні коди виробника WMI (із трьох символів) проставляються на 12-ій, 13-ій та 14-ій позиціях.

Міжнародний код виробника (WMI). WMI складається із трьох символів і однозначно ідентифікує виробника транспортного засобу: перший символ WMI характеризує один із шести регіонів, у якому безпосередньо розташований виробник транспортного засобу – Африку, Азію, Європу, Північну Америку, Океанію, Південну Америку; другий символ WMI характеризує країну, у якій безпосередньо розташований виробник транспортного засобу; третій символ WMI характеризує безпосередньо виробника транспортного засобу.

Приклад ідентифікаційного номеру транспортного засобу

Складові ідентифікаційного номеру транспортного засобу

Описова частина **Н.** (VDS). VDS включає шість символів – з 4-го по 9-тий і описує тип транспортного засобу та деякі технічні дані. Позначення, що входять до VDS, застосовуються заводом-виробником у відповідності до нормативних документів держави чи регіону за місцем його розташування. Перші п'ять символів VDS з 4-ої по 8-му позиції VIN-коду застосовують для позначення типу транспортного засобу та можуть включати позначення базової моделі (платформи), версії, модифікації, типу двигуна, трансмісії, засобів безпеки, типу кузова тощо. Останній шостий символ VDS на 9-ій позиції **Н.** – контрольна цифра заводу-виробника, яка призначена для захисту від «перебивання» **Н.**, наприклад, у разі викрадення транспортного засобу чи для інших цілей виробника. Застосування контрольної цифри є обов'язковим для заводів-виробників США та ряду інших країн. Розшифрування кожного з описаних позначень, що входять до VDS, є унікальним для кожного заводу-виробника. Інформацію про це можна отримати тільки у заводу-виробника чи, з його дозволу, в адміністративному органі з офіційного затвердження типу транспортних засобів, якщо тільки завод-виробник не оприлюднив її.

Розпізнавальна частина **Н.** (VIS). VIS включає вісім символів – з 10-го по 17-тий і застосовується для однозначної ідентифікації конкретного транспортного засобу. У цій частині **Н.** проставляють рік випуску транспортного засобу та його порядковий номер, а також можуть позначати додаткову інформацію про складальний завод та/або про встановлені опції обладнання, двигуна, трансмісії тощо. Перший символ VIS на 10-ій позиції **Н.** у більшості випадків застосовують для позначення року випуску транспортного засобу. Другий символ VIS на 11-ій позиції **Н.** у більшості випадків застосовують для позначення заводу-виробника чи складального заводу, на якому було вироблено конкретний транспортний засіб. Останні символи VIS з 12-ої по 17-ту позиції **Н.** можуть застосовуватися для позначення опцій обладнання, двигуна, трансмісії тощо та для порядкового номера транспортного засобу. Порядковий номер повинен позначатися цифрами. У різних регіонах встановлені різні вимоги щодо мінімальної кількості цифр для порядкового номера. Наприклад, у США останні п'ять символів **Н.** повинні бути цифрами, а у багатьох інших регіонах – тільки останні чотири символи **Н.** повинні бути цифрами.

Відповідно до законодавства України переміщення через митний кордон України транспортних засобів підлягає митному оформленню та митному контролю.

Посадова особа митного органу, у зоні діяльності якого розташований пункт пропуску через державний кордон України, через який транспортний засіб ввозиться в Україну перевіряє та встановлює відповідність **Н.**, номерів кузова, шасі (рами), двигуна, року виготовлення, кольору та дати введення в експлуатацію транспортного засобу даним, зазначеним у попередній декларації для громадян (за її наявності), реєстраційних і технічних документах на транспортний засіб, а також проводить документальну перевірку факту зняття з обліку транспортного засобу в уповноважених реєстраційних органах за кордоном і приймає рішення про можливість здійснення митних процедур у пункті пропуску та направлення транспортного засобу в митний орган за місцем постійного (тимчасового) проживання громадянина. Не підлягає пропуску через митний кордон України транспортний засіб номер кузова (або **Н.**), шасі (рами) чи двигуна якого знищено, підроблено або який не відповідає запису в реєстраційних документах.

Неліпович О.В.

НОМЕРНА ТРАНЗИТНА СТРІЧКА – див. СТРІЧКА ТРАНЗИТНА НОМЕРНА.

НОМЕРНИЙ ВУЗОЛ – див. ВУЗОЛ НОМЕРНИЙ.

НОМІНАЛЬНА СТАВКА МИТА – див. СТАВКА МИТА НОМІНАЛЬНА.

НОРВЕЗЬКА КРОНА – див. КРОНА НОРВЕЗЬКА.

НОРМА КОЛІЗІЙНА (CONFLICTS-OF-LAW RULE) – правовий інструмент нормативного характеру, за допомогою якого вирішується проблема, право країни якої підлягає застосуванню у відносинах ускладнених іноземним елементом. **Н.к.** не відсилає до конкретної правової норми в іноземному праві, вона лише визначає певний правопорядок, до якого необхідно звернутись. Конкретну норму в процесі правозастосування потрібно відшукати в іноземному праві. Виникнення колізії означає конфлікт між системами права в цілому. Для вирішення конфлікту сторони зобов'язані застосовувати **Н.к.**, оскільки вона була спеціально для цього створена. **Н.к.** – це правило, яке визначає, право якої країни має бути застосоване до відповідних цивільно-правових відносин. Поява **Н.к.** викликана інтенсифікацією міжнародного економічного співробітництва, появою міжнародних трудових відносин та глобалізацією світових господарських зв'язків. **Н.к.** складається з двох частин: а) об'єм або обсяг **Н.к.** – це визначення комплексу відносин, до яких дана **Н.к.** застосовується; б) прив'язка — вказівка на той правопорядок, що має бути застосований до відповідного комплексу відносин.

Пунда О.О., Кравчук П.С.

НОРМА МИТНО-ПРАВОВА (CUSTOMS AND LEGAL RULE OF LAW) – юридично обов'язкове правило, яке встановлено і санкціоновано державою відповідно до правових актів, що регулюють митно-тарифні відносини і невиконання (порушення) якого приводить до відповідальності, яка встановлена і забезпечена державою. Норми митного права належать до норм матеріального та норм процесуального митного права.

Існує така систематизація митних норм: уповноважуючі – встановлюють права суб'єктів на здійснення тих чи інших дій; зобов'язувальні – зобов'язують суб'єкта виконувати обов'язки із здійснення певних дій певного змісту; забороняючі – встановлюють зобов'язання суб'єкта стримуватись від дій певного характеру.

Н.м.п., які є складовими формування правового механізму функціонування підприємств у сфері зовнішніх зв'язків, можуть мати як спеціальний, так і загальний характер. Те ж саме стосується нормативних документів, хоча в актах загального характеру трапляються й окремі норми, спеціально розраховані на митні відносини. Загалом нормативні акти, які регулюють даний вид взаємовідносин, можна умовно розділити на чотири групи.

Першу складають правові норми загального характеру: Декларація про державний суверенітет України, яка започаткувала правову норму про самостійне створення Україною власної митної системи та Конституція України, якою регламентуються положення щодо захисту суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки і встановлюється конституційна норма, згідно з якою засади зовнішніх відносин, ЗЕД, митної системи визначаються винятково законами України.

До другої належать акти, в яких закріплені основні принципи організації і напрями здійснення митно-тарифної політики України. Насамперед, це ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» та МКУ. Дані нормативні документи визначають основні правові засади функціонування митної системи України, головні напрями митної політики країни; систему органів державного регулювання митної справи. Так, МКУ 2012 р. регулює діяльність служб митного контролю, їх права та обов'язки, порядок

митного контролю та інші близькі за характером питання, такі як розподіл функцій законодавчої та виконавчої влади в митній галузі.

Основу третьої групи становлять акти, які складаються із систематизованих норм, що регулюють окремий напрям митних відносин. Зокрема, ЗУ «Про Єдиний митний тариф», який практично регламентує тарифну політику в Україні. Ним визначається порядок, методологія тарифного оподаткування та пов'язані з цим дії суб'єктів ЗЕД. До даної групи належать також постанови та розпорядження КМУ з питань організації та забезпечення митної справи: здійснення загального керівництва митною справою; встановлення розмірів мита, митних зборів і плати за митні процедури; координація діяльності міністерств, державних комітетів і відомств України в галузі митної справи.

Четверта група – це акти щодо регулювання поточних операцій у сфері митно-тарифних відносин. Це найбільш чисельна група нормативних документів, які регламентують широке коло відносин, – постанови, інструктивні листи, накази з питань митно-тарифного регулювання ЗЕД, а також спільні акти Міністерства доходів і зборів України (ДМСУ – до 2013 р., з 2014 – ДФСУ) та інших центральних, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Такі нормативно-правові акти (спільні накази, інструкції, положення), як правило, стосуються спільних заходів щодо транспортування й оформлення вантажів, які переміщуються через митний кордон України, функціонування пунктів пропуску, організації боротьби з митними правопорушеннями тощо.

Гребельник О.П.

НОСІЙ МИТНОЇ ЗАГРОЗИ (BEARER OF CUSTOMS THREAT) – товари та транспортні засоби, що перетинають митний кордон; особи, пов'язані з митною діяльністю; природні й техногенні явища, які здатні зупинити або обмежити митну діяльність.

Пашко П.В.

«НУЛЬ-НА-НУЛЬ» – див. ПІДХІД ВЗАЄМНИЙ НУЛЬОВИЙ («НУЛЬ-НА-НУЛЬ»).

ОБЕСТКА (OBESTKA) – платіж у Великому Князівстві Литовському, який сплачувався у великокняжу скарбницю при продажі зерна. **О.** не залежала від кількості зернових і складала один гріш. **О.** була символічним внеском і своєрідним сповіщенням уряду про торговельну операцію.

Ченцов В.В.

ОБ'ЄДНАНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ОБ'ЄДНАНИЙ.

ОБ'ЄДНАНИЙ ПОРТ КОПЕНГАГЕН-МАЛЬМЕ – див. ПОРТ ОБ'ЄДНАНИЙ КОПЕНГАГЕН-МАЛЬМЕ.

ОБ'ЄДНАННЯ ГАРАНТІЙНЕ (GUARANTEEING ASSOCIATION) – національна організація в системі МДП, уповноважена Міжнародним союзом автомобільного транспорту (Швейцарія, МСАТ) здійснювати видачу книжок МДП перевізникам і визнана митним органом договірної сторони як гарант сплати податків та зборів (обов'язкових платежів) за товари, що перевозяться на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки міжнародного дорожнього перевезення 1975 р. (Конвенція МДП).

У Конвенції МДП зазначено, що **О.г.** – це об'єднання, визнане митними органами Договірної Сторони гарантом для осіб, які використовують процедуру МДП. Договірна сторона – країна, що приєдналася до Конвенції МДП і визнала її чинність відповідно до національного законодавства. Кожна з Договірних Сторін може, встановивши для цього відомі гарантії та на відомих умовах, надавати деяким об'єднанням право видавати безпосередньо або при посередництві об'єднань, що є їхніми кореспондентами, книжки МДП і надавати гарантії. Об'єднання може бути визнано в даній країні тільки за умови, що надана їм гарантія покриває також відповідальність, прийняту ним на себе в цій країні у зв'язку з операціями, що провадяться із застосуванням книжок МДП, виданих іноземними об'єднаннями, що входять до міжнародної організації, до складу якої входить і дане об'єднання.

Бланки книжок МДП, що направляються **О.г.** іноземними **О.г.**, що є їхніми кореспондентами, або міжнародними організаціями, які звільняються від сплати ввізних і вивізних мита і зборів і не піддаються при ввезенні і вивезенні будь-яким заборонам або обмеженням.

О.г. бере на себе зобов'язання сплачувати належні ввізні або вивізні мито і збори, а також будь-які відсотки за прострочення, які можуть належати відповідно до митних законів і правил країні, в якій виявлено порушення у зв'язку з операцією МДП. **О.г.** зобов'язується сплачувати згадані вище суми в порядку солідарної відповідальності разом з особами, з яких належать ці суми. У тих випадках, коли законами і правилами тієї або іншої Договірної Сторони не передбачається сплата ввізних або вивізних мита і зборів, як це передбачено вище, **О.г.** зобов'язується на подібних умовах сплатити суму, що дорівнює сумі ввізних або вивізних мита і зборів та будь-яких відсотків за прострочення. Кожна Договірна Сторона повинна встановлювати максимальний розмір сум, сплати яких за однією книжкою МДП можна вимагати від **О.г.** на основі вищенаведеного.

О.г. стає відповідальним стосовно компетентних органів країни, у якій розташовано митницю місця відправлення, з моменту прийняття книжки МДП цією митницею для оформлення. У наступних країнах, територією яких продовжується перевезення вантажів з дотриманням процедури МДП, ця відповідальність починається з моменту ввезення вантажу або, якщо операція МДП призупиняється – з моменту прийняття книжки МДП для оформлення митницею, у якій операція МДП поновлюється.

О.г. несе відповідальність не тільки за вантажі, перераховані в книжці МДП, але також за будь-які вантажі, які не були перелічені в цій книжці, і знаходяться у запломбованій частині дорожнього транспортного засобу або у запломбованому контейнері. **О.г.** не несе відповідальності за жодні інші вантажі. **О.г.** встановлює термін дії книжки МДП, зазначаючи дату його закінчення, після якої книжка не може бути подана до митниці місця відправлення для її митного оформлення.

Корнійчук О.О.

ОБ'ЄКТ КОМПЛЕКТНИЙ (COMPLETE OBJECT) – товар, який згідно з вимогами УКТ ЗЕД класифікується за одним товарним кодом, але за виробничими чи транспортними умовами переміщується через митний кордон України у розібраному чи незібраному вигляді декількома транспортними засобами. Перелік складових **О.к.** відображається у контрольному списку, який використовується митним органом для обліку таких складових при переміщенні їх через митний кордон України.

Декларування складових **О.к.** здійснюється шляхом подання митної декларації. Здійснення контролю за дотриманням строків, повнотою переміщення через митний кордон України та станом митного оформлення складових відповідного **О.к.** покладається на підрозділ митного органу, що здійснив оформлення митної декларації на першу партію складових цього **О.к.** Відповідні відомості вносяться таким підрозділом до контрольного списку, розміщеного в базі даних митного органу та ЄАІС Міндоходів України.

Строк, необхідний для переміщення **О.к.** через митний кордон України, обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом першої партії складових цього **О.к.** При поміщені у режим митного складу окремих складових **О.к.** строк їх подальшого декларування у вказаний митний режим визначається строком зберігання товарів у митному режимі митного складу.

Для прийняття класифікаційного рішення щодо **О.к.** декларант зобов'язаний подати митному органу заяву, заповнену в установленому порядку, та копії документів: зовнішньоекономічного договору (контракту); технічного опису комплектного об'єкта, що дає змогу установити призначення й функції як комплектного об'єкта в цілому, так і його складових; складального креслення комплектного об'єкта із зазначенням у ньому порядкового номера кожної складової комплектного об'єкта; контрольного списку із зазначенням у ньому відомостей про всі складові комплектного об'єкта та його електронну копію. Якщо до переліку складових комплектного об'єкта входить кілька однакових складових, відомості про такі складові зазначаються в окремих позиціях контрольного списку.

Розгляд питань щодо віднесення **О.к.** до класифікаційних групувань, зазначених в УКТ ЗЕД, та прийняття рішення здійснюються у строк, що не перевищує 15 робочих днів з дати реєстрації заяви, відділом митних платежів митниці, якщо комплектний об'єкт ввозиться на митну територію України, або підрозділом митного органу, якщо комплектний об'єкт вивозиться з митної території України.

Крисоватий А.І.

ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS) – об'єкти авторського права і суміжних прав, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення (зазначення походження товарів) та сорти рослин.

Поняття **О.п.** закріплене в МКУ 2012 р., відрізняється від поняття **О.п.**, наведеному в ЦКУ, що пояснюється тим, що не всі **О.п.** підлягають митному захисту, а тільки ті із них, які можуть бути фактично переміщенні через митний кордон України. Наприклад, не вважаються об'єктами права інтелектуальної власності в митному розумінні літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття тощо.

У деяких статтях МКУ 2012 р. використовується поряд з поняттям **«О.п.»** досить загальне поняття **«О.п.»**, що охороняється відповідно до закону. Товар, який переміщується через митний кордон України може одночасно містити у собі декілька **О.п.**, які підлягають митному захисту. На підставі заяв правовласників, центральним органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, ведеться митний реєстр **О.п.**, які охороняються відповідно до закону. Після реєстрації **О.п.** в митному реєстрі **О.п.**, які охороняються відповідно до закону, митні органи на підставі даних такого реєстру вживають заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України контрафактних товарів.

Білак Н.І.

ОБІГ ВІЛЬНИЙ (FREE CIRCULATION) – обіг товарів, який здійснюється без обмежень з боку митних органів України. Поняття **О.в.** пов'язане із митним режимом імпорту, який відповідно до МКУ 2012 р. також називається випуском у **О.в.** Так, імпорт (випуск для вільного обігу) – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.

При імпорті товарів на митну територію України їх випуск у **О.в.** може бути здійснений після виконання таких умов: подання митному органу, що здійснює випуск товарів, документів на такі товари; сплати митних платежів, якими відповідно до законів України обкладаються товари під час ввезення на митну територію України в режимі імпорту; виконання встановлених відповідно до закону вимог щодо заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

При виникненні потреби в уточненні заявленої митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України або незгоди декларанта з митною вартістю, визначеною митним органом, останній може дозволити випуск товарів у **О.в.** під гарантійні зобов'язання при ввезенні їх на митну територію України.

Гарантійні зобов'язання надаються декларантом шляхом сплати у державний бюджет суми податків і зборів (обов'язкових платежів) згідно з митною вартістю товарів, визначеною контролюючим органом, або надання гарантії уповноваженого банку. Гарантія уповноваженого банку щодо сплати належних податків і зборів (обов'язкових платежів) надається декларантом митному органу на різницю між визначеною митним органом та заявленою декларантом митною вартістю товарів. Випуск товарів у **О.в.** здійснюється митним органом на підставі митної декларації, заповненої у звичайному порядку, а також інших документів, передбачених законодавством. У разі випуску товарів у **О.в.** під гарантію уповноваженого банку до оформлення подається документ про банківську гарантію щодо цієї зовнішньоекономічної операції.

Крисоватий А.І.

ОБІГ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ (TRAFFICKING IN NARCOTIC DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND PRECURCORS) – види діяльності, пов'язані з: культивуванням рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (далі Переліку); розробкою, виробництвом, виготовленням, зберіганням, розподілом, перевезенням, пересиланням, придбанням, реалізацією, відпуском, ввезенням на територію України, вивезенням з території України, використанням, знищенням наркотичних засобів (далі Н.з.), психотропних речовин (далі П.р.) і прекурсорів, включених до Переліку, що дозволяються та контролюються згідно із ЗУ «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори».

Обіг Н.з., П.р. і прекурсорів, включених до списку № 1 таблиці IV Переліку на території України дозволяється лише з метою застосування у медичній практиці або для науково-дослідної роботи, експертної чи оперативно-розшукової діяльності, або в навчальних цілях.

Препарати, що містять Н.з. або П.р., підлягають тим самим заходам контролю, що й наркотичні засоби або психотропні речовини, які в них містяться.

Щодо препаратів, що містять кілька Н.з. або П.р., щодо яких встановлено різний режим контролю, вони підпадають під дію заходів контролю, що застосовуються до тих засобів чи речовин, які підлягають більш суворим заходам контролю.

Наркотичні (психотропні) лікарські засоби, що містять малі кількості Н.з. або П.р. і прекурсорів, включених до відповідних таблиць Переліку, із яких ці засоби чи речовини не можуть бути видобуті легкодоступними способами в кількостях, що дозволяють зловживати ними, можуть виключатися із сфери дії деяких заходів контролю за їх обігом.

Заходи контролю за обігом наркотичних (психотропних) лікарських засобів та порядок їх застосування встановлюються КМУ. Гранично допустима кількість Н.з., П.р. і прекурсорів, що міститься в наркотичних (психотропних) лікарських засобах, встановлюється КМУ за поданням спеціально уповноваженого органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Обіг аналогів Н.з. і П.р. на території України забороняється. Розробка нових Н.з. або П.р. дозволяється лише з метою застосування у медичній практиці або для науково-дослідної роботи. Розробка нових Н.з. або П.р. з метою застосування у медичній практиці здійснюється за державним замовленням згідно з законодавством про лікарські засоби державними науково-дослідними інститутами за наявності ліцензії на цей вид діяльності.

Клінічні дослідження розроблених нових Н.з. або П.р., що передбачаються для застосування у медичній практиці, та їх державна реєстрація здійснюються відповідно до законодавства про лікарські засоби.

Використання Н.з. і П.р. при проведенні експертиз дозволяється юридичним особам за наявності ліцензії на цей вид діяльності. Проведення таких експертиз в установах МВС України, Міністерства юстиції України, Міністерства оборони України, СБУ, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, ДФСУ (Міндоходів, ДМСУ) і в спеціально уповноваженому органі виконавчої влади в галузі охорони здоров'я та проведення контрольованих поставок, оперативних закупок і відбору зразків для дослідження цих засобів і речовин органами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, дозволяється без ліцензії. Використання Н.з. і П.р. для науково-дослідної роботи і в навчальних цілях дозволяється юридичним особам у порядку, встановленому КМУ. У медичній практиці можуть використовуватися наркотичні засоби, психотропні речовини, включені до таблиць II і III Переліку, та прекурсори, включені до таблиці IV Переліку.

На правовідносини, пов'язані з обігом Н.з., П.р. і прекурсорів, дозволених до застосування в медичній практиці, поширюється дія законодавства про лікарські засоби. Лікувально-профілактичні заклади та установи всіх форм власності здійснюють діяльність, пов'язану з придбанням, перевезенням, зберіганням, відпуском, використанням Н.з., П.р., включених до таблиць II і III Переліку, та прекурсорів, включених до таблиці IV Переліку, в порядку, встановленому КМУ.

Знищення Н.з., П.р. і прекурсорів, визнаних непридатними для подальшого використання або

переробки, а також відходів, що містять наркотичні засоби чи психотропні речовини, здійснюється в порядку, встановленому КМУ.

КМУ щорічно визначає квоти, в межах яких здійснюється виробництво, виготовлення, зберігання, ввезення та вивезення Н.з. і П.р., включених до таблиць II і III Переліку, на підставі розрахунків потреби України в Н.з. і П.р.

Операції, здійснені в процесі діяльності щодо обігу Н.з., П.р. і прекурсорів, підлягають реєстрації у спеціальних журналах. Реєстраційні журнали зберігаються протягом десяти років після внесення до них останнього запису.

Мотюк К.Д.

ОБІГ НЕТОРГОВИЙ (NON-TRADE TURNOVER) – переміщення через митний кордон речей і предметів фізичними особами (туристами, особами, що прямують у службових і приватних справах); предмети, що ними переміщуються, які не є об'єктами зовнішньоекономічних договорів і призначені, як правило, для власного користування, подарунку тощо.

Петров О.П.

ОБІГ ПРИКОРДОННИЙ (BORDER TURNOVER) – перевезення, що здійснюється мешканцями прикордонних зон між двома суміжними прикордонними зонами.

Туржанський В.А.

ОБІСТКА (ЯВКА) (OBISTKA (ATTENDANCE)) – митний збір у Великому Князівстві Литовському, який сплачувався при ввезенні товарів до міста, незалежно від торгового і провізного мита. Головне завдання полягало у повідомленні про прибуття товарів. У Черкасах, Каневі та Києві **О.** сплачували в розмірі одного гроша від торговця. А в Чорнобилі таку ж **О.** стягували не тільки з хазяїна товару, а й з його слуг. У люстрації Остерського староства 1552 р. зафіксовано стягування цього виду митного збору або «отъ головы», або від підводи, якщо з нею прямувало не більше однієї людини. Особи, які прибували річкою на ком'ягах, мали сплачувати **О.** кожний.

Термін **О.** також вживався у значенні сповіщення урядових органів міста у Великому Князівстві Литовському про прибуття до нього тих чи інших осіб, яке оплачувалось.

Ченцов В.В.

ОБ'ЇЗДЧИК (RANGER) – посада, яку займали працівники прикордонної варти у XVIII ст. 27.09.1782 видано наказ Катерини II про організацію особливої митної прикордонної мережі і варти для запобігання таємному провезенню товарів. Митна прикордонна варта складалася з **О.** та наглядачів. **О.** наймали за контрактом за наявності посвідчень про гарну поведінку та службу на попередній посаді. Кількість **О.** залежала від довжини ділянки кордону: по два службовці на кожні 10 верст і ще 20 % від цієї кількості службовців перебували на митниці. Митного наглядача призначало губернське правління за згоди казенної палати та радника з митних справ. Поки наглядач обіймав цю посаду, він вважався чиновником 11-го класу і керував 12 **О.** (двоє – для особливих доручень). **О.** були зобов'язані протягом терміну чергування постійно перебувати на своїй ділянці. Головним їх обов'язком ставало запобігання або перешкоджання протизаконному перетину кордону. Якщо **О.** не міг зупинити порушника, тоді він переслідував його до першого населеного пункту, де сповіщав місцеву владу, яка мала надати допомогу. За сумлінне виконання службових обов'язків **О.** винагороджувала влада: за затримання контрабанди, порушників кордону, дезертирів або селян-утікачів вони отримували грошову винагороду. Наглядачі мали постійно контролювати роботу **О.**

Для запобігання підкупу та зловживанням серед службовців митної варти практикувалася щорічна зміна місця служби. За діяльністю митної варти наглядав радник з митної справи в казенній палаті й не менш як тричі на рік об'їздив дільницю губернії.

У 1811 р. запроваджуються митні округи, між якими було розподілено митну варту. Варта складалася з команд (по 10 **О.**). Кожними трьома командами керував наглядач з помічником. Уся митна варта підпорядковувалася безпосередньо начальникові митного округу. **О.** вже набирали не за контрактом, а з відставних військових. Кадрове питання вирішували Міністерство фінансів та Військове міністерство.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

ОБЛАДНАННЯ ПРОФЕСІЙНЕ (PROFESSIONAL EQUIPMENT) – обладнання преси, радіо і телебачення, кінематографічне обладнання, будь-яке інше обладнання, необхідне для заняття ремеслом або професією особі, що направляється на територію держави для виконання певної роботи, на що видається документ про тимчасове ввезення. **О.п.** повинне належати особі, що оселилася або проживає за межами території тимчасового ввезення. Тимчасове ввезення обладнання для

створення і передачі радіо- і телерепортажів та спеціально пристосованих транспортних засобів, що використовуються для створення цих репортажів, обладнання до нього, ввезене державними або приватними органами, дозволяється митними органами на території тимчасового ввезення без подання митного документа і встановлення гарантії. Митні органи можуть вимагати подання списку або докладного переліку обладнання, а також письмового зобов'язання про його вивезення.

Петров О.П.

ОБЛАСТЬ РИЗИКУ (RISK AREA) – у цілому, зона загальних втрат, в межах яких вони не перевищують граничного значення встановленого рівня ризику. У теорії економічних ризиків виділяють такі основні **О.р.**: безризикова область – характеризується відсутністю будь-яких втрат при здійсненні інвестиційної операції з гарантією одержання як мінімум розрахункового інвестиційного прибутку; область мінімального ризику – характеризується рівнем втрат, що не перевищує розміри чистого прибутку; область підвищеного ризику – характеризується рівнем втрат у розмірі розрахункової суми прибутку; область критичного ризику – характеризується тим, що в її межах можливі втрати в розмірі розрахункової суми доходу підприємства; область катастрофічного (неприпустимого) ризику – це область, у межах якої можливі втрати, близькі до розміру власних коштів підприємства.

У митній справі **О.р.** – згруповані об'єкти аналізу ризику, щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю. **О.р.** разом з профілями та індикаторами ризику є основними інструментами митного контролю з використанням системи управління ризиками.

Несторишен І.В.

ОБЛІК НА МИТНИЦІ – див. АКРЕДИТАЦІЯ (РЕЄСТРАЦІЯ, ОБЛІК) НА МИТНИЦІ.

ОБЛІКОВА КАРТКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – див. КАРТКА ОБЛІКУ ОСОБИ, ЯКА ЗДІЙСНЮЄ ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ (ДО 2012 РОКУ – ОБЛІКОВА КАРТКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ).

ОБМЕЖЕНА ОСУДНІСТЬ – див. ОСУДНІСТЬ ОБМЕЖЕНА.

ОБМЕЖЕННЯ ВАЛЮТНІ (CURRENCY RESTRICTIONS) – законодавча чи адміністративна заборона, лімітування чи регламентація операцій резидентів і нерезидентів з валютою та іншими валютними цінностями.

О.в. є складовою валютного контролю, який передбачає заходи держави з нагляду, реєстрації, статистичного обліку названих операцій. **О.в.** закріплюються валютним законодавством, яке є підставою для постанов і директив з конкретних проблем. **О.в.** як різновид валютної політики переслідують такі цілі: вирівнювання платіжного балансу; підтримання валютного курсу; концентрація валютних цінностей в руках держави для вирішення поточних і стратегічних завдань.

О.в. мають дискримінаційний характер, бо сприяють перерозподілу валютних цінностей на користь держави і великих підприємств за рахунок дрібних і середніх підприємців, ускладнюючи їм доступ до іноземної валюти. **О.в.** переважно є складовою політики протекціонізму і дискримінації торгових партнерів. Неабияке значення в їх реалізації мають політичні мотиви.

Шнирков О.І.

ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО СЛУЖБОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (LIMITATION OF ACCESS TO OFFICIAL INFORMATION) – внесення суб'єктами владних повноважень такої інформації у відповідні переліки відомостей, затверджені в органах державної влади, на підставі чого відповідна інформація вважається інформацією для обмеженого користування. **О.д.** здійснюється при дотриманні сукупності таких вимог:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації

переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Не може бути віднесено до інформації з обмеженим доступом наступні дані: про розпорядження бюджетними коштами; про володіння, користування чи розпорядження державним або комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів; про умови отримання державних та/або комунальних коштів або майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування; юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно; декларації про доходи осіб та членів їхніх сімей, які претендують на зайняття чи займають виборну посаду в органах влади, обіймають посаду державного службовця, службовця органу місцевого самоврядування першої або другої категорії; про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту; про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей; про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення; про факти порушення прав і свобод людини і громадянина; про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб.

Документам, що містять інформацію, яка становить службову інформацію, присвоюється гриф «для службового користування». Інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше. Інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо немає законних підстав для обмеження у доступі до такої інформації, які існували раніше.

Обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. Перелік відомостей, що становлять службову інформацію, який складається органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами владних повноважень, у тому числі на виконання делегованих повноважень, не може бути обмеженим у доступі.

ДМСУ було затверджено перелік відомостей, які містять конфіденційну інформацію, до яких було віднесено: матеріальні носії, що містять відомості, отримані з ЄАІС ДМСУ та локальних баз даних; паспорти митниць; документи щодо проведення контрольних заходів, перевірок фактів правопорушень, пов'язаних із здійсненням службової діяльності, з боку посадових осіб митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, у тому числі спільних з правоохоронними органами (вибірково); інформація: про конкретні наміри або факти втягування посадових осіб у кримінальні структури, вчинення ними правопорушень у сфері службової діяльності, яка підлягає перевірці (вибірково); про виконання Плану заходів із захисту особового складу; документи з питань проведення спільних з правоохоронними органами операцій, перевірок щодо виявлення контрабанди й фактів порушень митних правил, заходів, спрямованих на профілактику правопорушень, пов'язаних зі здійсненням службової діяльності працівниками; орієнтування з питань протидії контрабанді й порушенням митних правил, правопорушенням у сфері службової діяльності працівників; журнали обліку використання, зберігання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів; аналітичні довідки й звіти про незаконне переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів, зброї тощо (вибірково); табелі озброєння; заявки на отримання та рознарядки на видачу озброєння, та інвентаризаційні описи спеціальних засобів, боєприпасів і військово-технічного майна; озброєння, спеціальних засобів, боєприпасів і військово-технічного майна, відповідні книги обліку озброєння та боєприпасів; накази про надання права постійного носіння табельної зброї посадовим особам; інформація про кількість одиниць табельної зброї та боєприпасів; книги: обліку й закріплення озброєння та боєприпасів, їх видачі й прийняття, озброєння та боєприпасів, номерного обліку озброєння, картки обліку озброєння та боєприпасів; відомості закріплення озброєння та боєприпасів за особовим складом; журнали: обліку особистих номерних печаток, що ведуться підрозділами по роботі з особовим складом, обліку штампів «Під митним контролем», обліку пломбірів з пуансонами, видачі й використання особистих митних забезпечень; схеми розташування систем відеоспостереження об'єктів митної інфраструктури; матеріальні носії інформації, на яких здійснюється збереження інформації центральної бази даних ЄАІС ДМСУ; ключові документи (матеріальні об'єкти із зафіксованими відповідним чином ключовими даними з метою подальшого застосування для криптографічного перетворення інформації), призначені для криптографічного захисту конфіденційної інформації, що є власністю держави; засоби криптографічного захисту конфіденційної інформації, що є власністю держави, з уведеною до них ключовою інформацією; журнали обліку, видачі засобів криптографічного захисту конфіденційної інформації, що є власністю держави, та ключових документів до них; відомості та документи комплексних систем захисту інформації та з питань захисту інформації в ЄАІС ДМСУ; інформація про заходи мобілізаційної підготовки, мобілізаційного плану митних органів спеціалізованих митних установ та організацій; повністю заповнений паспорт профілю ризику, що містить відомості за сукупністю всіх показників профілю ризику.

Прус Л.Р.

ОБМЕЖЕННЯ ЕКСПОРТУ ДОБРОВІЛЬНЕ (VOLUNTARY EXPORT RESTRAINT) – метод державного регулювання ЗЕД, що передбачає зобов'язання одного з партнерів зовнішньої торгівлі обмежувати або не розширювати обсяг експорту. Таке зобов'язання може бути прийняте внаслідок укладення офіційної або неофіційної угоди про встановлення квот на експорт товару, а також щодо підприємств, фірм, компаній, які порушили закон про добросовісну конкуренцію в тих країнах, куди експортуються товари цих виробників.

О.е.д. є, по суті, тією ж квотою, але запроваджує її не країна-імпортер, а країна-експортер. Проте, наслідки застосування такого інструменту регулювання зовнішньої торгівлі для економіки країни, яка імпортує, мають більш негативний характер, ніж при використанні митного податку чи імпортної квоти. Оскільки замість того, щоб отримати дохід від ввізного мита або від продажу імпортних ліцензій на аукціоні, держава «віддає» частину вигод зарубіжним експортерам. Дуже часто на практиці такі експортні обмеження є не добровільними, а вимушеними: вони вводяться або під політичним тиском країни-імпортера, або ж під впливом погроз застосувати жорсткіші протекціоністські заходи (наприклад, почати антидемпінгове розслідування).

О.е.д. передбачає проведення таких заходів, як: введення експортного мита експортером; квотування експорту експортером; квотування імпорту імпортером; квотування експорту імпортером. **О.е.д.** як інструмент зовнішньоторговельної політики досить часто використовується економічно розвиненими країнами стосовно своїх конкурентів. Основною причиною є те, що цей дієвий інструмент кількісного обмеження імпорту і захисту внутрішнього ринку довгий час формально не заборонявся положеннями ГАТТ/СОТ.

Попель С.А.

ОБМЕЖЕННЯ ІМПОРТУ ТОВАРУ (RESTRICTIONS ON IMPORTS OF GOODS) – тарифні або нетарифні (кількісні) заходи, які застосовуються у встановленому порядку щодо імпорту певного товару за умови, що товар імпортується у кількостях, які зростають в абсолютних величинах щодо обсягів виробництва цього товару, що призводить або може призвести до заподіяння серйозної шкоди галузі національного виробництва. **О.і.т.** застосовуються на термін, необхідний для запобігання серйозній шкоді у галузі національного виробництва або її усунення, щоб у результаті їх застосування очікувані обсяги імпорту відповідного товару були не нижчими від середнього рівня імпорту цього товару, який обчислюється за останні три роки, щодо яких є статистичні дані. У деяких випадках допускається прийняття більш суворих обмежень імпорту за наявності відповідного обґрунтування необхідності застосування **О.і.т.**

Петров О.П.

ОБМЕЖЕННЯ МИТНІ (RESTRICTIONS THE CUSTOMS). У вітчизняній практиці та законодавстві існує два підходи до розуміння **О.м.** До 1999 р. О.м. розглядались як заборона на відчуження та на використання в підприємницьких цілях або в цілях інших ніж ті, в зв'язку з якими були надані митні пільги, на видачу доручення на користування (в тому числі з правом розпорядження) іншим особам (крім батьків, одного із подружжя, дітей, рідних братів і сестер) або юридичним особам, що встановлюється митними органами: у випадку оформлення транспортних засобів з наданням митних пільг, передбачених законодавством; при тимчасовому ввезенні транспортних засобів в Україну; при поданні митним органам неналежним чином оформлених документів на правомірність володіння чи користування транспортними засобами та технічних (реєстраційних) документів на них або за відсутністю таких документів; при використанні на придбання транспортного засобу іноземної валюти без підтверджених джерел походження; при оформленні транспортних засобів, ввезених в Україну для постійного користування і не знятих з обліку у відповідних органах країни, в якій вони були зареєстровані.

У чинному МКУ існують **О.м.** щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України, вивезення (пересилання) громадянами за межі митної території України окремих товарів, ввезення громадянами товарів на митну територію України, розміщення товарів на складах тимчасового зберігання та інше.

Зокрема, обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України передбачає, що їх митне оформлення здійснюються митними органами на підставі отриманих з використанням засобів інформаційних технологій документів, які підтверджують дотримання зазначених обмежень, виданих державними органами, уповноваженими на здійснення відповідних контрольних функцій, іншими юридичними особами, уповноваженими на їх видачу, якщо подання таких документів митними органам передбачено законами України. Крім того, переліки таких товарів (із зазначенням їх опису та коду згідно з УКТ ЗЕД), а також порядок видачі відповідних дозволів та їх обігу з використанням засобів інформаційних технологій затверджуються КМУ. Обмеження щодо ввезення на митну територію України та вивезення за межі митної території України валютних цінностей, а також порядок переміщення їх через митний кордон України, у тому числі особливості декларування валютних цінностей (зокрема, визначення граничних сум валютних цінностей, які підлягають письмовому або усному декларуванню), можуть встановлюватися НБУ.

Порядок вивезення (пересилання) громадянами за межі митної території України дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження визначається КМУ. Порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів визначається НБУ.

Обмеження щодо ввезення громадянами товарів на митну територію України передбачає, що пропуск на митну територію України товарів, що класифікуються в 1 – 24 групах УКТ ЗЕД та ввозяться громадянами для вільного обігу, в будь-яких обсягах не дозволяється. Це обмеження не поширюється на: 1) алкогольні та тютюнові вироби, що ввозяться громадянами в кількостях та у способи, зазначені у частині другій ст. 376 МКУ; 2) харчові продукти вагою до 10 кг в упаковці виробника, що надходять на адресу громадян у міжнародних поштових або експрес-відправленнях; 3) харчові продукти для власного споживання на суму, яка не перевищує еквівалент 200 євро, що ввозяться в порядку та обсягах, визначених КМУ; 4) домашніх тварин. Не підлягають переміщенню на митну територію України в несупроводжуваному багажі продукти харчування без упаковки виробника.

Обмеження щодо розміщення товарів на складах тимчасового зберігання передбачає, що на складах тимчасового зберігання можуть розміщуватися будь-які товари. Однак небезпечні товари, товари, що можуть зашкодити іншим товарам, або товари, що потребують спеціальних умов зберігання, можуть розміщуватися тільки на складах тимчасового зберігання, які мають відповідні умови для зберігання таких товарів. Не допускається розміщення на складах тимчасового зберігання товарів, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання, якщо до закінчення строку їх придатності залишається менше одного місяця.

Кузьмін О.Є., Несторишен І.В.

ОБМЕЖЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ СЛУЖБОЮ В МИТНИХ ОРГАНАХ, ОРГАНІЗАЦІЯХ (RESTRICTIONS RELATED TO THE SERVICE IN THE CUSTOMS BODIES AND ORGANIZATIONS) можна поділити на дві групи: обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу; обмеження, пов'язані з проходженням державної служби посадовими особами митних органів.

На службу до митних органів, організацій не приймались особи, визнані в установленому порядку недієздатними або обмеженими у дієздатності, особи, які мали судимість за вчинення умисного злочину, а також особи, які протягом року, що передував їх зверненню до митного органу, організації з приводу працевлаштування, притягувалися до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, відповідно до вироку суду позбавлені права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, або обіймати відповідні посади, мали громадянство іншої держави. Не допускалось призначення осіб на посади державної служби, на яких вони будуть безпосередньо підпорядковані близьким особам. Особа, яка вступала на державну службу, зобов'язана була до призначення на посаду державної служби вийти зі складу виконавчого органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі або територіальній громаді, та представляє інтереси держави або територіальної громади в раді товариства (спостережній раді), ревізійній комісії господарського товариства), припинити іншу оплачувану або підприємницьку діяльність, крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту.

Стосовно осіб, які претендували на зайняття посад, проводилась спеціальна перевірка, у тому числі щодо відомостей, поданих особисто. Посадові особи митних органів не могли обіймати посади, перебування на яких передбачало прийняття рішень з питань діяльності підприємств, контроль за діяльністю яких відповідно до МКУ 2012 р. було покладено на митні органи, а також службові зносини з такими підприємствами, якщо у штаті цих підприємств перебували близькі родичі зазначених посадових осіб.

Заборонялось використовувати свої службові повноваження та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди або у зв'язку з прийняттям обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі: неправомірно сприяти фізичним або юридичним особам у здійсненні ними господарської діяльності, одержанні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів, пільг, укладанні контрактів (у тому числі на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти); неправомірно сприяти призначенню на посаду особи; неправомірно втручатися в діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування або посадових осіб; неправомірно надавати перевагу фізичним або юридичним особам у зв'язку з підготовкою проектів, виданням нормативно-правових актів та прийняттям рішень, затвердженням (погодженням) висновків.

Заборонялось безпосередньо або через інших осіб одержувати дарунки (пожертви) від юридичних або фізичних осіб за рішення, дії чи бездіяльність в інтересах дарувальника.

Особи, які займали посади в митних органах, організаціях, не могли мати у безпосередньому

підпорядкуванні близьких їм осіб або бути безпосередньо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

Особам, які звільнилися з посади або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, протягом року з дня її припинення заборонялось: укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з підприємствами, установами чи організаціями незалежно від форми власності, якщо особи, протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих підприємств, установ чи організацій; розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, установлених законом; представляти інтереси будь-якої особи у справах (у тому числі в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган (органи), в якому (яких) вони працювали.

Корнійчук О.О.

ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ ТОВАРІВ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ (RESTRICTIONS ON IMPORTATION OF GOODS BY CITIZENS INTO THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE) – не дозволяється пропуск на митну територію України товарів у будь-яких обсягах, що класифікуються в 1 – 24 групах УКТ ЗЕД та ввозяться громадянами для вільного обігу. У МКУ 2012 р. визначено, що обмеження не поширюється на такі випадки: 1) громадяни, які досягли 18-річного віку, можуть ввозити алкогольні напої та тютюнові вироби на митну територію України в ручній поклажі або супроводжуваному багажі без сплати митних платежів та без письмового декларування у таких кількостях із розрахунку на одну особу: 200 сигарет або 50 сигар чи 250 г тютюну, або ці вироби в наборі загальною вагою, що не перевищує 250 г; 5 л пива, 2 л вина, 1 л міцних (із вмістом спирту більш як 22 %) алкогольних напоїв; 2) харчові продукти вагою до 10 кг в упаковці виробника, що надходять на адресу громадян у міжнародних поштових або експрес-відправленнях; 3) харчові продукти для власного споживання на суму, яка не перевищує еквівалент 200 євро, що ввозяться в порядку та обсягах, визначених КМУ; 4) домашніх тварин.

Крім того, не підлягають переміщенню на митну територію України в несупроводжуваному багажі продукти харчування без упаковки виробника.

Корнійчук О.О.

ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВИВЕЗЕННЯ (ПЕРЕСИЛАННЯ) ГРОМАДЯНАМИ ЗА МЕЖІ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ОКРЕМИХ ТОВАРІВ (RESTRICTIONS ON EXPORTATION OF GOODS BY CITIZENS OUT OF THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE). Не допускається вивезення (пересилання) громадянами за межі митної території України товарів, незалежно від їх загальної фактурної вартості, згідно з переліком, визначеним КМУ: пір'я, придатне для набивання; пух, необроблений; рідкісноземельні метали, скандій та ітрій у чистому вигляді, у сумішах або сплавах; ртуть; шкури необроблені великої рогатої худоби або тварин родини конячих, овець або шкурки ягнят, з вовняним покривом або без вовняного покриву; шкури свиней необроблені, з волосяним покривом або без волосяного покриву, спилок або неспилок; деревина паливна у вигляді колод, полін, хмизу, гілок тощо; тріска або стружка деревна хвойних або листяних порід; лісоматеріали необроблені, обкорковані або не обкоровані, начорно брусовані або не брусовані; деревина бондарна; колоди колоті; деревинні палі та кілки, загострені, але не розпиляні вздовж; деревина обтесана або закруглена, але не обточена, не вигнута і не оброблена іншим способом, що використовуються для виробництва ціпків, парасольок, ручок для інструментів тощо; деревина у вигляді трісок, пластинок, стрічок тощо; шпали дерев'яні для залізничних або аналогічних колій; лісоматеріали розпиляні або стругані вздовж, колоті або лущені, обтесані або необтесані, шліфовані чи не шліфовані, з'єднані або не з'єднані у шип, завтовшки більш як 6 мм; срібло, золото, платина у необробленому або напівобробленому вигляді, або у вигляді порошку; відходи або брухт дорогоцінних металів чи металів, плакованих дорогоцінними металами; інші відходи або брухт з вмістом дорогоцінних металів чи сполук дорогоцінних металів, що використовуються головним чином для добування дорогоцінних металів; вироби з дорогоцінних металів або металів, плакованих дорогоцінними металами; феросплави; відходи та брухт ливарного чавуну, корозійностійкої (нержавіючої) сталі, легованої сталі, крім корозійностійкої (нержавіючої), чорних металів, луджені; токарна стружка, обрізки, уламки, відходи фрезерного виробництва та ошурки; відходи обрізування або штампування чорних металів, пакетовані та непакетовані; відходи та брухт чорних металів подрібнені (різані), пакетовані, непакетовані; зливки чорних металів для переплавлення (шихтові зливки); зливки та інші первинні форми сталі корозійностійкої (нержавіючої); штейн мідний; мідь цементаційна (мідь осаджена); мідь нерафінована; аноди мідні для електролітичного рафінування; ваєрбарси (литі заготовки з металу для виробництва дроту) з міді рафінованої; білети (заготовки з металу квадратного чи круглого поперечного перерізу для подальшої прокатки сортових профілів) з міді рафінованої; сплави на основі міді

та цинку (латуні), на основі міді та олова (бронзи); мідні сплави (за винятком лігатур), мідні відходи і брухт, лігатури на основі міді, порошки та луска мідні, прутки, бруски та профілі мідні, дріт мідний, плити, листи та стрічки з міді завтовшки понад 0,15 мм, вироби мідні; вироби столові, кухонні або інші побутові вироби та їх частини, мідні, крім мочалок для чищення кухонного посуду, подушечок для чищення або полірування, рукавичок та аналогічних виробів, приладів побутових для приготування або розігрівання їжі, неелектричних та їх частин; нікель необроблений, нікелеві відходи та брухт, порошки та луска, прутки, бруски, профілі та дріт, плити, листи, стрічки та фольга, труби, трубки та фітинги для них (наприклад, муфти, коліна, втулки), вироби; відходи та брухт алюмінієві; свинець необроблений, відходи та брухт свинцеві; відходи та брухт цинкові; олово необроблене, олов'яні відходи та брухт, прутки, бруски, профілі та дріт, вироби; вольфрам і вироби з вольфраму, молібден і вироби з молібдену, тантал і вироби з танталу, магній і вироби з магнію, штейни кобальтові та інші проміжні продукти металургії кобальту; кобальт і вироби з кобальту, вісмут і вироби з вісмуту, кадмій і вироби з кадмію, титан і вироби з титану, цирконій і вироби з цирконію, сурма та вироби із сурми, марганець та вироби з марганцю, берилій, хром, германій, ванадій, галій, гафній (кельтій), індій, ніобій (колумбій), реній і талій, а також вироби з цих металів, металокераміка і вироби з металокераміки, включаючи відходи та брухт.

КМУ установлено, що вивезення (пересилання) за межі митної території України дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них з метою їх відчуження здійснюється у разі, коли сумарна фактурна вартість дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та виробів з них: не перевищує суму, еквівалентну 10000 євро (крім заборонених до вивезення за межі митної території України), шляхом вчинення дій, усного або за бажанням власника таких товарів чи на вимогу посадової особи митного органу письмового декларування; перевищує суму, еквівалентну 10000 євро (крім дорогоцінних металів, заборонених до вивезення за межі митної території України, та особистих речей), – на умовах поміщення товарів у митний режим експорту. Також встановлено, що вивезення (пересилання) за межі митної території України громадянами культурних цінностей з метою їх відчуження здійснюється у разі, коли сумарна фактурна вартість культурних цінностей: не перевищує суму, еквівалентну 10000 євро, на підставі свідоцтва встановленого зразка на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей та з обов'язковим письмовим декларуванням; перевищує суму, еквівалентну 10000 євро, – на умовах поміщення товарів у митний режим експорту.

Порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів визначається НБУ. Не допускається вивезення за межі митної території України алкогольних напоїв та тютюнових виробів громадянами, які не досягли 18-річного віку.

Корнійчук О.О.

ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ (ІМПОРТНИЙ).

ОБМІН БЕЗВАЛЮТНИЙ (CURRENCY-FREE EXCHANGE) – міжнародний обмін товарами, послугами та іншими результатами наукової, економічної і культурної діяльності на безвалютній основі, аби уникнути ризику матеріальних збитків внаслідок знецінення валюти, якою здійснюються платежі.

Прикладом **О.б.** є бартерні операції у зовнішній торгівлі. **О.б.** зумовлений розширенням постачань на основі кооперації між підприємствами, розвитком прикордонної торгівлі, практики обміну між країнами, різними делегаціями на взаємоузгоджених умовах. **О.б.** широко застосовується для уникнення валютного контролю з боку держави, приховування доходів від оподаткування, уникнення ризику знецінення валюти платежу тощо. Під **О.б.** можна розуміти оцінений і збалансований обмін товарами, який оформляється єдиним договором (контрактом) як при бартерній угоді. Оцінка товарів проводиться з метою створення умов для еквівалентності обміну, а також для митного обліку, визначення страхових сум, оцінки претензій, нарахування санкцій. Умовою еквівалентності є обмін товарів за світовими або договірними цінами.

Долобанько В.В.

ОБРУЧКА (WEDDING RING) – кільце з дорогоцінного металу, інколи інкрустоване коштовним камінням, що носять на безіменному пальці правої або лівої руки, як символ вірності та кохання у шлюбі.

О. із золота вперше з'явились у єгиптян. Їх носили на безіменному пальці лівої руки, вірячи, що саме від цього пальця до серця веде «артерія любові». Цікавим є той факт, що римляни дарували своїм дружинам **О.** виготовлені у вигляді ключа в знак того, що жінка бере на себе зобов'язання разом із чоловіком формувати добробут сім'ї і входить у дім як рівноправний партнер. Окрім того, **О.** виконували функцію бірки, на якій вказувалось ім'я чоловіка. Кільце одягали на руку жінці і стискали таким чином, щоб його неможливо було самостійно зняти.

На сьогодні виділяють такі види **О.**: класичні –

виготовляються із дорогоцінних металів, можуть бути інкрустовані одним дорогоцінним каменем в класичній оправі із зубчиками, що дозволяє припідняти камінь над поверхнею кільця; вінтажні – характеризуються високою якістю виготовлення та використанням вставок із коштовного каміння; вікторіанські кільця – виготовляють із жовтого або рожевого золота, вони вирізняються простим і, водночас, елегантним дизайном. Більшість вікторіанських кілець прикрашають кількома діамантами; едвардіанські кільця з'явились в епоху популярності платини, сапфірів та діамантів; **О.** кільця в стилі ар-деко – виконані із дотриманням етностилістики країн Азії і Єгипту; **О.** Eternity band – кільце прикрашене великою кількістю дорогоцінних каменів по всьому краю; весільний набір – до його складу входить **О.** та весільне кільце, які за дизайном доповнюють один одного; **О.** кільце – «трилогія» – прикрашають три однакові дорогоцінні камені, розміщені в ряд, які символізують минуле, сучасне та майбутнє сім'ї.

За наявності визначених ознак **О.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення

яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку або ж до особистих речей громадян.

Руда Т.В.

ОБСИДІАН (OBSIDIAN) [від лат. Obsidianus lapis – камінь Обсидія (людини, що вперше привезла його до Риму із Ефіопії)] – склоподібна силікатна вулканічна гірська порода темного кольору. **О.** утворився в результаті виверження з надр землі природної силікатної магматичної лави та втрати в ній значної кількості летючих компонентів.

У Закавказзі **О.** вважали продуктом діяльності пекла та називали «уламками кігтів самого сатани»; в Америці деякі різновиди **О.** називають «сльозами апачів»; в Угорщині чорно-коричневі **О.** називають «токай люкс – сапфіри».

О. бувають різних кольорів: чорний, сірий, бурий, цегляно-червоний, чорно-коричневий, синюватий, зеленуватий, іноді з сріблястими або золотистими відблисками. Коричневі з чорними включеннями камені називають Персіані, а сіро-білі – «сніжними» **О.** Темно-сіре та чорне забарвлення може бути обумовлене наявністю численних найдрібніших включень рудних мінералів або дефектами структури скла. Червоно-бурий колір пов'язаний з присутністю включень оксидів і гідроксидів заліза. Сріблясте забарвлення зумовлене ефектом розсіювання світла на сферичній поверхні мікроскопічних газових бульбашок.

О. поширені в областях сучасної або молодої вулканічної діяльності. **О.** поширений в Мексиці, США, Ефіопії, Угорщині, на Ліпарських островах і в Сардинії (Італія), Саксонії (Німеччина), Туреччині, Вірменії (поблизу Єревана), Росії (на Камчатці, Забайкаллі), Україні (Закарпаття).

Історія обробки та використання **О.** починається з часів палеоліту. Завдяки гострим ріжучим краям, уламки **О.** були зручним матеріалом для виготовлення скріпок, ножів, сокир та гострих на-

конечників для стріл і списів, пізніше – прикрас і амулетів, предметів побуту, фігурок. В Ефіопії, а також стародавні ацтеки в Північній Америці, виготовляли з **О.** дзеркала. Згодом **О.** знаходить своє застосування в ювелірному та прикладному мистецтві.

Сьогодні **О.** належить до напівдорогоцінного каміння, добре полірується та широко затребуваний в художньо-ювелірному виробництві (годинники, письмові набори, фонтани, фігурки тварин, намиста).

Відповідно до вітчизняного законодавства вироби із **О.** при наявності визначених ознак, можуть відноситись до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Туржанський В.А.

ОБСТЕЖЕННЯ МИТНЕ (CUSTOMS INSPECTION) – відповідно до законодавства України належить до процесуальних дій, які проводяться у справі про порушення митних правил з метою отримання доказів, необхідних для правильного вирішення справи.

Посадова особа митних органів, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил і яка має достатні підстави вважати, що на території або в приміщеннях підприємств, або в транспортних засобах, що їм належать, знаходяться товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, або товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, а також документи та інформація, у тому числі ті, що перебувають в електронному вигляді, необхідні для розгляду справи про порушення митних правил, може проводити **О.м.** таких територій, приміщень або транспортних засобів.

О.м. проводиться з метою виявлення товарів, документів, інформації, які зазначені вище, та їх тимчасового вилучення відповідно до МКУ 2012 р. **О.м.** проводиться у присутності посадових осіб підприємств. Посадові особи митних оганів мають право запросити до участі у **О.м.** спеціалістів.

Про проведення **О.м.** в справі про порушення митних правил складається протокол за формою, встановленою законодавством України. У протоколі про **О.м.** зазначається місце, час та умови його проведення, чи використовувались під час обстеження технічні засоби контролю і що в результаті його проведення було виявлено.

Неліпович О.В.

ОГЛЯД (INSPECTION) – процедура контролю на безпеку із застосуванням технічних або інших засобів, призначена для виявлення зброї, вибухових речовин, предметів або пристроїв, що можуть бути використані для вчинення акту незаконного втручання. Водночас, **О.** розуміють як контроль технічного стану, що здійснюється переважно з використанням органолептичних методів і засобів вимірювальної техніки, номенклатуру яких встановлено організаційно-методичними документами. **О.** – це візуальний контроль технічного стану споруди за зовнішніми ознаками з документальним підтвердженням придатності об'єкта до експлуатації. **О.** – це стадія експертного дослідження, зміст якої полягає в огляді представлених об'єктів з метою отримання уявлень про характер та стан об'єкта.

У митному законодавстві під **О.** транспортних засобів, вантажів та іншого майна розуміють комплекс спеціальних заходів, що здійснюється з метою виявлення осіб, які незаконно намагаються перетнути державний кордон, використовуючи для цього схованки і тайники, обладнані в транспортних засобах, а також виявлення контрабанди, зброї, наркотичних речовин, боєприпасів, вибухових речовин, матеріалів і предметів, заборонених для ввезення в Україну і вивезення з України, виявлення викрадених транспортних засобів.

Бурдін В.М.

ОГЛЯД ДІЛОВОГО КЛІМАТУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ (BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTERPRISE PERFORMANCE SURVEY – BEEPS) – дослідження, що здійснюються спільно Світовим Банком та Європейським банком реконструкції та розвитку (EBRD). Дослідження проводилися у 1999, 2000, 2005, 2008 та 2012 рр. в країнах Центральної та Східної Європи, Середньої Азії шляхом опитування керівників підприємств. Опитування сфокусовані на взаєминах бізнесу і держави в частині формування ділового клімату.

Особлива увага приділяється отриманню порівнянних оцінок поширення корупції, рівня впливу держави на бізнес, а також якості бізнес-середовища. Особливістю даних **BEEPS** є можливість встановити зв'язки між якістю ділового клімату, державних інститутів й поведінкою і параметрами фірми. Обстеження проводиться за допомогою індивідуальних інтерв'ю менеджерів і власників підприємств.

Несторишен І.В.

ОГЛЯД МИТНИЙ (CUSTOMS INSPECTION) – визначають як візуальне безпосереднє або опосередковане дослідження товарів і транспортних засобів, а також, у виняткових випадках, фізичних осіб, що переміщуються через митний кордон України. **О.м.** – одна з форм митного контролю, який здійснюється митними органами, що складається з огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян. **О.м.** товарів, транспортних засобів комерційного призначення, пред'явлених мит-

ному органу (у тому числі для перерахунку та зважування), проводиться в можливо короткий строк після прийняття рішення про його проведення.

За результатами застосування системи управління ризиками огляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення може бути ідентифікаційним – без розкриття пакувальних місць і без обстеження транспортного засобу, частковим – з розкриттям до 20 % пакувальних місць і вибірковим обстеженням транспортного засобу та повним – з розкриттям до 100 % пакувальних місць та поглибленим обстеженням транспортного засобу.

Якщо є підстави вважати, що в ручній поклажі або багажі громадянина переміщуються через митний кордон України, у тому числі транзитом, товари, які підлягають обліку і відповідним видам контролю, передбаченим МКУ 2012 р., чи товари, при митному оформленні яких справляються митні платежі, а також товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено, митний орган має право провести **О.м.**, а в разі необхідності – і переогляд ручної поклажі та багажу з їх розпакуванням. Огляд та переогляд ручної поклажі, багажу громадянина здійснюються в присутності цього громадянина чи уповноваженої ним особи.

Особистий **О.м.** як виняткова форма митного контролю проводиться за письмовим рішенням керівника митного органу або особи, яка виконує його обов'язки, якщо є достатні підстави вважати, що громадянин, який прямує через митний кордон України чи перебуває в зоні митного контролю або у транзитній зоні міжнародного аеропорту, приховує предмети контрабанди чи товари, які є

безпосередніми предметами порушення митних правил або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту територією України. Перед початком огляду посадова особа митного органу повинна пред'явити громадянину письмове рішення керівника митного органу чи особи, яка виконує його обов'язки, ознайомити громадянина з його правами та обов'язками під час проведення такого огляду і запропонувати добровільно видати приховані та/або не задекларовані товари. Факт ознайомлення громадянина з рішенням про проведення особистого огляду засвідчується посадовою особою митного органу відповідним написом на рішенні про проведення такого огляду. У разі відмови громадянина від добровільної видачі прихованих та/або не задекларованих товарів на рішенні про проведення особистого огляду робиться відповідний запис, завірений підписом посадової особи митного органу, яка пред'являла зазначене рішення громадянинові.

Крисоватий А.І.

ОГЛЯД МИТНИЙ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ (IDENTIFICATION CUSTOMS INSPECTION) – сукупність заходів, що здійснюються декларантом з метою визначення відомостей про товари та інші предмети, які дають змогу зробити висновок про їх країну походження, класифікацію згідно з УКТ ЗЕД, кількісні та якісні характеристики, а також однозначно ідентифікувати їх тощо; митний огляд без розкриття пакувальних місць і без обстеження транспортного засобу, що здійснюється з метою встановлення фактичної відповідності товарів їх опису і кількості (заявляється декларантом у митній декларації), визначення країни походження товарів. Термін використовувався до 2012 р. та на сьогодні трансформувався у поняття «фізичний огляд».

До подачі митної декларації декларант може виявити бажання оглянути товари або взяти їх зразки. Стандартним правилом 3.9 (Рекомендації до Генерального додатка Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур) встановлено, що митна служба повинна дозволяти подібні дії при дотриманні необхідних умов. До найбільш типових умов належать такі: ці дії повинні відбуватися під контролем митної служби; від декларанта повинен надійти запит на вчинення цих дій.

Згідно з МКУ 2012 р. перед подачею митної декларації декларант має право з дозволу митного органу здійснювати фізичний огляд товарів з метою перевірки їх відповідності опису (відомостям), зазначеним у товаросупровідних документах, брати проби та зразки товарів.

О.м.і. може проводитися після подання митної декларації.

За результатами проведення **О.м.і.** декларант складав у двох примірниках Акт про проведення ідентифікаційного огляду товарів та інших предметів. Підтвердженням завершення **О.м.і.** було проставлення посадовою особою митного органу в примірниках Акта й на товаросупровідних документах відбитка штампа «Під митним контролем».

Прус Л.Р.

ОГЛЯД МИТНИЙ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ (CUSTOMS INSPECTION OF INTERNATIONAL POSTAL ITEMS) – здійснюється посадовими особами митних органів у місцях міжнародного поштового обміну. **О.** проводиться, як правило, без їх розпакування та з використанням

технічних засобів контролю.

О. із їх розпакуванням здійснюється у разі: якщо товари та інші предмети в міжнародних поштових відправленнях (МПВ) задекларовано загальним найменуванням або нерозбірливо; якщо товари та інші предмети в МПВ підлягають контролю з боку інших державних органів контролю; якщо товари та інші предмети в МПВ підлягають оподаткуванню згідно із законодавством України; за відсутності митної декларації CN 23 та ярлика «Митниця CN 22» або в разі їх незаповнення; якщо згідно з вимогами поштових правил МПВ є дефектним (пошкодження оболонки, невідповідність заявленій вазі тощо). У двох останніх випадках **О.** із розпакуванням оформляється актом, складеним працівниками місця міжнародного поштового обміну.

Якщо під час **О.** виявлено відхилення у вазі, кількості товарів або інших предметів, дефектів, то працівниками місця міжнародного поштового обміну складається акт у трьох примірниках та підписується членами оглядової комісії. Один примірник такого акта передається підрозділу митниці.

Для здійснення **О.**, що пересилаються з України, місця міжнародного поштового огляду надають посадовим особам підрозділу митниці в зону митного контролю накладну форми 16 та МПВ, наведені в ній, разом з митними деклараціями CN 23, супровідними адресами на бланках CP 71 та іншими потрібними документами. При цьому один примірник накладної форми 16 та митної декларації CN 23 залишається в підрозділі митниці.

За наявності документів, необхідних для **О.** та митного оформлення МПВ, підрозділ митниці здійснює митне оформлення МПВ у термін, що не перевищує:

– для відправлень міжнародної прискореної пошти (EMS) з товарними вкладеннями – 2 доби, для письмової кореспонденції – 12 годин;

– для інших МПВ: з товарними вкладеннями – 5 діб, для письмової кореспонденції – 48 годин.

У разі збільшення обсягів надходжень МПВ у передсвяткові дні цей термін може бути збільшений до 10 діб.

Мішки з порожньою тарою, що пересилаються за межі України або надходять в Україну з-за кордону, пропускаються за наявності на них непошкоджених пломб, відбитків печаток, перев'язу місця міжнародного поштового огляду. При цьому відмітки підрозділом митниці на накладних CN 37, CN 38, CN 41 не проставляються.

Туржанський В.А.

ОГЛЯД МИТНИЙ ПОВНИЙ (ПОГЛИБЛЕНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ) (COMPLETE CUSTOMS INSPECTION (THOROUGH CUSTOMS INSPECTION OF GOODS AND VEHICLES)) – особливо ретельне обстеження товарів, транспортних засобів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон країни; пов'язане із зняттям пломб, печаток та інших засобів ідентифікації товарів з обов'язковим розкриттям (до 100 відсотків пакувальних місць) вантажних і багажних місць, ручної поклажі, поглибленим обстеженням транспортного засобу, демонтажем транспортних засобів або їх частин, розкриттям упаковки товарів або вантажного приміщення транспортного засобу або ємностей, контейнерів та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари, в ряді випадків – і з здійсненням особистого огляду фізичних осіб, які прямують через кордон, з метою перевірки відповідності кількості та опису товарів і транспортних засобів даним, зазначеним у митній декларації та запобіганню незаконного ввезення або вивезення товарів.

О.м.п. підлягають товари та транспортні засоби: необхідність проведення митного огляду яких визначена нормативно-правовими актами та розпорядженнями (рішеннями) керівництва Міндоходів (з травня 2014 р. – ДФСУ); на вантажних відділеннях яких відсутнє або пошкоджене митне забезпечення та (або) засоби ідентифікації чи цілісність упаковки товарів та/або вантажного відділення транспортного засобу, крім тих, переміщення яких здійснюється без накладення митного забезпечення у вигляді пломбування транспортних засобів; у разі спрацювання/застосування за результатами перевірки документів, пред'явлених митному органу на ці товари та транспортні засоби, профілів ризиків (у тому числі й тих, що містяться в автоматизованій системі аналізу та управління ризиками – АСАУР), що визначають необхідність проведення митного огляду; щодо яких є оперативні орієнтування правоохоронних органів.

О.м.п. відбувається в спеціальних боксах. Бокс зазвичай знаходиться поруч із пропускним пунктом. У боксі є підйомник або яма для огляду днища автомобіля. Є тут безліч традиційних інструментів, як у звичайній ремонтній майстерні (ключі, викрутки), так і спеціальні інструменти для пошуку тайників. Допомогти при необхідності може й службовий собака.

Також є вичерпний перелік підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України:

1) відсутність або непідтвердження відомостей про здійснення в повному обсязі митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення;

2) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення: через митний кордон України та/або межі зони митного контролю поза робочим часом, установленим для митного органу; в межах контрольованого прикордонного району, прикордонної смуги поза місцем розташування митного органу або поза зонами митного контролю; маршрутом або у спосіб, що є нехарактерним для переміщення такого виду товару, транспортно-

го засобу; за маршрутом або у спосіб, що є типовим для переміщення предметів контрабанди або товарів, які є безпосередніми предметами порушення митних правил; громадянами товарів в обсязі, що не є обґрунтованим у разі переміщення особистих речей; з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок використання службового становища посадовими особами митного органу;

3) наявність ознак: облаштування товарів, транспортних засобів комерційного призначення спеціально виготовленими сховищами (тайниками) або використання інших засобів чи способів, що утруднюють виявлення товарів; надання одним товарам вигляду інших.

4) припущення за результатами використання технічних засобів митного контролю про те, що товари, які переміщуються через митний кордон України, заборонені або обмежені до такого переміщення згідно із законодавством;

5) виявлення в результаті використання технічних засобів митного контролю місць у товарах, транспортних засобах комерційного призначення, які можуть використовуватися для приховування товарів від митного контролю;

6) невідповідність даних, отриманих під час використання технічних засобів митного контролю, даним, що містяться у товаросупровідних та інших документах (відомостях), які надаються для митного контролю;

7) надання митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або виявлення у наданих документах недостовірних даних;

8) одержання в установленому порядку від правоохоронних органів інформації про переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення з порушенням вимог законодавства з питань державної митної справи.

Прус Л.Р.

ОГЛЯД ОСОБИСТИЙ (PERSONAL SEARCH) – виняткова форма митного контролю, проводиться за письмовим рішенням керівника митного органу або особи, яка виконує його обов'язки, якщо є достатні підстави вважати, що громадянин, який прямує через митний кордон України чи перебуває в зоні митного контролю або у транзитній зоні міжнародного аеропорту, приховує предмети контрабанди чи товари, які є безпосередніми предметами порушення митних правил, або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту територією України.

Перед початком **О.о.** посадова особа митного органу повинна пред'явити громадянину письмове рішення керівника митного органу чи особи, яка виконує його обов'язки, ознайомити громадянина з його правами та обов'язками під час проведення такого огляду і запропонувати добровільно видати приховані та/або незадекларовані товари. Факт ознайомлення громадянина з рішенням про проведення **О.о.** засвідчується посадовою особою митного органу відповідним написом на рішенні про проведення такого огляду. У разі відмови громадянина від добровільної видачі прихованих та/або незадекларованих товарів на рішенні про проведення **О.о.** робиться відповідний запис, завірений підписом посадової особи митного органу, яка пред'являла зазначене рішення громадянинові.

Громадянин, стосовно якого здійснюється **О.о.**, має право: до початку проведення **О.о.** ознайомитися з рішенням про проведення **О.о.** та порядком його проведення; ознайомитися із своїми правами та обов'язками під час проведення **О.о.**; надавати пояснення та заявляти клопотання; добровільно видати товари, що переміщуються ним через митний кордон України з порушенням вимог законодавства з питань державної митної справи; робити заяви з обов'язковим внесенням їх посадовою особою митного органу, яка проводить **О.о**, до протоколу проведення такого огляду; користуватися рідною мовою та послугами перекладача; ознайомитися з актом проведення **О.о.** після його складення та зробити заяву, яка підлягає внесенню до акта; оскаржувати рішення, дії митного органу щодо проведення такого огляду.

О.о проводиться в ізольованому приміщенні, що відповідає встановленим санітарно-гігієнічним вимогам, посадовою особою митного органу однієї статі з громадянином, стосовно якого проводиться **О.о**, у присутності не менш як двох понятих тієї самої статі. Як поняті запрошуються особи, не заінтересовані у результатах огляду. Понятими не можуть бути родичі особи, яка підлягає **О.о.**, та працівники митних органів. Доступ до приміщення, де проводиться огляд, громадян, які не беруть участі в ньому, і можливість спостерігати за проведенням огляду з боку таких громадян мають бути виключені. Обстеження органів тіла громадянина, який підлягає **О.о**., проводиться виключно медичним працівником.

Під час проведення **О.о.** складається протокол за формою, що встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову

і митну політику. Протокол підписується посадовою особою митного органу, яка проводила огляд, громадянином, який пройшов **О.о**, понятими, які були присутні під час огляду, а в разі обстеження медичним працівником – і цим працівником. Громадянин, який пройшов **О.о**, має право зробити заяву з обов'язковим занесенням її до протоколу. **О.о.** не підлягають Президент України, Голова ВРУ, народні депутати України, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, Голова та судді Верховного Суду України, Голова та судді Конституційного Суду України, Міністр закордонних справ України, Генеральний прокурор України та члени їхніх сімей, які прямують разом з ними.

Бурдін В.М.

ОГЛЯД ТА ПЕРЕОГЛЯД РУЧНОЇ ПОКЛАЖІ, БАГАЖУ (EXAMINATION AND RE-EXAMINATION OF HAND LUGGAGE, BAGGAGE) громадянина здійснюються в присутності цього громадянина чи уповноваженої ним особи, якщо є підстави вважати, що в ручній поклажі або багажі, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі транзитом, товари, які підлягають обліку і відповідним видам контролю, чи товари, при митному оформленні яких справляються митні платежі, а також товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено. Переогляд може бути здійснено за рішенням керівника митного органу або його заступника, якщо є підстави вважати, що переміщення через митний кордон здійснюється з порушенням норм чинних нормативно-правових актів з питань митної справи.

О. за відсутності громадянина чи уповноваженої ним особи здійснюються у таких випадках: якщо є підстави вважати, що несупроводжуваний багаж містить товари, які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей, тварин та рослин, а також довкілля; якщо громадянин або уповноважена ним особа не з'явилися протягом одного місяця з дня надходження до митниці призначення несупроводжуваного багажу; у разі залишення на території України ручної поклажі, багажу з порушенням зобов'язання про їх транзит територією України.

О. за відсутності громадянина чи його уповноваженого представника здійснюються в присутності представників підприємства, що здійснює перевезення, пересилання ручної поклажі та багажу чи їх зберігання. Про здійснення **О.** складається акт, форму якого встановлює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Один примірник акта огляду (переогляду) передається громадянину або уповноваженій ним особі або представнику підприємства, що здійснює перевезення, пересилання ручної поклажі та багажу чи їх зберігання.

Корнійчук О.О.

ОГЛЯД ТА ПЕРЕОГЛЯД ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ (EXAMINATION AND RE-EXAMINATION OF GOODS, VEHICLES) – форма митного контролю, яка проводиться в можливо короткий строк після прийняття рішення про його проведення посадовими особами митних органів.

За результатами застосування системи управління ризиками огляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення може бути ідентифікаційним – без розкриття пакувальних місць і без обстеження транспортного засобу, частковим – з розкриттям до 20 % пакувальних місць і вибірковим обстеженням транспортного засобу та повним – з розкриттям до 100 % пакувальних місць та поглибленим обстеженням транспортного засобу.

За письмовим рішенням керівника митного органу або особи, яка виконує його обов'язки, огляд товарів, транспортних засобів комерційного

призначення може також проводитися, якщо: митна декларація не подана декларантом протягом встановленого строку, за наявності достатніх підстав вважати, що ці товари переміщуються через митний кордон України з порушенням норм МКУ та інших законів з питань державної митної спра-

ви; товари виявлено (знайдено) під час здійснення митного контролю в зонах митного контролю та/або транспортних засобах, що перетинають митний кордон України, і їх власник невідомий; декларантом не виконуються встановлені обов'язки.

Переогляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення проводиться у разі виявлення пошкодження або втрати митного забезпечення, накладеного на зазначені товари, транспортні засоби, чи за наявності інших видимих ознак можливого несанкціонованого доступу до товарів, що перебувають під митним контролем. Витрати, пов'язані з проведенням такого переогляду, несе власник зазначених товарів, транспортних засобів або уповноважена ним особа.

Крім вищезазначених випадків, **О.** комерційного призначення може проводитися за наявності достатніх підстав вважати, що переміщення цих товарів, транспортних засобів через митний кордон України здійснюється поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, у тому числі в разі отримання відповідної офіційної інформації від правоохоронних органів.

Вичерпний перелік відповідних підстав визначається КМУ, а саме: 1) відсутність або не підтвердження відомостей про здійснення в повному обсязі митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення; 2) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України та/або межі зони митного контролю поза робочим часом, установленим для митного органу; 3) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення в межах контрольованого прикордонного району, прикордонної смуги поза місцем розташування митного органу або поза зонами митного контролю; 4) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення маршрутом або у спосіб, що є нехарактерним для переміщення такого виду товару, транспортного засобу; 5) переміщення товарів за маршрутом або у спосіб, що є типовим для переміщення предметів контрабанди або товарів, які є безпосередніми предметами порушення митних правил; 6) переміщення громадянами товарів в обсязі, що не є обґрунтованим у разі переміщення особистих речей; 7) наявність ознак облаштування товарів, транспортних засобів комерційного призначення спеціально виготовленими сховищами (тайниками) або використання інших засобів чи способів, що утруднюють виявлення товарів; 8) наявність ознак надання одним товарам вигляду інших; 9) припущення за результатами використання технічних засобів митного контролю про те, що товари, які переміщуються через митний кордон України, заборонені або обмежені до такого переміщення згідно із законодавством; 10) виявлення в результаті використання технічних засобів митного контролю місць у товарах, транспортних засобах комерційного призначення, які можуть використовуватися для приховування товарів від митного контролю; 11) невідповідність даних, отриманих під час використання технічних засобів митного контролю, даним, що містяться у товаросупровідних та інших документах (відомостях), які подаються для митного контролю; 12) подання митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або виявлення у поданих документах недостовірних даних; 13) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок використання службового становища посадовими особами митного органу; 14) одержання в установленому порядку від правоохоронних органів інформації про переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення з порушенням вимог законодавства з питань державної митної справи.

З метою проведення **О.** посадові особи митних органів самостійно вживають заходів, передбачених МКУ 2012 р., на всій митній території України, у тому числі в межах контрольованого прикордонного району. Такий **О.** проводиться за рахунок органу, з ініціативи або на підставі інформації якого прийнято рішення про його проведення. Якщо в результаті проведення **О.** виявлено факт незаконного переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, витрати, пов'язані з проведенням **О.**, відшкодовуються власником зазначених товарів, транспортних засобів або уповноваженою ним особою.

О. комерційного призначення здійснюється у присутності особи, яка переміщує ці товари, транспортні засоби через митний кордон України чи зберігає товари під митним контролем, а у разі її відсутності – за умови залучення не менше ніж двох понятих. Як поняті запрошуються особи, не заінтересовані у результатах **О.** Працівники митних органів не можуть бути понятими.

Порядок проведення **О.** визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

За результатами **О.** складається акт огляду (переогляду) у двох примірниках, в якому зазначаються відомості про: посадових осіб митного органу, які здійснювали огляд (переогляд), та осіб, які були присутні під час його проведення; підстави проведення огляду (переогляду) за відсутності особи, яка переміщує товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України чи зберігає товари під митним контролем; обсяг здійснення огляду (переогляду) та результати його проведення; інші відомості, що стосуються товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляд (переогляд) яких проводився. Акт **О.** засвідчується

відбитком особистої номерної печатки посадової особи митного органу, яка проводила огляд (переогляд). Один примірник акта передається (надсилається) особі, яка переміщує товари через митний кордон України чи зберігає товари під митним контролем. Форма акта **О.** затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Корнійчук О.О.

ОГЛЯД ТЕРИТОРІЙ ТА ПРИМІЩЕНЬ МІСЦЬ, ДЕ ЗНАХОДЯТЬСЯ ТОВАРИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ МИТНОМУ КОНТРОЛЮ (INSPECTION OF TERRITORIES, BUILDINGS AND PLACES WITH THE GOODS SUBJECT TO CUSTOMS CONTROL). Огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, магазинів безмитної торгівлі, територій вільних митних зон та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи (крім житла громадян), може здійснюватися посадовими особами митного органу за письмовим рішенням керівника цього органу або особи, яка виконує його обов'язки, з метою: перевірки законності ввезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України, дотримання порядку їх ввезення, а також правильності нарахування та повноти сплати митних платежів; перевірки відповідності фактичної кількості ввезених товарів, транспортних засобів комерційного призначення відомостям, заявленим у митній декларації; перевірки дотримання встановлених МКУ 2012 р. та іншими законами України правил провадження діяльності.

О. проводиться після пред'явлення особі, у володінні (користуванні) якої перебуває територія, особі, відповідальній за експлуатацію складу організації – отримувача гуманітарної допомоги, утримувачеві складу тимчасового зберігання, митного складу, магазину безмитної торгівлі, вільної митної зони або уповноваженій ним особі відповідного рішення та службового посвідчення посадової особи митного органу. **О.** повинен здійснюватися не більш як протягом одного дня, якщо інше не встановлено законодавством.

За результатами **О.** складається акт, один примірник якого вручається відповідно особі, у володінні (користуванні) якої перебуває територія, особі, відповідальній за експлуатацію складу організації – отримувача гуманітарної допомоги, утримувачеві складу тимчасового зберігання, митного складу, магазину безмитної торгівлі або уповноваженій ним особі, керівникові чи заступнику керівника органу управління відповідної спеціальної (вільної) економічної зони. Форма акта **О.** затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Корнійчук О.О.

ОГЛЯД ФІЗИЧНИЙ (PHYSICAL INSPECTION) – процесуальна дія, яка полягає в безпосередньому виявленні і вивчені об'єктів стосовно їхніх ознак, властивостей стану і взаємному розташуванню, що має значення для здійснення митного контролю.

МКУ 2012 р. передбачає здійснення огляду та переогляд товарів, транспортних засобів (за результатами застосування системи управління ризиками), огляду та переогляду ручної поклажі, багажу з їх розпакуванням (якщо є підстави вважати, що в ручній поклажі або багажі громадянина переміщуються через митний кордон України, у тому числі транзитом, товари, які підлягають обліку і відповідним видам контролю, чи товари, при митному оформленні яких справляються митні платежі, а також товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено) та особистого огляду. Особистий огляд як виняткова форма митного контролю проводиться за письмовим рішенням керівника митного органу або особи, яка виконує його обов'язки, якщо є достатні підстави вважати, що громадянин, який прямує через митний кордон України чи перебуває в зоні митного контролю або у транзитній зоні міжнародного аеропорту, приховує предмети контрабанди чи товари, які є безпосередніми предметами порушення митних правил або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту територією України.

Принцип законності **О.ф.** вимагає, щоб огляд проводився у точній відповідності до вимог законодавства. Не допустимі дії, що принижують гідність або небезпечні для учасників огляду і тих осіб, інтереси яких можуть бути порушені провадженням огляд. Увесь хід і результати огляду повинні бути зафіксовані у встановленому законом порядку. Спеціалісти, які беруть участь у **О.ф.** зобов'язані уникати пошкодження предметів, якщо це не викликано наявною необхідністю. Принцип повноти **О.ф.** означає ретельність дослідження і фіксації всього того, що може мати подальше значення у кримінальних провадженнях. Принцип об'єктивності **О.ф.** вимагає фіксації тільки фактичних даних, без відображення висновків, що випливають з аналізу та синтезу цих даних. Ефективним **О.ф.** є огляд, в процесі якого здобута вихідна інформація (виявлені сліди і речові докази), а також отримані дані для організації розшуку правопорушників, викраденого майна, встановлення свідків.

Пунда О.О.

ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ (ODESA CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Бере початок своєї діяльності з 26.04.1795 як **О.м.**, згідно рескрипту Катерини II.

О.м. стала невід'ємною частиною славетної історії м. Одеса. Завдяки дипломатичному хисту першого директора **О.м.** Михайла Кир'якова, Одеса отримала імператорський кредит на розбудову порту. У радянський період **О.м.** називали південним форпостом держави. Саме в **О.м.** було створено перший у митній системі СРСР підрозділ по боротьбі з контрабандою.

У зв'язку із низкою реорганізаційних заходів, **О.м.** неодноразово змінювала назву та зону діяльності. З 1795 р. вона називалась – **О.м.**, з 08.12.1988 – Одеська регіональна митниця, з 19.09.1994 – **О.м.** у підпорядкуванні Південного територіального митного управління, з 09.01.1997 – Чорноморська регіональна митниця, з 08.05.2005 – **О.м.**, з 27.01.2007 – Південна регіональна митниця, з 01.05.2008 – Південна митниця. З 14.10.2010 у зв'язку з оптимізацією структури ДМСУ до Південної митниці було приєднано Ізмаїльську і Дністровську митниці.

Згідно із постановою КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20.03.2013 № 229 Південна митниця була реорганізована у Південну митницю Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» Південну митницю Міндоходів реорганізовано у **О.м.** ДФС.

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались (за вартісними показниками) **О.м.** були зернові культури; жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження; насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж; палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні; добрива; чорні метали; руди, шлак і зола; судна, човни та інші плавучі засоби; вироби з чорних металів; деревина і вироби з деревини; деревне вугілля. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались (за вартісними показниками) **О.м.** були палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні; засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання; їстівні плоди та горіхи; шкірки цитрусових або динь; реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини; взуття, гетри та аналогічні вироби; їх частини; судна, човни та інші плавучі засоби; електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя; пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них; жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження; одяг та додаткові речі до одягу, текстильні, крім трикотажних.

Адміністративна будівля Одеської митниці

Митний пост «Ізмаїл» Одеської митниці

Зоною діяльності митниці визначено територію Одеської області. **О.м.** називають морськими воротами країни та узбережжям восьми портів. Чотири із них: Одеса, Іллічівськ і Южний – на Чорному морі та Ізмаїл – на Дунаї входять до п'ятірки портів, які мають загальнодержавне значення. Довжина державного кордону складає 1158 км, у тому числі: сухопутного – 823 км (з Молдовою – 642 км) та морського – 335,6 км.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **О.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Григорівка» (65481, Одеська обл., м. Южне, Державне підприємство «Морський торговий порт»), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Морський торговельний порт «Южний»», пункт контролю «Визирка»;

– митний пост «Одеса – аеропорт» (65054, м. Одеса, Малиновський р-н, Центральний аеропорт), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Одеса»;

– митний пост «Одеса – порт» (65026, м. Одеса, Приморський р-н, Митна площа, 1), в зоні діяльності якого пункт контролю через державний кордон для вантажних перевезень на території контейнерного терміналу залізничної станції «Одеса – Ліски» Одеської залізниці, пункт пропуску «Одеський морський торговельний порт»;

– митний пост «Іллічівськ» (68001, Одеська обл., м. Іллічівськ, вул. Промислова, 1), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Іллічівський морський торговельний порт», пункт пропуску «Іллічівський судноремонтний завод», пункт пропуску «Іллічівський рибний порт»;

– митний пост «Білгород-Дністровський» (67700, Одеська обл., м. Білгород-Дністровський, вул. Шабська, 104), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Білгород-Дністровський морський торговельний порт», пункт пропуску «Старокозаче – Тудора», пункт пропуску «Маяки – Удобне – Паланка», пункт пропуску «Серпневе 1 – Басараб'яска», пункт пропуску «Малоярославець 1 – Чадир-Лунга», пункт пропуску «Лісне – Сеіць», пункт контролю «Карабуцени»;

– митний пост «Ізмаїл» (68600, Одеська обл., м. Ізмаїл, проспект Суворова, 10), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Ізмаїльський морський торговельний порт», пункт пропуску «Ізмаїл – аеропорт», пункт пропуску «Рені – Джурджюлешть», пункт пропуску «Долинське –Чішмікіой», пункт пропуску «Ренійський морський торговельний порт», пункт пропуску «Рені – Джурджюлешть» (станція «Рені»); пункт пропуску «Фрікацей – Етулія» (станція «Фрікацей»), пункт пропуску «Табаки – Мирне», пункт пропуску «Нові Трояни – Чадир-Лунга», пункт пропуску «Виноградівка – Вулкенєшть», пункт контролю «Болград», пункт пропуску «Усть – Дунайський морський торговельний порт»;

– митний пост «Роздільна» (67400, Одеська обл., Роздільнянський р-н, м. Роздільна, вул. Леніна, 37А), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Лиманське», пункт пропуску «Кучурган –Первомайськ», пункт пропуску «Градинці – Незавертайлівка», пункт пропуску «Кучурган – Новосавицьке» (станція «Кучурган»), пункт пропуску «Великоплоське – Мелеєшть», пункт пропуску «Слав'яносербка – Ближній Хутір»;

– митний пост «Котовськ» (66300, Одеська обл., м. Котовськ, вул. 50 Років Жовтня, 119), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Платонове – Гоянул Ноу», пункт пропуску «Олексіївка – Вадул Туркулуй», пункт пропуску «Станіславка – Веренкеу», пункт пропуску «Тимкове – Броштень», пункт пропуску «Слобідка – Кобасна» (станція «Слобідка»), пункт пропуску «Йосипівка – Колосово»;

– митний пост «Одеса – спеціалізований» (65039, м. Одеса, Приморський р-н, вул. Середньофонтанська, 26).

Керівники **О.м.:**

– Кір'яков М. М. (1795 – 1799 рр.);
– Ятковський П. Н. (1977 – 1994 рр.);
– Ковальчук М. М. (1994 – 1997 рр.);
– Пшеничний В. Й. (1997 – 1999 рр.);
– Онишкевич В. А. (1999 – 2000 рр.);
– Рибалка В. В. (2000 р.);
– Качуренко В. Г. (2000 – 2002 рр.);
– Токарчук О. Й. (2002 – 2003 рр.);
– Калетнік І. Г. (2003 – 2005 рр.);
– Симонов О. І. (2005 р.);
– Фокін О. Т. (2005 – 2007 рр.);
– Педешко А. І. (2007 – 2008 рр.);
– Штанько А. І. (2008 – 2009 рр.);
– Кудашкін О. М. (2009 – 2010 рр.);
– Алєксєєв В. В. (2010 р.);
– Григор'єв В. А. (2010 – 2011 рр.);
– Бойченко Т. Ю. (2011 – 2012 рр.);
– Вдовиченко О. А. (2012 р.);
– Григор'єв В. А. (2012 – 2014 рр.).

Туржанський В.А., Тріфонова О.О.

ОДЕСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «ОДЕСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ».

ОДИНИЦІ ВИМІРУ ТОВАРІВ (UNITS OF MEASUREMENT OF GOODS). Основною одиницею виміру та обліку кількості товарів в УКТ ЗЕД є одиниця маси – кілограм (кг). У разі потреби для цілей тарифного регулювання, нетарифного регулювання (ліцензування, квотування тощо), збору та оброблення статистичних даних застосовуються додаткові одиниці виміру та обліку, перелік яких визначається митним законодавством. Перелік одиниць виміру товарів, які використовуються в УКТ ЗЕД наведено в таблиці

Товари у складі товарних потоків мають власні фізичні одиниці виміру, які залежно від характеру самого товару найбільш точно виражають його кількість (шт, т, м, л тощо).

Арзянцева Д.А.

Умовне позначення	Назва
	Основна одиниця
кг	кілограм
	Додаткові ОВО
брутто-реєстр. т	брутто-реєстрова тонна
вантажопідйом. метрич. т	вантажопідйомність у метричних тоннах
г	грам
г поділ. ізотоп	грам подільних ізотопів
кар	карат метричний (= 200 мг)
$м^2$	квадратний метр
кг N	кілограм азоту
кг KOH	кілограм гідроокису калію
кг NaOH	кілограм гідроокису натрію
кг K_2O	кілограм окису калію
кг H_2O_2	кілограм пероксиду водню
кг P_2O_5	кілограм п'ятиокису фосфору
кг $C_5H_{14}ClNO$	кілограм хлориду холіну
кг сух. 90 % реч	кілограм сухої на 90 % речовини
кг Ú $м^3$	кілограм урану кубічний метр
Кі	кюрі
л	літр
л 100 % спирт	літр чистого (100 %) спирту
м	метр
пар	пара (2 шт.)
100 шт	сто штук
тис. $м^3$	тисяча кубічних метрів
тис. л	тисяча літрів
тис. шт	тисяча штук
тис. кВт·год	тисяча кіловат-годин
шт	штука

ОДЯГ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ФОРМЕНИЙ (OFFICIAL UNIFORM OF THE OFFICERS OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – законодавчо встановлений комплект одноманітних за конструкцією та суворо регламентованих за зовнішнім виглядом предметів одягу, взуття та спорядження зі знаками розрізнення або без них.

Працівники митної служби України мали **О.** з відповідними знаками розрізнення, який видавався безоплатно. Допускався пошив **О.** працівниками митної служби України за власні кошти з відшкодуванням витрат на такий пошив у межах норм забезпечення **О.** за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті на утримання митної служби України. Зразки **О.**, норми забезпечення ним та строки його експлуатації затверджувалися КМУ, а правила носіння – центральним органом виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

О. в митній службі України поділявся за декількома ознаками:

– залежно від статті посадової особи – на чоловічий та жіночий;

– залежно від функціонального призначення – на парадний та повсякденний;

– залежно від спеціального звання посадової особи – одяг дійсного державного радника та державних радників; одяг радників та інспекторів митної служби; одяг осіб, яким присвоєно звання курсанта, старшого курсанта та які навчаються за державним замовленням;

– залежно від кольору костюма – світло-бежевий (парадний) та кольору морської хвилі (повсякденний) для дійсного державного радника та державних радників; кольору морської хвилі (парадний) та синього (повсякденний) для радників та інспекторів митної служби;

– залежно від терміну носіння **О.** міг видаватися на 1 рік (сорочка); 2 роки (кепі); 3 роки (шапка зимова); 6 років (кашкет); 10 років (аксельбант).

До переліку О., залежно від вищеперерахованих ознак, належали:

1. Формений одяг дійсного державного радника та державного радника митної служби.

Комплект парадної форми одягу для чоловіків: кашкет; пальто; костюм; сорочка білого кольору з довгими рукавами; сорочка білого кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; кашне. Комплект парадної форми одягу для жінок: пілотка; пальто; костюм; блуза білого кольору з довгими рукавами; блуза білого кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; кашне.

Комплект повсякденної форми одягу для чоловіків: шапка зимова або папаха; кашкет; костюм; куртка і штани; пальто утеплене; плащ; костюм утеплений; сорочка блакитного кольору з довгими рукавами; сорочка блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; черевики високі; костюм літній камуфльований

з кепі; кашне чорного кольору; пасок для штанів; костюм літній світло-бежевого кольору; кепі світло-бежевого кольору. Комплект повсякденної форми одягу для жінок: шапка зимова; пілотка; костюм; штани; куртка і спідниця; пальто утеплене; плащ; костюм утеплений; блуза блакитного кольору з довгими рукавами; блуза блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; кашне чорного кольору; пасок для спідниці; костюм літній світло-бежевого кольору; пілотка світло-бежевого кольору.

2. Формений одяг радника та інспектора митної служби.

Комплект парадної форми одягу для чоловіків: кашкет; костюм; сорочка білого кольору з довгими рукавами; сорочка білого кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; кашне білого кольору; аксельбант; пояс жовтого кольору. Комплект парадної форми одягу для жінок: пілотка; костюм; блуза білого кольору з довгими рукавами; блуза білого кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; кашне білого кольору; аксельбант; пояс жовтого кольору.

Комплект повсякденної форми одягу для чоловіків: шапка зимова; кепі; куртка утеплена; плащ з підстібкою; штани; куртка і штани; костюм літній синього кольору; сорочка блакитного кольору з довгими рукавами; сорочка блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; пасок для штанів. Комплект повсякденної форми одягу для жінок: шапка зимова; пілотка; куртка утеплена; плащ з підстібкою; штани; куртка і спідниця; костюм літній синього кольору; блуза блакитного кольору з довгими рукавами; блуза блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; кашне чорного кольору; пасок для спідниці.

3. Формений одяг осіб, яким присвоєно звання курсанта, старшого курсанта та які навчаються за державним замовленням.

Комплект форми одягу для чоловіків: шапка зимова; кашкет; кепі; куртка утеплена; плащ з підстібкою; костюм; штани; куртка і штани; сорочка білого кольору з короткими рукавами; сорочка блакитного кольору з довгими рукавами; сорочка блакитного кольору з короткими рукавами; кра-

ватка; туфлі; чоботи утеплені; кашне чорного кольору; пасок для штанів; аксельбант; пояс жовтого кольору. Комплект форми одягу для жінок: шапка зимова; пілотка; куртка утеплена; плащ з підстібкою; костюм; спідниця; куртка і спідниця; блуза білого кольору з короткими рукавами; блуза блакитного кольору з довгими рукавами; блуза блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; кашне чорного кольору; пасок для спідниці; аксельбант; пояс жовтого кольору.

Додатково міг видаватися:

– костюм утеплений; костюм польовий чорного кольору; кепі чорного кольору; теніска чорного кольору; фуфайка чорного кольору; черевики високі; черевики утеплені; рукавички трикотажні; рукавиці брезентові – працівникам митної служби, які здійснювали митний контроль товарів і транспортних засобів, що переміщувалися через митний кордон України, особовому складу підрозділів, що забезпечували виконання функцій із запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил, кінологічного забезпечення, організації митного контролю, охорони праці, управління об'єктами митної інфраструктури, розбудови митного кордону України, а також оперативно-чергових служб, до компетенції яких належали питання забезпечення дотримання перепускного режиму;

– куртка (светр) – працівникам митної служби, які здійснювали митний контроль товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;

– костюм літній сірого кольору; кепі сірого кольору – працівникам митної служби, які виконували митні формальності в пунктах пропуску (пунктах контролю) через митний кордон України.

Фрадинський О.А.

ОЗЕРОВ ІВАН ХРИСТОФОРОВИЧ (OZEROV IVAN KHRYSTOFOROVYCH) (1869 – 1942) – видатний російський вчений – економіст, фінансист, статистик і правник, один із основоположників фінансової науки в Росії, професор Московського та Петербурзького університетів, член Державної Ради від університетів та Академії наук.

Народився у 1869 р. в незаможній селянській родині, яка проживала у с. Заніно Чухломського повіту Костромської губернії. Змалку проявив хист до навчання. Після успішного закінчення дворічної народної школи та гімназії (яку закінчив із золотою медаллю та де отримував стипендію імені Івана Сусаніна) – вступив у 1889 р. на юридичний факультет Московського університету. Після закінчення університету був залишений на викладацькій роботі. У 1898 р. захистив магістерську дисертацію на тему: «Прибутковий податок в Англії та економічні і суспільні умови його існування». У 1900 р. отримав докторський ступінь з фінансового права

шляхом захисту дисертації «Найважливіші напрями розвитку прямого оподаткування в Німеччині». Після захисту докторської дисертації читав курс фінансового права у Петербурзькому та Московському університетах, Московському комерційному інституті, Бестужевських жіночих курсах, Педагогічній академії, Московському міському народному інституті.

Окрім викладацької діяльності плідно займався і науковою роботою. Наукові погляди були сформовані під впливом завідувача кафедрою фінансового права Московського університету академіка І. Янжула до числа учнів та послідовників якого **О.** зараховував і себе. У його доробку було кілька десятків наукових видань з питань державних фінансів, оподаткування, страхування, фінансового права, соціології, макроекономіки, міжнародних економічних відносин, митної справи, серед яких варто виокремити: «Общества потребителей. Исторический очерк их развития в Западной Европе, Америке и России и краткое руководство к основанию и ведению потребительских обществ» (1894 р.), «Почта в России и за границей» (1902 р.); «Развитие общечеловеческой солидарности» (1902 р.), «Отчего Америка идет так быстро вперед» (1903 р.), «Экономическая Россия и ее финансовая политика на исходе XIX и в начале XX в.» (1905 р.), «Основы финансовой науки» (1905 р.), «Большие города, их задачи и средства управления» (1906 р.), «Чему учит нас Америка?» (1908 р.), «На темы дня. К экономическому положению России» (1912 р.), «На новый путь! К экономическому освобождению России» (1915 р.), «Куда мы идем?» (1917 р.) та інші. В якості публіциста кілька років вів економічний та фінансовий огляд в журналі «Русская Мысль», а також брав участь у написанні статей для Енциклопедичного словника Брокгауза та Ефрона.

Найбільш відомою його працею став підруч-

ник «Основы финансовой науки», нагороджений премією Міністра фінансів Самуїла Грейга, вперше опублікований у 1905 р. та протягом 12 наступних років п'ять разів перевиданий. Цінність видання полягала на використанні при його написанні історичного матеріалу та сучасних новацій.

Наукова діяльність **О.** зосереджувалася на питаннях оподаткування, збалансування державного бюджету, впливу фінансової системи на економічний розвиток країни. У сфері ЗЕД **О.** справедливо вказував на неприпустимість застосування лише протекціоністських заходів, які вважав одним із важливих факторів забезпечення промислового розвитку, але не вирішальними. Підвищення митних ставок, яке б мало створити умови для акліматизації російської промисловості, в реальності призвело до змови між товаровиробниками, які під захистом високих митних ставок збільшили ціну на свою продукцію, що переважно програвала іноземній своєю якістю (типовий приклад, для будівництва залізниці на Уралі, в самому серці російської металургії, використовувалися рейки не місцевого виробництва, а бельгійські). При високому рівні державного покровительства пригнічується підприємницька активність, втрачаються стимули для конкурентної боротьби та в кінцевому випадку діє не на користь внутрішнього товаровиробника і споживача. Шкоду високого митного тарифу для економіки Росії **О.** наводить на прикладі мита на жерсть, величина якого становила 3 рублі золотом. Таким чином, вартість консервованої продукції, на виробництво якої повинна йти ця жерсть у рази перевищувала американські аналоги – так, у Лондоні американські м'ясні консерви були дешевшими від порожніх російських консервних банок. Необхідність конкуренції, створення сприятливих умов для інвестування іноземного капіталу, підвищення платоспроможності населення, система державних замовлень, надання сприятливих тарифів на залізничні перевезення, в поєднані із помірним протекціонізмом – ось що повинно стати локомотивами розвитку російської економіки.

На відміну від переважної більшості науковців **О.** активно займався практичними питаннями розвитку підприємництва, банківської діяльності і навіть кінематографу (в якості сценариста для фільмів одного із перших російських кінопродюсерів О. Ханжонкова). У 1911 р. увійшов до складу правління Російсько-Азійського банку – найбільшої банківської установи Російської імперії. Був членом правління Тульського земельного банку, Ленських золотих копалень, Білорецько-Балтійського торговельного товариства, Єринського портландцементного заводу, Миколає-Павдинського гірського округу, Російської паперової фабрики, Північного видавничого товариства. У 1916 р. з його ініціативи було проведено Перший всеросійський з'їзд представників банківських спілок і контор.

У 1918 р. став радником з економічних питань гетьмана Павла Скоропадського, згодом повернувся в Москву, де читав лекції у вищих навчальних закладах та досліджував питання створення сільськогосподарського банку, механізму оподаткування підприємств, фінансові питання зовнішньої торгівлі. У 1930 р. – заарештований та засуджений до вищої міри покарання, яку було замінено 10 роками позбавлення волі, які він відбував на будівництві Біломорсько-Балтійського каналу. У 1933 р. його амністували, а з 1936 р. перевели на проживання в Будинок для пристарілих вчених у Ленінграді. Помер під час блокади Ленінграду у травні 1942 р., похований на Піскарьовському кладовищі. Реабілітований у січні 1991 р.

Фрадинський О.А.

ОЗНАКИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ ДЕЛІКТОЛОГІЧНІ (DELICTOLOGICAL CHARACTERISTICS OF VIOLATIONS OF CUSTOMS RULES) – ознаки, які властиві митній деліктності як цілісному явищу. Митна деліктність як соціально-правове явище містить низку рис і ознак, яких немає в окремому порушенні митних правил як індивідуальному акті поведінки та формі прояву митної деліктності.

О. є: стан, структура, динаміка, географія, топографія та часова ознака.

Стан митної деліктності – це кількість порушень митних правил проступків в абсолютних цифрах або відносних показниках. Митна деліктність може характеризуватися за кількістю осіб, яких притягують до відповідальності за порушення митних правил або за кількістю виявлених порушень митних правил.

Показниками поширеності митної деліктності є її рівень (абсолютні числа правопорушень, правопорушників) та інтенсивність (коефіцієнти). В абсолютних цифрах визначено, що за порушення митних правил протягом 2013 р. територіальними органами Міндоходів було порушено більше 23 тисяч справ на загальну суму понад 796 млн грн. Загалом за перший місяць 2014 р. за порушення митних правил митницями Міндоходів порушено 1,4 тис. справ на суму 64,6 млн грн. У відносних показниках (коефіцієнтах) розраховується кількість осіб, яких було притягнуто до адміністративної відповідальності за порушення митних правил у певному періоді із розрахунку на певну кількість жителів (1 000, 10 000 і т. ін.).

На стан митної деліктності впливають зміни в чинному законодавстві: виключення деяких товарів з переліку предмету митного правопорушення, збільшення або зменшення мінімального розміру предмета правопорушення, з якого встановлюється кримінальна відповідальність тощо. Зменшення кількості кримінальних справ про контрабанду відбулося у зв'язку з набранням чинності ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за право-

порушення у сфері господарської діяльності» від 15.11.2011 № 4025-VI, яким скасовано кримінальну відповідальність за скоєння «товарної» контрабанди та посилено адміністративну відповідальність за незаконне переміщення товарів через митний кордон України.

Структурою митної деліктності є якісний показник, який визначає питому вагу, співвідношення всередині даного масиву різних видів порушень митних правил та залежить від вибору критерію побудови. Виокремлюються такі показники структури митної деліктності: безпосередній об'єкт посягання; ознаки об'єктивної сторони; суб'єкт; форма вини діяння (співвідношення умисних і необережних порушень митних правил); спосіб вчинення порушення митних правил тощо.

Динаміка митної деліктності – це зміна (збільшення, зменшення) кількісних та якісних показників порушень митних правил в цілому за певний період часу (тиждень, місяць, рік, п'ять років тощо) на тій чи іншій території. В структурі митної деліктності можна прослідкувати динаміку поширення окремих видів порушень митних правил.

Дослідження динаміки порушень митних правил дає змогу спостерігати дві важливі зміни митної деліктності у просторі та часі: зміну стану порушень митних правил (зростання рівня порушень митних правил, кількості осіб, яких притягнено до відповідальності); зміну структури порушень митних правил, яка може відбуватися як на фоні підйому або спаду їх числа, так і при збереженні його стабільності (зростання кількості порушень митних правил, вчинених жінками, іноземними громадянами тощо).

Чинниками, що впливають на динаміку порушень митних правил є: невчасне виявлення або невиявлення фактів вчинення порушень митних правил; зміни в чинному законодавстві; зміна демографічної структури (збільшення або зменшення чисельності населення країни, зміна статевої та вікової структури населення) та ін.

Поширення порушень митних правил та їх окремих видів не є однаковим у різних регіонах, районах тощо. Розподіл кількісних та якісних характеристик порушень митних правил та їх видів у територіальному аспекті отримав назву географія. Географія митної деліктності – це її просторово-часовий розподіл.

Більшість порушень митних правил вчиняється у прикордонних областях, але для окремих видів порушень митних правил географічний розподіл не є характерним. Наприклад, порушення порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними у магазині безмитної торгівлі обмежується територією магазину безмитної торгівлі.

Існують закономірності у вчиненні окремих видів правопорушень, які є характерними для того чи іншого регіону. Зокрема, на західному кордоні (Чопська митниця) основними видами товарів, що переміщуються через державний кордон України з порушенням митних правил, є промислові товари, побутова техніка, автозапчастини, одяг, взуття, продукти харчування, алкогольні та безалкогольні напої, мобільні телефони. У цьому регіоні тютюнові вироби є одним із основних товарів, який незаконно переміщують через кордон. На кордоні з Молдовою поширено незаконне переміщення через митний кордон продовольчих товарів, тютюнових виробів, алкогольних напоїв.

Загалом у державі у 2013 р. найпоширенішими були випадки незаконного переміщення через митний кордон продовольчих (більше 5,7 тис. випадків) і промислових товарів (майже 5,5 тис. випадків). Сума таких порушень склала понад 36,7 млн грн та 197 млн грн. відповідно. За цей період також було зафіксовано 612 порушень при переміщенні валюти на загальну суму 108 млн грн.

Митна деліктність характеризується топографічною ознакою – конкретним місцем вчинення правопорушення – на транспорті (в купе пасажирського поїзда, салоні автомобіля, на борту морського судна тощо), на прикордонних залізничних станціях, у міжнародних морських, річкових та авіаційних портах, приміщенні митниці тощо.

Важливим є дослідження місць, які утруднюють виявлення товарів та інших предметів, що переміщуються незаконним шляхом через митний кордон. Громадяни переміщують предмети (валюту, цінності тощо) в одязі (потайних кишенях, поясах, підкладках, нижній білизні), у взутті (у каблуках, потовщених підошвах взуття), в головних уборах, у прикрасах (сережках, кулонах), у зачісці, в органах тіла, у валізах із подвійним дном, пляшках для дитячого харчування, посуді, дитячих іграшках, ручках парасольок, портмоне, продуктах харчування та інших предметах, що утруднюють їх безпосереднє виявлення.

До інших **О.** належить часова ознака – час вчинення порушення митних правил. Переміщення через митний кордон товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю може відбуватися вночі або присмерком, при перетині кордону автотранспортним засобом – у світлий час доби; нерідко – у вихідні, передсвяткові, святкові дні, а також в негоду. Іноді правопорушники прагнуть вибрати другу половину ночі або кінець зміни митного наряду, що пов'язано зі втомою і меншою уважністю митників.

Деліктологічна характеристика порушень митних правил дає можливість визначити головні напрями протидії митним правопорушенням з боку митних органів, залежно від їх скоєння та розповсюдження на території України (географія митної деліктності), визначити напрями кадрових змін у системі митних органів (залежно від динаміки скоєних порушень митних правил), внутрішньої організації роботи (наприклад, інспекторського складу) митних органів залежно від часу скоєння такого роду правопорушень тощо.

Серих О.В.

ОКЛАД (RIZA/ICON SETTING) – декоративне покриття ікони або книжкової палітури. **О.** виготовляли з золота, срібла, позолоченої або посрібленої міді; прикрашали карбуванням, черню, емаллю, перлинами, дорогоцінним камінням, стразами, або камінням, що імітувало дорогоцінні камені. **О.** буває двох видів: набірний – змонтований з окремих деталей, що прикріплялися до іконної дошки цвяхами, суцільний – виготовлений з цільного листа металу, що покриває все зображення за виключенням личного (обличчя, руки, ступні ніг). Ікона, покрита суцільним **О.** називається ікона-підокладниця.

За наявності визначених ознак **О.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Калашникова О.Л.

Набірний оклад

ОКРЕМИЙ КОРПУС КОРДОННОЇ ОХОРОНИ (SEPARATE CORPS OF BORDER PROTECTION) – військове з'єднання Української Народної Республіки, Гетьманату та Директорії, на яке у 1918 – 1920 рр. покладався обов'язок охорони кордону – «з метою запобігання безмитного проникнення з-за кордону в середину Республіки іноземних товарів, для захисту української промисловості і збереження інтересів скарбниці». Формувався за прикладом Окремого корпусу прикордонної варти Російської імперії та підпорядковувався Міністру фінансів.

Пилькевич О. М.,
командир Окремого корпусу кордонної охорони у 1919 – 1920 рр.

Організаційно **ОККО** повинен був складатись із штабу та 10 бригад: 1-ої Волинської, 2-ої Подільської, 3-ої Одеської, 4-ої Чорноморської, 5-ої Донецької, 6-ої Північної, 7-ої Хоперської, 8-ої Азовської, 9-ої Курської та 10-ої учбової. Кожна із сухопутних бригад (1, 2, 3, 5, 6, 7, 9) поділялася на 6 відділів, кожен із яких складався із 5 загонів, до складу яких входили по 3 пости; штат бригади формувало близько 2400 осіб. Сухопутно-морські бригади (4 та 8) складалися із 10 відділів, 21 загону та 62 постів; до штату бригади входило близько 1150 осіб. Штаб **ОККО** організовував службу через свої відділи (загальний, персональний, організаційний, кордонний), частини (морську, судових справ, санітарну, ветеринарну, будівельну) та управління начальника постачання. У складі сухопутно-морських бригад діяла прикордонна флотилія, до якої входили парові катери «Сокіл» та «Чайка». Загальна кількість службовців **ОККО** становила близько 17 тис. осіб. Прикордонники зобов'язувалися тісно взаємодіяти з митниками; у штабі корпусу існували посади офіцерів для зв'язку з митними інспекторами.

ОККО припинив свою діяльність після перемоги Радянської влади на Україні, частина охоронців кордону перейшла на бік переможців.

Командири **ОККО**:

– полковник В. Желіховський (березень-липень 1918 р.);

– генеральний хорунжий М. Савеліїв (липня 1918 р. – червень 1919 р.);

– генерал-хорунжий О. Пилькевич (із червня 1919 р.).

Фрадинський О.А.

ОКРЕМИЙ КОРПУС ПРИКОРДОННОЇ ВАРТИ (SEPARATE CORPS OF BORDER GUARDS) (1893 – 1918) – спеціальне воєнізоване формування у складі Міністерства фінансів Російської імперії, осно-

Свіньїн О. Д., командир ОКПВ у 1893 – 1908 рр.

вним завданням якого стала охорона державного кордону та боротьба з контрабандою. Утворений 15.10.1893 (27.10.1893) указом імператора Олександра III шляхом виокремлення Прикордонної варти зі складу Митного департаменту та подальшої реорганізації у **ОКПВ** з підпорядкуванням безпосередньо Міністру фінансів, який оголошувався Шефом корпусу. Безпосереднє керівництво **ОКПВ** здійснював командир корпусу. Першим шефом корпуса став С. Ю. Вітте, а першим командиром було призначено генерала від артилерії О. Д. Свіньїна – героя російсько-турецької війни 1877 – 1878 рр. Для **ОКПВ** було встановлено храмове свято яке припало на 21 листопада (4 грудня) – день Введення у храм Пресвятої Богородиці, а Богородиця стала святою покровителькою корпусу.

На момент утворення **ОКПВ** у Міністерстві фінансів, якому підпорядковувалися митники та прикордонники створилася конфліктна ситуація – прикордонні бригади, які були сформовані на військових засадах підпорядковувалися митним округам, керівниками яких були цивільні чиновники. Це створювало конфлікти і непорозуміння, а також впливало на рівень несення прикордонної служби та сприяло падінню престижу військового мундиру.

Основне завдання **ОКПВ** полягало у запобіганні таємному перевезенню товарів через сухопутний та морський кордон європейської Росії, Закавказзя, Великого князівства Фінляндського, Закаспійську область, річок Пяндж та Амудар'ї. Окрім цього на **ОКПВ** покладалися виконання політичного та поліційного нагляду в інтересах Міністерства Внутрішніх справ, а також карантинні функції на кордоні. Одним із ефективних методів протидії контрабанди було визнано розвідувальну роботу, яка полягала у створенні в прикордонній зоні інформаційної мережі, що мала на меті збір агентурних відомостей. За необхідності службовим особам **ОКПВ** дозволялося застосовувати зброю. Так, протягом 1893 – 1913 рр. прикордонники 3595 разів застосували зброю, внаслідок чого 1302 порушники було вбито, а 1702 – поранено. Втрати **ОКПВ** склали 177 осіб вбитими та 369 – пораненими. Особливо небезпечною була ситуація у Закавказзі.

Шеф **ОКПВ** був наділений широкими повноваженнями з організації прикордонного нагляду, адміністративної, інспекторської та господарської діяльності корпусу, а також визначав райони діяльності бригад, місце розташування штабів, штатну чисельність особового складу, правила застосування зброї, порядок проведення обшуків та виїмок при розшуку контрабанди, затверджував на посаді командира **ОКПВ** (після узгодження його кандидатури з імператором), начальника штабу та завідуючого військово-судовою частиною **ОКПВ**, приймав рішення про зарахування на посади офіцерів і цивільних чиновників, а також про їх звільнення, затверджував результати атестації посадових осіб корпусу. Шефами **ОКПВ** були Вітте С. Ю. (1893 – 1903 рр.), Плеске Е. Д. (1903 – 1904 рр.), Коковцов В. М. (1904 – 1905 рр., 1906 – 1914 рр.), Шипов І. П. (1905 – 1906 рр.), Барк П. Л. (1914 – 1917 рр.)

Для керівництва охороною кордону було створено Управління **ОКПВ,** до складу якого увійшли: командир **ОКПВ** (одночасно її начальник управління), помічник командира, чини для доручень, штаби **ОКПВ** (складалися із 4 відділів 1 – стройове, інспекційне та мобілізаційне; 2 – прикордонного нагляду; 3 – озброєння, спорядження та лазарету; 4 – господарське); окремі частини – медична, судова, морська, будівельна, екзекуторська, журнальна і друкарська. Командир корпусу мав усі військово-дисциплінарні, командні, інспекторські та стройові права і обов'язки. Командирами **ОКПВ** були Свіньїн О. Д. (1893 – 1908 рр.), Пихачов М. А. (1908 – 1917 рр.), Мокасєй-Шибінський Г. Г. (1917 – 1918 рр.). Таким чином було створено передумови для перетворення **ОКПВ** в окремий рід військ, штаб яких займався питаннями комплектації, навчання, матеріально-технічного забезпечення, а також розробляв необхідні службові інструкції та інші документи, що врегульовували питання охорони кордону.

З метою впорядкування управління **ОКПВ** в лютому 1899 р. було затверджено нову організаційну структуру корпусу, згідно з якою він поділявся на 7 округів з місцями дислокації у Санкт-Петербурзі, Тифлісі, Вільно, Варшаві, Бердичеві, Одесі і Ташкенті. Війська **ОКПВ** було поділено на 31 бригаду (Санкт-Петербурзька, Ревельська, Аренсбургська, Ризька, Горджинська, Таурогенська, Вержболовська, Граєвська, Ломжинська, Рипінська, Олександрівська, Каліфська, Велюнська, Ченстоховська, Новоборжеська, Сандомирська, Томашівська, Волинська, Волочиська, Хотинська, Скулянська, Ізма-

їльська, Одеська, Кримська, Чорноморська, Карська, Єлизаветпольська, Єриванська, Бакинська, Закаспійська, Амудар'їнська), 2 особливих відділи (Біломорський та Керченський) та крейсерської флотилії корпусу у складі 10 крейсерів. Штатна чисельність **ОКПВ** складала 36709 осіб, із них генералів та офіцерів – 1033, об'їждчиків – 12101, стражників – 23575.

У зв'язку із побудовою Китайської Східної залізничної дороги та потребою в її охороні в 1901 р. у складі **ОКПВ** було створено особливий Заамурський прикордонний округ, куди увійшли 4 бригади, 12 загонів, 55 рот, 6 залізничних батальйонів та 6 кінних артилерійських батарей зі штатом у 495 генералів і офіцерів та 25 000 нижніх чинів.

З початком І Світової війни частини **ОКПВ** (окрім розміщених у Закавказзі та Середній Азії бригад) були розгорнуті відповідно до штатів військового часу та підпорядковані Військовому міністерству. Із особового складу **ОКПВ** формувалися кавалерійські та піхотні полки, окремі сотні та артилерійські дивізіони і батареї, розвідувальні загони. Навесні 1915 р. на австрійський фронт було переміщено частини Заамурського округу.

01.01.1917 **ОКПВ** було перейменовано в Окремий прикордонний корпус. 30.03.1918 Управління Окремого прикордонного корпусу було ліквідовано. Замість нього у структурі Наркомату фінансів створено Головне управління прикордонної охорони. У вересні 1918 р. прийнято рішення про необхідність ліквідації прикордонної охорони, про що було порушено клопотання перед Головою Військово-Революційної Ради Л.Д. Троцьким, який розпорядився створити тимчасову Ліквідаційну комісію, яка б закінчила свою роботу до 15.02.1919.

Фрадинський О.А.

ОКРУГ МИТНИЙ (CUSTOMS DISTRICT) – орган місцевого митного управління в Російській імперії, що організовувався за територіально-адміністративною ознакою. До складу **О.м.** входили митниці, митні застави, перехідні пункти, а до 1899 р. – підрозділи прикордонної варти, що знаходилися в територіальних межах округів.

Вперше були запроваджені законом «Установлення митного управління по європейській торгівлі» від 1811 р. Було засновано 11 **О.м.** (Архангельський, Санкт-Петербурзький; Ревельський; Ризький; Лібавський; Палангенський; Радзивилівський; Дубоссарський; Одеський; Феодосійський; Таганрозький) із яких останні 5 – повністю або частково розташовувалися на території теперішньої України.

У наступні роки кількість **О.м.**, їхні назва, склад та територіальні межі неодноразово змінювалися: у Митному статуті 1819 р. – 12 (5 – на території України); у Митному статуті 1842 р. – 14 (7 – на території України); у Митному статуті 1857 р. – 16 (7 – на території України); у Митному статуті 1892 р. – 7 (5 – на території України).

З 01.01.1913 **О.м.** були замінені митними дільницями.

Фрадинський О.А.

ОКТАВА (OCTAVE) – податок на зовнішню торгівлю у Візантійській імперії, запроваджений імператором Юстиніаном у VI ст. н.е. Після його приходу до влади для упорядкування зовнішньої торгівлі та поповнення державної скарбниці, було засновано постійні митниці в основних морських гаванях Візантії – Авідосі та Іероні, в яких митникам було вказано утримувати **О.**, розмір якої становив 1/8 частина (12,5 %) від вартості імпортованого товару. Згодом ця норма поширилася і на товари, що надходили в Константинополь сухопутними шляхами.

В історичних джерелах **О.** згадується і як основний митний збір Візантійської імперії, і як універсальний податок на торговельну операцію. Існує припущення про дуалістичний характер **О.**, яка об'єднала торговий податок (аналог сучасного ПДВ) та митний збір (аналог сучасного мита). При цьому на митну складову припадало 10 % обов'язкового платежу, а 2,5 % складала його торгова частина. Таке співвідношення може характеризувати **О.** як важливий протекціоністський інструмент захисту економіки Візантії.

Фрадинський О.А.

ОКТРУА (OCTROI) [від франц. «Octroi» – дарування, надання] – ввізне мито, що з'явилося у Франції в XIII ст. **О.** стягувалось у міських заставах при ввезенні споживчих товарів. **О.** називалися також і привілеї

монопольних торговельних компаній у XVI – XVIII ст.

У часи Римської імперії **О.** вживалося як «vectigalia portorium» – податок на в'їзд / відправлення у провінцію (для тих міст, яким було дозволено стягувати «portorium» загальними доходами з державної скарбниці); тому припускають, що **О.** була формою податку на в'їзд / виїзд з римської території або на товари на ринку.

О. було скасовано у більшості країн у кінці XIX – початку XX ст. в результаті створення єдиного внутрішнього ринку.

Туржанський В.А.

ОЛЕКСАНДРИТ (ALEXANDRITE) – мінерал, рідкісний різновид хризоберилу. У природі **О.** трапляється вкрай рідко. Великі кристали знайти майже неможливо, а прозорі камені гарної якості і густого кольору унікальні. Це найрідкісніше з ювелірного каміння, що має статус дорогоцінних та одне з найдорожчих.

Фінський мінеролог Н. Норденшельд дав каменю назву **О.** на честь спадкоємця російського престолу Олександра II, оскільки він вперше був знайдений в Смарагдових копальнях на Уралі в день народження принца 17.04.1834. Спочатку густо-зелений камінь прийняли за смарагд, проте він виявився твердішим, а при світлі свічки сяяв криваво-червоним вогнем.

Забарвлений хромом і залізом **О.** особливо інтенсивно поглинає промені червоного і зеленого кольору. Поглинаючи з сонячного світла його основну зелену частину, **О.** стає зеленим, а поглинаючи з вечірнього освітлення червоні промені – забарвлюється в колір вогненний, тим самим підсилюючи різні відтінки денного і вечірнього світла.

Довгий час **О.** добували тільки на Уралі, у зв'язку з чим він був маловідомий і розповсюджений у світі не так широко і, як будь-яка рідкість, мав велику ціну. Уральські **О.** вважалися кращими і свого часу були еталонами якості самоцвіту. Пізніше були відкриті родовища на Шрі-Ланці, в Індії, Бразилії, на Мадагаскарі. У XX ст. стали створювати штучні **О.** На Цейлоні знаходили каміння досить великого розміру, деякі – вагою більше 20 карат кожний; кольори – ближче до темно-зеленого, яке вночі стає ще темнішим, ніж російські каміння.

Таке каміння виключно рідкісне.

За ціною за одиницю ваги мінерал входить до першої п'ятірки, слідом за алмазом, сапфіром, смарагдом і рубіном. Кращі камені коштують дорожче діамантів і продаються за ціною від 6 до 20 тисяч доларів за карат. Зрозуміло, мова йде про самородки унікальних колірних характеристик та прозорості. Самоцвіти з ефектом котячого ока (цимофан) коштують дешевше, але навіть їх ціна часом доходить до декількох тисяч, а то й десятків тисяч доларів за камінь.

Відповідно до вітчизняного законодавства **О.** належить до дорогоцінного каміння першого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Корнійчук О.О.

ОМОЛОГАЦІЯ (HOMOLOGATION) – приведення технічних характеристик та параметрів товару, що продається у відповідність до вимог, стандартів, традицій або запитів країни споживача товару. **О.** походить від грецького «homologeo» (ὁμολογέω), що буквально означає «домовитися». Синонімами **О.** є «акредитація» та «сертифікація». Найбільш розповсюджена в автоспорті **О.** – документ, що вичерпно описує перелік змін, які можна вносити в конструкцію автомобіля для підготовки до участі в змаганнях.

У державній митній справі **О.** застосовується під час здійснення митних процедур із товарами та транспортними засобами.

Туржанський В.А.

ОНІКС (ONYX) [від грец. ὄνυξ – ніготь] – щільна порода, яка добре полірується з пошаровим чергуванням прямих шарів халцедону (агата) або, і найчастіше, карбонатів (кальциту, арагоніта) різного забарвлення і зернистості. В останньому випадку він носить назву мармурового, єгипетського, мексиканського, печерного, алебастрового **О.**, східного і єгипетського алебастру та ін. Чим тонше шари, тим більше цінується камінь.

За кольором виділяють арабський **О.** (або власне **О.**) – шари білі і чорні, карнеол-онікс – червоні і білі, сардонікс – бурі і білі, сірі та білі – халцедононікс, а також звичайний **О.** з сами-

ми різними поєднаннями кольорів. Відомі також однотонні темні **О.** Найкращий **О.** видобувається на Аравійському півострові, в Індії, Бразилії, Уругваї та США.

В якості виробничого та облицювального каменю **О.** був відомий в Давньому Єгипті, Ассирії і Вавилоні. У Римі його застосовували для інкрустації і мозаїк. За легендою в Єрусалимі в храмі Соломона стіни не мали вікон, але пропускали достатньо світла, оскільки були зроблені з цього каменю. У мавзолеї Гур-Емір у Самарканді з нього виконана обробка внутрішніх приміщень.

Відповідно до вітчизняного законодавства **О.** належить до напівдорогоцінного каміння другого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Коновалов Ю.О.

ОПАЛ (OPAL) [від санскритс. upala – дорогоцінний камінь] – мінерал класу силікатів, затверділий крем'яний гель, із змінною часткою води в межах 3 – 13 %, іноді 30 %. З часом втрачає частину рідини і перетворюється в халцедон. Розчиняється в лугах.

Колір **О.** молочно-білий, жовтий, зелений, помаранчево-червоний, чи блакитний. Може бути прозорим (без кольору) (гіаліт). Переважно буває білого або сірого кольору. Найціннішим вважається «чорний **О.**» насичений фіолетовий чи синій.

Різновиди **О.** розрізняють залежно від кольору, блиску, прозорості, твердості, домішок. Виділяють благородні, звичайні **О.** та напівопали.

Для благородних **О.** характерна «гра кольорів», що пояснюється іризацією. Ця властивість зумовлена їх внутрішньою будовою: **О.** складені шарами із щільно прилягаючих однієї до одної кульок кремнезу (глобул). У світі розвідано лише декілька родовищ благородного **О.** з яскравими спалахами спектрально-чистих кольорів. **О.** часто знаходять у вигляді тонких шарів і плоских лінз. Великі шматки **О.** трапляються рідко. Виготовляються синтетичні **О.** Найвідоміший **О.** «**О.** Ноніуса». **О.** великих розмірів коштують дуже дорого. У серійних ювелірних виробах використовують опалові дуплети. Ювелірні вироби із **О.** часто виготовляють із захисною оправою.

Як дорогоцінний камінь використовується із 400 р. до н.е. До кінця XIX ст. найбільшим постачальником **О.** була Австро-Угорщина. Пізніше її замінила Австралія (97 % видобутку), вогняний **О.** знаходять у Мексиці і Казахстані. Благородний **О.** знайдений у Бразилії. За українським законодавством **О.** благородний чорний належить до другого порядку, а **О.** благородний білий та вогняний до третього порядку дорогоцінного каміння.

Відповідно до вітчизняного законодавства **О.** належить до напівдорогоцінного каміння другого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Яковенко О.В.

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ (ОРД) – див. ДІЯЛЬНІСТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА (ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ – ОРД).

ОПЕРАТОР ЕКОНОМІЧНИЙ АВТОРИЗОВАНИЙ – див. АВТОРИЗОВАНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР (АЕО).

ОПЕРАТОР ЕКОНОМІЧНИЙ УПОВНОВАЖЕНИЙ – див. УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР (УЕО).

ОПЕРАТОР ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ (POSTAL OPERATOR) – підприємство, що здійснює свою господарську діяльність для забезпечення функціонування засобів, споруд та мереж поштового зв'язку з метою надання послуг поштового зв'язку.

Усі **О.п.з.** незалежно від їх організаційно-правової форми користуються рівними правами і виконують однакові обов'язки відповідно до законодавства України, крім виключних прав і обов'язків національного оператора. **О.п.з.** забезпечують доступ користувачів до інформації про тарифи, правила надання послуг поштового зв'язку, строки пересилання поштових відправлень, режими роботи об'єктів поштового зв'язку, заборонені до пересилання предмети, відповідальність операторів перед користувачами. **О.п.з.** мають право інформувати користувачів про надання ними послуг поштового зв'язку через засоби масової інформації та шляхом розповсюдження рекламних повідомлень.

О.п.з. самостійно планують свою діяльність і визначають перспективи свого розвитку, з ура-

хуванням попиту на послуги поштового зв'язку та замовлень держави на ці послуги. Для забезпечення сталих умов роботи та розвитку власної мережі поштового зв'язку оператор має право здійснювати внутрішньогосподарську централізацію, перерозподіл та використання власних ресурсів. Доходи філіалів національного оператора від господарської діяльності у сфері надання послуг поштового зв'язку визначаються у межах дохідних надходжень, перерозподілених між філіалами.

Фрадинський О.А.

ОПЕРАЦІЇ БАРТЕРНІ В ГАЛУЗІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (BARTER TRANSACTIONS IN FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES) – операції між суб'єктами ЗЕД, які передбачають суто натуральний експортно-імпортний обмін товарами, та здійснюються без використання грошово-валютних інструментів обігу. Характерною особливістю **О.** є наявність зовнішньоекономічного договору. Незважаючи на специфіку операцій щодо безгрошового обміну товарами, бартерний договір містить у собі фіксовану суму угоди, яка обов'язково зазначається з метою чіткої оцінки та збалансованості обміну, митно-податкового обліку, визначення страхових сум, застосування санкцій, вирішення можливих спорів тощо. Подальші розрахунки між суб'єктами ЗЕД щодо покриття претензій та санкцій, як правило, здійснюються також на безгрошовій основі, тобто за допомогою скорочення обсягів постачання товарів або додатковими постачаннями на відповідні еквівалентні суми.

Однією з умов справедливої оцінки суми угоди для здійснення митно-податкових формальностей та ведення статистичного обліку при використанні **О.** має бути застосування світових цін на відповідні товарно-матеріальні об'єкти бартеру. Використання бартерних **О.** може зменшувати кінцеву суму податків, які направляються у державний бюджет, та певні витрати на інші супутні господарські операції, якщо сторони угоди використовують власні договірні ціни, нижчі за середній світовий рівень. Митні органи приділяють особливу увагу обґрунтованості встановленого рівня договірної ціни на відповідні товари під час здійснення **О.** Одним з найбільш суттєвих недоліків **О.** також вважається неотримання країнами реальних грошово-валютних коштів, що не дозволяє вважати бартер повноцінно корисним та сприятливим суспільно-економічному розвитку держави.

Петруня Ю.Є., Олексієнко Р.Ю.

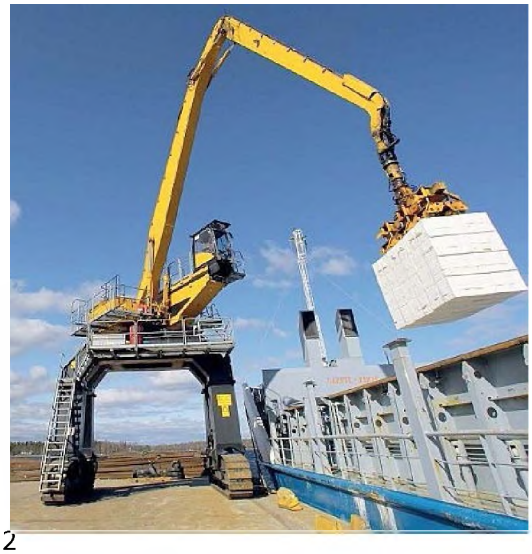
ОПЕРАЦІЇ ВАЛЮТНІ (CURRENCY TRANSACTIONS) – 1) операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України; 2) операції, пов'язані з використанням валютних цінностей в міжнародному обігу як засобу платежу, з передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності; операції, пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей.

Шнирков О.І.

ОПЕРАЦІЇ ВАНТАЖНІ (CARGO OPERATIONS) – навантаження, вивантаження і перевантажування вантажу, завантаження і розвантаження транспортного засобу. Навантаження – переміщення в транспортний засіб товарів, що знаходяться під митним контролем. Вивантаження – переміщення з транспортного засобу в інше сховище, що не є транспортним засобом, товарів, що знаходяться під митним контролем. Перевантаження – переміщення товарів, що знаходяться під митним контролем, з одного транспортного засобу (приміщення) на (в) інше.

МКУ 2012 р. визначається митний контроль лише за **О.в.** у водному сполученні. До **О.в.** на залізничному транспорті належать: навантаження, вивантаження, перевантаження з вагону у вагон, сортування вантажів і контейнерів. **О.в.** можуть виконуватись на місцях загального користування (ван-

тажні районні станції, станційні склади і майданчики, що перебувають у розпорядженні залізниці і можуть призначатись для використання будь-яким відправником і одержувачем вантажу) та місцях незагального користування (призначених не для використання будь-яким відправником і одержувачем вантажу; це є приколійні склади, майданчики, що належать підприємствам, організаціям та орендовані у залізниці, а також призначені для небезпечних і легкозаймистих речовин). До них належать під'їзні колії – це колії, що знаходяться не в розпорядженні Укрзалізниці і з'єднані з загальною мережею залізниць України безперервною рейковою колією. В Україні їх налічується близько 7,5 тис. і на них виконується до 90 % всіх **О.в.**

Туржанський В.А.

ОПЕРАЦІЇ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ (OPERATIONS ON CUSTOMER-OWNED RAW MATERIALS IN FOREIGN ECONOMIC RELATIONS) – операції з перероблення (оброблення, збагачення чи використання) давальницької сировини в результаті технологічного процесу із зміною коду згідно з УКТ ЗЕД незалежно від кількості виконавців, а також етапів (операцій з перероблення цієї сировини) з метою отримання готової продукції за відповідну плату. До **О.д.с.** належать операції, в яких сировина замовника на конкретному етапі переробки, а також на заключному, є основним матеріалом та її вартість становить не менш як 20 відсотків загальної вартості готової продукції, при цьому обов'язковим є попереднє здійснення поставки давальницької сировини виконавцю та повернення виготовленої з неї готової продукції замовнику.

О.д.с. розглядають як один із видів виходу суб'єктів ЗЕД на зовнішній ринок. Операції з давальницькою сировиною здійснюють тоді, коли в одній країні є потужності для видобування та виробництва сировини, а в іншій – потужності для її переробки. Переробне підприємство однієї країни зобов'язується переробити давальницьку сировину своїми засобами і поставити її постачальнику готову продукцію.

Використання таких операцій є виправданим заходом щодо можливості функціонування ряду підприємств та цілих галузей України. Найбільшу питому вагу (за вартістю) ввезення давальницької сировини в обсягах імпорту галузевих груп товарів мають шкірсировина, хутро та вироби з них, товари легкої промисловості, мінеральні продукти. Основними країнами-імпортерами сировини є Російська Федерація, Німеччина, Італія. Найбільшу питому вагу вивезення готової продукції в обсягах галузевих груп товарів мають товари легкої промисловості, деревина та целюлозно-паперові вироби.

До об'єктивних причин поширення та використання схем переробки давальницької сировини серед українських підприємств-переробників можна віднести: дефіцит власних сировинних ресурсів за наявності потужного комплексу переробних підприємств; відсутність у переробних підприємств обігових коштів, достатніх для придбання нового обладнання та необхідної кількості сировини; бажання завантажити власні виробничі потужності.

Основними мотивами здійснення давальницьких операцій для замовника, з одного боку, може бути бажання знайти можливість зниження собівартості продукції за рахунок зменшення витрат на оплату праці, здійснюючи переробку у країнах з більш низьким рівнем заробітної плати, а з іншого – відсутність у країні замовника відповідних технологій та технологічних потужностей для здійснення виробництва.

Проте такі операції не є однозначними за своєю суттю. З одного боку, вони забезпечують безперервний цикл виробництва продукції в декількох країнах, а у деяких випадках – є єдиною прийнятною схемою функціонування багатьох українських підприємств, розташованих далеко від сировинних баз. З іншого боку, до негативних наслідків застосування таких операцій можна віднести залежність цілих галузей економіки від іноземних постачальників, низький рівень технічного та технологічного забезпечення виробництва, низький рівень оплати праці тощо.

В Україні операції з давальницькою сировиною до набуття чинності МКУ 2012 р., регламентувались ЗУ «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» (2001 р.). Проте у МКУ 2012 р. визначення поняття **О.д.с.** відсутнє. У той же час МКУ 2012 р. регулює такі операції як операції з іноземними товарами, які піддаються переробці на митній території або за її межами у встановленому законодавством порядку без застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.

Згідно з МКУ 2012 р. кількість операцій з переробки товарів у митному режимі переробки на митній території не обмежується. Такі операції можуть включати: 1) власне переробку товарів, у тому числі: обробку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки; 2) ремонт товарів, у тому числі модернізацію, відновлення та регулювання, калібрування.

Вакульчик О.М.

ОПЕРАЦІЇ З ПЕРЕРОБКИ (PROCESSING OPERATIONS) – сукупність дій, яким піддаються товари з метою зміни їх властивостей, якостей, митної вартості та супроводжуються зміною класифікаційного коду згідно з УКТ ЗЕД.

До **О.п.** належать:

1) безпосередня переробка товарів: обробка, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки;

2) ремонт товарів, модернізація, відновлення та регулювання, калібрування.

Дозволи на виконання окремих операцій з переробки або повного циклу переробки надаються одночасно з дозволом на переробку товарів або, за необхідності, – на підставі заяви відповідної особи після надання цього дозволу та відображаються у ньому.

О.п. за дорученням підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів на митній території України, та з дозволу митного органу можуть здійснюватися іншими підприємствами. При цьому відповідальність перед митними органами за порушення визначеного порядку переробки товарів несе підприємство, якому видано дозвіл на проведення **О.п.** товарів.

Попель С.А.

ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ, ЩО ЗБЕРІГАЮТЬСЯ НА МИТНОМУ СКЛАДІ (OPERATIONS ON GOODS STORED IN CUSTOMS WAREHOUSE) – операції щодо зберігання товарів на складах митного органу, які здійснюються на підставі заяви власника товару або уповноваженої ним особи і з дозволу начальника митного органу або уповноваженої ним особи.

З товарами, які зберігаються на митному складі можуть проводитися такі операції: операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів (з метою раціонального розміщення, чищення, провітрювання, створення оптимального температурного режиму зберігання, сушіння, захист від корозії, боротьба із шкідниками, інвентаризація); підготовка товарів за дозволом митного органу до продажу (відчуження) та транспортування (відчуження, транспортування, консолідацію, подрібнення партій, маркування, формування відправлень, сортування, зберігання у цілях транзиту); змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик і властивостей, що істотно відрізняють її від вихідних складових; взяття проб та зразків.

Не дозволяється проведення операцій, які призводять до зміни характеристик товару, за якими були класифіковані ці товари. Перелік та порядок здійснення таких операцій встановлюються КМУ або уповноваженим ним органом.

Попель С.А.

ОПЕРАЦІЇ МДП (TIR OPERATIONS) – перевезення на умовах Конвенції МДП з використанням національного законодавства у визначених випадках, митною територією України – з митниці відправлення або проміжної митниці в митницю призначення або проміжну митницю. З 01.01.2009 всі операції МДП проводяться з використанням європейської митної інформаційної системи NCTS (New Customs Transit System). Дія Конвенції МДП поширюється на перевезення товарів, які виконуються без проміжного перевантаження останніх, з митниці відправлення в митницю призначення транспортними засобами, зчепами дорожніх транспортних засобів або в контейнерах з перетином одного чи декількох кордонів за умови, що все МДП чи його частина від початку й до кінця здійснюється автомобільним транспортом.

О.МДП виконується за умови, що товари перевозяться транспортними засобами за наявності свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення вантажів під митними печатками й пломбами (за винятком перевезень великовагових чи громіздких вантажів), а товари, що перевозяться в контейнерах, – Свідоцтва про допущення контейнера до перевезення вантажів під митними печатками й пломбами за типом конструкції чи Свідоцтва про допущення контейнера до перевезення вантажів під митними печатками й пломбами, виданого на будь-якому етапі після виготовлення контейнера.

Держатель книжки МДП, який здійснює **О.МДП** і прибуває в Україну з іншої країни, або держатель книжки МДП, який здійснює МДП і виїжджає за кордон, повинен мати: реєстраційні документи на транспортний засіб і посвідчення водія, що відповідають вимогам Конвенції про дорожній рух (Відень, 1968 р.); на транспортному засобі – реєстраційний номерний знак, літери якого відповідають латинському алфавітові, прямокутні таблички з написом «TIR», що відповідають вимогам статті 16 Конвенції МДП, а також розпізнавальний знак держави, у якій зареєстровано цей транспортний засіб; Свідоцтво про допущення.

Гармаш Є.В.

ОПЕРАЦІЯ КОНСИГНАЦІЙНА (CONSIGNMENT OPERATION) – операція з реалізації товарів, відповідно до якої одна сторона (консигнатор) зобов'язується за дорученням другої сторони (консигнанта) продати протягом визначеного часу (строку дії угоди консигнації) за обумовлену винагороду з консигнаційного складу від свого імені товари, які належать консигнанту.

Загалом, консигнація (лат. consignatio – письмовий доказ) – комісійний продаж товарів за кордон через консигнаційні склади посередників, згідно з яким право власності на товар, що надходить на склад посередника, залишається за власником до моменту його продажу покупцеві. **О.к.** широко застосовується в ЗЕД, зокрема при імпорті товару. Законодавство України консигнаційні послуги визначає як один з видів ЗЕД.

Оскільки на території України не існує на да-

ний момент спеціалізованих консигнаційних складів, реалізація імпортного товару за договорами консигнації здійснюється з митних складів. Для реалізації консигнатором імпортного товару на території України зі складу необхідно виконати такі дії: укласти договір консигнації між резидентом України (консигнатор) і нерезидентом (консигнант); укласти договір зберігання між консигнатором і власником митного складу; фактично поставити товар на митний склад; укласти договір поставки між консигнатором і третіми особами (покупцями).

Підставою для розміщення товару на митних складах за договорами консигнації є митна декларація, оформлена відповідно до режиму «митний склад». При митному оформлені товару, який продається покупцям зі складу, оформляється вантажна митна декларація відповідно до режиму «імпорт», сплачуються всі необхідні митні платежі й товар випускається у вільне користування. Товари, завезені на реалізацію за консигнацією, можуть зберігатися в режимі «митний склад» не більше трьох років (1095 днів). Тому строк консигнації не має перевищувати цей термін. Після закінчення 3-річного строку зберігання товарів на митних складах, вони мають бути заявлені в інший митний режим або передані на зберігання митниці.

Укладення консигнаційного договору пов'язано з певним ризиком для консигнанта, оскільки консигнатору відправляється ще непроданий товар, і немає впевненості в тому, що він буде проданий. Тому важливою частиною консигнаційного договору є стаття, яка регулює операції з товаром, що не був проданий протягом строку консигнації. Залежно від цього виділяють 3 види **О.к.**: безповоротна (після закінчення строку консигнації залишки нереалізованого товару викуповує консигнатор); частково поворотна (після закінчення строку консигнації консигнатор викуповує визначену частину нереалізованого товару, а іншу частину повертає консигнанту); поворотна (після закінчення строку консигнації вся нереалізована продукція повертається консигнанту).

Крисоватий А.І.

ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ УСНЕ (ORAL SURVEY OF CITIZENS AND OFFICIALS OF ENTERPRISES) – 1) форма здійснення митного контролю, що передбачає отримання посадовою особою митного органу інформації, що має значення для здійснення митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією; 2) один з прийомів методу фактичного контролю, який застосовується суб'єктами фінансового контролю з метою отримання інформації від третіх осіб, що володіють інформацією про підконтрольний об'єкт. Усне опитування проводиться посадовими особами митних органів. Відповідно до положень МКУ 2012 р. під час проведення усного опитування у разі необхідності складається протокол, форма якого затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Про складення протоколу особа, яка опитується, попереджається перед початком опитування.

Івашова Л.М.

ОПІУМ (ОПІЙ) (OPIUM) [лат. Papaver somniferum] – наркотична речовина рослинного походження, яку отримують з висушеного на сонці молочного соку, що добувають із недозрілих коробочок маку посівного.

Завдяки високому вмісту морфінових алкалоїдів застосовувався в традиційній медицині як сильний знеболювальний та заспокійливий засіб. Проте він дуже швидко викликав наркотичну залежність і зараз використовується лише як сировина для одержання лікарських препаратів, а також для синтезу наркотику героїну.

О. отримують надрізаючи коробочки маку посівного після опадання пелюсток. Біла смолянista речовина, що витікає поступово твердіє і стає коричневою, це і є **О.**, що містить близько 20 алкалоїдів, включаючи морфін (10 %), кодеїн (0,5 %), наркотин (носкапін), тебаїн та папаверин.

Перші згадки про **О.** відносяться до 300-х років до н.е. **О.** застосовувався у Стародавній Греції. Гіппократ описував його болезаспокійливі властивості. У подальшому (в 1-му тисячолітті н.е.) вживання **О.** поширилося на схід, в Індію, Китай. Пік вживання **О.** в Європі припав на кінець XIX ст.

Компанії, що займаються вирощуванням маку посівного, повинні мати відповідну ліцензію. Вирощування рослин маку посівного без ліцензії у кількості більше 10 особин, зберігання та транспортування **О.** несе за собою кримінальну відповідальність відповідно до ККУ.

Незаконне переміщення через митний кордон України **О.** кваліфікують як контрабанду.

Мотюк К.Д.

ОПІУМНІ ВІЙНИ – див. ВІЙНИ ОПІУМНІ.

ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ – див. ОСОБЛИВОСТІ ПРОПУСКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ.

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ СПРАВИ (STATE REGULATORY AUTHORITIES OF CUSTOMS AFFAIRS) – система органів державної влади, які здійснюють регулювання державної митної справи в Україні.

Регулювання митної справи здійснюють найвищі органи державної влади України. Основні напрями митної політики України, структура системи органів державного регулювання митної справи, розмір мита та умов митного обкладення, спеціальні митні зони та митні режими на території України, перелік товарів, експорт, імпорт і транзит яких територією України забороняється, визначається ВРУ. Організація і забезпечення провадження митної справи; установлення розмірів митних зборів і плати за митні процедури; координація діяльності міністерств, державних комітетів та відомств України з питань митної справи; проведення переговорів та укладення міжнародних договорів України з митних питань у випадках, передбачених законами України; подання на розгляд ВРУ пропозицій щодо системи митних органів України здійснюються КМУ.

Безпосереднє керівництво здійсненням державної митної справи до грудня 2012 р. покладалося на центральний орган виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи – Державну митну службу України. ДМСУ у своїй діяльності керувалася Конституцією та законами України, актами Президента України та КМУ, наказами та дорученнями Міністра фінансів України, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України. Діяльність ДМСУ спрямовувалася і координувалася КМУ через Міністра фінансів. Із грудня 2012 р. безпосереднє керівництво здійснення державної митної справи перейшло до новоствореного Міністерства доходів і зборів України, яке у 2014 р. було реорганізовано у Державну фіскальну службу.

До системи органів державної влади, які беруть участь у регулюванні митної справи, також входять: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, НБУ, Антимонопольний комітет України, Державна служба експортного контролю, Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі, органи місцевого управління.

Забороняється регулювання митної справи не передбаченими в законодавстві України актами і діями державних та недержавних органів.

Разумей М.М.

ОРГАНИ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ (AUTHORITIES OF REVENUE AND DUTIES) – термін, що виник у зв'язку зі створенням на базі ДПСУ та ДМСУ Міністерства доходів і зборів України, та введений ЗУ від 04.07.2013 № 405-VII «Про внесення змін до МКУ у зв'язку з проведенням адміністративної реформи» на заміну терміну «митний орган». До **О.д.з.** належать: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, митниці та митні пости.

Прус Л.Р.

ОРГАНИ МИТНІ – див. МИТНІ ОРГАНИ.

ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1917 – 1922 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1917 – 1922 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1923 – 1929 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1923 – 1929 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1929 – 1953 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1929 – 1953 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1953 – 1985 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1953 – 1985 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1985 – 1991 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1985 – 1991 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 1991 – 1993 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1991 – 1993 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 1994 – 1996 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1994 – 1996 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 1996–2005 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1996–2005 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 2006–2008 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2006–2008 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 2009–2012 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2009–2012 РОКАХ.

ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 2013–2014 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2013–2014 РОКАХ.

ОРГАНИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ (AUTHORITIES THAT IMPLEMENT MEASURES TO PREVENT AND COMBAT CORRUPTION) – органи державної влади, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції або беруть участь у їх здійсненні у межах повноважень, визначених законами та іншими виданими на їх основі нормативно-правовими актами.

До **О.** належать ВРУ, КМУ, спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики при Президентові України, органи прокуратури, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю МВСУ, по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБУ, уповноважені підрозділи органів державної влади, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування. Крім того, у межах повноважень, визначених Конституцією України, **О.** також здійснює Президент України, інститут якого не належить до жодної гілки влади, але за своєю сутністю тяжіє до виконавчої влади.

Президент України видає нормативні акти антикорупційного змісту, визначає державну антикорупційну стратегію, утворює спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики. ВРУ приймає закони, спрямовані на запобігання і протидію корупції. КМУ спрямовує і координує роботу органів виконавчої влади щодо запобігання і протидії корупції відповідно до Конституції і законів України, актів Президента України. Спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики, який утворюється Президентом України, здійснює координацію реалізації визначеної Президентом України антикорупційної стратегії. Органи прокуратури, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю МВСУ, по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБУ є спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції. Дані **О.** безпосередньо здійснюють у межах своєї компетенції заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень. Координацію діяльності правоохоронних **О.** здійснюють у межах визначених законами повноважень Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори. Посадові і службові особи державних органів, органів влади АРК, посадові особи місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення працівниками відповідних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів зобов'язані у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Молдован Е.С.

ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ (INTERNATIONAL ORGANIZATIONS) – об'єднання держав, установ, фізичних осіб, що спільно реалізують програму або мету на підставі певних правил та процедур і діяльність яких виходить за національні кордони. Історію виникнення і функціонування **О.м.** можна поділити на декілька етапів:

I етап. Становлення системи міжнародних організацій (середина XIX ст. – середина 40-х рр. XX ст.).

II етап. Формування системи Об'єднаних Націй (середина 40-х – кінець 50-х років XX ст.).

III етап. Активізація процесу утворення й поширення міжнародних регіональних організацій (кінець 50-х – кінець 80-х років).

IV етап. Відновлення єдиної системи міжнародних економічних відносин (з 90-х років XX ст.).

Кількість **О.м.** вимірюється тисячами. Вони дуже різноманітні за складом учасників, цілями, функціями, місцем в інституційному середовищі міжнародного бізнесу та впливом на міжнародні відносини.

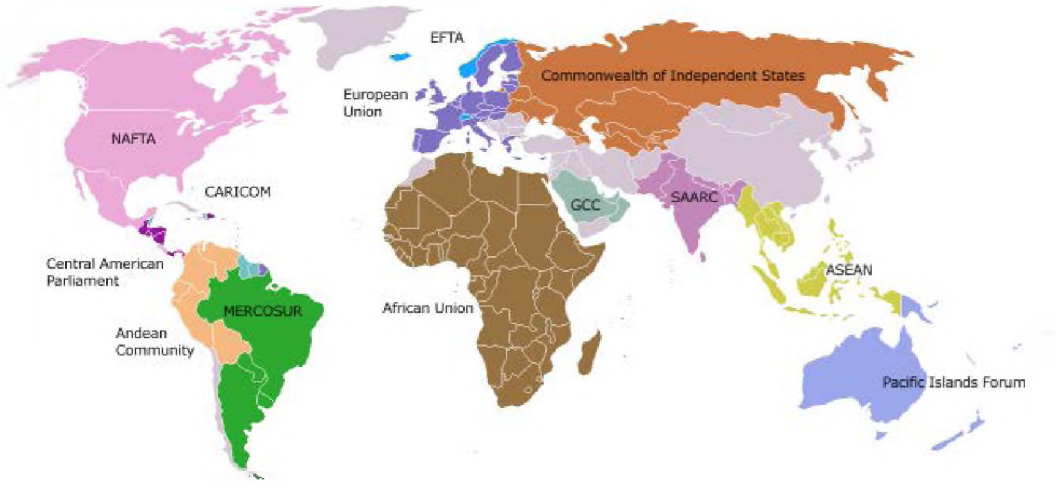
В економічній літературі визначено такі основні ознаки класифікації **О.м.**:

1) членство суб'єктів міжнародних відносин і юридичний статус організацій: міждержавні (ООН, НАТО, ОБСЄ, ЄС, НАФТА); неурядові (Міжнародна торговельна палата, Спілка міжнародних ярмарків, Міжнародний кооперативний альянс, Всесвітня конфедерація праці);

2) за географічним розташуванням: глобальні (МВФ, СОТ, ОЕСР, Червоний хрест); регіональні (ЄС, НАФТА, АСЕАН, СНД);

3) за функціональною спрямованістю: загальної компетенції (ООН, ЄС); спеціальної компетенції (ОПЕК, СОТ);

4) за характером діяльності: універсальні (ООН, ЄС); політичні (Ліга арабських держав, Організація африканської єдності, Західноєвропейський союз); економічні (Велика сімка, СОТ, ОПЕК); гуманітарні

Територіальне розміщення міжнародних організацій

(Червоний Хрест); культурно-просвітницькі (ЮНЕСКО); оборонні (НАТО, ЗЄС);

5) за умовами участі в членстві: відкриті; закриті.

До головних цілей та функцій **О.м.** належать: вивчення та застосування заходів вирішення найважливіших проблем міжнародних економічних відносин; забезпечення стабілізації валюти; сприяння усуненню торговельних бар'єрів і забезпечення широкого товарообігу між державами; виділення коштів на додаток до приватного капіталу для надання допомоги технологічному та економічному прогресу; стимулювання покращення умов праці і трудових відносин; прийняття резолюцій і рекомендацій з регулювання світових господарських зв'язків.

Попель С.А.

ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ МИТНІ (CUSTOMS INTERNATIONAL ORGANIZATIONS) – міжнародні об'єднання та організації, які ставлять за мету уніфікацію та стандартизацію системи митного регулювання зовнішньоекономічних операцій, формують структуру та зміст міжнародного митного права, розширюють напрями багатостороннього міжнародного митного співробітництва, здійснюють конвергенцію митного законодавства різних держав та їхнього вдосконалення, працюють у сфері кодифікації та прогресивного розвитку норм міжнародного митного права.

Учасники **О.м.м.** обмінюються інформацією щодо удосконалення методів роботи органів митної служби, запроваджують об'єднані номенклатури та єдині адміністративні документи митного права, спрощують перевірки та оформлення, які стосуються перевезення товарів, здійснюють підтримку ведення сучасних митних систем та впровадження в них новітніх інформаційних технологій, організовують семінари та навчальні цикли.

О.м.м. поділяються на: універсальні (СОТ, ВМО) та регіональні (ЄС, СНД, Євразійське економічне співтовариство, Організація Чорноморського Економічного Співробітництва).

ВМО є світовим центром митної експертизи, їй належить лідируюча роль в обговоренні, розвитку та удосконаленні техніки митної справи та митного законодавства. Основною метою даної організації є забезпечення якомога вищого рівня погодженості й одноманітності митних систем держав-учасниць, посилення вивчення проблем, що виникають у процесі розвитку і поліпшення митного законодавства, а також підвищення ефективності роботи митних служб за допомогою заходів, що сприяють їх національному розвитку, а саме: зміцнення національної безпеки, ведення статистики зовнішньої торгівлі та збільшення надходження податків.

Мартинюк В.П.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ – див. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ – див. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ.

ОРГАНІЗАЦІЯ БЛАГОДІЙНА (CHARITABLE ORGANIZATION) – юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визна-

чених ЗУ «Про благодійну діяльність та благодійні організації», як основну мету її діяльності.

Метою **О.б.** не може бути одержання і розподіл прибутку серед засновників, членів органів управління, інших пов'язаних з ними осіб, а також серед працівників таких організацій. На працівників **О.б.** поширюється законодавство про працю, загальнообов'язкове державне соціальне страхування та соціальне забезпечення. **О.б.** самостійно визначають сфери, види, місце (територію), строки і бенефіціарів благодійної діяльності в установчих документах, благодійних програмах або інших рішеннях органів управління. **О.б.** мають право створювати відокремлені підрозділи, бути засновником та учасником інших **О.б.**, а також спілок, асоціацій, інших добровільних об'єднань, здійснювати спільну благодійну діяльність, а також мати інші права згідно із законом.

О.б. може бути створена як благодійне товариство, благодійна установа чи благодійний фонд з урахуванням особливостей, визначених законодавством про благодійництво та іншими законами України. Благодійним товариством визнається **О.б.**, яка створена не менше ніж двома засновниками та діє на підставі статуту. Благодійною установою визнається **О.б.**, установчий акт якої визначає активи, які один або кілька засновників передають для досягнення цілей благодійної діяльності за рахунок таких активів та/або доходів від таких активів. Установчий акт благодійної установи може міститися в заповіті. Засновник або засновники благодійної установи не беруть участі в управлінні благодійною установою. Благодійна установа діє на підставі установчого акта. Благодійним фондом визнається **О.б.**, яка діє на підставі статуту, має учасників та управляється учасниками, які не зобов'язані передавати цій організації будь-які активи для досягнення цілей благодійної діяльності. Благодійний фонд може бути створено одним чи кількома засновниками. Активи благодійного фонду можуть формуватися учасниками та/або іншими благодійниками.

Установчим документом благодійного товариства та благодійного фонду є статут. Установчим документом благодійної установи є установчий акт. Установчі документи благодійної організації затверджуються засновником (засновниками) **О.б.** або уповноваженими ними особами. Установчі документи **О.б.** повинні містити: її найменування; цілі та сфери благодійної діяльності; органи управління **О.б.**, їх склад, компетенцію, порядок діяльності та прийняття ними рішень; порядок призначення, обрання або затвердження членів органів управління **О.б.**, крім вищого органу управління благодійного товариства та благодійного фонду, їх заміщення, зупинення їх повноважень, припинення їх повноважень (відкликання); порядок внесення змін до установчих документів організації; джерела активів (доходів), порядок контролю і звітності **О.б.**; підстави та порядок припинення **О.б.**, у тому числі порядок розподілу активів.

Статут благодійного товариства та благодійного фонду має містити також умови та порядок прийняття до складу учасників благодійного товариства чи благодійного фонду, права та обов'язки учасників, а також умови та порядок їх виключення зі складу учасників благодійного товариства чи благодійного фонду.

О.б. набувають прав та обов'язків юридичної особи з моменту їх державної реєстрації. Державну реєстрацію **О.б.** проводять державні реєстратори за місцезнаходженням **О.б.** відповідно до ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців».

Фрадинський О.А.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА – див. ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АНДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. АНДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АРАБСЬКА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. АРАБСЬКА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АСОЦІАЦЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ» – див. АСОЦІАЦІЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АФРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ» – див. АФРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «БЕНІЛЮКС» – див. БЕНІЛЮКС.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «БРІК/БРІКС» – див. БРІК/БРІКС.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ВСЕСВІТНІЙ ПОШТОВИЙ СОЮЗ» – див. ВСЕСВІТНІЙ ПОШТОВИЙ СОЮЗ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ВСЕСВІТНЯ МИТНА ОРГАНІЗАЦІЯ» – див. ВСЕСВІТНЯ МИТНА ОРГАНІЗАЦІЯ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ» – див. ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ГУАМ» – див. ГУАМ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН» – див. ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ» – див. ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКА АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО («СПІЛЬНИЙ РИНОК»).

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ІНТЕРПОЛ» – див. ІНТЕРПОЛ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН» – див. КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ» – див. КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ» – див. ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ» – див. ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МЕРКОСУР» – див. МЕРКОСУР.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ» – див. МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ» – див. МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ» – див. МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ» – див. МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ» – див. МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ» – див. МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ» – див. МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ» – див. ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ» – див. ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ» – див. ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД» – див. РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ» – див. РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ» – див. СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ» – див. СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ» – див. СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК» – див. ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ.

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА.

ОРГАНІЗАЦІЯ НУМЕРУВАЛЬНА НАЦІОНАЛЬНА (NATIONAL ORGANIZATION NUMERUVALNA) – організація чи установа, що сприяє розвитку штрихового кодування та здійснює нумерацію одиниць обліку в конкретній державі та представляє її в Міжнародній асоціації товарної нумерації. У міжнародній системі товарної нумерації EAN (European Article Number) в якості **О.н.н.** виступає «ЄАН-УКРАЇНА».

Яковенко О.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ (ORGANISATION FOR COOPERATION OF RAILWAYS) – міжнародна організація в галузі залізничного транспорту, створена на нараді міністрів залізничного транспорту 28.06.1956 у м. Софія (Республіка Болгарія) щодо формування передумов для здійснення міжнародних залізничних перевезень в напрямку між Європою і Азією. Основою існування і роботи **ОСЗ** є «Положення про **ОСЗ**», яке має характер міжнародного договору.

У роботі **ОСЗ** як міжурядової організації беруть участь 27 країн: Азербайджан, Албанія, Білорусь, Болгарія, Угорщина, В'єтнам, Грузія, Іран, Казахстан, Китай, КНДР, Куба, Киргизія, Латвія, Литва, Молдова, Монголія, Польща, Росія, Румунія, Словаччина, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Україна, Чехія та Естонія. Крім того, в якості спостерігачів у **ОСЗ** беруть участь Німецька, Французька, Грецька, Фінська, Сербська залізниці і ЗАТ «Залізниця Дьйор – Шопрон – Ебенфурт».

На початку 50-х років XX ст. у зв'язку зі зростаючим розвитком соціальних та економічних зв'язків між соціалістичними країнами, стало необхідним створення єдиних правових і економічних норм для забезпечення пасажирських і вантажних перевезень у міжнародному сполученні.

ОСЗ – єдина міжнародна організація, в рамках якої сьогодні вирішуються практично всі питання (економічні, фінансові, експлуатаційні та технічні) функціонування залізничного транспорту в умовах його структурних перетворень.

Найважливішим з основних напрямів діяльності **ОСЗ** є ведення справ Угоди про міжнародне залізничне пасажирське сполучення (СМПС), Угоди про міжнародне залізничне вантажне сполучення (СМГС), Договору про правила користування вагонами у міжнародному сполученні (ППВ), Договору про Міжнародний залізничний пасажирський тариф (МПТ), Договору про єдиний транзитний тариф (ЕТТ), Договору про Міжнародний транзитний тариф (МТТ), Договору про Правила розрахунку за перевезення у міжнародному пасажирському і вантажному сполученнях.

Основні напрями роботи **ОСЗ** на період 2006 – 2016 рр.: забезпечення, розвиток і удосконалення міжнародних залізничних перевезень на євроазіатському просторі; підвищення конкурентоздатності перевезень залізничним транспортом країн-членів **ОСЗ**; удосконалення нормативної законодавчої бази, що регламентує безперешкодне перевезення вантажів і пасажирів; продовження роботи з пошуку шляхів зближення і гармонізації правових систем СМГС і КОТІF на основі існуючої «Спільної точки зору», впровадження на залізницях країн-членів **ОСЗ** проекту уніфікованої накладної ЦІМ/СМГС; продовження робіт з ревізії СМГС і СМПС із метою наближення цих нормативних документів до реалій і вимог сьогодення, з урахуванням необхідності розвитку ринкових відносин і захисту інтересів клієнта; проведення робіт з актуалізації Правил перевезень небезпечних вантажів і гармонізації їх із правилами RID; продовження роботи з розвитку й удосконалення існуючих транспортних коридорів **ОСЗ**; подальше зміцнення співробітництва і взаємодії залізниць, насамперед в галузі пасажирських і вантажних перевезень, удосконалення інфраструктури і рухомого складу; створення швидкісних магістралей для перевезень пасажирів і вантажів у міжнародному сполученні; розвиток мультимодальних перевезень між Європою й Азією, враховуючи контейнерні перевезення; удосконалення тарифної політики з метою створення конкурентних тарифів під час організації перевезень у міжнародному вантажному сполученні за участю транспортних коридорів **ОСЗ**; продовження роботи з удосконалення і гармонізації системи опису й кодування вантажів у міжнародному вантажному сполученні, а також правил користування вагонами у міжнародному вантажному сполученні.

Укрзалізниця була прийнята в **ОСЗ** у червні 1992 р. Укрзалізниця як один із найактивніших членів **ОСЗ** разом із залізницями Росії, Білорусії, Казахстану, Польщі та ін. бере участь у роботі всіх органів **ОСЗ**, а це: Комісія з транзитної політики та стратегії розвитку, Комісія з транспортного права, Комісія з вантажних перевезень, Комісія з пасажирських перевезень, Комісія з інфраструктури і рухомого складу, Постійна робоча група з кодування та інформатики, Постійна робоча група з фінансових і розрахункових питань.

Укрзалізниця є учасником усіх Угод, Договорів і тарифів, що діють у рамках **ОСЗ**.

Прус Л.Р.

ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІЛКА МОЛОДИХ МИТНИКІВ» – див. МОЛОДІЖНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІЛКА МОЛОДИХ МИТНИКІВ» (МГО СММ).

ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ (ORGANISATION OF EASTERN CARIBBEAN STATES – OESC) – економічний і валютний союз країн Карибського басейну. Угоду про створення **OECS** підписано 18.06.1981. Адміністративний центр **OECS** – Морне (Сент-Люсія). Держави **OECS** мають єдину валюту – східнокарибський долар. Операції з валютою здійснюються через Східнокарибський центральний банк на острові Сент-Кітс. Центральний банк має виняткове право випуску банкнот і монет на території держав-членів **OECS**. Східнокарибський долар використовується у семи державах **OECS** і в Ангілья. На території Британських Віргінських островів як валюта використовується долар США.

Ченцов В.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (ORGANIZATION OF THE BLACK SEA ECONOMIC COOPERATION – BSEC) – міжурядова регіональна організація, об'єднує 12 держав Чорноморського басейну, Закавказзя і Балкан. 25.06.1992 під час зустрічі на вищому рівні у Стамбулі, представники держав підписали Декларацію про Чорноморське економічне співробітництво, що визначила пріоритетні напрями і основні механізми цього регіонального співробітництва.

05.06.1998 на саміті у м. Ялта глави держав/урядів Азербайджану, Албанії, Болгарії, Вірменії, Греції, Грузії, Молдови, Російської Федерації, Румунії, Туреччини й України підписали Статут **BSEC**. Підписанням Статуту завершився процес створення нової міжнародної регіональної економічної організації. 01.05.1999 після ратифікації Статуту парламентами держав-членів відбулась інавгурація цієї організації і поява її на міжнародній арені. Відповідно до Статуту **BSEC** країни-учасниці співпрацюють між собою у таких сферах: торгівля та економічний розвиток; банківська справа і фінанси; зв'язок; енергетика; транспорт, сільське господарство та агропромисловість; охорона здоров'я і фармацевтика; охорона довкілля; туризм; наука і техніка; обмін статистичними даними та економічна інформація; співробітництво між митними й іншими прикордонними органами; контакти між людьми; боротьба з організованою злочинністю, незаконним обігом наркотиків, зброї і радіоактивних матеріалів, актами тероризму і незаконною міграцією.

У рамках Платформи співробітництва між державами здійснюється взаємодія між **BSEC** і ЄС. Діяльність організації доволі швидко стала предметом уваги за межами регіону. Як результат, через кілька років після її створення, сформувався інститут спостерігачів **BSEC**. В їх числі – Австрія, Єгипет, Ізраїль, Італія, Німеччина, Польща, Словаччина, Туніс, Франція. Країни-спостерігачі запрошуються на засідання старших посадових осіб і зустрічі міністрів іноземних справ, беруть участі в тих заходах, які становлять для них інтерес. Статус спостерігача при **BSEC** можуть мати і міжнародні організації (наприклад, Європейська енергетична хартія), зацікавлені в розвитку регіонального економічного співробітництва. У роботі **BSEC** беруть участь представники міжнародних організацій: ЄЕК ООН, Економічна і соціальна комісія для Азії і Тихого океану (ЕСКАТО ООН), Європейська конференція міністрів транспорту (ЕКМТ), Європейська комісія, Парламентська асамблея ОЧЕС (ПАЧЕС), Чорноморський банк торгівлі і розвитку (ЧБТР), а також представники неурядових організацій.

Основними цілями **BSEC** є: створення режиму вільного руху товарів, послуг, капіталів; формування інфраструктури бізнесу – мережі банків і ділових центрів для фінансування й інформаційної підтримки державних і приватних інвестицій в інфраструктурні проекти; спорудження спільними зусиллями об'єктів інфраструктури на транспорті, створення нових транспортних комунікацій, перехід на сучасні транспортні і складські технології; створення транспортних коридорів; організація поромного сполучення між портами Чорного моря тощо; використання і охорона ресурсів Чорного моря – біологічних, мінеральних, водних, в тому числі в галузі морського рибальства і рибозведення; співробітництво в розвитку паливно-сировинної бази регіону, раціональному використанні енергії, будівництві газо- і нафтопроводів, модернізації нафтопереробних підприємств, будівництві терміналів на березі Чорного моря, використання нетрадиційних джерел енергії; співробітництво в технічному переозброєнні металургійних підпри-

ємств і в агропромисловому комплексі, розвитку телекомунікацій країн **BSEC**; кооперація в розвитку уніфікованої митної системи країн регіонів. Членами Організації є 12 країн: Азербайджан, Албанія, Болгарія, Вірменія, Греція, Грузія, Молдова, Росія, Румунія, Сербія, Туреччина та Україна.

Вищим органом **BSEC** є саміти, що проводяться за узгодженням країн-учасниць, розглядають принципові питання багатосторонньої взаємодії. Головним постійним органом **BSEC**, що приймає рішення, є Рада міністрів закордонних справ (РМЗС). Засідання Ради проводяться, як правило, двічі на рік, після закінчення головування країни. Рада вирішує усі питання щодо функціонування **BSEC**, розглядає результати діяльності допоміжних органів і приймає відповідні резолюції, рішення та рекомендації. Рішення РМЗС приймаються консенсусом. У період між засіданнями Ради координацію діяльності в рамках **BSEC** здійснює діючий голова – міністр закордонних справ головуючої у **BSEC** країни.

Комітет старших посадових осіб (КСПО) **BSEC** репрезентує міністрів закордонних справ країн-членів між засіданнями РМЗС і діє від їх імені. Зокрема, КСПО розглядає діяльність допоміжних органів, виконання рішень і рекомендацій Ради, готує пропозиції щодо прийняття Радою нових рішень та вносить для затвердження Радою проект бюджету **BSEC**. Допоміжними органами **BSEC** є робочі групи, які проводять регулярні засідання для обговорення конкретних напрямів галузевого співробітництва. У рамках **BSEC** функціонують робочі групи з таких питань: сільського господарства, фінансів та банківської діяльності, боротьби зі злочинністю, інформаційних та телекомунікаційних технологій, співробітництва у надзвичайних ситуаціях, енергетики, захисту навколишнього середовища, обміну статистичними даними, охорони здоров'я і фармацевтики, науки і технологій, малого та середнього бізнесу, туризму, торгівлі та економічного розвитку, транспорту, культури, освіти. Крім того, в разі необхідності можуть створюватися тимчасові робочі групи експертів з конкретних питань.

Виконавчим органом **BSEC** є Постійний Міжнародний Секретаріат **BSEC**, що розташований у м. Стамбул. Секретаріат функціонує під загальним керівництвом діючого голови **BSEC**. Безпосереднє керівництво здійснюється Генеральним секретарем ПМС **BSEC**. Парламентська асамблея **BSEC** представляє національні парламенти держав-членів і забезпечує постійну підтримку процесу чорноморського співробітництва на консультативній основі. Асамблея складається з 70 членів, що призначаються національними парламентами на строк не менше одного року. Кількість делегатів від кожної країни приблизно відповідає чисельності її населення. Кожна національна делегація працює на постійній основі. Підприємництво в структурі **BSEC** представлено Діловою радою – міжнародною недержавною неприбутковою організацією, що складається з представників ділових співтовариств держав-членів **BSEC**. На рівні місцевих влад країн-учасниць **BSEC** діє Чорноморський клуб. У рамках **BSEC** є Координаційний центр з обміну статистичними даними і економічною інформацією (Туреччина) та Регіональний енергетичний центр (Болгарія).

У рамках **BSEC** підписана низка документів про регіональне співробітництво, серед яких: Угода між урядами держав-учасниць про співробітництво у наданні надзвичайної допомоги і ліквідації надзвичайних ситуацій, що виникли внаслідок лих природного і техногенного характеру; Угода про співробітництво у боротьбі зі злочинністю, зокрема організованою; Меморандуми про взаєморозуміння у сприянні вантажним автоперевезенням у регіоні, з розвитку морських магістралей регіону **BSEC**, про скоординований розвиток Чорноморського транспортного кільця швидкісних автомагістралей, про взаєморозуміння у співробітництві між дипломатичними академіями та інститутами при міністерствах закордонних справ країн-членів **BSEC**. Підписані також Угода про спрощення візових процедур для підприємців та Угода про спрощення візового режиму для водіїв вантажного автотранспорту країн-членів **BSEC**.

Барановський О.І.

ОРДЕН (ORDER) [від нім. orden, лат. ordo – знак, розряд] – знак відзнаки, почесна державна нагорода за особливі заслуги. Орденські знаки набули поширення у Європі у XIV – XVI ст., як придворні ордени, засновані монархами для заохочення дворян. В Англії Орден Підв'язки 1348 – 1350 рр. та орден Бані 1399 р., у Бургундії, Іспанії та Австрії Орден Золотого Руна 1429 р., у Франції Орден Святого Духа 1579 р. Найбільша кількість **О.** виникла у XVIII – XIX ст., в тому числі, у тих державах Азії, де раніше **О.** не було: в Туреччині Орден Півмісяця 1799 р., в Ірані Орден Лева і Сонця 1808 р., в Японії Орден Сонця, яке сходить 1875 р., в Китаї Орден Подвійного Дракона 1882 р.

О., як правило складається зі знака (хреста, зірки, або ін.), який носили на стрічці або ланцюжку, з

Орден Золотого Руна

XVIII ст. на колодці (за допомогою булавки або гвинта), та широкій стрічці певних кольорів, яку носили через плече для вислих ступенів **О.** Кожний **О.** має один або декілька ступенів. Між **О.** також існувала своя ієрархія.

У разі переїзду громадян на постійне місце проживання до інших держав їм дозволяється вивозити особисті нагороди, на які є орденські книжки або нагородні посвідчення. Вивезення громадянами, які переїжджають на постійне місце проживання до іншої держави, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки. У випадку належності державних нагород до інших історичних епох вони вважаються культурною цінністю, якщо виготовлені до 1950 р., як пластика малих форм.

Калашникова О.Л.

ОРДЕРНІ ПОСТАВКИ ТОВАРУ – див. ПОСТАВКИ ТОВАРУ ОРДЕРНІ.

ОРЕНДА МИТА (RENT OF DUTY) – практика передачі права на збирання митних платежів, поширена у Великому Князівстві Литовському. Князь надсилав дозволений лист до воєводи, в якому зазначалось, кому, на який термін і на яких умовах передавались в оренду митні збори. Зазвичай термін **О.м.** становив три роки, а встановлена для кожного окремого випадку орендна плата мала вноситися щороку, рідше щопівроку у визначений день. Переважно вона здійснювалась у грошовій формі, хоча інколи встановлювалося, що деяка частина буде сплачуватись певними виробами. **О.м.** потребувала чималих капіталів, а їх мали лише великі підприємці або магнати (у більшості випадків – євреї). Як митники-орендарі фігурують одні й ті ж особи: Аврам і Міхель Єзофовичі та інші члени родини Ребенковичів, Лерин Гериш, Шамак Данилович, Нисан Шимшич та ін.

Система оренд або відкупів дозволяла отримувати живі гроші для державних потреб та була вигідною як євреям, так і владі, бо остання завжди могла розраховувати на отримання позичок від перших. Нерідко конкурентами євреїв-кредиторів у цій справі ставали підприємливі шляхтичі. Особливою активністю відзначалася родина Борзобагатих-Красенських. Однак у більшості випадків шляхті так і не вдалося монополізувати такий вид економічної діяльності.

З наданням права стягувати мита тим чи іншим особам, звільненням шляхти від сплати мита з товарів власного виробництва було пов'язане поступове зменшення митних надходжень.

Ченцов В.В.

ОРІЄНТУВАННЯ (OPERATION BRIEFING) – інформація про осіб та/або транспортні засоби, за допомогою яких можуть бути вчинені порушення законодавства України з питань державної митної справи, а також інформація про товари, що можуть бути об'єктом правопорушення, яка створена митними органами самостійно за результатами здійснення аналітичної роботи або отримана митними органами. **О.** як один з інструментів розробки і реалізації заходів з управління ризиками використовуються для невідкладного інформування митниць про осіб та/або транспортні засоби, за допомогою яких можуть бути вчинені порушення законодавства України з питань державної митної справи, про товари, які можуть бути об'єктом правопорушення, та про застосування форм контролю для виявлення, запобігання та припинення таких порушень. Джерелом інформації щодо **О.** є відомості, отримані митницею від інших органів державного контролю, міжнародних організацій, митних та інших уповноважених органів іноземних держав, власні аналітичні напрацювання та інші джерела.

Булана В.В., Несторишен І.В.

ОСВІТА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ПРОФЕСІЙНА (PROFESSIONAL EDUCATION IN CUSTOMS AFFAIRS) – містить: підготовку фахівців з вищою освітою; перепідготовку працівників митних органів; підготовку наукових та науково-педагогічних кадрів; підвищення кваліфікації працівників митних органів; організацію навчання працівників митних органів без відриву від роботи.

Підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації працівників митних органів здійснюються у спеціалізованих навчальних закладах митних органів та у спеціалізованому органі з питань спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Підготовка фахівців з вищою освітою для митних органів за окремими напрямами може здійснюватися також у вищих навчальних закладах іншого галузевого підпорядкування за державним замовленням. Спеціалізовані навчальні заклади митних органів можуть надавати освітні послуги за кошти фізичних та юридичних осіб згідно із законодавством.

Фінансування **О.** здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, а також додаткових джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Фрадинський О.А.

ОСКАРЖЕННЯ ПОСТАНОВ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (APPEAL JUDGEMENTS IN CASES ON VIOLATION OF CUSTOMS RULES) – є засобом забезпечення прав особи, стосовно якої вона винесена. **О.,** також є засобом забезпечення законності винесення постанови у справах про порушення митних правил через можливість **О.** прокурором або митним органом, який здійснював провадження у цій справі в разі винесення постави судом. **О.** здійснюється у формі скарги або адміністративного позову. Скарга подається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику у порядку та в строки встановлені КУпАП. А адміністративний позов подається до місцевого загального суду як адміністративного суду в порядку, передбаченому КАСУ.

Результатом **О.** може бути скасування постанови про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил або про припинення провадження у справі про порушення митних правил за таких підстав:

1) відсутність у діях особи, яка притягується до відповідальності, ознак порушення митних правил;

2) необ'єктивність або неповнота провадження у справі або необ'єктивність її розгляду;

3) невідповідність викладених у постанові висновків фактичним обставинам справи;

4) винесення постанови неправомочною особою, безпідставне недопущення до участі в розгляді справи особи, притягнутої до відповідальності, або її представника, а також інше обмеження прав учасників провадження у справі про порушення митних правил та її розгляду;

5) неправильна або неповна кваліфікація вчиненого правопорушення;

6) накладення стягнення, не передбаченого цим Кодексом.

Підставами для скасування чи зміни постанови про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил або про припинення провадження у справі про порушення митних правил можуть бути визнані й інші визначені законами обставини.

Подання скарги (адміністративного позову) або внесення подання прокурора призводить до зупинки виконання постанови у справі про порушення митних правил до закінчення розгляду скарги (адміністративного позову) або подання.

Хома В.О.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЯГНЕНЬ (APPEAL DECISIONS IN DISCIPLINARY PENALTIES).

Конституцією України кожній людині гарантовано право звернутись до суду для захисту своїх конституційних прав і свобод. Реалізація права на судовий захист здійснюється, зокрема, шляхом оскарження судових рішень у судах апеляційної інстанції, оскільки перегляд таких рішень в апеляційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина. Відповідно до Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) та постанови Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 № 9 «Про практику розгляду судами трудових спорів», дисциплінарне стягнення при загальній дисциплінарній відповідальності працівник має право оскаржити застосування до нього заходів дисциплінарного стягнення, якщо вважає таке застосування неправомірним.

Відповідно до Конституції України можливе пряме звернення до суду з позовом про визнання недійсним (незаконним) стягнення, оголошеного працівникові.

Працівник не позбавляється права оскаржити дисциплінарне стягнення до вищого у порядку підлеглості державного органу, якщо стягнення застосував керівник підприємства, що є у державній власності, у власності Автономної Республіки Крим або комунальній власності.

Порядок розгляду трудових спорів, що виникають між працівником і роботодавцем, передбачений КЗпП, застосовується незалежно від форми трудового договору. Відповідно до КЗпП, трудові спори розглядаються: комісіями по трудових спорах; районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами.

О. вирішуються судами безпосередньо або після попереднього розгляду їх комісією по трудових спорах. Безпосередньо в судах розглядаються заяви звільнених працівників про поновлення на роботі незалежно від підстави припинення трудового договору, зміну дати і формулювання причин звільнення, оплату за час вимушеного прогулу або виконання нижчеоплачуваної роботи тощо, а також спори з питань переведення на іншу роботу і накладення дисциплінарних стягнень.

Відповідно до КЗпП працівник автоматично вважається таким, що не мав дисциплінарного стягнення, якщо протягом року з дня накладення дисциплінарного стягнення його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню.

Жданова В.П.

ОСОБА (PERSON) – юридичні та фізичні особи. У Митному кодексі ЄС **О.** – фізична особа, юридична особа і будь-яке об'єднання осіб без утворення юридичної особи, яке, однак, відповідно до законодавства ЄС або національного законодавства визнається здатною здійснювати юридичні дії.

Нагорічна О.С.

ОСОБА УПОВНОВАЖЕНА (ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА) (AUTHORIZED PERSON (DECLARANT REPRESENTATIVE)) – особа, яка на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого декларантом, наділена правом вчиняти дії, пов'язані з проведенням митних формальностей щодо товарів (транспортних засобів комерційного призначення) від імені декларанта.

Відповідно до МКУ 2012 р. **О.у.** наділена такими ж обов'язками і правами та несе таку ж відповідальність за вчинені дії або бездіяльність, як і декларант.

Зокрема **О.у.** має право та зобов'язана здійснювати декларування та пред'явлення для митного контролю (митного оформлення) товарів (транспортних засобів комерційного призначення), надавати для контролюючих органів запитувані додаткові документи та проби (зразки) товарів, що перебувають під митним контролем, виправляти допущені в митних деклараціях помилки, надавати фінансові гарантії, сплачувати митні платежі, оскаржувати рішення контролюючих органів та ін.

Медвідь Ю.О.

ОСОБА ФІЗИЧНА (NATURAL PERSON) – людина як учасник цивільних відносин. **О.ф.**-резидент – **О.ф.**, яка має місце проживання в Україні. У разі, якщо **О.ф.** має місце проживання також в іноземній державі, вона вважається резидентом, якщо така особа має місце постійного проживання в Україні; якщо особа має місце постійного проживання також в іноземній державі, вона вважається резидентом, якщо має тісніші особисті чи економічні зв'язки (центр життєвих інтересів) в Україні.

У разі, якщо державу, в якій **О.ф.** має центр життєвих інтересів, не можна визначити, або якщо **О.ф.** не має місця постійного проживання у жодній з держав, вона вважається резидентом, якщо перебуває в Україні не менше 183 днів (включаючи день приїзду та від'їзду) протягом періоду або періодів податкового року.

Достатньою (але не виключною) умовою визначення місця знаходження центру життєвих інтересів фізичної особи є місце постійного проживання членів її сім'ї або її реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності. Якщо неможливо визначити резидентський статус **О.ф.**, використовуючи вище зазначені положення, то **О.ф.** вважається резидентом, якщо вона є громадянином України. Якщо **О.ф.**-громадянин України має також громадянство іншої країни, то з метою оподаткування така особа вважається громадянином України, яка не має права на залік податків, сплачених за кордоном, передбаченого ПКУ або нормами міжнародних угод України.

Якщо **Ф.о.** є особою без громадянства і на неї не поширюються зазначені вище положення, то її статус визначається згідно з нормами міжнародного права. Достатньою підставою для визначення особи резидентом є самостійне визначення нею основного місця проживання на території України, або її реєстрація як самозайнятої особи.

Відповідно до МКУ:

– **О.ф.**- резиденти – громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які мають постійне місце проживання в Україні, у тому числі ті, які тимчасово перебувають за кордоном;

– **О.ф.**-нерезиденти – іноземці та особи без громадянства, громадяни України, які мають постійне місце проживання за межами України, у тому числі ті, які тимчасово перебувають на території України.

У Митному кодексі ЄС особою (якщо йдеться про **О.ф.**), зареєстрованою на митній території ЄС, є будь-яка особа, постійним місцем проживання якої є територія ЄС.

Нагорічна О.С.

ОСОБА ЮРИДИЧНА (LEGAL ENTITY) – організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку.

О.ю. наділяється цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем у суді. В Україні організація визнається **О.ю.** виключно після проведення її державної реєстрації та внесення до Єдиного державного реєстру. **О.ю.** може бути створена шляхом об'єднання осіб та (або) майна, а також шляхом примусового поділу (виділу) у випадках, встановлених законом. **О.ю.**, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних осіб приватного права і юридичних осіб публічного права.

О.ю. приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до Цивільного кодексу України. **О.ю.** публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.

Згідно із п. 50 ст. 1 МКУ **О.ю.**-резидентом є **О.ю.**, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України, з місцезнаходженням на її території, а також їх відокремлені підрозділи за кордоном, що не здійснюють господарської діяльності; дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет; відокремлені підрозділи іноземних юридичних осіб з місцезнаходженням на території України, які здійснюють господарську діяльність відповідно до законодавства України.

У митному законодавстві **О.ю.**-нерезидентами є **О.ю.**, утворені відповідно до законодавства інших держав, які здійснюють свою діяльність за межами України, а також їх відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України, які

не здійснюють господарську діяльність відповідно до законодавства України; розташовані на території України дипломатичні представництва, консульські установи, інші офіційні представництва іноземних держав та міжнародних організацій, які мають дипломатичні привілеї та імунітет.

У Митному кодексі ЄС особою (якщо йдеться про **О.ю.** або про об'єднання осіб), зареєстрованою на митній території ЄС, є будь-яка особа, яка має зареєстрований офіс, центральний офіс або постійний офіс на території ЄС.

Нагорічна О.С.

ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПОСАДОВІ (OFFICIALS OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – працівники митних органів України, на яких було покладено виконання завдань, які були визначені для митної служби України, та полягали у здійсненні організаційного, юридичного, кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності митної служби України і яким присвоювалися спеціальні звання митної служби. **О.** були державними службовцями. Правове становище **О.** визначалось МКУ, а в частині, не врегульованій ним, – законодавством про державну службу та іншими актами законодавства України.

Корнійчук О.О.

ОСОБИ ПІДПРИЄМСТВ ПОСАДОВІ (OFFICIALS OF ENTERPRISES) – керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу трудових (службових) обов'язків, що виконуються ними постійно або тимчасово, відповідають за додержання вимог, встановлених МКУ, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України, укладеними у встановленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

ОСОБИ ПОВ'ЯЗАНІ (CONNECTED PERSONS) – юридичні та/або фізичні особи, взаємовідносини між якими можуть впливати на умови або економічні результати їх діяльності чи діяльності осіб, яких вони представляють і які відповідають будь-якій з наведених нижче ознак: юридична особа, що здійснює контроль за господарською діяльністю платника податку або контролюється таким платником податку чи перебуває під спільним контролем з таким платником податку; фізична особа або члени її сім'ї, які здійснюють контроль за платником податку; посадова особа платника податку, уповноважена здійснювати від імені платника податку юридичні дії, спрямовані на встановлення, зміну або припинення правових відносин, а також члени її сім'ї; платники податку – учасники об'єднання підприємств незалежно від його виду та організаційно-правової форми, що провадять свою господарську діяльність шляхом утворення такого об'єднання.

Під контролем господарської діяльності платника податку розуміють: володіння безпосередньо або через пов'язаних фізичних та/або юридичних осіб часткою (паєм, пакетом акцій) статутного фонду платника податку в розмірі не менш як 20 відсотків статутного фонду платника податку; вплив безпосередньо або через пов'язаних фізичних та/або юридичних осіб на господарську діяльність суб'єкта господарювання в результаті: надання права, яке забезпечує вирішальний влив на формування складу, результати голосування та рішення органів управління платника податку; обіймання посад членів наглядової (спостережної) ради, правління, інших наглядових чи виконавчих органів платника податку особами, які вже обіймають одну чи декілька із зазначених посад в іншому суб'єкті господарювання; обіймання посади керівника, заступника керівника спостережної ради, правління, іншого наглядового чи виконавчого органу платника податку особою, яка вже обіймає одну чи декілька із зазначених посад в інших суб'єктах господарювання; надання права на укладення договорів і контрактів, які дають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або здійснювати делеговані повноваження і функції органу управління платника податку.

Для фізичної особи загальна сума володіння часткою статутного фонду платника податку (голосів у керівному органі) визначається як загальна сума корпоративних прав, що належать такій фізичній особі, членам сім'ї такої фізичної особи та юридичним особам, які контролюються такою фізичною особою або членами її сім'ї.

Фрадинський О.А.

ОСОБИ ПРЕДСТАВНИЦТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПОСАДОВІ (OFFICIALS OF MISSIONS OF FOREIGN STATES AND INTERNATIONAL ORGANIZATIONS) – акредитовані в Україні глави дипломатичних представництв та члени дипломатичного персоналу, посадові особи консульських установ, представники іноземних держав при міжнародних організаціях, посадові особи міжнародних організацій.

З урахуванням принципу взаємності стосовно кожної окремої держави митні пільги, що надаються згідно з МКУ 2012 р. членам дипломатичного персоналу представництва іноземної держави, можуть поширюватися на членів адміністративно-технічного персоналу цього представництва, а також на членів їхніх сімей, які не є громадянами України та не проживають в Україні постійно.

У разі надання закордонному дипломатичному представництву України або його персоналу іноземною державою менш сприятливого режи-

му, ніж передбачено МКУ, до дипломатичного представництва такої іноземної держави в Україні та його персоналу застосовуватиметься аналогічний режим на умовах взаємності.

Інформація про надання митних пільг дипломатичним установам України за кордоном та їх персоналу для визначення умов взаємності стосовно кожної окремої іноземної держави надається Міністерством закордонних справ України центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, в порядку, визначеному КМУ.

Митні пільги для міжнародних організацій та представництв іноземних держав при них, а також для персоналу цих організацій і представництв та членів сімей персоналу визначаються міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону.

Кожна посадова особа представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні, яка має пільги згідно із МКУ, користується ними у разі прямування в Україну для зайняття відповідної посади з моменту перетину митного кордону України, а у разі знаходження на території України – з того часу, коли ця посадова особа офіційно приступила до виконання своїх обов'язків. Члени сімей посадових осіб представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні, якщо вони не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, мають ті самі пільги, що і ці посадові особи.

Після залишення посадовими особами представництв іноземних держав та міжнародних організацій митної території України надання їм митних пільг, передбачених МКУ, припиняється.

Корнійчук О.О.

ОСОБИ, ЩО БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПРОВАДЖЕННІ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (PARTICIPATING PARTIES IN CASES ON VIOLATION OF CUSTOMS RULES) – особи, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил; власники товарів, транспортних засобів, (заінтересовані особи); представники осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та заінтересованих осіб (законні представники, представники, які діють на підставі довіреності, доручення); захисники; представники митних органів; свідки; експерти; перекладачі; поняті.

Заінтересованими особами як **О.** є власники товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу.

МКУ 2012 р. визначає категорії осіб, які можуть бути **О.**, їх ознаки, права та обов'язки і застереження щодо участі у провадженні у справах про порушення митних правил.

Хома В.О.

ОСОБИСТИЙ ОГЛЯД – див. ОГЛЯД ОСОБИСТИЙ.

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ БЛАГА – див. БЛАГА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ.

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ – див. ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – див. ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – див. ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.

ОСОБИСТІ РЕЧІ – див. РЕЧІ ОСОБИСТІ.

ОСОБЛИВІ ВИДИ МИТА – див. ВИДИ МИТА ОСОБЛИВІ.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОПУСКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ (FEATURES OF PASSAGE AND TAXATION OF GOODS IMPORTED BY REPRESENTATIVES OF FOREIGN COUNTRIES INTO THE CUSTOMS TERRITORY UKRAINE). Представництвам іноземних держав (П.і.д.), а також персоналу

П.і.д. та членів їх сімей передбачені митні пільги згідно з міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону. Зокрема, глава дипломатичного П.і.д. та члени дипломатичного персоналу представництва, а також члени їхніх сімей, які проживають разом із ними, можуть ввозити в Україну та вивозити з України товари для особистого використання зі звільненням від митних платежів при умові, що зазначені особи не є громадянами України та не проживають в Україні постійно. При цьому особистий багаж глави дипломатичного П.і.д., членів дипломатичного персоналу представництва, а також членів їх сімей звільняється від митного огляду при умові, що немає достатніх підстав вважати, що багаж містить товари, не призначені для особистого користування, або товари, ввезення (вивезення) яких заборонене законом або регулюється карантинними та іншими спеціальними правилами. Також глава дипломатичного П.і.д., члени дипломатичного персоналу представництва, а також члени їхніх сімей, які проживають разом із ними, можуть ввозити на територію України моторні транспортні засоби для особистого користування зі звільненням від сплати митних платежів у кількості: не більше двох одиниць для глави П.і.д.; не більше однієї одиниці для кожного члена дипломатичного персоналу П.і.д.; не більше однієї одиниці для кожного повнолітнього члена сім'ї глави Д.і.п. і членів дипломатичного персоналу.

Дотримуючись принципу взаємності стосовно кожної окремої держави, митні пільги, що надаються членам персоналу П.і.д. та визначені МКУ 2012 р., можуть поширюватись також на членів адміністративно-технічного персоналу та членів сімей цього П.і.д. при умові, що вони не є громадянами України та не проживають в Україні постійно.

Кожна посадова особа, яка має вищезазначені пільги, користується ними у разі прямування в Україну для зайняття відповідної посади з моменту перетину митного кордону України, а у разі знаходження на території України – з того часу, коли ця посадова особа офіційно приступила до виконання своїх обов'язків. Після залишення посадовими особами П.і.д. митної території України надання їм митних пільг припиняється.

Слід зазначити, що товари (крім моторних транспортних засобів), призначені для офіційного (службового) користування П.і.д. в Україні, підлягають декларуванню митними органам та пропускаються в Україну в режимі імпорту (випуску для вільного обігу), а моторні транспортні засоби – декларуються за місцем акредитації цих представництв та пропускаються в Україну в режимі тимчасового ввезення на строк, визначений зазначеними представництвами, але не більший, ніж строк їх акредитації. Під час здійснення митного оформлення таких транспортних засобів застосовуються засоби забезпечення їх ідентифікації.

Члени персоналу П.і.д. декларують товари митним органам за місцем акредитації чи перебування цих осіб в режимі імпорту (випуску для вільного обігу), а їх моторні транспортні засоби – декларуються за місцем перебування цих осіб з дотриманням умов ідентифікації та пропускаються в Україну в режимі тимчасового ввезення на визначений цими особами строк, але не більше, ніж на строк їх акредитації, у порядку визначеному МКУ 2012 р. для громадян.

Туржанський В.А.

ОСОКІН ЄВГРАФ ГРИГОРОВИЧ (OSOKIN EVGRAF GRIGOREVICH) (1819 – 1880) – російський вчений у сфері міжнародної економіки, оподаткування та історії права, доктор політичних наук, професор та ректор Казанського імператорського університету, державний діяч, таємний радник, кавалер орденів Святого Станіслава, Святої Анни та Святого Володимира.

Народився у 1819 р. в сім'ї священика Вологодської губернії. Початкову освіту здобув у Вологодській духовній семінарії, після закінчення якої був зарахований на філософсько-юридичне відділення Головного педагогічного інституту Санкт-Петербурга. Після закінчення інституту, протягом 1841 – 1843 рр. прослухав курс лекцій у Дрезденському, Лейпцігському та Гейдельберзькому університетах.

Починаючи із 1845 р. розпочав науково-педагогічну діяльність в якості ад'юнкта кафедри законів про державні повинності та фінанси, читаючи лекції з фінансового та камерального права. Результати його досліджень з питань бідності було покладено в основу магістерської дисертації «Историко-критическое исследование пауперизма»,

яку було захищено у 1846 р. Після захисту у 1849 р. докторської дисертації «Внутренние таможенные пошлины в России», за яку він отримав Демидівську премію, **О.** було присвоєно звання доктора політичних наук та затверджено професором Казанського університету. У своїй дисертації **О.,** на основі історичного матеріалу, визначив природу внутрішніх мит, здійснив їх класифікацію на проїжджі та торгові, охарактеризував вплив мит на достаток суспільства і державні доходи, дослідив механізм розповсюдження їх по території Русі та причини, що вплинули на ліквідацію мит державою в середині XVIII ст.

У своїй праці «Несколько спорных вопросов по истории русского финансового права» **О.** зупинився на дискусійних питаннях становлення системи митного оподаткування в Московії та Російській імперії.

В 1855 р. **О**. було обрано на посаду декана юридичного факультету, а через 8 років, у 1863 р. – ректора. В коло його наукових інтересів входила політична економія, статистика, державне законодавство, економічна історія; він був послідовним прихильником ідей вільної торгівлі А. Сміта та вважав, що основною причиною відставання російської промисловості від економіки Західної Європи є недосконала система оподаткування. В 1873 р. брав участь у роботі комісії по перегляду університетського права.

Серед найбільш вагомих наукових доробків **О.** також варто відзначити:

– «Внутренние таможенные пошлины в России» (1850 р.);

– «Об организации финансового управления в Афинах» (1852 р.);

– «Несколько спорных вопросов по истории русского финансового права» (1855 р.);

– «Несколько спорных вопросов по истории русского финансового права» (1856 р.);

– «О понятии промыслового налога и об историческом его развитии в России» (1857 р.).

Помер **О.** 17.03.1880 у м. Казані.

Фрадинський О.А.

ОСТРІВ ГЕРНСІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ГЕРНСІ.

ОСТРІВ ДЖЕРСІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ.

ОСТОРОВИ КУКА – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРОВИ КУКА.

ОСТРІВ МЕН – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ МЕН.

ОСТРІВ ОЛДЕРНІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ.

ОСУДНІСТЬ (SANITY) – психічний стан людини, коли вона під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними. **О.** – юридична передумова вини і кримінальної відповідальності, обов'язкова ознака суб'єкта злочину. Лише психічно здорова людина свідомо обирає варіанти поведінки, здатна розуміти те, що чинить, і тому може бути відповідальною за свої суспільно небезпечні діяння. Здатність керувати своїми діями свідчить про можливість ставити перед собою певні завдання, мету і, відповідно, розв'язувати їх та досягати бажаного результату, проявляти свою волю у цьому напрямі чи навпаки, утримуватися від необдуманих вчинків і спокус.

О. характеризується двома критеріями – медичним (біологічним) і юридичним (психологічним). Медичний критерій визначає здоровий стан психіки особи, відсутність певних психічних захворювань, недоліків розумового розвитку, а юридичний – полягає в здатності особи усвідомлювати характер своїх суспільно небезпечних дій (бездіяльності) та керувати ними. Взагалі **О.** – це нормальний стан психічно здорової людини. Існує презумпція психічного здоров'я: кожна особа вважається такою, яка не має психічного розладу, доки наявність такого розладу не буде встановлено на підставах і в порядку, передбачених законом. Якщо виникає сумнів з приводу осудності, органи досудового розслідування чи суд призначають судово-психіатричну експертизу. Особа повинна бути визнана судом осудною чи неосудною не взагалі, а лише стосовно діяння, що їй інкримінується.

Стан **О.** протилежний за змістом стану неосудності, який виключає відповідальність особи, а також відрізняється від обмеженої **О.** – стану, який характеризується нездатністю особи повною мірою усвідомлювати свої діяння та/або керувати ними, що, однак, не виключає й кримінальної відповідальності.

Бурдін В.М.

ОСУДНІСТЬ ОБМЕЖЕНА (LIMITED SANITY) – кримінально-правова категорія, яка характеризує психічний стан особи під час вчинення злочину, обов'язковою ознакою якого (стану) є суттєве обмеження внаслідок хронічного або тимчасового розладу психічної діяльності (непсихотичний рівень), здатності особи усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і/або керувати ними за якісного збереження критичної функції свідомості. Підлягає кримінальній відповідальності особа, визнана судом **О.о**., тобто така, яка під час вчинення злочину, через наявний у неї психічний розлад, повною

мірою була не здатна усвідомлювати свої дії (бездіяльність) та (або) керувати ними.

О.о., так само як осудність та неосудність, характеризується двома критеріями – медичним (біологічним) і юридичним (психологічним), сукупність яких і дає підстави для визнання особи обмежено осудною. При цьому слід зазначити, що будь-який психічний розлад межового характеру, який не позбавляє особу здатності усвідомлювати та керувати своїми діями, певною мірою обмежує цю здатність, але не будь-який свідчить про обмежену осудність. Іншими словами, обмежена здатність усвідомлювати свої дії або керувати ними за певних хворобливих розладів психіки (непсихотичного рівня), як правило, не повинна ідентифікуватися з обмеженою осудністю. Для визнання особи обмежено осудною недостатньо встановити в неї хворобливий розлад психічної діяльності непсихотичного рівня, потрібно, щоб хворобливі вияви істотно вплинули на поведінку особи і зумовили злочинний характер діяння.

О.о. не скасовує кримінальної відповідальності, її правова природа полягає у тому, що вона є пом'якшуючою для покарання обставиною, що передбачена самостійною нормою Загальної частини ККУ. Визнання особи обмежено осудною враховується судом при призначенні покарання і може бути підставою для застосування примусових заходів медичного характеру, тобто суд взагалі може відмовитись від призначення покарання особі, визнаної обмежено осудною стосовно вчиненого нею злочину.

Бурдін В.М.

ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ – див. ХАБАРНИЦТВО (ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ).

ОТРИМАННЯ СТАТУСУ ГАРАНТА – див. ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ СТАТУСУ ГАРАНТА.

ОТРУЙНІ СИЛЬНОДІЮЧІ РЕЧОВИНИ – див. РЕЧОВИНИ ОТРУЙНІ СИЛЬНОДІЮЧІ.

ОФІЦІЙНА КОРЕСПОНДЕНЦІЯ – див. КОРЕСПОНДЕНЦІЯ ОФІЦІЙНА.

ОФІЦІЙНЕ ВИДАННЯ ДМСУ – див. ВИДАННЯ ДМСУ ОФІЦІЙНЕ.

ОФІЦІЙНЕ ДРУКОВАНЕ ВИДАННЯ МІНДОХОДІВ – див. ВИДАННЯ МІНДОХОДІВ ОФІЦІЙНЕ ДРУКОВАНЕ.

ОФІЦІЙНИЙ КУРС ВАЛЮТИ УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ – див. КУРС ВАЛЮТИ УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ ОФІЦІЙНИЙ.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ (CUSTOMS CLEARANCE) – здійснення митних формальностей, необхідних для випуску товарів у вільний обіг, з метою внутрішнього споживання, експорту чи переведення під інші митні режими.

Термін **О.м.** можна вважати тотожним терміну «очищення», який є наслідком прямого перекладу терміна «clearance» з Кіотської конвенції. «Очищення» означає вчинення митних формальностей, необхідних для введення товарів у внутрішнє споживання, для їх експорту або для поміщення під іншу митну процедуру.

За формою **О.м.** є завершеним різновидом митних формальностей, наведених у Кіотській конвенції. Юридичний обов'язок з **О.м.** починається після виконання декларантом початкового різновиду митних формальностей, які закінчуються поданням декларації на товари. Завершується цей юридичний обов'язок випуском товарів або відмовою щодо випуску чи знищенням товарів.

До типових юридичних обов'язків, що охоплюються терміном **О.м.**, належать: пред'явлення товарів і транспортних засобів контролюючому органу у визначені терміни; подання декларації на товари з необхідними супровідними документами (рахунок-фактура, ліцензія на імпорт, сертифікат про походження тощо); у певних випадках – надання гарантії і сплата належних мита і податків. До обов'язків контролюючого органу також зараховують такі: установлення графіка роботи; перевірка декларацій на товари, огляд товарів, обчислення та збір мита і податків, а також випуск товарів.

О.м. полягає у виконанні митних формальностей «нижчого рівня», які, в свою чергу, містять конкретизовані вимоги до операцій, що підлягають виконанню окресленими колами суб'єктів. Ця особливість змісту **О.м.** знайшла відображення у назвах та структурах нормативно-правових актів, які у 2012 р. почали видаватися на виконання прийнятого МКУ. Зокрема, зовнішньо це відображається у застосуванні стандартного словосполучення «виконання митних формальностей при здійсненні **О.м.**»

В українському законодавстві визначено багато видів «митного оформлення» (як правило, описаних в окремих нормативно-правових актах), їх можна вирізняти за такими ознаками: напрями переміщення товарів та/або митні режими, в яких розміщуються товари; види транспорту, якими переміщуються товари, та способи їх переміщення;

відмітні споживчі властивості товарів або певна галузева ознака їх призначення; транспортні засоби, що розглядаються як товар.

Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (CUSTOMS CLEARANCE OF CULTURAL VALUES). Культурні цінності, що вивозяться з України, декларуються в установленому законодавством порядку органом, уповноваженим здійснювати контроль за їх переміщенням та митне оформлення.

Під час здійснення контролю мистецтвознавець (у разі його наявності) та посадова особа митного органу звіряють подані культурні цінності (К.Ц.) з інформацією, що міститься у свідоцтві та доданих до нього переліку і фотографіях, оформлених відповідно до визначених вимог. Свідоцтво залишається в митному органі, який здійснив їх митне оформлення.

У разі, коли подані власником під час здійснення митного контролю К.Ц. не відповідають інформації, що міститься у свідоцтві та/або доданих до нього переліку і фотографіях, мистецтвознавець на зворотному боці свідоцтва робить запис «Заявлені до вивезення К.Ц. не відповідають тим, що подані для контролю», проставляє відтиск особистої номерної печатки, дату. У відтиску печатки робить підпис і вилучає це свідоцтво. При вилученні свідоцтва мистецтвознавець складає акт про вилучення свідоцтва (у двох примірниках), який підписує власник К.Ц., мистецтвознавець та посадова особа митного органу. Вилучене свідоцтво та акт передаються до Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України (Державна служба контролю), яка вносить до Реєстру порушень порядку переміщення К.Ц. через державний кордон України дані про власника К.Ц. з подальшим наданням такої інформації правоохоронним органам. Другий примірник акта залишається у власника культурних цінностей.

У випадку відсутності в пункті пропуску через митний кордон України мистецтвознавця та у разі виникнення у посадової особи митного органу сумніву щодо відповідності К.Ц., пред'явлених при митному контролі, К.Ц., на які видано свідоцтво і додані до нього перелік і фотографії, посадова особа митного органу повинна залучити до процедури митного контролю представника Державної служби контролю або уповноваженого Державної служби контролю у термін, що не перевищує трьох діб.

При тимчасовому вивезенні К.Ц. свідоцтво, переліки та фотографії з відтиском особистої номерної печатки, датою та підписом мистецтвознавця (у разі його наявності) та з відтиском особистої номерної печатки посадової особи митного органу про їх пропуск через митну територію України залишаються в митному органі, який здійснив їх митне оформлення. Копія свідоцтва та другий примірник переліку і фотографій з аналогічними реквізитами залишаються у власника і є підставою для повернення ним К.Ц. в Україну.

Калашникова О.Л.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ І РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ.

ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ (CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS TRANSPORTED BY

PIPELINES AND POWER LINES) – заходи, які здійснюються з метою випуску товарів, що переміщуються через митний кордон трубопровідним транспортом та лініями електропередач, у вільний обіг для внутрішнього споживання, експорту чи поміщення у інші митні режими.

В Україні **О.** здійснюється відповідними уповноваженими митницями, а переміщення товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередач через митний кордон відбувається на підставі оформленої періодичної митної декларації відповідно до обраного митного режиму у визначеному законом загальному порядку.

Для **О.** декларант надає митниці: зовнішньоекономічний договір або інші документи, що підтверджують право володіння, користування (розпорядження) товарами; акт прийому-передачі товарів або довідку, що підтверджує кількість товарів; комерційні та супровідні документи на товари; відомості про найменування та адресу відправника товарів, найменування та адресу отримувача товарів; документи (дозволи, сертифікати), що підтверджують фізико-хімічні показники товарів, та інші документи.

Після переміщення товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередач через митний кордон за періодичною митною декларацією декларант подає митниці додаткову митну декларацію та акти прийому-передачі товарів, підписані відповідними суб'єктами господарювання (перевізником, відправником, одержувачем), що підтверджують переміщення товарів через митний кордон, передачу їх власнику відповідно до зовнішньоекономічного договору тощо.

У 2012 р. в Україні **О.** здійснювала Київська регіональна митниця. Окремо митне оформлення нафтопродуктів, що ввозилися на митну територію України трубопровідним транспортом для виробництва етилену у зоні діяльності Івано-Франківської митниці, здійснювала Івано-Франківська митниця.

Кунєв Ю.Д.

ОФШОРНА ЗОНА – див. ЗОНА ОФШОРНА.

ОФШОРНА ЗОНА АНГІЛЬЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА АНГІЛЬЯ.

ОФШОРНА ЗОНА АНДОРРА – див. ЗОНА ОФШОРНА АНДОРРА.

ОФШОРНА ЗОНА АНТИГУА І БАРБУДА – див. ЗОНА ОФШОРНА АНТИГУА І БАРБУДА.

ОФШОРНА ЗОНА АРУБА – див. ЗОНА ОФШОРНА АРУБА.

ОФШОРНА ЗОНА БАГАМСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА БАГАМСЬКІ ОСТРОВИ.

ОФШОРНА ЗОНА БАРБАДОС – див. ЗОНА ОФШОРНА БАРБАДОС.

ОФШОРНА ЗОНА БАХРЕЙН – див. ЗОНА ОФШОРНА БАХРЕЙН.

ОФШОРНА ЗОНА БЕЛІЗ – див. ЗОНА ОФШОРНА БЕЛІЗ.

ОФШОРНА ЗОНА БЕРМУДСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА БЕРМУДСЬКІ ОСТРОВИ.

ОФШОРНА ЗОНА БРИТАНСЬКІ ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА БРИТАНСЬКІ ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ.

ОФШОРНА ЗОНА ВАНУАТУ – див. ЗОНА ОФШОРНА ВАНУАТУ.

ОФШОРНА ЗОНА ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ (США) – див. ЗОНА ОФШОРНА ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ (США).

ОФШОРНА ЗОНА ГІБРАЛТАР – див. ЗОНА ОФШОРНА ГІБРАЛТАР.

ОФШОРНА ЗОНА ГРЕНАДА – див. ЗОНА ОФШОРНА ГРЕНАДА.

ОФШОРНА ЗОНА КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ.

ОФШОРНА ЗОНА ЛІБЕРІЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА ЛІБЕРІЯ.

ОФШОРНА ЗОНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА – див. ЗОНА ОФШОРНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА.

ОФШОРНА ЗОНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

ОФШОРНА ЗОНА МОНАКО – див. ЗОНА ОФШОРНА МОНАКО.

ОФШОРНА ЗОНА МОНТСЕРРАТ – див. ЗОНА ОФШОРНА МОНТСЕРРАТ.

ОФШОРНА ЗОНА НАУРУ – див. ЗОНА ОФШОРНА НАУРУ.

ОФШОРНА ЗОНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

ОФШОРНА ЗОНА НІУЕ – див. ЗОНА ОФШОРНА НІУЕ.

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ГЕРНСІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ГЕРНСІ.

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ.

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ МЕН – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ МЕН.

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ.

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРОВИ КУКА – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРОВИ КУКА.

ОФШОРНА ЗОНА ПУЕРТО-РИКО – див. ЗОНА ОФШОРНА ПУЕРТО-РИКО.

ОФШОРНА ЗОНА САМОА – див. ЗОНА ОФШОРНА САМОА.

ОФШОРНА ЗОНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ.

ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС.

ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ЛЮСІЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-ЛЮСІЯ.

ОФШОРНА ЗОНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ.

ОФШОРНА ЗОНА ТЕРКС І КАЙКОС – див. ЗОНА ОФШОРНА ТЕРКС І КАЙКОС.

ОЦІНКА МИТНОЇ БЕЗПЕКОСПРОМОЖНОСТІ (ASSESSMENT OF THE ABILITY TO CUSTOMS SECURITY) – визначення множини організаційно-економічних показників діяльності митної служби у вигляді якісних характеристик та кількісних індикаторів, які оцінюють можливість здійснення митної справи на визначеному рівні надійності.

Пашко П.В.

ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ (CUSTOMS CLEARANCE) – 1) (як процес) здійснення митних формальностей, необхідних для виконання (зняття) обтяжень, визначених митним законодавством, і реалізації права законного розпорядження товарами після перетину митного кордону; 2) (як результат) умовний термін, який означає завершення процесу виконання митних процедур, визначених митним законодавством, тобто «очищення» суб'єктів (митних органів та осіб, яких це стосується) від обов'язків щодо переміщення товарів через митний кордон України та отримання продукту митної діяльності – «очищені» товари та транспортні засоби. Похідними є поняття «очищені товари та транспортні засоби», що за змістом означають завершений процес виконання митних формальностей щодо цих об'єктів. У Кіотській конвенції визначено, що «очистка означає здійснення митних формальностей, необхідних для уведення товарів у внутрішнє споживання, для їх експорту або для поміщення під іншу митну процедуру». У митному законодавстві України термін **О.м.** відсутній, а найближчим за змістом до нього є термін «митне оформлення» для позначення – процесу.

Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р.

ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ (CENTRALISED CUSTOMS CLEARANCE) – технологія контролю в ЄС, коли товари можуть фізично пред'являтися одній митниці, в той час як митна декларація може подаватися іншій митниці. Ця процедура дозволяє АЕО декларувати товари в електронній формі та сплачувати митні збори за місцем установи, незалежно від місця фактичного

ввезення або вивезення товарів на кордоні митної території ЄС. Оскільки для реалізації цих положень потрібна досить складна ІТ-інфраструктура, і оскільки існують деякі труднощі, що стосуються сплати ПДВ і акцизів, повноцінне введення цієї системи планується на заключному етапі імплементації положень Митного кодексу ЄС. Також на спрощення процедури митного очищення спрямоване поступове впровадження безпаперового діловодства в рамках митниці та торгівлі, що здійснюється на підставі електронної митної декларації (це повинно почати діяти не пізніше 31.12.2020).

О.м.ц. повинне включати можливість використання спрощеного декларування, відстрочення дати подання повної декларації та необхідних документів, періодичне декларування та відстрочення платежів.

Прус Л.Р.

І

8 **ІБН ХОРДАБЕХ (ІБН ХУРДАЗБІГ АБДУЛЬ-КАСІМ УБЕЙДАЛЛАГ ІБН АБДАЛАХ) (IBN KHORDABEKH)**

8 **ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МИТНИЦЯ (IVANO-FRANKIVSK CUSTOMS HOUSE)**

9 ІДЕНТИФІКАТОР «HAZMATID 360» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ

9 **ІДЕНТИФІКАТОР КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (IDENTIFIER OF CULTURAL VALUES)**

10 ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД – див. ОГЛЯД МИТНИЙ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ

10 ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ НОМЕР ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ – див. НОМЕР ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ

10 **ІДЕНТИФІКАЦІЯ (IDENTIFICATION)**

10 **ІДЕНТИФІКАЦІЯ КОШТОВНОГО КАМІННЯ (IDENTIFICATION OF PRECIOUS STONES)**

11 **ІДЕНТИФІКАЦІЯ РАДІОЧАСТОТНА (RFID – RADIO FREQUENCY IDENTIFICATION)**

11 **ІДЕНТИФІКАЦІЯ СУДНА (IDENTIFICATION OF A VESSEL)**

12 **ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ПРИМІЩЕНЬ ТА ІНШИХ МІСЦЬ (IDENTIFICATION OF GOODS, VEHICLES, BUILDINGS AND OTHER PLACES)**

12 **ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРУ ЕЛЕКТРОННА (ELECTRONIC IDENTIFICATION OF GOODS)**

13 ІДЕНТИЧНИЙ ТОВАР – див. ТОВАР ІДЕНТИЧНИЙ

13 **ІДЕОЛОГІЯ МИТНА (CUSTOMS IDEOLOGY)**

13 ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ»

13 **ІКОНА (ICON)**

13 **ІКОНОГРАФІЯ (ICONGRAPHY)**

15 ІЛЛІЧІВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «ІЛЛІЧІВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ»

15 **ІЛЮСТРАЦІЯ (ILLUSTRATION)**

16 **ІМПОРТ (IMPORT)**

16 **ІМПОРТ ПАРАЛЕЛЬНИЙ (PARALLEL IMPORT)**

17 **ІМПОРТ СУБСИДОВАНИЙ (SUBSIDIZED IMPORT)**

17 **ІМПОРТЕР (IMPORTER)**

17 **ІМПОРТЕР ПРИМІРНИКІВ (IMPORTER OF COPIES)**

17 ІМПОРТНА (ІМПОРТОВАНА) ІНФЛЯЦІЯ – див. ІНФЛЯЦІЯ ІМПОРТНА (ІМПОРТОВАНА)

17 ІМПОРТНА КВОТА – див. КВОТА ІМПОРТНА

17 ІМПОРТНА ЛІЦЕНЗІЯ – див. ЛІЦЕНЗІЯ ІМПОРТНА

17 ІМПОРТНЕ МИТО – див. МИТО ІМПОРТНЕ

17 ІМПОРТНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ (ІМПОРТНИЙ)

17 ІМПОРТНИЙ СЕРТИФІКАТ МІЖНАРОДНИЙ – див. СЕРТИФІКАТ ІМПОРТНИЙ МІЖНАРОДНИЙ

17 ІМПОРТНІ ДЕПОЗИТИ – див. ДЕПОЗИТИ ІМПОРТНІ

17 ІМПОРТНІ ПОДАТКИ – див. ПОДАТКИ ІМПОРТНІ

17 ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ – див. ПОЛІТИКА ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ

17 **ІМУНІТЕТ (IMMUNITY)**

18 **ІНВЕСТИЦІЇ ІНОЗЕМНІ (FOREIGN INVESTMENTS)**

18 ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ – див. ДІЯЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНА

18 ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЕКТ – див. ПРОЕКТ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ

18 **ІНВЕСТИЦІЯ (INVESTMENT)**

18 ІНВЕСТИЦІЯ ІНОЗЕМНА – див. ІНВЕСТИЦІЇ ІНОЗЕМНІ.

18 ІНВОЙС – див. РАХУНОК-ФАКТУРА

19 ІНДЕКС ВІДКРИТОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ – див. ІНДЕКС СПРИЯННЯ ТОРГІВЛІ (ІНДЕКС ВІДКРИТОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ)

19 **ІНДЕКС ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИКИ (LOGISTICS PERFORMANCE INDEX – LPI)**

19 ІНДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ (МИТНИЙ) – див. МИТНИЙ ІНДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ

19 ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГЛОБАЛЬНИЙ – див. ГЛОБАЛЬНИЙ ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

19 **ІНДЕКС ЛЕГКОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ (EASE OF DOING BUSINESS INDEX)**

20 **ІНДЕКС СПРИЯННЯ ТОРГІВЛІ (ІНДЕКС ВІДКРИТОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ) (ENABLING TRADE INDEX – ETI)**

20 **ІНДЕКСИ ТА РЕЙТИНГИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ МІЖНАРОДНІ (INTERNATIONAL INDICES AND RATINGS THAT CHARACTERIZE THE EFFICIENCY OF CUSTOMS AFFAIRS)**

21 ІНДИВІДУАЛЬНІ КВОТИ – див. КВОТИ ІНДИВІДУАЛЬНІ
21 ІНДИКАТИВНІ ЦІНИ – див. ЦІНИ ІНДИКАТИВНІ
21 ІНДИКАТОРИ РИЗИКУ (RISK INDICATORS)
21 ІНДОСАМЕНТ (ENDORSEMENT)
21 ІНДОСАНТ (ENDORSER)
21 ІНДУКТА (INDUKTA)
22 ІНДУСТРІАЛЬНИЙ (ПРОМИСЛОВИЙ) ПАРК – див. ПАРК ІНДУСТРІАЛЬНИЙ (ПРОМИСЛОВИЙ)
22 ІНЖИНІРИНГ (ENGINEERING)
22 ІНІЦІАТИВА КОНТЕЙНЕРНОЇ БЕЗПЕКИ (CONTAINER SECURITY INITIATIVE – CSI)
23 ІНІЦІЮЮЧІ ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ – див. РЕЧОВИНИ ВИБУХОВІ ІНІЦІЮЮЧІ
23 ІНКОТЕРМС (INTERNATIONAL COMMERCE TERMS – INCOTERMS)
23 ІНОЗЕМНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА ІНОЗЕМНА
23 ІНОЗЕМНИЙ ПЕРЕВІЗНИК – див. ПЕРЕВІЗНИК ІНОЗЕМНИЙ
23 ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ – див. ІНВЕСТИЦІЇ ІНОЗЕМНІ
23 ІНОЗЕМНІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ ІНОЗЕМНІ
23 ІНСПЕКТОР (INSPECTOR)
24 «ІНСПЕКТОР-2006» – див. АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ «ІНСПЕКТОР-2006»
24 ІНСПЕКТОР-КІНОЛОГ (INSPECTOR-DOG HANDLER)
24 ІНСПЕКЦІЙНО-ОГЛЯДОВІ КОМПЛЕКСИ – див. ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ТЕХНІЧНІ
24 ІНСПЕКЦІЯ ПЕРЕДВІДВАНТАЖУВАЛЬНА (PRE-SHIPMENT INSPECTION)
25 ІНСТИНКТИ (INSTINCTS)
25 «ІНСТРУКЦІЯ БРИГАДИРУ ГОСПОДИНУ ВЕЛЬЯМІНОВУ» ВІД 16 ТРАВНЯ 1722 РОКУ («INSTRUCTION FOR BRIGADIER MR. VELYAMINOV ON 16 MAY 1722)
26 ІНСТРУМЕНТИ МУЗИЧНІ (MUSICAL INSTRUMENTS)
26 ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОНОМІЧНА МІЖНАРОДНА (INTERNATIONAL ECONOMIC INTEGRATION)
27 ІНТЕГРОВАНИЙ МИТНИЙ ТАРИФ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ІНТЕГРОВАНИЙ
27 ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ – див. ВЛАСНІСТЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА
27 ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ПІДРОБКА – див. ПІДРОБКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА
27 ІНТЕРВ'Ю ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА (PSYCHOPHYSIOLOGICAL INTERVIEW WITH THE USE OF POLYGRAPH)
27 ІНТЕРЕСИ МИТНІ (CUSTOMS INTERESTS)
28 ІНТЕРЕСИ НАЦІОНАЛЬНІ УКРАЇНИ (NATIONAL INTERESTS OF UKRAINE)
28 ІНТЕРМОДАЛЬНЕ УСТАТКУВАННЯ – див. УСТАТКУВАННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНЕ
29 ІНТЕРМОДАЛЬНИЙ ВАГОВИЙ СЕРТИФІКАТ ВАНТАЖОВІДПРАВНИКА – див. СЕРТИФІКАТ ВАГОВИЙ ІНТЕРМОДАЛЬНИЙ ВАНТАЖОВІДПРАВНИКА
29 ІНТЕРМОДАЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ (ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ) – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНІ (ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ)
29 ІНТЕРПОЛ (INTERNATIONAL CRIMINAL POLICE ORGANIZATION – INTERPOL)
30 ІНТЕРПОРТ-КОВЕЛЬ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ», УКРАЇНА
30 ІНФЛЯЦІЯ ІМПОРТНА (ІМПОРТОВАНА) (IMPORT INFLATION (IMPORTED))
31 ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА – див. БЕЗПЕКА ІНФОРМАЦІЙНА
31 ІНФОРМАЦІЙНА КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ – див. КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ІНФОРМАЦІЙНА
31 ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ПОРТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА (PORT COMMUNITY INFORMATION SYSTEM)
32 ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ – див. МОДУЛЬ ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНИЙ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ»
32 ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ СПРАВІ – див. ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ СПРАВІ ІНФОРМАЦІЙНІ
32 ІНФОРМАЦІЙНО-СТАТИСТИЧНА ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ – див. ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-СТАТИСТИЧНА
32 ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА СИСТЕМА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. СИСТЕМА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА
32 ІНФОРМАЦІЯ (INFORMATION)
33 ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА (BINDING ORIGIN INFORMATION – BOI)
33 ІНФОРМАЦІЯ ТАРИФНА ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА (BINDING TARIFF INFORMATION – BTI)
33 ІНФОРМАЦІЯ, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ – див. ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ
33 ІНФОРМУВАННЯ З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ (INFORMING ON ISSUES OF CUSTOMS AFFAIRS)

34 **ІНФОРМУВАННЯ ПОПЕРЕДНЄ (PRIOR NOTIFICATION)**
35 **ІНФРАСТРУКТУРА МИТНА (CUSTOMS INFRASTRUCTURE)**
35 ІПОТЕЧНИЙ ДОГОВІР – див. ДОГОВІР ІПОТЕЧНИЙ
35 ІСЛАНДСЬКА КРОНА – див. КРОНА ІСЛАНДСЬКА
35 ІСПИТ У ПРЕДСТАВНИКІВ МИТНИХ БРОКЕРІВ – див. ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ ІСПИТУ У ПРЕДСТАВНИКІВ МИТНИХ БРОКЕРІВ
35 **ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (І ЕТАП – ПЕРІОД ДО КИЇВСЬКОЇ РУСІ (V СТ. ДО Н. Е. – VIII СТ. Н. Е.)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (I STAGE – PERIOD BEFORE KYIVAN RUS (THE V CENTURY B.C. – THE VIII CENTURY A.D.))**
36 **ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (ІІ ЕТАП – ПЕРІОД КИЇВСЬКОЇ РУСІ ТА МОНГОЛО-ТАТАРСЬКОГО ПАНУВАННЯ (IX – XV СТ.)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (II STAGE – PERIOD OF KYIVAN RUS AND MONGOL AND TATARS DOMINATION (THE IX – XV CENTURIES)))**
37 **ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (ІІІ ЕТАП – ПЕРІОД ЗАПОРІЗЬКОГО КОЗАЦТВА (ГЕТЬМАНЩИНИ) (XVI СТ. – ПЕРША ПОЛОВИНА XVIII СТ.)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (III STAGE – ZAPORIZHIAN COSSACKS (HETMANATE) (THE XVI – THE FIRST HALF OF THE XVIII CENTURY))**
38 **ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (IV ЕТАП – ПЕРІОД ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ДО РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (КІНЕЦЬ XVIII – ПОЧАТОК XX СТ.)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (IV STAGE – PERIOD OF INCLUDING OF UKRAINIAN LANDS INTO RUSSION EMPIRE (END OF THE XVIII – BEGINNING OF THE XX CENTURIES)))**
40 **ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (V ЕТАП – МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ (1917 – 1991 РОКИ)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE (V STAGE – CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE IN THE SOVIET PERIOD (1917 – 1991)))**
41 **ІСТОРІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ (VI ЕТАП – ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МИТНОЇ СПРАВИ У ПЕРІОД НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (З 1991 РОКУ)) (HISTORY OF CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE IN THE PERIOD OF INDEPENDENSE OF THE UKRAINIAN STATE (SINCE 1991))**
43 **ІСТОРІЯ ПРОФІЛЮ РИЗИКУ (HISTORY OF RISK PROFILE)**

К

44 **КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE)**
45 **КАБОТАЖ (CABOTAGE)**
45 КАБОТАЖНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ КАБОТАЖНІ
45 **КАДРОВА СТРАТЕГІЯ МІНІСТЕРСТВА ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ НА 2013 – 2018 РОКИ (PEOPLE STRATEGY OF THE MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE FOR THE PERIOD OF 2013 – 2018 YEARS)**
45 КАДРОВИЙ РЕЗЕРВ У МИТНІЙ СЛУЖБІ – див. РЕЗЕРВ У МИТНІЙ СЛУЖБІ КАДРОВИЙ
45 **КАДУЦЕЙ (CADUCEUS)**
46 КАЗАХСТАНЬСЬКИЙ ТЕНЬГЕ – див. ТЕНЬГЕ КАЗАХСТАНЬСЬКИЙ
46 КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ
46 КАЛЕНДАРНИЙ ШТЕМПЕЛЬ СТАНЦІЇ – див. ШТЕМПЕЛЬ СТАНЦІЇ КАЛЕНДАРНИЙ
46 **КАЛЕНСЬКИЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ (KALENSKYI MYKOLA MYKOLAIOVYCH)**
47 **КАЛЄТНІК ІГОР ГРИГОРОВИЧ (KALIETNIK IHOR HRYHOROVYCH)**
48 **КАЛЬКУЛЯЦІЯ (CALCULATION)**
49 **КАМЕЯ (CAMEO)**
49 **КАМІННЯ ВИРОБНЕ (ORNAMENTAL STONES)**
50 **КАМІННЯ ДЕКОРАТИВНЕ (DECORATIVE STONES)**
50 **КАМІННЯ ДОРОГОЦІННЕ (GEMSTONES)**
50 **КАМІННЯ ДОРОГОЦІННЕ ОРГАНОГЕННОГО УТВОРЕННЯ (ORGANOGENOUS PRECIOUS STONES)**
50 **КАМІННЯ КОЛЕКЦІЙНЕ (COLLECTORS' STONES)**
50 **КАМІННЯ КОШТОВНЕ (PRECIOUS STONES)**
51 **КАМІННЯ НАПІВДОРОГОЦІННЕ (SEMI-PRECIOUS STONES)**
51 **КАМІННЯ СИНТЕТИЧНЕ (SYNTHETIC STONES)**
51 **КАМІННЯ ЮВЕЛІРНЕ (GEMSTONES)**
51 **КАМІННЯ ЮВЕЛІРНО-ВИРОБНЕ (JEWELLRY ORNAMENTAL STONES)**
52 КАНАДСЬКЕ АГЕНТСТВО ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ – див. МИТНИЦЯ КАНАДИ
52 КАНАДСЬКИЙ ДОЛАР – див. ДОЛАР КАНАДСЬКИЙ
52 **КАННАБІС (МАРИХУАНА, ГАШИШ, КОНОПЛЯ) (CANNABIS (MARIJUANA, HASHISH, HEMP))**
52 **КАНТАРЖІЙ (KANTARZHII)**

53 КАНЦЕЛЛІНГ (CANCELLING DATE)
53 КАПЩИЗНА (КАПЬ) (CAP' (WEIGHT OF GRAIN))
53 КАРАНТИН РОСЛИН (PLANT QUARANTINE)
53 КАРАНТИННИЙ ДОЗВІЛ (НА ІМПОРТ ТА ТРАНЗИТ) – див. ДОЗВІЛ КАРАНТИННИЙ (НА ІМПОРТ ТА ТРАНЗИТ)
53 НАГЛЯД – див. НАГЛЯД КАРАНТИННИЙ
53 КАРАНТИННИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ КАРАНТИННИЙ
53 КАРАТ (CARAT)
54 КАРАТНА СИСТЕМА ПРОБ – див. СИСТЕМА ПРОБ КАРАТНА
54 КАРГО (CARGO)
54 КАРГОМАНІФЕСТ (ВАНТАЖНА ВІДОМІСТЬ) (CARGO MANIFEST)
54 КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО (CARIBBEAN COMMUNITY – CARICOM)
56 КАРНЕТ АТА (ATA CARNET)
56 КАРТА АВАРІЙНА (TRANSPORT EMERGENCY CARD)
57 «КАРТА МИТНОЇ НАУКИ» («CARD OF CUSTOMS SCIENCE»)
57 КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ІНФОРМАЦІЙНА (INFORMATION CARD OF ADMINISTRATIVE SERVICES)
57 КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ТЕХНОЛОГІЧНА (CARD TECHNOLOGY OF ADMINISTRATIVE SERVICES)
58 КАРТКА ВІДМОВИ (DISCLAIMER CARD)
58 КАРТКА ОБЛІКУ ОСОБИ, ЯКА ЗДІЙСНЮЄ ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ (ДО 2012 РОКУ – ОБЛІКОВА КАРТКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ) (REGISTRATION CARD OF THE PERSON THAT PERFORMS TRANSACTIONS WITH GOODS (TILL 2012 – REGISTRATION CARD OF THE ENTITY OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY))
59 КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ КОНТРОЛЬНОГО ОРГАНУ (REPRESENTATIVE CARD OF OFFICIALS OF CONTROLLING BODY)
59 КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ (REPRESENTATIVE SPECIAL CARD FOR TEMPORARY STAY)
60 КВАЛІФІКАЦІЙНЕ ПОСВІДЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКА МИТНОГО БРОКЕРА – див. ПОСВІДЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКА МИТНОГО БРОКЕРА КВАЛІФІКАЦІЙНЕ
60 КВИТАНЦІЯ МД-1 (УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1) (CD-1 RECEIPT (CD-1 UNIFIED CUSTOMS RECEIPT))
62 КВИТАНЦІЯ ПАРЦЕЛЬНА (PARCEL RECEIPT)
62 КВИТАНЦІЯ СКЛАДСЬКА (WAREHOUSE RECEIPT)
62 КВОТА (КОНТИНГЕНТ) (QUOTA)
62 КВОТА ЕКСПОРТНА (EXPORT QUOTA)
63 КВОТА ІМПОРТНА (IMPORT QUOTA)
63 КВОТА ІНДИВІДУАЛЬНА – див. КВОТИ ІНДИВІДУАЛЬНІ.
63 КВОТА ТАРИФНА (TARIFF QUOTA)
64 КВОТИ ІНДИВІДУАЛЬНІ (INDIVIDUAL QUOTAS)
64 КВОТИ НА НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ І ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ (QUOTAS ON DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES)
64 КВОТУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ (ALLOCATION OF QUOTAS OF FOREIGN TRANSACTIONS)
65 КЕРАМІКА (CERAMICS)
65 КЕРАМІКА ТРИПІЛЬСЬКА (TRYPILLIAN CERAMICS)
65 КЕРНСЬКА ГРУПА (CAIRNS GROUP)
66 КИЇВСЬКА МИТНИЦЯ (KYIV CUSTOMS HOUSE)
67 КИЇВСЬКА МІСЬКА МИТНИЦЯ (KYIV CITY CUSTOMS HOUSE)
69 КИЇВСЬКИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ (KYIV CENTER OF TRAINING AND RETRAINING OF PERSONNEL OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
70 КІНОЛОГІЧНА КОМАНДА – див. КОМАНДА КІНОЛОГІЧНА
70 КІНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ – див. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІНОЛОГІЧНЕ
70 КІНОЛОГІЯ (CYNOLOGY)
70 КІНОФІЛЬМ «МИТНИЦЯ» – див. «МИТНИЦЯ» КІНОФІЛЬМ
70 КІОТ (ICON CASE)
70 КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ
70 КІРОВОГРАДСЬКА МИТНИЦЯ (KIROVOHRAD CUSTOMS HOUSE)
71 КЛАВЕСИН (HARPSICHORD)
72 КЛАВІКОРД (CLAVICHORD)
72 КЛАЙПЕДА – див. ПОРТ КЛАЙПЕДА.
72 КЛАСИФІКАТОР ПОРТІВ ТА ІНШИХ ПУНКТІВ (ЛОКОД ООН) (CLASSIFIER OF PORTS AND OTHER LOCATIONS – LOCODE)
73 КЛАСИФІКАТОРИ ІНФОРМАЦІЇ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ВІДОМЧІ (DEPARTMENTAL CLASSIFIERS OF DATA ON THE STATE CUSTOMS AFFAIRS)

73 КЛАСИФІКАЦІЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ (CLASSIFICATION OF TAXES AND FEES)
75 КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКА – див. УКРАЇНСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
75 КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ СТАНДАРТНА МІЖНАРОДНА ТОРГОВА – див. СТАНДАРТНА МІЖНАРОДНА ТОРГОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ООН
75 КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ У ЗЕД (CLASSIFICATION OF GOODS IN FOREIGN TRADE ACTIVITIES)
75 КЛЕЙМО (MARKING)
76 КЛЕЙМО ПРОБІРНЕ (HALLMARK)
77 КЛЕЙОВИЙ ЖИВОПИС – див. ЖИВОПИС КЛЕЙОВИЙ
77 КЛИМЕНКО ОЛЕКСАНДР ВІКТОРОВИЧ (KLYMENKO OLEKSANDR VIKTOROVYCH)
78 КНИГА ВАНТАЖНА (CARGO BOOK)
78 КНИГА ПОШАНИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (BOOK OF HONOUR OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
79 КНИГА ПОШАНИ МИТНОГО ОРГАНУ (BOOK OF HONOUR OF CUSTOMS AUTHORITY)
79 КНИГА СУДНОВА УКРАЇНИ – див. СУДНОВА КНИГА УКРАЇНИ
79 КНИЖКА МДП (CARNET TIR)
80 КНИЖКА CPD (CPD CARNET)
81 КОБЗА (KOBZA)
81 КОВАЛЬ ОЛЕКСІЙ МИХАЙЛОВИЧ (KOVAL OLEKSII MYKAILOVYCH)
82 КОД АЕРОПОРТУ (AIRPORT CODE)
83 КОД КЛАСИФІКАТОРА МИТНИХ ОРГАНІВ, ЇХ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ, МИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ УСТАНОВИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (CODE OF CLASSIFIER OF CUSTOMS AUTHORITIES, THEIR DIVISIONS, CUSTOMS ORGANIZATIONS, SPECIALIZED EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND RESEARCH INSTITUTION OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
83 КОД IATA (IATA (INTERNATIONAL AIR TRANSPORT ASSOCIATION) CODE)
84 КОД КРАЇН ISO (ISO CODE (COUNTRIES))
84 КОД ТОВАРУ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД (COMMODITY CODE UNDER UCCFEA)
85 КОД ШТРИХОВИЙ (BARCODE)
85 КОД ШТРИХОВИЙ EAN (EAN BARCODE)
86 КОД ШТРИХОВИЙ UPC (UPC (UNIVERSAL PRODUCT CODE) BARCODE)
87 КОДЕЇН (3-МЕТИЛМОРФІН) (CODEINE (3-METYLMORFIN))
87 КОДЕКС КРИМІНАЛЬНИЙ УКРАЇНИ – див. КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
87 КОДЕКС КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ УКРАЇНИ – див. КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
87 КОДЕКС МИТНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ – див. МИТНИЙ КОДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
87 КОДЕКС МИТНИЙ МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІ І КАЗАХСТАНУ – див. МИТНИЙ КОДЕКС МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІ І КАЗАХСТАНУ
87 КОДЕКС МИТНИЙ СРСР – див. МИТНИЙ КОДЕКС СРСР
87 КОДЕКС МИТНИЙ УКРАЇНИ – див. МИТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
87 КОДЕКС ПОВІТРЯНИЙ УКРАЇНИ – див. ПОВІТРЯНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
87 КОДЕКС ПОДАТКОВИЙ УКРАЇНИ – див. ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
87 КОДЕКС ТОРГОВЕЛЬНОГО МОРЕПЛАВСТВА (MERCHANT SHIPPING CODE)
88 КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ (THE CODE OF UKRAINE ABOUT ADMINISTRATIVE OFFENCES)
89 КОДЕНТІФАЙ – див. ТЕХНОЛОГІЯ «КОДЕНТІФАЙ»
89 КОДИ ВАНТАЖНІ-IMP (IMP CARGO CODES)
89 КОДУВАННЯ ТОВАРУ ШТРИХОВЕ (COMMODITY BARCODING)
90 КОКАЇН (COCAINE)
90 КОЛАМБУС – див. ПРОГРАМА ВМО «КОЛАМБУС»
90 КОЛЕГІЯ ДЕВ'ЯТИ (BOARD OF NINE)
90 КОЛЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (BOARD OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
91 КОЛЕГІЯ ЕКОНОМІВ (BOARD OF PURSERS)
91 КОЛЕГІЯ МІНДОХОДІВ (BOARD OF THE MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES)
92 КОЛЕКТИВНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ КОЛЕКТИВНИЙ
92 КОЛЕКЦІЙНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ КОЛЕКЦІЙНЕ
92 КОЛІЗІЙНА НОРМА – див. НОРМА КОЛІЗІЙНА
92 КОЛОНІЯ (COLONY)
92 КОЛОС АНАТОЛІЙ ВІКТОРОВИЧ (KOLOS ANATOLII VIKTOROVYCH)
93 КОЛЬЄ (NECKLACE)
94 КОМАНДА КІНОЛОГІЧНА (CANINE TEAM)
94 КОМБІНОВАНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (COMBINED NOMENCLATURE OF THE EUROPEAN UNION)

95 КОМБІНОВАНЕ МИТО – див. МИТО КОМБІНОВАНЕ
95 КОМБІНОВАНІ ЛІЦЕНЗІЙНІ ПЛАТЕЖІ – див. ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ КОМБІНОВАНІ
95 «КОМЕРЦІЙНА КОМІСІЯ» («COMMERCIAL COMMISSION»)
95 КОМЕРЦІЙНИЙ АКТ – див. АКТ КОМЕРЦІЙНИЙ
95 КОМЕРЦ-КОЛЕГІЯ (THE COLLEGIUM OF COMERCE)
96 КОМІСІЙНА ВИНАГОРОДА – див. ВИНАГОРОДА КОМІСІЙНА
96 КОМІСІЯ З МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖВІДОМЧА – див. МІЖВІДОМЧА КОМІСІЯ З МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ
96 КОМІСІЯ З ТРАНСПОРТУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (TRANSPORT COMMISSION OF THE EUROPEAN UNION)
96 КОМІСІЯ КОМЕРЦІЙНА – див. «КОМЕРЦІЙНА КОМІСІЯ»
96 КОМІСІЯ МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІ, КАЗАХСТАНУ (COMMISSION OF THE CUSTOMS UNION OF RUSSIA, BELARUS AND KAZAKHSTAN)
97 КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН (UNECE INLAND TRANSPORT COMMITTEE)
98 КОМІТЕТ З ДОТРИМАННЯ МИТНОГО КОДЕКСУ ЄС (COMPLIANCE COMMITTEE OF THE EU CUSTOMS CODE)
98 КОМІТЕТ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН – див. МИТНИЦЯ КАЗАХСТАНУ
98 КОМОРА ВОСКОВА (WAX KOMORA)
98 КОМОРА МИТНА (CUSTOMS KOMORA)
99 КОМОРА СОЛЯНА (SALT KOMORA)
99 КОМОРА ЦЕЛЬНА (TSELNA KOMORA)
100 КОМПЕНСАЦІЙНЕ МИТО – див. МИТО КОМПЕНСАЦІЙНЕ
100 КОМПЛЕКС МИТНИЙ ВАНТАЖНИЙ (ВАНТАЖНИЙ МИТНИЙ КОМПЛЕКС – ВМК) (CUSTOMS CARGO COMPLEX)
101 КОМПЛЕКСНЕ УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ – див. УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ КОМПЛЕКСНЕ
101 КОМПЛЕКТ ЗАМІННИХ ЩУПІВ «КЩ-1» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
101 КОМПЛЕКТ ОГЛЯДОВИХ ДЗЕРКАЛ «ОАД-2» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
101 КОМПЛЕКТ ОГЛЯДОВИХ ДЗЕРКАЛ «ОАД-4» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
101 КОМПЛЕКТНИЙ ОБ'ЄКТ – див. ОБ'ЄКТ КОМПЛЕКТНИЙ
101 КОМПЛЕКТУВАЛЬНА ВІДОМІСТЬ – див. ВІДОМІСТЬ КОМПЛЕКТУВАЛЬНА
101 КОМПРОМІС У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (COMPROMISE IN THE CASE OF VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS)
102 КОНВЕНЦІЙНЕ (ДОГОВІРНЕ) МИТО – див. МИТО КОНВЕНЦІЙНЕ (ДОГОВІРНЕ)
102 КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ) МИТНИЙ ТАРИФ – див. ТАРИФ МИТНИЙ КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ)
102 КОНВЕНЦІЯ ВІДНОСНО МАТЕРІАЛІВ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОРЕПЛАВЦІВ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ВІДНОСНО МАТЕРІАЛІВ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОРЕПЛАВЦІВ
102 КОНВЕНЦІЯ ВСЕСВІТНЯ ПОШТОВА ВІД 14 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ – див. ВСЕСВІТНЯ ПОШТОВА КОНВЕНЦІЯ ВІД 14 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ
102 КОНВЕНЦІЯ ЄВРАЗІЙСЬКА ПАТЕНТНА ВІД 9 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ – див. ЄВРАЗІЙСЬКА ПАТЕНТНА КОНВЕНЦІЯ ВІД 9 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ
102 КОНВЕНЦІЯ ІТІ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ТРАНЗИТ ТОВАРІВ (КОНВЕНЦІЯ ІТІ) ВІД 1 ЧЕРВНЯ 1971 РОКУ
102 КОНВЕНЦІЯ МДП 1975 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ МДП 1975 РОКУ (КОНВЕНЦІЯ МДП)
102 КОНВЕНЦІЯ МИТНА (CUSTOMS CONVENTION)
103 КОНВЕНЦІЯ МОРСЬКА (ЧОРНОМОРСЬКА) 1648 РОКУ (SEA (BLACK SEA) CONVENTION OF 1648)
104 КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО БОРОТЬБУ ПРОТИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ І ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ВІД 20 ГРУДНЯ 1988 РОКУ (THE UNITED NATION CONVENTION AGAINST ILLICIT TRAFFIC IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES OF 20 DECEMBER 1988)
105 КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО МІЖНАРОДНІ ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ, ЖЕНЕВА, 24 ТРАВНЯ 1980 РОКУ (THE UNITED NATION CONVENTION ON INTERNATIONAL MULTIMODAL TRANSPORT OF GOODS OF 24 MAY 1980, GENEVA)
105 КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО МОРСЬКЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ВІД 31 БЕРЕЗНЯ 1978 РОКУ (THE UNITED NATIONS INTERNATIONAL CONVENTION ON THE CARRIAGE OF GOODS BY SEA ADOPTED OF MARCH 31, 1978)

106 КОНВЕНЦІЯ ПАТЕНТНА ЄВРАЗІЙСЬКА ВІД 9 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ – див. ЄВРАЗІЙСЬКА ПАТЕНТНА КОНВЕНЦІЯ ВІД 9 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ

106 КОНВЕНЦІЯ ПО ВИКРАДЕНИХ АБО НЕЗАКОННО ВИВЕЗЕНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЯХ (ЮНІДРУА) – див. КОНВЕНЦІЯ ЮНІДРУА ПО ВИКРАДЕНИХ АБО НЕЗАКОННО ВИВЕЗЕНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЯХ

106 КОНВЕНЦІЯ ПОШТОВА ВСЕСВІТНЯ ВІД 14 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ – див. ВСЕСВІТНЯ ПОШТОВА КОНВЕНЦІЯ ВІД 14 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ

106 КОНВЕНЦІЯ ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО ВСЕСВІТНЯ – див. ВСЕСВІТНЯ КОНВЕНЦІЯ ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО

106 КОНВЕНЦІЯ ПРО БЕЗПЕЧНІ КОНТЕЙНЕРИ 1972 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО БЕЗПЕЧНІ КОНТЕЙНЕРИ 1972 РОКУ

106 КОНВЕНЦІЯ ПРО БОРОТЬБУ ПРОТИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ І ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ВІД 20 ГРУДНЯ 1988 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО БОРОТЬБУ ПРОТИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ І ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ВІД 20 ГРУДНЯ 1988 РОКУ

106 КОНВЕНЦІЯ ПРО ВЗАЄМНУ АДМІНІСТРАТИВНУ ДОПОМОГУ У ВІДВЕРНЕННІ, РОЗСЛІДУВАННІ ТА ПРИПИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ВЗАЄМНУ АДМІНІСТРАТИВНУ ДОПОМОГУ У ВІДВЕРНЕННІ, РОЗСЛІДУВАННІ ТА ПРИПИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

106 КОНВЕНЦІЯ ПРО ГАРМОНІЗОВАНУ СИСТЕМУ ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ГАРМОНІЗОВАНУ СИСТЕМУ ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ

106 КОНВЕНЦІЯ ПРО ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ ВІД 18 КВІТНЯ 1961 РОКУ (ВІДЕНСЬКА) – див. ВІДЕНСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ ВІД 18 КВІТНЯ 1961 РОКУ

106 КОНВЕНЦІЯ ПРО ДОГОВІР МІЖНАРОДНОГО АВТОМОБІЛЬНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ВІД 19 ТРАВНЯ 1956 РОКУ (CONVENTION ON THE CONTRACT FOR THE INTERNATIONAL CARRIAGE OF GOODS BY ROAD OF MAY 19, 1956)

107 КОНВЕНЦІЯ ПРО ДОГОВОРИ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ 1980 РОКУ (ВІДЕНСЬКА) – див. ВІДЕНСЬКА КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО ДОГОВОРИ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ 1980 РОКУ

107 КОНВЕНЦІЯ ПРО ЄДИНИЙ ЗАКОН ПРО МІЖНАРОДНУ КУПІВЛЮ-ПРОДАЖ ТОВАРІВ ВІД 1 ЛИПНЯ 1964 РОКУ (CONVENTION RELATING TO A UNIFORM LAW ON THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS OF JULY 1, 1964)

107 КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАСНУВАННЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІД 14 ЛИПНЯ 1967 РОКУ (CONVENTION ESTABLISHING THE WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION OF JULY 14, 1967)

108 КОНВЕНЦІЯ ПРО МИТНІ ПІЛЬГИ ДЛЯ ТУРИСТІВ ВІД 4 ЧЕРВНЯ 1954 РОКУ (CONVENTION CONCERNING CUSTOMS FACILITIES FOR TOURING OF JUNE 4, 1954)

109 КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ МДП 1975 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ МДП 1975 РОКУ (КОНВЕНЦІЯ МДП)

109 КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ТРАНЗИТ ТОВАРІВ (КОНВЕНЦІЯ ІТІ) – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ТРАНЗИТ ТОВАРІВ (КОНВЕНЦІЯ ІТІ)

109 КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ВІД 28 ТРАВНЯ 1988 РОКУ (УНІДРУА) – див. КОНВЕНЦІЯ УНІДРУА ПРО МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ВІД 28 ТРАВНЯ 1988 РОКУ

109 КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНІ АВТОМОБІЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ І БАГАЖУ ВІД 8 КВІТНЯ 1999 РОКУ (CONVENTION ON INTERNATIONAL CARRIAGE OF PASSENGERS AND LUGGAGE BY ROAD OF APRIL 8, 1999)

109 КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНІ ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ, ВІДЕНЬ, 24 ТРАВНЯ 1980 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО МІЖНАРОДНІ ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ, ЖЕНЕВА, 24 ТРАВНЯ 1980 РОКУ

109 КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНУ ЦИВІЛЬНУ АВІАЦІЮ (ЧИКАЗЬКА КОНВЕНЦІЯ) 1944 РОКУ (CONVENTION ON INTERNATIONAL CIVIL AVIATION (CHICAGO CONVENTION), 1944)

110 КОНВЕНЦІЯ ПРО МОРСЬКЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ВІД 31 БЕРЕЗНЯ 1978 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРО МОРСЬКЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ВІД 31 БЕРЕЗНЯ 1978 РОКУ

110 КОНВЕНЦІЯ ПРО НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ ВІД 30 БЕРЕЗНЯ 1961 РОКУ (ЄДИНА) – див. ЄДИНА КОНВЕНЦІЯ ПРО НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ ВІД 30 БЕРЕЗНЯ 1961 РОКУ

110 КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ВИКОНАВЦІВ, ВИРОБНИКІВ ФОНОГРАМ І ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ВИКОНАВЦІВ, ВИРОБНИКІВ ФОНОГРАМ І ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ

110 КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ 1883 РОКУ (ПАРИЗЬКА) – див. ПАРИЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ 1883 РОКУ

110 КОНВЕНЦІЯ ПРО ОЦІНКУ ТОВАРІВ У МИТНИХ ЦІЛЯХ ВІД 15 ГРУДНЯ 1950 РОКУ (CONVENTION ON EVALUATION OF GOODS FOR CUSTOMS PURPOSES OF DECEMBER 15, 1950)

110 КОНВЕНЦІЯ ПРО ПОДАТКОВЕ ОБКЛАДЕННЯ ДОГОВІРНИХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО ДОРОЖНЬОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ (CONVENTION ON THE TAXATION OF ROAD VEHICLE ENGAGED IN INTERNATIONAL GOODS TRANSPORT)

111 КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВО, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДО ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ ВІД 22 ГРУДНЯ 1986 РОКУ (CONVENTION ON THE LAW APPLICABLE TO CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS OF DECEMBER 22, 1986)

112 КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВО, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДО МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ ВІД 15 ЧЕРВНЯ 1955 РОКУ (CONVENTION ON THE LAW APPLICABLE TO INTERNATIONAL SALE OF GOODS OF JUNE 15, 1955)

112 КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРИПИНЕННЯ КОНТРАБАНДИ АЛКОГОЛЬНИХ ТОВАРІВ ВІД 19 СЕРПНЯ 1925 РОКУ (CONVENTION ON THE SUPPRESSION OF THE CONTRABAND TRAFFIC IN ALCOHOLIC LIQUORS, SIGNED AT HELSINGFORS, 19 AUGUST 1925)

112 КОНВЕНЦІЯ ПРО ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ (CONVENTION ON PSYCHOTROPIC SUBSTANCES)

113 КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ

113 КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ УМОВ ВВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ АБО ВИКОРИСТАННЯ НА ВИСТАВКАХ, ЯРМАРКАХ, ЗУСТРІЧАХ АБО ПОДІБНИХ ЗАХОДАХ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ УМОВ ВВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ АБО ВИКОРИСТАННЯ НА ВИСТАВКАХ, ЯРМАРКАХ, ЗУСТРІЧАХ АБО ПОДІБНИХ ЗАХОДАХ

113 КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ У ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ВІД 20 ТРАВНЯ 1987 РОКУ (CONVENTION ON THE SIMPLIFICATION OF FORMALITIES IN TRADE IN GOODS OF MAY 20, 1987)

113 КОНВЕНЦІЯ ПРО СТВОРЕННЯ РАДИ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ВІД 15 ГРУДНЯ 1950 РОКУ (CONVENTION ESTABLISHING A CUSTOMS CO-OPERATION COUNCIL OF DECEMBER 15, 1950)

114 КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ ATA ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1990 РОКУ (СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ) (CONVENTION ON TEMPORARRY ADMISSION OF JUNE 26, 1990 (ISTANBUL CONVENTION))

114 КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ

114 КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ОБЛАДНАННЯ, НЕОБХІДНОГО ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФУНКЦІЙ ВІД 8 ЧЕРВНЯ 1961 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ОБЛАДНАННЯ, НЕОБХІДНОГО ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФУНКЦІЙ ВІД 8 ЧЕРВНЯ 1961 РОКУ

115 КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПАКУВАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ Й ТАРИ ВІД 6 ЖОВТНЯ 1960 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПАКУВАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ Й ТАРИ ВІД 6 ЖОВТНЯ 1960 РОКУ

115 КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПРИВАТНИХ ДОРОЖНІХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ 1954 РОКУ – див. МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПРИВАТНИХ ДОРОЖНІХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ 1954 РОКУ

115 КОНВЕНЦІЯ ПРО УЗГОДЖЕННЯ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ НА КОРДОНАХ ВІД 21 ЖОВТНЯ 1982 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УЗГОДЖЕННЯ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ НА КОРДОНАХ ВІД 21 ЖОВТНЯ 1982 РОКУ
115 КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ МІЖНАРОДНИХ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВІД 28 ТРАВНЯ 1999 РОКУ (МОНРЕАЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ 1999 РОКУ) (CONVENTION FOR THE UNIFICATION OF CERTAIN RULES FOR INTERNATIONAL CARRIAGE BY AIR OF MAY 28, 1999 (MONTREAL CONVENTION 1999))
115 КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ ПРО КОНОСАМЕНТ ВІД 25 СЕРПНЯ 1924 РОКУ – див. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ ПРО КОНОСАМЕНТ ВІД 25 СЕРПНЯ 1924 РОКУ
115 КОНВЕНЦІЯ УНІДРУА ПРО МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ВІД 28 ТРАВНЯ 1988 РОКУ (UNIDROIT CONVENTION ON INTERNATIONAL FINANCIAL LEASING OF MAY 28, 1988)
116 КОНВЕНЦІЯ, ЩО СКАСОВУЄ ВИМОГУ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ОФІЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ ВІД 5 ЖОВТНЯ 1961 РОКУ (CONVENTION ABOLISHING THE REQUIREMENT OF LEGALIZATION FOR FOREIGN PUBLIC DOCUMENTS OF OCTOBER 5, 1961)
116 КОНВЕНЦІЯ ЩОДО ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ СПІВДРУЖНОСТІ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ ВІД 10 ЖОВТНЯ 2008 РОКУ (CONVENTION ON TRANSFRONTIER COOPERATION BETWEEN THE CIS MEMBER-STATES OF OCTOBER 10, 2008)
117 КОНВЕНЦІЯ ЮНІДРУА ПО ВИКРАДЕНИХ АБО НЕЗАКОННО ВИВЕЗЕНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЯХ (UNIDROIT CONVENTION ON STOLEN OR ILLEGALLY EXPORTED CULTURAL OBJECTS)
118 КОНВЕРТ МАРКОВАНИЙ (STAMPED ENVELOPE)
118 КОНКУРЕНТНИЙ ЛИСТ – див. ЛИСТ КОНКУРЕНТНИЙ
118 КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ – див. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ
118 КОНОСАМЕНТ (BILL OF LADING)
119 КОНОСАМЕНТ ТРАНСПОРТНИЙ МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ (THE FIATA MULTIMODAL TRANSPORT BILL OF LADING – FIATA FBL)
120 КОНСИГНАЦІЙНА ОПЕРАЦІЯ – див. ОПЕРАЦІЯ КОНСИГНАЦІЙНА
120 КОНСИГНАЦІЯ (CONSIGNMENT)
121 КОНСОЛІДОВАНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ КОНСОЛІДОВАНИЙ
121 КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА (CONSTITUTION BY PYLYP ORLYK)
121 КОНСУЛЬСЬКА ФАКТУРА – див. ФАКТУРА КОНСУЛЬСЬКА
121 КОНСУЛЬСЬКИЙ ЗБІР – див. ЗБІР КОНСУЛЬСЬКИЙ
121 КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ (CONSULTING ON THE STATE CUSTOMS AFFAIRS)
121 КОНТЕЙНЕР (CONTAINER)
122 КОНТЕЙНЕРНИЙ ПУЛ – див. ПУЛ КОНТЕЙНЕРНИЙ
122 КОНТЕЙНЕРНИЙ ТЕРМІНАЛ – див. ТЕРМІНАЛ КОНТЕЙНЕРНИЙ
122 КОНТЕЙНЕРНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ КОНТЕЙНЕРНІ
122 КОНТЕЙНЕРОВОЗ (CONTAINERSHIP)
123 КОНТИНГЕНТ ТАРИФНИЙ (TARRIF QUOTA)
123 КОНТИНГЕНТУВАННЯ (КВОТУВАННЯ) (QUANTITATIVE REGULATION)
123 КОНТИНЕНТАЛЬНА БЛОКАДА (CONTINENTAL BLOCKADE)
124 КОНТОРА АКЦЕПТНА (ACCEPTING HOUSE)
125 КОНТРАБАНДА (SMUGGLING/ CONTRABAND)
125 КОНТРАКТОВИЙ ЯРМАРОК (CONTRACT FAIR)
126 КОНТРАФАКТНИЙ ПРИМІРНИК ТВОРУ, ФОНОГРАМИ, ВІДЕОГРАМИ – див. ПРИМІРНИК ТВОРУ, ФОНОГРАМИ, ВІДЕОГРАМИ КОНТРАФАКТНИЙ
126 КОНТРАФАКТНІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ КОНТРАФАКТНІ
126 КОНТРАФАКЦІЯ (COUNTERFEITING)
126 КОНТРОЛЬ АУДИТОРСЬКИЙ МИТНИЙ (POST-CLEARANCE AUDIT)
127 КОНТРОЛЬ ВАЛЮТНИЙ (FOREIGN EXCHANGE REGULATION)
127 КОНТРОЛЬ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ (VETERINARY AND SANITARY CONTROL)
128 КОНТРОЛЬ ГОСПОДАРСЬКИЙ (COMMERCIAL CONTROL)
128 КОНТРОЛЬ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ (DOCUMENTARY CONTROL)
129 КОНТРОЛЬ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ПОПЕРЕДНІЙ – див. ПОПЕРЕДНІЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ
129 КОНТРОЛЬ ЕКОЛОГІЧНИЙ (ECOLOGICAL CONTROL)
130 КОНТРОЛЬ ЕКСПОРТНИЙ ДЕРЖАВНИЙ (STATE EXPORT CONTROL)

131 КОНТРОЛЬ ЗА ВАНТАЖАМИ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ (DOCUMENTARY CONTROL LOADS)
131 КОНТРОЛЬ ЗА ДОСТАВКОЮ ТОВАРІВ (MONITORING OF GOODS DELIVERY)
132 КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ СУБ`ЄКТАМИ ЗЕД РІВНЯ ІНДИКАТИВНИХ ЦІН (CONTROL OVER THE OBSERVANCE OF THE LEVEL OF INDICATIVE PRICES BY ENTITIES ENGAGED IN FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES)
132 КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТОВАРІВ НЕГЛАСНИЙ (MOVEMENT OF GOODS UNDER SECRET CONTROL)
133 КОНТРОЛЬ ЗА ПРАВИЛЬНІСТЮ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ (CONTROL OVER THE ACCURACY OF DETERMINING CUSTOMS VALUE)
134 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ (CUSTOMS CONTROL)
136 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ СПРОЩЕНИЙ (SIMPLIFIED CUSTOM CONTROL)
136 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ (CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE OF MOVING OF SUPPLIES)
137 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ (CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS WHICH ARE TRANSPORTED IN INTERNATIONAL EXPRESS MAIL)
137 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ (CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS WHICH ARE TRANSPORTED IN INTERNATIONAL MAIL)
138 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА ПРОПУСК ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – див. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ
138 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ
138 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ
138 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ
138 КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ ТА РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ
138 МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ (CUSTOMS CONTROL OF GOODS WHICH ARE TRANSPORTED BY PIPELINE TRANSPORT AND POWER LINES)
139 КОНТРОЛЬ НЕХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРИ ЇЇ ВВЕЗЕННІ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ (CONTROL OF NONFOOD PRODUCTS AT THEIR IMPORTATION INTO THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE)
140 КОНТРОЛЬ ПОДАТКОВИЙ (TAX CONTROL)
140 КОНТРОЛЬ ПРИКОРДОННИЙ (BORDER CONTROL)
140 КОНТРОЛЬ РАДІОЛОГІЧНИЙ (RADIOLOGICAL CONTROL)
141 КОНТРОЛЬ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ (SANITARY-EPIDEMIOLOGICAL CONTROL)
142 КОНТРОЛЬ СПІВСТАВЛЕННЯ (COMPARATIVE CHECK)
142 КОНТРОЛЬ СПІЛЬНИЙ (JOINT CONTROL)
143 КОНТРОЛЬ ФАКТИЧНИЙ (WORKING CONTROL)
143 КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИЙ (FINANCIAL CONTROL)
144 КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ (STATE FINANCIAL CONTROL)
145 КОНТРОЛЬ ФІТОСАНІТАРНИЙ (PHYTOSANITARY CONTROL)
145 КОНТРОЛЬ ФОРМАТО-ЛОГІЧНИЙ (FORMAT AND LOGIC CHECK)
145 КОНТРОЛЬНИЙ ПАВІЛЬЙОН – див. ПАВІЛЬЙОН КОНТРОЛЬНИЙ
145 КОНТРОЛЬНІ ПОМІТКИ – див. ПОМІТКИ КОНТРОЛЬНІ
145 КОНТРОЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ – див. ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОНТРОЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА
146 КОНТРОЛЬОВАНА ПОСТАВКА – див. ПОСТАВКА КОНТРОЛЬОВАНА
146 КОНТРОЛЬОВАНІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ КОНТРОЛЬОВАНІ
146 КОНТРСТАЛІЙНИЙ ЧАС –див. ЧАС КОНТРСТАЛІЙНИЙ
146 КОНТРСТАЛІЯ – див. ЧАС КОНТРСТАЛІЙНИЙ
146 КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ (UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT)
147 КОНФІСКАЦІЯ (CONFISCATION)

148 КОНФЛІКТ (CONFLICT)
148 КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ (CONFLICT OF INTERESTS)
148 КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ (CONCEPTION OF THE INTEGRATED BORDER MANAGEMENT)
149 КОНЦЕПЦІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (CONCEPTION OF MODERNIZATION OF ACTIVITIES OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
150 КОНЦЕПЦІЯ НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ (CONCEPTION OF SCIENTIFIC SUPPORT OF PUBLIC MANAGEMENT IN TAX AND CUSTOMS SPHERE)
150 КОНЦЕПЦІЯ РЕФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ «ОБЛИЧЧЯМ ДО ЛЮДЕЙ» (CONCEPTION OF REFORMING OF ACTIVITIES OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE «FACE THE PEOPLE»)
151 КОНЦЕПЦІЯ «ЧИСТИЙ БІЗНЕС – ЧЕСНІ ПОДАТКИ» («LEGAL BUSINESS - FAIR TAXES» CONCEPTION)
151 КОРДОН МИТНИЙ УКРАЇНИ (CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
152 КОРЕСПОНДЕНЦІЯ ОФІЦІЙНА (OFFICIAL CORRESPONDENCE)
152 КОРИДОР ЗЕЛЕНИЙ – див. ЗЕЛЕНИЙ КОРИДОР
152 КОРИДОР ЧЕРВОНИЙ – див. ЧЕРВОНИЙ КОРИДОР
152 КОРК – див. ПОРТ КОРК
152 КОРМ (KORM)
153 КОРПОРАТИВНІ ПРАВА – див. ПРАВА КОРПОРАТИВНІ
153 КОРУПЦІЙНЕ ДІЯННЯ – див. ДІЯННЯ КОРУПЦІЙНЕ
153 КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – див. ПРАВОПОРУШЕННЯ КОРУПЦІЙНЕ
153 КОРУПЦІЯ (CORRUPTION)
153 КОРЧЕМНА ВАРТА – див. ВАРТА КОРЧЕМНА
153 КОРЧЕМСТВО (KORCHEMSTVO)
154 КОТИРУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ (FOREIGN CURRENCY QUOTATION)
155 КОШТОВНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ КОШТОВНЕ
155 КОШТОВНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ КОШТОВНИЙ
155 КРАВЧЕНКО ЮРІЙ ФЕДОРОВИЧ (KRAVCHENKO YURII FEDOROVYCH)
156 КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ (COUNTRY OF ORIGIN OF GOODS)
156 КРАНОВІ ВАГИ TIGRIP ТКА/TWF – див. ВАГИ КРАНОВІ TIGRIP ТКА/TWF
156 КРЕДИТ АКЦЕПТНИЙ (ACCEPTANCE CREDIT)
157 КРЕДИТ ЕКСПОРТНИЙ (EXPORT CREDIT)
158 КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ – див. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КРИМІНАЛЬНА
158 КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – див. ПРАВОПОРУШЕННЯ КРИМІНАЛЬНЕ
158 КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ – див. ПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНЕ
158 КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (CRIMINAL CODE OF UKRAINE)
158 КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE)
158 КРИМСЬКА МИТНИЦЯ (CRIMEAN CUSTOMS HOUSE)
160 КРИТЕРІЇ ДОСТАТНЬОЇ ПЕРЕРОБКИ ТОВАРУ (CRITERIA OF SUFFICIENT PROCESSING OF GOODS)
160 КРИШТАЛЬ ГІРСЬКИЙ (CLEAR QUARTZ)
161 КРОНА ДАНСЬКА (DANISH KRONE)
161 КРОНА ІСЛАНДСЬКА (ICELANDIC KRONA)
162 КРОНА НОРВЕЗЬКА (NORWEGIAN KRONE)
162 КРОНА ЧЕСЬКА (CZECH KRONA)
163 КУКСХАФЕН – див. ПОРТ КУКСХАФЕН
163 КУЛІШЕР ЙОСИП МИХАЙЛОВИЧ (KULISHER YOSYP MYKAILOVYCH)
164 КУЛЬТУРА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ МИТНИХ ОРГАНІВ ПРОФЕСІЙНА (PROFESSIONAL CULTURE OF CUSTOMS OFFICIALS)
165 КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ – див. ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНІ
165 КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ, НА ЯКІ ВСТАНОВЛЕНО ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНІ, НА ЯКІ ВСТАНОВЛЕНО ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
165 КУНА (KUNA)
165 КУР'ЄР ДИПЛОМАТИЧНИЙ (DIPLOMATIC COURIER)
165 КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ»
165 КУРС ВАЛЮТИ УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ ОФІЦІЙНИЙ (OFFICIAL EXCHANGE RATE OF UKRAINIAN CURRENCY AGAINST FOREIGN ONE)
166 КУРС ВАЛЮТНИЙ (RATE OF EXCHANGE)

Л

167 ЛАБОРАТОРІЯ ВИПРОБУВАЛЬНА (TESTING LABORATORY)

167 ЛАБРАДОР РЕТРІВЕР (LABRADOR RETRIEVER)
168 ЛАДАНКА (LADANKA)
168 ЛАЗУРИТ (LAZURITE)
169 ЛАТЕНТНА (ПРИХОВАНА) МИТНА ДЕЛІКТНІСТЬ – див. ДЕЛІКТНІСТЬ МИТНА ЛАТЕНТНА (ПРИХОВАНА)
169 ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ (LATIN AMERICAN INTEGRATION ASSOCIATION – ALADI)
169 ЛЕГКОВАГОВИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ЛЕГКОВАГОВИЙ.
169 ЛЕЙ МОЛДОВСЬКИЙ (MOLDOVAN LEU)
170 ЛЕЙДЕЙС (LAY DAYS)
170 ЛЕНД-ЛІЗ (LEND-LEASE)
172 ЛИСТ ВАНТАЖНОГО АВТОМОБІЛЯ ПОДОРОЖНІЙ (TRUCK WAYBILL)
173 ЛИСТ ВІДКРИТИЙ (OPEN LETTER)
173 ЛИСТ ГАРАНТІЙНИЙ (LETTER OF GUARANTEE)
173 ЛИСТ КОНКУРЕНТНИЙ (COMPETITIVE LETTER)
173 ЛИСТ ПАКУВАЛЬНИЙ (PACKING LIST)
173 ЛИСТ-ЗОБОВ'ЯЗАННЯ (COMMITMENT LETTER)
174 ЛИСТІВКА (POSTCARD)
174 ЛИТ ЛИТОВСЬКИЙ (LITHUANIAN LITAS)
175 ЛИТОВСЬКИЙ ЛИТ – див. ЛИТ ЛИТОВСЬКИЙ.
175 ЛИТОВСЬКІ СТАТУТИ (1529, 1566, 1588 РОКІВ) (LITHUANIAN STATUTES (1529, 1566, 1588))
176 ЛІБЕРІЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА ЛІБЕРІЯ
176 ЛІВЕРПУЛЬ – див. ПОРТ ЛІВЕРПУЛЬ
176 ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ (LEAGUE OF ARAB STATES)
177 ЛІГАТУРА (LIGATURE)
177 ЛІЗИНГ (LEASING)
178 ЛІЗИНГ ЕКСПОРТНИЙ (EXPORT LEASING)
178 ЛІКАРСЬКИЙ ЗАСІБ ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ – див. ЗАСІБ ЛІКАРСЬКИЙ ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ
178 ЛІНІЙНЕ СУДНО – див. СУДНО ЛІНІЙНЕ
178 ЛІНІЯ ТАРИФНА (TARIFF LINE)
179 ЛІНОГРАВЮРА (LINOCUT)
179 ЛІРА (РИЛЯ, РЕЛЯ) (BELL LYRE)
180 ЛІСТ ДАНІЕЛЬ ФРІДРІХ (DANIEL FRIEDRICH LIST)
181 ЛІТЕРНИЙ РЕЙС – див. РЕЙС ЛІТЕРНИЙ
181 ЛІТОГРАФІЯ (LITHOGRAPHY)
181 ЛІТУРГІЯ (LITURGY)
182 ЛІХТАР ГАЛОГЕННИЙ «MAG-LITE» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
182 ЛІХТАР ГАЛОГЕННИЙ «RANGERSUN-500» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
182 ЛІХТЕР (LIGHTER SHIP)
182 ЛІХТЕРОВОЗ (LIGHTER-CARRIER SHIP)
183 ЛІЦЕНЗІЙНА ТОРГІВЛЯ – див. ТОРГІВЛЯ ЛІЦЕНЗІЙНА
183 ЛІЦЕНЗІЙНА УГОДА – див. УГОДА ЛІЦЕНЗІЙНА
183 ЛІЦЕНЗІЙНИЙ ДОГОВІР ПРО ВИКОРИСТАННЯ ВИКЛЮЧНИХ АБО АНАЛОГІЧНИХ ПРАВ – див. ДОГОВІР ЛІЦЕНЗІЙНИЙ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ВИКЛЮЧНИХ АБО АНАЛОГІЧНИХ ПРАВ
183 ЛІЦЕНЗІЙНИЙ ЗБІР – див. ЗБІР ЛІЦЕНЗІЙНИЙ
183 ЛІЦЕНЗІЙНІ ПЛАТЕЖІ – див. ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ
183 ЛІЦЕНЗІЙНІ ПЛАТЕЖІ КОМБІНОВАНІ – див. ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ КОМБІНОВАНІ
183 ЛІЦЕНЗІЙНІ УМОВИ – див. УМОВИ ЛІЦЕНЗІЙНІ
183 ЛІЦЕНЗІЯ (LICENCE)
184 ЛІЦЕНЗІЯ ЕКСПОРТНА (EXPORT LICENCE)
184 ЛІЦЕНЗІЯ ІМПОРТНА (IMPORT LICENCE)
185 ЛІЦЕНЗІЯ НА ЗДІЙСНЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ ГЕНЕРАЛЬНА (GENERAL LICENCE FOR CURRENCY TRANSACTIONS)
185 ЛІЦЕНЗІЯ НА ЗДІЙСНЕННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ГЕНЕРАЛЬНА (GENERAL LICENCE FOR EXPORT-IMPORT TRANSACTIONS)
186 ЛІЦЕНЗІЯ НА ПРАВО ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОГО ПЕРЕВІЗНИКА (LICENCE FOR THE RIGHT TO PERFORM CUSTOMS CARRIER ACTIVITIES)
186 ЛІЦЕНЗІЯ НА ПРАВО ПРОВЕДЕННЯ МИТНО-БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (LICENCE FOR THE RIGHT OF CUSTOMS-BROKERAGE)
187 ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ (LICENSING FOREIGN ECONOMIC OPERATIONS)
187 ЛОГІСТИКА МИТНА (CUSTOMS LOGISTICS)
188 ЛОГІСТИКА МИТНА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (CUSTOMS LOGISTICS OF ENTITY OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY)
190 ЛОДИЖЕНСЬКИЙ КОСТЯНТИН МИКОЛАЙОВИЧ (LODYZHENSKYI KOSTIANTYN MYKOLAIOVYCH)
191 ЛОКОД ООН – див. КЛАСИФІКАТОР ПОРТІВ ТА ІНШИХ ПУНКТІВ (ЛОКОД ООН)
191 ЛОТОВА СИСТЕМА ПРОБ – див. СИСТЕМА ПРОБ ЛОТОВА
191 ЛСД (LSD)
191 ЛУБОК (LUBOK)
192 ЛУГАНСЬКА МИТНИЦЯ (LUHANSK CUSTOMS HOUSE)
193 ЛУСПЄКАЄВ ПАВЛО БОРИСОВИЧ (LUSPEKAIEV PAVLO BORYSOVYCH)

193 ЛЬВІВСЬКА МИТНИЦЯ (LVIV CUSTOMS HOUSE)
195 ЛЮТНЯ (LUTE)

M

197 МАГАЗИН БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ (DUTY-FREE SHOP)
198 МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО (MAGDEBURG RIGHT (LAW))
198 МАЙНО ВИСТАВКОВЕ (EXHIBITION PROPERTY)
199 МАЙНО РУХОМЕ (MOVABLES)
200 МАКАРЕНКО АНАТОЛІЙ ВІКТОРОВИЧ (MAKARENKO ANATOLII VIKTOROVYCH)
201 МАЛАХІТ (MALACHITE)
201 МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА – див. ЗОНА ОФШОРНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА.
201 МАЛЮНОК (DRAWING)
202 МАНАМА – див. ПОРТ МАНАМА
202 МАНАТ ТУРКМЕНСЬКИЙ (TURKMENISTAN MANAT)
202 МАНДОЛІНА (MANDOLIN)
203 МАНІФЕСТ (MANIFEST)
203 МАНІФЕСТ ВАНТАЖНИЙ (CARGO MANIFEST)
203 МАНІФЕСТ ВАНТАЖНИЙ ТРАНСФЕРНИЙ (AIR CARGO TRANSFER MANIFEST – ACTM, TRM; TRANSFER MANIFEST – TFM)
204 МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ»
204 МАРКА АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ (EXCISE TAX STAMP)
205 МАРКА ВАНТАЖНА (LOAD MARK)
205 МАРКА ПОШТОВА (POSTAGE STAMP)
205 МАРКА ТОРГОВЕЛЬНА (TRADEMARK)
206 МАРКЕТИНГ МІЖНАРОДНИЙ (INTERNATIONAL MARKETING)
206 МАРКЕТИНГ У МИТНІЙ СПРАВІ (MARKETING IN CUSTOMS AFFAIRS)
206 МАРКОВАНИЙ КОНВЕРТ – див. КОНВЕРТ МАРКОВАНИЙ
206 МАРКУВАННЯ (MARKING)
207 МАРКУВАННЯ КОНТРОЛЬНИМИ МАРКАМИ (MARKING WITH CONTROL MARKS)
208 МАРМУР (MARBLE)
208 МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
209 МАТЕРІАЛИ ПІДКАРАНТИННІ (REGULATED ARTICLES)
209 МДА (3,4-МЕТИЛЕНДІОКСИАМФЕТАМІН, ТЕНАМФЕТАМІН) (MDA (3,4-METYLENDIOKSYAMFETAMIN, TENAMFETAMIN))
209 МДМА (МЕТИЛЕНДІОКСИМЕТАМФЕТАМІН) (MDMA (METYLENDIOKSYMETAMFETAMIN))
210 МЕГАТАРИФИ (MEGA-TARIFFS)
210 МЕДАЛЬЙОН (MEDALLION)
211 МЕДИМН (MEDIMNUS)
211 МЕДОВЕ МИТО (БРАЖНЕ МИТО) – див. МИТО МЕДОВЕ (БРАЖНЕ МИТО)
211 МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ (MEMORANDUM OF UNDERSTANDING)
212 МЕНДЕЛЄЄВ ДМИТРО ІВАНОВИЧ (MENDELIEIEV DMYTRO IVANOVYCH)
214 МЕРКАНТИЛІЗМ (MERCANTILISM)
214 МЕРКОСУР (MERCOSUR)
216 МЕРТВИЙ ФРАХТ – див. ФРАХТ МЕРТВИЙ
216 МЕТАЛИ БАНКІВСЬКІ (PRECIOUS METALS)
217 МЕТАЛИ ДОРОГОЦІННІ (PRECIOUS METALS)
217 МЕТАЛОШУКАЧІ – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (МЕТАЛОШУКАЧІ)
217 МЕТАМФЕТАМІН (ПЕРВІТИН) (METHAMPHETAMIN (PERVITYN))
217 МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ (METHODS OF DETERMINING CUSTOMS VALUE)
218 МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (METHODS OF STATE REGULATION OF FOREIGN TRADE ACTIVITIES)
218 МЕТОДИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (METHODS OF CUSTOMS CONTROL)
218 МЕТОДИКА ДРЕСИРУВАННЯ СОБАК (METHODS OF DOG TRAINING)
219 МЕТРИЧНА СИСТЕМА ПРОБ – див. СИСТЕМА ПРОБ МЕТРИЧНА
219 МЕТРОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ (METROLOGICAL SERVICE OF UKRAINE)
219 МЕТРОЛОГІЧНІ СЛУЖБИ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ (METROLOGICAL SERVICES OF CENTRAL EXECUTIVE BODIES, ENTERPRISES AND ORGANIZATIONS)
219 МЕТЦЛЕРА ПАРАДОКС – див. ПАРАДОКС МЕТЦЛЕРА
219 МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ (ORGANIZATIONAL AND FUNCTIONAL MECHANISM OF STATE ADMINISTRATION IN THE FIELD OF CUSTOMS AFFAIRS)
220 МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ (ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF PROVIDING CUSTOMS SECURITY)

220 МЕШКАНЦІ ПРИКОРДОННОЇ ЗОНИ (FRONTIER ZONE INHABITANTS)
220 МИКОЛАЇВ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «МИКОЛАЇВ», УКРАЇНА
220 МИКОЛАЇВСЬКА МИТНИЦЯ (MYKOLAIV CUSTOMS HOUSE)
221 МИКОЛАЇВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «МИКОЛАЇВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ»
221 МИСЛИВСЬКА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ МИСЛИВСЬКА
221 МИСТЕЦТВОЗНАВЕЦЬ (FINE ART EXPERT)
222 МИТ (MYT)
222 МИТАР (PUBLICAN)
222 МИТНА АВТОНОМІЯ – див. АВТОНОМІЯ МИТНА
222 МИТНА АГЕНЦІЯ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ – див. МИТНИЦЯ БОЛГАРІЇ
222 МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ – див. АДМІНІСТРАЦІЯ МИТНА
222 МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВАЧЧИНА – див. МИТНИЦЯ СЛОВАЧЧИНИ
222 МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ – див. МИТНИЦЯ ХОРВАТІЇ
223 МИТНА БЕЗПЕКА – див. БЕЗПЕКА МИТНА
223 МИТНА БЕЗПЕКОСПРОМОЖНІСТЬ – див. БЕЗПЕКОСПРОМОЖНІСТЬ МИТНА
223 МИТНА БЛОКАДА – див. БЛОКАДА МИТНА
223 МИТНА БРОКЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – див. ДІЯЛЬНІСТЬ БРОКЕРСЬКА МИТНА
223 МИТНА ВАРТА – див. ВАРТА МИТНА
223 МИТНА ВАРТІСТЬ – див. ВАРТІСТЬ МИТНА
223 МИТНА ВІЙНА – див. ВІЙНА МИТНА
223 МИТНА ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (1893 – 1894 РОКИ) – див. ВІЙНА МИТНА НІМЕЧЧИНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (1893 – 1894 РОКИ)
223 МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА
223 МИТНА ДЕЛІКТНІСТЬ – див. ДЕЛІКТНІСТЬ МИТНА
223 МИТНА ЕКСПЕРТИЗА – див. ЕКСПЕРТИЗА МИТНА
223 МИТНА ЗАБОРГОВАНІСТЬ – див. ЗАБОРГОВАНІСТЬ МИТНА
223 МИТНА ЗАГРОЗА – див. ЗАГРОЗА МИТНА
223 МИТНА ЗЛОЧИННІСТЬ – див. ЗЛОЧИННІСТЬ МИТНА
223 МИТНА ІДЕОЛОГІЯ – див. ІДЕОЛОГІЯ МИТНА
223 МИТНА ІНФРАСТРУКТУРА – див. ІНФРАСТРУКТУРА МИТНА
223 МИТНА КОМОРА – див. КОМОРА МИТНА
223 МИТНА КОНВЕНЦІЯ – див. КОНВЕНЦІЯ МИТНА
223 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ВІДНОСНО МАТЕРІАЛІВ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОРЕПЛАВЦІВ (CUSTOMS CONVENTION CONCERNING WELFARE MATERIALS FOR SEAFARERS)
223 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ МДП 1975 РОКУ (КОНВЕНЦІЯ МДП) (CUSTOMS CONVENTION ON THE INTERNATIONAL TRANSPORT OF GOODS UNDER COVER OF TIR CARNETS (TIR CONVENTION 1975))
224 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ ТРАНЗИТ ТОВАРІВ (КОНВЕНЦІЯ ІТІ) ВІД 7 ЧЕРВНЯ 1971 РОКУ (CUSTOMS CONVENTION ON THE INTERNATIONAL TRANSIT OF GOODS (ITI CONVENTION))
225 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ УМОВ ВВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ДЛЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ АБО ВИКОРИСТАННЯ НА ВИСТАВКАХ, ЯРМАРКАХ, ЗУСТРІЧАХ АБО ПОДІБНИХ ЗАХОДАХ (CUSTOMS CONVENTION CONCERNING FACILITIES FOR THE IMPORTATION OF GOODS FOR DISPLAY OR USE AT EXHIBITIONS, FAIRS, MEETINGS OR SIMILAR EVENTS)
225 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ (CUSTOMS CONVENTION ON THE TEMPORARY IMPORTATION OF SCIENTIFIC EQUIPMENT)
225 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ОБЛАДНАННЯ, НЕОБХІДНОГО ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФУНКЦІЙ ВІД 8 ЧЕРВНЯ 1961 РОКУ (CUSTOMS CONVENTION ON THE TEMPORARY IMPORTATION OF PROFESSIONAL EQUIPMENT OF JUNE 8, 1961)
226 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПАКУВАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ Й ТАРИ ВІД 6 ЖОВТНЯ 1960 РОКУ (CUSTOMS CONVENTION ON THE TEMPORARY IMPORTATION OF PACKINGS OF OCTOBER 6, 1960)
227 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПРИВАТНИХ ДОРОЖНІХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ 1954 РОКУ (CUSTOMS CONVENTION ON THE TEMPORARY IMPORTATION OF PRIVATE ROAD VEHICLES (1954))
227 МИТНА ЛАТЕНТНА (ПРИХОВАНА) ДЕЛІКТНІСТЬ – див. ДЕЛІКТНІСТЬ МИТНА ЛАТЕНТНА (ПРИХОВАНА)

227 МИТНА ЛОГІСТИКА – див. ЛОГІСТИКА МИТНА
227 МИТНА ЛОГІСТИКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – див. ЛОГІСТИКА МИТНА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
228 МИТНА НАУКА – див. НАУКА МИТНА
228 МИТНА ОРЕНДА – див. ОРЕНДА МИТНА
228 МИТНА ПОЛІТИКА – див. ПОЛІТИКА МИТНА
228 МИТНА ПОЛІТИКА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО – див. ПОЛІТИКА МИТНА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО
228 МИТНА ПОЛІТИКА ЗОЛОТОЇ ОРДИ В ДАВНЬОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ – див. ПОЛІТИКА МИТНА ЗОЛОТОЇ ОРДИ В ДАВНЬОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ
228 МИТНА ПОЛІТИКА КИЇВСЬКОЇ РУСІ – див. ПОЛІТИКА МИТНА КИЇВСЬКОЇ РУСІ
228 МИТНА ПРОЦЕДУРА – див. ПРОЦЕДУРИ МИТНІ.
228 МИТНА СИСТЕМА – див. СИСТЕМА МИТНА
228 МИТНА СИСТЕМА АВСТРІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ АВСТРІЇ
228 МИТНА СЛУЖБА ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ (CUSTOMS SERVICE OF ZAPORIZHIAN SICH)
229 МИТНА СЛУЖБА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ КИТАЮ
229 МИТНА СЛУЖБА КОРЕЇ – див. МИТНИЦЯ КОРЕЇ
229 МИТНА СЛУЖБА КОРОЛІВСТВА БЕЛЬГІЯ – див. МИТНИЦЯ БЕЛЬГІЇ
229 МИТНА СЛУЖБА ЛІВАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ ЛІВАНУ
229 МИТНА СЛУЖБА НІГЕРІЇ – див. МИТНИЦЯ НІГЕРІЇ
229 МИТНА СЛУЖБА НІМЕЧЧИНИ – див. МИТНИЦЯ НІМЕЧЧИНИ
229 МИТНА СЛУЖБА НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ – див. МИТНИЦЯ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ
229 МИТНА СЛУЖБА ПАНАМИ – див. МИТНИЦЯ ПАНАМИ
229 МИТНА СЛУЖБА ПОЛЬЩІ – див. МИТНИЦЯ ПОЛЬЩІ
229 МИТНА СЛУЖБА ПРИ УРЯДІ РЕСПУБЛІКИ ТАДЖИКИСТАН – див. МИТНИЦЯ ТАДЖИКИСТАНУ
229 МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ – див. МИТНИЦЯ ВІРМЕНІЇ
229 МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА – див. МИТНИЦЯ ЛИТВИ
229 МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА – див. МИТНИЦЯ МОЛДОВИ
229 МИТНА СЛУЖБА СИНГАПУРУ – див. МИТНИЦЯ СИНГАПУРУ
229 МИТНА СЛУЖБА ТУРЕЧЧИНИ – див. МИТНИЦЯ ТУРЕЧЧИНИ
230 МИТНА СЛУЖБА ФРАНЦІЇ – див. МИТНИЦЯ ФРАНЦІЇ
230 МИТНА СЛУЖБА ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ ЧЕХІЇ
230 МИТНА СЛУЖБА ЯПОНІЇ – див. МИТНИЦЯ ЯПОНІЇ
230 МИТНА СПРАВА – див. СПРАВА МИТНА
230 «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» СЕРІЯ ВИДАНЬ – див. СЕРІЯ ВИДАНЬ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ»
230 МИТНА СТАТИСТИКА – див. СТАТИСТИКА МИТНА
230 МИТНА СТАТИСТИКА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ – див. СТАТИСТИКА МИТНА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ
230 МИТНА СТАТИСТИКА СПЕЦІАЛЬНА – див. СТАТИСТИКА МИТНА СПЕЦІАЛЬНА
230 МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ГОНКОНГУ – див. МИТНИЦЯ ГОНКОНГУ
230 МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ – див. МИТНИЦЯ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ
230 МИТНА ТА ПРИКОРДОННА ОХОРОНА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ – див. МИТНИЦЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ
230 МИТНА ТАРИФНА ПРЕФЕРЕНЦІЯ – див. ПРЕФЕРЕНЦІЯ МИТНА ТАРИФНА
230 МИТНА ТЕРИТОРІЯ – див. ТЕРИТОРІЯ МИТНА
230 МИТНА ТЕРИТОРІЯ ЄС – див. ТЕРИТОРІЯ МИТНА ЄС
230 МИТНА ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ – див. ТЕРИТОРІЯ МИТНА УКРАЇНИ
230 МИТНА ТЕРМІНОЛОГІЯ – див. ТЕРМІНОЛОГІЯ МИТНА
230 МИТНА ТІНЬОВА СХЕМА – див. СХЕМА ТІНЬОВА МИТНА
230 МИТНА ШКОДА – див. ШКОДА МИТНА
230 МИТНЕ БЮРО РЕСПУБЛІКИ СЕРБІЯ – див. МИТНИЦЯ СЕРБІЇ
230 МИТНЕ БЮРО ФІЛІППІН – див. МИТНИЦЯ ФІЛІППІН
230 МИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ – див. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНЕ
230 МИТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО – див. ЗАКОНОДАВСТВО МИТНЕ
230 МИТНЕ ОБСТЕЖЕННЯ – див. ОБСТЕЖЕННЯ МИТНЕ
230 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ – див. ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ
230 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – див. ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ
230 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ

230 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ
231 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ
231 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ
231 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ
231 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ
231 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ І РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ
231 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ – див. ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ
231 МИТНЕ ОЧИЩЕННЯ – див. ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ
231 МИТНЕ ОЧИЩЕННЯ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ – див. ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ
231 МИТНЕ ПРАВО – див. ПРАВО МИТНЕ
231 МИТНЕ ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКЕ – див. ПРАВО МИТНЕ ЄВРОПЕЙСЬКЕ
231 МИТНЕ ПРАВО МІЖНАРОДНЕ – див. ПРАВО МИТНЕ МІЖНАРОДНЕ
231 МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ – див. РЕГУЛЮВАННЯ МИТНЕ
231 МИТНЕ УПРАВЛІННЯ АЛБАНІЇ – див. МИТНИЦЯ АЛБАНІЇ
231 МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ІСЛАМСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ІРАН – див. МИТНИЦЯ ІРАНУ
231 МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ МАКЕДОНІЯ – див. МИТНИЦЯ МАКЕДОНІЇ
231 МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВЕНІЯ – див. МИТНИЦЯ СЛОВЕНІЇ
231 МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ ЧОРНОГОРІЯ – див. МИТНИЦЯ ЧОРНОГОРІЇ
231 МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ШВЕЦІЇ – див. МИТНИЦЯ ШВЕЦІЇ
231 МИТНЕ ШАХРАЙСТВО – див. ШАХРАЙСТВО МИТНЕ
231 МИТНИЙ АНКЛАВ – див. АНКЛАВ МИТНИЙ
231 МИТНИЙ АТАШЕ – див. АТАШЕ МИТНИЙ
231 МИТНИЙ АУДИТ – див. АУДИТ МИТНИЙ
231 МИТНИЙ АУДИТОРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ АУДИТОРСЬКИЙ МИТНИЙ
231 МИТНИЙ АУКЦІОН – див. АУКЦІОН МИТНИЙ
231 МИТНИЙ БАР'ЄР – див. БАР'ЄР МИТНИЙ
231 МИТНИЙ БОРГ – див. БОРГ МИТНИЙ
232 МИТНИЙ БРОКЕР – див. БРОКЕР МИТНИЙ
232 МИТНИЙ ВИКЛИК – див. ВИКЛИК МИТНИЙ
232 МИТНИЙ ВІДКУП – див. ВІДКУП МИТНИЙ
232 МИТНИЙ ГОЛОВА – див. ГОЛОВА МИТНИЙ
232 МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МАЛЬТИ – див. МИТНИЦЯ МАЛЬТИ
232 МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ КОРОЛІВСТВА САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ – див. МИТНИЦЯ САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ
232 МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ СЛУЖБИ ДОХОДІВ ГРУЗІЇ – див. МИТНИЦЯ ГРУЗІЇ
232 МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЯМАЙКИ – див. МИТНИЦЯ ЯМАЙКИ
232 МИТНИЙ ДИРЕКТОРАТ МІНІСТЕРСТВА ОПОДАТКУВАННЯ ДАНІЇ – див. МИТНИЦЯ ДАНІЇ
232 МИТНИЙ ЕКСКЛАВ – див. ЕКСКЛАВ МИТНИЙ
232 МИТНИЙ ЗБІР – див. ЗБОРИ МИТНІ
232 МИТНИЙ ІНДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ (CUSTOMS INDEX OF EUROPEAN BUSINESS ASSOCIATION – EBA)
233 МИТНИЙ КОДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (CUSTOMS CODE OF THE EUROPEAN UNION)
234 МИТНИЙ КОДЕКС МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІ І КАЗАХСТАНУ (CUSTOMS CODE OF THE CUSTOMS UNION OF RUSSIA BELORUS AND KAZAKHSTAN)
235 МИТНИЙ КОДЕКС СРСР (CUSTOMS CODE OF THE USSR)
236 МИТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (CUSTOMS CODE OF UKRAINE)
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТРАНЗИТНИХ ТОВАРІВ – див. ПОРЯДОК МИТНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТРАНЗИТНИХ ТОВАРІВ

237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ – див. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ЕКСПОРТНОМУ КОНТРОЛЮ – див. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ЕКСПОРТНОМУ КОНТРОЛЮ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА ПРОПУСК ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – див. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ ТА РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ
237 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ
238 МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. КОРДОН МИТНИЙ УКРАЇНИ
238 МИТНИЙ ОГЛЯД – див. ОГЛЯД МИТНИЙ
238 МИТНИЙ ОГЛЯД ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ – див. ОГЛЯД МИТНИЙ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ
238 МИТНИЙ ОГЛЯД МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ – див. ОГЛЯД МИТНИЙ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ
238 МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ПОГЛИБЛЕНИЙ – див. ОГЛЯД МИТНИЙ ПОВНИЙ (ПОГЛИБЛЕНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ)
238 МИТНИЙ ОКРУГ – див. ОКРУГ МИТНИЙ
238 МИТНИЙ ПЕРЕВІЗНИК – див. ПЕРЕВІЗНИК МИТНИЙ
238 МИТНИЙ ПЛАТІЖ – див. ПЛАТЕЖІ МИТНІ
238 МИТНИЙ ПОСТ – див. ПОСТ МИТНИЙ
238 МИТНИЙ ПОСТАУДИТ – див. ПОСТАУДИТ МИТНИЙ
238 МИТНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ МИТНИЙ
238 МИТНИЙ РЕЄСТР ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (CUSTOMS INTELLECTUAL PROPERTY REGISTER)
239 МИТНИЙ РЕЖИМ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ
239 МИТНИЙ РЕЖИМ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ
239 МИТНИЙ РЕЖИМ ВІДМОВИ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ВІДМОВИ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ
239 МИТНИЙ РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ
239 МИТНИЙ РЕЖИМ ЕКСПОРТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ЕКСПОРТУ
239 МИТНИЙ РЕЖИМ ЗНИЩЕННЯ АБО РУЙНУВАННЯ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ЗНИЩЕННЯ АБО РУЙНУВАННЯ
239 МИТНИЙ РЕЖИМ ІМПОРТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ІМПОРТУ (ВИПУСК ДЛЯ ВІЛЬНОГО ОБІГУ)
239 МИТНИЙ РЕЖИМ МИТНОГО СКЛАДУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ МИТНОГО СКЛАДУ

240 МИТНИЙ РЕЖИМ ПЕРЕРОБКИ ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ПЕРЕРОБКИ ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ
240 МИТНИЙ РЕЖИМ ПЕРЕРОБКИ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ПЕРЕРОБКИ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ
240 МИТНИЙ РЕЖИМ РЕЕКСПОРТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ РЕЕКСПОРТУ
240 МИТНИЙ РЕЖИМ РЕІМПОРТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ РЕІМПОРТУ
240 МИТНИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ
240 МИТНИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ
240 МИТНИЙ РЕЖИМ ТРАНЗИТУ – див. РЕЖИМ МИТНИЙ ТРАНЗИТУ
240 МИТНИЙ СЕРВІТУТ – див. СЕРВІТУТ МИТНИЙ
240 МИТНИЙ СКЛАД – див. СКЛАД МИТНИЙ
240 МИТНИЙ СОЮЗ – див. СОЮЗ МИТНИЙ
240 МИТНИЙ СОЮЗ ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ – див. ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ
240 МИТНИЙ СТАТУС ТОВАРІВ – див. СТАТУС ТОВАРІВ МИТНИЙ
240 МИТНИЙ СТАТУТ ПО АЗІЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ ВІД 30 ТРАВНЯ 1817 РОКУ (CUSTOMS STATUTE IN ASIAN TRADE OF MAY 30, 1817)
241 МИТНИЙ СТАТУТ РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ – див. РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ СТАТУТ
241 МИТНИЙ СТАТУТ СРСР 1924 РОКУ (CUSTOMS STATUTE OF THE USSR (1924))
241 МИТНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ – див. СУВЕРЕНІТЕТ МИТНИЙ
241 МИТНИЙ ТАРИФ – див. ТАРИФ МИТНИЙ
242 МИТНИЙ ТАРИФ АВТОНОМНИЙ – див. ТАРИФ МИТНИЙ АВТОНОМНИЙ
242 МИТНИЙ ТАРИФ АМСТЕРДАМСЬКИЙ – див. ТОРГ АМСТЕРДАМСЬКИЙ
242 МИТНИЙ ТАРИФ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1654 РОКУ) – див. ТАРИФ МИТНИЙ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1654 РОКУ)
242 МИТНИЙ ТАРИФ ГЕТЬМАНА ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО – див. ТАРИФ МИТНИЙ ГЕТЬМАНА ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО
242 МИТНИЙ ТАРИФ ЗАБОРОННИЙ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ЗАБОРОННИЙ
242 МИТНИЙ ТАРИФ ЗАГАЛЬНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА – див. ТАРИФ МИТНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА
242 МИТНИЙ ТАРИФ ІНТЕГРОВАНИЙ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ІНТЕГРОВАНИЙ
242 МИТНИЙ ТАРИФ КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ) – див. ТАРИФ МИТНИЙ КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ)
242 МИТНИЙ ТАРИФ МИТНОГО СОЮЗУ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ, РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ – див. ТАРИФ МИТНИЙ МИТНОГО СОЮЗУ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ, РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
242 МИТНИЙ ТАРИФ ПОДВІЙНИЙ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ПОДВІЙНИЙ
242 МИТНИЙ ТАРИФ УКРАЇНИ – див. ТАРИФ МИТНИЙ УКРАЇНИ
242 МИТНИЙ ТЕРМІНАЛ – див. ТЕРМІНАЛ МИТНИЙ
242 МИТНИЙ ЯРЛИК – див. ЯРЛИК МИТНИЙ
242 МИТНИК (CUSTOMS OFFICER)
243 МИТНИЦІ 1 КЛАСУ (1st CLASS CUSTOMS HOUSES)
243 МИТНИЦІ 2 КЛАСУ (2nd CLASS CUSTOMS HOUSES)
243 МИТНИЦІ 3 КЛАСУ (3rd CLASS CUSTOMS HOUSES)
243 МИТНИЦІ 4 КЛАСУ (4th CLASS CUSTOMS HOUSES)
243 МИТНИЦЯ (CUSTOMS HOUSE)
244 МИТНИЦЯ АБХАЗІЇ (CUSTOMS OF ABKHAZIA) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ РЕСПУБЛІКИ АБХАЗІЯ (ДМКРА) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE REPUBLIC OF ABKHAZIA)
245 МИТНИЦЯ АВСТРАЛІЇ (CUSTOMS OF AUSTRALIA) – АВСТРАЛІЙСЬКА МИТНА ТА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА (АМПС) (THE AUSTRALIAN CUSTOMS AND BORDER PROTECTION SERVICE)
246 МИТНИЦЯ АВСТРІЇ (CUSTOMS OF AUSTRIA) – ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ УПРАВЛІННЯ АВСТРІЇ (ПМУА) (THE AUSTRIAN TAX AND CUSTOMS ADMINISTRATION)
246 МИТНИЦЯ АЗЕРБАЙДЖАНУ (CUSTOMS OF AZERBAIJAN) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ДМКАР) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN)
247 МИТНИЦЯ АЛБАНІЇ (CUSTOMS OF ALBANIA) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ АЛБАНІЇ (МУА) (THE GENERAL DIRECTORATE OF CUSTOMS (GDC) OF ALBANIA)

248 МИТНИЦЯ АРГЕНТИНИ (CUSTOMS OF ARGENTINA) – ГЕНЕРАЛЬНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ФЕДЕРАЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ АРГЕНТИНИ (ГМУФАДДА) (CUSTOMS GENERAL DIRECTORATE OF THE FEDERAL ADMINISTRATION OF PUBLIC REVENUE OF THE ARGENTINE REPUBLIC)
248 МИТНИЦЯ БЕЛЬГІЇ (CUSTOMS OF BELGIUM) – МИТНА СЛУЖБА КОРОЛІВСТВА БЕЛЬГІЯ (МСКБ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE KINGDOM OF BELGIUM)
249 МИТНИЦЯ БІЛОРУСІ (CUSTOMS OF BELARUS) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ (ДМКРБ) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE REPUBLIC OF BELARUS)
250 МИТНИЦЯ БОЛГАРІЇ (CUSTOMS OF BULGARIA) – МИТНА АГЕНЦІЯ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ (МАРБ) (CUSTOMS AGENCY OF THE REPUBLIC OF BULGARIA)
251 МИТНИЦЯ БОСНІЇ І ГЕРЦЕГОВИНИ (CUSTOMS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA) – УПРАВЛІННЯ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ БОСНІЇ ТА ГЕРЦЕГОВИНИ (УНОБГ) (INDIRECT TAXATION AUTHORITY OF BOSNIA AND GERZEGOVINA)
251 МИТНИЦЯ БРАЗИЛІЇ (CUSTOMS OF BRAZIL) – СЕКРЕТАРІАТ ФЕДЕРАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ БРАЗИЛІЇ (СФУДДБ) (THE SECRETARIAT OF THE FEDERAL REVENUE OF BRAZIL)
252 МИТНИЦЯ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ (CUSTOMS OF UK) – МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ (МАСВ) (HER MAJESTY'S REVENUE AND CUSTOMS – HMRC)
253 МИТНИЦЯ ВЕНЕСУЕЛИ (CUSTOMS OF VENEZUELA) – НАЦІОНАЛЬНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ БОЛІВАРИАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ВЕНЕСУЕЛА (НМУБРВ) (NATIONAL CUSTOMS AND TAX ADMINISTRATION OF THE BOLIVIAN REPUBLIC OF VENEZUELA)
253 МИТНИЦЯ ВІДПРАВЛЕННЯ (CUSTOMS OFFICE OF DEPARTURE)
253 МИТНИЦЯ ВІННИЦЬКА – див. ВІННИЦЬКА МИТНИЦЯ
253 МИТНИЦЯ ВІРМЕНІЇ (CUSTOMS OF ARMENIA) – МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ (МСРВ) (CUSTOMS SERVICE OF THE REPUBLIC OF ARMENIA)
254 МИТНИЦЯ ВНУТРІШНЯ (INLAND CUSTOMS)
255 МИТНИЦЯ ВОЛИНСЬКА – див. ВОЛИНСЬКА МИТНИЦЯ
255 МИТНИЦЯ ГОНКОНГУ (CUSTOMS OF HONG KONG) – МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ГОНКОНГУ (МАСГ) (HONG KONG CUSTOMS AND EXCISE SERVICE)
256 МИТНИЦЯ ГРЕЦІЇ (CUSTOMS OF GREECE) – ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ПО МИТНИЦІ ТА АКЦИЗАХ ГРЕЦІЇ (ГУМАГ) (GENERAL SECRETARIAT OF CUSTOMS AND EXCISE OF GREECE)
256 МИТНИЦЯ ГРУЗІЇ (CUSTOMS OF GEORGIA) – МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ СЛУЖБИ ДОХОДІВ ГРУЗІЇ (МДСДГ) (CUSTOMS DEPARTMENT OF GEORGIA REVENUE SERVICE)
257 МИТНИЦЯ ДАНІЇ (CUSTOMS OF DENMARK) – МИТНИЙ ДИРЕКТОРАТ МІНІСТЕРСТВА ОПОДАТКУВАННЯ ДАНІЇ (МДМОД) (CUSTOMS DIRECTORATE OF THE MINISTRY OF TAXATION OF DENMARK)
258 МИТНИЦЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКА – див. ДНІПРОПЕТРОВСЬКА МИТНИЦЯ
258 МИТНИЦЯ ДОНЕЦЬКА – див. ДОНЕЦЬКА МИТНИЦЯ
258 МИТНИЦЯ ЕЛЕКТРОННА (ELECTRONIC CUSTOMS)
259 МИТНИЦЯ ЕНЕРГЕТИЧНА – див. ЕНЕРГЕТИЧНА МИТНИЦЯ
259 МИТНИЦЯ ЕСТОНІЇ (CUSTOMS OF ESTONIA) – ПОДАТКОВО-МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЕСТОНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ПМДЕР) (ESTONIAN TAX AND CUSTOMS BOARD)
260 МИТНИЦЯ ЖИТОМИРСЬКА – див. ЖИТОМИРСЬКА МИТНИЦЯ
260 МИТНИЦЯ ЗАКАРПАТСЬКА – див. ЗАКАРПАТСЬКА МИТНИЦЯ
260 МИТНИЦЯ ЗАПОРІЗЬКА – див. ЗАПОРІЗЬКА МИТНИЦЯ
260 МИТНИЦЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА – див. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МИТНИЦЯ
260 МИТНИЦЯ ІНДІЇ (CUSTOMS OF INDIA) – ЦЕНТРАЛЬНА РАДА АКЦИЗІВ І МИТНИЦІ ІНДІЇ (ЦРАМІ) (CENTRAL BOARD OF EXCISE AND CUSTOMS OF INDIA)
260 МИТНИЦЯ ІНДОНЕЗІЇ (CUSTOMS OF INDONESIA) – ГЕНЕРАЛЬНИЙ МИТНИЙ ДИРЕКТОРАТ ІНДОНЕЗІЇ (ГМДІ) (DIRECTORATE GENERAL OF CUSTOMS AND EXCISE (INDONESIA))

261 МИТНИЦЯ ІРАНУ (CUSTOMS OF IRAN) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ІСЛАМСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ІРАН (МУІРІ) (THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN CUSTOMS ADMINISTRATION)

261 МИТНИЦЯ ІРЛАНДІЇ (CUSTOMS OF IRELAND) – ВІДОМСТВО ДОХОДІВ ІРЛАНДІЇ (ВДІ) (THE REVENUE COMMISSIONERS OF IRELAND)

262 МИТНИЦЯ ІСЛАНДІЇ (CUSTOMS OF ICELAND) – СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ІСЛАНДІЇ (СМКІ) (THE DIRECTORATE OF CUSTOMS OF ICELAND)

263 МИТНИЦЯ ІСПАНІЇ (CUSTOMS OF SPAIN) – УПРАВЛІННЯ МИТНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ПОДАТКІВ КОРОЛІВСТВА ІСПАНІЯ (УМСПКІ) (DIRECTORATE OF CUSTOMS AND SPECIAL TAXES OF THE KINGDOM OF SPAIN)

263 МИТНИЦЯ ІТАЛІЇ (CUSTOMS OF ITALY) – ДЕПАРТАМЕНТ МИТНИЦЬ І НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ ІТАЛІЇ (ДМНПІ) (DEPARTMENT OF CUSTOMS AND INDIRECT TAXES OF ITALY)

264 МИТНИЦЯ КАЗАХСТАНУ (CUSTOMS OF KAZAKHSTAN) – КОМІТЕТ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН (CUSTOMS CONTROL COMMITTEE OF THE MINISTRY OF FINANCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN).

266 МИТНИЦЯ КАНАДИ (CUSTOMS OF CANADA) – КАНАДСЬКЕ АГЕНСТВО ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ (КАПС) (CANADA BORDER SERVICE AGENCY)

266 МИТНИЦЯ КИЇВСЬКА – див. КИЇВСЬКА МИТНИЦЯ

266 МИТНИЦЯ КИЇВСЬКА МІСЬКА – див. КИЇВСЬКА МІСЬКА МИТНИЦЯ

266 МИТНИЦЯ КИРГИЗІЇ (CUSTOMS OF KYRGYZSTAN) – ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА ПРИ УРЯДІ КИРГИЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ДМСУКР) (THE STATE CUSTOMS SERVICE UNDER THE GOVERNMENT OF THE KYRGYZ REPUBLIC)

267 МИТНИЦЯ КИТАЮ (CUSTOMS OF CHINA) – МИТНА СЛУЖБА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (МСКНР) (GENERAL ADMINISTRATION OF CUSTOMS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA)

268 «МИТНИЦЯ» КІНОФІЛЬМ (FILM «CUSTOMS»)

268 МИТНИЦЯ КІПРУ (CUSTOMS OF CYPRUS) – ДЕПАРТАМЕНТ МИТНИХ ТА АКЦИЗНИХ ЗБОРІВ РЕСПУБЛІКИ КІПР (ДМАЗРК) (CUSTOMS AND EXCISE DEPARTMENT OF THE REPUBLIC OF CYPRUS)

269 МИТНИЦЯ КІРОВОГРАДСЬКА – див. КІРОВОГРАДСЬКА МИТНИЦЯ

269 МИТНИЦЯ КОРЕЇ (CUSTOMS OF KOREA) – МИТНА СЛУЖБА КОРЕЇ (МСК) (KOREA CUSTOMS SERVICE)

270 МИТНИЦЯ КОСТА-РІКИ (CUSTOMS OF COSTA RICA) – СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ КОСТА-РІКИ (СМККР) (CUSTOMS DEPARTMENT OF COSTA RICA)

270 МИТНИЦЯ КРИМСЬКА – див. КРИМСЬКА МИТНИЦЯ

270 МИТНИЦЯ КУБИ (CUSTOMS OF CUBA) – ГОЛОВНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ КУБА (ГМУРК) (GENERAL CUSTOMS OF THE REPUBLIC OF CUBA)

271 МИТНИЦЯ ЛАТВІЇ (CUSTOMS LATVIA) – СЛУЖБА ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ РЕСПУБЛІКИ ЛАТВІЯ (СДДРЛ) (THE STATE REVENUE SERVICE OF THE REPUBLIC OF LATVIA)

272 МИТНИЦЯ ЛИТВИ (CUSTOMS OF LITHUANIA) – МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА (МСРЛ) (CUSTOMS SERVICE OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA)

272 МИТНИЦЯ ЛІВАНУ (CUSTOMS OF LEBANON) – МИТНА СЛУЖБА ЛІВАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (МСЛР) (LEBANESE CUSTOMS ADMINISTRATION)

273 МИТНИЦЯ ЛУГАНСЬКА – див. ЛУГАНСЬКА МИТНИЦЯ

273 МИТНИЦЯ ЛЬВІВСЬКА – див. ЛЬВІВСЬКА МИТНИЦЯ

273 МИТНИЦЯ МАКЕДОНІЇ (CUSTOMS OF MACEDONIA) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ МАКЕДОНІЯ (МУРМ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA)

273 МИТНИЦЯ МАЛЬТИ (CUSTOMS OF MALTA) – МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МАЛЬТИ (МДМ) (MALTA CUSTOMS DEPARTMENT)

274 МИТНИЦЯ МЕКСИКИ (CUSTOMS OF MEXICO) – ГОЛОВНЕ МИНЕ УПРАВЛІННЯ МЕКСИКИ (ГМУМ) (GENERAL CUSTOMS ADMINISTRATION OF MEXICO)

274 МИТНИЦЯ МИКОЛАЇВСЬКА – див. МИКОЛАЇВСЬКА МИТНИЦЯ

274 МИТНИЦЯ МОЛДОВИ (CUSTOMS OF MOLDOVA) – МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА (МСРМ) (CUSTOMS SERVICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA)

276 МИТНИЦЯ НІГЕРІЇ (CUSTOMS OF NIGERIA) – МИТНА СЛУЖБА НІГЕРІЇ (МСН) (NIGERIA CUSTOMS SERVICE)
276 МИТНИЦЯ НІДЕРЛАНДІВ (CUSTOMS OF THE NETHERLANDS) – ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ НІДЕРЛАНДІВ (ПМАН) (TAX AND CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE NETHERLANDS)
277 МИТНИЦЯ НІМЕЧЧИНИ (CUSTOMS OF GERMANY) – МИТНА СЛУЖБА НІМЕЧЧИНИ (МСН) (FEDERAL CUSTOMS SERVICE OF GERMANY)
277 МИТНИЦЯ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ (CUSTOMS OF NEW ZEALAND) – МИТНА СЛУЖБА НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ (МСНЗ) (NEW ZEALAND CUSTOMS SERVICE)
278 МИТНИЦЯ НОРВЕГІЇ (CUSTOMS OF NORWAY) – ДЕПАРТАМЕНТ МИТНИЦІ ТА АКЦИЗІВ НОРВЕГІЇ (ДМАН) (DIRECTORATE OF CUSTOMS AND EXCISE OF NORWAY)
278 МИТНИЦЯ ОДЕСЬКА – див. ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ
278 МИТНИЦЯ ПАКИСТАНУ (CUSTOMS OF PAKISTAN) – ФЕДЕРАЛЬНА РАДА ДОХОДІВ ПАКИСТАНУ (ФРДП) (FEDERAL BOARD OF REVENUE OF PAKISTAN)
279 МИТНИЦЯ ПАНАМИ (CUSTOMS OF PANAMA) – МИТНА СЛУЖБА ПАНАМИ (МСП) (PANAMA CUSTOMS SERVICE)
279 МИТНИЦЯ ПЕРУ (CUSTOMS OF PERU) – НАЦІОНАЛЬНА МИТНА ТА ПОДАТКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ ПЕРУ (НМПАП) (THE NATIONAL CUSTOMS AND TAX ADMINISTRATION OF PERU)
280 МИТНИЦЯ ПІВДЕННА – див. ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ
280 МИТНИЦЯ ПОЛТАВСЬКА – див. ПОЛТАВСЬКА МИТНИЦЯ
280 МИТНИЦЯ ПОЛЬЩІ (CUSTOMS OF POLAND) – МИТНА СЛУЖБА ПОЛЬЩІ (МСП) (CUSTOMS SERVICE OF POLAND)
281 МИТНИЦЯ ПОРТУГАЛІЇ (CUSTOMS OF PORTUGAL) – ГЕНЕРАЛЬНА ДИРЕКЦІЯ МИТНОЇ СЛУЖБИ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ ПОРТУГАЛІЇ (ГДМСМФП) (THE DIRECTORATE GENERAL FOR CUSTOMS OF THE MINISTRY OF FINANCE OF PORTUGAL)
282 МИТНИЦЯ ПРИДНІСТРОВ'Я (CUSTOMS OF PRIDNESTROVIE) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ ПРИДНІСТРОВСЬКОЇ МОЛДАВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (ДМКПМР) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE TRANSNISTRIAN MOLDOVAN REPUBLIC)
283 МИТНИЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ (CUSTOMS OFFICE OF DESTINATION)
283 МИТНИЦЯ ПРИКОРДОННА (BORDER CUSTOMS HOUSE)
284 МИТНИЦЯ РІВНЕНСЬКА – див. РІВНЕНСЬКА МИТНИЦЯ
284 МИТНИЦЯ РОСІЇ (CUSTOMS OF RUSSIA) – ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ (ФМСРФ) (FEDERAL CUSTOMS SERVICE OF THE RUSSIAN FEDERATION)
285 МИТНИЦЯ РУМУНІЇ (CUSTOMS OF ROMANIA) – НАЦІОНАЛЬНИЙ МИТНИЙ ОРГАН РУМУНІЇ (НМОР) (NATIONAL CUSTOMS AUTHORITY OF ROMANIA)
286 МИТНИЦЯ САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ (CUSTOMS OF SAUDI ARABIA) – МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ КОРОЛІВСТВА САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ (CUSTOMS DEPARTMENT OF THE MINISTRY OF FINANCE OF THE KINGDOM OF SAUDI ARABIA)
286 МИТНИЦЯ СЕВАСТОПОЛЬСЬКА – див. СЕВАСТОПОЛЬСЬКА МИТНИЦЯ
286 МИТНИЦЯ СЕРБІЇ (CUSTOMS OF SERBIA) – МИТНЕ БЮРО РЕСПУБЛІКИ СЕРБІЯ (МБРС) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF SERBIA)
287 МИТНИЦЯ СИНГАПУРУ (SINGAPORE CUSTOMS) – МИТНА СЛУЖБА СИНГАПУРУ (МСС) (SINGAPORE CUSTOMS SERVICE)
288 МИТНИЦЯ СЛОВАЧЧИНИ (CUSTOMS OF SLOVAKIA) – МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВАЧЧИНА (МАРС) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE SLOVAK REPUBLIC)
288 МИТНИЦЯ СЛОВЕНІЇ (CUSTOMS OF SLOVENIA) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВЕНІЯ (МУРС) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA)
289 МИТНИЦЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ (UNITED STATES CUSTOMS) – МИТНА ТА ПРИКОРДОННА ОХОРОНА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ (МПО США) (U.S. CUSTOMS AND BORDER PROTECTION)
289 МИТНИЦЯ СУМСЬКА – див. СУМСЬКА МИТНИЦЯ
289 МИТНИЦЯ СХІДНА – див. ДОНЕЦЬКА МИТНИЦЯ
290 МИТНИЦЯ ТАДЖИКИСТАНУ (TAJIKISTAN CUSTOMS) – МИТНА СЛУЖБА ПРИ УРЯДІ РЕСПУБЛІКИ ТАДЖИКИСТАН (МСУРТ) (CUSTOMS SERVICE UNDER THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN)

291 МИТНИЦЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКА – див. ТЕРНОПІЛЬСЬКА МИТНИЦЯ

291 МИТНИЦЯ ТУРЕЧЧИНИ (CUSTOMS OF TURKEY) – МИТНА СЛУЖБА ТУРЕЧЧИНИ (МСТ) (TURKISH CUSTOMS SERVICE)

292 МИТНИЦЯ ТУРКМЕНІСТАНУ (CUSTOMS OF TURKMENISTAN) – ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА ТУРКМЕНІСТАНУ (ДМСТ) (THE STATE CUSTOMS SERVICE OF TURKMENISTAN)

292 МИТНИЦЯ УГОРЩИНИ (CUSTOMS OF HUNGARY) – НАЦІОНАЛЬНА ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ УГОРЩИНИ (НПМАУ) (NATIONAL TAX AND CUSTOMS ADMINISTRATION OF HUNGARY)

293 МИТНИЦЯ УЗБЕКИСТАНУ (CUSTOMS OF UZBEKISTAN) – ДЕРЖАВНИЙ МИТНИЙ КОМІТЕТ РЕСПУБЛІКИ УЗБЕКИСТАН (ДМКРУ) (THE STATE CUSTOMS COMMITTEE OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN)

294 МИТНИЦЯ УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ; див. МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ; див. ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

294 МИТНИЦЯ ФІЛІППІН (CUSTOMS OF PHILIPPINES) – МИТНЕ БЮРО ФІЛІППІН (МБФ) (BUREAU OF CUSTOMS OF THE REPUBLIC OF PHILIPPINES)

295 МИТНИЦЯ ФІНЛЯНДІЇ (CUSTOMS OF FINLAND) – ГОЛОВНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНЛЯНДІЇ (ГМУФ) (THE NATIONAL BOARD OF CUSTOMS OF FINLAND)

295 МИТНИЦЯ ФРАНЦІЇ (CUSTOMS OF FRANCE) – МИТНА СЛУЖБА ФРАНЦІЇ (МСФ) (CUSTOMS SERVICE OF FRANCE)

296 МИТНИЦЯ ХАРКІВСЬКА – див. ХАРКІВСЬКА МИТНИЦЯ

296 МИТНИЦЯ ХЕРСОНСЬКА – див. ХЕРСОНСЬКА МИТНИЦЯ

296 МИТНИЦЯ ХМЕЛЬНИЦЬКА – див. ХМЕЛЬНИЦЬКА МИТНИЦЯ

296 МИТНИЦЯ ХОРВАТІЇ (CUSTOMS OF CROATIA) – МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ (МАРХ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF CROATIA)

297 МИТНИЦЯ ЧЕРКАСЬКА – див. ЧЕРКАСЬКА МИТНИЦЯ

297 МИТНИЦЯ ЧЕРНІВЕЦЬКА – див. ЧЕРНІВЕЦЬКА МИТНИЦЯ

297 МИТНИЦЯ ЧЕРНІГІВСЬКА – див. ЧЕРНІГІВСЬКА МИТНИЦЯ

297 МИТНИЦЯ ЧЕХІЇ (CUSTOMS OF CZECH REPUBLIC) – МИТНА СЛУЖБА ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (МСЧР) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE CZECH REPUBLIC)

297 МИТНИЦЯ ЧИЛІ (CUSTOMS OF CHILE) – НАЦІОНАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА ЧИЛІ (НМСЧ) (NATIONAL CUSTOMS SERVICE OF CHILE)

297 МИТНИЦЯ ЧОПСЬКА – див. ЗАКАРПАТСЬКА МИТНИЦЯ

298 МИТНИЦЯ ЧОРНОГОРІЇ (MONTENEGRO CUSTOMS) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСПУБЛІКИ ЧОРНОГОРІЯ (МУРЧ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF MONTENEGRO)

299 МИТНИЦЯ ШВЕЙЦАРІЇ (SWISS CUSTOMS) – ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ (ФМАШК) (FEDERAL CUSTOMS ADMINISTRATION OF THE SWISS CONFEDERATION)

299 МИТНИЦЯ ШВЕЦІЇ (CUSTOMS OF SWEDEN) – МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ШВЕЦІЇ (МУШ) (CUSTOMS ADMINISTRATION OF SWEDEN)

299 МИТНИЦЯ ЯГОДИНСЬКА – див. ВОЛИНСЬКА МИТНИЦЯ

299 МИТНИЦЯ ЯМАЙКИ (CUSTOMS OF JAMAICA) – МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЯМАЙКИ (МДЯ) (JAMAICA CUSTOMS DEPARTMENT)

300 МИТНИЦЯ ЯПОНІЇ (CUSTOMS OF JAPAN) – МИТНА СЛУЖБА ЯПОНІЇ (МСЯ) (CUSTOMS SERVICE OF JAPAN)

301 МИТНІ ВІДНОСИНИ – див. ВІДНОСИНИ МИТНІ

301 МИТНІ ДОКУМЕНТИ – див. ДОКУМЕНТИ МИТНІ

301 МИТНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ – див. ВІДНОСИНИ МИТНІ ЕКОНОМІЧНІ

301 МИТНІ ЗБОРИ – див. ЗБОРИ МИТНІ

301 МИТНІ ЗБОРИ ПРОЇЗНІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ – див. ЗБОРИ МИТНІ ПРОЇЗНІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ

301 МИТНІ ІНТЕРЕСИ – див. ІНТЕРЕСИ МИТНІ

301 МИТНІ ОБМЕЖЕННЯ – див. ОБМЕЖЕННЯ МИТНІ

301 МИТНІ ОРГАНИ (CUSTOMS AUTHORITIES/ CUSTOMS BODIES)

302 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1917 – 1922 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1917 – 1922)

303 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1923 – 1929 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1923 – 1929)

304 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1929 – 1953 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1929 – 1953)
305 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1953 – 1985 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1953 – 1985)
305 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1985 – 1991 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN 1985 – 1991)
306 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1991 – 1993 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 1991 – 1993)
307 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1994 – 1996 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 1994 – 1996)
307 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1996 – 2005 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 1996 – 2005)
308 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2006 – 2008 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 2006 – 2008)
308 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2009 – 2012 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 2009 – 2012)
309 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2013 – 2014 РОКАХ (CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE IN 2013 – 2014)
309 МИТНІ ПІЛЬГИ – див. ПІЛЬГИ МИТНІ
309 МИТНІ ПЛАТЕЖІ – див. ПЛАТЕЖІ МИТНІ
309 МИТНІ ПРАВИЛА – див. ПРАВИЛА МИТНІ
309 МИТНІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ – див. ПРЕФЕРЕНЦІЇ МИТНІ
309 МИТНІ ПРОЦЕДУРИ – див. ПРОЦЕДУРИ МИТНІ
309 МИТНІ РЕЖИМИ ЄС – див. РЕЖИМИ МИТНІ ЄС
309 МИТНІ СКЛАДНІ ТАРИФИ – див. ТАРИФИ МИТНІ СКЛАДНІ
309 МИТНІ СПИСКИ – див. СПИСКИ МИТНІ
309 МИТНІ ТІНЬОВІ СХЕМИ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ – див. СХЕМИ ТІНЬОВІ МИТНІ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ
309 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ
309 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ МИТНОЮ ДЕКЛАРАЦІЄЮ ТИПУ «ЕА» - див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПОПЕРЕДНЯ ТИПУ «ЕА»
310 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАТРАНСПОРТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ
310 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ
310 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ
310 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ
310 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ МИТНОГО ОРГАНУ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ МИТНОГО ОРГАНУ
310 МИТНІ ЧИННИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ – див. ЧИННИКИ МИТНІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ
310 МИТНО-ПРАВОВА НОРМА – див. НОРМА МИТНО-ПРАВОВА
310 МИТНО-ТАРИФНА РАДА УКРАЇНИ (CUSTOMS-TARIFF COUNCIL OF UKRAINE)
310 МИТНО-ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ – див. РЕГУЛЮВАННЯ МИТНО-ТАРИФНЕ
310 МИТНО-ТАРИФНИЙ КОМІТЕТ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ (CUSTOMS-TARIFF COMMITTEE OF THE NATIONAL COMMISSARIAT OF FOREIGN TRADE)
311 МИТО (DUTY)
311 МИТО АВТОНОМНЕ (AUTONOMOUS DUTY)
312 МИТО АДВАЛОРНЕ (AD VALOREM DUTY)
312 МИТО АНТИДЕМПІНГОВЕ (ANTI-DUMPING DUTY)
313 МИТО БЕРЕЖНЕ (COASTAL TAX)
313 МИТО БРАЖНЕ – див. МИТО МЕДОВЕ (БРАЖНЕ МИТО)
313 МИТО ВАГОВЕ (WEIGHT DUTY)
314 МИТО ВИВІЗНЕ (EXPORT DUTY)
314 МИТО ВОДЯНЕ (WATER DUTY)
314 МИТО ГОЛОВНЕ (GENERAL DUTY)
314 МИТО ЕКСПОРТНЕ (EXPORT DUTY)
315 МИТО ІМПОРТНЕ (IMPORT DUTY)
316 МИТО КОМБІНОВАНЕ (COMBINED DUTY)
317 МИТО КОМПЕНСАЦІЙНЕ (COUNTERVAILING DUTY)
318 МИТО КОНВЕНЦІЙНЕ (ДОГОВІРНЕ) (CONVENTIONAL DUTY)
318 МИТО «КОСТКИ» (THE SO-CALLED «KOSTKY» TAX)
318 МИТО МЕДОВЕ (БРАЖНЕ МИТО) (HONEY DUTY (BREW DUTY))

318 **МИТО МОСТОВЕ (МОСТОВЩИНА) (BRIDGE DUTY (MOSTOVSHCHYNA))**
319 **МИТО ПЕРЕВІЗНЕ (SHIPPING DUTY)**
319 **МИТО ПОДУЖНЕ (ПОДУЖЧИНА) (PODUZHNE DUTY (PODUZHCHYNA))**
319 **МИТО ПОМІРНЕ (МІРНЕ) (MEASURE DUTY)**
319 **МИТО ПОСАЖЕНЕ (FATHOM DUTY (VEHICLE LENGTH DUTY))**
320 **МИТО ПРОЇЗНЕ (TRANSIT DUTY)**
320 **МИТО ПРОСТЕ (SIMPLE DUTY)**
320 **МИТО РИБНЕ (FISHING DUTY)**
321 **МИТО РУБЛЕВЕ (ROUBLE DUTY)**
321 **МИТО СОЛЯНЕ (SALT DUTY)**
322 **МИТО СПЕЦИФІЧНЕ (SPECIFIC DUTY)**
322 **МИТО СПЕЦІАЛЬНЕ (SPECIAL DUTY)**
323 **МИТО СУХЕ (DRY DUTY (DRYLAND DUTY))**
323 **МИТО ТОРГОВЕ (TRADE DUTY)**
323 **МИТО ТРАНЗИТНЕ (TRANSIT DUTY)**
323 **МИТО У ВЕЛИКОМУ КНЯЗІВСТВІ ЛИТОВСЬКОМУ (DUTY OF GRAND DUCHY OF LITHUNIA)**
324 **МИТО У КИЇВСЬКІЙ РУСІ (DUTY OF KYIVAN RUS')**
324 **МІЖВІДОМЧА КОМІСІЯ З МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ (INTERDEPARTAMENTAL COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE)**
325 **МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ (INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION – IDA)**
326 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ – див. ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОНОМІЧНА МІЖНАРОДНА
326 **МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО БЕЗПЕЧНІ КОНТЕЙНЕРИ 1972 РОКУ (INTERNATIONAL CONVENTION FOR SAFE CONTAINERS)**
327 **МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ВЗАЄМНУ АДМІНІСТРАТИВНУ ДОПОМОГУ У ВІДВЕРНЕННІ, РОЗСЛІДУВАННІ ТА ПРИПИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (INTERNATIONAL CONVENTION ON MUTUAL ADMINISTRATIVE ASSISTANCE FOR THE PREVENTION, INVESTIGATION AND REPRESSION OF CUSTOMS OFFENCES)**
327 **МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ГАРМОНІЗОВАНУ СИСТЕМУ ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ (INTERNATIONAL CONVENTION ON THE HARMONIZED COMMODITY DESCRIPTION AND CODING SYSTEM)**
328 **МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ВИКОНАВЦІВ, ВИРОБНИКІВ ФОНОГРАМ І ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ (INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE PROTECTION OF PERFORMERS, PRODUCERS OF PHONOGRAMS AND BROADCASTING ORGANIZATIONS)**
328 **МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ (INTERNATIONAL CONVENTION ON THE SIMPLIFICATION AND HARMONIZATION OF CUSTOMS PROCEDURES (DONE AT KYOTO ON 19 MAY 1973)**
329 **МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УЗГОДЖЕННЯ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ НА КОРДОНАХ ВІД 21 ЖОВТНЯ 1982 РОКУ (INTERNATIONAL CONVENTION ON THE HARMONIZATION OF FRONTIER CONTROLS OF GOODS)**
330 **МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ ПРО КОНОСАМЕНТ ВІД 25 СЕРПНЯ 1924 РОКУ (INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE UNIFICATION OF CERTAIN RULES OF LAW RELATING TO BILLS OF LADING)**
331 **МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ (INTERNATIONAL NETWORK OF CUSTOMS UNIVERSITIES – INCU)**
331 **МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ (INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATION – IMO)**
332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ – див. ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ
332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО
332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АНДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. АНДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО
332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АРАБСЬКА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. АРАБСЬКА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ
332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АСОЦІАЦЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ» – див. АСОЦІАЦІЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ
332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «АФРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ» – див. АФРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ
332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БЕНІЛЮКС» – див. БЕНІЛЮКС
332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БРІК/БРІКС» – див. БРІК/БРІКС

332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕСВІТНІЙ ПОШТОВИЙ СОЮЗ» – див. ВСЕСВІТНІЙ ПОШТОВИЙ СОЮЗ

332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕСВІТНЯ МИТНА ОРГАНІЗАЦІЯ» – див. ВСЕСВІТНЯ МИТНА ОРГАНІЗАЦІЯ

332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ» – див. ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ГУАМ» – див. ГУАМ

332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН» – див. ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН

332 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ» – див. ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКА АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО («СПІЛЬНИЙ РИНОК»)

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ІНТЕРПОЛ» – див. ІНТЕРПОЛ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН» – див. КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ» – див. КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ» – див. ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ» – див. ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МЕРКОСУР» – див. МЕРКОСУР

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ» – див. МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ» – див. МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ» – див. МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ» – див. МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ» – див. МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ» – див. МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ» – див. МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ

333 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ» – див. ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ» – див. ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ» – див. ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД» – див. РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ» – див. РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ» – див. СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ» – див. СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ» – див. СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК» – див. ЦЕНТРАЛЬНО-АМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

334 МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА

334 МІЖНАРОДНА СТАНДАРТНА ТОРГОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ООН – див. СТАНДАРТНА МІЖНАРОДНА ТОРГОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ООН

334 МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА – див. ДОПОМОГА ТЕХНІЧНА МІЖНАРОДНА

334 МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ (INTERNATIONAL FEDERATION OF FREIGHT FORWARDERS ASSOCIATIONS)

335 МІЖНАРОДНЕ ЗАЛІЗНИЧНЕ СПОЛУЧЕННЯ – див. СПОЛУЧЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНЕ МІЖНАРОДНЕ

335 МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО – див. ПРАВО МИТНЕ МІЖНАРОДНЕ

335 МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО - див. ПРАВО ПРИВАТНЕ МІЖНАРОДНЕ

335 МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – див. СПІВРОБІТНИЦТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ МІЖНАРОДНЕ

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «БОРИСПІЛЬ» – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «БОРИСПІЛЬ»»

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ГОНКОНГУ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ГОНКОНГУ»

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ДАЛЛАС/ФОРТ-УЕРТ» – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ДАЛЛАС/ФОРТ-УЕРТ»»

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ДУБАЇ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ДУБАЇ»

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ ГАРТСФІЛД-ДЖЕКСОНА В АТЛАНТІ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ ГАРТСФІЛД-ДЖЕКСОНА В АТЛАНТІ»

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ» (АЕРОПОРТ ФЬЮМІЧІНО)

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЛОС-АНДЖЕЛЕС – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЛОС-АНДЖЕЛЕС»

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ЛЬВІВ» ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ЛЬВІВ» ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО» (АЕРОПОРТ «СКНИЛІВ»)

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ МАДРИД-БАРАХАС – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ МАДРИД-БАРАХАС»

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ СІДНЕЙ ІМЕНІ КІНГСФОРДА СМІТА – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ СІДНЕЙ ІМЕНІ КІНГСФОРДА СМІТА»

335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ СУКАРНО-ХАТТА – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ СУКАРНО-ХАТТА»
335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ТОКІО – див. АЕРОПОРТ «ХЕНЕДА» (МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ТОКІО)
335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНІ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНІ»
335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ХІТРОУ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ХІТРОУ»
335 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЧАНГИ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЧАНГИ»
336 МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ШОУДУ – див. АЕРОПОРТ «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ШОУДУ» (БЕЙЖІН КЕПІТАЛ АЕРОПОРТ)
336 МІЖНАРОДНИЙ ВЕТЕРИНАРНИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ ВЕТЕРИНАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ
336 МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ МИТНИЦІ – див. ДЕНЬ МИТНИЦІ МІЖНАРОДНИЙ
336 МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР – див. ДОГОВІР МІЖНАРОДНИЙ
336 МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ДОГОВІР МІЖНАРОДНИЙ З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ
336 МІЖНАРОДНИЙ ІМПОРТНИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ ІМПОТНИЙ МІЖНАРОДНИЙ
336 МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ – див. МАРКЕТИНГ МІЖНАРОДНИЙ
336 МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ (INTERNATIONAL ROAD TRANSPORT UNION – IRU)
337 МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ (INTERNATIONAL UNION FOR THE PUBLICATION OF CUSTOMS TARIFFS)
338 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ДОКУМЕНТ – див. ДОКУМЕНТ ТРАНСПОРТНИЙ МІЖНАРОДНИЙ
338 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР (INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDOR)
339 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ГДАНЬСК – ОДЕСА» (БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ – ЧОРНЕ МОРЕ) (INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDOR «GDANSK – ODESSA» (BALTIC SEA – BLACK SEA))
339 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – АЗІЯ» (INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDOR «EUROPE – ASIA»)
340 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА) (INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDOR «EUROPE – CAUCASUS – ASIA» (TRACECA))
341 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ»
341 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ»
341 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ) – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ)
341 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА – ОДЕСА (КИШИНІВ) – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРУПОЛІС» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА – ОДЕСА (КИШИНІВ)) – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРУПОЛІС»
341 МІЖНАРОДНИЙ ФІТОСАНІТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ
341 МІЖНАРОДНІ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯ – див. ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯ МІЖНАРОДНІ
341 МІЖНАРОДНІ ІНДЕКСИ ТА РЕЙТИНГИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ІНДЕКСИ ТА РЕЙТИНГИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ МІЖНАРОДНІ
341 МІЖНАРОДНІ МИТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ – див. ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ МИТНІ
342 МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ – див. ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ
342 МІЖНАРОДНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ МІЖНАРОДНІ
342 МІЖНАРОДНІ ПОШТОВІ ВІДПРАВЛЕННЯ – див. ВІДПРАВЛЕННЯ ПОШТОВІ МІЖНАРОДНІ
342 МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ – див. ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА

342 МІЖУРЯДОВІ ТОРГОВІ УГОДИ – див. УГОДИ ТОРГОВІ МІЖУРЯДОВІ
342 МІНІАТЮРА (MINIATURE)
342 МІНІВОЙСИНГ (MINIVOICING)
342 МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ (MINIMAL LIST OF INTERNATIONAL TRADE GOODS)
343 МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ (MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE)
344 МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ (MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE)
345 МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ (MINISTRY OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND TRADE OF UKRAINE)
345 МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ (MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE)
347 МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ (THE MINISTRY OF INFRASTRUCTURE OF UKRAINE)
347 МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ (MINISTRY OF CULTURE OF UKRAINE)
348 МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ (THE MINISTRY OF HEALTHCARE OF UKRAINE)
348 МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (MINISTRY OF FINANCE OF UKRAINE)
349 МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ (MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE)
350 МІРНЕ МИТО – див. МИТО ПОМІРНЕ (МІРНЕ)
350 МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ (THE EUROPEAN UNION BORDER ASSISTANCE MISSION TO MOLDOVA AND UKRAINE – EUBAM)
351 МІСІЯ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (MISSION OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
351 МІСІЯ МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ (MISSION OF THE MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE)
352 МІСТКІСТЬ СУДНА ВАЛОВА (GROSS REGISTERED TONNAGE)
352 МІСЦЕ ДЕКЛАРУВАННЯ (PLACE OF DECLARATION)
352 МІСЦЕ ДОСТАВКИ (PLACE OF DELIVERY DESTINATION)
352 МІСЦЕ МІЖНАРОДНОГО ПОШТОВОГО ОБМІНУ (PLACE OF INTERNATIONAL MAIL EXCHANGE)
353 МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ ПОСТІЙНЕ (PERMANENT RESIDENCE)
353 МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ (МІСЦЕПЕРЕБУВАННЯ) ПОСТІЙНЕ (PERMANENT LOCATION)
353 МІТАТА (MITATA)
353 МІФОЛОГІЧНИЙ ЖАНР – див. ЖАНР МІФОЛОГІЧНИЙ
353 МОВА ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДО МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ (LANGUAGE OF DOCUMENTS SUBMITTED TO CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE)
353 МОВНИЙ ЕТИКЕТ МИТНИКА – див. ЕТИКЕТ МИТНИКА МОВНИЙ
353 МОДУЛЬ ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНИЙ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ» (SOFTWARE AND TECHNOLOGY MODULE «INFORMATION TERMINAL»)
354 МОЛДОВСЬКИЙ ЛЕЙ – див. ЛЕЙ МОЛДОВСЬКИЙ
354 МОЛІВДУЛ (MOLIVDUL)
355 МОЛОДІЖНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІЛКА МОЛОДИХ МИТНИКІВ» (YOUTH PUBLIC ORGANIZATION «UNION OF YOUNG CUSTOMS OFFICERS»)
355 МОНАКО – див. ЗОНА ОФШОРНА МОНАКО.
355 МОНЕТА (COIN)
355 МОНЕТА ДОНАТИВНА (DONAT COIN)
356 МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВИЙ (FINANCIAL MONITORING)
356 МОНОГРАМА (MONOGRAM)
357 МОНРЕАЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ 1999 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ МІЖНАРОДНИХ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВІД 28 ТРАВНЯ 1999 РОКУ (МОНРЕАЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ 1999 РОКУ)
357 МОНРОВІЯ – див. ПОРТ МОНРОВІЯ
357 МОНТСЕРРАТ – див. ЗОНА ОФШОРНА МОНТСЕРРАТ
357 МОНУМЕНТАЛЬНИЙ ЖИВОПИС – див. ЖИВОПИС МОНУМЕНТАЛЬНИЙ
357 МОРАЛЬНА ШКОДА – див. ШКОДА МОРАЛЬНА
357 МОРЕПЛАВАННЯ ТОРГОВЕ (TRADE NAVIGATION)
357 МОРСЬКА МИТНА ВАРТА – див. ВАРТА МИТНА МОРСЬКА
357 МОРСЬКА НАКЛАДНА – див. НАКЛАДНА МОРСЬКА
357 МОРСЬКА ТА РІЧКОВА ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ – див. ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ МОРСЬКА ТА РІЧКОВА
357 МОРСЬКА (ЧОРНОМОРСЬКА) КОНВЕНЦІЯ 1648 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ МОРСЬКА (ЧОРНОМОРСЬКА) 1648 РОКУ
357 МОРСЬКИЙ АГЕНТ – див. АГЕНТ МОРСЬКИЙ
357 МОРСЬКИЙ ПРОТЕСТ – див. ПРОТЕСТ МОРСЬКИЙ
357 МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ «ЮЖНИЙ» – див. ПОРТ «МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ «ЮЖНИЙ»»

357 МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ МОРСЬКИЙ
357 МОРФІН (MORPHINE)
358 МОСТОВЕ МИТО – див. МИТО МОСТОВЕ (МОСТОВЩИНА)
358 МОТОРНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ МОТОРНИЙ
358 МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ – див. ІНСТРУМЕНТИ МУЗИЧНІ
358 МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – див. ПЕРЕВЕЗЕННЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ
358 МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОНОСАМЕНТ – див. КОНОСАМЕНТ ТРАНСПОРТНИЙ МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ
358 МУРМАНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ – див. ПОРТ МОРСЬКИЙ МУРМАНСЬКИЙ

Н

359 НАБІР СПЕЦІАЛЬНОГО ОГЛЯДУ «ДІ-1» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
359 НАБІР ТЕСТІВ ДЛЯ ПОПЕРЕДНЬОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН І ПСИХОТРОПНИХ СУБСТАНЦІЙ В ПОЛЬОВИХ УМОВАХ «ВЕРТЕКС» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ
359 «НАВІГАЦІЙНИЙ АКТ» (NAVIGATION ACT)
359 НАВІГАЦІЙНИЙ ПЕРІОД – див. ПЕРІОД НАВІГАЦІЙНИЙ
359 НАВЧАННЯ ТВАРИН ПЕВНИМ ДІЯМ (TRAINING ANIMALS TO PERFORM CERTAIN ACTIONS)
360 НАГАСАКІ – див. ПОРТ НАГАСАКІ
360 НАГЛЯД КАРАНТИННИЙ (QUARANTINE INSPECTION)
360 НАГЛЯД ПРОБІРНИЙ (ASSAY SUPERVISION)
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ВЕТЕРАН МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ВЕТЕРАН МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ»
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ВІДМІННИЙ МИТНИК» 1, 2 СТУПЕНІВ – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ВІДМІННИЙ МИТНИК» 1, 2 СТУПЕНІВ
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА БОРОТЬБУ З КОНТРАБАНДОЮ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА БОРОТЬБУ З КОНТРАБАНДОЮ»
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ДОСЯГНЕННЯ В МИТНІЙ СПРАВІ» І, ІІ СТУПЕНІВ – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА ДОСЯГНЕННЯ В МИТНІЙ СПРАВІ» І, ІІ СТУПЕНІВ
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ЗАСЛУГИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА ЗАСЛУГИ»
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ЗВИТЯГУ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА ЗВИТЯГУ»
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА МИТНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ» І, ІІ СТУПЕНІВ – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА МИТНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ» І, ІІ СТУПЕНІВ
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ»
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СПРИЯННЯ МИТНИМ ОРГАНАМ УКРАЇНИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА СПРИЯННЯ МИТНИМ ОРГАНАМ УКРАЇНИ»
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СУМЛІННУ СЛУЖБУ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗА СУМЛІННУ СЛУЖБУ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ»
361 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗОЛОТА ЗІРКА «ЗА ЗАСЛУГИ»» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ЗОЛОТА ЗІРКА «ЗА ЗАСЛУГИ»»
362 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ПОЧЕСНИЙ МИТНИК УКРАЇНИ» – див. ЗНАК НАГРУДНИЙ «ПОЧЕСНИЙ МИТНИК УКРАЇНИ»
362 НАКЛАДНА (WAYBILL)
362 НАКЛАДНА АВІАЦІЙНА ВАНТАЖНА (AIR WAYBILL)
362 НАКЛАДНА ЗАЛІЗНИЧНА (RAIL WAYBILL)
363 НАКЛАДНА ЗАЛІЗНИЧНА ЕЛЕКТРОННА (ELECTRONIC RAIL WAYBILL)
364 НАКЛАДНА ЗАЛІЗНИЧНА ЦІМ/УМВС (CIM/SMGS WAYBILL)
364 НАКЛАДНА МОРСЬКА (SEA WAYBILL)
365 НАКЛАДНА РІЧКОВА (RIVER BILL OF LADING)
365 НАКЛАДНА ТОВАРНА (CONSIGNMENT NOTE)
365 НАКЛАДНА ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА МІЖНАРОДНА (INTERNATIONAL CONSIGNMENT NOTE – CMR)
366 НАКЛАДНА ТРАНСПОРТНА НЕОБІГОВА МУЛЬТИМОДАЛЬНА (NON-NEGOTIABLE FIATA MULTIMODAL TRANSPORT WAY BILL – FIATA-FWB)
366 НАМИСТО (NECKLACE)
366 НАПІВВАГОН (LOW-SIDED CAR)
367 НАПІВДОРОГОЦІННЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ НАПІВДОРОГОЦІННЕ
367 НАПОЇ АЛКОГОЛЬНІ (ALCOHOLIC BEVERAGES)
367 НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНУ – див. ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНУ
367 НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПЛАТИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ АБО ЧАСОМ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ

ПЛАТИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ АБО ЧАСОМ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ
367 НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ
368 НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ – див. ЗАСОБИ НАРКОТИЧНІ
368 НАРОДНИЙ КОМІСАРІАТ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ СРСР (NATIONAL COMMISSARIAT OF FOREIGN TRADE OF THE USSR)
368 НАСТАВНИЦТВО У МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ (GUIDANCE IN THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
369 НАТЮРМОРТ (STILL LIFE)
370 НАУКА МИТНА (CUSTOMS SCIENCE)
370 НАУКОВА РАДА ДМСУ (RESEARCH COUNCIL OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
371 НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ – див. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ НАУКОВЕ
371 НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ НАУКОВЕ
371 НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНА
371 НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ МИТНОЇ СПРАВИ
371 НАУКОВО-ТЕХНІЧНА РАДА МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ (SCIENTIFIC AND TECHNICAL COUNCIL OF THE MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE)
371 НАУРУ – див. ЗОНА ОФШОРНА НАУРУ
371 НАФТА – див. ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ
371 НАХОДКА – див. ПОРТ НАХОДКА
371 НАЦІОНАЛІЗМ ЕКОНОМІЧНИЙ (ПАТРІОТИЗМ ЕКОНОМІЧНИЙ) (ECONOMIC NATIONALISM (ECONOMIC PATRIOTISM))
372 НАЦІОНАЛЬНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА НАЦІОНАЛЬНА
372 НАЦІОНАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА ЧИЛІ – див. МИТНИЦЯ ЧИЛІ
372 НАЦІОНАЛЬНА МИТНА ТА ПОДАТКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ ПЕРУ – див. МИТНИЦЯ ПЕРУ
372 НАЦІОНАЛЬНА НУМЕРУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ – див. ОРГАНІЗАЦІЯ НУМЕРУВАЛЬНА НАЦІОНАЛЬНА
372 НАЦІОНАЛЬНА ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ УГОРЩИНИ – див. МИТНИЦЯ УГОРЩИНИ
372 НАЦІОНАЛЬНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ БОЛІВАРІАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ВЕНЕСУЕЛА – див. МИТНИЦЯ ВЕНЕСУЕЛИ
372 НАЦІОНАЛЬНИЙ МИТНИЙ ОРГАН РУМУНІЇ – див. МИТНИЦЯ РУМУНІЇ
372 НАЦІОНАЛЬНИЙ РЕЖИМ – див. РЕЖИМ НАЦІОНАЛЬНИЙ
372 НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ – див. ІНТЕРЕСИ НАЦІОНАЛЬНІ УКРАЇНИ
372 НЕБЕЗПЕЧНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ НЕБЕЗПЕЧНИЙ
372 НЕБЕЗПЕЧНІ ВІДХОДИ – див. ВІДХОДИ НЕБЕЗПЕЧНІ
372 НЕГАБАРИТНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ НЕГАБАРИТНИЙ
372 НЕГЛАСНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТОВАРІВ – див. КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТОВАРІВ НЕГЛАСНИЙ
372 НЕДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (FAILURE TO DECLARE GOODS, MEANS OF TRANSPORT FOR COMMERCIAL USE)
372 НЕДОСТАВЛЕННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ДОКУМЕНТІВ ДО МИТНИЦІ ПРИЗНАЧЕННЯ, ВИДАЧА ЇХ БЕЗ ДОЗВОЛУ МИТНИЦІ АБО ВТРАТА (NON-DELIVERY OF GOODS, MEANS OF TRANSPORT FOR COMMERCIAL USE AND DOCUMENTS TO THE CUSTOMS OF DESTINATION, THEIR RELEASE WITHOUT THE CUSTOMS PERMIT OR THEIR LOSS)
373 НЕКОНВЕРТОВАНА (ЗАМКНУТА) ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА НЕКОНВЕРТОВАНА (ЗАМКНУТА)
373 НЕМАЙНОВІ ОСОБИСТІ БЛАГА – див. БЛАГА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ
373 НЕОБІГОВА МУЛЬТИМОДАЛЬНА ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА – див. НАКЛАДНА ТРАНСПОРТНА НЕОБІГОВА МУЛЬТИМОДАЛЬНА
373 НЕОСУДНІСТЬ (LEGAL INSANITY)
374 НЕПЕРЕБОРНА СИЛА – див. СИЛА НЕПЕРЕБОРНА (ФОРС-МАЖОР)
374 НЕПОДАННЯ МИТНОМУ ОРГАНУ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ТОВАРІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (FAILURE TO REPORT TO THE CUSTOMS BODY ON GOODS PLACED UNDER CUSTOMS CONTROL)

374 НЕПРАВОМІРНІ ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ, МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЯКИХ НЕ ЗАКІНЧЕНО, АБО З ТОВАРАМИ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ТИМЧАСОВОМУ ЗБЕРІГАННІ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (UNAUTHORIZED TRANSACTIONS INVOLVING GOODS CUSTOMS CLEARANCE OF WHICH IS INCOMPLETE OR GOODS PLACED FOR TEMPORARY STORAGE UNDER CUSTOMS CONTROL)
374 НЕРЕЗИДЕНТ (NON-RESIDENT)
375 НЕСУПРОВОДЖУВАНИЙ БАГАЖ – див. БАГАЖ НЕСУПРОВОДЖУВАНИЙ
375 НЕТАРИФНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ НЕТАРИФНИЙ
375 НЕТИПОВИЙ ЕКСПОРТ – див. ЕКСПОРТ НЕТИПОВИЙ
375 НЕТОРГОВИЙ ОБІГ – див. ОБІГ НЕТОРГОВИЙ
375 НЕТТО-БАЛАНС (NET BALANCE)
375 НЕТТО ВАГА – див. ВАГА НЕТТО
375 НЕТТО-РЕЄСТРОВИЙ ТОННАЖ – див. ТОННАЖ НЕТТО-РЕЄСТРОВИЙ
375 НЕФРИТ (NEPHRITE)
375 НЕЯКІСНА ТА НЕБЕЗПЕЧНА ПРОДУКЦІЯ – див. ПРОДУКЦІЯ НЕЯКІСНА ТА НЕБЕЗПЕЧНА
375 НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
375 НІМЕЦЬКА ВІВЧАРКА – див. ВІВЧАРКА НІМЕЦЬКА
375 НІНГБО – див. ПОРТ НІНГБО
376 НІУЕ – див. ЗОНА ОФШОРНА НІУЕ
376 НОВА КОМП'ЮТЕРИЗОВАНА ТРАНЗИТНА СИСТЕМА (NEW COMPUTERIZED TRANSIT SYSTEM – NCTS)
377 НОВОРОСІЙСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ – див. ПОРТ МОРСЬКИЙ НОВОРОСІЙСЬКИЙ
377 НОВОТОРГОВИЙ СТАТУТ 1667 РОКУ (NEW TRADE STATUTE OF 1667)
378 НОГАТА (NOGATA)
378 НОМЕНКЛАТУРА ПРОДУКЦІЇ (PRODUCT NOMENCLATURE)
379 НОМЕНКЛАТУРА РАДИ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (NOMENCLATURE OF THE CUSTOMS COOPERATION COUNCIL)
379 НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА БРЮССЕЛЬСЬКА – див. БРЮССЕЛЬСЬКА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА
379 НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ КОМБІНОВАНА – див. КОМБІНОВАНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
379 НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА ЖЕНЕВСЬКА – див. ЖЕНЕВСЬКА НОМЕНКЛАТУРА (ЖЕНЕВСЬКА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА)
379 НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА ЗЕД (FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY COMMODITY CLASSIFICATION)
379 НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇН – ЧЛЕНІВ РАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ ЄДИНА – див. ЄДИНА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇН – ЧЛЕНІВ РАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ (ЄТН ЗТ РЕВ)
379 НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА МИТНА БРЮССЕЛЬСЬКА – див. БРЮСЕЛЬСЬКА МИТНА НОМЕНКЛАТУРА
379 НОМЕНКЛАТУРА ТОВАРНА «МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ
380 НОМЕР ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ (VEHICLE IDENTIFICATION NUMBER – VIN)
381 НОМЕРНА ТРАНЗИТНА СТРІЧКА – див. СТРІЧКА ТРАНЗИТНА НОМЕРНА
381 НОМЕРНИЙ ВУЗОЛ – див. ВУЗОЛ НОМЕРНИЙ
381 НОМІНАЛЬНА СТАВКА МИТА – див. СТАВКА МИТА НОМІНАЛЬНА
381 НОРВЕЗЬКА КРОНА – див. КРОНА НОРВЕЗЬКА
381 НОРМА КОЛІЗІЙНА (CONFLICTS-OF-LAW RULE)
381 НОРМА МИТНО-ПРАВОВА (CUSTOMS AND LEGAL RULE OF LAW)
382 НОСІЙ МИТНОЇ ЗАГРОЗИ (BEARER OF CUSTOMS THREAT)
382 «НУЛЬ-НА-НУЛЬ» – див. ПІДХІД ВЗАЄМНИЙ НУЛЬОВИЙ («НУЛЬ-НА-НУЛЬ»)

О

383 ОБЕСТКА (OBESTKA)
383 ОБ'ЄДНАНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ОБ'ЄДНАНИЙ
383 ОБ'ЄДНАНИЙ ПОРТ КОПЕНГАГЕН-МАЛЬМЕ – див. ПОРТ ОБ'ЄДНАНИЙ КОПЕНГАГЕН-МАЛЬМЕ
383 ОБ'ЄДНАННЯ ГАРАНТІЙНЕ (GUARANTEEING ASSOCIATION)
384 ОБ'ЄКТ КОМПЛЕКТНИЙ (COMPLETE OBJECT)
384 ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS)
384 ОБІГ ВІЛЬНИЙ (FREE CIRCULATION)
385 ОБІГ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ (TRAFFICKING IN NARCOTIC DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND PRECURCORS)
386 ОБІГ НЕТОРГОВИЙ (NON-TRADE TURNOVER)

386 ОБІГ ПРИКОРДОННИЙ (BORDER TURNOVER)
386 ОБІСТКА (ЯВКА) (OBISTKA (ATTENDANCE))
386 ОБ'ЇЖДЧИК (RANGER)
386 ОБЛАДНАННЯ ПРОФЕСІЙНЕ (PROFESSIONAL EQUIPMENT)
387 ОБЛАСТЬ РИЗИКУ (RISK AREA)
387 ОБЛІК НА МИТНИЦІ – див. АКРЕДИТАЦІЯ (РЕЄСТРАЦІЯ, ОБЛІК) НА МИТНИЦІ
387 ОБЛІКОВА КАРТКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – див. КАРТКА ОБЛІКУ ОСОБИ, ЯКА ЗДІЙСНЮЄ ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ (ДО 2012 РОКУ – ОБЛІКОВА КАРТКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)
387 ОБМЕЖЕНА ОСУДНІСТЬ – див. ОСУДНІСТЬ ОБМЕЖЕНА
387 ОБМЕЖЕННЯ ВАЛЮТНІ (CURRENCY RESTRICTIONS)
387 ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО СЛУЖБОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (LIMITATION OF ACCESS TO OFFICIAL INFORMATION)
389 ОБМЕЖЕННЯ ЕКСПОРТУ ДОБРОВІЛЬНЕ (VOLUNTARY EXPORT RESTRAINT)
389 ОБМЕЖЕННЯ ІМПОРТУ ТОВАРУ (RESTRICTIONS ON IMPORTS OF GOODS)
389 ОБМЕЖЕННЯ МИТНІ (RESTRICTIONS THE CUSTOMS)
390 ОБМЕЖЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ СЛУЖБОЮ В МИТНИХ ОРГАНАХ, ОРГАНІЗАЦІЯХ (RESTRICTIONS RELATED TO THE SERVICE IN THE CUSTOMS BODIES AND ORGANIZATIONS)
391 ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ ТОВАРІВ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ (RESTRICTIONS ON IMPORTATION OF GOODS BY CITIZENS INTO THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE)
391 ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВИВЕЗЕННЯ (ПЕРЕСИЛАННЯ) ГРОМАДЯНАМИ ЗА МЕЖІ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ОКРЕМИХ ТОВАРІВ (RESTRICTIONS ON EXPORTATION OF GOODS BY CITIZENS OUT OF THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE)
392 ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ (ІМПОРТНИЙ)
392 ОБМІН БЕЗВАЛЮТНИЙ (CURRENCY-FREE EXCHANGE)
392 ОБРУЧКА (WEDDING RING)
393 ОБСИДІАН (OBSIDIAN)
394 ОБСТЕЖЕННЯ МИТНЕ (CUSTOMS INSPECTION)
394 ОГЛЯД (INSPECTION)
394 ОГЛЯД ДІЛОВОГО КЛІМАТУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ (BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTERPRISE PERFORMANCE SURVEY – BEEPS)
394 ОГЛЯД МИТНИЙ (CUSTOMS INSPECTION)
395 ОГЛЯД МИТНИЙ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ (IDENTIFICATION CUSTOMS INSPECTION)
395 ОГЛЯД МИТНИЙ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ (CUSTOMS INSPECTION OF INTERNATIONAL POSTAL ITEMS)
396 ОГЛЯД МИТНИЙ ПОВНИЙ (ПОГЛИБЛЕНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ) (COMPLETE CUSTOMS INSPECTION (THOROUGH CUSTOMS INSPECTION OF GOODS AND VEHICLES))
397 ОГЛЯД ОСОБИСТИЙ (PERSONAL SEARCH)
398 ОГЛЯД ТА ПЕРЕОГЛЯД РУЧНОЇ ПОКЛАЖІ, БАГАЖУ (EXAMINATION AND RE-EXAMINATION OF HAND LUGGAGE, BAGGAGE)
398 ОГЛЯД ТА ПЕРЕОГЛЯД ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ (EXAMINATION AND RE-EXAMINATION OF GOODS, VEHICLES)
400 ОГЛЯД ТЕРИТОРІЙ ТА ПРИМІЩЕНЬ МІСЦЬ, ДЕ ЗНАХОДЯТЬСЯ ТОВАРИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ МИТНОМУ КОНТРОЛЮ (INSPECTION OF TERRITORIES, BUILDINGS AND PLACES WITH THE GOODS SUBJECT TO CUSTOMS CONTROL)
400 ОГЛЯД ФІЗИЧНИЙ (PHYSICAL INSPECTION)
401 ОГУЛЬНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОГУЛЬНИЙ
401 ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ (ODESSA CUSTOMS HOUSE)
402 ОДЕСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «ОДЕСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ»
402 ОДИНИЦІ ВИМІРУ ТОВАРІВ (UNITS OF MEASUREMENT OF GOODS)
403 ОДЯГ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ФОРМЕНИЙ (OFFICIAL UNIFORM OF THE OFFICERS OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
404 ОЗЕРОВ ІВАН ХРИСТОФОРОВИЧ (OZEROV IVAN KHRYSTOFOROVYCH)
405 ОЗНАКИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ ДЕЛІКТОЛОГІЧНІ (DELICTOLOGICAL CHARACTERISTICS OF VIOLATIONS OF CUSTOMS RULES)
407 ОКЛАД (RIZA/ICON SETTING)
407 ОКРЕМИЙ КОРПУС КОРДОННОЇ ОХОРОНИ (SEPARATE CORPS OF BORDER PROTECTION)
407 ОКРЕМИЙ КОРПУС ПРИКОРДОННОЇ ВАРТИ (SEPARATE CORPS OF BORDER GUARDS)
409 ОКРУГ МИТНИЙ (CUSTOMS DISTRICT)
409 ОКТАВА (OCTAVE)
409 ОКТРУА (OCTROI)
410 ОЛЕКСАНДРИТ (ALEXANDRITE)
410 ОМОЛОГАЦІЯ (HOMOLOGATION)

410 ОНІКС (ONYX)
411 ОПАЛ (OPAL)
411 ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ (ОРД) – див. ДІЯЛЬНІСТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА (ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ – ОРД).
411 ОПЕРАТОР ЕКОНОМІЧНИЙ АВТОРИЗОВАНИЙ – див. АВТОРИЗОВАНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР (АЕО).
411 ОПЕРАТОР ЕКОНОМІЧНИЙ УПОВНОВАЖЕНИЙ – див. УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР (УЕО)
411 ОПЕРАТОР ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ (POSTAL OPERATOR)
412 ОПЕРАЦІЇ БАРТЕРНІ В ГАЛУЗІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (BARTER TRANSACTIONS IN FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES)
412 ОПЕРАЦІЇ ВАЛЮТНІ (CURRENCY TRANSACTIONS)
412 ОПЕРАЦІЇ ВАНТАЖНІ (CARGO OPERATIONS)
413 ОПЕРАЦІЇ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ (OPERATIONS ON CUSTOMER-OWNED RAW MATERIALS IN FOREIGN ECONOMIC RELATIONS)
413 ОПЕРАЦІЇ З ПЕРЕРОБКИ (PROCESSING OPERATIONS)
414 ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ, ЩО ЗБЕРІГАЮТЬСЯ НА МИТНОМУ СКЛАДІ (OPERATIONS ON GOODS STORED IN CUSTOMS WAREHOUSE)
414 ОПЕРАЦІЇ МДП (TIR OPERATIONS)
414 ОПЕРАЦІЯ КОНСИГНАЦІЙНА (CONSIGNMENT OPERATION)
415 ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ УСНЕ (ORAL SURVEY OF CITIZENS AND OFFICIALS OF ENTERPRISES)
415 ОПІУМ (ОПІЙ) (OPIUM)
416 ОПІУМНІ ВІЙНИ – див. ВІЙНИ ОПІУМНІ
416 ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ – див. ОСОБЛИВОСТІ ПРОПУСКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ
416 ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ СПРАВИ (STATE REGULATORY AUTHORITIES OF CUSTOMS AFFAIRS)
416 ОРГАНИ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ (AUTHORITIES OF REVENUE AND DUTIES)
416 ОРГАНИ МИТНІ – див. МИТНІ ОРГАНИ
416 ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1917 – 1922 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1917 – 1922 РОКАХ
416 ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1923 – 1929 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1923 – 1929 РОКАХ
416 ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1929 – 1953 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1929 – 1953 РОКАХ
416 ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1953 – 1985 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1953 – 1985 РОКАХ
416 ОРГАНИ МИТНІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1985 – 1991 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 1985 – 1991 РОКАХ
416 ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 1991 – 1993 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1991 – 1993 РОКАХ
416 ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 1994 – 1996 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1994 – 1996 РОКАХ
417 ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 1996 – 2005 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 1996 – 2005 РОКАХ
417 ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 2006 – 2008 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2006 – 2008 РОКАХ
417 ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 2009 – 2012 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2009 – 2012 РОКАХ
417 ОРГАНИ МИТНІ УКРАЇНИ У 2013 – 2014 РОКАХ – див. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ У 2013 – 2014 РОКАХ
417 ОРГАНИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ (AUTHORITIES THAT IMPLEMENT MEASURES TO PREVENT AND COMBAT CORRUPTION)
417 ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ (INTERNATIONAL ORGANIZATIONS)
418 ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ МИТНІ (CUSTOMS INTERNATIONAL ORGANIZATIONS)
418 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ – див. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
418 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В

ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ – див. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ

418 ОРГАНІЗАЦІЯ БЛАГОДІЙНА (CHARITABLE ORGANIZATION)

419 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА – див. ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНІ

419 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО

419 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АНДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. АНДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО

419 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АРАБСЬКА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. АРАБСЬКА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

419 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АСОЦІАЦЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ» – див. АСОЦІАЦІЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

419 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «АФРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ» – див. АФРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «БЕНІЛЮКС» – див. БЕНІЛЮКС

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «БРІК/БРІКС» – див. БРІК/БРІКС

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ВСЕСВІТНІЙ ПОШТОВИЙ СОЮЗ» – див. ВСЕСВІТНІЙ ПОШТОВИЙ СОЮЗ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ВСЕСВІТНЯ МИТНА ОРГАНІЗАЦІЯ» – див. ВСЕСВІТНЯ МИТНА ОРГАНІЗАЦІЯ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ» – див. ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ГУАМ» – див. ГУАМ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН» – див. ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ» – див. ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКА АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН» – див. ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО («СПІЛЬНИЙ РИНОК»)

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ» – див. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ІНТЕРПОЛ» – див. ІНТЕРПОЛ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО» – див. КАРИБСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН» – див. КОМІТЕТ ВНУТРІШНЬОГО ТРАНСПОРТУ ЄЕК ООН

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ» – див. КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ» – див. ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ» – див. ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МЕРКОСУР» – див. МЕРКОСУР

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ» – див. МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ

420 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ» – див. МІЖНАРОДНА МЕРЕЖА МИТНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ» – див. МІЖНАРОДНА МОРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ» – див. МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ АСОЦІАЦІЙ ЕКСПЕДИТОРІВ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ» – див. МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ» – див. МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ» – див. МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВІ ТА УКРАЇНІ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ» – див. ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ» – див. ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ» – див. ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД» – див. РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ» – див. РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ» – див. СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ» – див. СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ» – див. СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК» – див. ЦЕНТРАЛЬНО-АМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ
421 ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНА «ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА» – див. ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА
422 ОРГАНІЗАЦІЯ НУМЕРУВАЛЬНА НАЦІОНАЛЬНА (NATIONAL ORGANIZATION NUMERUVALNA)
422 ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ (ORGANISATION FOR COOPERATION OF RAILWAYS)
423 ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІЛКА МОЛОДИХ МИТНИКІВ» – див. МОЛОДІЖНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІЛКА МОЛОДИХ МИТНИКІВ» (МГО СММ)
423 ОРГАНІЗАЦІЯ СХІДНОКАРИБСЬКИХ ДЕРЖАВ (ORGANISATION OF EASTERN CARIBBEAN STATES – OESC)
423 ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (ORGANIZATION OF THE BLACK SEA ECONOMIC COOPERATION – BSEC)
424 ОРДЕН (ORDER)
425 ОРДЕРНІ ПОСТАВКИ ТОВАРУ – див. ПОСТАВКИ ТОВАРУ ОРДЕРНІ
425 ОРЕНДА МИТА (RENT OF DUTY)
425 ОРІЄНТУВАННЯ (OPERATION BRIEFING)
425 ОСВІТА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ПРОФЕСІЙНА (PROFESSIONAL EDUCATION IN CUSTOMS AFFAIRS)
426 ОСКАРЖЕННЯ ПОСТАНОВ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (APPEAL JUDGEMENTS IN CASES ON VIOLATION OF CUSTOMS RULES)
426 ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЯГНЕНЬ (APPEAL DECISIONS IN DISCIPLINARY PENALTIES)
426 ОСОБА (PERSON)

427 ОСОБА УПОВНОВАЖЕНА (ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА) (AUTHORIZED PERSON (DECLARANT REPRESENTATIVE))
427 ОСОБА ФІЗИЧНА (NATURAL PERSON)
427 ОСОБА ЮРИДИЧНА (LEGAL ENTITY)
428 ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПОСАДОВІ (OFFICIALS OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
428 ОСОБИ ПІДПРИЄМСТВ ПОСАДОВІ (OFFICIALS OF ENTERPRISES)
428 ОСОБИ ПОВ'ЯЗАНІ (CONNECTED PERSONS)
428 ОСОБИ ПРЕДСТАВНИЦТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПОСАДОВІ (OFFICIALS OF MISSIONS OF FOREIGN STATES AND INTERNATIONAL ORGANIZATIONS)
429 ОСОБИ, ЩО БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПРОВАДЖЕННІ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (PARTICIPATING PARTIES IN CASES ON VIOLATION OF CUSTOMS RULES)
429 ОСОБИСТИЙ ОГЛЯД – див. ОГЛЯД ОСОБИСТИЙ
429 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ БЛАГА – див. БЛАГА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ
429 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ – див. ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ
429 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – див. ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ
429 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – див. ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ
429 ОСОБИСТІ РЕЧІ – див. РЕЧІ ОСОБИСТІ
429 ОСОБЛИВІ ВИДИ МИТА – див. ВИДИ МИТА ОСОБЛИВІ
429 ОСОБЛИВОСТІ ПРОПУСКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ (FEATURES OF PASSAGE AND TAXATION OF GOODS IMPORTED BY REPRESENTATIVES OF FOREIGN COUNTRIES INTO THE CUSTOMS TERRITORY UKRAINE)
430 ОСОКІН ЄВГРАФ ГРИГОРОВИЧ (OSOKIN EVGRAF GRIGOREVICH)
431 ОСТРІВ ГЕРНСІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ГЕРНСІ
431 ОСТРІВ ДЖЕРСІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ
431 ОСТОРОВИ КУКА – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРОВИ КУКА
431 ОСТРІВ МЕН – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ МЕН
431 ОСТРІВ ОЛДЕРНІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ
431 ОСУДНІСТЬ (SANITY)
431 ОСУДНІСТЬ ОБМЕЖЕНА (LIMITED SANITY)
432 ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ – див. ХАБАРНИЦТВО (ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ)
432 ОТРИМАННЯ СТАТУСУ ГАРАНТА – див. ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ СТАТУСУ ГАРАНТА
432 ОТРУЙНІ СИЛЬНОДІЮЧІ РЕЧОВИНИ – див. РЕЧОВИНИ ОТРУЙНІ СИЛЬНОДІЮЧІ
432 ОФІЦІЙНА КОРЕСПОНДЕНЦІЯ – див. КОРЕСПОНДЕНЦІЯ ОФІЦІЙНА
432 ОФІЦІЙНЕ ВИДАННЯ ДМСУ – див. ВИДАННЯ ДМСУ ОФІЦІЙНЕ
432 ОФІЦІЙНЕ ДРУКОВАНЕ ВИДАННЯ МІНДОХОДІВ – див. ВИДАННЯ МІНДОХОДІВ ОФІЦІЙНЕ ДРУКОВАНЕ
432 ОФІЦІЙНИЙ КУРС ВАЛЮТИ УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ – див. КУРС ВАЛЮТИ УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ ОФІЦІЙНИЙ
432 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ (CUSTOMS CLEARANCE)
433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (CUSTOMS CLEARANCE OF CULTURAL VALUES)
433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ
433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ
433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ
433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ
433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ

433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ І РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ

433 ОФОРМЛЕННЯ МИТНЕ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ (CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS TRANSPORTED BY PIPELINES AND POWER LINES)

434 ОФШОРНА ЗОНА – див. ЗОНА ОФШОРНА

434 ОФШОРНА ЗОНА АНГІЛЬЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА АНГІЛЬЯ

434 ОФШОРНА ЗОНА АНДОРРА – див. ЗОНА ОФШОРНА АНДОРРА

434 ОФШОРНА ЗОНА АНТИГУА І БАРБУДА – див. ЗОНА ОФШОРНА АНТИГУА І БАРБУДА

434 ОФШОРНА ЗОНА АРУБА – див. ЗОНА ОФШОРНА АРУБА

434 ОФШОРНА ЗОНА БАГАМСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА БАГАМСЬКІ ОСТРОВИ

434 ОФШОРНА ЗОНА БАРБАДОС – див. ЗОНА ОФШОРНА БАРБАДОС

434 ОФШОРНА ЗОНА БАХРЕЙН – див. ЗОНА ОФШОРНА БАХРЕЙН

434 ОФШОРНА ЗОНА БЕЛІЗ – див. ЗОНА ОФШОРНА БЕЛІЗ

434 ОФШОРНА ЗОНА БЕРМУДСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА БЕРМУДСЬКІ ОСТРОВИ

434 ОФШОРНА ЗОНА БРИТАНСЬКІ ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА БРИТАНСЬКІ ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ

434 ОФШОРНА ЗОНА ВАНУАТУ – див. ЗОНА ОФШОРНА ВАНУАТУ

434 ОФШОРНА ЗОНА ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ (США) – див. ЗОНА ОФШОРНА ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ (США)

434 ОФШОРНА ЗОНА ГІБРАЛТАР – див. ЗОНА ОФШОРНА ГІБРАЛТАР

434 ОФШОРНА ЗОНА ГРЕНАДА – див. ЗОНА ОФШОРНА ГРЕНАДА

434 ОФШОРНА ЗОНА КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ

434 ОФШОРНА ЗОНА ЛІБЕРІЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА ЛІБЕРІЯ

434 ОФШОРНА ЗОНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА – див. ЗОНА ОФШОРНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА

434 ОФШОРНА ЗОНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ

435 ОФШОРНА ЗОНА МОНАКО – див. ЗОНА ОФШОРНА МОНАКО

435 ОФШОРНА ЗОНА МОНТСЕРРАТ – див. ЗОНА ОФШОРНА МОНТСЕРРАТ

435 ОФШОРНА ЗОНА НАУРУ – див. ЗОНА ОФШОРНА НАУРУ

435 ОФШОРНА ЗОНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ

435 ОФШОРНА ЗОНА НІУЕ – див. ЗОНА ОФШОРНА НІУЕ

435 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ГЕРНСІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ГЕРНСІ

435 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ

435 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ МЕН – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ МЕН

435 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ

435 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРОВИ КУКА – див. ЗОНА ОФШОРНА ОСТРОВИ КУКА

435 ОФШОРНА ЗОНА ПУЕРТО-РИКО – див. ЗОНА ОФШОРНА ПУЕРТО-РИКО

435 ОФШОРНА ЗОНА САМОА – див. ЗОНА ОФШОРНА САМОА

435 ОФШОРНА ЗОНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ

435 ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ

435 ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС

435 ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ЛЮСІЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-ЛЮСІЯ

435 ОФШОРНА ЗОНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ

435 ОФШОРНА ЗОНА ТЕРКС І КАЙКОС – див. ЗОНА ОФШОРНА ТЕРКС І КАЙКОС

435 ОЦІНКА МИТНОЇ БЕЗПЕКОСПРОМОЖНОСТІ (ASSESSMENT OF THE ABILITY TO CUSTOMS SECURITY)

435 ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ (CUSTOMS CLEARANCE)

435 ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ (CENTRALISED CUSTOMS CLEARANCE)

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

у трьох томах

том 2

Укладачі:

Фрадинський О.А., Нагорічна О.С., Туржанський В.А., Медвідь Ю.О., Яковенко О.В.

Колектив авторів:

Бережнюк Іван Григорович	Мельник Ольга Григорівна
Пашко Павло Володимирович	Миронов Олександр Вікторович
Арзянцева Дар'я Андріївна	Молдован Ельвіра Степанівна
Бабенко Борис Іванович	Морозов Олег Вікторович
Барановський Олександр Іванович	Мотюк Катерина Дмитрівна
Батанов Олександр Васильович	Мукан Олена Василівна
Баязітов Лев Рауфович	Нагорічна Ольга Степанівна
Білак Наталія Ігорівна	Неліпович Олена Володимирівна
Боровик Олег Васильович	Несторишен Ігор Васильович
Бурдін Володимир Миколайович	Новикова Крістіна Ігорівна
Вакульчик Олена Михайлівна	Олексієнко Роман Юрійович
Виноград Олександр Васильович	Пархоменко Валерій Михайлович
Войцещук Андрій Дмитрович	Пасічник Анатолій Миколайович
Гальський Климентій Євгенович	Петров Олександр Павлович
Гармаш Євген Васильович	Петруня Віра Юріївна
Гребельник Олександр Петрович	Петруня Юрій Євгенович
Дворнічена Інна Михайлівна	Погорєлов Юрій Сергійович
Долобанько Вікторія Василівна	Попель Сергій Анатолійович
Єдинак Володимир Юрійович	Потушинська Ольга Петрівна
Жданова Віта Петрівна	Примак Алла Федорівна
Івашова Людмила Миколаївна	Прус Людмила Романівна
Калашникова Ольга Леонідівна	Пунда Олександр Олегович
Клен Олена Миколаївна	Разумей Максим Миколайович
Колесников Костянтин Миколайович	Руда Тетяна Василівна
Коновалов Юрій Олександрович	Сєрих Олена Василівна
Корнійчук Олександр Трохимович	Трусов Сергій Іванович
Корнійчук Олеся Олександрівна	Туржанський Віталій Анатолійович
Кредісов Анатолій Іванович	Фрадинський Олександр Анатолійович
Крисоватий Андрій Ігорович	Хома Валерій Олександрович
Кузьмін Олег Євгенович	Царенко Володимир Іванович
Кунєв Юрій Дем'янович	Ченцов Віктор Васильович
Ліпинський Владислав Віталійович	Шмигельський Віктор Валерійович
Мартинюк Володимир Петрович	Шнирков Олександр Іванович
Медвідь Юрій Олександрович	Яковенко Оксана Вікторівна

Голова редакційної ради – ***Бережнюк Іван Григорович***

Літературне редагування – ***О. С. Нагорічна, Г. В. Вальчук***

Технічне редагування – ***О. В. Яковенко***

Дизайн обкладинки – ***О. В. Миронов***

Підписано до друку 29.12.2014. Формат 60х84/8

Ум. друк. арк. 27,5. Тираж 300 прим.

Надруковано: ПП Мельник А.А.

м. Хмельницький, вул Чорновола, 37.

тел.: (0382) 74-32-22

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1942 від 15.09.2008 р.